AGnus. Que dicat magna vl pua causa. vide. sententia. 3. q. b. sup. v. decem. Et. iudex. 12. q. a.

¶ Item q maioritas alteri pferatur h. i. c. statuim⁹. de maiori. r obe.

¶ An superueniēte iudice maiore iudex minor debeat silere. De hoc habem⁹ glo. i. l. nihil. C. o pala. sa. lar. li. xij. Et dic q quida habent iurisdictiōez tanq̄ delegati generaliter i aliquo casu: r tūc superueniēte maiore interim cessat ei⁹ iurisdictio. vt l. dies cauti onē. §. q tā vicini. ff. de dam. infecto. r extra. o offi. lega. c. nolentis. Si vero hz iurisdictiōez ordinariā dic q circa ea isignia et similia minor defert maiori: r nō vtitur eo pseṅte. vt. l. fi. ff de offi. pco. r extra. o puile. c. anti q. v. dñice. sz circa ea q pertinēt ad exercitiū iurisdictiōis nō debet cessare. de predictis p bar. i dcā. l. dies cautionē. §. q tā vicini. ff. de dam. infec.

¶ Maxime. De materi aduer, maxime vide p. h. in. c. vniuersitatis. de sen. excō. r in. c. ad abolendam. de filijs pres.

¶ Magister. vide que scripsi. symonia. 3. q. b ff. v. magistrādo. Et q scripsi. doctor. v. r qs dz.

¶ Maiordomus. Vide fo. l. li. iij. ti. xiiij. i fine. et. e. li. ti. xvj. l. ix. Et ord. cur. li. ij. tī. i. l. v. Et vide. administratio.

AGnus. Vide. iudex. 12. q. a. testis. 6. q. b. papa. i. q. electio. i. q. a. episcopus. 2. q. i.

¶ Maxime. vide vbi supra.

¶ Machina. vide. exercitus. i. q.

¶ Magister. vide. bellū. i. q. donatio. 2. q. locatio. 6. q. tutor. 7. q. prīa ptās. 4. q. studiuz. 4. q. decime. 4. q. symonia. 3 q. b. doctor. significatio 2. q. e.

¶ Maiestas. vide. blasphemia. 3. q.

¶ Maiordomus. vide. excōmunicatio. 5. q. patronus. 4. q. rex. 15. q. patriapotestas. 4. q. m. duellum. 12. q.

¶ Maioratus. vide. primogenitus. per totuz. et que ibi scripsi.

¶ Malus. vide. regula. 2. q. regula. 32.

¶ Maledictō. vide. blasphemia. per totū. rex. 21 q. scriptura. 3. q. rex. 2. 8 q. symonia. 4. q.

¶ Maliuolētia. vide. rex 9. q.

¶ Manifestuz. vide. episcopus. 7. q. b. oblatio. 4 q. a.

¶ Mandatū. Primo q ro qualiter contrahit mandatū. Dic q inter presentes: vel p epistolā aut nūciū inter absentes: et ad diē: vel sub conditione: aut pure. et per verba. rogo. mādo. volo: vel similia: ex quibus ppendi possit q mādans fecit cum intentiōe se obligādi: quod in dubio psumit: nisi mādās contrariū per eos qui interfuerūt pbet: quod est difficile ad pbandum. § par. ti. xij. l. xxiiij.

¶ Item ptrahit quādoq̄ alienatio. 6. q. in fi. ff. v. phibita. v. vtrum res phibita. Et. feudū. 8. q. b. ff. v. alienet. v. omnis alienatio. in. vsi. quero an inter.

¶ Maioratus. An pt tōstitui maiorat⁹ sine peccato. h. i. c. ex pte. ij. de offi. dele. in. ij. colū. v. a simili si iudex. r op. in. c. indultū. de re. iur. li. vj. Et plenius p bal. in. l. cūctos pplos. C. de sū. trini. vbi facit differētiā inter heredes sanguinis: r heredes heroditatis: r concludit maioratum posse ostitui: r ad auctoritatez apostoli q bēt q filij⁹ ergo heres respōdet de here intelligi de herede sāguinis r quo ad alimēta vt ex bōis paternis alimētēt filij a ffe maioratū suscipiēte. r ocludit maioratū iuste cōstitui posse. Et nota q isti maiorat⁹ semper subiacent restitutioni in tantū q. non possūt prescribi nisi contra detinentem tēpore quo detinet: r illo mortuo cessat pscriptio: quia in istis prescriptiō nō trāsit ad successorē: nec possidens pōt ipponere seruitutem tali maioratui: nisi p tenētis vita. bal. i. l. quotiens. C. de fidi co. colū. fi. Et vide cy. in. l. sācim⁹. C. o nup. Et que scripsi, alienatio. 6. q. in fi. ff. v. phibita. v. vtrum res phibita. Et. feudū. 8. q. b. ff. v. alienet. v. omnis alienatio. in. vsi. quero an inter. ¶ Item an clericus primogenitus succedat in maioratu. Vide an. de bu. in. c. canonū statuta. de consti. r. c. ea que. de re. iur. r ibi etiam per Jo. an.

¶ Mandatum. Quid sit mādatum. r vnde dicat. r qualiter cōtrahit. r inter qs psonas. r in quib⁹ rebus. r quot modis. r q̄n nascatur actio mādati directa vel cōtraria. r q̄n cōpetit. r in q̄tum. r quales sint. azo. in sūma. C. de man. ¶ Item

© Biblioteca Nacional de España

vtrū. ⁊ qñ mandatū valeat reuocari. h. i. c. ex pte decāi. de rescrip. di. i. Item nūqd reuocatō mādati impedit actū gerendū p procuratorem añ q̄s terciorē: vl demū post q̄s de reuocatiōe mādati certificat⁹ fuerit. h. in dcō c. ex pte decani. 2. di. ¶ Itē si q̄s dicat se habere mādatū pncipis nō credit ei nisi sacras lr̄as pncipis ostendat. licet sit secus de alio puato a pncipe. azo. in sūma. C. de man. pn̄.

mādantis tm̄. qñq; gr̄a tercij tm̄. quandoq; mādantis ⁊ tercij. qñq; mādantis ⁊ mādatarij. quādoq; mādatarij ⁊ tercij. vt videbis infra. 2. q. ¶ Qualiter fit mādatum de castro recipiēdo. vide. castrū. 2. q. a.

a ¶ Scdo q̄ro. ad q̄d tenetur mādās. Dic q; q̄ndo mandatū fit ad pmodū mādātis tm̄ mādatarius acceptās tenet adimplere: ⁊ de dolo ⁊ culpa tenet mādāti. ⁊ si i eius executiōem q̄d expendit recuperat a mandāte. e. ti. l. xx.

b ¶ Q̄n fit ad cōmodū tercij tantū tenet mandatarius id acceptans amore ⁊ gr̄a mandantis id legaliter adimplere: ⁊ expensas in ei⁹ executione factas tenet mandās ei facere recuperare. Et damnū quod tercius hēt dolo vel culpa mādatarij recuperat a mādante: ⁊ ipse a mandatario. ¶ Si mādatū fit ad cōmodū mandātis ⁊ alterius tercij ē per mandatariū recipientem fideliter adimplendū: ⁊ recuperabit expensas ibi factas a mādāte: et tenetur terci⁹ ad earū partē si cōuersi fuerint in eius vtilitatē. ⁊ de damno dato eius (. s. mandatarij) culpa: vel dolo tenetur mandatarius mādati. e. ti. l. xx.

c ¶ Quando vero fit gratia mādantis ⁊ mandatarij: vt mando q; procuratori meo mutues sub certo lucro: tenetur mandans pecuniam cuz lucro soluere: quia q̄d recepit procurator idem est ac si domin⁹ reciperet. ¶ Cū vero fit gratia mandatarij et alterius tercij: vt si mādo q; ticio mutues sub lucro: vl alio cōmodo tui: si pecuniam ab eo nequiueris recuperare: teneboz ego tibi mandati. e. ti. l. xxij.

d ¶ Sed si gratia mandatarij tantum: vt si consulo vel mando tibi: vt de pecunijs tuis aliquid emas pro te q̄s inde ex hoc damnum tibi eueniat: nō teneoz: nisi fraudulēter mādaui: aut consului. e. ti. l. xxiij.

e ¶ Et licet teneatur mandās ad ea q̄ soluit mandati ratione: mandātari⁹ tamē si mandatum fuit illicitum: vt furtum facere: vel aliq̄d maleficiuz non erit inter eos actio mandati: licet ambo teneantur dānificato.

¶ Idem est si adolescentis mandato fideiubeo aliquid eius meretrici dare: quia cum in damnū minoris redūdet et sit inhonestum et malū: nō tenet mihi si quid soluā. e. ti. l. xxv rapina. 4. q. c. damnū. 5. q. c. dispositio. 3. q. a. regula. 2. q. regula. 9. episcopus. 7. q. sacrilegium. 5. q.

¶ Qualiter teneoz ad mutuuz meo mandato factum subiecto mihi: vel institori meo. Vide. mutuum. 3. q. b. i.

a ¶ Tercio q̄ro. ad q̄d tenetur mandatarius[a]. Vi de supra proxima. q. a. rapina. 4. q. c. damnuz. 5. q. c. despatio. 3. q. captio. 4. q. regula. 2. q. regula. 20. episcopus. 7. q. excōmūicatio. 5. q. b. sacrilegium. 5. q. castrū. 5. q. preda. 3. q. b. procurator. 7. questiōe. dolus. 7 questione. e.

a ¶ Mādatarius. in quo mandatari⁹ excusatur de linquēs mādato superioris. h. in c vniuersita. tis. 2. di. de sen. excom. ¶ Differentia est inter mandantem ⁊ persuadentem. naz mandator ē

qui ꝓpter se ⁊ in satisfactiõe ꝓpꝛie iniurie vel volũtatis mandat nulla data pecunia: quia tunc cõductor appellat. vt. ff. de iniur. ℌ. si mandato. Sed persuasor ẽ qui nõ ꝓpter se sed ꝓpter eum cui persuadet: nec curandũ quibus verbis vtat etiam si dicat rogo vel mãdo, ar. l. ij. ff. man. i fi. An in delictis quis excuset ptextu mandati: vel iussus. Distingue: aut id quod mandat est de genere permissorũ licet in hac specie sit ꝓhibitum: ⁊ tunc mandatari⁹ excusat etiam si non sit subditus vllo modo mandãti: dũ tamen ignorans fuerit ꝙ ꝓsumit quia in suo genere hoc nõ est delictũ: puta si mando tibi vt labores in certo fundo quẽ putas meũ esse: vel ad meã curam spectare. ⁊ ita intelligo glo. positam in. l. in rẽ. ℌ. tignũ ff. de rei vendi. Aut id qđ mandat est de genere ꝓhibitor: ⁊ tũc aut ille cui mandatur est talis qui alteri parere non tenet: ⁊ tunc faciens nõ excusatur etiam si illud in specie illa foret ꝓmissum mãdanti ex ꝓuilegio vt patet. C. de adulter. l. gracus. ij. R. vbi ex concessam patri licentiã extẽdit ad filium solũ: ⁊ sic ceteris inhibet seu in iure cõmuni ꝓhibitiuo permittit. ff. de iniur. l. cum prẽtor. in ꝓin. ⁊ C. de ꝓcu. l. maritus. ⁊. ff. ad muni. l. i. ad fi. Aut is cui mãdat parere alteri tenet quia suppositus ptãte mandãtis: ⁊ tunc in atrocibus non excusaret: cũ nec parere teneat mitiꝰ tamen interdũ puniret ꝓpter iussum. vt. C. ad. l iul. de vi. l. seruꝰ. nisi qđ mandat esset patri ꝓmissum licet in ꝓuilegiũ: qꝛ tunc excusaret in totũ. vt in dicta. l. gracus. In leuibus autem excusatur. vt. ff. ad. l. aquil. l. liber homo. cũ. l. nõ videtur. ℌ. fi. ff. de re. iur. Sed tũc ꝓ expedita declaratione ꝓdictarum insurgit dubiũ: que delicta dicant atrocia vel leuia. vide glo. in dicta. l. liber homo. ⁊ bar. l. nõ solum. ℌ. si mãdato. ff. de iiur. ⁊ fa. libe. dicas ꝙ ex genere pene hoc potes diiudicare: quia tres sunt species delicti: quia aliud atrox ⁊ sit graue: aliud atrotius et sit grauius: aliud atrocissimuꝫ. atrocissimũ est cuiꝰ pena ẽ mortis naturalis. vt. l. i. C. de sacrosanc. eccle. atrotius est cuiꝰ pena est mortis ciuilis. vt. l. ij. ff. de publi. iudi. atrox delictum est cuius pena est inferior morte ciuili etiam si delictũ sit ꝓuatuꝫ i re magni ꝑiudicij dolo illatum. vt. ff. de penis. l. respiciendũ. ℌ. furta domestica. Et per hunc modũ debet intelligi glo. ꝓdicta: que diiudicat atrocia ex genere pene. Leges tamẽ quandoq; abutũtur his vocabulis scõm varios respectꝰ: ⁊ interdũ appellant leue id qđ supra appellaui atrox ⁊ id ꝓpter comparationẽ ad atrotius vel atrocissimũ: sic montẽ appellamus magnũ vel paruũ ꝓpter comparatiõem ad aliũ. ⁊ hec nota quia per ea solues multas leges ⁊ glosaru noua. ¶ Quero an delinquẽs cogatur mãdatorẽ dicere. ⁊ glo. ij. in. l. non ideo minus. C. de accu. dicit ꝙ sic. poteris dicere ꝙ interdũ reus allegat mandatum ad sui excusationez ⁊ non dicit a quo: ⁊ tũc interrogari potest ⁊ cogi dicere a quo. Aut mandatũ non allegat: ⁊ tunc aut delictuꝫ est cõmissũ a seruo: ⁊ tũc de mandatore potes querere in genere non in specie. vt notat glo. in. l. ꝓius. ff. ad sillia. aut a liberto ⁊ tũc nullo modo queri debet de mandatore vel consocio: vt C. de accusa. l. fi. Fallit in casibus ibi notatis. Quero: si mandatarius nõ fuit executus: an mandator teneatur: ⁊ quando. Respõdeo si delictũ qđ mandabatur erat atrox ac si factum fuit sed extra ordinem punit. vt. ff. de extra ordi. cri. l. i. si leue non tenet. vt. ff. de iniur. l. apud labeonem. ℌ. si curauerit. ¶ Quero: si diu postea fuit executus: an mandans teneat. Dic aut mandatũ erat limitatum tempore: ⁊ nõ tenetur etiam mandans si id postea fiet: qꝛ id nõ videtur mãdasse ⁊ ꝓmũ inspirauerat. vt instit. mãdati. ℌ. mandatũ. ⁊. ff. man. l. diligenter. Aut tempore nõ limitatũ erat ⁊ tunc quia durat donec sit reuocatum mandãs tenebit. reuocatio autẽ nedum expresse sed etiã tacite põt fieri puta si pacẽ fecerit cum eo quez occidi mãdauerat. vt. l. iiij. ff. de adi. lega. sed debz reuocatio ad eius notiçiã peruenire. vt per cy. in dicta l. non ideo minꝰ. in. q. 4. ⁊ habes glo. extra. de sen. excom. c. mulieres. Quero: an mandãs impleto mandato teneat tanq; interpretatiue faciens: an tãq; vere faciens: ⁊ effectꝰ huiusmodi non est modicꝰ. cy. de re. iur. li. vj. c. qui per aliũ. in glo. dicit ꝙ mandãs dicitur facere interpretatiue mandatarius vere: ⁊ sic concordant iura de ista materia loquẽtia. bar. vero ⁊ salice. post eum late de hoc distinguunt in dicta. l. non ideo minus. C. de accu. Quero ad declarationez aliqualem ꝓdicte questionis: an qui fieri mandat comprehẽdatur sub verbis legis de faciente disponentis. Et dicunt doctores: aut verba legis fũt in rẽ scripta: ⁊ tunc ex ꝓprio significato q; ex mente cõprehendat vterq;. vt. ff. de eo per quẽ fac. est. l. i. ℌ. i Et ꝓ hoc etiã. ff. ꝙ me. cau. l. i. ℌ. animaduertẽdũ Aut verba sunt in ꝑsonaz scripta: ⁊ dico aut verba legis disponũt expresse ⁊ specifice de vtroq;: ⁊ tunc quilibet expresse ex ꝓpria clausula tenet ⁊ cõprehenditur: non vnus ex clausula alterius: ⁊ nedum ex significato verborum sed nec etiã ex mente ꝑferẽtis. vt. l. si per aliũ coniuncta. l. precedẽti. in fi. ff. ne ꝙs eum qui in ius vo. Aut verba legis expresse de vtroq; nõ disponunt: ⁊ tunc aut verba legis sunt ꝓlata per verbũ cõmune ad vtrũq;: quale est verbũ cõmittit. vt. l. nõ dubium. C. de legi. ⁊ tũc si qua lex ciuilis vel municipalis dicat si quis cõmiserit adulteriũ vel homicidiũ dico ꝙ ex ꝓprio significato verbi vtriq; comprehendit. vt dicta. l. non dubiũ. ⁊. ff de adulter. l. si cunctis. ⁊. l. nihil. ℌ. fi. ⁊ clariꝰ extra. de sen. excõ. c. mulieres. Aut verba personaliter ꝓlata pariter vtrũq; nõ concernũt ex ipsorum significato: ⁊ tunc mihi videtur ꝓbabiliter dici ꝙ si actus illius de quo queritꝰ finis ⁊ effectus seu efficacia vel

© Biblioteca Nacional de España

cõmodum concernit dũtaxat agentem remotum vel mediatũ: nõ proximuz ꝛ immediatum: tunc ex pro ⁄ prio significato ꝛ ex mente declarata ipse mandans comprehendit ex verbis legis non immediate faci ⁄ ens. ꝛ est ratio: quia actus isti soli mediato poterat tribui: cum absq; eius mandato non poterat effe ⁄ ctualiter fieri. exempla habes in. l. iij. ſ. ſi ꝓcurator ff. ꝙ quisq; iur̃. coniũcta. l. ſ. i. e. titu. Idem in. l. pater ex prouincia. ff. de manu. vin. ꝛ procedit hoc nedum in iure ciuili: ſz etiam in muni ⁄ cipali: ꝛ ideo ſi ſtatutum municipale diſponeret in manumittẽte ſeruum dent decem: tunc pater non fi ⁄ lius qui iuſſu patris manumiſſit illud premiuz re ⁄ portaret. vt. l. ſi pater. ff. que in frau. credi. Et idem ſi diſponeret ꝙ ſi quis contra inſtrumẽtum excep ⁄ tionem oppoſuerit quaz non probauerit: ſoluat de cem procurator ex ſpeciali mãdato opponens non punietur: ſed dñs qui ꝛ cuius procurator non pro ⁄ bauit. ¶ Quero vnde obligatio mandantis vel iu ⁄ bentis oriat in delictis. ꝛ q̃tum eſt inter mandan ⁄ tem et mandatarium non queritur: quia nulla in ⁄ ter eos oritur actio: ſed quantum inter mandantem ꝛ eum in cuius perniciem mandatur vel rempubli ⁄ cam quam ledi dicit. ꝛ dicit bar. in. l. non ſolum. ſ. ſi mandato. ff. de iniur. quod naſcitur ex facto ſecu ⁄ to ſed propter mandatum. Tu diſtingue ſecundum ſalicetuz. in dicta. l. non ideo minus. C. de accuſat. ¶ Quero: vtrum mandans ꝛ mandatarius eodem libello poſſunt accuſari. Reſpondeo ꝙ vbi ex eo ⁄ dem facto veniunt puniendi et eadem lege et pena tunc eodem libello poterunt accuſari: et pro hoc accidit. l. i. C. ſi reus vel accu. moz. fuer. ꝛ ff. de fal. l. athaletas. ꝛ ff. de adulter. l. nihil. ꝛ ff. ad. l. acquil. l. item mella. ſ. ſi plures. Si autem ex diuerſo fa ⁄ cto et diuerſa lege et pena veniunt puniendi: ꝛ tunc dico eos non poſſe accuſari in eodem libello. ar. eorum que nota. cy. in. l. ꝑma. C. ſi reus vel accu. ¶ Quero: quid de nuncio qui mandatum nunci ⁄ auit mandatario: an teneatur mandato executo. vi ⁄ de. homicidium. ſ. q. a. ſuper. ver. tenetur. ver. man ⁄ dauit per litteras. Dic ſecunduz cy. aut delictum ẽ le ⁄ ue: ꝛ tũc nunci⁹ excuſat ſed cum mandante agit. vt ff. ꝙ vi aut clam. l. aut qui aliter. ſ. penul. Aut eſt a trox: ꝛ non excuſat. pro hoc facit. ff. ad turpi. l. i. ſ. incidit. vbi barto. idem facit etiã. l. ſi. ego. ff. ꝙ vi aut clam. ¶ Quero: quomodo: et quando ra ⁄ tum habens delictuz commiſſum puniatur. glo. ff. de vi et vi. ar. l. i. ſ. quotiens. ver. ſed etiam ſi quis Diſtinguit: aut delictuz non eſt commiſſum nomi ⁄ ne ratum habentis: ꝛ non tenetur. Si nomine ha ⁄ bentis ratum: tunc diſtingue: aut ratum habet fa ⁄ ctum: ꝛ tunc taliter factum quia nomine ratum ha ⁄ bentis et tenetur: vt dicto. ſ. quotiens. aut habe ⁄ tur ratum factum ſed non taliter factum quia non tanq̃ eius nomine factum: ꝛ non tenetur. ꝙ autem factum ratum haberi poſſit ꝛ eius qualitas repro ⁄ bari habes. C. arbi. tu. l. interdicte. Et no. i. l. põ ponius ſcripſit. ff. de nego. geſ. In dubio aũt an ratum hẽndo factũ videatur ratuz habere vt ſuo nomine geſtum ex quo ſcit ſic fuiſſe factũ. Dic ꝙ ſic. ar. dicti. ſ. quotiẽs. v. ſz ꝛ ſi q̃s. Et ad hãc diſtinctiõem q̃tũ eſt in primis duob⁹ mẽbris fa cit. c. cuz quis. extra. de ſẽ. excõ. ¶ Quero: an q̃ libet delictũ alterius nõie geſtũ poſſit haberi ra tũ. ꝛ glo. in dcõ. ſ. quotiẽs. v. ſz ꝛ q̃s: dicit ꝙ ſic preter delictũ carnis: qz per aliũ fieri nõ poteſt. ꝛ hoc tz etiã dy. ꝛ Jo. an. in. c. ratihabitio. de re. iur̃. li. vj. ſed cy. C. ad mace. l. i. i. q. ꝛ. dicit ꝙ deli ctũ carnis põt ratũ haberi: quia ſicut in aliis de lictis põt fieri iniuria p alterũ: ita ꝛ in iſto. hoc idem ſcribit bar. in dicto. ſ. quotiẽs. ſed tu dic: aut qui alieno nõie aſſerit ſe fornicaſſe fatetur li ⁄ bidinis ſue ꝛ concupiſcentie cã principaliter mo tũ eẽ: ꝛ tũc primeuis verbis nõ attentis ſed atten ta libidine ꝛ cũcupiſcentia q̃ principali⁹ agit di camus ꝙ ratũ haberi non poſſit vt ratũ habẽs puniat. aut nõ cauſa ꝓprie libidinis ꝛ cõcupiſcẽ tie principaliter agit: ſz vt maritũ vituperaret et iniuriaz inferret ei mediãte vxoris fornicatiõe: et forte in ſatiſfactione et compenſatione alic⁹ iniu rie illate ei cui⁹ nomine fatetur ſe facere: ꝛ tũc p cedit dictũ cy. ꝛ bar. Et ex predics collige ꝙ deli cta põt rata hẽri vt ratũ hẽns pũiat ac ſi mãdaſſz cogitabã tñ dicere ꝙ i maleficijs i q̃b⁹ agit ꝺ rei pſecutiõe vel intereſſe ratũ hẽns obliget ad illud i tereſſe ſz nõ i pẽis. vt. ſ. ſi tici⁹. de. l. ſi vẽdidero ff. de furt. vel alit iterdũ ratihabitio tẽdit ad exti guẽdũ: ꝛ locũ hz. vt dcõ. ſ. ſi ticio. iterdũ ad au gendũ ꝛ roborãdũ delictũ: ꝛ tũc ẽt i penis retro trahit: vt in dcõ. ſ. ſi tici⁹. Suppoſito igit ꝙ q̃ tum ad obligatiões penales reales vel pſonales ratum habens teneat ſi ſuo nomine ſit geſtuz: q̃ ro quando ſciet ꝙ ſuo nõie ſit geſtũ: an ſit necẽ ꝙ i ipſo actu geſtiõis ipe aſſerat ſe facere nõie il li⁹ ſicut in cõtractib⁹: nã vendit quis rẽ alienã nomine dñi vel debitum exigit nõie creditoris. et videtur ꝙ ſic arguẽdo de ꝺctractibus ad delicta. Quero an ratuz hẽns obliget imediate ex ratiha bitiõe: an ex maleficio cõmiſſo ſz ꝓpter ratihabi tionẽ. Et dicas ꝙ ex maleficio cõmiſſo ꝓpt tñ ra tihabitiõez. De pocis vide lati⁹ p ſali. i dcã. l. nõ ideo min⁹. C. de accuſa. ꝛ iſcrip. ¶ Et q̃liter pũia tur pſuadẽs: aut cõſulẽs: aut opẽ pſtãs deliquẽti vide. homicidiũ. ſ. q. f. ff. v. ꝺ ſiliũ. v. an pſuadẽs ¶ Si tici⁹ mãdauit ſeyo ꝙ occideret gayũ: ꝛ iter fect⁹ eſt: tamẽ ſeyus dicit ꝙ nõ fecit hoc exequẽ do mandatũ ſed motu ꝓprio qz erat ſu⁹ pricipal ꝛ capitalis inimicus: vtrũ ei credat in excuſatiõe mãdatoris. Dic ꝙ eſt recurrẽdũ ad cõiecturas ꝛ i dubio pſumit ꝺ mãdãtẽ. glo. tñ in ſili caſu dicit: ꝙ ſi q̃s depẽdit cũ aliq̃ ꝛ ãbo cõfitent ꝙ p⁹ cõ traxerũt mrimõiũ ꝙ iuicẽ ſe excuſat. C. ꝺ fideiu.

© Biblioteca Nacional de España

l.pe.Sz ego credo q̄ inſpiciant cō iecture: ⁊ q̄ ficti mīmonij p̄tēſio ñ excuſet.de q̄ b⁹ per bal. coll.x.feu. c iniuria punitur. de pace iura.fir. Circa hoc vltimū vide.vif 4.q.p.ſſ.v ſpōſam. v.item q̄dam.

a ¶ Speciale Caſ⁹ i q̄b⁹ req̄rit ſpeciale mādatū nōt ſpec.ti. de procura. ℣.i.v. item opponit ꝺ̄ pcuratoriū Quos caſ⁹ ſcripſi. pcuratoꝛ.6.q.c ſſ.v.ſpale.v q̄ro q̄ ſunt. Et vide. reſt.tutio. 2. q.c. ⁊ q̄ ibi ſcripſi ſſ.v. ſpeciale mādatum.

b ¶ Expirat. Et qñ expirat mādatuꝫ de capiendo ſeu exequendo. vide.ſententia.6.q.b ſſ.v.perpetuo.v.quādo ſentētia.

¶ Manumiſſio. q̄s p̄ſūit i fraudē manumittere: ⁊ q̄s ñ ⁊ q̄ꝺ impediat mūmiſſioēz i fraudē fcāz: ⁊ qñ.azo in ſumma. C.qui manu.nō po.

¶ Man⁹. Vide.pēa.5.q.a.ſſ.v.ocul⁹. ⁊.e.q.f ſſ.v.puniri.v.itē ſi is.cū duob⁹.v.ſe.⁊.par.3.q a.ſſ.v.pūit.v.de pēa.i.vſi.ſi vo.⁊.rex.25.q.b. ſſ.v.pcutiat. ¶ Manſuetus. De ſex bñficijs māſuetudis vide p archi. de pēi.di.2.c. q̄rēduꝫ.

a ¶ Quarto q̄ro. an ſoluēs tercio creditoris mandato ſit liberat⁹. vide.ſolutio. 4.q.v.

a ¶ Quito q̄ro. q̄ ſunt caſ⁹ in quib⁹ req̄ritur ſpecial⁹ mandatū. vide.ſolutio.4.q. ſocietas.6.q.b procuratoꝛ.6.q.c.v.e.citatio.2.q.iuramentū.3. queſtione.

a ¶ Sexto q̄ro. q̄s p̄t eē p̄curatoꝛ ſine mādato. vide.procuratoꝛ.4.q. peregrinus.2.q. dominiuꝫ 3.queſtione.

a ¶ Septio q̄ro. q̄liter expirat⁹ mandatum. vide iudex. 13.q. c. procuratoꝛ.8.q.a.b. reſcriptum 2.q.c.

¶ Manumiſſio. Vide.alienatio. 2.q. matrimoniuꝫ.10.q.libertas.2. 4. q.ſcriptura.3.q.a.vectigal.5.q.p. pignus.7.q. ſolutio.8.q.conditio.5. q.legatum.5.q.adulteriū. 9.q.

¶ Manus. Vide.vnctio 12.q.clericus. 3.q. excō/municatio.5.11.q. oblatio.1.q. iuramentum.15. q. tabellio. 8. q. matri/moniuꝫ.16.q. inquiſitio 11. q. falſitas. 5. q. blaſphemia. 3.q.e. vaſallus 3.q.a.⁊.4.q.a.

¶ Manſuetus. Vide.dānum.5.q.g. eccleſia.7.q 9. iudex.5.q.c.

¶ Mappa. Vide.rex.13. queſtione.

¶ Marchio. Vide.princeps.1.q.

¶ Marinari⁹. Vide.mare.9.q.

¶ Martyr. vide.penitentia. 5.q.

¶ Maritus. vide.vos.16 q.vir. per totum.

¶ Margarita. vide.epiſcopus.7.q.

Mare. Primo quero q̄ ſunt fienda in maris guerra. Dic q̄ hāc guerram facturi debēt mare ⁊ ventos quibus dirigantur cognoſcere: nauigia hominibus et armis fulcita tenere magnā feſtinentiā adhibere: ⁊ boni ducis preſentia nō carere. ¶ Qui autem in mari duci non obedierit capite punit⁹. 2.p.ti.xxiiij l.prima.

b ¶ Et circa hanc guerraꝫ

¶ Maritus. an marit⁹ p̄t vxōrē deliquētē caſtigare: ꝺ̄berare vl̄ ligare. h.i.c. quēadmodū. 3. di. de iureiuran. vide.furē 4 q a Itē ſicut ex cauſis leuiſſimis nō lz atrociter ſeuire ꝺ̄ ſeruos mlto fortius nec hoc erit licitum marito ꝺ̄ vxorē Et ſi faciat pūiri ꝺz: qm̄ leuis ⁊ moderata caſtigatio ſibi ſoluz ē p̄miſſa: ⁊ ideo iudex ex officio ſuo: cū ñ poſſit mādare vt vxorē vēdat ſicut p̄cipere p̄t dño ꝺ̄ ſeruo ꝺz phibere marito ſb certa pēa ⁊ iuramēto vt de cetero ſeuitiā ſuā i vxorē nō oñdat: q̄ ſi ex hoc p̄cepto nō deſiſtat iudex p̄t eū p̄uare vſu vxoris q̄ ſi mul ñ hēant ſtare. ꝺ̄ quo p bar to.l. de iure. in fi.ff. de his qui ſūt ſui vel alie. iu. ⁊ p eū i.l.nō p̄t.i fi.ff. de adoptio. ¶ Si ſit ſtatutū q̄ mulier nō p̄t ꝺ̄here ſine cōſēſu virī ſui: ſi vxor vult iſtituere vir̄ cō

ſiliū ē tūc viro q̄ renūciet tūc iuri cōſētiēdi ⁊ tādem ad cautelā cōſētiat. vt ſcripſi. ſucceſſio.i.q.e.ſſ.v.ꝺ iūx.v.ſi ſtatutū. An q̄cq̄ꝺ acq̄rit vxor: acq̄rat marito. vide q̄ ſcripſi. vxor.v. vtr̄ q̄cq̄ꝺ acq̄rit. Et ibi i dcā pte. vxor. vide plura q̄ ſcripſi tā de obligationi b⁹ mariti ⁊ vxoris q̄z de legatis ⁊ aliis inter eos. Vi

Mare. Si eſt dubiū de mare vbi pirate vel ma

de.mīmōiū.5.q.f.⁊. ocubia.i.q.b.ſſ.v.pēa

© Biblioteca Nacional de España

li homines deliquunt cuius prouincie vel territorij sit. dic i dubio ipsuz mare eē de territorio siue prouincia t iurisdictiōis vicinioꝛi t ꝓpinquioꝛi. vt in. c. vbi periculum. §. porro. iglo. territorio. de elec. li. vj. t bal. in suo reptorio in parte. inuen. in pri. t facit ad hoc. auteñ. vt oēs obe. pain. §. i. coll. v. Et bal. in. l. si testamentuz. in fi. C de institu. t sub sti. vbi dicit q castra t ville habent propꝛios fines in mari: et q designabitur mare per terraz propinquā cui mare magis adiacet t sub qua magis distingui consueuit.

est sciendum q sunt necessarij multiplices homines. ¶ In primis almirād⁹ qui est maioꝛ. comitri qui sunt capitanei. nauicularij: portos t vētos cognoscentes. marinarij qui sunt seruitoꝛes t superstantes ad preliādum. e. ti. l. ij.

c ¶ Subsequēter nauigia velis et remigib⁹ sint cōposita ad inuadendum t fugiendum si est expediens: cum vento aut sine remandi auiditate. e. ti. l. septima.

d ¶ Et hec nauigia cōparantur equis: quia sicut equus tenuis est leuioꝛ grosso t rotundo: ita et nauigium afusatuz. t loco pedum sunt remi. velas autem calcaribus simulamus: t sessiones selle. seo t gubernacula freno: t restres capistro cingulisq; equi. e. ti. l. octaua.

e ¶ Item sicut castruz est hominib⁹ t armis fulciēdū: ita t nauigiū. Sz cauēdū est ne vini: aut sicere puisio ibi ponat quia turbant ista hominū intellectuz: quod multū nocet in agendis. ponat itaq; acetum eius loco. e. ti. l. ix.

f ¶ Et scias q audaces sunt guerraz per terram facientes: seo audatioꝛes temptantes per mare: quia sustinēt impetus maris: t inimicoꝛum: t nō ita in victualibus habundant. e. ti. l. x.

¶ Accedamus igitur ad hoīes de quibus diximus in maris guerra necessarios. Et primo ad almirandum.

a ¶ Secundo quero. qualis debet eē almirandus. Dic q generis nobilitate: factoꝛū maris agilitate: coꝛdis animositate: largitate: et fidelitate: nō debet carere in hoc officium eligendus. Et in sui electione vigilias celebꝛet militares: t sequenti die siricis pannis indutus rex in manu dextera ensem nuduz t annulū in signū honoris t potestatis apponat. et in sinistra regis vexillum in signum capitanie. t sic existens promittat se facturum que miles quando armatur promittit. e. ti. l. iij.

a ¶ Tercio quero. qualiter almirād⁹ eligitur. Vide supꝛa proxima. q.

a ¶ Quarto quero. que est potestas almirādi. vide infra proxima. q. t. 6. t. rex. 15. q. e.

a ¶ Quinto quero. qualiter eligit comiter. Scias q ipse est vn⁹ nauigij capitaneus sicut almirandus totius classidis. t eandē potestatē in eo habet quam in classide almirādus. Item ea requiruntur in eius qualitate que in almirandis. Eius autē electio sic fit: deponunt duodecim maris periti iurantes euz habere ea ob que hoc meretur officium: demū rubeis pannis indutus in manu vexilluz ad regis arma gestans mittit in galea cum tubicinio: t in loco ponitur ei deputato cum officij concessione: que concessio neq̄t nisi per regem: aut alium eius mandato fieri. e. ti. l. ārta.

a ¶ Sexto q̄ro. q̄ est comitri potestas. Dic vt supꝛa proxima. q. in princi. ¶ Et insuper cognoscit de cōtrouersijs existentiuz in sua galea: t ab ei⁹

© Biblioteca Nacional de España

pronunciatione non ad regem: nisi sit in classide presens: aut ita propinquus q̃ ea die possit adiri ⁊ appellans ad galeam redire: sed ad almirandum appellatur. Si autē ipse comiter est inobediēs almirando et cōtra eum cum ceteris comitibus aduenatur occidetur. Et idem de omnibus comitro sue galee non obedientibus (qui inobedientes ad mortez almirantis cōsilio cōdemnabunt̃). Et si quid male iudicet comiter pena fori punitur. Si autem sua culpa quid de galea perdit: duplicatū̃ soluit. Almirandus vero nequit comitrum in criminalibus: aut in immobilibus condemnare: sed de mobilibus sic: ⁊ potest eum capere. e.ti. l. iiij. rex. 15. q. aa.

a ¶ Septimo quero. qualis debet esse nauicularius. Dic q̃ debet esse maris perit⁹ ad eius mās̃uetudines (.s. vbi aqua est mansa vel fluens) influentias: temporū̃ mutationes: insulas: portus: ⁊ securos eorum aditus: aquasq̃ dulces cognoscendum. Itē animosus ad maris ⁊ inimicorum pericula non timēda. ⁊ boni intellect⁹ ad regi almirando ⁊ comitro super agendis in mari consulendum: quia eius sensu gubernatur nauigium. Itez fidelis corde ad domini ⁊ nauigantium honorez et cōmodū̃ custodiendū̃. nam si eius dolo: vel culpa nauigiū̃ perdat̃: aut magnū̃ damnum sustinuerunt nauigantes: occidetur. Et dat̃ assumendo in hoc officium in eius manu ensis: aut nauigij gubernaculum cū̃ sit nauiculari⁹. e.ti. l. v.

a ¶ Octauo quero: qualiter creatur nauicularius. Vide supra proxima. questione. in fine.

a ¶ Nono quero. qualis debet esse marinarius. Dic q̃ pheres. i. in anteriori pte galee existens: ⁊ alarij iuxta eos in alis galee insidentes debent esse magna nimi: ⁊ leues: vsumq̃ habentes nauigandi. ¶ Superstites autem sunt homines armorum deputati ad pugnādū̃ dumtaxat in mari: qui debent habere fortitudinem: ⁊ alia de marinarijs dicta. s. propheribus ⁊ alarijs. ¶ Marinarij vero sunt seruicio nauigij dediti ad velam apponendam: ancoram eijciendam: ⁊ alia similia qui sint periti maris leues ⁊ obedientes. ¶ Alij autez ad custodienda victualia deputati sint fideles absq̃ cupidine. Et idem de custodibus sarcinarum nauigij. eodem titu. l. sexta.

a ¶ Decimo quero. qualiter diuiditur maris preda. preda. 2. q. y. 3.

a ¶ Undecimo q̃ro. an potest missa celebrari supra mare. Vide. ecclesia. 4. 9. questione.

¶ Masculinum. Vide. significatio. 2. q. d.

¶ Masticare. Vide. rex. 13. q.

¶ Materfamilias. Vide. significatio. 2. q. d.

¶ Matricola. vide. miles. 8. q.

¶ Mater. vide. peculiū̃. 3. q. successio. 2. q.

¶ Masculinum. An masculinum concipiat in se femininum. vide. h. in. c. mulieres. 2. di. de sen. excom. Et an ecō tra femininū̃ cōcipiat in se masculinum. bar. ⁊ glo. in. l. verbū̃ ff. de verbo. significi.

MAtrimoniū̃. Primo quero quid est matrimonium. Dic q̃ ē maris et femine coniunctio

¶ Matrimonium. qo sint nuptie siue

© Biblioteca Nacional de España

matrimonium. ⁊ vnde dicatur. ⁊ q̃s possit contrahere nuptias. et quib⁹ rationibus prohibentur. et q̃liter perficiantur. et quis nuptiarum sit effectus. azo. in sũma. C. de nuptijs. ¶ Jté quot sunt species matrimonij. h. in. c quanto. 2. di. de diuor. ¶ Utrum consentiens semel i plures matrimonialiter vel sponsalia obligetur. ⁊ cui. h. i. c. gaudemus. 2. di. de diuor. ¶ aMatrimoniũ supplet etatem. ⁊ liberat a patriapotestate. vt scripsi. patriapotestas. 4. q f.

a ¶ Subsecuta. ¶ Vide infra. 9. q b. ⁊ que ibi scripsi super. v. secuta. Et. religiosus. 9. q. c. et que ibi scripsi super. v. cõsummatum.

b ¶ Ossibus. Et quare ibi deus fecit mulierẽ de costa viri: non de capite nec de pede. vide. h. in c. tua nos. 3. di. de spon. Et ibi vide de eorũ cohabitatiõe.

c ¶ aMatrimoniũ An excommunicatus potest contrahere matrimonium. b. cum intentione insepationis ⁊ obseruãtia mutue castitatis. Sed q̃ruis sit i sepabilis: vt diffinitione patet: tñ si nõ ẽ carnalis copula subsecuta[a] potest vnus coniugũ alio inuito religiõez intrare: ⁊ eo professo alius cõtrahet. sed si copula ẽ secuta nequit vnus alio contradicente ingredi religionez. 4. p. ti. ij. l. i.

a ¶ Secũdo q̃ro. quare dicit matrimoniũ: nõ patrimoniuz. Dic q ideo: quia dum mater est pregnãs: ⁊ in partu: ⁊ nutriendo maiora sustinet onera q̃z pater. e. ti. l. ij.

a ¶ Tercio quero. vbi fuit matrimoniũ institutũ. Dic q in paradiso terrestri añ peccatũ primi parentis per verba ade dicentis: hoc nũc os de ossib⁹[b] meis: ⁊ caro de carne mea: ⁊ sequit: ⁊ erũt duo in carne vna. ¶ Et scias q si adam non peccasset: in cõceptu libido non fuisset. ¶ Et fuit inuentum ad liberorum p creationem: ⁊ euitandaz fornicationem. e. titulo. l. iiij.

a ¶ Quarto q̃ro. quo tempore debet contrahi matrimoniũ. Dic q nõ debent in facie ecclesie nuptie celebrari: aut de nouo coniuges copulari: a prima dominica aduentus vsq̃ ad octauas epiphanie completas. ⁊ dominica in septuagesima vsq̃ ad perfectas resurrectiõis octauas. ⁊ a die lune letaniarum ante ascẽsiõez vsq̃ ad octauas pentecostes inclusiue: al' possunt coniuges in penitentiam ad tẽpus a cohabitatione seperari. et idem si contrahitur contra interdictuz ecclesie si causa interdicti non posset dirimere matrimonium. e. ti. l. xviij.

a ¶ Quito q̃ro. inter quos debet cõtrahi matrimoniũ[c]. ⁊ qualiter[d]. Dic q q̃tum ad bonam rõem cum matrimoniũ ad populi iuuet augmentatio/nem cauere debent contrahentes: ne nimis iuuenes: aut multuz senes seu senes cum iuuene: vl' male complexionis: aut infirmitate laborãtes ex qua generatio impedit matrimonialiter copulẽtur. nã hoc facientes patrie amicos se nõ ostendunt quoruz generatiõe nõ iuuat. 2. p. ti. xx. l. ij. ¶ Sed q̃tum ad sui validationem sufficit masculũ hẽre q̃ttuordeci: femina aũt duodecim[e] annos: vel dicte etati primos copulari queũtes Sponsalia. 3. q. b. c. Ratio est quia solo cõsẽsu de presenti cõtrahit[f] q

in. e. significasti. De eo qui du. i mfi. q̃ po/lu.

d ¶ Qualiter An subarratione inducitur matrimoniũ presumptuz. b. in. c. tue. de spon. impube.

e ¶ Duodeci Que etas requiritur ad contrahendum matrimonium. et an cõtrahere volentes debẽt inspici in mẽbris h. in. c. puberes. d spõsa. impube. ¶ Jtẽ si pubes contrahens cuz impubere non spectata pubertate alij nubat tenet secundũ matrimoniuz. vt notat in c. de illis. in fi. de spõsa. impube. et rota. cõclu. 417.

f ¶ Contrahitur. Ut in

© Biblioteca Nacional de España

fra.e.q.b. ꝛ q.b. Et vi/de etiã. ſpõ ſalia. 4. q.

g ¶ fatui, de fatuo: et de ebrio an poſſunt cõtra/here matri/moniũ. h.in c. dilectus. de ſpon

h ¶ preſenti. Et per que verba con/trahitur ma trimonium. h.in.c. ex p te. de ſpon. Et vide.ſpõ ſalia. 4. q. a.et que ibi ſcripſi.

i ¶ Exprime re verba. an matrimoni/um corpo/rale: vel ſpi rituale po/teſt contra/hi ſine ver/bis.h. in.c. tue. de ſpõ/ſa. Et diffe/rẽtias inter matrimoni/um carnale et ſpiritua/le. vide ibi p eum.

k ¶ Mutus. Utrum ſur/dus et mu/tus: vel v/nus iſtorum morborum laborantes poſſunt cõ/trahere ma trimonium. h.in.c. cum apud.de ſponſa.

cadit in tales.

b ¶ Et matrimoniũ ſic cõ/tractum ſignificat vnita tem anime: iuſte cuꝫ deo Et ſi copula ſequit᷑ ſig/nificat coniũctionem fi/lij dei cũ humanitate: di cente ioanne euãgeliſta: verbum caro eſt. Signi/ficat etiam eccleſie vnita tem cum deo: qꝛ ſicut eſt matrimoniuꝫ indiuidu/um ſic ꝛ eccleſia. i. fideli/um congregatio nũq̃ a xp̃o ſepatur. 4. parti. ti. i. l. v.

c ¶ Et generaliter ſcias q̃ quilibet nõ vetitus põt cõtrahere matrimoniũ. ſunt autẽ vetiti impubes quia nõ habẽt cõſenſuꝫ. Jtem fatui ſ eadem rati/one: ſed tẽpoꝛe interpau lationis poteſt fatus cõ/trahere. Jteꝫ caſtrati: qꝛ nõ poſſunt carnalẽ copu lã celebrare. 4. par. ti. ij. l. vj.

d ¶ Et quia ſolo conſenſu per verba de p̃ſenti h cõ/trahit᷑ mr̃imoniuꝫ: quo deficiẽte licet adſint ver ba nõ eſt matrimoniuꝫ: licꝫ eccl'ia ſcõm verba iu dicaret: ideo loq̃ valẽtes debent exprimere ꝟba i.

¶ Surdus autẽ ꝛ mut9 k põt cõtrahere p ſignum conſenſ9 demõſtratiuũ. ¶ Et põt hoc facere p ſe aut p alios eoꝝ mãdato ꝛ fiat hoc publice vt po ſſit ꝓbari. 4. pti. titu. ij. l. quinta.

¶ Jtẽ nõ põt cõtrahi iter liberũ ꝛ ancillã. vt dice/tur infra. 10. q.

e ¶ Et ſcias q̃ durãte pri/mo matrimonio nõ ẽ ſe/cundo cõtrahẽdũ l: ſꝫ eo ſoluto põt q̃libet nõ ve/titus ſecũdo vel ampli9 nubere. 4. p. ti. xij. l. i.

f ¶ Circa qõ aduerte q̃a moꝛtuo viro mulier cuꝫ ſit lege viri ſoluta ſecun/dum eccleſiaſtica inſtitu ta licite põt q̃cunq̃ ſe/cũdo nubere m. Sed ſcõꝫ ius laicoꝝ ſi infra an/num luct9 nubat eſt ifa/mis: ꝛ perdit arras ꝛ do nationem a viro factã: ꝛ legatũ applicanda filijs viri: vel eis nõ exiſtẽtib9 ꝓximis ꝙſãguineis ſucce dẽtib9 n. Eãdem penam ſubiturã infra dictũ tem pus perpetrãs fornicati/onẽ. Sꝫ ab iſta pena exi/mitur ſpõſa matrimõio nõdũ cõpleto. Jteꝫ ſcõ

dianũ p̃cipuũ i diuiſione fcã cũ coniugis p̃moꝛ tui vel p̃moꝛ tue heredib9. ſꝫ cuꝫ ſecundo p9 nubit cõfert᷑ eũ in dicta diuiſio ne. fo. l. li. iij. ti. vj. l. vj. ¶ Si a/liquis legat le/ctum vxoꝛi i eo continẽt᷑ etiam cultra de ſerico ꝛ omnia alia oꝛ namenta q̃ con ſueuerunt poni in lecto diebus feſtiuis. bar. in l. liboꝛum ap/pellatione. i fi. ff. de le: ꝛ fideiꝫ cõ.

n ¶ Succedenti/bus. Que dicã tur ſecũde nup tie. ꝛ quare: ꝛ q̃ liter puniant᷑. azo in ſũma. C. de ſecun nupt᷑. ¶ Jteꝫ qualiter puniat᷑ ſecun/do nubens cir/ca vſumfructũ a moꝛiente p̃e/ſtito. vide per eum in ti. ſi ſe/cun. nup. muli. ¶ Item mulier infra annuꝫ ſe/cundo nubens perdit medieta/tem bonoꝝ ſi liſs cõmunibus vel eis nõ exiſtẽ tibus ꝓximis viri cõſangui/neis applicãdã fo. l. li. iij. ti. i. l. xiij. Et fo. iuõ. liboꝛ. iij. titulo ſecũdo. l. prima. Nec talis mulier poteſt heres inſti tui per non conſanguineum: nec per conſanguineũ vltra quartum gradum. vt. heres. 3. q. d. infamia. 3. queſtiõe. b. Et que ſit cauſa quare ꝓhibetur nu/bere infra dictum tempus: ibi vide etiam.

l ¶ Secundo contrahenduꝫ. Que ſit pena contra facientis. Vide. adulterium. 10. q. d. et que ibi ſcripſi.

m ¶ Nubere. Et ſi non nubat habet lectũ quoti/

© Biblioteca Nacional de España

¶ Mulier transiens ad secunda vota quicquid ex facultatibus secundi viri titulo lucratiuo est assecuta tenetur moriens liberis cōmunibus seruare: vel eorum alteri quem elegerit contemplatione meritorum alienatione in extranea persona penitus interdicta. Item si aliquis primi matrimonij ex filijs decedit id qđ mater per successionem eius consequitur fratribus remanentibus conseruare tenetur similiter alienatione in extranea persona interdicta. Sed si nullꝰ alius filius supersit matri filio moriēti succedit pleno ꝛ libero iure: ꝛ de bonis ex tali successione prouentis libere disponere ꝛ testari potest: vt est casus ꝛ bal. in l. femine. C. de secūdo. nupt. ¶ Quid si vir relinquit vxori solum vsumfructum: vtrum per secundas nuptias cadat ab vsufructu. Dicas ꝙ debz habere vsumfructum donec moriatur: nisi aliter dictum sit. vt in l. nunc autem. C. de secū. nup. ¶ Quero: pone ꝙ vxor largita est in virum: ꝛ mortua vxore vir contrahit secundas nuptias: nunquid eodem modo ratio debet reddi filijs de alienatis. Dicas ꝙ sic. de hoc ē glo. notabilis in dicta. l. femine. glo. fi. ibi dum dicit: ꝛ idem in viro. de quibus per bal. in dicta. l. femine. ¶ Quero: ticius legauit seyo decez: iste seyus mortuo ticio accepit vxorez relictā ticij filijs stantibus primi matrimonij: queritur vtrum prius uetur legato. Dicas ꝙ non: quia hoc nulla lege cauetur. ¶ Quero: pone ꝙ statutū vel consuetudo defert cōiugi superuiuēti aliqua lucra: nunquid p trāsitum ad secūda vota liberis stantibꝰ: talia lucra pdant quo ad pprietatem. Dicas ꝙ sic: quia ista cōsuetudo vel statutum est interpretandū si secūdo nō nubit. De q̄bus per bal. in auteñ. ex testamento. C de secun. nup. ¶ Ne liceat transeunti ad secūda vota vel vlteriori secūdo cōiugi plus dare quoquo donationis vel relicti titulo quā daret vel relinqueret filio primi matrimonij si vnus erat filius: vel si plures equas ptes habētes q̄ vni eorū: vel si erāt plēs non equas partes habentes q̄ minus habēti. ꝛ hec habent locum in patre: ꝛ in matre: ꝛ in auo ex filio premortuo habente nepotem ꝛ accipientem secundam vxorem. ꝛ idem in auia: ꝛ in proauo: ꝛ in proauia. Sed quid si est plus donatum vel relictum secūdo coniugi q̄ sit permissum. Dicas ꝙ habet pro non donato vel relicto: ꝛ applicat filijs primi matrimonij offensis. vt in l. hac edictali. ꝛ ibi etiā bal. C. de secun. nup. ¶ Et quid si cum vir vult relinquere vxori plus q̄ potest secundum formā dicte. l. hac edictali. confitetur se ab ea recepisse certā summā. vi de. vxor. ꝟ. testator habet. ¶ Item mulier infra annū luctus nubens secundo viro non potest in dotē dare vltra terciā partem bonorum: nec potest ei in testamento relinquere plus q̄ terciam partē. casus est in l. si qua mulier. C. de secun. nup. ¶ Sed pone ꝙ ista mulier nupsit secundo viro infra annū luctꝰ deinde mortuus est secundus vir: ꝛ nupsit tercio viro post annuz luctus secundi viri: nūquid habet locuz hec pena quo ad terciū virū. Dico ꝙ nō: qꝛ tercius vir nō delinquit. De quo per bal. in dcā auteñ. si qua mulier. ¶ Quedam mulier q̄ habet comitatum ex successione parentum nubit infra annū luctus: nunquid istam dignitatem ꝛ iurisdictionem perdat. Et videtur ꝙ sic: cum sit infamis. Sed tu dicas ꝙ nō: quia ista dignitas ē qđdam hereditarium vnde retinet per eam qꝛ bona non perdunt. Item ista dignitas venit in cōsequentiam hereditatis ꝛ est annexa territorio: ꝛ aliquid retinetur in consequētiā qđ nō retinetur directo. bal. in auteñ. si qua mulier. C. de secun. nup. colum. ij. ¶ Sed quero: quid si diuortio solutum est matrimoniū: nūquid nubens mulier infra annum patit easdem penas infamie ꝛ alias secundo nubenti mulieri statutas. Dicas ꝙ sic propter sobolis confusionē vitandaz. sed hodie ista diuortia iure diuino nec humano inter fideles fieri possunt si interuenit carnalis copula: ſz si nō interuenit carnalis copula pōt fieri p ingressum religionis. vñ si vir ingredit religionē pōt mulier alteri nubere: nec hic expectat annꝰ. cōcordat hec. l. ptite: qꝛ cū nō sint carnaliter cōiūcti nō timet confusio sobolis. ꝛ vide qđ notat in auteñ. de nuptijs. ſ. distrahūtur. in glo. q̄ incipit: hoc de iure ciuili. De quibus per bal. in auteñ. si q̄. C. de secun. nup. ¶ Item mulier secūdo nubens patit alias pēas q̄s scripsi. j. e. 9. q. a. ſr. ꝟ. tutela Et. tutor. 6. q. a. ſr. ꝟ. nō habebit. ¶ Sz an omēs pdcē pene sint remisse p. c. fi. extra. de secū nup. dicit ibi Inno. ꝙ sic ille. ſ. ꝙ apponūt qꝛ nupsit infra annū: sed alie qꝛ secundo nupsit dicit ꝙ non sunt remisse. idē glo. i. l. i. C. de secū. nup. Sz ōriū tenet glo. i. l. decreto. C. de his q̄ no. ifa. rō est: qꝛ papa nō potest tollere legē ciuilez: nisi in his q̄ tangunt peccatū. vt notat extra. de re. iur c. ij. li. vj. Sz hanc legū obseruātia nō īducit pctm ergo. nō. Sz cū Inno. tz. h. i dcō. c. cū secundū. de secū. nup. vide cy. i dcā. l. i. C. de secun. nup. Sed bal. in auteñ. si q̄ mulier. C. ad tertul. dicit ꝙ triplex ē genꝰ penaz: qđdā ē mere odiosū: vt infamie: ꝛ quarūdā aliarū penarū: ꝛ iste pene sūt sublate. q̄daz mixte ex odio nubētis ꝛ fauore aliox. vt. e. ti. l. mater. ꝛ iste nō sunt sublate. q̄daz mere fauorabiles filiox tñ fauore introducte: vt qꝛ nubens perdat tutelā: ꝛ iste similiter nō sunt sublate: qꝛ nec apostol' cogitauit de puidētijs erga filios tollēdis: ſz solū de iusticia ꝛ libertate federis matrimonialis vt ibi etiā per cy. ꝛ vide etiā bal. in auteñ. si qua mulier. C. de secun. nup. Et vide que circa hoc scripsi. infamia. 3. q. b. super. ver. nubenti. ¶ Sed attēde ꝙ hodie in castella omēs pene predicte statute contra mulierem infra annū secūdo nubētē: ꝛ contra eius secūdū virū sūt sublate in pragma. sācti. vnica: p regē henricuz. iiij. data in segouia anno. 1401.

© Biblioteca Nacional de España

se despolās ifra dcm ānū nō nubēs Et q̄ habuerit a principe licētiā ante nubēdi. 4. p. ti. 12. l. iij. infamia. 3. q b. pignus. 5. q. b.

g ¶ Et quia feci mentiōez de secundis nuptijs. Scias q̄ secūdo: vel amplius legitime nubēti possunt quotiēs nubat bñdictiones nuptiales dari[a]: q̄ non sunt sacramenta[b]: sed oratiōnes. sed dans eas sciēter secundo illegitime nubēti punit'. 4. p. ti. xij. l. ij. ¶ An tenens feminaz in domo presumitur vt vxorem vel concubinaz tenere. concubina. 2. q. b. ¶ Nec debet ptrahi matrimoniū metu pene[c]. stipulatio. 6. q. 3. solutio. 8 questione.

¶ Que ē pena tutoris pupillam cum suo filio copulantis. adulterium. 4 q. c.

¶ Vide alios qui nō possunt cōtrahere matrimoniuz infra. 10. q. per totū ¶ Vide. concubina. 3. q. a.

a ¶ Sexto q̄ro. ad quid p̄ dest matrimoniū. Dic q̄ per illud relinquit q̄s femina loco sui: dicēte domino. crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terram. ¶ Et licz dilectio magna naturalibus erga patriā generetur quia in ea alūtur: tamen maxima naturalitas patrie ē natiuitas ideo vt hec naturalitas augmētet' dēnt icole matrimoniū cōtrahere tempestiue. 2. p. ti. xx. l. i.

b ¶ Et scias q̄ sunt tria bona matrimonij. fides. proles. ⁊ sacramentū. Fides cōsistit in mutua cōiugū castitatis obseruātia. p/les in filioꝝ procreatione: cuius intētiōem debet q̄libet cōtrahēs habere. sacramētū vt in vita. adinuicē nō sepent'[d]: q̄ quos deꝰ ꝯiūxit hō nō separet Propter adulteriū tm̄: vl religiōis ingressū[e] de ꝯiugis volūtate secuta copula: licet mr̄imoniū nō separet': tamē sepant' ab īuic' viuēdo. 4. p. ti. ij. l. iij ¶ Et hoc sacramētū p̄stat remediū ꝓtra carnis cōcupiscētias[f] libidinosas. sacramētū. i. 3. q.

¶ Et an p̄ hoc sacramentū cōfert' gratia. vide. symonia[g]. i. q. a.

¶ Item contrahens cuz regni domina efficitur rex. vide. rex. quarta questione. a.

a ¶ Septimo q̄ro. an carnis debitum est reddēdū coniugi necessario. Dic q̄ nō est reddendum infirmitatis tempore: quia tunc generati multotiens nascuntur monstruosi: quibus esset moꝛs potioꝛ et melioꝛ q̄ꝫ vita. secunda parti. ti. xx. l. secunda.

¶ Et an leprōso marito est carnis debitum reddendum: vel ei qui cuz vxoris consanguinea dormiuit. ¶ Vide infra u. questione. a.

a ¶ Dari. Cōtrariū tenet h. in. c. vir. de secū. nupti. s. q̄ vbi ē bñdict' postea nunq̄ iteratur benedictio. Et ibi super. ꝺ nuptiales. vide penam benedicentis.

b ¶ Sacramētum. Dicit h. q̄ sunt sacramentales ideo nō sunt iterande. in c. cum eccle sie. 2. di. de symo.

c ¶ Pene. In quibus spōsalia ⁊ matrimonia dēnt esse libera. h. in. c. gemma. de ipon sa. Et vide que scripsi. stipulatio. 6. q. c. super ꝺ. matrimonium.

d ¶ Separentur. An ex precepto tenetur vir cōiugem adulterantem dimittere. h. i c. quemadmodū. de iu reluran. ¶ Itez vtrum. ⁊ quando eam reconciliare tenetur. h. i. c. mulier. de ꝺuer. ꝺiu. ⁊. c. ex lris. ꝺ diuoꝛ. 2. di. ⁊ i. c. puenit. in fi. de adulter. ¶ Item an talez adulterā pōt auctoꝛitate pꝛopa dimittere. h. in. c. significasti. 2 di. de diuoꝛ.

e ¶ Ingressum. An vno coniugum adulterante potest alius: vel vterq̄ intrare religionem. h. in. c. ex litteris. 2. di. de diuoꝛ.

f ¶ Concupiscētias. An expedit plus nubere q̄ꝫ non. h. in. c. commissum. de sponsa.

g ¶ Symonia. et vide Jo. cal. in. c. vnico. de sacramen. vnctionis.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Carnis. De hoc per.h.in.c tua. de adulter. ¶ Item que exceptiones excusent coniugem a debito carnis reddendū. h.in c.quoniā.de cōiu.lepro. 2.di. 7.c. significasti de diuor. ¶ Itē an petet ab adultera debitum cōiugale petēs: vel ei reddēs.h. in.c.tua nos.de adulter. Et ibi vide an per talem commixtionem sibi preiudicet: 7 in quib⁹. Et vide.adulterium. 8. q. b.

b ¶ petenti. De hoc plene p.h. in.c. dignum é. de coniu.seruo.

c ¶ Commixtionē. De cōmixtione ista quādo fit cum peccato vel sine peccato.h.in.c.inq̄sitioni.de sen.excō. Et ibi vide an sit meritoria

d ¶ aMatrimonij An in dubijs é iudicandū pro matrimonio.h. in.c.bis qui.2. di.in fi. de spō. impu. Vide.specialia in mrimonio per.h.in.c. videtur. q̄ matri.accu. po.circa fi.Et.doctor v. in decisione. in.vsi.sed vbi agitur.

e ¶ aMortem.An vxor nobilis q̄ cōtraxit cū plebeo eō mortuo recuperet priuilegia nobilitatis. bar.q̄ non. in.l.femine. ff. de senato Licet bal.cōrium videt innuere i.l.volūtas. C. de fideico. Sed potes dicere q̄ bar.loq̄tur de nobilitate que p uenit rōe dignitatis patris quia senatoris: secus de nobilitate naturali descēdēti a progenie:ita loq̄tur bal.7 vi de bar. l. in omni. ff. de adopti. Et cy. in .l. ij. C. de epis.7 cleri. in ad dic. sua. Et que scripsi. nobilitas. v. nobilitas mulieris. in prin.Et.munus. v. notorius nobilis. ¶ Item honor vxoris non ascēdit ad virū licet honor viri descendit ad vxorē quia vxores nobilitātur per maritos 7 non econtra. glos.et bal.in.l. sicut.C.de in ius vocan.

b ¶ Itē nō fit cōmixtio die b⁹ magne festiuitatis: nisi vno coniugū petente. 4.par.ti.ij.l.vij.

c ¶ Nec est pendēte accusatione adulterij ad thori sepatiōez denegādum carnis a debitū accusato petēti: nisi sit crimē manifestū: tūc enim denegat nisi accusans simili morbo laboret. 4.p. ti.xx.l. octaua.

d ¶ Et sciēdū q̄ citi⁹ tenetur seru⁹ dño obedire q̄z vxori debitū carnis petēti b: nisi de ei⁹ fornicatione timeat. q̄rta.p.ti.v. l.secunda.

e ¶ Et scias etiā q̄ nō peccant coniuges in cōmixtiōe c si habēt intentionē procreationis: aut si ad alterius petitionez ali⁹ debitū reddat carnis.sed si carnis fiat cōcupiscētia ē pctm̄ veniale. si autē q̄s potentiam prouocat medicamentis é mortale. 4 pti.ti.ij.l.ix.episcop⁹.7. q.d.

¶ Quo tpe tenet cleric⁹ orientalis reddere debitū: vel pmot⁹ ad sacros aut religionem intrās citra coniugis volūtatem vide.cleric⁹.4.q.n. 5.q

a ¶ Octauo q̄ro. an cōpellit sponsus ad celebrandū matrimoniuz. vide. sponsalia.5.q.c. cōditio 5.q.b.c.

a ¶ Nono quero. quis est effect⁹ matrimonij d. dic q̄ ei⁹ vigore vxores sublimantur maritoq̄ dignitatibus etiā post eorum mortē e: donec scdo nubant. Et filij ex mrimonio geniti sunt parentuz legitimi successores. 4. p ti.ti.ij.l.vij. vide aliū effectū infra.13.q.

¶ Item causa matrimonialis non potest per arbitros terminari. diuortium.3.q.b.

¶ Et ad matrimonij onera substinenda sūt mariti fructus dotis.dos.7 q.e.

¶ Nec cogitur ad dotis restitutionem: nisi deducto ne egeat.dos.15.q.e.

¶ Itē ex matrimonio geniti sub patria potestate sunt constituti. p̄riaptās 2.q.a.

¶ Itē p matrimoniū efficitur seruus liber quādo q̄z.libertas.4.q.

¶ Item causa matrimonij datum ab errante in causa repeti non potest. solutio.8.q.i.

¶ Item legitimantur eis p̄textu filij illegitimi ante nati.legitimus.i.questione.

¶ Item vide alios effectus supra.6.questione: per totum.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Itez ptextu eiꝰ phibetur mulier i/fra annū luctꝰ nubere: sub penis q̄s vide. s. ſ. q. f.

¶ Item q̄nocz̄ succedit ab intesta/to coniunx coniugi. successio. i. q. d.

¶ Et propter secūdas nuptias exclu ditur mater a filij tutela[a] Tutor. 6. q. a. 7. ſ. e.

[a] ¶ Tutela. 7 patit alias pēas q̄s vide supra. ſ. q. f. sup. d. succedētibꝰ Et. donatio 6. q. c. et. pignus. ſ. q. b. Et. C. ad tercul. l. omnem. 7 in auteñ. ex testamēto. Et p azo. in sūma ti. de secun. nup. Et. tutor. 6. q. a. sup. d. non habebit.

¶ Itē miti[ꝰ] agit cum cognoscēte cōsāguineā: vel aliā icestuose sub figura mrimonij q̄z aliter. incestus. ſ. q.

¶ Itē sequēs mrimoniū mitigat penā pmo mulierē rapientis. vis. 4. q. p.

¶ Itē ptrahit q̄nq̄z p matrimoniū bigamia. episcopus. 7. q.

¶ Itē nō sepat ptextu religiōis alteriꝰ subsecute. de quo. s. 6. q. b. 7. clericus. 4. q. n. 7. religiosus 9. q. a. b. c.

¶ Itē in mrimonio nō ē fides frāgēda frangenti. iuramentū. 9. q.

¶ Hec per cōiugis pfessiōez dirimit matrimoniū. confessio. ſ. q. 7. 13. q.

¶ Itē inuenta apud vxorē presumūt[b] viri: nisi ipsa ptrariū pbet. proba/tio. 2. q. b.

[b] ¶ presumū tur. Vide. l. etiaz. C. 7. ff de dona. inter vi. 7 vx. l. quintꝰ nūciꝰ. Et que scripsi. pro/batio. 2. q. b. super. d. presumūt.

¶ Et sciendū q̄ solo legitimo cōsensu p verba de presenti cōtrahit. sponsalia. 4. q. ¶ Hec ē differētia (. s. q̄ztū ad valida/tiōez mrimonij) si sequatur copula ne ue: nisi i tribus. Primo mortuo ante copulā virginis mari/to no est bigamꝰ contrahēs cū ea scdo q̄ nūq̄z a/liā vxorē carnaliter cognouit: secꝰ si cū pmo copula iteruēit. Scdo q̄ copula secuta orit affinitas[c] ptiugis pſāguineis: et ob hoc ipedit cū eis ifra q̄rtū gradū pſāguinitatis p iugē tāgētibꝰ mrimoniū ptraherę. 7 si de fcō ptrahit dirimit. ſz copula ñ secuta nō ptrahit affinitas: licet ibi publice hōestatis oriat[d] iusticia idē impedimētū q̄ affinitas inducens. Tercio q̄ secuta copula nequit vnꝰ alio inuito ingredi religionez: sed ea non secuta[e] sic. quarta parti. titu. i. l. iiij. ¶ Vide aliam differētiam. compaternitas. 3. q. b. 7 supra. ſ. q. f. diuortium. 3. q. c.

[a] ¶ Decimo quero. q̄ impediunt matrimoniū cōtrahi. In primis error p/sone[f]: vt si contrahēs a/liquez cognouit visu: fama: vel auditu: et alius fingens se illum esse cum illa (vel illo) contrahat: nam non tenet (supple licet verba sequāt vel etiam copula): nisi accedat nouus consensus. Error autē q̄litatis ñ ipedit: vt si dicitur pro virgine vidua: seu p diuite pauper: aut pro nobili plebea. 4. par. ti. ij. l. decima.

discretionem. 2. di. de eo q̄ cogno. consan. et. c. fraternitatis. e. titulo.

[b] ¶ Oriatur. Vide. sponsalia. ſ. q. a. 7 que ibi scripsi super. d. honestatis. Vtruz per temptationez seu extra ordinariam pollutionem oriatur publice honestatis iusticia. h. in. c. fraternitati. de eo qui cog. cōsanguiñ. vxor. sue.

[c] ¶ Secuta. Ad hunc vltimum casum cōcordat supra. i. q. Et foro legum. li. titu. l. nona. Et vide. eo. foro. 7 libro titulo. xij. l finali. Et vide. sponsalia. ſ. q. b. Et. religiosus. 9. q. c. Et vide q̄ ibi scripsi.

[f] ¶ Persone. que 7 quot impedimenta impediunt cōtrahi matrimonium: et dirimunt iā cōtractum. h. in. c. litteré. de fri. et ma. Et vide etiam. votum. 2. questione. b. super. d. bo post. solemne.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Error. An. ⁊ q̃s error impedit matrimoniũ contrahendũ: ⁊ dirimit iam contractũ. h.in. c. ꝓposuit.de ordi. ser.i.2.3.di.

b ¶ postea. Utr ⁊ qñ sponsalia vl̃ matrimonia a ꝓncipio inualida postea ꝯualescant.h.in. c. attestationes De spon. ipu. Duo iter quos obstante impedimẽto canonico non poterat eẽ matrimoniuz cõtraxerũt sub conditiõe si papa dispensaret: demũ papa dispẽsauit: quero nũquid sit matrimonium sine altero consẽsu. Dicas q̃ opus ẽ vt de nouo cõtrahatur: et sic altero nolẽte ꝯtrahere nõ erit matrimonium. De quo per nico.de cici.c.super eo. in fi. de condi.appo. in despon.

c ¶ Consensit. q̃liter sibi q̃s ꝓiudicat. et per quos actus i casu isto.h. in.c. ꝓposuit. 3. di. de coniu.seruo.

d ¶ Alienari. De hoc plene p.h. in.c.dignum.de cõiu. seruo.

e ¶ Contrahat. Si domina cum seruo ꝓprio aut liberto contrahat: ambo occidẽtur: ⁊ in bonis succedunt filij vel nepotes mariti ꝑ mortui si supersunt. et si non sunt succedunt consanguinei vsq̃ ad quartuz gradum infra quez nõ potest contrahi matrimoniuz eq̃liter cũ rege diuidẽdo: q̃ bo ꝺficiẽtibo rex succedet ĩ totũ. fo.l. li.iiij.ti. xj.li. et vide azo i sũma. C. ꝺ mulie. q̃ ser. ꝑ se iũ. Sz si seruꝰ alĩ q̃ꝑ mrimoniũ ꝯcubuit ꝺburit. vt scripsi. cõbustio ꝺ. i q̃bo. circa pri. ¶ Si ãt alia liberam ꝺhat scienter cũ seruo fideli: aut ignorãt ⁊ statim ꝙ sciaz nõ diuertit: ꝙdit bõa filijs applicãda: q̃bo ñ existentibo rex hẽt medietatẽ ⁊ ꝓximiores cõsãguinei aliã medietatẽ. Itez dico de libero cũ ãcilla ꝺhẽte. Si vero cũ ifideli ꝺhit ãbo occident. fo.l. li. iiij. ti.xj. l.iij.

f ¶ Affinitas An fornicarij videz cõsãguineũ suuz cũ fornicaria eiꝰ ꝺhere teneꝯ ei reuelare: ⁊ an ipe ꝺhẽs teneꝯ ei credere. h.i.c. ꝓterea. de spon. Et an ꝓpter hoc ipediat mrimoniũ cõtrahẽdũ. vide eum ibi.

b ¶ Itez ipedit cõditionis error[a]: vt si ꝓtrahit liber cũ ancilla quã liberã credebat: nisi postea [b] sciẽs liber verbis: aut scis per copulã cõsẽsit[c]. Idẽ si scienter ꝓtraxit. Itẽ votum solẽne de religiõis ingressu ipedit ꝓtrahẽdũ: ⁊ dirimit pꝰ ꝓtractũ. secꝰ de voto simplici. eo.ti.l.xj. votũ. 2.q.b. ⁊ 4.q. b. religiosus. 7.q.a.

c ¶ Et qz fit mẽtio de libero cũ ancilla ꝓtrahẽte: ⁊ ecõtra: scias q̃ vz matrimoniũ inter seruũ ⁊ ãcillã ꝓtractũ si sũt xp̃iani ẽt citra dñi volũtatẽ: sz nihilominꝰ seruiẽt. nec possunt sic alienari[d]: vt ab iuicem patrie diuersitate seu dominij sepent. et si in diuersis patrijs cũ diuersis dñis sint serui coniugati cõpellit eccl̃ia vnũ dñoꝝ alteriꝰ seruum emere vt sil̃ moꝛẽt. et si nolit ꝓpellet vnũ hoi alteriꝰ terre vẽdere. sz si nl̃ lum illiꝰ terre iueniat ẽptorẽ: emat eũ eccl̃esia vt cõiuges nõ sint sepati. 4 p.ti.v. l.i.2.

d ¶ Itẽ valet matrimoniũ si seruus cum libera: vel ecõtra ꝓtrahat. Sz si liber ignorat et dñs ẽ pses aut sciẽs: nec euz exp̃mit seruũ suũ: lz mrimoniuz nõ teneat nisi liber ratificet pꝰ sciam fcõ aut ꝺbis efficit tamen seruꝰ ille liber. 4.p.ti.5.l.i.

e ¶ Sed si autẽ ꝑpus sit ancilla velit resilere nõ pot qz cũ melioris cõditiõis (vt qñ cũ libero ꝓtraxit ancilla mrimoniũ: vel ecõtra): vel eq̃lis (vt cuz ꝓtraxit seruꝰ cũ ãcilla vl̃ ecõtra) persona cõtraxit e.ti.l.iij.

f ¶ Et scias q̃ mrimoniũ cõtractũ iter libex ignorãtẽ ⁊ ancillã: nõ validatur pretextu manumissionis postea secute sz mota cõiugi status q̃stiõe alter cõiũx sciens eiꝰ seruilẽ cõditiõem nõ ei cõmisceat: al̃ nõ dirimet mrimoniũ: licet seruilis conditiõis ꝓnũciet. ¶ Et si cõiũx ob mrimoniũ diri mẽdũ se seruũ fieri patiatur nõ dz valere sic actũ imo cõiunx ꝓpter eiꝰ ignominiã ⁊ filioꝝ reuocabit eũ ad libertatez. e. ti.l.4. vide.confessio 5. q.d.

g ¶ Pretẽa ꝓsãgũitas ⁊ affinitas[f] ⁊ iusticia publice

honestatis: impedit contrahendum
7 dirimit cõtractuz de facto vsq; ad
quartũ gradum. Idem de cognatio
ne spũali: vt si cõpater cuz cõmatre:
aut filiola: seu filius cõpatris cuz fili
ola contraxit. Et idem de cognatio/
ne legali: vt si adoptans: vel eius fi
lius contrahat cum adoptata adop
tione durante. 4.p.ti.ij.l.xij.xvij. s̃
proxima.q.in fi. De cognatiõe spiri
tuali vide. compaternitas. 3.7.4.q.
De cognatione legali vide. adoptio
6.q. De consanguinitate
vide. pslãguinitas. 7.6.q

a ¶ Metũ. Utrũ. 7 q̃s me
tus impedi/
at matrimo
niuz contra
hi. b. i. c. cũ
locũ. de spõ
sa. 7. c. veni
ens. e. ti. Et
vide infra. 12
q. a. sup. v.
clãdestinuz.
v. fi.

b ¶ Adulter. Utrũ vir ha
bens vxorẽ
7 contrahẽs
cum secũda
ignorãte te/
netur prima
defuncta cũ
secunda re/
manere. 7 v
trum filij ex
secunda sus/
cepta sũt le
gitimi. h. in
c. proposi/
tum. de eo q̃
du. in ma.
¶ Itẽ vtr. 7
vsq; ad quot
temp9 talis
mulier pt ei
dem viro cõ
misceri. h. e.
titu. c. veni
ens.

b ¶ Itẽ scias q; pmittit in
cestus cũ cõsanguinea sci
enter coiens: aut cũ affi/
ne q̃ ẽ cõsanguinea cõiu/
gis: vel alteri9 p̃cognitis
mulieris infra q̃rtuz gra/
dum: aut cũ nouerca: p/
uigna: nuru: filiola: com
matre: aut religiosa. Et
talia cõmittẽs debet ab/
stinere: nisi sit iuuenis a
cõtractu (etiã cũ alia a su
prauctis) matrimonij. Sz
si contraxit (.s. cuz alia a
supradictis) tenet matri
moniũ: non tamen red/
dat debitum carnis nisi m
petat ab eo. e. ti. l. xij.

i ¶ Insuper vxorẽ iniuste
occidẽs: aut rapiẽs 7 car
naliter cognoscens alteri
us sponsã: seu filium p/
priuz maliciose de sacro
fonte leuans vt ab vxo/
re separet: vel presbyte
rũ occidens: aut publice
penitens: non potest ma

trimoniũ: nisi sit iuuenis
de licentia ecclesie cõtra/
here. e. ti. l. xiiij.

¶ De penitẽte: cõcor. pe
nitentia. 5. q.

k ¶ Itẽ nõ valet matrimo
niũ a fideli cũ infideli (vl
cũ heretica vl heretico)
contractũ. spõsalia autẽ
sub conditione q; ad fi/
delitatẽ veniat cõtracta
tenent si conditio ipletur
al non. ¶ Item non va/
let cõtractũ per vim: vel
per metum a: qui caderet
in constantẽ viruz: in quo
computatur metus de/
florationis: aut reductio
nis in seruitutem per lit/
tere libertatis celationẽ.
e. ti. l. xv. De infideli. vi
de. conditio. 5. q. c.

l ¶ Item frigiditas: furor
7 etatis (masculus debet
esse etatis. xiiij. 7 femina
xij. annoz) defectus cuz
impotentia coeundi ipe
dit mrimoniũ ptrahẽdũ
7 dirimit de fcõ ptractũ.
e. ti. l. xvij. vide. s̃. 5. q.

m ¶ Preterea scias q; pt ad
ulter b cũ adultẽa p9 mor
tẽ viri ptrahere: nisi ali/
q̃s eoz in viri mortez fuit
machiat9: aut eo viuo p
missio de ptrahẽdo iter
cessit: seu de fcõ eo viuẽ
te ptraxerũt c: qz tũc ptra
hendo nil agit. Et idez
dico de soluta cũ cõiuga
to pmiscẽte: si quid de p

c ¶ Cõtraxerunt
Cõcordat fo. l.
e. ti. l. xij. Et i i/
sto casu 7 i pri/
mo supiozi: scz
q̃ intercedit p
missio de ꝯhen
do req̃rũt quat
tuoz ad hoc q;
mrimoniũ ipe/
diat. s. q; pmuz
mrimoniũ moz
tui vl mortue te
nuerit. Itẽ q; eo
cõstãte iteruene
rit pmissio vl ꝯ
tractus. Itez q;
se primo cõstã/
te commisceant
Itẽ q; absit ma
la fides eoz tẽ/
pore matrimo/
nij mortui cõiu
gis seu mortue.
Et si vnuz ex i/
stis faciat ñ po
terunt simul cõ
trahere. De pri
mo casu isti9 le
gis partite: scz
machinatiõis i/
tellige q̃ ma/
chinatio habue
rit effcũz: 7 hoc
siue vterq; fue/
rit machinatus
siue alter. Nec
curatur secũdũ
bo. si carnal co
pula inter adul
teros interueni
at. Sed Jo. an.
dicit q; hoc est
verum quando
vterq; ẽ machi/
nat9: sed si alter
tm̃ tũc req̃ritur
copula. sz. h. tz
opinionem bo.
in. c. si quis vx/
orem. de eo qui
du. in ma. vbi
plene tractat i/
stam materiam
ad longum.

© Biblioteca Nacional de España

dictis accidit. Et sunt tales p ecclesiā sepandi: licet insimul viuere velint nisi aliqs eoꝝ ignorauit (.s. alterꝝ cōiugatū quādo cū eo cōtraxit vel cōtrahere pmisit) in cº ē electiōe: vl̄ in mr̄imonio remanere: vel resilere. e. ti. l. fi.

¶ Que cōditiōes apposite impediūt matrimoniuz vl̄ non impediūt. vide. conditio. 5. q. b. c. d. e. f.

¶ Itez impedit sacer ordo vt infra prima. q. 7. clericus. 2. 4. 8. 9. q.

a ¶ Undecio quero. q̄ diri mūt matrimoniū cōtractū. Vide supra pria. q. 7. cōsanguinitas. 7. 8. q. impotētia. 2. q. diuortiū 2. q. votū. 2. 4. q.

a ¶ Duodecio q̄ro. qđ dicit matrimoniū clādestinū. Dic q̄ secrete sine testibꝰ cōtractū: aut cōsanguineoꝝ (.s. habētiū sic cōiugatā in ptāte) noticia: vel ante denūciatiōnē in ecclesia deo fiendo p clericū prochianuz factā. Et vetuit eccl'ia clādestina matrimōia ne p̄tingat resilere cōiugē p̄ bationis defectu: q̄ nō iudicat ecclesia de occultis[b]: seo scōm allegata et probata. 4. par. ti. iij. l. i.

a ¶ Terciodecio q̄ro. q̄ ē pena matrimoniū clādestinū cōtrahentis[c]: ⁊ eos copulari nō vetantis. Una pena ē qđ valet quoad foꝝ iudiciale secūdū matrimoniū publice cōtractū ꝓpter defectū p̄batiōis primi clādestini[d] Et stat' cōfessiōi dicētis (al' dicētiū) se cōtraxisse nisi aliꝰ (.s. terciꝰ) postea alleget ⁊ pbet[e] prius cuz eo cōtractū. Nō tn̄ stat' cōfessiōi p quē matrimoniū dirimit' (.s. in totuz vt si cōiuges vel alter eorū diceret̄ se cōsanguineos vel affines): nisi legitime pbet': aut fama vicinie laboret. (Sz bn̄ stabit' cōfessiōi cōiugis dicētis se adulterasse: q̄ per hoc matrimoniū nō dirimit' in totū). 4. p. ti. iij. l. ij.

b ¶ Est ⁊ alia pena: q̄ filij ex matrimōio geniti clādestino impedimēto de tecto nō sunt legitimi: Iz ignorantia prętēdat' (.s. per ābos cōiuges vel altero eoꝝ) impedimenti. Idē si impediti sciēter publice cōtraxerūt. Sz si vnus cōiugū ignorauit filij durāte ignorātia geniti sunt legitimi. e. ti. l. iij. legitimꝰ. i. q. a.

c ¶ Itē est ⁊ alia: quia clādestīe: aut ꝓtra interdictū eccl'ie[f] ꝓtrahētibꝰ: vz in iūgi arbitraria[g] pēitētia

a ¶ Clādestinum Matrimoniū nō factuz publice: sed cora duobꝰ testibus dicitur fieri clā. vt scripsi. clam. v. nota q̄ clā. Quotmodis dicit' clādestinuz matrimoniū. h. in. c. cum inhibitio. de clā. despō. et si vnus eoꝝ negat cōtractū alij incūbit probatio: vt ibi p̄ eū. ¶ Et an mulier negās matrimoniū eo ꝓbato audit' de metu vel coactiōe h. in. c. cōsultatiōem. de. spō.

b ¶ Occultis. Vi de que scripsi. occultum.

c ¶ Contrahētis De hoc per. h. in. c. cum inhibitio. de clam. des. despon. in princi. et. 2. di. Vide que scripsi infra. e. q. c. sup. v. arbitraria. ¶ Item que est pena contra hētis matrimoniū ꝓhibituz a iure. h. in. c. ⁊ si necesse. de dona. ꝓpter nup. Et vide. incest' 5. q. a. ⁊ que ibi scripsi per totū Et. luxuria. 2. q. b. sup. v. flagellatus. Et. ad ulterium. 10. q. 2. super. v. applicabunt'.

b ¶ Clandestini. An matrimonium clādestinuz ꝓeiudicet publico: vel e contra h. in c. cum inhibitio. de clā des. despon.

e ¶ probet. Qualiter vna mulier se potest opponere i cā quā alia mouit cōtra virū si dicat ꝓ us cum ea illuz cōtraxisse. Vide. h. i c. veniēs. de spon. ¶ Itē an stetur cōfessioni coniuguz ꝓ matrimōio: vel contra matrimoniū. h in. c. sup eo De eo q̄ cognō. consā. vxo. sue. Et vide. iuramentum. 4. q. a super. v. matrimonialis

f ¶ Eccleſie. An valz matrimoniū cōtractū cōtra interdictum eccleſie. h. i c. de muliere De ma. contrac. con. inter. ec.

g ¶ Arbitria Sic clamdestine cōtrahens soluet regi centum mor. in penam. ⁊ si min' hz oia bona. fo. l. li. 3 ti. i. l. i. ¶ Et in hac. l. fi. 4. p. ti. iij. vulgaris sermonis dicit'

© Biblioteca Nacional de España

Et malicioſe ne cõtraha
tur mr̃imoniũ ipedimẽ-
ta q̃ nõ ꝓbant obijciẽti-
bus. ¶ Et q̃libet clericus
vl̃ religioſ⁹ obmittẽs ve
tare tale clãdeſtinũ mr̃i-
moniũ: vel eos copulãs
clam: vel cor̃ã multis: vl̃
pñs exiſtẽs: debet ad tri-
enniũ ab officio ſuſpẽdi
Et ſi ꝓlato videbit pl⁹
puniri. e. titu. l. fi. et. l.
quarta.

a ¶ Quartodecio q̃ro. q̃s
p̃t matrimoniũ accãre[a].
Dic q̃ vt ꝓiuges ob fri-
giditatẽ maleficiũ: arta-
tionẽ: vel vni⁹ ſeruilem
cõditionẽ ſepentur: nul-
lus niſi aliq̃s eor̃ q̃rela-
re p̃t. nã hoc tacẽtes pñt
vt fratres ducere vitaz.
4. p. ti. ix. l. i.

b ¶ Jtẽ ad thori ſepationẽ
poteſt dumtaxat coram
iudice[b] eccleſiaſtico [c] ma-
ritus vxorem: z econtra
etiã per procuratorẽ ac-
cuſare de adulterio. Et
ſi in ea non ſunt ſigna pe
nitentie: peccat mortali-
ter[d] ſi eam nõ accuſet: al̃
non. Et poteſt ob hanc
cauſam repudiataz recõ
ciliari volenti cõiugi ac-
cuſante. Sed hec accuſa
tio criminalis poteſt fie-
ri z debet cor̃ã iudice ſe-
culari p maritum. vel eo
nolẽte per ꝓpinquiores
mulieris cõſanguineos[e].
quibus nolẽtibus p quẽ
libet de populo. e. ti. l. ij
z ſupra ſexta queſtiõe. b.

c ¶ Jtẽ poteſt coniunx: vl̃
eo nolente coniugum p
pinquiores cõſanguinei
z eis nolentibus quilibz
de populo matrimoniũ
ob ſanguinitatẽ: affinita
tem: aut cognationẽ ac-
cuſare: ne permittantur
viuere in peccato. eo. ti.
l. iij.

d ¶ Sed nõ admittit[f] ad
adulterij coniugis accu-
ſationem contra quẽ vx
or ſimile crimẽ obijcit et
probat[g]. vel qui iam pe-
percit ei. aut ſciens diſſi-
mulauit. vel fuit vxoris
leno[h]. aut ſciens cum pri
mo viro commiſiſſe con
traxit poſt eius mortẽ cũ
ea. e. ti. l. vj.

e ¶ Nec p̃t mulier de ad
ulterio per vim contra-
cto accuſari. Aut ſi cre-
dit coeuntem eſſe virum
eius: dum tamẽ poſt co-
gnitionem ei ampli⁹ nõ
conſenſit. eodem titu. l.
vij.

f ¶ Jtem mulier que audi
to mortis viri rumore in
longinquo abſentis alij
nupſerit non accuſatur:
niſi poſtq̃ ſcit eum viue
re ſecundo cõmiſceat[i].
Nec fidel mulier ab he-
retico[k] marito: quia he-
reticando cõmiſit adul-

q̃ cõtrahẽs clãdeſtie cũ aliqua citra volũtatẽ pa
rẽtũ: aut eis deficiẽtibus eor̃ propin quor̃ cõſan
guineorum: ponat cum oĩb⁹ bonis ſuis in ptãte eor̃ de eo p petuo ſerui turi. z ſi ha beri nõ p̃t ponat eius bona. Vide luxuria. i. q a. ſſ. v. fami liaris. v. ho die ãt. i. vſi. ſi ãt cũ. Jtez conſãguine⁹: aut ali⁹ ali-
quã vi ꝺhe re faciẽs ſol uet cẽtũ mo rabet. regi: z vim paſſo eq̃ applicã-
dos. fo. l. li. iiij. ti. p. l. fi. Et vide que ſcripſi. ã. e. q. a. ſſ. v. cõ trahẽtis.

a ¶ Accãre. q p̃t mr̃imo niuz accuſa-
re. h. in ti. q ma. ac. po. ſſ. ꝛca.

b ¶ Judice. p quos iudi-
ces ſunt tra ctande cau-
ſe mr̃imoni-
ales. h. in. c. ex lr̃is. de cõ ſan. z affini.

c ¶ Eccleſia-
ſtico. nõ mi noze epiſco po. epiſco-
pus. z. q. l. Sed vide. diuortiuz. 3. q. a.

d ¶ Mortaliter. Vide ſupra. 6. q. h.

e ¶ Conſanguinei-
neos. Vide que ſcripſi. adulteri um. 3. q. b. vbi innuitur contra rium.

f ¶ Admittitur. de hac materia vſq; ad litteraz. g. vide. h. in. c. ſignificaſti. i fi. de diuor.

g ¶ Probat. Vi-
de. adulteriũ. 4. q. c. z q̃ ibi ſcri pſi ſſ. v. pimit. Vtrũ vir z vxor ad iperia iudicã tur. h. i. c. gaude m⁹. 3. di. de di-
uor. Jtẽ an con iũx p⁹ pniaz p̃t cõiugẽ ab acti-
one adulteri ſeu denunciatiõe re pellere. h. in. c. gaudem⁹. 5. di. de diuor. Et ibi vide ſi p⁹ bap-
tiſmũ p̃t accãri Et in. 6. di.

h ¶ Leno. Vide. adulteriũ. 8. q. a. z q̃ ibi ſcripſi

i ¶ Cõmiſceat. De hoc vide. 34. q. iſ. c. cum per bellicam. z c. ſi virgo. z de ſecunꝺ. nup. c. dominus.

k ¶ Heretico. de hoc per. h. in. c quanto. de di-
uor. Et ibi vi-
de differẽtias in ter adulterium carnale z ſpiri-
tuale.

© Biblioteca Nacional de España

terium ſpirituale[a]. Nec a iudeo ſcōz ſuā legē repudiata ⁊ ſecūdo nubens ⁊ demū eo fcō xp̄iano volens ad eam reuerti[b]: q̄ nec accuſat eam de adulterio: nec pōt ei⁹ cōſortium ſi aliam adhuc nō recepit euitare. e.ti.l.viij. adulteriū. 4.q.a. ⁊.10.d ¶ Preterea nō admittū/tur ad accuſatiōem matrimonij infames[c] notorie mortales peccatores: ſeu nō notorie: dum tamen probentur in peccato mortali detēti: niſi tā/q̄ propinquioribus cō/ſanguineis eis competat accuſatio. nec admittūt[d] ſolam intentionē habentes aliquid extorquendi (vel q̄ iaz ob hoc aliquē extorſit). e.ti.l.iiij.

¶ Item qui tpe denūciatiōis per clericū in eccleſia de matrimonio contrahēdo facte per ſe: vel per alium ſciuit denūciationem nec impedimēta q̄ ſciebat curauit oppo/nere nō admittitur[d] poſt matrimoniū ad eius ac/cuſatiōem ex dictis impedimentis: niſi iuſtaz cauſam oſtendat quare tūc temporis nō apposuit: ⁊ iuret ad accuſationez nō malicioſe venire. ¶ Sunt autem iuſte cauſe abſentia longa: infirmitas: ſur/ditas (quaſi dicat q̄ tēpore facte denū ciationis licet eſſet in eccleſia q̄ erat ſurdus ⁊ eā nō audiuit): minor etas probationis defectus alterius accu/ſatio contra matrimoniū pēdēs tpe ſciētie nūc accāntis: aut ſilia. e.ti.l.6

¶ Quitodecio q̄ro. q̄l'r fiet dcā accuſatio. Dic q̄ ad ſepatōez pt fieri per modū q̄rele ſimpliciter: aut crimialiter cū ſubſcriptōe pene taliōis. Et ea q̄ fit ſimpl'r q̄nq; tēdit ad dirimēdū q̄nq; ad thori ſepatiōez. 4.parti.ti. ix.l.nona:

¶ Et accuſās ꝓiugē de adulterio ad thori ſepatiōem exp̄mat i libello nomē iudicis eccleſiaſtici cora quo litigat: ⁊ nomē accātoris: ⁊ accāte: ⁊ adulteri: villāq; vbi ꝓmiſit: ⁊ domū ⁊ ptē dom⁹: ⁊ diē dati libelli: ⁊ princi/pē terre: p̄latūq; illi⁹ dioceſis: ⁊ mē/ſē cōmiſſi adulterij: ſz nō tenet exp̄/mere diē: nec horā cōmiſſi adulterij: ⁊ petat ſepatiōem: ⁊ donationis ob matrimoniū reſtitutiōez: offerens ſe qđ ꝓponit p̄baturū. e.ti.l.xij.

¶ Et i hac accātiōe adulterij ad ſepatiōez thori nō fiet ſubſcriptio ad tallionē: ne vtraq; via q̄ cupit accuſās cōſeq̄t. e.ti.l.xiij.

¶ Et i iſta actiōe libell⁹ male formatꝰ nō ē recipiēd⁹: niſi emēdet. Et ſi plures ſint accātores eligāt vnū qui accuſet: quo victo nō admittūt poſtea ad id crimē accāndū alij. ¶ Accuſatio aūt crimialis p̄ntiā req̄rit p/ſone accātoris: q̄ nō pōt p̄ſequi per aliū. e.ti.l.xiiij.

¶ Preterea q̄relā de viro frigido p/ponēs nō tenet exp̄mē diē nec mēſē ſz ſimpl'r dicat eū impotētē petēs diuortiū ⁊ licētiā ob ſobolis p̄creatiōnē cōtrahendi. e.ti.l.x.

a ¶ Spirituale. ⁊ an fornicatiōis ſpiritualis vnius coniugū ad fornicatōez carnalem alteri⁹ cō/penſatio admittatur. h. in. c. q̄to. i. di. de diuor.

b ¶ Reuerti. fcā iam xp̄iana. de quo per. h. in. c. ſignificaſti. i fi. de diuor. ⁊. h in ſumma. e.ti. §. quot modis v. primus caſ⁹. ⁊. v. ſe. ¶ Item ſi alter cōiugz reuertitur ad fidem: an tenetur cum fideli cohabitare. Item an tenetur eaz ſpectare vt conuertatur. Itez ſi cōuertitur ſecundus re integra: an tenetur primus ad eius cōgium. h. in. c. q̄to. de diuor.

c ¶ Infames. an perſona turpis admittit ad matrimoniū impediendum. h. in. c. cum in tua. de ſpon.

d ¶ Admittitur. An qui infra tēpus a iudice inſtitutum nō accuſat nec denūciat matrimonium: audiet poſtea. h. in. c. cuz in tua. qui matri. accuſa. po.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Jtē accusās matrimoniū ob cōsā/guinitatē: vel cognatōez (.s.spūalē) vz exp̄mere grad⁹ psonas aliqs ex li neis de q̄b⁹ descēdūt cōiuges exp̄i mēdo ꝛ petēdo ꝓiugū sepationē. e. ti. l. xj.

a ¶ Decioseꝛto q̄ro. q̄ p̄nt eē testes in accātiōe matrimonij. Dic q̄ in accā/tiōe ob ꝓsāguinitatē: vl affinitate admittūt ꝓsā/guinei cōiugū tāc̄z meli⁹ sciētes lineā parētele. 4. p. ti. ix. l. xv.

a ¶ Consanguinitate. sz non ob aliud impedimentū iuris vel ob cognatiōez spiritualē. Jnno. extra. q̄ma. accusa. po. fr. Rca. Et vide. testis. 7. q. b. q. Et vide. b. in. c. videtur. e. ti. vbi ponit i q̄ b⁹ parentes admittunt: vel repellūtur a testimonio.

b ¶ Et ad ꝓbandū matri/moniū ꝓtractū p̄nt in te stes ꝓsanguinei cōiugis a gētis cū ꝓsanguineis ne/gātis ꝛ alijs extraneis ꝑ/duci⁵: dū tamē in bono/re: genere: diuitijs: et po tentia agēs negāte nō sit mino: q: si esset p̄sume/ret q̄ consanguinei ho/noris incremēto i ei⁹ ho norem testificarēt. e. ti. l. xvj.

b ¶ Produci. De hoc per h. i. c. videt q̄ ma. accu. po. ¶ Si in strumētū dotis facit mētiōez de mrimonio an p hoc istrumētū dotale ꝓbet mrimoniū. vide. in strumētū. vbi pōe q̄ vnū.

c ¶ Et scias q̄ si cōsangui nei cōiugēdoꝝ super de nūciatiōe cōsāguinitatis deposuerūt inter eos nō fore impedimētū grad⁹ vtriusq̄ linee distinguē/do: ꝛ ob hoc mrimoniū celebret: demū q̄s accu set matrimoniuz ꝛ prius recepti vt prius deposu/erunt ꝛ alij cōtrariū: cōsi deratur numerus testiuz: ꝛ qualitas ꝛ ceteris paribus nō dirimit matri/moniū. ideo autez prius recepti p̄nt iterū recipi quia diuersificat agēdi modus: primo. s. super denūciatiōne: secundo super accusatiōe. eodē titulo: l. decimaseptima.

¶ Jtem scias q̄ per dictuz vnius testis de propinquioꝝ⁹ consanguineis: vl̄ per famā ꝓsanguinitatis impedit matrimoniuz inter sponsos per verba de futuro: nisi iuramentuz interuenit: tūc enim per duos testes: vel vnū ꝛ famā. sed per verba de p̄nti contractum nō dirimit: nisi legitime ꝓbetur; q: multa impediunt contrahenda que nō dirimūt iam contracta. e. ti. l. xviij. confessio. 5. q̄stione. d.

c ¶ Contracta. Vide. c. p̄terea. de spon. ꝛ. c. super eo. de eo q̄ cogno. consan. vbi. ꝛ. c. fi. de testi.

e ¶ Testes ad matrimoniū dirimēdū sint tales qui careant suspitiōe: et mortali peccato. Et iurabunt dicere veritatē sacrosanctis euangelijs: aut manu episcopi: vel sacerdotis tactis. e. ti. l. xix.

f ¶ Et testis ad matrimoniuz dirimēdū ob consanguinitatez vel affinitatez adhibitus debet gradus distinguere[d]: ꝛ aliquos de contentis in gradib⁹ nominare: ꝛ asserere q̄ aliquos ex eis cognouit. Nec creditur ei dicēti se solum ab vno ante litez vl̄ a multis post litē: aut maliuolis: vl̄ talib⁹ quorum testimonia in causa illa nō reciperent audiuisse. e. ti. l. fi.

d ¶ Distinguere. Qualiter hec ꝓbatio debet fieri vide glo. ꝛ. b in. c. licet ex q̄dam. de testi.

¶ Medicus. Vide. penitentia. 3. q. f. clericus. 3. q. i. rex. 15. q. k. exercitus i. q. b. locatio. 8. q. falsitas. 2. q. d. homicidiuz. ¶ Medicus pone aliquis ē vulneratus: nū quid vulnus sit inspiciendū per medicos iurato⁹. Dic q̄ sic. ꝓ quo facit. l semel. C. de remili. li. xij. et. l. septimo mense. ff. de sta. homi. Quero: q̄s possit eligere istos medicos q̄ istō vulnus videāt ꝛ

© Biblioteca Nacional de España

iudicent. Dico q̄ iudex. vt. l. i. ſ. i. ff. de ven. inſpi. ⁊ l. ij. ff. fini. regun. Et licet vulnerans ⁊ vulnerat⁹ cō cordent ad eligendum tales medicos iudex totaliter eliget ne per eos poſſet fieri aliq̄ ſubarratio vel corruptio. Sed nunquid ſtabit dicto iſtorū medicorū. Dicas q̄ ſic q̄ experto i ſua ſcientia debet credi vt in iuribus ſupra in prin. al legatis. Sed pone: duo ſunt medici q̄ deponūt vulneratum nō eſſe moriturū ex vulneribꝰ: nunquid ſtabit dicto iſtorum medicorum. Dic q̄ ſic per leges ſupra in prin alle gatis. Sed quero: duo ſunt medici q̄ deponūt vulnꝰ letale: tercius ō dicit cui ſtabit. pōt dici q̄ ſtabit dcō duorū vt. l. duo ex tribꝰ. ff. de re iudi. ⁊ dcā. l. i. ſ. i. ff. ō vē. iſpi. Sed pone q̄ vulnerās dicit p̄dictos medicos eē imperitos: vel eius inimicos quare petit alios: queritur an bene dicat. Et eſt dicendū q̄ ſic q̄ reputent quaſi iudices. Et certe de p̄iudicio partium in eorum preſentia debet iudicari. vt. l. fina. C. ſi per vim vel alio mo. ⁊. l. iij. ⁊. iiij. ⁊. l. inter pares. ff. de re iudi. p̄emaxime cum poſſint reprobare. vt. l. vt gradatim. ff. de mune. et one. Sed ſi ipſi medici deponunt vulnus eſſe letale et poſtea appareat contrarium quia viuit vulneratus: queritur an vulnerās teneatur. Dicas q̄ medici iudicant ex veriſimilibꝰ cōiecturis: et ſic eorum iudicium non videt multū certum: propter quod ſi viuus poſtea appareat nō ſtemus eis. ar. l. ſcire. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. Sed pone: amici vulnerātis volūt aliquos medicos: amici vulnerati alios: queritur qui p̄ferantur. Dicas q̄ amici vulnerati: quia amici vulnerātis videtur q̄ ſibi ipſi eligant: et ideo debent vt ſuſpecti reputari vt. l. etiam. C. de teſti. Sed nunquid medici habēt inſpicere conditionem vulnerati cum vulnus iudicat ita q̄ ſi moriatur ex vulnere ex quo alius non moreretur vulnerans nō tenet. hic de vulnerato credo q̄ non. vt. l. qua actione. ſ. fi. ff. ad. l. acquil. Sed pone: medici iudicāt vulnus letale non eſſe: vulnerat⁹ poſtea moritur: an vulnerans poſtea teneat de occiſo. Dic q̄ non: ſed tantū de vulnerato: ratio quia talibus medicis debet credi. vt eſt caſus in. l. ſemel. C. de re mili. ⁊. l. nullam. ſ. miſſionū. e. ti. Sed pone alicui eſſe debilitatū mēbrum: iudex debilitantē condemnat ad dandum annuatim decem alij: ⁊ ex eo q̄ medici iudicauerunt perpetuo debilitatuz qō facere pōt: poſtea vero tractu temporis iſte eſt ſanatus: quare alter petit liberari ab illa cōdem natiōe: queritur an bene dicat. Credo q̄ nō: pro veritate enī accipit illō qō medici ō ponūt cum eis ſtetur: p quo facit. l. ſeptimo mē ſe. ff. de ſta. ho. ergo nihil ē mutandū ex cā ſup ueniēti. ar. l ingeniū. ff. de ſta. ho. Sed pōe q̄ medici deponunt vulnꝰ eē p̄pe letale: q̄rit ſi vulneratus moritur an dz vulnerās de homicidio dānari. Credo q̄ nō q̄ dcm̄ ppe nō denotat p̄fectōez. vt hēs i. l. in faciēdo. in p̄i. ff. de furt. igit iſti dñi medici magis videt depoſuiſſe nō letale q̄ letale: ppt q̄ iſte de vulnerato ē tm̄m̄ puniēdꝰ ⁊ ſic etiā ſententiā humanioē interpretaremur. l. ſi de interptatiōe ff. de penis. Sed pone aliquis fuit vulneratus a pluribus: et ſic vulnus cuiuſlibet eſt inſpiciendum nunc: ita eſt q̄ medici deponunt q̄ vulneratus deceſſit ex vulneribus ticij: iudex illum ticiū condemnauit lege cornelia de ſiccarijs: ticius videns q̄ eſt ſibi malum petiſt alios medicos peritiores ſibi adhiberi qui iudicent p̄o veritate: ex cuius vulnere vulneratus deceſſit: qui adhibiti fuerunt ⁊ deponunt ex eius vulnere non deceſſiſſe ſed alterius: queritur nunquid ſententia retractetur. Sine dubio dicas q̄ ſic: quia per falſa inſtrumenta ⁊ per falſos teſtes lata eſt ſententia. vt. l. falſam. et. l. fi. C. ſi ex fal. inſtru. et. l. diuus. ff. de re iudi. De p̄edictis per barto. in ſuo tractatu vulneratorum. ¶ An medicus tenetur expē ſis p̄opriſ infirmuz pauperem: vel etiam diuitem recadentem curare. vide. lxxiij. di. ſ. p̄ouidendum. glo. ij. Ad quod vide etiam. damnuz. ſ. q. g. ſuper. v̄. damnuz. Et alia de medico videas ibi ſuper. v̄. arbitrio. Et. hoſpes. v̄. domus medicorum. Et. munus. v̄. medici nec nō. Et. captio. l q. a. ſuper. v̄. cauſis. v̄. Item medicus.

¶ Medicina. Vide. iudeus. 4. q. b. homicidium 4. q. c. excōmunicatio. ſ q. a. religioſ⁹. 13. q. a. populus. 4. q. b. penitētia. 3. q. c.

¶ Mediator. vide. epiſcopus. 2. q. clericus. 6. q ſymōia. 4. ſ. q. rex. 15. q.

¶ Mel. Vide. decime. ſ. queſtione.

¶ Memoria. Vide. ſeruitus. 4. q. b. f. damnū. ſ. q. g.

¶ Medium. Vide. rex. 15 q. b. epiſcopus. 7. q. b. c. ſignificatio. 2. q. g. venditio. 7. q. b. f. dos. 16. q a. miles. 3. q. b. legatum. 4. q. k. decime. 3. q. c. exercitus. i. q. b. locatio. 8. q. b. falſitas. 2. q. d. homicidiū. 4. q. b. f. damnū. ſ. q. g.

¶ Memoria. Omniū habere memoriaz ⁊ penit⁹ in nullo errare poti⁹ eſt diuinitatis q̄ mortalitatis. C. de vete. iure. enu. l. tāta. in. p. colum.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Mentiri. An est licitū mentiri pro alterius vita. h. i. c. super eo. de vsur. ¶ Itē si quis in posturam fecerit. i. bonis viris mendacia imposuerit tenet crimine stellionatus. ff. de crimi. stelli. l. iij. v. item si quis. ¶ Itē que sit pena rei mentientis i iudicio bal. i auten. cōtra q pro priuz. C. ad se. cōsul. mace. Et vide que scripsi. negatio. v. regulariter reus. et. casty 6. q. b. sup. v. doluse. v. sed nunquid per furtum. in fi.

¶ Mendicantes. Vide q scripsi. elemosyna. i. q. sup. v. elemosyna.

tus. 5. q. b. ¶ Mensa. Vide. adalilis 4. q.

¶ Mentiri. Vide. reptū. 6. q. falsitas. 2. q. b. miles. 8. q. d.

¶ Mendacium. Vide. actor. 10. q. c. d. miles. 8. q. d. rex. 21. q. d. f. g. h.

¶ Mendicantes. Vide. alimenta. 4. q. c.

¶ Mensura. vide. pign⁹ 2. q. venditio. 5. q. mercator. 2. q. e. f. 7. 5. q. credere. 3. q. a. cōmodatus 4. q. a.

¶ Mensis. vide. decime 7. q. arbiter. 4. q. adulterium. 6. q. excōmunicatio. 4. q. b.

¶ Membrum. vide. clericus. 3. q. rex. 14. questione. 3. qstiōe. premium. 3. questione.

¶ Mensura. Vbi aliquid dandū tradendū seu deliberādū est alicui sub certa qtitate vel mēsura: vtrum: 7 vsq; ad quot tēpus recipiēs ad supplementū qtitatis: vel mēsure debite agere possit. h. in. c. ptuas. de donati. 7 ibi glo. ho. 7 Jo. an. ¶ Quero: q̄dā venditor sic dicit: vendo tibi tale prediū qđ est viginti juierū: repit q̄ est vigintiquinq; juierū vnde peto mihi adijci preciū iuxta ꝓportionē mensure: queritur q̄d iuris. refert aut cōtrahentes cōceptum suū exprimentes inciput numero vel mensura: 7 tunc nil plus veniet facit. ff. de lega. i. l. si quis testa. An exprimāt cōceptum per nomina designātia certā speciem vel corp⁹ determinatū licet in altitudine aliq̄d falsa demonstratione sit enūciatū: 7 tūc talis enūciatio nō viciat actū vt ꝓpterea debeat augeri p̄ciū qr integritas rei vendite cōsistit in semetipsa nō in mensura. vt Jo. an. super addit. spec. ti. de cōtra. empti. De quo per bal. C. e. ti. super Rca. penul. v. quero vltimo quidā. Et ibi per eum in fi. vide q̄ est necesse confinari res que venditur: nisi per aliam demōstratiōem appareat. Vide q scripsi. pondus. per totum. Et. venditio. 5. q. b. super. v. mensuram. Et. citatio. 5. q. a. super. v. cōparuerit. v. absenti ad veniendum. in. vsi. 5 quero vnde. 7 in. vsi. se.

¶ Mensis. Si iudex dedit alicui terminū vnius mēsis debet intelligi scōm qđ mensis cōmuniter accipit: vt pone q̄ modo sum⁹ in augusto qui habet triginta 7 vnā die: september habet triginta dies tantūmodo: 7 in vicesimasecunda die augusti datur mensis: tunc cum dat incipit termin⁹ 7 in vicesimasecunda die augusti finitur. 7 hoc verū nisi lex aliud exprimat. De quo per bar. l. cum bisextus ff. de verbo. signi. Et Jo. an. extra. de electi. c. q̄ sit periculosum. li. vj. Vide. accusatio. 6. q. a. sup. v. mense.

¶ Membrum Que dicāt membra. bar. i. l. publicoꝝ iudiciorū. ff. de publi. iudi. sic notāter declarat dicēs: membrū dicit de metior metiris: qđ est partiri 7 diuidere. vñ membrum dicit que libet corpis ps Sed propri⁹ loquendo membra proprie dicunt que habent diuersa officia: vt pes ad ambulandum oculi ad videndū: manus ad tangendū 7 similia. alia vero que coadiuuant officium membri: vt digitus nō proprie appellat membrū. vt. l. non sunt liberi. ff. de sta. ho. Et predicta vera nisi de mente disponentis aliud appareat: vt si statutum dicat q̄ si aliquis abscideri membrum alicui: q̄ simile membrum sibi abscidatur: certe si aliquis abscinderet digitum: sile membrū sibi abscindi debet ex qualitate relationis. 7 idē si alicui etraberit dentē: nam dentem p dente dabit: vt habes. statutum. fo. l. li. iiij. ti. v. l. iij. vide infra. v. proximo. 7 ita que proprie nō dicunt membra pñt tamē diminuto vocabulo appellari membra. De quo per bal. in auten. seo nouo iure. C. de ser. fugi. colū. i. ¶ Quero: qualiter debet puniri qui abscidit alicui membrū. Dicas vt in diuina scriptura q̄ tantum debet puniri pro tāto. dicit enim oculū pro oculo: dentem p dente. hoc enim dicebat lex duodecim tabularū: vt patet Instit. de iniur. 5. pena. Et cōcordat fo. l. li. iiij. ti. v. l. iij. Et vide supra. v. proximo. 7 hoc si constat de dolo 7 persone sunt equales: alias pena est arbitraria: vt notatur in dicto. 5. pena. et si non inuenitur simile membrū permutabitur pena: 7 seruabit iudex equalitatem in qtū potest: 5 si nō potest puniet magis grauius q̄ remissius. Et est ratio quia offensus membrum perdit innocēter: iste autem punit culpabiliter: 7 ideo magis: quia inter innocentiā 7 dolum nulla est proportio. De quo per bal. coll. x. feu. c. iniuria punitur. colum. viij. de pace iura. fir. 7 ser. ¶ Et quid iuris in eo cuius manus debet amputari: vel oculus extrahi. vide. pena. 5. q.

© Biblioteca Nacional de España

f.super.v.puniri.

MEns. Utrū potius sit considerāda mens q̄ verba.h.in.c.quāto.de priuil. Vide que scripsi.intētio Et.lex.6.q.a.super.v.intelligenda.

MErcator. Quis dicatur mercator. Dic q̄ vna mercātia nō facit mercatorem: sed professio ⁊ exercitium: qua ratiōe credo i simili q̄ in ratione vni⁹ actus non dicatur p̄prie mercator: vt nota. plene.ff. de tribu.l.i.in glo.et ideo statutū q̄ loquitur de scripturis mercatorum non h̄z locum in vna negociatiōe.⁊ vide per bar.ff. ō lega.iij. l. legatis seruis.⁊ hoc verū nisi ante vnicam mercātiā p̄cedat p̄fessio siue matricula i matricula mercatorum: nā nomia dicta a professione acquirunt profitēdo. nomina vero dicta a consuetudine seu ab actuuz generalitate acquirunt vsu ⁊ exercicio non per vnicū actum. vnde nō dicit quis aleator licet semel ludat: nec mercator licet semel mercetur vel vendat. bal. C. de consti.pe. super Rca. in fi. ¶ Quero: nunquid sit licitum. s. q̄ mercator in ista ciuitate a me recipiat centum florenos: ⁊ occasione cambij faciat mihi dari in ciuitate neapoli nonaginta quinq̄. Dico q̄ sic: hoc enim nō est vsura sed periculi preciū: dūmodo nō nimis excedat modū: sed secūdum generalē consuetudinez mercatoruz fiat. ¶ Quero circa temp⁹ certum: an possit constituere pro nouem p̄sentib⁹: decē ad annū. Dicas q̄ non: quia istud premiū temporis est vsura. nō obstat. c. per vestras. extra. de dona. inter vi. ⁊ vro. ibi ratione licite negociationis perueniebant lucra non ratione temporis. De quibus per bal. C. de consti.pecu. super. Rca. ¶ An mercator possit reuocare litteras anteq̄ soluat. Vide que scripsi. littera. v. an litteré. Et ibi vide an littere mercatorum inducant obligationē. ¶ Et de mercatore qui fecit litteras cambij ad alium mercatorez qui aufugit anteq̄ solueret. vide. solutio. 7. q. c. super. v. culpa. ¶ Et vide que scripsi. expulsio. v. quero nūquid.

a ¶ Miscere. Qui miscet vnum vinuz alteri: seu intus mittit calcem aut sal: aut alia queuis falsificando: perdit vinum: ⁊ soluit quadraginta solidos inter regem ⁊ fideles eq̄liter diuidendos. fo. l.li.iij. ti.x. l.i.

¶ Mens. vide. symonia 3.q.c.5.q. solutio.8.q.o papa. 4. q.v. significatio.2.q.b.c. vide. voluntas. intentio.

MErcator. Primo q̄ro quis dicitur mercator. Dic q̄ emens res cum intentiōe vendendi eas causa lucri. 5.par.ti. vij.l.i.

a ¶ Secundo quero. quid debet facere mercator. Certe nō debet miscere[a] aliquas res cuz mercib⁹ falsificādo eas vt deteriorentur. Nec vnaz rem sub noie alterius rei vendere. Et debet vendere cum iustis ponderib⁹ et mensuris[b] illi⁹ regni. Et portet merces p vias cōsuetas. et soluat vectigalia vbi soluere debet. e. ti.l. prima.

b ¶ Mensuris. Quib⁹ pōderibus vel mēsuris est in regno castelle reddēdum. fo.no. c.lviij.et cōtra faciēs de falso punit vt ibi. Vide falsitas. 2.q.e. Et q̄ scripsi. pondus.

b ¶ Item nō faciant mercatores inter se monipolium[c] de re non vēdēda nisi pro certo precio. vel etiam alij officiales. vel de nō exercendo officiū nisi sint certi homines socij (aut q̄ vn⁹ inceperit alter non perficiat). aut de non docendo officiū nisi certis (vt eoruz con-

c ¶ Monipolium. Quid sit monipolium. ⁊ que sit pena facientis eum. a 30 i summa C. de monio. ⁊ conuē. negotio. illici. Si q̄ guelfi faciūt ordinamēta contra gabellinos: an dicitur monipolium. Respondeo: aut faciunt vsurpationem alicuius priuati commodi: ⁊ est monipoliū: vt. l. iubemus. C. de monipo. Aut propter rempublicaz: ⁊ tūc secus. In dubio autem p̄sumūtur conspirato⁹ res qui se pactis constringunt: vt dicta. l. iubemus. Et debent repelli de ciuitate: ⁊ bona eoruz publicari. ¶ Sed quid: si intrinseci faciunt ordinamenta contra expulsos. Respondeo si sunt iuste expulsi ⁊ penam merent non est monipoliū secus si iniuste: ⁊ tunc confinia que assignantur eis possunt experni coraz iusto pretore: vt dicta. l. iubemus. in. v. data licentia. diceret aliquis q̄ totus populus hoc facit. Respondeo populus deducitur: ⁊ a conspiratoribus sepe fallit. Quero: cuz pro hoc crimine imponit pena perpetui exilij ⁊ publicationis bonoruū: an ita dicant deportari. Respondeo non: sed forbanniri: q̄ non assignatur eis insula: ⁊ sic est de bannitis nostri temporis. insule ét assignātur deportatis vt p̄p ter maluz aerem cito moriātur. De quibus per bal. in dicta. l. iubemus. C. de monipo. ¶ Et. vide que de istis monopolijs ligis cōfratermitatib⁹

© Biblioteca Nacional de España

fiue cõiuratiõibus scripsi. prodi. 3.q.a.fi. v.coniurationes. 7 sup v.regem.

a ¶ Nũdinas Null⁹ in nũdinis aut foro: vim iniuriam aut depredationes faciens: aliàs soluet regi sexingentos morabitios. fo.no. c.118.

b ¶ Sic ablata. Vide ho. in sũma. de incendio. § vj. ¶ Domin⁹ loci: vel villa seu castruz aut comitatus ciuiliter nõ criminaliter tenent in simplum de robaria eis scientibus facta p extraneum in suo loco vl̃ territorio quia tenentur ad custodiaz suorum locoz seu territoriorum. sed ignorans non tenetur. Et intellige de dño tam v⁹ni⁹ agri seu possessionis q̃ de domino vniuersali: vt de domino castri vel ville. Et non sufficit q̃ domin⁹ villa castruz aut comitatus sanguineis). quia si fecerint non valet etiaz si iuramẽtum firmetur: quia est contra publicam vtilitatem. Possunt tamen hoc facere cum consensu et scientia regis. Et contrafacientes perpetuo exulabunt: et eorum bona regi applicantur. Iudices autez et maiores ville predicta fieri consẽtientes: et non infirmantes: vel regi non denunciãtes monipoliuz scientes debent soluere regi quinquaginta libras auri. e. ti.l.ij.

¶ Jtẽ debent soluere decimã de lucro mercimonij. vide. decime. 4. 5. q̃stione.

a ¶ Tercio q̃ro. Qualiter custodiẽtur dies mercãdi: 7 nundine. Dic q̃ venientib⁹ (scz per terram vel per mare) ad regnuz siue ad nundinas: siue alia de causa mercatorib⁹ (etiã iudeis vel sarracenis: taz in personis q̃z in rebus veniendo: stando seu redeundo gaudẽt securitate) si sibi auferant violenter bona probata violentia: licet de rebus non probetur iuratur in litem considerata per iudicem mercatoris persona et reb⁹ quas consuevit portare: 7 taxata quãtitate rerum super q̃bus iuratur quãtum iuraverint cum damnis et interesse soluatur de bonis p dõis: eo nihilomin⁹ puniẽdo corporaliter secũdum ius. Et non inuento predone: nec eius bonis sufficientib⁹: concilium vel domin⁹ sub cuius dominatiõe vel territorio cõmittit̃ preda soluet mercatori sic ablata[b] eodẽ ti.l.iiij.

¶ Et an durantib⁹ nundinis possunt mercatores cõueniri. Vide. nũdine. 2. q. a.

a ¶ Quarto q̃ro. quis potest esse mercator. Clericus non. clericus. 4. q. p ¶ Nec debet fieri mercator miles. miles. 5. questione. 7. 10.

a ¶ Quinto quero. qualiter soluitur vectigal 7 alia iura per mercatores. vide. vectigal. per totũ.

a ¶ Sexto q̃ro. que est pena impedientis viã mercatori. Vide. actor. 7. q̃stione. b.

¶ Merces. Vide. significatio. 2. q.

¶ Merum imperiuz. Vide. merum imperium. Vide que scripsi. iudex. 12. q. a. super. v.

tus sciat: sed etiam requirit̃ q̃ prohibere valeat. Et intelligas vniuersitatez scire quando malum fit palaz q̃ maior pars scit. Et cum contra dominuz vl̃ villam agit̃ prohibitur damnũ non per partis iuramentum: sz eo mõ quo dicitur per bar. ff. de furt. aduer. nau. cau. Et q̃n do villa tenet: an teneant̃ quilibet in solidũ: de hoc 7 de supradictis omnib⁹ vide p glo. 7 bar. i. l. ne q̃d ff. icẽ. ruy. nau. ¶ Quidam fuit captus 7 ligat⁹ sup equo i villa carmone 7 ductus et derobatus in villa palme: querebatur que villa tenet̃ ad emendã. ntaz in p̃ma villa fuit delictum iniciatuz: in secunda consumatuz: Dicas q̃ vtra q̃ villa tenetur Prima quia ibi fuit iniciatuz delictum: secunda quia ibi fuit cõsumatũ. de quo per bal. in. l. si quis. C. de epis. co. et cler. Vide que scripsi. vectigal. i. q. a. v. colligentes pedagia.

Merus im

© Biblioteca Nacional de España

imperij. Et vide.prescriptio.3.q.c.super.v. imperiuz. Et.rex.23.q.e.super.v. concedat. et super. v. confirmetur.

¶Meretrix. Nota q seculares rapiunt frequenter meretrices: z ideo eas tenes iclusas libidinis causa priuatuz carcerem non committit: cum etiã de vi non teneatur. Sed aduerte: quia aut ipsa desierat meretricari z honeste incipit viuere: z tunc habet locum pena. l. raptores. C. de rapt. vir. quia sufficit tempore raptu honestã esse. aut nõ desierat meretricari: et tunc procedit glo. posita i dicta. l. raptores. et bal. ibi dicens q tũc non habet locum pena raptus: nisi ipsa habeat aliquam iustam causam recusandi: puta propter consanguinitatem vel affinitatem. Aut desierat meretricari sed non viuit honeste: quia concubina sacerdotis est facta: et tunc etiam non habet locũ pena predicte. l. raptores. sed rapiens pena. l. iulie de vi punitur. Aut dubitatur an vulgaris esset: et sic meretricari desierit: et tunc ex eius habitu z incessu iudicabitur similiter et ex loco in quo morari et conuersari reperitur: nec proderit ei tunc licet contradiceret ex eo q dicat se velle penitere. De quibus per salice. in dicta. l. raptores. C. de rap. vir. Et vide ibi cy. Et que scripsi. vis. 4. q. p. super. v. arbitrio. v. i. in vsi. sed secundũ. Circa hoc vide. iniuria. 5. q. l. ¶Si mulier accedat ad locũ publicuz vbi meretrices cõmorantur et ibi stat per viginti horas: meretrix publica est iudicanda. Salice. in. l. quẽ adulteriũ colũ. ij. C. ad. l. iul. de adulter. ¶Nota q inter habitũ meretricalem et matronalez debet esse distinctio: z ideo possunt cogi meretrices ad portandum aliquez habitum distinctum. bal. in. l. si me. C. de episco. audi. ¶Et vide que scripsi. algazelus. v. et quolibet anno. Et vide que circa hoc scripsi. solutio. 8. q. cc. super. v. repeti.

¶Merinus. Vide que scripsi. rex. 15. q. 3. super. v merinus.

¶Metus. Quid sit metus. qualiter distinguat. que actiones oriant ex eo. q̃bus dentur. et in quos z quales sint. z quando cessent. azo. in sũma. C. de his que vi. me. ue cau. fi. ¶Item actio q metus causa non datur: nisi sit timor seu metus mortis: vel cruciatus corporis: vel quid aliud simile qõ totuz arbitrio iudicis cõmittit. vt. l. ij. in fine cuz. l. sequen. ff. q me. cã. mine ergo nõ sũt sufficientes met9 ad hãc actionẽ causandam: nisi tribus cõcurrentibus scz q persona sit potẽs ad cõminatuz exequenduz. Item q cõminatum suuz consueuerit executioni mandare. Itẽ q cõminatus cõtineat atrocitatez facti. vt nota. per glo. bar. bal. in. l. metum. C. e. ti. z. l. metus. ff. ex quibus cau. ma. per bar. Et idem si subditus non alias contracturus contrahat rogatu domini. nam rogamẽ superioris preceptum est: vt dicit glo. in. v. exortamur. cle. i. de testi. et Inno. in. c. petitio. de iureiuran. ¶Metus cliens contractum purgatur per solutionez spontaneam. vt. l. cum te. ſ. C. de his q̃ vi. me. ve. cau. Et vide. turpitudo. v. vtrum qui. in. vsi. quero qualiter. ¶Quero: quidam cõtraxit per metum: soluit postea eadẽ die sponte: vtrum possit repetere. Dicenduz est q nõ. ¶Quero quid in dubio: pone q apparet metus adhibitus in promittẽdo: sed non apparet adhibitus in soluendo: vtrum presumit metus. Dicas: aut soluitur in continenti: aut ex interuallo. Primo casu presumit metus. Secũdo casu refert: aut durat eadem causa metus: puta tirannidi potẽtia: et presumitur solutum per metuz. aut non durat eadem causa metus: verbi gratia: fuit promissũ tiranno et solutum postq̃ desijt esse tirann9: tunc presumitur esse solutum sponte. z idem dicas q̃n do per metuz alicui9 cõmunis. bar. in. l. si ob turpem. colum. ij. ff. de condi. inde. ¶Quero: quid si per metuz iurauit: an dicor postea soluere spõte glo. in dicta. l. cum te. dicit q sic: quia non teneor seruare hoc iuramentuz de iure ciuili: sed de iure canonico est secus: quia imminet metus per

de. iudex. 12. q̃stiõe. prescriptio. 3. q. c. imperator. 6. q. b. donatio. 3. 6. questione. rex. 23. questione. e.

¶Meretrix. Vide. decime. 5. q̃stiõe. mandatuz. 2. q. solutio. 8. q̃stiõe. iniuria. 5. q. l. sarracenus: 8. q̃stione.

¶Merinus. vide. treuga. 4. questione. rex. 15. q̃stiõe. 3.

¶Messor. vide. falsitas. 2. questione.

¶Messis. vide. captio. 2. q. a. ecclesia. 9. q. d. vis. 4. q. c.

¶Metus. vide. clericus 8. q. a. religiosus. 9. q. a. matrimouiũ. 10. q. k. donatio. 3. q. e. venditio. 7 q. a. stipulatio. 6. q. n. iuramentum. 9. q. c. timor per totum. vis. per totum. significatio. 2. que

© Biblioteca Nacional de España

lurij: et ideo attento iure canonico repeto quia non sponte solui. Circa hoc vltimū vide. iura mentum. 9. q.c. sup. v. illatam. De predictis vide per bal. i dicta.l. cum te. ¶Si mulier facit aliquem cōtractum propt minas mariti potest rescindi. bar. l.interpositas.C.ō trā facti. ¶Itez nota q̄ durat met⁹ vxoris donec durat matrimoniuz: exempluz: vir percutit optime vxoreꝫ q̄ nolebat o sentire cuidam instrumento: postea mulier consentit ex īcuallo: certe metu videtur fecisse istud: do nec enim durat in matrimonio viri: stat iste metus. bart. l. si ob turpē. in fi. ff. de ōditiōib⁹ obtur. cau. ¶Vide que circa predicta scripsi. venditio. 7. q̄stione. a. super. ver. metuz. ¶Et vide que circa hoc scripsi. timor. Et. solutio. 7. questione. a. super. ver. liberatur. In fine. Et. stipulatio. 6. questione.

stione. e.

¶Mesqueta. vide. sarracenus. 3. questione.

¶Milliare. Vide. tutor. 7. questione. g. rex. 25. q̄stione. b.

¶Mille. Vide. miles. 2. questione.

¶Militia. Vide. rex. 17. questione.

MIles. Primo quero vnde dicit̄ miles. Dic q̄ a malo: q̄ p patrie debet sustinere defensione. ¶Et etiam dicitur a mille: quia antiquitus a mille eligebat̄ ¶Sed in hyspania dicitur eques: non ab equitando: sed sicut est honorabilior qui incedit equitando q̄z pedes: ita etiam miles honorabilior est ceteris defensoribus. Secūda parti. titu. xxj. l. prima.

a ¶Secundo quero. qualiter eligendus est miles. Scias q̄ ex eo q̄ numerus milliarius est honorabilior ceteris numeris ideo antiquitus de mille vnus eligebatur laborioſus ad sustinendum laborem exercitatus: atq̄z crudelis in preda inimicorum et occisione: nec ab ictus cito deficiens. ¶Et solebant eligi venatores: quia laborioſi. ¶Item fabri et carpentarij: ob ictus frequentiam. Et etiam carnifices tanq̄z in occisione et sanguinis effusiōe crudeles. Sed quia isti multotiens vt inverecundi aciez fugiētes deserebant: electi fuerūt alij naturaliter verecundi. Nam verecundia prohibet militem fugere: et facit eum belli victorem. Et fuerunt electi isti de bono genere. Et quia in hyspania bonum dicitur algo vulgariter: ideo generosus dicitur filio dalgo: hoc est filius boni. Alibi vero dicitur gentilis: idest nobilis: quia gentiles fuerūt in ordine viuendi ceteris nobiliores. ¶Et nobilitas prouenit triplici ter[a]: scilicet ex genere. scientia[b]. et bonis moribꝰ. Sed maxime dicunt̄ nobiles ex genere antiquo si bonam ducunt vitaz. ¶Et isti generosi sunt eligendi ex recta linea bonorum vsq̄z ad quartū[c]

si. quero quid sit.

n. super. v. metu. Et vide. sententia. 7. q̄stiōe a. super. v. nulla. ver. an sentētia lata. 7. ver. sequē. Et vide. appellatio. 6. q b. super. v. timet.

¶Milliare. Vide que scripsi. citatio. 5. q̄stione. b. super ver. nouem. v. absenti ad veniendum.

MIles. Quis sit miles. et vnde dicatur. et que sint eius. s. in vltima volūtate priuilegia. et q̄diu durent Et q̄liter amittātur. azo in sūma. C. de testamili. ¶Vtrum militia conferatur vel imputatur in legitimā. Et quot modis dicitur militia. Vide. diuisio. 5 q̄stiōe. c. super. ver. militie Vide etiaz que scripsi. officiales. v. regis officiales. Et que scripsi. testamētum. 3. q̄stione b. super. ver. testari. Et q̄ scripsi. aurum. v. primo.

a ¶Tripliciter. Vide. nobilitas ver. nobilitas mulieris. in. v.

b ¶Sciētia. Bar. i. l. societatē. 5. p societate. ff. p so.

c ¶Quartū. Vide que scripsi. nobilitas. v. nobilitas mulieris. in. v. si. quero vsq̄ ad quos.

© Biblioteca Nacional de España

gradum descendẽtes: qui est in ꝓuo Secũda pti.ti.xxj.l.ij.

a ¶Tercio quero. qualis debet esse miles. Dic ꝙ generosus: vt dixi supra ꝓxima.q.siue nobilis. ¶Circa quod sciendum ꝙ ex vtroq; parẽte generoso ꝓueniens dicitur proprie nobilis. Sz ex patre generoso et matre non generosa non est nobilis: licet sit filio dalgo[a]. Ex generosa vero et villano genitus patrem sequit᷑: ideo nõ est generosus. eodem titulo. l. iij. diffidatio. 3. q̃stione.

a ¶Fijo dalgo. Et de nobilitate vide que plene scripsi. nobilitas. per totũ. Et. nobilis. per totum.

b ¶Item debent in milite quattuor virtutes radicari. prudentia. fortitudo. tẽperantia. et iusticia: que per arma militaria designantur. per vestibilia: prudentia. nam a malis corpus preseruãt. fortitudo: quia infirmitate roborat᷑. per cingibilia que inter vestita et inuasoria medium tenent: temperãtia figuratur. sed per inuasoria in manib⁹ erecta: iusticia representatur. Sed quia nõ potest miles sẽper omnia arma supradicta portare: in signum dictarũ virtutum fuit ensis inuentus: quẽ semper secum teneret. Per manipulũ enim figuratur prudentia. per pomũ fortitudo. per arriacium tẽperantia. per ferrũ bis acutum iusticia. Et ideo cũ ense recipit insignia militaria cum armatur ⁊ non cum alijs armis. e. ti. l. iiij.

c ¶Igitur debet miles per prudentiã intellectu vigere: vt defendẽda defẽdat: damnificãda damnificet: crudelitatez inimicis: ⁊ pietatem amicis ostẽdat. sit ꝙ strennuus loco suo: ⁊ nõ cupiat qđ habere non licet. que recte intelligit sci at deducere ad effectum. eodem ti. l. quinta. sexta.

d ¶Itẽ per fortitudinez sit fortis et ferox in hostes. In suos autẽ mitis et humilis: vt in bonis moribus proficiat᷑. e. ti. l. vij.

e ¶Item debet esse practicus et sagax vt per sagacitatez cum paucis multos deuincat: et per practicaz exercicium bene armandi ⁊ feriendi addiscat. e. ti. l. viij.

f ¶Sup omnia vero fidelitate refulgeat que mater est bonorũ morum: sine ea namq; patria nõ bene defenditur: et eius defectus generis abijcit honorez: ⁊ ad verecundie maculam deducit infidelem. eodez titulo l. nona.

g ¶Preterea cognoscere debet equum et arma: ne in eius incognitione pretextu calamitatez incurrat. Et equ⁹ sit pulchri coloris: boni cordis: mẽbris condecẽs: et ex bona generatione. naz magis ꝙ cetera animalia generi correspondet. sciatq; illum in bonitatis perseuerãtia obseruare: malum vsum ei auferre: et ab infirmitatibus curare. ¶Arma vero sint leuia et fortia. eodem titulo. l. decima.

b ¶Non milites. Sed idez videt᷑ de iure ꝙ magni barões qui habent potestatem legez cõdendi licet non sint milites: possunt militem armare. vt scripsi. nobilitas in. v. nobilitas mulieris In. versi. ex predecis multa. Et etiam extra suũ territorium ꝺs potest militez armare. vtibi scripsi

a ¶Quarto q̃ro. quis potest militez armare. Dic ꝙ nullus: nisi et armans sit miles. licz ĩ aliqb⁹ terris magis vsu ꝙ rõne et iure: rex aut ei⁹ fili⁹ non milites[b] arment. Nec oz

© Biblioteca Nacional de España

rex vl̃ ipator añq̃ sit miles munus consecratio/ nis nec coronatiõis assu/ mere. Nec potest quis se ipsum militez facere: cuz inter dantem ꝛ recipien/ tez debeat esse distinctio personalis. Nec mulier q̃uis regali: aut imperi/ ali prefulgeat dignitate: potest suis manibus ar/ mare militẽ. Nec impu/ bes. Aut fatuus. Nec cle ricus. Aut religiosus: ni/ si et ante religiõem mili/ tantẽ fuerat ꝛ ipse miles quia nec tales possũt ex/ ercere opera militaria. e. ti. l. ꝯ. vasallus. 4. q. a.

a ¶ Quinto quero. q̃s po test esse miles[a]. Dic q̃ nõ potest esse multum pau/ per: nisi prius armãs vn de viuat ei conferat: nec mẽbris defectuosus. aut mercator[b]. vel notari⁹. prodito⁹. vel aleuosus. seu p tali iudicialiter dã natus. nec ad mortẽ dã/ natus: nisi prius sibi cul/ pa ꝛ pena remittat. nec semel militiam recipiens ab eo qui non potest da re. Vel si recipiens est ta/ lis qui recipere eam non potest. vel scienter deri/ sorie etiaz si sit abilis re/ cipiẽs et dans. ¶ Nec est precio militia emẽda. e. ti. l. xij. ¶ Nec publice pe nitens potest esse miles. penitentia. 5. q. ¶ Nec filius proditoris. ꝓditor. 5. q. vide supra proxima. q.

a ¶ Sexto quero. qualiter armat miles. Dic q̃ pri die ante armationez te/ nebit vigiliam: et a meri die infra balneabitur p scutiferos cũ capitis ab/ lutione: et in thoro spa/ cio cubabit ibiq̃ per mi lites p̃ciosis induet pã/ nis: demũ ad eccleſiã vi gilaturus: atq̃ deũ p su is peccatis et ordinis mi litaris obseruantiã rogaturus flexis genibus du/ citur. Alio autem tem/ pore pedibus se pro pos se sustinebit. eo. ti. l. xiij.

a ¶ Esse miles. Infans et pupillus licet nõ intelli/ gant possunt esse milites: ꝛ coronari rex et simi/ lia. Et etiam in punto mortis quis potest eẽ mi les: vt scripsi. nobilitas. ỽ. nobilitas mulieris. in. ỽsi. sequitur in diffinitione illata. in fi.

b ¶ Mercat⁹. Miles mechanicis seu plebeo/ rum officijs vti non de/ bet. vt pet. ordena. de vallado/ lid. per regẽ iohannẽ ij. anno millesi mo quadri/ gẽtesimo q̃/ dragesimo / septimo.

c ¶ Obseruãtiaz. Vide q̃ scripsi. cap/ tio. i. q. a. su per. ỽ. cau/ sis. ỽ. Item milites. Mi les nõ mili/ tans nõ gau det priuile/ gio militan/ tis. Las⁹ est p bal. i. l. ne q̃dã. C. ỽ te sta. mi. ꝛ vi de. l. fi. C. ỽ resti. mi. pre textu militie q̃s ꝛ q̃ eorũ filij a mũeri b⁹ excusãt. vi ỽ pet. xvj orde. de me/ dina. per re/ ges ioãnem. ij. ãno. 1433 Et per eum pet. ord. de çamora. an/ no. 1432. et per eũ pet. x. orde. de valladolid: ãno. 1442. Et per eum pet. xiiij. in alio ordena. etiã de vallado lid: ãno. 1447. Et licet certo modo per predicta iura a regis munerib⁹ monetaruz milites ꝛ eorũ filij post militiaz geniti excusarentur; nullo tamẽ modo a muneribus cõcilij: nec a regis pedido excu/ santur. vt in predictis petitiõib⁹. x. ꝛ xiiij. dictoruz ordenamẽtorum: de valladolid de annis. 1442. et 1447. De filijs militum: vide etiam supra. 3. q. a. su per. ỽ. fijo dalgo. Et. tortura. 3. q. a. super. ver. filij. postea tñ p ipz regẽ ioãnẽ. ij. p dcã iura seu or/ denamẽta sunt derrogata i pet alteri⁹ orde namẽti ẽt de va lladolid. anno. 1451. vbi sdisti/ cte cauet: q̃ nõ obstãtib⁹ q̃b⁹ cũq̃ legib⁹ or/ denamẽtis ꝛ pri uilegijs: milites tã per regis ma nũ q̃ p aliũ ar/ mati vel etiã ar mãdi: q̃ añ mi/ litiam erãt mu/ nerantes ꝛ mu/ nerantium filij nõ gaudeãt pri uilegio milita/ ri nec eorum de scendentes: im/ mo q̃ tam ipsi q̃ etiam alij q̃/ cunq̃ pagani i debite a regis vl̃ concilij muneri bus se excusan/ tes: nisi sint no minatim scrip/ ti et exempti in quaterno mo/ netaruz: ꝛ a col lectoribus eo/ rũ p ipsis mu/ neribus perso/ ne eorum mili/ tum: vel etiam paganorũ se in debite excusan/ tium capiantur et bona exequã tur sup hoc cõ/ tra concilium ꝛ predictos impadronatores ꝛ colle/ ctores cuiuscunq̃ iudicis iurisdictiõem cassãdo ꝛ in hibẽdo ꝛ citatiõem processum ꝛ sentẽtiã ꝛ executio nẽ inde secutã anullãdo: vt ibi latissime patet. Vide que scripsi. munus. ỽ. ꝛ nota q̃.

© Biblioteca Nacional de España

b ¶ Trāsacta aūt vigilia audiet missā: et ea cōpleta accedet armatus q̄rens an vellet militare: quo respōdēte q̄ sic: interroget an seruabit eis modo debito ⁊ hoc sibi promisso calciet eū: vel calciari faciat p̄ militē calciaria a dextris et a sinistris in signū rectitudinis: demus cingat ensē supra vestimēta aliquātulū erga corp⁹ astrictū: in signū q̄ habeat q̄ttuor virtutes p̄pinquas: de quibus dixi supra. 3. q. Quādoq; tamē possūt armari milites oibus armis capite detecto: demū euaginet ensem eū armās ⁊ ponēs ei in manu dextera: faciat eis tria iurare. s. p̄o fide mortē nō euitare nec p̄ dño naturali: nec p̄ patria. ⁊ det ei alapā in signū recordatiōis dicēs q̄ dñs eū permittat que sic iurauit adimplere. ⁊ statim armās ⁊ oēs milites astātes dent ei oscūlū i signus federis inter eos initi: ⁊ idē faciant eodē anno ceteri milites quocūq; perrexerit inuēti: p̄pter quod fedus nō p̃nt se adinuicē iuuare: nisi p̄uia diffidatōe. e. ti. l. xiiij. de iñ oscul⁹ manū armati. vasall⁹. 4. q.

c ¶ Deinde armato sic militi decingitur ei ensis: in primis p̄ dominū naturalē: aut aliū p̄bum hominē vel honorabilem militē. ⁊ iste talis dicit⁹ patrin⁹ noui militis. e. ti. l. xv.

a ¶ Septimo quero. q̄liter ē miles gubernand⁹. Dic q̄ debet bis in die tempore pacis comedere de bonis cibis bene paratis. Et etiā bis tempore guerre: de mane modicū cibis grossis: vt si cōtingat ei vulnera sustinere citi⁹ sanet⁹. Et interdū acetū cum aqua tēpore calido ad sitim bibat effugandā. Nec multus dormiat: sed in suis armis vt durior efficiatur cubet quaten⁹ victorie honori amenitati p̄ferat⁹. e. ti. l. xix.

¶ Preterea tempore pacis audiat hystorias militares ⁊ cantilenas: vt q̄d tpe guerre vsu didicit ⁊ visu: pacis tranquilitas gestor⁹ auditui decingat. e. ti. l. xx.

¶ Et almosarif soluet stipēdia militibus. rex. 15. q.

a ¶ Octauo q̄ro. q̄d dz miles obseruare. Dic q̄ ea q̄ in armatiōe iurauit q̄ hēs s̄. 6. q. i fi. rex. 17. q. Itē dz bonorāc se armātē p̄tra eū nisi i adiutoriū dñi sui ñ pugnādo. nec ēt tūc p̄p̄ijs māib⁹ eū vulneret: nisi ip̄e vellet dominū ictib⁹ iuadere. nec fcō nec p̄silio sit i ei⁹ dec⁹: imo eū rectificet vt cauere q̄at: nisi ex certificatōe domino suo: vel certificantis cōsanguineis quor⁹ mortē tenetur vlcisci exhederatio: mors seu iniuria sequi possit. ¶ Item tenet⁹ ei cōtra oēs auxiliari: nisi cōtra p̄dictos: ⁊ p̄tra eos cū quibus armatus: vel pater eius amicitiaz firmauit ea durante. Et predicta seruet etiaz circa patrinū euz decingentem ifra tres annos: quidam tamen dixerunt q̄ ifra septēniū. e. ti tulo. l. xvj. vide. vasallus. 4. q.

b ¶ Itē p̄ villā eq̄tet equū coopta clamide sēp ense cincto: nullū post se in eodem equo ducēdo. Et tēpore guerre extra villā in equo armat⁹ incedat. e. ti. l. xvij.

c ¶ Itē vestiat arma pulchra: ⁊ vestes rubeas croceas virides aut liridas: q; magis sūt hilares: miles nou⁹ ad modū patrie. desup āt i sedēdo: comedēdo: ⁊ eq̄tādo portet clamidez talarē ad collū nodatā talr̄ q̄ caput exire q̄at. c⁹ lōgitudo significat hūilitatē: nod⁹ religiōez: vt p̄ dcāz clamidē iter ceteros p̄gnoscat⁹. e. ti. l. viij.

© Biblioteca Nacional de España

d ¶ Et scias q; antiquit⁹ i brachio dextro ferri calidi stigmate signabant⁹ & eius nomen: genus: & patria in matricula scribebat⁹ vt cognosceret: et si derelinqueret (specialiter in his q̄ promisit q̄ndo armat⁹ fuit miles vt pro fide mortē nō euitare: nec p̄ domino naturali nec pro patria) puniretur: ideo in ore eius mendaciū nō sit inuentū. tēpore tamē suo licituz ē ei ad malū abijciēdū mentiri. ¶ Itez militē: vel dominū ad paupertatis vincula indebite deriuatos defensionis p̄sidio posse tenus alleuiabit. cōmēdata fideliter custodiat. nec equum: aut arma nisi de domini mādato: aut necessitatis depressione venundet. A furtis caueat maxīe equorum & armoruz cōmilitonū in armorum expeditione consistentiū. Et in dictis curialibus mensuratus: & humilis sit. sed in facto armorū verba proferat audatioza: et vt magis tūc animetur fas est amasiaz nominare. Et in factis sit fidelis. firm⁹: & bone prouisionis: sagacitatis: obediētie: & armorū: vestimētoz̄q; apparatu ornatus. e. ti. l. xxj. xxij. & supza. 3. q.

¶ Itē nō sit alteri⁹ p̄curator: nisi vt habet⁹. procurator. 4. q.

¶ Nec conducat rustica p̄dia: aut arrendet. locatio. 3. q.

¶ Nec ab acie dño derelicto fugiat, homicidiū. 6. q. & ifra. 10. q.

a ¶ Nono q̄ro. q̄ sunt priuilegia militis. In primis est ceteris defensoribꝰ honorabilioz: vt supza. i. q. Secundo est honorādus a ceteris q̄ est clipeus & defensio patrie. nec q̄s i eccl̄ia ei p̄ponat⁹. nec verbis secū cōtendat: nisi sit ei eq̄lis: vl̄ maioz. nec eiꝰ domꝰ nisi ob eiꝰ p̄missa: vel regis mandato: seu iustitie p̄textu q̄s iuadat: nec inde pignꝰ eo vel eiꝰ vxore: aut clamide vel clipeo ibi existēte extrahat⁹. nec eiꝰ arma vel eq̄ si aliud inuenit⁹ pignorētur: sz nec equꝰ sui corporis ēt alijs nō inuētis: nec hꝰ p̄textu ab aīali quo eq̄tat descēdat⁹. & exhibeāt ei ceteri reuerentiā. nā dignitatē imperialē vel regalē pōt adipisci: quā neq̄ret aīq̄z miles esset: sicut nec epꝰ aīn presbyteratū episcopalem. eodem titulo. l. vicesimatercia.

b ¶ Itē obmissā a se: vl̄ p̄curatore: q̄ vicere potērat: vel a petitis defendi allegationē⁹ etiā pꝰ rē iudicatā opponere p̄t q; alīꝰ nō p̄t: nisi minoz vigintiquinq; ānis. Nec ppter iudicia torq̄t⁹. vide. tortura. 4. q. a. nisi ob p̄ditionē in regē vel patriaz cōmissā. nec pena viliū vt furca: vel stractione: sed decapitatione vel fame occidet⁹. sed ob furtum: rapinam: aut aleuosiam vel proditionem: aut aquis demergitur: aut bestijs lacerandus tradit⁹.

¶ Itez eo reipublice causa absente eius res: vel vxoris[b] sue effectu aliter non p̄scribitur. nam a die reuersiōis infra quadrienniuz poterit restitutionē iploꝛare. Et pōt te

a ¶ Allegationē. Permittitur militi exceptionez pemptoziaz pꝰ sententiaz obijcere. nē. Et an hoc habeat locum in militibus nostri temporis. Dicas q; sic si vacant armis: secus si vacant ocijs: veri tñ milites sunt licet in eis non sit seruata forma antique militie. bal. in. q̄z uis. colum. pe. C. ō iuris & fac. igno.

b ¶ Uxoris. Uxor que sequitur virum militantem gaudet beneficio mariti. Sed nunq̄d seruiferi et familiares militiz gaudent hoc priuilegio. Dic vt p cy. in. l. i. C. de vxo. mili. Et videtur dicendum q; sic: si sunt familiares necessarij secundum dignitatem persone. De quo per bal. in dicta. l. i. Uide. familia. ver. vtrum familiaris. in. vsi. Item operatur.

© Biblioteca Nacional de España

stari sine solēnitatis[a] in paganorū testamētis adhibēde obseruātia. e.ti. l.xxiij. De hoc vltio vide.testamentuz.4.q.d. ¶Itē nō compellit respondere nisi coram iudice loci vbi stipendia meruit.actor.5.q.a.

¶Item valet donatio a patre ei facta de equo ⁊ armis. donatio. 2.q.c.

¶Itē res ei⁹ pecunia empta efficit sua. venditio.5.q.r.

¶Item propter filij militiaz pōt pater dom⁹ cōductorē ante tēpus expellere Locatio.5.q.a:

¶Itē vz inter milites pactuz de futura successione mutua. stipulatio.6.q.q.

¶Jez nō potest miles fideiubere. fideiussor.3.q.b.

¶Itē excusat a iuris ignorātia. solutio 8.q.e. vectigal.5.q.b.

¶Item potest instituere ad diē: vel ex die.heres.6.q.l.

¶Itē hēt specialitatez circa substitutionē quā fecerit cōpēdiosā. de qua vide substitutio.2.q.g.

¶Nec de ei⁹ testamēto iure militari facto detrabet heres extraneo falcidiā[b]. falcidia.2.q.c.

¶Nec confert donata a patre causa militie. diuisio.5.q.c.

¶Nec erit tutor. tutor.2 q.e.⁊.5.q.f.

¶Et mitius punit de homicidio q̄z alij. homicidiū.4.q.g.

¶Nec pōt capi: nisi p certū iudicē. captio.2.q.a.b.c. ⁊ vide. patria potestas. 4.q̄stiōe.b.

¶Decimo quero. ex quibus causis perdit militaria ꝓuilegia. Scias q̄ pt ab ordine militari degradari vita reseruata si in exercitu: aut vandalia dēgens ludat ad taxillos. vl distrahat arma: vel equum: vel meretrici donet: aut i taberna pignoret. aut si talis factus miles qui esse non potest. vel si publice mercatoris exerceat officium. aut aliquod officium vile[c] suis manibus causa lucri. Et quandoq̄z degradatur cum occisione: vt si ab acie fugit: aut dominū derelinquit aut castrum: vel aliuz locum quem pro domino tenebat: aut ei cum capitur vel occidit videns non succurrit: seu equuz non donat si equus domino occidatur: vel potens eum a captione eripere non liberat. aut aleuosiam: vel proditionez aliquā faciat. Et hec degradatio fit sic: mandat rex scutifero q̄ ei calcaria calciet: et ensem cingat: demū scindat retro zonā (scilicz ensis): et calcariuz corrigias: quo facto non est miles: et perdit militaria priuilegia. nec ad honores (scilicz regales: vel concilij) assumetur. nec accusare potest: nec reptare militē. eodē titulo.l.fi.

¶Minus valere. Primo quero q̄d est minus valere. Dic q̄ minus valet qui sub omagio quid se facturum promisit et si non faceret quod esset proditor: aut aleuosus: nec fecit. non tamen ob hoc erit proditor aut aleuos⁹: nisi fecerit cām ꝓditio-

a ¶Solēnitatis. In q̄b⁹ ē priuilegiat⁹ miles in testamēti factione. vide. testamētū.4.q.d. sr̄ ꝑ. testibus.

b ¶Falcidiā. Vide q̄ scripsi. testamentum. 4. q.d. super. ꝑ. testibus. ꝑ. in testamento. in. ꝑ si. circa primū.

c ¶Vile. vt sutores. pilliparij. carpentarij. lapidarij. fabri. tonsores. barbitōsores. speciarij. regatarij. ⁊ similia. vt pet. orde. de vallādolid: per regez iohannem. is. anno millesimo q̄dringētesimo q̄dragesio septimo.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Minera. Mineras auri vl argẽti plũbei vel azogue siue alteri⁹ metalli: q̃libet in fũdo suo fodere potest: vel etiã in alieno sine dñi fundi p̃iudicio: ꝛ deductis expensis: fodens recipiat terciam partẽ: ꝛ due restantes partes regi applicẽtur. vt l. lij. oꝛd. de bniuiesca: p regem ioannem. i.

¶ Minoꝛ Vide q̃ scripsi. iuramẽtum. 3. q. a. super. v. cõmodum. Et 7. q. a. sup. v. iuramẽti. v. ciuitas perusina. et e. q. in fi. super. v. pupillum. ꝛ in q. a. super. v. calũnia. v. nota q. ꝛ e. q. b. sup. v. minoꝛ. Et que scripsi. pupillus. et que scripsi. infans. et q̃ scripsi. restitutio. quasi per totum. Et. stipulatio. 4. q. c. super. v. curatoꝛem. Et que scripsi. mun⁹. ver. mulier in loco. in. vsi. sed quero qui phibentur. ꝛ in. vsi. Itez quero an potest. ꝛ in. vsi. venio ad tercium. Et. mutuum. 3. q. e. super. v. pꝛobetur. Et. e. q. f. h. i. per totum. Et. toꝛtura. 4. q. a. super. v. minoꝛ. Et. actoꝛ. 2. q. g. Et. accusatio. 5. q. c. super. v. accusari. Et. 4. q. a. super. v. impubes. Et. aditio. i. q. a. super. ver. adire. Et super. v. septennio. Et. alimenta. 4. q. b. super. v. minoꝛes. Et super. v. patrem. Et. 7. q. c. per totum Et. arbiter. 2. q. a. super. v. arbiter. Et. 4. q. b. super. v. compꝛomittat. Et. baptismus. i. q. b. super. v. infantuli. Et. beneficium. 3. q. b. super. v. etati. Et. cessio. i. q. a. v. quero an heres. in. vsi. quero an minoꝛ. Et. citatio. 4. q. a. super. v. minoꝛ. Et. confessio. 5. q. a. super. v. impuberis. Et donatio. 2. q. c. super. v. non valet. Et. emphiteosis. 2. q. a. super. v. bienniuz. v. tempus soluendi. Et. dos. i. q. super. v. donatio ꝓpter. v. fi. Et. executio. 2. q. b. sr̃. v. noibus. v. itẽ q̃ vẽdit. Et. 10. q. a. super. v. religiosus. v. iste nõ. in. vsi. s. ꝛ i. vsi. an impubes. Et. exheredatõ. 5. q. d. sup. v. meretricalẽ. Et e. q. c. super. v. capto. v. nota q̃ si. in. vsi. quero si talis. Et. hereditas. 4. q. a. super. v. impubes. et sr̃. v. differt. Et. iuoꝛ 4. q. c. sr̃. v. vigiti. Et. litis cõtestatio. i. q. sr̃. v. nõ debere. v. ꝛ rustico. ¶ Frimoniuz. 5. q. a. sr̃. v. duodecim. Et pr̃iaptãs. 3. q. f. sr̃. v. cõsẽsu Et. pena. 5. q. c. sr̃. v. puer. Et e. q. d. sr̃. v. moꝛte. Et. pregnãs 3. q. a. super. v. viuũ. Et. p̃scriptio. 3. q. e. sup v. p̃scriptio. Et pcuratoꝛ. 3. q. b. sr̃. v. auctoꝛitate. ꝛ 4. q. a sr̃ v. minoꝛ. et. pbatio. 2. q. d. sr̃. v. pbare. ꝛ 6. q. b. sr̃. v. istrumẽta. v. itẽ nõ. i. v si. terci⁹ si minoꝛ Et. religios⁹. 8. q. a. sr̃. v. ipubes. Et. repudiatio. 4. q. a. b. Et. sẽtẽtia. 7. q. b. sr̃. v. ãnis. et. sepultura. 7. q. a. sr̃. v. sepultur̃. Et. seruit⁹. 11. q. a. Et q̃ scripsi. substitutio. q̃si p totũ. Et. spõsalia. 3. q. b. sr̃. v. ꝺhere. Et. votũ. 3. q. b. sr̃. v. minoꝛ. v. i. Et. testis. 3. q. g. sr̃. v. oꝺiciſſe. v itẽ q̃ro vtz. i. vsi. fi. Et. vẽditio. 5. q. n. sr̃. v. denũciare. v. ꝛ sufficit. i. vsi. sz scõz. ꝛ. v. q̃ro q̃n. in. vsi. pe. ꝛ fi. Et. e. q. r. sr̃. v. aliẽa. v. vtz res. Et sr̃. v. de pecũia Et. 7. q. a. sr̃. v. dimidiã. v. vbi re ipa. i. vsi. q̃ro q̃d i minoꝛe. ꝛ i. vsi. se. Et. ius. 4. q. e. sr̃. v. i ea. v. violẽt iuadẽs. i. vsi. q̃ro q̃d i pupillo. ꝛ i. vsi. se. ¶ Licz minoꝛ ipetret etatis veniã: nõ tñ hz liberã administratiõez nec p̃t sine decreto aliẽare añ etatẽ pfcãz. xxv. ãnoꝛũ vt. C. de his q̃ ve. eta. l. eos. Et nõ glo. de etate ꝛ q̃. c. ij.. Et ãn minoꝛ i delictis ꝓp̃ etatẽ excusat: vl mitt⁹ us pũiat. vide. pẽa. 5. q. c. sr̃. v. puer. v. an i delictis

nis: aut aleuosie.

¶ Item minus valet generosus qui se per curiã deduxit. ¶ Sũt ꝛ alij minoꝛi minus valendi: quia quilibet infamis minus valet. Septima parti. ti. v. l. prima.

¶ Item min⁹ valet vim sine armis faciens. vis. 4. q. d.

¶ Item tradens regi suo castruz alterius regis qd̃ tenebat causa seruandoꝛum pactoꝛũ: licet is cuius erat pacta fregit. castrum. 2. q. b.

a ¶ Secũdo quero. quod damnuz ex minus valere pꝛouenit. Dic q̃ non est par alterius min⁹ valẽs: in curia: iudicio: duello: accusatiõe: testimonio: nec honoꝛibus. eo. ti. l. i. testis. 7. q. a. vis. 4. questione.

¶ Nec minus valens debet inter homines viuere: nec ad honoꝛes: vel officia aspirare. eo. titu. l. iij.

¶ Et potest sibi hoc dici coꝛaz rege: vel iudice oꝛdinario. e. ti. l. iij.

¶ Minera. Vide. reg. 23. q. e. legatum. 4. questione. a.

¶ Minoꝛ. Vide. stipulatio. 4. q. c. mutuum. 2. 3 q. venditio. 5. q. r. toꝛtura. 6. q. restitutio. per totum. iudex. 12. q. a.

¶ Miraculum. Primo quero q̃d dicit̃ miraculuz. Scias q̃ natura naturata nõ p̃t terminos

sui curs⁹ egredi naturaliter: nec de nihi
lo q̄d facere: s3 ex q̄ttuor elemētis ꝓpo
nit oīa q̄ facit. si aūt aliq̄d ꝓtra nature
cursū sicut sole3 retrocedere vt tpe eze
chie regis iudee. vel eclipsis solis luna
in opposito existēte: sicut accidit ī pas/
siōe dñi. aut mortuū resurgere vt laza/
rus: vel cecū a natiuitate videre: ⁊ silia
hoc fit ex potētia diuina: q̄ impossibi
lia naturaliter sūt apud deū possibilia
quia naturā ipsā ⁊ oīa fecit: sicut celū:
mundū: angelos ⁊ stellas sine elemēto
rū cōpositiōe de nihilo. Et ista q̄ sic ac
cidūt vocāt miracula. i. p. ti. iiij. l. 67.

a ¶ Secūdo quero. quot req̄runt in mi
raculo. Dic q̄ q̄ttuor. primū q̄ veniat
ex potestate diuina. secūdū q̄ sit cōtra
naturā. terciū q̄ meritis ⁊ sāctitate ei⁹
pro quo fit accidat. quarto q̄ sup reb⁹
fidē cōfirmātibus eueniat. i. p. ti. iiij. l.
lxviij. vide. dolus. 7. q. d.

¶ Missa. Primo q̄ro q̄ hora pōt missa
celebrari. Dic q̄ dieb⁹ festiuis de/
bet p̄sbyter hora tercie: nō festiuis ho/
ra sexte. In ieiunio vero hora none mi
ssam celebrare. Die tamē qua ordines
celebrant: ⁊ in baptismo cerei: in vigi
lia resurrectiōis ⁊ pentecostes ob offi/
cij magnitudinē pōt etiaz ante nonam
missam incipere. p̄ma p. ti. iiij. l. xlvij.

b ¶ Ideo autē hora tercie missa celebra/
tur: quia ea hora fuit a pilato vt cruci/
figeret xp̄s a iudeis petitū. effulsitq̄z in
discipulos spiritussanct⁹. Sexta ideo:
quia in tali hora fuit in cruce posit⁹: ⁊
cum suis discipulis stetit die ascēsionis
Sed nona ideo: quia tali hora expira/
uit: celosq̄z ascendit. Alijs tamē horis
ob laborantiū expeditionē possūt mis
se priuate celebrari. e. ti. l. xlviij:

a ¶ Secundo quero. qualiter debet mis/
sa celebrari. Dic q̄ debet officiū mis
se de die qua celebrat fieri. Et ē me/
lius illud q̄z aliud alterius diei cele/
brari. Et reph̄ēdunt missam aliam
poti⁹: vel euangeliū: in principio e/
rat verbū: audire volētes. e. ti. l. lj.
¶ Et celebratur cū lumine. clericus.
4. q. i.
¶ Jtē nō p̄sbyter celebrās ē falsari/
us. falsitas. 2. q. b.
¶ Qualiter dz celebrās cessare ītrāte
excōicato. excōicatio. 13. q. 7. 16. q.
¶ Et in ecclesie recōciliatiōe ē missa
celebranda. ecclesia. 8. q.
¶ Et in electiōe. electio. i. q.
¶ Et i militie receptōe. miles. 6. q. b

a ¶ Tercio q̄ro. q̄re appellat missa.
Dic q̄ ꝓpter q̄ttuor. Primo q̄ sacer
dos mittit populū ad deum rogan/
do pro eo. Secundo quia mittit de/
us ibi angelos qui recipiant populi
orationes. Terciuz quia de⁹ misit fi
lium vt carnem sumeret humanā et
mūdū redimeret. Quartū q̄ postea
fuit missus de mūdo ad patrē vt ꝓ
nobis rogaret. prima parti. ti. iiij. l.
lviij.

a ¶ Quarto quero. qualiter finit mis
sa. Dic q̄ tripliciter. Dieb⁹ enim fe/
stiuis quando te deuz laudamus: et
gloria in excelsis: et alleluya dicitur:
dicit sacerdos ad populum conuer/
sus: Jte missa est. quod significat: se
quimini hostiam ad celos missaz: vt
per bona opera illuc peruenire pos/
sitis: ⁊ respondetur: Deo gratias. A
lijs autem diebus dicitur: Benedica
mus dño: ⁊ respondetur: Deo grati
as. Sed in missa pro mortuo dicit:
Requiescant in pace: ⁊ respondet:
Amen. eodem ti. l. lviij. lix.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶Quinto quero vbi est missa celebranda. de hoc vide. ecclesia. 9.q. sepultura.7.q.

a ¶Sexto quero an oportet q̄ sit ieiunus missam celebrans. dic vt infra proxima.q.b.

a ¶Septimo quero an potest bis in die presbiter missam celebrare. dic q̄ regulariter non potest nisi semel in die. sed in natiuitate domini potest vnam de nocte ad gallicātum: aliam in aurora: ⁊ in tercijs aliam celebrare. Per primam figuratur tempus ante legem quando homines i tenebris ambulabant. Per secundā tempus legis moysi per quam cognoscendo deum ceperunt lucem habere sed non perfecte. Per terciam tempus legis gracie quando natus est ihūs xp̄s: per quem perfecte deum ⁊ hominem cognoscētes ambulauerunt in lucem. e.ti.l.xlix.

b ¶Item potest bis celebrare si post primaz missam moritur aliquis per eum sepeliendus. aut si celebratur⁹ est anniuersarium: vel missam pro defunctis. aut propter aduentum regis: prelati: aut alterius alicui⁹ terre magni domini. vel si non seruauit eucharistiā pro infirmis. aut ob nuptias celebrādas si alius celebrās non inuenitur. dum tamē in prima vinum supra digitos confusū nō cōsūpsit per quod ieiuniū frangitur: sed nō per corpus ⁊ sanguinem xp̄i: ideo aūt tūc nō pōt secūdo celebrare: q̄ opz q̄ missā celebrās sit ieiun⁹ e.ti.l.50. De hac aūt materia misse: vide.eucharistia.per totū.

a ¶Octauo q̄ro q̄s ministrat p̄sbitero celebrāti missā. vide.clic⁹.4.q.b.i.

a ¶Nono quero an debz xp̄ianus audire missam. dic q̄ q̄libet sanus si potest debet quolibet die eucharistiam videre. e. ti.l.xlviij.

b ¶An audiens missā per suum clericū vel prelatū est redarguendus si recedat anteq̄z finiatur. e. ti.l.lix.

¶Misericordia. vide elemosina.i.q.a. Impator 7.q.a. indulgentia.i.q. b.appellatō.10.q.b. pietas.pius.

¶Miserabilis. vide.actor.5.q.c.rescriptum.3. q.q.

¶Mixtum imperiuz. vide.iudex.12.q.

¶Mobilia. vide. significatio.2.q.

¶Modus. vide. rex.9. q.conditio.4.q.donatio.6.q. legatū.4.q.

¶Moderamē. vide.rex 25:q.b.

¶Molendinū. vide dānū.9.q.d. castrū.3.q.d

¶Mola. vide. libellum i.q.b.

¶Mōstruos⁹. vide.matrimoniū.7.q. stat⁹.3.q

¶Monipoliū. vid.mercator.2.q.b.

¶Moneta. vide. īpator 6.q.b. rex.21.q.b.et.23 q.e.scriptura.3.q.b.tabellio.7.q.b. donatio. 3. q.d. falsitas. 2. q.d.

¶Miserabilis. An ⁊ quādo miserabiles persone possūt trahi aut trahere aduersarium ad ius extra suam prouinciaz. vide. rescriptū. 3.q.q.super v. miserabilibus. et super v. valz. et ibi vide que dicantur persone miserabiles. Et per azonem in sūma. C. cum imperator inter pupillos et viduas.

¶Moderamen. vid qne scripsi. rex.25. q.sup v.moderamine. Et vis. 4.q.l.super v. moderamine.

¶Molendinum. Et plura circa ius molendini reperies scripta. damnū 9.q.d.super v. molendinū.

¶Monipolium. vide de monipolijs.legis.confraternitatibus siue cōiuratiōib⁹ scripsi. mercator.2. q.b. sup v.monipolium. et p ditor.3.q.a.sr. v.coniuratiōes et sr v. regē.

¶Moneta. vide que scripsi.donatio.3.q. d.super v. insinuatio.v. quia donatio. Logitur quis recipere monetaz pro ea extimatione que taxata est

© Biblioteca Nacional de España

a publico et si non recipit punitur. casus est in lege prima. C. de veteri. numisma. potestate. libro. xj. et per bar. in lege. qui falsam. ff. ad. l. cor. de fal. de qua pena vide falsitas. S. q. b. super v. flamis. v. finali. ¶ Pone q moneta que consueuerat currere sub ma ior extimatiõe. iussu superioris redacta é ad minorem extimationez. puta floren⁹ solebat currere pro quatuor libris tempore contract⁹ Nunc autẽ currit pro trib⁹ vn de creditor non vult nunc recipere. Queritur quid iuris. Respondeo. moneta debet recipi pro eo q valet tempore solutõnis. ꝛ nõ pro eo q olim valuit. vt. l. ij. vt. C. de vete. numisma. libro. xj. Aliqui tamẽ doctores dicũt contra. S. q creditor. qui mutuauit florenos. tenetur recipere florenos nõ deterioratos in pondere vel materia. vt notatur. ff. si certũ pe. l. cum quid. Sed ex equitate posset distingui q aut ista mutuatio fuit repẽtina vl̃ creditor presciuit. ꝛ tũc consulendum est debitori. q soluat eadem forma et materia. Aut mutata est forma ex interuallo temporis. ita q debitor peccuniam mutuatam interim cõuertit in suas vtilitates vel conuertere potuit. ꝛ tũc nõ est licitũ q lucret cũ aliena iactura. bal. in. l. ac ceptã. colũ. ix. v. xvij. quero. C. de vsuris. ¶ Quicũ q potest libere esse monete campsor. vt pet. 2. ord. de toledo. per regem iohãnem. ij. anno. 1436. ꝛ pet. ordi. de cordoua. per regem henricum. iij. anno. 1455. ꝛ auri dupla fracta vel consolidata nõ minus valeat q alia sana alias eam respuens regi camare eius soluat valorem ꝛ nihilominus eam recipiat in precio sane duple auri. vt ibi. et ĩ pet. ordi. de burgos per regẽ iohãnem. ij. ãno. 1453. ¶ Como se han de pagar las debdas por razon dela mudança dela moneda. ordi. j. de don henrique en toro. l. lxxiij. ꝛ don iuan en briuiesca. l. ij. ꝛ ordi. iiij de don henrique en madrid. l. i. ij. iij iiij. v. vj. vij ¶ Que los tesoreros de la casa dela moneda. o arrendadores della no tomẽ monederos saluo de los pecheros media nos o menores ꝛ fallando delos q̃ saben el officio q̃ nõ tomẽ otros. ordi. de dõ iuã vltimo é media. pet. 74. ¶ Como deué ser dados los ẽpadronadores ỏlas monedas. ordi. vj. de dõ hẽriq̃. en toro. pet. ix.

et. S. q. a. b. c. tortura. 8. q. a. et. 4. b. significatio. 2. q. c. monasterium. 3. q. a.

¶ Monachus. vide. religiosus. 6. q. rex. 2. q. iuramentum. 6. q.

¶ Monasteriũ. primo q̃ro q̃ bona vocãtur religiosa. dic q monasteria: heremite: eccl̃ie: hospitales: ꝛ alia loca ad ỏi seruiciũ facta. itẽ oratoria epi licentia facta. Et scias q facta epi licentia vt eccl̃ie dicũtur religiosa ꝛ sacra. sine licẽcia vt hospitalia religiosa tãtũ dicuntur. i. pti. ti. xij. l. i. vide. sacrilegiũ. i. q.

a ¶ Secũdo cui⁹ mãdato ỏz fieri monasteriũ. vid̃ 8. pr̃ĩ. q. et. alienatio. 2 q. et ĩ. prima. q. a.

a ¶ Tercio q̃ro cui debẽt obedire monachi. dic q epõ in lege iurisdictiõis vt in eor capellis extra monasteriũ cõsistẽtibus instituat ꝛ destituat clericos. Itẽ in malor correctionẽ. eccl̃iarum: vel altariũ cõsecratiõe. in crismatis. penitẽtie. ꝛ alior sacramentorũ datione. ꝛ iurisdictione. (vt cognoscendo de causis pro vl̃ ptra tales religiosos) visitatione. procuratiõe siue habeãt prochias: siue nõ. ꝛ si eas habẽt obediunt etiã in lege diocesana: vt vocati ad fun⁹ vel ad sepulturã: aut p cessionẽ: in epi presentia veniãt. Item obediunt in duos solidos monete cõmunis illius patrie pro cathedratico annua largitione. Itẽ in quarta de relictis in vltima voluntate secundũ cõsuetudinẽ tribuenda. ꝛ tercia aut quarta decimarũ: nisi monasteriuz cum suis ecclesijs sit exemptũ per

¶ Monasterium. vide q̃ scripsi. archidiaco

© Biblioteca Nacional de España

papam. Tenetur etiã (licet tale monasterium per papam sit exemptum a diocesana lege.) episcopo ad ea q̃ cõuenit in fundatione monasterij: aut que de consuetudine ei erogãt. e.ti.l.ij. sepultura. 8.q. ¶Et in religiosorum deffectum fiet monasteriuz ecclesia secularis. religiosus. 7.q. Et vide de hac questione principali. religiosus. 10.q.

¶Et qaliter eps põt donare monasterio. vide. alienatio. 2.q.

a ¶Quarto quero an religiosa pñt in alios vsus transferri. dic q̃ ecclesie monasteriorum non sunt ad humanos vsus transferende. Sed si malicia monachorũ destruatur (.s. monasterium) eps vel maior ad quem pertinet expulsis illis alios eiusdem ordinis ibi ponat. ⁊ si nõ inuenit alterius. ⁊ in deffectum clericos seculares. Et scias q̃ monasterio exempto obedientia ep̃o per abbatem facta non nocet maiori ordinis: vel pape. (vt si papa quando eum exemptauit aliqua sibi in eo retinuit.) Et si vni ep̃o ex prescriptione debetur obediẽtia nõ nocet ei abbatis obediẽtia alteri ep̃o facta (per abbatẽ etiã de consensu cõuenti.) e. titulo. l. iij. vide de primo. religiosus. 7.q.

¶Qualiter potest adultera a monasterio reuocari. adulteriũ. 10.q.

a ¶Quinto quero ꝑm quem ordinez a debent religiosi viuere. dic q̃ si vna ecclesia: vel monasteriũ: alteri vnit vt ei sit subiecta viuit ꝑm maioris regulam: vtiturq̃ eius priuilegijs. Si aũt vnitur vt sint cõmunes ⁊ eq̃les ⁊ tũc ꝑm cõsuetudinẽ ambaz viuũt ⁊ sũt eis oĩa ambaz cõmunia: tñ q̃libet suo episcopo si diuersarum sunt diocesum obediant. Sed si vniuntur vt habeant vnum prelatum: tunc nil eis cõmune. ¶Et tales vniones non fiunt nisi per papam: vel per episcopum cum consilio capituli. e. ti. l. iiij. vide. ecclesia. 5.q.c.

a ¶Sexto quero que iura habent religiosi in suis ecclesijs. dic q̃ si monachi in suo solo proprijs expensis ecclesiam faciunt habent in ea temporalitatem ⁊ ius presẽtandi clericum. episcopus vero institutionem ⁊ spiritualitatem. Si autem episcopus eis dat ecclesiam habent in ea quod est concessum. et si nil sibi episcopus in donatione reseruat: nihilominus habet cathedraticum: ꝓ curationem: ⁊ correctionem: dum tarat. Iste tamẽ donationes debent fieri cum consensu capituli. ¶Et si patronus dat ecclesiam monasterio q̃rit monasterium ius patronatus. e. ti. l. fi. alienatio. 2.q.e.

a ¶Septimo q̃ro q̃ est pena freq̃ntantis monasterium sanctimonialium. vide. clericus. 6.q. sacrillegium. 5.q.

a ¶Octauo quero que est pena iura monasterij vsurpantis. vide. religiosus. 10. questione.

¶Monicio. vide. excõmunicatio. 9.10 q. beneficiũ. 7.q. clericus. 6.q.

nus. v.i. Et. testamentum. 3.q a. super v. non possunt. v. Item vtrum quando in versicu. iuxta hoc. quero nũquid. Et religiosus. 2.q.a. sup v. nõ hẽre. v. Item an ingrediens. et v. Itẽ an bona. et v. quero an id quod. et v. Item an ingressus et quasi per totuz.

¶Monitio. Et executio. 14. q.a. super v. habiturus. quasi per totum. Et. pena. 10.q. sup v. promissam. v. Item si venienti. Et q̃ scripsi. denunciatio. v. circa materiam. q̃si p totũ.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Morabatinus. An ꝙs põt emere vl baratare. morabatinos quos ꝙs hẽt a rege. vide arrẽdatio. v. recabdatoꝛ. regis arrẽdatoꝛ. Et v. nullus. in fi. Et de regis morabatinis. vide q̃ ibi q̃ p totum scripsi. De quo vide. excõicatio 13. q. a. sf v. effectus. v. per sex. in vsi. Et nota ꝙ. Et morabatinus auri q̃ntũ valz. Dic ꝙ sex morabatinos. vt ordi. curie. libꝛo. 3. ti. 10. l. 8.

¶ Mora. Et circa hãc materiã moꝛe. vide q̃ late scripsit salice. in l. magnã. C. de cõtrahen. ⁊ comi. sti. Et vide. restitutio. 2. q. a. sf v. pbet. v. q̃ro an minoꝛ. Et v. eo ipo ꝙ. Et. vẽditio. 5. q. e. sup. v. tradẽdi. v. sz dic laciꝰ. in vsi. pone ꝙ. ⁊ i vsi. se. Et vide. impatoꝛ. i. q. a. v. ipatoꝛ i ciuitate

¶ Mors. Et fama. v. quid ẽ fama. in vsi. fi. Et q̃lr is q̃ pest aĩalibus ꝺz pꝛobare eoꝝ morte Vide que scripsi. pꝛobatio. 6. q. a. sf v. pꝛobãdũ. v. item ei q̃. Et vide q̃ scripsi. additõ. i. q. v sf v. dubitans.

¶ Morabatinꝰ. vide vbi inueneris punctũ supꝛa est aureus. sepultura 8. q. e. peregrinus. 2. q. p̃ oꝛa. 2. q. pꝛemiũ. 2. 3. q. actoꝛ. 8. q. iudex. 12. q. citacio. 5. q. pꝛimũ decretũ. 5. q. citatio. 4. q. iuramentũ. 3. q. inquisitio. 11 q. tabellio. 7. q. aduocatus. 8. q. sigillũ. 7. q. sẽtẽtia. 3. q. appellatio. 5. q. seruitus. 11. q. patronus. 4. q. vasallus. 4. q. donatio. 3. q. stipulatio. 6. q. tutoꝛ. 3. q. accusatio. 4. q. iniuria. 6. q. furtũ. 6. q. damnũ. 6. q. dolus 4. q. iudeus. 4. q. blasfemia. 3. q. captio. 4. q.

¶ Mora. vide. decime. 6. q. mutuũ. 3. q. depositũ. 11. q. vẽditio. 5. q. permutatio. 7. q. locatio. 8. q. furtum. 6. q. appellatio. 10. q.

¶ Mors. vide. penitẽtia 5. q. plãctus. i. q. sacrilegiũ. 5. q. rex. 9. 13. 15. 21. q regia. i. q. rex. 23. 24. 25 26. q. castrum. 6. q. et. 3. inimicicie. 3. q. miles. 10. q. bellũ. i. q. mare. i. q. almirãdus. 4. q. emẽda 2. q. pꝛeda. 2. q. et. 3. pꝛemiũ. 3. q. trãsfuga. i. q. obediẽtia. 4. q. guerra. 6. q. captiuꝰ. 5. q. actoꝛ. 2. q. tabellio. 7. 8. q. dominiũ. 3. q. patriaptãs. 4. q. seruitꝰ. 10. q. patronꝰ. 4. q. matrimoniũ. 7. q. naturalitas. 3. q. nauicularius. 3. q. testamẽtũ. 3. q. heres. 6. q. tutoꝛ. 7. q. accusatio. 5. q. a. b. c. et. 10. q. h. ꝓitoꝛ. 4. q. falsitas. 5. q. aduocatꝰ. 7. q omicidiũ. 5. q. iniuria. 6 q. vis. 4. q. hereticus. 6 q. adulteriũ. 10. q. furtũ. 6. q. luxuria. 1. q. sodomita. 4. q. leno. 4. q. diuinatio. 4. q. iudeus. 4. 8. 10. q. sarracenꝰ. 7. 8. q. despatio. 3. q. captio. 5. q. et. 4. 7. pena. 5. et. 6. q

¶ Mores. vide. rex. 9. 10 q. sñia. 7. q. a. societas. 3. q. stipullatio. 6. q.

¶ Mucro. vide. excõmunicatio. 6. 9. 11. q. ensis. p totum.

¶ Mugitus. vide. eccle/sia. 7. q.

¶ Mulier. vide. penitentia. 3. questione. c. clericus. 3. questione. et. 5. excommunicatio. 11. questione. rex. 9. questione. primicie. 3. q. iudex. 4. questione. pregnans. 3. questione. b. ꝓitoꝛ. 4. questione. citatio. 4. questione. spõsalicia largitas. 2. questione. fideiussoꝛ. 3. questione. nouatio. 2. questione. a. solutio. 8. questione. luxuria. i. questione. significatio. 2. questione. femina. per totum.

¶ Mulier. Si dicit statutũ ꝙ mulier nõ possit se obligare sine cõsensu ꝓpiquorũ. Vtrũ possit offerre bona sua ecclesie Dicas ꝙ sic. siue offerat ser sua q̃ est actio spũalis supqua statutũ nõ disponit nec põt disponere. siue offeraꝫ bona tãtũ bal. in l. generali. in fi. C. de sacrosãc. eccle. ¶ Mulieres nõ pñt esse de consilio. vñ in cõdendis legibus vl senatus cõsultꝰ: vel statuta. mulieres nõ debẽt interuenire. bar. in l. i. ff. de legibus. in fine. ¶ Itẽ nõ ꝙ mulieres malũ sciũt. plꝰ q̃s homines vt scrip. munus. v. mulier in loco. i vsi. item venio. ¶ Si p statutũ mulier pꝛohibetur cõtrahere sine pseñtia ꝓpiquorũ. itelligit ei pꝛohibita ois cõuẽtio etiã ad deliberãdum. re

© Biblioteca Nacional de España

nunciatio tamē simplex nō intelligitur prohibita. bal. in. l. i. C. de pactis. ¶ Statuto cauetur q̄ mulier nō possit vendere vel testari sine auctoritate propinquoꝝ. modo propinqui nolūt mulieri actoriari expedit ei maxime testari. nūq̄d possit hoc facere. cum iudicis auctoritate. Dicit.

¶ Munus. vide. clericꝰ.

bar. q̄ sic. ff. solu to matri. l. si cum dotem. ſ. eo autem tempore. et. ff. de iure doci. l. perfectionez post prin. q̄ est verum. nisi statutuz requirat copulatiue auctoritatem iudicis ꝛ cōiunctoꝝ nā tunc nō sufficit solus iudex. de quo per bal. de cō trahen. emptione super rubrica. colū. fi. ¶ Et vide que de muliere prægnante scripsi. pena. ſ. q. a super v̄. morte. Et. citatio. 4. q. b. super v̄. procuratorem. ¶ Et que de obligationibus ꝛ fideiussionibus mulieris scripsi. fideiussoꝝ. 3. q. c. super v̄. renunciet. ¶ Et vide que scripsi. vsoꝝ. Et que scripsi. ignorantia. v̄. in lucris. Et. captio. 3. q. b. super v̄. mulier. Et. cessio. 7. q. a. super v̄. effectus. v̄. quero in quibus. in versi. quero vtrum mulier. Et que scripsi. munus. v̄. mulier in loco. quasi per totum. Et. procuratoꝝ. ſ. q. a. super v̄. absentie. v̄. nota q̄ licet. accusatio. 10. q. a super v̄. suoꝝ. v̄. an in casibus. Et. executio. 10 q. a. super v̄. religiosus. v̄. iste nō. in v̄si. j. et. ij. Et que scripsi. aurum. v̄. milites doctores. Et. cōsuetudo. 4. q. a. super v̄. vsum. Et. dampnum. ſ q. g. super v̄. arbitrio. Et. fama. v̄. quid é fama. in v̄si. sed quero an in hac. Et. feudum. 7. q. a. super v̄. femina. Et. pignus. 7. q. m. per totū.

¶ Munus. Si vendidi tibi rem ꝛ tradidi tamen nōdū est tibi posita i extimo vl̄ catastro o munis. ego solui collectas quia adhuc est in extimo meo. an possum repetere? Dicas q̄ sic. q̄a onus fructuum esse debet et res ipa spectat ad possessorem. licet alius reperiatur in extimo vel catastro descriptus siue nominatus. bal. in. l. si negocium soꝝis. C. de nego. gestis. Et per eum in. l. cum proponas. C. pro so. ¶ Qui possidet predia tributaria. tenet̄ solueꝛe tributa ꝛ publicas pensitationes non obstante pacto iter emptorem ꝛ venditorem apposito. casus est per bal. in. l. omnes. C. sine cen. ꝛ reli. ¶ Si emptor non est sufficiens ad soluendum veteres collectas impositas venditori fiscus recurrit contra venditorem licet non possideat. casus est per bal. in authentica. sed periculum. C. e. ti. per quam auctenticā. dicit bar. q̄ res posita in extimo siue in catastro more perusinoꝝ loquendo. non possūt pretextu alicuius alienationis de extimo eleuari nisi ponatur in extimo alter idoneus ꝛ qui pro ipis collectis cogi possit ꝛ ita notatur per bar. in. l. incola. ff. ad monitis? ergo si alienat in eccleſi

9. q. et. tributum.

am cū ecclesia nō teneatur soluere collectas imponēdas de futuro. videtur q̄ nunq̄ eleuabitur de estimo vēditoꝝ. et ſp venditor tenebit̄ soluere q̄ ecclia nō videtur idonea in cōueniēdi facultate cū cōuenire nō posset. hoc verū nisi ecclia faceret sibi estimuz quo casu cōuenietur ad collectas tā q̄ ex cōpromisso ꝛ cōsensu suo. nō tanq̄ ad munus ciuile? ꝛ si dicatur quomodo laici cogunt ecclesiam vel ecclesiasticas personas. Respondeo. cogent rem ipam? Ad hoc facit q̄ notat Inno. extra de so. compe. c. postulasti. Ibi dum dicit. seo si ponens deberet aliqua munera realia siue ordinaria siue alia bene eum scilicet clericum vel eam. ſ. ecclīam per occupationē possessionū quas habet in iurisdictione sua distinguet nec incidit in excōmunicationem qui facit iuris auctoritate? Similiter quo q̄ colonos illius possessionis possūt distinguere. vt vendant fructus vel de fructibus illius agri soluant collectas. de predictis per bal. in dicta auct. Sz periculum. C. sine cen. vel reli. de quo vide etiam p eum in dicta. l. omnes. in colū. iij. v̄. quero quomodo valet? Et circa hoc de ecclesia. vide clericus. 6. q. f. et q̄ ibi scripsi sup v̄. tenebatur. Et. e. q. k. sup v̄. tanq̄ o heres. v̄. an ratione. ¶ Qualiter sit imponēda collecta vtrum patrimonialiter an personaliter. i. in capita. quod est dictū. in capita patruū familias siue p quolibet fumante non enim quot hoies tot capita. pater enim cum multis filijs habetur loco vnius capitis tantum. Et dicas q̄ aut collecta est volūtaria ꝛ ciues habent inter se distribuere prout sunt in concordia quia huic deliberati nō imponitur meta. Ut si vellē facere honorē alicui cardinali vel nobili venienti ad partes? Aut collecta imponitur pro vtilitate publica. vt pro soluendis stipendijs armigeroꝝ cōducendoꝝ ad seruicia cōmunis. vel pro emendo castro ipi ciuitati. vel imponitur collecta pro necessitate publica vt causa soluendi es alienum iam contractū. vel est ipi ciuitati imposita talia a superiore puta vt soluant mille. ꝛ tūc iusta distributio est per es ꝛ per libram. Nam quidam sunt qui habent res immobiles extimatas in extimatione cōmuni. Quidaz sunt qui habent es ꝛ non habent extimū vt venera toꝝ. Quidam sunt qui habent vtrumq̄ vt astēses ꝛ iuxta mensuram patrimonij extimati vel extimabili vnusquisq̄ soluere debz? cultoꝝ tamē in regali nec concilij collecta non extimantur vnuz par boum laboracinij vt pet̄. pe. ordi. de madrid per regem iohānem. ij. anno domini. 1435? Pauperes autem quoꝝ nota est paupertas vt hij qui dietim laboꝝant p victu querendo nihil conferre debent? Idem in hijs qui lapsi sunt facultatibus vnde dicit glo. in. l. etiam. C. de execu. rei iudi. q̄ propter depaupertatos fit extimū nouuz. ꝛ q̄ exactoꝝ debeut se habere modo paternali vt. C. de an. et tribut̄. l. iurisdictiones? Et nō

nota

© Biblioteca Nacional de España

q̄ si venerator tenet tapetum in diuersis prouinciis nō collectatur in loco originis pro oibus locis. sed prout in loco negociatur preterea generalis consuetudo seruat. q̄ vbi quis possidet ibi collectam patiatur nō precise sed causatiue. quia si nō solueret nō poneretur in carcere. sed auferet sibi res vel rei fructus ¶Sed pone q̄ aliqui sunt exempti nunquid reliq̄ debent soluere totum ¶distingue aut sūt exempti ante obligationem contractam. ⁊ reliqui tenentur soluere totum. ¶Aut post obligationem contractam et nō tenentur soluere partem contingentem exempto quia satisfactum intelligere exhimenti licet gratis remiserit. De istis per bal. in octā. l. etiam. colū. pe. fi. C. de execu. rei iudi. circa hanc vltimā questionē vide priuilegium. u. q. a. fr̄ v. redundare. ¶Mulier i loco domicilij mariti subit onera personalia patrimonialia vero in loco in quo est patrimoniū. casus est bar. in l. i. C. de mu. ⁊ in quo lo. li. x. ¶Munus dicitur tribus modis vt. l. munus tribus. ff. de ver. signi. Sed proprie munus dicitur quod necessario subimus. Et istud mumus diuiditur per iurisconsultos. quia munerum quedam sūt personalia. quedam patrimonialia quedam mixta ¶Assumo primū munerū personalium ¶quedam habent honorem annexum ⁊ appellantur honores. vt in dicta l. i. C. de mu ¶quedam habent vilitatem annexam. ⁊ appellantur sordida vt. l. sordidorum. C. de excusa. mune. li. x. ¶Quedaz vero habent nec honorem nec vilitatem, ista appellantur munera simplicia vt in dicta. l. i ¶Circa primū ff. de munere habente dignitatem annexam. dic q̄ est honor. i. administratio rei publice cū dignitatis gradu. vt. l. honor. ff. de mune. ⁊ hono. ¶Sz quero qui q̄ prohibentur habere honores. Respondeo quidam propter delictum vt infames de iure vel de facto. Iē nō potest concedi minoribus iste honor cum administratione. sed sine administratione bene potest cōcedi. ¶Sed an possit cōcedi mulieribus. dicas q̄ honores sine administratione sine dubio competūt mulieribus. Honores vero cum administratione nō reperio iure concedi mulieribus nisi hodie de iure canonico abbatissis monialiū. Item in dominab⁹ que sunt administre sororum tercij ordinis sancti francisci. Et mulieribus preexcellentibus. vt in reginis ⁊ comitissis. ¶Sed quero que dicantur ista munera que habent dignitatem annexam. Dicas vt quando aliquis constituitur iudex quibus iudicibus debemus honorem. ⁊ multa sunt officia vbi nulla est iudicandi potestas. ⁊ habent honorem ⁊ dignitatem annexam. vt sunt illi qui presunt cubiculo principis et agentes in rebus ⁊ similes ⁊ dicas q̄ illud officiū habet honorem et dignitatem annexam. quod si reputatur in ciuitate vnde potest esse ⁊ idem officium. ⁊ alibi reputatur honor ⁊ alibi non. vbi tamen non apparet qualiter in ciuitate reputaretur. Dico q̄ illud officium habet honorem. i. dignitatem annexam q̄ habet potestatem statuendi per se vel cum sociis vt in decurionibus. Item aduertendum est q̄ isti honores non possunt induci nisi ciuibus et incolis vt dicta lege prima. Item vacatio simpliciter concessa non porrigitur ad munera ista q̄ habent dignitatem annexam vt lege. cui munus. ff. de mune. ⁊ ho. ¶Sed quero an talis dignitas remanet finito officio. dic si officium est temporale non remanet dignitas finito officio nisi aliqua lege sit expressum ⁊ facit quod nota per Inno. ex̄. de preben. c. de mulcta. in fi ¶Uenio ad secundum ⁊ dico q̄ aliud est munus quod habet in se vilitatem annexam quod appellatur munꝰ sordidum. ⁊ istud est quod consistit in officijs vilibus quorum mulcta nominantur in lege. maximorum. C. de excusa. mune. libro. x ¶tu dic clarius q̄ sicut illud est honor quod reputatur honor vt supra dixi. ita id est vile quod reputatur vile ¶ideo potest esse quod idem officium est vile hic alibi non ¶et potest esse q̄ idem officium respectu cause dicitur vile ⁊ non vile. nam multi valentes viri sunt querentes elemosina pro pauperibus. et non est vile respectu cause ¶Item quero quibus possunt induci ista munera sordida mere personalia. Respondeo nunq̄ inducuntur hominibus positis in dignitate. alijs vero etiam i famibus potest induci. Item quero an potest induci minoribus. puto q̄ sic. si pūt illa officia expedire nisi scolaribꝰ. ¶Quero an possunt q̄ induci mulieribus. dic vt statim dicam ¶Item venio ad tercium. s. ad munus. quod nec habet honorem nec dignitates annexas. exemplum ipa nō reputatur honor nec vilitas vt legatio ⁊ eē susceptor peccunie publice ⁊ similia. ⁊ ab istis non excusatur aliquis propter minorem etatem nisi in administratione versaretur periculum ¶An autem possit concedi mulieri. puto autem mulieres capaces omnis officij per quod eorum pudicia non ledatur. verbi gratia. Sicut potest impoui in ciuitate vnus medicus qui quidem iudicet de vulneribus. ita posset poni ibi vna mulier et plures que haberēt iudicare. vtrum mulieres essent pregnantes vel non vel virgines vel nō ¶Item sicut potest proponi aliquis. qui denunciet maleficia. ita potest proponi vna mulier que denunciet maleficia mulierum. quia malum sciunt plusq̄ masculi. ⁊ sic de similibus per que eorum pudicicia nō ledatur. ¶Quero vtrum quis possit cogi ad duplex. officiū. dic vt lege. i. C. quēad. ciui. mune. indu. li. x. Item quero vtrum ille cui tale officium inducitur. possit pro peccunia redimere. dic vt lege illud. C. de excu. mu. li. x. ¶Uenio ad secundum principale membrum. s. de munere patrimoniali. Et hic aduerte. quia proprie dicitur munus patrimoniale vbi vertitur sumptus. vt lege. muneris in. ff. patrimoniorum. ff. de mu. et ho ¶Et illud diuidit triplex q̄ q̄q̄ sūpt⁹.

© Biblioteca Nacional de España

imponitur persone tantum nulla habita contẽplatione patrimonij. vt quando imponitur prestatio per capita. ¶ Quandoq; imponitur persone habita contemplatione patrimoniorum. vt q̃ndo imponitur pro solido ꝛ libra ¶ Quandoq; imponitur rebus nulla habita contemplatione psone ¶ Et circa primum quando imponitur p capita. de hoc habetis. ff. de censi. l. etatem. et. C. ò anno. et cap. l. i. li. x. et. C. de annu· ꝛ tribu. super rubrica. li. x. ꝛ ab isto nõ excusatur aliquis neq; propter sexum nec propter etatem. nisi aliter se habeat consuetudo prouincie. ¶ Et istam prestationem debẽt facere solum rustici non autem ciues de iure cõmuni ¶ ꝛ ista prestatio per capita debet imponi pro salarijs rectorum ciuitatis pro parte vt dicta lege. i. vide. iudex. i. q. a. v̀. et predictorum. ꝛ indeus. i. q. a. v̀. in iudicum ¶ Et istud onus debet quis subire in loco in quo est ciuis ꝛ incola prout statim dicam infra in sequẽti mẽbro. ¶ Et venio ad secundum ꝛ dico ꝙ quando q; imponitur persone pro rebus habita contemplatione patrimonij. Et iste in vulgari appellat collecta ¶ ꝛ tunc aut imponitur propter necessitatem ciuitatis. ꝛ possunt ipi ciues imponere ¶ aut imponitur ob publicam vtilitatem ꝛ nõ potest imponi sine expressa licencia principis. vide que scripsi. concilium. v̀. nisi vsq; ¶ vnde si quedam ciuitas vellet imponere collectam vt donaret principi non posset de iure. predicta vera in ciuitate que recognoscit superiorem. Sed si esset ciuitas libera ꝛ nõ cognosceret superiorem possent ¶ Sed quero cui posset imponi hec collecta. Respõdeo ciuibus ꝛ incolis tantum. Et ideo si forensis possideret in territorio vnius ciuitatis vbi non cõmoratur non posset ibi sibi imponi collecta. q̃a cum imponatur persone. licet pro rebus ꝛ persona non est subdita. non potest collecta sibi imponi ¶ fallit in vsurario. Itez fallit in ciuitate que ad hoc habet priuilegium. vt lege. munerum. in ¶. patrimoniorum. ff. de mu. ꝛ ho. Item fallit in ciuitatibus que hoc habent ex consuetuine cuius contrarij non extat memoria. que habet vim priuilegij. Item fallit in ciuitatibus que fecerũt sua predia tributaria propter collectas. Sed tũc debet imponi rebus non personis. ꝛ ideo cadit i sequenti membro ¶ Item quero qualiter imponatur ista collecta ꝛ glo. in lege. is. C. de apo. publi. li. x. dicit ꝙ imponitur magnis ꝛ paruis pro solido ꝛ per libram. nam qui plus habet pl' soluat ¶ ꝛ quod ibi dicitur fallit. si imponatur pro salario rectorum vt supra proximo mẽbro dixi ¶ Itẽ fallit in paupere ꝛ in eo qui lapsus est facultatibus vt j. v̀. qualiter lit. in vsi. pauper aut. Fallit etiam in casu quem statim dicaz. ¶ Quero ergo vtrũ istud munus diuidatur in sordidũ. ꝛ nõ sordidũ. glo. in dicta. l. i. C. de mu. ꝛ in quo lo. dicit ꝙ sic, vt puta si imponeretur collecta pro redimẽdo aliquo munere sordido: dicetur munus sordidũ: aliter secus. ꝛ hoc si contingeret fieri auctõitate superioris. qz alias munus nõ posset redemi pecunia. ꝛ tũc ad istam collectã soluendã nõ teneretur qui nõ tenebatur ad munera sordida alias alter pro altero grauaretur. Item quero pro imponẽda collecta q̃ res estimabũtur. Rñdeo oĩa mobilia et imobilia cõcor. ifra eodẽ v̀. q̃liter sit. ¶ Sz quero q̃liter fiat ista extimatõ dic vt i. l. susceptores. C. de suscep. ꝛ archa. li. x. ꝛ vide j. v̀. q̃liter sit. ¶ Sed quero a quo tẽpore incipiet habere effectũ talis extimatio dic vt in. l. i. in pn̄. C. apo. pu. li. x. ¶ Item quero vtrũ collecta possit imponi clericis ꝛ ecclie. Rñdeo ex predictis apparet ꝙ nõ cũ enim debz imponi persone subdite ꝛ ecclesie ꝛ clerici nõ sũt subditi nobis ergo ꝛ c̃. vide j. e. v̀. prio. in vsi. clerici a munerib'. cũ vsi. se. ¶ Itẽ quero aliq̃s est hic ciuis ꝛ alibi habet possessiões. vtrũ pro possessionib' alibi positis cogatur hic soluere collectas vide j. v̀. ꝛ licet q̃s. ꝛ v̀. ꝛz qui. glo. in dicta. l. i. C. de mune. ꝛ in quo lo. dicit ꝙ nõ. qz alibi solueretur tributũ. ꝛ hic collecta qò esse nõ debet. ꝛ pro possessionibus tributarijs nõ debet solui collecta. etiã si alibi nõ solueretur tributũ ¶ ꝛz hic tacius aut imponitur collecta ab eo q̃ habet iurisdictionẽ vniformẽ i omni loco vt a pncipe ꝛ tũc debet q̃s soluere pro reb' quas hz vbiq; ¶ aut imponit a ciuitate ꝛ tũc nõ põt extendi collecta pro reb' que sũt exterritoriũ qò ẽ notandũ. ar. ff. de iurisd. o. iudi. l. fi. tame in ciuitatib' ytalie. cũ quelz ciuitas habeat cõsuetudinẽ imponẽdi collectas in forensib' pro reb' positis in territorio nõ est dubiũ ꝙ pro reb' alibi positis q̃ in ciuitate originis vel domicilij nõ debeat soluere. al' forte posset cõpelli. etiã pro bijs que habet ex territorium. ar. l. fi. ff. de decre. ab ordi. faci ¶ Item quero q̃s excusetur ab isto munere. Respondeo nullus regulariter. fallit in doctoribus actu legentib'. Itẽ fallit i officialib' secundũ distinctionẽ positã per bar. in. l. fi. C. de immu. nemi. conce. li. x. quã scripsi j. e. v̀. q̃ro vtrũ officialis ¶ Item querit glo. in dicta. l. i. C. de mune. ꝛ in quo lo. pro fundo dotali quis soluet collectã. ꝑdicta glo. dicit ꝙ maritus qz vir percipit fructus ergo ꝛ c̃. ¶ Venio ad terciũ. s. ad munera mere patrionialia q̃ ipis reb' inducũtur ꝛ ista sũt triplicia. q̃q; inducũtur ipi rei de eo qò faciẽdũ est in ipa re. seu de ipa re. vt ꝙ nauis vel seru' vel equ' vadat in seruiciũ rei publice. Hic enĩ fit de ipa re ¶ Itẽ ꝙ milites hospitent in domo hic enĩ fit in re ipa ¶ q̃q; ista munera sũt de eo qò percipit ex re. vt ꝙ detur certa pars fructuũ ¶ Q̃q; imponit ipi rei de quo nõ fit in ipa re. neq; in re. neq; ex re. ꝛz ẽ oĩno ex rem. vt q̃ñ ò bet prestare certã portionẽ seu pẽsionẽ pecunie q̃ño pecunia ex re ipa nõ ꝓcipit ¶ De ꝑmo et secũdo patz exẽplũ. ff. de mune. ꝛ ho. in. l. fi. ¶. pr̃imoniorũ. et. ¶. sequẽti ¶ De tercio est exẽplũ in. l. hatenus. in fi. ff. de vsu fru. ꝛ differt istud terciũ a munere qò imponitur

© Biblioteca Nacional de España

persone pro rebus nam ibi est obligata persona ꝛ p
consequns res patrimonij vt.l.auffert.ff. fisci. ff.de
iure fisci. Hic vero quelz res tenet pro munere qđ
eam respicit ꝛ nō vltra vt.ff.de publi.l. impatoris.
Item quero q̄s excuset ab istis munerib⁹. Respon
deo nemo cui⁹ opera priuilegiū vel dignitas existat
etiam si ecclesia nec etiam pontifex vt bar. in.l.bo
norem.ff.de mune.ꝛ ho.ꝛ ecclesia. vide j.e.v. q̄ pos
sidet.in v̄si. si emptor.circa mediū. nisi quaten⁹ lege
vel priuilegio sit expressū specialiter. Ueio modo ad
terciū principale.s.ad munera mixta q̄ habēt on⁹ p
sūptū.vt.l.munerū.ff. mixta.ff. de mune. ꝛ ho. sed
hic est aduertendū. dixi enim supra q̄ a personalib⁹
q̄dam excusant ab istis patrionialib⁹ nullus. qđ er
go fiet vtrū per id q̄ sapiant naturam personal excu
sentur a toto.an vero per id q̄ sapiant naturam pa
trionialis vl realis excusētur a nihilo. Et breuiter li
cet contingat q̄ q̄s non poterat grauari a personali
propter priuilegiū suū siue propter aliam imunita
tem semper fiet separatio. quia quaten⁹ hic recipit
personam nō grauabitur. q̄tenus autem respicit sup
tū seu patrimoniū grauabitur vt.C. de excu. mune.
l.maximarū.li.x. Item q̄ro cū in iure sepe fiat mētio
de munerib⁹ ordinarijs ꝛ extraordinarijs. q̄ sint ista
Dicas q̄ ordinaria sūt q̄ habent certa ꝛ ordinariam
prestationē. Sed extraordinaria sūt ea q̄ imponūt q̄n
q̄ per accidens. Item q̄ro passagiū seu gabella a trā
seuntib⁹ sit onus reale vel personale. Et respondeo
q̄ reale de predictis per bar.in dicta.l.i.C.de mune.
ꝛ in quo lo.li.x. Medici necnō ꝛ grāmatici etiā p
fessores litterarū tū vxorib⁹ ꝛ filijs necnō ꝛ reb⁹ q̄s
in ciuitatib⁹ suis possidēt ab omi fūctione. ꝛ ab om
nib⁹ munerib⁹ sūt immunes.l.medicos.C.de pfe. ꝛ
me. Vide studiū.s.q.c. Quinq̄ liberi excusant a pre
statione munerū personaliū nō a patrimonialib⁹.s.
xvj. vel.xij. liberi excusant a patrimonialib⁹ ꝛ perso
nalib⁹ vt nō teneat̄ soluere collectas. de quo p bar.
in.l.hij qui.ff.de iure immunitatis. Quero vtrū offi
ciales vel consiliarij ciuitatis teneantur soluere tribu
ta. glo.in.l.honorem.ff.de mu.ꝛ ho. dicit q̄ ad ordi
nāria sic. ad extraordinaria nō. glo. idem.in.l. nemi
nem.C.de sacrosanctis ecclesijs. Lu distingue lacius
q̄ q̄dam sūt munera patrimonialia seu realia. q̄dam
sūt munera personalia. Et istoꝝ q̄dam sūt in quibus
consistit labor persone. ꝛ tūc siquidem per illō onus
vocaret̄ ab officio illo ꝛ excusaretur.vt.C.de cano.
largi.l.precipit.in prin.li.x. Si q̄dem per illō onus
nō amoueretur ab illo officio per illō onus nō ex
cusaretur.vt de.decuri.l.curiales.C.e.li. que lex p
bat istam distinctionē. Ex magna tamen causa po
test ab officio remoueri vt ibi patet. Si vero mun⁹
consistit in prestatione peccunie tantum. ꝛ tūc aut ē
munus ordinariū. ꝛ ab isto nō excusatur. Aut est ex
ordinarium ꝛ excusatur.de quib⁹ per bar.in.l.is no
stre.C.de immuni.ne conce.li.x. Item quero q̄ndo q̄
ꝛ qui nobiles vel eorum vxores a muneribus excu
sentur. vide que scripsi.nobilis.v. notorius no
bilis.et v.se. Sufficit q̄ causa propterq̄ col
lecta imponitur habuerit originem eo tempore
quo quis erat incola in ciuitate. Si tamen erat
contractum anteq̄ quis esset incola non tenetur
soluere collectas que imponitur pro illo debito
bar.in.l.incola.ff.ad munici. publica licitatione
facta pro minori precio colligere munera volen
ti concedatur. vt peti. .ordi.de madrid.p re
gem Johānem.ij. Anno.1433. Et per scripturas
non alias probatur solutio fiscalium Emphiteo
sis.3.q.a.super v.solutione.v.an qui.in v̄si. sed
qualiter. vide que scripsi immunitas. ꝛ q̄ scripsi
miserabilis. ꝛ que scripsi venditio.2.q.v. ꝛ pri
uilegium.ii.q.a.super v.redundare. Et locatio.
4.q.a.super v.vsusfructus. ꝛ aduocatus.i.q.a
v.aduocato nullum munus. Et iudeus.i.q.a.v.
iudeorum nec.in v̄si.i.et.ij. et feudum.8.q.b.su
per v.consensu.v. vtrum feudum.circa principi
um. Et cessio.i.q.a.v.nō potest quis. Si mu
nicipes condemnantur ꝛ nō habent bursam cō
munem. cogūtur imponere collectam ad soluē
dum cōdemnationē. Et lapso certo termino pos
sunt cōueniri ꝛ capi illi quibus imponitur on⁹
collecte exigende. ipi vero exigent ab alijs de v
niuersitate soluentes per solidum ꝛ libram. Item
si aliquis ex hijs quib⁹ imposita est collecta nō
reperitur q̄ possit soluere alij ó vniuersitate sol
uent per solidos ꝛ libras. bar.in lege. si se obtu
lit.ff. actor.ff.de re.iudi. quia de iure cōmuni ex
actores tributorum non tenentur ad onus deffi
cientium nisi secus sit de consuetudine. bar.in le
ge. honorem.ff.de mune. ꝛ ho. Et que scripsi.
fiscus.v.Jure camere.in versi. Item si sunt. ꝛ ver
si.sequenti. Et.prescriptio.2.q.e. super v. pre
scribi.et tabellio.s.q.a.super v. consilij. ꝛ que
scripsi cōcilium.v.regis pedido. Munera spe
cialia nec generalia per castelle regnum non dis
tribuantur nisi ad curiam conuocatione facta ꝛ
presentium omnium regni procuratorum con
sensu.vt petitio.lxvij.ordi. de madrid per regem
alfonsum. Nulli nulla munera inter se distri
buant sine presentia ꝛ consensu loci rectorum et
iustitia.vt petitio.56.ordi.de medina per regem
Johannem.ij.Anno.1443. vide. iudeus.i.q.a.
v.iudeorum.et v.se. Item quando potest con
cilium munera distribuere. vide.concilium. v. ni
si vsq̄ pro murorum loci reparatione tam eius
incole tam qui pascua eius depascunt contribu
ant.vt petitio.20.ordi.de segouia per regem Jo
hannem.i.Anno.1386. vide.opus.8.q.a.et que
ibi scripsi. pro regalibus muneribus res tercia
non executētur. vt petitio.34.ordi. de vallado
lid per regem alfonsum. vide.actor.2.q.n.super
verbo artari. v. Item an iumenta. Concilium vl
aljama in statuto a rege termino non soluens re

© Biblioteca Nacional de España

gis munera deinde qualibet die pro quolibz mi/liare quingz soluat morabatinos. vt lege. iiij. ord. de briuiesca. trac. ij. per regem Johannem. i. ¶ Et licet quis de realengo alibi transferat do/micilium tamen pro possessionibus quas in realengo habz soluat munera realia et etiam perso/nalia. vt petitio. 14. ordi. de segouia per regem Johannem. i. Anno. 1386. et petitio. 70. 40. ord. de medina per regem Johannem. ij. Anno. 1433 et per eum petitio. .ordi. de burgos Anno. 1430. Et vide supra. v. mulier in loco. in. v. Item quero aliquis. ¶ Sed qui in realengo habitat p possessionibus quas in abbadingo vel alijs lo/cis dominorum castelle habet in possessiões nec tributa soluet vt petitio. 25. predicti ord. de. medina. ¶ Nullus ad incolatum eunti ad villaz seu locum suum concedat a realibus muneribus ex/emptionem. alias exemptio non valeat. Et con/cedens cum duplo soluat q talis exemptus de realengo se transferens regi soluturus erat vt petitio. .ordi. de valladolid per regem Johannē ij. Anno. 1451. Postea alia statuta est pena tam contra eximentem q contra exemptum de realē/go se transferentem. s. q eorum bona fisco appli centur z capti ad regis curiam ducantur vt per eum petitio. 3. ordi. de burgos Anno. 1453. Et nota q quocunq priuilegio in contrario nō ob stante nullus a regis vel concilij muneribus ex/cusetur nisi in quaterno. i. libro monetarum fuerit exceptus. qui tunc a monetarum munere tantum excusetur. Et alias aliuz excusare intemptās regi munus soluat cum septuplo. vt petitio. 43 ordi. de medina per regem Johannem. ij. Anno. 1433. Et vide per eum petitio. final. ordi. de madrid. Anno. 1435. Et per eum petitio. i. ordi. de burgos. Anno. 1453. Et petitio. 4. ordi. de cor/doua. per regem henricum. iiij. Anno. 1455. In qua petitõe. iiij. z i precedenti petitõe. prima. vide etiam q false propter ecclesiam monasterium vel aliam priuilegiatam personam cuius priuilegium non est confirmatum z in libris regis situatum nec ab eius computatoribus maioribus superscriptum se asserentis exemptum confiscan/tur bona z suis expensis ad curiam captus duci/tur nisi sint regis domus officiales cum officio rationem a rege habentes licet eorum de hoc privilegia non sunt superscripta a computatoribus maioribus. Et vide. miles. 9. q. a. super verbo. priuilegia. verbo. pretextu. in versi. fi. ¶ Quinq baliuarij cuiuslibet loci a monetarum munere excusantur. Sed alij regis officiales qui ab eo pensionem non habent non excusantur. vt petitione. 44. ordi. de medina. per regem Johannem. ij. Anno. 1433. Et per eum petitio. .ordi. de burgos Anno. 1430. Et vide etiam per eum petitio. ordi. de çamora. Anno. 1432. Secus si ab eo pensionem habent etiam si eorum priuilegia a rege nō sint confirmata vt in predicta petiti. 4. ord. de cordoua per regē henricum. iij. Anno. 1455. Et officiales regis qui viuunt in andalusia. etiam si ab eo pensionem habent a muneribus non excusantur vt petitio. .ordi. de valladolid per regem Johannem. ij. Anno. 1451. ¶ Regis officialium. s. pensionatorum non filij sed vxores post eorum mortem dum caste viuerint a monetarum munere vt eorum viri excusantur vt petiti. 59. ordi. de medina per regem Johannem. ij. Anno. 1433. et per eum petitio. 10. ordi. de çamora Anno. 1432. ¶ Item verdugi loci habentis merum imperium ab omni munere sunt exempti vt petitio. ordi. de madrid per regem Johannem secundo Anno 1435. ¶ Tercie regule beati francisci regis seu concilij munera subeant vt petitio. 6. ordi. de soria per regem Johannem. i. Era. 1418. ¶ Clerici a muneribus regis z concilij excusantur vt petitio. 4. ordi. de toro per regem henricum. i. Era. 1409. Et petitio. 7. p dicti ordi. de soria. Et an clerici tenentur collecta soluere. Et de aliquibus questionibus circa predicta. vide per speculatorem titulo de clericis cõiu. li. iiij. Et vide supra verbo proximo. in versi. Item etiam quero vtrum. Et in versiculo. Item quero qui. Sed clerici coniugati a regis et concilij muneribus non excusantur. vt in predicta petitione. 7. dicti. ordi. de soria. vide clericus. 10. questione. a. ¶ Priuilegiatus cum domesticis a muneribus non potest alius nominare. seu a muneribus excusare q domesticos pro eo seruientes officia in priuilegio specificata dū nominati non sint de integris munerantibus vt petitio. 60. ordi. de segouia per regem iohannem. ij. Anno. 1433. Et idem quod nominent non integros sed medios. dicas de ecclesijs vel monasterijs priuilegiatis vt per eum petitione. .de çamora Anno. 1432. Et idem etiam dicas de monetarijs quia debent esse de scientibus officium z non de maioribus sed de medijs munerantibus vt per eum petitione. .ordi. de madrid. Anno. 1433. Vide. moneta. verbo. non nisi. Et idem dicas de ducentis et septem montarijs regis vt per eum. e. ordi. petitione. Et si alij a rege domini habent aliquos montarios a muneribus exemptos viuant in eorum dominorum locis alias immunitate predicta non gaudeant vt per eum pet. 3. ordi. de burgos. Anno. 1453.

¶ Mulcta. vide. iuder. s. q. b.

¶ Mulctā. Si aliqui sunt iudices qui non possunt cognoscere vltra certam quantitatem puta. 40. solidorum delinquentes coram eis non

© Biblioteca Nacional de España

poterunt mulctare vltra dictam quantitatem. Et est argumentum ad questionem. pone q̄ quidam monachi vel canonici habent de consuetudine potestatem in aliquo loco et bassam iurisdictionem vsq; ad certam sūmam modo. quidam commisit ibi enorme delictum. Queritur ad quē pertineat iudicia. dicas q̄ vsq; ad illam summam pertineat ad monachos et canonicos et residuum vero iustitie pertineat ad superiorem puta ad principez qui poterat vltra punire. bal. in. l. omnibus. C. de spor. et sump. circa medi. ¶ Vide q̄ scripsi. pena. ſ. q. c. sſ. v. mitig. expense. ſ. q. a. sſ. v. condemnari. v. quero vtz condemnatus. i fi. ¶ Quid sit mulcta et q̄s eā inducat. et vsq; ad quem modū vel quātitatem et quis sit ei⁹ effectus. et cui applicetur. et an remittatur. ¶ Est autem mulcta peccati animaduersio pecuniaria arbitrio iudicis statuenda. pena est autem et corporalis et peccuniaria et certa prout lege statuitur. et de hac differentia inter pena et mulctam. vide etiam per. h. in. c. finem. et. dis. de do. et contu.

¶ Item mulcta non indicitur nisi a maioribus magistratibus. pena autem a quolibet qui habet potestatem iudicandi. Item si mulcta imponatur vltra modum lege concessum non tenet impositio. Secus in pena. Mulctare autem possunt illustres vsq; ad. ſo. libras auri cum peccatum erit grauissimū. Spectabiles autem vsq; ad tres vncias auri. preter procōsul et comitem orientis et prefectum augustalem qui vsq; ad sex vncias mulctare possunt. Clarissimi autem puta presides prouinciarum vsq; ad duas tantum vncias indicunt mulctas. Et an iudex delegatus potest mulctare. vide. h. in capitulo. de causis. de offi. dele. Nullus tamen istorum in aliquem etiaz si sencies peccauerit in vno anno penam secundum prestitum modum imponit nisi ter. Item qui excedit modum in imponenda mulcta tenetur condemnato in duplum. fisco ad mulctam in dictam. procurator autem cesaris vel curator rei publice non potest indicere mulctā. nec magistratus municipales vl ciuitatum defensores nisi forte indicāt modicas nō graues. Imponūtur autem hee mulcte ipro delictis omib⁹ secundum p̄ edictum modu ꝓter q̄ peculatib⁹ aut manubiis. i. de predationibus cōcussionibus furtis et alijs flagitijs q̄ coherceri seuerius cōuenit et ideo in eis seuerior ē multa imponēda pro arbitrio iudicantis Item mulcta imposita non est remittenda nisi paupertas condemnati id suaserit. mulcta autem applicatur fisco. nisi iudex operibus publicis vel alijs necessarijs causis vl lex deputauerit. Mulcta autem non irrogat infamiam. de predictis per a zo. in sūma. ſ. de mo. mulcta.

¶ Multitudo. verbo. suscitans populum in versiculo. pe. et fi.

¶ Murus. Quis si et qñ pōt facere vl reficere muros ciuitatis. vide q̄ scripsi. op⁹. 8. q. a. sſ. v. refectio. ¶ Vide que scripsi. munus. v. munera specialia. in vſi. pro muroz. et clericus. 9. q. d. sſ. v. familiaribus. v. et an homines.

¶ Multitudo. vide. epūs 7. q. r. ſ. testis. 8. q. b. c. sē tentia. 7. q. d. e.

¶ Mundus. vide. miraculum. i. q.

¶ Murus. vide. clericus 9. q⁹. bellum. i. q. rex. 17. q. b. dominium. 3. q. o/pus. 3. 8. q.

¶ Murelegus. vide. castrum. 4. q. b.

¶ Mus. vide. scriptura. 6. q. locatio. 8. q.

¶ Mutus. vide. testamē tū. 3. 4. q. iudex. 4. q.

Mutuū. primo quero quis potest mutuare. dic q̄ dñs vel alius eius mandato. ſ. p. ti. i. l. ij. Et in quibus consistat. vide. cōmodatū. 4. q. credere. 3. q. a.

a ¶ Secūdo quero cui potest mutuari. dic q̄ regi[a] vel eius mādatoꝛi: ecclesie: ciuitati: ville: vel etiam minoꝛi vigintiquiqz annis. e. ti. l. iij.

a ¶ Tercio q̄ro qualr̄ debz solui mutuū et p quē. scias q̄ per mutuū transfertur in accipientē dominiū rei mutuate et ipe tenetur tantūdem eque bonū restituere mutuāti ī termio p̄fixo. et si nō fuit appositꝰ vsq; ad decē dies pꝰ mutuū. e. ti. l. ij.

b ¶ Et si i termino[b] p̄fixo non soluitur: post moꝛā mulcta imposita non est remittenda nisi paupꝛtas condemnati id suaserit. mulcta autem applicatur fisco. nisi iudex operibus publicis vel alijs necessarijs causis vl lex deputauerit. Mulcta autem non irrogat infamiam. de predictis per a zo. in sūma. ſ. de mo. mulcta.

¶ Multitudo. verbo. suscitans populum in versiculo. pe. et fi.

¶ Murus. Quis si et qñ pōt facere vl reficere muros ciuitatis. vide q̄ scripsi. op⁹. 8. q. a. sſ. v. refectio. ¶ Vide que scripsi. munus. v. munera specialia. in vſi. pro muroz. et clericus. 9. q. d. sſ. v. familiaribus. v. et an homines.

a Mutuum. q̄ regi. secus si iudici mutuat. q̄ p̄sumit eū corrūpe Et i officiali p̄sumitur barataria ꝛ adijciat titulus mutui. vt scrip. solutio. 8. q. bb. sſ. v. iudici. v. q̄ pecuniā.

b ¶ In termio. pōe mutuaui tibi vinū vl frumētū

© Biblioteca Nacional de España

ita q̄ redderes mihi tale die non dediſti. poſtea vinum vel frumentuz valet plus. ꝛ ſic de iure eo ipo q̄ non ſoluiſti tempore debito es in mora ꝛ es obligatus ad illud quod plus valet. Querit qualiter concipietur libellus. bar. in. l. vinuz. ff. ſi certum petatur. ponit practicaz et dicit ſic. q̄ ego mutuaui tibi tantum vinum vl tantum frumentum. ꝛ q̄ mihi id reddere debuiſti tali tempore. ꝛ ſic a tali tempore citra fuiſti in mora reddendi. Item q̄ a tali tempore citra corbes frumenti vl vini valuit tātū. Itez q̄ hodie valet minus et ſic intereſt mea habuiſſe vinum vel frumentum tempore debito. quare peto te condemnari ad dictum frumentum. ꝛ ad id quod mea intereſt frumentum tempore debito habuiſſe habita ratione extimationis quanti plurimi fuit a tempore more. ꝛ quanti plurimi intereſſe poſſet vſq̄ ad ſententiam.

extimatur (tunc ſoluitur extimatio pro re mutuata cum debitor ad ſoluēdum non habet ſimilez rem mutuate.) quantuz valet die ꝛ in loco vbi erat ſoluendum. Sed nō apposita die nec loco extimatur ſecūdum valorem temporis petitiōis o in iudicio facte ꝛ loci vbi petitur. e.ti.l.viij.

c ¶ Nec poteſt debitor opponere (ymo bene poteſt opponere ſed nō audit

Aut proferuntur a tabellione tunc iſta verba ſunt verba tabellionis teſtificantis vltra confeſſionem partis. Et ideo probant veram numerationem. Et tamen caueat tabellio quia non poteſt apponere iſta verba. niſi numeratio interueniat illo loco ꝛ tempore coram illis teſtibus. Et ſi alias conteſtaret tabellioni in eius conſciētia q̄ ita eſſet. tamen non poteſt atteſtari de eo q̄ tunc non apparet teſtib⁹ ꝛ hoc ſonat notabiliter glo. in dicta. l. ſi ex captione. C. de non numera. peccu. Et nota Inno. ex. de proba. c. q̄m contra falſam. Conſidera ergo q̄ quādo q̄ tabellio atteſtatur de auditu ꝛ tunc non probat numeratio

nem. quandoq̄ atteſtatur de vero actu ꝛ tunc probat numerationem. Quero quid ſi notarius dicat dedit ꝛ numerauit vtrum intelligatur aduerbium tunc ita. q̄ ſi probetur q̄ tunc non numerauit q̄ inſtrumentum reddatur falſum dicas q̄ ſic. Quero quid ſi peccunia eſt in marſupio ꝛ non videtur. Reſpondeo notarius debet ponere verba q̄ vidit id quod videre potuit ſed non q̄ viderit numerare. vt notatur p bar. ff. de condi. et demonſtra. lege. cum ſeruus. Quero vtrum exceptio non numerate petcunie non perpetuata poſſit opponi poſt biennium. Dicas q̄ ſi reus vult probare aliter q̄ defferendo ſacramentum aduerſario quod bene poteſt opponere exceptionem doli vel non numerate peccunie. Et ſi nō competeret exceptio nō numerate peccunie in natura ſua tamen officium iudicis poſſit implorari in locum deficientis exceptionis. et hoc teneo de equitate canonica licet rigore ſit oppoſitum. Et baldus. in dicta lege. in contractibus. querit ſi eſt renunciatum et pactum factum creditori de numeratione non petenda nunquid ſtatim preiudicet ꝛ reffert q̄ glo ſe ſunt contrarie. Nam in lege. cum ex pluribus. ff. de ſolu. dixit q̄ ſtatim preiudicat. et illam tenet. bartolus. Alia dixit q̄ non ſtatim. ſed bal. dicit q̄ pactum veniens in conſequentiam ſpei numerationis que ſpes preſumitur in iure in mutuo ꝛ dote non preiudicat ſtatim.

a ¶ Biennium. eccleſie tamen perpetuo competit exceptio non numerate peccunie vt ſcripſi j. e. q e. ſuper v. probet. v. item eccl'ia in pn.

b ¶ Renunciauit/Sed ſecundum bal. in dicta lege. ſi ex captione cum queris an ille qui renūciat exceptioni non numerate peccunie poſſit eam opponere. dicas q̄ ſi hec renūciatio fit in inſtrumēto debiti quod quis confitetur ſe aliquid habere ex cauſa mutui non tollit hanc exceptionem. vide j. v. fi. Sed ſi ex interuallo emanaret tūc nō q̄ renunciatio. ſed quia cognitio debiti ꝛ fides mihi preiudicaret. ꝛ ipe bal. in. l. In cōtractib⁹ colū. iij. v. q̄ro q̄d ſi eſt. C. de nō nume. peccu. tenz ibi cū glo. ſ. q̄ vz renūciatio exceptiōis nō numerate peccunie. ꝛ dicit hoc cōſuetudine approbari. ſz finaliter reffert ſe ad iſtā. l. ſi ex captione. et ad eius glo. ¶ Quero q̄d ſi in inſtro dicat q̄ habuit. Reſpōdeo q̄ verba inſtri debēt probari de neceſſitate ſicut verba teſtiū. Aut ergo iſta verba proferūtur aperte ꝛ tūc ſūt ſimplex confeſſio

© Biblioteca Nacional de España

Quero an per ſtatutum poſſit tolli exceptio nō numerate peccunie. Reſpondeo aut loqueris quo ad fozum laycale. aut quo ad fozū penitentiale. Si quo ad fozum laycale tenet ſtatutum. ꝛ eſt ſeruādum. Si vero loquimur quo ad fozum epiſcopale vbi iudicialiter agit̄ de peccato. tunc valet ſtatutum in hoc vt in debitozem tranſferat onus prob̄ di negatiuam. Sed non valet facta probatione negatiue. qz vbi conſtat de peccato non iuris fictione: ſed vere tunc iudicium eſt eccleſie. Si vero loquimur quantum ad fozū penitenciale in quo non fit diſcuſſio probationū quibus ſue coſcientie relinquitur tunc ſtatutum nō preiudicat veritati de predictis per bal. in dicta lege. ſi ex captione. C. de non numera. peccu. Qui ſe pro alio conſtituit debitozem principaliter vel acceſſorie non poteſt opponere exceptionem peccunie ſibi non numerate. Caſus eſt bal. in lege. fruſtra. C. de non numeran. peccu. Exceptio non numerate peccunie tranſmittitur ad heredem niſi tempoze ſit ſopita Caſus eſt bal. in lege ſi intra. C. e. ti. Et etiam cōtinuat ſuum curſum in ſuccedentem pupillo: ꝛ etiam hereditate iacente currit iſta preſcriptio vt ibi per bal. ¶ Quero an exceptio non numerate peccunie habeat locum in alio contractu q̄ mutui. gloſa in lege. generaliter. C. de non numera. peccu. dicit qd̄ non quia non habet locum niſi in rebus que conſiſtunt in numero: pondere. vel menſura. Quero q̄d de biis qui obligantur ex inſtrumento garenticio vbi continetur preceptum quod facit iudex vel tabellio per modum voluntarie iuriſdictionis in confeſſo. Tunc reſpondeo. ꝛ tunc poteſt opponi exceptio non numerate peccunie. quia illud preceptum venit in conſequentiam confeſſionis mutui vel dotis. vnde quatenus tenet principale eatenus tenet preceptum ꝛ non vltra vt cynus in lege. in contractibus. C. de non numera. peccu. Si autem in figura iudicij fieret. ſ. oblato libello confeſſio ꝛ preceptum ſtādum eſt confeſſioni ꝛ precepto. quia tunc tranſit in rem iudicatam. ꝛ hoc verum niſi ſtatutum diſponeret contrarium. vt nota per cynum. C. fa. herciſ. in lege. certum. Et per eum in lege prima. C. de confeſſ. de quibus per baldum. in lege. in contractibus. colūpna. iij. C. de non numerata. peccuni. De hoc vide ſupra. e. verbo primo.

¶ Probetur. Si nuncius eccleſie perdidit peccuniam mutuatam. dicas q̄ damnum eſt eccleſie. et non creditozis mutuantis. bal. in auctentica hoc ius. in fine. C. de ſacroſanc. eccleſi. Et quid ſi peccunia p eccleſia mutuo recepta caſu amitta tur. b. in capitulo. gratuis. in fi. de depoſi. ¶ Item eccleſia non obligatur ex mutuo niſi i terueñrit numeratio ꝛ cōuerſio. Ex p̄mo apparet q̄ exceptio nō numerate peccunie ꝑpetuo cōpetit eccl'ie. ſecūdo q̄ req̄rit cōuerſio adde q̄ ōnēs cū eccl'ia oz eē ſolicit' de cōuerſiōe i trib' caſib' exp̄ſſis i iure nō i alijs p̄m' i mutuo. ſecūd' i depoſito. terti' qñ res eccl'ie vēdit p debito. vñ ſi oraperi' vēdit pānū p veſtēdis mōchis abbati lz abbas cōuertat i alio vſu: tñ tenet mōſteriū. ꝛ ſi debitoz eccl'ie ſoluat rectoꝛi lz rectoꝛ nō cōuertat in vtilitatē eccl'ie tñ ipo iure liberat'. vt nōt Inno. i. c. grauis. de ōpo ſi. ꝛ dicit ēt q̄ vbi ſacerdos nō cōuertit mutuū i vtilitatē eccl'ie tenet creditoꝛi ip̄e ſacerdos Inno. ex̄. de pigno. c. ex p̄tis. Itē an i dubio p̄ſumitur fct̄a cōuerſio ꝛ vtz ſufficiat cōfeſſio p̄lati cū toto caplo. glo. ī auct. hoc i'. dicit q̄ ſic. tu dicas q̄ hanc cōfeſſiōi ſtam' ſi occurrāt cōiecture aliq̄ cū cōfeſſiōe. puta qz iſti mōchi nō hēbāt frumē tū vl' erāt nudi nūc apparz ꝛ ſūt veſtiti. ſz pone q̄ ſr' iſtud dubiū ē trāſactū. an vz trāſactio dic q̄ trāſactio vz niſi tpe mutui fuiſſz actū de trāſigēdo ſr' futuro dubio qz ex hoc p̄ſumit fraus. Ita nōt Inno. i. c. grauis. q̄ facit ō vſurarios q̄ tpe mutui faciūt fieri p̄curatoꝛē ad cōfitēdū mutuuz vl' ad trāſigēdū. bal. ī auct. hoc i'. colū. vj. C. de ſacroſā. ec. Et q̄lr' ꝓbabr' mutuū i vtilitatē eccleſie cōuerſū. vide. vtilitas. v. Itē qñ. Et dicas q̄ p bare minoꝛē locupletatū ad hoc ſatis erit probare per coniecturas. vt puta quia minoꝛ indigebat forte quia peccunia erat ſibi neceſſaria in emptionez frumenti ꝛ q̄ peccunia fuit ſibi data in loco in quo poterat emi idem bal. in. l. i. in fi. C. ſi aduer. credi. in fi.

penam ſi eſt appoſita: alias ad intereſſe ipſe et eius heres. eodem titulo. lege fi.

e ¶ Quandoq; tamē non tenet' debitoꝛ ad mutuū ſoluēdū: nā eccl'ia vl' minoꝛ non tenetur niſi vtilitatem cōuerſum probetur. [a] (ſ. per creditoꝛē et qualr' debet ꝓbare vide ibi.) Rex tamen tenetur ſi dedit mutui recipiēdi ptātem. e. ti. l. 3. ſ.

f ¶ Itē nō tenetur parens ſoluere mutuū liberis [b] in eius ptāte conſtitutis nec etiā ipi. ſi tamē ipi liberi de rebus nō patris ſoluāt nō pōt parēs hoc reuocare. ſz q̄ negauit ſe filium familias vel

a ¶ Probetur. Si nuncius eccleſie perdidit peccuniam mutuatam. dicas q̄ damnum eſt eccleſie. et non creditoꝛis mutuantis. bal. in auctentica hoc ius. in fine. C. de ſacroſanc. eccleſi. Et quid ſi peccunia p eccleſia mutuo recepta caſu amitta tur. b. in capitulo. gratuis. in fi. de depoſi. ¶ Item eccleſia non obligatur ex mutuo niſi i terueñrit numeratio ꝛ cōuerſio. Ex p̄mo apparet q̄ exceptio nō numerate peccunie ꝑpetuo cōpetit eccl'ie. ſecūdo q̄ req̄rit cōuerſio adde q̄ ōnēs cū eccl'ia oz eē ſolicit' de cōuerſiōe i trib' caſib' exp̄ſſis i iure nō i alijs p̄m' i mutuo. ſecūd' i depoſito. terti' qñ res eccl'ie vēdit p debito. vñ ſi oraperi' vēdit pānū p veſtēdis mōchis abbati lz abbas cōuertat i alio vſu: tñ tenet mōſteriū. ꝛ ſi debitoꝛ eccl'ie ſoluat rectoꝛi lz rectoꝛ nō cōuertat in vtilitatē eccl'ie tñ ipo iure liberat'. vt nōt Inno. i. c. grauis. de ōpo ſi. ꝛ dicit ēt q̄ vbi ſacerdos nō cōuertit mutuū i vtilitatē eccl'ie tenet creditoꝛi ip̄e ſacerdos Inno. ex̄. de pigno. c. ex p̄tis. Itē an i dubio p̄ſumitur fct̄a cōuerſio ꝛ vtz ſufficiat cōfeſſio p̄lati cū toto caplo. glo. ī auct. hoc i'. dicit q̄ ſic. tu dicas q̄ hanc cōfeſſiōi ſtam' ſi occurrāt cōiecture aliq̄ cū cōfeſſiōe. puta qz iſti mōchi nō hēbāt frumē tū vl' erāt nudi nūc apparz ꝛ ſūt veſtiti. ſz pone q̄ ſr' iſtud dubiū ē trāſactū. an vz trāſactio dic q̄ trāſactio vz niſi tpe mutui fuiſſz actū de trāſigēdo ſr' futuro dubio qz ex hoc p̄ſumit fraus. Ita nōt Inno. i. c. grauis. q̄ facit ō vſurarios q̄ tpe mutui faciūt fieri p̄curatoꝛē ad cōfitēdū mutuuz vl' ad trāſigēdū. bal. ī auct. hoc i'. colū. vj. C. de ſacroſā. ec. Et q̄lr' ꝓbabr' mutuū i vtilitatē eccleſie cōuerſū. vide. vtilitas. v. Itē qñ. Et dicas q̄ p bare minoꝛē locupletatū ad hoc ſatis erit probare per coniecturas. vt puta quia minoꝛ indigebat forte quia peccunia erat ſibi neceſſaria in emptionez frumenti ꝛ q̄ peccunia fuit ſibi data in loco in quo poterat emi idem bal. in. l. i. in fi. C. ſi aduer. credi. in fi.

b ¶ Liberis. vide que cirēa hoc ſcripſi. fili'. 6. q. a. ſr' v. tenetur. v. dicit ſtatutum. cum. v. ſe.

© Biblioteca Nacional de España

exercet publicū officiū: aut artificiū: vl' mercancia: aut ē miles: tenet' ex mutuo vt p'familias. e. ti. l. iiij. seruit⁹. u. q. o.

g ¶ Itē tenet' (s. ex debito facto p libe'a i ei⁹ ptāte constitutū.) parēs si fuit mutuū in ei⁹ vtilitatē p uersū: et dicit' i vtilitatē cōuersū in nupcijs sororis: vl' alimētis ei⁹ aut familie exp'sū. e. ti. l. v.

b ¶ Itez tenet' si eo sciēte: māuāte[a] vl' p'sēte et cōsēciēte cū eo quē hēt in patria ptāte cōtrahit': aut si postea ptē eius soluit. Preterea tenet' ip̄e fili⁹ si fact⁹ sui iuris ptē soluit: aut i scolis contraxit et tūc etiā parēs vsq; ad necessaria pro studij expēsis. Et idē dicimus de ambaratore. e. ti. l. vj.

i ¶ Itē p̄posit⁹ mercāciem vl' officio nō tenet'[b] de mutuo meo māuato p̄tracto p eū: sz ego. si sine māuato idē si i meaz cōuertit' vtilitatē: seo si nō cōuertit' ip̄e solus tenetur. e. ti. l. vij.

a ¶ Māuāte. fili⁹ familias p̄sueuit accipe pecunias mutuo. et p' consueuit talia mutuata restituere. v trū cessat macedonianū i eo mutuo q̄ p' restituere recusat. Rñdeo q̄ sic. qz rōne cōsuetudinis p̄sumitur volūtas Bal. i. l. zenodorus. C. ad sena. cōsul. mace.

b ¶ Nō tenet' Quero vtz discipls in ꝯhēdo vl' ostituendo obliget magr̄m suū tota die accedit i discipulis fulonū q̄ portāt pānū ad camerā deinde pignorāt et vēdūt nūq̄d tenet' magr̄ camere dicas q̄ discipls. vt discipul⁹ nō hēat aliō māuatū non obligat dñz. tñ si patiēte magro negociari cōsueuerit i huiusmōi ypotheca p hoc cēsset' institor et tenet' magister. Quero vtrū huiusmodi istitores p̄nt obligar dños ad penas. di

Naturalitas. p̄mo q̄ro q̄d ē naturalitas Dic q̄ debitū beniuolē/cie iter hoīes: qz sicut natura cōseruat rem inesse sic ista beniuolētia adiuuat ad hāc cōseruatiōz. 4. par. ti. xxiiij. l. i.

a ¶ Secūdo quero quotuplex ē naturalitas. dic q̄ decuplex. P̄ria et melioz erga dñz naturalē. Secūda ob vasallagiū. Tercia ob nutritiōez. Quarta ob miliciā. Quīta ob matrimoniū. Sexta ob successionē hereditatis. Septīa ob manumissiōz (sine receptiōe p̄cij) Octaua ob redēptiōz a morte vl' captiuitate Nona ob p̄uersiōez ad fidē catholicā. Decia et vltima ob incolatū (s. i aliq̄ terra seu p̄ria qz p̄ deceniū tal' icola dr̄ natural' illi⁹ terre seu p̄rie lz alibi unde sit oriundus.) p deceniū. e. ti. l. ij.

a ¶ Tercio q̄ro q̄lr̄ cōtrahit' naturalitas Dic q̄ p modos ꝑ p̄ri. q. dictos. ¶ Et scias q̄ magis deo tenet' hō tāq̄z creatori q̄z hoīb⁹. Jt̄ tenet' parētib⁹ ex debito naturalitatis. Jt̄ nutricib⁹ q̄s tenetur amare: honorare (et tpe necessitatis cū suis bonis subuēire) ab iniuria defendere. e. ti. l. iij.

b ¶ Jt̄ tenet' vasall⁹ amare: honorare: et custodire dñz naturalē et p eo et p p̄ria mori si necesse fuerit naturālitatis ōbito e. ti. l. 4. Maxima enī naturalitas ē p̄rie natiuitas. matrimoniū. 6. q. a.

¶ Quarto q̄ro q̄lr̄ p̄dit' naturālitas. dic q̄ iter dñz et subditū p̄p̄r̄ subditi p̄ditionē. aut si eum dñs iniuste occidere curet. vl' ei⁹ vxori cōmiscet'. aut iiuste

cas q̄ sic si sunt pene de natura ōct⁹. secus si ex̄ naturā. p̄mū tñ fallit in officiali fisci q̄ nullā pnā p̄mittere p̄nt vt. l. si p̄cur. in p̄n. ff. ō iure fis. de predictis per bal. C. de cōsti. pecu. sf̄ p̄ca.

Naturalitas. vide que scripsi. cōsiliū. 3 q. a. sf̄ v. q̄lis. v. nemo in fi. et rex. 23. q. e. sf̄ v ofirmet'. et bñficiū. i. q. a. v. forēsis in castella.

Pares. vide. pena. 5. q. b.

Pare. vide. a rex. 9. q.

¶ Patus. vide. status. 3. q. c. d. e.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Nauicularius. Exercitoria. plures exercẽt nauẽ. Quero q̃lr obligẽt. dicas q̃ obligatur quilz p̃ ꝑte vt. ff. de exer. l. si cuz plures. et hoc verũ nisi ex cõsuetudine cõ sueuerũt q̃lz isolidũ negociari. q̃ ex cõsuetudine p̃sumit volũtas ⁊ mandatũ. vt. ff. q̃ cũ eo. l tician⁹. Itẽ itelige nisi inicem sint socij. q̃ vidẽt inicẽ fideiubere. Si tamẽ plures exercent negociatiõz vt vnus nõ vt plures. i. per vnum instrm quilz tenetur in solidũ ex deriuatiua obligati⁹ indiuisibiliter .. nata in vniu .. sona. nam radix vnice et vnius obligationis ꝺriuatur in eos. vt. ff. de exerci. lege. ne in plures. nec credo q̃ habeant beneficium diuisionis quia sunt obligati in rem suam. et ne in plures distinguatur qui cuz vno contraxit. vt dicta lege. ne in plures. de q̃bus per bal. C. de exerci. et inst. acci. super rubrica in fi.

eux exheredet nec velit coram paribꝰ cuz eo stare iuri. e. ti. l. fi. vide denaturatio. per totũ. captiuitas. 2. q.

¶ Natura. vide. miraculũ. i. q. naturalitas. i. q.

Nauis. vide. bellũ. i. q.

¶ Nauigium. vide. mare. i. q.

¶ Nauigatio. vide. dñium. 3. q.

¶ Naulum. vide. locatio. i. q.

Nauicularꝰ. primo q̃ro q̃ sunt facturi nauicularij. scias q̃ naute magistri ⁊ patroni sũt maiores quoꝝ mãdato ducũtur naues ⁊ gubernãtur. Et ad eos ptinet fulcire nauĩ oĩbus necessarijs ad opus nauigãdi Et debẽt secũ hẽre viarũ ⁊ regiminis gubernaculi peritos: vt saluari q̃ ant ⁊ ad optatũ portuz venire nauigãtes cuz rebus suis. Debent insuper habere scribam qui immissa cuiuslibet fideliter scribat. cuius scripture vt publici notarij stabitur. Habeant nihilominus pro se ⁊ suis de victualibus prouisionẽ. dicantq̃z extraneis vt p se parent congruentem prouisionẽ. 5. partita. titulo. ix. lege. i.

a ¶ Secundo quero qualiter est naulum soluendum. dic q̃ iuxta conuentionem inter partes factam. e. ti. l. ij.

a ¶ Tercio quero per quem puniẽtur in naui delinquentes. dic q̃ si quis in mari extra portum cõmisit crimen capietur et iudici locivbi nauis exoneratur tradetur puniendus sed dominus nauis non habet iurisdictionem corporaliter vel pecunialiter: nisi sit familiaris: marinarius: vel seruitor: quem potest pro excessu percutere vel flagellare: morte vl̃ membri debilitatione cessante. e. titulo. lege. ij.

a ¶ Quarto quero quid venit in hac actione exercitoria.ª dic q̃ tenet̃ nauis exercitor de rebꝰ positis cã insipientis gubernatiõis dirigentis: aut si trãsiuit p loca inimicoꝝ: vel al̃ periculosa ⁊ sciẽs mercatores non auisauit. aut si tempore hyemis quando sunt noctes ⁊ venti magni ab vndecima die nouembris vsq̃z ad decimã marcij contra mercatorum vel aliorũ ibi res habentiũ voluntatez nauigauit. e. ti. l. ix.

b ¶ Itẽ gubernator fraudulẽter faciẽs ꝑire nauiz vt habere possit occasiõz furãdi occidet̃ ⁊ de bonis eiꝰ satisfit de vãnis portoribꝰ i litẽ iurãtibꝰ taxatiõe prehabita iudicis arbitrio. e. ti. l. x. et vide. mare. 7. q. a.

c ¶ Item faciens de nocte ignem iuxta mare fraudulenter vt credentes ibi portum illuc vadant ⁊ picliten̄tur: si q̃ ex tali rapuerit naufragio soluet quadruplũ. i. ãnũ. postea vero simplum: ⁊ alia ꝑita que ad eũ nõ peruenerunt integre dependat: corporaliterq̃z castigabitur iudicis arbitrio. e. ti. l. xj.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Negatio. Si quis primo negat postea cõfitetur vtrum confessio sibi prodest. dicas aut ratione confessionis quis vult consequi beneficium. puta dictat statutum quod confitenti remittatur pars pene. ⁊ tunc si simpliciter iste negauit litem cõtestando nõ prodest sibi postea confiteri. Et sic tanꝯ mendax non debet habere cõmodũ statuti. Aut loq̃mur de beneficio confessionis nõ quantuz ad executõnem cõmodi. sed quantuz ad euitationem maioris pene vel damni vt. l. aquilie que contra negãtem est in duplũ ⁊ contra cõfitentẽ est in simplũ. tũc refert. aut ille qui prio negauit vult confiteri postea re integra anteꝯ aduersari⁹ sit grauat⁹ i onere pbãdi ⁊ tũc potest Aut postꝯ pbauit. ⁊ tũc nihil releuat cõfessio. Quero nũq̃d ille q̃ cõfitet factũ ⁊ negat q̃litatẽ hẽat bñficiũ statuti qđ dat cõfitẽtib⁹. Rñdeo si negat q̃litatẽ in q̃ cõsistit substãtia criminis vt negat dolũ in furto. tũc nõ hẽt beneficiũ statuti qz nõ cõfitet crimine imo nec confitet furtũ vt nõ in. l. si q̃s io qđ in fi. ff. de iurisdic. o. iudi. Idẽ videt si negatio q̃litatis minuit delictũ qz crimẽ qđ obijcitur nõ cõfitet. ff. de adult. in. l. denunciasse. in. ſ. qui tñ. Si vero negatio q̃litatis nõ minuit delictũ nec impedit pcessũ verbi gr̃a negat dolũ i iudicio. in quo tñ nõ erat necessaria pbatio doli vt i actiõe. l. acquilie tũc puto ꝙ cũ p talẽ negatioz nõ minuatur effectus naturalis ipius iudicij ⁊ per cõfessionẽ fit fundata intẽtio agẽtis qđ per cõfessionẽ ipe hẽat beneficiũ cõfitentis de predictis p bal. in. l. contra negãtẽ. C. de. l. aquilia. Regulariter reus mentiendo nõ facit conditionez suam deteriorẽ nisi in expensis vt nota. insti. in prohemio. fallit in infra scriptis casibus

a ¶ Quinto quero q̃s cognoscet de causis q̃s habent insimul nauigantes. dic ꝙ iudices in locis portuuz positi: ⁊ cognoscent de plano sine libello quantum poterit vt nõ perdant res vl̃ viam abreuiando. ⁊ certificent se per eos qui iter fuerunt ⁊ per scripturaz scriptoris nauis cui credit. e. ti. l. fi. ⁊ vide. mare. 4. 6. q.

a ¶ Sexto q̃ro q̃lis dz esse nauicularius. vide. mare. 7. q. a.

a ¶ Septimo quero qualiter fit nauicularius. vide mare. 7. q. in fi.

¶ Naufragiũ. vide. de positũ. 3. 10. q. locatio. 8 q. iactus. 2. q.

¶ Necessitas. vide. heres 4. q. a. c. d. excõicatio. 13 q. h. pñia. 4. q. e. clericꝰ 5. q. g. elemosina. 2. q. a b. c. votum. i. q. a.

¶ Negatio. vide. testamẽtũ. 6. q. c. pbatio. 2. q. f. g. litis cõtestatio. i. q. a. damnũ. 6. q. c. regula. 2. q. regula. 22. actor 8. q. a. c. d.

¶ Negligentia. vide. beneficium. 2. q. b. et. 5. q. a. visitatio. 3. questione. et. 5. dos. 16. q.

primo quando negatio habet inducere cognitionis euitationem. vt cõuentus rei vendicatione negat se possidere vt qui fugit cognitionẽ possidendo. tunc enim grauetur in petendo. nisi statim peniteat. Item in personali si negat se heredem cum sit pro parte tenetur respondere ⁊ se deffendere vt heres i solidũ vt q̃ fugere voluit cognitõ nẽ vitatis i pte eã sustineat i toto tñ saluã hẽt omnẽ hereditariã deffẽsionẽ. ff de interro. acci. l. de etate in. ſ. si cũ essz. et. l. si filijs. Itẽ in psonali q̃ est in rez scriptã vt si non ꝙali actiõe cõueniatur ⁊ p mendatiũ negat seruum eẽ i sua potestate. vel si cõueniatur actiõe depaupie ⁊ negat q̃dzupedẽ q̃ dedit dãnũ esse suũ. ⁊ tũc punitur vt bñficiuz nocẽ deductiõis amittat. vt. ff. si ex noxa cã aga. l. ij. ſ. ij. Si q̃dzu. pau. feci. dica. l. i. ſ. i. Interdũ vt q̃ voluit euitare cognitioz veritatis cuz legis bñficio illã sustineat sine eo. qz bñficiũ meret amittere qui cõcessa sibi abutit ptate vt. C. de iude. l. iudeus. Secũdo pncipalr fallit qñ negatio hẽret inducere rei cognite ⁊ nõ probate absolutioz in casib⁹ qui secũtur. Et pmo in reali actione si duo intereuenerunt. s. quod negauerit ius actoris agentis ⁊ postea ex eodem actore pretendat se habere potius ius. naz propter mendatium perdit in illa instantia et restituit possessionem qua restituta; si vult agendo prosequi ius suum de quo non fuit cognitum non prohibetur quia eius negationem nec iudex nec aduersarius fuit secutus. C. de pigno. auctentica. Item si possessor. Secundo in personali actione quando quis habet beneficium propter speciem contractus et negat se contraxisse nam conuictus contractus perdit beneficium. C. de re. iudi. l. sed hoc de fide. l. si dubitetur. ſ. ita demũ. Tertio in psonali actiõe qñ reus negat originalẽ qualitatem imo substãtiam cõtractus. vt quia negat se contraxisse. ⁊ postea conuictus dicit ꝙ cõtractus fuit conditionalis vel in diẽ

© Biblioteca Nacional de España

certe nō auditur quia ex primo mendatio circa substantiam contractus fingitur nunc mentiri in qualitate contractus. ff. de probati. l. cum de indebito. in pn. et. ſ. i. Si autem vis ex nouo pacto poſt contractum ſecutum te deffendere potes. C. de excep. l. ſi quidem. Item ſi cōuentus cōditione ſine cauſa negat numerationem eius poſtea conuictus vult probare numeratōnem ob cauſam quam dicit eſſe ſecutā. et adde nota. C. de donati. ante nupti. l. ſi preſidi. quarto interduz mēdax punitur in damnationis duplicatiōnē. ſ. in. l. acquilia. vt. C. ad. l. acqui. l. cōtra negantem. Item propter nimiā perfidiā negantis contractum factū tēpore neceſſitatis. ff. de po. l. i. ſ. merito. Quito punitur mēdax qui cōfeſſ⁹ eſt ſe occidiſſe. poſtea dicit hominē viuere. nā ſi cōſtat eū occiſum punit⁹ nec̄ pōt allegare ſe nō occidiſſe ſed aliū. ff. ad. l. aq̄. l. inde veratius. ſ. ſi. vel ibi in ciuili ſecus in criminali qz nō oz homo mori ꝓpter vnū mendatiū. Sexto punitur mendax qui negauit fidei ſue cōmiſſū poſt ea de mandato alias mendatio erubeſcens dicit relictum. ſed nō ſolemniter qz nō auditur ꝓpter ſuū mendatiū. C. de fidei cōmi. l. fi. de p̄dictis p bal. in. l. ſi ex peccunia. C. de fur. et ſer. corrup. colū. vij. An q̄d primo negaui poſſum poſtea confiteri et confitendo exceptionē opponere diſtingue. Aut illud idem quod negaui volo confiteri et ex eo cōmodum reportare et nō poſſum. ar. in. l. i. ſ. interdum. .ſi quadru. pau. fe. dica. .de neꝛa. l. quotiēs. ſ. ꝓtor ait et. l. ſi ſeruus. ſ. ſi. Aut volo confiteri illud q̄d negaui et nō ex eo: ſed ex alio cōmodum reportare: tunc ſubdiſtingue. aut alio modo poſſum puniri de mendatio et tunc poſſum ſed venio puniendus vt. l. cum de indebito. .de probati. Aut nō poſſum puniri in alio niſi in priuatione exceptionis tunc in penam mendatiſ i hoc puniar. vt nō i auct. contra qui falſam. C. de nō nume. pec. de q̄ b⁹ per bal. in. l. confeſſos. C. de cōfeſ. colū. vj vide q̄ ſcripſi. exceptio. in prin. cum tribus. v. ſe. Et. reus. ſ. q. c. ſup. v. quādocū q̄. v. quero q̄liter. in vſi. quero nunquid ille. Et feuduz. 8. q. a. ſuper. v. perditur. Et que ſcripſi: fideiuſſore. 7. q. a. ſr̄ v. quolibz. Et e. q. d. ſuper v. totum. v. et i caſu. Et ſcriptura. 6 q. k. ſup. v. negātis. Et. ꝓbatio, 2. q. a. ſr̄ v. negās. v. nō q̄ q̄n. et ſr̄ v. probari.

NEgociorꝫ geſtor. ꝑmo quero ad q̄d tenetur dñs negociorꝫ geſtori. dic q̄ q̄n ſine mādato negocia alicuius geſſi vt qz erat abſēs et res ſuas ne perderētur repara cui: terras colēdo vl̄ domū reficiēdo: eius noīe quia forte q̄ hoc faceret neminē dimiſit: tenetur d ipſe mihi de expēſis ſi ſūt i ei⁹ vtilitatē cōuerſe. et ego ſibi de fructib⁹ perceptis. ſ. p. ti. 12. l. 26.

b Circa hoc ſciendum q̄ expenſas vtiles a ꝓncipio et ex poſt facto. vel vtiles a ꝓncipio ſed nō ex poſt facto. Item neceſſarias ſine quibus res ꝓperentur vel deteriorarēt recuperat negociorꝫ geſtor a domino: niſi ſit dominus ſub tutela quia tūc recupat ab eo ſi fuerunt et durauerūt vtiles (idem ſi ſint neceſſarie) ſed ſi nō durēt nō ipſe ſz tutor tenetur (. ſ. de ſuis nō aūt ō pupilli bonis) e. ti. l. xxviij.

c Et negociorꝫ geſtor tenetur ei vel tutori de fructib⁹ quos ꝓcepit reddere rationē. e. ti. l. xxvij.

d Et ſi credit negociorꝫ geſtor rem q̄m adminiſtrabat eſſe alicui⁹ amici ſui cū eſſet alterius tenet ſibi dñs ſicut ſi ſuo nomine feciſſet: et ecōtra ipſe domino. e. ti. l. 31.

e Et ſcias q̄ negociorū geſtor dz moueri ad res alienas procurādas bona intētiōe vt dño faciat amorē: qz ſi nō intentione tali ſz ſolū vt poſſit inde q̄d extorq̄ri non recupat expēſas niſi tantū de fructib⁹ collexerit

Negotiorum geſtor. Alterius. quero nunquid gerens debet ſcire negotiū ad alium pertinere et eius contemplatione gerere vt actio negociꝫ geſti oriatur an vero ſufficiat quod in rei veritate negocium eſt alterius. Sic diſtingue. quandoq̄ gerens negocium alterius non habet animam obligandi aliquem quia forte putat ſe gerere negocium proprium vel facit pro ſe. et tunc actio negociorum geſtorum nō oritur ſed habet locum retēcio rei propter expēſas vt. ff. de condi. inde. l. ſi in arrea. fallit in petitione hereditatis vt. l. ſi patro. ſ. i. et. l. repetitio

© Biblioteca Nacional de España

ff. de condi. inde. quãdo q̃ gestor habet animum obligandi ꝛ tunc si ille ẽ dominus ad quem principaliter spectat negotium nõ e dubium q̃ habet locum ista actio negociorũ gestorum. vt. C. de nego. gest. per totum. Si vero ille non erat dominꝰ si quidez ad eum pertinebat negotium quod geritur cura et solicitudine solum hoc nõ impedit quin actio negociorum gestorum oriatur contra verum dominum licet eius contemplatione nõ sit gestuz. vt l. qui pupillo. C. e. ti. et l. si pupilli. ff. e. in prin. ꝛ ẽ ratio q̃ gestum contemplatione tutoris fingitur gestũ cõtẽplatiõe pupilli q̃ repsẽtat ĩ tutore Si vo ad eũ cuiꝰ cõtẽplatiõe geraba tur no ptinebat curaꝛ solicitudie tũc

q̃ eis (s. expensis) retentis aliquid domino supererit (s. de fructibus) tunc enim habet retẽtionem: sed tenetur de dã- b no: vel deteriorationẽ rei qualitercũq̃ contingente: quia mala fide negocia gerere motus fuit cũ intẽtione predonia et folonia fraudulenta. e. ti. lege. xxix.

f ¶ Preterea domino solutionẽ (siue contradictionem rei debite vl nõ debite.) negociorũ gestori factam eiꝰ nomine certificante tenetur ipse (s. negociorũ gestor.) re i cepta tradere ꝛ dominꝰ ei ad expensas huiusmodi causa factas: debitor autem tali ratihabitione liberatur.

¶ Item soluens debituz sine debitoris mandato liberat euz: repetitq̃ ab eo quod eiꝰ nomine solu a uit sicut si eius mandato soluisset. e. ti. l. 32. solutio. 4. q. b. et. 7. d.

g ¶ Quandoq̃ tamẽ licet negociorũ gestor bona intentione moueatur non recuperat quid a domino licet vtiliter negocia gesserit. vt si recepit orphanum derelictũ ꝛ pietate motus in eum ꝛ res suas expendat: nil enim consequetur: quia amo b

re dei feciſſe videtur a deo retributiõz habebit. debet tamẽ ei orphanus reuerentiam omnibus diebus vite sue. e. ti tu. l. 35. sepultura. s. q. d. alimẽta. 7. q. c

¶ Item mater: vel auia: tenens filios: vel nepotes ꝛ eorum bona post patris eorum obitum recuperat alimenta (s. ipis filijs vel nepotibus per eorum matrem: aut auiam prestita.) de bonis eorum: si tot habebant ex quibus illa solu uere ꝛ viuere bene possent: alʾ nequaq̃ Si vero bona eorum non tenebat licz essent ipi diuites ꝛ in eius potestate nõ recuperat alimenta: nisi quando erogauit fuit protestata q̃ de bonis eoruz deducerentur tunc enim recuperabit nisi essent ipi pauperes. e. ti. l. 36. alimẽta. 7. q. b.

i ¶ Itẽ vitricus in domo sua preuignuz alimentans si non protestatur recuperare velle non recuperabit: sed cum p testatur recuperat: nisi talis etatis sit alimentatus q̃ seruiat vitrico. ea vero que in eius rebus ad eius vtilitatem expẽdit recuperabit. Et idem dico de tenente pueros extraneos ꝛ eorum bona. e. ti. l. fina.

a ¶ Secundo quero ad quid tenetur negociorum gestor domino. dic q̃ ad ea que dixi supra proxima. q. a. b. c. e.

¶ Et scias circa hoc q̃ si bona fide ceperit aliena negocia gerere non tenet (s. propter damnum vel deteriorationem contingentem in negocijs que gessit.) nisi de dolo et culpa. sed si motus fuit ex eo q̃ res totaliter perdebantur neq̃ eas aliquis administrare curabat vt dominum a damno eximeret non tenetur de culpa sed de dolo. eodem titulo lege. xxx.

b ¶ Sed si alio volente diligenter admi

dd

© Biblioteca Nacional de España

si ad eum poterat quoquomodo pertinere actio negociorum gestorum non dabitur. contra verum dominum. sed contra dominū putatiuum vt dicta. l. si pupilli. ſ. sed si ego. vbi negocium fuit gestum nomine filij vel serui qui habebat peculiū vnde ad eū ptinebat ⁊ poterat obligari saltim naturaliter. Si vero nullo modo pertinebat ad eū cuius contemplatione geritur. ſ. ad quēdam tercium. tūc quia actio negociorum gestorū nō poteſt figere pedes contra personam imperti-
nentem extēdit se ad personam pertinentē. ⁊ rei veritatē nō opinionem gerētis sequitur vt. ff. e.l. si computatiuo. ſ. fi. Quero in casibus in quibus dz hoc probari. ſ. qō alterius contemplatione sit dictū vel gestum qualr̄ hoc probabitur. Respondeo. sufficit q̄ gerens sciat negocium ad alium pertinere. nam in dubio videtur gerere eius contemplatione. adde q̄ si scio negocium ad alium pertinere et ignoro ad quem pertineat quod implicite videor gerere conremplatione veri domini vnde non oportet q̄ ego sciam in specie quis sit dominus quia generalis animi motus quē libet dominum comprehendi. Itez adde q̄ possessor qui scit rem ad alium pertinere non repetit. quia impendit iure possessionis non officio gestoris. Item hoc facit tanq̄ predo vnde indignus est habere actionem negociorum gestorum. vt in dicta lege. si pupilli. ſ. ij. de quibus per bal. in lege. si mandatum. C. de negoci. gest.

ministrare alius eas recipiat ministrādas tenetur[a] adhibere diligentiā q̄m primus adhibere volebat: alias si eius culpa: negligentia vel dolo q̄d perdatur tenetur domino. e. ti. l. xxxiij.

c ¶ Et diligenter et bona fide se debet quis in negociorum gestione versari: maxime quando sine mandato gerit: ⁊ nō exerceat q̄ domin⁹ exercere non consueuit: al'te netur si casu deterior̄ quod fecit vel emit. et si

a ¶ Tenetur. An gestor sine mandato tenetur de neglectis. dicas q̄ sic presupposita negligencia. sed hoc est videndum. ſ. quando debemus eam presuppone re. Respondeo si incepit et non perfecit. Item si quedam gessit alia omisit cum alius fuisset omnia gesturus nisi ipe accepisset. Vbi autem dicitur q̄ non tenetur de non gestis intellige nisi erant cōnexa his que gerere cepit. baldus. in lege. tutor. columna. ij. C. de nego. gest.

¶ Nobilis. Quis dicatur nobilis ⁊ quis genero sus. ſ. filio dalgo. vide miles. 2. q. a. et. 3. q. a. Et ibi super verbo. filio dalgo. vide q̄ filius plebei natus ante miliciam patris plebei non est nobilis. Et vide diffidatio. 3. q. a. et que ibi scripsi. Et que scripsi. nobilitas. verbo. nobilitas mu-

melior̄etur erit domini lucrum: tenebitur tamē sibi tunc ad expensas factas. e. ti. l. xxxiij.

¶ Nigromancia. vide. diuinatio. 4. q.

¶ Nisi. vide. prescriptio 3. q. e. matrimoniū. 3. q. b

¶ Nobilis. vide. rex. 15. q. b. castrum. i. q. et. 9. miles. 2. 3. q. preda. 3. q. successio. i. q. rieptum. 12. 13. q. iniuria. 6. q. vis. 4. q. diffidatio. 3. q. furtum. 6. q. generosus. per totum. nobilitas. per totum.

lieris. in versiculo. quero quid sit. Nobilem se pretendentē i dubio hoc docere debz in regis curia cum fisci et loci vbi moratur p̄curatoribus alias super hoc sententia non valet. vt peti. 19. ordi. de burgos per regem Johānem. Era. 1417. Ad hoc accedit quod scripsi generosus in prin. Nobiliz iudex sit nobilis ⁊ vltra casus antiqua consuetudine aprobatos eius iurisdictio inter nobiles non extenditur. ⁊ nisi eo a curia absente alium loco sui sustituere non potest. vt. l. ij. circa fi. ordi. de toro per regem henricum. Era. 1409. Et ex duob⁹ iudicibus nobilium quilibet per sex anni mēses resideat in regis audiencia. vt peti. 29. ordi ò briuiesca per regem Johānem. ſ. Et vide que de nobili ⁊ nobilitate plene scripsi. nobilitas. et vide que scripsi. captio. i. q. a. super v̀. causis. v̀. generosus. et v̀. se. et beneficium. 3. q. b. super v̀. generosis. Notorius nobilis. ſ. ex nota stipite nobilium vel nobilis per sentētiam declaratus iuxta formā. supra verbo proximo scriptam. et viri nobilis vxor post eius mortē caste viuens a muneribus excusantur. Sed mulier nobilis cum viro ignobili matrimonium contrahens in ipius viri vita a muneribus nō excusatur. Secus post eius mortem. nisi ipa cum viro etiam ignobili secundas contrahat nuptias. vide nobilitas. v̀. nobilitas mulieris. in prin. ⁊ matrimoniū. 9. q. a. super v̀. mortem. v̀. i. Item si contra pretendentem se nobilem ad munera subigenda agatur in loco domicilij si eius pater vel auus in eodem loco. vel prope domiciliantis ⁊ se nobiles pretenden-

© Biblioteca Nacional de España

tes in eorum vita munera nō ſubierunt. nec eor filius vel nepos cum nobilem ſe pretendentē ibi ea ſubire debet niſi fama ſit eius patrem vel auū non eſſe nobilem nec ratione nobilitatis ſed al'a muneribus excuſatum. vt de predictis in pragmatica ſanctione. ordi. ō tordeſillas per regē hēricum. anno 1403. Itē nobilis a monetis excuſatur vt peti. viſ. ordi. de alcala. per regem alfonſum.

¶ Nobilitas. vide eps. 7. q. rex. 15. q. miles. 2. q. pmiū. 3. q. nobil'. p totū generoſus. per totum.

¶ Nobilitas. vide que ſcripſi deliberatio. 4. q. a. ſuper v. nō obſtante. v. ticius cui. in verſi. quero quot ſunt. Nobilitas mulieris que habz ex progenie retinetur ſi nubat nobili etiaz minoris dignitatis non plebeio. Caſus eſt bar. in. l. ſi vt proponis. C. de digni. li. xij. et facit in ar. que ſcripſi munus. v. notorius nobilis. i verſi. ſz mulier ⁊ matrimoniū. 9. q. a. ſuper v. mortem. v. i. Et ſic nota q̄ ſi filia vnius regis nubat vni cōmiti nobili debet appellari regalis: vel ſi filia vnius comitis nubat vni alij minus nobili debet appellari comitiſſa. Item q̄ ſi talis comitiſſa nubat vni populari nō debet appellari comitiſſa. ¶ Quero quid ſit nobilitas ſeu dignitas prout ſunt idem. vide nobilis. verbo. quis dicatur. q̄dam laudabilis poeta vulgaris nomine danti inter alias opiniones quas recitat dicit. q̄ nobilitas eſt antiqua honoris ⁊ diuitiarum poſſeſſio cum pulchris moribus ⁊ regiminibus. Sed bal. in. l. nobiliores. C. de cōmer. ⁊ merca. dicit q̄ alij nobiles alij virtuoſi alij diuites vnde virtus nō dicitur nobilitas nec diuicie. Et ego dico q̄ diuicie nō ſunt nobilitas nec dignitatem poſſunt dare directe. poſſūt tamē eſſe cauſa remota ob q̄m venit nobilitas ⁊ obuenta conſeruabitur. Item nec etiam antiquitas morū eſt nobilitas nec nobilitatem facit. ſed poteſt eſſe cauſa nobilitatis. Dicas ergo q̄ illi dicuntur nobiles qui deſcēdūt ex parentibus nobilibus puta patre vel auo licet ipe deſcendens ſit modice conditionis vt pone q̄ vnus ruſticus cepit eſſe valens ⁊ prob' homo ⁊ tenere ſtatutum nobilitatis. certe ipe nō erit nobilis. quia illa ruſticitas nō potuit plene ⁊ perfecte purgari in eo. ſed filij vel nepotes ex eo erunt nobiles. Sciendum eſt igitur q̄ ex nobilibus parentibus quādoq̄ naſcitur filius bon' ⁊ virtuoſe viuens ⁊ iſte erit nobilis. Quandoq̄ naſcitur filius reprobus qui habz malos mores ex quibus ex infamis. ⁊ tunc perdit nobilitatem Quādoq̄ naſcitur qui nō hz bonos mores nec malos vt eſt cecus vel forte vehemens vel furioſus ⁊ iſte iſto caſu retinet nobilitatē licet ſit modice conditionis. ⁊ bal. in dicta. l. nobiliores dicit q̄ nobilis dicitur tribus modis. primo de ſtirpe ita q̄z vulgo accipit. ſecundo de virtute. ⁊ ita philoſophus accipit. tercio de vtroq̄ ⁊ iſta eſt perfecta nobilitas. ſ. generoſitas animi magnitudine decora ta. ſ ⁊ ego etiam dico q̄ eſt triplex nobilitas; prima ē theologica vt ē virtuoſus qui ē acceptus apud deum. ſecunda ē naturalis ⁊ iſta congruit tam animalibus quā aliis rebus ſeu officijs. vt quia quedam animalia ſunt nobiliora aliis ⁊ quedam poma ſunt nobiliora aliis Et quidā artifices ſunt nobiliores. i. magis inſtructi quā alij. tercia nobilitas ē politica ſiue ciuilis prout differt nobilis a plebeio ⁊ ſicut ille eſt nobilis apud deum quem deus ſui gratia ſibi gratum facit. Ita in foro noſtro ille eſt nobilis quē princeps vel lex ſibi nobilē facit. ⁊ vt clari' appareat theorica ⁊ practica nobilitatis. quero quid ē nobilitas. dicas q̄ nobilitas eſt qualitas illata per principatum tenētem qua quis vltra honeſtos plebeos acceptus oſtenditur. Dixi in diffinitione q̄ nobilitas eſt qualitas. hoc eſt verum vt apparet quia poteſt adeſſe nobis ⁊ abeſſe preter ſubiecti corruptionem vt apparet in muliere plebea: qui nubit viro nobili efficitur ipa nobilis. Et in hiſs in quibus imperator de nouo concedit dignitatem. item ea dignitas que adeſt poteſt abeſſe vt in muliere nobili q̄ nubit plebeo ⁊ in eo qui propter delictum pdit dignitatem ⁊ ſic eſt poſſibile q̄ aliqua parte temporis quis ſit nobilis ⁊ alia ignobilis. ⁊ econuerſo. ⁊ vno loco idem homo poteſt eſſe nobilis alio ignobilis: vt pone ſarracenū a nobis captuz qui erat nobilis certe ex quo eſt captus eſt ignobilis apō nos quia ſeruus factus. Idem ſi aliquis de noſtris nobilibus caperetur ab ipis hoc expreſſius poſſum' videre ō facto in ciuitate peruſij ſi aliquis plebeus efficiatur miles habetur pro nobili. ſed in ciuitate florencie et poſt miliciam ſuſceptam remanet popularis. Seq̄t in diffinitione illata. hoc dico quia nullus pōt habere dignitatem a ſeipo. ſed oportet q̄ per alium conferatur ⁊ ſua aucte ſumens eam incidit in crimē falſi. ⁊ confertur dignitas per principatum tenentē q̄n doq̄ propter actus virtuoſos vel etiam aliquando non virtuoſos eius qui conceditur vt propter furta licet concedens tunc erret preferendo indignum digno. Et etiam confertur aliquando propter quedam que non ſunt vicia nec virtutes vt progenies: propter quam lex vel princeps concedit dignitatem vt dicta lege. i. C. de digni. quia mulier nobilitatur propter virum ſuum ſine aliqua eius virtute. Et in matre que nobilitatur propter filium quandoq̄ vt ff. de ſena. l. i. quod dic vt ibi. Et dignitas ⁊ nobilitas illata ſtatim cadit etiam in ignorantem Et ſic p̄z q̄ in puncto mortis quis poteſt effici miles: ⁊ q̄ in

© Biblioteca Nacional de España

fans ⁊ pupillus licet non intelligant potest effici miles ⁊ coronari rex ⁊ similia. Sequitur in diffinitione per principatum tenentem. hoc dico quia ille qui tenet principatum potest concedere dignitatem ⁊ non alius vt imperator. siue sit alius princeps inferior vt rex marchio vel magnus comes qui habent auctoritatem condendi legem. vt patet quia per legem conceditur nobilitas. Sed ciuitatibus princeps concedit q̄ possint legez facere. vt. ff. de iusti. ⁊ iu. in. l. omnes populi ergo ⁊c. Ex predictis multa inferuntur q̄ licet magni barones nō sint milites possūt nihilominus milites armare quando habent potestatē cōdendi legem. sed contra miles. 4. q. 1. a. Sed dubitatur nunquid alius rex vel baro transiens per alias partes extra suum regnum an possit milites creare. dicas q̄ sic quia ea que sunt iurisdictionis voluntarie possunt exerceri extra territorium. Item infertur secūdo q̄ licet plebs que nō habet auctoritatē sine decurionibus de iure cōmuni nō possit facere milites vel aliam dignitatem cōcedere. Secus est si totus populus fecisset. Item tercio infertur ex predictis q̄ sicut ciuitas per sua statuta ⁊ consuetudines possz derogare lege cōmuni. potest ita nobilitatem ⁊ dignitatem que a iure communi inducitur nō acceptare vt nobilitas. Nam de iure cōmuni omēs de numero cōsulariorum seu decurionum sunt nobiles. hoc autem ciuitas perusij nō admittit sed remanent plebei. Sed ciuitas veneciarum hoc admittit. Item quarto infertur ex predictis q̄ illa que non est nobilitas. de iure cōmuni tamē potest esse dignitas per statutum vel consuetudinem ciuitatis. Exēplum de iure cōmuni. milicia nō est dignitas nec nobilitas nisi in militib⁹ vrbis rome. ⁊ tamē quedam ciuitates admittūt hāc dignitatem. licet florentini contra vt supra dictum ē Ex hoc patet q̄ nō omnis milicia facit quem nobilem. sed quem populus acceptat vnde milites curiarum ⁊ istriones non erunt nobiles quia non acceptantur vt nobiles. Idem de istis qui vocantur milites gaudentes: potest ergo per statuta fieri de ignobili nobilis ⁊ ecōuerso. Sz circa hoc dubitatur quo modo miles qui nullā iurisdictionē habet potest alium militem facere. Respondeo q̄ hoc facit auctē cōsuetudinis que habet vim legis. Sequitur in diffinitione q̄ quis vltra honestos plebeos ⁊ circa hoc dico q̄ plebeorum quidam dicuntur honesti quidam viles. Sequitur in diffinitione acceptus hodie hoc ideo dicit quia nobilitas consistit in hoc q̄ superior facit quem sibi gratum ⁊ acceptum vt supra dixi Et nota q̄ si aliquis priuatur nobilitate seu dignitatē propter delictum suum certe quo ad omnia commoda dignitatis erit priuatus. sed omnia nobilitatis ⁊ dignitatis onera quatenus separabilia sunt remanebunt. quia pena non debet esse causa premij. premium autem esset quod releuaretur a oneribus. Sequitur in diffinitione ostenditur. hoc ideo dico. q̄ si per mille annos quis cum omnibus virtutibus viueret ⁊ princeps sūme eum diligeret tamē plebeus remaneret nisi in eum inferatur aliqua dignitas seu nobilitas per quam distinguatur a plebeis vt patet ex hijs que dixi supra in illa questione. vtrum nobilitas ⁊ dignitas sint idem. sed qualiter fiat ista ostensio. Respondeo potest fieri verbis expressis hoc continentibus ⁊ tunc nō est dubium in verbis potest tunc inesse aliq̄ differentia. nam princeps quando nobilitat aliquē cōmuniter se refert ad nobilitatem que habet respectu certe dignitatis. Ciuitas autem per statuta earum faciunt vt aliqui habeantur nobiles simpliciter ⁊ non adiciunt qua nobilitate ⁊ tunc etiam erit nobilis sed nobilitate in fama que est nobilitas innominata de qua dixi supra in p̄ma questione quādoq̄ hoc non infertur ⁊ tunc opz fieri aliquo actu hoc importāte quasi hoc de necessitate. vt si concedatur alicui aliquod officiuz quod habet nobilitatem ⁊ dignitatem annexam vt si concederit alicui comitatum ducatum marchia. Sed dubitatur que sunt ista officia que habent dignitatem ⁊ nobilitatem annexam. Respō deo de iure cōmuni sunt multa vt patet per totum. li. xij. C. sed quia ista officia hodie non sūt in vsu ideo do talem regulam. Illud officium seu ille actus habet in se nobilitatem seu dignitatez annexam q̄ in vniuersitate illa vbi de hoc aget habere reputatur si ille populus habet iurisdictionem alias voluntas expressa legis vel principis requiritur Ex hijs recte apparet qualiter debet formare articulos quando aliquis vellet p̄bare aliquem esse nobilem. primo debet probare q̄ cōmunis vsus loquendi ⁊ intelligendi sic se habet ⁊ habuit q̄ appellatione cōmunis continentur omnes de ciuitate nobiles ⁊ ignobiles. et q̄ appellatione populi seu popularium continētur omnes exceptis nobilibus. Secundo q̄ cōmunis vsus loquendi sic se habuit ⁊ habet q̄ ille qui est comes seu de prole comitum seu militum sit nobilis ⁊ non contineatur appellatione popularium. Tercio q̄ ille homo de quo agitur puta ticius est comes vel de comitum prole ⁊ similia. Eodem modo si aliquis vellet probare cōtrarium. s. q̄ non sit nobilis quia forte habet i⁹ cōmune. contra se debet facere articulos in contrarium. Et aduerte vbiq̄ fit mentio de cōmuni vsu loquendi seu intelligendi. debet intelligi de vsu longi temporis. x. vel. xx. annorum vel. l. Ita deo ff. de supellec. lega. ⁊ habetur modum probandi ibi plene positum per bar. Sed si quis faceret simpliciter articulum q̄ talis fuit ⁊ reputatur nobilis non sufficeret quia verbum nobilis est equiuocum vt supra in. 2. q. ⁊ sic dictū testis qui deponent super articulo non concludent. de necessitate oportet ergo q̄ concludatur q̄ sit nobilis ea nobilitate que faciat quem differre a po

© Biblioteca Nacional de España

pulari seu plebeo in quibusdam tamē partibus predicti quos supra vocaui nobiles appellātur magnates vt flozēcie. alibi maiozes vt venecijs. vnde secundū diuersitatē locoz diuersificāda sūt nomina ⁊ articuli diuersimode formandi. ¶ Quero vsq; ad quos descēdentes transeat nobilitas que attribuitur ex genere glo. i dicta. l. i. C. de digni. dicit q; vsq; ad p nepotes. tu tamē dic laicus quando illud ex quo sequitur nobilitas transit ad posteriozes vt regnum ducatus comitatus ⁊ similia ⁊ tunc vsq; ad infinitum erit nobilis ille ad quē transit nō ex p sona parentiū. sed q; ipe habet ex quo est nobilis. quādoq; id nō transit ⁊ tunc de iure cōmuni ex persona parentū nō transit vltra pronepotē. Sed scōm cōsuetudinē iubeātur pro nobilibus donec perueniāt ad pauptatē vel ad viles artes ⁊ tūc incipiūt esse ignobiles. Et bal. in. l. nobiliozes. C. de comer. et merca. dicit q; qui facit artes mechanicas nō potest esse nobilis. de predictis per bar. in dicta. l. i. C. de digni. li. xij. Et ibi vide per eum in. vj. colū. q; si ex eodē patre nat⁹ est vnus filius legitimus alius bastardus q̄ ad legitimū transit nobilitas nō ad bastardū. Et vide casum in quo quis etiam perdit nobilitatē in eptū. 8. q. a. super v̄. possit. vide que scripsi. deliberatio. 4. q. a. sī v̄. non obstante. v̄. titius cui. in versiculo. quero quot sunt.

¶ Nomen. Et que scripsi. baptismus. i. q. v̄. baptismus. v̄. q̄ro in baptismo. Et cōsiliū. i. q. a v̄. et q̄ eoz. Et rex. i. q. v̄. rex in auditoriū.

¶ Notozium. Quid sit notoziuz. Rñdeo q; notoziū neutraliter ⁊ in genere sumptū sic pōt describi. notoziū est ius vel factū tālies in notiōz oium vel maioris partis per maiozē eni partem totus populus repzesentatur. ¶ Quero quotuplex est notoziū. rñdēt canoniste q; triplex. s. iuris: presūptionis: ⁊ facti. ¶ Notoziū iuris scōm eos est spontanea cōfessio i iudicio facta. Itē iusta ⁊ irretractabilis diffinitio. i. sñia ⁊ v̄ vtroq; ipsi hñt casū in. c. vsa. et. c. fi. ex̄. de cohabi. cle. et muli. Notoziū p̄sūptiōis ē factū vl dictū ex pluribus circūstātijs a iure p veritate acceptis. vide glo. in. c. vsa. ex̄. de coha. cleri. ⁊ muli. vt plura si probetur q; talis sit natus in domo vicinis sciētib⁹. ⁊ q; talis tractauit eū in filiū. ⁊ versa vice ipe eū i prem ⁊ sic vt pater ⁊ filius sūt habiti ⁊ reputati a vicinis ⁊ q; circūstātie iste sit probate sūt notozie sequit q; filiatio illa ⁊ p̄nitas ē notoria presūptiue. Sed mihi videtur ꝯ gruētius dicēdū q; notoziū sit duplex. s. iuris ⁊ facti. Notoziuz iuris est. s. iuris dispositio sic sui euidētia demonstrata q; nō pōt vlla tergiuersatione negari. Et exēplū supposito vel probato aliquē fore pro uincie presidē sequitur quoddā iuris notoziū. vz illū gladij ptātem hr̄e vt. ff. de offi. presi. l. illicitas. ℣. qui vniuersas. si militer supposito aliquo adultero sequitur quoddā iuris notoziū q̄ pena meretur ⁊ decapitatiōz vt. ff. de adulter. l. q̄uis. Similiter supposito q; aliquis sit natus in domo vicinis scientib⁹ ⁊ aliis circūstātijs q̄ supra enumeraui. ⁊ exigūtur per. l. filiū. ff. de bijs qui sūt sui vel ali. iu. Sequitur quedā presūptio filiationis ⁊ hec presūptio ē iuris notozij iura ei sūt notoria. vt. l. leges. C. de legi. et sui euidētia p̄t demōstrari. ipe aūt circunstātie nō sūt iuris sz facti per probatiōes ⁊ sñiam in notoziū deducte. Idē dico de sñia nā q; sñia pro veritate hēatur est notoziū iuris. s. et quelibet alia iuris dispositio certa ⁊ clara. sz ipm dictū vel factū in sñiam deductū nō est notoziū iuris sz facti i notoziū p sñiam deducti: hoc vult dictū. c. vestra. de coha. cle. et. c. fi. e. ti. Et infinita potes sumere exēpla vt pz in qualz iuris dispositiōe certa. secus si foret incerta. ⁊ per opini. doc. variata. q; tūc illa dispositio velut incerta nō possz dici notoria. vt pbat glo. C. de no. C. cō. ℣. quib⁹. signata. sī v̄. certos. et alia posita. Et. de legi. l. leges. la. ij. ¶ Notoziū facti ē duplex quoddā ē notoziū facti demōstracti sui ipius euidētia. Quoddā ē notoziū facti presūti iuris ꝑ euidētia. Primū pōt sic describi notoziū facti presūpti iuris ꝑ euidētia ē dictū vel factū ex actib⁹ iudiciarijs vel publicis ⁊ euidētib⁹ circūstātijs pro veritate a iure receptū. ex actib⁹ iudiciarijs intellige ex cōfessione spōtanea i iudicio fcā. vl ex iusta irretractabili setētia. vt ex. de coha. cleri. ⁊ muli. c. vsa. et. c. fi. et de cōse. c. i. Cōfessio aūt ex̄ iudicialis nō facit rez notoriā. Secūdū notoziū q̄ appellatur. s. de notoziū facti demōstrati ipius euidētia pōt sic describi. notoziū

filiatio.

¶ Nomē. vide. rescriptum. 2. q. c. falsitas. 2. q b. legatū. 3. q. c. et. 4. q. a. heres. 4. q. ℣.
¶ Notarius. vide. tabellio. per totum.
¶ Notozium. vide. clericus. ℣. q. f. testis. 7. q. a. publicum.
¶ Nocere. vide. prodesse. per totum.
¶ Noticia. vi̊ rex. 18. q.
¶ Nouicius. vide religiosus. 3. 5. q.
¶ Nouum. vide. regula 2. q. regula: 36. arbiter. 4. q. c. patriarcha. 2. q. d. vetigal. i. q. a.
¶ Nouecuplū. vide. sacrilegiū. ℣. q. p̄da. 3. q.
¶ Nouale. vide decime 4. q. significatio. 2. q. f.

© Biblioteca Nacional de España

facti demonſtrati ipius euidẽtia eſt factum qđ cõſpectui hoim ita eſt exhibitũ q nulla põt tergi verſatione celari. vt in dicto.c.fi.de coha.cleri. hoc tamẽ diuiditur in tres ſpẽs q; quoddã eſt notoriũ facti tranſeuntis ⁊ nõ redeuntis quoddã facti interpellati. quoddã facti cõtinui ſeu permanẽtis. Notoriuz facti trãſeuntis exẽplificatur cũ quis publice hoiez occidit coram maiore parte populi. ⁊ hoc dicitur eſſe notoriũ. videntibus hijs in quoz cõſpectu factũ fuit Notoriũ facti interpellati q; trãſeuntis ⁊ redeuntis exemplificatur in eo qđ fit publice ⁊ repetitur cũ interpellatione vt crimẽ vſurarij publici qui habet altare paratũ ⁊ mutuat continue ⁊ vſuras recipit. Notoriũ facti continui ⁊ permanẽtis exẽplificatur i factis nõ criminoſis vt q; turris aſinoloz eſt in bononia. ⁊ palaciũ ptãtis eſt ſup vel iuxt plateã q talis ẽ dñs ciuitatis ⁊ ſic de ſimilibus. in criminibus vero exẽplificatur in publico concubinario qui publice detinet mulierẽ ſuſpectã vel in eo qui cõtinue proſequitur dñm ſuũ cõtra fidelitatem. Quero ad hoc vt factũ ſit notoriũ quot perſonarũ numerus pñtia requiratur vide.fama.v.quid ẽ.in vli.quero p quot. glo.ij.q.i.c.de manifeſta.in pn.tz q debẽt eſſe.x.ad minus. hoc eni tenet cynus.in.l.ea quidẽ.C.de accuſati.iij.q.i.et.ij.alij q oportet qđ omibus innoteſcat vel maiori parte oim.q; tũc perinde eſt actio oibus. Ego credo q ſi hec ⁊ precedẽs ſimilis iungãtur veritas habebitur vt ſi oim exigatur noticia vel maioris partis eoz nõ tamẽ omẽs vel eoz maior pars põt eſſe pauciozis nunq̃.x. Sz tũc inſurgit dubium an iſti omnes vel maior ps debeãt eſſe vniuerſi populi ciuitatis vel caſtri an vnius prochie vel vicinie Ego credo dicendũ q debeat ponderari q̃ntitas vl qualitas rei q̃ dicitur notoria eſſe vt ſi res illa ſit ardua vel magna tunc exigitur noticia ipius toti⁹ populi vt ciuitatis ſi in ciuitate ſit perpetrata. vel totius caſtri in caſtro vel totius ville ſi i villa vt i hijs exẽplis. pone rectorẽ ciuitatis occiſũ vel mortuũ vl ad aliã ciuitatẽ foze trãſlatũ. vel q dñs ciuitatis vel caſtri duxit vxorẽ. vel aliquẽ tractauit vt filiũ ille eũ vt pfem. hec eni ſũt talia q̃ vniuerſo pplo vel maiori parti debẽt innoteſcere. ⁊ pro hoc accedit.c.ſcel⁹. ij.q.i. Si aũt res illa nõ ſit grãdis ⁊ ardua qđ veriſimiliter in noticiã tocius ciuitatis debeat tranſire. et tunc ſufficit vt vniuerſe vicine populo innoteſcat. vt.c.cum dilectus extra.de purga.cano. nam concubinatus vnius preſbyteri de facili tranſire nõ poterit in noticiam totius ciuitatis. ideo ſufficit q innoteſcat vniuerſo populo ſue parrochie vel ei⁹ i quo concubinatum agit vel vniuerſo populo illius vicinie. non tamen poſſunt eſſe minus q̃.x. vt ſupra dixi. ſimilis diſtinctio poteſt fieri de fama. Quero an ordo iuris in notoriis ſit ſeruandus. vide.h.in.c.ad nrãm. ⁊. extra. de iu. iuran. ⁊ glo. ibi dicit q ſi factum eſt alijs notoriũ ⁊ non iudici tunc iuris ordo eſt ſeruandus ſaltem quãtum ad probationem ⁊ examinationem. ſi autem etiam iudici eſt notoriũ tunc iuris ordo nõ ſit neceſſarius. ⁊ in dicto capitulo. ad nrãm. per. h. et in. c. tua nos. de coha. cle. ⁊ multi. vide que ſunt de ordine iudiciario.

nof.

Sed dubitari poteſt circa primum paſſum quando iudici non eſt notum ſi pars citata non comparet an iudex in eius abſentia poteſt probationẽ accipere. Et tenent canoniſte q ſic. ⁊ allegãt extra. de appel. c. interpoſita. ſ. fi. quod ſatis placet in caſibus in quibus ſententia poteſt ferri in abſentem. vel vbi crimen obiceretur ad excludendum aliquem ab aliqua dignitate officio vel promotione. in caſibus autem in quibus ſẽtentia non poteſt ferri in abſentem vt in criminibus ſupra relegationem abſentis tantum ãnotantur. vt. L. de requi. re. l. i. ff. e. ti. l. i. iuxta ſecũdum paſſum dum dicitur in eo quod iudici ẽ notorium ordo iuris nõ eſt ſeruandus. Moueo plura dubia. Primo an citatio de accuſato vel inq̃ſito cui obicitur crimen notorium quod iudici ẽ notum ſit neceſſaria. glo. exẽ. de iu. iuran. capi. ad nrãm. tercio tenet q ſic Inno. in. ca. tua nos. de coha. cle. et multi. dicit q ſi mora propter citationem eſt periculum vel ſcandalum allatura tunc non fiet citacio. alias ſic huic ſententie alludit. ho. in. c. cum olim. exẽ. de verbo. ſigni. dicens q ſi contra ſingularem perſonam proceditur q fiat citatio contra vniuerſitatẽ ſecus ꝓpter magnum periculuz quod imminet. Tu diſtingue. aut crimine obicitur ad repellendum aut ad puniendum. Si ad repellendum tunc aut ab acquiſitis aut ab acquirendis. Primo caſu ſit neceſſaria citatio. ſecundo caſu non licet qui habet concedere aut confirmare poſſit illum repellere vt notoꝝ criminoſum. ⁊ pro iſta differentia de queſitis ⁊ querendis facit tex. exẽ. de accuſa. c. ſr hijs. Si obicitur ad puniendum ego diſtinguo citationis ſpecies. nam alia realis. alia verbalis vt. l. plericq̃ cum ſe. ff. de in ius vocan. Si queratur ỏ reali dico q ſi mora eſt periculum vel ſcandaluz allatura tunc ſtatim debet fieri realis citatio verbalium omiſſa. ⁊ ſic ordine regulari pretermiſſo ⁊ hoc ideo nec propter fugam maleficium maẽt impunitum contra legem vulneratus ad ſi. ff. ad l. acqui. Si autem non ſit mora ſcandalum vl pericullum allatura. vel ſi ſit periculum allatura talis realis ſit impoſſibilis. quia ille iam affugit. vel i tuto loco eſt repoſitus tunc citatio verbalis eſt neceſſaria. Quero an ſit neceſſe pbare id quod conſtat iudici notoriũ eſſe. glo. in decre. ij. q. i. ſ. quando autem lo. ſecundo dicit aut reus fatetur. ⁊ aliter probare non eſt neceſſarium. Aut negat ⁊ tunc ſit neceſſe quia per negationem res ẽ facta dubia. hoc etiam tenet glo. exẽ. de offi. ordi. c. i. Alia eſt glo. in. c. cum dilectus. exẽ. de pur. cano. que dicit q in notoriis probationes non

© Biblioteca Nacional de España

sunt necessarie licet ex habundanti quandoq; recipiantur ꝛ hanc opinionem tenetur tenere cynus. ℒ. vt que de sunt aduo. in. l.i. in medio sue distinctionis. ꝛ allegat. quia ex quo notoriū est iudex informationem habet a iure absq; alia probatione in. c. ad nram. tercio exī. de iure iuran. videtur eligere viam mediam distinguēs. aut nō cōstat iudici illud de quo queritur esse notoriū tūc probationes sunt necessarie vt in primo casu dixi aut constat iudici licet non iudicialiter quod est notorium. ꝛ tunc enim aut notorietas illa est in aliqua prouincia ꝛ nō in ea ī qua preest. ꝛ tūc absq; probatione nō potest de illo vt notorio iudicare alias secus si notorium est in ea prouincia in qua preest ꝛ licet hec distinctio satis aures meas demulcet. tamē addere volo huic tercio mēbro ꝛ distinguere id quod est notorium in prouincia sua. quia aut prouincie vniuerse vel ciuitati cui preest notorium est ꝛ tunc alia probatio de necessario nō est necessaria vt dicta glo. consilium. tamē ꝛ cautela essz vt ex suo officio informationem aliq; reciperet q̄m in scriptis redigi facēret vt oium linguas. ſ. mordaces inciderent ad hoc accedit glo. posita in. l.i. ℒ. qui. ꝛ aduer. quos. Aut illud nō est notorium in tota prouincia vel ciuitate sed in aliqua eius regione vel parrochia ꝛ tunc probationes de illius rei notorietate sunt exigende quia aliter nō potest in vniuerso populo sine sinistra suspitione iudicare. Et per hoc facit. l. si vicinis. ℒ. de numpci. ꝛ l. filium. ℒ. de his qui sunt sui. vel alie· iuris. ℂ Quero supposito pro veritate opinione eorum qui dicunt ꝙ de notorio a iudice probationes debeant exigi. an si in conspectu iudicis pro tribunali sedentis et populi ibi stantis sit factum homicidiū dicitur. tunc iudici vt iudici esse notorium ita ꝙ alia probatio vt de notorio nō sit necessaria. et glo. hoc dubium formet in. q. i. ℱ. quando autem. secūdo tenetq; probatio nō sit necessaria quasi iudici vt iudici innotescat. quia secus esset si pro tribunali nō sederet Quero an si notorietas alicuius rei ī vna causa sit probata sit necessario in alia et diuersa probari ꝛ coram eodem iudice. quia coraz diuerso nō videtur dubium. dicas ꝙ sic q̄ ī hac causa nō constat iudici vt iudici hoc de quo agitur notorium esse. Quero qualiter notoriū probetur. respondet Inno. in. c. tua nos. exī. de cohabi. cle. ꝛ mulie. ꝙ quo ad probationē notorij exiguntur duo probari. ſ. quidditatem ꝛ existētiam rei vel facti ꝛ notorietatem eius. vt si testes duo dicant ꝛ iurant ꝙ viderunt rem vel factū de quo testificantur. ꝛ ꝙ alij erant presentes. ꝛ ꝙ crimē res vel factum ipm fuit notorium. ꝛ hanc opionem tenet glo. ſi. in dicta. l. ea quidem. ℒ. de accusa. ꝛ tu hoc tene. licet Jo. cal. post Inno. tenet contrariū. Quero per quot testes notoriū probetur. respondit glo. ij. q. i. ℱ. quādo autem. ꝙ per duos testes ydoneos. ꝛ ita se habz cōmunis opinio Quero an notorio probato sit necesse super notorii etate pronūciare. respōdeo ꝙ vbi exceptio notorietatis esset opposita ad impediēdū inq̄sitiōis processū tanq̄ super nō notorio factū vel ad iuris ordiem sequēdū cū iudex iuris ordine pretermisso vellet procedere tanq̄ res foret notoria. tūc iudex pronūciare debet vt super q̄libet alia exceptiōe processū impediēte vt. ℒ. de ordi. iudi. l. i. de quo dico ibi. alias nō credo fore necesse. bñ tñ faciet si in sentētia cōdemnatoria per modū cause mētionem faciet de crimis notorietate. Quero an notorietate probata ꝛ etiam sē tētia super ea lata iudex absq; alia probatiōe habita super delicti cōmissiōe ꝛ sic super notorietate vel de crimis essētia ꝛ quidditate iudex posset sētētiaz ferre cōdemnatoriam. respōdet glo. in dicta. l. ea q̄dem. ꝙ sic quinymo dicit Inno. in. c. ex parte. primo exī. de v. signi. ꝙ sētētia nō est necessaria. sed ei contradicit dicta glo. ꝛ etiam alia posita exī. de diuor. c. porro ꝛ etiam glo. exī. de testi. cogē. c. super eo. Jo. an. ꝛ Jo hā. cal. dicūt ꝙ sētētiā cōdemnatoriā ferre debet vt ī dictis glo. Sed solemniter ꝛ inscriptis ferri nō est necessaria. ꝛ ita dicūt itelligēdum esse dictum Inno. Sz ex. tenet cōtrarium in dicta. l. ea quidem. ℒ. de accusa. quia ex sola fama quis nō debet cōdemnari vl de poni. vide primū decretū. 6. q. c. sr v. inocētia. v. itē reo crimis. dicit ergo ꝙ notorio probato iudex iquirere debet de essētia delicti ꝛ eius cōmissiōe. ꝛ probatiōes super ea exigere que opio est verior. vel predictas opiones ad cōcordātiam reducas hoc modo q̄a aut sola notorietas est probata sine quidditatis essētia ꝛ tūc nō possit ex tali probatiōe cōdemnatoria ferri. sed iudici cōceditur facultas de cōmissiōe delicti. i. de eius essētia iquirēdi aut essētia sine notorietate est probata ꝛ tūc posset ꝛ debet ferri cōdemnatoria ꝛ solemniter ꝛ inscriptis secūdum regulam iuris aut vtrumq; est probatū vel ab eisdem vel a diuersis testibus ꝛ tūc possit et debet ferri cōdemnatoria sed nō exigatur solemnis quia inscriptis. Quero pone ꝙ quis accusatur de cōmissione alicuius delicti. de eius notorietate nulla facta mentiōe accusator de cōmissione essēcialiter nullam facit probatiōem : sed eius dumtaxat probat notorietatem. modo quero que sunt partes iudicis. credo saluo consilio sanioꝝ ꝙ vbi de instantia supereſt iudex officio suo de cōmissione criminis inuestigare potest et probationes sibi parare ꝛ iscriptis redigere quod faciliter potest scire ab hijs qui asserunt hoc dicere ꝛ se vidisse ꝛ maleficio essencialiter comperto poterit illum condemnare vbi autem tempus de instancia sufficiens ad predicta non supereſſet tunc consulerem eum absolui tantum ab obseruatione iudicij ꝛ tanq̄ de notorio postea inquiriri. ℂ Quero si quis accusat alium de crimine adiciens illud notorium esse postea cōmissionem probat ꝛ non notorietatem an possit

© Biblioteca Nacional de España

condemnatoria ferri. dic q̃ sic. quia qualitas notorij nõ alterat delictũ nec eius penam nec etiam diuersificat accusationẽ. sed solum notorio probato datur iudici facultas inquirendi ꝛ nõ semper iudiciarium ordinem seruandi. Quero an condemnatus de crimine notorio audiatur appellãs vide. h. i. c. tua. exẽ. de coha. cle. ꝛ. di. Respõdeo q̃ sicut notoriũ est triplex scõm canonistas. vel duplex scõm diuisionem q̃m feci ita nos oportet diuidere i varias spẽs notorij questionem. ꝛ quia aliud est notorium facti euidentia. aliud iuris prouidentia ꝛ hoc dupliciter euenit. quia vel per sententiam vel per confessionem spontaneam in iudicio factam. Ideo primo quero ỏ minus dubitabili. scz quando per sententiã crimen transit in notorium. Et breuiter respondeo q̃ cõuictus de crimine auditur appellans nõ obstãte q̃ per a sententiam transeat in notorium nisi in certis casib⁹ propter eorum inhumanitatem qui notantur p glo. iij. l. ij. C. quo. appe. nõ rescin. Quero quando trãsit in notorium per confessionem doc. iuris ciuil' dicunt q̃ ex spontanea confessione condemnatus regulariter auditur appellãs. fallit in casibus notatis ff. de appella. l. constitutiones. Sed Jo. an. in nouella cum. ho. sic dicit. aut queris an appellare possit. q̃ sic dic. aut an iudex defferre debeat. ꝛ tunc aut appellator causam rationabilem exprimit puta quia eius confessionem vult reuocare vt erroneam vel aliam legitimam facere deffensionem puta quia ille potuit impune occidi. ꝛ tunc iudex defferre debet. ꝛ erit iste casus specialis vt in appellatione a diffinitiua ỏ beat appellator causam exprimere vt iudex teneatur ei defferre. vbi autem causam rationabilem non exprimit iudex defferre non tenetur ꝛ exequi poterit ante inhibitionem sibi factam a iudice ad quẽ fuit appellatum. non postea. Sed tu teneas opinionẽ doc. iuris ciuilis. Sed circa predicta vide que lacius scripsi appellatio. 3. q. e. super verbo prosequi. v. sed glo. iij. l. Quero quid si crimen erat notorium facti euidentia. dicas q̃ si reus appellet iudex defferre nõ debet. si in eius sententia apparet q̃ reum vt in crimine notorio condemnauit. als si in sententia eum vt quẽlibet criminosum condemnauit. iudex debet appellatione defferre. Caueat tamen sibi iudex ne delictum asserat notorium cum non sit cum multa dicantur notoria que non sint vt in capitulo. cõsuluit de appella. ꝛ hec coram superiore veniunt examinanda quia notorio non demonstrato omnia agitata tanq̃ super denotorio sunt ipo iure nulla. vt Inno. in. c. tua nos. de coha. cle. ꝛ mulie. de predictis per sali. in dicta lege. ea quidem. C. de accu.

Nouatio. primo quero qualiter fit nouatio. dic q̃ quando debitum ex causa venditiõis promito ex causa mutui fit nouatio: q̃ nõ teneor nisi tanq̃ ex mutuo. Itẽ fit quãdo debitor loco sui dat alium[a] debitorẽ hoc acto (s. verbis expressis) vt primus sit liberatus: q̃ licet postea secũdus efficiatur nõ soluendo nõ tenetur primus. sz si hoc nõ agitur vt p̃mꝰ sit liberatus ambo erũt obligati[b] ꝛ vnus solutõne liberantur ambo. Itẽ si debitor pure aliuz sui loco animo nouandi

Nouatio. nouatio. sublata prima obligatione per nouationez liberatur fideiussor nisi in sequenti se obligauerunt vt in. l. noua. C. de fide. ꝛ man. Quero q̃d si inter partes sit actum vt fideiussores teneãtur qui nõ erant presentes nec consenserũt. dicas q̃ nõ tenentur. quia eo q̃ tollitur obligatio eorum nõ est in potestate eorum. eos amplius obligare. de quo per sali. in dicta. l. noua.

a ¶ Alium. delegatio debitoris nõ potest fieri nisi eo consentiente. venditio vero nominis sic. Lasus est in. l. delegatio. C. de noua. ꝛ dele. Quero an debitor in casu dicti. l. delegatio teneatur stipulanti consentire. glo. i. ibi dicit q̃ nõ. sed sec⁹ est in dote vt. ff. solu. matri. l. ij. in prin. Sz tu dicas dictam glo. dicere verum de rigore sed nõ de equitate vbi nõ interest debitoris. ꝛ hoc vt eius malicijs obuietur. Item quia is qui causam habet a me tenetur facere quod mihi prodest et sibi non nocet. Querit ibi glo. vltima an econtra debitor possit compellere creditorem vt recipiat promissorem ꝛ dicit q̃ non de quibus per sali. dicta lege. delegatio.

b ¶ Obligati. dic de iure cõmuni q̃ hodie ipo iure non sit nouacio nisi expresse indicatur vt in ista lege. partite. ꝛ est casus in lege. nouationum. C. de noua. ꝛ dele. q̃ si in. l. fi. C. de noua. ꝛ dele. ꝛ in. l. eum qui. C. si cer. peta. dicit esse verum nisi constaret de animo nouanti vehementibus ỏiecturis. ꝛ glo. in dicta. l. nouationem. ꝛ in. l. valerianus. ff. de pret. sti. distinguit. quia aut est actum expresse q̃ nouatio fieret ꝛ tunc ꝛ olim ꝛ hodie fiebat. aut actum erat expresse q̃ nõ fieret nouatio. ꝛ tunc nec olim nec hodie fit nouatio. aut nihil de eis expressim est dictũ. ꝛ tũc aut nec tacite est actum vt fiat nouatio. ꝛ nõ fit. aut tacite hoc ẽ actũ vt fiat. ꝛ tũc dicũt glo. q̃ fit ope exceptiõis nõ ipo iure. ꝛ ponit glo. vnũ exẽplũ de eo q̃ pluries varijs tẽporib⁹ fuit stipulatus. sed

© Biblioteca Nacional de España

bar.i.l. pe. ff. de preto. sti. dicit q̄ qñ tacite agit fit noātō ipo iure. nisi i ptorijs stipulatiōibus vt ibi. Quero qñ dicat tacite agi vt fiat nouatio ⁊ glo. i dctā l. nouatōnū se inuoluit. iō nō curo eius verba recitare. bar. dicit q̄ si cōsiderem⁹ non ius antiq̄ssimū sz ius digestor. quo vtimur in digestis. ⁊ tūc si aliq̄o addebat. fiebat nouatio. Secus si tantū dē contineat ⁊ fortⁱ⁹ si minus cōtineat. Sed vide salicetum in dctā lege nouationū vbi de predictis per eum. De legatio solēniter facta debitorē liberat ⁊ ipm nouo creditori obligat. casus ē sali. in. l. si delegatō C. de noua. ⁊ de le. Quero si debitor absq̄ aliquo de bijs trib⁹ modis q̄ hñr in dcā l. si dele. sciebat cessionē sui nois fac deleget sub conditione fit nouatio aduenīente conditione. sed si conditio nō impletur vl' ea pēdente mutet delegatus statuz taliter q̄ designat in iudicio standi potestatem habere: remanet primus nō secundus efficitur obligatus. ſ. pti. ti. xiiij. l. xv.

b ¶ Item si debitū sub cōditione alius pure nouādo promitat nō valz nouatio: nisi conditio existat: nisi expresse cōuenerit q̄ siue existat siue nō existat teneatur nouās: quia tunc nō primus debitor sed secundus tenetur. e. ti. l. xvj.

c ¶ Preterea si credēs me alicui debere falso (i. cū nō deberē) eius creditori animo nouādi vt creditor meus putatiuus liberetur promisi teneor ex tali promissione. ante tamē q̄m soluā possū contra meū putatiuū creditorē agere vt liberet me ab illa obligatiōe ⁊ si nolit recupabo ab eo qđ eius creditori depēdi. (etiam si sine mei putatiui creditoris depēdi māda to) Sz si ecōtra creditori putatiuo mei veri creditoris aio nouādi ꝓmissi opponā ei exceptiōz q̄a ꝓmissi ei indebitū. et si de facto ei solui si q̄dem māndato creditoris mei sū liberat⁹ ⁊ ipe aget cōtra recipiētē solutiōz ad soluta recupanda. sed si absq̄ māndato solui nō sū liberat⁹: (s. a meo vero creditore.) sz agā contra eū cui solui ad sol'onis restitutiōz. e. ti. l. xix.

a ¶ Scdo q̄ro q̄s p̄t nouare. in ꝓmis scias q̄ p̄tus aio nouādi ꝓmitēs nil agit q⁹ nō p̄t efficaciter obligari. sz si bz pecculiū p̄t nouare (s. i cā pecculij ei⁹) ¶ Jt nō p̄t mulier alteri⁹ obligatiōz nouare q̄a ē modus fideiussiōis q̄m mulier facere nō potest. e. ti. l. xvj.

b ¶ Jt nouatiōe p pupillū maiorē septēio sine tutoris auctoritate facta liberat p̄m⁹ debitor ⁊ pupill⁹ nō tenet efficaciter īputet enī contrahenti cū eo qui nō pōt efficaciter obligari ad sui damnum. e. ti. l. xviij.

a ¶ Tercio q̄ro q̄s ē nouatiōis effect⁹. dic q̄ p eaz tollitur prima obligatō sicut solutione. e. ti. l. xv.

¶ Sed si fit ob impedimentum sepulture amouendum infra nouē dies a morte sepeliēdi cōputandos non tenet. in iuria. ſ. q. g.

¶ Flor. vide pena. ſ. q. tam ēsse. an tūc soluēdo cedenti liberetur. ⁊ vna glo. dicit q̄ non. quia sola scientia sufficit quia certus certiorari nō expedit vt. l. i. in fi. ff. de acci. emp. et glosa est in lege. si. ff. de transac. alia glosa sētit q̄ denunciatio est necessaria que est in lege. nomen. C. que res pig. obli. po. cy. in dicta lege. si delegatio. approbat. primā glo. vt sola scientia sufficiat. Sed sali. in dicta lege. nomē. tenet cōtrarium. de quibus per eum in dicta lege. delegatio. C. de noua. ⁊ dele.

Flor. Sz nunquid est falsum instrumentum cum dicit actum tali die ⁊ c̄. cum sit factum de nocte dic q̄ non quia debet referri ad diem naturalem. xxiiij. horarum secundum Innocen. in capitulo. cōsuluit. extra. de offi. dele. ⁊ bal. i. l. nō minorē. i p̄n. C. de trāsac. an appellō p̄t interpōi de nocte. dic q̄ sic. vt scp. appellatō. 7. q. a. ſr. p. p. dies. p. q̄ro q̄. i. p̄si. sz nūquid.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Nullitas. vide que scripsi executio. 2.q.i fi. ſſ v. executio v. nunquid exceptõ. 7 q scripsi. appellatio. 6 q.a. ſſ v. appellãdũ. v. qro nũ quid. et. 8. q.a. ſſ v. appellari. v. qui bine. i fi. 7 qo si altera et. u. q.c. ſſ v. mẽſes. in fi. 7 q scripsi ſñia. 7. q quaſi p totũ. et reſcriptũ. 3. q. g ſſ v. exequi. 7 reus. 5. q.c. ſſ v. qñcunq. v. exceptio nullitatis.

¶ Nora. vide ſñia. 7. q. depoſitũ. u. q. iniuria. 6. q. rapina. 4. q. furtum. 6. q. damnum. 5. q. et. 6 interrogatio. 4. q. a.

¶ Numeratio. vide. mutuum. 3. q. c. iuramentũ 9. q. a.

¶ Nullitas. vide. ſñia. 7 q. p totũ. 7. 9. q. a. reſtitutõ. 2. q. b. iuõr. 5. q. b

Nũciatio. primo qro qs põt nũciare nouum opus. dic q quilz timẽs ſibi ex nouo ope p iudiciũ generari. aut ei⁹ filius. ſeru⁹. procurator. maiordom⁹. vel amic⁹: eius nomine. Item et tutor: ſed debẽt de rato cauere. ¶ Et ſcias q nouum opus eſt q nouiter cementis iniungitur aut ſupra antiqua cementa fulcitur pri/ma forma mutata detractione vl' operis additione. 3. p. ti. fi. l. i.

b ¶ Et vſufructuarius: feudarius: vl' emphiteota: aut creditor pignoraticius: poteſt extraneo nunciare nouum op⁹ ſed non domino proprietatis q̃muis poſſit ab eo petere vt damni extimationem reſtituat. e. ti. l. iiij.

c ¶ Item cui ſeruitus. (ſ. vrbana.) debetur poteſt nunciare ne fiat nouum opus contra debitam ſeruitutem: niſi ſit ſeruitus vie: actus: vel itineris: aut aque ductus: poteſt tamen tunc conqueri iudici: 7 ſi iniuſte fit deſtruetur 7 intereſſe ſibi damni preſtabitur. eodẽ titulo. lege. v.

d ¶ Predicta vera circa opus in loco p/uato factum: ſed ne fiat in loco publico quilibet de populo poteſt nunciare: niſi pupillus: aut mulier: licet poſſint nunciare ne in ſuo fiat. e. ti. l. iij. vide infra. 3. q.

a ¶ Secundo quero qualiter fit nunciatio. dic q tripliciter. primo ſimplici verbo ſic: req̃ro vos vt ne hoc opus quia eſt nouum faciatis hic quia in meo facitis: vel contra ius meum ideo prohibeo vos ne amodo plus operemini. Secundo ſic p dicta verba iaciendo in opus aliquem lapidem. Tercio poteſt fieri ſi nuncians timens ire ad locum operis: vadat aut mittat ad iudicem vt opus illud prohibeat donec iudicialiter cognoſcatur. ¶ Et nunciatio fiat in loco operis. 7 ſi ſunt plura loca in quolibet fiat preſente domino: vel alij eius loco ibi ſtãti: aut artificibus operis ſi loco domini aliquis ibi nõ ſit. e. ti. l. i.

a ¶ Tercio quero cui fit nũciatio. dic q hijs de quibus ſupra proxima. q. in fi. ¶ Et ſi plures nouum opus faciunt inſimul ſufficit vni nunciare. ſed ſi in loco (ſiue in preiudicio) pluriũ fiat 7 vnus ex ſocijs nomine ſuo nunciet non prodeſt alijs. ſi autem 7 ſociorum nomine cum cautione de rato fiat prodeſt etiam alijs. e. ti. l. ij. ¶ Item poteſt fieri ei ỏ quo ſupra. i. q. b.

¶ Refficienti autem canales: fiſtulas: aut aque ductum: non poteſt fieri nũciatio licet cum preparatorijs preſtet impedimentũ ſed tamẽ poſt opus tenetur dimittere locũ expeditum vt ſolebat eſſe. e. ti. l. vij.

a ¶ Quarto qro qs ẽ effect⁹ nũciatõis dic q effect⁹ ei⁹ ẽ q; trãſit ad quẽcũ q; res p⁹ denũciatiõz vadat. ſz vẽdi

© Biblioteca Nacional de España

¶ Nuncius. Qui retulit se citasse extra territorium & nõ citauit. nunquid posset puniri extra sicut intᵈ. dicas q nõ q in hoc delicto sola reᵒ é ens. citatõ aũt nõ facta nõ fuit ens. & iõ nõ circũscribiẽ territorio vl loco. bal. in l. nullũ. in fi. C. de testi. Qualr delegati pñt sibi eligere nũcios. vide q scripsi. delegatᵒ. v. nõ q iudices. & qualr nũcij pñt remoueri. vide. executio. i. q. a. sr v. executõ v. si executores. et iudex 9. q. a. sr v. male. v. iusticie officialis in fi. ¶ An nũciᵒ q mãdatũ retulit mandatario delinq̃nti teneatur vide mãdatũ. 3. q a. sr v. mandatarius. v. differẽtie est in vsi. quero quid de nũcio. & homicidium. 5 q. a. sup v. tenetur. v. mãdaui per litteras.

tor nõ certificãs emptorem denunciatione tenetur ad damna occasiõe denunciationis emptori euenientia. e. ti. l. vj.

b ¶ Est & alius effectus q siue iuste siue iniuste nũciatio fiat nõ est amplius opus fiendum sine iudicis mandato. alias factum postea iudex faciet demoliri. e. ti. l. viij.

c ¶ Et scias q post denũciationẽ partes vadunt ad iudicem qui recipit a nunciante iuramentũ q non maliciose nunciat: quo sic recepto audit de meritis cause & interim cessabit opus. Sed si infra tres menses questio nõ terminatur recipit iudex ab operante fideiussorem de opere demoliẽdo pprijs expensis si apparuerit eum ius faciendi nõ habere: & hoc facto dat ei licentiã operandi. Idem etiam faciet si ante tres menses velit dare dictos fideiussores Sed si nuncians recusat dictum iuramẽtum prestare dat iudex licentiam operandi. Et si antequã ad iudicem perueniatur pars dictos recepit fideiussores: aut concessit operãdi facultatẽ: potest licite opari nunciatus. e. ti. l. ix.

¶ Nuncius. vide. rex. 9. q. et. 21. et legatus p totum. ambaxator. p totũ citatio. 7. q.

Nundine. primo quero quis põt cocedere nũdinas. dic q regis ꝑuilegiũ: vel cõsuetudo nõ aliᵈ. 5. p. ti. 7. l. 3. imp ator. 6. q. b.

a ¶ Scõo q̃ro q̃s ẽ effectᵒ nũdinarũ. dic q ĩ eis nõ põt peti maiᵒ tributũ q̃m a rege cõcessũ. (& exꝑssũ ĩ ꝑuilegio nũdinarũ) nec dñs loci: aut q̃is alius: eis durãtibus potest petere debitum a mercatoribus: nisi tributa nundinarum: vel debita in illis: vel anteriorib⁹ nũdinis cõtracta: vel ĩ nũdinis soluere promissa. 5. p. ti. 7. l. 3. vide aliũ effectũ. mercator. 3. q. a.

a ¶ Tercio q̃ro q̃lr ꝑuilegiũ nundinarũ. dic q per nõ vsum decẽ annorũ. 5. p. ti. 7. l. 3. priuilegium. 8. q. a.

¶ Nupcie. vide excõmunicatio. 13. q. symonia. 5 q. citatio. 4. q. matrimonium. 4. q. et. 5. f. mutuum. 3. q. donatio. 6. q.

¶ Nutricius. vide. rex. 13. q.

¶ Nutrix. vide. rex. 13. q regina. i. q.

¶ Nutricio. vide. alimẽta. 3. q.

Nundine. Locorũ dñorum nũdine vel mercata ab alcauala nec ab eius parte nõ exi mãtur. vt peti. ordi. ó burgos per regem Jo. ij. ãno. 1430 etiã in alio ordi. de burgos ãno. 1453. etiam per eum ordi. ó valladolid ãno. 1441. ¶ Ibi soluat q̃s alcaualã merciũ vnde eas extraxit adẽdum in nũdinis vl mercatis exemptis vt peti. i. ordi. de toledo per regẽ Jo. ij. Anno. 1436. ¶ Illi quibus fũt cõcesse nundine nõ pñt veniẽtes ad nundinas causa debiti arrestare neq merces eoꝝ seq strare. nec aliquã partẽ mercium ratiõe territorij accipere nec aliquod datium imponere vel pedagiũ vl gabellam. Nundinantes autem liberi sunt tempore nundinarũ in accessu mora & recessu. Casus est bal. in l. qui exercendorum. C. de nundi. et merca. et gaudent hac libertate seu securitate tales mercatores venientes ad nundinas. Etiam

© Biblioteca Nacional de España

si sint iudei vel sarraceni. vt. ff. pti. ti. 7. l. 4. q3 repies mercator 3. q. a. ſ. Sz secus si nõ esset in nũdis. sz esset mercata q̃ fiunt vt padue bis i ebdomada 7 pusij quolz sabbato nisi eni veniẽtes ad nũdinas sint affidati p preconẽ vel p legem. Nũquid bãniti pñt vẽire ad nũdinas dicas q nõ. q2 nõ intelligitur eis data fidãtia. ſ Et nota q venientes ad nũdinas nõ possũt capi pro rep̃salijs sicut nec pro re ordinarie vel extraordinarie iudicata vel aliquo alio debito vel cõtractu nisi forte essz ex maleficio vt in auct. deman. p̃n. ſ. nec autẽ homicidijs. et. C. de exhi. reis. l. ij. in v. nundinãdi. 7 vide qd nõ. bar. in l. ij. ff. ad. l. iul. ma. vide fo. no. ca. 20. 32. qẽ repies j. p̃xi 7 intellige q non pñt capi pro repr̃esalijs i loco nũdinarũ secus ex vt scripsi repr̃esalie v. i. in vsj. 7 nõ secũdũ Sz pone de rebus emptis in nundinis nõ soluit. gabella si exhuntur temporibus nundinarum vel statim post. vel interuenit impedimentum. l. cesar. ff. de publica. Sz quid si exhuntur postea ex interuallo dic idem

Obediẽtia. primo q̃ro vñ oriť obediẽtia. vide. rex 21. q. m. n.

a Secundo quero qualiter debz religiosus suo maiori obedire vide elemosina. 2. q. a. religiosꝰ 2. q. a. et. 6. q. e. monasterium. 3. q. a.

a Tercio q̃ro in quibꝰ ẽ maiori obediẽdũ. dic q i licitis 7 honestis. clericus. 4. q. a. k. religiosꝰ 10. q. monasteriũ. 3. q. e/ lemosina. 2. q. dominiũ 3. q. sponsalia. 4. q.

Quãdoqz cicius obedit vir seruus vxori q̃m dño. matrimoniũ. 9. q. seruitus. 11. q.

Et sũt qui tenent etiã in illicitis obedire de q̃ bus falcidia. 2. q. dãnuz 5. q. c. regula. 2. q. regula. 20.

Nõ tamẽ est obediendũ in cõfessionis detectione. penitentia. 5. q. i.

a Quarto q̃ro q̃ est pena nõ obediẽtis duci. dic q gẽtes guerre debẽt ei obedire i festina regulatione 7 agressiõe: nec q̃dẽ sine eiꝰ precepto festinẽt. nõ obtẽperantes vero põt verbis nõ diffamatorijs increpare. aut cũ asta pcutere: 7 ptinaci equũ occidere: aut eiꝰ corpus vulnerare: nec si ex hoc moriat erit dux cõsanguineoꝝ inimicus nec punietur. Si vero nec hijs castigetur põt eũ in cõpedibus vilissime tractare; aut secũ restre ad gulã 7 asino equitãte ducere: aut pedes ad asini caudã ligatũ dũ factũ illud durauerit si ẽ honorabilis: 7 si rex ei voluerit parcere exilio tẽporali pertinax deputetur. si aũt est de minoribus occidetur nec rex põt ei indulgere nisi efficiatur seruꝰ eiꝰ. Si vero aliq̃ malũ ex eius inobtẽperãtia regi: aut genti euenerit: grauius punietur. 2. p. ti. xxviij. l. iij.

Maris duci nõ obediens occidetur. mare. i. q rex. 15. q.

a

Et an p ducẽ puniãtur nõ obediẽtes ei in castra metatione. vide exercitꝰ 3. q. preda. i. q. b.

b

Qualiter punitur non obediens adalili: et per quem. adalilis. i. 4. q.

Que ẽ pena regis mãdatis non obedientis. vide. rex. 21. q. et. 14. q.

imo plus q2 si tpe nũdinarũ fuit factus õctus 7 non traditio q2 astringũtur de iure õnes ad ipz implendũ lz talis impletio fiat post nũdinas finitas nõ cessat ꝓuilegiũ vt. ff. de mino. l. 3. ſ. scio. si vo añ nundinas fuit conuẽtũ vel cõtractũ 7 i nũdinis traditũ nõ hẽt locũ ꝓuilegiuz nisi fuerit celebratus cõtractꝰ obtẽtu nũdinarũ vt i nũdinis solueret. ar. ff. de solu. l. q̃ro de q̃bꝰ p bal. i dctã l. qui exercẽdorum.

Obedientia. Obedire. Et vide mãdatũ. 3. q. a. ſ v. mãdatariꝰ. v. an i delictis.

Regis. q̃ sit pena eiꝰ q̃ nõ obedit regis litteris vide rex. 21. q. n. sup v. exulabit. v. inobediens regi et que sit pena eius qui non obedit litteris auditorum aut aliorum regis officialium vide rescriptum. 3. q. a. super v. ad implẽdum. v. regis officialium.

© Biblioteca Nacional de España

OBlatō vide q̄ scripsi religios⁹.6.q.b. sup v. oblationes.

Obligatio. An tēporalis prestatio sit modus inducendi de vl̄ validā de obligatōnis viō que scripsi prescriptō. 4.q.c. super v. iusto titulo.

Si creditor debitoris extitit heres ā obligatio ō fūdat̄. viō q̄ scripsi additio. 3.q. sup v. tenet. Liberū ē cōtrahere ⁊ nō cōtrahere ab initio. sed p⁹ obligationē ōtractā ñ ē licitus reseli re. casus est. bal. i. l. sicut ab initio. C de acci. ⁊ obli. vide que scripsi recisio.

OBlatio. primo quero quid dicitur oblatio. dic q̄ donatum ecclesie inter viuos: vel in morte: vel clerico in ecclesia cum manus vel pedis osculo dicit̄ oblatio. i. p. ti. 19. l. 6. §.

a CSecundo quero vbi ē offerendum. dic q̄ in p̄pria parrochia. bene tamē potest fieri cum intētione predonia ⁊ fraudulenta in aliena. e. ti. l. 29.

b CEt clerici tenentur rogare deum pro remissione pcc̄or̄ ⁊ maxime offerentiū. e. ti. l. vj.

CEt cuius sūt obl̄ones vide ecclesia. 5. q. b.

CEt que ē pena religiosorum obl̄ones vsurpātium. vide. religiosus. 6. q. b.

a CTercio quero an pōt quis compelli ad offerēdum. scias q̄ oblatiōes que fiūt in ecclesia ō osculando manū vel pedem sacerdotis missā celebrantis debet quilibet x̄pianus facere ad min⁹ in natiuitate: resurrectione: ⁊ penthecostes. ⁊ dictores quolibz die festo ⁊ dominico dicente domino nō apparebis coram cōspectu dñi dei tui vacuus: licet hoc possit intelligi q̄ non appareat vacuus deuotōne bona ⁊ operibus. Tamē non potest quis compelli ad offerendum in ecclesia. e. titulo. lege. viij.

b CSi tamē clericus sit pauper sustentationem nō habens: nec officium vnde viuere possit: cōpellet prochianos ad offerendum nō celebrando eis diuina Non tamē potest sic eos compellere si certum modum oblationis diebus certis fieri consuetum deseruerunt. sed bene potest dicere ep̄o vt eos compellat ad illius boni consuetudinis obseruātiam. e. ti. l. ix.

c CEt cuiuslibet generis oblatione promissas tenentur heredes vel executores testamentorum adimplere: al̄ iusta causa cessante possunt excōicari q̄r peccatū cōmittūt sacrilegij: socijq̄ sūt omicidarū: ⁊ videtur q̄ resurrectionē non credant mortuor̄. e. ti. l. vij.

a CQuarto quero a quibus oblationes nō sunt accipiende, dic q̄ clericus non dz eas recipere de manibus eor̄ q̄ nolunt pacem cum maliuolis suis vl̄ pauperes opprimentium, seu de manu furis: latronis: aut vsurarij: meretricis: effractorum ecclesiarum: publici concubinarij: simoniatici: aut de manu laici excepto iuris patronatus beneficium recipientis ecclesiasticum: vel participantis cum excōmunicato maioris excōmunicatiōis: si eorum crimina sūt manifesta: nec de eis agentis penitentiam. e. ti. l. fi.

a CQuito q̄ro q̄s ē excōicationis effect⁹ vide. vnū. §. 6. q. in princi.

CItem pro datis in oblatione non tenetur clericus vlla honera subire. clericus. 9. q. solutio. 6. q.

CObligatio. vide iuramētū. 7. q. i. ⁊ 9 q. 2. dos. 16. q. b. fideiussor. 4. q. b. 7. q

© Biblioteca Nacional de España

habet locum penitentia ex parte eius in cuius fauorem est nata. vt lege. si peccuniam. in prin. C. de condi. inde. Et nota in lege. iurisgentium. C. de pac. in prin. ex parte vero obligati non habet locum penitentia vt dicta lege. sicut. quia non est in potestate obligati soluere viculū. ¶ Quero nunquid in omnibus cōtractibus nominatis habeat locū quod supra. in prin. dictum est dicas ꝙ quidaz contractus nominati celebrāntur gratia vni⁹ tantum vt mandatum gra mandantis vt. l. i. ff. manda. ꝛ habet locum ex parte mandantis. quidam sunt cōtractus nominati qui celebrantur gratia recipientis tantum. ꝛ hoc triplr. Nam quidam sunt reuocabiles demū finito vsu ꝛ tempore vt cōmodatum. vt. C. cōmo. l. ij. quidam sunt perpetui ꝛ irreuocabiles vt quando tendunt ad irreuocabilē acquisitionem ꝛ in istis nō habet locum penitentia In deposito etiam licet sit cōtractus nominatus habet locum penitentia nisi sit depositio sequestraria Si autem est facta in sequestrum nō vt. ff. de dolo. l. si oleum. in prin. adde terciū casum. s. natura cōtractus irreuocabilis sicut est vbicūq; nō bēt locū cōditio ob causā. ex ista eni natura q̄ritur quodā ius qđ lz nō sit actio vel obligatio vt i vēditiōe conditionali. tñ est ius impediēs penitētiā de quibus per bal. in dicta. l. sicut. Vide q̄ scripsi. interesse. v. vtrū obligatus. ꝛ q̄ scripsi. cōtract⁹. ꝛ q̄ scripsi. vxor. v. quero an vxor. cum tribus ver. se.

¶ Oculus, vide que scripsi pena. s. q. f. super v. puniri. v. item si quidam.

¶ Officium. Nota ꝙ non acceptans officiū necessarium potest poni in banno tenentes ꝙ nolentes acceptare officia cōmunis cum sunt honerosa ꝙ possunt poni in carcerem ꝛ in banno. bal. in. l. presses. C. de suspec. tuto. Judex tabellio vel alius quicunq; officialis non potest deponere officium nisi i manibus illius qui eum dedit. vt lege. legatus. ff. de offi. presi. ꝛ ibi vide glo. ad hoc adaptā que scripsi. renunciatio. v. Item an clericus. ¶ Quero de illo q̄ ꝙ administrat aliquod officium ecclesiasticum seu seculare vtrum quod acquirit post officium presumitur acquisiuisse de officio ꝛ nō loquor de officio priuato de quo loquitur. l. si defunctus. C. arbitri. sed de officio publico auctoritate ꝛ vtilitate puta quia erat thesaurarius alicuius domini temporalis glo. dicit in. l. facultas. C. de iure fi. l. x. quod presumitur subtraxisse saluando predictaz glo. dicas ꝙ hoc est verꝝ in hijs q̄ gerunt administrationem officij quod est bene notandum contra thesaurarios. vt per bal. in auct. licētiam habēat columna. pe. C. de epis. ꝛ cle. et vide circa hoc archi. i. c. sunt manifeste. xij. q. i. et ipe bal. in lege. cum oportet. columñ. v. C. de bo. que libe. dicit glo. in dicta lege. cum oportet idem tenere. s. ꝙ si administrator rei puplice tempore quo cepit administrare nihil habebat si tempore finiti officij reperitur ditissimus quod ex publicis pecuniis p̄sumitur ditatum. sed ipe bal. ibi dicit in publico administratore qualitatem persone inspici ꝛ sufficit rationes diligenter reddi arbitrio boni viri ꝛ siquidem apparuerit eum extorsisse. sufficit ꝙ puniatur penis legitimis. Causa honoris vel officij soluitur morte. ꝛ idem est in oibus cohērentibus persone. ꝛ sic nota ꝙ sicut heres non succedit in officio. ita non succedit in lite cum officium morte finiatur. Et quid si defunctus nō habebat iustam causam litigandi ꝛ sic debebat cōdemnari in expensis. an heres poterit i expensis cōdemnari nisi appellationem prosequatur. Respondeo sic. bal. in lege. si pater. C. si pen. appe. Et an liceat repetere officium vel dignitatem. vi de que scripsi. honores. v. qui propter. ꝛ v. qui honores. ¶ Due psone vni publico officio non deputent vt pet. .ordi. de vallid p regē Joānē. ij. āno. 1451. In regis domo null⁹ duplicē hēat officiū vt pet. 35. ordi. de madrid p regē alfōsū. Null⁹ ēt actuari⁹ scriba i regis cācellaria duplicē hēat officiū nec coīā alio q̄ sibi deputato iudice nisi sit iudex delegat⁹ scribat. aī ipo iure p ꝑma vice p q̄ttuor menses. ꝛ pro 2a vice p octo mēses ab ipo officio sit suspēsus. ꝛ p tercia vice ab habito ꝛ deinceps hēndo eodē officio sit iha

c. mandatum. i. q. a. cessio. 3. q. tutor. 6. pignus. 5. q. solutio. 4. q. f. commodatum. 6. q. reuocatio. i. q. a.

¶ Obses. vide. pignus. 3. q. b. testamentum. 3. q. c.

¶ Obsessio. vide. exercitus. i. 2. 3. q.

¶ Oculus. vide. clericus 3. 4. q. rex. 21. q. a. pena. 5. q. regina. i. q. discor/dia. i. q.

¶ Occultum. vide. matrimonium. 12. q. clericus. 3. q. o. episcopus. 7. q. b c. regula. 2. q. regula. 19.

¶ Occasio. vide. regula. 2. q. regula. 12.

¶ Odium. vide. sepultura. 8. q. rex. 9. q. clericus 4. q.

¶ Officiū. vide. rex. 15. q miles. 10. q. studiū. 5. q. mutuū. 3. q. i. iudex. 5. q

© Biblioteca Nacional de España

bilis.vt.l.127.§.Item por que en esta corte. ordi.de segouia per regem iohannē.ij. Anno.1433 Nec etiam in aliqua villa vel loco sub officij priuationis pena quis duplicem habeat publicum officium.vt peti.16.ordi.de burgos per regē hēricum. Era 1411. Et vide que scripsi. rectores.v. nullus nisi. et v.se. ꝛ an quis potest

vis.4.q.a.

habere plures dignitates.vide dignitas.v.an eodem tempore. precio publicum officium obtinens ad habitum ꝛ habendum efficitur inhabilis.vt pet.32.ordi.de madrid.per regem alfonsū Vide que scripsi.honores.v. qui propter.et.v. qui honores.in vsi.aut queritur in non presidēte.cum versi. se.Et officium legationis iudicature vel pretorie aut alguazilati vel inermitatis arrendans perdit eum. vt peti. .ordi. de burgos per regem Johannem.ij.Anno.1453.Et arrendatum recipiens non gaudet eius arrendationis vsu.vt ibi.et peti.4.ordi. de valladolid per regem Johannem.j.Anno.1385.vide alguazelus v.et alguazelati.Et symonia.3.q.f. Et rex.15.q.y.super v.preses.v.presidis. ¶ Officium publicum perpetuum nisi loci cui es vel decenij.ibi incola habere non potest.vt peti.7.ordi. de madrid.per regem Johannem.ij.Anno.1419. Et p eum peti.i.ordi.de valladolid.Anno.1420.et p eum peti.3.ii.20.ordi.de medina.Anno.1433.vide rectores.v.non nisi. Et hoc quocunq; pncipis rescripto vel rescriptis cuiuscunq; clausule derogatorie vel firmitatis in contrarium nō obstantibus vt in dicta peti.20.ordi.de medina.Et melius in dicta peti.i.ordi. de valladolid. Et quod predictum est de decennij incola est correctum. per eum in peti.i. ordi. de palençuela. vbi dicitur q; naturalis vel incola. aut ibi transferens domicilium possit habere dictum officium publicum perpetuum. Clerici officia publica habere non possunt nisi sint cōiugati qui nec tonsuram nec habitum clericalem portant. Sed si tales cōiugati postea tonsuram resumant ad ea officia habita ꝛ ad habenda inhabiles efficiuntur vt peti.13.ordi.de madrid. per regem Johannem ij.Anno.1419.et per eum peti.8. ordi. de medina.Anno.1433. ¶ Ad officia spectationes non valent.vt peti.19.ordi.de soria per regem Johānem primo. Era. 1418. potes ad hoc adaptare que de beneficijs dicitur per.b. in capitulo.nulla.de concessi.pre.et.capitulo. consultationi vestre.de dona.Et vide que scripsi officialis.per totum.Et alguazelus.verbo.et alguazelus aut. Et iudex.i.q.a.verbo. priuatur officio. Et captio. 3.q.c.super verbo. mandati. Et equus item in potro.Et executio.i.q.a.super verbo.executio.verbo si executores.Et rex.2.q.c.super verbo.donare.verbo.nec ꝛ officia.et.15.q.y.super verbo.preses. verbo.presidis merinus.Et que scripsi. bannitus.verbo. de bānitis. in versi. sequitur videre de effectu.et in versiculo. sequitur videre qualiter.

q.furtum.6.q.a.

¶Oleum. vide.vnctio: 5.8.q.ecclesia.7.q.

¶ Officialis. Nota q; vnus non debet se intromittere de iurisdictione alterius vel de officio alterius istud est verum de iudice ꝛ notario. et quocunq; officiali vt.C.de exacti. tribu. lege. quicunq;. li. ij. vbi est glosa secundum quam allegat Gui. q; licet officium iudicis possit prorogari .secus est in officium tabellionis.vnde actuarij possunt conficere acta.sed alij notarij non etiam de partium voluntate.non possunt in aliquo loco conficere rogatis/dicit etiam Gui. q; officium notarij non potest prorogari ad interpositionem decreti. de quibus per bal.in lege.repetita.C.de episco.et cleri.vide quod circa hoc vltimum scripsi.tabellio.4.q.a.sup verbo.scribant.verbo.item si vnus. Et vide que scripsi.iudex.5.q.a. super verbo.officium. verbo.Item nota.vide que scripsi vniuersitas circa prin.Et que scripsi.pena.i.q.a.super verbo.si officialis. Et executio.i.q.a.super verbo.executio.verbo.si executoris.Et iudeus.i.q.a.verbo.iudei loci vbi. Et. rex.i. q.a.verbo.regis officiales. Et.24.q.a. super verbo.regis officiales.Et.officium. per totum. Et solutio.8.questione.bb.super verbo.Judici. verbo. qui peccuniam. et verbo sequenti. Et. sigillum. 7. questione.a. super verbo. omittatur. verbo. Item officialis.ꝛ verbo sequenti/Officialis publicus sub pena priuationis salarij vnius anni in officio alium loco sui non substituat.Et sic substitutus sub pena sexingentorum mor.eo non vtatur. vt peti.6. ordi. de briuiesca tractatu primo. per regem Johannem primo/Siue regis siue concilij officialis quicunq; vltra debitum salarium quid recipiens vltra penas in famie.ꝛ alias a iure statutas ipso facto perdit officium et cum septuplo receptum restituit: cuius due partes accusatori. et due danti. et tres regis camere applicantur. Vide circa hoc.solutio.8. questione.bb.super verbo. Judici. verbo.officialis q. /Et contra sic recipientes fit probatio vt contra iudicem dona recipientem est statutum in foro nouo. quod reperies.sententia.9.questione.b. super verbo probet.de predictis in peti.142.ordi.de segouia per regem Johānem.ij.Anno.1433. ꝛ vide ibi peti. 132.Et vide etiā. l.24. ordi. de briuiesca per regem Johannem./Regis officiales ab armatis in guerra militibus nihil recipiant. Et ab alibi armatis mi-

© Biblioteca Nacional de España

litibus vltra cõsuetũ nõ recipiãt sub officij priuationis. ⁊ septupli recepti pena. vt pet. 132. ordi. de segouia. p regẽ iohãnẽ. 2. ãno dñi. 1433. Et actor. 5. q b. super v. reuocandi. v. auditores ptores. et v. se.

¶ Omagius. De omagio vide plures nõbiles qõnes per spec. li. iiij. titulo. ò feudis. §. i. a. v. et nota. q̃ est omagium. vsq̃ i fi. v. Et vide remissiones quas scripsi fidelitas

Omicidium. Statutus est bononie et etiam padue. q̃ si occisor infra certum terminum habuerit pacem cum heredeoccisi soluta certa pena o muni trahatur de banno. modo ex pluribus heredibus interfecti vn⁹ fecit pacem alij nõ iqueritur vtrum iste interfector gaudeat beneficio statuti. bar. in lege. eadem. §. cato. ff. de verbo. obliga. dicit q̃ sit standum maiori parti heredum. vt si maior pars ⁊ dignior faciat pacez debeat hẽri rata p oẽs. aliter nõ valet. Tu dic q̃ si statutum loquatur per verba singularis numeri. vt si diceret. si habuerit pacem cum herede q̃ sufficit pax facta ab vno ex heredibus qui sit honesta persona. ⁊ causa fecerit bona fide. Si vero statutum loqueretur in plurali numero. quia diceret si interfector habuerit pacem ab heredibus ⁊c. et tunc requiritur omnium consensus propter verba pluralis numeri. ¶ Quero an sufficiat habere pacem ab ipo vulneratu mortifere. barto. in lege. damni. §. labinus. ff. de dam. infect. dicit q̃ non. quia de herede loquitur statutum nõ de testatore. Sed tu dicas contrarium. nam statutũ quod loquitur de here dẽ cõsiderat personam defuncti prout repzesentatur ab herede. de quib⁹ per. bal. in. l. si manumissus. C. ò liber. ⁊ eo libe. Itez an occisus põt partem occi p
dentib⁹. dic vt nõ. ff. ad silla. l. diu⁹ marc⁹. ⁊ ibi p bar. ⁊ per cy. l. trãsigere. q. fi. C. ò trãsacti. põne testator dixit oĩb⁹ offẽsorib⁹ meis pacẽ facio ⁊ eos libero q̃rit q̃d opãtur ista v̈ba Rñdeo. si ex forma statuti aliq̃d opatur pax seu bñficiũ pacis facte ab herede idẽ o pat a testatore si aũt sum⁹ i iure cõi sublata ẽ actio ad vidicta ciuilr mouendũ. pena aũt applicãda fisco nõ ẽ sublata bal. i. l. cũ hij. 6. colum. C. ò le. ⁊ fideico.

Omicidiũ. primo q̃ro quid est omicidium. dic q̃ ẽ hominis occisio. 7. pti. ti. viij. l. i.

a ¶ Secundo quero quotuplex est omicidiũ. dic q̃ triplex. s. iniustũ. iustũ. ⁊ causale. e. ti. l. i. Alibi aũt ponitur alia diuisio. voluntarij. fortuiti. ⁊ coacti. clericus. 3. q. b.

a ¶ Tercio quero q̃s põt de omicidio acusare. certe cõiunx:[a] ⁊ parẽtes: aut filij: vel frater ⁊ ceteri occisi cõsanguinei ita q̃ p
ximior preferatur: quo negligente admittitur sequens. Et si nõ sit consãguineus qui possit neq̃ velit accusare tunc admittitur quilibet de populo. 7. p. ti. viij. l. xiiij.

¶ Quarto quero que est pena omicidij. [b] dic q̃ si in eo culpa precessit casũ vt q̃ domũ retegulãs p pe carreriã: aut ramũ arborum scindens: nõ clamat vt transeuntes caueant: vel in calle: aut i loco inconsueto: equus currens[c] nõ facit homines vociferando cauere aut ludens alium pcutit seu impellit vel consuetus dormiendo surgere ⁊ cuz armis ledere alios nõ auiset: seu inebriatus occidat: ad quinquẽniũ i insulã relegat. e. ti. l. 5 dãnũ. §. q. d. 7. 6. q. a.

b ¶ Item si medici: vel cirurgici: ipericia: moritur infirmus: relegat iperite agẽs ad quinquẽniũ in insulã ꝓpter culpã: et si mortu⁹ erat fu⁹ soluet a domino extimationem. Idẽ de muliere alij me/

a ¶ Coniunx. vide. iniuria 4. q. a. sr v vroze.

b ¶ Omicidij Que ẽ pena occidẽtis seu vulnerantis hospicionariũ. vide rex. 15. q. p. sr v. hospicionarium. v. hospicionariũ vulnerãs. ⁊ q̃ sit pena occidentis seu vulnerãtis vel al iniuriãtis aliquẽ de regis vl alicui⁹ cõcilij officialib⁹. vide. rex. 24. q. a. sr v regis officiales. ¶ Et an occidens seipm põt habere heredem. accusatio. 10. q. g. et que ibi scripsi super v. alia. v. quando aliquis.

c ¶ Currẽs. Et vide. clericus. 3. q. b. super verbo currendo. Et damnum. 5. q. a.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ patri. filius impius pri per eum pot castigari. ⁊ non se corriges artius castigabitur p iudicē pm pris voluntate. ⁊ sic ē in. l. eius. C. de patria potes. Et de hoc vide. l. nequaq̄. ff. de plano. ff. ꝺ offi. pcō. ⁊. l. i. §. cuz. pfonus. ff. de offi. p. vrbis. ⁊ hoc ī plorato iudicis officio. vt nōt glo. ī l. si duo pfoni. ff. de iure iuran. Et facit qꝺ scripsi captio. 3. q. a. sr ꝺ. capere. ꝺ. Itez lex tantum.

b ¶ plebeꝰ. Et in curia aut rastro regis occidēs aut vlnerās nō hita distinctiōe psonarū occidet. vt scrip. rex 25. q. b. sr. ꝺ. pcutiat. ⁊ si p insidias occidat plebeus cōburit vt j. §. q. c. sr ꝺ. occidēdi. ꝺ. plebeꝰ insidiator.

c ¶ Occidat si tēpore aggressionis et violētie. etiā si preter propositū seq̄tur homicidiū camina ad impregnādū faciente. si vero dolose fecit q̄ moreret paciet penā omicide (Joē est de apothecario sine iudicis mandato dante medicamē si inde mors sequatur ⁊ si dolose nō vedit.) e. ti. l. 6. vide dā num. §. q. g.

c ¶ Item alij mala medicamina ad hoiem occidendū vendens: vel ad cognoscendū ostendēs: aut modū dicens confitendi: patietur vna cū eme pena omicidij. Iz no consequatur effectus Et si mors seq̄tur emēs occisor leonibus (seu aliis aīalibus.) tradatur laceranꝺus. e. ti. l. vij.

ꝺ ¶ Item pregnans abortsum scienter vt partꝰ nō veniat ad lucē faciens si iam erat viuificatus occidetur: alī ad quinquēnium in insulā relegabitur. Idem de marito scienter predicta faciēte vxori. Si autem extraneꝰ fecerit p viuificato mortem: pro alio exilium q̄nquennale sustinebit ex quo fuit in culpa. eo dez ti. lege. viij.

e ¶ Preterea scias q̄ patriᵉ filium domino seruum vel familiarem: et magistro discipulum p̄mittitur moderate castigare. sed si immoderate castiget: vt cum baculo lapide aut alia re dura: ⁊ mors inde sequat ad quinquēnium in insulā relegabitur. sed si habuerit intentionem occidē di occidetur. e. ti. l. ix.

f ¶ Item castrans: vel castrari faciens liberum vl seruum: quēadmodum si occidisset eum: debet puniri: nisi causa infirmitatis medicinaliter castretur. Item dominus mandans seruum castrari perdit eu3 regis camere applicandum: ⁊ non patietur aliam penam. e. ti. l. xiij.

g ¶ Iniustꝰ ātꝫ homicida si ē miles aut generosꝰ ī insulā ꝑpetuo deportatur ⁊ stati eiꝰ ascendētes vel descēdētes vs3 ad terciū gradū succedūt ī eiꝰ bonis ac si mortuꝰ fuisset. q̄ bꝰ nō existētibꝰ efficiūt regis camere. Si vero ē plebeꝰ ᵇ occidet et eius bona sūt cōsāguineorum iꝰ hñtiū succedēdi. et ea dē pēa ē de alijs de q̄bꝰ s̄ dixi p̄ri. q. b. c. d. e. f. et ī. dicet. §. q. a. e. f. q̄ hñt penā homicide. Et predicta p̄m leges impatorum. Iz p3 hyspanie forum quilz aleuose vel prodicionaliter occidens occidatur. c e. ti. l. xv.

dium siue ex parte insistētis siue ex pte resistētis qui actor fuit aggressiōis ⁊ violētie puniri debet capite appellatiōe nō obstante. q̄z debuit p̄cogitare q̄ violētia ē apta ad cedes ⁊ vlnera inducēda. casus est in lege q̄m. C. ad. l. iul. de vi. pri. vide. vis. 4. q. a. et q̄ ibi scripsi super ꝺ. gentes. Quero qꝺ si p̄ncipalis actor fuit ille qui aliū occidit. an ceteri q̄ cū eo erant. de occiso tenentur dicas q̄ no. faciendi in eos ꝺ cl pa teneri. quia prouidere poterant. vt lege. q̄ occidat. ff. ad legem acqui. ⁊. ff locati. l. si quis domum. §. i.

¶ Quero cum puniatur actor tumultus et is qui occidit si ad sui defensionez nō fecit. vt glo. in dicta. l. quoniam. Sed quid si non scitur a quo fuit occisus an omēs puniantur. de occiso lege cornelia de siccariis. cynus. in dicta lege. quoniam. arguit p̄ro ⁊ contra ego credo q̄ in casu dicte legis quoniam nullus lege cornelia puniatur. quia si ꝺ insistē

ee

tibus fuerit aliquis a resistentibus occisus resistens non agebat occidere. sed violentiam propulsare qđ est eis permissum. si autem de resistentibus aliqs fuit occisus maius est dubium. quia eis nil imputādū sed insistentibus velut operam rei illicite dantibus ꝛ in hoc dubio dicta lege. qm. spāliter prouidet. ꝛ solum punit actorem tumultus qui hoc cogitare debuit. propter culpam autem punientur ceteri. vt in precedenti questione dixi. Quero quid si ex proposito plures inuerunt ad occidendum aliquem qui occisꝰ est. sed ignoratur cuius ictu perierit vide oīdi. cur. li. iij. tt. viij. l. ij. et. b. in. c. significasti. de homici. i. glo. nīa. in. l. si in rixa. ff. ad. l. cor. de sicca. dicit oēs teneri. sed glo. i. in. l. item mella. ff. ad. l. acqui. distinguit aut habuit vnum ictum tantum aut plures. prō casu omēs absoluantur quia constat aliquos nō occidisse. ꝛ sanctius est nocentem absoluere ꝙ innocentem punire. Secundo casu omnes puniantur. ar. vero tenet cum glo. posita in dicta lege. si i rixa. vt per eum notatur in. c. in obscuris. in fi. de regu. iuris. li. vj. quod credo verum. a quo nō discrepat bar. i dcā lege. si in rixa. licet lacius procedat declarādo. ꝛ ego plenius ideo aduerte. ꝙ si pluralitas vulnerū correspondet pluralitati personarum ꝛ sunt omnia mortalia. questio non habebit dubium quia omnes occidisse vidētur si nō essꝫ aliquot per se mortale ad hucidem. quia tunc omnia sil iuncta sunt illa que intulerunt ei mortem. ꝛ sic omnes occidisse dicentur. vt. l. Item mella. ℊ. si plures. ff. ad. l. cor. de sicca. et ita notat Inno. in. c. significasti. ex. de homici. Si autez aliquod vel aliqua mortalia fuissent. ꝛ aliqua non: tunc si mortalia fuissent prioza ad hoc nō vident dubium. quia sequentia sui natura nō mortalia iudicari debent propter prioza vt. ff. ad. l. acqui. l. qua actione. ℊ. sed ꝛ si quis. ꝛ melius in lege. ita vulneratꝰ in principio. ff. e. ti. Si autem fuissent posterioza et tunc adhuc idem de iure ciuili. quia qui primo intulit vulnus non mortale. ex quo huiusmodi fuit propositi vt occideret quod etiam presumitur punitur lege cornelia de siccarijs ac si occidisset. vt. ff. ad. le. cor. de sicca. l. i. ℊ. dyuus. ꝛ sic illi punientur tanqm occidere voluerunt sequentes quia vere occiderunt. Sed vbi vulnus non mortale inferentes aliter veniunt iure municipali puniendi. tunc iudex cautus eos punire poterit tanqꝫ homicidio opem ꝛ auxilium prestantes ꝛ venient puniendi isto casu eadem pena qua homicida. vt plenius declaratur per salice. in lege. raptores. C. de rap. virgi. nisi per statutum aliter prouisum esset. si autem dubitaretur an vulnera mortalia fuissent prioza nec ne. si tamen certum esset quis eorum mortalia intulisset adhuc hic est modicum dubium. quia vel contra omnes de occiso de iure ciuili vt dixi vel cōtra eum de cuius vulnere mortifero constat contra ceteros de ope. ꝛ auxilio cooperatiuo procedetur. Sed vbi dubitaretur quis eorum mortale intulisset vulnus ꝛ adhuc modicum dubium de iure ciuili. vt dicto. ℊ. diuus. Sed supposito ꝙ statutum aliter puniat de vulnere licet illato animo occidendi. ꝛ aliter de occiso insurgit dubitatio. an omnes puniri possunt de occiso vel debent omnes de vulnere illato ne innocentem damnet. ꝛ quia in penis benignior interpretatio fienda est. sed decisionem collige ex sequentibus. ꝛ quia predicta procedūt vbi plura ¶ pluralitas vulnerum correspondet personis ideo videndum vbi non correspondet. puta vnum tantum habet vulnus ꝛ plures fuerunt. vel duo habet. ꝛ tres vel quattuor interfuerunt. ꝛ dic. si cuius fuerit ictus constat ille solos de occiso puniri tur. alij de auxilio et ope. si cuius eorum ictus fuerit non constat hic questio. videbimus quid ō iure cōmuni. postea videbimus quid de iure municipali. ꝛ de iure cōmuni credo omnes de occiso teneri. ꝛ criminaliter lege cornelia puniri quasi omnes simul ictum illum ꝛ vulnus facerent sicut cum plures trabem tenentes vel proijcientes alium occiderint: vel simul plures tenentes lanceam de iure vero municipali in quo propositum non punitur nisi ad effectum producatur est maius dubium. ꝛ dicas ꝙ etiam omnes tenētur de occiso. nam statutum disponit in casu certi qualiter puniatur occidens: ꝛ qualiter percutiens licet animum habuerit occidendi. ꝛ sic disponit in casu in quo de certo constat agente. vbi autem dubitaretur non disponit. ꝛ sic in iure cōmuni dimittit. de predictis per salice. in dicta lege. quoniam. C. ad. l. iuli. de vi. pri. ¶ An vulneratus post triduum ambulans presumatur ex vulnere mortuus. glosa in lege. si virgis. C. de emenda. seruo. videtur sentire ꝙ non. Sed tu potes dicere aut constat eum ex vulnere mortuum. ꝛ tempus non inspicitur. Aut constat de contrario. ꝛ idem. aut dubitatur. ꝛ infra triduum presumitur mortuus ex vulnere. vt in dicta glosa. vltra autem triduum ꝛ tunc aut non perambulauit. ꝛ ex vulnere presumitur mortuus. aut perambulauit. ꝛ tunc non. aut post octo menses decessit ꝛ non presumitur ex vulnere decessisse. vt extra. de cle. per. cu. c. ij. Intra vero videtur textus ibi sentire ꝙ presumatur ex vulnere decessisse quod placet nisi ex mala ꝛ inordinata eius vita aliud presumatur. Nam ꝛ presumptio tollitur p̄ sumptione fortiori alteri contraria vt. C. de presump. lege. ius eiꝰ. de predictis per salice. in dicta lege. si virgis. de quibus vide etiam per bar. in lege. si in rixa. ff. ad. l. cor. de sicca. ¶ Item propter domini inimiciciam occidens vel debilitans eius agricultorem vel vasallum aut eius cōmensalem occidatur nisi hoc faciat in sui defensionē vel si sibi sit datus pro inimico aut cum eius inimicis ad rixam veniat. quia tunc iuris communis dispositione punietur. ꝛ etiam occidetur si

© Biblioteca Nacional de España

pomos aut messes incendat aut eius vineas scindat. Sed si eorum quelibet capiat aut citra membri debilitationē vulneret vltra penas a iure cōmuni statutas soluat ei tres mille mor. currentis monete. Si autem aliquid rapiat vel alis damnū eis iferat cū qōrupli pena resarciat ꝛ si vnde resarceat non habet luat i corpore. vt. l. 3. ordi. de guadalajara per regē Johānem. j. anno. 1390. vide de isto rapiente inq̄sitio. 4. q. fr. v. cōducho. v. i. ¶ Licet contrarium scripsi damnum. f. q. d fr. v. damno v. i. ꝛ vide. vj. v. seq̄nti ¶ Item q̄o iuris de vulnerato mortuo ꝓpter eius in curiā. b. in. c. significasti. d homi. di. i. col. ij. f. si vero constaret. v nota tamē.

a ¶ Adiuuare si quis faciat insultum contra consanguineum meū volens eum occidere ꝛ ego volens adiuuare. consanguineum meum occidam inuasorem non sum puniendus quia habenda est ratio affectionis hoc tangit glosa in lege. vt vim. ff. de iusti. et iure. ꝛ clarius notatur in. x. collatione de pace. te. et eius vio. c. i. hec per bal. in. l. raptores. 2. columna. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ vide que scripsi. defensio.

b ¶ Tenetur. aliquis ducitur ad supplicium per curiam ipi timentes ne per viam eis aufferatur ipsum in itinere gladijs percusserunt ꝛ interimunt ꝺ nūquid debeant puniri. dic q̄ sic. nisi super hoc habuerint specialem cōmissionem. quia tunc vt publica persona non vt priuata faciunt. ꝛ de mandato superioris. vnde quilibet priuatus occidens talem ductum punietur capitaliter. de quibus p bal. in lege. additos. circa fi. C. de epis. audi. ¶ Mandaui per litteras q̄ committens homicidium nū quid nuncius qui sciēter portauit litteras puniatur de homicidio subsecuto. Respondeo sic. vt notat cynus. in lege. non ideo minus. C. de accusa. ¶ Item si mandauī ticio. et ticius Sepo. omnes tenentur q̄ ille qui facit p alium facientes per alium ipse per se fecisse videtur. baldus. i lege. vt nomen. f. ne autem. columna. fi. C. de cadu. tollen. vide. mandatum. 3. questione. a. sup verbo mandatarius. verbo an in delictis. in versiculo. q̄ro quid de nuncio ¶ Vide que circa hoc scripsi supra quarta questione. g. h. et quasi per totam questionē. ¶ An prestans arma tenetur de homicidio. vide clericus. 3. questione. b. super verbo. animetur. ꝛ ibi vide an erit clericus homicida. si amicis super eius vindictam loquētibus nil dixit.

c ¶ Defendere. vide que circa hanc defensionem plene scripsi. xxv. q. b. super verbo. moderamine. et vide. clericus. 3. questione. b. super verbo. excusare. et reuocato. i. questione. d. super verbo. capere. in fine. ꝛ que scripsi. defensio.

ꝺ ¶ Sorore. et vide vis. 4. q. p. super verbo. arbitrio v. et cum supra. in versi. i. et. ij.

ꝺ nv.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Occidat. et vide que circa predicta de bannito an possit impune offendi. scripsi bannum. v. de bannitis. in vsi. quero nunquid bānitus. Item qui potest bannitum per se occidere: an potest per alium. vide adulterium. 10. q. a. sr̄ v. occidere.

b ¶ fatuo. Quero si prętēditur furor an possit probari simulatio dic q̄ sic. vt ff. de cura. furi. l. obseruare. et. ff. de offi. pre. l. diuus. v. si vero. Scias tamen q̄ si quis tempore sane mētis cōmisit homicidium et postea factus est furios⁹ q̄ tempore furoris nō potest condemnari ad mortem. qz furiosus habetur loco absentis. sed patietur annotationem bonorum. de quo per bal in. l. furiosum. C. q̄ test ta. fa. po.

armis se defendat. diurnum autem quē sine periculo capere potest nō debet occidere. ¶ Jt nō tenetur si militē ab acie fugientē (et ad inimicos se transferētē.) domino derelicto cum nō potuit capere occidat. ¶ Jdē etiam de occidente suarum domorū: prediorū messis: aut arborū: combustorem nocturnuz in ipo actu. seu diurnū defendēdo suas res quas ei violenter auferebat raptorem. ¶ Et idem si publicum latronem seu

c ¶ Occidendi. Qui nō ex proposito alium occidit in corneliam nō incidit pro modo tamē culpe punitur. Casus est sali. in. l. frater. C. ad. l. cor. de sicca. vide q̄ scripsi culpa. in prin. v. delinquens qui. Sed dubitatur an dolus in libello debeat allegari. videtur q̄ nō per ea que notat Cy. C. de fal. l. exemplum. et adde q̄ dixit sali. C. de iniuri. l. et si nō cōuicij. in. 3. q. Querit glo. in dicta. l. frater. de modo probandi absentiā doli. respondet q̄ presumptiue. quia vere nō potest probari: cum solus deus anime sit scrutator. presūptio est autem q̄ animū nō habuit si amiciciā vel affinitatem probat. et dicta glo. nō vult. q̄ presūptio p se sola sit sufficiens ideo copulatiue adiecit et qualitatem occidentis. puta an als esset homo rixosus vt insidiosus et sic prauе vite. an vero frugis bone et forte differenter quia vite religiose. et forte valitudinarius talia verum similiter atemptare nō ausus vel etiam esset tunc furiosus vel ebriosus vt infra dicam. Similiter ponderandum est instrumentuz cum quo percussit vt ex. de homi. c. significasti. lo. 2. Similiter modus vt. ff. ad. l. acqui. in lege. quacunq;. ſ. p inde. et lege. item si obsteterjs. ſ. fi. et vbi ex qualitate facti iudex esset indifferens cui parti deberet animum applicare. vel ei qui facit dolum presumi: vel

p̄dōnē occidat. a ¶ Jdē de stulto fatuo: b aut minore decēnio cum dimidio: quia nō tenentur ō omicidio. e. ti. l. iij. ¶ Et de stulto: aut minore. vid. accusatio. ſ. q. c. c ¶ Item casualiter sine animo occidēdi occidēs nō tenetur: debet tamen iurare nō voluntarie ſ casu accidisse et probare q̄ inter occisum et eū nō erant inimicicie cum omnibus probis: et si iurare nolit est contra eum suspicio. ido arbitrarie punietur. e. ti. l. iiij.

qui non cum pro vtraq; parte sint coniecture. tunc pro ea parte cui amicicia vel affinitas fauorem persuadet decidere debet. vt cuz potuit quē occidere cum ferro securis et reuoluto manubrio eum percussit cum manubrio et mortuus est: vel eum percussit cum basta lancee et non cum ferro cum potuit vt. ff. ad l. cor. de sicca. l. i. ſ. si lancea. Que q̄ ro q̄ndo potest occidenti culpa ascribi et quādo culpa eq̄peretur dolo. Respondeo vt i glosa dicta lege frater. que tres pōit casus. ſ. quando per lasciuiaz. vel q̄n do per incēdia fortuita cōmisit: vel quando cōmentarienſis minus bene custodiuit carceratos. Et pro ista materia elucidanda dic. aut culpa ē lata aut leuis aut leuissima. Si lata aut de ea que causatur a iuris ignorantia. et remito ad ea que dixit sali. in lege. senatus. C. de hijs qui. si. ascri. Aut de illa que causatur a facto cōmisso vel neglecto. et tunc distingue actiones persecutorias a penalibus et in persecutorijs defendentibus ex contractu non est dubium q̄ lata culpa equipatur dolo. vt. ff. man. lege. si fideiussor. in princi pio. et depo. lege. q̄ nerua. In persecutorijs vero descendentibus ex delicto de lata culpa non iudicatur vt de dolo. vt. ff. ne vis. fi. ei. lege. i. ſ. si quis. fallit ratione officij suscepti in quo quis peritum videtur se confiteri vt. ff. si messis. fal. mo. di. lege. i. ſ. hec actio. In penalibus autem dic aut pena est corporis afflictiua: aut pecuniaria. primo casu regula est vt non equiperetur dolo. vt lege. cum quidam. et lege. in lege. ff. ad. l cor. de sicca. fallit in comentarienſe. vt. C. de custo. re. lege. ad comentarienſe. et. ff. e. ti. lege. milites. et lege fi. et hoc forte ratione suscepti officij cuius ratione videtur se ad diligentiam obligare et se peritum profiteri vt supra dixi in messore.

© Biblioteca Nacional de España

Item fallit quod de aduocato notatur.ff. q̄ ꝗs̄ q̄ iuris.l.ij. Item fallit in.l.q̄n multa.C.ad.l.iuli.de vi. Item fallit vbi de sola scientia quis punitur vt.C.de rap.vir.l.i.ꝛ ad.l.iuli.maiest.l. q̄s quis ad fi. Item fallit in.l.si quis.ſ. qui aboꝛtionis. ff.de penis. secundo casu q̄n do pena est peccuniaria dic q̄ lata cū pa nō equiperatur dolo. vt.ff.vi.bo.rap.lege quia tamē. fallit in casu.l.i. ſ. si quis testam̄to.ꝛ facit q̄ dixi de meſſoꝛe ꝛ cōmētariense ſ. Si vero culpa est leuis tūc adhuc tantum mitioꝛ erit pēa q̄ntum minoꝛ erit culpa. vt ff. de regu. iuris.l.q̄ caloꝛe ſ. Si autē esset leuiſſima adhuc tā tum minus puniret vt. ff.ad.l.acq̄. l.ſcientiam. ſ. qui cum aliter. ꝛ biſs duobus casibus inquit Ly. q̄ punitur ciuiliter nō criminaliter: ſed ſi nō posſet ſoluere luet in coꝛpoꝛe. ſed bar.in.l.reſpiciendum. ſ. delinquit.ff.de penis. dicit q̄ etiam biſs casibus quis puniatur criminaliter. licet mitius quod placet vbi maleficium cōmiſſum non concernit rem familiarem als p̄cedit dictum Ly. de predictis per Sali.in dicta.l. frater/Quid iuris ſi tempoꝛe aggreſſionis ꝛ violentie etiam ſi preter propoſitum ſequatur homicidium. vide ſupra.4.q.a.ſup. v̄. occidendi. v̄. ſi tempoꝛe/Item reges indulgent homicide niſi de morte ſecura. ꝛ ſecura moꝛs dicitur que nō probatur in riꝛa facta. fo.no.c.lxj. vide pena. ſ. q.e.ꝛ vide proditoꝛi.i.q.a. v̄.et dicitur. Et pena ſ.q.e. ſuper verbo.capiendo/plebeus inſidiator alterius vite comburitur. vt.ff.de penis.lege capitalium. ſ. nō nunq̄.

d ¶Sed irato ebꝛio: infirmo: vel furioſo ſe aut alium occidere volenti: poꝛrigens arma cum q̄bus hoc faciat per inde punitur ſecuta moꝛte ac ſi ipe poꝛrigens occidiſſet.e.ti.l.x.

e ¶Item iudex falſam sētētiam ad moꝛtem :[a] mēbꝛi mutilationē: ſeu perpetuum exilium pꝛoferens. Et teſtis in tali cauſa falſum deponens: patietur penam homicide e. ti.l.u. vide ſententia. 9.q.b.

f ¶Ultimo eſt ſpecialiꝛ notandum q̄ aſcendēs deſcendentem[b] vſq̄ ad p̄ nepotē incluſiue:ꝛ econtra. aut frater fratrem. aut auunculus nepotē: ꝛ econtra.ꝛ cōiunx coniugem. aut ſocer generū vel nurum:ꝛ ecōtra. ſeu victricus priuignum: et econtra.aut libertus patronum: iniuſte occidēs armis: aut veneno:publice flagellat⁹ ſacro coꝛij:cum cane : gallo:colubꝛo:ꝛ ſymio: eſt includendus:ꝛ inſutus proijciatur in mari: vel in flumine propinquioꝛi.

¶Idem de dāte ad hoc adiutoꝛium: vel conſilium[c] licet nō ſit moꝛtui conſanguineus.

¶Item ad occidendum patrem venenum emēs licet ad effectum peruenire nequeat per inde ac

a ¶Moꝛtem. Et vide que ſcripſi iudex. 9. q.d. ſuper verbo.damnatur.

b ¶Deſcendentem. quero vtrum occidens filiū ſpuꝛium teneatur pena legis pompee de paricidijs. dicas q̄ ſic quia natura cōmunis est bal.coll.x.feu.c. naturalis. colūna.ſi.ſi.de. feu. contro.fue. inter do.ꝛ agnos

c ¶Conſilium. dicitur autem cōſulere alē q̄ verbo ſuadet. Sz ille q̄ aliquid adminiſtrat delinquenti vel eum aſſociat tempoꝛe delicti dicit̄ pꝛeſtare opem. Etiam ſi nihil aliud faciat niſi q̄ ex pꝛopoſito aſſociet eum q̄ pꝛeſumitur ſi ſe cum ſtat armatus ſecundū Inno.in.c.contingētia.ex̄.de cle. percu. Nam ille qui ſe armat pꝛeſumitur ꝺ riꝛa vel bello cogitare. ꝛ repꝛehenditur glo.in lege. ſeruum.C. de ſer.fugi.nam ymo quis ex cōſilio punit̄ quā do tendit in alterius perniciem cum dolo.de quo p bal.in.l.requirendi.C.de ſer.fugi. An perſuadēs an conſulens puniatur vel nō.ꝛ quomodo facto nō ſecuto.ꝛ dic q̄ aliquando.l.notat.ꝛ punit perſuaſionem facto etiam non ſecuto.ꝛ tunc ſerua.l.illam pꝛo qua accidit.l.i. ſ. perſuadere cum ibi notatis. ff. de furtis. Aliquando.l.punit. demū facto non ſecuto. tunc aut factum non fuit ſecutum. quia cogitatum non fuit deductum vllo modo ad cognatum.ꝛ tunc perſuadens ſeu conſulens pena ordinaria non punitur vt.ff.de furtis.l.qui.ſeruo. in pꝛin. Aut factum non fuit ſecutum.quia cognatus ad quem cogitatū deduxit non potuit habere effectum. Et tunc quando quo ad ipm principalem cognatus nō punitur. queſtio habet modicum dubium.ꝛ dirimenda ē per pꝛecedentia. Sed quando punitur ac ſi factum fuiſſet ſecutum quod eſt regulariter in atrocibus tunc perſuadens vel conſulens punitur eadem pena cum

© Biblioteca Nacional de España

faciente. ꝛ vide pena. ſ. q. e. ſi v. cogitationis. i ꝓn. Quero ſi in lege non eſt aliqua ſpecialis pena impoſita perſuadenti vel conſulenti dic eum puniendū eadem pena. qua faciens eſt puniendus. vt. ff. ad. l. cor. de ſicca. l. nichil. ꝛ ad. l. pon. de parici. l. iuris fallūt predicta quando propter aliquam accidentiam vel qualitatem delictum cenſetur grauius in alterius perſona vt patet in furto manifeſto ꝛ non manifeſto. Nam perſuadens furti non manifeſti tenetur ꝛ faciens manifeſti poteſt teneri. vt. ff. de fur. l. qui ſeruo. in ꝓn. et. ſ. is qui opem. Idem ſi. l. diſponeret vt in perſona nobilium duplicarentur pene. Et idem ſi pena regularis non eſſet facienti infringenda propter aliquā qualitatem ei coherentem vt in dicta lege. qui ſeruo. ſ. item placuit. Item predicta vera vbi faciens non eſſet alſ. facturus. alſ nō credo penam vniformē vt in. q. ſe. dicam. Quero an perſuadens an conſulens teneatur. ſi is qui fecit nihilominus facturus fuiſſet Dy. in. c. nullus de conſilio eꝝ. de regu. iuris. li. vj. dicit ꝙ etiam ſi erat alſ facturus tenetur quia perſuadendo non debuit eius maliciaꝫ augere. Sed tu dic ꝙ diffoꝛmiter tenetur nam vbi alias faciens non fuiſſet facturus tenetur eadem pena qua faciens niſi in. l. aliter caueatur. ꝛ in precedenti q. dixi. vbi erat autem alſ facturus mitius punitur. quia tunc non eſt cauſa delicti. ꝛ ſecundum maioritatem acceſſus maioꝛ infringatur pena vt dicam infra in eo qui opem ꝛ miſterium. ꝛ adiutoꝛium prebꝫ Et ita credo fuiſſe de mente Dy. Quero quid ſi perſuadens reuocauit conſilium dic ꝙ non tenetur ſi legitime reuocauerit nec eſt idem in perſuaſione ꝙ in mandato cum reuocatio mandati ſufficiat peruenire ad noticiam mandatarij. ſed in perſuaſione ꝛ conſilio oꝛtet ꝙ expreſſe diſſuadeat ꝛ contrarium cōſulat quinymo ſi non probabiliter ꝛ firmiter credat ꝙ poſt diſſuaſionem ꝛ conſilij reuocationem illi cui conſultum eſt reuocetur a ꝓpoſito deliquēti. debet is denunciare ei de cuius pernicie agitur vt ſibi precaueat ꝛ ita notat Inno. eꝝ. de homici. c. ad audientiam quod tranſumptiue poſuit bar. in. l. non ſolum. ſ. ſi mandato. ff. de iniurijs. nūc tranſeamus ad examinandam materiam de hijs qui preſtant opem miniſterij ꝛ adiutoꝛij: Circa qō primo quero an huiuſmodi preſtatio opis quocunq; tempoꝛe preſtet ſit beniuolis. diſtingue. nam ſi preſtatio huius opis euenerit preter cogitatum ꝛ ſcientiam preſtantis non eſt punibilis. quia ignoꝛantia facti excuſat a delicto. hoc confirmat. glo. ff. de furtis. l. ſi pignoꝛe. ſ. qui ferramenta. et Dy. in. c. nullus ex conſilio eꝝ. de regu. iuris. aut huiuſmodi preſtatio opis non caruit ſcientia ꝛ conſilio preſtantis. ꝛ tunc ſi preſtatio opis fuit ante malum cōmiſſum. diſtingue maleficiuꝫ irregulare a regulari. nam preſtans opem in irregulari fiendo nō tenetur vt. l. qui ſeruo. in principio. ff de furtis preſtans regulari punitur. vt. e. l. qui ſeruo. ꝛ. ℟. Si autem preſtatio opis fuiſſꝫ tempoꝛe cōmiſſionis delicti vt puta cōmutando eum vt habilius cōmittat malum. ꝛ tunc preſtans opē punitur vt. l. raptoꝛes. C. de rap. vir. Sed ſi preſtatio opis fuerit poſt cum ipm delictum. ꝛ tūc qꝛ hoc poteſt euenire quattuoꝛ modis. ideo ſecundum illoꝝ varietatem diſtinguo. nam interdū quis preſtat opem criminoſo vt euadat per viam fuge. tunc qui preſtat puniendus erit. vt dicta lege. raptoꝛes. et C. de his qui la. occul. p totum. et. ff. de fur. ꝛ ſer. coꝛrup. l. i. ſ. ꝙ autem. et ad. l. iul. de adulter. l. is cuius ope. ꝛ vide infra. in verſi. quero an in caſibus. Item quis preſtat opem criminoſo vt euadat per viam iuſtitie. vt faciunt aduocati ꝛ ſimiles. ꝛ tunc talis preſtatio opis non eſt punibilis. etiam ſi aduocatus ſuccumbat facit quod notat Inno. eꝝ. de ſen. excōmu. c. ſolet vbi dicit ꝙ excōmunicatus non debet euitari ab aduocato a quo conſilium querit in cauſa illius excōmunicationis. Interdū quis preſtat opem criminoſo vt euadat per viam miſericoꝛdie. puta pro illo ꝓncipe ſupplicādo tūc talis preſtatio opis velud permiſſa regulariter non eſt punibilis. ar. ff. de re. du. l. quidam. ꝛ de pe. l. relegati in fi. fallit pro damnato de crimine leſe maieſtatis. vt. ff. ad. l. iul. ma. l. quiſquis. et in caſu. l. i. C. de. in. age. non rum. Interdū quis preſtat opem criminoſo per viam elemoſine. et tunc hic etiam regulariter non eſt punibilis cuꝫ etiam poſt condemnationem ſit permiſſa. vt. ff. de capi. di. l. legatum. Fallit ſi aliter ſit diſpoſitū in. l. vt in crimine leſe maieſtatis. vt. C. ad. l. iul. ma. l. quiſquis. ſ. i. Et hoc intellige in ſciente vt dixi in primo membro. An autem bannito elemoſina preſtari poſſit dixit. bar. ꝙ non in. l. furti. ſ. opem. ff. de fur. cum banniti habeantur pro hoſtibus qꝝ nec alimēta ſūt preſtanda. Sꝫ tu dicas hoc eſſe verum. ſi elemoſina prebentur in loco prohibito. Sed dicas ſecus eſſe ſi preberētur extra territoꝛium. ꝛ de hoc dic etiam vt per ſali. in dicta. l. quiſquis. ꝛ vide dos. ꝫ. q. e. ſuper verbo. lucratur. verbo. pone ꝙ vir. Quero an in caſibus in quibus preſtatio opis ſit punibilis pena inter preſtantes ſit vniformis. vide regula. ꝛ queſtione. a. regula. 18. et. b. in capitulo primo. de offici. dele. et Dy. in capitulo. facientes. de regu. iuris. libꝛo. vj. et quantum eſt de iure canonico pene ſunt diffoꝛmes ſecundum varietatem auxilij preſtiti ꝛ prauam intentionem preſtantis. vt patet extra. de homici. c. ſicut dignum. et ibi per Inno. et de hoc notat glo. extra. de offi. dele. capitulo primo. Ego idem credo de iure ciuili pro cuius declaratione eſt aduertendum. ꝙ quandoq; quis preſtat opem vt criminoſus euadat. ꝛ dic. aut preſtatio opis cadit in ſpeciale nomen maleficij. ꝛ tunc punitur pena illius vt patet in eo qui fecit quominus quis a familia

© Biblioteca Nacional de España

caperetur. nam incidit in crimen. l. iulie. de vi. vt in auctentica. vt omnes obe. ſ. arripere. Similiter in eo qui condemnatum ad mortem arripuit qui in. l. iulia maieſtatis incidit. vt. ff. ad. l. iulia. l. eius. Aut non cadit in ſpeciale nomen maleficij tunc punitur pena generali illius ti. C. de hijs qui latro. vbi qualitas opis preſtiti. ⁊ intẽtio preſtantis inſpicitur. ex hijs habes q̃ in preſtantibus opem ad euaſionem non ſemper pene ſunt vniformes. Quandoq̃ quis preſtat opem ad maleficium cõmitendum ⁊ iſtud eſt inquirere in quandam. q. quam ponit Cy. C. de age. nili. non rump. ſ. an faciens ⁊ preſtans opem ad faciendum puniatur pari pena. dicas aut preſtatio opis ⁊ auxilij dedit cauſam maleficij tunc opem preſtans ⁊ faciens pari pena puniatur. vt. l. nichil. ff. ad. l. cor. de ſicca. Aut non dedit cauſam maleficij ⁊ tunc media pena puniatur. vt. l. is qui opem. ff. de furtis. ⁊ intellige media. i. minori pena que media dici poteſt. habito reſpectu ad minorem ⁊ grauiorem. ⁊ pro euacuatione iſtius materie lacius conclude. ⁊ ſic aliquando lex que punit facientem de opem preſtante nullam facit mentionem. ⁊ iſto caſu ex generali diſpoſitione legis qua cauetur. vt opem preſtans maleficio puniatur. dico opem preſtantem puniendum ſed diuerſimode. quia ſi prebuit cauſam maleficio pariter puniantur ambo. ſi non mitius puniatur qui opem preſtitit ⁊ hoc totum vt pena cõmẽſuretur delicto. vt. ff. de adulter. l. miles. ſ. mulier. ⁊ de falſa. l. diuus la. ⁊. ⁊ clarius extra. de homi. c. ſicut dignum. pro primo membro facit. ff. an. l. cor. de ſicca. l. nihil. ſ, qui actor. pro ſecundo facit. l. qui opem. ff. de furtis. Aliquando lex que punit facientem de opem p̃ſtante facit mentionem. ⁊ tunc aut ſingulariter ⁊ ſpecifice de certa opis ſpecie. puta qui illum cõcomitauerit puniatur tali pena vel qui arma ſciens ſibi cõmodauerit. ⁊ tunc in ſpecie exp̃eſſa ſeruanda eſt lex illa. In non exp̃eſſis ſtabo diſtinctioni ſupra poſite aut eum punit vniuerſaliter ⁊ collectiue de oĩum vel quacunq̃ opis ſpecie. ⁊ tunc aut penam ſpecificat ⁊ exp̃rimit. Aut nullam ſpecificat ſed inde terminatam relinquit. Exemplum primi puta ſi lex dicit ⁊ eadem pena puniatur quis ſibi quamcunq̃ opem preſtiterit ⁊ tunc ſtabo vniuerſitati verborum ex quo lex eſt certa quantumcunq̃ durat. vt. ff. de exerci. lege prima. ſ. is qui nauem. et. ff. qui. et aqui. lege. proſpexit. Exemplum ſecundi. ſi lex dicat qui opem quandocunq̃ preſtiterit eidem per iudicem puniatur. ⁊ tunc cum ei nulla pena ſit adiecta recurrendum eſt ad diſtinctionem primi membri ſupra poſiti. aut lex punit opem preſtantem ſimpliciter ⁊ indiffinite de nulla ſpecie opis facta mentione. puta qui opem ei preſtiterit puniatur in tantum. ⁊ tunc aut hec pena eſt mitior illa que eſt imponenda ipi principali. ⁊ tunc credo quamlibet ſpeciez opis etiam ſi cauſam non prebuerit morte vel maleficij ſub illa indiffinita comprehendi quia omnium particularium ſub indiffinita comprehenſorum eſt eadem ratio. Ideo hec diffinita equipolet vniuerſali quod patet. quia de minori pena ſolum videtur diſpenſatum in caſu in quo preſtatio opis prebuiſſet cauſam maleficij. Item alijs ergo caſibus pena eſt debita ⁊ cõmunis. nec minorata in vno caſu debet facere minorari in alio. quia ſufficit ſi cui ꝛc. ar. l. tutori. C. de nego. geſ, aut pena eſt eadem cum principali pena. Et tunc credo q̃ indiffinita debet limitari ⁊ reſtringi vt intelligatur de tali ope que fuerit cauſa maleficij ſecuti. Et eſt ratio quia particularium ſub hac indiffinita comprehenſorum non eſt eadem ratio. Et ideo vbi preſtatio huius opis non prebuit cauſam maleficij dico iudicem debere imponere mitiorem penam pro modo culpe vt dicto capitulo. ſicut dignum. ex. de homici. et. C. de hijs qui latro. lege prima. tene menti quia procedunt etiam de iure municipali cum recipiat declarationem a iure cõmuni. Quero ſucceſſiue an ſi contra opem preſtantem procedatur ſit neceſſe probare ipm principale maleficium. dic q̃ ſic. ſiue nõdum principalis erat damnatus ſiue iam damnatus eſſet. Ratio quia cum ipm factum accedens non poſſit eſſe ſine principali oportet de ipſo conſtare nec probatio contra principalem facta habet ei obeſſe: nec ſententia contra eum lata. vide infra verbo proximo. Quero ſi propter qualitatem inherentem principali que facit ipm in plus vel grauius puniri quam ſit pena regularis an preſtans opem cauſam mali prebentem punitur pena regulari an illa maiori dic aut qualitas tunc inherebat aut poſtea ſuperuenit primo caſu tenetur illa pena grauiori qua faciens. vt lege. vtrum. cum ibi notatis. ff. ad. l. pompe. de pari. vbi. extraneus qui preſtitit opem filio vt patrem occideret: tenetur pena paricidij et non ſimplicis homicide. Secundo caſu aut ſuperuenit ante pactum ⁊ idem cum ex facto obligetur. vt infra dicam. ⁊ ſic qualitatem temporis illius facti inſpicimus. vt. ff. de noxa. lege. in delictis. ſ. ſi extraneus. et lege. ait preter. ſ. Julianus. Aut poſt factum qualiter ſuperuenit. ⁊ tunc punitur pena regulari. non illa maiori vt lege. Is qui opem. ff. de furtis. Quero econtra ſi qualitas inherebat opem preſtanti non facienti. videtur opem præſtantem grauius puniri quam facientem vt patet in filio opem prebentem extraneo vt patrem occidat qui punitur vt paricida et extraneus occidens vt ſimplex homicida. vt. ff. ad. l. pompe. de pari. lege prima in fine. Quero vnde naſcitur obligatio opem preſtãtis. dic q̃ ex facto ſecuto propter opem tantum. vt. ff. de

© Biblioteca Nacional de España

furtis.l.qui ser uo.v.plus.t.l. si qs vxori. ff. nec verbo.e.ti. qđ nō.ppt̄ sta tuta maiorē pe nā imponētia: qñ maleficiuz ē cōmissū in cer to loco vel tpe q̄ in alio t in v nam psonā q̄ i aliā t ēt ppt̄ lo cū t tēp̄ appo nendū in libel lo. ¶ Quero si plures ōmittāt vnū maleficiuz an q̄libet ipoz pt̄ puniri tā de maleficio q̄ de auxilio inuicem pstito. Et vide tur q̄ sic.p tex. notanduz. ff.de furtis.l. qui ser uo.ff.fi.qđ in telligit bar.ve rū eē vbi diuer sa beneficia cō miserūt puta si plures res sin guli subtrahe rent: vel alter vulnus inferret alicui i brachio t alter in capite Sed vbi ambo vel plures vnū maleficiū tātuz cōmitterent t v nū homicidium vel vnum furtū puta simul oēs subtraxerūt tra bem.vt.ff. ad.l acqui.l. ita vul neratus.in fi. t de furtis.l.vul garis si duo. tunc cuz quilibet teneatur vt principa lis non poterit teneri accessorie.vt.ff. de fideiusso. l generaliter. Et quia licet sint plura facta: tamen tē dunt ad vnum effectum committendū. Ideo vna pe na solum est imponenda.vt.l.illud.in fi.ff.ad.l.aq qui. De predictis per salice.in dicta.l.raptores. L. de rapto.virgi.t qualiter.t quando punitur is qui si occidisset est punit̄ Et filius alius hoc sciēs nec patri reuelans cū po ssit:ad quinquēniū rele gat̄ .e.ti.l.xij.

¶Optio. Vide.actor.4. q.legatū.4.q.k.

Opus. Primo quero quid est opus. Vi / de.rei.9. q.a.

a ¶Secundo q̄ro.quotu / plex est. Vide.rei.9.q.a

a ¶Tercio q̄ro. q̄liter fūt fienda edificij opa. Dic q̄ edificans ppe muruz dimittere tenet̄ quinq̄ cuz pedes latitudinis vie inter murū t edificiū. z. par.ti.fi.l.xxij.

b ¶Itē sciēdū q̄ q̄libz po test in suo domuz t tur / rim edificare: t q̄ztū vo luerit extollere: dūmo / do nimis domuz vicini nō detegat̄. ¶Itē nemo de nouo cōpellit̄ edifi / care:nisi ad hoc se obli / get: aut testator cui suc / cessit iussit sibi: sed t tūc tantum spacium versus viam dimittat q̄ztum vi cini dimittere consueue / runt. ¶Reficere autē de bet domū aut turrim in loco populato constitu / taz quilibet eius dñs. e. ti.l. xxv.

a ¶Quarto quero. an cō / pellitur quis ad edifica / tiōem. vide supra proxi ma.q.b. ¶Et an q̄s a ca stri refectiōe pretextu ge neris excusat̄ ne perso / naliter opetur. Vide.ca / strum.3.q.

a ¶Quinto quero. an te / nent̄ socij dependere ex pensas per consociuz fa / ctas in re commuui. Dic q̄ si cōmuni nomine re / fecit de suo preuia denū ciatione consocijs facta tenentur socij partem ex pensaruz post quattuor menses ab operis ꝯsum matione numerādos ei petenti soluere:alias res illa efficitur reficientis. Sed si mala fide nō preuia denunciatione opus fecerit tanq̄z in re nō cō / muni sed vt sua potit ex / pensas t opus factuz re / manet commune. e.titu lo.l.finali.

a ¶Sexto quero.an in lo / co publico licet edifica / re. Dic q̄ non potest pre deliquēti ꝯ / silium aut o pē delinquē di pstat. vi / de plene per bal.i.l. req̄ / rendi. L. de ser.fugi. t p Jo.fa.instit māda. ff tua tm̄. Et p.b. i.c. sicut di / gnuz. exx. de homi. di.2. Et vide.cap tio. f.q. a. b.t que ibi scripsi. ¶Si q̄s accusat̄ de cōsilio p stito ad ho / micidiū: t ꝯ hōicidio p / batur p fa / mā. Item p batur q̄ ille fuit locutus homicide: t ille statim i / uit t occidit t nesciebat q̄d dixit: cer te ex brevita te spacij pre sumit̄ consi liuz dedisse. bar. l. quis bonis.ff. ff. de priui credi. vide ꝯ v. prio.i.v q̄re succesli / ue.

Opus Quā do de bet solui ar tifici: vtruz ante op̄ fa ctum: aut in medio vel in fine. Vide.locatio. 6. q.a. super.v.quando debet.v.faber qui prestitit.t ibi in.v.se. Vide cuius fabris seu expensis debet fieri opus promissum. Et vide.nūciatio. per totum.

a ¶Non detegat. pone q̄ habes propriuz parietem iuxta hortum cuiusdam puelle vel religioso

© Biblioteca Nacional de España

N. circa edifcios publicos -

rū: volo ibi facere fenestram: queritur vtrum possum. Dicas aut facio ad meaz vtilitatez: et possum. aut ad emulationem: vel ad inhonestam intētionez: non possum Bal. in l. vltius. C. de ruitu. Et vide que scripsi. paries.

b ¶ Refectio. Et que scripsi. munus. v. pro murorum. noui muri ciuitatum vel villaruz fieri a nemine possunt inconsulto principe. Et est ratio: ne talis murorū ambitus in futuris emulationem vl̄ seditionem cōtra principē induceret. fallit q̄ndo cōmunitas ipsa vl̄ vniuersitas superiorem nō cognoscit. An autem antiqui possint refici. Distigue: aut sūt depositi per principez ex causa: vt legitur ppluries populū romanū cōtra suos rebelles feciſſe. ⁊ tunc per neminē reſcribi edificium vel op⁹ a priuato in loco publico communi factū: īmo cōmune potest io destruere: vl̄ pro se retinere. e. ti. l. xxiij. prescriptio. 3. q̄stiōe. d.

b ¶ Item non debent prope ecclesiam edificia priuata nisi ad pietatis op⁹ destinata fieri: alias tollent̄ inde. ¶ Et ad quos ecclesiarum refectio spectat nō permittāt eas demolliri. e. ti. l. xxiiij.

a ¶ Septimo quero. an opus publicum demolitum presumitur artificis culpa destructuz. Dic q̄ si infra quindeciz annos postq̄z est factum demolitur presumitur artificis culpa destructuz: nisi terre motu: radio: aut alio inopinato casu corruit. e. ti. l. xxj. Vide. locatio. 8. q. 3. b.

a ¶ Octauo q̄ro. ad quez expectat murorum: aqueductorum: fortaliciorum ⁊ pontium refectio[b] ⁊ cōseruatio. Dic q̄ ad regē principaliter. sed si ciuitas: aut villa aliq̄d istorum sit factura reditus ei⁹ ad hoc deputati sūt prius expendendi: quibus non sufficiētib⁹ collecta p habitatores solluetur aqua: non sūt immunes clerici[c]: seu q̄is alij cuiusuis priuilegij p̄ textu. e. ti. l. xx. Et vide. castrum. 3. q. b. ⁊ clericꝰ 9. q. b.

¶ Oratoriū. Vide. eccle/sia. 4. q. rex. xxj. q.

¶ Oratio. vide. rex. 21. q ecclesia. 7. q. 3. eucharistia. 7. q. penitentia. 5. q.

ORdo. primo quero quot sunt ordines clericales. Dic q̄ ad similitudinem nouē ordinū angelorum sunt in ecclesia nouem ordines clericoz instituti. quoz qui dā minores. alij aūt sūt maiores. minor ē tōsura Secūd⁹ hostiarius. tertius lector. quart⁹ exorzista. quintus acolit⁹. sextus subdiacon⁹. septim⁹ diacon⁹. octau⁹ presbyter. non⁹ ep⁹. ꝑma. p. ti. vj. ī phemio. clericꝰ. 2. q̄stiōe. b.

a ¶ Scdo q̄ro. an p̄t iterari ordo[d]. vide. baptism⁹ 8. q. ⁊ papa. 4. q.

a ¶ Tercio quero. q̄s potest recipere ordines clericales. Vide. baptism⁹. 9. q̄stiōe. c. papa. 4. q̄stione. d. electio. 5. q̄stione b. epūs. 7. q. e. clericꝰ. 3. q p totum. ⁊ 4. q. n. legitimus. 2. q. a.

pīt sine prīcipis auctē. Aut sūt collapsi ruina vl̄ casu vl̄ iā icepti auctē prīcipis q̄z nō pfici ⁊ tūc p cōicātē ip̄az dēnt refici ⁊ pfici. ⁊ si sunt ibi reddit⁹ publici d illī dēnt refici. al̄ dz ibidez collecta p extimoz rata ip̄ōi. De quo p̄ sali. ī. l. p̄uicias. C de edi. p̄ua. vide q̄ scripsi. castrū i. q. a. in prī. p̄ditoz. 3. q. a. sī. v. perdat. circa prīn.

c ¶ Clerici. Vide q̄ scripsi. clericꝰ 9. q. b. sī. v. viarum.

ORdo. Vide que scripsi. character. Et que scripsi. beneficium. 3. q. a. sup. v. conferendum v. item si beneficium. Et que scripsi. clericus 3. q. ⁊ 8. q. ⁊ 9 q. a. et. 10. q. Et. hereticus. 6 q. in fi. sup. v. ligat. Et. episcopus. 2. q. d. Et que scripsi. paleum. v. item licet. Et. querimonia. 3. q̄stione. m. super. v. promissionē. et 4. q. a. super. v suspensi. v. primo.

d ¶ Ordo. Et vide que scripsi. notoriuz. v. q̄d sit notorium. ī

© Biblioteca Nacional de España

¶Pactum. Non valet pactum per quod pater in instrumento dotali promittit se filiam instituturz in equali portione cum filio. decipitur ergo ille qui contemplatione istius pacti accipit filiam istius in vxorez sed imputet sibi quia istud ē pactum improbatum. bal. l. pactum quod dotali. C. de pactis. ¶Et scripsi testis. 3.q.g. super verbo. an productioni testium. ¶Et vide aduocatus. 8.q.a. super v. sallarium. v. nū quid aduocato in prin.

¶Papa. vide que scripsi articulus. Et consecratio. 3.q. super verbo. consecrans.

a ¶Quarto quero quando ꝛ qualiter debet episcopus ordines celebrare. vide epiſcopus. 2.q. e. papa. 4.q. d. patriarcha. 2.q.c. clericus. 3.q. m. p.f. excōmunicatio. 16.q.c. ecclesia. 7.q.g. simonia. 3.q.m. 4.a.

a ¶Quinto quero an abbas benedictus potest ordines celebrare. vide. clericus. 3.q.f.

a ¶Sexto quero an compellitur quis ad ordinū susceptionem. vide. clericus. 8.q.

a ¶Septimo quero quis est ordinum effectus. vnus circa excōmunicatōnem quam incurrit ordinatum percutiens. Episcopus. 7.q.

¶Alius quia eligi in episcopum nō pōt nisi ordinatus. electio. 5.q.

¶Alius circa libertatez q̄m consequitur ꝛ circa alia priuilegia clericoꝝ q̄ vide. clericꝰ. 9.q. vide patriaptās. 4.q.o.

¶Itē nō pōt ministrare in ordine illuz nō suscipiēs. clericꝰ. 3.q. epūs. 2.q.d.

¶Itē imꝑmitur caracter ꝑ sacri ordis susceptiōz. clericus. 8.q.a.

¶Itē obligat ordo sacer ad horas recitādas. clericus. 5.q.

¶Itē impedit ordo matrimoniū ꝓtrahi. clicus. 5.q. matrimoniū. ii.q.

¶Itē impedit ordinatū esse alteriꝰ ꝑcuratorē. procurator. 4.q.

¶Orfanus. vide negociozꝝ gestor. i.q. g. pignus. 7.q.n. rescriptū. 3.q.q. actor. 5.q.c. dominiū. 3.q.b.

¶Ortus. vide. rex. 17.q.

¶Os. vide. rex. 13.q.

¶Osculum. vide. planctus. 2.q. papa. 3.q. oblatio. i. 2. 3.q. rex. 21.q. miles. 6.q. sponsalicia. largitas. 2.q vasallus. 3. 4.q. par. 2.q.

¶Ossa. vide. ecclesia. 7.q.

Pacientia. vide. rex. 9.q clericus.

¶Pactum. vide. promissio. per totum. stipulatio. per totum. cōuentio. per totum. rex. 21.q.b. castrum. 2.q.ē. b.i. et. 6.q.n. captiuus. 2.q. a. aduocatus. i.q.a.b. venditio. 6. q. probatio. 2.q.b. dos. 8. q.a.b. venditio. 6. q. et. 7.c. permutatio. 5.q.a. locatio. 2.q.a. Infamia. 3.q. d. transactio. per totuz. regula. 2.q. regula. 33.

¶Paleum. vide. papa. 4. questionē. d. patriarcha. 2.q.b. 3.a. episcopus. 2.q.b.

¶Palacium. vide. rex. 20.q.

¶Panis. vide. dolus. 7.q.

Papa. primo quero qualiter fit electio pape. scias q̄ papatus est rex spiritualis: ideo non succedit quem elegerit papa viuus: ſz fit electio per cardinales: quibus discordantibus electus a duabus eorum partibus est verus papa. Si tamen ecclesia aliter de eius electione tractet standum est eius ordinationi quia ad eam expectat iste casus. prima. pti. ti. v. l. vj.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Precipua Et de pape potestate vide. b. ⁊ Inno. in. c. ānto de cōsue. Item an ⁊ super quibus potest papa dispensare. b. in. c. proposuit. ⁊ ibi glo. super ỽ dispensare. de concessi. pre. ¶ Las' pape reseruatos. vide etiam per. b in. c. de' q. de peni. ⁊ remi. ⁊ p spec. ti. de lega. ſ. nunc ostēdēdum. Et vide iuramentum. 9. q. b. super verbo periurus. ỽ. solus papa.

b ¶ Renuncia re. vide simonia. 4. q. c. super verbo dimittere.

a ¶ Secundo quero quibus nominibus nuncupatur. dic ꝙ vocatur episcopus. item et apostolicus. alij autem episcopi nō vocantur apostolici licet sint apostolorum loco: ideo enim ꝺa petrus fuit ꝑnceps apostolorum electus a xp̄o dicente sibi tu es petrus i. firm⁹ in fide: ⁊ cephas i. caput: a ꝑncipe illo (s. petro) solus papa apostolicus appellatur. i. p. ti. v. l. iij.

b ¶ Item vocat' papa ꝺa idem est ꝙ pater patrum nam epi sunt patres spirituales ⁊ tamē habent potestatem ⁊ dependētiam ab eo qui est caput ecclesie vniuersalis: ⁊ qr est pater eor̄ merito dicitur p̄ patrū. e. ti. l. iiij

a ¶ Tercio quero que reuerentia est pape impēdenda. dic ꝙ est honorandus ⁊ custodiendus tanq̄ pater animarū et fidei conseruator: ideo quilibet xp̄ianus ad eum nouiter accedens osculetur ei pedem. e. ti. l. iiij.

b ¶ Et est honorandus per xp̄ianos voluntate: dictis ⁊ factis. voluntate credēdo eum apud ecclesie suisq̄ mandatis obediendo: dictis eū patrem sanctum dicendo: factis in reuerentie signum pedem ei osculādo Et eum honorans deum ⁊ petrum cuius successor est ⁊ totam xp̄ianitatem cuius caput ē honorat. itē ⁊ vituperās oēs p̄dictos vitupat. e. ti. l. s.

a ¶ Quarto quero que est ei⁹ precipua potestas. scias ꝙ petrus apostolus habuit maioritatem ⁊ principatum a deo inter apostolos cuius cōmissa fuit potestas plenaria ligandi ⁊ soluendi ⁊ legis mandata implerī faciendi: quā potestatem habent post eum sui successores. e. ti. l. ij.

b ¶ Et hanc potestatem ligandi ⁊ absoluendi habet quilibet ep̄s in sua dioceſi. papa aūt ī vniuerso orbe. e. ti. l. iij.

c ¶ Et affirmans eum nō habere dictaz potestatē: vel nō esse caput ecclie: ē excōicatus ⁊ vt manifestus hereticus puniēdus. e. ti. l. iiij.

d ¶ Itē p̄t papa ep̄m vel aliū p̄latū quēuis deponere ⁊ restituere: ⁊ de vna ad aliā dioceſim transferre. ¶ Nec pōt ep̄s sine eius licētia ep̄atui renūciare. b ¶ Jt pōt vnū ab alterius subiectione exhimere. Et clericū degradatū restituere. Et dubia sui p̄uilegij ipe dūtaxat declarare. Jtē de vna dioceſi duos: ⁊ ecō tra. aut ī loco aliquo ep̄atū facere. vo tū heremitarū mutare. alia vota vl' iuramēta soluere. Et cū illegitimis aut etate minoribus ad ordines recipiēdos ⁊ obtinēda beneficia ⁊ dignitates dispēsare. Cōciliū gn̄ale celebrare. Principes pro fidei defēsiōe: aut iuramēto vocare. Et decreta aut statuta q̄b⁹ or oēs xp̄ianos obedire ī sp̄ualib⁹ facere. a beneficijs cl'icos p̄uare. Et beneficiū viuiante ei⁹ morte ꝓmittere vl' cōferre. beneficium. 4. q. e. Et ab alijs excōmunicatos absoluere. sed alij nō ab eo excōicatos nisi de eius mādato: aut in mortis articulo. Jtem excōmunicatum a suo delegato post annum ipe solus absoluit. Nec a pape sententia appellatur.

© Biblioteca Nacional de España

Nec potest alius de appellationib⁹ ad eum emissis nisi de eius mandato Nec pendente coram eo per relationem(dicitur enim lis pendere per relationem coram papa vt cum orto aliquo dubio in causa iudices cause papam consulentes mittunt ei relationem cause.) lite cognoscere. Nec ab eo in sacro ordine promotum potest alius sine eius mandato vlterius promouere. Et ad eum solum pertinet palij concessio. Et solus dispensat cum bigamo promouendo. Et cum in sacris constituto post contrahente vt possit redire et vlterius promoueri. Et cum pluralitate dignitatum vel beneficiorum incompatibilium. Item vtitur palio quotiens celebrat: ⁊ alij non sic indistincte. Item potest extra quattuor tempora sacros ordines celebrare. Item sola epistole (vel etiam personali locutione scienter per eum facta cum excōmunicato.) salutatione absoluit excōmunicatum si habet intentionem absoluendi: licet alij nō possint. Item potest ad eum omisso medio appellari. Item solus absoluit ab irregularitate. Item si legato concedit generalem potestatem faciendi ea que ipe facere potest nō veniunt ea que ipi soli competunt nisi exprimantur. Item dubia articulorum fidei sibi remittuntur declaranda. Item solus dispensat super labe simonie in ordine cōmisse. e. ti. lege. v.

De vltimo vide. simonia. 5. q. a. b. Episcopus. 2. q. d. e.

De palei concessione. vide. patriarcha 3. q. a.

e ¶ Cum eo autem qui in heresi recipit ordines: aut bis baptismum recipit seu ordines: (s. recepit ab heretico episcopo) vel ex voluntario homicida: non consueuit papa dispensare: potest tamen si voluerit. e. ti. l. vij. clericus. 3. q. a. b. e.

Item concedit quas vult indulgentias: ⁊ per totum mundum. indulgētia. 3. q. b.

¶ Non potest dispēsare de bijs que habes. religiosus. 2. q. a.

¶ Item solus absoluit excōmunicatum propter manus violentas i clericum iniectas: nisi in certis casibus quos vide. excōicatio. ii. q. a. b. c.

¶ Item solus absoluit incēdiarium domus: vel ecclesie: vel messis: excōmunicatum ⁊ denunciatum per episcopum. excōicatio. 6. q. a.

¶ Item solus absoluit ob fractionē ecclesie denunciatum. vel participātem scienter cum excōmunicato ab eo. aut bulle falsariuz. ⁊ alios quos vide. excōicatio. ii. q. a.

¶ Item vnit ecclesias. monasterium. 5. q. a.

¶ Nō potest ꝓtra fidei articulos dispēsare. beneficiū. 4. q. e.

¶ Item solus restituit episcopū ob malas collationes per archiepiscopū a beneficiorum collatione priuatū. bñficiū. 6. q. a.

¶ Jté solus ꝑt cōcedere laico ꝑuilegiū ne teneat decimare: vl vt ab alijs possit decimas recipere. decime. 3. questione. f.

¶ Pōt māare certā ꝑcuratiōz suo nūcio dādā. visitatio. 3. q. a.

¶ Pōt iponere ecclie censū: ⁊ p hoc erit ei soli subiecta. census. 2. q. a.

¶ Imperat in spiritualibus imperatori. impator. 2. q. a.

¶ Qñq; facit regē. rex. 4. q. a.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Partus. Etiam quinquagenaria potest parere legitimum partum. ⁊ ex legitimo matrimonio nec est hoc miraculum. sed raro contingens. casus est. bal. in l. si maior. C. de legiti. here. vide que scripsi. status. 3. q. d. super verbo. mensem. Et successor. i. q. a. verbo. multotiens accidit. Et pena. f. q. d. super verbo. morte. Et tortura. 4. q. a. sup verbo. pregnans. Et seruitus. u. q. a. et que ibi scripsi.

¶ Paries parietē cōmunem potest reficere ⁊ emolire vnus ex sociis si ei expedit eo ꝙ paries cōmunis non est sufficiens ad portandum pondus Ange. in lege. q̄dem iberius ff. de serui. vrba. prē. ⁊ an in pariete communi quis potest facere fenestram vide in dicta lege. q̄dam iberius Et an in pariete cōmuni quis possit de nouo tignum immittere. vide ibi per Ange. vbi refert aut est q̄ situs vt sustineat onera cōmunia. ⁊ tunc licet immittere. vt glo. in lege. sabinus. et lege. si edes. ff. cōmu. diui. aut nō est sic quesitus tamen ē aptus ad sustentandum onera vtriusq̄. ⁊ tunc etiam licet immittere. dum tamen vicino non noceat vt dicta lege. si edes. ⁊ in. c. in re cōmuni. de re. iuris. libro. vj. Et hoc est verum ꝙ licet mittere iure communi non tamen iure seruitutis vt lege. parietem. ff. de serui. vrba. prē. als secus si non est aptus ad vtriusq̄ onera sustinenda. Item nota ꝙ circa parietem communem non potest quis aliquid facere. per quod parieti damnum fiat vt puta balneum facere ne ex humiditate aque damnum parieti obueniat. vel ignem vt ex eo paries nō inardescat. ⁊ sic de singulis aliis damnis. nisi post duos pedes vt etiam refectio parietis non impedia. etiā si ex parte sua vellet hoc facere ⁊ solum sit suum nisi p duos pedes vt in lege. fistula. ff. de ser. vrba. prē. Et an possum ponere scalam in pariete communi dic ꝙ sic dum tamen parieti non noceat. vt in dicta lege. fistula. f. scalas. de quibus ⁊ alijs circa predicta de pariete vid. Ange. in dicta lege quidam iberius. ff. de ser. vrba. prē. ⁊ bar. in lege. in parietis cōmunis. ff. de dam. infec. Et vide q̄ scripsi. opus. 3. q. b.

¶ Potest ligitiare quo ad spiritualia. ⁊ quādoq̄ quo ad temporalia. legitimatio. i. q. a.

a ¶ Quinto quero que est pena denegantis pape potestatem. vide supra 4. q. c.

¶ Partus. vide. dos. 7. q. b. significatio. 2. q. k. infamia. 3. q. b. pregnās 3. q. b. dominiū. 3. q. oo

¶ Paruus. vide. actor. 4. q. b.

¶ Paries.

¶ Participatio. vide ex cōmunicatio. 13. q. b. f. g h. i. et. u. q. a.

¶ Parcere. vide. rex. 21. b questione.

¶ Paradisus. vide. eucharistia. 7. q. simonia. 3 q. decime. 8. q. a. b.

¶ Parafernalia. vide. dos. 16. q. b.

¶ Parrochia. vide eccle sia. f. q. oblatio. 2. q. decime. 3. q. a. b.

¶ Paricida. vide. omicidium. 4. q.

¶ Patria. vide. significatio. 2. q.

¶ Pastus. vide. decime f. q.

¶ Pastor. vide. locatio. 8. q. f.

¶ Pascua. vide. significatio. 2. q. locatio. 8. q.

¶ Passus. vide. sepultura. 8. q. b. preda. 2. q. cc.

Patria potestas. primo quero quid est patriapotestas. dic ꝙ ē ius quod vir habet in liberos suos. ⁊ signanter habent hoc ius qui legibus imperatorum regūtur. 4. p. ti. 17. l. i.

b ¶ Et scias ꝙ quandoq̄ potestas est idem quod dominiū seruorū. quandoq̄ pro iurisdictiōe accipitur. quandoq̄ pro potestate prelati in clericos: vel abbatis in religiosos. quādoq̄ pro reuerentia correctione et subiectione erga patres ⁊ de ista loquitur htc. 4 p. ti. xvij. l. iij.

¶ Parrochia. vide circa hoc que scripsi sepultura. 3. q. f. Et que etiam scripsi. vicinus. verbo. Nota ꝙ. in versi. si quis habet.

Patria potestas. vide que scripsi. familiaris. verbo. vtrum familiaris.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Matrimonio. vide que scripsi legitimus. i. q. a. ſr v. vxorem. v. an filij nati.

b ¶ Nō legitimi. filij nō legitimi rediguntur in patris poteſtatē ſi eos legitimat. vt ſcripſi legitimatio. 2. q. c. ſuper v. honores.

c ¶ Profectitia. Quod dicatur pecculiū profectitium. vide peculium. 3. q. a. 2 q̄ ibi ſcripſi ſr v. a patre. v. ſi aliquid.

d ¶ Habenti. q̄ iuris ſi filius laborat lucrando in re patris. puta auruz ſcindit. vel de lana patris pannum facit. nūq̄d hoc lucrū quod ex opera prouenit patri acquiratꝰ pleno iure. dicas q̄ aut illud in quo filius laborat tranſit in nouaz ſpēm vt ſi laborat in fūdo paterno ligonizando 2 ſimilia faciendo q̄rit pater pleno iure licet ex laboribus ſuis hec querat quia opera cedit rei. Et ad hoc facit quod notatur in. l. cum oportet. c. de. bo. q̄. liber. in glo. 2 in ſpec. ti. de iudi. ſ. ſequitur. v. q̄d ſi alter filiorum. 2 hoc de rigore iuris. Sed de equitate dicas. q̄ iuxta precium opere trībuetur filio operanti. ſicut bar. dicit in filio mercatore lucrante cum peccunia patris 2 poc teneas cum quadam tī modificatione quia dico q̄ nō attenditur quantitas. i. dimidia. quia precium induſtrie nō eſt ſemper vniforme. nam interdum felicitas fortune plus operatꝰ q̄ opera. interdum econtra. 2 ideo arbitrio boni vīri hoc eque dirimetur conſiderato quid valeat opera cōmuniter in homine eiuſdem induſtrie. de predictis per bal. in. l. certum. C. fami. hercīſ. ¶ Item quero pater dedit filio fundum vt inde ſe aleret. iſte filius valde paucum conſumit in alimentis. 2 vt in reſiduo aliquid ſibi acquireret ex quo reſiduo emit q̄ſdam terrunculas. Reſpondeo patris ſunt. quia ex re patris. Sed quid ſi iſte filius eſſet emancipatus vel hoc premeruiſſet a patre 2 empta non eſt dubiū q̄ querit ſibi licet ex alienis reditibus emerit. vt. ff. de admi. tu. l. ticium 2 menium. ſ. altero. 2 lege. nō videtur originem. ſi cer. pe. de quo per bal. in dicta lege. cum oportet. C. de bo. q̄. libe. An filius tenetur reddere rationem adminiſtrationis peculij profectitij. 2 an tenetur de mala adminiſtratōne. vide que ſcripſi ratio v. quero nū quid. v. pe. et ſi.

a ¶ Secundo quero qualiter conſtituitur. dic q̄ per genitura ex legitimo matrimonio.ª aut per ſētētiā (vt ſi pater negaret filiū vel ecōtra 2 adiudicaretur eſſe filiꝰ vel pater) ſup hoc inter patrez 2 filium latā. vel per reuocationē in ptātem patriam ex īgratitudīs cauſa. ſeu per adoptionē. e. ti. l. iiij. circa adoptionē vide. adoptio. 6. q. d. e.

b ¶ Et ſcias q̄ non legitimi:ᵇ nec per rectā lineaz deſcendentes: nō ſūt i patrētū poteſtate: iō mater nō hēt filios ī patria poteſtate: nec auus nepotē ex filia ſz is nepos ē ī patris ſui ptāte. e. ti. l. ij.

¶ Qualr mortuo auo nepos reincidit ī pris ptāte. vide infra. 4. q. a.

a ¶ Tercio q̄ro q̄s eſt effectus patrie ptātis. vnus eſt q2 quicq̄d filiꝰ ex cauſa pfectitia ᶜ (i. cū bōis pris vel cauſa pris) querit patri eum habētiᵈ in ptāte q̄rit. In auenticijs aūt vt puta ex artificio: ſcientia: donatione: relicto: ſeu theſauri inuentione: eſt proprietas filij patris vero vſusfructꝰ 2 adminiſtrat ea pat tā in iudicio quam extra e. ti. l. v.

e ¶ Vſusfructus. Mater relinquit filio legitimā 2 prohibuit patri queri vſūfructum quero vtrū hoc preceptum poterat opponere ī legitima. gl. in auct. vt liceat matri 2 auie. dicit q̄ patri nō q̄rit vſusfructus cum diſpoſitio valeat: 2 quia per hoc filius nō grauatur. ymo eiꝰ conditio efficitur melior 2 idem tenet bal. in. l. filie cuius. in fi. C. familie hercīſ. Quero quid ſi filius habet aliquod ſalarium a magiſtro ſtationis. nunquid iſtud ſit aduenticium. dico q̄ ſic de iſto ſalario viuet reſiduum aſſignabit ratione vſusfructus: fratribus autem ſuis nō tenetur in aliquo. quia fratri nō tenetur ad operas. de quo per bal. in. l. cum oportet. C. de bo. que. libe. colū. vj. An vſumfructuz quem habet pater in bonis filij extinguatur forma rei mutata puta area hedificata. vel econtra domo ad aream reducta. gloſa in lege. excipitur. C. de bo. que. liber. dicit vſumfrucutm non finiri cum adhuc duret aduenticium. Tu dic q̄ primus finitur et nouus ſuſcitatur mutatione forme. vide vſusfructus. 3. queſtione. b. Querit gloſa Nunquid ſi pater ingrediatur monaſterium extinguatur vſusfructus eius. et dicit q̄ non. quia quo ad comedendum non eſt mortuꝰ

¶ Quero et pono caſum pater magna ac ampla fecit edificia in aliquo fūdo aduēticio 2 deinde mortuꝰ eſt: queritur vtrū alij fratres poſſint

© Biblioteca Nacional de España

retinere fundum ꝓ parte ſũptuũ que ſe contingit. dicas ꝙ ſic quia magna impenſa nõ pertiet ad vſufructuarium. hoc etiam ſuadet equitas, ſz ſecus in ſũptibus litis quos pater tenetur facere ex fructibus. quia tenetur iura filij defendere. nõ ſic dicerem in heredibus prelati qui debẽt fructus i expenſis computare. quoniã vltra victum ⁊ veſtitum nil debent lucrari de fructibus bñficij. bal. in. l. excipit colũ. fi. C. ō bonis que liber.

a ¶ Caſtris. ō peculio caſtrenſi habes ff. de pecu. protum. ⁊ vide quod notatur per ꝯnuz. C. ō donati. l. ſi q̃s ꝓ redẽptõne. Quid de eo ꝙ acquirunt milites maris. Naz etiam in mari. dicitur q̃s militare. vt. l. i. C. ō bo. po. Quero quid de feudo vtrũ patribus acq̃ratur vſufructus. Jure patrie poteſtatis ⁊ ſi quidem feudum conceſſum eſt a principe certum eſt ꝙ non quia omis liberalitas imperialis acquiritur acq̃rentibus abſq; eo ꝙ aliquid acquiratur ꝑntib⁹ vt. C. de bo. q̃ libe. l. cũ multa. In alijs autẽ feudis ſiquidem ſunt feuda dignitatũ que coherent oſſibus feudatarij idem vt. ff. de mino. l. iij. ſ. ſi quid. Si vero ſunt alij feuda: vt quia ſunt feuda acquiſita per virtutem armoꝝ. vt quia vaſallus fuit dño ſuo in hoſtes. ⁊ idem ſi vero ſunt pagãnica tunc acquiritur ꝑntibus vſufructus. ſaluo iure ſeruitoum que debentur domino. Solutio: dicas ꝙ hoc pendet ex intentione feudum ꝯcedẽtis. cum enim feudum detur ꝓpter operam ⁊ ſeruiciuz inueſtitura facta filio nõ porrigitur ad pfem. bal. in l. cum oportet. C. de. bo. q̃ libe. colũ. vij.

b ¶ Queſita autem per filium in caſtris [a] exercitu vel curia (vel de ſtipẽdiis per dñm datis vaſallo) regis: ſunt ſua (⁊ pat nullũ ius habet in ea) et põt de eis teſtari. Idem de q̃ſi caſtrenſibus [b] que ſunt data magiſtris cui⁹ libet ſcientie de regis camera: ſeu alio loco publico penſionis aut ſalarij prꝛetextu aut ꝓ iudicibus vl̃ tabellioĩbus regis (vt alteri⁹ loci quia id dicitur etiã quaſi caſtrenſe. z. p. ti. ij. l. ij.) vel ſimilib⁹ ratione officij. ſeu prꝛedictis al̃ per regẽ vel aliũ dñm largita. e. ti. l. vj. et vij. In alijs nõ teſtamentũ. z. q. a.

c ¶ Alius effectus ẽ quia pr̃ famis neceſſitate conſtrict⁹ põt filiũ vẽdere vel pignorare [c] ſi eũ hz i ptãte. mater autem nõ.

¶ Item ſi eſt i caſtro obſeſſus põt ob famis neceſſitatem filium comedere. e. ti. l. viij.

d ¶ Et ſi ꝓdicto modo filium pater vendat dãdo ementi preciũ receptum aut ſi alius ꝓ eo dederit: liberabitur filiꝰ a ſeruitute: ſed tenetur etiaz ad expẽſas factas ꝑ emẽtẽ i filij doctrĩa ob aliqd̃ artificium. e. ti. l. ix.

e ¶ Itẽ eſt alius q̃ põt pater filiũ ab alio detentũ vel vagantem iudiciali ter reducere ad patriam poteſtatẽ. e. ti. l. x.

f ¶ Itez alius quia nõ poteſt filius patrem ſub cuius eſt poteſtate niſi ex cauſa caſtrenſi vel quaſi peculij in iudicio cõuenire. vel niſi ob querelã venia a iudice data.

¶ Itẽ nõ poteſt agere vl̃ defẽdere in iudicio ſine

b ¶ Quaſi caſtrẽſibus. De peculio quaſi caſtrenſe quod ẽ quando filius eſt doctoꝛ: vel medicus: vel advocatus: quia intelligitur militare dic vt. C. de inoffi. teſta. lege finali. ⁊ de aduoca. diuer. iudi. l. fori. caue tibi quia. ſpec. in ti. de. actoꝛe. columna. v. v. nec intelligas. dicit ꝙ illud q̃d querunt moderni aduocati nõ dicitur quaſi caſtrenſe pecculium. Et ideo q̃ritur vſuffructus patri niſi p cipiatur ſalarium de publico quia eſt aduocatus fiſci: vel pauperum. ſicut nec illud q̃d acquireretur ex ſalario tutelaꝝ rum vel tanq̃m publicanus etiam ratione publici officij iſta enim acquirũtur patri tantũ ad vſũfructum ſed ego non teneo dictum ſpec. in aduocato. quia aduocatus ratione publici officij dicitur militare. Sed ſecus in ſalarijs procuratoꝛis que ſunt aduenticia. Idem in ſalarijs arbitroꝛum cum poſſint eſſe infames. Idem in ſalarijs notarioꝛum. non procedentibus de burſa fiſcali. de quibus per bal. in lege. cum oportet. C. de bo. que libe. columna. vj.

c ¶ pignorare. ꝓpter nimiã paupertatẽ egeſtatẽq; pr̃ poteſt vẽdere ⁊ pignorare filium ⁊ filiam qui tamẽ põt in ingenuitatẽ proclamare ſatiſfacto creditoꝛe

© Biblioteca Nacional de España

vel quãto homo vendit⁹ est redditur emptori. cas⁹ est. l. in. l. si quis. C. de patri. q̃ fi. distra. Quero q̃ dictũ est in patri an hẽat locũ in matre. dicas q̃ nõ. quia mater nõ habet tãq̃ potestatẽ. Quero quid i auo dicas q̃ secus in auo q̃ lex de patre loquit nõ de auo. Quero q̃ q̃ dictũ ẽ supra in ꝓncipio hẽt locũ in venditiõe ⁊ in pignore. an etiã habeat locũ in ꝑmutatiõe. pone q̃ ꝑmutatur filius cũ aliquo fũdo ex quo pr̃ hẽt victum. an hoc hẽat locũ. dicas q̃ nõ. In donatiõe etiam nõ hẽt locũ q̃ in necessitate nemo liberalis existit. Quero q̃ dictũ est supra i ꝓncipio. h̃ locũ in causa famis. Quid si pater vẽdidit filiũ ꝓpter redimendam ꝑsonã ipi⁹ pr̃is ab hoste vel prẽsidẽ. Rñdeo nõ hẽt locũ Quero quid si pr̃ ꝓpter guerram vult pignorare filium vbi nõ solius pr̃is s̃ multor inco lumitas ꝓcuratur. rñdeo guerra tẽdit ad famẽ Ideo instãte fame pater põt. s̃ fame nõ instãte nõ p̃t nec p̃t ꝓpter famẽ sc̃z alior s̃ tm̃ ꝓpter suã Et ideo põderãda est ãntitas ꝓ q̃ obligat. de q̃bus p bal. i dicta. l. si q̃s. Locũ hñt q̃ suprad̃ctã sũt de vẽditiõe vel pignoratiõe filij.

a ¶ Consensu. cũ filio familias iudiciũ cõsistit sine patris volũtate q̃ ipi filio agenti vel cõuento cogitur iudicis officio prestare consensum. Casus est bal. in auct. cum nõ solum. in. ſ. necessitatem. C. de bo. q̃ libe. Quero secũdũ bal. in. l. si in ꝓmittẽte. C. ad se. cõsul. mace. si quis hẽt patrẽ ⁊ auũ cuius cõsensus requiritur Rñdeo aui penes quẽ est ptãs i nepotem

patris consensu.[a] (quez a si nolit prestare cõpelletur ad prestandũ per iudicẽ.) e. ti. l. ii. stipulatio 4. q. e. actor. 2. q. f. g.

g ¶ Oz si ad scolas: vel alibi causa morandi (vel etiam si nõ causa morãdi tamẽ pater ibi nõ moretur.) mittatur: (s. filiꝰ vl̃ seruus.) põt ob malefi/cia: vl̃ debita: sine dicto consensu agere ⁊ cõueniri: ne si haberet ad pr̃ez venire interim eius vel aduersarij i⁹: piclitaret. e. ti. l. fi. actor. 2. q. g.

¶ Itẽ dat ei tutorem habens eum i potestate: q̃ vide. tutor. i. q. b.

c ¶ Et quãdo cogitur pater dotare filiaz. fa. dos. 15. q. in princi.

¶ Et quãdoq̃ nõ tenet de mutuo. mutuũ. 3. q. f. g. ¶ Et vide aliũ effectum. testis. 7. q. l.

pater qui est inhabilis per se nõ põt aliũ habilitare. Quero per ordinẽ secũdũ glo. dicte auct. et primo qualiter pater cogetur. Rñdeo remedijs pretoris ⁊ inter alia est q̃ poterit poni in bannо ꝓpter cõtumaciã q̃ bannũ opatur vt i causis ipius ei nõ reddatur ius. q̃ro pone q̃ pr̃ nõ põt iduci ad cõsentiẽdũz. nunquid tenet iudiciũ. glo. in dicta auct. dicit q̃ nõ. ergo i calũnioſa pr̃is ptãte erit. ne filiꝰ agat vel cõueniatur. Sed magis vr̃ dicendũ q̃ ꝓpter contumaciã pr̃ ab hoc o sensu se faciet alienũ. vl̃ dic q̃ loco pr̃is iudz̃ discernet se ratũ hiturũ et predicta faciunt ad. q. statuti i quo cauet q̃ mulier nõ possit eẽ in iudicio sine cõsẽsu mariti.

¶ Quarto q̃ro qualiter tollitur ius patrie potestatis. dic q̃ auo mortuo eius filij efficiũtur sui iuris ⁊ nepotes ex eis reiciũt in filioz̃ ptãtẽ q̃ ante erant in aui potestate 4. ꝑti. ti. xviij. l. i.

b ¶ Item si quis cõdemnatur vt perpetuo in regis operibus laboret: vel in insulam (vel alibi ⁊ bonis adẽptis) deportetur dicitur mortuꝰ ciuiliter ⁊ nõ põt facere testamẽtum: ⁊ ante factũ ifirmatur. Itẽ eius filij ab eius pr̃ia ptãte liberãtur. 4. ꝑ. ti. 18. l. 2. testamentuz. 3. q. b. et. 7. b.

¶ Relegatꝰ aũt ꝓpetuo vel ad tempus: nõ est ciuiliter mortuus q̃ bona nõ perdit: ideo nil aliud perdit nisi q̃ in s̃nia cõtinetur: ideo filios retinet in ptãte. e. ti. l. iij.

Quero an filius prohibẽte pr̃e possit acceptare procuratiõnis officium glo. in dicta auctentica sentit q̃ non. ⁊ male. q̃a ymmo potest acceptare quia patria potestas non extenditur ad hoc cum mero officio pater nihil acquirit eadem ratõne potest esse executor vltime voluntatis ⁊ testificari in iudicio inuito patre. Quero nunquid filius familias sit integer hõmo in iudicio dicta glosa dicit q̃ non. Tu considera q̃ vsq̃ ad litis contestationem filius familias habet legitimam personam ⁊ ideo valet libellus ⁊ omnis disputatio ⁊ omnis interlocutoria vsq̃ ad litis contestationem.

© Biblioteca Nacional de España

Jtez si filius familias est minor. xxv. ānis pōt petere curatorez liti. nec in ista petitiōe validanda oportet cōsensus patris interuenire: qr est de preparatiōis iudicij et iurisdictionis. et qr datio curatoris semp est iurisdictionis volūtarie. et circa hoc cōclude sic. Aut pater ē absens extra territoriū: et tunc filius potest esse in iudicio agendo et defendēdo. et si postea pater reuertitur non requirit eius cōsensus in bijs que acta sunt. sed in agendis imposterū sic. aut pater est presens in iudicio. et tunc oportet euz consentire: vel adhiberi remedia: de quibus supra dixi. aut non est presens in iudicio tamē de facili potest adhiberi. et tunc debet requiri et spectari. Quero. nunquid filius familias possit esse in iudicio tutorio nomine. glo. in dicta auteñ. respōdet q̄ sic. etiaz contra patrē nec petita venia: qr si filiꝰ requireret patris consensuz ergo nō esset ydoneꝰ tutor. Quero. si filius latitat et non pater. nūquid valet iudiciuz contra latitantem. respondeo sic. puta propter necessitatē cause. Et ideo filius familias ex cōtumatia potest banniri: nec requiritur in hoc patris cōsensus: quia contumatia nō est actus: sed est quedaz priuatio cui non potest accedere habitus et cōsensus paternus. Quero. an pater possit reuocare istū consensuz. respondeo non. si filius cōuenitur. secus si agat forte iniuriam passus: et hoc in ciuili. Sed in criminali indistincte non requirit consensus patris. et hoc verum nisi ex forma statuti condēnato filio fieret executio contra patrē: nam tunc pater potest adesse cause. et debet ei notificari ne in rebus a patre possessis fiat preiudiciū patri ignoranti. vel dic qō processus tenet. quia pater nō est de fundamentis huius iudicij criminalis tamen appellare potest. Jtez falsam vel erroneaz confessionez filij reuocare potest: et probare contrariū. ita q̄ appellatione pendente: nec contra patrem: nec contra filiuz aliquid innouabitur. nisi delictuz filij esset notoriū tam per confessiōez q̄ per iudicium: quia iudicia coadiuuant notoriuz confessionis vt appellari nō possit: cōsidera in criminalibus: aut filius accusat de publico crimine: aut de priuato. primo casu pater non est necessarius quia filius prosequitur negociū rei publice tanq̄ quilibet de populo non tanq̄ filius. Secūdo casu similiter prosequit rei publice vindictaz et similis ē procuratori rei publice. et pcurator nō indiget patris auctoritate. aut filius conuenitur. et certe sicut seruus nō indiget cōsensu domini. nec monachus accusatꝰ cōsensu abbatis qui naturalis defensio est. ita nec filius. consulo tamen assessoribus prope varietatez opinionū q̄ compellant patrez ad consentiendū. ne eoruz sententia possit in dubio reuocari cōtra ipsos iudices tanq̄ de ipericia propter varietatē opinionuz. Cōtrariuz eius tenet cy. in dicta auteñ. et cōiter omnes. vel intellige cy. quando criminalis accusatio fūdatur super re familiari. vt accusatio furti. quia ibi disputatur de bonis aduenticijs. et dicit bar. in. l. si seruus. ℣. pupillꝰ. in fi. ff. de verbo. obli. si filius familias minor est in iudicio cōuentꝰ super re que patri non acquirit nec ei pertinet vt in obligatiōe personali vel criminali q̄ tūc patris auctoritas nō sufficit. sed q̄ dabit ei curator. et dicit etiā bal. in. l. excipitur. C. de bo. q̄. libe. in pri. q̄ quādo filiꝰ minor accusatur: vel accusat aliquē de iniuria: quia tūc pater nō debet habere vsumfructū iam non est legitimus administrator. ergo auctorari non pōt: sed debet dari curator liti. Quero vna cum glo. dicte auteñ. an coraz arbitro possit filius procedere sine consensu patris. respōdet glo. q̄ sic. Naz cū in compro misso non contineat pater. ergo non habet iudiciuz validare vel inualidare. sed pone duo sunt statuta in ciuitate. vnū q̄ filius familias non possit se obligare sine consensu patris. Aliud q̄ omēs cause debeāt cōpromitti: nūquid filius familias possit cōpromittere sine consensu patris. respondeo sic. Querit glo. in dicta auteñ. quo tēpore pater debeat consentire. respōdet sufficit q̄ consenciat tempore litis cōtestati. Jtez si pater dicit consentio litis contestationē sufficit pro tota causa. quia iudiciū est indiuiduū. vnde qui partē tangit totum tetigisse videtur. pone q̄ nō pater consensit tēpore debito: sed postea ratificauit vtrū conualescat processus. glo. in dicta auteñ. dicit q̄ non. quia pater nō potest ratificare qō suo nomine non est gestum. sed vide infra in vsi. pone filius. Quero. nūquid consensus patris possit venire apparteante. respōdeo sic: et causa nōdum mota orta tamē materia q̄stionis. Quid si pater ita dixit cōsentio filio meo in tali causa et alijs naz videtur non valere cū causa dicat demū post litis contestatiōez: nisi dicat ad causas mouendas. credo q̄ hoc intelligat tacite ex natura cōmissiōis. Quid si in ista cōfessione apponit clausula generalis. videtur q̄ restringatur ad precedentia. contrariū est veruz: quia aut agitur de preiudicio generando ratiōe generalitatis: et tūc restringitur ad precedentia. ff. de transac. l. acqui. ni si preiudiciū veniat in consequētiaz cōmissoruz. Aut non generat preiudiciuz: et tunc non fit restrictio vt l. ij. de ser. rusti. pre. Quero. vtruz sufficiat generalis consensus patris. dicas q̄ sic: nisi in bijs que requirūt speciale mandatū in pcuratore requirit etiaz in patre mandāte. Ideo et in crimiali requiritur singularis consensus. Quero nūquid i obligatiōibꝰ extra iudicialibꝰ aliquid opetur patris auctoritas. respōdeo nihil fallit i macedoniano moto i velleyano aūt nō fallit: quia licet pater cōsentiat filie suē q̄ fideiubeat: non tū valet fideiussio: qr non remouet sexus per cōsensuz paternū. Querit glo. in predicta auteñ. quid i castrēsi peculio: et dicit nō requiri consensuz patris et bene: qr in istis filiꝰ in ptāte redigit ad in

© Biblioteca Nacional de España

ſtar mancipati. Quero an ſuffi cit preſentia patris abſq; eo q; pater locatur. dico q; non: q; non intelligitur conſentire: niſi appareant indicia conſenſus. vt q; pater ducit aduocatuz: vel inſtruit cauſam: licet aliud ſit in auctoritate tutoris q; debet loqui cum auctoritate interponit. Et ſimiliter iudex debet loqui quando iterponit decretū: alias eſſz nullum. Quero quid ſi eſt preſtitus cōſenſus in cauſa principali vtrū requiratur nouꝰ conſenſus in cauſa appellationis. reſpondeo non quia ꝑſona principal legitimata eſt. Quero. quid in cauſa reconuentiōis. reſpondeo idem. Quero. quid in extraordinariſs iudiciſſ. videtur q; non requiratur conſenſꝰ patriſ. vt. ff. ſi certa peta. lege. cuz filius: ſed ibi pater erat abſens: et tacite conſentiens. Quero: an filius poſſit

o ¶ Et ſcias q; obcontumatiaz bāniti ſi ꝑpetuo bonis (.ſ. in toto vel etiaz in parte) adēptis baniantur cōperantur[a] deportatis. ſed ſi ad tēpus vel perpetuo non adēptis bonis comparantur relegatis. e. ti. l. iiij.

e ¶ Et circa hoc eſt aduertendum: quia nullus poteſt deportare niſi princeps: aut eius vice gerēs vel ſenator. prefectꝰ pretorio. aut prefectus vrbis. Et ſi alius deportet non valet niſi princeps decreto loco deportationis cōfirmet ¶ Relegare autez poteſt quilibet habēs merū imperium. e. ti. l. v. pena. z. q. b.

f ¶ Preterea ſi pater contrabit (.ſ. ſciēter) iceſtas nuptias liberāt ob hoc eius (.ſ. ante ex legitimo matrimonio habiti.) filij ab eius patria poteſtate[b]. e. ti. l. vj.

g ¶ Sed in cōſulem principis electꝰ dicit patriciꝰ et notificata ei per principē electiōe liberatur a patria ptāte: et eius nomen ſcribit in diademate impatoris: et eſt ſicut pater eius propter conſilia q̄ ei impēdit. e. ti. l. 7.

h ¶ Itē liberat adita poteſtate dignitatis pro cōſulis: et prefecti pretorio. e. ti. l. viij.

i ¶ Idez de dignitate prefecti vrbis qui eſt maior iudex ciuitatis que eſt caput regni. Et idez de dignitate prefecti orientis e. ti. l. ix.

k ¶ Idē de officio queſtoris cuiꝰ officiū eſt redditus principis non vt arrendator colligere: et literas (.ſ. mittēdas ꝑ prīcipem: vel ſibi miſſas.) et leges nouiter factas: coraz principe legere. e. ti. l. x.

l ¶ Idez de dignitate magiſtri (vulgariter dictuz alfares.) militum qui in prelio vexilluz principis baiulat. Et eſt iudex milituz in militaribus delictis: et negocijs: non tamen poteſt quē ad mortem: vel membri perditionez damnare. eodem titulo. l. xj. vi. rex. 15. q̄ ſtione. q. captio. 2. queſtione. b.

vt notatur. ff. de mino. lege. iij. ¶. ſz vtruz: Quero. nunquid conſenſꝰ preiudicet patri vt fiat in eū executio. reſpondeo nō et eſt ratio: quia conſentit auctoriz̄ando nō ſe obligando. pone filiꝰ agit poſſeſſorio. recuperāde: vel retinende: vel agit actiōe vi bonoruz raptorum: vel cōditione furtiua que datur expoliatis: et videtur audiēdꝰ dūmodo caueat q; pater habebit ratum. Et licet vt ſupra dixi in verſi. pone q; pater. patriſ ratihabitō nō facit valere conſenſu. et ideo fruſtra caueatur. reſpondeo q̄n do cautū eſt de rato legitimata ē perſona. Et ideo ratihabitio valet. de predictis per baldum

inſinuare donatiōez ſine conſenſu patris. reſpondeo ſic. Quero. nunquid poſſit interrūpere preſcriptiōnez ſine conſenſu patris. reſpōdeo ſic ſi interrumpat ſola citatione. Secus ſi litis conteſtatione. Quero, ſi pater conſentiat in iudicio: an in executione ſententie requiratur nouꝰ conſenſus. reſpondeo non.

in dicta auteñ. cum nō ſolū. ¶. neceſſitate. C. de bo. q̄. libe. de quibꝰ vide etiam ibi per bar.

a ¶ Comparātur. vide que circa hoc ſcripſi. bannuz. v. de bannitis. in prin.

b ¶ ptāte. Sz circa hoc vltimū vide. dos. g. q. b. ſi. et q̄ pleniꝰ ſcripſi. vxor. v. vtrū quicquid.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Episcopalis. Clericatus non liberat quem a patre potestate. monachi vero vel canonici regularis non sunt in potestate parentum: qz trãslati sunt i alteram potestatẽ que est plẽior q̃ patris potestas Quero. An sacerdotium liberet a patre potestate de iure canonico: quidam dicũt q̃ sic. quidã q̃ non. Inno. videtur tenere q̃ nullus ordo ifra ordines episcopalẽ liberet a patria potestate. Episcopalis autez dignitas liberat. De hoc per Inno. extra. de eta. & quali. c. indecorez. Et vide ibi glo. et. c. cũ volũtate. de sen. excõ. in glo. fina. Et ad hoc qd dixi q̃ clerici remanent in potestate patris ẽ verum q̃tũ ad temporalia. secus sec' quo ad beneficialia vel spiritualia: quia

m ¶ Idem de principe agẽtiuz in rebus qui est regis maiordom[9] cui omnes de regis expensis (siue de receptis et non expensis) reddũt rationẽ. Idem de dignitate advocati fisci. eodẽ titulo. lege. xij.

n ¶ Idem etiam de dignitate magistri sacri scrinij qui dicitur regis cancellarius qui tenet eius sigilla: et expedit litteras iustas: cancellatqz iniustas cui oẽs notarij et scribe curie obediãt. Non põt tamen litteras priuilegij vel gratie sine principis mandato concedẽre. e. titu. l. xiij.

o ¶ Et idem de dignitate magistri scrinij memorie principis qui registrat: (vel mãdat q̃ registrentur siue notentur.) et notat eius priuilegia et litteras.

¶ Et tres ex dictis dignitatibus liberant a patria potestate sola electiõe: vt patricius: proconsul: prefectus pretorio. Itez dignitas episcopalis[a] alie non: nisi incepta administratiõe. eodez titulo. lege. xiiij. De episcopo. vide. episcopus. 2. questiõe. f.

p ¶ Item liberatur quis a dicta potestate per emãcipationez[b]: et in premium emancipationis habet medietatez vsusfructus ĩ bonis aduenticijs filij emancipati: nisi ex pesse remittat. ¶ Et cuz fit dicta emãcipatio: pater et filius comparẽt coram iudice ordinario: et dicit pater q̃ liberat filium a potestate: et filius consentit. e. ti. l. xv.

q ¶ Et scias q̃ non potest pater filiũ absentez: vel septẽnio (licet sit presẽs) minorez emancipare: nisi de licentia regis iudici ordinario loci patris emissa. Sed si absens septẽnio maior emancipatur requirit' vt valeat q̃ postea veniens coram iudice consentiat. eodem titulo. lege. xvj.

r ¶ Et de emancipatione debet fieri ad faciliorez probatiõez instrumentuz publicum. ¶ Non tamen cogitur pater emancipare: nec filius emãcipari. eodez titulo. lege. xvij.

s ¶ Sed si pater crudeliter castigat: aut filie det viaz meretricandi: seu quid ex testamento (vt si aliquis in testamento aliquid patri legaret vt filium suum emanciparet.) vt emanciparet recipiat: vel priuignuz impuberem arrogauit: cogitur eũ a patria potestate liberare. (intellige si bono priuigni vsurpet: vel alias male tractet eum.). e. ti. l. xviij.

t ¶ Item propter iniuriam verbalẽ: aut facti patri illataz: reducitur filius emãcipatus tanq̃ ingratus ad patriã potestatem. e. ti. l. fi.

¶ Itẽ efficitur filius sui iuris si pater eũ exposuit. alimenta. 7. q. c.

q̃tuz ad illa sũt sui iuris. vt i capitulo. si annuz de iudi. li. vj. de quibus p bal. in. l. sacro sancte. C. de epis. & cleri.

b ¶ Emãcipationem. An pater potest emancipare filiuz quo ad vnum actuz. puta testãdi. vi de testamentuz. 7. q. a. super. v. familias. v. filius. in versi. Et an pater.

© Biblioteca Nacional de España

PAtro/nus. Legitima debita patrono ẽ tercia pars bo/noꝝ liberti si liberti⁹ est maioꝝ cẽtenario .i. habet in bonis vltra centuꝝ aureos. Sꝫ si est mi/noꝝ centenario: tũc patrono nõ debeť legitima et in ista legiti/ma computaťr quicquid ẽ datum vel relictuꝫ patrono per se vel per interpositã p̃sonã quo quo titulo vt. l. siue in p̃senti. C. de iur. patrona. et hec vera si libertus nõ habet liberos: vel si habet. Sꝫ tales qui succedere nõ possunt quia sunt iuste exheredati vl legitime p̃teriti naꝝ tales nõ excidũt p̃fonuꝫ cũ habeantur p mortuis. et istã legitimaꝫ debet habeť patron⁹ sine onere legatoꝝ et fideicõmissoꝝ quin immo etiaꝫ sine onere eris alieni Sed in legitima que debetur filijs et parẽtib⁹ es alienũ patiatur. vt. C. ò rei ven. l. cuꝫ a matre. in glo. magna. v. idẽ Quero. an dominiuꝫ rei aliẽate i fraudẽ patroni trãsferatur i accipientẽ dic q̃ sic. Et ideo iste actiones reuocatorie sunt in personaꝫ. Quero. quando patron⁹ vlt agere: an sit necessaria excussio p q̃m appareat q̃ in bonis nõ alienatis nõ remansit debita portio. dic q̃ sic: nisi esset notoriuꝫ ex natura ipsius alienatiõis. vl alio modo. vt notať. l. fi. ff. si cer. pe. et. ff. de ver. obliga. l. x. Scias tamen q̃ excussio nõ est de substãtia ad natiuitatem actionis. sed de ordine q̃ si omittatur tamen valet processus nisi ante litem cõtest. sit apposita exceptio prepositionis. vt notať. C. cõi diui. l. ij. Quero. q̃ si minutatiꝫ alienat omnia bona. respondeo naꝫ ex omnibus fit reuocatõ pro rata: qz ad fraudis intellectuꝫ omnia reducuntur. Quero. An libertus

PAtronus. Primo q̃ro. quis dicitur patronus. dic q̃ dicitur pater oneris: quia ecclesie onera in necessarijs ministrandis fundationis tempore sustinet. prima partita. ti. xv. l. i.

a ¶ Secundo quero. quid est ius patronat⁹. dic q̃ ius quod fundaťr in ecclesia querit pro bonis q̃ sibi fecit. e. ti. l. i.

a ¶ Tercio quero. qualiter queritur ius patronatus. dic q̃ edificãs ecclesiam cathedraleꝫ: conuẽtualeꝫ: (vide infra. 4. q. a.) vel parrochialeꝫ: q̃rit in ea ius patronatus. e. ti. l. iiij. vide infra pro xima questione. monasteriũ. 6. q.

¶ Qualiter autem queritur ius patronat⁹ i libertum. iuramentũ. 7. q. b. solutio. S. q.

a ¶ Quarto q̃ro. quis est effectus patronatus. scias q̃ sicut in edificando sustinet tria onera. s. in solo: fabricationeꝫ: ⁊ dote: ita habet honorem: quia ecclesia vacãte p̃sentet clericuꝫ: nisi fit cathedralis: aut conuentualis: nisi habeat priuilegium a papa. Item p̃ponitur in processione. e. titu. l. i.

b ¶ Circa quam p̃sentationẽ est sciendũ: q̃ qualitercunq; vacet ecclesia clericum ydoneuꝫ a patrone p̃sentatum tenetur episcopus instituere et si ydoneus non est instituatur alius quem⁹ patronus p̃sentauerit. et si episcopus alium non p̃sentatuꝫ instituat remoueat euꝫ: vel in eius defectu ad patroni que relaꝫ superioꝝ. Sed licet patronus habet p̃sentationeꝫ: non tamen institutioneꝫ. et si de facto instituat: nil agit. sed potest nichilomin⁹ p̃sentare (. s. istum vel aliuꝫ: quia institutus nullum ius sibi querit per talem institutioneꝫ patroni.) e. titu. l. v.

c ¶ Et patronus laic⁹ potest variare: vno p̃sentato: aliuꝫ p̃sentando: potest etiaꝫ simul duos: vel tres p̃sentare: vtroq; tamen casu eliget episcopus quem⁹ ex p̃sentatis instituat. eodeꝫ titulo. lege. vj.

d ¶ Capituluꝫ tamen seculare: aut religiosum: vel clericus patronus: non possũt variare. Nec potest patron⁹ se ipsuꝫ p̃sentare: cum inter dantẽ et recipientẽ debet esse distinctio personalis: et ne videaťr cupidine am

© Biblioteca Nacional de España

qui aliena ꝛ uit in fraudē possit puni ri vel in car cerem detru di. dic ꝙ nō quia viuo li berto patro nus nullum ius habz. Sz ille qui ē de ꝛ bitor iter vi uos bñ possz capi si frau ꝛ dem cōmisit consilio. se ꝛ cus si re tan tum. vt no ꝛ tatur in. ℣. item si quis in glo. ordi ꝛ naria isti. de acti. et adde quod nota ꝛ tur. ff. de su ꝛ spec. tuto. l. i. ℣, tutores qui. in glo. que incipit. hoc tamen. de quib⁹ p baldū. l. si in fraudez. C. si in frau. pa ꝛ tro.

plecti bñficiuz. Sz si plu res sunt patroni possunt vnuz ex se ipsis presenta re. ¶ Itez potest pater fi liuz presentare. eodez ti ꝛ tulo. l. vij.

e ¶ Et pri⁹ de filijs patro norum: et deficientibus parrochianorum: et si nō h sint de diocesanis debet fieri presentatio. Et licet patroni aliter nequeant presentare: episcop⁹ ta ꝛ men ecclesie alteri⁹ dio ꝛ cesis patronus presentat quē vult. ¶ Item legat⁹ pape habens potestatez conferendi beneficia cō ꝛ fert (.s. inuito clerico pa trono: ꝛ cui vult clerico licet talis clericus nō sit parrochianus: vel etiaz sit alterius diocesis.) be neficiū vacans: cui⁹ ius patronatus clerico non ratione patrimonij: sed ratiōe ecclesie competit eo (.s. clerico patrono) inuito. Itez plus iuris habet episcopus in confe rendo q̄z patronus in presentando. e. titu. l. xiij.

f ¶ Itez patronatus ad sacros ad titu lum alicuius ecclesie patronate sine consensu patroni nō impedit patro num aliuz presentare: sed si promo ꝛ tioni cōsensit non pōt nisi sic ꝓmo ꝛ tuz presentare. e. ti. l. xiiij.

g ¶ Preterea transit ius patronat⁹ de vna ad aliaz personam per succes si ꝛ onem vniuersalez ad heredē etiam extraneū. Item per donatiōez si epi scopi cōsensus precedat: vel sequatur: alias nō. Item per permutatiōem pro alio iure patronus cū episcopi consen ꝛ su. Item si generaliter vēdatur: aut per mutet cum vniuersitate (.s. rerū quas patron⁹ in loco illo habet.) non autez per se: alias esset simonia: quia est spiri tualibus coniūctuz. e. ti. l. viij.

h ¶ Itez arrendato vel pignorato (.s. cū vniuersitate.) loco transit in arrēdato ꝛ rez: vel creditorem: ius presentandi: et alia iura patronat⁹ que dominus i illi us loci ecclesia habebat: nisi specialiter excipiatur. idez est si bona fide credat non fuisse exceptuz: quia per eum ante litem motā presentatus habebit bene ꝛ ficiuz. secus si post motam litē. Itē pre ꝛ sentatus a bone fidei possessore etiam lite mota non expellitur vero domino euincente si vicini ius patronatus pos ꝛ sessionē eum habere credebant. eodez titulo. lege. ix.

i ¶ Preterea pluribus super iure patro ꝛ natus contendentibus expectabit epi ꝛ scopus per sex vel quattuor menses: et infra dictuz tempus questione non so pita instituet quem voluerit saluo vin centi pro possessione sui patronat⁹ cō ꝛ seruanda illum institutuz presentandi. Sed si hec contentio sit inter episco ꝛ pū et patronuz ponetur maior dom⁹ qui reditus colligat lite pendente et fu turo clerico dependat. (aut in vtilita ꝛ tem ecclesie conuertantur.) eodez titu lo. lege. xj.

k ¶ Item pluribus patronis diuersos cle ricos in discordia presentantibus insti tuetur a maiori parte presentatus. et si sint equales aptior. et si in aptitudine equipollent eliget instituens. Sed si ne minem sine scandalo potest] iustituere

© Biblioteca Nacional de España

eductis reliquijs claudat(et etiaz hanc clausurā faciat si sine populi scandalo fieri potest alias non.)ecclesie ianuam donec patroni de ydoneo concordent eodez titulo.l.x.

l ¶Item non possunt patroni in iure patronatus cuz sit indiuiduuz facere sibi partes.(.s.maiores vel minores: vt q vnus presentet plus: et alter minus.) Et si vnus vnuz:alius duos:alius tres: vel plures reliquat heredes omnes erunt equales in iure patronatus.

¶Item licet vnus plus:alius minus in ecclesie cōtulit fundatione nō ideo plus in iure patronatus habebit: nisi in tribus:quia si veniant ad paupertatē patroni: nec potest omnibus de redditibus ecclesie consuli plus eroganti cōsuletur. Item in processiōe plus honorabitur.et si singulos clericos eque(supple: et ab equalibus patronibus: licet discordantibus presentatis.)ydoneitatis in discordia(.s.quia vnus vnuz alter alium presentauit clericum) presentent prefertur a plus conferente presentatus.

¶Et quanto plures sunt patroni melius ecclesia custoditur:et defendit.eodem titulo.l.xij.

m ¶Sed licz hec omnia habeat patronus non tamen propter hoc vsurpet decimas:aut oblatiōes ecclesie quas etiam in veteri lege non licebat accipere: nec cōmedere:nisi sacerdotibus. si autē cōtra fecerit sit excōmunicatus.eodem titulo.lege.iiij.

n ¶Circa illud autē quod dixi de patroni paupertate:scias q si redditus ecclesie anni sufficiunt:tam clericis q patrono prouidebitur ei egenti. ¶Item habet licet diues io ad in fundatione cōuenit qd̄ haberet.e.ti.l.ij.

o ¶Ultimo nota q si clerici minus bene administrāt res ecclesie debet patronus episcopo dicere:eo vero corrigere postponente conquerat maiori. ¶Item si patronus res ecclesie male tractet potest si est laicus excōmunicari. si clericus vsq ad satisfactionez ab officio et beneficio suspēdi:et si perseueret deponi. eodez titulo.lege.iij.

p ¶Item scias q diuturna cōsuetudo in ius cōmune redata tribuit laicis ius patronatus qd̄ non est mere spirituale:sed quasi.et spiritualib⁹ iunctuz. Et in bijs que sunt mere spiritualia nullū ius possunt laici sibi vēdicare.e.ti.l.fi.

q ¶Circa effectum autez iuris patronatus in libertuz. Dic q libertus sequitur patroni originem et domicilium.actor.5.q.a.

¶Item libertus et eius filij tenent patrono:et eius filijs assurgēdi et salutandi reuerentiaz.nec debet euz sine venia a iudice petita in ius vocare:nec accusare: nisi pro offensa proprie persone:vel regis:et tunc de iudicis licentia. Item pro causa tangēte pupillum:cuius tutelam libertus gerit. Item tenetur in patroni absentia eius res vt proprias a perditiōe custodire.quarta partita.titulo.xxij lege.viij.vide.actor.2. questiōe.citatio.4.q.c.

r ¶Item libertus ingratus patrono gratis manumittenti: vel etiaz filijs ex causa ex qua donatio reuocaret Aut si fecit in eorum perniciem cuz eorum inimicis pacez.vel eos egentes nolit alimentare.potest in serui/

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Reuocari An libertus possit expresse renuncia/re vt ob in/gratitudinez nō possit re uocari in ser uitutez. et ea dem quēstio fit i alijs do nationibus dicas q nō ne detur oc/casio delin/quendi bal. l. si q̄s i po steruz colū. i. C. de bo. li ber.

tutem reuocari[a]. nisi pre ciuz a tercio pro manu/missiōe receperit. aut te/statoz dominus ei here de instituto: vel alias ser uuz manumittendū mā dauit: potest tamen tūc conqueri vt per iudicez pro modo excessus casti getur. e. ti. l. ix.

s ¶ Item liberto mortuo ab intestato: non relicto filio: vel nepote: patre: aut fratre libero: succe/dit patronus. Et si fecit testamentū et plus q̄z centum mora bitinos auri habet: vel centuz: succe dit necessario patron[9] in tercia par/te nullo de supradictis relicto: alias autem: vel si minus habet q̄z centū non tenetur ei quid relinquere. e. ti/tulo. l. x.

¶ Itez non tenetur patron[9] de vio/lentia inuasionis sicut alius. vis. 4. q. Et mitius agitur cum eo cū cedet bonis. cessio. 7. q.

a ¶ Quinto quero. qualiter perditur ius patronatus. dic q̄ quādoq̄z ob perseuerantiaz in excōmunione. ex/cōmunicatio. 13. questiōe.

¶ Item propter clerici occisionē. sa/crilegium. 5. q.

¶ Aliud autez ius patronatus in li/bertum perditur si patronus euz fa melicuz non alit cum potest. aut euz tempore manumissiōis iurare de nō nubendo fecit. vel si sui premio li/bertatem fuit adeptus: vt vindicā/do domini defuncti necē. vel a prin cipe libertatez meruit. aut eius do/minus perpetuo exulet. vel si ei gra tis: aut precio patron[9] ius succedendi remisit. seu in manumissiōe operas im posuit et recepit non causa famis. vel omne ius patronatus ei remisit. hijs e/nim casibus pdit ipse et ei[9] filij ius suc/cedendi.

¶ Idem si filij patroni maiores viginti quinq̄z annis de morte naturali: vel ci uili libertuz accusent: et vsq̄z ad latam sententiā prosequantur. vel in tali cau sa testificētur contra euz. aut alij pro ac cusatione preciuz dederit: nam perdūt ipsi ius succedendi. quarta partita. ti/tulo. xxij. l. xj.

¶ Item si patronus exponat libertum perdit ius patronat[9]. alimēta. 7. q.

PAtriarcha. Primo q̄ro. quid vult dicere patriarcha. dic q̄ idē q̄ pa trum dux. i. archiepiscoporuz et episco porum: a patre et archos grece qd est dux latine. Et dicitur primas q̄si post papam primus. et habet eandez digni tatem quā patriarcha: licet in nomine differant. i. par. ti. 5. l. ix.

a ¶ Secūdo quero. que est eius potestas in primis congruuz est eos in suis pro/uincijs locuz tenere apostolici: quia pa pa solus non posset omnia ad suuz of/ficiū exspectantia adimplere. eodez ti/tulo. l. ix.

b ¶ Item patriarcha: et primas sunt iudi ces ordinarij archiepiscoporuz sui pa/triarchat[9]: citat et cognoscit de quere/lis (. s. contra archiepiscopuz.) archie/piscopi: vel alteri[9] contra archiepisco pum: confirmat eoruz electiones: et cō secrat confirmatuz.

¶ Itez cognoscit inter duos (. s. archie/piscopos.) electos cuius electio sit po tior. Et si electus in archiepiscopū ces/sante ipedimento infra tres menses nō

© Biblioteca Nacional de España

petit consecratiõez post confirmatiõez debet perdere dignitatẽ. et patriarcha cum consilio pape confert eaz. Item infra tres menses non celebrata archiepiscopi electione confert illa vice ob electoruz negligentiam patriarcha. et etiam beneficia ad archiepiscopi et capituli collationez expectãtia eis infra sex menses conferre negligentibus.

¶Item archiepiscopo infamia macu/lato inquirit contra euz et reffert pape cui soli de isto casu competit iudicare.

¶Itez postq̃z est confirmatus et habet paliuz: vocat suos archiepiscopos ad concilium. Sed licet ista contra archiepiscopos possit nõ tamen contra eorũ suffraganeos: nisi in octo casibus. Primus est q̃ appellante suffraganeo cognoscit de appellatiõe patriarcha: vel primas. Secundus sede archiepiscopali vacante ad petitionez capituli suffraganei ordinat ꝺ̃ hijs que expectant ad archiepiscopi ordinatiõem. Tercius: si quid ex pape priuilegio: consuetudine vel legitima prescriptione competit ei in dioceſi suffraganei exercet illud.

Quarto: super dubijs cõcilij per archiepiscopum celebrati consultus potest ordinare. Quitus: si archiepiscopus in corrigendis suffraganeis est negligens potest negligentiam supplere. Sextus: est iudex de querelis suffraganei cõtra archiepiscopuz emissis. Septimꝰ si mãdat archiepiscopo q̃ absoluat quez iniuste excõmunicauit: et hoc facere recusset absoluet eũ patriarcha: vel primas iniungens ei vt archiepiscopo satisfaciat de hijs pro quibus eum excõmunicauit q̃ si nõ fecerit excõmũicabit euz. Octauus: suffraganeo ad sedez apostolicaz ob archiepiscopi grauamine appellãte potest ad suffraganei instantiam patriarcha inhibere archiepiscopo ante q̃z appellatio pape prefsentetur. prima partita. titulo. v. lege. xj. x. Vide aliaz potestatem infra proxima. q.

c ¶Itez primas: vel patriarcha i suo patriarchatu potest ecclesias consecrare. altare de nouo construere. calices benedicere. aras cõsecrare. crisma in cena domini conficere. et publice penitẽtes ea die in ecclesia recipere. in fronte crismãdo cõfirmare. et sabbati quattuor tẽporũ: (et idez in quattuor temporibꝰ q̃z in eorum sabbatis.) et lazari: resurrectionisq̃z domini dũtaxat ordines celebrare. vel si necessitatis causa illis diebꝰ propter eius infirmitatez: vel ordinãdorum multitudinẽ ordines perfici nõ possunt: sequẽti dominica de mane perficiat: dũ tamen ipse et ordinãdi a die sabbati vsq̃z ad diem sequẽtez sint ieiunij. Judicat insuper clericos et laicos in ecclesiasticis causis. Anathematizat cum candelarum instinctione qꝺ̃ non licet nõ episcopo facere. Potest etiã cuz consensu eoruz ad quos damnuz vel cõmoduz pertinet ex iusta causa de vna eccl'ia duas: vel econtra facere: et parrochianos eis vnire. Et facere vnaz eccle/siam alteri obedire. Potest etiaz hereticos recõciliare. Et constitutiões cum excõmunicatiõis appositiõe facere. e. ti. l. xiij.

d ¶Item potest vestimẽta: coporalia cruces: calices: aut campanas in aliena (que nec sibi nec suffraganeo suo episcopo subest sed alteri.) puincia bn̄dicere: in ecclesia: domo: seu alio

© Biblioteca Nacional de España

¶ Pater. An pater poteſt cogi ſoluere condēnatiōez filij vſq; ad legitimaz ceſſante conſuetudine vel ſtatuto. vide per bar.i lege. ſtichus.ff. de pe.lega.et per eundez in.l.i.§.ſi impuberi.de colla.bo.et per ſpec. de execu.ſen.§. ſequitur. v.quid ſi filius.¶ ibi determinat ſpecu. q; non De quo per baldum in lege.omnino. §.imputari C.de inofficioſo teſta. ¶ Utruz valet ſtatutum quod pater teneat pro delicto filij. gloſa ordinaria dicit q; ſic.C. de decre. de curi. libro.x.i rubrica: qđ eſt verum in pena pecuniaria. ſecus in pena corporali. Quero vtrū hoc ſtatutum intelligatur de delicto cōmiſſo intra territoriuz: aut vbiq; locoruz. bartholus in tractatu. repreſaliarum.in.4. q̄ſtione.ſub pma.q.principali dicit: q; intelligatur non ſolum de delictis omiſſis intra. ſz etiā extra territoriuz ſtatuentium.ſed tu dicas q; vbi deliquit extra territoriuz conſideremus ius cōmune qđ non extendit radices in patrem. bal.l. neq; eius.C.ne fi.pro pa.colū.ij.

¶ Statutuz dicit q; pater teneatur ſoluere criminalem condemnatiōem filij; nam ponamus q; filius eſt condēnatus iniuſte non tamen ex probatis. ſed ex contumatia. quero nūquit pater teneatur. dicas q; ſic. vnde ſufficit filiuz condēnatum eſſe. Quero. an primo ſit filius excuciēdus q; proueniatur ad patrem. Bartholus dicit q; quādo pater tenet de peculio tantū nō ē neceſſaria diſcuſſio filij. ſecuſ ſi inſolidū. vt ipſe notat. ff. ō verbo.obliga.l.cū filius in pri. Sz quid ſi filiꝰ iſte non eſt condemnatꝰ. ſed eſt notorium nūquid hoc habetur p ſententia. dicas q; nō: quia ſtatutuz ſententiaz notat non factū euidentiaz ſtatuto cauetur q; ſi filius cōmiſerit maleficiū pater teneatur ſoluere condemnatiōez modo condemnatus eſt filius patre non citato. quero an cōtra patrem fiat executio. an vero ſit agendum contra patrem conditiōe ex lege et denuo pro bando maleficium: dicas q; interduz agitur de preiudicio ordinis: tunc non eſt dubium qđ ſufficit ordinem ſeruari. et nō citato eo ad quez ex ordine peruenitur. vt.C. de aduo.diuer. iudi. lege prima.

decenti loco ſedēdo: vl ſtādo quauis die: nō autem equitādo: aut incedendo. ¶ Item in terra nouiter acquiſita vbi alias fuit epiſcopatus poteſt conſecrare: ordiarie benedicere: et eccleſias reconciliare: vel de nouo facere: nō tamen per hoc in eis aliquid noui iuris querit. Alia autem que ſupra proxime dixi non poteſt extra patriarchatuz niſi de volūtate dioceſani ſeu eiꝰ vice gerentis facere. eodez titulo.lege.xiiij.

a ¶ Tercio q̄ro. quot ſūt ſedes patriarchales. dic q; antiquitus erāt quattuor.prima conſtantinopolitana. ſecūda alexandrina.tercia anthiocena quarta iheroſolimitana Nunc autez ſunt addite due.ſ.acquilenſis.et grādenſis. Primi quattuor patriarche excellunt alios in duobꝰ.primo poſſunt ſuis archiepiſcopis paliuz cōcedere ſi et ipſi habēt.(.ſ.paliū: quia ſi ipſi patriarche conſecrati non eſſent: et paliuz a papa non haberent: nō poſſent alijs cōcedere.) Secundo vbicunq; preterq; rome et vbi fuerit cardinalis legatus cū inſignijs datis per imperatorez conſtantinum beato ſilueſtro pape.ſ.rubeis pannis: vel albo paragreno. aut ōſuper pupillione de licētia(.ſ.pape conceſſa ipſi cardinali legato.)portandis(.ſ. inſignijs ſupradictis.) ante ſe crucem portari facere: q; alij duo nō poſſūt niſi ō pape ꝓuilegio ſpeciali.e.ti.l.xij.

a ¶ Quarto quero. quis conſecrat patriarcham: vel primatez. vide. conſecratio.4.q.

¶ Pater. vide.elemoſina.3. q.rex.12. q.a. populus.3.q.c.caſtrū.i.q.a.b.c.actor.2.q.patricida.per totuz.

ff.de bo.auc.iu.po.lege.cum vnus. Interdū non agitur de lite ordinanda ſed decidenda.et tūc autē eſt neceſſariuz q; ſit citatus anteq; delictū de nouo probetur.quia ſub duabus conditiōibus.l.loquitur.ſ. ſi deliquerit et in hoc requiritur veritas probationuz.et ſi condemnatus fuerit.et cuz loquat ſub con

© Biblioteca Nacional de España

ditionibus copulatiuis requiruntur assistentia vtriusq; vt.l.si is qui ducenta.§.cum ita.et.§. vtrum. de re.du.et vide infra.v.proximo in principio. Nunquid filio cõfiscato in omnibus bonis habeat locuz statutuz de soluendo eius condẽpnatõez. dico q; non. immo tanq; si filius esset mortuus: pater retinz omnẽ peculium et filius nud⁹ exulat. ¶ Quero. an cũ pater soluat condemnationez pro filio reputat ab eo. glo. in.l. iij.§. sed vtrum.ff.de mino. notat q; non. quod est verum quando pater soluit ex suo facto puta de peculio concesso filio. vel quãdo pater soluit tanq; de re filij: puta quia statutuz astrigit patrem ad legitimaz assignandam. si vero soluit alias animo repetendi bene repetit sicut quicunq; damnificatus propter delictuz alterius. de predictis p bal. l. neq; eius. C. ne fi. pro. pa. Si statutuz dicit q; pater teneatur soluere condẽpnatiõem pro filio nõ intelligitur de bastardo vel spurio: quia esset interpretatio extensiua vltra diffinitiõem et significationem vocabuli. Et hac ratione fuit consultuz q; in capitulis quibus cauebatur q; nullus de domo de petra mala possit habitare in ciuitate arecij. non includerentur bastardi de illa domo. et recte fuit consultuz vt notat bar. C. de verbo. significatiõe. l. fi. q; propprie non sunt de domo. i. de cognatiõe vel de rure: nec possunt portare arma dom⁹ maxime: quia portare arma est honor que nõ competit bastardo. de spurijs nulla questio est: quia non sunt nominãdi filij de quibus per bal. in. l. generaliter. C. de insti. et substi. in fi. et circa hoc de filijs bastardis vide que scripsi spurius. v. querit bartho. pone dictat statuz q; si filius cõmittit maleficiuz pater teneatur soluere condempnatiõem de legitima filij· dicas aut statutum dicit. pater obligetur pro filio: et tunc oportet agi contra patrem conditione ex lege. quia verba statuti diriguntur patri. aut dicunt compellatur pro filio. et tunc fiat executio: quia verba executiua diriguntur iudici: et pater hoc casu equiparatur fideiussori iudicatuz solui. Sed prioi casu equiparat fideiussori debituz solui. vide supra. v. proxio. in vsi. statuto cauetur. ¶ Quero. nũquid pater qui pro filio tenetur representando eam in carcere euadat on⁹ statuti. et dico q; non: quia non potest filiuz dare pro nopa: nec operas eius. bal. in. l. et cuz antiquitas. C. de vsu. rei iudi. colũ. pe. Et vide que circa hoc scripsi. fideiussor. 7. q. a. super. v. conueniri. v. condemnato reo. in vsi. quid de quasi fideiussore. ¶ Vide que scripsi diuisio. §. q. cc. super. v. cuz patris. et. e. q. c. quasi per totũ. et reuocatio. i. q. a. super. v. reuocatio. v. pater vendidit. et. v. item an filius: et actor. 2. q. f. super. v. administrat. et cõfessio. §. q. a. super. v. errore.

¶ Pater familias. vide. significatio. 2. q. d.

¶ Patrinus. vide. baptismus. i. §. 8. q. miles. 6. s. q̃stione

¶ Paucus. vide. testis. 8. q. d.

¶ Paupertas. vide. religiosus. 2. q. patronus. 4. q. decime. 9. q. visitatio. 2. q. rex. 15. q. i. amicicia. §. q. heres. 6. q. appellatio. 10. questiõe. b. rescriptuz. 3. questione. et vide. egenus. per totum.

¶ Patrinus. Non põt esse patrin⁹ qui nõ est confirmatus. baptismus. §. questione. b. Itez nec mut⁹ potest esse patrinus. nec infidelis potest esse compater. vt scripsi cõpaternitas. 3. q. a. super. v. legantes. et per consequẽs: nec erit patrinus baptizati etiã: q; nõ est confirmatus. Item nec abbas vel monachus põt esse cõpater nisi ipse baptizet vt. e. q̃stione. a. super. v. baptizantis. v. item vtruz. et per consequens nec erũt patrini baptizati quez non baptizauerunt ipsi.

¶ Paupertas. Quero. nunquid paupertas impediat penas iudiciales: verbi gratia. dicit iudex nisi solueris ad terminuz sis excommunicatus. tu propter paupertatez nõ soluis: an sis excõmunicatus. Inno. ponit duas opiniones: vna est q; non. alia q; sic. tamen ratione in opie debeat de facili relaxari. vt ipsa notat extra. de offi. dele. c. p. et. g. in glosa. et hanc vltimam tenẽ qđ autez dicit de relaxatione est verum in penis medicinalibus.

¶ Item est veruz in mulctis que imponunt pro motu iudicis ratione parui excessus. secus in penis fisco applicandis. paupertas etiaz non excusat in criminibus. vt. ff. de ri. nup. lege. palam. §. non est innocenduz. ff. de offi. pre. lege. illicitas. §. finali. de quibus per balduz. l. acceptam. 12. columna. C. de vsuris.

¶ Et vide etiaz per eum in. c. finẽ litibus de do. et cõtu. Circa hoc quomodo p̃batur pauptas: vel inopia alicuius glo. que est in. l. si constante. ff. so. matri. et i. l. vbi. C. de iure. do. dicit per vulgarez opinionem. Sed tu dicas q; in aliquibus causis quandoq; lex limitat qualiter debeat intelligi. et tunc stabo dispositiõi legis. vt insti. de succe. libe. §. sed nostra. quãdoq;. l. hoc non limitat et in casibus in quibus paratur preiudicium magnũ: tunc dico relinquẽduz arbitrio iudicis. glo. hoc tenet. C. vnde vir et vxor. auteñ. preterea arbitrabitur tamẽ iudex diuersimode secunduz qualitatẽ personarũ et factorũ. Naz vn⁹

© Biblioteca Nacional de España

miles vel vnus homo nobilis habēs mille in bonis est pauper. vnus rustic⁹ habens min⁹ est diues. ar. l. nepos proculo. et qō ibi nō. C. de verbo. signifi. et. C. de iudicijs. l. sed vt id susceperit §. i. Item ex qualitate factorum consideratur on⁹ iniunctū. vtrum ille sit sufficiēs: vel non. vt secūdum hoc dicatur diues: vel pauper. vt insti. ō ex cu. tu. §. si paupertatē. et. C. eodem titulo. lege. paupertas. Circunstantijs ergo pbatis remanebit arbitrio iudicis. De istis per bar. in dicta lege. si constante. colū. iiij. vide heres. 6. q. m. super. v. hospitalis. v. quero an sit. in versi. et nota q. vide que scripsi heres. §. qstione. m. super. v. hospitalis. et pscriptio. 4. qstione. g. super. v. quadraginta. v. an ecclesia. in vsi. et ibi etiam. et executio. 10. q. b. super. v. pauperibus. et visitatio. 2. q. a. super. v. pauperes. De hoc vide que scripsi sportule. v. sportule prestantur. C Utruz iniuste extorturz debet mandare cōfessor pauperib⁹ erogari. et per quem erogabitur. h. in capitulo. cuz sit. de iudi.

PAx. Quero. an tutor vel curator possint facere pacez de iniuria patris pupilli: vel ipsius pupilli. dicas q si pax expedit pupillo possunt facere pacē. Sed si esset ei damnosa vel dedecori: tunc non possit: quia tenet tueri dignitatez pupilli: hoc tamen credo q nō possit vallari penali stipulatiōe: quia obligatio ad penam reputatur damnū. de hoc spec. ti. de homici. §. illud autez queritur. et per eum. titu. de treu. et pa. v. hac quoq. de predictis per baldū in lege. pactum curatoris. in fi. C. de pactis.

C Non valet concordia si recipiens eam dat pecuniā. nam idez si tercius dat eo sciente. baldus in lege. nō interest. in fine. C. de hijs que vi. me.

C Quero. nunquid pax potest fieri absenti nemine recipiente: pro ipso dicas q presumptoria pax qualis sit in foro penitentiali potest fieri inter absentes. Sed pax solempnis non potest fieri nisi interueniente presentia: vel medio organo. licet sit argumentum contra. ff. de iure iuran. lege. labeo. in glosa. i. seruus. De quo per baldum. in lege. si manumissus. C. de liber. et eo. liber.

C Si bona rebellium tempore rebellionis a alijs sunt concessa personis: facta pace sunt reddēda primis dominis: ita q ipsa pax nō habet vim simplicis indulgentie: sed restitutionis in integrum. baldus de pace cōstan. §. priuilegia omnia i principio.

C An ē pax seruanda bannito vide que scripsi bannitus. v. an est seruanda. et infra. e. 3. que

PAx. Dicit q est discordie finis. 7. par. titu. xij. l. iiij.

a C Secundo qro. quotuplex ē pax. dic q duplex vna verbalis cuz amplexu tantū. alia vbalis cuz osculo. Qñ enim discordia ex homicidio: dāno vel facta iniuria: prouenit si ptes de pace cōcordant adinuicē verbis sibi parcūt et osculantur: naz ex habundātia cordis os loquitur: et interiora per verba declarāt et osculuz est signū amoris. Cū autem ex verbis discordia habuerit ortū sufficit q verbis sibi paccant: et adinuicez amplexent. e. ti. l. iiij. C Vide de pace principū. impator 6. q. b. donatio. 3. q. d. dominiū. 3. q. aa.

C In diebus feriatis pōt iudex homines in pace ponere. vide actor. 6. qstione. d.

a C Tercio quero. que est pena violatoris⁹ pacis.

stione. a. super. v. violatoris. v. item si feci.

C Omnis faciens pacez: debet promittere de familiaribus socialibus: et adherentibus si vult esse fidelis sicut debet. vt scripsi. familia. v. vtrum familiaris. in fine.

C Quid iuris si vnus ex pluribus heredibus occisi occidenti fecit pacem et alij non. Et quid si ipse occisus ante mortem fecit eaz. vide. homicidiū. i. q. a. v. statutum est bononie. et. v. sequen.

C Sed refert specu. in suo prohemio. colūna quarta. q homines quietissime viuerent si hec duo nomina. scilicet: meum et tuuz: de medio tollerētur. Et q nostri essemus si nostra non essent.

C Pro bono pacis cōmunitas remittere potest iniurias singulariuz personarum ipsius cōmunitatis: nec requiritur consensus earuz. vt nota. ange. in. §. si constat. de lege. venditor. ff. co. predi. Et etiaz dux belli potest remittere dictas iniurias et damna illata subditis faciendo pacem cuz suis aduersarijs. vt ipse tenet in lege. conuentionuz. ff. de pac.

a C Violatoris. Licius et sempronius qui erant capitales inimici fecerunt pacez. et penam per stipulationem ad inuicem promiserunt si contra fecerint ticius pacis federa non seruauit. tandem sempronius dictum ticium vulnerauit. queritur: an sempronius in penam contractus vt violator pacis inciderit.

© Biblioteca Nacional de España

Dicas q̄ pena contractus nō cōmittit: ſed pena delicti cōmittitur: etiā ſi ſit actuz q̄ pena ſepius cōmittatur rato manēte pacto. q̄ talis clauſula nunq̄ videtur appoſita. niſi pro eo qui ſeruat cōtractū et implet pro pte ſua. credere tamē q̄ ſi dictus ticius ſoluiſſet: et poſtea fuiſſet vulneratus a dicto ſempronio. q̄ dict⁹ ſemproni⁹ incideret in penā cōtract⁹. bal. l. cū pponas. C. de pactis. i colū. i. ¶An qui i ſuo caſtro debet protegere violatores pacis. vide. caſtruz. 6. q. a. ſſ. v. doloſe. v. nota q̄ q̄s. Et de forma inſtrumēti pacis et de aliquibus que ſtiōib⁹ circa pacē. vide p ſpec. li. iiij. ti. ō treu. et pa.

a ¶Punit. Sz de iure cōi contra nō ſeruātes pacez dicas. q̄ qui hoiez ifra pacis edictū occiderit capite puniatur niſi p duellū p bz q̄ fecit ad ſui defenſiōez. ſi vero fugerit bona mobilia pubicātur: imobilia pmittūtur heredibus: iuramēto preſtito ab eis q̄ inde nullū emolumētum pſtabūt ei. ſed ſi poſtea cōtra fecerint priuant hereditate et fiſco applicabit. Si vero ifra pacis edictuz aliquē hominez vulnerauerit man⁹ eius amputabit niſi probet p duellū q̄ ad ſui defenſiōez hoc fecit et de bonis procedit ſimili modo ſicut ſupra eſt dictū. Si aūt aliquis ſine ſanguinis effuſiōe percuſſerit. vl abſq̄ percuſſione aliquez inuaſerit pena pecuniaria punieť. caſus eſt. bal. coll. x. feu. c. federicus. de pa. te. et eius viola. Et predictuz. c. habet locuz ſi imperator inducat pacez. ſiue ciuitates inter ſe faciant pacem: ſiue ſingulares perſone. vt ibi per baldum. Et ideo penaz fractoris treuge. vide treuga. in. 6. q. a. et in ibi ſcriptis.

PEculium. peculiū caſtrenſe filij deportati nō debetur fiſco ſed patri. vt eſt caſus i. l. ſi filius. C. de bo. preſcrip. ſeu dāna. Quero. quid de peculio aduentitio. et dic q̄ nec illud publicatur qō ſentit glo. in. l. ſi fili⁹. C. de bo. dam. Quero. quid de peculio profetitio. reſpōdeo q̄ non publicať: iz dubiū eſt de dote profetitia que dicť ppriū patrimoniū filie. et dicas q̄ ō lictū filie nō ꝓiudicat patri. Quero. quid ſi bona patriſ publicentur an peculiū profetitium penes filiū exiſtens: vel vſuſfruct⁹ aduentitij publicentur: vide de hoc et de predictis per ſali. i dicta. l. ſi fili⁹ C. de. bo. pſcrip. Et vide etiā p euz eo. ti. l. ſi q̄s poſt hec. ſ. ſi quid.

dic q̄ vt fractor treuge punitur[a]. 7. p. ti. xij. l. iiij treuga. 6. q. a. vide. oblatio. 4. q. patron⁹. 4. q r. eccleſia. 7. q. d. dolus. 2. q. b. ¶Ad preſidis curiaz pertinet q̄ pax non violetur. iudex. 5. q. l.

PEculiuz. Primo q̄ro quid eſt peculiū clerici peculium dicitur quicq̄d clericꝰ iuſte querit vt ſit ſuū. ¶Aliud dicitur peculiuz q̄ pater filio familias donat: vel dominus ſeruo. i. parti. titu. xxj. l. i.

a ¶Secūdo quero. vnde dicitur. dic q̄ a pecunia large pro diuiciis ſumpta. pecunia dicitur a pecude: quia antiquit⁹ maiores diuitie i pecudib⁹ conſiſtebant. e. ti. l. i.

a ¶Tercio quero. quotuplex eſt peculium. dic q̄ vnū profeticiū vt q̄ clericus (ſed clericus religioſus peculiū habere nō poteſt: quia cuz religionez ingredit promittit paupertatem.) ſecularis ab eccleſia quaſi a matre ſua ſpirituali q̄rit. et filius familias a patre[b]. Aliud aduenticiuz vt quic quid clerico aliunde iuſte querit ſiue ex ſucceſſione cōſanguineoruz ſiue ex alia cauſa. e. ti. l. ij. patria poteſtas. 3. q. a.

¶Eſt et aliud caſtrenſe[c] Et aliud quaſi caſtrēſe[d]. patria poteſtas. 3. q. b. factor. 2. q. f.

a ¶Quarto q̄ro. quis poſ i. l. cū oportet. C. de boniſq̄ liber. dicit q̄ ſic. et ibi per bal. in colū. i. Quero. q̄n dicatur filii reliqui contemplatione patris. reſpondeo: quando non erat alias daturus niſi patris reſpectu. i. ad vtilitatez patris: ſi merita etiaz filij nulla interuenerunt: et hoc quando fili⁹ eſt in poteſtate. ſed ſi eſt emācipatus non videtur hac conſideratiōe acquiri patri datū filio. vt per bal. in dicta. l. cū oportet. Et de hoc peculio ꝓfetitio. vide q̄ ſcripſi. ratio. v. quero nunquid.

¶A patre. Si aliq̄d eſt datū filio cōtēplatiōe patris: vtrū iſtud dicatur peculiū profeticiū. glo.

¶A patre. de hoc peculio ꝓfetitio vid q̄ ſcripſi pria ptās. 3. q. a. ſſ. v. habenti.

c ¶Caſtrenſe. de hoc peculio caſtrēſe vide q̄ ſcripſi pria ptās. 3. q. b. ſup. v. caſtris.

b ¶Quaſi caſtrenſe. de hoc peculio quaſi caſtrenſe. vide patria poteſtas. 3. queſtiōe. b. ſuper. v. quaſi caſtrenſibus.

© Biblioteca Nacional de España

teſt habere peculiuz. vi de ſupra.i.q. Religioſꝰ vero nullu3 ꝓpriũ ha bere poteſt.e.ti.l.ij.

a ¶Quinto q̃ro.quid po teſt facere clericus de pe culio. dic q̃ de donatis à parentibus: vel de tẽ / pore patrie poteſtatis q̃ ſitis: et de aduentitio pe culio poteſt clericus ĩter viuos: vel in morte do nare: et teſtariª. dum ta/ men prohibitis: vt here ticis: ſarracenis: iudeis: vel ſimilibus: non relin/ quat.e.ti.l.iij.

b ¶De redditibus autem acquiſitis poteſt ĩter vi uos: vl̃ tempore mortis citra teſtamentũ donare pijs locis: aut ſeruitori/ bus: vel conſanguineis pro ſeruicij remuneratio ne nõ ſanguinis intuitu. ſed melioratões quas fe cit in rebus eccleſie erũt eccleſie. ¶Religioſi aũt: et canonici regulares: cũ nil ꝓpriũ habeant: nõ poſſunt donare: nec te/ ſtari.e.ti.l.fi:

¶Circa peculiu3 autem alioru3 ſcias q̃ ex cauſa caſtrenſi peculij: vel qua ſi poteſt filius patrẽ con uenire.acto2.2.q.f. vi3 patria poteſtas.3.q.f.g.

¶An ĩ cauſa peculij po/ teſt filiꝰ ſine patre defer re iurameutũ. iuramen/ tum.3.q.a.

¶An filius poteſt dona re de peculio. donatio. 3.q.c.

¶In re caſtrenſis pecu/ lij poteſt eſſe donatio in ter patrẽ et filiu3. vendi tio.2.q.a.

¶Idez de ſtipulatõe eti am in quaſi caſtrenſi. ſti pulatio.4.q.c.

¶Itez ſeruus obligatur efficaciter peculio tenꝰ. nouatio.2.q.a.

¶Itẽ de peculio caſtren ſi: vel quaſi: poteſt filiꝰ familias teſtari. teſtamẽ tum.3.q.a.

a ¶Sexto quero: qui ſuc/ cedit clerico in peculio. dic q̃ in bonis intuitu p ſone ei queſitis ſuccedũt ab inteſtato propiquio/ res cõſanguinei vſq; ad quartũ gradum. Quibꝰ nõ exiſtẽtibus ſuccedũt eccleſie (et dioceſanus re cipiet ⁊ diuidet talia bo na ĩter eas.) vbi erat be neficiatꝰ prout a qua licz earu3 habuerit reditus.

* ¶ Teſtari. loquẽdo au tez de teſta/ mentis pre/ latorũ ⁊ ipo ru3 clericoꝝ. ſic diſtingue. ſaũt eſt prela tus regula/ ris et nõ po teſt teſtari: etiam ſi eſſet cardinal. cõ cor.j. e.q.b naz nulla di gnitas libe/ rat mõachũ a ſubſtantia libus regule vt.18.q.i.c. ſtatutũ ſaut eſt prelatus ſeu admini/ ſtrator ſecu/ laris ſet tunc refert ad bo na ꝓpria et eccleſiaſtica ſunt manife ſte diſtincta et tunc de ꝓ prijs põt te ſtari de eccle ſiaſticis nõ. 12.q.i.c.ſũt manifeſte. ſAut ſunt cõ mũia: quia ſũt cõiter ac q̃ſita ex red/ ditib9 ꝓpri/ ſs et redditi bus eccleſia ſticis.tũc di cit Inno.in. c.cũ in offi/ cijs. extra.ỏ teſta.q̃ diffi cilef ⁊ quaſi ĩpoſſibiles ſunt proba/ tiões teſtiũ vel inſtrumentoru3.ſ.quid vel q̃tum de redditib9 eccleſie.et q̃tu3 de ſuo ꝓpzio emerit ido circo iudex ĩ hoc facto multũ ex preſũptiõib9 ꝓcedet et arbitrabit q̃tum ſit pr̃imoniũ ſuũ et quot fuerũt reddit9 eccl̃ie. Itẽ quid lucrat ex ar tificio: ſeu do/ ctrina et ſic mul ta.et hoc videt dicer̃. c.ſacerdo tes.12.q.3. cuz ergo apparet p ſubtilitatẽ iudi cis quid ꝓpriũ et q̃d eccleſiaſti cũ.ſequit de ne ceſſitate q̃ i ꝓ prijs iudicabit teſtamẽtuz vale re ĩ eccliaſticis nõ valere.ſcõm Inno.in dicto. capitulo.cuz in officijs ſaut bo na non ſunt di/ ſticta nec coĩa. ſz ſunt oĩno ĩcer ta ad quez perti neãt. et vnde p uenerunt: tunc ſtamus preſum ptioni.ſ. quia quicquid prela tus reperit poſ ſidere poſt pre/ laturam: et non conſtat de titu/ lo vel poſſeſſio ne antiquiori: preſumũtur eſſe eccleſie: et nomi ne eccleſie poſ/ ſidere: vnde pre latus de hijs te ſtari nõ poteſt. nec aliquis ali/ us adminiſtra/ tor eccleſie: nec etiã rectores ho ſpitalium ſSed ponamus q̃ eſt quidaz epiſco/ pus qui habet dignitatem ſine adminiſtratiõe: quia epiſcopa/ tus ſuus eſt a/ pud ſarracenos nunquid in eo habent locuz predi/ cta. dicas q̃ non: quia iſte non poteſt dici habere adminiſtratiõem: vnde ceſſat ratio preſumptionis. ſEx hoc etiam idem apparet dicendum in ſimplices ſacerdotes qui lucrantur ex ꝓprijs laboribus: et

© Biblioteca Nacional de España

nullā habent administratiōez/ et reuoco i dubio vnū ex hoc. q; vbi nō apparet de tempore acquisitionis presumit' pro ecclesia. Item vbi nō apparet de contemplatiōe cuius presumitur contēplatione ecclesie vt notat Inno. in. c. cum in officijs. extra. de testa. de quibus p bal. in auten. licenciaz habeat. C. de epis. et cleri. colū. ij. et viō que scripsi. clericus. 9. q. f. super. v. abintestato.

Et si beneficiat⁹ nō erat succedit ecclesia vbi seruiebat. e. ti. l. iiij. cleric⁹: 9. q. f.

b ¶Et q; iuxta istud posset esse dubiuz vnde habuerit[a] bona. dic q; vbi est certū q; habuit ab ecclesia: et q; aliunde stamus[b] certo. sed in dubio presumuntur habita intuitu ecclesie: nisi contrariuz probetur. Sed si certum est aliunde aliquid habuisse: sed dubitatur quale vel quantū incūbit ecclesie probatio. (si consanguinei clerici sunt in ea possessione incumbit probatio ecclesie. e. titu. l. v.

c ¶Item qō clericus emit presūmitur de bonis ecclesia quesitis: nisi aliū de probet' comparatū. Et prelat⁹ quādo emit: debet in instrumēto nomie ecclesie compare: et post obitū erit' ecclesie. sed si de suo emit potest facere nomine proprio. e. ti. l. vj.

d ¶Et clericus in fraudez ecclesie emēs de suis pecunijs alieno nomine cōmittit simoniaz: et est similis iude scarioth q; furabatur pecunias datas in elemosinā pro expensis. e. ti. l. vij.

¶Pecunia. vide. peculium. 2. q. et. 6. venditio. 5. questione. mutuuz. 3. q. c.

¶Pecus. vide. primicie 14. q. decime. 5. q. pecu

a ¶Habuerit. Si ille cui prelatus reliquit possessionem. s. rerum quas ipse prelatus habz vl' presumitur habere ab ecclesia vel i tuitu eccle. etiā iure institutiōis eam occupat p pria auctoritate incidit. i. l. si q̄s in tantā. C. vñ vi. nec excusat obtētu testamēti. et ē rō: q; cū penes ecclesiam sit ciuilis possessio. nec testator nec heres p̄t eā iteruertere. Ecō tra vero: dic q; si ecclesia occupat possessiōem que re vera pertinet ad heredes prelati. ecclesia nō incidit in aliquā constitutionez: quia ratione presumptiōis iuris qō habet ecclesia pro se. s. quia ex quo prelatus erat in possessione presumit' possidere nomine ecclesie non soluz in proprietate: sed in ciuili possessione excusatur a dolo et culpa. et per consequēs a pena constitutiōis secunduz Inno. qui ita notat in. c. cuz in officijs. extra. de testa. Si autem re vera bona occupata pertineant ad occupantem: tunc quia re vera nemo erat ante in corporali possessione. considerata veritate licita est occupatio et presumptio in possidendo: quia omnis qui recta via succedit titulo institutionis. vel ab intestato habet hanc potestatem occupandi. quia re vera pertinet ad se. et a nemine est possessum. secunduz Inno. de predictis per baldū in auten. licentiaz. colūna penul. C. de episcopis et clericis. de quo vide etiam per euz in lege. cum ipse. C. de contrahen. vendi.

b ¶Stamus. De hoc vide supra. e. s. q. a. super. v. testari. v. loquendo autez.

c ¶Erit. Cuz prelatus emit aliquaz rem cui acquirat. respondeo: aut est prelatus regularis. et iste acquirit ecclesie. q; ipe non pōt habere ppriuz nec heredem habet. Aut loquimur i prelato secularī qui potest habere proprium. et tūc aut emit nomine ecclesie. aut nomie suo pro prio. aut dubitatur. primo casu acquirit ecclesie possessionez et pprietatem. Secūdo casu acq̄rit sibi et heredibus suis tantuz. tamē si de bōis ecclesie emit: debet ecclesia seruari in dēpnis alio quin in subsidiuz vendicat rem emptam de pecunia sua in quacunq; persona canet instrumentuz. Tercio casu: quando dubitat' dicit Inno. valde eleganter qō in dubio videtur emisse nomine ecclesie vt ipse notat extra. de testa. c. cum in officijs in glo. magna ibi. Item cū quis emit prelatus etc̄. de quo vide per bal. in. lege. cum ipse. C. de contrahen. vendi.

¶Pecunia. Nota q; qui habet pecuniā habet omnez rem quā vult habere. Aristotiles dicit q; nūmus est fideiussor future necessitatis. vnde dicit textus et glosa. q; pecunia est vita hominis. C. de aduo. diuer. iudi. lege. aduocati. de quo per baldum in lege. receptitia. in colūna secūda. C. de consti. pecu. ¶Et vide que scripsi vtilitas Et pena. s. q. c. super. v. pecuniaria. Et. solutio. i. q. a. item an potest.

¶Pecus. Derelictas pecudes inueniēs p̄ sexa

© Biblioteca Nacional de España

gita dies faciens in consuetis foris p̃çõizari manifeste tenear: et comparentibus dominis moderatos earum sumptꝰ solueñdo restituant̃. vt pe extra. viij. ordi. de foro. per regem hen. ij. Era. 1409. Sed fo. iudi. li. viij. ti. v. l. vj. dicit q̃ tales pecudes inueniẽs mãifestet sacerdoti. aut domino loci aut iudici. et palã in cõcilio coram vicinis dicat. alias q̃ habeat̃ pro fure. Et circa tales pecudes inuẽtas. vide. e. fo. et ti. l. vij. viij. Et ī pecudũ canãdas. s. p quẽ locũ ire debent. et in notarijs t̃ p toribus meste. et eorum citationibꝰ antiqua seruetur cõsuetudo. vt pe extra. viij. ordi. de burgos per regez Johannem. i. Era. 1417. ¶ Et a meste pretoribꝰ citatus extra terminum loci sui domicilij: ci-

lium. 2. q. dos. 13. q. dãnuz. 5. q. b. 6. q.

¶ Peccatuz. vide sacramentũ. 3. q. a. baptismꝰ 7. q. b. c. penitentia. 3. 5. q. et. 3. 4. q. i. canonizatio. i. q. vnctio. 10. q. episcopꝰ. 7. q. clericus. 3. q. et. 4. religiosus. 9. q. votum. 4. q. excõmunicatio. 9. q. sepultura. 7. q. oblatio. 3. q. decime. 4. q. f. elemosina. 3. q. rex. 12. q. matrimoniuz. 5. q. et. 14. b. et. 16. et. 3. et. 7. compaternitas. 3. q. stipulatio. 5. 6. q.

¶ Pedites. vide. almocatenus. 3. questiõe. bellum. i. q.

Penitentia. Primo quero. quid est penitentia. dic q̃ est dolere de peccatis cum volũtate ad ea nõ redeundi. prima partita. titulo. iiij lege. xviij.

a ¶ Secundo quero. quotuplex est penitentia. dic q̃ triplex. vna que vocatur solemnis que fit hoc modo: veniat penitens feria quarta in capite ieiunij discalciatus: et pannis lineis vilibus indutus ad ianuam ecclesie tristis: et cuz eo archipresbyteri et sui clerici parrochiani quibus confes b sus fuit: t̃ tunc episcopꝰ cum clericis ad ianuam exiens mittat eum in ecclesia: et iaceat pro eo in precibus flens psalmos penitentiales recitando post quorum recitationem surgens ipositis manibus supra caput penitentis ponat ei cinerem cum aqua benedicta: et cooperiat cilicio caput: dicens. sicut adam fuit a paradiso expulsꝰ: ita tu ab ecclesia expulsus: et tunc proijcietur ab ecclesia: clericis post euz cantantibus responsum. in sudore vultus tui vesceris pane tuo: et debet nichilominus per totam quadragesimaz in cabanelis circa ecclesiaz morari: et in cena domini debet venire vt prius in quarta feria venerat: et intrans ecclesiam cuz clericis erit intus ad horas canonicas vsqz ad dominicam in octauis resurrectionis: nõ tamen cõmunicabit: nec recipiet pacem. Postea non intret ecclesiã vsqz ad aliã quadragesimaz. et sic faciat quolibet anno vsqz ad penitentie complementuz. Et ea impleta episcopus reconciliet eum: quia hoc nõ potest alius facere: et postea intrabit ecclesiã vt quilibz aliꝰ xpianus. i. p. ti. iiij. l. xviij.

b ¶ Et ista penitentia nõ debet imponi: nisi pro magno peccato mortali ꝺ quo publica laborat in populo fama.

tationez prosequi non tenetur si terminus distet per decez et sex leucas. Sed si minꝰ distet. tũc tenetur vltra terminum loci p octo leucas eorum citationez psequi. vt per eum ordinatiõe de Soria. era. 1418. Et vide que scripsi furtum. 6. q. b. per totũ. Et vectigal. 4. q. a. super. v. nõ soluit̃. v. nec de pecudibus. Et dãnuz. 5. q. b. sup v̊ recludat. et. 6 q. a. super. v̊. alieno. Et. 6. q. e super. v̊. extimationez. et. e. q. g super. v̊. cauere et. e. q. b. super v̊. alieno.

¶ Peccatuz An dimittit̃ peccatuz si non restituatur ablatum. h. in. capi. cum sit de iude. et sarrace. et capitulo. cum tu. 4. distincti. de vsuris. et ꝺ. capitulo. peccatũ ꝺ regulis iuris. libro. vj.

© Biblioteca Nacional de España

Nec imponit clerico propter honorē ordinis clericalis: nisi prius degradet Et non potest eā nisi episcop⁹ imponere. nec est nisi semel imponenda. Si penitens non aspirabit postea ad milicia: vel clericatum: nec induere debet pannos coloratos: nec debet cōtrahere matrimoniū: si tamen contraxerit tenet. e. ti. l. xix.

c ¶ Secunda penitentia vocatur publica (et ideo vocat publica: quia publice fit.) quā potest quilibz presbyter etiam clerico imponere: vt peregrinatio: certe vestis vsus: ferri cinxio: monasterij reclusio: et similia. ¶ Tercia penitēcia est secreta quā quilibet xp̄ian⁹ ad partem facere tenetur in peccatorū remissionez. e. ti. l. xx.

a ¶ Tercio quero. qualiter fiat penitencia. vide supra prima. q. ¶ Et scias q̄ sicut in peccati commissione errat quis grauiter contra deum tripliciter: meditando: consentiendo: et faciēdo: ita in vera penitētia sunt tria necessaria quibus illas tres emendet offensiōes: pro prima cordis contritio. pro secunda oris cōfessio. pro tercia satisfactio. eodē titulo. l. xiij. vide. decime. 4. q. f.

b ¶ Et quia diximus de oris confessione scias pro practica q̄ confessor qui positus est in loco dei debet sapiēter scrutari in confessionibus: peccati circunstantias: personaz confitentis: in etate: valitudine: condicione: diuitijs: statu: litteratura: et dignitate: contemplādo locū etiam et tempus cōmissi: et an per se: vel alterius suggestione: aut adiutorio: peccauit: contritionez insuper penitentis. quibus diligenter inspectis penitentiam cōmisso contrariaz eidem iniungat arbitralem. obediatq̄ et impleat eaz confessus: alias penitētia sibi non p̄dest. e. ti. l. xv.

c ¶ Et de peccati circunstantijs inquirens non descendat ad speciem: nec de ingressu: (nisi pre verecundia viderit confitentez celare: vt in littera sequitur.) nec de inconsuetis et gravibus (.s. quos homies in vsu non habēt: quia quos ignorabat forsaz post scientiaz se ad cōmittendum inclinabit.) delictis q̄rat: nisi ex signis confitentis viderit euz veritatē pre verecundia celare. Et faciat hominez penitentem ad suos pedes sedere. mulierez vero ad latus nō nimis propinquantez: nec faciē eius intueatur abacuch dicente mulierū inspectus intuentis faciē sicut ventus cōburit. e. ti. l. xxvj.

d ¶ Item querat: an sciat confitēs pater noster. aue maria. credo in deū. et si nescit: doceat eū consulēs et mādans q̄ addiscat. e. ti. l. xxvij.

e ¶ Et scias q̄ confessio ista non potest fieri per nunciuz: aut epistolaz: aut litteram: sed propio ore auctoritate domini dicentis leprosis: ostendite vos sacerdotib⁹: et apostoli iacobi dicentis: confitemini alterutrū peccata vestra. Si tamē quis non intelligit linguā: vel nequiuerit loqui eo ī presentia sacerdotis existēte potest per alium: vel per litteraz cōfiteri. e. ti. l. xxx.

f ¶ Et medicus christianus primo debet de anima infirmi tanq̄z de nobiliori consulendo confessionez curare: postea adhibeat corpori medicinaz. Nec debz infirmo peccati mortalis cōmissionez medicine pretextu iubere: alias ab ecclesia abijciatur.

© Biblioteca Nacional de España

eodez titulo.lege.xxxvij.

g ¶Jtez non debet quis senectutē vel infirmitatē expectare: naz si in sanitate confiteatur securioz fit in corpore et anima:et magis placet deo:eui tatq; periculuz ne morte subitanea inconfessus decedat.e.ti.l.xxxviij.

b ¶Jtem in mortis articulo confitentez sacerdos absoluat indistincte (.s. ab omnibus peccatis.) auctoritate petri et pauli sibi cōmissa iniungens ei vt ad euz si potest cū euaserit: vel ad aliuz (et tunc si ad alium vadat oportet euz iterato confiteri) vadat absolutionez (.i.penitentiam peccatoruz) petiturus.e.ti.l.xxxix.

i ¶Jnsuper est sciendū q; quilibet debet ad min⁹ semel in āno postq; intelligit bonū et malum confiteri: et eucharistiaz recipere: nisi de cōsilio sacerdotis obmittat cōmūicare:alias non recipiet in ecclesia ad horas canonicas:et carebit ecclesiastica sepultura. Et ne huiusmodi ignorantia pretendat debent hoc clerici suis parrochiāis nūciare.e.ti.l.xxxiiij.

¶An p vno peccato duplicato debet apponi duplex penitentia. votum.4:q.

a ¶Quarto q̄ro. quis potest penitentiaz imponere solemnē.episcop⁹ supra.2.q.b.c.Publicam quilibet sacerdos.s.2.q.c.Jtez et secretā. Circa quod est sciendū q; quilibet debet suo presbytero prochiali cōfiteri:et non alij.quia ali⁹ nō habet potestatē absoluendi: nisi penitens habuerit a suo presbytero vel prelato licentiaz alij confitēdo. Prelatus tamen maioz vt episcopus potest cui voluerit presbytero sine licētia confiteri. Sed presbyteri religiosi non possunt confessiones audire: nec baptizare:nec populo predicare:nec curaz animarū exercere sine prelati vel pape licētia: vel nisi aliq̄z ecclesiaz sui ordinis ei cōmittat episcop⁹:tunc enim potest eaz de sui maioris licentia tenere:atq; predicta omnia ibi administrare.eodez titulo.l.xj.

b ¶Et licet dixeriz ad confitendū alij esse necessariam licentiā: fallit in quinq; casibus. Prim⁹ est: si suus sacerdos est ydiota:tūc enim debet petere licentiaz qua non obtenta conqueratur prelato qui dabit eaz. Secund⁹ est:cum ad aliam parrochiā transtulit peccatoz domiciliuz. Tercius:quando itineratur. (.i.vagabūde ambulatur cuz non habeat alicui certum domiciliū.) Quartus:cuz causa mercantie aut peregrinationis:alia ve causa pergit.Quintus:si in alia prochia peccauit:quia tunc potest si vult illius clerico confiteri. eodē titulo.l.xxij.

c ¶Et licentiaz petens alij confitendi exprimat iustā causam petendi: et eo licētiam non concedēte conq̄ratur suo maiori:vt episcopo: archidiachono: archipresbytero:quibus dare recusantibus potest sine licentia alij confiteri:secus si non exprimeret q; intelligit inuenire maiorē vel meliorem consulez pro peccato suo vel alia quelibet legitima causa.)causaz.e.ti.l.xxij.

d ¶Et iusta causa licentiā petendi est si mulier confitens est per suū sacerdotē carnaliter cognita: vel si peccatum de quo vult cōfiteri redundat in offensaz confessoris: vel cōsanguinei eius vel amici.sed si verecundat ideo: quia ad

© Biblioteca Nacional de España

peccatuz de quo confessus fuerat redi
it: vel quia euz sine culpa exosum ha/
bet decepit semetipsuz q̃uis licentiam
obtinuerit.e.ti.l.xxxiij.

e ¶ Insuper scias q̃ infirmitate laborãs
non inuento presbytero:potest alij cle
rico:vel layco:confiteri.si tamẽ euase/
rit debet iterum presbytero confiteri :
quia absolutõ non presbyteri non va/
let nisi in necessitate non inuẽto presby
tero.e.ti.l.xxix.vide.clericus.4.q.sy/
monia.3.q.

a ¶ Quinto quero.quis est effectus peni
tentie.vide.vnuz.supra.2.q.b.Et q̃n
to tardius quis confitetur tanto peius
facit: quia diuturnitas temporis agra/
uat(.i.grauiorez ad euelenduz ab ani/ b
mo peccatoris facit peccatũ.)peccatũ.
e.ti.l.xxij.

b ¶ Itez non penitenti non remittit̃ pec
catuz.e.ti.l.xxiij.

c ¶ Item anima morit̃ per peccatum in
damnatiõez perpetuaz:et per peniten/
tiam resurgit in vitam eternã. eodez ti
tulo.l.xxiiij.

d ¶ Mortuus enim i peccato mortali per
petuo damnatur ad penaz.Sed cõfes/
sus si pena penitentie est condigna pec
cato:et in hoc mũdo completur remis
sa est in alio seculo. sed si non cõpletur
aut cõdigna non est:luetur in purgato
rio.e.ti.l.xxviij.

e ¶ Sed nil prodest recipienti sacramen/
tuz penitentie nisi fidez habeat:et est fi
des credere q̃ nõ videt quis:et est fun
damentuz omniũ bonorum. ¶ Itez in
mortis articulo defficiẽte confessore so
la contritione liberatur penitens ab in
ferni penis. Idem si non potest ob ali/
quod impedimentuz loqui:et si habet
signuz contritiõis:vt quia scribit pecca
ta: vel manus eleuat ad deum iun/
ctas:vel pectus percutiat: vel gemi
tum:aut suspiruz:aut fletuz emittit:
vel similia: non denegantur ei eccle
siastica sacramẽta.e.ti.l.xxxj.

f ¶ Itez bona per mortali peccato ali
gatuz facta prosunt ei ad bona tem
poralia:et ad minuendas penas isti
us et futuri seculi:et vt citius veniat
ad penitentiã:sed non ad consequẽ
daz gloriã.e.ti.l.xl.xciiij.

g ¶ Item bona que quis facit moriũ/
tur postq̃z mortaliter peccat: nec si/
bi prosunt in alio seculo. sz facta cõ
fessiõe reuiuiscũt vt anima que mor
tua erat.e.ti.l.xlj.xcv.

h ¶ Item minuunt penas purgatorij:
(et etiaz inferni:quia ibi non tantas
sicut alias substineret substinebit.)
vt citius ad gloriaz sempiternã per/
ueniat:sacrificia clericoruz:oratiões
sanctorum:elemosine amicorũ:et ie
iunia propinquoruz.magis igit̃ cu
rent amici ista q̃z põposam sepultu/
ram facere defuncto: quia sicut bo/
no non nocet vilis sepultura: ita et
maluz non releuat(.s.a penis condi
gnis)precioſa.e.ti.l.xlij.
¶ Itez est releuamen pene indulgen
tia.indulgentia.4.q.

i ¶ Item est alius effectus penitentie:
quia si est ꝓditor secreta domini de
tegens multo magis confessor dete/
gens ei confessata:quia sunt ei dicta
loco dei:et etiaz inobediens ecclesie
et suo christiano falsus.z homicida
maliuola inter homies seminando:
et occasionez ne confiteãtur pecca/
tores peccati reuelatione(.i.timore
reuelatiõis.)prestando.naz falsari9
est sicut frangẽs litteraz domini:vel

© Biblioteca Nacional de España

Pena. An pena intelligat inflicta ipso iure: an requirat sentẽtiaz iudicis distingue: aut loquimur in pẽa obligatoria: et ibi requirit sentẽtia. vt. ff. de vbo. signi. l. si quis. pena. in. v. victus. pena afflictiua: et idez est dicendum. vt. ff. de penis. l. qõ ad statutum Aut loquimur i pena priuatiua. et idez vt i auteñ. sane. C. de sacro sãc. eccle. nisi sit verbũ preteriti tẽporis: vel nisi sit dictõ mox. aut ipso iure vel dictio ipo facto. Quedã est pena ab actiõe exclusiua; tũc idẽ dicas qz requiritur sententia. vt. C. quo et quãdo. in auteñ qui semel. Quedã ẽ pena tacite cõfessiõis inductiua. tunc si põt probari cõtrariũ. itelligit p sentẽtiaz si nõ potest probari cõtrariũ intelligit ipso iure. vt. ff. de in ia. l. quoniã. Quedaz est pena inrisdictiõis prohibitiua: vt puta ne alicui reddat ius intelligitur ipso iure: nec valet iudiciũ si contra fiat. vt. C. de hijs qui ad eccle. confu. l. si secundo. Adde tamẽ quia vbi non requiritur sententia dispositoria si tamen factuz reuocat i dubio requiritur sentẽtia declaratoria. vt in. c. humanis. de homi. li. vj. facit qõ notatur in auteñ. de tabellionib. §. i. vbi dicit glo. q si tabellio per sententiaz legis est priuatus a tabellionatu. hoc tamẽ non est declaratuz per sentẽtiam hois sed ẽ occultũ. et iste tabellio est i quadã possessione officij. q valẽt sua istrumẽta põdicta p bal. in auteñ. sane. ij. colũ. C. de sacro sanc. eccle. Nota q qñ pena iponit vni. et plurib cõiunctim puta capitaneo et ancianis q oẽs illi plures significati p nomen collectiuũ non tenent nisi ad dimidiã penaz. et capitane ad aliã dimidiã. per hoc dico q si sentẽtia dicat condẽnam tales quondã sindicũ talis ville: et ipsaz villã in centũ pro eo q non ceperũt malefactorez. q iste quondã sindicus tenet ad dimidiã penam. et villa tenetur ad aliam dimidiã in qua etiaz cõfert ipse idẽ sindicus. tamq̃ q libet de vniuersitate. bal. i auteñ. causa q fit. colũ. iij. C. de epis. et cle. Nota quo ad penã cõmittendã quod dicit contra venire qui in contrariuz suppli cat. Itez qui iudicem adijt per libellũ conuẽti onalez. vel facit partẽ citari. vel in aliquo facit contra promissa. bal. i. si quis maior. C. ò trãsacti. colũ. ꝑma. Sed dic q quedam sunt verba que non significãt iudiciũ ò necessitate: vt hec verba nõ venire cõtra etc. vel nõ mouere cõtrouersiaz et similia. et in istis non requirit cõtestatio litis. vt dicta. l. si quis. quedaz sunt verba significãtia iudiciuz. vt non peti. tũc requiritur cõtestatio litis. quia ante nõ existit condictio penalis promissiõis. vt. ff. rez ra. habe. l. ampli. Quid si promittit non agi: dicas q pena non videtur cõmitti ante litẽ contestatam. vt in glo. ordina. ff. de peccu. l. fi. postea. de quibus per bal. in dicta. l. si quis maior. An potest testator penaz adijcere si eius voluntas non adimpleatur. vide. testamentũ. i. q. a. v. potest testator. ¶ Itez in penis cuius est electio vide alternatiua. v. quero in penis. In quibus casibus quis patitur penã flãmaruz. vide que scripsi combustio. ¶ Et de penis que faciẽtes cõtra cõpromissuz seu laudũ incurrũt. vide. arbiter. z. q. a. super. v. bonorũ. et quasi per totuz.

amici clausaz et sigillatã ideo ãte debet pati mortem q̃z revelare: etiam si ei iniũgatur sub obediẽtie pena: quia si ob hoc moriatur erit martir. Et contrarium faciens verbis: vel signis: degradabitur et i monasterio perpetuo reclaudetur vt peniteat que pena est loco mortis ex quo eccl̃ia nõ potest euz occidere. eo. titu. l. xxxv.

k ¶ Et clericus cõsultans aliquez super penitentie impositiõe nõ debz personaz confitentis declarare: alias punietr vt supra ꝓxie dictũ est.

¶ Et si laicꝰ confessiõez ei factam in casu in quo potest eã audire revelet arbitrarie punietur cõsiderato peccato q reuelauit. e. ti. l. xxxvj.

Pena. primo quero. quid est pẽa. dic q emendatio: vel solutio: aut castigatio delictorũ 7. p. ti. xxxj. l. i. vide punitio. i. q. a.

a ¶ Secundo quero. quotuplex est. dic q septem sunt genera penaꝝ: quatuor maiora. cetera leuiora. Prima est mors aut mẽbri mutilatio. Secunda damnatio in metalluz: (damnatur quis in metalluz cũ ibi cum catheris ad perpetuũ mãcipatur: sed in opus metalli cũ ipse operat: vel

¶ Maiora. Quomodo quatuor de causis vna dicatur maior alia. b. in. c. cuz te. de sen. et re iudi. in vltima columpna.

© Biblioteca Nacional de España

operantibꝰ ſeruit.)vel i operibus metalli. Tercia deportatio in inſulã Quarta:perpuus carcer qui nõ poteſt niſi ſeruꝰ dari:quia carcerᵇ ad cuſtodiaz non ad penã datur. Quinta:infamia:vl̃ ab officio amotio. Sexta:relegatio. Septima: verberatio:vel in publico ad expectaculũ poſitio.7.p.ti.xxxj.l.iiij. vide vnaz maiorẽ morte. ſarracenus.7.q.c.

¶Itez degradatio cũ reclusiõe perpetua in monaſterio eſt loco mortis penitẽtia.5.q.i.

a ¶Tercio q̃ro.quis poteſt inflingere penaz.dic q̃ iudices:vt delinquẽtes puniantur:et ceteris ſit exemplũ.e.ti.l.i.

b ¶Et ſcias q̃ iudex ordinarius de criminibꝰ habens poteſtatẽ iudicandi põt inflingere penasᶜ ſupra prima q̃ſtione dictas. Et bona i caſu a lege expreſſo adimere: in caſu autez non expreſſo cõſanguineis debentᵈ aſcendẽtibus et deſcẽdentibꝰ vſq̃ ad quartũ gradu: niſi in caſibus i quibus publicantᵉ Sed deportare nemo poteſt:niſi rex aut eius vicariꝰ vl̃ preſes generalis totiꝰ regni.e.ti.l.v. patria poteſtas.4.q.e.

¶An poteſt heredez delinquẽtis ad penã pecuniariaz iudex cõdemnare.vide.accuſatio.10.q̃ ſtione.g.

¶Itez an poteſt condẽnare teſtem cõtra quem in modũ obiectiõis maleficiũ probatur.accuſatio.10.q.e.

a ¶Quarto quero.quando eſt pena inflingẽda dic q̃ quãdo de delicto per probatiõem: vel cõfeſſionez conſtat. nã ob ſuſpitiõem non eſt reus condẽnandus: licet poſſit torqueri.eodez titulo.l.vij.

a ¶Quinto quero.qualitatez ſcribens officiũ perdit. Et idez de regis regiſtratore eam regiſtrante:et eius cancellario eã ſigillante.et qui predicta vtitur donatiõe equipolentem eius preciũ regis camere ſoluat. vt.l. cxliij.ordi.de ſegouia.per regẽ Johannẽ.ij.ãno. 1433. ¶Et de penis camere regis vide plura ſa

a ¶Seruo. Liber homo nõ debet damnari ad perpetuuz carcerem.vt.l.incredibile.C.de penis. Et vide ibi glo.i. Et ſecꝰ de iure canonico.vt extra.de penis c.q̃uis. Quero tunc an ſententia de iure ciuili valeat ipſo iure.et glo.in dicta.l.incredibile dicit q̃ ſic.ſed princeps adeundus eſt vt penã remittat.de quibus ibi per cy. bar.et ſali.

b ¶Carcer.vt captio.4. q.c.infi.et.ff.ò penis l.aut damna. ſ ſolent.licet autem inuentio illa fuerit fctã ad cuſtodiaz tamẽ ex poſt facto reducta fuit interduz ad penam. pro cuius declaratiõe.dic q̃ ꝙn do punitio delicti non ſpectat aliam penã.a lege vel ab homine imponendã. tunc incarceratio ordiata a lege datur ad penam.vt.l.i.in fine. et de iure iuran.l.ſenatꝰ.Sz quando incarceratio aliaz penã ſpectat tũc i dubio incarceratõ fit ad cuſtodiaz vt in.l. in quacunq̃.C.de cuſto.reo.de quibus ibi per Sali. Quãdoq̃ etiam carcer datur ad penaz vt habes ſo.nouo.c. xlviij.xlix.lij.

c ¶Penas. Vide fiſcus.ò.iura camere.in ò ſi.itez q̃ omnes. Quãdo.l.imponit penã ſimpliciter cui debeat applicari parti vel fiſco.dico ſic q̃ quãdoq̃.l.introducit actiõem imponens penam. quandoq̃ introducit accuſatiõez. quãdoq̃ ſimpliciter loquitur. primo caſu regula eſt q̃ applicatur parti.vt.l.ſi cui.ff.de verbo.ſignifi. et.l.iij.circa princi.ff.de ſepul.vio.fallit ſi.l.hoc aliter exprimit ſeu exprimeret.vt.l.ſi.ff.ò ter.ãmo. Quãdoq̃ introducit accuſatiõem:et tunc applicatur fiſco.vt.l.mulctaruz.C.de mo.mulc. fallit in.l. iij. in prin. ff.de ſepul.vio. niſi aliter exprimat. Quãq̃ ſimpliciter loq̃tur.et tũc in dubio putarem: qõ inducit accuſationez.et pena fiſco applicatur.vt. l.iubemus. cum glo. C. de ſacro ſãc. eccle.et dcã. l.mulctarũ. De quibus per bartho. in.l.ſi. ff. de ter.ãmo.

b ¶Publicantur. Et etiaz predicte pene camere regis ſi fiat donatio quacũ q̃ clauſula: aut firmitate roborata non valet ſi ipſa donatõ fiat anteq̃ ipſa pena. p regis pretores ſit ſentẽcialiter ò declarata.et ſi extra curiaz p alios locoꝝ iudices ſit iudicata.et regi eorum iudiciuz ſit demonſtrataz. et camere regis notarius ipſam dona

© Biblioteca Nacional de España

tis late in ordi. de madrit per regem henricū.sis. anno.1401.

a ¶ Infligendo.q̄liter debet.pūiri qui abscidit ali cui membrū.vide que scripsi.membrū.v.quero qualiter.et vide infra.e.q.f.sup.v.punir.

b ¶ Oculos. Excepta manu hodie de iure cōmuni nullus membrum debet mutulari.vt in auteñ.sed nouo iur. C de ser.fu.nisi aliter se haberet cōsuetudo.ó quo per bal. i.l. si fugitiui. i prin.C.e.ti.

c ¶ Additius. Omnis pena ordinaria quo ad principes qui nō ligatur legibus est arbitraria. Sz secus quo ad alios inferiores iudices q̄ ligantur legibus.bal.in.l.cūctos populos.C.de

ter est infligenda[a].dic q̄ debet regulari pro modo delicti.e.ti.l.i.

b ¶ Et iudex ad mortē cōdemnaturus non faciat rei caput cuz securi sz ense aut gladio amputari. nec quez condēnet vt laqueetur:crucifigat[a]:vel de alto precipitet[a].nec ī facie cuz ferro ponat stigma: aut nares amputari:aut oculos[b] māret alicui erui:quia facies hominis ad ymaginez dei facta non est cicatricib9 difformanda.e.ti.l.vl. vide.clericus.10.q.c.

c ¶ Jtez consideret iudex in penis irrogandis personam rei:quia mitius[c] liber q̄z seruus:honorabilis q̄z vilis: et puer[d] q̄z vir:et senex q̄z iuuenis : debet corporaliter puniri.Et non est ita turpiter occidendus honorabilis[e] sicut alius. Jtez si est minor decennio cum dimidio nō punitur.si autem ē infra decez et(supple vltra decēnium cuz dimidio.)septem annis mitius punitur.accusatio.5.q.c.lex.9.q.b.

¶ Consideret etiam passi damnuz personam:qz mitius agitur contra delinquentez contra extraneum q̄z cōtra dominuz vel eum cuz quo debito sanguinis coniungitur .

liter puniri.respondeo sic naz pene arbitrarie extenduntur vsq̄ ad mortez inclusiue propter excessum facinoris.ista est glo.ordi.instī.de iniurijs.5.in sūma concor. bal.l.riparum.5. si quis.ff.de reruz diuisi. vbi dicit q̄ pena extraordiaria potest esse ita atrox. vt ex ea sequatur mors.et dicit inno. q̄ propter emergentes casus licz leges transgredi : vt ipa notat extra.de consti.c. i.ó quibus per bal.coll.5. feu. c.iniuria punitur.in princi.de pace iura.fir.et ser.Et vide que scripsi.iudex.5. q.a.sup.v.poterit.v.i.vide q̄ scripsi alternatiua.v. quero in penis.in vsi.fi.

d ¶ puer. An in delictis mior propter etatem excusetur a pena: sic distingue.qz aut non est doli capax:et non punitur.ff. ó regu.iuris.l. pupilluz.et.l. pupillus. et.C.de fal.mo.l.i.et de fal.l.impuberem. Si est doli capax tunc aut est delictuz iur naturali impositū: vel de se prohibitum et illicituz.et tunc punit. vt.ff.de mino.l.auxiliuz.5.in delictis tamen dico q̄ non punitur tantū iste deportabitur vel relegabitur.ar.ff.ad l.iul.peccu.l.sacrilegij penaz.in prin.et.ff.re. amo. l.ij.et.ff.de dolo.l.non debet.Si autez non cōmittit delictuz contra ius naturale: vel de se prohibitū.sed cōmittit tale quid qó est delictuz: quia prohibitum tunc si delinquit in non faciēdo seu obmittēdo paritur ei.vt.ff.de publica.l.fi.5.diuus.et.5.se.et.ff. ad sill. l.i.5.impuberes. Si autē tunc delinquit i faciendo punit.sed nō in tantuz sicut maior.vt dicta. l.impuberez.ff.e.et.C.de pe.l.impunitas.de predictis per Jo.fa.inst.de Et circa predicta vide.h.in.c.pueris.extra.de delic.pue.

e ¶ Honorabilis. An in dignitate vel preeminētia positi et eoruz liberi penis plebeoruū subijciātur. vide. tortura.4.questione.a.super vbo.ciuitatis.v.in dignitate.

summa tri.colūna.viij. Et ita credo intelligēdaz esse.l.hodie.ff.ó penis.que dicit omnes pene hodie esse arbitrarie. ¶ Si homicida habet inferiorem partez in turri si eius bona ex forma statuti debent destrui: quia cum hoc casu nō potest destrui pars inferior quin caderet superior.q̄ non pertinet ad homicidaz. ista est iusta causa mutādi penaz in aliam. et potest etiaz isto casu iudex abstinere a diruitiōe et esse contentus sola confiscatione.quia statuta debēt intelligi absq̄ preiuditio tercij. Si autem esset turris cōmunis proindiuiso:bene posset cōpelli ad diuisionez et assignaretur homicide vel fisco pro eo pars superior ad irruendum inculpabili autez assignaretur pars inferior que nō diruetur.bal.in.l. et si seuerior.in fi.C.ex qui.cau.infa.irro. ¶ Nūquid iniuria que non cadit in speciale nomen delicti. tamen cadit in atrocitatez facti.vt si quis dat vnaz alapam potestati alicuius terre propter singularem inimicitiaz quam habet cū eo possit capita

© Biblioteca Nacional de España

¶Jtez tempus[a]:et locū: quia nox magis q̄z dies agrauat delictuz: et si in ecclesia:iudicio: aut regis curia fit est grauius: et vbi crassat[ur] q̄z vbi nō ita delictū frequentat[ur]: Jtem modus delinquendi: quia grauius punit[ur] proditionaliter aut aleuose q̄z rixando necans Sed in pena pecuniaria magis diuitē q̄z paupē rem puniat(et hijs consideratis potest iudex penam minuere:vel augere:vel tollere.) eodez titulo.l.viij.

¶Et pena corporis ē publice[b] infligēda coram reo preconizāte precone maleficiuz cōmissum. (et si post iusticie implemen-

tum reus punit[ur] petat[ur] a consanguineis: vel ab aliquibus religiosis pro sepeliendo debet dari.)

¶Jtem pregnans nō puniatur morte[c] alias punitur iudex vt iniuste occidens.e.ti.l.rj.

e ¶Jtez scias q̄ delictum facto:verbis:aut consilio:perpetratur:non autem cogitatiōe:ideo cogitationis[d] penaz nemo meretur. si tamen ad actum procedat:vt quia in proditiōe processit ad factuz:aut dictum.vel i homicidio ad factuz vt potes parando: vel arma ad hoc capiēdo. seu rapuit mulierē:licet carnaliter non cognouerit: aut manus ad hoc in eā

defectū persone:tunc debet seruari mater ad nutriendum dū nec nutrix reperiatur.de predictis p bar.in.l.rei capitalis.ſ.pregnantis. ff.de pe.et etiam per euz.ff. de statu.ho.l. imperator.in fi.

d ¶Cogitatiōis.Et vide homicidiuz.ſ.q.f.super v.consiliuz. v.an persuadens.in pr. quando delictum est attemptatū p actuz verbi mitius puniꝛ tur. Sed si ē attempta tū per actuz facti reffert: aut est actus multuz principaliter p pinquus delicto.et quasi de esse ei⁹. et quasi ps intrinseca eius dlicti:vt prostratio i terram in actu carnali. tunc de rigore debet puniri sicut p actu consumato. vt.l. is qui cuz telo.ff. de sicca. Si aut ē act⁹ multuz remot⁹ : vt

oculuz: vel similis actus.tunc mitiꝰ punitur.vt glo.in.l.i. in prin.ff.de extra ordi.cri.Item interdum quis delinquit plus q̄z cogitauit.interdum secunduz q̄ cogitauit:interdū plus cogitauit:et minus delinquit.Primo casu punitur ne maleficiū maneat impunituz.vt.ff.de iniurijs.l.eū qui nocentez.ſ.si iniuria.Adde quod in delictis sufficit.dolus in genere licet sit error in corpore.vt notatur in.c.cuz quis in ius.de regulis iuris.li. vj.in mercurialib⁹.Secundo casu punitur secundum q̄ cogitauit:et non plus.vt.l.apud labeonez.ſ.si quis virgis.ff.de iniurijs.Jstud est verum cuz distinctiōe notabili per cy. L.ad.l.iul. de vi.l.quoniā multa. Tercio casu:quādo delinquo minus q̄z cogitaui.dicas q̄ quidaz cogitāt et non perseuerant in cogitatiōe.isti non puniū tur:nec a deo;nec ab homine. quidam perseue-

a ¶Tempus.Sed circa hoc vide que latiꝰ scripsi statutuz.v.primo quero quis.in versicu. iuxta predicta quero.

b ¶publice.pene afflictiue corporis animati finiunt morte.et est ratio: quia sunt pene quas mortuꝰ nō sentit. Et ideo si quis post sententiaz naturaliter deceoeret nō debet in eum ciuilis executio fieri puta suspendium vel decapitatio.licz quidam contrariuz faciunt vt notatur per cy. L.q̄ testa. fa. po. l. iij.cum quibus qui contrarium faciunt. cōcor. bal.in.l.si is q̄. colūna prima. C.qui testa.fa. po. dicēs q̄ est in arbitrio iudicis, quia istud est corpus pene.sed ipse bal. vbi infra dicit. q̄ prima regula scilicet. q̄ in eo non debeat fieri ciuilis executio. est vera: quo ad penam personalez que requirit animatum corpus.sed quo ad penaz sepulture denegāde: quia non potest sepeliri: nisi impetrata licentia a iudice qui condemnauit. vt in hac.l.partite.et notatur in capitu.i. de penis in clemē. Quedaz sunt pene priuatiue status hominis.et idez quia mortuo subiecto nō cadit priuatio:nec habitus. De quibꝰ per bal.in.l.post litis. C.ex delic.defunc.in colū.ij.

c ¶Morte.Et statu.3.q.c. Item si mulier pregnans sit condemnata ad mortez:non debet deferri eius executio infra quadraginta dies: quibꝰ mulier iacet de partu.Sed infra illud tempꝰ quadraginta dierū potest differri et non poni ad torturaz.quia tunc cū sit debilis moriretur.Et si pariat nec reperitur aliqua que pueruz nutriat si propter defectū pecunie: quia non est qui velit soluere nutrici: et nutrix non reperitur gratis:tūc debet solui nutrici de publico ne executio differatur;Sed si non reperitur aliqua ꝓpter

© Biblioteca Nacional de España

rant in mozoſa cogitatiõe: et etiaz in deliberatione mentis. et iſti puniuntur in fozo penitentiali. non in fozo iudiciali. fallit i hereſi. quia illud delictum cõmittitur intra ſeipſuz in mente: nec eſt opus actu exterioꝛi aliquãdo cogito et perficio. tunc nõ habet locuz penitentia: ſed punioꝛ. vt. l. qui ea mẽte. ff. de furtis. fallit in auteñ. nono iure. C. ò pena iudicis.

eiecerit perinde punit̃: ac ſi cõpleuiſſet. (et hoc in caſibus ſupradictis: ſed ſecus in alijs minoꝛibus delictis.)eodem ti/

tulo. l. ij. iij. vide. vis. 4 q. p.

f ¶ Pro alterius autez delicto non debet alius puniri[a]: niſi filiꝰ qui ob patie non eſt locus. vt. C. de apoſta. l. hiſ qui ſcãm. fallit in. l. ſi adulteriũ cum inceſtu. ff. i. ff. de adul. Sed poteſt dici q̃ ibi non fallit: quia ſub alio membꝛo infra regulabitur. quibuſdam vero ex hiſs cõmiſſis ad pꝛiozez ſtatum regreſſus poteſt haberi. et hic dic aut querimus in caſibus in quibus dolus tantũ pꝛeſumptus punitur. et tunc locus eſt penitentie cũ ſatiſfactione. vt. C. de hiſs qui ſibi aſcri. l. i. et. l. ſenatus. et in eis eſt ratio: quia per ſatiſfactiõem condignam pꝛeſumptã dolus retro non fuiſſe declaratur. aut queritur in caſibus in quibus verus dolus exigitur et punitur. et tunc capio verba. bartho. in. l. q̃ ea mente. ff. de furtis. aut delinquens fuit incitatus a re ratione cuius dicit̃ delinquiſſe. et tunc locꝰ eſt penitentie cum ſatiffactiõe. vt. ff. de ſer. fugi. l. i. ff. i. Aut non fuit incitatus a re illa. et tunc ſequoꝛ iacobuꝫ. vel quia aut illa competit. ad intereſſe. et idem vt. l. ex hoc edicto. ff. pe. ff. ò alie. iudi. muta. ca. fac. aut ad penaz: et tunc aut actio illa non erat penalis ab oꝛigine et idez. vt. ff. q̃ metus cauſa. l. ſi cum exceptione. ff. ſatis clementer. aut erat penalis ab oꝛigine: et non eſt locus penitentie. vt dicta. l. qui ea mẽte. ff. de furtis. fallit in. l. q̃uis. ff. de in ius. vo. et poteſt eſſe ratio. quia contra vocantẽ eſt inductum ne vocet ſine venia. Item fallit in auteñ. ſed nouo iure. C. de publi. iudi. de pꝛedictis per ſali. in. l. impꝛobꝰ C. de crimine ſtellio.

Item fallit vbicunq; inuenies q̃ admittitur penitentia cõſumato delicto: qꝛ illi ſunt caſus ſpeciales. tu diſtingue clarius vt per bartho. in dicta. l. qui ea mente. ff. de furtis. aut non cogitaui nec egi. et regulariter nõ punioꝛ. fallit in filio q̃ndo pater eſt reus leſe maieſtatis: aut cogitaui et ad actum pꝛoceſſi: et non conſumaui tũc aut qꝛ volui. et non punioꝛ quod eſt verũ in delictis in quibus nullꝰ offenditur niſi res publica. ſed q̃ndo ex tali delicto cepit alius offendi. licet pꝛincipale intentuz non puniatur punitur tamẽ aſſeſſoꝛuz ſeu pꝛeambulũ: vt in eo qui fregit hoſtiuz cauſa adulteriũ cõmittendi: nam licet peniteat. punitur de fractura hoſtioꝛuz. vt per cy. in. l. ſi quis. C. de epiſcopis et clericis. Sed in grauioꝛibus delictis dicas: aut deuentũ eſt ad actuz verbi et non punioꝛ tanq̃ pꝛo conſumato. ſed extra ordinez vel minoꝛi pena. vt. l. i. ff. de extra oꝛ. cri. Aut pꝛoceſſit ad actuz facti. tunc ſi ad pꝛoximũ et immediatum et punioꝛ pꝛo delicto cõſumato. vt. l. is qui cuz telo. ff. de ſicca. Si vero ad remotum min⁹ punioꝛ q̃ ſi conſũmaſſem. et hoc ſi agitur criminaliter. Adde hec ſunt vera quãdo agitur ratione doli. ſed ratione culpe leuis: vel leuiſſime non poteſt crimialiter agi. vt. l. qui edes ff. de incen. rui. nau. vnde pena criminalis nunq̃ imponitur alicui: niſi pꝛo dolo et lata culpa ſeu cunduz cy. et hoc verũ in penis grauibus. ſed ſecus in penis leuibus. de quibus vide latius per bal. in. l. ſi quis non. C. de epiſco. et cleri. An delinquens vltra pꝛeter vel extra cogitatũ puniatur et qualiter. diſtingue etiaz vt per ſalice. in. l. quoniã. C. ad. l. iuliã. de vi. pu. Et an vltra pꝛepoſitaz voluntatẽ quis teneatur in delictis. vide etiam per. b. in. c. cum volũtate. de ſen. excõmu. ¶ Sed an delicto cõſumato locus ſit penitentie. et dic q̃ ſic de iure diuino. et ſic in fozo conſcientie. vt. C. de apoſta. l. hiſ qui in cauſaz. et ibi glo ſa inducit textuz ſcripture ſacre. de iure vero ciuili aduerte: quia quedaz ſunt delicta que aliter non puniuntur. niſi quatenꝰ perſona afficitur: vt meretricare et ſimilia facere. et tunc ſola penitentia no ſufficit. ſed a pꝛincipe de hiſs veniaz petentibus tribuitur. vt. C. de nuptiſs. l. imperialis. Quedam ſunt delicta que ab extrinſeco puniuntur et per ſententiaz. et tũc aduertendũ quia quibuſdaz ex hiſs cõmiſſis pꝛioꝛ ſtatꝰ reintegrari non poteſt: ſeu ad pꝛiozem ſtatuz nõ eſt regreſſus. vt i homicidio violato thoꝛo vel caſtitate et ſimilia et tunc peniten

a ¶ puniri. Luz agitur de pena manus glo. in auteñ. ſed nouo iure. C. de ſer. fugi. intelligit ò debilioꝛi. nõ autem de illa cuz qua delinquit. Quid ſi manus nõ habet. reſpondeo in alio membꝛo tunc puniatur. Item quid ſi vnaz ſolam habet dicũt quidam eaz eſſe amputandaz. vt infra in verſi. ſed in eo. Sed ex ſententia mihi dura videtur. quia grauioꝛ eſt pena perdere manum ei qui vnaz ſolam habet. quia per hoc fit omnino inutilis q̃ ei qui duas habet. et pena nõ eſt agrauanda ex interpꝛetatiõe. nam tunc videt̃ pena limitare debere. ſicut filium in pecunia. in perſonam pꝛopter paupertatem. et eodez modo poteſt reſponderi ſi duas habet manus. ſi vna: eſt inutilis pꝛoꝛſus: quia pꝛo nulla habetur. Sed vide infra

© Biblioteca Nacional de España

versi.itez in eo.Sed quid si in sentētia lata a qua nō est appellatuz iudicatuz sit vnam manuz abscindendam:et iste non habet nisi vnaz.respondeo tunc credo q̄ illa sit abscindenda vt sic sententia habeat effectum.Sed retento predicto casu. quid si duas habet: sed vna est omnino inutilis. Respondeo q̄ videtur q̄ inutilis abscindat Sed si nullaz haberet manum: et talis sententia lata esset dicerem sententiam nullaz:quia impossibilis.Et ideo iteruz esset iudicandum sententia habita pro nulla.Sed in eo qō dicit habenti vnam solaz manū eam non amputandam:quia esset pena grauior.vt supra in versicu.item quid. potest dici contrariū.quia licet esset pena grauior hoc contingit casu: immo culpa delinquētis quare iudex ex arbitrio suo potest dictam penaz imponere.

¶Item in eo qō dicit in versi.et eadem de manu inutili siquidez a lege de certa manu est dispositū non videtur benedicere. q̄ solutione eius quod debetur omnis tollitur obligatō.et quia liberatur soluendo rem talem qualis est.ita non est dubiuz qō licet manus sit inutilis:tamen eius mutilatio est manus. Et est magna pena. Et ideo sufficit illam amputari. Si autem iudex habeat arbitrium in amputatiōe membri quod sibi videbitur amputanduz: tunc si nullaz habeat manum dicerē sententiam nullaz. De predictis per bal.in auctentica.sed nouo iure. C.ō seruis fugitiuis.

¶Si dicat statutuz q̄ si quis vulnerauerit aliquem in domo percussi amputetur sibi manus. Nunquid si vulnerauerit in domo cōmuni amputetur manus Dicas:si est cōmunis cuz ipso percussore nō est pena manus.Sed si est cōmunis cuz tercio.tunc est pena manus.Sed pone q̄ vnus disciplinatoruz sancti franciſci de perusio fuit vulneratus in domo cōmuni ipsorum disciplinatorū.nūquid vigore dicti statuti erit pena manus.respondeo nō:quia est cōmunis vt vniuersis non vt singulis.bal.in.l.q̄q̄.C.qui testamenta facere possunt.

¶Due.Iteruz quero: an ex eodem delicto vel facto quis possit pluribus legibus accusari et puniri.dicas aut ille plures leges punīūt eum ciuiliter tantuz aut criminaliter tantum. aut mixtiz ciuiliter et criminaliter.

¶Primo casu: vtraq̄ potest agi quatenus pene se extendunt:et non aliter: vel in plus.vt.l.i.ff.vi.bo.rap.et insti.si quadru.pau.fe.di.ſ.i.

tris proditiōem exhere/ dator.

¶Itez non potest iudex sententiaz pene promulgatam corrigere.Et vbi clare non probatur: sit iudex ad absoluendum procliuior. eodem titu/ lo.lege.ix.testis.s. que/ stione.b.

¶Ex vno delicto non sunt due[a] pene infligende. Iniuria. 6. questione.c.

¶An agentes et consentientes pari pena puni/

¶Secundo casu. aut facta sunt plura: quorum quodlibet punitur lege diuersa. et tunc secundū diuersitatem factoruz potest diuersa lege accusari et puniri.vt.ff.de pu.delic.l.non nunq̄ plura nisi alterum ex illis redeat ad finem immediate sequentis. vt. ff. ad legem acqui. lege. illud in fine. Ex quibus deciditur q̄stio de insulto et homicidio formata in glosa. C. de accu. l.qui de crimie. Aut factum est vnicum tantuz.et tunc.aut ex eo resultat vnus titulus criminis tantum. quia vnuz delictum tantū. Aut ex eo resultant plures tituli criminis: quia plura delicta insurgūt ex eo.

¶Primo casu: vna tantum lege potest puniri et accusari.vt in dicta lege.qui de crimine.in principio.et.ff.de accusa.lege.senatus.secundum tercium exempluz ibi per glo.posituz.

¶Secundo casu.aut illi plures tituli criminis se habent vt genus et species:sicut paricidium:et homicidiuz.et tunc vna tantum lege potest accusari et puniri.vt.ff. de accusati.lege. senatus. Aut tituli criminis se habent vt indistincte species:et tunc de vtroq̄ sua lege potest accusari: et puniri.

¶Tercio casu principali dic aut pena ciuilis tendit ad vindictam sicut criminalis:et tūc vna tantum lege potest accusari et puniri.vt. ff. de iniuri.lege pretor.et dixit.ſ.primo.Aut ciuilis prosequitur rem familiarez. et tunc vtraq̄ lege potest agi. idest ciuilis actio: et criminalis accusatio interpretari vel instituti.licet non simul vtraq̄ possit exerceri.vt.C.quando ciuili.ac crmina li.preiudicatur.l.prima. De predictis per salice. in dicta lege.qui de crimine.columpna octaua.

¶Et circa supra proxime dictuz in versiculo tercio casu vide que latius scripsi. accusatio.i.questione.a.super verbo.accusatio.verſ. item potest quis.

¶An potest quis duplici pena puniri.vide que scripsi armatura.verbo.si statutuz.distingue interdum plures sunt pene: quia vna est pena fori penitentialis.alia est pena fori iudicialis.tunc vna non tollit alteram. interduz vtraq̄ est iudicialis.et tunc refert: aut est diuersi fori. puta vna concernit forum temporale et ciuile.alia concernit forum canonicuz.et tunc refert.aut que/

© Biblioteca Nacional de España

libet pena per se est terminus pene. Et vna imposita: non imponitur reliqua. ¶ Ad hoc facit quod notatur in capitulo secūdo. de constitu. libro sexto. per Johannez mo. Et in nouella idem dico si sit dispensatuz in pena causa cognita.

Naz talis dispēsatio subrogatur loco talis pene. Aut vna pena est preparatoria: altera est vt terminus pene: Et tunc vna non tollitur per aliam: quia in ordinatis ad inuicez vnū includit reliquum: non autem excludit. vt. ℱ. de episcopis et clericis. auctenti. clericos. Aut ambe pene sunt eiusdem fori: et tunc reffert. Aut vna pena imponitur ipso iure altera per hominez: et tunc concurrunt: naz frustra adiscitur: tunc pena hominis si non concurrerent. vt. ℒ. de sacro sanc. eccle. lege. nemo martires. Aut vtraq; imponitur per hominez ministerio legis: et tunc reffert: aut per eandem legem. copulatiue. vt. ℒ. de sacro sanc. eccle. l. placet. et tunc imponitur vtraq; condemnatiue: et executiue. aut per eandez legem alternatiue et imponitur illa que iudici videbitur. et presumitur eligere que est minor: nam in alternatiuis crimi nalibus est arbitriuz iudicantis. vt. ℒ. de seruis fugitiuis. l. si fugitiui. Aut imponitur diuersis legibus. et siquidez alternatiue etiam est electio in dicis si non copulatiue: tunc si. l. secunda tendit ad derogationez priori imponitur pena legis vltime. Si autem non tendit ad derogatiōem. Sed absolute loquitur. tūc siquidem cadit aliqua distinctio de ratione alicuius qualitatis debet fieri punitio secunduz alterius qualitatis intentionem. vt notatur in lege secūda. ff. de concussu. Si autez nulla cadit distinctio ibi est iudicis electio qui potest eligere prout sibi videtur. vt. l. quotiens. ff. de acti. et. obli.

¶ Modo iuxta hoc incidit talis questio ō facto. quidaz commisit incestum vel adulteriuz cū consanguinea. quod crimen pertinet ad ecclesiaz saltim quo ad ecclesiasticam penaz episcopus condemnauit istum ad perpetuū carcerem. potestas vult eum decapitare. Queritur vtrum possit. dicas q; sic. Baldus in lege. cunctos populos. ℒ. de sūma trini. colū. decima.

antur. episcopus. 7. questione. regula. 2. q. regula. xix.

¶ An est quis puniendus in eo in quo delinquit. testamentuz. 8. questione. e.

¶ An actio penalis transit contra heredes. furtum. 4. qstione. g. iniuria. ℱ. qstione. n. rapina. 4. questione. a. accusatio. 10. qstiōe. g. vide. de lictum.

a ¶ Sexto quero. ex quibus causis potest augeri pena. dic q; ad tempus relegatus: vel vt exeat patriam. si ante tempus reuertat: vl ab ysula recea ¶ Reuertatur. An alius a principe possit exulibus indulgentiaz concedere ad proprios lares redire. et dic q; sic vt alij domini temporales. vt duces: marchiones et cetera. Et ciuitates alie principem plenarie non recognoscentes. sed an ciuitates superiorē recognoscentes possint preter specialem superioris auctoritatez. Bartholus in. l. relegati. ff. ō penis dicit q; sic per viam legis condēdo statutuz super isto Et hoc quero data est eis potestas condendi statuta in negocijs magnis. sed ego puto q; specialis auctoritas superioris exigatur. vide. rectoz. v. credo vtruz liceat. in versi. quero ad quid. in fine.

¶ Quero tunc preses qui non potest exulatum: vel bannituz liberare vult ipsi fidantiam dare vt veniat se excusaturuz de aliquo crimine de quo accusat. Queritur an possit et seruari debeat. quidaz dicunt q; potest: et cōmendandus est si faciat.

¶ Seruare tamen non debet. quia dolus est bonus: vt puniantur malefactores quod interest rei publice. Et de hoc dicunt esse textuz et glo. in auctentica. de man. prin. ℱ. nec autem homicidaz. coll. iij. bartho. vero. ff. de publi. iudi. in lege. is qui reus. dicit q; siue delictū sit tale in quo possit interuenire procurator siue non. q; omni casu iudex potest dare fidantiam. et datam: seruare debet. quia etiam promissa hostibus per ducem belli sunt seruanda. licet ipse bartho. in lege. relegati. ff. de penis. videtur innuere q; non dabitur exuli licencia reuertendi si crimen non sit tale quod presentiaz accusati requirat. Et idem secundum baldum scripsi. bannitus. verbo. de bannitis. in versicu. sed quid si statutū dicit. Lu distingue q; aut queritur an iudex vel preses possit dare licentiaz exulibus confinatis vel bānitis vt veniant seu redeant illa confinatione: vel banno non obstante. et dico q; non. aut queritur an preses possit dare fidantiam accusato vel inquisito vt tute veniat. quia meatuz et remeatum sibi faciet saluuz crimine nō obstante. Et tunc aut locus in quo est fidantiā petens. est ō territorio presidis: de iure et de facto. Et dico q; non potest dare nec datam seruare sed de loco debent extrahi etiam si ipse locus immunitatem habeat: quia priuilegiuz immunitatis perdit cum ibi ocultantur homicide: et ceteri similes ideo de facto debent extrahi.

© Biblioteca Nacional de España

Aut locus ille non erat de territorio presidis de iure: vel de facto: quia per tiraniden forte occupata est. tunc dicas q̄ fidantia dari potest vt melius veritas habeatur. et data seruari debet. De predictis per salice. in. l. cuz indulgentia. C. de sen. pa. resti. Item illi qui debz deportari differtur pena vt possit accusare: et pmittitur ei stare i ciuitate. vt. glo. ¶ barto. in dicta. l. is qui reus. ff. de pu. iu.

a ¶ Fregit. Ut p bal. l. relati. ff. de penis. Item si iudex deposuit quendam ad confinia duratura arbitrio suo. nec dicit et suorum successorũ. Quero. vtrum ista confinia durent vltra tempus ipsius iudicis: et duo sunt casus. naz aut sine cognitiõe et non durant: quia interlocutoria male lata non est exequenda per successorem in officio. Aut cum cause cognitione. et tunc questio est dubia vtruz illud arbitrium intelligatur relatum ad dignitatez: an ad personam ista questio mouetur per cy. in. l. super rebus. C. de contraben. empti. et plenius per bartho. in. l. centesimis. ſ. finali. ff. de verbo. obli. Lu dic q̄ in odiosis sicut sunt pene vbi odia conuenit restringi. et in ambiciosis sicut sunt littere sapientes duplicitatem beneficiorum ista verba semper referuntur ad personaz: et cũ persona expirant. Sed si dixerit ita ponimus te ad confinia donec voluerimus: vel donec duxerimus reuocanduz vtrum moriens reuocare videatur. bartho. dicit assumendaz benigniorẽ q̄z dicat post mortem non durare relegatiõem ita notat ipse in dicta. l. centesimis. dicit etiam ibi. q̄ si iste iudex anteq̄z reuocet est excõmunicatus potest reuocare durante excõmunicatione. Lu dicas q̄ aut est relegatus ex causa ex qua debeat perpetuo relegari: et tunc non finitur morte: quia illa causa habet certos fines a natura illius cause. et habet fines certo modo determinatos a iure. s. imperpetuuz. aut talis causa nõ meretur perpetuam damnatiõem. vt quia non habet certos fines. et tunc reuocetur per mortez secundum theoricam datam per. cy. in dicta lege. super rebus. Et de predictis vide ibi per baldum. Et circa hoc vide sententia. 6. q. b. super. v. perpetuo. v. quãdo sentẽtia. ¶ Tempus exilij incipit a tẽpore sententie adeo q̄ si toto tempore quod debuit exulari stetit in carceribus debet postea liberari: nec postea debet exulare. vt per glo. et salice. in. l. omnes. C. de penis.

dat: duplicatur ei tempus qd̄ fregit. si autem perpetuo sit deportatus occidetur. eodez titulo. lege. ſ.

¶ Qui non habet in ere punitur in corpore. hereticus. 7. q̄stione. et. 6. iudeus. 4. questiõe. peregrinus. 2. q.

a ¶ Septimo quero. an ignorantia excuset[b] a pena. vide. lex. 9. q.

a ¶ Octauo quero. an morosus[c] incidat in penam promissaz. vide. mutuũ 3. q̄stione. b. d. stipulatio. 6. questiõe. e. v. fide iussor. 7. q. k. l. m.

a ¶ Nono quero. An pena apposita in valide promissioni sit valida. stipulatio. 6. q. n. vsq̄z ad finez q̄stionis.

a ¶ Decimo quero. an solues penam promissaz[d] tenetur. ad promissionẽ vide. stipulatio. 6. questione. ſ. t.

¶ Pensio. vide. decime

b ¶ Excuset. Vide q̄ scripsi. solutio. 7. q. in fine. super verbo luit.

c ¶ Morosus Vide que circa predicta scripsi: mora.

d ¶ promissa circa hoc cũ quis promisit mihi aliquid facere vel dare sub pena vtrum possuz petere vtrumq̄z dicas distinguendo. aut pena est apposita loco accessionis: aut loco principalis debiti. aut dubitatur. primo casu talis pena succedit loco particularis interesse: et ideo nõ potest peti vna cum principali. ff. de ac. et obliga. l. traiectitie. Secundo casu succedit loco totalis interesse. et ideo non potest peti vna cum principali: nisi quatenus esset plus. l. vnuz excederet aliud. vt. ff. pro so. l. si quis a socio. ff. de ac. empt. l. predia. Tercio casu: scilicet quãdo dubitatur refert aut pactuz: alias pena est cõmensuralis interesse particulari. aut interesse totali. primo casu videtur esse apposita loco interesse totalis vt. ff. q̄ me. cau. l. finali. cum exceptione. ſ. sanctis clementis. Ista sunt vera quando pena apponitur respectu rei: sed interdum pena apponitur per legem respectu delicti: et tunc potest vtrumq̄z peti hoc veruz in actione penali ab origine. secus si sit penalis modo ab origine. sed ratione contumatie super facit quod nota. in. l. i. ſ. i. ff. de sup fi. ti. l. i. ff. ô re. du. et. ff. de aequi. po. l. si quis. Ista sunt vera qñ pena apponitur respectu rei. Sz interdũ pena apponit per legez respectu delicti: et tunc potest vtrumq̄z peti hoc veruz in actione penali ab origine. ¶ Secus si sit penalis modo ab origine. sed ratione contumatie superuenientis. vt. ff. q̄ metus cau. l. finali. cum exceptione. ſ. sanctis clementis. Interdum pena apponitur loco contempt[a]

© Biblioteca Nacional de España

ab homine: et tūc refert aut ex eadez causa petiē res et pena. verbi gratia ex laudo valido petitur eius obsēruantia. Et quia est cessatum petitur pena: et hoc non potest fieri nisi sit clausula rato manente et cetera. quia ipli cat ista petitio contra rietatem nazdum petitur obseruantia consentit agens in purgatione more. et sic cessat causa pene. vt. ff. de ar. l. celsus. Sed si nō petitur ex eadem causa. ideſt petitio non implicat contradictiōem. verbi gratia. pena petiē ex contumatia sed antiquū debitum petitur ex actione antiqua isto casu potest vtrum ꝙ efficaciter peti. vt. ff. ō ar. l. si quis rez. adde qō legitur. ¶ nota. ff. de verbo. obligati. l. qui rome. §. duo frazres. in fine magne glo. De predictis per baldum in. l. cuz proponas. v. extra querit hic. C. de trāsac. et vide etiaz eum in. l. si pecuniā. C. de re iudi. §. q. b. salariuz. per totū locatio. 6. q. per totū. castruz. 4. 6. q.

¶ Peritus. vide. aduocatus. 3. q. a. consilium. 2. q. b.

¶ Persona. vide. venditio. 2. q. a. accusatio. 10. questiōe.

¶ Personalis. vide. solutio. 4. q. f. reuocatio. 1. q. a.

PErmutatio. Primo quero. quid est permutatio. dic ꝙ est vnius rei pro alia datio. §. pti. ti. vj. l. i.

a ¶ Secūdo quero. qualiter fit. dic ꝙ de partium consensu cuz voluntate cōplendi: siue precedat interrogatio siue nō. aut de facto vt vnaz rē pro alia dando. e. ti. l. i.

a ¶ Tercio q̄ro. quis potest permutare. dic ꝙ q̄ emere: vel vendere. Et qui nō potest vnuz non potest aliud. e. ti. l. ij.

a ¶ Quarto quero. ō quib⁹ potest fieri. dic ꝙ res que possunt vendi possunt permutari. que nō possunt vendi nec pmutari. fallit in spiritualib⁹ quia potest pmutari beneficiuz[a] pro beneficio: et decime p decimis cū consensu prelati: sed vēdi non possunt. e. ti. l. ij. episcopus. 2. q. clericus 4. q. patronus. 4. q.

a ¶ Quito quero. quis est permutationis effectus. dic ꝙ faciens permutationez cum stipulatione cōpellitur rem tradere. secus si nudo pacto[b]. ¶ Itez si ab vno (. s. permutantiū cuz stipulatione vel nudo pacto.) sit res tradita cōpellitur alius ad traditiōem alteri⁹ rei si vult qui cōpleuit: alias (. i. si is qui cōpleuit non vult aliū tradere reuitentē cōpelli.) recipiet rem quaz tradiderat cum interesse iuramento in litez cum iudicis extimatiōe. e. ti. l. iij. vide. patronus. 4. q. §.

a ¶ Sexto quero. qualiter permutatio rescinditur. dic ꝙ p celato vitio sit reciso infra temp⁹ quo venditio rescinditur: et in casibus in quibus vēditio rescinditur in bijs et permutatio. Item tenentur adinuicē permutantes de euictiōe. eodē titulo. l. iiij.

a ¶ Septimo q̄ro. qui sūt ca. De hac pena statuti. vide que scripsi statutuz. v. si statutum.

¶ Et de alijs penis vide q̄ scripsi. 6. q. c. sup. v. penis.

¶ Si venditor ante traditionez cōpromisit cuz quodam extraneo: et consecutus est penam: non tenet illaz soluere emptori. venditio. §. q a. super verbo. et lucruz. v. venditor. ante.

¶ Si pmisi ti bi vendere fundum sub pena quez postea vēdidi. sed non tradidi. non teneor ad penā. vt scripsi venditio. i. q. a. v. si promisi. vide que scripsi. nisi. v. i.

¶ Peritus. Vide remissiōes quas scripsi. sapiens.

PErmutatio.

a ¶ Beneficium. Vide. alienatio. 3. questione. a. super. v. emphiteosim.

b ¶ Nudo pacto an post obligationē contractā in contractib⁹ innominatis est licitū resilere. vide q̄ scripsi obligatio. v. libe

rum est. in versi. quero nūquid. Ad quē pertinet periculuz et cōmodū rei permutate nudo pacto. vide. venditio. §. q. a. super. v. et lucrū. v. ad quē ptinet i vsi. quero quid in periculo.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶Interesse. Vide que scripsi. facere. v. vlterius quero. et. v. se.

¶Peremptoriuz. Quando termin⁹ dicat⁹ peremptori⁹. distingue actū extraiudiciariū a iudiciario naz terminus prefixus a iudice ad actuz extraiudiciarium semper dicitur peremptorius. Et est ratō quia termin⁹ in se est vnicus. dicit arbitrarius: et hoc pbatur in. l. si eo. C. de remissi. pig. et. ff. ō here. insti. l. si q̄s. ſ. ad dictionez. Et probatur per ea q̄ scripsi. licitatio v. et infra tempus in. v. quero vtrum post. vbi dicit⁹ q̄ termini qui iterponūtur i subastationib⁹: et interpellationibus: vel protestationibus et similibus actibus extra iudicialibus oēs itelligūt⁹ peremptorij. si aūt sit termin⁹ pfixus ad aliquem actū iudiciariū. facio quattuor membra: q̄ aut termin⁹ est prefixus ad libelli oblatiōem. aut ad oblati persecutiōem. aut ad persecuti pbationē. aut ad audiendum sentētie prolatiōem. Primo casu pone exemplū. quādo iudex statuit terminū ex causa ad agendum: vel accusandū: tunc licet iudex non adisciat peremptorie: vel nō adisciat alias vltra terminū pronunciauim⁹ te non esse audiendū. nihilomin⁹ dico terminū esse peremptoriuz non nego tamen quin iudex nouū terminum dare possit ad huc. Et ē ratio: quia excludi debet ab agēdo p sentētiaz iudicis. Et ideo si i pfinitiōe termi iudex adderet. et si iuxta hūc terminū libellū non porrexeris ex nūc pnūcio te ampli⁹ agere: vel accusare nō posse. tunc iudex post terminū alium dare nō posset quia contra sentētiaz iam latā venire nō posset: nisi aliquo remedio rescindente tanq̄ fruct⁹ officio suo. vt. ff. de arbi. l. dicere. in fi. et de re iudicata. l. q̄ō ius sit. et. l. iudex. Secundo casu: quādo ad psequēdū terminus ē datus. tūc aut iudex adiecit illa verba. et peremptorie: et tunc nullum dubiū. et idez si equipolentia dixit. puta alias pcedem⁹ absq̄ te ad cognitiōez: vl vlteriora cause. vl habem⁹ te pro renunciante debet tamen iudex mouere aliqua iusta causa ad talia verba proferendū. vt quia pri⁹ citatus fuerat. aūt iuōr talia verba: nec equipolentia protulit. sed simpliciter terminus statuit infra quez veniret ad psequendum causaz et tūc tam i criminali cā q̄ in ciuili plura dabūt⁹ iterualla: ꝛ hoc quādo absenti. si aūt presenti: dico illud temp⁹ esse peremptoriū sui natura vt dixi supra i primo et scō mēbro hui⁹ distinctiōis. Tercio casu: qñ ad pbandū pfecuta et p posita termi⁹ est dat⁹: tūc q̄libz dilatio legalis intelligit⁹ pēptoria. huic ē q̄ scda dilatio nō ē danda nisi pbato impedimēto i pma. quo nō pbato succedit ō directo. q̄o formata i glo. i. C. ō accu. l. si ea. ō q̄ s̄ dixi. Quarto casu qñ termi⁹ statuit⁹ ad sñiaz audiēdaz statuta terraz q̄ vt plurimū lu-

contractus innominati. scias q̄ cōtractus innominatus est pactum: seu conuētio facta non habens nomen certuz. et fiunt quattuor modis. vno modo: do vt des: et est pmutatio. Alio modo: do rem non cōsistentem in pecunia numerata: vt quid facias: tunc sic recipiens tenet⁹ facere (supple et si nolit facere eliget dans an rez recipiat vl interesse.) vel restituere rem si hoc eliget dans: vel soluit interesse⁹ iuramento dantis cū iudicis taxatione. Tercio modo: facio vt des: et tunc completo facto tenet⁹ alius dare cuz interesse post morazs per iuramentuz cum iudicis taxatione. Quarto modo facio vt facias: et tunc si vnus fecit: tenetur alius facere: alias soluet interesse. tunc iudex post terminū alium dare nō posset quia contra sentētiaz iam latā venire nō posset: nisi aliquo remedio rescindente tanq̄ fruct⁹ officio suo. vt. ff. de arbi. l. dicere. in fi. et de re iudicata. l. q̄ō ius sit. et. l. iudex. Secundo casu: quādo ad psequēdū terminus ē datus. tūc aut iudex adiecit illa verba. et peremptorie: et tunc nullum dubiū. et idez si equipolentia dixit. puta alias pcedem⁹ absq̄ te ad cognitiōez: vl vlteriora cause. vl habem⁹ te pro renunciante debet tamen iudex mouere aliqua iusta causa ad talia verba proferendū. vt quia pri⁹ citatus fuerat. aūt iuōr talia verba: nec equipolentia protulit. sed simpliciter terminus statuit infra quez veniret ad psequendum causaz et tūc tam i criminali cā q̄ in ciuili plura

esse cuz iuramento vt dictum est. e. ti. l. fi.

¶Periuriuz. vide. ecclesia. 9. q. iuramētuz. 9. q

¶Personatus. vide. beneficiū. 3. q.

¶Periculuz. vide. locatio. 8. questione. casus. per totū.

¶Perpetuum. vide. priuilegiuz. 8. q. a. sepultura. 8. q. d. sententia. 6. q̄stione. b. rescriptū. 3. q̄stione. i.

¶Peremptoriuz. vide. reus. ſ. q. per totū. excōmunicatio. 9. q. a.

Peregrinus. Primo quero. quis dicitur peregrin⁹. dic q̄ visitās iherosolimaz: et alia loca vbi stetit ihesus xp̄s. Romipeta autez dicitur visitans limina apostolorum petri et pauli: et aliorū sanctorum loca.

¶Tamen in vsu idē est romipeta et peregrin⁹:

© Biblioteca Nacional de España

per hoc di/ sponũt pr̃ inspicienda sunt. hijs de ficiẽtib⁹ dic terminũ simpliciter da/ tum nõ esse perẽptoriuz sed tres de/ nunciatiões vel vnũ per emptoriũ p omnib⁹ est dandum. vt. ff. de iudicijs l. ad perem/ ptoriũ. et. C quomõ. et quãdo in. l. tres denũciationes. ꝛ ibi plenius p sa/ li. An personaliter cita/ tus sit iteruz citand⁹: vel non. sed dif/ ferũt hee dilationes ab hijs de quibus dixi i secundo membro. quia ille nũero dierũ sunt tapa/ te. et sic ordinarie hee ñ tapate: et sic arbitrarie. Itez quia in hijs ante terminũ non p/ dest cõparere: sed soluz in termino. in alijs ifra terminũ pro libito. Item iudex de facili põt in ista rũ prima apponere illud verbũ. et pẽptorie. qõ ñ põt i illis vt

siue voluntarie: siue ex voto aut penitentia pe/ regrinetur. i. p. ti. fi. l. i.

a ¶Secundo quero. que sunt ꝓuilegia peregrini. dic q; si ex deuotõe non causa mercimonij vel alterius enormitatis pere/ grinetur et tẽpestiue hospitetur nõ est ab incolis iniuriand⁹. nec mensure viaticoruz ei mutabuntur. ¶Item vadens causa peregrinatiõis ad beatuz iacobũ: et socij ꝛ familia: et res: eũdo et redeundo plena gaudent regia securitate. eodez titulo. l. ij. iij.

b ¶Et hac securitate gaudent res quas dimittũt in patria. Et contra eoruz inuasores possũt ad recuperandaz possessiones consanguinei: vel amici: aut vicini agere citra mandatũ. Item non valet rescriptũ regis (vl̃ alterius iudicis) ꝓtra peregrini possessiõez impetratuz. e. ti. l. iij.

c ¶Itez omnes peregrini habent liberã testamẽti factiõem: et si quis eorũ bona occupet impediẽ/ do hoc restituat legata/ rio cũ interesse et regi tãtundez. Et si citra occupatiõem legari vel testari impediat: soluet regi quiquaginta morabeti/ nos: et si nõ habet: luat i corpore regis arbitrio. ¶Itez si peregrin⁹ ab intestato decesserit teneãt iudices ville bona: exple/ antq; (. i. adimpleant ea que sunt i funeris sepul/ tura necessaria.) funus: et notificent regi qui ordinet de bonis. Sup excessibus autem supradictis creditur verbo peregrini vel sociorũ eius. e. ti. l. fi. Et vide. testamẽtum. 8. q. e. f. g. Et vide. vnuz priuilegiũ. pignus 7. q. x.

¶Perseuerantia. vide. tortura. 9. q. regula. 2. q regula. xvj.

¶Percussio. vide. tabellio. 7. q. c. captio. 2. q. b iniuria. 5. q. c. vide. vulnus. episcopus. 7. q. 3. sacrilegiũ. 3. q. c. d.

¶Pernotare. vide. preda. 2. q.

¶Pes. vide. papa. 4. q clericus. 3. q. sepultura. 3. q. b. rex. 21. q. miles. i. q

¶Pestis: vide. inimicitie. 2. q. sodomita. 2. q.

¶Petitio. vid̃. rex. 21. q

¶Pictor. vide. damnũ 6. q̃stione.

¶Pictura. vide. dominiuz. 3. q.

¶Pietas. vide. pium.

PIgnus. primo quero. quid dicitur pignus dic q; res quaz alij ibi dixi etc̃. Et est ratio. q; ille dantur ad aliq̃d faciendũ p partem. hee ad audiendũ id quod est per iudicem deliberaturum. et sic ille ꝓpter ꝓpositum cognoscendũ. hee ꝓpteraz cognitum diffiniendũ et hoc q̃tuz ad vim ferende sentẽtie diffinitiue quãtũ vero ad cõmissiõez pene si arbitro non pareat sufficit vna citatio. De predictis per sali. in. l. si ea. colum. pe. et. fi. C qui accusa. non po. de quib⁹ vi de etiaz per bar. in dicta. l. si finita. ff. iulian⁹. ff. õ dam. infec. et. l. ad peremptoriũ. ff. de iudi. et bald⁹ in. l. ad consentaneuz. C. quo. quo modo. et quando. iudex dicit: q; terminus datus ad excipiendum est semp p/ emptorius.

PIgnus Quotuplex ẽ pign⁹. et q̃lr obligatio pignoris ꝛtrahat. ꝛ q̃b⁹ pactis accedat pignoris obligatõ. q̃s possit pignori obligare. et q̃s res: ꝛ que actio nascat ex obligatione pignoris cui def̃t contra quem

© Biblioteca Nacional de España

et quo ordine et ad quid. et quãdo efficaciter intẽdi/ tur. et in ẽptuz fiat condemnatõ. vide azo. in sũma. C de pigno. ¶ Vide feuduz. 8. q. b. super. v. alienet. v. omnis alienatio. in vsicu. sed nũquid si vasallus cuz quattuor versi. sequẽ.

a ¶ Tradẽdo. tamen ypotheca cuz precario loco pignoris est vt scripsi. actor 4. q. b. sup. v. cautiõez. v. condemnat⁹. in versi. sed nunquid debet.

b ¶ Incorporales Nomen debitoris põt pignori obligari ꝛ quid iuris. tunc vide infra. e. 7. q. a. super. v. debitoris. v. nomẽ debitoris.

c ¶ Constitut⁹. sed circa hoc vide q̃ scripsi patria potestas. 3 q. c. super. v. pignorare.

d ¶ Obses. Nunq̃d obsides possunt dari. glo. i. l. si q̃s. C. de patri. q̃ fili. distra. dicit ꝙ sic. hoc aũt qõ dicit in glo. ô obsidib⁹ sic itelligẽdũ credo. ꝙ obsides p prie dicãt q̃ dãtur inter veros hostes. et eodez modo puto ꝙ etiam inter priuatos possint dari obsides ad similitudinẽ predictoruz ppter obseruãtiam eorũ que fieri cõuenerũt nõ vt sint pignori creditori ita ꝙ habeat ius i eis sicut habetur in pignore. nec vt possit cogere ad seruiendum. Aut vt possit eos locare scilicet alijs. vel pignorare tale eniz prohibitũ est fieri et penam meret extra. de pigno. capi. ij. Sed solũmodo vt per obseruationez conuentionũ licite possunt retineri. Et habebit talis datio obsidũ. ꝙ ille qui sic datus est et consensit a deo de iure tenetur ꝙ ille qui euz retinet nõ potest dici facere iniuriã. nec dolũ cõmittere in retinẽdo. nec ob hoc põt ab ipso retẽto vel ab ipo dante: vel ab alio cõueniri qui habz ius i eo. Sz si aliq̃s qui hz ius i eo non cõsensit: et rõne sui iuris velit eũ reuocare. credo ꝙ poterit nõ tamẽ poterit euz petere ille qui eũ recepit. qz nõ habz ius in eo: sicut habetur i re obligata et ipse se ad hoc nõ obligauit: nec p aliũ obligari potuit. vt insti. ô ivti. sti. §. si q̃s aliũ. et. ff. de fideiuss. l. sicut re⁹. Sed si nõ consentiat dat⁹ nec contradicit forte: qz infans vel forte ali⁹ maioz puto ꝙ si fuit dat⁹ ab eo qui hz ius i eo: et euz inuitum poterat retiere sicut est pater filiũ quẽ habet i ptãte. baro vel ciuitas subditum suũ: vel abbas monachũ suum i bijs q̃ spectãt ad negocia sue rei publice. vel sui mõsterij: credo ꝙ valeat datõ quo ad dãtez et recipientẽ. vt ipe dãs reuocare nõ possit Et recipiẽs cõtra eũ possit retinere vsq; ad satisfactiõez. sicut ipse dãs poterat. Sed qua ipsos p clamãtes i suo statu nõ credo recipiẽtem hẽre retentõez. cũ eoz volũtas i hoc nõ iteruenit. ar. insti. ô noxa. §. fi. ꝛ. ff. e. ti. l. noxa. et. l. se. de pdois p bal. i. l. si q̃s. colũ. pe. C. ô pfi. q̃ fi. distraxerũt

e ¶ Executiõe. Deputata ad agriculturaz nõ possunt pignori dari: siue pign⁹ sit pretorium: siue conuentiõale. et contrafaciens punitur. vt in. l. executores. C. que res pignori obligari possunt

pignoram⁹ eã tradẽdo⁸ maxime si est mobilis. sz largo modo etiã immobilis dicitur pign⁹. §. p. ti. xiij. l. i.

a ¶ Secundo quero. quo tuplex est. dic ꝙ triplex. conuẽtionale expressuz. tacituz. et iudiciale. eodez titu. l. i.

a ¶ Tercio q̃ro. q̃ res possũt pignori obligari. dic ꝙ res corporales: vel incorporales[b]: (et qõ mihi debet pignorãdo potest creditor meus cui pignoraui a me debitore tale dbitũ exigẽ) et etiã q̃ nõduz nate sunt: vt fruct⁹ vel ptus ancillaruz: vel pecorũ. e. ti. l. ij.

b ¶ Sancte autẽ: vel sacre aut religiose res nõ possunt pignori obligari: nisi per modũ positũ. alienatio. 3. q. a. Itez nec liber homo: et euz recipiens dbit credituz et tantundem ei vel eorũ consanguineis si nõ viuit restituet: nisi in casib⁹ quãdo ipse se obligat p redemtiõe sue captiuitatis Vel pater filiũ in famis necessitate constitutus[c]. (supple põt filiuz pignori obligare.) et quando pro pace: treuga: vel securitate dat⁹ obses: tũc licet promissuz nõ impleatur: tamen obses[d] non occidetur: sed seruabit⁹ quãto tempore videbitur tenenti: vel donec p missuz adimpleatur. e. ti. l. iij. captiuus. 8. q. a. patria potestas. 3. q. c.

c ¶ Item animalia aratoria: et instrumẽta p cultura: vel seruos pro cultura rustici predij positos: pignori recipiẽs. vl iudex: aut alius etiã pro executiõe[e] (. s. recipiens)

© Biblioteca Nacional de España

¶ Et vide aliaz penã in auten. agricultores. e. ti. et fore legũ. e. ti. l. v. et executio. 2. q. b. sup. v. bobus. Quero. quid si aliquid aliud non habet glo. ibi dicit q tũc possunt. et idez tenet glo. in. l. pignoris. C. que res pig. obli. possunt. Sz cy. dicit q nec tunc potest vt conseruetur vtilitas rei publice. Quero. qd si propa voluntate debitor tradidit pig. glo. in dcã. l. executores. 7 glo. in dicta. l. pigno. dicit q tũc licite videtur accipere posse. Sz pe. et rap. tenent cõtrariũ p ratões quã dicit. ne sterilitas fructuũ inducatur. de istis per sali. in dicta. l. executores. vide q scripsi equus. v. item in potro.

tenetur domino ad interesse et damna que huiusmodi pretextu substinuit. e. ti. l. iiij.

¶ An decime possũt pignorari. decie. 3. q. 8.

¶ An eadẽ res põt duobus pignorari. dolus. 7. questiõe. a.

¶ An res prohibita alienari potest pignori dari significatio. 2. q. b.

a ¶ Quarto q̃ro. quis potest pignori dare. dic q domin9a habens alienã di potestatẽ. sed et si nõ est dominus. sz sperat esse tenebit obligatõ q̃n do fuerit dominiũ assecutus. ¶ Item si sciẽti pignoraui rez alienã et tradidi postq̃z dominiũ acquisiui contrahit tũc pignoris obligatio. si non tradidi nõ contrahitur. Si autez ignoranti indistincte (. s. siue rem tradiderim siue non.) a me quesito dominio cõtrahitur.

a ¶ Dominus. Et in predicta questiõe quãdo creditor agit ypothecaria. an debet p bare dominium debitoris. vel sufficit probare tantũ qd minus est. s. q bona fide possedit. dicat q i hoc casu glo. variant. nam. C. de salui. inter. l. i. glo dicit q debet probare dominiũ debitoris. Sz glosa in. l. rez alienam. ff. de pig. acti. dicit q sufficit probare euz possedisse titulo et bona fide. et accur. in glo. l. cũ res. C. si alie. res pignori data sit dicit q sufficit probare bõa fide possedisse: et nihil de titulo dicit. Sed cy. circa hoc distinguit. 7 bar. in dicta. l. rem alienaz. multa dicit. sed tu distingue hoc modo: aut creditor agit ypothecaria contra debitorez possidentẽ rem quaz specialiter obligauit. et dicas q habet probare rez fuisse in bonis. i. in possessiõe debitoris. tẽpore obligationis: nec potest ipse refricare possessionez ne de mendatio cõmunicatur: et hoc in obligatõe speciali. sed i generali: quia obligauit bona sua: puta ipsuz posse excipere. q res pro qua agitur non est sua sed talis et nominare personã. et hoc si asserat se fructus colere nomie illius: et hoc p bet. et est ratio. quia tunc non cõuincitur demendatio: nec contra euz potest replicari de dolo eo autez non probante debet succũbere: quia sua presumũtur. facit. l. ij. C. vbi in rem. ac. de. Sed si agit creditor contra terciũ possessorez pone habẽtem causaz a debitore. et dicit cy. q si est eius heres idem dicenduz est quod dixi in debitore. quia eadem persona censetur cũ illo. Si autem sit singularis successor. tunc distiguit ipse. aut ex causa lucratiua: aut onerosa: primo casu sufficit q debitor bona possideat. sicut si contra debitorẽ ageret. Secundo casu debet probari titulus et bona fides. sed tu dicas q sufficit soluz probari qd debitor bona fide possedit vt suã. licz de titulo ei9 non probetur. et si agat cõtra terciũ possessorem non habentem causaz a debitore. 7 isto casu dicit cy. q creditor debet probare debitorez dominũ vel quasi. et sic possedisse tẽpore obligationis titulo et bona fide. vt i dicta glosa. l. rem alienaz. et ibi etiam bartho. et hoc quando agitur ypothecaria. Sed quãdo agitur itero dicto saluiano: tunc sufficeret solum probare euz possedisse. vt. C. de salui. inter. l. i. Quod autem dixi creditorez debere probare. debitorem fuisse dominũ directo vtiliter: vel quasi secunduz tempus obligationis procedit in ypothecaria directa speciali: et puta nõ cõditionali vel generali factorum concernẽti: quia tũc sufficit probari superuenientia dominiũ: vel quasi. vt. ff. de pigno. l. si funduz. ſ. aliena. Et idem si agatur de equitate competẽte obligatiõe speciali in casu dicte. l. res. vt. ff. de pigno. acti. l. rem alienam. in principio. de omnibus predictis vide per sali. in dicta. l. cuz res.

b ¶ Contrahit. An obligatio rei aliene teneat dic aut debitor habet ius in re: vel ad rem: et valet in eo qd habet aut neutruz eorum habebat: et tunc aut obligauit cum sua erit: et valebit si sua efficiat. aut hoc non dixit. sed simpliciter obligauit: et tunc autẽ dominus ratũ habet: et tunc validatur. Aut ratuz non habet: et tũc aut creditor fuit sciens et domin9 ignorans: aut ecõtra. creditor ignorans et dñs sciens. aut vterq sciẽs. aut vterq ignorãs. Primo casu nõ ẽ dubiũ q aduersus debitorez etiã si ei seruiat rei dñium ipse hẽt repensiõez. Secũdo casu dic aut dñs tacuit i fraudẽ: aut nõ vt ꝑmo casu teneat obligatio. ſo nõ.

© Biblioteca Nacional de España

Tercio casu: qr fraus non po/ test inferri scie/ nti et pacienti. et obligatio tunc tenet qñ credi/ tor fraudat. Se quitur qꝫ i casu nostro ab initio non tenet obli gatio. Sed an ex supueniẽtia do minij confirma retur ex post fa cto ⁊ videtur qꝫ non cogitabis. Quarto cãu qñ vterqꝫ fuit igno rans. distingue. aut debitor suc cessit domio rei aut ecõtra: dñs rei successit de/ bitori aut nullꝰ alteri. Primo ca su pignus de eq̃ tate cõualidat. Secũdo cãu nõ conualidatur. Tercio casu nõ tenet aliquo tẽ/ pore nisi domi/ nus ratuꝫ habe ret vt superius dixi. et eo casu cõfertur retro a tempore quo q̃ rit. qđ veruꝫ est in preiudiciũ ra tum habẽtis. ſꝫ non in preiudi/ ciũ tercij cũ ipe ratũ habẽs me dio tẽpore obli gasset: vel alie/ nasset naꝫ actui illi in medio p̃/ iudicare nõ pos set. de predictis per sali. in. l. cũ res. C. si aliena res pignori da/ ta sit. Vide que scripsi fiscꝰ. v. iura camere. in vsi. itẽ ōctꝰ ei⁹.

¶ Item qui habet ius in re potest illud pignora/ re[a]. e. ti. l. vij.

b ¶ Aliter autẽ rem alie/ nam nõ possum: nisi do mino mandante vel pre sente et non contradicẽ/ te[b]: vel postq̃ scit ratifi/ cante pignori obligare. e. ti. l. ix.

c ¶ Item si maior domus vel procurator sine mã/ dato rem domini pigno ri obliget: et tradat pre/ cio i vtilitate domini cõ uerso habet creditor re/ tentionẽ. sed si non tra didit non potest pignus (sed precium potest pe/ tere a domio in cuiꝰ vti litatem est conuersum.) petere: licet precium con/ uersum fuerit in domini vtilitate. ¶ Preterea tu/ tor vel curator potest rẽ mobilẽ minoris pigno rare si preciuꝫ in eius v/ tilitatem conuertat. sed immobilẽ nõ sine iudi/ cis auctoritate. Sꝫ si res tutoris vl̃ curatoris pro minore pignoretur con/ trahitur pignꝰ contra tu torem vel curatorẽ: licet pecunia in minoris vtili tatẽ non conuertatur. e. ti. l. viij.

d ¶ Cum autẽ quis duo/ bus diuersis temporibꝰ rem obligat: nil agit sine mandato vel sciẽtia cre ditoris primi: tenetur ta mẽ secũdo aliud pignꝰ dare: ⁊ pro cõmissa frau de puniet[c] iudicis arbi/ trio. Idẽ de rem alienã ignorante creditore pi/ gnorãte. sed si pignꝰ tan tum sicut vtrũqꝫ debitũ valet tenet obligatio. e. titu. l. x.

¶ Emphiteota põt em/ phitheosiꝫ sine scientia domini obligare. ẽphi/ teosis. 4. q. a.

a ¶ Quinto quero. quali/ ter contrahitur pignoris obligatio. dic inter pre/ sentes vel absentes per nunciuꝫ vel epistolam: et sine scriptura: et cũ ea siue res sit p̃sens: siue nõ Et debet res designari: nomine: signo: vel men sura: vl̃ aliter: vt cogno scatur. e. ti. l. vj.

b ¶ Et scias qꝫ pignus iu/ diciale in causam iudica ti non ẽ obligatũ donec creditori tradat[c]. sed cõ uentionale etiã citra tra ditiõeꝫ sola cõuentione obligat[c]. Et si anteq̃ iu diciale creditori tradat[c] alij illꝺ debitor obliget potior ẽ vltiꝰ. e. ti. l. xiij.

c ¶ Itẽ pignorando q̃s in strumẽtuꝫ ẽptiõis vl̃ do natiõis rei intelligit[r] reꝫ pignorare sicut si possessiõeꝫ rei creditori tradi/ disset. e. ti. l. xiiij.

a ¶ Pignora/ re. pignꝰ p̃t alteri p cre/ itorẽ obli/ gari. et hñs vsumfructũ tãtuꝫ pigno ri nõ põt p petatẽ obli/ gare nec alie nare. vt i. l. etiam. C. si pig. pigno. data sit. q̃rit ibi glo. an p maiori q̃nti tate quã de/ beat[r] a debi tor possit al teri pignore dar[i]. dic qꝫ ñ. qđ intellige tpe quo alte ri dat. vide. j. e. 8. q. c. sr̃ v. creditoris Querit etiaꝫ an pm⁹ pos sit dar[i] facul tatẽ distra/ hendi scđo. et dicit qꝫ sic quam habe bat nõ aliã. q̃rit etiã: an debitor ha/ beat facultatẽ soluendi cui ex credi/ toribꝰ velit ita qꝫ pignꝰ liberet[r] et di cit qꝫ sic. vt i dicta. l. etiã ⁊. ff. de pigno ribꝰ. l. grege ℊ. cũ pigno ri. de qbꝰ p sali. i dctã. l. etiã.

b ¶ Contradi cẽte. et alius lati⁹ sẽpsi. s̃ e. q. a. sr̃. v. ōbit. v. an obligatio.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Obligati fructꝰ ex p̄dio ypothecato p̄cepti sunt tacite obligati nō p̄diū ex eoꝝ p̄cio emptuꝝ. vt i.l. q̄uis. C. de pig. cuꝝ queritur an fructꝰ rei obligate cedant in obligatione. et quo iure peti possūt. vide. fructus. 20. q. super. v. obligati. distingue aut fructus percipiunt̄ pendente iudicio in ypothecaria actiōe. ⁊ tūc veniunt iudicis officio: non iure actiōis. vt. ff. de pig. lege. si fundus. ℣ interdū. aut parcipiūtur non pendente iudicio. et tūc manēte dominio debitoris: aut eo mutato: si manente: tunc si stant nō est dubium ꝙ sunt obligati: et per ypothecariam peti possunt. Si non stant et tunc aut sūt consūpti bōa fide: et tunc non petant̄ aliquo iure. aut sunt consumpti mala fide. et tunc petū̄tur ac si starent vt. ff. de pigno. l. i. ℣. cuꝝ p̄diū. l. si fundus. ℣. interdum. Si autem parcipiū̄tur mutato dominio ꝓbitoris tunc reffert: aut satis sūt fructꝰ penes debitorē et si fuerūt i dominio eiꝰ: ⁊ tūc cadunt stantes in obligatione. consumpti non vt dicto. ℣. cuꝝ p̄diū. sicut p̄tus ancille grauide obligate secus si concepisset apud alteruꝝ nam idem est in p̄dio fructibꝰ pleno. Aliq̄ nū q̄ fuerunt sati a debitore: et sic nunq̄ fuerūt in eis dominio. et tunc idez qꝺ in partu ancille cōcepte penes alium: et hec verba formaliter refert cynꝰ. iuxta hoc quero silua est obligata: et ex ea incisa sunt ligna: nō est dubiuꝝ ꝙ ligna sic stantia cadūt i ypothecam: et ita dicit bartholus in. l. si conuenerit. ℣. penul. ff. ꝺ pigno. Sed quid si ex ligni sit facta nauis: an nauis sit pignori obligata. dic ꝙ nō: qꝛ materia transiuit in materiatū̄ quod nō est

b ¶ Itez fructus per debitorem rez (.s. pignori obligataz.) tenentē semina ti vel apud eum concepti ad quemcūq̄ quocū̄q̄ titulo res vadat remanēt sicut res ipsa pignori obligatiª. e. ti. l. xvj.

c ¶ Preterea contrahitur pignus: pure: vel sub cōditione: aut ad diem (et tale pignus nō potest peti ante diei aduentū̄ vel conditiōis: nisi debitor faciat signa recessus.) e. ti. l. xvij.

d ¶ Et predicta de pignoris contractu expresso. aliquando etiaz contrahitur pignꝰ tacite. vt ecce bona tutoris vel curatoris minori viginti quīq̄ annis a die qua incepit vti administratione donec satisfaciat.

¶ Item procuratoris regis iura. aut dotez p̄mittētis viro. seu viri ad eā restituendaz vxori. sunt tacite licet nil conueniāt obligata. e. ti. l. xxiij. tutor. 6. questiōe. d. dos. 16. q. b.

e ¶ Item licet pater in bonis aduentitijs filij habeat administratiōez et vsumfructuz si tamē ea alienet remanent post eiꝰ obitum sua bona tacite obligata: quibꝰ nō sufficientibus aget filius contra quemlibz detentorē bonoruz aduentitioꝝ. nisi fuerit patris heres: quia tunc tenet̄ que pater fecit seruare. eodē. titulo. l. xxiiij.

f ¶ Item mulier secundo nubēs restituet filijs prioris mariti arras: et donationes per euz factas ad que sunt eiꝰ bona tacite pignori obligata. Et si filij et eoruz bona erāt sub eius tutela etiam bona secundi viri sunt eis tacite obligata (.s. pro restitutione bonorum filij que i tutela ipsa recepit) tutor. 6. q. a.

¶ Item bona testatoris legatarijs. Item domus nauis: aut alia res refecta: vel facta: creditoris pecunia: in eius refectionez: vel factiōem: mutuata. eodez titulo. l. xxv. vide iufra. 7. q. 8.

g ¶ Preterea res ex pecunia pupilli cōparata est tacite donec pecunia sibi soluat̄ obligata. Idē de bonis tributarij: vel collectoris: aut arrendatoris iuriuz regis. bona tamen eiꝰ vxoris et dos nō sunt obligata ob hoc regi. e. ti. l. xxvj.

¶ Item inuenta et illata per locatorē sunt pro locationis pensione tacite obligata. locatio. 7. q. a.

© Biblioteca Nacional de España

reducibile ad primã materiã: ideo ypotheca que prius erat in lignis extinguitur. ideo consiliũ est vt cuz silua obligatur in obligatione aditiatur. q̃ obligat quecunq̃ ex silua nata facta erũt: sed ligna peti possunt si mala fide ex eis nauis fabricata esset. de predictis per sali. in predicta lege. q̃uis.

¶ Item bona viri pro parafrenalibus sunt tacite obligata. vos. 16. questione. b.

a ¶ Pacto. et circa predicta latius declaranda: seu explificãda. quero vtruz istud est pactuz legis commissorie. pignori tibi banc rem: et si non luero infra mensez nunq̃ possim luere respõdeo sic: licet non dicatur q̃ dominiuz sit apud creditorẽ. Ista ẽ glosa notabilis i. l. vlt. C. de pac. pig. vide supra. v. proximo. in versi. querit glosa.

¶ Qualiter non valet pignoris datio infra nouẽ dies post mortẽ debitoris heredis conuenti facta. iniuria. ſ. q. g.

a ¶ Sexto quero. que pacta sunt i pignore seruãda. dic q̃ ea que fuerint apposita: nisi sint cõtra leges vel bonos mores.

¶ Sed si conuenerint vt b ad diẽ debito non soluto pignus sit creditoris: non valet: quia si valeret null⁹ vellet absq̃ tali pacto⁹ credere: et egenus debitor conceveret illud: eueniretq̃ vt pro modica pecunia perderet pignus. Sed si cõueniat vt in termino nõ soluto res sit empta creditori iusto precio bonorũ hominũ arbitrio valet conuentio. e. ti. l. xij. venditio. 6. q. b.

¶ Item non potest creditor sua auctoritate pi- b

dicunt quidaz q̃ ex interuallo valet ad excipiendum non ad agendum. vt bartholus in. l. colipus. ff. de abſolu. vide supra. v. proximo. in vſi. i. de predictis per baldum. in dicto capitulo. si q̃s primo. Cuz queritur quãdo pactuz legis cõmissorie sit reprobatuz in pignoribus dic aut pactum est inter debitorẽ et fideiussores vel extraneum: et valet. vt. ff. de cõtra emp. l. fi. et vide infra. v. proximo. in versi. Sed nũquid istud. Aut inter euz et creditorẽ. z tũc aut pactum est totũ. vt. nisi solueret ad temp⁹ habeat sibi pignus pro pecũia mutua ta. aut vt habeat pro iusto precio. primo casu: aut fuit appositum a principio et non valet. vt. C. de pactis pigno. l. i. et. l. quoniaz. Aut ex post facto. et valet. vt infra. v. proximo. in vſi. fi. et. ff. de pigno. l. si fund⁹. ſ. fi.

Sed nunquid istud pactuz possit fieri cum fideiussore si non extraxero te de obligatiõe q̃ pignus pro indempnitate tibi dedi loco indẽpnitatis. glo. coll. x. feudorũ. capitulo. si quis. primo de feu. da. in vi. l. cõmi. dicit q̃ valet: quia speciale est in hijs qui p alijs sunt obligati. quia hoc modo posset indẽpnes seruari. vide supra. v. proximo, in pricipio. Sed nũquid in dote valet hoc pactum. si tibi pecuniã non restituero talem feudũ loco permutationis assigno. et videtur q̃ sic. quia est quedaz permutatio. Item speciale videtur in dote. quero vtrũ valeat istud pactum obligo tibi tale fundum pro decem. et si nõ soluere infra mensem habeas tale fundum pro decẽ empto iusto precio. respondeo sic: et est mirabile q̃ licet non sit collatuz in aliquem arbitriũ declarandi precium. valet tamen: quia istud pactum est pars alterius contractus validi. vt. ff. de pigno. l. si fundus. ſ. fi. vide supra. v. proximo. in vſi. i. in fine.

¶ Quero. pone q̃ tu mutuasti mihi decez. nullo pignore constituto hoc pacto. q̃ si non soluero infra mensem talis domus mea sit tua pro illis decem: an valeat. respondeo sic: quia non est pactũ pignoris. pone q̃ pactum legis cõmissorie est apposituz non ipsi contractui pignoris: sed diu postea. vtrum valeat. respondeo sic. vel vbi interuenit pactum rogato debitoris vel eius gratia non forzagine creditoris. Et

¶ Secundo casu valet: et hoc aduocati antiqui faciebant. et hodie faciunt moderni apponi i instrumentis si pecunia ad temp⁹ non fuerit soluta. fundus creditoris sit empt⁹ pro iusto precio declarando arbitrio talis et talis: quos ex nunc dicti tales vt arbitratores et bonos viros elegerunt. vide infra. v. proximo. in vſi. quero vtruz valeat. vide infra eadez. q. b. super. v. ex pacto. v. creditor ex. in versi. quero quid si. et in versi. se. et fi. querit glo. in dicta. l. quoniaz. C. de pactis pigno. quid si paciscat vt debitori non liceat perpetuo luere vel simpliciter. vide infra. v. proximo. in principio. et dic q̃ nõ valet. quia simile pacto legis comissorie est. Sed quid si ne liceat vsq̃ ad certuz tempus. glo. dicit q̃ valz dũmodo tempus sit minus triginta annorũz. alias perpetua videretur alienatio. vide stipulatio. 6. q. a. super. v. fructus.

¶ Quero. an dicta. l. quoniam que reprobat tale pactũ in pignoribus possit renũciari. dicas q̃ non: quia nõ tantuz hoc inuẽtum est in fauorez

© Biblioteca Nacional de España

debitoris q̄ etiaz in odiū creditoris. de predictis per sali. i dicta lege. quoniā. ſ. de pactis pigno. nec hoc pactuz firmat iuramēto. licet debeat ſeruari vt ex. de pignoribus. c. ſignificāte. et bar. in lege. ſi quis pro eo. ff. de fideiuſſo.

a ¶ Ex pacto creditor ex conuentōe potest poſſeſſionez bonoz debitoris accipere: nec ex hoc dicitur. vim facere. licet vbi nus ſit ingredi iudicis auctoritate. caſus eſt ſali. in. l. creditores. C. de pigno. Quero. cū glo. i. in dicta. l. creditores. quid ſi dum creditor ex pacto vult ingredi debitor ei reſiſtit: et reſiſtentia non obſtante ingredit an vim feciſſe: vel facere dicetur. glo. concludit q̄ non. ſed barthol⁹ dicit q̄ aut reſiſtentiā quam facit debitor eſt ſolum verbi aut etiaz facti. primo caſu facto nō dicitur creditor vim facere licet contra volūtatem verbalē ingrederetur. licet vbi conuentio iſta non preceſſiſſet ſola prohibitio verbalis facit vim factam videri. vt. ff. q̄ vi. aut clam. l. i. ſ. quid ſit. Secūdo caſu dicitur vim facere vbi de facto et manu armata ingrediatur. et eſt ratio: quia pactum de ingrediendo ſua auctoritate ad hūc caſum nō extenditur. iſta diſtinctio placet mihi in violentia verbali. in ea autē que eſt facti. bar. nō exemplificauit niſi in facta cuz armis. Sed quando ſine armis nihil dicit puto igitur i hoc caſu q̄ ſi violentia illa nō attendatur vt vicioſa poſſidere dicatur: vt in dicta. l. creditores. Secus ſi violentia habet delictuz aliquod ad mixtum: quia coactio hominū vbi coactio non ſit permiſſa. vel quia effuſio ſanguinis interuenerit. nam hec non ſunt ei permiſſa vnde caueat ſibi ne rixa vel tumult⁹ vel quid aliud in ipſo ingreſſu ſequatur quod ſibi ad delictum aſcribatur vnde ſi materiaz videt preparatam ad maluz ſibi pro tunc precaueat: alias reuerſurus et cōmodius idez factur⁹. et hec vera vbi pactum de ingrediendo interuenerat et de accipiendo poſſeſſionē ſua auctoritate retinē di loco pignoris. Sed quid ſi vtrūq̄ interueniſſet: puta quia in obligatione bonoruz conſtituiſſet ſe ea precario nomine a creditore tenere: ſeu eius nomine poſſidere. reſpondeo: quia tunc apud creditorē eſſet vtraq̄ poſſeſſio. vel ſaltim ciuilis: quia in dubio ſola naturalis tranſit in rogantem. vt. ff. de preca. l. et habet. ſ. euz qui. tūc creditor poſſet omnimodo ingredi ſue poſſeſſionis tuende et defendende cauſa. et eſt ratio: quia debitor dicitur tunc creditorez ſua poſſeſſiōe vel le ſpoliare. Ideo creditori licz ei reſiſtere. vt glo. in. l. cuz creditorem. ff. de furt. Item ſuperius et proxime dicta ſunt vera: niſi reſiſtat iuſta cauſa quia debitū integraliter offert. ¶ Quero. quid ſi creditor iſte habens poteſtatē ex conuentione ingrediendi propria auctoritate et accipiendi tenucā et poſſeſſionez ingreſſus eſt. et poſſeſſionem acceptaz exercet nemine inuento in poſſeſſione: vel qui ei contradicat an licebit debitori eum expellere ō poſſeſſione ſi ſit extra rem. dicas q̄ nō ſecundū bartholum. ex eo q̄ conuentio precedēs excuſat creditorem a vicio violentie. quero an hanc licenciaz de ingrediendo et accipiendo ſua propria auctoritate poſſit teſtator relinquere in vltima voluntate. et dicas q̄ ſic de re ipſa legata. et idem bar. in. l. ſi ticia. ſ. lucius titius. ff. de lega. ij. et idem dicas in alia re: quia ſi hoc poteſt fieri in contractu. et dic fortius in vltima voluntate. quero quid ſi debitor alienauit vel alio modo poſſeſſio eſt penes alium. glo. in dicta. l. creditores. recitat duas opiniones. prima eſt vt creditor ingredi poterit propria auctoritate ſicut potuiſſet ſi apud principalem debitorez fuiſſet. ar. ff. ō ſer. expor. l. ſi ticius. Item quia pactum pignoris cauſa habendi eſt in rem. Jus autem ingrediendi eſt eius executiuuz. vt. C. de pigno. l. pignori. Secunda opinio eſt: q̄ ingredi non poſſit: q̄ tale pactum poſſeſſorē non afficit. ar. C. de acti. et obli. l. eum qui. Sed primam partem q̄ rem officiat tenet cy. in dicta. l. creditores et eam tenet ſpec. titulo. de pignori. ſ. i ỽ. item ſi debitor. Sed baldus dicit q̄ ſi pactum de ingrediendo apponitur ad executionez iuris et actionis perſonalis. et tūc non tranſit cōtra ſingularē ſucceſſorē: niſi alienatione reciſa a iudice. vt. ſ. ſi quis in fraudem. inſtituta de actionibus. vel a lege vt in pacto manꝰ iniectionis. de quo in lege. ſi cuius. ff. de ſer. expor. Si autem ſit appoſituz ad executionem iuris realis. vt in contractu pignoris. vt in noſtra queſtione. et tunc aut debitum erat in inſtrumento liquidatum: et tunc ius exequendi tranſit in eum q̄ eſt in eſſe productum. vt. l. ſi ſuperatus in fine. ff. de pigno. verūtamen quia non eſt liquiduz: an habeat caſum ab eo. vel non dicit ipſe hoc habere ſūmatim liquidari coram iudice. ſicut dicitur in lege. a diuo pio. ſ. ſi ſuper rebus. ff. de re iudi. putat etiam ſufficere manifeſtum eſſe quod cauſam habeat a debitore: ſed hoc eſſe manifeſtum: probandum eſt cora iudice. Aut debituz in inſtrumentum non eſt liquiduz. et tūc quia ius exequendi non eſt in eſſe productum non tranſit in eum. per ſuperius dicta. Aut poſſeſſionez tantum habet debitor. et tunc ius exequendi non tranſit in eum. Sed tu dic indiſtincte q̄ non poteſt ingredi propria auctoritate: quia contra ſingularez ſucceſſorem non tranſit ius executiuuz. etiam ſi tunc temporis ius et poteſtas ingrediendi veniſſet. quia pecunia ſoluta ſuo tempore non fuiſſet. et poſtea re

© Biblioteca Nacional de España

alienata fuisset.et idez dico et fortius si ante ad aliuz transiuisset. ¶ Quero.quia predicta loquuntur in successore singulari.quid in vniuersali an pactuz de ingrediendo propria auctoritate etiã operetur vires suas contra eum vt ius hoc contra euz exerceri possit.respondet bartholus ꝙ sic. quia heres et defunctus censentur eadez persona.et attende ꝙ licet obligatio personalis qua defunctus tenebatur pati transeat in heredem: non tamen trãsit nisi in illis bonis que fuerunt defuncti. et sic limitata fuerunt a principio.non igitur in bonis propriis heredis: et hoc dico etiaz si non fecerit inuẽtarium.et loquor de iure executiuo ingrediẽdi in bonis debitoris ypothecatis creditori:non de iure principalis debiti: quia ad illum integraliter soluendum tenetur:non faciẽs inuentariuz.

¶ Quero.pone ꝙ creditor vltra pactũ de ingrediendo adiecit aliud pactum:per quod dicta bona nõ alienabit vel cõuenit ne ei liceat dicta bona alienare: an tunc creditor contra terciũ possessorem cui debitor vendidit exequi poterit.bartholus respondet ꝙ sic.et est ratio.quia venditio ipso iure non valet:et sic contractus est a lege recisus. et ex hoc sume bonuz remedium ad euitandũ opiniones positas ĩ glosa dicte legis.creditores. vt tale pactuz facias apponi cum instrumento. et predicta puto vera tenendo opinionez illam ꝙ per ypothecam bonorũ impedia tur alienatio. sed non puto eam veraz. vt dixi.Sali. C.de condi.ob causam.l.ea lege.et postea clariꝰ scripsit in lege.si creditor.ſ.fi.ff.de distract.pigno.

¶ Quero.quid si vltra p̃dicta adicit creditor. ꝙ bona in quibus foret ingressus liceret ei propria auctoritate vendere: vel sibi empta habere iusto precio. an tale pactum valebit: et eius vigore ei licebit predicta facere.dicas ꝙ sic.vide infra.e.in versi.finali. et vide supra.e.q.a.super.v̊.pacto.v̊.cum queritur in versicu.i.et.7.questiõe.a.super.v̊.dieb⁹.Sed supposito hoc pacto:pone ꝙ debitor decessit.et pupillus ei successit vt heres.

¶ An creditor contra pupillũ possit exercere ius cõuentionis:et maxime rem immobilez habere emptã vel insolutum sine decreto.et textus et glosa videnꝫ dicere ꝙ sic.ff.d̊ aucto.tu.l.pupillꝰ.ſ. ſz si creditor

¶ Quero.creditor ypothecarius non soluz dedit licentiam ingrediendi. sed etiaz constituit se possidere nomine creditoris: simpliciter vel precario. an tunc ei tribuatur tantuz iuris ꝙ posset ipse contra singularem successorem experiri.et quando. Et respõdeo secundũ batholuz ꝙ sic.

¶ Quero.an tutor vel pupillus auctoritate tutoris possit licite hanc licentiaz ingrediendi dare suo creditori et ea vti possit dicit bartholꝰ. aut pignorũ vel ypothecarũ constitutio valet.et tunc pactum de ingrediendo eorum executiuũ valet aut non valet pignoris cõstitutio.et tunc nec pactuz valet vt seqla.

¶ Quero.quid in rebus ecclesie. an auctoritate talis pacti possit creditor ingredi.Inno.in capitu. verum.extra. de fo.compe.dicit ꝙ non. sed hostien.contra.per.c.cum dilecti.extra.de do.et cõtu.et in hoc residet Joban.an.in dicto capitulo. verum.bar.dictum.ho.fatetur si valida conuentio precesserit. secus si fuisset inualida. subiũgit ipse ꝙ tale pactum non extenditur ad res consecratas. ¶ Quero.predicta.l.creditores loquitur quando negociuz est liquidũ. quid si non sit liquiduz. puta promisit quis mihi non venire cõtra promissionẽ sub pena centum aureorum: et obligauit omnia bona sua.adiecto ꝙ si cõtra veniret ex nunc dabat mihi licentiaz ingrediẽdi bona sua:et apprehendendi possessiõez propria auctoritate etc.nunc quia dico ꝙ ipse contrauenit volo ingredi possessionem ipse negat. an possuz vel debeo coram iudice et prius parte citata liq̃ dare istam contrauentiõez.bartholus distinguit ꝙ interdum per exercitiuz huius conuentionis: idem per apprehensiõem contrauentio deducit in notorium vel manifestum. et tunc alia liquidatio precedens non est necessaria.quia ipso facto fundata est actoris intentio: vt ẽ videre quãdo res deprehendit morari in loco prohibito: vt in casu.l.si ticius.ff.de ser.expor.aut per exercitium huius conuentiõis contrauentio non deducitur in notoriuz vel manifestũ. et tunc liquidatio est prius necessaria.vt.C.si manci.ita fuerit.ne. prosti.l.i.subiungit ꝙ vbi aliqua liquidatio non procedit facta a partib⁹. vt in primo casu vel a iudice.vt in secũdo apparet sibi ꝙ illam legem conuentionis non possit exercere.sed mihi illa verba non placẽt:quia sequitur ꝙ illa materia et lex conuẽtionis vt propria auctoritate possit nunc̃ exerceri poterit: qz notoria nec manifesta est delicti liquidatio:licet in se sit vera.Quis enim nouit. an in causa dicte legis.creditores.pecunia sit soluta vel non.vel soluta:qz congruo tempore et loco oblata. et sic semper ibitur ad iudicem.quod est contra predictã.l.creditores. consuluit tamen ipse ꝙ ne possit opponi ꝙ debituz non sit liquidũ quod dicatur in pacto.ꝙ dat sibi licentiam ingrediẽdi ex nunc:et accipiendi possessionez.

¶ Quero.an creditor ingredi poterit.non precedente mora debitoris in soluẽdo. vel faciendo id quod in obligatione principali erat deductum. ff.de pigno.l.quesitum. dicit ꝙ aut subest causa.quia forte putat debitorem recessurũ.et tunc potest ingredi ante moram.Aut causa non subest.et tunc non potest ante morã debitoris.Sed mihi videtur ꝙ virtute pacti ingredi nõ potest. quia licentia de ingrediẽdo est conditionalis. ideo ante conditiõis purificationez non est permissa.sed ypothecas bonorũ que sunt iaz in esse producte illas intemptare potest ex iusta causa

© Biblioteca Nacional de España

ſuſpitiõis. quia forte dubitat debitorez receſſiuũ licet ante faciat. ex hoc patet ꝙ non poteſt ſubeſſe iuſta cauſa ingrediendi ante cum habeat remedium ꝓthecaruz intentandarũ. et ſic recurrere debet ad iudicez non ꝓpria auctoritate facere.

¶ Quero. pone ꝙ cuz creditor ꝓpria auctoritate põt ſui debitoris bonorum poſſeſſionem accipere ipe ex vrbanitate addit iudicẽ. an tunc debz debitor citari: et libell⁹ offerri. Reſpõdeo glo. in hoc videtur contrarie. Nam in l. meminerint. C. vnde vi. videtur tenere. qõ etiam ſine partis citatione iudex poſſit concedere licentiaz. vt ibi patet in gloſa ſecũda. in fine. Alia glo. videtur ſentire ꝙ requiratur libellus et citatio partis: et procedatur ordinarie C. de iure emphi. l. ij. glo. magna. in penultima queſtione. ſecunduz bartholũ. Sed tu pro huius declaratiõe attende ꝙ creditor ex iſta l. conuentionis habet duplicem viam ꝓpria auctoritate iudice irrequiſito. Aliaz iudicis auctoritate: et hoc duplici modo poteſt implorari. vno modo per viam inductiõis et imiſſionis ſicut alias quãdo petitur ex carboniano. Alio modo per viam aſſotiatiõis. et hec non tantum habet vrbanitatem ex parte petentis ꝙ ex parte iudicis concedentis ex gratia et vrbanitate ſua. ne in ingreſſu quem pars fecerit ſine iudicis nuncio inſurgant rixe et contentiones. que ne inſurgant: iudex debet prouidere pro poſſe. et iſta debet implorari hoc modo: nam debet pars narrare conuentiõez et producere publicum inſtrumentũ: et narrare quãdo ex conuentiõe poteſt ingredi ꝓpria auctoritate. et intendit facere. ſed ne per ingreſſum ei fieret offenſa: vel partes ipſe venirent ad rixas et arma: et melius ſit ante tempus occurrere ꝙ poſt vulneratam cauſam remediũ querere. ideo ex vrbanitate petit: vt ſibi ex gratia mandet vni ſuo nuncio qui euz aſſociet donec fuerit ingreſſus. et corporalem rei poſſeſſionem acceperit. et iſto caſu: et per iſtuz moduz dico ꝙ iudex hoc faciens non habet neceſſe partem citare: quia nun ãus non habet inducere. ſed ſolum aſſociare. et

tum ſoluetqz regi valorem debiti⁹. eodem titulo. l. xj. ſolutõ. §. q. a. miles. 9. queſtione. a. In caſu tamen poteſt. ꝓpoſa. 2. queſtiõe. b.

¶ Et vide aliam penaz. iniuria. 6. queſtione. c. vis. 4. q. i.

¶ Item valet pactuz de pignore vendendo. vt videbis infra. 7. queſtione.

a ¶ Septimo quero. quis eſt pignoris effectus. vide vnuz. ſupra. 3. q. b.

¶ Alius eſt: quia creditor non lucratur fructus pignoris: immo computat ſibi in ſortem: vel reſtituet debitori.

¶ Item alius quia nomine debitoris pignorato agit creditor ad illud cõ

que gratioſe vel ex vrbanitate fiunt citationez non exigunt. et ſic ſi petat ſe induci i poſſeſſionẽ: citatio erit neceſſaria. non ſi ſimpliciter petat. Et aduerte ꝙ ſignãter dixi ſi producat publicũ inſtrumentũ: quia tunc ex notarij ſcriptura in ſua prima figura appa ret ꝙ hoc poteſt facere non ſic ſi teſtes vellet producere et conuentionẽ ꝓbare. quia tunc non poſſet niſi parte citata debitore contradicente: et libello porrecto. ſed in precedenti caſu quando inſtrumentũ publicũ producit⁹. dicit bartholꝰ ꝙ nõ putat libellũ deberi offerre: nec lite conteſt⁹. ꝓcedi via ordinaria: ſed ſũmarie ſicut fit cum petitur executio ex precepto iudicis. et hoc tenet ſpecu. in titulo de loca. §. aliqua. v. 48. Ego hanc opinionez. bartho. ſequor. nichilominꝰ puto qualem petitionem iudici concludentez fieri et ſcribi deberi in actis notarij ſuper qua iudicis officium imploratuz fundetur. et cuius cauſa pars citetur. Et hoc niſi quando petit⁹ aſſociari per moduz quem ſupra dixi: quia tunc nulla ſcriptura eſt neceſſaria. ¶ Quero in caſu ꝙ creditor conueniſſet ꝙ poſt ingreſſum poſſit rem habere emptaz iuſto precio. vt ſcripſi ſupra. e. i verſicu. quero quid ſi. qualis ordo ſeruabitur vt rẽ emptam poſſit habere. dicit bartholus. ꝙ ordo erit vt debitor citetur ad opponendum quicquid velit ne dicta extimatio fieri debeat. et ſi habita cognitione ſũmaria nihil oppoſuit quod reuelet. iudex debet partes facere eligere duos bonos extimatores. vel ipſe iudex eligat qui iurare debent de legali extimatione fienda. et iudex ſecunduz ipſorum relationez faciet extimationem: ſeu declarabit iuſtũ precium. Et ſi ſunt diſcordes. vide que ſcripſit ſalicetus in l. hac edita li. §. hijs illud. C. de ſecun. nup. omnia predicta ſcribuntur per ipſum ſalicetuz. in ſepe dicta l. creditores. C. de pignor. de qua materia vide etiam ibi per bartholuz.

a ¶ Debiti. Vide. vis. 4. queſtione. i. et que ibi ſcripſi ſuper verbo. perdit. et ſuper vbo. debiti. Et quid ſi non res debitoris: ſed eius perſonaz capit. vide. in iuria. 5. q. c. ſuper vbo. capiens. Et reuocatio. i. queſtione. d. ſuper. v. capere.

¶ Et ſiue res ſiue perſona debitoris iniuſte capiatur ei⁹ cognitio etiã ad iudicis curie ſpectat vt pet.

© Biblioteca Nacional de España

ordi. de valladolit. p regē iohannē. ij. ānō dñi. 1442.

a ¶ Debitoris. Nomē debitoris potest pignorari obligari. et ex ea obligatione potest vtili conueniri: nisi ante certioratiōez soluerit debitori. vt est casus sali. in. l. nomen. C. que res. pigno. obli. nō po. Et idē dicas si debitor debitorem suum gratis liberauit ar. eius qō nō. ff. de pac. l. si cū emptore. Quero. si iste mei debitoris debitor fuit certꝰ per se ipsum. vel a meo debitore certioratꝰ ⁊ non a me an soluēdo meo debitori liberabitur. glo. iij. in fi. in dicta. l. nomen. dicit ꝙ sic quia a me certiorari debuit. sz illa loquitur ex vrbanitate. vt ibi nō. sed glo. notat contra in lege finali. ff. de transacti. et illa verior. maz ce tꝰ non est certiorandus. vt ibi dicit bar. Quero. an creditor possit agere contra debitorē debitoris sui prius cꝫ excutiat debitorez propriū bar. in. l. si conuenerit. ff. de pigno. acti. dicit ꝙ excussio ista est necessaria. Quero. quid si creditor creditoris concurrit ad agendum cum ipso inmediate creditore contra debitorez. dicit cy. ꝙ ille creditor qui habet nomen ypothecatū prefertur. vt. ff. de pigno. ac. l. si conuenerit. in principio Quero de remedio vt agatur contra debitorez debitoris principali non excusso. respondeo ꝙ remedium est si creditor idemcꝫ debitor ei mandet actiōes. nam tunc vt procurator licet in rem suā habet exercitium directarum contra quas talis exceptio non cōpetit. vt dicit cy. in. l. ij. C. quando fiſ. vel priua. ꝙ ad eas mandandas potest compelli per. l. si conuenerit. in prin. ff. de pigno. acti. Et ideo sis cautꝰ vt in instrumento obligatiōis bonorū facias addere: qō ex tūc mandat tibi actiones faciens te procuratorez in rem tuam. Quero. debitor qui nomina obligauit penes se res habet quas possidet et detinet: et quasdaz alij cōmodauit. vel apud aliū disposuit vult creditor cōuenire cōmodatarium vel depositariū. excipit ille. agas prius contra debitorez replicat ille ꝙ non tenetur: quia res ille apud debitorez dicuntur esse: vnde quero quid iuris. respōdeo ꝙ glo. est in auten. de fideiusso. ſ. sed nec. in prin. quod vult ꝙ creditor audiatur. sed mero iudicio textus ibi repugnat in. v. re. tra sui debitoris[a] debitorem. eodez titulo. l. ij. et infra. 8. q. b. et. 9. a.

b ¶ Et est alius effectus qz obligatio bonorum extēditur ad futura[b] etiam sed tali obligatione nō includitur cōcubina: ancilla. aut filij (.s. debitoris ex cōcubina ancilla) vel seruus ad seruiciū cothidianum domus: vel ad nutriendū debitoris filios: nec debitoris aut eius vxoris indumenta. nec pānilecticales: et instrumenta coquine: nec arma et equus corporis debitoris. eodez ti. l. v.

¶ Item alius: quia creditor potest a debitore vel eius heredib⁹ petere: vt pign⁹ ei tradat. Sed si ante traditiōem pignus alij pignoret: vel alienetur: et tradatur: prius aget ad debitū contra debitorē. et si cōsequi nō potest tunc aget contra rei pignorate possessorē[c] tinentes. et quia de rebus debitoris existentibus non que fuerunt loquimur. forte glo. intellexit: vbi cōmoditarius nō repugnat: alias videtur p cedere que dixi. De predictis per salicetum in dicta. l. nomen.

b ¶ Ad futura. Expressa generalis bonorum ypotheca trahitur etiam ad futura. casꝰ est sali. in. l. si quis. C. q̄ res pig. obli. po. Et ibi vide glo. ꝙ talis ypotheca non trahitur ad futura bona per eius heredez q̄sita. Et circa hanc materiam vide. plene per ange. in. l. paulus. ff. de pignoro. Quero. dicta. l. si quis. loquitur in expressa bonorum obligatione. quid in tacita et ibi glosa. fi. ponit duas opiniones. prima est ꝙ idē sit i tacita. secunda est ꝙ tacita nō extendat ad futura bona. Sed ego teneo primā partez. Quero. quid si dixit obligo omnia bona mea q̄ constituo me possidere nomine illius. an tunc venient futura. dicas ꝙ sic. vt sicut prima pars obligatiōis trahitur ad futura ita et pars secunda constituti. et in futuris cum habuerit constitutū locum habebit. de quibus per sali. in dicta. l. si quis. Quero si debitor obligauit suo creditori generaliter omnia bona sua: et postea fundū quesiuit: quis illorum sit potior in fundo. ad quez generalis obligatio trahitur. et glo. ff. qui po. in pigno. ha. l. idemcꝫ. ſ. fi. dicit ꝙ concurrant. sed bar. in. l. licet. C. qui po. in pig. ha. dicit. ꝙ potior erit prior in tempore. et ita etiam videtur tenere ipse in. l. si is qui. ff. de iuſ fiſ. Sed tu qui in practica habes iudicare et cōsulere nō de facili debes a glo. recedere. vt etiam scripsi. doctor. v. in decisione. in versi. i. Et teneas opinionez predicte glo. De quo per sali. in dicta. l. licet. C. qui po. in pig. ha. ¶ Obligatione omniū bonorum non includitur feudū. vt scripsi. feudum. 8. q. b. super. v. alienet. v. omnis alienatio. in vſi. sed nunquid.

c ¶ Possessorē. heres vendidit res hereditarias vt preciuz solueret creditorib⁹ et non soluit: sed cō

sumpsit. nūquid creditores poterūt agere contra emptores ypothecaria dicas q sic. procuret ergo emptor si vult esse secur⁹ pecuniaz perueni re ad creditores vel legatarias ſQuero. pone q q pecunia precij rei vendite soluta est priorib⁹ creditorib⁹ nū quid conue niri poterit emptor per posteriores dicas q nō: si preciuz ad hoc esset datuz vt peruenire ad primuz creditorem et peruentuz esset. sed si non fuit ad hoc datuz ex quo iam peruenit idem est dicendum. aliquin heres in damno esset: quia de euictione tenetur q lex non vult. ſSed pone q hec res erat duobus simul obligata: et de eius precio satisfactuz est vni. nunquid alter habebit regressuz cōtra istum vt saltiz preciū cōmunicet. dicas q sic si vtroq; instante heres vult vni gratificare alias autē si vni prius venienti satisfactū est. et alter fuit negligens ibi imputabit. de p̄dictis per bal. in l. scimus. C. de iure de liber. ſ. et si perfectam. ¶ Hodie priusq; peruenitur ad extraneos pignoruz possessores debent executi principales debitores. et eoruz fideiussores. casus est sali. in auteñ. hoc si debitor. C. de pignor. ſQuerit ibi glo. quid si debitor sit absens ita q cōueniri nō potest. an tunc sine excussiōe poterit conueniri possessor extraneus bonorū. Et respondet q sic ſQuero. quid si est presens ſz cessit bonis. respō deo secunduz cy. q alia excussio non est necessaria: quia constat euz cōueniri non posse. ideo stat im contra extraneuz possessorē agi potest. Idez dico si aliter est notoriuz eum non esse soluendo vt notat glo. in l. finali. ff. si cer. peta. ſQuero. pone q reus est excussus et non reperitur soluēdo fideiussor tunc cōueniri potest. pone fideiussorez obligasse etiam bona sua. an poterit creditor eum possidentez cōuenire personali vel ypothecaria. et sic qua velit vel est necesse q solum personali agat. glo. in dicta auteñ. dicit q ita creditori datur electio cōtra fideiussorez possidentē ypothecas. sicut datur contra reuz. Dicit tamen quosdaz dixisse contrariū: et aliud in reo principali et aliud in fideiussore: et istam secundā apparet mihi qō firmat glo. in cor. e. ſ. sed neq; in glo. sup. v. ypothece. sed meo iudicio dicta glo. in dicta auteñ. hoc si debitor rationabilius loquit: quia ratiōem diuersitatis non video. ſQuero qualis erit ordo et respōdeo vt in dicta glo. vt clarior. q illa que est in corpore est tuenda.

nisi anteq; alienataz vel pignoratam et traditaz secundo prim⁹ super pignore cum debitore litigabat: quia in ei⁹ est electione contra quez velit agere. e. ti. l. xiiij. vide supra. ſ. q. g.

¶ In iudiciali autez pignore quis est potior. dixi supra. ſ. questione. b. 9. q̄stione. c.

Et nota q sicut est dare ordinē inter principalez et fideiussorem: ita inter possidentes ab eis post fideiussores prius conueniatur qui possidēt ypothecas principalis q; fideiussoris. ſQuero. quid si persona li est proposituz: an realis vel ypothecarie possint preferri personalibus. glo. in cor. e. dicit q sic. ſQuero. cū prius excutiendus sit fideiussor q; perueniatur ad extraneum pignoruz possessorez. quid si extranea possessor. nō sibi debitori possidet: an tunc non excusso principali ypothecaria cōueniri poterit. dic aut ita possidet debitori q nullo modo sibi. et tunc potest: quia effectus iudicij fundatur cōtra principalez: quia non tam ipse q; is cuius nomine possidet conuenit. vt. C. vbi in rem acti. l. ij. Aut possidet etiaz sibi: quia et ipsam pignori habet tunc dico principalez prius excutiendū. Quero: quid in duobus reis simul obligatis. an vnus eoruz potest conueniri ypothecaria anteq; alius conueniat personali. dicas q sic pro re propria. tex. probat coniūcta glo. C. qui po. in pig. ha. l. mulier. et ibi per bar. et per bal. in dicta auteñ hoc si debitor. Sed pro re que fuit alterius quā possidet nō potest si conueniatur ex illius ypotheca nō sua. ſQuero. qualiter probabitur q principalis nō est soluendo. respōdeo vel per confessiōem aduersarij. vel per sententiā per quaz omnia eius bona fuissent publicata. vel quia cessit bonis: vel secundum aliquos per vulgi opinionez de quo in casu isto dubito et secūdum bal. in dicta auteñ. hoc si debitor. probari hoc potest per famaz. vt nō. in l. ij. C. quando fis. vel pri. Item secundū euz ibi probatur si dato termino ad res exhibēdas nihil exhibetur vt est glosa in l. a diuo pio. ff. de re iudi. et ibi per bar. Item secunduz eum qui probatur per rei euidentiā: vt quia hostiatiz mendicat idem ibi secundū sali. quia notorium est in ciuitate: vel q̄ cautius est per discussionem. i. nunciuz per iudicem ad hoc missum qui referat iudice se solicite inquisisse illi⁹ bona. et nihil vel vltra talia nō reperisse de bonis eius hec debēt scribi in actis: nec de rebus friuolis et inutilib⁹ est curandum. Sed dubitatur an sit necessariū q iudex interlocquendo pnunciet discussionē esse legitime factaz bar. dixit in dicta auteñ. hoc si debitor q non est necesse q iudex super hoc pronūciet: sed ipsemet bar. dicit q hec pronunciatio est necessaria. vt per eum notatur. ff. de no. oper. nunci. l. stipulatō. ſ. si quis aūt alias incipit hoc autē. Et pro hoc facit. ff. de re iudi. l. a diuo pio. ſ. in venditiōe vbi iudex interloq̄tur mobilia non stare. vt peruenire possit ad immo

© Biblioteca Nacional de España

bilia: et hec tutior. Sed forsan dici potest: et nō male q̄ si de eo de quo debet p̄i[a] constare sit cōtrouersia: tunc super ea debet p̄onūciari. Si aūt nō sit cōtrouersia tūc non debet p̄onūciari de necessitate: licet sic deberet esse vnde si possessores pignorū non sunt citati specialiter vel generaliter ad videndū fieri excussionē bonorū talis puta ticij et ad iudicandum bona ad q̄d tūc debz fieri p̄nunciatio cuz facta nō haberet p̄e iudicare extraneis possessorib[9] nō vocatis vbi aūt forent citati tunc puto p̄nūciandū ⁊ effect[9] eius ē q̄ vbi sūt citati et p̄nūciatū est excussiōez fore legitime facta: et trāsiuit in rem iudicatā nō possunt postea cōuenti iudicare bōa ⁊ cōtra excussionem opponere: nisi in q̄tū ex actis apparet nulla. sed vbi nō fuissent citati cōtra excussionē et p̄onūciatiōem opponere possent. et bona iudicare. Itez attende q̄ nō tantū ad excussiōez et iudicandū bona debēt citari. sed etiaz ad audiendū sententiaz super eaz ferendaz. Quero. vsq; ad q̄d tēpus exceptio excussiōis nō facte: vel minus legitime facte possit opponi. vide sali. in. l. exceptiōez. C. de p̄ba. in. l. ij. ff. de exceptio. dicit hanc exceptiōem esse anomolaz. et sic potest opponi ante litez contestatam et postea. Sed cp. in dicta. l. exceptiōez. Et idem bar. in. l. ij. ff. de excepti. dicūt q̄ nō potest opponi: nisi ante litē contes. Quero. pone exceptō opposita fuit ante litē cōtes. et facta fuit excussio. et nihil sufficiens reperit: vel non fuit apposita: quia notoriuz erat euz non esse soluēdo post litē cōtes. cuz fideiussore vel extraneo pignoris possessore p̄cipalis efficitur diues et soluēdo. an tunc poterit exceptio ista opponi. dicas q̄ nō: quia actuz legitime non debet ex superueniēti casu retractari. cōcor. que scripsi. reg̃us. ſ. q. c. super. v. quādocūq; v. quero qualiter. in vsi. quero fuit facta. De predictis p̄ sali. in dicta auteñ. hoc si debitor. C. de pigno. vide q̄ circa hoc de

o ¶ Et creditor petens pignus a tercio tenente: et pignus contractuz (vel negante debitore pignorandi potestatē) negāte[a] si probet pignoris cōstitutiōem et debitoris dominiuz[b]: vel pignorādi potestatem recuperabit illud. sed si tenēs offerat ei debitū tenetur recipere et actiones quas contra debitorē habet ei cedere. e. ti. l. xviij. vide infra. e. q. k. v.

e ¶ Et si postq̄z creditor contra debitorez vel tercium pign[9] tenentē probauit[c] pignoris constitutiōem tenēs doloſe trāsportet ne tradere queat soluet ei debitū et super itereſſe iurabit creditor in litez iudiciali taxatione preuia. Sed si nō dolose culpa res absit (.ſ. per trāſportatiōez vel positionez) tenetur ad debituz tantum. Si autem tenet eā sed restituere recuſet eliget creditor an sibi soluat[r] debitum et intereſſe. vt. ſ. vel q̄ iud[x] ei violenter aufferat pignus. Si vero res sit i loco vbi restitui non posſit de presenti: et non cōmisit dolū: sed habebat

excussiōe scripsi sup. e. q. a. super. v. ōbitoris. v. nomē debitoris. in vsi. quero an creditor. vsq; in fi. v. Et que scripsi. executio. 2. q. b. super. v. nō minibus. v. vtruz habēs. et. v. item quero.

¶ Item si plures sunt bonorū possessores creditor pōt eligere quez vult conuenire p̄ toto debito naz p̄o parte ōbito tota res q̄uis magna tenetur barto. l. mochis. ff. ō iure fis. Sed quādoq; q̄libet possessor conuenitur p̄o rata vt in casu. l. fi. C. de de bi. rei pu. li. pj.

a ¶ Negante. si posterior creditor agat cōtra p̄ioreꝫ ypothecaria: et p̄opter negatōnez p̄ioris actor p̄bauerit rez fuisse debitoris. p̄ior creditor de possessore efficit petitor nulla exceptiōe obstante. casus est i auteñ. itez possessor. C. qui po. in pig. ha. Et glo. i cor. vnde hec auteñ. sumitur. dicit q̄ predicta auteñ. Itez possessor p̄cedit etiaz in rei vendicatōe. Sed tūc quero an in casu nostro in diuersa instantia Quero cuz glo. quid si incōtinenti vult dicere de iure suo an poterit impedire trāslatiōem possessionis. et glosa ibi dicit q̄ nō: quia in hac trāslatiōe possessiōis non habet locū illa regula seu exceptio dolo facit qui petit etc̄. Quero. quo iure fiat hec translatio possessiōis. respōdeo iudicis officio intra implorato. et ē mirabile: quia trāslatiōe facta finita est instantia: nec de p̄incipali causa cognoscitur. nec super eo sentētia fertur. de istis per sali. in dicta auteñ. item possessor. Et vide infra. e. q. in fi. sup. v. vtens.

b ¶ Dominiū. Cuz creditor agit ypothecaria: an habet necesse p̄bare debitorez fuisse dominū. vide q̄ scripsi. ſ. 4. q. a. sup. v. dominū.

c ¶ Probauit. sec[9] si creditor iudeus dicat pignus p̄o maiori quātitate sibi a x̄piano obligatū. q̄

© Biblioteca Nacional de España

sup hoc statur iudei iuramēto. vt peti.xix. ordi. de toro per regē henricuz.era.1409. et vide nō. per doc.in.c.ex litteris.de iure iuran.

a ¶ Prefertur. Specialis ypotheca secūdi creditoris preferē generali prioris secū specialez habentis ex q̄ pōt satisfieri cassus est sali. i l.q̄uis.C.ō pignori. Et circa hoc dicas sic inter dū est vnus creditor tantuz habens plures ypothecas: ⁊ tūc ipse pōt ꝑse qui quā vellit.vt.l.creditores.ff.ō distra.pignī. aut sunt plures credito/res. et tunc aut quilibet eoruz habet vnaz tantū. ⁊ tūc ille potior ē q̄ pōr ē tpe.vt.C. qui poti. in pig.ba. l.ij. Aut primus hz duas. vnā specialē ⁊ aliā generalē. secūus vnam tātuz. Et tūc aut ꝑm⁹ habet vtramq̄ sīpliciter: et pure. ⁊ tunc de iuris rigore pōt ꝑseq̄ veluti quaz voluntatem restituendi prestabit cautiōem vsq̄ ad certaz diem ducturū et restiturū: aut debituz b solueturū. e.ti.l.xix.

f ¶ Et generaliter scias q̄ primus creditor preferetur[a] in pignore secūo: nisi secundus prius pecuniā numeret debitori: tūc enim prefertur secūo⁹: q̄ fuit in potestate debitoris a primo pecuniaz nō recipere post secundi numeratōez. e.ti.l.xxvij. sec⁹ i dote. vt.i.e.q.m.

g ¶ Itez quādoq̄ prefertur (etiaz si res ipsa non fuerit scō expresse obligata: q̄ pro tali mutuo tacite intelligitur obligata vt. s̄.s.q.b.in fine.) secūus. s. si mutuat: in dom⁹: vel nauis refectionez vel armaturā: vel eius marinariorū ciba/ria: si in hoc opus conuertitur mutuū: licet prior fuerit ipsa obligata expresse. e.ti.l. xxviij. vi de. s̄.s.q.b.in fi.

h ¶ Itez de (.s. secūo creditore.) mutuante ad solutiōez portationis merciuz: vel conductōis domus vbi reponūtur: licet priori fuerint expresse merces obligate. Nō tamen iste: nec mutuans in refectiōem de quo s̄. proxime dixi preferē cōtra dotez: arras[b]: aut debituz regis: quia ista antiquiora preferuntur. e. ti.l.xix.

i ¶ Etiā quādoq̄ posterius debitū prefertur: naz obligatis bonis presentibus ⁊ futuris res postea per debitorez de orphani pecunia cōparata ē ei potius q̄z primo obligata (vide supra.s.q.i. et i telligas obligata etiā tacite.) et trad̄ita: vel ꝑsi de predictis pecunijs illa spāli p̄t primo satisfieri. dicas q̄ illa generalis primi debz preferri scō: nisi ꝑ eā tas ꝓpugnz vid⁹ dy.ex.fgu. iuꝝ.c.graui.li.6 et ō p̄dictis p sali. i dcā.l.q̄uis. ¶ Mulier i dote p̄ferē hijs quorum pecūia ressūt ēpte vl refecte: nō hijs quorū pecunia mutua ē ēpta. cā⁹ ē sali. i autē. quo iuꝝ. C. q̄ po. in pig.ba. Quero an mulier agēs pro dote preferat hijs qui nū ciauerūt in refectionez vel emptiōez certe rei qui tacitā ypothecaz habent. cy. i dicta auteñ quo iuꝝ. dicit q̄ sic si mutans sit posterior tem/pore. aliter mutuās preferē si sit prior tpe. Et pro hoc īducit dictaz anteñ. et glo. i. l. assiduis C. qui po. i pigha. in glo. magna. in. v. itē ad hoc contra. et quod nō. in cor. vbi glo. super. v. posterior. Idez tenet licet sub dubio forte. Sed mihi videtur q̄ licet isti sint priores in tacita ypotheca. nō dico expressa mulier ratione sue ypothece sequentis eis preferatur. de quibus per sali. i dicta auteñ. quo iure circa predicta. vide infra. e. q̄stione. m. super. v. prius. v. i.

b ¶ Arras. Licet de arris. i. donatōe propter nupcias scripsi cōtra. j. e. q. m. sup. v. prius. v. mulier priuilegiatur. in prin. et. v. se.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Illa. Ego vendidi tibi merces quas tu alteri vendis et tradis ideo: quia tu nō soluisti mihi preciuz. volo recurrere sup mercem meaz: queritur an possiz dicas q nō: et est ratio: quia merces facta fuit accipientis secus si perseuerauerit in dominio tradentis vt.ff. de tribu. l. procuratoz. ℣ l. si mercem vbi est casus. ō qui bus per bal. in. l. euz qui. C. de acti. et obliga. Et vidō que scripsi. s̄. e. q. h. super. ō. preferť. ¶ Quero. An res empta ex pecunia mutuata sit obligata mutuanti. vidō que scripsi. s̄. e. q. h sup. ō. preferť. respondeo aut quando mutuo simpliciter pecuniaz non dico in quā casuz. et tunc nō est mihi obligata. nisi in mutuo obligassz mihi omnia bona sua: quia tūc ex obligatione generali essz ypotheca ta. aut mutua ui i ipsi9 rei emptionez. et tunc si cuz pacto vt esset mihi obligata pro pigno re et tūc est ypothecata. aut sine nullo pacto pigno ris in ipsius rei emptiōem mutuaui. Et dicas nō obligari. de quo per sali. in auteñ. quo iure. C. qui poti. in pig. ha. ¶ Si vendidi debitori tuo boues: et ago ad preciū contra euz. et tu vis detrabere quod tibi debetur. si ego peto saltim boues an audiar et admittar. bar. in. l. si cum dotez. ℈. si mulier. videtur tenere q non admittar.

non fuit tota empta. vl̄ est ei prius soluenda pecunia. ¶ Itez dico si q̄s postea ad alicui9 rei emptionez mutuet vt ei remaneret res illa9 obligata. Et idem de expensis funeris in quib9 posteriozi creditoz prefertur. e. ti. l. xxx.

k ¶ Itez probans per scripturaz debitoris priuatam: vel per duos testes pignoris obligatōez: potest pignus a quocunq; tenente auocare: nisi p bet per publicā scriptu/raz suā pignoris obligatiōem: licet sit posteriozi Ceo si primi (. s. creditoris) scriptura priuata tribus testibus est subscripta preferť secundo. e. ti. l. xxxj. vide. s̄. e. q. d.

l ¶ Itez si vni pri9 sub cōditione alij ea pendente rem debitoz pignorauit pure aduenieńte cōditione prefertur creditoz primus. Itez si vn9 vni alij alius eandē rem pignorauit si vnus eoruz erat domin9: alter vero non habebat obligandi potestatez prefertť is cuius dominus obligat: licet sit postiozi. Si vero neuter erat dominus prefertur vltimus si rem possidet. e. ti. l. xxxij.

m ¶ Et quia de potiozita/te loq̄mur. scias q debitum regis[b]: et dotis: debet pri9 solui: licet sit posteri9: nisi antiq̄oz creditoz habeat exp̄ssaz ypothecā: spāleż: vl̄ gn̄ależ. vel nisi sint due dotes: ppter nuptias. cōcoz. j. ō. primo. sz vide cōtra. s̄. e. q. h. Quero. a quo tpe cōtrahit hec tacita ypotheca. et glo. ibi rn̄det. q a tpe date dotis et nō añ: licet pri9 fuerit pmissa. sed incōtrariū facit. ff. qui po. in pig. h. l. i. vbi dicit q a tpe promissiōis fcē ō restituēdo sed dicit glo. q ibi in expressa ypotheca nos i tacita. Bar. dicit q hūani9 est a tpe pmissiōis referť: quia p ei9 implemēto fit numerato et ex causa matrimonij secuti hoc dicit probari. ff. qui poci. i pig. ha. l. i. ¶ Quero an mulier preferať omnib9 priozibus non tātuz tacitā: sz etiā expressā ypothecam habētibus. vidō que scripsi. s̄. e. ō. etiā añ illud. et glo. i ocā. i assiduis. dicit q non et ipē tenz bar. ¶ Et licz hoc

b ¶ Regis. vide que scripsi fiscus. ō. iura camere. i ver si. itez consistit ius.

c ¶ Prius. Mulier priuilegiatur tam in personali: q̄z in ypothecaria actiōe vt preferať creditorib9 priozibus tacitam ypothecā habētibus. et hoc in dote non in donatiōe ppter nuptias. casus est sali. in. l. assiduis petitiōibus. C. q̄ po. in pig. ha. de donatiōe

casu diuerse sint doc. opiniōes. cū bar. concludetn sic aut vterq; taz mulier q̄z alter habēt exp̄ssā ypothecā. et tūc priozi tēpore potioz est iure aut vterq; tacitam. et tūc mulier prefertur. etiaz si sit posteriozi tēpore. et i hoc est priuilegiatioz. fisco qui si sit posteriozi non prefertur. vt i dicta glo. saut vnus exp̄ssaz: alter tacitam. et tunc si mulier est illa q̄ habet exp̄ssaz ipa preferť habēti tacitā. etiā si sit priozi tpe. sin aūt cōtra. ille habz expressam. mulier tacitaz. tunc secundū opinionez glo. quā sequoz q̄ priozi est tempore: potioz est in iure, aut de neutrius priozitate apparet: et dic vt statim dicam.

¶ Quero. an mulier habēs tacitā ypothecā p̄ferať p̄oni hūti exp̄ssaz. sed generalē i postea que-

© Biblioteca Nacional de España

sitis.cy.tenet q̄ sic: quia mulier et fisc⁹ ambulāt pari passu. sed fiscus in postea quesitis preferē ergo etc̄. Sed tu dicas q̄ si postea quesita fuerūt quesita ante obligatiōez mulieris. tunc non preferatur mulier. quia vt termiat glo. in dicta. l. assiduis. quod habēs generalez equiparatur ei qui habz specialez: et expressam. sed specialis et expssa preferē vt supra dixi. sz si postea q̄sita fuerūt q̄sita post obligationez mulierū: et sic vtriusq̄: et tunc preferatur mulier. ¶ Quero an priuilegia dētur mulieri in reb⁹ soceri: dicas q̄ sic si ipse recepit dotem. sive filius recepisset cum sua voluntate. secus si sine voluntate patris. vt. ff. solu. ma. l. si dotez. ſ. transgrediamur: et idez dicit cy. contra extraneū quēcunq̄ dotem recipientez. vt nota. in. l. si constante in prin. ff. solu. matri. ¶ Quero. an bona que post mortez mariti querunt heredes ex bonis quondaz viri sunt tacite obligata mulieri p dote dicit glo. in dicta. l. assiduis. q̄ non: sed tantum ea que vir habuit constante matrimonio. Sed dico q̄ aut illa sunt eis quesita naturaliter. vt. s. fructus naturales et fructus pecoruz et illa sunt obligata: aut ex negotiatiōe et industria heredum: et illa non sunt expressim. secunduz bartholum: et secūdum cy. etiaz si obligasset bona heredis sui expressim. ¶ Quero. an hoc priuilegium prelationis habeat locū in quasi dote vt est videre quando mulier extraxit premature matrimoniuz vel iniustum bona fide. et glosa in dicta lege. assiduis. dicit q̄ sic. vt. ff. de priui. credi. l. ij. ſ. fi. et ibi glosa latius disputat. et bar. ff. solu. matri. l. si cū dotez. ſ. fi. ¶ Quero. si mulier ex conuentiōe habet bona mariti expresse obligata: an mulier etiaz habebit tacitam ypothecam. glo. in. l. fi. C. de pac. cōuen. dicit q̄ sic. quia pactum non potest constituere ius dotis deterius. vt. ff. de pac. l. si vn⁹. ſ. q̄ i specie. et. ff. de pac. dota. l. de die. sed aduerte q̄ si ante ypothecaz tacitam generalem ypotheca expressa specialis alius rei interueniat illa non preiudicat tacite generali in omnibus bonis. vt. l. finali. C. de pac. cōuen. Et est ratio: quia in nihil contradicit speciali obligationi generalem accedere. vt. l. ij. C. de pigno. facit. ff. si quis cau. l. sed et si. ſ. quesitū. Si vero post ypothecaz generalē expressam: vel tacitam a lege iaz inductam de speciali sibi proui deat nihil agit: quia pactū non potest constituere ius dotis deterius vt dixi. si vero ab initio āte obligationez generalem tacitam a lege inducendā et generali expressa in omnib⁹ bonis sibi prouidet mulier: tunc non video cui hec generalis. i. expressa non impediat tacitā generalem nasci et ratio que me mouet est quia expressa generalis vtiliorez mulieri non patet. vbi autem tu reperias q̄ talis generalis sit sibi maioris vtilitatis. tunc fateor tacitam non impediri: nec ei derogari per generalem expressaz ne pactum ius dotis deterius constituat. ¶ Quero. vtrum in dote confessata per viruz mulier habeat hoc priuilegiū. glo. in dicta. l. assiduis. super. v̄. date. que lex dationez realem requirit. sentit q̄ non. Lu dicas q̄ si dos probatur alias q̄ confessionez recepti: tūc habet locuz dicta l. assiduis et eius priuilegia vbi autem per testes vel instrumentuz probatur confessio de recepto dicendum videtur. aut sūmus infra tempus opponendi exceptionez dotis tante et non numerate: et tunc locuz nō habet dicta. l. assiduis. quia talis exceptio potest opponi a quocunq̄ cuius interest. Aut sūmus extra tempus exceptionis opponende: vel etiam renunciatuz fuit exceptioni non numerate dotis seu pecunie. et tunc dicit bartholus dictam. l. assiduis. locum habere: quia tūc dos pro data habetur. de predictis per salicetū in dicta. l. assiduis petitionibus. C. qui po. in pig. De hoc vide q̄ latius scripsi infra. v̄. proximo. i versi. quero an mulier preferatur. cuz versiculo sequēti.

¶ Quero. mulier habet tacitam ypothecam in bonis viri pro pecunijs parafernalibus marito concessis. an illa ypotheca habeat priuilegiuz prelationis. dicas q̄ non. et idem dico in donatione propter nuptias. De quo per salicetum. in lege. assiduis petitionibus. ſ. hoc autem. C. qui po. in pig. ha.

a ¶ Prima. Nota q̄ priuilegium prelationis dotis: quod datur matri. datur etiam liberis eiusdem matrimonij.

¶ Item q̄ hoc priuilegium vxori in bonis mariti data tum non habet locuz contra priorē vxorem: nec eius liberos. vt. C. qui po. in pig. l. assiduis. ſ. exceptis. Et hoc vbi nihil apparet ex dote secūda. Nā in apparenti prefertur mulier. cuius dos secunda fuit. vt in. l. si quis. C. eodez titulo.

¶ Quero. quid si secūda dos fuit extimata dicit cy. q̄ si bona sint soluenda tunc idez de hijs q̄ de alijs reb⁹ mariti. Si autez nō sunt soluenda: tunc mulier

tunc enim prefertur prima⁹ nisi in bonis secūde dotis. Et si maritus obligat bona pro dotis restitutōe: et antecz̄ ei dos n soluatur alij ea pignoret recepta dotis quantita/te postea prefertur dos cz̄uis posterius soluta. eodez titulo. l. xxxiij. vide supra. e. q. f.

¶ In tribus creditorib⁹ diuersi temporis erit tercius secundo potior. s. si

© Biblioteca Nacional de España

a qua processit preferatur. vt p salicetū. i dicta. l. si quid. Et de hoc vide infra glosa proxima.

¶ Quero. priuilegium prelationis: de quo hic loquit̄ transit ad filios eiusdez matrimonij sed an ad filios alterius matrimonij. cy. in dicto. §. exceptis dicit q̄ non. l. glo. in lege. etiā ff. soluto matrimo. sentiat contrariuz. et ita teneas q̄ actio p dote transit ad filios cuiuscunq̄ matrimonij ipsius mulieris de quo per sali. in dicto. §. exceptis.

a ¶ Uenditionez. Si debitor commisit maleficiuz vtrū rei pignorate inuito creditore poterit fieri bastum: an vero prius debeat solui creditori. cy. in. l. pignus. C. de pigno. acti. dicit q̄ creditor non potest impedire bastū si post bastum remaneat tantuz q̄ sibi sufficiat. Sed bartholus dicit q̄ immo potest impedire in lege. i. ff. ad sili. quia non debet delictuz debitoris officere securitate creditoris. hac ratione potest defendere vxor ne fiat bastuz in rebꝰ mariti delinquentis. Colonus tamen vel inquilinus nō pōt hoc defendere: nisi ipsi ob cōtractū cōductio tercius i hoc mutuet: vt pecunia priori creditori soluatur et cōueniat cuz debitore vt loco prioris in pignore succedat: et pecunia ad primuz perueniat. Si vero secundꝰ etiam sine conuentione (.s. creditoris.) p̄mo debituz soluat: queritur secundo. Item extraneo soluente debituz priori creditori sub pacto (.s. facto cuz primo creditore) vt cedat ei ius pignoris quod ipse habz queritur ei ius. eodē titulo. l. xxxiiij.

o ¶ Preterea est effectus circa pignoris obligatio nē dissoluendaz de quo dicetur infra. 9. q.

¶ Itez est alius effectus quia non potest seruum specialit̄ pignoratū manumittere: et si hoc facit creditore ignorante seruo: vel alio pro eo debituz soluēte: tenet manumissio. sed si eo (.s. creditore) presente et nō contradicente tenet manumissio (.s. facta etiam ignorante creditore.) si alia bona sufficiūt creditori. e. ti. l. xxxvij.

p ¶ Item est effectus circa venditōez[a]. et circa hoc sciendū q̄ si creditor ex pacto potest vēdere pignus post diez certā elapsa die debet hoc debitōri si est in loco illo: vel si absens: existentibus in domo eiꝰ denunciare si potest: et postea potest vendere publice et bona fide. ⁊ si pignus plus valet q̄z debituz restitu et superfluuz debitori: si minꝰ recuperabit ab eo quod deest. e. ti. l. xlj.

q ¶ Si autez dies non est apposita: debet requirere debitorez q̄ luat: alias q̄ vendet pignus: et tunc (.i. si non luat.) elapsis duodeciz (a tempore requisitiōis computādis) diebꝰ[b] si res est mobilis: vel triginta si ē immobilis: potest vēdere.

¶ Et si conueniat vt nō vendatur: debet euz terrequirere: et ex tunc elapsis duobꝰ annis potest vendere bona fide publice licitando. ¶ Uenditio autez pignoris i causam iudicati capti ven[tra. et in versicu. quero in casu quod.]

b ¶ Diebus. vide que scripsi supra. 6. q. b. super. v. ex pacto. v. creditor ex cōuentione. in vsi. quero quid si vltra. et in versi. si.

nis haberēt bōa obligata. bal. in. l. pignꝰ. C. de pigno. acti. pignora obligata specialiter priꝰ vēdi debent. et si quid deest ad venditionem ypothece generalis pueniri potest. vt in. l. que specialiter. C. de distrac. pig. Et regulariter dicas q̄ quādo vendūtur mobilia possessor tenet ea ostēdere ēptori bꝰ. vt. l. q̄uis ff. ō pig. acti. Et idez dicas de vxore et alijs domesticis q̄ tenēt iudicare dicta mobilia. ō quo p bal. in. l. ordo. colū. vj. C. de execu. rei iudi. Et idem etiaz dicas quando vendunt̄ im mobilia.

Et vide que ēca hoc scripsi supra. e. 6. questiōe. b. sup vbo. ex pacto. v. creditor. ex conuentiōe. in versi. que ro quid si vltra. et in versicu. quero in casu quod.

© Biblioteca Nacional de España

ditur per modum tradi/ tum.executio. 2.q.c.d. vt.e.ti.l.xlij.

r ¶ Et creditor: vel eius heres potest vendere pignora: vel vnum eorum pro debito: vl' parte debiti'.et ex tali venditione transit dominium in emptorem sicut si debitor venderet dñ tamen precium soluat: et res ei tradatur.e.ti.l.xliij.

s ¶ Sed creditor ipse non potest pignus emere[b] sine voluntate debitoris et si emat nil agit:immo soluenti debitori restituet pignus quandocūq;. Si tamen emptorē non inueniat licitādo iudex ei petenti concedat pignus iusto(arbitrio iudicis tarando.)precio: et quod super erit restituat debitori:et si non sufficiat: aget pro restante contra debitorez.eodez titulo.lege.xliij. executio.2.q.d.vide infra.e. q̄stione.v.

t ¶ Item pignore et fideiussore simul acceptis si debitor secundo creditori illud pignus det: et primus debitor a fideiussore debitū consequat fideiussori q; per iudicē illud pignus pro debito concedatur pro suo nichilominus(.i.non obstantem q; per iudicem tali fideiussori fuerit p suo concessuz.)debitori vel secūdo creditori soluenti qđ ipse primo creditori soluit: tenet' fideiussor' pignus restituere. e.ti.l.xlv.

v ¶ Item eodem pignore duobus diuersis temporibus obligato tenet' creditor prior secūdo ei debitum soluenti pignus dimittere.Et si primo vēdente:secūdus emat:debitore quandocūq; secundo vtrūq; debitum soluente rescinditur vēditio restituet' q; pignus debitori:fructus tamen post emptionē percepti sunt emptoris.e. titu.l. xlvj.et vide supra eadē. q.d.s.

x ¶ Et iuxta tales pignoris venditiones scias q; restituetur minor aduersus pignoris emptorez[d] si in emptione se probet lesum.

¶ Idem de maioribus quorū pignora vendūt creditores eis in romipignorum que distrahuntur causa executiōis rei iudicate: nisi in subsidium cum alius non reperitur: vel min' offert. casus est bal.in lege. ordo.C.de executione rei iudicata.

¶ Quero. quid si adiudicet' res petitori in solutum: an videat' assignari p toto debito. glo. in dicta.l.ordo. dicit q; sic indistincte et male. Et ideo dic aut adiudicatur pro debito:et videtur pro toto adiudicare /Idem si simpliciter adiudicaret/Sec' si pro extimatione rei : quia tunc solum pro illa quantitate adiudicaret' in pignore pretorio et conuentionali.

¶ Quero quando iudex vendit rem absentis vtrum creditor intelligatur vendere: an debitor. respondeo debitor . et ideo nimirum si ipse creditor potest emere i subsidium. vt. C.si in cau.iudi.lege secunda.de quibus per baldum in dicta lege.ordo.

a ¶ parte debiti. Et si de pignore vn' solus nūm' de quantitate debita restat soluendus. et pro illo solo potest vendi sicut pro debito toto. Querit ibi glosa.si plures res erant pignorate et ipse vendidit rem meliorē cum vendendo viliorem debitum poterat consequi. Dicit glosa q; tenetur : quia bona fiđ nō est versatus De istis per salicetum in dicta lege. q; diu.

b ¶ Emere . Non licz creditori per se vel subiectā personaz pignus qđ ipe vēdidit emere./Secus si debitor ipse vendidit vt. l.et que sub ymagine.C. de distra. pigno,Sed circa hoc videtur contra , in eo quod scripsi supra eadez.6.questione.a.super.v̄bo.pacto.v̄.cum querit.in versi.i.et.e.q.b.super.v̄. ex pacto.v̄.creditor ex.in versicu.quero quid si. Sed dicas q; ibi hoc licet sibi ex pacto.

¶ Item non admittitur creditor ad emptionē pi

c ¶ fideiussor. vide que scripsi.fideiussor.i. questiōe. v̄.fideiussor debet.

d ¶ Emptorem .debitor pignus non iure distractum

© Biblioteca Nacional de España

potest a possessoribꝫ vẽdicare vel pignorati tia cuꝫ creditore agere. vt.l.cum contra. C.si vẽdi. pigno. aga. et ibi glosa.

¶ Quero. quid si iste male fidei possessor vellet supplere iustuꝫ precium. dic ꝙ non potest: vt ibi in glosa. De quibus ibi per salicetuꝫ.

a ¶ Euictione. vide que scripsi. venditio. 7. questione. e. super verbo. conueniat. v. item quero. in versicu. secundo casu.

b ¶ Utens. Vide que scripsi supra. e. questiõe. d. super. v. negante.

¶ Sed videtur contra secundũ ea que de fideiussione negata scripsi. fideiussori. 7. questiõe. a. super. v. quolibet. v. sed circa. in vsi. i.

tagio: vel regis: aut cõmunis: vel studij: aut captiuitatis causa: absentibus. duꝫ tamen post regressum infra quattuor annos in petendo nõ fuerint negligentes. eodeꝫ titu. l. xlvij.

y ¶ Et quando pignoris venditio potest fieri per creditoreꝫ nõ potest eaꝫ debitor nisi statiꝫ soluat impedire. sed si citra potestatem (.s. concessaꝫ a iure vel a debitore) vendit aget debitor contra emptoreꝫ pignus tenentes soluetqꝫ ei debiti q̃ntitatẽ: et si minus sit debitum q̃ꝫ emptoris precium recuperabit emptor superfluuꝫ a venditore. (.s. si plus sit debituꝫ q̃ꝫ emptoris precium: restituet debitor residuũ vẽditori.) Sed si emptor rem tempore prescripsit nõ tenetur debitori: immo efficitur dominꝰ rei. sed tenetur vendens ad damna et interesse que venditiõis pretextu debitor sustinuit. eodeꝫ titulo. lege. xlviij.

3 ¶ Item vendente creditore fraudulenter pignꝰ minori precio petet ab eo debitor damna et interesse: licet habuerit vendendi potestateꝫ. Si tamen sit creditor non soluendo petet rem cum fructibus ab emptore fraudis participe: soluetqꝫ (.s. modo premisso in lege supra proxima.) ei debituꝫ. nec auditur emptor volens precium iustuꝫ supplere: nisi debitor consentiat. Sed si fraudis non fuit particeps non superest contra euꝫ actio debitori: sed solum contra venditoreꝫ. eodeꝫ titulo. l. xlix.

aa ¶ Et si pignus per creditorem licite vendituꝫ euincatur non tenetur creditor: sed debitor de euictione[a]: nisi creditor de ea se obliget: aut sciens rem alienaꝫ pignori recipit: aut tanq̃ꝫ suaꝫ: non tanq̃ꝫ pignoratã vendidit. e. ti. l. fi.

¶ Vide aliũ effectũ. cessio. 3. q. b. d.

¶ Itez transit in creditorẽ ius presentandi clericum loco pignorato. patronus. 4. q. b.

¶ Item continuatur prescriptio liꝫ ad creditorẽ transeat pignoris possessio. prescriptio. 2. q. i.

¶ Item debitor pignus aufferẽs creditori perdit ius qđ in eo habebat. vis. 4. q. b.

¶ Itẽ cõmittit furtuꝫ creditor cõtra debitoris voluntatẽ pignore vtẽs[b]. furtum. 3. q. a.

¶ Itẽ tenetur furti creditori debitor pignus furans. furtũ. 4. q. l.

¶ Item tenens pignus tenetur de pignore sua culpa interempto. damnuꝫ. 5. q̃stione.

¶ Vide de castro pignorato. castrũ. 2. questiõe.

¶ Vide alium effectũ infra proxima questiõe. in prin. Et alium. damnũ. 3. q. a.

a ¶ Octauo q̃ro. qñ est pignus restituendũ. scias ꝙ si debitor iure pignorata quã credẽs suã bona fide possidebat fecit melioratões habet creditor pro illatis expẽsis cõtra dominũ

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Retentiõez. dicas q̃ pign⁹ datũ ob vnum debituz potest etiã pro alio cyrographario tantũ retineri p̃terq̃ cõtra creditorez secundũ agentem vel se defendentẽ. vt ẽ casus. sali. in. l. pign⁹ C. etiaz. ob cyro. pecu. pig. te. et vide ibi glo. i. vbi hẽs casuz i termis. Et i hoc casu distingue aut est actũ q̃ pro alio debito retineat. et hoc est claruz q̃ põt. aut ẽ actũ de cõtrario et est claruz q̃ nõ põt retineri. vt. ff. de pigno. ac. l. solutũ. ℊ. seo si i sorte. aut ỏ neutro cõstat: qz simpliciter datũ fuit. z tũc aut illa pecunia est vsura z sic accessoria sorti. aut ẽ sors p se: et sic vtrũq̃ est eque principale. primo casu aut illa vsura erat diuersi cõtract⁹ ab eo p̃ quo pign⁹ fuit datũ. et indubitãter p̃ illa retineri nõ potest. aut est conuẽta tpe dati pignoris. et tũc pro vtroq̃ itelligat datum: ideo retineri p vtro q̃ põt. Ita loq̃tur. l. retentiõez. in pri. C. ỏ vsur. Aut fuit conuẽta postea: et tunc etiã si p stipulatiõez fuit cõuenta retinere nõ potest. vt. e. l. p retentiõez. ij. R. et hoc odio vsurarũ. et quia creditur nõ ꝓpterea datuz. Secũdo casu quãdo est sors: et sic eque principalis cuz alia et tũc aut est debita naturaliter et ciuiliter: et tũc pro illa retineri põt. vt in dicta. l. pign⁹. qz de mutuo dicit. et sic de efficaciter debita. Aut illa pecunia ẽ naturaliter tantũ debita. et glo. in dicta. l. pign⁹. tenet q̃ p̃ illa retineri nõ possit. Quero. q̃d si alia pecunia debeat ex alia causa q̃ mutui. et glo. in dicta. l. pignus. dicit q̃ idez. Quero. quid si alia res debeat ex mutuo. puta oleũ frumentũ vel vinuz. glo. ibi dicit q̃ idez. Quero. quid si aliq̃ species debet ex aliquo cõtractu an poterit retineri pro ista specie. glo. ibi dicit q̃ sic. quia appellatione pecunie cõtinet. ita etiã tenet cy. et bar. sed tu dicas cõtrarium. Quero. quid si peccunia debetur sine cyrographo. dicit ibi glo. q̃ locum habet dicta. l. pignus. Quero. cum glo. ſi. an dicta. l. pignus. in ſi. habeat locuz ꝓ debitore vel creditore conuẽto. vel agente. et dic q̃ sic. vt in ea. Quero. an dicta. l. pignus. habeat locũ quãdo emptor emisset sine volũtate creditoris. ſ. an emptor possit se liberare a creditore offerẽdo ei

retentiõez[a]. Item quecũ q̃ melioratione: (. ſ. facte per debitorẽ vel creditorez.) vel increméta (increméta sũt illa q̃ nõ facto hoĩs: sed alias vt fluminis aluuiõe ipsi rei accedũt eã augmẽtãdo) rei: erũt apud creditorẽ ſz satisfacto debito et expensis (. ſ. factis p̃ creditorẽ i re pignorata) restituet res cũ incrementis (et meliorationib⁹) debitori. e. ti. l. xv.

b ¶ Et intellige de expensis per creditorem vt pignus melioretur: vel nõ deterioret factis. et cõputãtur fructus in sortẽ per eũ percepti.

¶ Et si restituere pignus debitũ pro quo pign⁹ erit tantũ obligatuz. et dic q̃ sic. vt ibi in glo. q̃ procedit emptore possidente qz idez est in quolibz extraneo. vt in dicta glo. sed si creditor possidet et emptor agat an possit emptorẽ repellere nisi vtriq̃ debitũ offerat. vt exceptio q̃ obstat ẽptori obstet singlari successori põt dubitari: et cõsuet i generali dici. q̃ si est i rem habẽt obstare. si in personam non habet obstare. vnde videndũ ẽ: an hec sit in rez vel in personaz: et dicunt quidã qz datur ex eo. q̃ actor alteri⁹ pecũie est debitor me⁹ nõ est emptor ergo etc̃. accedat. l. i. ff. de conpen. Sed mihi videt q̃ dicta. l. pignus probet cõtrariuz in. ij. et. iij. responsu. Quero. quid si debitor non erat domin⁹ sed extraneus qui consensit prime obligatiõi. respõdeo vt glo. in dicta. l. pignus. q̃ licet debitor consentiat secunde obligationi nõ preiudicat domino non cõsentienti. est eniz nouus cõsensus eius necessarius. Quero. quid sit de quolibet extraneo possidente ypothecaz conuicto an offerendo debituz pro quo est obligatum absolui debeat dic q̃ sic. vt in glo. et. ff. quib⁹mo. pig. vel ypo. sol. l. paulus. ℊ. qui pignoris.

¶ Quero. quid si pign⁹ sit pretoriũ vel iudiciale. an competat retentio. glo. ibi dicit q̃ idez: quia et pro illo recuperando cõpetit ypothecaria. Sed in cõtrarium videt: quia iudex hoc non egit: nec agere potuit: quia aliud debituz ignorauit: et quia pars inducta est in culpa. quia de alio debito tacuit q̃ nõ potest imputari alijs creditoribus qui ignorauerũt debitum et inmissionez alterius cogita de responsiõe.

¶ Quero. an habeat locum in vsura concessiua. et glosa ibi dicit q̃ idez: dũmodo non excedat legitimũ moduz. et vide quod in diffinitione superius in principio dixi.

¶ Quero. an pro tali pecunia pign⁹ vendi potest. glosa ibi respõdet q̃ nõ et bene. quia dicta. l. pign⁹ dat tantũ retentiõem et in hoc specialitatez inducit. et sic ad alia non debet extendi. vt. l. que vero cõtra. ff. de legi. ¶ Quero. an pro ista pecunia pro qua retineri potest: vendi potest. glosa ibi respõdet q̃ nõ quia predicta. l. pignus. retentiõez tantuz concedit. Sed addit cy. q̃ vendi potest pro pecunia pro qua est obligata. et si q̃ residuũ habet poterit compensare cuz illa. vt. ff. de compen. l. i. et. ij.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Quero an dicta.l. pignus habeat locuz indebitũ in diẽ.an retineri possit:ꝛ videtur ꝙ possit: quia est purum: licet differatur exactio.vt.l.in diem.ff.de cõ dici.inde.Lu dic secundum cy. ꝙ si iusta causa retinendi assit: quia debitor est suspect9 de dilapidatione:tunc possit: alias non.

¶ Quero si creditor concessit precario debitori pign9 modo vult illud revocare:debitor offert ei pecuniaz pro qua est ei obligatuz et nõ aliã pro qua retinere eum poterit.et dicas ꝙ aliaz non tenet offerre. Quero debitor ꝑ vno ẽbito habebat pignus minus ydoneũ.aut poterit pign9 magis ydoneuz ꝑ vtroq; ẽbito retinere.ꝛ glo.ibi dicit ꝙ non.qz per prouisionez suam videtur recessisse a prouisione legis.Sed ego dico ꝙ sic. et addo.quia et si a prouisione legis dici potest recedi: non tamen nisi tanto in quanto sibi preuidetur.ꝛ sic in extimatione pignoris.naz per minus ydoneuz pignus exactio non tollitur in residuo.vt.ff.si cer.pe. lege.creditor.

¶ Quero.quid si creditor receperat pignus et fideiussorez pro vno debito.et nichilominus eundẽ pro alio debito habebat obligatum sine pignore fideiussor solvit debitum pro quo fideiussit et petit pignus creditor excipit vt soluat aliud debitum an possit. dic vt per salicetuz.C.de fideiusso.lege.ij.vbi glosa tangit.et de predictis omnibus per salicetũ in dicta lege.pignus.C.etiam ob cirogra.pe.pig.tene. vide que scripsi.fideiussor.7.q.d.super.v.cedat.v.creditor exigens.

¶ Quando pignus potest retineri a creditore etiam pro alio debito qõ ei debetur citra id pignoris obligationez.vide azo.in sũma.C.etiam ob cyrogra.pecu.

a ¶ Interesse. sed si creditor sine suo vicio argentũ sibi pignori datũ ꝓdiderit id restituere nõ cogit sz si culpe reus deprehenditur vel nõ ꝓbat mãifestis ꝓbationibus se ꝓdidisse cõdẽnari dz q̃nti debitoris interest.vt. ¶.de pigno. acti. l.sz creditor. et non sufficit creditorẽ ꝓbare aliqd de suo ꝓdidisse. vl ꝙ horree: vel hostia dõus sit fracte: vl ꝙ ipe clamauit.venite ꝛ videte quomodo omia sũt mihi ablata que mihi obligauit talis vel vt de ꝓdito deposito scripsi.ẽpositũ.u.q.c.super v. fortuito. aliqñ multe fraudes possunt cõfingi Et si ẽbitor dicit ꝙ creditor pign9 dolo vel culpa sua amisserit hoc ꝓbare tenet debitor.vide.culpa.v.i.ꝛ ij.de predictis per spec.li.iiij.ti de pigno.§.i.v. et nota ꝙ si creditor. et vide que scripsi infra.9. q.b.super.v.ruinaz.

recuset(.s.sine causa legitima.sorte tamen soluta ipsi creditori)iurabit in litem debitor sup interesse[a] et pignoris valorez preuia iudicis taxatione ne ĩmoderate habeat occasiõem iurandi. e.ti. l. xxj.furtũ. 4.q.l.et infra prima.q.in prin.

c ¶ Itez si creditor qui pignus pignori dedit debitor satisfaciat restituetur ei a creditore creditoris[b].tenet tamen prim9 creditor secũdo aliud pignus dare vel debitum soluere.e.ti.l.xxxv.

¶ Et vide ẽ pignoris restitutiõe supra. 7.q.b.c. v.et.venditio.5.q.l.et. preda.i.q.b.

a ¶ Nono quero. qualiter soluitur[c] pignoris obligatio.certe quãdo solui[d]tur debitũ[d]:quia tunc restituendũ est pignus. vt supra prima. q.p totum. Et deterioratio pignoris culpa: vel negligentia creditoris ꝓueniens deducit de sorte si minor est q̃z sors et superfluuz soluet ei.sed si tãtum vel plus q̃z debituz ascendit soluitur ius pignoris et quod plus est restituet creditor. Item soluit si creditor ancillã pignori datam prostituit vel contra debitoris voluntatez aliquid ei fecit irratiõabile.e.ti.l.xxxvj

b ¶ Non tamẽ soluit per dom9 pignorate ruinã[e] vel terre plãtatiõez: aut similis status mutatões. e.ti.l.xv.

c ¶ Item debitore soluẽte vel creditore recipe solu

b ¶ Creditoris. vide que scripsi.s̃.e.4.q.a. super v.pignore.v.pignus potest.

c ¶ Soluit. et vide q̃ scripsi vẽditio.7.q.a.sr̃.v.dimidiã.v.vbi re ipa.i.vsi.q̃ro põe ꝙ pignoratsti.

d ¶ Debitũ.particularis solutio debiti pign9 nõ dissoluit vt.l.q̃diu.C.de distrac.pig.

e ¶ Rupnã.et pignore pempto nõ dz ꝓpterea extigui debiti petitio.vt i.l.seruo.C.de pigno. Et vide q̃ scripsi.s̃.8.q.b.sup.v.interesse.

© Biblioteca Nacional de España

tionē recusante cōsignāte debitā pecuniam ꝛ deponēte soluit pignoris obligatio. ¶Et scias q̄ p debito tercij nō inuētis alijs bōis debitoris exequet sētētiā iudex in rē pignoriª datā: de cō prēcio satisfaciet primo creditori eā tenēti: ꝛ superfluū ei soluit p quo ē lata sentētia. e. ti. l. xxxviij.

a ¶Pignori. vide. executio. 2. q. b. ſſ. v. noīb⁹ v. nomē. i. v ſi. q̄ro q̄d.

d ¶Itē soluit si res spēaliter pignorata añ traditiōez p debitorē alienet: ꝛ creditor a possidēte īfra decē ānos inter pñtes: ꝛ viginti inter absentes nō petierit eā: obstat ei tūc pscriptō nisi is cui fuit alienata pignoratā sciebat: q̄ tūc petet infra trigīta ānos nō vltra. Si vero debitori vel eius heredib⁹ tenētib⁹ nō petierit īfra q̄dragīta annos nō pōt petere postea vt sibi tradat. e. ti. l. xxxix.

e ¶Itē soluit si ei exp̄sse remittit. sed remittēdo ius pignoris nō intelligitur debitū remisisseᵇ: sec⁹ ecōtra. Itē si remittit tacite ꝛ ēt debitū vt chā cellādo lr̄am obligatōis pignoris nisi hoc fiat dolo vi vel metu. e. ti. l. xl. vide. legatū. 5. q. k. solutio. 7. q. c. tabellio. 5. q̄stione. g.

b ¶Remisisse Quare redito pignore nō soluat ius ōbiti. vide. tabellio. 6. q. g. sup. v. cācellata. v. ꝛ licz. i. v si. fi.

¶Irata. Primo q̄ro q̄liter īter deputatos cōtribuit q̄d pirate rapuerunt. Dic q̄ illud q̄d eis dat in redēptiōez nauigij: psonaꝝ ꝛ rerum reptitur sicut in iactu. īsup liber homo p sua psona etiā si nil ibi habuerit soluet q̄d iustū erit: q̄ euasit ab īimicis. Si nō totū nauigiū. s. psonas ꝛ res occupauerūt sed ptē imputat pdentib⁹ ꝛ nō alijs. 6. p. ti. ix. l. xij.

a ¶Scdo q̄ro. an recupata a piratis sūt porib⁹ dn̄is restituēda. Dic q̄ ea que a mercatorib⁹ ad xp̄ianoꝝ terrā eūtib⁹ abstulerūt q̄ erāt ad vtilitatē xp̄ianoꝝ si añq̄ ad locū saluatiōis pueniant alij pirate auferāt restituet dn̄is porib⁹: nisi ad terrā īimicoꝝ cū q̄bus nō hēt rex treugā merces sine regis mandato portarēt: tunc enim fiunt occupantium: nisi persone xp̄ianorū que fiēt libere. Si quis nō vt mercator sed quietis causa in tempore guerre nauiget res ei ablate non restituent ei: secus si guerram faciens capitur. e. ti. l. xiij. ¶ide. preda 2. q̄stiōe. cc.

a ¶Tercio quero. que est pena pirate[c]. ¶ide. furtum. 6. q. a.

c ¶Pirate. pirate eq̄parāt hostib⁹ fidei ꝛ p̄cipis. ꝛ possūt impune a quolibet derobari: quia sūt ipo iure defidati. bal. in auten. navigia. C. de fur. ꝛ ser. corrup.

¶Piscis. ¶ide. rex. 19. q̄stione. dominiū. 3. q.

¶Piscari. ¶ide. clericꝰ. 4. q.

¶Pium. ¶ide. episcopꝰ 7. q. p. misericordia. preda. 2. q. g. actor. 6. q. c. dominiū. 3. q. h. testamētū. 8. q. f. executio. 10. q. c. ꝛ 13. a. falcidia. 2. q. c.

¶Pium. vt de q̄ scripsi. falcidia. 2. q. c. super. v. pias. Et executiō. 10. q.

¶Potior. vide. reuocatio. i. q. c. d. pignus. 5. q. b. 9. c. ꝛ 7. q. m. n.

¶Polutio. ¶ide. ecclesia. 8. q.

¶Pollex. ¶ide. damnuz. 6. q. f.

¶Portus. ¶ide. significatio. 2. q.

¶Pollicitatio. vide. dos. 5. q. a.

¶Pons. vide. clericus. 9. q. rex. 18. q.

¶Pondus. vide. mutuuz. 3. q. credere. 3. q. venditio. 5. q. b. mercator. 2. q a. falsitas. 5. q. e.

¶Portagia. vide. imperator. 6. q. vectigal. per totum. scriptura. 3. q. i.

© Biblioteca Nacional de España

POpul' Et ad populum adaptare potes q̃ si omnes questiones quas de vniuersitate scripsi. vniuersitas per totũ. ⁊ que sit pena suscitãtis populũ contra rempublicã ¶ Vide ibi in. v°. suscitans populum. ¶ Qualiter contra populum fiat executio. vide. executio. 2. q. a. super. v°. qualiter v°. qualiter contra.

POpulus. primo q̃ro quid est popul⁹. Dic vt. rex. 17. q. a. cõsuetudo. 3. q. a.

a ¶ Secũdo q̃ro. qualiter debz rex populares amare. rex. 17. q. a.

a ¶ Tercio q̃ro. q̃liter debet populus amare deũ Scias q̃ duo sunt in anima rationali. intellectus vnus ad intelligẽdum deum ⁊ celestia. aliud ad intelligendum ⁊ operandũ in spiritualibus. Per primũ est de⁹ considerãd⁹: ⁊ quia omnia sunt in eo. per secundum eius opera ⁊ effectus eorũ. idcirco popul⁹ credat in deum absq̃ dubitatiõe: eum amet efficaciter sue magne bonitatis consideratiõe. ⁊ timeat eum sue maxime bonitatis imensione. 2. p. ti. xij. l. i.

b ¶ Et vt possit in dei cognitiõem peruenire habeat fidẽ sine qua nõ potest deus cognosci perfecte. spem vt ad illud q̃ credit valeat peruenire. ⁊ charitatẽ per quã cum eo quẽ diligit requiescat. e. ti. l. i. fides. 2. q.

c ¶ Et scias q̃ charitas est amare deum propter bonũ q̃ ab eo expectat: ⁊ p̃r imũ ꝓpter deum. Vel est amare deuz: quia desiderat homo deũ vivere ⁊ suis bonis frui: ⁊ ideo debet populus amare deum a quo quilibet habet principium ⁊ omnia bona: ⁊ expectat gloriã: quia fecit eũ pulchrũ ⁊ dedit ei animã ad similitudinẽ suaz: ⁊ boni ⁊ mali noticiam. ⁊ debet eũ plus q̃z patrẽ diligere. e. ti. l. vj.

d ¶ Item debent eũ amare ꝓpter nimiã charitatem quã ostendit erga homines: cũ filiũ suũ ad eos redimendos in mundũ misit: ⁊ plus ob redẽptionẽ: quia in ea plura fecit q̃z per plasmationem. Est deus amãdus q̃ dominũ oim creaturarũ hominẽ cõstituit. e. ti. l. vij.

a ¶ Quarto q̃ro. qualiter debet populus timere deũ. Scias q̃ timor dei ẽ pauor cordis hũani spiritualiter timentis eius amorẽ perdere. Vel timor est secũdum augustinũ amor a se contraria elongãs. vel est spes mali: suspicando q̃d amat p̃dere ⁊ malum cõsequi. Et ideo populus timeat deum vt nõ perdat eius amorem nec in ei⁹ incidat irã. ⁊ ideo quia ex nihilo cuncta creauit: ⁊ cum voluerit ea ad nihiluz rediget. Itẽ quia iusticiam facit: dicente xp̃o. timete deum qui potestatẽ hẽt corpus ⁊ aiam occidere. e. ti. l. viij.

b ¶ Item timor dei metũ diaboli aufert: ad pericula ⁊ labores mũdi sustinendos homines corroborat: ⁊ a peccatis eũ deuiat. Item est aie medicina: ditat hoiem: fortificat eũ: et ad gloriã sẽpiternã p̃ducit: ideo popul⁹ timeat deũ ⁊ oia supradicta cõsequet. e. ti. l. fi.

a ¶ Quinto quero. q̃d debent populares operari. Dic q̃ debent fortitudine vigere. ⁊ arte ad colligendum colenda: ⁊ animalia domãda ꝓ seruicio fortitudine: vt que arte nequeunt colere vel domare: viribꝰ frangant: vt saxa nociua: vel occidãt feras damnificãtes: ⁊ inimicis sint resistentes. 2. p. ti. xxvj. l. vj. vij.

b ¶ Et vt terrigine ab inimicorũ icursu possunt terraz eripere castra tene/

© Biblioteca Nacional de España

POssessio. Et circa possessionē bonoꝝ defuncti. vide que scripsi. hereditas. 4. q. a. p totū. Et. deliberatio. 5. q. a. super. v. nō obstāte. Et. repudiatio. i. q. a. Et ingrediēte possessionem alterius auctoritate rescripti principis aut interlocutorie iudicis. Vide q̄ scripsi. rescriptum. 3. q. f. sup. v. bona. Et de creditore bona ingrediēte debitoris Vide. pign⁹ 6. q. b. sup. v. ex pacto. ¶ Quis: et quomō admittat̄ p recuperāda occupata absētis possessione. vide. p curatoꝝ. 4. q. f. fr. v. affines. v. pro recuperāda possessione. Quero: an per possessiōnē probet̄ dominiū. vide que scripsi. probatio. 2. q. g. sup. v. dñium. v. quero an p possessiōez. 7 ibi in. vsi. se. Vide vtꝫ ei qui est in possessiōe incūbat probatio aliqualis iuris vel qualitatis quā ipse prētēdit. ¶ An possidēs presumat̄ precario possidere: vel p suo 7 an concedēs pōt ppria auctoritate eū expellere Vide. pbatio. 2. q. g. fr. v. possidet. Itē an sufficit ad p̄scriptiōem probare q̄ p̄scribēs posse dit in principio 7 in medio 7 in fine: ibi vide. Et q̄ possessio est sufficiēs ad p̄scribendum. vide. p̄scriptio. 4. q. c. fr. v. possessorē. ¶ Et vide q̄ scripsi. citatio. i. q. a. v. 7 licet iudex. Et. aditio. 2 q. c. sup. v. bonoꝝ. Et. peculiū. 6. q. a. super. v. habuerit. Et. probatio. 2. q. g. fr. v. dolo. Et. iudex. 13. q. b. super. v. cōmissionis. v. delegatus ad causam. Et. appellatio. 4. q. a. sup. v. non appellatur. v. an a sentētia. 7 que scripsi. possessorium Et. peculium. 6. q. b. sup. v. habuerit. ¶ Et vide etiam de predictis per bal. in. l. quisquis. in fi. C

ant munita: habeāt bonos milites et pedites et quis 7 armis nō careāt: 7 in victualibus habundent: atq; pro tēpore guerre pecunias habeāt anticipatas. e. ti. l. fi.

POssessio. Primo q̄ro quid ē possessio. Dic q̄ iusta detētatio reꝝ corporaliū cū corporis 7 intellectus adiutorio. Incorporalia enī nō possidentur: sed q̄si possidentur. 3. p. ti. xxx. l. i. significatio. 2. q. h.

a ¶ Secūdo quero. vnde dicitur. Dic q̄ dicitur q̄si pedum positio. eodez ti. l. prima.

a ¶ Tercio quero. quotuplex est. Dic q̄ duplex[a]. Vna naturalis q̄ndo corporaliter quis possidet. alia ciuilis quādo recedit a re animo nō delinquendi eaz: 7 hec animo retinet̄: 7 valet tantum sicut naturalis. e. ti. l. ij. Vide infra. 5. q. a.

a ¶ Quarto quero. q̄s potest acquirere possessionem. Dic q̄ quilibet sane mentis per se: vel per alium. vt dicetur infra. 6 q. e. ti. l. iij.

¶ An laicus habet possessionez in decimis. decime. 3. q. e.

a ¶ Quito quero. que res possunt possideri. Vide supra. i. q.

a ¶ Sexto quero. qualiter possessio q̄ritur[b]. Dic q̄ quo. appe. nō reci. vbi dicit predicta eē vera in possessorio retinēde: cum vterq; dicit se in solidū possidere. vt in. spec. de libe. cōcep. 5. nūc dicēdū. v. xxij. Et secus est in alijs possessorijs in q̄bus debet procedi ordine iudiciario: nisi in notoria spoliatiōe vbi non est necesse nisi sola facti positio. vt i spec. ti. de notorio. 5. iam dixi. et quid. quādo nemo eoz q̄ pretendunt se habere des tenet possessionē: tamen vterq; pperat ad eam occupādā. vide que scripsi. hereditas. 4. q. a. sup. v. possessionem. v. heres interdux. in vsi. est tamen. 7 ibi vide quid iuris in rebus spiritualib⁹ seu ecclesiarum. 7 q̄d fiendū quando aliq̄s timet ne alius suā possessionez inuadat. vide ibi.

a ¶ Duplex. Vtrū verbū possidere simplicit prolatum significet ciuilē possessionē: an naturalē: an detentatiōem corporalē. Dicas: aut pfertur a lege: 7 intelligit̄ de ciuili possessiōe 7 osecutiue intelligit̄ etiā de naturali nō principaliter: vel dic intelligi secūdū subiectā materiā. Si autē pfert̄ ab homine: aut procedit cōtractus vel cā bene surgat plena possessio: 7 tunc de ea intelligitur. aut non procedit talis causa: vt si quis dicat talis possidet ex cōducto per istam adiectiōem ex conducto verbū possidet ponitur pro detinet si est simplex colon⁹: sec⁹ si perpetuus vel ēphiteota seu feudatarius. De quo vide latius per bal. in. l. qui ex cōducto. i. q. C. coia de vsuca.

b ¶ Queritur. Quero qualiter possessio iuris epalis vel archidiaconalis acquirat̄. Secūdo quero qualiter acquirat̄ possessio iuris canonicalis. Tercio q̄ritur qualiter acquirat̄ possessio iuris prebendalis. Quarto qualiter peroat̄. Quinto an ille qui est in possessione dignitatis possit agere noie dignitatis.

© Biblioteca Nacional de España

Sexto an potest exigere: vel ei sponte solui. Septio an potest agere vel presentare possessio iuris canonicalis. Octauo an subditi teneantur ei obedire ꝛ sua as sentẽtias timere. bal. in l. si aquam. a colũ. xviij. vsq; in fi. C. de serui. Et in dicta l. si aquam. vide circa materiã possessiõis: plures questiones que ibi ponũtur p bal. vide infra. e. q. g. super. v. contradictioni.

¶ Si opponit crimen preuiso de beneficio an per hoc impeditur in adipiscẽda possessione. b. in. c. accedẽs De accusa. Totius fundi possessio transfert etiam si vnũ fũdi angulũ quis ingrediatur. ff. de acqui. posse. l. possideri. §. qꝫ autem. ¶ Itẽ restituta vna re hereditaria omnes res hereditarie restitute intelliguntur si ea mente restituantur vt effectus restitutiõis trahat ad omnes. vt. ff. ad trebell. l. restituta. i pũci. Item si legatur vl tradatur instrumentũ in quo cõtinet ẽptio predij vel alteriꝰ rei ipa res intelligitur legata vl tradita. vt C. de do. l. i. Et ff. de lega. j. l. si seruũ filij. §. eũ Et hoc itelligas cum distinctiõe scripta infra. e. q. d. super. v. rei. v. instrumentis. ꝛ licet de equitate est similiter dicendũ tamen de iure scripto est contrariũ: quia licet p bñficiatum ipsius beneficij quesita sit possessio vnius rei noie ipsius etiam aliarũ rerum: non tamẽ p hoc ad eam adipiscendaz requirit animꝰ acquirentis ꝛ actus corporal eius aut alterius pro eo tenẽtis vel intrantis: aꝫ non acquirit possessio. e. ti. l. sexta.

b ¶ Per alium enim queritur possessio nobis vt p filiumfamilias nostruz: vel seruum: vel procuratorez nomine meo recipientem. Sed ꝛ in rebus extra castrense peculium vel q̃si: filio traditis ipsius filij nomine nõ soluz filio sz ꝛ patri ratione vsusfructus queritur possessio. e. ti. l. iij.

c ¶ Itẽ tutor: curator: aut sindicus ciuitatis adipiscuntur possessionez nomine eorum quorũ administrationez gerũt. e. ti. l. iiij.

d ¶ Sunt tamen casꝰ in q̃bus nõ requirit ad possessionẽ acquirendã verus actus corporalis. nã per clauiũ traditionẽ in cõspectu horrei vbi sũt merces comparate acq̃ritur possessio merciũ licet nõ sint in conspectu. e. ti. l. vij.

e ¶ Item per traditõez (s. per dñm rei factã donatario vel emptori) pristine (pristinã litterã intelligeillã q̃ fuit facta venditori: vel donatario a vẽdẽte vel donãte) littere emptiõis: vel donatiõis reiª. vel faciẽdo supra littera nouam (supra ſram nouã intellige illã q̃ modo fit emptori seu donatario) eiꝰ: ꝛ tradẽdo q̃ritur possessio rei litteram recipienti. e. ti. l. viij. pignus. §. q. c.

f ¶ Si aliẽo tibi rem meaz mihi retento vsufructu: vel arrendo a te fructus eius: aut cõstituo me eaz tuo noie possidere: queritur per hoc tibi possessio: licet corporaliter nõ apprehẽdidisti. e. ti. l. ix

g ¶ Itẽ si domino venditore sciente rem occupat ẽptor sine ꝓtradictioneᵇ omniũ aliarum reruz in eodem beneficio cõprehensorum quesita intelligitur esse possessio. De quibus per dy. in. c. beneficiũ ecclesiasticum. §. tercio queri posset. de regu. iu. li. vj.

a ¶ Rei. pone qꝫ in instrumento continet qꝫ talis vendidit et tradidit: nũquid per tale instrumẽtum probetur traditio Dicas: aut res est mobilis vel semouẽs que potuit tunc tradi: ꝛ tunc instrumẽtuz probat traditionẽ: aut ẽ res immobilis vl mobilis q̃ non potuit tunc tradi: ꝛ tunc operatur licentiam accipiẽdi possessionem ipleto tamen prius qõ debet impleri ex parte sua vt. C. de acqui. possess. l. ij. per cy. nec dicit instrumentuz falsuz: quia ista non sũt verba notarij: sed verba cõtrahẽtiũ relata p notariuz. de quibus per bal. C. de ꝛ traben. emptio. sup Rca v. decisiono q̃ro pone. ¶ Et vide que circa hoc scripsi. dominiuz. z. q. tt. super. ver. traditionez. ver. qualiter. ꝛ. v. instrumentis emptionum.

b ¶ Contradictione. Si possessio est vacãs: puta possessio ecclesie quã quis vult adipisci. an req̃

ritur sciẽtia vel patiẽtia alicui⁹. Dicas q̃ nõ in iuribus priuatorum: secus in iuribus ecclesiarum: qr̃ req̃ritur sciẽtia custodis ⁊ eius ad quez pertinet illud ius dare vel cõfirmare: nõ autem si nuda electio pertineat ad aliquem. Idcirco requirit illius sciẽtia. Si quis velit querere aliquã q̃si possessionẽ p̃uidẽdi vel ꝯfirmandi. vide glo. in. l. si aquam. C. de seruitute. De quo ibi per bal. in. viij. colum. Et vide circa boc. s. e. q. a. sup. v. queritur.

a ¶Amittit. Per quos. ⁊ qualiter. et quot actus perdat possessio in iuribus incorporalib⁹: et quod remedium cõpetit perdenti Inno. in. c. querelaz. de electi. ⁊ bal.

aut venditor tradat eaz emptoris procuratori: q̃ ritur ẽptor possessio vera. e. ti. l. x.

b ¶Item per traditionem possessoris: aut alterius eius mandato: vel iudicis ex cã solutiõis: seu qr̃ eam iudici aliter euincit querit accipienti possessio vera. sed nõ per missionẽ ex primo decreto: nec per vim: furtuz: aut rapinã. e. ti. l. ix.

i ¶Per missionem autez in possessionem ex causa dãni infecti querit missio possessio: ⁊ nõ cauens amittit eam. e. ti. l. xiiij. ¶Quandoq; tamẽ missus ex primo decreto efficitur possessor. primuz decretum. 6. q. b.

¶Qualiter querit absẽti possessio beneficij per procuratorez: aut ñegociorum gestorẽ. beneficium. 4. q. c.

¶An i depositariũ trãsfertur possessio. depositum. u. q. a.

¶Si volui tibi donataz rem post tempus esse alteri⁹: an finito tẽpore q̃ritur ei possessio sine aliquo adminiculo. donatio. 3. q. c.

¶An requirit ad acq̃sitionẽ possessionis q̃ p⁹ aditionez apprehendat heres: vel eius procurator rerũ hereditariarum possessiõez. adito. 2. q. c

¶Qualiter pregnãs mittitur in possessionẽ rerũ hereditariarum nomine ventris. pregnãs. 3. q. b.

¶Pignus traditum vere possidet creditor. vis 4. q. b.

a ¶Septimo quero. qualiter possessio retinetur. Dic q̃ solo animo. e. ti. l. ij. ⁊ xij. Vide s. 3. q. a

b ¶Aut per aliũ possessoris nomine rem tenentez retinet possessio. nam licet inquilinus: colonus: aut arrendator corporaliter rem teneat: non tamen possidet: sed qui sibi locauit: aut arrendauit: ideo eam prescribere non potest. ¶Feudatarius autem: aut ẽphiteota: aut vsufructuarius possidet rez in qua illud ius habet. sed nõ põt eã tempore contra p̃petarium p̃scribere (. s. ei⁹ dñium: ꝫ annuuz cẽsum bñ potest p̃scribere). e. ti. l. v. ⁊ xij.

¶Qualiter tenetur possessio iuris patronatus: patronus. 4. q.

a ¶Octauo q̃ro. qualiter amittit. Dic q̃ p vnda tõez coopientẽ terrã possessaz. Itẽ si res possessa piscit ī flũine vl mare: sed dñium nõ perditur

in. l. si aquam. C. de seruitute. in colum. xviij.

¶Quando iudex per vim sue iurisdictionis aliquez mittit in possessionem: puta expellendo colonos detentorez reruz: an per istam violentiaz iudicis tercius possessor priuetur possessione. Tu dicas q̃ nõ: quia violentia iudicis nõ nocz possessori non citato: licet expellatur colonus de fundo quia vis iudiciaria ad ista se non extendit. hec dicit notabiliter Inno. extra. vt li. non conte. c. quoniam frequenter. De quo p bal. l. ob maritorũ. C. ne vx. p ma. in colum. fi. Ad hanc questiõez potes adaptare que scripsi. rescriptum. 3. q. f. super. v. bona.

b ¶Perditur. Occupans possessionem rei alicuius vacantẽ tenetur cõditiõe ex. l. cum quereba tur. C. vnde vi. vt ibi per salic. Et glo. ibi dicit q̃ possessio dicitur vacua que a nomine possidẽtis nec animo nec corpore.

¶Quero: qñ hoc inueniri pos

© Biblioteca Nacional de España

sit q̄ possessio sit vacua aīo ꝛ corpore. ꝛ dicta glo. rñdet q̄ pluribus modis p̄ot accidere: q̄ vide ibi. Sed quero: pone q̄ vacabat ciuilis ꝛ naturalis animo ꝛ corpore in persona vnius: sed nō ciuilis in p̄sona alterius: an sufficiet vt is in cui⁹ persona vacat animo ꝛ corpore agere possit. Dic q̄ sic: ideo vsufructuari⁹ recuperet suam naturalē abeo vacantē: licz ciuilis nō vacasset in persona p̄ prietarij. Quero quare in casu nr̄o nō datur interdictū vnde vi. Rñdeo vt in glo. dicte. l. cuz querebat. quia illud exigit violentiā factaz in personā. Et q̄re nō datur interdictū q̄ vi aut clam. Rñdeo vt ibi in se. glo. Et quare nō dat ꝯ ditō legis. ſi q̄s in tātam. C. vñ vi. Rñdeo vt i eadē glo. Et q̄re nō dat actio vi bonorū raptorū. rñdet eadē glo. q̄ duplex ē ratio. vna quia illa exigit violētiā fcāz persone. alia quia illa. l. hēt locū q̄n res ē mobilis. ſz hec. l. cū q̄rebat q̄n res est immobilis. Quero q̄d ſi quis occupat rem hereditariā iacentem. glo. in dicta. l. cū q̄rebatur dicit q̄ hec. l. non habet locū: q̄ hec. l. loquitur quando res est in bonis alicui⁹ ac illa in bonis nullius est. Vide circa hoc. furtū. 6. q. c. ff. ꝟ. iacēte Quero: q̄d ſi hereditas erat adita: sed huiusmōi rei occupate nondum fuerat apprehensa possessio. Dic q̄ nō habet locum: sed heres habet subsidiariū remediū. l. interdictum quoz bonorū. Quero: quid ſi erat occupatoris: sed vacans ab alio qui prius possidebat. Rñdeo. pla. dicit dcām. l. cum querebat. locū nō habere ſi opponit exceptio dominij quā probet in cōtinēti. sed cōtra glo. facit vt de dominio nō possit excipi. l. ſi q̄s a se funoū. C. ad. l. iul. de vi. Sz tu dicas illud verū in possessiōe recuperāde hic adipiscēde. Quero ego cedi in possessiōe rei mee: tu occupasti eam vacātem: ꝛ postea cecidisti ab ea ꝛ ali⁹ occupauit: ego volo agere cōtra eū ꝛ tu similit: q̄s nostrū prefertur. Dicit glo. in dicta. l. cū querebat. q̄ tu. Sed cōtra: quia lex ista est inuēta in fauorem dñoꝝ: ꝛ equitas dictat dñm preferri: ꝛ hoc tenet bar. in dcā. l. cum querebatur. ſi simul cōcurrāt: sec⁹ ſi secūd⁹ tātū ageret quia impediri nō posset quia alius dñs esset a quo prius vacasset.

Quero: pone q̄ occupator fuit ēiectus a tercio: an ipse tenebit dño a quo prius vacauit possessio. ꝛ glo. in dicta. l. cū querebatur dicit q̄ ſic: quia ipe habet interdictum propter violentiam in se cōmissaz. ꝛ qz obligat⁹ est ex dolo saltē presūpto cōditione ex dicta. l. cū q̄rebat. vt dicā i sequēti q̄one. ꝛ ita tenz bar. Quero: q̄d ſi nō deiect⁹ ſz aliter desijt possidere ꝛ sine dolo. glo. ibi hāc q̄onē format ſz nō soluit. bar. in dcā. l. cū q̄rebat. dicit q̄ tenet: qz iā erat obligat⁹ ex dolo suo presūpto. ego puto q̄ ad restitutōez possessiōis nō tenet: ex quo supponit q̄ sine dolo desijt possidere. ſz p̄ fructib⁹ perceptis antea sic. Et ideo dico in hac q̄stiōe p̄cedēti vt ſi fuit deiect⁹ fcō suo culpabili teneat: sec⁹ ſi sine facto suo: vt p̄ inundatiōez aq̄z: vel violenter ab alio sine ei⁹ culpa: nec dol⁹ p̄sūpt⁹ in occupādo nocet p̄ futuro tpe. vnde sine dolo ꝛ culpa desijt possidere. ꝛ hoc puto in rei restitutiōe: vt dixi. Quero an hic exigat dol⁹. glo. i dcā. l. dicit q̄ sic Q̄d itelligo p̄sūpt⁹ ex eo q̄ scit rē suam nō esse. Quero ad declaratōez p̄me dcōz: q̄d ſi in casu nr̄o credidit suā eē. dicit gl. pe. i dcā. l. cū q̄rebat q̄ ipa ꝟstitutio locū nō hz. Quero: q̄d ſi occupator alij vēdidit q̄to tpe p̄scribit q̄ emit. Et re

b Item ſi corpus humanū sepelit⁹ in terra possessa: quia efficit⁹ religios⁹ locus. e. ti. l. xiij. dominiū 3. q. l. ee.

b Item ſi colon⁹ me⁹ aut arrēdator rē alij tradat: sed tūc possessionē p iudicē possum recuperare nō per me. idem ſi expellitur: sed ꝛ tūc recuperabo per iudicez vt supra Sz ſi malicioſe rem deserat nō perdo possessiōez Eodē ti. l. xij.

c Item liber hō per seruitutē supuenientez perdit omniū rerū suaꝝ possessiōem: quia nō p̄ot possidere q̄ ab alio possidet Eodē ti. l. xvj.

Item rei immobilis possessio perdit⁹ per deiectionem: aut occupationē: ſi postea veniens possessor nō admittit⁹: aut suspicat⁹ se repellendum ſi iret. Sed p̄ot eā per iudicem occupare. Mobilis autē possessio p̄dit⁹ ſi furata sit possessori: vel p̄dita: nec p̄ot inuēiri cuz diligenti inquisitiōe ſi tenebat⁹ sub poētis custodia. ſi āt sb alteri⁹ teneba tur custodia vt ꝓmodatari⁹ statī p̄dit⁹ ea amissa nisi sit seruus: q̄ quocunq̄z pgit dñs possidet eū.

© Biblioteca Nacional de España

spõdeo vt i dcã. l. i glo. si. Quero q̃ liter forma/ bit libellus in ordiõe ex dcã. l. cũ q̃/ rebat. dic ó hoc ꝛ de pre dictis p sali ce. i dcã. l. cũ q̃rebat. L. vñ vi. de q̃/ b⁹ vide etiã ibi per bar.

¶ Positi ones. po/ sitio. et si q̃s aduersarij po sitiõib⁹ ifra octo dies si/ bi p iudices assignandis directe cuili bet earũ nõ rñdeat: hẽt p confesso. et idẽ si rñdeat qõ nescit. or de. de briuie sca. trac. iij. l. xxvj. p re/ gẽ ioãnẽ. ſ. Quero nũ/ q̃d iterroga tiõib⁹ ꝛ po sitiõibus sit sufficiẽs rñ/ sio cũ rñdet ofiteri rẽ ita se hẽre nõ q̃ aliud non sit credere ꝛ ali ud eẽ: ſz q̃ i sta rñsio per vbuz credo releuat ad/ uersariuz ab onere pbãdi. ꝛ iõ lz ex cõfessiõe fcã i iudicio orit actio q̃ ppe nõ ofessio ſz releuatio ab onere p/ bãdi. Quero nũq̃d ille q̃ nõ pt applicare animũ suũ ad credẽdũ vl diſcredẽdũ possit pcise cogi ad rñdẽdũ. dic si q̃dẽ dato aliquo termio iste posset se iformare: dabit sibi termin⁹ ad deliberate rñdẽ dũ. si ãt nõ pt se iformare vt q̃ iterrogat sup vi ta vl morte ei⁹ q̃ ẽ vltra mare. glo. i auteñ. princi

e. ti. l. xvij.

e ¶ Itẽ per fugam feraruz vel missiõem in loco: vl lacu magno: perdimus possessiõem earum. e. ti. l. finali.

a ¶ Nono quero. quis est possessionis effect⁹. vn⁹ quia sine ea nõ pscribit s. 7. q. b. pscriptio. 4. q

¶ Itẽ possessor nõ est ex/ pellend⁹ sine iudice. vt supra. 8. q. b.

¶ Itẽ possessor quando/ q̃ facit fruct⁹ suos. pmũ decretũ. 6. q. fruct⁹. i. q.

¶ Itẽ semel possidẽs pre sumit possidere: nisi cõ/ trarium pbetur. proba/ tio. 2. q.

¶ Item actore nõ pbãte absoluit possessor: licet de titulo non doceat. a/ ctor. 4. q.

¶ Item a bone fidei pos sessore presentat⁹ etiã li/ te mota habebit benefi/ cium. patronus. 4. q. b.

¶ Item oportet q̃ impe trans beneficium faciat mentionem de eius pos/ sessione. beneficium. 4. questione. d.

¶ Itẽ possessor soluit de

cimã. decime. 5. q:

¶ Item contra possessio nem peregrini nõ valet rescriptum. peregrinus. 2. questione.

¶ Item valet emptio rei sue ratione possessionis. venditio. 3. q. d.

¶ Item prefert secũdus emptor si habet anteq̃ primus possessionez. vẽ ditio. 5. q. b.

¶ Idem in pignore. pig/ nus. 7. q. m.

¶ Item in pari causa tur pitudinis potior ẽ cõdi/ tio possidentis. solutio. 8. questione.

¶ Magnũ est enim cõmo dũ possessiõis. traditio. 4. questione.

¶ Item facit occupantẽ alterius possessiõem sine iudice puniri per modũ positũ siue traditũ. vis. 4. q.

¶ Et facit spoliatum an te omnia restitui. vis. 4. questione. n.

¶ Positiones. Vide. in/ terrogatio. per totũ.

¶ Posse. Vide. regula. 2 questione. regula. 15. rex 9. questione.

pales psone. L. de iura. calũ. di/ cit q̃ ñ tenet rñ dere: tñ si iudex iperit⁹ pcise co gat ad rñdẽduz dz rñdere pmis/ sa negatiõe: vt ñ credo eũ mor tuũ vl nõ credo eũ viuere nõ dz negatõez p⁹ po nere: q̃ negatõ p⁹ posita signi/ ficat mẽtis q̃li/ tatẽ iuris: ſz p⁹ posita signifi/ cat fci existẽtiã. ꝛ ista ẽ cautela glo. i dcã auteñ pricipales. Et i dẽ dicit spec. in ti. depositio. ſ. vj. v. itẽ siue. tñ ista cautela pa/ rũ pdest: q̃ rñ/ sio pmissa nega tiõe nõ hẽt pro cõfessiõe vel ne gatiõe: cũ nõ re ferat se ad fci ex istẽtiã nec rele/ uat aduersariuz ab onere pbã/ di. vñ rñsio non ẽ cõgrua: tñ ille q̃ sic rñdet ñ pt reputari contu max eo q̃ nõ te net respondere. Quero: nunq̃d cuilibz iterroga tiõi sit rñdẽduz q̃b⁹ positiõib⁹ sit rñdẽdũ. ꝛ q̃/ b⁹ nõ. vide per h. i. c. i. de li. cõ test. i fi. ꝛ dicas

scõm bal. ꝛ glo. i dcã. l. pricipales pſõe: q̃ q̃dã sunt positiões q̃b⁹ nõ ẽ rñdẽdũ. Nã si positio ẽ icerta nõ ẽ ei rñdẽdũ nisi declaret: q̃ cũ fiat ad pbãdũ dẽt eẽ positio clara sicut pbatio dz eẽ clara. Scõo nõ dz re spõderi positõi iptinẽti. dicit ãt positio iptinẽs que nõ facit ad cãm fũdãdã nec ad eã adiuuãdã. illa aũt dicit ptinẽs q̃ cãm fũdat: vl cũ alia positiõe p idire ctũ ad cãz facit. Ex hoc apparet q̃ ẽt illa positio q̃

© Biblioteca Nacional de España

pſūptiue facit ad cām dicit ptinēs. vbi gra volo p/bare de p iti dnio facio positōez de pterito. nā ex p/terito pſūptiue iferē i pnti vñ positio ē ptinēs. Ter cio nō oz rnderi positioi ōrie. hoc pt itelligi duplici ter. vno mō qſi tua positio ē ōria mee: ⁊ ābo iura/m⁹ de calūnia: nō oz rnderi hinc vl in rōe ōrietatis. Itē q. quodām mō pt dici rnsū ex quo ōriū ē positz ē eni q̄dā rnsio sine iterrogatioe. Scdo mō pt itelli/gi qꝙ qñ rndit sup vna positioe vnū nō cogor p⁹ ea rndere sup positioe q̄ dependet ex illa: ne cōtingat qꝙ sim mihi cōtrari⁹ ⁊ plur⁹ ex varietate rnsiōis. Est ēt alia rō q. pt dici supa rnsuz eē. nā negato pncipio videt negata oia q̄ sequūt. Quarto nō tenet ās rn/dere de fco alieno: hoc itelligo si deliberādo sup ta/li rnsioe nō pt in rndēte cadere certa opinio: al⁹ dat sibi termin⁹ ad deliberādū ⁊ cogit rndere. vt nōtur ff. de iterro. ac. l. iterrogat⁹ q̄. Quito nō cogit ās rn/dere positioi iuris: itelligo i positioe iuris scripti ſr quo nō recipit pbatio nisi p aptura libroz. si āt es set pbabil eēt poibile: vt si sit positio de cōsuetudi ne. vel si i ista ciuitate fieret positio de statuto floz tie qm fci ē: ⁊ idiget qñqꝙ pbatioe. vt i. c. i. de cōsti. li. vj. hic adde qꝙ vbicūqꝙ sit positio sb aduerbio ca nōice vel legitime vel soleniter vl sub sili vocabulo illa dicit positio iuris. vt no. spe. i ti. ō pbati. ſ. qui to. v. in quito vo. Itē scōz bar. i dcā. l. vbicūqꝙ nō ē rndēdū positioi iuri vel nature ōria. vt. ff. de iterro. acti. l. ofessioib⁹. ⁊. l. si is. Sexto nō oz rnderi positi/oni negatiue: qz rnsio fit ad releuādū ab onere pbā di: sz ponēs negatiuā nō hz necē pbare: ergo nō ē ei rndēdū. vt tenet glo. in dcā auten. pncipales. Si aūt hēret necē pbare tūc videret qꝙ eēt rndēdū. vt in. c. i. de ofe. li. vj. ⁊ hec q̄o ibi decidit. bal. i dcā. l. auten pncipales. tenet hoc. Sz bar. i dcā. l. vbicūqꝙ. ff. de iterro. act. tenet idistincte qꝙ positioi negatiue ē rndē dū licz talis negatiua nō possz pbari p istrumēta vl test⁹: tamē pt pbari p cōfessioem ptis. Et adde ꝑm bal. i dcā auten. pncipales. qꝙ dicit positio negatiua illa i q̄ pōit dictio. absqꝙ. vt nōt cy. C. de pbati. l. a/ctoz. in. q. iij. hoc vez qñ ista dictio vēit ad exclusio nē alic⁹ affirmatiue: ⁊ ipa ex se nō iplicat affirmatiuā Uerbi gra: pono qꝙ res fuit absqꝙ eo qꝙ tali die pcu/rē ticiū: qz tota illa die fui absens. nā ista positio nō dicit mera negatiua: qz negatiua insurgit ⁊ orit ex affirmatiua. nā ex hoc qꝙ alibi fui sequit qꝙ nō fui illic vbi dicit me delinq̄sse. hoc tenet spec. ti. de po/si. ſ. i. v. pozro. adde vt dicit dcā glo. qꝙ licet de nega tiua nō sit fiēda positio: tñ iudex pt iterrogare ex of ficio. Et adde hic qō nōt Inno. ⁊ ho. ex. de accusa. c ſr his. vñ q̄rit dcā glo. vtrū ās sepi⁹ de eodē ⁊ super eodē possit iterrogari. ⁊ tenet qꝙ nō nisi ex noua cā i terroget. Et dicit qꝙ noua cā ē si nūc sint apte atte/statiōes q̄ pus nō erāt apte. vñ nūc oz credere qꝙ añ diſcredebat ideo pt iterrogari. Ista glo. pſuppōit qꝙ aptura pcess⁹ testiū nō impediat iterrogatiōes: qō in telligo vez qñ fiūt ex officio iudicis. vt ex. de fide i/stru. c. cū ioānes. positiōes tñ nō debēt fieri i pn̄ cipali p⁹ testiū apturā. vide. s. v. prio. i. vsi. de/inde q̄ro quo tpe. ⁊ i. vsi. se. Sūt ⁊ alie positiōes ab⁹ nō ē rndēdū. nā supflue positioi nō ē rndēdū Et ē hoc ō cauillatiōes aduocatoz̄ q̄ easdē posi tiōes sepi⁹ repetūt. nā ex quo semel ē rnsum: nec pareo nec teitis cogit iterato rndere. Itē nō tene tur ās rndere positioi captiose. dicit aūt positio captiosa a capiēdo: qñ i neutrā ptē pt re⁹ sine pe riculo rndere: nā neo tenet se illaqare. Itē nō te/net ās rndere positioi qñ ē iplicita seu mltiplex Uñ si nō rndet nō ppterea iterrogat⁹ hēt p ofes so. vt i pdcā glo. Sz qō si positio iplicita otinet vez i pte ⁊ falsū i alia: vtru rōe ptis false poterit totū negari. pallegata glo. dicit qꝙ sic. Idē notat in. c. psentiū. de testi. li. vj. i glo. q̄ incipit sigillati ⁊c. Et idē tenet spec. i ti. de posi. ſ. hi. v. rij. De hoc vide q̄ pleni⁹ scripsi. j. e. v. Item si positio. Itē nō tenet ās rndere positioi criminole: vt i p allegata glo. auten. pncipales. ⁊ spec. ti. de posi/ti. ſ. vij. v. rix. Sz bar. i. l. fi. ff. de his q̄ vt indig. Et Inno. i dcō. c. duduū diuersimōe i hoc casu loq̄/tur. vide hoc. h. i dcō. c. duduū. ij. ō electi. 2. di. Et vide. iuramētū. 4. q. 2. sr. v. iuramēto. Sz tu di/cas aut ās iterrogat sup crimine delato sibi iu/ramēto decisoz̄io: tūc tenet rndere. Aut interro/gat sup crimie ad aliū effectū: ⁊ tūc refert. aut ad pparatōem iudicij ⁊ talis iterrogatio ē de natura cause: ⁊ oz iterrogari. aut ad ichoatōem iudicij: ⁊ oz silr iterrogari ppter necessitatē iudiciarij ordi/nis q̄ ppe incipit a cōtestatiōe litis. Aut iterroga tur p⁹ litē cōtestatā sup positioib⁹ crimiosis: ⁊ nō tenet rndere: qz nō tenet se pdere: nec tenetur aduersariū releuare ab onere pbādi. Sz qō si posi tio nō fit sup crimie sz sup ifamia. vbi gra: pōit actoz qꝙ publica vox ⁊ fama ē qꝙ re⁹ ē public⁹ v/surari⁹ nūqd tūc ē rndēdū. dicit Inno. i dcō. c. du dū. de electi. qꝙ i causis spūalib⁹ ē rndēdū sz i tpa lib⁹ nō sup positioe vel articulo de ifamia: ōsidē ra ergo qꝙ cā vsuraria licz sit eccliastica nō tñ est spūalis. ⁊ ideo videtur qꝙ re⁹ nō teneatur huic po sitioi rndere. Itē q̄ro qō si positio sit de sētētia nō de crimie: vbi gra pōit actoz ō reū qꝙ ipe als fu/it pnūciat⁹ vsurari⁹: ista ppe nō ē positio crimi/nosa qz potuit snia iusta eē. Sup hoc ēt videtur dicere Inno. vbi s. qꝙ i cā spūali sit rndēdū sicut sūt cause bnficiales ⁊ siles: sz i cā tpali nō sit res/pōdēdū: ergo i cā vsuraria nō ē respōdēdū: qz li/cet nō sit crimiosa tamē tēdit ad crimē pbādū. nā ex snia cōdēnatoria ās pſūitur criminos⁹. Sz nūq̄d testis tenetur respōdere an sit criminos⁹. Dic qꝙ nō. vt nōt Inno. i dcō. c. duduū. Sz nūq̄d ille q̄/ceit iuri vel liti cogitur respōdere positioib⁹. di cit ibidē Inno. qꝙ nō qz ām mō sup pcessu cause iste nō ē fatitāb⁹. Itē nō tenetur pcurato⁹ respōdere positioi sup aliquo emergēti: de quo pbabiliter

© Biblioteca Nacional de España

nō imputetur domino si nōdū instruxit procuratorē nisi habita deliberatiōe alīs dilatiōe ad ꝯsulendū dñm. Secꝰ in principali negocio sup quo a principio instrui debuit. vt nōt Inno. ꝛ ho. i. c. in pꝰ tractādis. de iura. calū. Quero an in positiōe admittatur hec rīsio. credo ꝙ put in istrūēto ꝯtinetur. dicit spec. ꝙ sic si i positiōe fit mētio de istro vt in spec. ti. de teste. §. ālīter. v. cetex. Et bal. i l. errores eox. C. de erro. aduo. dicit ꝙ si in illo instrūēto nō sic cōtinet illa positio nō intelligetur cōfessata: qꝛ ē cōfessio inefficax. De predictis p bal. i dcā auteñ. principales psone. C. de iura. calū. De q̄bus vide etiā p bar. i dcā. l. vbicūq; ff. de iterro. acti. Quero nūq̄d ois cōtumax in non rīndendo possit haberi p cōfesso. Breuiter dicas ꝙ q̄dā interrogationes fiunt ad litis ꝓparationem quedā ad litis cōtestatiōem. quedā post litis cōtestatiōem ad veritatis indagatiōem. Dico ꝙ in primis que fiūt ad preparationē cōtumax habetur pro confesso. vt. ff. de interro. acti. l. de etate. §. qui tacuit: nisi forte ꝓbet contrariū. vt. e. ti. l. filius. In secūdis vero q̄ fiūt ad litis cōtestatiōez cōtumax q̄ nō vult rīndere nō hēt p cōfesso. In alijs vero q̄ fiūt pꝰ litis cōtestatiōem ad veritatis indaginē cōtumax habet p cōfesso. vt in. c. ij. de confe. li. vj. vnde ille q̄ nō vult rīndere positionibꝰ habet p cōfesso tribꝰ cōcurrētibꝰ. primo ꝙ positiones sint sibi lecte ꝛ date intelligi. Secūdo ꝙ sit iussus ꝛ monitus respōdere per iudicē in pāsentia: nō per nunciū in absentia. Tercio ꝙ cōtumaciā suā nō possit excusare. nā si pōt infringere contumaciā nūq̄ habetur p confesso: pōt autē eā infringere qñ ē talis positio cui nō debuit responderi vel non debuit rīnderi tūc: sz dato termino ad deliberandū ꝛ iudex noluit dare terminū vt ista oia ꝓbāt in textu ꝛ glo. in dicto. c. ij. de confe. li. vj. ꝛ per bar. in auteñ. principales persone. §. ꝙ si actor. in fi. C. de iureiurā. pp. ca. Et dicit Inno. ꝙ ille q̄ non rīndet tūc videt esse contumax qñ potest plene rīndere. vt ipe notat extra. de electi. c. cū in cūctis. in glo. q̄ incipit: cū mensiū. alibi dicit Inno. ꝙ tacere ē psūptio: nō ꝓbatio. vt extra. de psump. c. nonne. p Inno. Sz nūquid est verū ꝙ contumax semp habetur p confesso coram rētibꝰ ꝓdictis. Dic ꝙ sic si confessio sibi nocet. Sz si sibi ꝓdest confessio habetur p negante. Sz nūq̄d ille q̄ nō iurauit de calūnia interrogatꝰ sup positionibꝰ non rīndendo habetur pro confesso. Dicas ꝙ sic: qꝛ non minor ē ꝯtumacia eiꝰ q̄ nec vult iurare nec respōdere q̄z eius q̄ post iuramentū non respondet. De ꝓdcis p bal. in dcā auteñ. principales psone §. ꝙ si actor. C. de iura. calū. Itē si q̄s ē citatꝰ vt veniat rīndendū articulis: nō venit ꝛ ē cōtumax: an dz haberi p cōfesso. vide extra. de cōfe. c. i. li. vj. ꝛ ibi p glo. ꝛ Jo. an. et p ep. i dcā. auteñ. principales. de iureiurā. pp. ca.

¶ Qualiter diffiniat positio. dic ꝙ positio ē q̄dāz positū ad cām ptinēs ꝓbatiōis loco succedēs: hñs ī terrogatiōez ānexā. Et bene dico positū: vt patz ex ꝯsuetudine iudicioꝝ ꝛ ex ethimologia vocabuli. Deinde q̄ro: ad q̄d inducte fūt positiōes. Rīndeo breuiter ad hoc vt ponēs p rīsionē aduersarij ab onere ꝓbatiōis releuet. qđ patet. ff. de iterro. ac. l. i. ī fi. qđ ēt sētit glo. in dcō. §. ꝙ obseruari. C. de iura. calū. in glo. q̄ incipit. ꝛ sic. ꝛc. in fi. Deiñ q̄ro quo tpe fiant positiōes. rīndeo eo tpe quo fiūt ꝓbatiōes. ꝛ iō positiōes q̄ fiūt sup emptorijs vel negocio principali debēt fieri pꝰ litē cōtestatā ꝛ pꝰ iuramētū de calūnia generaliter ꝑstitū: qꝛ cū loco ꝓbatiōis succedāt ꝛ ꝓbatiōes illo tpe debeāt fieri. ergo ꝛ ipe positiōes: in emergētibꝰ vo ꝛ coincidētibꝰ ante litē cōtest. debēt fieri positiōes cū in eis sp̄alr de calūnia iuret. Deinde q̄ro: vsq; ad qđ tēpꝰ possūt fieri positiōes. rīndeo ꝙ q̄dā fūt positōes regulares q̄s ps facit pti seu iudex ad instātiā ptis: ꝛ ille dēnt fieri añ cōclusionē. q̄dā sūt irregulares q̄s iudex facit ꝓpo motu: et iste pñt fieri pꝰ cōclusionē cē. vt. ff. de interro. ac. l. ī ꝛ extra. de fide instru. c. cū ioānes. Et an aptura ꝓcessꝰ testiū impediat positōes. vide. ij. v. ꝓpo. i. vsi. vj. nō dz. in fi. Deiñ q̄ro vbi debeāt fieri positiones. Rīndeo ꝙ añ iudicē. ꝛ si q̄dē fiāt cā plene cognita ad litis decisiōez: ꝛ tūc i loco cōsueto maiorz. vt. l. pe. ff. de insti. ꝛ iur. ꝛ. C. de dilati. l. a ꝓcedēte. si aūt ad litis ordinatōez cū cause cognitiōe sūmaria: ꝛ tūc a iudice ꝓcedēte domi vel in itinere. vt. ff. de interro. ac. l. voluit. §. i. ꝛ qđ ibi nō. Deiñ q̄ro: a q̄bꝰ debeant fieri positiōes. rīndeo a principalibꝰ psonis. s. actore ꝛ reo cū vterq; de calūnia iurēt. vt. l. ij. in prin. C. de iura. calū. Et si reꝰ aliq̄d asserat ē sicut si onꝰ ꝓbatiōis in se susciperet. vt. ff. de ꝓba. l. circa. Itē a procuratore cū mādato. vt. l. nō solū. i pri. ff. de procura. et hac rōe pñt fieri positiōes principalibꝰ psōis. s. actori ꝛ reo ꝛ eox procuratoꝝ cū mādato. de ꝓdcis p bar. i dcā. l. vbicūq; ff. de interro. acti. ¶ Itē vbi habet tale statutuz de quo fit mētio. s. v. ꝛ si q̄s. ꝙ q̄s negādo vel confitendo rīndeat positiōibus infra certū terminū. ꝛ nisi q̄s eis sic rīndeat hēat ꝓ cōfesso vtruz si eis rīnderet sub exceptiōe: vt si dicat nego me habuisse dcām pecuniaz. Sed si apparet me habuisse dico me expēdidisse in negocijs ipsius dñi: talis debeat se hēre p confesso. dic ꝙ sic: qꝛ nō rīndit simplr qꝛ tūc dicit q̄s simplr respondere quādo respondit sine plica: qꝛ tm̄ ad vnū casū se refert. Sz qñ se refert ad duos casꝰ sec. tn̄ aduerte qꝛ si q̄s rīndit simplr se cūdū verba licet illa vba hēant duplicē intellectum tn̄ dicet simplex respōsio. bar. i. l. heredes. ff. de vulgari. ꝛ pu. su. in prin. Et p eū in. l. stipulatio nō ꝓt. §. si quis ff. de verbo. obliga. Item si positio continet ꝙ mutuaui tibi centum: et in veritate non fuerunt nisi octuaginta. Dicit spēcu. in ti. de positi. §. hi. v. vndecimo. ꝙ reus potest totum negare. vt etiam scripsi supra. e. v. q̄ro nunq̄d. in. vsi. Item non

© Biblioteca Nacional de España

tenet q̃s. ſz bar. tenet ō in. l. ſtipulatō nō p̃t. ℊ. ſi ſtipulāti. ff. de ver. ob. ſ. q̃ i iudiciis iterrogatio de to/to itelligit de q̃libz ei⁹ pte. ⁊ p̄dcā dicit vera q̃n po ſitio otinet aliq̃d falſū i q̃ſtitate ſūme vel in pte rei Sz ſi otinet aliq̃d falſū i q̃litate: vt dico q̃ p̄miſi pre cum fuerit ad diē: vel ſub cō/ditiōe tota pōt negari: quia a/lia res ē. ⁊ tales diuerſitates pp ter q̃s tota po/ſitio p̃t negari: vel nō declarāt p eū i p̄dicta. l. ſtipulatio. in. ℊ fi. ¶ Et ō diuer ſis formis poſi tionū tā actoris q̃z rei. vide ēt p ſpec. li. iiij. fere p totū ſub qua libz decretaliuz titul' ſiue rubri/cis ibi ſcriptis.

¶ Poſſeſſo rium. Vide. a cto⁊. 4. q. f. ⁊ q̃ ibi ſcripſi.

Potens. po tētes iuſticie in obedientes: vel malefactoꝛes de fendentes iuſti/cia cum rectoꝛi bus eos expel/lant a loco ipſo ⁊ eius iuriſdicti one. vt pet'. oꝛde. de toledo: per regē ioānē. ij. anno. 1436. quod confirma tur per eū pet'. i. oꝛde. de madꝛi gal anno. 1438 Vide. captio. i. q. a. ſ'. ỽ. capi. ỽ. j. ⁊. ij. ¶ Homo po tēs non habeat nec emat poſſeſſiōes vel vaſallos v bi eſt cōſuetudo vel ꝓuilegiū in ōriū. vt pet'. lxviij. oꝛde. de madꝛid: p regē alfōſū hoc cōfirmat' pet'. oꝛde. de valladolid p regē ioānē. ij. āno. 1447. Et vi de q̃ ſcripſi. reſcriptū. 3. q. a. ſ'. ỽ. nō valet. ỽ. itē re/ſcripta. ⁊. legat⁹. ỽ. ⁊ ſit ſuſpitione. ⁊. citatio. 9. q. c. ſuper. ỽ. an citatiōem. quaſi p totum.

¶ Poteſtas. Vide q̃ ſcripſi. executio. 10. q. a. ſup ỽ. ptātē. ỽ. q̃s dicit'. i. ỽſi. itē dicit. ⁊ q̃ſi per totum. Et. papa. 4. q. d. ſuper. ỽ. conferre.

¶ Poſſeſſoriū. Vide. actoꝛ. 4. q. f.

¶ Poſtulatio. vide. electio. ſ. q. c. d. aduocat⁹. 3. queſtione.

¶ Poſtum⁹. vide. ſtat⁹. 3. q. teſtamētū. 7. q. d. et que ibi ſcripſi.

¶ Potēs. vide. reꝛ. 15. q. imperatoꝛ. 7. q.

¶ Poteſtas. vide. prin/ceps. i. q. excōicatio. ii. q patria ptās. per totum.

¶ Pubes. vide. religioſ⁹ 8. q. epūs. 2. q.

¶ Publicū. vide. appel latio. 3. q. m. teſtis. 7. q. a. vide. notoꝛiū. homici diū. ſ. q. b. oblatio. 4. q a. epūs. 7. q. b. excōmūi/catio. 13. q. e. cleric⁹. 3. q. d. penitētia. 2. q. b. c. pe na. ſ. q. d. ſepultura. 7. q̃ ſtione. b. c.

¶ Pugna. vide. reꝛ. 21. q. caſtrū. 3. q. rixa. p to/tū. bellū. p. totū. p̄liū. p totū. duellū. per totuz.

¶ Pubes. Quis dicatur eſſe pꝛoximus pubertati. Vide. accuſatio. 6. q. c. ſuper. ver. poteſt ac/cuſari. ỽ. etas non relegat. in. ỽſi. quis dicat'.

¶ Publicum. Ut de hoc aduerbio publice plenā babe as inſtructi onez: dic di/ſtinguendo aut p̄fertur impſonali/ter vt publi ce dicit' au/diui publice dici: et tunc exponitur: ideſt popu/lice: q⁊ a po pulo publi ce dicit'. ſic expōit glo. publica ac/cuſatō: ideſt populica in ſtituta. de ſu ſpec. tuto. ℊ. oino. aut pꝛofertur p ſonaliter q⁊ ad certā per ſonā dirigi/tur: puta ti/ci⁹ publice dixit: ⁊ tunc ſcōm ſubie/ctam materi am ⁊ ei⁹ exi/gentiam ex/poſitio va/riatur. Nam interdum ex ponitur pu blice dixit. i. coꝛā popu/lo: vl ipi po pulo dixit: vt ēt hoc p̄batur. inſti. de iure naturali. ℊ. rīſa p⁊udētū. ⁊. ff. de poſtu. l. i. ℊ. pueritia. Interdum expōitur publice. i. coꝛā publicis pſōis. vt cū. l. dicit q̃ q̃s dz publice ꝓteſtari. vt. C. de his qui pp. me. iudi. nō ap. l. ij. In dubio vbi materia ē i differēs: aduerbiū publice pl⁹ impoꝛtat q̃ palā. vt dictuz publice. i. populice. vt p hugonē ⁊ ca tholicon q̃b⁹ ē ſtādū. de q̃b⁹ p ſalic. i. l. ea q̃dē. C. de accu. i folio. xv. i. ỽ. ad. ix. q. pri.

¶ Punitio. Vide q̃ ſcripſi. pena. q̃ſi p totū

© Biblioteca Nacional de España

¶ Publicatio. Loraz quo fiat publicatio testiū aut instrumētorū ꝛ qualiter fiat. ꝛ quis sit publicatōis effect⁹. vide testis. 3. q. h. sr. v. publicatis. v. corā quo. ꝛ ibi q̄si p totū. ꝛ. e. q. g. sr. v. didicisse. Vide plura circa testium publicatōez: ꝛ circa instrumētorū publicatōez Vide ēt que scripsi. scriptura. 6. q. e. sr. v. alteri⁹ Et circa publicatōez bonoꝝ vide. pena. 3. q. b sr. v. publicāt. ꝛ ephiteoꝝ. i. q. sr v. ephiteoꝝ v. q̄ro v feudo. ꝛ feudū. 7. q. a. sr. v. succedit. v. feudatari⁹ omisit. ꝛ. v. seq̄. ꝛ hereti⁹. 6. q. a. sr. v. regi. et pmū decretu. 6. q. e. et accātio. 10. q. f. sup. v. moriē. ꝛ. e. q. g. sr. v. vl alia. ꝛ peculiū. i. q. a. v peculiū castrense.

¶ Pupillus. Vide q cuz aduersarijs inita nō seruat. 2. pti. ti. xxix. l. i. De quib⁹ vide. trāsfuga i. q. obedientia. 4. q. discordia. i. q. guerra. 6. q. vide. pena. per totuz. castigatio. i. q.

a ¶ Scdo q̄ro. ex q̄b⁹ causis ē fiēda. vide. s pria q

¶ Publicatio. Vide. testis. 6. q. f. ꝛ. 3. q. g. b. i. tabellio. 6. q.

¶ Puteus. Vide. dānū. 5. 9. q.

¶ Pupillaris. Vide. substitutio. 2. 3. 4. 5. q.

¶ Pupillus. Vide. lex. 9 q. sodomita. 4. q. tutor per totū. impubes.

¶ Purgatio. Vide. clericus. 5. q. 8. episcopus. 7. q. sententia. 9. q. c. īpotentia. 2. q. d.

¶ Purgatoriū. Vide. penitentia. 5. q. indulgentia. 4. q. eucharistia. 7. q

Planctus. Primo q̄ro an est licitū plangere pro defunctis. Scias q tenētes insimul mori corpus ꝛ aīam: ꝛ iudicij resurrectiōem ꝛ salutionem nō credētes: plāctus magnos p defūctis induxerunt: rūpentes facies: capilloſq; scindentes: ꝛ quādoq; p nimia tristitia semetipsos occidētes: qđ veteri nouaq; lege: ꝛ p apostolū paulū nō facere iubemur: īstructi non morī aīaz: diēq; iudicij: ꝛ bonoꝝ saluationem futurā. i. p. ti. iiij. l. xliij.

a ¶ Scdo q̄ro. q̄ ē pēa plāgētis defūctū. Dic q rū pēs faciē donec sit sanus ꝛ peniteat nō recipiet ecclesiastica sacramēta: nisi ī mortis articulo: nec q̄uinis horis intererit/ Et clerici nec ducāt ad ecclesiā: nec sepeliāt cadauer donec planct⁹ clamores cessēt/ Si q̄s āt dū ī ecclesia diuina celebrāt p defūcto plāct⁹ emittat abiciat īpune ab eccl'ia/ Itē cubās cuz cadauere: aut deosculās illud: ieiunet octo dieb⁹ cū pane ꝛ aq̄ nec īfra vnū mēsē ecclesiam īgrediat/ Itē defuncti facies ñ sit ī eccl'ia detecta: ne pietate clerici ītuētes moueāt ad planctum. e. ti. l. xliij.

¶ Plāta. vide. dñiū. 3. q

¶ Playa. vide. significatio. 2. q.

¶ Pl⁹. vide. actor. 4. q. c. fideiussor. 6. q.

¶ Plātare. vide. dñium 3. q.

¶ Pratū. vide. significatio. 2. q.

¶ Prandiū. vide. impator. 6. q. rex. 9. q.

¶ Preiudiciū. vide. decime. 4. 5. q. re⁹. 5. q. b. c. sentētia. 6. q.

scripsi. actor. 5. q. c. super. v. or phani. v. appellatiōes. ꝛ. v. se. Et. studiū. 5. q. a. sr. v. priuilegia v. q̄ro qui. i. v si. q̄ro si scolaris. Et. iuramētū. 7. q. i fi. sr. v pupill⁹. et que scripsi. minor. ꝛ vide. stipulatio 5. questione. c. sup. v. curatorem.

¶ Prandiuz. Null⁹ dñs a loco dominatiōis regis capiat prandium: al eum soluat cuz dānis. vt. l. 135. orde. de segouia per regē ioānez ij. anno. 1433. Et pet. lxxij. or de. de madrid: p regem alfonsuz Et qualiter ī expēsis prandij se debeat hēre domin⁹. vide. visitatio. 6. q. a. et que ibi scripsi.

¶ Vide q scripsi. alimenta. i. q a. v. alimenta ex minus. in. v fū. quero testator. Et. rex. i. q. a. v. regi p prādio. cuz duob⁹ versi. sequentibus. Et. 15. questiōe. p. sup. v. preses. v. Et p ses. Et. regina. i. questione. a. super. ver. regine pro prandio cum. ver. sequēti. Et. vasallus. 2. questione. b super. v. commixtionem.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Presumptio. presūptionū: q̄dam est temeraria que caret ratiōe. ⁊ ista ꝓprie nō dicitur presumptio: quia cū nō habeat effectū: nec nomē hēre meretur. Quedā ē ꝓbabilis que aliqua ratione munitur. de qua loquit̄ .l. siue possidetis. C. de ꝓbati. Quedā est presumptio violenta ex qua fertur sentētia. extra. de pūp. c. afferte. Et pone exemplū q̄ ille q̄ est abbas velit dimittere abbatiam et eē monach⁹. istud est contra violentā presumptiōem. ⁊ q̄ hoc allegat quādoq̄ non auditur Et si audit̄ effi/catior probatio requirit̄ ab illo Extra. de pūp. c. q̄ verisimile. per Inno. Item pone aliud exēplum de eo qui arguit̄ de pluribus: ⁊ in delatione criminū aliqua pretermittit. naz quicq̄d tacuit ex violēta presumptiōe presumitur cōfiteri. vt extra. de presūpti. c. nōne. Est ⁊ pūptio iuris. et iste est duplex. quedam que trāsit in statutum legis. Et ista appellatur presumptio iuris ⁊ de iure: quia a iure est inducta. Et dicitur de iure quia de ea iam factuz est ius. Et contra istaz presumptiōem non potest probari. vt. C. ad vellej. l. antique. Et. l. fi. arbi. tute. Quedaz est presumptio iuris sed non de iure: ⁊ huic statur donec ꝓbet̄ contrarium. ⁊ dicitur presumptio iuris: quia ius invenit eam. vt dicta. l. siue possidetis. Et. ff. de proba. l si pactum. ⁊ l. cyrographum. Et si lex habet istā p/sumptiōem pro vera refudit onus probandi in adversariuz. Sed si habet eam pro coadiuuante veritatem ⁊ non pro fundante non sufficit ad refundendū onus probandi in aduersariū: sed confirmat probationem probante minus plene. Est ⁊ alia presumptio hominis. i. iudicis: que est quando presūptionis effectus non est expressus in iure: sed cōmissus est iudici vt ex coniecturis videat an ei sit stādum: vel aliquod faciat adminiculū vel non: vt est exemplū. ff. de mino. l. minor vigintiquinq̄ annis ex affectu. eius autem effect⁹ ē in duobus. scilicet q̄ ei statur q̄diu nō apparet contrariuz: quādoq̄ nō statur sz adminiculatur vt. ff. de testi. l. ob carmen. §. si testes. Quero ex q̄b⁹ causis presumptiones oriūtur. Rñdeo q̄ ex pluribus. primo ex consuetudine. et hoc tripliciter: scilicz loci vbi aliq̄d fit. Item persone in loquēdo. Itez persone in faciendo ex quibus ius ⁊ iudex presūptionē inducunt. Et nota q̄ est differentia inter presūptionem vehementē ⁊ violentā: quia ex violenta condemnatur. vt in dicto. c. afferte. de presumpti. secus ex vehementi. vt. c. litteras. e. ti. De predictis vide latius per bal. in dicta. l. si/ue possidetis. C. de probati.

¶ Presūptio. Vide. religios⁹. 8. q. c. symonia. 3. q. peculiū. 6. q. b. c. advocatus. 3. q. d. ꝓbatio 2. q. b. c. g. h. ⁊ 6. q. a. c. d. f. vsusfructus. 6. q. c. opus. 7. q. a. matrimonium. 16. q. b. cōcubina. 2 q. b. societas. 6. q. b. fideiussor. 7. q. d. mandatum. i. q. a. heres. 5. q. a tutor. 5. q. b. c. proditor 4. q. a. homicidiū. 5. q. c. iniuria. 7. q. a. adultērium. 8. q. b. ⁊ 9. q. b. c. captio. 5. q. c. significatō 2. q. 8. b. tabellio. 6. q. 8 solutio. 7. q. c. pignus. 9 q. e. regula. 2. q. regula. 32. tortura. 7. q.

¶ Pregnās. Primo q̄/ro an pregnans ad supplicium damnata custodiat̄ donec pariat. vide. status. 3. q. c. pena.

a ¶ Secūdo quero. an pregnās est torquēda. vide tortura. 4. q. a:

a ¶ Tercio q̄ro. q̄liter pregnās vētris nomine mititur in possessionem bonorum hereditatis iuri. Scias q̄ si dubitatur an vxor intestati remānsit p/gnās vel nō: nullus pōt ingredi hereditatis bōa Et si peperit viuuz⁹: ille erit heres: al' proximior Sed si certum est eā non esse pregnantē: nō impedit̄ primior. 6. par. ti. vj. l. xvj.

b ¶ Et dicens se pregnātē debet hoc bis quolibet mense donec inspiciatur dicere (. s. primioribus ⁊ sāguineis viri defūcti). ⁊ cōsāguinei defūcti hoc dubitātes pñt ꝓ quinq̄

a ¶ Uiuum. Et vide que scripsi. deliberatio. §. q̄stione. a. super. ver. non obstante. ver. ticius decessit.

© Biblioteca Nacional de España

bonas feminas ventrē inſpici facere dum tamē contra pregnātis volūtatem nō tangat: ⁊ ponere ei vſq; ad partū cuſtodiā vt ponat p iudicē in domo honeſte femine: ⁊ añ ptū per triginta dies denūciet ipſa hoc conſanguineis(.ſ.viri defuncti) ⁊ in domo illa vn⁹ dūtaxat ſit ingreſſus. et ponēt ibi(.ſ.ad hoſtiū dom⁹) tres hoies cū duob⁹ comitib⁹: ⁊ tres femine cū duabus comitib⁹ ad cuſtodiā: ⁊ in ſoceſſib⁹(.i.in introitu domus)nō admittat alia pregnās pp ter ſubmiſſiōis metū. Tēpore tamē partus nō ſint cum ea in camera viri: ſed mulieres nō pregnātes. ⁊ ſint ibi tria luminaria: ⁊ partus oſtēdat cōſanguineis. Et ſic nat⁹ ⁊ cuſtodit⁹ erit heres: al' nō: niſi probet ex matre illa natus tēpore quo pōt eē defuncti filius. e.ti.l.xvij.

¶Preciū. Vide.alienatio. 5.q.b.vēditio. i.q.⁊.3.q.

¶Predium. Vide.locatio.2.q.

¶Preuaricatio. Vide.aduocat⁹.7. q.falſitas.2.q.

¶Preteritio. Vide. exheredatio.3.q.a.⁊.4.q d.⁊.5.b.inofficioſum.i. q.b.⁊.3.q.a.teſtamētū. 7.q.8.

¶Prelat⁹. Vide.epiſcopus.i.q. permutatio.4 queſtione.

¶Preſentatio. vide.patronus.4.q.

¶Prelium. Vide.rex.15 q.bellū. per totū.

¶Preteritio. Vide que ſcripſi. exheredatio 4.q.d.ſup. v.preterire. inofficioſū. i.q.b.ſuper v. preterit⁹ Et.3.q a.ſuper.v.nullū

¶Reſcriptio An p̄ſcriptio extendatur ad alias res vel act⁹ h.in.c. ſopi te. de cenſi. Et de pluribus notabilib⁹ queſtionib⁹ circa preſcriptiōem rerū Vide per ſpec. ti. de preſcrip. li.iiij. ¶Et vide q̄ ſcripſi. viſitatio.i. q.a.v an preſcribens.

Preſcriptio. Primo quero quare fuit p̄ſcriptio introducta. dicideo vt dominia rerum ſint certa: ⁊ ex hoc aufertur ſuper rebus materia litigandi. 3.parti.ti.xxix l. prima.

a ¶Secundo quero. quis poteſt p̄ſcribere. Dic q̄ quilibet ſane mentis. Furioſus autē non poteſt: quia non habet animū acquirēdi. ceptā tamē preſcriptiōem ab eo cui ſucceſſit: vel ab eodem tempore ſane mentis pōt cōtinuare ⁊ pficere. e.ti.l.ij.

b ¶Itē ſerv⁹ nō pōt p̄ſcribere. irrationabile eſt enim q̄ is qui eſt ſub alteri⁹ dominio querat alic⁹ rei dominiū. ſed ei⁹ domin⁹ pōt ex cā peculij (ex cā peculij intelligas: vt ſi ſerv⁹ habebat aliquod officiū vel erat mercator ⁊ habebat peculiū de quo aliquā rē emit: aut alio titulo habuit: q̄ dñs pōt eā rem per eum preſcribere: vt ſequit) per eū p̄ſcribere: quia eū ⁊ eius peculiū poſſidet. e.titulo.l.iij.

c ¶Circa q̄d ē ſciēdū q̄ ſi ſerv⁹ ex cā peculij bona fide emat rem a dño: preſcribit eius dñs licet habeat malā fidē. Bz ſi non ex cauſa peculij de mandato dñi emit: inſpicit mala fides dñi ſi rē emēdā ſpecialiter deſignauit. ſi vero generaliter dixit: tūc inſpicit bona fides ſerui emētis: non tamē ſciētia domini mādantis: niſi dñs fuerit preſens nec contradixit. Et idez dicim⁹ de ꝓcuratore. Et ſi ſit nūci⁹ ſciētia ei⁹ vel ignorātia inſpicit. Et q̄d dixi de ſeruo idē dico de filiofamilias hñte peculium. e.ti.l.xiij.

d ¶Et ſcias q̄ ſi ſpoliat⁹ a re mobili denūciet emere volēti q̄ vēdēs (vl' al' alienās) nō bz ius i ea nō vſucapiet emēs (vt alio titulo recipiēs) q̄d eſt male ſi-

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Possessor. de nunciatio facta dño ne ꝗs emat emptorẽ constituit male fidei possessorẽ. Cassius est bal. in.l si fundum.C. ō rei vendi. ¶ Vide reuocatio.l.q. b.

b ¶ Triginta. Si clericus agit cōtra laicum corã ptāte nō potest excludi clericus per rescriptionem statuti: quia non seruatur statutū laicorū: sed ius canonicū quatenus tangit clericos. Sed in hoc distigue: aut clericus in agendo sumit adminiculū ⁊ fundamentum ex statuto: puta quia petit exequi istrumentū confessionatum qđ nō habet executionem parataz: nisi per statutum ⁊ tunc potest sibi obijci ꝓscriptio ex eodẽ statuto. Si aũt nō sumit adminiculum ex statuto sed ex iure communi: tunc cum exceptio ꝓscriptionis tẽdat ad decisionem litis statutum laicoruz non potest preiudicare clericis. licet bar. aliter dicat in.l cunctos ppłos C. de sacrosan. ec. Quid econtra vtruz statutum laicorũ sit seruãduz in foro epi copi. Aliq dicũt ꝙ nō est seruãdũ contra laicos i patrociniuz clericoruz: quia ei non prodest statutū cui non potest nocere. Ex quo seq tur ꝙ sicut nō obest clericis maxime i foro eorum. ita nec patrocinet quia nō debet claudicare. Sed tu super hoc pũcto recurre ad canones. ⁊ dic vt per specu.ti. de stipula. ⁊ al legant. ℣. porro. v. ſz nunquid. et in.c.i.de noui.ope.nunci.in nouella. vbi omnino videas De ꝓdictis omnib⁹ vide per bal.i l. omni nouatione. C. de sacrosãc. eccle. colũ. ij. Et vide. excōmunicatio. ℣. q. a. super. v. facientes. v. penul.fi.

c ¶ Jtẽ a pupillo fatuo vl' ꝓdigo curatorẽ hñte rẽ ẽptiõis ꝑmutatõis donatiõis: vl' sili titulo recipiens mobilẽ: nõ ꝓt eã triẽnio vsucape: quia est male fidei possessor. Idem de eo qui maliciose induxit ꝓcuratorẽ alicuius ad rẽ vẽdẽdã ꝓcio mĩori si malicia ꝓbet'. e.ti.l.xj

d ¶ Et qz de bõa vl' mala fide tractam⁹ scias ꝙ recipiẽs rẽ titulo donatõis vl' ꝑmutatiõis sufficit ꝙ tpe traditõis hẽat bonã fidẽ ẽt si añ vl' p⁹ habuit malã. ℣z titulo ẽptõis recipiẽs oportet ꝙ hẽat bonã fidẽ tpe ẽptiõis vsq ad traditõez icluſiue: nec ei nocet ſuperueniẽs mala fides nec ei⁹ heredi. ℣z ꝓdcõz mala fides nocet ei q̃ ab eis postea habuit titulo alienatõis Eodẽ ti.l.xij.

e ¶ Jtẽ error tituli i fcõ p/prio ipedit vsucapiõem ſz in fcõ alieno vt qz credo meũ ꝓcuratorẽ rẽ emisse sicut asserit cũ non emit ñ ipedit. e.ti.l.xiiij.

f ¶ Et ideo dicim⁹ ꝙ possidẽs rem mobilez triennio ex titulo quez credit verũ cum non sit: vt ex legato qđ erat de iure inualidum: vel in alia dispositiõe testatoris reuocatũ: aut quia dicit debitores deberi: ⁊ soluit cũ nõ debebat: vsucapit error nõ obstante. e.titu. l.quintadecima.

g ¶ Jtẽ scias ꝙ icepta vsucapiõe si res ad aliũ titulo singulari vel vniuersali transeat cõtinuat' tempus ꝓdecessoris cum tpe successoris si hz bonã fidẽ successor. Jtẽ cõputãtur tpa quib⁹ res vsucapi cepta est cuz tempore quo est penes creditorez loco pignoris. e.ti.l.xvj

h ¶ Preterea sciendũ ẽ ꝙ male fidei possessore rez immobilez alienãte licet recipiens habeat bonaz fidem non prescribit nisi spacio triginta[b] ãnorũ nisi ver⁹ dñs sciẽs aliẽationẽ fieri ⁊ tacuit iter ꝑsẽtes decẽ annis: vel viginti inter absẽtes. ⁊ quo ad hoc dicit' ꝑsens vbicũqz sit in ea ꝓuincia vbi res q̃ prescribit' ẽ situata: absens ãt extra ꝓuinciaz. e. ti.l.xix.

i ¶ Jtẽ qualitercũqz rẽ ꝗs triginta annis possideat licz sit furtiua: vl' vi possessa: prescribit eã. ſz si a possessiõe cedit male fi/

¶ Quidã debitor stetit per .xxv. annos ⁊ nõ soluit debitũ: postea impetrauit a cesare dilationez quinquẽnij. elapsis ergo .xxx. annis creditor petit: nũqd põt. Dicas q sic: qz ista dilatio quinquẽnij respectu deferẽde petitiõis valet: sz respectu eneruan de petitiõis nõ vz: ⁊ qz i pedito agere nõ currit prescriptio. bal. i. l. quotiẽs. i. colũ. ¶ De pci. i. pe. offe. vide. j. 3. q. e. sr. v. suis. v. si dicat. Sz circa pdicta scõm bal. in infrascripto c. si qs. Si q ris nũqd statutuz possit tollere naturalẽ obligatiõem creditoris negligentis agere Et dicit bar to. q sic: scz quo ad effectũ: ciuilem autez ipo iure. vt. l. fi. rẽra. habe. ff. ego secũduz bal. dico q si statutũ diceret q creditor q non petierit infra tm tẽp⁹ itelligat feciſſe pactũ de nõ petẽdo. vel itelligat p acceptilatiõez liberasse: qz tũc bñ tolleret naturalẽ obligatõez saltẽ in effectũ Sz si simplr dicit q rõe negligẽtie tollat obligatio natural i foro statuẽtiũ eliđat: sec⁹ i foro canõico rõe pcti. porro si statutũ ñ refert se ad obligatõez: sz ad psonã agẽtẽ: puta creditor nõ audiat tũc ñ tollet aliq obligatõ. nã ⁊ lex dicit excõicatũ audire nõ dẽre: ⁊ tm ex otractu celebrato añ excõicatõez vl p⁹ debitor ei naturalr ⁊ ciuilr obligat: sz iteri petitio suspẽdat. quo casu puto q dcm statutũ ñ impediat qui dẽat audiri in curia ecclesiastica nisi iusta cã eũ repellat. Qñ pscriptũ ẽ õ sniaz iudicis: vtrũ hoc cãu hẽat locũ recurs⁹ ad ecclĩaz sicut dixi i pacto. rñdeo nõ: qz obligatio q inducit ex snia nõ ẽ de iure gẽtiũ: pticulariter cũ snia sit iiq. De qb⁹ p bal. coll. x. feu. c. si qs p trigita. colũ. v. vj. si de feu. fue. cõtro. in. do. ⁊ agri. ¶ Et actõe psonali tpe sublata durare pt ypotheca ria. vt i. l. itelligere. C. de lui. pig. Quero de exẽplis dcẽ. l. itelligere. dic vt ibi i glo. aliud exẽplũ põit cy. p. l. cũ qs. ff. pe. ff. de soluti. ¶ An debitũ qđ ẽ prescriptiõe sublatũ põt denũciari ecclie. vide q scripsi denunciatio. v. dubitat de debito. ⁊ scripsi. statutũ. v. pmo q ro. in. vsi. tercio qro. i fi. Sz circa hoc aliter refert ipe bar. i. l. seqt. ff. si via. ff. de vsucapi. ſ. q si statutũ dicit: si creditor ñ petierit debituz infra certũ tempus cadat a iure suo: q tũc ñ tm cadit a iure suo: sed tollitur obligatio ciuil ⁊ effectus naturalis. Sed quãdo statuta dicunt non audiatur vlterius tũc sola via agendi percluditur ⁊ remanet via agendi in foro ecclesiastico: secũdũ formaz. c. nouit extra. đ iudi. vt per bar. in dcã.

vei possessor nõ pt petere rẽ nec recupat eaz: nisi a fure suo: vel violento possessore: aut ab eo cui cõmodauit: vel locauit ipe: vel ab eo qui missus fuit in possessionẽ ex primo decreto ppter defectum defensionis pscribẽtis. Sz si est bone fidei possessor sine iusto vero titulo prescribit triginta annis. ⁊ si a possessiõe cadat recuperat a quocunqz: nisi a dño vero. eodẽ titulo. l. xxj.

m ¶ Itẽ trigita annis pscribit debitor debitũ negligẽtia creditoris nõ petentis. Sz rẽ locatã: vel arrẽdatã neqt ꝓductor vl arrẽdator aliquo tpe quia eã nõ possidet pscribere. e. ti. l. xxij. possessio. 7. qstione. b.

n ¶ Preterea si seruus dño psente decẽ: aut eo absente viginti annis: p libero se gessit bõa fide p/scribit libertatez. si mala fide non: nisi trigita annis. Sed liber bona fide possessus nõ pscribit vt sit seruus vllo tpe. eo. ti. l. xxiij. ⁊. xxiiij. furtum. 4. questione.

¶ An cõtra dominũ potest feudatarius emphiteota: vel vsufructuarius prescribere. feudum. 8. questione. b. possessio 7. questione. b.

l. sequit. Et an prescriptio tollat omnẽ effectũ obligationis: ⁊ an tutus prescriptione soluẽs potest repetere. vide etiam per eum in. l. fi. ff. rem ra. habe. ¶ pone q bononie est tale statutuz q ius petendi debitum prescribat decem annis: et quidam mutuauit mihi centũ in ciuitate romana cuz pacto de reddenda in ciuitate bononie: si tacui per decem annos erit locus statuto: cum hic bononie sit cõtracta negligentia. de quo vide latius. statutũ. v. vtrũ statuta. in. vsi. ⁊ ex pdictis. ¶ Ecclesia que post decẽ annos pscripti cõtractus petit executiõem nõ ẽ audiẽda. vt scripsi. ecclesia. i. q. a. v. item si sit. Nec etiam alius. vt scripsi. executio. 2. q. a. super. v. qualiter. v instrumentũ debiti. ¶ An actio exempto pro euicti one tollatur triginta annis. vide. venditio. ſ. q. n. sr v. prescripsisset. ¶ Et nisi sit debitũ regis recaudatoris cui duob⁹ ãnis pscribit: vt scripsi. arrẽdatio. v. regis qstores. vel nisi sit collectoris vectigalis debitũ qđ quiquẽnio pscribit. vt. vectigal. ſ. q. b.

© Biblioteca Nacional de España

¶An vxor pt prescribere re sibi donatā a marito q̄ erat aliena[a]. donatio. 6. q. f.

a ¶Tercio q̄ro. q̄ res[b] possūt pscribi. dic q̄ oīs res immobil'. vel mobil'. itē ei⁹ fruct⁹: nisi sit furtiua[c] vel vi arrepta: q̄ nō prescribit' nec ei⁹ fruct⁹. e. ti. l. iiij. nisi vt s. pria. q l. vide infra. 4. q. a.

b ¶Et scias circa ptū q̄ p tus ancille vel animalis furtim vel vi arrepti pes bone fidei possessorē cōcept⁹ z nat⁹ pt p eū vsucapi. si āt añ ꝯceptionē sciuit ñ eē vēdētis nō pt vsucapi. Idē si p⁹, cōceptiōem ante natiuitatē sciuit rē furtiuā: vl' vi arreptaz: pōt vsucapere p tū. Si vero p⁹ natiuitatē sciuit furtiuā: vel raptaz denūciauitq̄ dño vt peteret ius suuz si q̄ habebat: nec dñs petijt: aut ñ potuit denūciare cū vel let ꝓpter domini absētiā in remotis pt ptū vsucapere tunc. e. ti. l. v.

c ¶Res autē sacra: sancta religiosa homo liber merū iperiū[d]: z tributa: vel iura alia regalia: nō pñt pscribi[e]. e. ti. l. vj. iudex. duodecima. q.

d ¶Item cōi vsui ciuitatis deputata: vt theatra vie publice z cāpi: z silia nō pñt pscribi. Oz alia coīa q̄b⁹ nō vtit' q̄libz de populo: vt seru⁹: nauis: greges z similia pñt pscribi[e] spacio q̄draginta annorū: q̄bus elapsis pōt ciuitas ifra q̄driēniū iploratione restitutiōez in integrū aduers⁹ pscriptiōem: postea neq̄q̄z. e. ti. l. vij. dominiū. z. q. f. g.

e ¶Itē cōtra minorē vigintiquīq̄ ānis nō currit p scriptio[f]. nec cōtra filiuz familias durante patria ptāte: quia eo tpe nō pt agere ꝓ reb⁹ suis[g]: z patri cōpetit actio. ¶Item res dotales nō pñt pscribi durāte matrimonio: nisi marito dilapidante bona vxore petere dotē ptermisit negligenter: q̄ tunc pōt rē dotalē pscribere[h] possidēs. e. ti. l. viij

f ¶Itē pt pscribi libertas vt dixi. s. proxima. q. n. ¶Et scias circa hoc q̄ si seruus bona fide pro libero tempore mortis sē gessit nō pōt de ei⁹ statu q̄ reqrunt'. vide q̄ scripsi. vectigal. i. q. a. sf. v. vectigal. v. itē ad b. Exactiōes z tributa regi debita nō prescribūt'. fo. no. c. lxij. circa fi. Et vide. c. lxiij. z i l. cōperit nostra seren̄itas De pscrip. xxx. vl. xl. ā. z i. c. tua. ij. ex. de decī.

f ¶Prescriptio. q̄ pscriptō currit ꝯ minorē. z c⁹ tēpis. h. i. c. bñficio. de i ite. resti. Et an restituet' contra prescriptionem ibi vide. Et restitutio. 2 q. k. sup. v. temp⁹. v. infra quantuz in. vsi. quero si prescri

g ¶Suis. Si dicat statutum q̄ omnib⁹ currat pscriptio q̄ sua debita ñ exigerint infra decez annos: nunq̄d currat filiofamilias dicas q̄ non: q̄ ista regula ipedito agere nō curr

a ¶Aliēa. Et an res in dotē data pt vsucapi vl' pscribi. vide. dos 9. q. a. sf. v. exigere. v. pone.

b ¶Res. Utr̄ res phibita aliēari pt pscribi. vide aliēatio. 6. q. sf. v. vtrū res phibita. ¶Et an cēsus pōt pscribi h. i. c. cū causā. de cēsi. 3. di. Dominiū tirānicuz non potest prescribi. vt scripsi. tirannus. v. nota q̄ facta. i. vsi. quero nunquid. ¶Vide q̄ scripsi. cessio. 3 q. a. super. ver. creditoribus. v bona eius. Et. cleric⁹. 4. q. b. super. v. curam Et super. v. cōsuetudine. Et q̄ scripsi. titulus. Et. patronus. 3 q. a. super. v. in ea. v. fi. Et. primū decretum. 6 q. b. super. ver. possessor. v. vsq̄ ad quot tempus. in. vsi. quero nunquid ille

c ¶Furtiua. Vide q̄ circa hoc scripsi. aditio. i. q. a. super. v. aditio. v. duo erant fratres.

d ¶Imperiū. Declarat rex fo. nouo. c. lxij. Et vide. c. Sed quem inueniens. rex. 23. q. e. sup. v. cōfirmetur. Et vide. h. in. c. ex litteris. de iure patro. Et an pt cōcedi merū imperiuz. z q̄ que verba intelligatur concessum. h. in. c. ex litteris. 2. di. de iure patro.

e ¶Prescribi. ad hoc q̄ prescribāt exactōes subditoz rit pscriptio ē regula naturalis: q̄z ligētia ibi nō dz eē pena. z ideo nō hz locū statutū. bal. i auten. nisi tricenale. v. q̄dā debitor.

h ¶Prescribere. Vide que scripsi. dos. 9. q. a. sf. v exigere. v. pone q̄ res.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Quadragita. An eccl̃ia ꝺ eccl̃iaꝫ ꝑſcribat ſpacio q̃dragiṅta annoꝝ: vel an ſufficiat ſpaciũ trigiṅta annoꝝ. glo. in auteñ. quas actiões. C. de ſacroſanc. ec. determinat ꝙ req̃rat ſpaciũ q̃dragita annoꝝ. Quero vtrꝫ ecclia ꝓuilegiata ꝺ ꝓ̃matũ ꝑſcribat ſpacio triginta annoꝝ. glo. in dicta auteñ. q̃s actiones; dicit ꝙ ſic. Et ibi etiaꝫ vide ꝙ idem in pauperibus qꝺ in eccleſia dicitur: qz iura pauperuꝫ non preſcribũtur minori ſpacio q̃dragiṅta annoruꝫ. Utrũ poſſit alicui eccleſie concedi priuilegium ꝙ nõ currat ei minor preſcriptio centũ annorum. glo. dicit ꝙ ſic. querit glo. vtrum poſſit cõcedi ꝙ nulla ꝑſcriptio obijciatur. Et dicit ꝙ non. inuit tamen ꝙ valeret ſi exprimeret̃ ſpecies ꝑſcriptionum. Tu dicas ꝙ non valet: licet exprimatur. De quibus per bal. in dicta auteñ. quas actiones. ¶ Que ꝑſcriptio currat contra eccleſiam. et cuius temporis. h. in. c. beneficio. de in inte. reſti. Et an reſtituetur contra ꝑſcriptionem ibi vide. ¶ Itẽ quãto tempore ꝑſcribit eccleſia contra eccleſiam vl laicum. h. in. c. illud. de preſcrip. ¶ Et quãto tempore preſcribitur conſuetudo infeudandi contra eccleſiam. feudum. 4. q. a. ſuper. v. platus. v. q̃to tempore.

moueri queſtio: niſi infra quiquẽniũ poſt mortez. Sed de liberi ſtatu q̃ ſub vmbra ſeruitutis deceſſit põt q̃ri quandocũq;. e. ti. l. xxv.

g ¶ Item põt preſcribi res eccleſie: vel loci religioſi immobilis quadraginta[a] annis. mobilis autez triennio. e. ti. l. xxvj. Nili ſi fuerit eccleſie romane: in qua requirit̃ centenarium[b]: vt ibi.

b ¶ Itez bone fidei poſſeſſor cũ iuſto titulo ius pignoris contra creditorẽ decem annis inter p̃ſentes: vel viginti inter abſentes preſcribit. Sed ſi ſciebat rem pignori obligatam requirit̃ triginta ãnis. Si debitor aut ei[9] heres: vel alius cui debitor ſecũdo pignorauit ñ ꝑſcribit ius pignoris triginta annis. e. ti. l. xxvij. ¶ Qualiter ⁊ q̃nto tẽpore ſeruitus vel libertas p̃ſcribit̃ realis. ſeruitus. ſ. q. b. ⁊. 6. b.

¶ An poteſt p̃ſcribi cauſe cognitio matrimonialis a mĩore iudice. diuortium. 3. q. a.

¶ An ẽptor rei aliene p̃t eam p̃ſcribere. venditio ſ. q. v.

¶ Qualiter prelatus poteſt preſcribere tributuꝫ ſibi dandum. cenſus. ſ. queſtione. a.

¶ An põt ꝑſcribi edificium in ripa fluminis. oñium. 3. q. e.

a ¶ Quarto quero. q̃nto[c] poteſt etiam probari per inſtrumenta ſucceſſiue facta ſuper poſitione vel reddituꝫ. Nam qui redditus percipit in dubio preſumitur poſſidere. Nota de p̃ dicta queſtione per glo. in. c. volumus. 16: q. 4. De predictis vide etiam per bal. in autẽt. quas actiones. C. de ſacroſanc. eccle. ¶ Vide que circa hãc vltimaꝫ queſtionem ſcripſi. ſeruitus. ſ. q. b. ſuper. ver. non exiſtat.

Item nec p̃ genitores qui a dicto tempore fuerunt qui ſic ignorant. Nullus eniꝫ poteſt cauſam reddere de tanto tempore per ſenſum coꝛporis. Dico ꝙ verum eſt de directa probatione: ſed de preſumpta probatione hoc bene poteſt fieri: qz in factis antiqs multum operatur fama. vt notat Innocen. in c. veniens. De verbo. ſignifi. maxime in his que reputantur notoria. vt notat Inno. in. c. cum cauſam. de iuramen. calũ. Item ratiõe difficilis probationis ſufficit p̃ſumpta. vt notat. ff. de ſerui. l. qui ex liberis

b ¶ Centenarium. Quicquid eſt de iuriſdictiõe eccleſie romane principaliter ⁊ per ſe non poteſt p̃ſcribi minori ſpacio q̃ centum annoruꝫ. ¶ Quero quid de monaſterijs exemptis qui immediate ſubſunt domino pape. vtrum res eoꝝ dicant̃ eccleſie romane vt ſic gaudeant preſcriptione centũ annoruꝫ. Tu dicas breuiter ꝙ quantum ad hũc effectum non dicitur res eccleſie romane. ¶ Quero quomodo poteſt probari poſſeſſio centum annorum: nemo enim tantum viuit ꝙ tanto tempore poc ¶ Quanto. Vide que ſcripſi ſupra. e. ⁊. q. b. ſuper. ver. iuſto. Et. e. q. m. ſuper. v. triginta. Et. 3. q. g. ſuper. v. quadraginta. ⁊ ſuper. v. centenarium. ⁊ q̃ſi per totam queſtionem. Interpellatio facta ab vno ex duobus reis credendi interrumpit preſcriptionem etiam quo ad alios. vt notat̃. in. l. cum quidam. C. de duo. reis. Et vide que ſcripſi infra ſuper. ver. petitionem.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Trienij. Sz tu dicas q anno ꝛ die. vt. j. e. q. c. ff. v decē. v. i. vide. vēditio. ꝛ q. a. ff. v. ñ vz. circa mediū.

b ¶ Requirit. Quot req̄rūt vt possit p̄cedere vsucapio. h. in. c. fi. de p̄scrip. Et vide q̄ scripsi. vsucapio

c ¶ possessorē. Et p eū in. c. ad hec. de deci. ¶ Itē an sufficit ad p̄scriptionez probare q̄ p̄scribens possedit i principio medio ꝛ fine. h. in. c. accedētibus. de p̄uile.

d ¶ Justo titulo. Temporalis p̄statio nō ē mod⁹ inducēde obligatiōis vl̄ vadiande. casus ē bal. in. l. si certis. C. de pac. Et circa hoc cōcludendo dicas Aut allegat cā ponea ꝛ longa p̄stratio: ꝛ tunc ex p̄stratiōe lōge facta ex certa scientia p̄sumitur cā allegata fore vera. vt. l. cuz de i reuerso. ff. de vsuris. Aut allegatur causa insufficiens: tunc nō competit ius agendi. vt in dicta. l. si certis. Aut nulla allegatur causa tūc multo minus agi potest. facit quod notat. ff de excep. do. l. ij. ℣. circa. ꝛ ibi est glo. ordi. Sic ergo p̄stratio habet fundari super causa. sed probatio debet fundari super p̄stratione. ꝛ q̄ sic facta scientia: quia sicut vera confessio non cadit in errantem: ita nec p̄sūpta ex diuturnitate p̄stationis. Item concludo q̄ interdum loquor de obligatione inducenda: et ista non inducitur ex longa p̄stratione interdum de exceptione remouenda tunc exceptio p̄stationi contraria: que exceptio fundatur in p̄sumptiōe: remouetur per posteriorem p̄stationem. vt. l. cum fidē. de nō nu. pecu. Interdum agimus de obligatione

tēpore pōt res p̄scribi. Scias q̄ res mobilis per trienniū [a] ꝓtinuatū a bona fidei possessore credēte a quo habuit potestatē habuisse alienādi: ꝛ requirit [b] iust⁹ titul⁹. istis omnib⁹ cōcurrentib⁹ q̄rit eius dominiū: nisi anterior dñs velit probare eā furtiuā: vel vi arreptam. e. ti. l. ix. Sed si mala fide nō p̄scribit. s. ꝛ questione. e.

b ¶ Sz ius pignoris rei mobilis q̄ creditor añ vsucapionē perfectam in ea quesiuit saluū sibi remanet vsucapione p̄prietatis non obstante. e. ti. l. xvij. Illud enim p̄scribit alio tēpore: de quo dixi supra proxima. q. b

c ¶ Res aūt immobilis p̄scribit p bone fidei possessorē [c] cuz iusto titulo [d] decem [e] annis inter p̄sentes [f]: ꝛ viginti [g] inter absentes. eo. ti. l. xviij. Eo saluo q̄ dicitur de male fidei possessore alienāte s. proxia. q. k. Et de re ecclie s. p̄xia. q. g. ꝛ ciuitatis. s. proxima. q. d.

d ¶ Et in hac longi tēporis p̄scriptiōe si in parte temporis ē p̄sens is contra quez p̄scribit ꝛ in parte absens: tēpus quo fuit absens computabit in p̄scriptiōe duplicatum: vt si p̄sēs fuit quinquēnio ꝛ alio absens ponitur pro quinquennio quo affuit decennium. eodem ti. l. xx

¶ Quando autē non currit bona fides ꝛ iust⁹ titulus quantū temp⁹ requiritur ad p̄scribēdū dixi supra. 2. q. l.

¶ Quanto autez tempore p̄scribitur ius debiti. dixi. s. 2. q. m.

p̄sumenda. tunc refert: aut constat de origine cause per veritatez: ꝛ cessat p̄sumptio. vt in dicta. l. si certis. Aut non constat de origine cause: ꝛ tunc refert. Aut nulla allegatur causa: ꝛ nulla p̄sumitur. Aut aliqua causa allegatur: et tunc aut allegat causa nuda ꝛ insufficiēs ꝛ concludit agens. vt in dicā. l. si certis. Aut allegatur causa aperta et sufficiens: ꝛ tunc dico q̄ ista causa p̄ longam p̄stationem p̄sumitur. Et ista sunt notanda p̄ emphiteotis: qui perdiderunt instrumenta emphiteotica. nam qualis apparet solutio talis p̄sumitur p̄cessisse concessio. De p̄dictis p bal. dū in dicta. l si certis.

e ¶ Decem. Et hoc de ānō et die fallit q̄ndo q̄s etiam maior petit a quodam curatore suo eius bona q̄ administrauit. foro legum libro tercio: titulo septimo. l. secunda.

f ¶ Presentes. Et fideiussor. 7. q. b. super. v. conueniri. v. i. in. versi. quero qualiter accipitur. Et stipulatio. i. q. a. ver. quero si vnus. in. versi. q̄ro quando alter.

g ¶ Viginti. Sed de hoc vidē que latius scripsi. falsitas. 4. questione. a. super. v. viginti. ¶ Itē quanto tempore p̄scribitur consuetudo infeudandi. vide. feudum. 4. questione. a. super. v. dare. v. quanto tempore.

© Biblioteca Nacional de España

¶Quãto tpe ꝓscribit libertas. vixi s.2.q.n.7.s.pria.q.f.
¶Quãto tpe ꝓscribit cõtra ꝓuilegium. priuilegiũ.8.q.a.nũdine.3.q.a
¶Quãto tpe ꝓscribit iurisdictio.vi ri.s.3.q.c.7 vide.diuortiu3.3.q.a. excõicatio.6.q.a.
¶Quãto tpe ꝓscribit ius petẽdi cen sus vel tributũ.cẽsus.5.q.a.
¶Quãto tpe ꝓscribit actio de dolo Dolus.5.q.
¶Quãto tpe ꝓscribit hereditas. vi de.hereditas.12.q.a.
¶Et ãnto tpe ꝓscribit res minoris. restitutio.2.q.1.
¶Quãto tpe ꝓscribit seruit9 vel li/ bertas realis.seruit9.5.q.b.6.b.
a ¶Quito q̃ro.q̃liter interrũpit pre/ scriptio. Dic q̃ p possessiõis amissio nẽ:vel citatiõem: aut in iudicio:vel cor̃ amico: aut arbitratorib9 petiti onẽ:vl̃ p debiti nouatiõem: cirogra phũ:fideiussores:vel pignora ꝑ de bito dãdo: aut pro interesse q̃d sol/ uendo:vel partem debiti.eo.titu.l. vicesimanona.
b ¶Preterea si prescribẽs haberi non potest:vel incidit in furorẽ:aut mo/ ritur infante relicto herede qui tuto rẽ nõ habet:vel ẽ persona potẽs cõ/ tra quã nõ ẽ ausus dñs litigare: de/ nũciet hoc cor̃ iudice vel ep̃o loci: vel in eius defectu ad prescribentis domũ cor̃ vicinis illius domus: et per hoc interrũpit prescriptio. eo. ti.l.finali.
c ¶Item sciendũ q̃ aduersus ꝓscripti/ onẽ tẽpore absentie ceptã 7 cõpletã potest absens causa necessaria 7 pro babili infra quadriẽniũ a tpe reuer/ siõis:vel eius heres si ipse in absẽtia decessit a tpe sciẽtie cõputãdũ in integꝝ restitutiõem implorare. e.ti.l. xxviij.
¶Itẽ restituit ciuitas aduersus ꝓscrip tionẽ.s.e.3.q.d.
¶Itẽ interrũpit ꝑ litis cõtestatiõe3. a/ ctor.6.q.iudex.5.q.litis ꝓtestatio.3.q
¶Item 7 per iuramẽtũ. iuramentum. 7.q̃stiõe.e.
¶Nec currit ꝓscriptio durãte seq̃stra/ tiõe.seq̃stratio. 2.q.a.
¶Nec tpe deliberatõis currit ꝓscriptio Inuẽtariũ.2.q.c.
¶Predo.Vide.mercator.3.q.a. pira/ ta. per totum.
¶Presbyter.Vide.baptismꝰ.3.q.vn/ ctio.4.q.penitẽtia.4.q.clericꝰ.2.4.q 7.9.7.3.ecclesia.8.q.sacrilegiũ.5.q.fal sitas.2.q.
PRedicatio.Primo quero qualiter epiſcopꝰ debet predicare. Vide. epũs.7.q.b.
a ¶Secũdo quero. qualis debet eẽ pre/ dicator.Vide.epũs. 7.q.b.i.k.q.
a ¶Tercio quero. q̃s potest predicare: Vide.epũs.7.q.penitẽtia.4.q.a. cleri cus.4.q.visitatio.5.q.
PReda.Primo que/ro quãdo est preda capienda. In primis ca/ uendum est ne quis pre/ de vacet donec prelium sit totaliter deuictus. Et idem si castrum: aut nauigiũ vi queri/ tur armoꝝ. Dux autez belli nõ dimit/ tat campũ causa insequẽdi hostes de/ uictos:sed alij minores insequẽtur cau te tamẽ ne de victoribꝰ superati effici/ antur.Et contra faciẽtes si sunt hono/ rati nõ habent partem prede: 7 ꝓdunt beneficia. minores vero restituũt abla ta duplicata:nec habẽt partem prede.

PReda. Vide que scripsi. ſ uitus. 10.q. b. ſup. v. auxiliuz. v. qui depreda/ tionis.

© Biblioteca Nacional de España

Et si nõ habent vnde soluãt detinent' capte donec arbitrarie puniãt'. Simili pena plectend⁹ ante victoriã q̃d depredans: ⁊ inde recedens. ⁊ insup econuerso equitantem ignominiose per exercitũ mittãt in equa: aut in asino tenẽtem caudã loco habenarũ. Etsi ob predicta cõtingerit suos deuinci talẽ habebit penã qualẽ si ipse fecisset. 2.par.ti. xxvj.l.ij.iij.

b ¶ Preterea tpe pacis aliquib⁹ aliẽa vi rapiẽtibus: aut pignoratib⁹: exeãt omnes ad defensiõem ad predã recuperãdã: ⁊ si eis pacifice dimittãt nihil aliud faciant nisi sua recuperare. Et si nõ dimittãt' sua: offerant fideiussores de parendo iuri regis mandato: ⁊ recuperẽt bona ablata. Sed si nõ hoc modo dimittere velint: pugnantes manu militari eis auferat': nec de cõtingẽtib⁹ ibi habebũt penam auferentes. Non tamẽ de alienis aliquid capiãt: al' restituere tenẽtur. Predicta nõ habent locũ cum de mãdato regis fit: quia natural' vel vasall⁹ nõ debet regi ꝓtradicere: ſz humiliter petere vt ei iusticiã faciat. e. ti.l.xxiiij.

a ¶ Secũdo quero. q̃s habet partẽ prede. q̃dam sunt qui nõ habẽt: vt ſ. p/ prima.q.a. ¶ Et quia ex diuisione multa scandala remouẽtur ⁊ socij cõtentãtur quilibet sua parte: ideo deuicto p̃lio campi preda nõ diuidat' vsq̃quo insequẽtes reuertant': eis autẽ reuersis fiat diuisio. Sed si insequẽtes sua vtilitate seu sensus defectu sunt deuicti nõ habeant partem de campi preda. eod titulo.l. prima.

b ¶ Et de preda debet dari regi ps quinta in dominij recognitiõem. ⁊ quia ps ista.ſ. quĩta ẽ mere dominij regalis nõ potest eã alicui cõcedere ꝑpetuo sed ad vitam. e.ti.l.iiij.

c ¶ Et circa hãc diuisiõez scias q⁹ dux maior aduersi prelij ⁊ eius filij vxores: ⁊ continui familiares ibi capti: ⁊ ducis bona sunt regis vincentis: de ceteris autẽ mobilib⁹ habet quintã Immobilia vero: vt castra ⁊ alia loca quesita: sũt integre sua: ⁊ nauigia Item si ꝓ captiuo dant' in licitatione mille morabitini aut vltra: erit regis ꝓ centũ morabitinis. Idẽ de eo qui est minoris valoris si ꝓ eo potest habere castrũ villã: aut forticium: aut finẽ guerre: dabit tamen ꝓ eo iustum preciũ. ¶ Et hec non solũ in prelio sed qualitercunq; accidãt habẽt locũ. ¶ Si vero rex dedit victualia euntibus in caualgatã medietas prede erit regis. Si autẽ alius baro dedit suis victualia erit medietas prede sua: de qua equaliter cum rege partier'. e.ti.l.v.

d ¶ Cũ aut rex adest p̃lio ante aliquaz emẽde deductiõez debet hẽre quĩtãptẽ: de q̃. ſ. ista.q.b. Cũ vero abest primo deducũtur emende dãnificatorũ: ⁊ de restanti habet quintã ptẽ exceptis bis que soli regi cõpetunt: que statim non restituẽs arbitrio regis punitur. e.ti.l.vj.

e ¶ Item si de loco vbi est rex exeunt boies causa prede: dat' regi quinta pars absq; alio⁊ deductiõe. Idez si cum preda ad locũ vbi est rex reuertantur. ¶ Et vasallus: vel naturalis ad aliud regnum se ferens: ⁊ anteq; alterius efficiat' cum victualibus in terra domini receptis habẽs p̃dam: tenet' de ea domino dare quintã partem. e.ti.l.vij.

© Biblioteca Nacional de España

tenet de ea dño dare quitã pte. e.ti tulo. l.vij.

f ¶Et data regi ex p̃da pte sua: ꝛ satisfacto de dãnis: residuũ diuidit pugnatorib⁹.e.ti.l.ix.

g ¶Sũt tñ q̃dã de q̃b⁹ nõ hz quitam ptez rex: vt de acq̃sitis tpe guerre in torneamẽto impetu ducis mandato fcõ: aut exitu p⁹ ĩimicos añq̃z cuz p̃da pnoctauerit: aut duello: nisi dux sit ibi capt⁹: aut de cõcessis p regẽ ex puilegio: vel verbis etiã p verba fidele sit tibi lucrũ: aut ex victoria inimicoꝝ in patria nr̃a: nisi rex aduers⁹ sit capt⁹ q̃ ptinet ad regẽ dato capiẽti lucro magno. aut de datis in recõpẽsatiõem ex p̃da p milite: aut alio captiuo: seu ex pmissiõe añ p̃daz ob pmij cãm: de bis enim nihil hz rex. Idẽ dico de acquisitis p excubias et speculatores: ꝛ exploratores in offici executioñe.e.ti.l.viij.

h ¶Et isup deducto de p̃da oĩm istorũ salario de reliquo fit ĩter pugnatores diuisio. Speculatores autẽ sũt diei vigiles ad videndũ ĩimicoꝝ aduentũ. Excubie vero nocturni auditu psentiẽtes eoꝝ accessũ. Exploratores sũt barrũtes. Et isti oẽs si fideliter nõ exequãt officiũ: occident.e.ti.l.x.xj.

i ¶Itẽ cũ castrũ: aut villã vi vel furtiue capitur: deductis p̃mijs p̃ ĩtrantiũ ꝛ ductoꝝ cõuẽtis: aut arbitrarijs ꝛ excubiaꝝ: exploratoꝝ: q̃ternionũ atq̃z p̃de custodũ: dabit de ceteris regi quita ps: nisi de sutilib⁹ acu: ꝛ a scissis forfice: loco regi ĩtegraliter reseruato. Cũ autẽ pacto vt hoies sint ei⁹ captiui capit: tũc facit de eis rex ꝛ eoꝝ bonis ad libitu. sed si saluis corporibus ꝛ bonis p̃dendis reddit: medietas bonoꝝ est regis: pte alia relicta per exercitũ diuidenda. si vero oĩa ex pacto sunt saluãda seruet pactũ: et illud frãgẽs si ẽ de maiorib⁹ exilio: si de minorib⁹ morti tradat. ꝛ si nõ põt reperiri: poet oĩa bona.e.ti.l.xix.xij.

k ¶Quaterniones aũt supradicti. i. quadrilleros sũt q̃ eligũt vn⁹. s. ex quolz hoĩm q̃ternario nũero ad sciẽdũ q̃libz de suo q̃ternario q̃ntũ q̃libet perdit et emẽdet. Et si quid isti de p̃da furẽt: aut sciẽter ĩ officio errauerũt: soluẽt triplũ. ꝛ si nõ hz vñ soluat tanq̃z fals⁹ occidit.e.ti.l.xij.

l ¶Et salario nõ cõstituto p̃dictis: ꝛ speculatorib⁹: ꝛ excubijs: ꝛ exploratorib⁹ eligũt tres vel sex iurati q̃ vel eoꝝ maior ps p̃stituẽt alijs dissentiẽtib⁹ q̃d eis detur. Et istoꝝ cõstitutiõi p̃tradicẽs tã q̃z inobediẽs dñi iudicio: vl ducis dicto puniat.e.ti.l.xiij.

m ¶Preterea de acq̃sitis in torneamẽto letifero: aut ĩpetu nõ hz rex ptẽ: nisi sit loc⁹ ob hoc q̃sit⁹ q̃ est regis cũ his q̃ ei soli q̃rũt. Nec etiã ex torneamẽto volũtario nõ letifero in quo capit vicẽs victũ ꝛ q̃rit iuxta pactũ. Et volũtarie duello fcõ cũ lanceis dũtaxat q̃rit p̃stituẽti equ⁹ p̃stati cũ suis equinis armaturis. Hz si ẽ duellũ diffidatiõis omnia lucrat vincẽs q̃ in cãpo hz a victo nisi sint aliena.e.ti.l.xviij. Vide. duellum.12.q.

n ¶Item sciendum q̃ domino naturali ex genere de p̃pa auctoritate non regia nec regis mandato ad p̃liandũ exeunti dabunt vasalli septimã p̃tem p̃de. sed si est dñs ob beneficiũ: vel ex electione sequentium: habebit decimã. Si autem de terra regis: aut eius man-

© Biblioteca Nacional de España

dato hoc facit: tunc rex habebit quin/
tam. e.ti.l.xiiij.

o ¶Et debet p̄da infra nouē dies a tēpo
re p̄lij numerādos aceruari ⁊ militibus
diuidi. Et infra illud tēp⁹ aliquis sibi
de p̄da approprians restituet duplica/
tū. Ubi vero añ diuisiōem a redeūtib⁹
victis superentur ⁊ fugerint a cāpo vi/
ctores: ⁊ alij occurrētes in eoꝝ adiuto/
riū. ⁊ rursus vincant redeuntes: istoꝝ
vltimoꝝ erit p̄da campi: nec cum pri/
mis nisi ⁊ ipsi p̄lium staurarunt diuide
tur. Cessante autem victoꝝ insecutiōe
extranei fugiētiū habētes spolia nō cō
municabūt victorib⁹: nisi insecutōem
quia erāt pauci vel fessi obmiserūt. Et
hec habent locū quando deuincunt hostes fidei regis: aut regni. Sz si pau/
ci multos modo pauoris exquisito su/
perauerint ⁊ extranei eos fugientes nō
vulneratos insecuti expoliāt nō cōmu
nicāt p̄mis in cāpo remanētib⁹ sz in se/
quētibus. e.ti.l.xv.

p ¶Quod⁹ aūt diuisiōis p̄de ē q̄ q̄terni/
ones vendāt eam ⁊ diuidāt ei⁹ p̄cium
Et ptionari⁹ aliq̄s licitans de p̄da cō/
putat p̄ciū in parte sua: residuū restitu
endo: aľ triplo punit̄: cui⁹ tercia q̄ter
nioni: tercia regi: ⁊ alia tercia p̄de ap/
plicat̄. e.ti.l.xx.

q ¶Hūc aūt accedam⁹ ad p̄daz comiti/
uarū. Circa q̄d dic q̄ quelibet comiti/
ua diuidit sibi p̄dā: dato regi iure suo.
Et fiat diuisio in loco vñ exiuerūt cau
sa p̄de. aut ī alio si iuste ad illū sūt īpe/
diti venire. e.ti.l.xxj.

r ¶Sz si plures comitiue simul cōcurrāt
adunate cōicat̄ p̄da. Et cōtrariū faciē
tes perdant ptem suam: ⁊ puniunt̄ si
ex defēsiōe regi aut regno damnū eue/
niat. e.ti.l.xxij.

s ¶Et si duarū comitiuarū sep̄ataruz
concurs⁹ foret impedimēto que p̄e
destinauerat intrare intret alia cessā
te. Si aūtē simul destinauerunt q̄ pri
us iter aggredit̄ fraude cessāte. naz
si fraudulenter ad maiorē comitiuā
impediēdā: nō aūt ad īimicos dāni
ficādos minor prius aggreditur sec⁹
eēt. ⁊ ob dcām fraudē regis arbitrio
puniētur impediētes. e.ti.l.xxiij.

t ¶Et cū p̄da ē diuidēda p̄us omnes
portionarij singulariter sub fastia a
duob⁹ tenta cōputentur trāseūtes:
⁊ sic cōputari renuēs nō habebit ptē
p̄de: nisi alij sibi gr̄am honoris: aut
amoris cā fecerint. e.ti.l.xxvij.

v ¶Et res p̄de p q̄terniones vēdūtur
ad licitatiōem publicā dato per lici
tātes fideiussore de soluēdo ad tar/
dius infra nouē dies: aľ soluent p̄cij
duplū ⁊ expēsas. Et p̄nt q̄terniones
eos ob hoc sua auctoritate pignora
re. Et si nō habēt vnde soluāt capiē
tur eoꝝ bona ⁊ bestie ⁊ vestimenta.
dū tamē honorati nō remaneāt nu/
di. minorib⁹ omnia capientur vsq̄z
ad nuditatem: ⁊ in bonoꝝ defectuz
in carcerē: vel fideiussoris potestatē
ponētur. Et sic emens p iniuriato se
tenens ex solutiōe pene nō habebit
partē p̄de. e.ti.l.xxxij.

x ¶Et p̄sōneta res p̄de vendens ad li
citatiōem p̄conizando exequatur fi/
deliter officium suū: ⁊ habeat ex vē
ditione salariū conuentū. ⁊ si pl⁹ re
ceperit p̄ p̄ma vice puniatur in du/
plo: p̄ secunda occidetur. Sed si q̄d
falsitatis in officio cōmittat: rem for
te furando: aut alicui minus debito
vendendo: occidetur. eodem titulo
l. triceſimatercia.

© Biblioteca Nacional de España

p ¶Itē fideliter tabelliones prede exē quant officium suū res venditas: ⁊ preciū designando. si autē in hoc dolum cōmiserint: aut falsitatē: occidētur: ⁊ dāna duplicata resartiētur de bonis eorum. Et ipsi ⁊ presonete ad hoc positi iurent se fideliter habituros: habebuntq; salariū cōuentum. e.ti.l.fi.

3 ¶Et quātā partem de p̄da habebit dux: ad alilis: eques: pedes: ⁊ balista dō rius consideratis armis: habes. e.ti. l.xxviij.

aa ¶Item in preda maris: q̄liter fit diuisio: ⁊ quid habet dñs nauigiorum: ⁊ quid alij. vide. e.ti.l.xxix. ⁊ infra. e.q.ee.

bb ¶Itez qualiter debz diuidi inter admirandū ⁊ comitros ⁊ alios: ⁊ qualiter sunt eis damna emendāda: habes. e.ti. l.xxx.

cc ¶Nunc videamus de preda ab inimicis recuperata. De illa que fit pignoris causa dixi. s. e.q.

¶De ea autē que causa lucri fit: scias q; exeuntes ad eā ab inimicis tempore guerre recuperandā p̄mo accedentes ⁊ retro[a] p vnam leucā in cōspectu sequētes: que tria milia[b] passuz facit: diuidunt sibi spolia dato regi iure suo. Posteriores vero si ee sunt de minoribꝰ nō habent partem: ⁊ incidunt in penā nō exeuntibꝰ irrogandam: ⁊ nihilominus soluent damna oblata. maiores autem soluent predicta regis arbitrio: ⁊ nihilominꝰ ad tēpus per regem statuendum relegant quia magis delinquerunt. Si tamen priorū cedē ⁊ supationē isti posteriores accedentes vlciscuntur inimicos superando nō incidunt in penam memoratam. e.ti.l.xxv.

¶Circa quod sciendum est q; si preda apud inimicos pernoctauit: aut eodem die in aliquo inimicoꝝ fortalicio seu exercitu fuit apposita postea eam auferentes diuidūt sibi: nec p̄mis dominis restituere tenēt: nisi homines capti quia liberi erunt: nisi velit sic liberati apud hostes potius remanere: tunc enim capti efficiunt captiui. si autem aliter ablata est preda: vel per insequentes stetit quomin⁹ infra dcm tempus: ⁊ anteq; ad fortalicium vl' exercitum duceretur caperent: restituant p̄mis dominis[c]: vel estimatiōem: tamen tenetur domini damnum auferentibꝰ resarcire: nisi ipsimet domini abstulerunt. tunc enim imputent sibi damnū ex quo sui ꝓmodi causa īsequūtur. e.ti.l.xxvj.

¶Et si pirate quid a viatoribus depredent⁹ pꝰ eos exeuntes ab eisdem predam auferant restituant p̄mis dominis: nisi ipsam domini ad terram hostium portabant: aut hostes eis ablata in saluo posuerunt. tūc aufe-

quinq; pedum. vt. citatio. s. q. a. sup. v. cōparuerit. v. absenti ad veniendū. in. vsi. quero q; tum. Et vñ miliare icipiet mē surari. ⁊ p quaz viā debet fieri eius mensuratio vide ibi in. vsi. Sed q̄ro vnde. ⁊ in. vsi. se.

a ¶Retro. Vide infra. e.q.dd. sup v. p̄mis dominis. v. vnico. in. v. si. ⁊ idem dicerem.

b ¶Tria milia. Et tria milliaria faciunt vnam leucam. vt. rex. 25. q. b et mille passus faciunt milliarium. Et passꝰ est

c ¶P̄mis dominis. Liberati a captiuitate virtute militū non serui non captiui eorum efficiuntur sed pristine cōditioni restituuntur. cassus est sali. in. l. ab hostibus. ij C. de cap. ⁊ p̄limi. reuer. Sed dubitari potest quid de alijs rebus mobilibꝰ. Dicas q; ante q̄z sint ducte intra p̄sidia hostium non efficiuntur eorum: ſz remanēt sub dominio eorum

© Biblioteca Nacional de España

ſub quo erant ante capturā earū. ⁊ poſtq̄ ducta ſūt in p̄ſidia hoſtium eorum facte ſunt. ¶ Sed p̄ot dubitari: que dicant̄ p̄eſidia hoſtiuz. Dicas q̄ nō ſolum quando intrant fines territorij hoſtiū: ſed q̄ndo locus ille veriſimiliter eſt tut⁹ ⁊ nō alias: cū virtute militū occurrētiū poſſēt res ille recupari. ¶ Sz tunc q̄ro: res ipſe ſūt recupate p̄ milites nr̄os: an tunc reſtituent̄ dominis. ⁊ de recuperatis añ deductiōem ad locū verisimilr tutum non eſt dubium q̄ ſic: q̄ non erāt adhuc capientiū: nec perditū erat dominiū: ſz de recuperatis poſtea q̄ ſunt intra hoſtium p̄eſidia diſtinguo Aut milites noſtri cōtinue ſunt hoſtes inſecuti etiā intra p̄eſidia: ⁊ tunc eorū recuperantiū non fiūt ſz dominis reſtituent̄: quia nō cenſent̄ fuiſſe capienti um: quia locus apparet q̄ nō erat tunc tut⁹ nec p̄ tuto fugientes: cū p̄eda habuerunt nec ipſa p̄da noſtrorū fugit ergo. ⁊c. Aut milites noſtri nō fuerunt tūc inſecuti hoſtes: ſz poſtea ex interuallo aggreſſurā fecerunt: ⁊ res p̄ius captiuatas recuperauerūt. et tunc ſi erant ſerui non fiunt eorum ſed reſtituūt̄ dominis iure poſtliminij Si vero erāt alia mobilia tūc ſi veſtes ⁊ arma illa ſunt occupantiū vel recuperantiū: quia nō ſine flagitio perdunt̄. Si erāt alia mobilia: ⁊ tūc dicta l. ab hoſtib⁹. videt̄ diſtinguere. aut in his locus non eſt poſtliminio: ⁊ tūc dño nō fit reſtitutio: ſed occupanti ſiue recuperāti cōcedunt̄. q̄ autē ſunt illa mobilia in quib⁹ loc⁹ eſt poſtliminio Rñdere videt̄ tex. ff. de poſtlimi. reuer. l. ij. q̄ naues oneroſe p̄pter vſum belli nō piſcatorie vel voluntatis cauſa parate ⁊ equi ⁊ ſimilia: adeo q̄ ſi equ⁹ p̄pter freni impatientiā recurrerit ad hoſtes poſtliminiū habet: ⁊ ſic dño reſtituuntur. Et ex his colligo q̄ curr⁹ ⁊ quadrige ſup quibus baliſte machine et victualia p̄ campo deferunt̄ ⁊ ipſorū curriū boues ⁊ q̄drigarū equi ius habent poſtliminij: ideo nō fiunt militū recuperantium: nō alij equi nec boues alij in p̄edā capti ⁊ intra p̄eſidia ducti ⁊ poſtea recuperati: vel per ſe reuertētes. quia cū ſemel facti fuerūt hoſtiū ⁊ nō habent poſtliminiū concedunt̄ occupāti: ⁊ hec de mobilib⁹. Immobilia vero capta ſemp ſunt p̄incipis ſeu guerram inducētis. Que autē ſuperius dicta ſunt habēt locū nō tantū q̄n impator vel populus roman⁹ bellū induxit barbaris: ſz etiā econtra: ſi a barbaris eis fuerit inductū. Contra p̄dicta vt mobilia nō efficiant̄ capientiū videt̄ hodie

rentes nō penſionati tā iſta q̄z alia ſic ablata diuidunt ſibi eodē modo quo auferentes in terrā Si autem ſunt penſionati erit totū penſionātis. Si vero poſt piratas nō exeunt ad clamorez: ſed ex fortuna eis obuiātes auferant depredata a regnicolis nondum in ſalvo poſita per piratas reſtituāt ea p̄imis dñis p̄ modum eorum qui exeuntes per terram ad clamorez auferunt. Et etiā reſtituat̄ non regnicolis ablata: alias tanq̄z ab in

tex. C. de donati. l. pe. ſ. ſiſi modo. vbi dicit̄ q̄ aſſignari debet duci belli vt earū fiat diſtributio inter milites ſcōz eoz meritū cui cōcor. in decretis xxxij. q. ſ. c. dicat aliq̄s. ⁊ ibi etiā glo. dici poteſt q̄ fiunt capientium reſpectu dominorum quorum p̄ius erant: non reſpectu totius exercitus ad cui⁹ cōmodum ibi videt̄ cepiſſe ideo duci belli aſſignari debent vt ibi vel aliter capientium fiunt quando in diſcurſu territorij ĩimicoz añ bellū cāpeſtre capiunt̄. ſz vbi in bello cāpeſtri inter p̄tes ordinato ⁊ conflictu capta ſunt hz locū tex. ille: q̄ tūc periculū vite eſt omnibus cōmune: ⁊ via p̄obi nō vacant. ſ. circa ſpolia: ſed circa ſtragem ⁊ cōfuſionē inimicorū circa quā ſi nō vacaſſēt alij ſpolia ſalua nō haberent: imo ⁊ forſan ſua ⁊ etiā vitā p̄diſſēt ⁊ ſic vbi periculū ⁊ ibi cōmodū collocetur. ⁊ hec magis placēt. Et idē dicerē q̄ndo vna brigata caualgatā facerent ⁊ aliq̄ ex his irent in diſcurſu: alij vero firmi remanerēt ad banderias p̄ illorum iuuamine ⁊ tutamine vt ſpolia diuiderētur inter oēs de brigata niſi aliter inter eos ſit cōuentum. nā ⁊ ipſi participes hui⁹ rei ſunt qui fauorē ⁊ auxiliū p̄ebent. Vide. ſ. e. q. cc. Itē p̄dicta vera q̄ndo impator induceret guerrā barbaris ⁊ ecōtra. Sz q̄n impator induceret guerrā contra vnuz regē vel baronē xp̄ianū: vl cōtra vnā ciuitatē ſibi rebellē xp̄ianā fidē tenētē: q̄ri p̄t an iura iſta de captiuis loquentia locū habeāt. Et dico q̄ ſic i p̄te ⁊ in p̄te nō. nō enim habēt locū vt liberi capti efficiant̄ ſerui. quia de ignominia pape ⁊ ip̄atoris ⁊ ſic fidei xp̄iane hic tēderent ⁊ in eius diminutiōem: ſed ea q̄ diſponūt ſuper captura rerum mobiliū vendicabunt ſibi locum: verūtamē bodie loco ſeruitutis imponit̄ iugum carceris ⁊ redemptiōis ſeu caſtre. circa quod vide q̄ ſcripſi. captiuitas. 4. q. c. ſuper. v. adimplētes. v. quero captus. in. vſi. ſed hoc ſuppoſito. ¶ Quero q̄ ſi vn⁹ rex contra aliū regē: vel vnus baro cōtra alium baronē: vel ciuitas contra ciuitatē moueat guerrā. Rñde q̄ ſi alter eorū eſt barbarice nationis: ⁊ ſic infidelis omnia dicta ſupra de ſeruitute ⁊ de fictionibus. l. cornelie ⁊ poſtliminij locū ſibi vēdicāt. ⁊ etiā alia iura ſuper captura mobiliū diſponētia. ſed vbi ambo ſūt xp̄iani diſtin

© Biblioteca Nacional de España

guo. aut ex parte mouentis guerram non est ali qua iusta causa querele. aut est aliqua iusta causa. primo casu aut queritur ex parte se defendentis: & tunc si tantū resistit & nō inuadit: quicquid capit de spolijs ūimicoꝝ inuadētiū suū ē. Est enim ex eiꝰ parte bellū licitū ſz hoies capti nō efficiunt᷑ serui ratiōe qua in p̄cedenti dixi: sin autez nō tm̄ se defendit: ſz etiam territoriū aduersarij inuadit & sup illo spolia capit tā mobilia q̄ i mobilia tūc si aliť omodeuľ aliť sine dedecore se & suū territoriū ñ poterat defēdere q̄ territoriū ūmici inuadēdo Dico q̄ hoc facere ei licuit. nā territoriū ofederatorū illū inuātiū ei licz inuadere. qđ ē fortiꝰ & q̄ ſſ eo capit sua sunt. vt p̄batur per nota. per cy. L. vñ vi. l. i. Et p doc. l. vt vini. ff. de iusti. & iu. & sibi imputet q̄ guerra mouit iniuste q̄ sui dāni est causa sciens vel scire debens hoc fore de natura guerre ac etiā scire debens p̄o quo inuasore non habetur qui se & sua iura valendo defendit. Et hoc videtur etiam de mente Inno. in. c. cum olim causam. de resti. spoli. et in. c. sicut. de iureiurā. & hoc de eo cui guerra sine iusta causa est mota. Sin autem queritur ex parte eam mouentis: & in eo res est clara q̄ eam non licuit sic facere: ideo tenetur ad omne interesse aduersarij: & hoc quando iusta causa querele non suberat. Sed quando causa iusta querele suberat tūc facio tria membra: quia aut neutra partiū recognoscit superiorem. aut vtraq̄ superiorem recognoscit: aut alteram tantū P̄imo casu licet iura de captiuis loquentia respectu seruitutum inducendarum locum non habeant per superius dicta: tamen iura loquentia de captura rerum mobiliū & immobiliuz & earuz acquisitione locum habent: quia ex quo neuter eorum superiorem recognoscit quilibet eoruz in suo territorio habetur loco p̄incipis. & sic in eis est eadem ratio que in duobus p̄incipibꝰ de q̄bus superius dixi. Item quia ex quo superiorem non recognoscit non est quis sit adeundus p iusticia consequenda. Et ideo qui ex parte sua iustam habet causam querele potest guerram inducere & mouere: & spolia facere: & p̄dā iuridice ducere. & per eum capta iuste potest retinere pace simpliciter facta: secus si in tractu pacis illud sit conuentum: quia illud debet seruari. Et aduersarius qui non iuste agit non iuste capit: sed p̄edam facit. quia quod vni fas est alteri nefas est. Secundo casu quando vterq̄ superiorem recognoscit tunc p̄ius q̄ aliquis eorum guerram moueat aduersarij superiori iusticiam ei non vellet facere licitum est ei qui iustam causam querele habet aduersario guerram inferre et mouere & nō p̄ius q̄ superiorē requisiuerit. Et tunc quia ista guerra est iusta & licita ex p̄te inferentis dicas vt supra. Tercio casu quando alter tantum recognoscit superiorem: tunc si est ille contra quem desideratur guerra moueri dicendus est q̄ illius superior p̄ius est adeundus p̄o iusticia cōsequenda q̄ illa moueatur guerra: vt in p̄cedenti dixi. sin autem contra ille qui vult mouere guerram sit ille qui superiorem recognoscit et non aduersarius tunc non habet ipse necessario suum superiorez adire. quia ex eo q̄ iustam causam habet querele auctoritatem habet a lege: ex quo non est qui sibi possit ius dicere. ¶ Quero an temporalis p̄eses p̄ouincie possit guerram inducere. Et dicendum est breuiter q̄ non nisi p̄o exercito et defensione iurisdicti onis sue. Et in tali guerra leges de captiuis loquentes locum non habent. nec etiam de spolijs auferendis vel p̄eda faciēda: nisi super hoc p̄ius lex sit stata. nam tunc habet locum quod notat Innocē. in. c. sicut. extra. de iureiurando. Et. c. cum olim causam. de restitu. spolia. quia tunc guerra est generalis et publica ex parte vtriusq̄ territorij et iure capiuntur spolia. Item est sciendum q̄ est quedam alia guerra que fit a priuata persona contra priuatam quia nullo modo ad vtilitatem publicam. Et tunc si p̄eter vel contra auctoritatem legis quis faciat aliquam guerram ex sui parte: ista guerra est oi modo illicita. Et si aliquis facit guerram auctoritate legis scripte: tunc ista guerra est ei licita: & suo aduersario est illicita. Et in tali cessant omnes. l. tituli. de postlimi. reuer. ¶ De p̄edictis omnibus vide latius per Salice. in dicta. l. ab hostibus. L. de cap. et postlimi. reuer. ¶ De quibus vide etiam per baldum & per cy. in. l. si quis p̄o. L. de dona. ¶ Et vide etiam de p̄edictis per Inno. in. c. olim. de restitu. spolia.

imicis exigit᷑ ab istis recuperantibꝰ (. s. p̄edam a piratis fcāz regnicolis vl̄ nō regnicolis). ¶ Itē que ad terram inimicorū portabant᷑ si capiuntur efficiunt᷑ capientiuz sicut ex guerra capta. Et si contra regis p̄hibitionē portabantur possunt

portantes impune damnificari: capi: et occidi. eodem titulo. l. xxxj. pirata. z. questione. a. seruitus. decima questione. a.

¶ Tercio et vltimo circa p̄edes captionez scias quando est diuidenda p̄eda q̄ non est licitum

terriginis adinuicē adūnatē dimicare: ſed a rege petant iuſticie complementum: nō autē per ſe vindictā aſſumāt. Si autem contra hoc fecerint adunationem. i. aſſonata ſunt excōmunicati: ⁊ exulabunt: reſtituentq; dāna ſeptupla ta. Et ſi regi vel eius mandato nō obediant huiuſmodi abſtinentiaz impanti poſſūt impune occidi: capi: ⁊ bonis fiſco applicandis ſpoliari: de q̄bus debet ſolui dictū ſeptuplum. et preda in talibus capta non eſt diuidenda: quia non fuit legitime dimicatum. e. titulo. l. decimaſexta.

b ¶ Item null⁹ in aſſonata inimici capti vitā: aut mēbruz perdat: nec mortui in campo amputet mēbrū: aut ei quid ignominioſū faciat: aī maior: aut equalis ſimilitudine ſupplicij damnaī. minor vero occiditur. ⁊ ſi nō poteſt reperi perdet omnia bona. Eadē pena dimicante plectendo. ¶ Nec generoſum captuz cārcere: ferris: aut aī malis captionibus afficiat in continēti. ⁊ nō ſub omagio q̄ ob hoc non dānificabit capientē dimittat: q̄ ſine mala captione poteſt vſq; ad nouē dies retinere: nō tamē ad aliud regnū extrahere: nec redimere: ſeu aliquā penā infringere: nec eum de hoc non cōquerendo ad promittendum cōpellere: alias promiſſio eſt inualida. Et ſi rex mandat ſic captum ſolui ſoluatur: alias tot menſibus ſit captus capiens quot dieb⁹ poſt mādatū tenuit captum. ¶ Sed cum rogaminibus capti: vel amicoruz a captione liberatur non compellit rex iniuriatos ad ſecuritatem preſtandā. licet ſi p miſſionē ob hoc factam fregerit poſſit eos punire. Cum autem de regis mandato ſoluit tunc rex ad ſecuritatē preſtandā cōpellit. ¶ Et depredātes cāpū in aſſonata in nouetuplū puniētur: ⁊ occidētur: aut exulabunt. e. ti. l. xvij. Et de iſta materia vide ſupra proxima. q.

¶ Preconizatio. Vide. preco. per totum. 2. q. x. y.

¶ Preco. Vide. citatio. 4. q̄ſtiōe. primū decretum. 6. q. pena. 5. q. hereticus. 7. q.

¶ Preceptum. Vide. iuſticia. 3. q̄ſtiōe. confeſſio 6. q̄ſtiōe. ſententia. 2. q. 7. 7. q.

Premiuz. Primo q̄ro quid eſt premiū Dic q̄ eſt beneficiuz benefacientibus in guerra liberaliter datum. 2. p. ti. xxvij. l. i.

a ¶ Secundo quero. cui eſt dandum. Dic q̄ benemeritis: aut eorum filijs ſi patres mortui ſūt: e. ti. l. i:

b ¶ Si enim merentᵉ premia penarum metu benefacientes quanto magis merentur bene. agētes ſola virtute bonitatis. iuſticia namq; nō ſolum in bonis arcendis: ſed etiam in bonis premiandis conſiſtit: quia ex premiorū erogatione boni meliorantur ⁊ mali emendantur. eodē titulo. l. ij.

c ¶ Juxta hāc q̄ſtōez ſcias

¶ Preconizatio. Vide q̄ ſcripſi. preco. et. licitatio per totum.

¶ Preco Et de preconis vl̄ virdugi ſalariis: vide. l. cxxviij. ordena. de ſegouia: per regem ioannem ſecundum. Anno domini mil leſimo quadringēteſimo tricēſimo tercio.

¶ Vide. pecus. v̄. dere lictas pecudes. Et. furtum. 6. q. b ſuper. v̄. duplicatum. v̄ et rei aliene Et. munus. v. Item virdugi. Et. executio. i. q. a. ſuper. v. executores. v̄. i. Et. primuz decretum. 6. q. e. ſuper. ver. innocentia. v̄. i. in. v̄ſi. Et in quolibet. Et. citatio. 3. q. a ſuper. ver. foꝛi.

© Biblioteca Nacional de España

q̄ nauigium vi occupantes habent premiū conuentuz: ⁊ si nil q̄uenit arbitrarium. Et si ibi capiuntur sūt redimendi. Si autē mēbra perdunt p̄miētur vt infra ꝓxima.q.f. Et si ibi moriantur detur p̄miuz bis de q̄b⁹ infra ꝓxima.q.f.e.ti.l.ix.

¶ De p̄mio detegentis ꝓditionem. proditor.4.q̄stiōe.libertas.4.q.

a ¶ Tercio quero.qualiter est dāduz p̄miuz. Dic q̄ eo tempore quo cedat in recipientis cōmodū.e.titulo. l.prima.

b ¶ Et scias q̄ guerrificantib⁹ dat̄ p̄miuz quādoq̄z ob bene facta.⁊ hoc contingit tripliciter: quandoq̄z enim premiātur qui nil amiserunt: quandoq̄z qui aliquid: quandoq̄z bene facientes etiam vltra meritū. Et premia ista dicuntur certa. sūt et alia arbitraria que non ob merita tribuūtur.e.ti.l.iij.

c ¶ Descendendo igitur ad speciē scias q̄ vexillum inimicorum prosternens in prelio: est premiādus de beneficij qō habebat duplicationē: et id facere obmittens cum possit: debet perdere beneficia ⁊ abijci. ¶ Occidens autē ducis aduersi equū ꝓpter quod capit̄: vel capiens eū: aut occidens est bene hereditandus: et dabuntur ei arma ⁊ equus ducis aduersi. quod cū possit obmittēs non solum beneficia perdit ⁊ abijcietur: sed etiā p̄dit omnia domini ⁊ generis eius donatiua. ⁊ si nil hoz̄ habuerit debet remanere dñi inimic⁹ hoc probato per curiā. ¶ Succurrēs vero cū equo domino quia suus erat occisus in prelio: aut euz a manibus inimicoruz eripiens: debet bene hereditari vt ipse ⁊ eius descendentes viuant semper in honorez. Contrarium autem faciens est proditor: morti tradendus. Et si reperiri nequeat perdet bona nūq̄z a domino vel eius consanguineis aliquid habiturus. e.ti.l.iiij.

d ¶ Item rex vel imperator pōt vasallo contrariū ducem occidenti: vel capienti honorem generosi si nō est generos⁹ dare: ⁊ seruo libertatem. Item tributa vel exactiones soluēti eoz̄ immunitatē: tam in realengo q̄z in alterius dōna/tione. Itē eūdez dñm suū a potestate inimicoz̄: aut vulnere eripiēte: aut equū sibi in p̄lio suo mortuo dante ad maiorez supra expressos honorez atq̄z statum sublimare. Eius autem vexillum p̄stratum eleuantem: aut de manib⁹ inimicorum auferentem: erigat inter consanguineos ad bona ⁊ honorez. Generosum autem aliqua predictoz̄ facientem laudet ⁊ regratietur ei: ⁊ eius honorem ⁊ bonum augmentet. Contra p̄dicta vero facientes cū occurrere possint sunt proditores: vitam ⁊ bona p̄dituri: et insuper si rex fuit mortu⁹: vel captus: eorum domus diruantur perpetuo inhabitabiles facte: ⁊ eius descendentes ex filijs postea procreatis p̄petuo exulent: quia filij antea[a] habiti ob hoc vl aliud paternū delictum non punientur. filie vero dictam penam nō patiunt̄. eodem titulo. l. sexta.

a ¶ Antea. Vide. proditor. 4.q. a. super. v. succedere. ver. filij masculi: in. ver si. quero si isti.

e ¶ Item perdenti equuz casualiter absq̄z prelio debet dominus aliū eque bonum aut meliorem dare. si autem in facto armoruz perdit det̄ ei alius tercio pl⁹ valens. Idem de armis sic amissis

© Biblioteca Nacional de España

Et si ab hostib⁹ vasall⁹ capit⁹ tenet⁹ eũ dñs redimere. Et si aliqua de cõtentis supra ista. q. c. fecit habebit ꝑmia ibi contenta. Si vero membrum in facto armorum perdidit est hereditandus vt bene viuat. Et si moriatur que ei erant danda dentur eius vxori ⁊ filijs. ⁊ si non sint: primiori consanguineo: vel ei quem ipse designauit habituruz Domin⁹ autez hoc façere recusans cũ possit potest ob hoc iudicialiter conueniri: secus si nõ posset. e. ti. l. v.

f ¶ Itez in castri vel ville expugnatiõe ꝑ intranti det rex mille morabitinos cuz meliori loci domo: ⁊ illi⁹ cui⁹ erat domus possessionibus: non tamen habebit domuz fortalicij: aut domini loci. ſ Secũdo intranti quingentos cum alia domo meliori post illam primi: ⁊ domini hereditatib⁹ ſ Tercio intrãti duocenta ⁊ quinquaginta: ⁊ domũ aliã cũ domini possessionibus meliorem post dictas duas ſ Et de captis per eos habebunt singulos meliores captiuos: et quod depredati fuerint integre: nisi sit loci dominus: aut eius fili⁹ capt⁹: aut res que in solidum regi de preda debẽtur. Et si non potuerunt opus consummere ⁊ capti sunt: redimet eos rex ſ Et si in dicti loci captiõe moriatur quis istoz habebunt ista hij de quibus supra ista. q. e. ⁊ si mẽbz perdit ī hoc facto: hoc amplius est remunerandus. ſ Predicta omnia ꝑter pecuniam habẽt locum furtiue capientes. e. ti. l. vij. viij ¶ide s. prima. q. in fi.

g ¶ Cum autem ꝑmiuz arbitrarium est dandum: arbitrans consilio adhibito arbitretur personam: factum: locuz: et tẽpus meriti: ⁊ secũdum hoc largiat⁹ ꝑmiuz. e. ti. l. fi.

¶ Preferri. ¶ide. sepultura. 8. q. patronus. 4. q. castrũ. 6. q. deposituz u. questione.

¶ Precipitatio. ¶ide. pena. 6. q̃stiõe. episcop⁹ 7. q̃stiõe.

¶ Prelegatum. ¶ide. legatum. 7. q.

¶ Prepositus. ¶ide. clericus. 2. q. 7. 4.

¶ Preter. ¶ide. alienatio. 2. q. e.

¶ Precentor. ¶ide. clericus. 2. q̃stiõe. et. 4. q̃stione. c.

¶ Preses. ¶ide. prĩceps i. q. c. rex. 15. q. y. 3. iudex. 2. q. a. et. 5. l. procurator. 4. q̃stiõe. c. rescriptum. 3. q. l. concubina. 2. q̃stiõe. a. venditio. 3. q̃stiõe. c. appellatio. 5. q̃stiõe. b. pena. 3. q̃stiõe. b. proditor. 3. q̃stione. a.

¶ Prefectus. ¶ide. rex. 15. q̃stiõe. patriaptãs. 4. questiõe. o.

¶ Presentia. ¶ide. possessio. 6. q. d. ꝓcurator. 6. q. a. sententia. 7. q. c. fideiussor. 7. q. e.

¶ Presidium. ¶ide. excõmunicatio. 12. q. defẽsio. protectio. ecclesia. 7 q. b. d.

¶ Princeps. Primo q̃ro quis dicit⁹ princeps. Dic q̃ ĩpator: aut rex. itẽ ⁊ alij vt prĩcipes apulij. Dux autẽ dicitur

¶ Preses ¶ide q̃ circa hoc scripsi. rex. 15. q. y. super. ver. preses. Et. preda. 2 q. dd. super ver. primis dominis. d. vnice. in. d si. quero an temporalis ¶ Presentia. Qualiter accipitur presens ¶ide. fide ꝛ iussor. 7. q. b. super. d. conueniri. ver. i. in. d si. quero q̃ liter accipitur. Et. stipulatio. i. q̃stione. a. d. quero si vnus. in. dsi. quero quãdo alter. Et vide extra. de cler. non resid̃. c. ex pte. in glo. i.

¶ Princeps ¶ide que scripsi. rex. per totum. Et. regula. 2. q. regula. 27. super. d. p sone. Et. sententia. 3. q. f. sup. d. legis. 7. 5. q s fr. d. emẽdari. d. cũ q̃ritur. i. dsi. q̃

© Biblioteca Nacional de España

officium habens ducendi exercitus ab antiquo ab imperatore. Comes vero dicit quia cõtinue comitatur: et seruit imperatori vel regi. Et qdaz dicunt comites palacij: quia quotidie i palacio seruiũt imperiali. Marchio dicit dominꝰ terre qui est in cõfinibꝰ regni. Judex dicit vulgariter qui in sardina dñat. Vice comes dicit officialis comitis vicẽ tenens 2.p. ti.i.l.xj.

b Et oĩes supradicti veniunt ex successione hereditaria: et hñt in terris suis merũ imperiũ scõm cõcessionez vel antiquã cõsuetudinem. nõ tamẽ possũt legitimare: nec legem aut forum[a] sine populi volũtate condere. Et debent subditos bene regere. e. ti. l. xij.

c Pretẽa nataues et varuassores[b] dicunt infantones qui licet sint magni dñi: nõ tamẽ tãtũ sicut superiores: et ideo in

[a] fozũ. Sz de iure cõi ỹriũ scripsi. statutũ. v. p/mo qro. in. vsi. qrto qro nũqd. vide. lex. 5. q. b.

[b] Varuassores. Vide. s. e. q. a. sr. v. dux.

Priuilegium. Nota qꝫ lz qs sit priuilegiatus qꝫ ñ possit nisi sub certo iudice cõuẽiri: tñ hoc priuilegio nõ obstãte pt conuẽiri i loco delicti vl qsi vl i loco cõtractꝰ vl qsi: et i loco vbi ẽ res sita: q petit p actiõez i rẽ vel de q agit iudicio diuersorio vl possorio. vide. exẽptõ. v. itẽ si exẽptꝰ. qd ergo opat hoc priuilegiũ. dic qꝫ iste talis priuilegiatꝰ ñ pt ex locũ delicti cõtractus vl rei cõuẽiri si forte alibi habz domiciliũ. sz dz cõuẽiri coram iudice sibi ocesso p priuilegiũ. si tribꝰ ergo locis tãtũ sortit forum. s. i loco delicti ꝺtractꝰ vl rei. et i loco priuilegij. i. coram iudice sui priuilegij ñ i loco originis vl domicilij vñ nõ i totũ reuocat priuilegium sz modificatur. vt ita declarat Inno. iiij. in c. i. de priuile. li. vj. De quo per bal. in auten. q in prouincia. C vbi de cri. agi. oport. in prin. C Et ó iure municipali dic qꝫ priuilegiũ cõseruator cõcessꝰ ecclesie mõasterio vl psõe ecclesiastice de alijs qꝫ de notorijs iniurijs nõ cognoscit. vt pet. or de. de cordoua. p regẽ hẽricũ. ij anno. 1455. Et de exẽptionibꝰ seu priuilegijs. vide q scripsi. exẽptio. et vide q scripsi. familia. v. vtz familiaris. et. feudũ. 8. q. a. sr ó priuat. v. an si vasallꝰ. i. vsi. et scias qꝫ. Et. papa. 4. q. d. sr. v. declarare. et. excõicatio. 16. q. a. sr. v. effcus. et lex. i. q. a. v. p legẽ. Et q scripsi. moneta. v. nõ nisi. et v. priuilegiatꝰ. et q scripsi. hospitale. v. hospitale p.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Violans ꝓui legiū ſue reipu/ blice deportat Et violans ec/ cleſie priuilegiū eſt excōmunica tus. De quo vi de per. h. in. c. nouerit. de ſen. excom. Et vide excōmunicatō. 5. q. a. ſuper. v. facientes. v. v/ trum ſunt. in. v ſi. Item faciens a ¶ Interpretan/ dum. Pone q̄ ſtudio tholoſa/ no ſunt conceſ/ ſa omnia priui/ legia ſtudij pe/ ruſiēſis: deinde ſtudio peruſien ſi ſūt cōceſſa no ua priuilegia: q̄ ritur an ſtudiuz tholoſanū poſ ſet iſtis nouis ꝓ uilegijs gaudere Dicas q̄ conſi/ derāda ſunt ver ba ꝓuilegij. aut eni apparet cer ti tēporis deter minatio: ⁊ tunc ad illud tēp⁹ re ſtringit̄: aut in futurū tempus extenſio: ⁊ tunc ad illud extendi tur ceſſio: aut eſt idiffinita lo/ cutio: ⁊ tunc ſi conſtat de men te concedētis q̄ voluerit p om/ nia eſſe paria ꝓ uilegia vtriuſq̄ ⁊ tūc intelligit̄ de preſentib⁹ et futuris. q⁊ illud per omnia non ſolū reſpicit modū ſz temp⁹. aut nō cōſtat de iſta oīmoda paritate: ⁊ tūc cū iſta ꝓuilegia ſint otra ius cōmūe nō extēdā ea niſi q̄ten⁹ rō verborum patit̄. bal. in. l. omnia priuilegia. C. de epiſ. ⁊ cleri. ¶ Vide

a ¶ Quinto q̄ro. q̄ eſt pe/ na male interptantis ou bia priuilegij. ſcriptura. 6. q. b.

a ¶ Sexto q̄ro. q̄liter é pri uilegium interpretādū⁹. Vide. ſcriptura. 6. q. b. c ⁊. regula. 2. q. regula. 27 ſignificatio. 2. q. b. ⁊. re/ ſcriptum. 2. q.

a ¶ Septimo q̄ro. quotu/ plex eſt priuilegiū. Vide ſcriptura. 2. q. a.

a ¶ Octauo q̄ro. an ꝓ non vſum perditur priuilegi um. Dic q̄ priuilegiū cō ceſſū a regalibus exactio nib⁹ immunitatis ē per/ petuum. reſcriptum. 3. q h. ſed perdit̄ ꝓ nō vſuz a conceſſione vſq̄ ad tē pus triginta annorum. Priuilegiū vero alicui⁹ noue conceſſiōis: vt nū/ dinarum: aut extrahēdi a regno vetita: vel ven/ dendi ea que cōmuniter vendere nō licebat: ſeu per aliam menſuram in conſuetaz: perditur per non vſum decennij a tē/ pore cōceſſiōis munerā/ dum. nūdine. 3. q. a. ⁊. 3 pti. ti. xviij. l. xlij.

¶ An per contrariū vſū perdatur ꝓuilegium. vi/ de. infra proxima. q. Et decime. 4. q. c.

a ¶ Nono quero. an per/ ditur priuilegiū per con trariuz⁹ actum. Scias q̄ cōpoſitio aliquo⁊ ꝓ re/ gis priuilegium cōfirma ta perditur q̄z citius cō/ ponētes fecerint contra eam: ⁊ ſoluent regi penā in ꝓuilegio appoſitam.

¶ Itē reportās contra p/ tem priuilegij ſententiaz perdit priuilegiū contra partem illā. e. ti. l. xliij.

¶ De religioſis autem re linquentibus viā paup/ tatis qualiter perdūt ꝓ/ uilegia eis pre textu pau pertatis ioulta. vide. re/ ligioſus. 6. q. b.

¶ Qualiter habens ꝓui/ legium ne poſſit excōica ri perdit illud. excōicatō 6. q. c.

¶ Qualiter miles perdit priuilegium teſtandi iu/ re militari. teſtamentuz. 4. q. d.

¶ Qualiter iudei perdi/ derunt priuilegia. iude⁹ 5. queſtione.

a ¶ Decimo quero. an ex/ tendens priuilegium ad nō conceſſa perdat illud etiam in non conceſſis. Dic q̄ ſic. 3. parti. titulo xviij. l. xlij.

excōicatio. 16. q. a. ſſ. v effectus. i. v ſi. fi. ¶ Vide q̄ ſcripſi. re gla. 2. q. re gula. 27. ſſ. v. ꝓſone. v. ité vtrū. Et reſcriptū. 3. q. a. ſſ. v. re ſcripti. v. i.

b ¶ Cōtrariū pone q̄ ſtu dio antelia/ no ſūt cōceſ ſa oīa ꝓuile/ gia ſtudij to loſani: deiñ ſtudiū tolo ſanū ceſſat: ⁊ p oſequēs ei⁹ ꝓuilegia anihilāt̄: q̄ ro vtrū per hoc ſint ani hilata ꝓuile gia ſtudij an teliani. Dic q̄ nō: q⁊ cū a principio ſit ſtudio an telião ius q̄ ſitū ex caſu ſupenienti in alio nō in ſe illud ius ñ amittitur. li cet in iure q̄ rendo eēt ſe cus. bal. in dicta. l. om/ nia. C. de e/ piſ. ⁊ cleri. in fi. ¶ Si i loco haben ti immunita tis priuilegi um occultē/ tur homici/ de. ⁊ ſimiles debent iñ ex trahi: et priuilegium immunitatis perdit eos ibi occultando. vt ſcripſi. pena. 6. queſtione. a. ſup. v. reuertatur. v. an alius. in. verſi. quero tūc. ar/ ca finem.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Redunda re. Vide que scripsi. mun°. v. q̃liter sit. in. vsi. sz pone q. Et q̃ scripsi do m°. v. illi q̃ hñt.

b ¶ Dunitus In dubio p sumit puilegiũ reale. h. i. c. oli. 3. di. de verb. sig. vide q̃ scripsi. iurisdictõ v. ipatoꝛ cõcessit. ¶ Et an expressionis ppij i puilegio facit illuo priuilegiũ eẽ psonale. h. in c. qñ abbas de offi. dele. di. ij.

c ¶ priuilegia. An sũt res ecclesie ꝛ clericoꝝ priuilegiate. vide. clericus. 9. q. d. sr. v. familiarib°. Et ibi vide an clerici famuli gaudẽt ei° puilegio Et in dcã. q 9. q̃si per totũ. vide plura q̃ de ecclesie ꝛ clericorũ puilegijs scripsi.

b ¶ Deciman di. Vide que scripsi. decime. 3. q. f. sr v. nouiter. ¶ Primogenitus. Cõsuetudo ẽ britanie q

a ¶ Decio q̃ro. an extẽdes puilegiũ ad nõ cõcessa p dat illuo ẽt in nõ pcessis Dic q sic. 3. p. ti. xviij. l. quadragesimasecunda.

a ¶ Undecio q̃ro. an poꝛtur puilegiũ si icipit i mlꝛtoꝛũ vãnum redũdare. Dic q sic licet tpe cõcessionis nõ redũdabat. 3. p. ti. xviij. l. xliij.

a ¶ Duodecio q̃ro. cui puilegio nõ stabit. dic q nõ credit puilegio vl lit tere plũbo sigillate si regis nomẽ nõ ẽ ibi scriptũ cũ die: mense: ꝛ anno: at q3 annoꝝ q̃b° cõcedens regnauit cõmemoꝛationez: aut si signis cõsuetis ei° de quo fecit mẽtiõez careat: seu cõtra cõsuetũ modũ sit dictatũ: vel rasũ: cancellatuz: ruptũue sit i loco suspecto. vide. scriptura. 6. q. d. Jtez nõ credit eius trãssũpto: nisi ei deꝛerit rex auctoꝛitatẽ: ꝛ suo sit munitũ sigillo. eo. ti. l. xliij. vide. scriptura. 6. q. e.

¶ Nõ stat puilegio q̃ qõ poꝛtur res naufragij. iactus. 2. q.

a ¶ Terciodecio q̃ro. q̃ puilegia hz clericus. vide clericus. 9. q.

a ¶ Quartodecio q̃ro. ex quibus causis peꝛdit clericꝰ priuilegia. clericus. 10. q.

a ¶ Quitodecio q̃ro. q̃ sũt puilegia fisci vel eccl'ie. Vide. eccl'ia. 9. q. rex. 28.

a ¶ Decioseꝛto q̃ro. q̃liter intelligit puilegiũ ñ decimãdi. vide. decie. 4. q. b. ꝛ. 3. q. f.

¶ Primogenitꝰ. vide. ferie. i. q. rex. 4. q. ꝛ. 13. h. ꝛ. 13. a. b. significatio. 2. questione. k.

¶ Primas. Vide. patriarcha. per totum.

¶ Pꝛioꝛ. Vide. epũs. 2. q. electio. 5. q. religiosus 2. q. ꝛ. 10. 4. excõicatio. 11. q. sacrilegiũ. 5. q.

Primũ decretũ. Primo q̃ro quid ẽ missio ex pmo decreto. Dic q ẽ mittere aliquẽ i possessiõem bonoꝝ: vl partis citati. 3. par. ti. viij. l. pma.

a ¶ Scdo q̃ro. q̃s pt istam missionem facere. Dic q iudex. e. ti. l. i. vide ifra. 4. q. a.

a ¶ Tercio q̃ro. cõtra quẽ fit. Dic q cõtra citatum nõ cõparẽtem ppter ei° contumaciam. idẽ si cõpareat sed respõdere nolit: aut maliciose latitet. e. ti. l. i. sẽtẽtia. 3. q.

a ¶ Quarto q̃ro. qualiter procedit ad dictã missiõem. Dic q cum procedit ad missiõem super re petita interloquit iudex fieri in ea missionem

pumogẽit° succedat in oĩbus bonis: modo q̃ dam hñs bona in britania ꝛ in italia decedit: q̃ritur quid iuris de bonis existẽtibus italie. vide. statutũ. v. ꝛ trũ statuta. i. v si. quãdo statuta sũt. ¶ Et. diuisio. 5. q. in. fi. super. v. nõ diuidit. Et. societas. 5. q. a. sr. v diuidẽdũ. v. vallet societas. in. vsi. q̃ro qñ maioꝝ. Et. emphiteosis. i. q. a. sr. v. pacta. v. an valeat.

Primum decretum.

e ¶ Citatum. Vt de q̃ scripsi. execution. 2. q. b. sr v. cõtrouersia. v. si ali° possidet. Et. v. debitoꝝ cõtra quem ¶ Si citat° debitoꝝ pꝛaret oꝝdinarie pcedit õ eũ. Si aũt nõ cõparet sed latitat vt creditoꝝ suũ debituz nõ consequat: tunc posset ille creditoꝝ mitti i possessionẽ bonoꝝum debitoꝝis: ꝛ elapso certo termio arbitrio iudicis statuendo procedetur ad venditionem bonoꝝ debitoꝝis: ꝛ ex pcio satisfiet creditoꝝi. Cas° est bal, i auteñ. cuz

© Biblioteca Nacional de España

ꝓponas. C. de bo. auc. iudi. po. ¶ Vide que circa hoc scripsi j. e. 6. q. b. sup. v. actori. Et si volo missionem nō expedit q̄ debitor latitet. Sed si volo vēditiōez tunc sic. Quero qūo ꝓbabitur q̄ debitor latitat. glo. in dicta auten. cū ꝓponas. dicit q̄ interdū ꝓbat̄ per verba: quia dixit se non compariturum i tali causa. sufficit etiam hoc dixisse extra iudiciuz ⁊ coram aliquib⁹. quādoq; ꝓbatur per indicia vt quia erat certus de die offerendi libelluz ⁊ noluit comparere. Item pone q̄ iā dedit fideiussores de iudicio sisti. Item pone q̄ lis erat ante contestata: nam omnis cōtumax p⁹ litem contestatam vel iam datis fideiussoribꝫ de iudicio sisti: vel ab aduersario certificat⁹ de actu ⁊ termino ꝑsumit̄ latitare. vt glo. in. l. fulcim⁹. ff. is qui. ff. v. anim⁹ ff. ex qui. cau. in posse. ea. De q̄bus p bal. in dicta auten. cū ꝓponas. Et bal. ⁊ cy. in auten. ei q̄ iurat. C. de bo. auc. iudi. po. qō ꝑm bal. ibi dicas verum: nisi cā principalis sit talis q̄ nō requirat tres citatiōes: vel pemptoriū in diffinitiua: vt quia ē cā parua. nā tūc multo min⁹ in interlocutoria requiritur. vt in. c. sepe. de verbo. sig. in cle. sed bar. i dicto ff. iulian⁹. indistincte tenet q̄ requirit̄ pemptoriū vel trina citatio: ⁊ male scōm bal. Sz pone q̄ in duab⁹ ꝑmis citationib⁹ nō fuit cōtumax: sed in tercia sic: vt quia in duab⁹ primis citatiōib⁹ neutra pars cōparuit: in tercia vero citatiōe ꝓparuit actor ⁊ accusauit cōtumaciā rei. Rñdeo sufficit q̄ est seruat⁹ ordo iuris: sec⁹ si in prima vel secūda citatiōe actor fuisset cōtumax nō re⁹: quia tūc nō debet audiri actor nisi refectis expēsis. De q̄b⁹ p bal. in dcā auten ei qui iurat.

a ¶ Bonoꝝ rei. pro debito mariti nō potest fieri missio in bonis vxoris: tamen si marit⁹ possidebat vxor hz ꝓbare se dñam. Casus est bal. in. l. ob maritorū. C. ne vx. ꝓ mari. Quero: q̄re mulier ꝓbat dominiū. glo. in dicta. l. maritoꝝ. dicit q̄ vir possidebat: vñ ꝑsumit̄ dñs quātū ad patiendū iudicis ꝓcessum. Et etiā si iste res erāt i domo in q̄ indifferenter habitabāt marit⁹ ⁊ vxor q; poti⁹ ꝑsumūt̄ viri q̄ vxoris ꝓpter ꝑeminētiā viri: vñ opꝛtet q̄ vxor ꝓbet suas eē. vt. ff. de iure doci. l. si ego. ff. dotis. Et ibi dicitur q̄ pōt hodie probari per priuatā scripturā mariti. Et hoc etiā patet q̄ñq; ex ipsarū rerū qualitate: vt quia sūt vestes muliebres vel alia muliebria que consueuerūt habere mulieres tanq; res parafernales

pter cōtumaciā rei nō respōdētis: vel sup eius extimatiōem si nō appareat. Si vero aliud debitum petat̄ fit missio in possessionem bonorum rei⁹ ꝑ mēsura debiti declarati. sed debet añ debitū liquidari saltim a gentis iuramēto. Et debet primo fieri in bonis mobilibus: quibus non sufficiētib⁹ in immobilibus. ¶ Et scias q̄ rex facit missionem per algazelū vel ianitorē suū. Idē dico de iudicibus curie. Judices aūt alij ꝑ seipos

Nā ex quo sūt ad vsus ei⁹ ergo possidet ⁊ ꝓtēsū tur dña. vt bal. in dicta. l. ob maritoꝝ. Si debitor habet ꝓpietatē ⁊ alius possidet: nūquid in p iudiciū debitoris salua possessiōe illi⁹ tercij possit per iudicē ꝓcedi ad primū ⁊ secūdū decretum. Dicas q̄ sic Nā ē repire ꝑmū ⁊ secundū decretum sortiri suum effectuz sine missiōe corpali: ⁊ hoc ē mirabile tamē ē cas⁹ legis. ff. ō bo. auc. iudi. po. l. q̄uis. qō alibi nō reperit̄ vt si ꝑ vim tirāni impedit̄ corporalis appēhēsio: tūc sufficit q̄ ꝑmū ⁊ scōm decretū interponat̄ verbotenus. bal. l. ob maritoꝝ. colum. i. C. ne vx. ꝓ ma. ¶ Quero q̄liter fiat missio ex ꝑmo decreto. Rñdeo: aut añ diffinitiuā vel ꝓceptū hūs vim diffinitiue. primo casu dic q̄ hodie de iure nouo si est certū id qō petit̄ puta decē vel certificādū puta interesse: q̄ agēs hoc casu tenet̄ certificare in libello ⁊ fit missio pro mēsura debiti declarati. vt in auten. ei qui iurat. C. de bo. aucto. iudi. po. Si vero icertū vt factū: tūc refert. aut est fcm̄ i quo ex mora succedit iudiciū ⁊ ad interesse obligatio. exemplū q̄ñ est petitū factū aut interesse. vt. ff. de verbo. ob. l. ij. ff. Itē si in fcō. ⁊ tūc fit missio pro mēsura interessis: q; finalis exit⁹ iudicij ad interesse tēdit: aut succedit noua obligatio sz nō in eodē iudicio: ⁊ tūc vt quia interesse nō ē petituz ⁊ tūc fit missio in oīa bona forti⁹ si est factū cui non coꝛresponꝺet interesse quia tunc sola persona inspicit̄: ⁊ ideo si tale est factū qō eo non fcō impossibile est q̄ agens suū debitū cōsequatur. verbi gratia: si quis petijt se cancellari de bāno tūc fit missio in omnia bona. Si vero mixtim petatur q̄titas ⁊ factū: vt quia quis petit ab alio seruicia realia ⁊ personalia tanq; a subdito suo: vel clarius dandi tributum: vel eundi in exercitū tunc pro q̄titate fit missio iuxta mensurā petitionis vt expēsarū ⁊ damnoꝝ. sed ꝑ facto fiet missio in omnia bona q; non habet certā q̄titatem vel naturā. vt. C. de sen. q̄ ꝑ eo q̄ inter ꝑ. ff. in alijs. ¶ Quero: quid si peto fundum aut decē: q̄liter mittar. Respondeo mittar in fundum ⁊ in bona que valeant decem. ⁊c. cū ꝓtestatione q̄ altero sim content⁹ finaliter. vt. l. i. ff. q̄ autez. quo. lega. Quero quid si ago conditione ex. l. ij. Et de rescin. vēdi. vt ꝓciū suppleat̄. ⁊c. Rūdeo

© Biblioteca Nacional de España

vsq; ad mēsurā suppletiōis fiet missio. Uel dic vt s. i pcedēti q̄one. Scdo casu pncipali qñ fit missio i executōe diffinitiue vl pcepti hñtis vim diffinitiue: tūc fit missio p mēsura executōis. vt. C. de his q̄ ad ec. l. pñti. Quero: nūq̄d vno creditore misso ex pmo decreto alij itelligāt missi. vnde bar. in. l. cū vn⁹. C. de bo. auc. iudi. po. t bal. i. l cū apō. C. e. ti. Sz tu hic dic iure antiquo distigue aut prēdūt offm iudicis: aut actōem psonalē. primo casu ñ pdest alijs. vt. l. cū vn⁹. ff. de bo. auc. iudi. po. t. C. e. ti. l. fi. Et ē rō differētie q̄ officiū iudicis residet in iudice t nisi fit imploratū nō cō petit. vt. l. iiij. ſ. hoc iudiciū. ff. de dam. infec. sed actio cōpetit etiā añq̄ pponat. t dicas etiam q̄ si plures hñt offm iudicis ex eodē fonte. i. edicto: t tūc ēt alijs creditorib⁹ pdest. vt. ff. de dā. infec. l. si finita. ſ. si plures. aut vn⁹ venit ex edicto p̄torīs alter ex ōtractu: t tūc sec⁹. ar. ff. de bo. po. l. sed cum prōno. Idem si vn⁹ venit iure cōmuni alter iure singulari alijs nō pdest. ar. ff. de cōdi. t demō. l. mulieri t ticio. vbi dicit q̄ inter istos nō cadit ius cōiūctiōis. vt. C. si vn⁹ ex pluri. appe. l. ij. certe isti nō sunt eiusdē tituli. i. eiusdē equitatis. Rñdeo quinq; sūt magistrales tituli obligationū. s. ex cōtractu. ex delicto. ex q̄si delicto. Itē ex varijs figuris causaꝝ. ff. de acti. t obli. l. i. Instit. de obliga. ſ. sequēs. Et ideo missus ex ōtractu pdest ei ex q̄si delicto: quia siles sunt. i. prētē dūt causas eiusdē ratiōis t cōditiōis. vt. l. priuilegia. ij. ff. de priule. cre. Item si vnus miss⁹ est in possessiōem fundi sibi debiti vel alterius speciei sibi debite nō pdest alijs quibus debet quātitas. ar. ff. de le. i. l. nō quocūq;. ſ. qui gayo. q̄ indiuiduū est in obligatiōe. Itē ppter differētiaꝝ aduersatiuā executiui modi vno misso nō videt alius miss⁹. puta vnus missus ē ex re iudicata alter vero sniam nōdum meruit: quia cause missionis sunt dispares t nō sunt eiusdē ratiōis: nec cōueniūt in tpe. Sed dubitatur: cum hodie fiat missio p̄to mēsura debiti declarati tantū: an alijs p̄dest. glo. determiat q̄ sic. vt. l. cū vnus. ff. de bo. auc. iudi. po. in fi. pme glo. videlicet q̄ regula illius. l. nō est mutata. licet nō eadē forma fiat missio olim t hodie. Ex hoc sequit q̄ si plurib⁹ debetur idē fundus in solidū q̄ vno misso in possessionē fundi alij sunt missi facto legis. licet nō interueniat factū iudicis vel actoris vel conuenti. Sed nō ē verū q̄ ille nō fuit corporaliter missus habeat pignus p̄torium. De quo per but. ff. de pigno. acti. l. nō est mirū. ſ. sciendū. Quero: nūquid possit pmū decretū interponi iudice nō sedēte p tribunali. Dicas q̄ nō. Quero: an possit interponi pmū decretū in querela in officiosi. Dic q̄ nō potest interponi p mensura debiti. sz posset interponi bene loco tedij sicut potest heredi tas ob banc causam sequestrari t mulcta inducti vt. l. i. ſ. q̄d ergo. ff. de vē. inspi. t poterit iudex mittere in omnia bona vel in aliqua put sibi videbit Ita q̄ reus tedio affectus veniat responsurus. vt. l. is cui. in pnn. vt in posse. le. ¶ Quero an potest interponi pmū decretum quando filius dicit testamētum nullū. Et videtur q̄ possit interponi tanq̄ in petitione hereditatis: quia dicendo testamentū nullū videt adire: t sic tacite videt pponere petitionē hereditatis vel saltim ordinat ad illam. t hoc verū quādo dicens nullum non possidet. nam possessori nō datur petitio hereditatis. Si ergo possidet puidetur extra ordinē arbitrio iudicis contra cōtumacē p̄out melius iudici videbit expedire ad eius contumaciā ppulsandam. vt extra. vt li. nō contes. c. quoniam frequenter. ſ. fi. t fortius contra lactitantem q̄ tunc iudex nō solum capit consilium p agente: sz quandaz vindictā de suo contemptu. vt. l. si familia ff. de iurisd. om. iu. Quero: si quis dicit sententiā nullam quomodo interponet pmū decretuz. Dicas q̄ vt in pcedenti mēbro q̄ licet creditor dicat sentētiā nullam: tamen per hoc nō petit debitū: quia nō intentat actiōem sed merū offm iudicis. vt notatur in l. i. ſ. i. ff. que sen. sine appel. rescin. Quero: qualiter pmū decretū interponat in ypothecaria. Distingue: aut agitur contra debitorem: aut contra extraneū. primo casu aut agitur ypothecaria generali oīz bonoz: t similiter fit missio in omnia bona: t etiam in noie debitoz. quia sunt ypothecata ita q̄ nō seruetur ordo. l. a diuo pio. ff. de re iudi. Aut agitur ad rem certā: tunc in illa fit missio: quia quotiēs agitur ad spēz nulla specie debet fieri missio. quia ipsa spēcies est idem q̄ mensura debiti. De quibus p bal. in dicta auteñ. ei qui iurat. C. de bonis auc. iudi. po. Nunquid habeat locuz missio ex pmo decreto i hominibus. Respondeo sic in seruo: quia est asin⁹. sed in liberis qui sunt homines partiarij t peculiares a licuius baronis a quibus recepit ficta t cens⁹. Dicas q̄ mittitur in possessionem nō hominis sz qualitatis eius: t illoꝝ seruicioꝝ. t hoc est verum in seruicijs qui possunt delegari. Sed secus in alijs. vt. ff. de condi. inde. l. si nō sortē. ſ. libertus. Ad hoc facit que refert bal. in. l. liberti. in fi. C. de oper. liber. dicēs q̄ creditor pfoni possit facere capi libertū vt sibi p̄sterillas opas q̄s dz p̄stare pfono. Et i dē dicit de vasallo q̄ pt capi p debito dñi vt soluat creditori censum quē debet dñs: seruato tñ ordine. l. a diuo pio. ff. de re. iu. Et q̄ ēt ex scdo decreto pñt vasalli. i. ius vasallor dari in solutū ad q̄d p̄stādum pñt vasalli psonaliter capi. vt ibi p eū. Sz nūq̄d pt fieri missio i regalib⁹: vt i marchia ducatu. rñdeo ñ q̄ nullo mō pignori obligari vel aliēari pñt nisi p silem cōtractū: q̄ hñs marchiā totā t quotā ptem alij ifeudari pt: dū tñ eq̄ nobili faciat iuestituram de tota vel de quota. Sz de reb⁹ pt ifeudare sufficienti lz nō sili. Uide. feudū. 4. q. a. ſr. v. plat⁹. v. feudū dare. dsi. fi. Sz nūq̄d ppter debita comitis fiet missio i

© Biblioteca Nacional de España

ipo comitatu. rñdeo nõ: qz ceſaris ẽ. vt. ff. delega. i. l apud iulianũ. ſ. fi. Sz i redditib⁹ ſic: qz iure ꝓpo lucrat fruct⁹ vt ſint ꝓpꝛij: nõ feudales. vt. ff. de vſufr. l. defũcta. Quero ꝙliter fiet miſſio i rei vẽdicatione qñ agit cõ eũ cui dñs ꝯmodauit. rñdeo i ipaz aſininã detẽtationẽ. vt. ff. de rei ven. l. offi. Quero ꝙliter fiet miſſio i uti poſſidetis. rñdeo mittet in poſſeſſiõem oim bonoꝝ latitãtis ⁊ nõ añ inde diſcedet ipe ꝙ re⁹ caueat ſe nõ moleſtare actorẽ donec ip ſe re⁹ ꝓbauerit ſibi ius eẽ inuito aduerſario poſſidere. vt. ff. de no. ope. nũci. l. ſi p⁹. Sed nũq̃d ſatiſdando de iudicio ſiſti ⁊ reficiẽdo expenſas põt petere ꝙ miſſio reuocet. rñdeo ſic: niſi iudex aſſignauerit terminũ infra quẽ debeat venire de iure ſuo ꝓbatur⁹ ⁊ termin⁹ ſit elapſ⁹: q̃ termin⁹ cã cognita aſſignatus hz in iſto poſſeſſorio vim ſecũdi decreti. Quero ꝙliter fiet miſſio in feudis. rñdeo aut ẽ q̃ſtio debiti aut feudi. ꝓmo caſu põt fieri ex ꝓmo decreto ⁊ nõ ex ſcõo qz eſſet q̃dã vẽditio vel ꝓmutatio. vt. C. de ſen. iuꝺ. in. l. libera. niſi eẽt feudũ qꝺ ex pacto poſſet vẽdi. vl ex abuſiua cõſuetudine. vt in. c. i. de feudo nõ habẽte ꝓpꝛiam naturã feudi. In ſcõo caſu ſiue vaſall⁹ habeat q̃ſtiõem cũ dño: ſiue ſit q̃ſtio inter vaſallos fiet miſſio. Sz ꝙliter. ⁊ per quẽ. dic vt in. c. i. de milite vaſallo q̃ contumax ẽ. coll. x. feu. Quero ꝙliter fiet miſſio in ſeruitute. rñdeo vt dicit. l. is c⁹. ſi ſeruit⁹ vendi. vbi gꝛa peto aqueductũ cõſtitui mittor in poſſeſſiõem oim bonoꝝ contra reũ latitantem: ⁊ actor nõ tenet declarare itereſſe. Si autẽ declaret fieret ꝓ menſura debiti declarati. vt in dicta auteñ. ei q̃ iurat. Et i hac miſſiõe debet ſtare actor ⁊ inde nõ diſcedere añq̃ ius aq̃ ſit ꝯſtitutũ: qꝺ intellige ſi miſſ⁹ ſtetit in poſſeſſione per annũ. Sed vide glo. in dicta auteñ. ei q̃ iurat. Quero nũq̃d ſicut ptor põt cõſtituere pign⁹ ptoriũ ita põt cõſtituere ſeruitutem prętoriã quo ad ſimplicẽ vſũ facti. Rñdeo ſic. ar. l. fulcim⁹. ſ. fi. ff. ex q̃b⁹ cau. in po. ea. q̃ ſeruit⁹ ſic conſtituta nõ tribuit ius. ⁊ eodẽ mõ reuocat ſicut reuocat ꝓmũ decretũ. Quero an in rei vẽdicatiõe poſſit interponi ſcõz dec: etũ. glo. in dicta auteñ. ei q̃ iurat C. de bo. auc. iudi. po. dicit ꝙ nõ. Inno. i. c. d. lecto. de verbo. ſig. dicit ꝙ ſic. Lũ dic ꝙ nõ põt interponi adiudicatiue: ſz põt interponi qz ſtatuet reo dilatiõez ad docẽdũ de ſuo iure: quo non docente interloquẽ do pnũciabit ipſũ de dominio nõ audiendũ. ⁊ iſta interlocutoria erit ſecũdũ decretuz. Quero ꝙliter fiat miſſio in iudicio diuiſorio i quo mutua relatiõe hic inde agi videt. Reſpõdeo contra cõtumacẽ fit miſſio in ſuã poſſeſſiõem tenẽdã donec ad iudiciũ venerit ⁊ ſatiſdederit: ⁊ expẽſas refũderit. vt. l. apꝺ iulianuz ff. ex q̃b⁹ cau. in po. ea. Sed ſi agat ad ipſam diuiſionẽ tũc ſi ſol⁹ conuẽt⁹ poſſidet dicam ꝙ mittat i poſſeſſiõe partis ꝓ indiuiſo ad inſtar realis. vt dicta l. ſi q̃s emptiõis. C. de preſcrip. trigin. an. ſ. pe. Si autẽ vter q̃ poſſidet aut cõuent⁹ negat actorẽ eſſe cõſortẽ: ⁊ tũc dicã in eũ tranſferri on⁹ p:obandi ꝓpter cõtumaciã. Sed ſi non negat imo ſolã diuiſionem detractat. tũc dico mulctandũ. Sz ego aliter dixi ꝙ fiet miſſio in portiõez cõtumacis vel forte i poſſeſſiõe ꝓ indiuiſo: ⁊ vbi in re petita nõ poteſt fieri miſſio: qz agens poſſidet fit miſſio in alia arbitrio boni viri. Quero nũq̃d i reb⁹ ꝓhibitis per teſtatorẽ alienari poſſit fieri miſſio. rñdeo aut oportet eas in corpore primonij retineri: ⁊ nõ ꝓt fieri miſſio. vt in. l. ij. de vſuca. ꝓ emp. Aut qz ſubiacẽt ſtatim reſtitutiõi cũ q̃s alienuz ſe facere intẽdit a rei dñio: ⁊ idẽ dico: aut ſub aliq̃ cõditione ſũt reſtitutiõi ſubiecte: ⁊ interiz poſſunt pignoꝛi prętorio affici. vt in. l. ſi. ſ. ſi autez C. cõia dele. Et hoc quo ad creditoꝛes heredis. Creditoꝛib⁹ aũt teſtatoꝝ nõ ꝓt ipe teſtator legẽ ꝙponere. Quero ſilr in poſſeſſiõem ex ꝓmo decreto: an locabo ego vel dñs. Rñdeo ſi debitoꝛ non vult colere potero ego colere vel alij colẽdo locare. ⁊ hoc vez qñ fit miſſio loco ſatiſdatiõis qz nõdũ venit tẽp⁹ ſoluẽdi. Si autẽ loco puri debiti tũc agricultura ⁊ locatio ſpectat ad creditoꝛez Lñ id ad lõgũ tẽpus nõ ꝓt locare qz talis locatõ ẽ alienatio. pone miſſ⁹ in poſſeſſiõe cuiuſdaz domꝰ acceſſi cũ vxoꝛe ⁊ familia mea: ⁊ moꝛat⁹ ſum ibi: nũquid tantũ computabo de ſorte q̃tũ fuiſſem habitatiõem conductur⁹: cũ iſta vtilitas ſit fruct⁹ rei. puto ꝙ detinere poſſũ gratuito. ⁊ ipa detentio ⁊ fruct⁹ ẽ vnũ ⁊ idem. nec enim dicoꝛ habitare qui ſtatim poſſũ expelli per debitoꝛẽ contumaciã purgantẽ. Quero q̃d de miſſiõe in poſſeſſiõem rei. dic ꝙ apud miſſũ debet eẽ: niſi credit oꝛ eẽt ſuſpect⁹: qz tũc ſeq̃ſtrat. vt. l. is cui. ſ. legatoꝝ. ꝺ. i certis. C. ſi ſer. vẽꝺ de q̃b⁹ ꝓ bal. i docã auteñ. ei q̃ iurat. C. de bo. auc. iu. po. Utꝝ ꝓ debito viri vl vxoꝛis poſſit fieri miſſio i fũdo dotali. dic ꝙ ñ: imo nec ꝓ debito vt uſq̃ ſil: qz fũꝺ⁹ dotalis aliẽari nõ ꝓt nec pignoꝛari. vide q̃ nõt bar. i. l. a diuo pio. ſ. exequẽter. ff. ꝺ re iudi. Et p cy. i. l. ob maritoꝝ. C. ne vx. ꝓ ma. ꝺ quo ibi p bal. An q̃s ꝓt mitti i q̃ſi poſſeſſiõe nois colõarij ſui debitoꝛis. vide. executo. ⁊. q. b. ſſ. ꝺ. noib⁹. ꝺ. nomẽ ꝺebitoꝛis. i. ꝺſi. q̃ro tici⁹. ⁊ an i ꝯmoditatem putei vl nemoꝛis publici tã ipi⁹ debitoꝛis q̃ oĩz alioꝝ de populo. vide ibi i. ꝺſi. ſe. ¶ Re⁹ ꝯtumax q̃ paſſ⁹ ẽ ꝓmũ decretũ patit illud ẽt i expẽſis. vt ſcripſi. expẽſe. q. q. a. ſſ. ꝺ. expẽſe. ⁊ an expẽſe. in

a ¶ Officiales. Et vide q̃ circa (ꝺſi. q̃ro. vſ. põe.

© Biblioteca Nacional de España

ꝑdicta ſcripſi.reſcriptū.3.q.f.ſr.v.bona. v.nec auctoritate.in.vſi.q̄ro de q̄ ſentētia. ꝛ quaſi per totum. v.

a ¶ Poſſeſſor. Uſq; ad quot temp⁹ poſſit debitor recuperare poſſeſſiōem.rñdeo.aut vult recupera re ſoluendo debitu: aut ſatiſdādo re fectis expē/ ſis. ꝓmo ca ſu poteſt p petuo: hoc ē vſq; ad tri ginta annoſ vt notat in l.cum notiſ ſimi. ſ. ſed et ſi quis. C de preſcrip. triginta an/ no. Alij di/ cūt q; i infi nitum quia dicunt quia iuri offeren di non pre/ ſcribitur. ſe cundo caſu nō auditur niſi vſq; ad annum. vt. l.ſi quis ēp tiōis. ſ. pe/ nultimo. C de preſcrip. xxx.anno. ꝛ extra. vt li/ te non con/ teſ.c.quoni am frequen ter. Sed de iure munici pali vide in fra.e. ſuper v.actori. Si vero agitur ꝓthecaria contra ex/ traneum poſſeſſorem: tunc refert. quia aut poſ/ ſeſſor non pretendit ꝓthecam: et tunc audi/ tur vſq; ad annum. Aut pretendit poſteriorem ꝓthecam ex qua naſcitur ius offerendi: ꝛ tunc idem quod in debitore.ſ. q; aut vult recuperare tenucam ſatiſdando vel ſoluendo. ¶ Quero miſ ſus ſum in poſſeſſione ex primo decreto imperſo nali comparet debitor ſatiſdando: et expenſas re ficiendo. Et petit q; de poſſeſſione recedaz. Ego dico q; non debeo recedere: quia ꝓthecariam habeo conuentionalem: cuius pretextu volo re/ tinere poſſeſſionem. Reſpondeo cedere debeo poſ/ ſeſſionem: quia non ſum eo nomine miſſus. vñ non poſſum mihi mutare cauſam poſſeſſionis niſi ex pa cto eſſet licitum mihi propria auctoritate poſſidere vt.C. de pig. l.iij. ¶ Quero nunquid ille qui tanq̄ dominus miſſ⁹ eſt in poſſeſſio ne ex primo de/ creto poſſit p/ ſcribere. Reſpō deo non. ſi alle go primum de/ cretum tanq̄ p mū titulum: q; non affert titu/ lum preſcriben di. de eo autem qui mittitur in perſonali nō ē dubium quia il le nullam poſ/ ſeſſionem acq̄/ rit. vt. ff. de ac/ qui. poſſe. l.iij. ſ. genam. ergo non preſcribit. ¶ Quero ſi in cauſam iudica/ tam cōparet de bitor ſatiſdan/ do: ꝛ expēſas re ficiendo: nūq̄d recuperabit poſ/ ſeſſionem. Reſ/ pondeo nō. q; poſt ſententiaz non habet lo/ cū cautio de iu dicio fiſci. vt. ff de fideiuſ. l. er/ go centum. ſ. poſt litem. Si ergo vult recu/ perare ſoluat ꝛ non ſatiſdet. vt. ff. vt in poſſe. le. l. ſi pecunie. ſ. Si verba. Et ex hoc dicas q; ſi aliquis mittitur in poſ/ ſeſſionem bonorum aduerſarij quia ceſſat ſoluere id quod debet: q; non debet ante diſcedere q̄ ſibi fue/ rit ſolutum. nec auditur etiam aduerſarius volens ſoluere expenſas: et recuperare tenucam: niſi ſoluat quod debet. Secus autem eſt in eo qui mittit propter contumaciam non reſpondentis. ¶ De quibus omnibus vide plenius per baldum in autentica Ei qui iurat. C. de bo. auc. iudi. po. Et vide q̄ ſcripſi ſu pra.3.q.a.ſuper. v. citatum. v. trina citatione. Et. v. ſi citatus debitor.

ij. Vide de dicto iuramē to. ſnia. 4.q. actor. 4.q

a ¶ Quito q̄ro. q̄liter pro cedit contra impediētē miſſionē. Dic q; reus re/ ſiſtēs miſſiōi de regis mā dato fiēde ſoluet regi cē/ tum morabitinos: ꝛ exe cutori totidē: partiq; ex pēſas. Si alterius iudicis ſoluet ei decē morabiti/ nos: ꝛ executori totidē: partiq; expēſas. Idē di/ co de tercio reſiſtēte: niſi alleget ꝛ ꝓbet rē eē ſuam Tunc enī ea dimiſſa fiet miſſio i alia. e. ti. l. iij. exe cutio. 2. q. a. b. ꝛ infra. 6. q. v.

a ¶ Sexto q̄ro. q̄s ē huius miſſiōis effectus. Dic q; vnus eſt: q; auferēs rem ſine iudicis mādato a ſic miſſo reſtituet eā ſibi cū damnis ꝛ intereſſe q̄ iu/ rabit ſpoliatus: puniet/ q̄ in pecunia regis came re: arbitrio iudicis ꝓſide rata ſpoliati ꝓſona: ꝛ re ꝛ mō: tpeq̄. e. ti. l. v.

b ¶ Eſt ꝛ ali⁹ effectus q; ſi is ꝓtra quē fuit facta miſ ſio in re petita venerit i/ fra annū reſartiēs expē/ ſas quas iurauerit ſe fe/ciſſe miſs⁹ ꝛ vederit fide iuſſores iudicio ſiſti recu pabit rē cū fructib⁹ amiſ ſo ꝓceptis deductis expē ſis fructuū ꝛ meliorationis rei. p⁹ annū aūt nō: i mo efficit poſſeſſor⁹ miſ ſus: ꝛ lucrat fructus ſal/ ua cōtumaci q̄ſtiōe ꝓpri etatis. Et qđ dcm̄ ē de ā no hz locū veniēte reo i fra q̄ttuor mēſes qñ fuit fcā miſſio p mēſura de/ biti petiti. ꝛ elapſis autē eis efficit poſſeſſor: ꝛ lu cratur fruct⁹. Itē poteſt miſſus poſt dictum tēp⁹

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Actori. Et vide que circa predicta scripsi. s. e. 3. q a. super. v. citatum. v. trina citatione. Et. v. si citat⁹ debitor. Et. feudum. 9. q. a. super. v. feudali. v. si dominus conqueritur.

b ¶ Annotabũtur. An in cedula citationis debeat inseri tenor accusationis vel denunciatiõis vel inquisitionis. Et licet in ciuilib⁹ sit questio satis prolixa. et varie sunt opiniones. vt p cy. notatur in auteñ. auferatur. C. de litis contest. Et scripsi. delegatus. v. an delegati. Et. citatio. 3. q. a. super. v. qualiter v. nũquid libellus. tamẽ in criminalibus non est necesse: ꝫ sufficit eum citari vt veniat respõsurus cuidaz accusationi vel inquisitioni de eo facte. Vide. s. e. super. v. annotentur. v. Et nota. et hoc ne rei scientes causaz de qua sunt accusati fugam arripient: prouident tamen iudices moderni: quia informatione prius a testib⁹ habita sine aliqua citatione verbali mittunt ad capiendum reuz: si crimen sit tale cuius pena sit corporis afflictiua ne verbali citatione precedente arripiat fugam conscius de crimine. ¶ Vide circa hunc articulum. captio. i. q. a. sup. v. capi. v. nota ꝙ quis. Et. 5. q. d. super. v. fideiussoribus. v. captus tamen. De predictis per salic. l. ab

petere a iudice ꝙ vẽdat bona in quibus fuit missio facta: ⁊ preconizabũ tur vsqz ad triginta dies notificato ⁊ contra quẽ fuit facta missio: vel eo non inuento in eius domo: ⁊ de precio eoruz satisfit actori[a] de petitis et expensis superfluo restituendo reo. ⁊ si emptores non inuenit arbitrio bonorum virorũ iudex certa bona ex eis extimata: dabit in solidum acto ri pro debito ⁊ expensis Si autem ante venditionem tunc venerit re⁹ satisdans iudicio sisti ⁊ expensas resartiens recuperabit res. e. ti. l. vj.

c ¶ Et missus in possessionem infra dictum tẽpus anni: vel quattuor mensium: seruet fructus perceptos. sed si nõ possũt seruari vendat eos cum scientia rei si est presens in illo loco: al' cum licentia iudicis: ⁊ precium reseruet pro reo si venerit infra dictum tempus ad purgandum contumaciam. e. ti. l. viij.

d ¶ Et si propter impedimentum positum supra 5. q. non fiat missio effi/citur mitti iussus verus possessor ac si missus fuisset: pena nihilominus in dicta. 5. q. apposita afficiendo resistentem. e. ti tulo. l. iiij.

e ¶ Circa contumacẽ vero ob maleficium citatũ latitantem scias ꝙ citabitur in loco domicilij: vel si non habet in loco maleficij cõmissi ad trigita dies per preconẽ: scripta in actis ꝑconijs relatione: et si nõ comparet annotabunt[b] eius bona. ⁊ eodem modo postea trine de trigita in trigita dies citetur. Et si a dictis terminis datis ⁊ ꝑconizatis infra annũ nõ venerit psonaliter: vl' iustam quare nõ potuerit venire miserit excusatio/nem fiet missio in bonis[c] eius pro regis camera: saluo iure creditoris sentem. C. de accusa. ¶ Et circa inscriptionẽ vel bonorum annotationẽ. vide que scripsi infra. e. super. v. innocẽtia. v. ⁊ predicta. in. vsi. quero ꝙliter ad. ⁊ quasi per totuz. ¶ Et nota ꝙ reus criminis primo est in iudicio requirendus. i. citand⁹ anteqz eius bona ãnotẽtur. vt in hac. l. ptite. ⁊ per salice. in. l. ꝙcunqz. C. de requi. re. Et ibi glo. i. Et circa hoc latius quero.

c ¶ Bonis. Quidaz est condẽnat⁹ i ciuitate bononie: scilicet in publicatione bonoruz: ⁊ habet quedaz bona alibi: vtrum illa erunt publicata. Vide. statutuz. v. vtrum statuta. in. vsi. vltimo quero. ¶ Itẽ ꝙro ꝙd si fiscus infra viginti annos nõ petat bona. vide glo. i. l. quicunqz. C. de reꝙ. re. ¶ Vide que scripsi. bannũ. v. de bannitis. in. v. ꝙro si bannitus qui. ⁊ i vsi. sequen.

Circa hoc vide ꝙ scripsi. bannum. v. de bannitis. in. vsi. sequitur videre qualiter. ⁊ ibi i dicto versu de bãnitis vide in quo loco bãni effect⁹ hz locũ. Itẽ in quo tpe. Itẽ in quibus personis: ⁊ sub qua forma fieri debet. ⁊ qualis

© Biblioteca Nacional de España

sit dcūs effect⁹. ⁊ in dcō. v. bānū. Cide ēt plura q̄ de bānitis scripsi p totū.

a ¶ Et vxoris. publicatis bonis viri res ppie vxoris nō debēt occupari: ⁊ dotes illico debēt sibi restitui: ⁊ ei donata añ matrimoniū vel eo cōstante ante reatū apō eam debēt pmanere. Casꝰ ē salice. in. l. si q̄s post hāc. C. de bo. p̄scrip. seu dā. De quo vide per bal. in l. i. C. de repu. et p spec. ti. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ſ. si vero. ¶ Nota q̄ mulier debet probare dotem corporaliter tradidisse. ⁊ attende q̄ instrumenta dotalia de dote cōfessata hoc non p̄bant. vt glo. in dicta. l. si q̄s solū. quia confessio non p̄bat corporalem traditionē sed ciuilem vel p̄sūptam contra confitentem: non contra terciū in cuiꝰ fraudem ⁊ preiudiciū maritus forte fuisset cōfessꝰ q̄ō lex euitare voluit: ideo corporalē traditionem noluit p̄bare. ⁊ hec p̄cedūt in dubio si post reatū mariti fuit confessata. Si vero ante reatū tūc si ante reatū transiuerūt tempora opponendi exceptiōes. credo fiscū opponere nō posse: sicut nec is cui succedit. Si vero pars de tēpore trāsiuerat ⁊ pars remāserat: tūc quia finis poteti⁹ agit in lesione cessanda. i. in exceptione admittēda finem ipm debemꝰ inspicere: vt etiam si ante sniaz tempꝰ currat p̄sumat tacuisse i fraudem fisci: ideo replicatiōe fiscꝰ se iuuabit. ⁊ si tēpore sentētie nondū tempꝰ exceptiōi p̄fitū concurrerat exceptionis ius transiret in fiscū. Tēpora aūt ista vide i auten. q̄ locū. C. de do. cau. nō nume. Et mulieri repetēti dos statim debet solui nō spectato anno qui datꝰ marito ad mobilia soluenda: quia secꝰ in fisco. De predictis per salic. in dcā. l. si q̄s post hanc.

b ¶ Innocentia. Cū snia lata contra minorem nō existente curatore est nulla. Ideo de iure cōmuni minor ex contumacia nō potest banniri ad mortē: quia minor est indefensus in p̄cessu ⁊ in sentētia: tamen cōmuniter statuta cōtrariū p̄uident. Item ex contumacia non pōt minor haberi pro cōfesso nisi iterueniat auctoritas curatoris. bal. in l. clarū. circa mediū. C. de aucto. p̄stan. Sed videt contra per ipm bal. in l. confessos. C. de confessis colū. xxxv. v. iuxta hoc q̄ritur. vbi dicit q̄ adultꝰ ex ficta cōfessiōe quā fingit statutuz in contumacē postponi in banno dūmodo fuerit citatꝰ legitime: q̄ sufficit auctoritas statuti: secꝰ tamen credit in pupillo. vt ibi per euz. ¶ Si statuto cauet q̄ de oībus possit fieri pax ⁊ concordia: preterq̄ de homicidio: ⁊ q̄ accusatꝰ de homicidio cōtumax habeat p̄ conuicto ⁊ confesso: ⁊ cōdēnet ad mortē. vt hodie habes foro. l. li. ij. ti. iij. l. xlij. Et aliqs ex ꝺtumacia fuit condēnatꝰ de homicidio ⁊ sic ex ficta cōfessione non ex vera p̄batiōe et pax fuerit secuta certe impedita erit cōdēnatiōis executio. q̄ statutū vex nō p̄sumptū vel fictū exceptat homicidiū. pro hoc optime facit. ff. de nego. gest. l. iij. ſ. hec verba. cum sua glo. De quo per salic. l. transigere. C. de transac. oppo: vij. in fi. ¶ Appellatio non rescindit p̄bationes cōfessionū vel testiū. q̄d ergo de tali cāu: pone q̄ statuto cauetur q̄ bānitus nō comparens infra octo dies tanq̄ confessus et conuictus debeat condemnari. pone ergo q̄ condemnatus appellat: quod de iure potest in tali casu ficte confessionis. vt extra. de iureiurā. c. veniētis. dicas q̄ in hoc solū patrocinatur et appellatio: q̄ si assumit in se onꝰ innocētie p̄ bāde vincet in appellatiōe: q̄ licet habeat p confesso ⁊ cōuicto: tū ista vba nō opant nisi fictam cōfessiōem: quex sola cōtumacia descēdit. si aūt iste in se nō assumit onꝰ p̄bandi innocentiā: tunc videt q̄ iste appellans debet oino succūbere: quia in dubio standū est confessioni etiam ficte. bal. in l. ita demū in fi. C. de p̄cura. ¶ Statuto cauet vt hodie ē in castella. fo. l. li. ij. ti. iiij. q̄ contumax habeat p confesso quo intelligit hoc. rnde p trinā citatiōez. nec sufficit vna p tribꝰ ppter magnū p̄iudiciū q̄ inde seq̄tur. vt. ff. de iure fis. l. edicto. ſ. q̄ si tribus. Et adde q̄ q̄n sententia ferē ex contumacia oportet q̄ in sētentia fiat mentio de contumacia. vt ff. de iure fis. l. ij. ſ. quotiens. De quibꝰ per bal. in l. recepticia. i fi. C. de consti. pecu. Sed an terminū statutuz bannitis ad cōparendum potest minui vel prorogari. vide. iudex. ſ. q. d. super. v. probata. v. Itē an iudex potest tempus a iure. Et predicta de iure fori. Sz de iure communi qualiter contra absentem contumacem in criminalibꝰ procedatur. vide per. h. in. c. veritatis. de do. ⁊ contu. Et secundū salic. dicas q̄ contra absentem de graui crimine accusatū non ferē diffinitiua. sed citati non apparentis bonorum annotatio debet fieri que recuperat si infra annuz veniens se purgat ⁊ ad heredes ea transmittit si interim decedat. Casus est salice. in. l. cum absenti. C. de req. re.

© Biblioteca Nacional de España

Et vide.e.ti.l.quicunq;. ¶ Quero: que delicta hic appellantur grauia. Respondeo vt in glo.i.in prin. in dicta.l.cum absenti. hic ergo graue dicit cui⁹ pena est capitalis: ⁊ talis que impediat sententiam ferri in absentem: vt sequit in glo. ¶ Quero an dicta. l.cum absenti.procedat lite contes.vel nō. Et dic q; sic vt ibi in glo. Sed ipse salice. in.l.absentem. C. de accu. dicit q; si reus se absentat ante liquidationem cause q; tunc sicut ante litem contes.nō potest procedi sic nec postea. Si vero se absentat post liquidatiōem cause tūc potest litis cōtes.pcedi ad diffinitiuam. Item salic. in dicta.l.absentez. querit an in criminib⁹ in quibus ponitur pena relegationis vel infra contra absentem potest pcedi ad diffinitiuam lite nō cōtes. ⁊ glo. in.l.absentem. ℱ.i.ff. de penis. tenet q; sic. ⁊ idē tenet spec. ⁊ Jo.an. in ti. de accu. ℱ. sequit. circa prin. Et idem tenet bar. ⁊ cy. in dicta.l. absentē. ff. de pe. ¶ Quero qualiter ad predictaz annotatiōem bonorum peruenit. Cy. dicit q; ē aduertendum q; est descriptio ⁊ est annotatio. descriptio est duplex: seu fit ad duplicem finem. vna fit ad finē ne bona pereant vel occultent in fraudez fisci. et sic in modum cuiusdam inuētariꝭ scribūtur: hoc potest fieri ante aliquam citationem denūciando vbi delictum sit manifestum: vel quasi. de ista tali descriptione i.l.mandatis. ℱ. de requi. re. vbi autem delictuz nō sit manifestum vel quasi: nō credo hanc descriptiōem iudicem facere posse ante citationem: ne pōpa rei familiaris detegat. vt. C. quādo ⁊ qui. quar. pa. debe. l.ij. ℱ. mobiles. li. xj. post citatiōem autem ⁊ notificatiōem factam reo propter quod citat puto hāc descriptionem fieri posse: vt q̄titas bonoꝝ appareat in futurū: ⁊ fiscus nō fraudetur cui principaliter vel in consequentiam applicari pena petitur. vt. ff. de fideiuss. l. si dubitet. ℱ. filiꝰ. Alia est descriptio que idem est q; a bonis sequestratio vl̄ incorporatio: seu appositio signorum incorporatiōis ⁊ hec est phibita ⁊ ante litem pendentem nisi cōtra absentem transacto anno post ānotationem ⁊ intimatiōem factam reo. vt in dicta.l.quicunq;. Annotatio aūt bonorū nō fit nisi accusato tribus edictis citato: ⁊ inter edictū ⁊ edictū debet esse interuallum triginta dierū. ⁊ hec annotatio ē que dā iudicis sententia interlocutoria prolata ratione contumacie: qz pronūciat alium cōtumacem: ⁊ ex eius ꝓnūciatione bona annotat in fiscum: vt quia bona ponit in bānum fisci nisi venerit infra annū: ⁊ mādat ea describi. vt. ff. de requi. re. l. fi. ℱ. pīdes. Ex his apparet q; ante ⁊ post annotatiōem citat eo autem infra annum nō comparente bona a fisco vendicant: ⁊ in libro fiscalium describunt. ⁊ hec est quedaz incorporatio prius prohibita nūc permissa. Et circa hāc citationem serua practicam quam ponit glo, in.l.i. ℱ i. ff. de requi. re. ⁊ per salice. in.l.absentem. C. de accusa. Quero nūc quando annus iste incipit ei currere ⁊ glo. i dicta.l.cū absenti, rñdet q; a die sciētie. ſz caue qō. l.iiij. C. de req. re. sentit q; a die q̄ anno tatio publice innotuit. hu. hoc tenuit. vt notat glo. ff. e. l. i. ℱ. pe. ego teneo dictam glo. cum absenti. supplendo vt a die scientie vere vel p̄sumpte currat iste annus. vere quādo notificatum est sibi per iudicem ad quem littere sunt misse. et sic dies illa per iudicem illum erit iudici annotāti intimanda presumptiue quādo littere nō sunt directe: sed edita ꝓposita vt transacto tanto tempore quo sibi potuit notū fieri a die quo edita publice innotuerunt annus currat: quia presumit tunc sibi innotescere: vt sic tempus necessarium a die notificationis computet. ⁊ si aliter dicatur tunc absurda possunt euenire: vel quia scientia probari non posset. vel quia si longe abesset maius spacium anno ad recipiendū notificatiōem ⁊ ad veniendum exigeret. Quero quia dicta.l. cum absenti. dicit q; veniens infra annum recuperat bona si de crimine se purgauerit: quaz purgatiōem facere debeat. glo. ibi hoc non plene determinat. Ideo dic q; interdum causa liquidata contra reum ipse aufugit: vl̄ quouis modo ipse fact⁹ est absens. ⁊ quia legitime citatus nō comparuit bona fuerunt annotata: ⁊ tunc infra annū veniēs recuperat bona si se de crimine purgat per probationes tales per q̄s diffinitiue absoluat. interdū annotatio est facta causa nō liq̄data cōtra euz qui etiā in eius absentia nō debuit liquidari. vt in dicta.l.cuz absenti. ⁊ tūc si trāsiuerat tēpus ad liquidādū. ⁊ sic erat in cā absolutiōis: tūc purgat per iuramētū. Si aūt nō trāsiuerat tēpus ad liq̄dandū: quia nondū date erāt dilationes nunc expectet eum ⁊ recipiat pbationem actoris ⁊ secūdum eaz purgabit se altero de modis predictis: ⁊ hoc totum quia se reddidit suspectum propter contumaciam precedentem. Et si dicas secundum predicta: longa fiet ei mora ad recuperandum bona. ⁊ ego respondeo q; lex p̄uidet vbi hoc velit euitare. s. vt se iudici offerat ⁊ satisfet de parendo iuri: ⁊ forte de bonis restituendis. Et annotatio bonorum est permissa solum in criminibus in quibus bona veniūt in cō sequentiam publicanda. De predictis per salice. in dicta.l.cum absenti. C. de requi. re. ¶ Nota q; bannitus infra terminum banni non comparens non habetur pro condemnato nec confesso Sed quandoq; reuersus de crimine auditur ſz nō de bonis. Lōcor. ff. de requi. re. l. i. ℱ. fi. ⁊ bar. ff. de custo. reo. l. diuus. ℱ. sic diuus. Et hoc de iure cōmuni: sed secus potest esse de iure municipali. quia statutum aliquando disponit q; habeatur pro confesso ⁊ condemnato. vt hodie est in castella. vt scripsi supra. e. v. sed si maleficium. Et i quit bar. in dicta.l. diuus. Et spec. ti. de accusa. ℱ. sequitur. v. sed pone q; ex. banniti nō debent de iure communi statim puniri cum capiuntur:

© Biblioteca Nacional de España

ſed debet queri de crimine quaſi re integra. ſed ſe cũdũ ſtatutũ alic⁹ ciuitatis ꝺm qꝺ exbãniti ha/ bẽtur ꝓ cõfeſſis ⁊ ferẽt ſẽtẽtia ꝺ eos tãꝯ ꝺ cõfeſ/ ſos ꝙ tũc ſeruaꝝ i practica qñ bãnit⁹ ẽ capt⁹: ꝙ nõ ẽ opus nouo ꝓceſſu ſꝫ ſola executiõe. Et ideo ab eo ſoluꝫ ẽ q̃rẽdũ: an ſit ille q̃ in bãno eſt de ſcript⁹. ⁊ ſi cõfeſſ⁹ fue/ rit iudex ꝓ libito ꝑt ex ecutiõem fa cere. bone/ ſtũ tamẽ et iuriꝺicũ pu to iudici ei cõgruã ꝺila tionem dare debere ad al legãꝺũ ⁊ ꝓ/ bãꝺũ q̃cq̃ꝺ vult in exe/ cutiõe bãni ne in eum fi at. tum ꝓp/ ter incertitu ꝺinem bãni tum qꝛ poſt cõꝺẽnatiõeꝫ de innocẽ/ tia rei iudex omẽꝺaꝝ qui ꝓbatões ſu

¶ Priuatio. vide. electõ 6. q. conſecratio. 2. q. e/ piſcopus. 7. q. euchari/ ſtia. 9. q. clericus. 3. q. 7. 8. 7. 5. 7. 4. religioſus. 11. q. 7. 10. 7. 6. excõmunica/ tio. 13. q. 7. 16. alienatio. 5. q. beneficiũ. 6. q. 7. 9. ¶ Primicerius. Vide. cle ricus. 2. 7. 4. q.

PRimitie. Primo q̃/ ro q̃ ꝺ eſt primitia. Dic ꝙ ꝺicit͛ prima mẽſu ra: vel res de fructibus: aut pecoꝛis fetu ꝓ deo electa. prima parti. ti. ix. l. prima.

a ¶ Secundo quero. quis precepit eaꝫ dari. Dic ꝙ deus in lege veteri: in ex

notoꝛietate ꝓbata iudex habita ꝓbatione ſuper delicti eſſentia: ⁊ qui dictare ferret ſententiã condem natoꝛiam. vt ibi plenius ſcripſi in. v͛ſi. quero an no toꝛietate. ⁊ vide in. v͛ſi. ſequen. ¶ Sed ſi maleficium eſt tale ꝓ quo moꝛs infringeretur ſerua practicaꝫ

odo vbi ꝺicitur. nõ tar/ ꝺabis primitias offerre. Et alibi: de fructib⁹ ter/ re portabis ꝑmitias ad domuꝫ ꝺomini ꝺei tui. Poſtea in lege noua ſan cti patres ſtatuerũt ꝙ fi/ ꝺeles chriſtiani ꝺarẽt ec/ cleſie ꝺei primitias. e. ti. l. prima.

a ¶ Tercio quero. q̃s ꝺa/ bit primitias. vide ſupra proxima. q. in fi.

a ¶ Quarto quero. ꝺe q̃/ bus rebus ſunt ꝺande. Dic ꝙ ꝺe omnibus fru/ ctib⁹ aꝛiꝺis ⁊ liq̃ꝺis: ⁊ ꝺe fetu pecoꝝ: ⁊ etiã ꝺe ꝺie b⁹ vite: ⁊ ꝺeo ieiunam⁹ q̃ttuoꝛ tpa. e. ti. l. ij.

poſitaꝫ fo. l. li. ij. ti. iiij. l. iiij. Et ſi talꝫ moꝛtis re⁹ trib⁹ ꝺecis quẽ libet ſi in perſo nam noue ꝺie/ rum: ⁊ ſi in ab/ ſẽtia triginta ꝺi erum vt ibi ⁊ i regis curia quẽ libet ꝺecem ꝺie rum. vt peꝛ. fi. oꝛꝺena. ꝺe gua/ ꝺalfajara: ꝓ re/ gem iohannem ſecũꝺum: anno milleſimo qua/ ꝺringẽtiſimo tri ceſimo ſexto: ni ſi in caſu quem ſcripſi. accuſa/ tio. 7. q. a. ſup. ver. non alibi. v. i. citatus non compareat ha/ betur ꝓ con/ uicto. vt ꝺicta. l. iiij. licet ꝺe iu/ re communi ſit contrarium. vt

ſcepit. tum vt ſenis iuꝺicibus freni tẽperies im/ ponaꝝ. De quib⁹ per ſalice. in. l. quicũq;. C. ꝺe requi. re. ¶ An valeant ſtatuta que ꝺicũt ꝙ ab/ ſens poſſit ꝺamnari capitaliter. Reſpõꝺeo ꝙ ſic Et hoc verũ eſt ſi abſens ẽ citat⁹. ſꝫ ſi nõ ẽ citat⁹ nõ valeret ſtatutũ ꝺiſponẽs ꝙ valeret ſententia. vt in. c. paſtoꝛalis. ꝺe re iuꝺi. in clemẽ. mod⁹ au/ tem etiam preter ius cõmune poteſt induci ab ip ſo ſtatuto ⁊ valet ſtatutũ. ⁊ ita ſeruat cõſuetuꝺo ꝺe quo ꝓ bal. in. l. nõ ſemper. C. quomo. ⁊ qñ iu. colũ. ij. quem moꝺũ ſtatutis hoꝺie in caſtella habes fo. l. li. ij. ti. iiij. l. iiij. ¶ Et vide que ſcripſi ſententia. 3. q. ꝺ. ſuper. v. nõ venerit. Et tale bã/ num etiam ſi ſit a ſuo iuꝺice ꝺatum nõ infamat: nec libertatem tollit. vt ſcripſi. bannitus. v. ꝺe bannitis. in. v͛ſi. ſeꝺ quiꝺ ſi ſtatutum ꝺicit ꝙ cõ/ tumaꝛ. Quia talis criminoſus propter eius con tumaciaꝫ a lege municipali habetur ꝓ confeſ/ ſo. vt fo. l. li. ij. ti. iiij. l. iiij. que confeſſio facit no toꝛium iuris. vt ſcripſi. notoꝛium. v. quiꝺ ſit no/ toꝛium. in. v͛ſi. quero quotupleꝝ. ⁊ in. v͛ſi. ſe. ⁊ ſic infra. e. ver. nota ꝙ bannitus. Et ſi non prehabi/ ta informatione tali qua ſic habitus ꝓ conuicto poterat toꝛqueri fuit condemnatus. q̃ꝺocũq; po/ ſtea veniens ac ſi non fuiſſet condemnatus audie/ tur niſi ſuper expenſas et penas contumacie ⁊ ho/ micidij. vt. l. octaua. oꝛꝺena. iij. ꝺe briuieſca tracta/ tu. iij. per regem iohannem primũ. Et in quolibet curie citationis ſeu edicti termino citatus in cauſa ci uili: vel etiam in cauſa criminali debet ſpectari vl/ tra per ꝺies nouem curie: et tres ꝺies de preconio: quoꝝ ꝺierum ꝺictoꝝ terminoꝝ curie ⁊ pre/ coniоꝝ tunc obmiſſio facta debet poſtea ſup/ pleri permittendo eoꝝ tempus labi. vt oꝛꝺena/ mento curie libꝛo ſecundo titulo ſecundo. l. decima. Et vocem preconiam obmiſſam tunc non ſupplen do. vt eoꝺem titulo. l. vnꝺecima. Et ibi vide etiam ꝙ quando fienda ſunt ꝺicta preconia poſſunt etiaꝫ ꝺie feriato in honoꝛem ꝺei fieri. ¶ Et circa hos cu/ rie terminos vide plenius. citatio nona queſtione. b. Et vide etiam que ibi ſcripſi. ſuper. v. nonne. v. Item iſtos ꝺies.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Processus. Non valet processus in vna ⁊ eadem die ceptus ⁊ cōpletus: vt in phemio. ff. ſ. hoc glo. ibi ſufficit. ⁊ q. ⁊ rap. ibi. ⁊ de hoc notat. ff. qui ex cau. maio. l. ſed ⁊ ſi. ſ. quotiens. ¶ Vide que ſcripſi. acta. ⁊ que ſcripſi. confeſſio. ſ. q. b. ſſ. v. in iudicio. v. ſi reus. Et. credere. i. q v. an eſt credendum. Et. v. Item an eſt credendū Et que ſcripſi. preſumptio. v. Item an p̄ſumitur. Et. probatio. 6. q. a. ſup. v. probandum. v. qualiter probabit. Et que ſcripſi. delegat⁹. v. an delegati. Et. reſcriptū 3. q. l. ſup. v. iudex. ⁊ e. q. g. ſſ v. excōicato. in prin. Et. reus. ſ q. a. ſſ. v. declinatorias. v. li p termiſſa. Et. ſententia. 4. q. i fi. ſup. v. pnuciari v. vtrū ſup. Et. 7. q. c. ſſ. v. pecuniaz. in fi. Et. inq̄ſitio. 7. q. a. ſup. v. inq̄ſitor. v. Item q̄s eſt. Et ſſ. v. oo ſeruare. v. i. Et. falſitas. 2. q. a. ſup. v. legente. Et. reſcriptum. 3. q. l. ſup. v. valebit. v. i. ⁊ e. q n. ſuper. v. excōmūicato. Et. excōicatio. 13. q. m. ſup. v. impetratū. v. i. Et. executio. i. q. ſup v. executio. v. ſi executores. in fi. Et. 13. q. a. ſuper. v coget. v. licet officiū. Et. iudex. i. q. v. iudices p. Et. v coram regis. Et. 7. q. a. ſup. v. delegatus. v. Item an p̄ceſſus. Et. 11. q. a. ſuper. v. ſue. v. Item pone. Et iuramentū. 7. q. b. ſuper. v. nō ſecunda. Et. tirann⁹. i. q. v. nota q. in verſi. venio ad ſecundū. Et. aduocatus. 4. q. a. ſuper. v. ſuperflua. ¶ Et. expēſe. 5. q. a. ſuper. v. condemnari. v. an expenſe. in. vſi. ſecūda cauſa eſt. Et. hereditas. 4. q. a. ſuper. v. poſſeſſionem. v. heres interdum. in. vſi. quero an in rebus. Et. hereticus. 6. q. a. ſuper. v. pena. v. fi. Et que ſcripſi. bannitis. in. vſi. de forma. Et. reconuentio. 3. q. a. ſup. v. conuentionis. v. i. et religioſ⁹. 6. q. e. ſup. v. correctione v. Item cuz abbas.

a ¶ Quīto q̄ro. q̄liter dantur. Certe in lege veteri nō eſt ſcript⁹ certus numer⁹ de quo p̄mitie ſoluerent. Sed vt ait btūs gregorius: quidam de q̄ draginta: alij de ſeptuaginta: vnum ſoluebant. ideo fuit iter veteres ſtatutum q̄ plus petens q̄z de ſeptuaginta nō audiret. e. ti. l. iij.

b ¶ Item fuit opinio quorundam q̄ de duob⁹ cētis capitibus pecoruz fet⁹ quorūcūq̄z debet ſolui vnuz non melius nec peius ſed medium. ⁊ minus habens eo reſpectu ſolueret pro habitis. ſed hoc non obſtante ſtatur conſuetudini eccleſie vbi ſoluitur. ⁊ ſi non ē certa conſuetudo attendit̄ quod obſeruat terra ꝓpinquior. Et ſi diuerſimode ſeruetur attendit̄ ratiōabiliorem. Et poſſunt exigi ab inuito ſicut decime. e. ti. l. iiij.

a ¶ Sexto quero. quibus dentur. Dic q̄ clericis eccleſie parrochialis vnde ſoluens recepit ſacramēta. Et poteſt epiſcopus qualiter diſtribuant̄ ſicut de decimis ordinare Eodem titulo. l. v. eccleſia. ſ. q.

a ¶ Septimo q̄ro. que eſt pena non ſoluentis primitias. ¶ Vide ſupra. ſ. q. in fi. ¶ Et poteſt ab epiſcopo ſicut ꝓ decimis excommunicari. e. ti. l. v. ¶ An de eis ſoluat̄ tributum. ¶ Vide. clericus. 9 q. 3.

¶ Prohibitio. ¶ Vide. guerra. 6. q. dominiū. 3. q. venditio. 6. q. ſignificatio. 2. q.

¶ Proceſſus. vide. iudex. ſ. q. f. ſententia. 3. q̄ ſtione. 3. conſilium. 2. q̄ ſtione. b. appellatio. 9. queſtione. a.

¶ Promotor.

¶ Proceſſio. vide. patronus. 4. queſtiōe. mo

Promotor. procuratores fiſcales ⁊ promotores iuſticie neminé fiſci noie aut eius iuſticie p̄nt accuſare ſeu denūciare vel ō eū ager niſi tal accāti onis denūciatōis aut petitionis precedat delator. Et hoc niſi i factis notorijs. vt pet. xlv. ordena. de medina: per regem ioannē ij. āno. 1433 Et hoc ēiā preterq̄ i inquiſitioe regis iuſſu fcē ſup quocūq̄z maleficio q̄ tunc non req̄rit̄ vt p̄cedat delator: vt p eū pet. orde. de guadalaſara. anno. 1436. Et hic ad ꝓcuratorem iuſticie adapta plura que de denūciatore ſcripſi. denūciatio. v. circa materiā. a. vſi. ſecūda ſpēs iudiciarie. vſq̄ in fi. v. Et vide que ſcripſi. reus. ſ. q. c. ſſ. v. quandocūq̄. v. in cauſa appellationis. in. vſi. pe. Et. ſarracenus. i. q. v. ⁊ in earum.

© Biblioteca Nacional de España

PRocu/ratoz.
¶ Quis di/catur procu/ratoz. ⁊ qua/liter inſtitu/atur. ⁊ quis inſtituat. I/tem quis in/ſtituatur. et in qua re. ⁊ qualiter ei⁹ officium ex/plicet. ⁊ q̄/liter finiat. Vide azonē in ſūma. C. de procura. ¶ Et an p/curator: vel dominus ſit in ſententia condemnan/dus. Vide q̄ ſcripſi. ſen/tentia. 7. q. a. ſuper. v. nulla. p to/tum. ¶ Et bal. in l. Si procurator C. de procu/ra. in fi. di/cit q̄ nō eſt ſufficiēs q̄n/do dñs pro/mittit habe/re ratū ⁊ gra/tuz quicq̄d/ erit legitime factum. cuz ſtari debeat facto procu/ratoris ſiue fiat legitime ſiue non. ¶ An ſindicus ciuitatis poteſt obliga/re non ſolum ciuitatem: ſed etiam ſingulares per/ſonas. ⁊ hoc habet in mandatis ab his qui ciui/tatem regunt. Vide que ſcripſi. vniuerſitas. v. nunquid ſindicus. ¶ Vide que ſcripſi. doctor. v. in iudiciorum. Et. adminiſtratio. quaſi per totū Et. furtum. 4. q. a. ſuper. v. contra quem. v. fal/ſus procurator. Et que ſcripſi. munus. v. mune/ra ſpecialia. Et. aduocatus. 4. q. a. ſuper. v. ſup/flua. Et que ſcripſi. promotor. ¶ Et talis procu/ratoris officiū emens efficitur ad eum habitū ⁊ habendum in/habilis. Et ven/dens perdit ſi quod habet of/ficium publicū vt pet. pe. or/dena. de valla/dolid: per dictū regem iohannē ij. anno milleſi/mo quadringē/teſimo quadra/geſimoſeptimo ¶ Procuratores/ ad regem mittē/di non per regē ſed per mittentes ciuitates vl̄ vil/lam nominent vt pet. ordena. de burg/os: per regem iohannez. ij. an/no milleſimo q̄/dringenteſimo/triceſimo. Et vi/de pet. v. orde/na. de cordoua: per regem hen/ricum quartuz. anno milleſimo quadringēteſi/mo quinquage/ſimoquinto. ¶ Nemo inui/tus cogitur fie/ri procurator. ⁊ ſuſcipiens man/datū i vna cau/ſa: vel actiōe in alia exercenda: non cogitur. ca/ſus eſt bald. in. l. inuitus. C. de procura. ¶ An procurator cogitur preciſe ad dominum defendendum. vide latius per. b. in. c. non iniuſte. ⁊ di. de procu.

naſteriuz. 3. q.

PRocurator. Primo quero quid eſt pro/curator. Dic q̄ qui aliēa negocia: vel lites māda/to domini tractat. Et di/cit perſonerius: quia in iudicio vel extra loco al/terius pſone ſtat. 3. p. ti. v. l. i.

a ¶ Secundo q̄ro. q̄re ſic dicit. dic vt ſ. pria. q.

a ¶ Tercio q̄ro. q̄s p̄t euz cōſtituere. Dic q̄ domi/nus ſi eſt maior vigintiqui/q̄ annis: nec ſit ſub pris/ptāte: vel curatoris: ⁊ ſi eſt liber ⁊ ſane mētis. Fi/lius fām familias in cā pe/culij caſtrēſi vel q̄ſi p̄t cō/ſtituere. ⁊ ſi pater mittit eum ad ſtudium: vel ali/bi eſt: ⁊ q̄d ibi contingat aut in via: ꝓpter quod mouere debeat litez pōt facere in abſētia pris ſu/per ſuis: vel paternis ne/gocijs: dū tn̄ in prīnis p̄/ſtet captiōem de rato. e. ti. l. ij.

b ¶ Jtē minor vigintiquiq̄/ annis cum curatoris au/

c ¶ Jtē ſtans in poſſeſſiōe libertatis pōt in cā ſtat⁹ ad ſui defenſionem ꝓcu/ratorē cōſtituere: ⁊ lite ꝓ teſtata p̄t etiā ad debita exigēda. ſz ſi in poſſeſſio/ne ſeruitutis ſit ⁊ in liber/tatem proclamet nō po/teſt niſi per ſe litem exer/cere: niſi alius abſq̄ mā/dato fauore libertatis ꝓ eo proclamet ſiue ſit cō/ſanguineus ſiue non. e. ti. l. iiij. ⁊ v. Vide infra. 4. q.

d ¶ Item poteſt epiſcop⁹ pro ſe in ſuis tantum li/tibus. item capitulū: cō/ciliū: ⁊ conuēt⁹ in ſuis ꝓ curatorē cōſtituere. e. ti. l. ij. vide. actor. 2. q. n.

a ¶ Quarto q̄ro. q̄s p̄t eē

ctoritate⁹ conſtituere po/teſt procuratorem ad li/tes. nā ſi ſine curatore cō/ſtituat vz iudicatū ꝓ eo ſed non contra eum. Cu/rator autem ſeu tutor ꝓ ſe non poteſt niſi poſt li/tē conteſta. p eum. e. ti. l. iij. actor. 2. q. b. litis cō/teſtatio. 3. q. a.

a ¶ Auctoritate. Nunquid pupillus cum auctoritate iudicis poteſt conſtituere procuratorem. Dicas q̄ ſic in defectū tutoris. vt in. c. fi. de iudi. li. vj. de quo per bal. l. neq̄ tutores. C. de procura. ¶ Et an in ſin/dicatu alicuius collegij debent poni nomina eorum qui ſunt in collegio. Vide. collegium. ver. Item an etiam.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Minor. filiꝰ ẽt mior admittitur ⁊ sine mãdato ad defẽdẽdũ patrẽ absẽtẽ. vt ẽ calꝰ i. l. exigẽdi. C. de pcura. Quero an in cã criminali mior filiꝰ admittit ad defẽdẽdũ pfez ⁊ ad allegãduz iura pfis i iudicio ẽt sine mãdato. dic q sic vbi natura cẽ admittit defẽsorẽ. Quero pf ẽ mior vigitiquiq ãnis: nũq̃ erit legitimꝰ rñsalis p filio suo. dic q p filio ad agẽdum nõ admittit sed ad defẽdẽdũ admittit si piculũ ẽt mora. Quero q̃d i mre minore. dic q non admittitur: nisi forte eẽt cã statꝰ vel fame. vide. j. glo. pz. Quero q̃d i nepote. dicas idez q̃d in filio. vñ i quolibz descendẽte dico idem. Quero quid in trãsuersalibus. dic q nõ admittit transuersalis minor. Quero an maior admittat̃ p cõiũcta psona minore sine mandato. dic q sic: debebit

procuratoꝛ. Dic q quilibet: nisi sit specialiter vetitus. Sunt autem vetiti minoꝛª vigintiquiq̃ annis: fatuus: cecus: mutꝰ surdꝰ: ⁊ criminaliter accusatꝰ durante accusatione. item femina: nisi p ascendẽtibus[b]: vel descendentibus: etate aut moꝛbo impedimẽtis alijs defensoꝛibꝰ destitutis: aut pro eripiendo a seruitute ꝓsanguineo: vl̃ a moꝛte per appellatiõem. itez religiosus: nisi p suo oꝛdie cũ licẽtia sui maioꝛis Itẽ in sacris oꝛdinibꝰ cõstitutꝰ[c]: nisi pro sua ecclesia: ꝓlato: vel rege. item seruꝰ nisi ad negocia: vl̃ si ẽ regis: aut in possessione libertatis ẽt cã statꝰ pendente. tũc enim põt cõstitui etiã ad lites. e. ti tulo. l. v. ¶ Vide. ſ. z. q.

b ¶ Itẽ nõ pt eẽ pcuratoꝛ miles dũ existit i loco stipẽdiatꝰ: vel i seruicio regis i curia: alꝫ pt p militia ãt sub q̃ ẽ: vl̃ p libertate aut i defẽsiõez dãnati ad vltimũ suppliciũ: vel si ei añ litẽ ꝓtestatã nõ ponit̃ q nõ pt eẽ procuratoꝛ: licz sit stipẽdiatꝰ vel curialis. e. ti. l. vj. vij.

c ¶ Oz ⁊ pses vl̃ aliꝰ curie regis magnꝰ officialꝫ nõ pt eẽ pcuratoꝛ nisi p libtate: vel ad moꝛtẽ dãnato: aut si ei añ litẽ ꝓtest. ñ oppoit̃ exceptõ. e. ti. l. s

d ¶ Preterea legatꝰ regis: aut vniuersitatis accepto legatiõis officio ñ pt donec redeat esse pcuratoꝛ. e. ti. l. ix.

e ¶ Itẽ scias q rex: epus: baro: dñs militie: magister oꝛdinis militie: aut aliꝰ regis locũ tenẽs: nõ litigabit p se i sua cã sed p pcuratoꝛẽ: nisi i cã criminali ꝓtra eũ mota. bñ tñ pt assistere ad iformãdũ de fcõ pcuratoꝛẽ: vl̃ ad respõdẽdũ iterrogatiõibꝰ p iudicẽ fcis. Nec isti pñt eẽ pcuratoꝛes p rege libertate: vidua: oꝛpha no. aut alia miserabili p sona. e. ti. l. xj.

f ¶ Et scias q is q̃ pt eẽ p curatoꝛ debet hẽre mandatum. alꝫ citra mandatũ non erit pcuratoꝛ nisi maritus pro vxoꝛe[d]. et

d ¶ Vxore. Marit̃ noie vxoꝛis põt experiri sine mãdato sz ñ vltra mãdatũ. vt ẽ calꝰ i. l. maritus. C. de pcu. ⁊ vltra mãdatũ dicit̃ vẽire dupl̃r. p mo circa spẽcié mãdatã ⁊ ñ pt. vnde si maritꝰ eẽt ꝺstitutꝰ ad vnũ articulũ cẽ tm̃ ñ posset i eadẽ cã pcedere ad alios articulos q̃ circa illã cãm hẽt mãdatũ limitatũ. Scõo pt esse circa spẽz oino ad uersã. verbi gra hz mãdatũ ad agẽdũ ex mutuo et ipe oiũctoꝛio nomine vult ageꝛ ex ꝺposito. gl. i. l. maritꝰ. C. de pcu. dicit q nõ pt q̃ cũ mulier sibi puierit icerta spẽ vl̃ i alijs recessissea puisõe legali. sz dic: aut tpe mãdati potuit de ista

eni cauere de rata q̃d legitie ratificabit̃: q̃ cautio eq̃ parat̃ legitio mãdato. cy. i dcã. l. exigẽdi. Et ꝺ ꝓcis oibꝰ vitæ ibi p bal. ¶ An filiꝰ phibẽte pfe possit acceptare pcuratiõis officiũ. vide. patria ptãs. 3. q. f. sr̃. ꝺ. cõsensu. ꝺ. cũ filio. in. ꝺsi. q̃ro an filiꝰ.

b ¶ Ascẽdẽtibꝰ. Vide q̃ scripsi. ſ. glo. pzi. ꝺ. filiꝰ etiã i. ꝺ. q̃ro q̃d i mre. ⁊ j. ſ. q. a. sr̃. ꝺ. abñtie. ꝺ. nõ q hz

c ¶ Costitutꝰ. vide. excõicatõ. 13. q. b. sr̃. ꝺ. pcuratoꝛ

© Biblioteca Nacional de España

consanguinei [a] inuicē vſq; ad quartum gradum et affines[b]: vel patroni: niſi ſpecialiter prohibeā tur a domino litis. item ⁊ conſortes ⁊ communē rem habentes ratiōe cō/ muniōis. Omnes tamen iſti ſine mandato agētes tenētur prēſtare fideiuſ/ ſorem de rato[c]: ſi ante li tem conteſtatam petat quia poſtea non tenēt. Sed ad defendendū re/ um abſentez quilibet ci/ tra mandatum admitti/ tur ſi caueat de rato ⁊ iu

a ¶ Cōſanguinei. Et q̄s ſi tales cōſāguinei ſint mi nores. vide. s̄. e. q. a. ſſr. v. minor. v. filiꝰ ēt mior.

b ¶ Affines. ꝓ recupanda poſſeſſiōe q̄ q̄s in ab ſētia ē ſpoliatꝰ q̄libet ſibi ꝺiūctꝰ vel etiā amicus ⁊ eiꝰ ſeruꝰ admittit ēt pꝰ ānū nulla ꝺecliatoria ex ceptiōe ob/ ſtāte: ⁊ dñs reuerſus au ditur perpe tuo: ⁊ prēdi cti admittū tur i poſſeſ/ ſorio nō in petitorio. Caſꝰ ē ſali. in. l. iudices C. ſi p vim vl alio mo. abſen. tur. ſit po. Que ro an iſti a/ gēt noie p/ po vel abſē tiū. Dic vt ibi in glo. ij quaz nō vt ſcias forma re libellum. Sz tūc q̄ro: an iſti debe ant iurare ꝺ calumnia. ꝺicit glo. q̄ ſic. Sed an debeant ſatiſ/ ꝺare de defendendo in cauſa reconuentionis. ꝺi/ cit ibi glo. q̄ nō. Sed an debeant cauere de rato. ꝺicit glo. q̄ ſic. ⁊ eſt ratio quia ſententia contra iſtos lata non prēiudicat ei ꝓ quo agunt. vt. l i. C. qui. res iudi. nō no. vt notat in glo. iij. ſſr. v. differatur. ⁊ ita trāſit cy. ⁊ bar. ego ꝺubito: ex eo q̄ de facili ſeruus qui nihil habet in bonis nō re periret fideiuſſores. ⁊ ita eſt veriſimile. vnde vi/ ꝺetur ꝺicta. l. iudices. nouū inducere: ⁊ omnes ibi nominati audiant ſine cautiōe. ⁊ ſit ſpēale in ca/ ſu poſſeſſionis ſpoliate recuperāde abſenti cogi tabis. Quero an refert qualis fuerit abſentia an volūtaria probabilis vel neceſſaria. Dic q̄ nō. vt i ꝺicta. l. iudices. in glo. iiij. Quero an aliſ ſer ui nō expulſi admittūt ad agēdum. glo. ibi argu it ꝓ et ↄtra. ſed tene q̄ poſſint. ⁊ ita tenet bar. Quero an creditori a poſſeſſiōe ꝺeiecto ꝺet bñ/ ficium ꝺcē. l. iudices. Dico q̄ ſic et etiā benefici/ um. l. fi. C. ꝺe prēto. pig. et ibi glo. Quero an ſē tētia cōtra iſtos lata noceat ꝺomino. Dic q̄ nō. vt in glo. ꝺcē. l. iudices. et ſuperius ꝺixi. Quero ſi intentat conꝺitio ex. l. ſi q̄s in tātā. C. vnde vi An p̄ſone iſte admittāt. ꝺic q̄ nō: q⁹ in illa vēit diſputāꝺū ꝺe ꝺominio. vt ꝺicta. l. iudices. in glo.

dicatuz ſolui. e. ti. l. x. ſo cietas. 6. q. b.

¶ Item excōmunicatus minori excōmunicatiōe poteſt eſſe ꝓcurator. itē infamis. infamia. ſ. q. a. excōmunicatio. 13. q. b. et ibi vide que ſcripſi ſu per. v. procurator.

a ¶ Quinto quero. in qui bus cauſis poteſt conſti tui. In primis ſcias q̄ ad accuſationem: vel rep/ tum ex qua moꝛs: vel membꝛi mutilatio: aut etiam perpetuuz exiliū[d] ſequi poteſt agendo:

ſi. Quero hec. l. iudices. videtur loq̄ qñ agit ꝓ ſpo liata poſſeſſiōe. Sz q̄ ſi ageret ꝓ turbata poſſeſſio ne abſentis interdicto vti poſſidetis: vt quia colo/ ni et ſerui ſic turbant in poſſeſſiōe q̄ ipſi nō poſſūt colligere fructꝰ vel rōe naturalis quā ingreſſꝰ eſt ad eptꝰ turbat abſ/ ſens in ſua ciui li: an pſone iſte admittēt. ꝺicit cy. q̄ ſic. ⁊ idem bar. ego fateoꝛ equū eē vt iſti admittant in in terdicto vti poſ ſidetis. Sz an v bi poſſit obijci ꝺe ꝺominio. ꝺic vt ꝺicit ſalic. in l. incerti. C. ꝺe i terdic. in adipiſ cēda āt poſſeſſi one nō admitte ret: nec in cōꝺi tiōe ex. l. cum q̄ rebat. C. vnde vi. q⁹ ibi nulla ē violētia. ꝺe p ꝺictis per bal. i ꝺicta. l. iudices. C. ſi p vim vel ali. mo.

c ¶ Rato. Sz vide ↄ in caſu quē ſcripſi. s̄. p̄ria. ſſr. v. affines. in. vſi. ſz an ꝺebeāt cauere. Et que ſcripſi. ra tihabitio. v. ſi q̄s ꝺe eccleſia. Et. recōuētio. i. q. a. v Item ſi clericus.

d ¶ Exiliū. An in cā relegatiōis ꝓcurator pōt interue nire. ⁊ glo. in. l. reos. C. ꝺe accuſa. ꝺicit q̄ ſic: q⁹ ab/ ſens ꝺamnari ⁊ relegari poteſt. ⁊ hoc etiaz tenet ibi bal. inꝺiſtincte: licet bar. in. l. pe. ſ. ad crimen. ff. ꝺe publi. iuꝺi. ꝺe conſuetuꝺine roboꝛata hoc fateť; ſed ꝺe iure tenet contrarium: ꝺicens q̄ pena relegatiōis eſt quanꝺoq̄ vt quis certo loco moꝛetur. ſed talis ſpecies relegationis non poſſet infringi abſenti: q⁹ ad locum non iret. ſicut ꝺe pena ꝺepoꝛtationis ꝺicit ergo non ꝺebet ꝓcurator poſſe interuenire. cuz in v troq̄ pena ſit eaꝺem ratio ne iuꝺiciū ſit illuſoꝛiū. ſz tu ꝺic q̄ vbi ab inicio pena relegationis ē imponē/ ꝺa ex natura cauſe ⁊ ꝺelicti ibi procuratoꝛ interueni re poteſt. vt in ꝺicta glo. ⁊ vbi ex natura cauſe ē du bium an pena relegationis vel coꝛporis ꝺebeat im/ poni: tunc regulariter procuratoꝛ non poteſt inter uenire. fallit in illuſtribus ꝺe crimine iniuriarum ac cuſatis. vt. C. ꝺe iureiuř. l. ſi. Et hoc verum q̄ p re/ legato etiam in inſulam poteſt interuenire procura toꝛ: ſed ſecus ꝓ ꝺepoꝛtato. De quibus per ſalice. in ꝺicta. l. reos.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Admittit. In qb⁹ casib⁹ admittit procurator. ⁊ in qb⁹ non. h. in. c. tue. de procura. ¶ Itē an sindicus vniuersitatis pōt p ipsa vniuersitate accusare. ⁊ si accusetur an pōt pro ipsa respondere. Vide q̄ scripsi. vniuersitas. v. an sindic⁹. ¶ Item cū quis accāt de plurib⁹ crimi/nib⁹ inter que sit aliquod cri/men qō ingerat seu defendendo: nō ad/mittitur[a] procurator: nisi declaratōne cas⁹ distin/guo. nā aut pecūiaria tā penam sanguinis si accusatoris procurator compa/reat debet admitti tātūmodo in illis criminib⁹ que penam sanguinis non ingerunt. bar. in. l. iam tamē. ſ. fi. ff. iudi. fol. ¶ Possit interuenire procurator in causa capitali: ⁊ dixit Jo. an. in addit. super spec. de procura. ſ. i. v. sed nūquid. q̄ si accusatus sit i vin/culis procurator eius interuenire poterit ad actus substantiales iudicum: vt sunt positiones ⁊ earum responsiones ⁊ testium productiones. Et huic opi/nioni videtur bar. assentire in. ſ. ad crimen. l. penul ti. ff. de publi. iudi. Vide. accusatio. 6. q. b. super. v. defendat. in pri. Et. appellatio. 9. q. a. super. v. clau sum. v. iudex in causa. in fi. Sed sali. dicit q̄ ad nullū actum potest interuenire: quia a quo remouet̄ ge/nus ⁊ quelibet eius species. ⁊ est speciale in illustri bus vt ad quēlibet actū cōstituāt. vt. C. de iureiur̄ l. fi. Item q⁹ positiōes ⁊ respōsiones possent accusa to nō modicū generare p̄iudiciū: ad p̄oucēdum autē simpliciter vt nūcius ⁊ minister credit q̄ posset: q⁹ tūc nō tam ipse q̄ principalis dicitur facere. vt. ff. de consti. pecu. l. si quis autē. ſ. fi. ¶ Quero an p/curator admittat̄ ad opponēdum exceptiones dila/torias. Rñdeo aut est talis dilatoria q̄ crimē nō attī/git puta libelli inepti vel nō sui iudicis: vel inabili tate persone accusantis: ⁊ tūc procurator admittit̄ cū de crimine nō discutiat̄. vt extra. de accusa. c. veni/ens. aut dilatoria est talis que crimē attingit: puta rei iudicate. vel quia bannitus potuit impune occi di. ⁊ tūc secundū cy. ⁊ bar. si notoriū est hanc excep tionem fore veram poterit procurator interuenire: q⁹ iudex a seipso debet accusatorem reiscere. vt est ar. eor̄ q̄ nō glo. C. de trās ac. l. vbi pactū. Et q⁹ in no toriis supplet iudex. Si vero hoc nō est notoriū tūc nō possit: quia talis exceptio cadit in vim peremp torie: cum cōtineat causas cause ⁊ agitet̄ per viā iu/dicij. Itē dicit bar. in. l. si cui. in pri. ff. de accusa. q̄ quando crimē opponit̄ p modū exceptionis ad ali quem repellendum q̄ potest interuenire procurator. Sed secus si opponitur ad eum puniēdū. Quero an q̄ dicta sūt in criminib⁹ publicis. ſ. qñ in eis p̄t vel nō interuēire procurator habeāt locū in p̄uatis. ⁊ te/net glo. q̄ sic. in. ſ. ad crimē. de. l. pe. ff. de publi. iu di. q⁹ i eis est eadē ratio q̄ i publicis. Sed vide. accu satio. 6. q. b. ſſ. v. defēdat. v. ⁊ in causis. De quo eti am vide lati⁹ p bar. i. l. seruū. ſ. publice. ff. de pcu. Quero si capitalis pena p statutū sit redacta ad pe cuniariā: an procurator poterit interuenire. Dicas q̄ sic: q⁹ cessāt rōnes q̄ procuratorē interuenire nō p mittūt. Quero si in. l. ciuili vel municipali pena corporis sit admixta vel subrogata in defectū pe cuniarie: an procurator possit interuenire. Et quia q̄stio ē multū generalis: ideo p eius solutionis

tū ē i obligatiōe. corporalis vero in iudicis facul tate. aut ecōtra: corporalis in obligatiōe pecuni aria in facultate. aut vtraq; in obligatōe. primo casu sume exemplū: qñ lex ponit penā pecunia/riā: ſz dat facultatē iudici vt nō valētē soluere ca stiget in corpore. ⁊ tūc procurator pōt iteruenire: als seq̄ret̄ q⁹ in nullo delicto cui⁹ pena esset pe/cuniaria procurator posset iteruēire. Secūdo casu sume exemplū: si statuto cauet̄ hac forma vt re⁹ cōdēnet̄ in pedis amputatiōe si nō soluerit centū aureos infra nouē dies. ⁊ tunc quia ea que sūt i cōditiōe nō sūt i obligatiōe procurator nō poterit iteruēire: quia pedis amputatio est ipsa pena: ⁊ sola est in obligatione. licet solutio pecunie que in conditiōe ē apposita: ⁊ sic i sola facultate am putatiōis pedis sit excluſoria. Tercio vero casu distingue: quia aut vterq; est in obligatione eq̄ principaliter et pure: aut vna pure et alia cōdi/tionaliter et successiue. si vtraq; principaliter et pure: et tūc aut copulatiue: aut disiūctiue. Et si copulatiue: tunc non potest procurator interue nire: cum causa que nocet absorbet p̄ficientem ideo expectanda. vt. ff. de iure fis. l. nō itelligit. ſ. si quis palaz. nec ab ea separi potest: ergo. ⁊c Si vero disiunctiue: et tūc aut iudicis est electio et tunc stante dubio electionis procurator non potest interuenire. sed electione facta considerā da est pena electa: aut est rei electio quod repe/ries raro. Et idem dico q̄ procurator non inter/ueniat stāte dubio. et quia vtraq; est in obliga/tione: aut electio est accusatoris: tunc inspicien/da est pena in libello electa: vt si sit pecuniaria procurator interueniat nō als. quādo autez vna pure alia condicionaliter et successiue est in ob/ligatione. vide exemplum: si statuto cauetur vt p falso testimonio reus condemnetur in mille. ⁊ si nō soluerit infra mēsem puniat̄ in amputatiōe pe dis: tūc procurator nō poterit interuēire: q⁹ pena pecūiaria nō soluta corporalis remouet in obli/gatione et condemnatiōe. Et in hoc concor. Jo. an. super spec. de procura. ſ. i. ⁊ cy. in dicta. l. re/os. consilium tamen tutum puto vt reus pecuni am soluat camerario vt in solutiōe cōdemnatio nis cedat si contingat eum de crimine condem/nari: quia tunc procurator videtur posse inter/uenire. nec potest iudex absentem ad venien/dum compellere: vt latius infra dicam.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Quero in casibus in quibus procurator non debuit admitti si fuit admissus: an valeat pcess⁹. glo. in l. q̄uis indubitati. C. ad. l. iuli. de adul. dicit q̄ sic: quia ante litem contes. debuisset hec exceptio opponi: cum sit dilatoria. Et idem glo. extra. de iudicijs. c. iuris esse. li. vj. et spec. i ti. de procurato. ſ. i. v. ſz pone. Sed salice. in dcā. l. q̄uis. dicit contrarium ex eo: quia si valent agitata cū eo i iudicio nec repelli potest: sequit q̄ ad diffinituam procedetur: sed hoc fieri non potest. vide appellatio. 4. q. a. super. v. omnia grauamina. v. quero si iudex. in. vsi. fi. ¶ Item quero etiā in casibus in quib⁹ procurator potest admitti: an ad respondendū ꝛ iurandum de calumnia venire debeat principalis. Et dicit cy. q̄ sic. ꝛ hoc consilium frequēter iudices maleficiorum sequūtur causa repellendi procuratorem petunt principalem: vt scilicet de veritate iuret: ꝛ cum venit eū detineri faciunt. Sed tu da remedium accusato vt procuratorem constituat ad respondendum sub iuramento: ꝛ in anima ipsius domini: ꝛ in instrumento procuratoris narret extense ea super quibus interrogari posset dicens: tali articulo vel positioni sic respondeas: ꝛ taliter tali: ꝛ sic de ceteris. nam cum procurator tunc apparet plene instructus de conscientia domini: non poterit dominus compelli ad comparendum: ꝛ sanct⁹ est procuratorem admittere q̄ in eum vt contumacē sententiam proferre. De predictis per sali. i dicta. l. reos. C. de accusa. ¶ Et nota q̄ in criminali causa iuratur de calumnia si non infringit pena sanguinis: als secus. vt scripsi. iuramentū. 11. q. a. super. v. criminali. v. Item an in criminali.

a ¶ Absentie. Quero nūquid allegans causas absencie tenetur satisdare. glo. in l. exigendi. C. de procurato. sentit q̄ non. Et expressius hoc tenet. ff. de regu. iur. l. nemo aliene. Sed tu dic q̄ illud est verum quando quis allegat causas absentie facti puta morbum. secus si allegat causas absentie iuris puta priuilegium: quia tūc debet habere mandatū: vel cauere. vt Inno. extra. de accusati. c. veniens. ꝛ bal. in dicta. l. exigendi. in. ſ. collū. ¶ Nota q̄ licet mulier nō admittat⁹ ad plenā defensiōem alteri⁹ etiā pro filio. tamen bene admittitur ad allegandus causas absentie. bal. in. l. aliena. in prin. C. de procurato. ꝛ ibi per eum in fi. vide q̄ mulier q̄n admittit⁹ pro alio iuuat⁹ būficio velleyani Et ideo aduersari⁹ debet eē caut⁹ vt eā nō admittat nisi renūciet velleyano. adde tn̄ qd̄ notat⁹. ff. q̄ satisf. co. l. d̄ die ſ. q̄ mulierem.

ad allegādas causas absentie[a] ad quas admittitur etiaz minor[b] etate viginticinq; annorum: aut femina. ¶ Itē iudex post administrationē infra quinquagita dies tenetur per se non per procuratorē querelantibus de mala administratione respōdē. e. ti. l. xij. Ei de. citatio. 6. q. reptum. 4. q. iudex. 6. q. a. ¶ In alijs autē sufficit p procuratorē respōdere. citatio. 4. q. ¶ Et tenetur quandoq; quis mittere procuratorem. vide. citatio. ſ. q. c appellatio. 3. q. k.

¶ An alleganti causas absentie sit necesse habere mādatū: ꝛ q̄sle. ꝛ pro solutione in presenti sum content⁹ v bis Inno. in. c. veniēs. extra. de accu. distinguētis spēs absentiarū: q̄s videas.

abſentia. v. quicq; sūt. q̄rū spērū alia necessaria. alia pbabilis. alia volūtaria. Necessaria est que reū impedit venire velit vel nolit. vt infirmitas. vinculatio ꝛ similia. ista potest allegari per quēcūq; etiam mandatū non habētē. Est pbabilis que a veniendo excusat. vt itineris suspecti: vel loci ad quem ratiōe inimicitie capitalis venire nō potest. si tamē vellet venire posset sed cum incōmodo. vt notat glo. in. l. sed exhumēdi. ſ. fi. ff. ne quis eum qui in ius. vo. vi. exi. tūc talis excusatio non potest proponi: nisi per mandatum habentem speciale. ꝛ est ratio quia venire vel non dependet ab eius voluntate que p alium non potest declarari cui citatas non declarauerit ꝛ notum fecerit. Mere voluntaria est que ab extrinseco non dependet sed a mera voluntate citati: puta quia non venit ex eo q̄ constat iudicē suū nō eē. Et dicitur mere voluntaria quia posset reus prorogare illi⁹ iurisdictionem ꝛ in eum cōsentire. ꝛ tūc etiam speciale mandatum requiritur per rationes p prime dictam. Et hec omnia probantur in dicto. c. veniens. ꝛ extra. de dolo ꝛ contu. c. dilecti. Caut⁹ tamen iudex dicenti se venire non posse propter timorem insidiarum offerre debet saluū conductum.

¶ Quero an in casibus in quib⁹ potest absens in pena: scilicet corporis afflictiua damnari possit procurator interuenire. cy. in. l. reos. C. de accusa. in. q. iij. refert q̄ dy. consuluit q̄ sic. Ego puto posse probabiliter sustentari contrarium. Et intellige q̄ non admittitur vt procurator: sed potest et debet admitti vt defensor: ꝛ nedū ipse sed q̄libet. De quibus p salic. in dicta. l. reos. Quero an saltem ad vnum articulum.

b ¶ Minor. Vide q̄ scripsi. s. 4. q. a. ff. v. minor. v. filius etiam.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Apud acta. Quero nūqd procurator ꝓstituꝫ apd acta possit exacta reuocari. bar. i. l. i. ff. d satisdā. videt dicere qd nō. Sz ꝑriū tenent ibi bal. ꝛ glo.

b ¶ Defēdēdi. Et bal. i. l. si ꝓcurator. C. d ꝓcura. in fi. dicit qd nō ē sufficiens qñ dñs ꝓmittit habere ratū ꝛ gratū q̄cq̄d erit legitime factū cū stari debeat fcō ꝓcuratoris siue fiat legitime siue non.

c ¶ Speciale. q̄ro q̄ sunt casus in q̄b9 req̄ritur spēale mādatū. Dicas qd ꝑm9 ē i petēdo ꝑ alio in integrū restitutiōem. extra. de in inte. resti. c. ꝑ tuas. ꝛ c. cōtrā. ꝛ hoc vbi restitutio i integrū principaliter petitur: secus si incidēter. vt. restitutio. 2. q. c. fr d. speciale. d. i. in. vsi. ꝛ ꝓdicta vera: vel aduersus sententiam latam cōtra ipsius procuratorem. vt per cy. et baldus in. l. causam in integrum. C. etiam per. pro. cau. in inte. restitu.

¶ Et quid si moriatur ꝑ curator. appellatio. 4. q

¶ An omagiū potest ꝑstari per procuratorem. rex. 23. q. e.

¶ An potest castrum recipi per procuratorem. castrum. 2. q.

¶ Item an accusatio adulterij ad separationem potest fieri per procuratorē. matrimoniuz. 14. q

¶ An libertas potest dari per procuratorem. libertas. 2. q. a.

¶ Item an pōt vasallus per procuratorē a domino se expedire. vasallus 4. q.

¶ An pōt per procuratorem fieri cessio. cessio. i. q. 7. 4.

¶ An pōt hereditas adiri ꝑ ꝓcuratorē. aditio. 2 q. c.

¶ An reptuz potest fieri per procuratorem. reptum. 6. q. ¶ Et an duellū. duelluz. 11. q. ¶ Et an diffidatō. diffidatō. 6. q

a ¶ Sexto q̄ro. q̄liter ē cōstituēd9 ꝓcurator. dic qd pñs: vel absēs ꝑ d̄ba apta: ꝛ ꝑ līram: vl nūcium ꝛ ad tēpus: vl pure: aut sub cōditione. e. ti. l. xiij

b ¶ Et pōt fieri instrm̄ ꝓcuratoriū ꝑ notariū publicū cū testib9: aut ꝑ aliuz scriptorē cū sigillo autētico sigillatū: vl apd acta primis duob9 mōis factū dz ꝓtinē nomē cōstituētis ꝛ ꝓstituti: ꝛ litē i q̄ ꝓstituit: ꝛ nomē iudicis cor̄ quo ventilat: ꝛ qd det ei ptātē agēdi: defendēdi negādi ꝛ ꝓfitēdi: ꝛ qd stabit ꝑ fcis ꝛ dcis ꝑ eū i lite illa: ꝓtineat ēt diem ꝛ annū quo fit. sed si apud acta fiat sufficit dicere i actis qd ꝓstituit talē ꝓcuratorez i lite illa: ꝛ ꝑ hoc hz tātā ptātē sicut ꝑs dcō mō ꝓstitut9 e. ti. l. 14

c ¶ Ad petēdā aūt ꝑ minore restitutiōez in integrū oportet qd hēat procurator mādatū spēale. e. ti. l. xiiij.

d ¶ Itē requiritur speciale mādatū ad petēdū filiū ab alio ꝙtra ꝑris voluntatē detētū: ꝛ qd assignetur i ꝓcuratorio certa cā quare nō pōt per se ꝑri expiri. e. ti. l. xvj.

actione vel pacto. ff. de procurato. l. mandato. extra. de trā sactio. c. cōtigit. d arb. c. ꝑ tuas. nisi hēret omnium bonorum liberaz et generalez administrationem; vel nisi esset in rem suā constitutus. extra. eodem. c. petitio. ff eodez. l. procurator. qd dic. vt. C. de transac tio. l. transactionis.

¶ Sext9 casus est in iuramenti delatione ꝛ receptione. ff de iureiurād. l. iusiurandum. i ſ. finali.

¶ Septim9 casus est in acceptilatione. ff. de acceptilat. l. tercia.

¶ Octauus casus est in rescriptorū impetratione: et si sint littere legende. et sic obseruat cancellaria curie. Extra. de rescriptio. c. non nulli. et c. ex parte.

¶ Nonus casus est in causa criminali. Extra. qui matrimo. accusa. pos. c. ex literis in parte decisa.

¶ Decimus casus est in voto transmarino. De vo. et vo. redemp. c. ex multiplici. in principio.

¶ Undecim9 casus est in instrumentorum consumptorū exemplatione. Extra. de fide instrumentorum. c. finali.

¶ Secundus casus est in causa suspecti tutoris. ff. de procurato. l. non solum. ſ. finali. ¶ Tercius casus est vbi sunt duo procuratores omnium rerum alicui9: tūc enim nō pt vn9 ab alio sine mādato exigere spēali. ff. de pcu. l. q̄ duos. ꝛ l. itaq̄. ¶ Quart9 in interdicto de liberis exhibendis ꝛ deducendis. ff. de procura. l. papinianus in prin. ¶ Quint9 in trā

¶ 12°. in his q̃ sedes apostolica sibi spēaliter re/ seruauit. qō dic vt nōt extra. ō offi. lega. c. q̃ trās/ latiōem. ¶ 13°. in mrimonio ꝺbēdo. ex̄. de spō. i/ pu. c. i. ꝛ. ij. ¶ 14°. in cōpromisso. extra. de arbi./ c. p tuas. ¶ 15°. in petēda absolutiōe ab excōica/ tione. extra de senten. ex com. c. que de his. in fi. ¶ Decimus/ sext°. in ab/ solutione fi lij vocī seu demonibus facienda. de cōsecra. di. iiij. c. queris in princi. ¶ Decim°/ septimus in contrahen/ da excōmu/ nicatione. xxiiij. q. iiij. c. si heres. i prin. ¶ Dec/ imusocta/ uus in iuramenti de calumnia prestatione. quod dic vt per specu. ti. de iuram. calum. ℣. restat. ꝟ. quid ergo si. Et plenius scripsi. iuramentum. 12 questione. a. super. ꝟ. procurator. ¶ Decimus/ nonus in exceptionis famose proposītione. vt p specu. ti. de procura. ℣. i. ꝟ. sed nūquid. se. ¶ Ui cesimus in petenda dispensatione. vt per specu. ti. de electi. ℣. superius. ꝟ. item nota. ¶ Uicesim° ꝓmus in pace facienda. vt per spec. ti. de treu. et pa. ꝟ. hic quoq;. ¶ Uicesimus secūd° cum iudex finito officio conuenitur. vt. C. vt omnes tam ci ui. q̃ mili. l. i. ¶ Uicesimus terci° secūdum stilum cancellarie romane is qui pro alio impetrat su/ per dispensatione natalium debet habere specia le mandatum ad iurandum: ꝛ aliter non auditur In premissis autem casibus si dubitaretur de mā/ dato speciali sufficit de rato caueri. ff. de minori. l. q̃ si de speciali. extra. de offi. dele. c. coram. De predictis per spec. in dicto. ti. de procura. ℣. i. ꝟ. item opponitur q̃ habeat. Et alios casus in q̃/ bus requiritur speciale mandatum. vide infra. e. 7. q. a. ꝛ que ibi scripsi super. ꝟ. generalem. Et ℣ ℣. q. a. super. ꝟ. absentie. ꝟ. an alleganti. in. ꝟsi. est probabilis. Et. venditio. 3. q. a. super. ꝟ. pu/ blicus. ꝟ. pone q̃. ¶ Quero quid dicatur man/ datum speciale. Dicunt quidam quando fit men/ tio cause ꝛ persone: vt facio te procuratorem ad petendum restitutionem in integrum in tali cau sa contra talem. Sed tu dic q̃ non est necesse q̃ fiat mentio certe ꝛ limitate cause et persone. Sed sufficit dicere facio te procuratorē ad petendum re/ stitutionem in integrum. ꝛ idem in omnibus que re quirunt speciale mandatum vt sufficiat exprimere q̃ litatem actus: sicut sufficit constituere procuratorē ad opponendum crimina licet aliter non specificet vt. c. i. de ꝓcu. i clemē. de quo p bal. l. i. C. de ꝓ/ cu. cau. in inte. resti. agi. po. de quibus vide q̃ plenius scripsi. restitutio. 2. q. c. super. ꝟ. spe/ ciale. per totū.

e ¶ Item ad reuocandum tutorem vt suspectum a tutela requiritur specia/ le mandatum. eo. titu. l. xvij. vide de speciali mā/ dato infra proxima q̃sti one. a.

a ¶ Septio q̃ro. q̃liter pro curator exercet suum offi cium. In primis custodi at diligenter fines man/ dati. q̃ autem excessit nō valet. Et si cōuentiōem[a] pactum: vel libertatem[b] aduersario fecit: aut ei iu ramentum decisorium de tulit. iuramentum. 3. q. b. nihil agit: nisi ad hoc habeat speciale manda/ tum: vel generalem[c] ꝛ li beram[d] potestatem faci/ endi in eam litem que do min° facere posset. ¶ Et procurator ad lites qui debet habere vigiti qui q̃ annos non potest an/ te litē cōtestatā substitue re: nisi hēat spēalē ptātē

a ¶ Conuentionem. Item an ꝓcurator consti/ tutus ad exigē/ dum potest re/ cipere solutio/ nem. vide. solu/ tio. 4. q. c. et q̃ ibi scripsi sup. ꝟ. solutionem. ꝟ. vtrum procu ratori. Et vide etiam omnia ad longum que ibi in ꝟsiculo sequen. scripsi.

b ¶ Libertatem. Et vide que circa hoc scripsi. admi/ nistratio. ꝟ. administrator ciuitatis.

c ¶ Generalem. In generali mandato non venit q̃ p curator petat aliquid per quod dominus incideret in penam. Ideo si procurator peteret illud qō iam decisum est per compromissum non incideret domi nus in penam: quia procurator ad hoc non debz ad mitti sine speciali mandato vel ratihabitione. quod etiam habet locum quando procurator produceret aliquas exceptiones: quibus non probatis domi/ nus incideret in aliquam penam forte ex forma sta/ tuti: et tunc requiritur speciale mandatum. bart. in. l. si procurator. secunda columna. ff. de conditi. inde.

d ¶ Liberam. An administratores habentes liberam administrationem a lege possunt confiteri in preiu/ dicium dominorum suorum. Uide. confessio. 5. que/ stione. a. super. ꝟ. contradicat. ꝟ. Item quando pre/ iudicat. ꝛ. ꝟ. sequen. Et vide que scripsi. administra tio. ꝟ. administrator ciuitatis. ¶ Et hoc contrariuz tenet etiam bal. in. l. si procurator. C. de procura. ¶ Et idem si diceretur hoc modo: concedo tibi to/ talem potestatem. Nunq̃ tamen in talibus verbis includitur donatio vel dilapidatio. Item nunq̃ in/ cluditur delictum. Item pro iurando de calumnia ista verba non sufficiunt. De quibus omnib° ple/ nius habetur per bal. in dicta. l. si procurator. C. de procu.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ postea sic. Utr pcurator istitut⁹ pt substituere a liū. vide. excōicatio. iz. q. b. sr. v. pcurator. v. i. r dicas q aut ē pcurator in rē suā: r pt substituere qñcūq nō solū ad iterponēdas vtiles actiōes q̄rum ē dñs: sz ēt ad exercitiū directar q nō cōpetūt sibi vt nudo ministro: sz vt omodū sētiēti. aut ē mer⁹ pcurator r tūc aut hz i mādatis ad substituēdū r pt substituere. vt nō. i. l. cū oēs. ſ. i. de serui. r i. c. pe. de pcu. li. vj. nec req̄rit q hēat i mādatis ad substituēdū certū pcuratorē: vt dicit glo. ff. de pcu. l. i. Aut nō habet mādatū seu pmissiōez ad substituēdū: r tūc refert. aut ē pcurator ad lites: aut ad negocia: aut mixt⁹ pcurator primo casu nō substituit añ litē otestatā: vel q̄si q nō ē dñs litis. vñ si pcurator ē ipedit⁹ iputet sibi dom⁹ q̄ de alio nō puidit. vt. ex. de iudi. c. significauit. Scōo casu aut hz generale mādatū ad negocia r pt substituere. vt. ff. de isti. l. cuicūq. nisi dcm sit q nō possit substituere. aut hz spēale mādatū: r tūc refert. aut circa illud negociū vtit singularis industria vel fides puta circa mrimoniū ōhēdū. vel circa alie nādū vel pmutādū. vel circa recipiēdā solutiōez: tūc nō pt aliū substituere si p hoc dño posset generari aliq̄d piudiciū. vt. l. pe. ſ. ij. ff. de diuer. tempo. prescrip. Et idē ē dicēdū i arbitris r in ceteris in quib⁹ nō pt dari mādatario certa forma: r ideo itelligit electa industria. vt scripsi. on⁹. v. an q̄s pt. i fi. Aut ñ ē electa industria seu fides singularis pcuratoris: tunc pt ad negocia substituere. vt. ff. l. man. l. si pcurator rē. ſ. i. Et scias q nūq̄ itelligit electa industria qñ dñs certo mō limitauit mādatū siue mādati formaz: nec posuit i ptāte pcuratoris. facit. c. is cui. de pcu. li. vj. r ff. mā. l. pr ex puicia. Tercio casu. s. qñ ē mādatū mixtū loq̄t. l. q q̄s. C. æ pcura. Nā quo ad iudicia idē q̄d i iudicijs dcm ē. sz quo ad articulaz negocij idē q̄d in negocijs dcm ē. Quero qñ pcurator substituit: vtr itelligat substitut⁹ pcuratoris periculo. Dic q sic. vt nōt Inno. extra. vt lite nō cōtes. c. i. Quero: nūq̄d i q̄one sr ipo pcuratorio r non sr principali possit aliū substituere ante litē cōtestatā Dic q sic: q̄ q̄stio mandati intelligit ppria ipsius pcuratoris. vt notat in spec. ti. de pcura. ſ. ratione aūt forme. v. porro. r glo. r bal. in. l. licet. C. de procura. Quero: vtrū ille q̄ ē inabilis ad exercendū procuratoris offm possit aliū substituere. Ista q̄o ponitur per ey. i. l. q q̄s. C. de pcura. r per Io. an. i. c. religios⁹. de procu. in cle. videas ibi. Sz tu dic aut mādatū ē nullū: r non pt substituere. aut pt elidi p exceptiōem: r pōt substituere abilē cui non obstet exceptio. aut mandatū nō ē nullū nec potest elidi: sed act⁹ nudi ministri non competit procuratori: tunc pōt substituere si defect⁹ per aliū substituendū supleat. vt in dicto. c. religios⁹. Quero: nūq̄d ille q̄ pcuratorē substituit desinat esse procurator: r per cōsequēs q̄ro vtrū substitutū possit reuocare. De hoc hodie habem⁹ textū in. c. is cui. de pcura. li. vj. bar. in. l. q si forte. ſ. q̄d ergo. ff. de solu. r libe. dicit q pcurator qui habet mandatum ad substituendū postq̄ substituit aliū nō pōt gerere: r desinit esse procurator. vt i dicto. c. is postea sic⁹. pcurator vo ad negocia oz hēre. x. et q̄. Et q ideo ē cautela q in mandato ponāt ista verba q possit substituere vnū vel plures r q eis substitutis remaneat procurator. Item si diceret in mādato q possit substituere semel r pluries. Tu in p̄cedēti q̄one scōm bal. distingue. aut procurator illū substituit tanq̄ dñs litis: r sic iure ppio: r pt reuocare an si esset dñs litis r cause. ar. ff. man. l. si vero nō remunerādi. ſ. pe. Aut substituit noīe dñi ratione potestatis substituēdi sibi tradite in pcuratorio: tūc aut in pcuratorio cauet q possit substituere r substitutū reuocare: r poterit tūc reuocare: q̄ facit hoc auctoritate dñi nō auctoritate ppa. aut hoc nō habet in mandatis. r tūc aut ē pcurator generalis: r pōt reuocare substitutū ad vnā causam: quia substituendo non desinit eē pcurator generalis: r mauime si reuocat ex iusta cā. ar. ff. mā. l. si hoiez. aut hz speciale mandatū r in illo spēali mandato sbstituit loco sui aliū tūc videt in eū transferre omnem potestatem suā: r non potest ammodo reuocare. vt dicto. c. is cui. q̄d verū intelligo si sbstitut⁹ sit abilis et acceptet: alias enim non fūgit substitut⁹ officio suo. ar. notatoz. per Inno. extra. de offi. dele. c. in litteris. Quero: nūq̄d procurator rei qui satisdedit pōt ante litez contestatā substituere. Dicūt doctores q non pōt substituere in actiōe pmitiua: sed in ea q̄ descendit ex satisdatiōe sic. Alij dicūt q pt substituere i piudiciū suū: sz nō i piudiciū dñi. De hoc nōt in spec. de pcura. ſ. i. v. sz nūq̄d defensor. Quero: q̄d de procuratore cōstituto ad actū iudicialē in quo nō interuenit cōtestatio puta ad pmū vel scōm decretū implorādū: nūq̄d iste pt substituere aliuz. Dic vt notat i spec. de procura. ſ. in. v. quid ergo. r adde q̄d nōt. C. de pdijs. iiij. l. minor. de p dictis vide p bal. in dcā. l. q q̄s. C. de procura. ¶ In causis i q̄b⁹ cōtestat lis procurator p litis otestatiōez efficit dñs litis. Et bal. i. l. nihil arbitramur. C. de procu. i pri. dicit q sicut procurator q̄ ē litē otes. pt aliū ostituere: ita pcurator q̄ ñ ē litē otes: sz p⁹ ea iteruēit r ad aliquē actū pcessit poterit aliū sbstituere: lz archi. dicat ōriū nisi i mādato ptātē substituēdi hēret. vt ipe nōt i. c. i. de pcu. li. vj. Quero q̄d i causis i q̄b⁹ ñ otestat lis qñ dicet pcurator effici dñs litis. dic q p⁹ cāz i iudicio agitatā vñ stati q mēita cē icipiūt i iudiciū tractāi p pcuātorē ipe efficit dñs l. tis. bar. i. l

© Biblioteca Nacional de España

nulla dubitatio. C. de procurato. Quero si pcurator incipit tractare merita cause nō seruato iuris ordine vbi requritur ordo nūquid per hoc efficitur dñs litis. dicas q nō. q. inordinate factū nihil valet. de quib⁹ per bal. in dicta. l. nulla dubitatio. Cōmissarius ad pias causas pōt cōstituere procuratorē in iudicio ante litē cōtestatā vt scripsi execu tio. 10. q. c. sr̄ v. iudicio v. itē quero In vsi. quero an iste. ¶ Et quid i tutore seu curatore patre vel prelato seu rectore qñ loco sui pñt cōstituere actorē seu procuratorē. vide. s. e. q. b. sr̄ v. litis contes. ¶ Et quid i tutore seu curatore: patre vel prelato seu rectore qñ loco sui pñt cōstituere actorē seu procuratorē. vide. s. e. q. b. super v. litis contes.

septem annos: ⁊ potest substituere quādo vult sz damna data p substitutū tenet resarcire pcurator. e. ti. l. 19. litis cōtestatio. 3. q. solutō. 4. q. a

b ¶ Itē plurib⁹ procuratoribus insimul insolidū cōstitutis occupātis conditio pferetur: ⁊ ille sol⁹ incepta psequtur. sz duobus (vl plurib⁹ et oib⁹) eoz insimul cōtestātibus qlibet pōt insolidū psequ (etiā alijs cōsocijs procuratorib⁹ absētib⁹.) Et si oēs insimul litigēt ⁊ gratiuetur aduersari⁹ debent vnū q cōtendat eligere: ⁊ si discordēt eliget iudex Si vero plures sūt cōstituti nō expresso insolidū qlibet aget pro parte tā tū. sz oēs psentes bñ prosequētur dādo vni ptā/tē dicendi. e. ti. l. 18.

c ¶ Et si reos dubitat an procuratorū sit sufficiens oportet q pcurator caueat de rato: al nō admitetur: b nisi ad cautēdū c de defendendo dñm in recōuētiōe. Procurator aūt rei semp tenetur satisdare iudicatū solui: potest tamē in procura/

bi dilatio sz tanq temerarius cōdēpnatur in expēsis Si aūt dicat probatiōz nō hre in prōptu ⁊ alleget aliquā iustā causā ppter quā nō possit poucere instrumētū tūc dabitur ei dilatio Sz an mādatū pōt p bari per testes. dicas q aut procurator ē admiss⁹ ad probādū ⁊ sufficit probatio testiū; aut aduersarius nō vult eū admittere. cum tñ iste velit probare. tūc sum⁹ i casu dubij. et iō hēt locū cautio rati. licz azo in sūma. C. de mā. prin. tenet i distincte q pt pbari p testes. Quero i cuius ptāte ē vel procuratoris cauere vel aduersarij cautiōz exigere. glo. in. l. nō solū. ff. q alieno. ff. de procur. dicit q est i ptāte pcuratoris. vel plene pbare vl satisdare Quero quidā ostendit instrumenta

a ¶ Cōtendat. plures vendiderūt vni cōueniūtur re debitoria vnus constituit vnū procuratorē alter aliū. vtrū cogantur per vnū litigare. vide vēditio. 7. q. i. ff. v. menses. v. res redibetur. in versiculo. pone econtra.

b ¶ Admittetur. quero qñ dicitur esse dubium de mandato procuratoris. dicit glo in. l. cautio. C. de procur. q efficitur dubiū per aduersarij negationē. Sed tu dic scōm inno. in. c. qñ cōtra falsā de probati. et cy. in dicta. l. cautio. q tūc dicitur dubiū esse de mandato qñ dicitur semiplene probatū. si aūt nihil ē probatū tūc nō dr dubiū esse de mādato qñ dr semiplene probatū. si aūt nihil ē probatū tūc nō dr dubiū. Quero an pcuratori allegāti mādatū debeat dari dilatio ad mandatū producēdū. cy. in. l. cautio. C. de procur. dicit q nō. sz tu dicas q si procurator intēptat mādatū qđ dicit sibi factū p scripturā temere facit si nō producit mādatū qr añq faciat ptē citari dz pparare pbationē mādati. ⁊ hoc casu nō dat si/

pncipalia nō instra mādati an per ista presumendū est q habeat mādatū. credo q nō presumatur. fallit in casu spāli. l. fi. C. de. pac. cōuē. ppter administrationē quā hēt marit⁹ in parafernalibus Quero qđ si est plene probatū de mādato semiplene vero de reuocatiōe mādati an sit necessaria cautio de rato dic de ista qone vt hēs in textu ex glo. ex. de procur. c. cū ex insinuatiōe. Quero an ad exigendū cautio rati sufficiat. dicas q quedā est exactio verbalis. vñ qñ petitur hereditas restitui verbo. ⁊ hic sufficit cautō rati. vt. l. qui ita. C. ad trebell. quedā est exactio realis. vt qñ procurator sibi vult solui realiter ⁊ de facto tunc nō sufficit cautio. vt in auc. de coll. §. eos. ex hoc apparet q qñ pcurator asserit se pcuratorē in rem suā qr tēdit ad exigendū q istud mandatū dz plene probari nec pōt supplere p cautionē de rato. de pdictis p bal. i dctā. l. cautio. C. de pcura.

c ¶ Cauendū. non admittit qs agere p alio nisi eū p quo agere vult defendat i cā recōuētiōis. casus ē bal. in. l. cautiōz. C. de pcura. ⁊ in cōsequntia mādati ad agendū venit mādatū ad defendendū. Sz hēs casū in quo nō tenet cauere nec defendere. vt recōuētio. 1. q. a. v. itē si clericus. et s. 4. q. f. sr̄ v. affines. v. p recupāda

© Biblioteca Nacional de España

in vsi.iiij. Et vide glo.in.l.sed hec.ff. de procurā.v/ bi dicit q vbi reus habet in promptu iura sua. q debet statim recōuenire. Sed si nō habz in promptu tūc prestatur sibi cautio de defendēdo. Sz cy.ꝛ glo. in dicta.l.actionē dicit q ista cautio licet a reo petatur nō dz prestari nisi mota re/cōuentione. Et oblato recōuentiōis libello qz tūc prestat cautio iudicatū solui nisi procurator esset releuatus Nam cū in satisdatione iudicatū solui includatur clausula de defendēdo nō debet bis cauere de eodem qđ credo verū. Et hoc nisi reus ex iusta causa differat recōuentionē puta qz vult sibi preordinare probationes. Et credo q ista cautio debeat per iudicē moderari quo ad q̄litatē: ꝛ quo ad tempus ꝛ quo ad q̄ntitatem fideiussionis prestande et sit in potestate rei dicere q vellit recōuenire ī mille marchis auri ꝛ de hoc petat fideiussionē q esset impossibile procuratori iuenire. ꝛ ideo nō debet ista allegatio rei admitti. qz iudex debet arbitrari q petat per calumniā. de quibus per bal. in dicta.l.actionē ¶ Et circa hanc cautionē vide que scripsi s. glo. p prima. v. quero quando dicitur in vsi. quero in cui⁹ potestate. Et que scripsi ratihabitio in prin. Et recōuentio.i.q.v. item si clericus.

a ¶ Dominū. quidā venit de vltra montes cū quodā procuratorio in quo continetur q constituens procuratorem releuando satisdationē promisit iudici et notario.s.illius loci.tanq̄ publicis personis recipientibus pro oīm eo cuius interest de iudicio sisti. et de iudicato soluendo. Sed opponitur q illi nō potuerūt recipere. Judex hoc nō potuit qz nō hēt officium deputatū a iure. cy. in l.cum per liberā. C. per quas perso. no. acqui. dicit ex quo sumus hic ī iurisdictione voluntaria vbi quilibet iudex additus ē cōpetens ideo talis procurator est legitime releuatus. sed caue tibi qz glo. ordi. in dicta.l. cum per liberā. dicit q ille qui nō est eiusdem fori nō dicitur eē p̄oneus fideiussor pro procuratore suo. Sed in contrarium se habet consuetudo q credo iuri consonam alias absentes impedirentur litigare per procuratores quod est absurdum: quia non est facile inuenire fideiussores alibi de predictis per bal. in dicta lege. cum per liberam.

b ¶ Sine potestate. Nota q licet falsus procurator sit admissus de facto ad iudicium tamē nō preiudicat ō iure. dicitur autem falsus tribus modis/ primo qui nullum habet mandatum/ secūdo modo licet habeat aliquod mandatum tamē ad propositum ē impertinens. vel ad id se nō extendens. vel quia est legitime reuocatum/ tercio modo dicitur falsus procurator quia habet mandatum insuffici/

torio ab hoc releuari p dominū[a] dicentē se fide iubere iudicatū solui. e. ti. l. 21. ¶ Itē tenētur ad cauendū alij de q̄b⁹ di/ xi supra. 4. q. in fi.

o ¶ Sz procuratore sine potestate[b] agēte nec ei opp̄oita[c] (qz si opponeret

ei q nō hēt māda tū nō posset agere: al' secus et valerēt gesta p eū ratihabitiōe subsecuta.) exceptione procurationē dns postea[d] ratificet[e] valent gesta p eū: nisi eēt seruus vel alius q̄ nō p̄ōt eē p/ curator. e. ti. l. 20.

ens puta qz constitutus est a pupillo. vel ab alio qui non potest cōstituere procuratorem. licet ergo cuz tali procuratore sit processum: cui⁹ constitutio est nulla ipso iure. nunquā tamen per hoc est persona legitimata. ymmo semper potest opponi de nullitate persone ꝛ mandati/ quarto modo dicitur falsus procurator ille qui legitime constitutus est. tamen nondum habet exercicium mandati. vt quia fuit cōstitutus/ in absentia tamē intromisit se anteq̄ reciperet litteras sui procuratorij. ꝛ sic anteq̄ haberet exercicium potestatis. vt notat Jo. an. et. af. in. c. Is qui. de procura. li. vj. de predictis per bal. in. l. licet. in prin. C. de procurato. ¶ Procurator produxit insufficiens mandatum repulsus appellat vtrum poterit iustificare appellationē producendo aliud mandatum sufficiens cy. dicit q sic ꝛ forte nō male de iure ciuili: sed tucius ē tenere contra. quia casus est in cle. appellanti. de appella. quia appellatio ab interlocutoria ē vt ita dixerim extraordinaria. ꝛ ideo temeritas partis nō subleuatur remedio appellationis. quia ō buit venire instructus ad causam. ꝛ iudex nō debet esse procurator culparum. bal. in. l. per hāc. C. de tempo. ꝛ repa. appe. colū. fi.

c ¶ Opposita/ an exceptio procuratoria pōt opponi post litem contestatam. vide reus. S. q. a. super v. exceptiones. v. an exceptio.

d ¶ postea. sed circa hoc vide que scripsi appellatio. ii. q. b. super v. temporis. v. quero appellās in vsi. quero quid si appellans.

e ¶ Ratificet. quia per hoc tenet p̄cessus tā fact⁹ q̄ fidēus vt Inno. dicit ī dicto. c. ex pte decani. Idē tenet af. i. c. qui ad agēdū. de p̄cura. li. vj. Sz tu dic q ex pte actoris ē vera opio in oibus personis q̄ nō admittūtur sine mādato sed ex pte rei cum defensor possit admitti etiam inuito domino scientia nō inducit tacitum mādatum. sed hic debet seruari quod dicit tex. in auct. qua in p̄uicia C. vbi de cri. agi opor. de quo per bal. in. l. licet

© Biblioteca Nacional de España

in princi. C. de procura. vide circa hoc q̃ scripsi regula. 2. q. regula. 10. Quero si minus legitim⁹ administrator obtinuit in causa possit ratificari per dñm. glo. in. l tutor tuus. C. in quibus cau. in inte. resti. nõ est nece. dicit q̃ nõ de iure cõmuni sed de iure spãli minor põt ratificare. 7 bal. recitat ibi multor opiniones 7 nullam firmat. Quero q̃d erat prelat⁹ sed nõ erat i possessiõe p̃ late nec̃ habebat ad huc exercicium. nũquid factũ istius prelati ẽ ipso iure nullum dicas q̃ sic: q̃ paria sũt nõ esse vl̃ eẽ 7 nõ habere administrationem. facit q̃ notat Jno. ex̃. de elec. c. nihil. est. de q̃bus bal. vbi s̃. Eo ipso q̃ minor nõ appellauit vel nõ est prosecutus nõ intelligitur ex ista mora ledi quia nisi probet sententiam iniustam non apparet eũ aliquod beneficium p̃ dividisse: quia nec interest sua appellare a iusta sententia: quia etiam si appellaret succumberet. 7 ideo debet probare sua interesse quod non apparet ex solo cursu temporis. bal. in lege. sancimus. columna finali. C. in quibus cau. in inte. resti. non est nece. ¶ Et q̃

e ¶Et scias q̃ põt ps p̃ncipalis[a] si procurator ẽ b malicios⁹: vel ignorat factum: compelli per iudicem personaliter interrogatorijs respondere. Et si est alibi mittat iudex ad illius loci iudicez rogamina 7 interrogatoria vt interroget: 7 respõsionẽ ei clausulã 7 sigillatam remittat: q̃ tenetur facere rogatus. e. ti. l. 22.

f ¶Jtẽ tenet procurator de omibus receptis causa procurationis domio reddere rationẽ: 7 ei cedere actiones quas in lite quesiuit. Et dominus tenetur ei soluere expensas[b] factas rationabiles nisi ex procuratoris culpa: vel contumacia proueneriṅt: sed super hoc cõuentio inter eos facta seruabitur. e. ti. l. 25. stipulatio. 4. q. 8. b.

g ¶Jtẽ damnũ dño procuratoris culpa vl̃ dolo p̃ueniẽs[c] tenet procurator dño resarcire. e. ti. l. 26.
¶Jtẽ tenet procurator a

liter minor lesus ex sua confessione petens restitui probabit lesionem vide confessio. 5. q. a. super verbo. pubes. verbo. quero vtrum prodigus. in versiculo. quero quid de adulto. ¶ Factum per falsum procuratorem in audientia principis non conualescit per ratificationem vt in capitu. ex parte decani de rescrip. per Innocen. propter vitium obreptionis quod ẽ valde detestabile in auditorio p̃ncipis. Sed si a lijs inferioribus obripitur si quidem re et consilio. et non potest ratificari nisi in preiudicium ratificãtis si autem bona fide. et tunc potest ratificari. ff. de excep. iudi. lege. si mater. §. hoc iure. et lege. si tutor. C. in quibus cau. in inte. resti. lege. non est necessaria. De quo per bal. in lege. falsus. C. de fur. et. ser. co. columna. i.

lia facere q̃ vide ĩ. p. q.
¶Et vero procuratore victo fit executio in bonis dñi: 7 bijs defficiẽtibus ĩ bonis fideiussoris per procuratorem in litigati: nõ aũt in bonis procuratoris. Sed si sine mãdato litigauerit tunc in eius. (s. procuratoris) 7 fideiussoris bonis: et non in bõis dñi. nec habebit contra dñm recursũ. sed si vincat tenet ei dominus soluere expensas iustas. e. ti. l. fi.
¶Qñ põt procurator iurare de calumnia. iuramentum. 12. q. b. c.
¶An nõ procurator põt impetrare rescriptuz. rescriptum. 3. q.
¶Qualiter per procuratorem acquiritur possessio vide possessio. 6. q. b.
¶An ex procuratoris stipulatione sine cessiõe q̃ritur domino actio. stipulatio. 4. q.
¶Qd̃ recepit procurator mãdato dñi idem ẽ ac si dñs r̃cipet. mãdatũ. 2. q. iuramentum. 12. q. a. super v̊. absens.

a ¶Principalis. Et vide que circa hoc laciuse scripsi. citatio. 4. q. b. super. verbo. procuratorem Et super verbo. citatus. sed in iuramento calũnie hoc nõ debet ventilari. vt scripsi.

b ¶Expensas. procurator repetit sumptus litis etiaz si in causa succũbuerit. casus est bal. in. l. etiam. C. man. vel econtra.

c ¶Proueniẽs. et vide q̃ scripsi s̃. e. q. f. fr̃ v̊. expẽsas.

© Biblioteca Nacional de España

¶ An procuratori ꝑt solui. solutio. 4. q.

¶ Que ē pena ꝓcuratoris partē aduersā iuuantis. dolus. 6. q. et. 7.

¶ Itē an ī prescriptiōe attēditur bona vl̄ mala fides ꝓcuratoris an dñi. prescriptio. 2. q.

a ¶ Octauo q̄ro qualr̄ expirat ꝓcuratoris officiū dicq̄ per mortē[a] cōstituentis: vel cōstituti: ante litē cōtestatā. secꝰ si post q̄ ꝓsequetur cōstitutus aut eius heres si est habilis. Itē latā (supple expirat ꝓcuratoris officiū) sñia sup lite ī qua erat ꝓcurator: si tamē est ꝓtraria tenetur appellare ꝫ ei nō sit ad hoc ptās cōcessa: ꝓsequi aūt nō ꝑt sine mādato.[b] Itē expirat cū dñs remouet[c] eū ⁊ aliū sui loco ponit. Itē cū procurator dimittit (s. procuratiōis officiū) ex causa iusta. e.ti.l.23. appellatio. 3. q. b.

b ¶ Itē p cōstitutiōꝫ secundi procuratoris in eadē lite reuocatur ꝓmus. dꝫ tamē cōstituēs de reuocatiōe iudicē ⁊ aduersariū certificare[d] alr̄ vꝫ q̄d q̄d cū reuocato factū erit. Itē ꝑt etiā post litem cōtestatā reuocari: si tamē aduersariꝰ cōtendit fieri nō debere dꝫ ostendere reuocās iustā cām reuocādi: vt puta captiuitatē ꝓcuratoris: carcerē: pegrinationē: infirmitatē: inimicicias inter cōstituentē ⁊ eū: nouiter exortas: aut amicicias cuꝫ aduersario initas Et obistas ꝑt etiā cōstituꝰ litē deserere certificādo ꝓpus cōstituētē. e.ti.l.24.

¶ Procuratio. vid̄ visitatio. i. q. et. 2. et. 6.

¶ Proconsul. vide pr̄ia potestas. 4. q.

a ¶ Mortē. vide q̄ scripsi j. e. sr̄ v. remouet. v. ꝓcurator cōstitutus. in fi. Et v. an mādatū in fi. Et sñia. 7. q. a. super verbo. nulla. verbo. mortuo domino.

b ¶ Mandato. Et vide que ibi scripsi sr̄ v. prosequi.

c ¶ Remouet. Nō q̄ ꝓcurator suspectꝰ ꝓpter contumaciam potest officio iudicis remoueri a procuratore. sed secus si esset suspectus propter aliam causaꝫ q̄ hoc modo pertinet ad officiū iudicis. ſz ad officium dñi bal. in. l. eum qui. C. de procur.

¶ Procurator constitutus cū aūcte tutoris an possit reuocari per solū tutorē dicas q̄ quedā sūt que per solā administrationem geruntur vt cōstitutio ꝓcuratoris. post litē cont. ⁊ tūc admīstrator solus ꝑt ꝓcuratorē reuocare q̄lē cūq̄ cōstitutū. q̄dā sūt q̄ non ꝑnt explicari p solūadmīstratorē tūc admīstrator solꝰ nō ꝑt in talibꝰ reuocare ꝓcuratorē vt cōstitutū añ litē cōtes. et ex hoc ifero ad reuocatiōꝫ tacitā q̄ fit morte tutoris vel curatoris: nā q̄n mandatū sumit robur a tutore vel curatore ⁊ in eius personam substantiatur. tūc eo mortuo re integra finitur. sic ⁊ mandatum actoris finitur morte tutoris. Item finitur finito officio tutoris qualitercunq̄. de quo per bal. l. neq̄ tutores. C. de procurato. ¶ An mandatum in rem suam possit expresse per mandantem reuocari. dicas q̄ potest reuocari nisi in tribus casibus. qui ponuntur. C. de nouati. l. iij. ita dicit glo. nota. ff. qui mo. pig. vel ꝓpo. sol. l. sicut. ℈. si procurator. ⁊ hoc teneas verum nisi istud mandatum sit factum ex necessitate. q̄ tunc non habet reuocandi potestatem. vt. ff. de procura. l. si quis in rem. Quero an reuocetur tacite per mortem mandantis dicas q̄ non vt. ff de dona. l. illam. de quibus per bal. l. data. colūna. vj. C. de acti. ⁊ obliga. ¶ Quid si iuro nō reuocare procuratorem: an possum eum reuocare. vide iuramentum. 9. q. b. sup v. periurus. v. item si iuro.

d ¶ Certificare. Nō q̄ reuocatio mādati fctā clādestine itaq̄ non peruenit ad noticiam iudicis vel aduersarij nō nocet aduersario. Sed quid si non est certus iudex nec certꝰ aduersariꝰ in procuratorio nominatus nec est ad noticiam solius ꝓcuratoris. dicit barto. q̄ sic q̄ nō imputatur reuocanti mādatum. si nō denunciat illi. de quo nescit. hoc verum nisi ipse dominus sciret vel scire deberet q̄ pretextu talis generalis mandati alius possit damnificari. vt quia sciebat certos habere debitores. nam tunc illis debet denuncia re ne illi possint circumueniri. Quero nunquid acta facta cum procuratore reuocato ⁊ sententia valeat nec ne. Et quia ista questio potest habere plura membra. Primo dicas q̄ quando reuocatio non est intimata procuratori nec iudici nec aduersario: tunc talis reuocatio non nocet

© Biblioteca Nacional de España

aduersario. Sz ego q̄ro an noceat ipsi reuocanti dicit glo. in. l.i. de satisdā do q̄ sic. sed loquit glo. q̄n reuocatio ē intimata pcuratori. sed ego quor q̄n nemini est intimata quo casu credo cū nō sit processū per reuocantē ad executionē z intimationē reuocationis q̄ reuocatio dicatur imperfecta. z q̄ p curator non perdat exercitiū etiā in fauorē reuocātis. Quero si reuocatio peruenit ad procuratorē z ad iudicē. z ad aduersariū nūquid ām̄do iudiciū ē nullū. dicas q̄ sic q̄n reuocatio tenet q̄ ē fctā añ litē cōtestatā cū rōnabili cā. Quero q̄d si iudex tm̄ sciuit. p curator aūt z aduersari⁹ ignorauit. dicit p̄dctā gl. q̄ iudiciuz ē nullū ppter scientiā iudicis sciētis se nō posse p̄cedere. z idē tenet glo. ff. de p̄cura. l. p̄curatorē absētē. Quero q̄d si iudex ignorauit reuocatiōz aduersarius aūt sciuit gl. i dicta. l.i. dicit q̄ tenet sñia. tm̄ in efectu iste aduersari⁹ sciens nō p̄t ex ea cōsequi cōmodū ne dolus su⁹ sibi p̄sit. ymmo dicas q̄ talis sñia lata p̄ isto sciēte est nulla. si aduersario z p̄curatori inotuit reuocatio sz si soli aduersario teneo. glo. q̄ p̄curatori ignorās nō p̄dit ipso iure exercitiū ptātis. Quero q̄d si p̄curator tm̄ scit. Judex vero z aduersarius ignorāt: z sñia fert̄ pro p̄curatore. nūq̄d p̄rocinabit̄ reuocāti. p̄dicta glo. dicit q̄ nō lz ō eū lata valeret. Quero q̄n reuocatō nō tenet de iure vtrū valeat sñia lata i fauorē mādatū reuocātis. dicas q̄ vz q̄a ex quo nō vz ex p̄ssū ita tacita cōtradictio nō videtur in eē. et ita videt̄ sentire p̄dicta glo. q̄ p vtraq; p̄te valeat iudiciuz vbi reuocatio mādati nō p̄cedit de iure de q̄b⁹ per bal. in dicta. l.i. C. de satisdan.

¶ Prodito⁹ .p̄mo que ro q̄d est p̄ditio. dic q̄ est cōmissū contra regis personam. Et sciēdū q̄ est vilius q̄ potest in corde humano cadere. Et nascuntur ex p̄ditiōe tria mala. iniustitia. vilitas. z mendatiū. ex q̄b⁹ cor humanū ita fit debile q̄ errat cōtra deum z dominū naturalē z homines. 7. p. ti. 2. l. i.

a ¶ Secūdo q̄ro q̄d vult dicere p̄ditio. dic q̄ idē q̄ sub spē boni hoīez p̄dere vl̄ tradere. e. ti. l. i.

a ¶ Tercio q̄ro quot sunt casus p̄ditionis. scias q̄ p̄mus casus est cū q̄s in regis mortē. rex. 21. q. e. aut vt perdat i vita dignitatē vt alius querat laborat. Secūdus si cū inimicis cōtra regē aut regnū guerrā facit: vel eis cōsulit: aut litterā auisationis in regis aut patrie damnū mittat. Tercius si facto vel cōsilio laboret vt aliqua gens vl̄ terra cōtra regē īsurgat: aut min⁹ debito ei obediat Quart⁹ si regē vel alium terre dñm regi suo subici (vel ei parias p̄stare.) volentē inducit ad contrariū facto vel cōsilio. Quint⁹ si castrū: villaz: aut fortaliciū p̄ro rege tenens rebellet: aut inimicis tradat: aut sua culpa seu dolo p̄dat. Sext⁹ si fortaliciū cōtra regē vel patriā fulciat victualib⁹ aut armis. vel p̄dat ciuitatē aut castrū: lz id p̄ro rege nō teneat. Septim⁹ si regē i acie deseruit. inimicicie. 3. q. 3. aut exercitū sine eius licentia ante tēpus seruicij cōpletū d̄ relinq̄t. vel fraudulēter sine regis mādato z sciētia cōtra inimicos dimicauit vt dānū vel dedecus regi securo seq̄retur aut regis secreta in ei⁹ dānum detexit inimicis. Octauus si fraternitates: aut cōiuratiōes milituz: seu villarū contra regē[a] faciat ex quib⁹ regi aut patrie damnū oriatur. Non⁹ si aliquē de maioribus regni p̄sidib⁹ occidat seu regis cōsiliariū aut militē regis corporis custodē. vl̄ curie regis iudicē. Decim⁹ si regis securitatē (s. specialē datū alicui hoi vl̄ pp̄lo) nisi i sui vel suarū rerū defensionem fregerit. Undecim⁹ si obsidem regi datū occidit: vl̄ fugere facit. Du

a ¶ Regem. Lon fraternitates seu lige facte inter quoscunq; quocunq; firmentur omagio iuramento aut pena nullius

© Biblioteca Nacional de España

sunt firmitatis et facientes in corporib⁹ ⁊ bonis regis arbitrio sunt plectẽdi: ⁊ pena bonorum tercia accusatori applicatur. vt.l.ij. ordi.de guadalfasara per regem Johãnem.j.anno.1390. quod postea est confirmatum p regem enricum. ij.in.c.ij.ordi ô madrid ãno dñi 1493. vide circa hoc que scripsi subiectõ.v.subditi nõ. Et mercator.2.q.b.sr̃ v.monipolium ¶ Et dr̃ ás p/ditõrie delinq/re qñ aliũ ofendit nõ i rixa nec⁹ ppter p̃cedẽtez inimicicias ꝫ als de quo vide late p bar.in.l.respiciẽdũ.ff.deli quũt.ff. de penis/vide homicidiũ.f.q.c.sr̃. v.occidendi.v. itẽ reges. ¶ Itẽ si xp̃ianus xp̃ianũ offẽdit ante diffidationẽ dicitur p̃ditor. diffidatio. 8.q.a. sr̃ v. offendere. v.xp̃ianus.

a ¶ falsam. De pena istius vid falsitas. f.q.a. ⁊ que ibi scripsi sr̃ v.occidet. v.i.et.e. q.b.et que ibi scripsi sr̃.v.flãmis.

b ¶ Decimus sextus. vide alios casus proditio

odecimus si de p̃dictione delatum a carcere eripit: vel fugere facit. Decim⁹ terci⁹ si ab officio de maiorib⁹ ãmot⁹ vt p̃ sidatu nolit recipe successorẽ: aut ei fortalicia seu alia officio ptinentia regis mãdato tradere. Decimus q̃rt⁹ si p̃ncipis statuã maliciose fregit: p̃cutit: aut p̃sternit. Decim⁹ q̃ntus si falsã[a] monetaz fecit. Decim⁹ sext⁹[b] si regis sigillũ falsat. ¶ Et cũ aliq̃o p̃dictoꝝ cõmitit̃ in regẽ vel eius dñium: aut bonũ cõmune p̃rie est proditio. cũ vero i alios cõmitit̃ est aleuosi/tas secũdũ hyspanie forũ. 7.p.ti.ij.l.i.

¶ Itẽ notarius seu tabellio regis in officio falsitatẽ cõmitẽs. rex. 15.q.b.g

¶ An p̃mitẽs se facturũ quid sub pena p̃ditiõis nec faciẽs sit p̃ditor. vid minus valere. i.q.

¶ An aduocat⁹ vl̃ p̃curator: aut mãdatari⁹ p/tẽ aduersã iuuãs est p̃ditor. dolus. 7.q.e.

An est p̃ditor cõfessor detegẽs cõfessionẽ: vl̃ reuelans secreta domini. penitentia. 5.q.i.

¶ An est p̃ditor custos male custodiens regem. rex. 15.q.i.l.

¶ Proditor est regẽ diffamans. rex. 21. q. c.p. et. 3.q.

¶ Itẽ nõ ouiãs regi dãno vel dedecori cũ possit. rex. 21.q.b. inimicicie 3.q. premiũ. 3.q.

¶ Item eum in dominũ non recognoscens. rex: 21.q.l.

Aut cõtumelias ei dicẽs. rex. 21.q.i.

¶ Item fortalicia regi nouo non tradens. rex. 21.q.r.

¶ Item percutiens: aut capiens regem: vel contra eum ad pugnandũ accedens: vel contra locum vbi ipe est: aut contra eius vexilla. rex. 21.q p. vexillum. 3.q.b.

¶ Item cõmittens adulterium cum regina: vel ei cõmitendum cõsulens seu ei honorem regium non obseruans. regina. i.q.a.

¶ Itez regis filiam vel cõsanguineã violenter stuprans. regina. i.q.b.

¶ Itez stuprans in domo regine nutricem filij regis ablactantem. vl̃ regine secretariam. regina. i.q.

¶ Itẽ faciens contra regis primogenitum aliquid eorum q̃ contra regẽ facere vetant̃: vel occidẽs vl̃ nerãs

¶ Aut capiẽs aliquem de ceteris regis filijs. rex. 23.q.a.

¶ Item impediens legitimũ successorem regnare. rex. 23.q.b.

¶ Item non obediens regis tutori. rex. 23.q.c.

¶ Item veniẽs cõtra ea q̃ tenẽtur regi iurare. rex. 23.q.e.

¶ Itẽ percutiẽs aliquẽ in regis p̃sentia: aut in domo: vl̃ currali: vbi ipe hospitatur. rex. 25.q.a.

¶ Itẽ q̃q̃z capiens: vel furans bo/

nis. ẽ.i.q.a v. ⁊ dicitur. et v.xp̃ian⁹. De pena istius vide falsitas. f.q.a sr̃ v. regis. ¶ Et vide alios casus p̃ditionis. ẽ.

© Biblioteca Nacional de España

i.q.a.v.et dicitur.et v.xpianus.

a ¶Applicantur. quero an conscij huius crimi/nis in pena sunt similes delinquentis. distingue aut queris de conscio.i.culpabili vltra eius sci/entiam tantum indubitanter ille tenetur ꝛ puni tur. aut que ris de cons/cio.i. tãtum sciente. ſz di citur consci us. quia si/mul sciens. ꝛ sic pariter sciuit vt ille qui fecit. et tunc aut ille erat domin⁹ vel pater fa cientis ꝛ tũc punitur ac si fecerit cũ p hibere potu it ꝛ nõ fecit. vt.l.ij.ff. de noxa.aut eꝫ sciens erat subiect⁹ ei i quẽ cõmitti tur ꝛ tũc si/ue erꝫ ei sub iectus rõne principatus ꝛ dominij v niuersal⁹ pu/nitur pariter cum facien/te. ꝛ idem si erat ei subie ctus ratione ptãtis dñice vt dicta. l.i. ſ.serui.ꝛ.ſ recto. ff. ad silli. siue rõe ptãtis pñie siue ratione officij ꝛ pre positure. vt.l.oñe delictũ. ſ.q̃ ꝓpositum. ff. de re.mili. ex predictis idẽ ꝑt dici de vasallo erga do minũ. exãũt ꝓdictos casus vel similes sciẽs ex so la sciẽtia licet illũ ad euadẽdũ iuuare potuit non tenet᷑.vt.l.culpa caret.et. l.sine culpa.ff. de re. iur̃. Quero mõ ad declaratiõz an in casib⁹ ꝓdis sciẽs puniat᷑ eadẽ pena q̃ faciẽs. dic ꝙ sic fallit si ꝓncipalis multũ erat sibi cõiũctus. qꝛ tũc mino ri pena ẽ puniẽdus: vt pz in.l.ij. cõiũcta.l.fi.ff. de parici. Sz dubito an hec fallẽtia locũ hẽat in hoc maiestatis crimine de p̃dictis p sali.in dicta.l.q̃sq̃s. ſ.fi. ¶Quedã sũt iura q̃ nõ cõfiscãtur vt ius patro natus,cõeꝝ liberis. Itẽ si q̃s est p̃fonus ecclie.vt nõ.in.c.pastoralis.de re.iudi.in cle.

na regis.rex.26.q.

¶Itẽ furtiue:aut dolose sui regis fortaliciũ capi/ens:aut capiẽti cõsulens vel cõsentiẽs. vel dona/tarius fortaliciũ alienãs extraneo:vel ei qui regi guerram sit facturus. ca strum.6.q.a.

¶An est,ꝓditor nõ capi ens castrũ admittẽte in termino p̃fixo:ꝛ etiã di/mittens si perdatur.cas/trum.2.q.b.

¶Itẽ nõ sucurrẽs castro obsesso cũ possz ẽ prodi tor.castrũ. ſ.q.a.

¶Itẽ nõ restituẽs castrũ per modum positum.cas trum.2.q.d.

¶Idem si dimittat illd̃ per modum positum.ca strum.4.q.d.

¶Sꝫ de aliq̃d celãte ob qd̃ inimici recuperãt il/lud.castrũ.6.q.d.

¶Itẽ nolens tradere cas trũ detentũ causa pacto rũ seruandorũ qñ tene/tur.castrũ.6.q.b.c.

¶Itẽ nõ occurrẽs in reg no inimicis bellũ atẽptã tib⁹.inimicicie.3.q.

¶Itẽ trãsfuga.trãsfuga. i.q.vasallus.4.q.

¶Itẽ vasallus nõ redi/mens dñm a captiuitate cũ posset:captiuus.3.q.

¶Itẽ vasallus sequens expulsum a regno domi num vt ꝓditorem.va sallus.4.q.g.

¶Itẽ est modus ꝓdi/tionis vendere seu por/tare arma vel victualia inimicis fidei durantẽ guerra.venditio.3.q.

¶Itẽ est ꝓditor in cã/po de ꝓdictione vict⁹ rieptũ.12.q.

a ¶Quarto quero que est pena ꝓditoris. dic ꝙ ꝓditor ob aliquez de casibus positis s̃ p̃ri. q occidetur ꝛ ei⁹ bona re/gi applicãt᷑ a salua muli ꝓditionẽ cõmittit cõtra aliquẽ ex istis dñis seu tirã/nis ytalie.respõdeo vbi ille nõ recognoscit superiorez ꝛ tũc de eo vt de ꝓncipe iudicãdũ est.aut superiorẽ re/cognoscit vt sũt aliq̃ eoꝝ qui vicarij imperatoris sũt ꝛ tũc licet crimẽ lese maiestatis in eoꝝ p̃sonã cõmit tatur nõ in liberos.ex hoc insurgit quoddã mirãduz ꝙ maior erit pena qñ ꝓditio fit ꝛ eũ q̃ dñatur de fa cto.q̃ qñ de iure.seu cũ titulo iur̃. Sz hoc iõ.qꝛ tũc nõ ẽ verũ ꝙ q̃s ꝓdicit dñm vel ꝓncipẽ suũ sz vicariũ

vsusfruct⁹ vt. l.de vsufruc.l. corruptis in fi. nec feudũ nec ẽ phiteosis eccle sie. vt in auct. de alie. emphi. ſ.i.Itẽ nõ cõfi scatur legitima si fili⁹ delinq̃t viuo pre. ff. de bijs q̃ sũt sui vl ali..iu.l.fi.q̃ pe na. Sz an in pu blicatiõe bono rũ veniunt iura cõdicionalia di cas ꝙ sic. vt. l. intra socrũ. ſ. fi. .de pac. dota. Itẽ nõ cõ fiscantur dotes cõstante matri/monio . vt nõ. ff.de bo.dãna. l.v.ll. et exẽ. de pig.c.ex litteris ꝺ quib⁹ p bal. l.multũ interest l.de bo. liber. colũ.ij. ¶Tractãs ꝓditiõz cõ/tra p̃ncipẽ vel cõtra eos q̃ mi litãt circa eum puniũtur capi/te cũ bonorum publicatiõe. vt in hac.l.partite ꝛ in.l. q̃sq̃s.l. ad.l.iuli.maiest. Quero q̃d si q̃s

© Biblioteca Nacional de España

eius. Quero pone q̃ princeps vnum de consiliarijs suis presidem prouincie vel capitaneum vnius ciuitatis fecit ꝛ quis contra eius personam proditionē fecit an debet puniri tanq̃ in magistratum cōmiserit an tanq̃ in consiliarium principis cum inter hos sit differentia.

Et breuiter credo. q̃ debeat puniri tanq̃ i magistratum commiserit. q̃ magistratum exercebat re et nomine de consilio principis erat pro tunc solum nomine. de quibus per sali. in dicta. l. q̃sdam in princi. Et circa hunc finalem articulum vide s̄. 3. q. a. super v. presidibus ¶ Qualiter populus siue vniuersitas propter crimen lese maiestatis vel heresis puniatur vide que scripsi. vniuersitas. v. suscitās populum. in v. siculo. pe. ꝛ fi.

a ¶ Dote. Uxor eius qui de proditionis crimine est damnat⁹ non solum dotem recuperat. sed etiam donationes ante crimen cōmissum in eam collatas confirmantur. sed si ipa ad secunda transeat vota velut vsufructu facta illas fisco tenetur restituere in quibus filie etiam legitimam possunt petere casus est. sali. in. l. quisquis ſ. vxores. C. ad. l. iull'. maiesta.

eri eius vote:[a] ꝛ debitis ante proictiōs cōtractis. Et si poitio est cōtra regē: aut regnū: filij masculi poitoris sūt ppetuo infamati. ꝛ nunq̃ pnt milites esse: nec aliā habere dignitatē aut officiū nec alicui iure hereditario succedere:[b] nec habere legatū. filie [a] ūt pnt i q̃rtā partē bonorum mater nor succedere: q̃ nō p̄sumitur q̃ tātū (s. in optando poitionē sicut pater) a similentur pater sicut filij: nec q̃ ipe cōmitterēt poitionē. Sz in alijs proditionibus filij nō maculātur. e. ti. l. ij.

¶ Itē nō pt reptare poitor: aut ei⁹ fili⁹ post cōmissū delictum habit⁹. rieptū. 4. q. a.

¶ Itē proicionaliter occidēs aliū occidetur. omicidium. 4. q.

¶ Et in casu poitiōis repetetur tortura. tortura. 8. q. a.

¶ Et de pena aliorum quos poitores designaui. s̄. 3. q. post. 16. casus i ei⁹ pncipio positos. vid in qualz allegatione ibi facta cuiuslibet penā.

¶ Et sūt certi casus vbi dom⁹ proditoris ē dirruenda. premiū. 3. q. d. rex 21. q. e. inimicicie. 3. q. g. ꝛ habes ibi vt vxores et eor filij nō recipiāt eū i domibus: nec sibi cohabitēt Nec regi ē supplicā dū vt parcat proditori. supplicatio. 5. q. a.

¶ Itē nō pōt eē testis. et cōtra eum admittuntur testes al' nō admittendi testis. 7. q.

¶ Nec potest testari. testamentū. 3. q.

propter delictum patris q̃uis grauissimum eis aufferri de iure ex quo iure nature eis debetur. Sed genci. in dicto. c. pastoralis. tenet contrarium. Quero quid si mater hoc factum cōmisit ꝛ cp. et glo. l. quisquis. C. ad. l. iull'. maiesta. respōdet q̃ idem in matre q̃ i patre. Sz mihi videt cōtrarium cuz materia sit penalis. ꝛ odiosa Igitur statuta i patre non sunt ad matrē extendenda. vide pena. 5. q f. super. verbo. puniri. v. an pena. Quero si isti filij erant geniti ante hanc patris machinationem an veniant in hanc penam afficiendi ꝛ dicit cp. q̃ nō cum quo. cō. col. premiū 3. q. d. in fi. sed scōz sali. i dicta. l. q̃squis. Ego nō credo sed dico q̃ hec pena vēdicat sibi locum tā in filijs naturis q̃ in naturis. ꝛ hoc de iure cōmuni. Quero an hoc habeat locum in filijs naturalibus tantum nedum legitimis ꝛ naturalibus tantum loquatur: quia in eis est eadem ratio quia originem trahunt a sanguine improbato. Quero an hoc intelligat de filijs primi gradus tantum. cp. in dicta. l. quisquis. q. vltima. dicit q̃ intelligitur vsq̃ ad secūdam generationem quod exaudiunt doctores in posteritate paterna. In materna autem dicūt nō transire relictum vltra primū gradum ad instar criminis heresis. vt. c. statutū. de hereti. li. vj. de q̃b⁹ p̄ sali. i dicta. l. q̃sq̃s. ſ. filij vo. An ex delicto pris fili⁹ punit. h. i. c. i q̃busdā. 4. ſ. di. d pe.

b ¶ Succedere. Filij masculi alicuius de proditionis crimine condemnati. ꝛ a successionibus parentum ꝛ etiam extraneorum sunt alieni. ꝛ tam ipi q̃ pro bijs supplicantes sine venia sunt infames. Sed. h. in. ca. raynuncius de testa. di. pe. in. 2. columna. ꝛ gui. de mon. lau. extra de re. iudi. c. pastoralis. super verbo nec predicta suppletio. in cle. dicunt q̃ portio iuris nature debita filijs si al' penitus egeant non potest

© Biblioteca Nacional de España

e ¶ filie. femine filie dãnati de maiestatis crimine propter earum minorem audatiã in bonis dũ tarat matris admittũtur ad legitimaz nota q femine sunt minus audaces q̃ mares. fallit in actib⁹ venereis. Quero an filia succedere possit extraneis ex testamento. vel etiam cõiunctis ab intestato. ꝛ videtur q sic q minor debet in eis sẽtẽtia ꝛ ẽ de quo per sali. in l. quisquis. ſ ad filias. C. ad. l. iull. maiesta.

¶ Prorogatio. vide q de materia prorogationis iurisdictionis. scripsi actor ſ. q. a. ſr. v. cõueniat. et excõmunicatio. 6. q. a. super v. ordinario. Et vide q scripsi. executio. 14. q. super v. habiturus. v. heres. ꝛ in versiculo. quero nunquid iste. Et citatio. 8. q. a. super. verbo. malicioſe. Et iuramentum. 9. q. a. super. verbo. prorogauit. Et que scripsi terminus. verbo. quero post elapsum. Et arbiter. 7. q. a. super verbo. prorogandi. Et. 8. q. b. super verbo. tempus.

b ¶ Itẽ nõ valz alienatio a poitore facta postq̃z ceperit de poitõe tractare: qr lz possessiõz bonorũ tenebat dñiuz tñ eoz iam erat regis. 7. p. ti. ij. l. iiij. donatio. 2. q. b.

c ¶ Itẽ de poitione regis vel patrie q̃ vocatur crimẽ pduelliõis: pt q̃s accusari post mortẽ: ꝛ eius heredes tenẽtur defẽde/re eũ: ꝛ si vincatur dabitur mortuꝰ pro infami ꝛ auferet' rex eiꝰ bona abherede. Sz pro alia poitiõe nõ fit accusatio seu rieptũ post mortẽ. Et q̃libet q̃ al' nõ admittitur ad accusãdũ admittitur in causa poitõis. Et reptãs de poitiõe punit' tallione si nõ pbet. e. ti. l. 3.

d ¶ Heret' tñ veniã ꝛ premiũ poitiõz a se ꝛ ab aliis cogitatã detegens. sed si sup ea iam facta cõiuratiõe detegat habet veniã sz nõ premiũ: dũ tñ anteq̃z ad effectũ pduceretur detexit. e. ti. l. ſ.

a ¶ Quinto q̃ro q̃ est pena filij poitoris. vide ſ. p xĩ. q. a. ꝛ rieptũ. 4. q. pena. ſ. q. premiũ. 3. q. vasallus. 4. q. inimicicie. 4 q. filius. 10. q.

a ¶ Sexto q̃ro an poitor põt accusari post mortẽ vide ſ. 4. q. c. accusatio. ſ. q.

a ¶ Septio q̃ro q̃s admittitur ad accusãdũ poitorẽ. vide supra. 4. q. c.

a ¶ Octauo q̃ro coram quo fiet hec accusatio. vide. rieptum. 6. 4. q. a. rex. 14. q. y. 3.

¶ Protectio. vide. presidiũ. excõmunicatio. 12. q. a. appellatio. i. q. a. scriptura. 3. q. a.

¶ Prodesse. vide. iuramentũ. 7. q. b. f. g. sñia. 6. q. b. c. d. cõmodũ.

¶ Prorogatio. vide. arbiter. 7. q. a. citatio. ſ. q. d. iuramentũ. 9. q. a. actor. ſ. q. a. excõicatio. 6. q. a. clericus. ſr. 4. q. r.

¶ Prodigus. vide. donatio. 2. q. a. stipulatio. 4. q. d. testamẽtũ. 3. q. a

Probatio. pmo q̃ro q̃d ẽ pbatio. dic q rei dubie i iudicio notificatio. 3. p. ti. 14. l. i.

a ¶ Secũdo q̃ro q̃s dz pbare. dic q affirmãs [d] nõ autem negans [e] qr negans anteq̃z absoluetur. b. in. capitulo. de offi. dele. di. ij.

¶ Prodig⁹. vide que scripsi curator. sup v. casibus. v. dic q in versi. quã docq̃ bonis presentium. ꝛ verbo. quero quid si iudex. ꝛ verbo item statim. Et confessio. ſ. q. a. super verbo. pubes. v. quero vtruz. Et stipulatio. 4. q. d super verbo. p digus.

Probatio.

d ¶ Affirmans. Cum creditor agit ypothecari a an habet necesse probare debitorem fuisse dominum. vide pignus. 4. questione. a. super verbo. dominus. ¶ Item si creditor dicit pignus pro maiori quantitate obligatum quis debet probare vide ibi in 7. questione. e. super verbo. p bauit.

¶ An admittitur excommunicati probatio cum contingat.

e ¶ Negans. Inopia probationum emergente: hoc est quando non est plene sed semiplene probatum deferri debet per iudicem iuramẽtum cause decisiuũ casus est i. l. in bone fidei. C. de re. cre. vide actor. 4 q. c. super verbo. probatione. v. regula est. Et hoc

© Biblioteca Nacional de España

verum nisi quando nullo modo est probatum. vt. L. de eden. l. qui accusare vel quando semiplena probatio elisa est per legis presumptionem contrariam vt. L. qui. & aduer. quos. l. i. vel quando causa ē famosa criminalis vel ardua. quia tunc non est deferendum sacramentum in probationis defectum vel supplementum. vt nota extra. in. c. cum sunt partium. de regu. iur. li. vj. vide que circa hoc scripsi iuramentum. 4. q. a. super v. iuramento. Et ex hoc habes q istud iuramentum non defertur in causis beneficialibus quia sunt cause graues & vergent i preiudicium tercij. hoc est ecclesie que non debet regi ab intruso vel quando causa est vsurarū quia interuenit delictum. vel quando est causa matrimonialis quia grauis causa est. vel quando est questio an aliquis sit legitime natus necne. quia tunc esse illegitimum est quedam infamia. ¶ Quero que sunt illa q que faciunt semiplenam probationem. & ista materia est inuestiganda tripliciter/primo que sit illa viua vox. Secundo que sit illa mortua vox. Tercio q̄ sint alij hominum actus/glo. in dicta. l. in bone fidei dicit q in viua voce vnus testis de necessitate facit semiplenam probationem. & hoc verum nisi testis deponat super facto quod debet esse plurib⁹ notum. vt super fama vnde vnus testis non probat in famiam semiplenam quia non est verisimile q si fama vera est cadat inopia probationum secundum bar. in. l. admonendi. ff. de re. credi. Et ideo si p formam statuti fama facit plenam probationem contra magnates tamen per vnum testem non probatur semiplena. Item vnus testis non facit semiplenam probationem quando deest solemnitas. vnde si valet testamentum ex forma statuti coram duob⁹ testibus factum per vnum testem non probatur semiplene q testamentum sit factum quia deficit substantia. vnde non defertur iuramentum./Quero de viua voce partis pone confessionem factam parte absente ad obligandum nunquid per istam confessionem probatur semiplene. bar. dicit q sic. per. l. capite quinto. ff. de adulter. tu dic q illa. l. nō probat quia illa confessio erat iuncta tamen alia verisimile ratione temporis & loci./Quero de confessione facta in tormentis precedente aliquo iudicio reuocatur tamen an remaneat semiplena probatio. glo. dicit q sic. in. l. ij. L. de custo. reo. Et ideo nisi reuocās probet contrarium compellitur perseuerare in confessione etiam per repetitionem tormentorū. ad hoc facit q dicit Inno. extra. de electi. c. per inquisitionē vbi videas omnino/Sequitur videre de voce mortua & primo de scriptura testis ad iudicem missa et dic q non probat nullo modo etiam si testis iurasset prius in iudicio vt. ff. de testi. l. iij. §. idem dy. et §. idem appro/Secundo de scriptura partis & huic statur si sit inubitata scriptura. etiam si non habeat solemnia instrumentorum. vt. ff. de pigno. l. cum tabernam. §. idem quesijt & ad faciendum scripturam esse inubitatam multum operatur sigillum. ff. de procura. l. si procuratorem/Tercio q̄ro de priuata scriptura tercij & hec questio diuiditur in duas partes quia quando est tercius habens aliquod officium priuatum & iurat gens sicut sunt mercatores & campsores. et dic q ista scriptura facit iudicium non tamen semiplenam probationem. vide glosa. in lege. quidam. §. nūmularios. ff. de eden. Sunt quidam alij quorum fides non est in generali approbata nec sunt iurati in tali exercicio tunc eorum scriptura nullam fidem facit/Dubitatur de comparatione literarum glosa. in dicta lege. in bone fidei dicit q facit semiplenam probationez. Tu dic q si scriptura est als solemnis & non dubitatur ratione solemnitatis sed ratione scribentis. quia dicitur q non est eius manu q per legitimam comparationem facit fidem alias vero nullam. vt. L. de fide instru. lege. comparationes & ita intelligitur quod notat cynus. in dicta lege. in bone fidei./Dubitatur etiam de exemplo exemplato sine auctoritate iudicis per notarium bone fame Utrum tale exemplum probet semiplene glosa. ordinaria dicit q sic in. l. j. et. ij. L. de fi. instru. Sed tu dic contrarium/Quero de testimonio testis non publicati per iudicem. & dic q ante publicationem non probat etiam semiplene. etiaz iuxta notata in lege. iij. et. iiij. L. que in frau. credi. per cy. et glosa. L. de re. iudi. lege. gesta/Modo sequitur videre de alio hominis actu. ſ. de fuga. vtrum per fugam fiat semiplena probatio. vide fuga. verbo. nota q si. et v. se. glosa. in dicta lege. in bone fidei dicit q sic & hoc verum si in ipa fuga consistat delictuz. vt in officiali qui fugit tempore sindicatus./Quero pone q vnus testis est productus concorditer & dato q confidato ab vtraq; parte nunquid iste vnus testis probat plene. dicas q aut partes consenserunt in persona & dico & tunc probat plene: aut in p sona tantum & probat semiplene: quia licitum est eius dictum infringere. vt. L. de testi. lege. si quis testibus. ¶ Quero per quem iudicem est defendendum predictum iuramentum propter inopiam probationum. Dicas q per iudicem tam ordinarium quam delegatum. et cum iurās sit quodammodo testis debent attendi in eo que attenduntur in teste. scilicet morum grauitas super omnia & alia accidentia fidem facientes. vt notat glosa. in dicta lege. ij. ff. de testi. /Et istud iuramentum potest deferri post aperturam testium. & etiam post conclusionem. vt extra. de fide instru. c. cum iohanes heremita. et licet i hoc inspiciatur q̄ntitas rerū vt in dicta. l. i bōe fidei. iux hoc dubitat de feudo cū feuda sint

© Biblioteca Nacional de España

magne res vtrũ deferatur iuramentũ ex ſemiple na probatione. ⁊ dicas ꝙ defertur poſſeſſori q̃a poſſeſſio aliq̃d adiũgit probationi vnius teſtis. vt in auct. de condi. recti. ſtu. ſ. ſacramẽtũ. coll' ij. ⁊ inſpicitur qualitas factorum videlicet quis melius no⸗ uit veritatez nam ei q̃ fac tum alienuz allegat non defertur hic eſt ꝙ iſtud iuramentuz nõ defert' he redi ⁊ delatũ defuncto nõ dum preſti⸗ tum nõ tran ſit ad heredẽ vt. C. de. re. cre. l. genera liter ſQuero cui ceteris paribus de⸗ feratur iſtõ iuramentum an actori vl reo. dic ꝙ ſemiplene probanti niſi aliquid aliud extrinſecus faceret pro reo tamẽ dicas de conſue tudine ꝙ ſi vterq; vult iurare prefertur reus. gl. in. l. marit⁹. ff. de queſtio⸗ ſQuero actor plene ꝓ bauit actiõz reus ſemiplene exceptionẽ vtrum ỏ feratur ſacramentũ reo dicas aut exceptio cõtra riatur actioni in origine ⁊ plenior probatio ꝑua let. aut eſt compaſſibilis. ⁊ tunc ad talem excep⸗ tionem probandũ bene defertur iuramentũ. vt nõ. in. c. nõ liceat actori. de re. iur. li. vj. de predic tis per bal. in dicta. l. bone fidei. C. de re. credi. ¶ Item an ſtatus ſeu poſſeſſio vel quaſi releuat ab onere probandi in petitorio. h. in. c. ex ore. ỏ priuile. vide que circa hoc ſcripſi. j. e. q. g. ſup v̇ dominiũ. v̇. vtrũ ei qui. ¶ An cũ cõtra electionẽ obijcitur defectus cui incũbit probatio. h. in. c. innotuit de eo qui fur. or. ſuſce. ¶ Ité cũ ponit' electo defectus etatis vel natalium cui incum⸗ bit probatio. h. in. c. accedens. de purga. ca. Et Jo. an. in. c. infamibus. de regu. iuſ. li. vj. in no⸗ uella. ¶ Item cui incumbit probatio culpe. vi⸗ de que ſcripſi culpa. ¶ Quando negatur inſtru mentum cui incumbit probatio vide ſcriptura. 6. q. k. ſuper verbo. negantis. verbo. quãdo ne gatur. ¶ Quando mulier pretendit iuris ignorã tiam ⁊ negat ſe potuiſſe cõſulere peritos. an mu lieri incumbat probatio huius negatur. vide q̃ ſcripſi ignorantia. verbo. in lucris. in verſiculo. quero quis debet'. ¶ Vide que ſcripſi infra. e. q. b. ſuper verbo. excipienti. ⁊ ſuper. v̇. ideo dicens. et executio. 14. q. a. ſuper v̇. habiturus. v̇. heres. i ver⸗ ſiculo. quero qualiter probabitur. ¶ Cõmunis opi nio vel fama poteſt eque probari in negatiua ſicut i affirmatiua: vt ſcripſi veritas. v̇. nũquid. in v̇ ſiculo. fi.

a ¶ Probari. q̃li⸗ ter negatiua po teſt probari. et quotuplex eſt negatiua. vide late per bal. in. l. actor. C. de p bati.

b ¶ Excipienti. ſNota ꝙ quan⸗ do negatiua eſt caſus alicui⁹ in tentionis ille q̃ negat debet ꝓ⸗ bare. vnde ſi di co te excõmuni catum quia nõ ſoluiſti collec⸗ tas. ⁊ ꝙ ideo non eſt audiendus in iure. ego qui ex⸗ cipio debeo probare. vt notat Inno. in. c. ſuper hijs de accuſa. ⁊ cy. in. l. ij. C. de iure emphi. de quo per barto. in lege. ſi quis conſortium. C. de fabricen. libro. xj.

c ¶ Ideo dicens ſJudex pretendit maleficium factum in ſuo territorio. ⁊ tulit ſententiam contra reum ex contumatia reus appellat ⁊ negat territorium que⸗ ro cui incumbat probatio. dicas ꝙ ſi iſta exceptio fuiſſet oppoſita ab initio accuſator vel inquiſitor deberet probare de territorio. ſed quia eſt lata ſen⸗ tentia videtur inducta quedã preſumptio que tranſ fert onus probandi in aduerſarium. baldus. in lege. licet. in principio. columna. vj. C. de procurator. ¶ Qui negat eſſe filium quem tractauit ſvt filium debet probare negatiuam propter preſumptionem que ex iſta nominatione inſurgit pro filio. filius. i. q. a. ſuper v̇. filius. v̇. qui negat in prin.

b ¶ Preſumuntur. ſAn vxor preſumatur acquiſiuiſſe de bonis viri. gloſa in lege. cum oportet. C. de bo⸗ nis que liber in diſtincte dicit ꝙ ſic per legẽ. quin⸗ tus. ff. de donatione inter virum ⁊ vxorem. vbi dici tur ꝙ niſi vxor demonſtret vnde honeſte acqui⸗ ſierit ꝙ euitande ſuſpitionis turpis queſtus cau⸗ ſa preſumitur id a viro: aut a ſocero ad eam per⸗ ueniſſe cum ipſi hec aſſererent quamuis ipſa ne⸗ get. ſSed queritur nunquid hoc ſit verum ſiue matri monium ſit ſolutum diuortio ſiue morte viri. q̃dam

tiua nõ põt ꝓbari[a] ſcõz naturã. Et actore nõ ꝓ⸗ bante reus abſoluitur. e. ti. l. i.

b ¶ Sz qñ in exceptiõz ne gatiuã reſultat affirmati ua: vt nõ potes eẽ teſtis aduocat⁹ vel iudex ⁊ ſi⸗ milia: q̃ ius ꝓhibet q̃ tale q̃d feciſti: tũc ſic exci pieti[b] incũbit ꝓbatio iu ris ⁊ obiecti. ¶ Ité q̃libz ꝑſumitur ſane mẽtis ni⸗ ſi ꝓbetur cõtrariũ: ideo

dicẽs[c] teſtamẽtũ nulluz q̃ a mẽte capto factũ eſt dz de fatuitate ꝓbare. ¶ Ité oĩa q̃ penes vxorẽ iueniũtur ꝑſumũtur[d] eẽ (ſeu fuiſſe viri defũcti.) viri: niſi ipa ꝓbet eẽ ſua aut niſi artificio fũgatur honeſto quo dicat ſe ac q̃ſiuiſſe: q̃ tũc ceſſat dic ta preſũptio. e. ti. l. ij.

c Item confeſſio patris ſe debere aliquid filio ĩca⸗ paci (incapax filius eſt q̃

© Biblioteca Nacional de España

dicunt q; si diuorcio est solutū matrimoniū: etiam si sit solutum adulterio mulieris. tamen in ante adulterium. ⁊ post matrimonium quesitum non presumitur delictum. ar. ff. de adulter. l. miles. ⁊. mulier. Idez puto dicendum in concubina q; in vxore. l. fi. ff. de acti. ⁊ obli. Et notat bal. in. l. senatores. C. de na. liber. circa medium. vbi dicit q; ea que habet concubina presumitur quesiuisse bonis amasij. predicta ō vxore vera nisi vxor publice negociaretur. ⁊ ex ipa licita negociatione quesitum fuerit naz tunc non presumitur a viro q̄ fisse cum probetur contrarium ve quibus per. bal. in. l. cum oportet. colū. v. C. de bonis que liber. ¶ Utrū ⁊ qualiter vxor ꝓbare debz se dominam bonoꝝ que marit⁹ possidet. vide ꝑmū decretum. 4. q a. super ō. bonorum rei. ō. ꝓ debito. ¶ An vxor vel concubina potest cogi ad res ipas manifestandas. vide. inuentarium i. q. a. super ō. inuentarium. ō an nouerca. Et tortura. 4. q. a. super ō. torqueri. p. nota q;.

ex legitimo matrimonio nō est procreat⁹.) vltra qō capere possit asserentis p̄sumitur facta ī fraudem legis ideo nō tenentur heredes vltra quaz capere pōt depēdere: nisi filius sibi debitū legitime probauerit. e. ti. l. 3 successio. i. q. scriptura. 6. q. m.

d ¶ Item asserēs se minorē vt cōtractū p eū factū infirmet tenet̄ de miori etate ⁊ lesiōe ꝓbare. ¶ Itē dicēs quē maiorez vt a tutella liberetur tenetur ō maioritate ꝓbare: al' sucūbet. e. ti. l. 4.

e ¶ Itē in iudicio liberali si is qui vt seruus petit̄ ē ī possessōe libertatis tenetur aduersari⁹ de iui tute probare. Si autem est in possessione seruitutis ⁊ agit pro libertate tenetur dñs de possessiōe nō violēta vl' dolosa colorate (vt per cartā publicā vel cirographū vl' al' colorate) docere. ⁊ in cūbit seruo ꝓbatio libertatis vel possessiōis dolose seu violēte. e. ti. l. 5.

f ¶ Qz et asserēti se indebitū soluisse per errorē incūbit⁸ ꝓbatō: nisi sit miles in seruicio regis vl' alterius magni dñi occupatus (s. ī facto militari. i. ī armoꝝ exercitatiōe) aut simplex agricola ruralis: vl' pupill⁹: aut mulier: tūc enī trāsfertur in recipientē onus probandi. Itē si recepisse solutō nē se neget ꝓbeturq; recepisse: tenetur redere agēti q; dicitur indebite recepisse: vel de debito ꝓbare. e. ti. l. 6. solutio. 8. q. c. d.

g ¶ Item q̄ semel fuit dominus semper p̄sumitur dñs nisi ō contrario probetur ⁊ ideo sufficit vendicātē ꝓbare se: aut patrem: aut auum: vel eum cui successit aliquo tempore fuisse dominū[b] in iudicio sūmario ⁊ ex p̄senti possessione p̄sumitur dominium. vt. l. a diuo pio. ff. de re. iudi. et. ff. de priuile. fis. l. i. ⁊ per q;. in. l. ob maritorum. C. ne vx. pro. mari. aut in ordinario iudicio ⁊ tunc ex possessione non p̄sumitur dominiuz. vt. C. ad. l. fla. de pla. l. p̄sēs. si vero deducitur per modum petitōis tūc refert aut super dominio fundatur petitio tāq; super causa immediata. Et tunc est plene probādū vt. l. iudicia et. l. fi. C. de rei vēdi. aut non fundat̄ petitio sup dominio: q; dñium cohe ret petitōni tanq; causa remota. Et tunc p̄sumitur ex p̄sēti possessione vt. l. i. ff. fami her. cis. vnde habes q; licet quis nō possit acquirere seruitutez rei alienate. tamen si est quasi in possessione seruitutis ⁊ in possessiōe p dij dominantis p̄sumitur domin⁹ illius p̄dij ⁊ habet confessoriam. quia istud dominiū tunc venit incidenter ⁊ adminiculatiue. vt causa remota non vt causa immediata ⁊ prorima seruitutis q; causa immediata seruitutis ē cōstitutio nō ꝓprietas p̄dij dñantis de q̄b⁹ p bal. i. l. iudicia. C. de rei vē. vtrū ei qui est in possessiōe incumbat probatio aliqualis iur̄. vel q̄litatis q̄m

a ¶ Incumbit. Et que circa hoc scripsi. solutio. 8. q. c. super verbo indebite.

b ¶ Dominium. Quero an per possessionem p̄sumatur dominium. glo. tangit in. l. pe. ff. de conditio. insti. ⁊ ibi per bar. Tu dic aut dominium deducitur in iudicium per modum contradictōnis ⁊ refert aut

© Biblioteca Nacional de España

ipe pretendit. vide s.e.2.q.b. super v. negas. v. Item an status. Et dicas q aut illud allegatur p modū cuiusdā preambuli ꝛ nō incūbit ei proba tio nisi possessiōis. vel quasi q releuat eum ab o nere probādi aut loquimur de probatiōe decissi ua negocij ꝛ tūc nō releuat ab onere probādi. illud ius. vl illa qualitas que est fundamentū sue intētiōis. ita nōt cy. in.l. i. C. vbi causa status. et. C. qui accusa. nō pos. l. nō ignorat. sed alibi addit vnū mēbrū dicit enī q tūc possessio releuat a probatione talis status vel qualitatis qñ ista q litas est apta cōcurrere cum origine rei de qua q ritur. secꝰ si nō sit apta i esse ab origine vnde ex q si possessiōe seruitutis p dialis nō p sumitur pp terea prediū

¶Sed negans [a] se rem q vēdicatur possidere nō cogitur litē pati etiam si āte fuit possessor nisi ac b tor pbet q dolo [b] desinit possidere ne pulsare tur vel nisi vi rapīa aut dolo adeptꝰ fuit possessionē q p possessore habetur. ¶Itē pbās se possedisse aliquo tpe ꝛ affirmās nūc se possidere p sumitur q possidet [c] nisi cōtrariū pbetur. ¶Itez presumit is cui fuit res pignorata: cōmodata: vel depositi gra data: eam tūc tenere: nisi pbet restitutiōz vel amissionē per furtū: vim vel rapinā: seu aliū casuz fortuitū: tūc nō tenetur (s. restituere talē rem depositaz pignoratā vel cōmēdatā) nisi probet actor do-

lo rei vel culpa id accidisse. e.ti. l. 10. pignus. 7.q.d.e.

¶Itē pactū de nō petēdo extenditur ad heredes: iz de eis non fuerit facta mētio: q presumitur re reale nisi pbet personale. e.ti.l.u.

¶Quid dz probare dicēs sīām latā ptextu falsoꝝ instrumētoꝝ vl testium. restitutio. 2.q. sententia. 5.q.c.

¶Cui incumbit pbatio possidēti de bona fide: vel aduersario de mala fide. prescriptio. 2.q.

¶Qui dolū allegat pbz illū. actor. 8.q.

¶Itē semel malꝰ ꝛ cetera. rl'a. 2.q. regula. 32.

¶Probato p actorē q reꝰ possidet stati restitue b tur res actori. actor. 8.q

in suo. Item nec generalis titulus pro suo. vt pro suo. lege. si ancillam. ff. si pater. Respondet bar. quod probabo q audiui a patre meo. q dicebat se emisse. et q de hoc est publica vox ꝛ fama: vnde licet non probem titulum probo iustissimam qualitatem vel credulitatem tituli ex quo per decennium possidēdo prescripsi. q per hoc pbatur iustissima credulitas. vnde nota q dictum vnius viri inducit iustissimam credulitatez multo magis fama de predictis per bal. lege. iudicia. C. de rei vendicatio. ¶An dominium vel possessio potest probari per iuramentum. Vide que scripsi. statutum. verbo. dicit statutum.

a ¶Negans. vide actor. 4. q. b. et que ibi scripsi. et. 8. qstione. d. Et interrogatio. 4. questione. a. circa finem.

b ¶Dolo. Quero aliquis culpa desijt possidere nunquid iste debeat in rei vendicatione condempnari tanq̄ interpretatiuus possessor. cynus. in lege. prima. C. de alie. iudi. vni. ca. fac. dicit q si post litem contestatam desijt culpa possidere condemnatur nisi sit in lata culpa ꝛ istud est nota dignum quod in iudicijs realibus non venit leuis: vel leuissima culpa nisi post litem contestatam. de quo per baldū. in dicta lege prima.

c ¶Possidet. Quero an ille qui reperitur in possessione presumatur precario possidere an pro suo. dic q in rebus corporalibus presumitur pro suo. vt lege. ticia. ff. de solu. sed in corporalibus presumit precario. vt in bijs que non possunt possideri nisi pcario vel ex donatione. q magis presumitur pcario q̄z do

serutre quia oia predia in sua origine fuerūt libera. sūt tamē quedā qualitates q nō diuidūt possessionem a pprietate sicut est. q aliquis sit bonus vel malus. ꝛ in istis dic vt in. c. semel malus de regu. iuris. li. vj. Ista verba cy. resumit bar. hoc vltimo addito. ff. de no. oper. nuncia. lege. si prius. in. pe. opi. Quero iam sunt viginti anni. pater meus emit predia. sed instrumenta predioꝝ non inueniuntur nec testes quia sunt mortui. Iste pater decessit iam sunt viginti anni. ego continue postea possedi. ista predia demum cecidi a possessione: quero quomodo potero vendicare. nam titulum patris mei probare nō possum. Item titulus pro herede non habet locum

© Biblioteca Nacional de España

natio. Quero si possidens p̄ cario hoc ne gat an cōcedēs pōt expellere p pria auc̄te. dicas q̄ aut sup hoc ē cōtrouersia iudicio mota. ⁊ nō pōt. al pōt. q̄ negatō verbalis nihil opatur quominus verus possessor sibi i⁹ dicere possit bal. in.l. si aquā. ff. colū. C. de seruituti.

a ¶Judici. quero nunquid tabellio possit recipere iuramenta ⁊ depositiones testiū. glo. in.l. per nuncupationē. C. de testa. dicit q̄ nō. q̄ iudici est fiēda probatō nō tabellioni. nisi esset tabellioni cōmissū per iudicē. vt. C. de fide. instru. l. iudices. Quid i instrumētis vtruz possint produci tabellioni absente iudice. dicas q̄ nō. quia productio ⁊ p batio debet fieri iudici nisi forte essent deputati per alium superiorem de recipiēdo scripturas que producuntur. de quibus per bal. in dicta l. per nuncupationem in. ℣. si quis autem. Et dicit bal. in.l. que supplicatio. C. de preci. impera. offe. colū. i. q̄ libellus ⁊ alia instrumenta ⁊ exceptiones possunt produci ipis notarijs licet non producātur corā iudice. qō vex eē dicit nisi i istrumētis q̄ producūtur ad probādū q̄ fides dz fieri iudici nō tabellioni

¶Jtē allegās solutionē vl' pactum: debet probare actor. 8. q.

¶Quādo admittitur vtraq; pars ad probādū. reus. 5. q.

¶Jtē iuramentū matris asserētis filiū eē defuncti transfert ad aduersariū onus probandi.

¶Juramētū. 7. q. 8.

Cui incūbit ꝓbatio sup bonis clerici an habuerit ab eccl'ia: an aliunde pecculiū. 6. q. b. c.

¶Quis probat impositū censū an prelat⁹ vel ali⁹. census. 5. q.

¶An creditor dz ꝓbare infra biēniū numeratiōz mutuū. 3. q. c.

¶Cū q̄o ab eccl'ia petitur an dz ꝓbari i ei⁹ vtilitatē cōuersū. mutuū. 3. q. e. depositū. 8. q. c.

¶Qualiter antifex dz sepitū probare ⁊ sine culpa. locatio. 8. q.

¶An dñs debet ꝓbare pastorem in culpa. locatio. 8. q. f.

¶An socius dz probare diligentiā vt excusetur a damno. societas. 6. q.

¶An consulens tenetur probare nō habuisse animū obligādi se. mandatum. i. q.

¶An trāsigēs excusatur probans aduersariū calumniose egisse. solutio. 8. q.

¶Qui dicit iustā causaz exheredationis debet eam probare. exhereda tio. 4. 5. q.

¶Si sepius vni legatur b ab eodē q̄ntitas indiuersis testamentis heres dz probare voluntatem vnius prestationis. legatum. 13. q. d.

¶An est probandū demeritū in codicillis p testatorē heredē inscriptū codicillus. 5. q. et. 6. vid accusatio. 5. q.

¶Quid debet probare agēs actiōe cōfessoria. actor. 4. q. n.

a ¶Tercio quero cui ē fienda probatio. dic q̄ iudici⁸ nō parti: licet debeat fieri in partis presentia: b et ei volenti debet copia probationis dari e. ti. l. vij. sententia. 6. q. c. in fine.

batio cause ecclesiastice vt matrimonij vel vsurarū aut excōmunicatōnis ventilate corā secular iudice. vide cleric⁹. 9. q. i. sup v mrimonij q̄i p totū. et. 10 q. a. super v habitū. v. aliquis nō. i. vsi. Sz q̄o si ¶ presentia ¶Et vt predixi testes in secreto sunt examinandi ⁊ in publico dñt iurare ideo in factis arduis cōsilium est q̄ examinētur testes presentibus persōis fidedignis ad hoc vt non possit dubitari. an notarius q̄ sol' scribit verum scribat nec ne. ⁊ tamen isti testes debēt iurare tenere secretum et nemini aperire. Quero pone q̄ ī palatio prioris est aliq̄o factum: ⁊ est iuratum tenere secretum quomodo id poterit probari. dicit Jo. an. in. c. litteras. ex. de presump. q̄ talis qui vult probare est falsus quia mentit ⁊ periurus q̄ revelat ⁊ iō nō credī sibi. ⁊ ibi videas de q̄bus p bal. l. nullū. colū. ij. C. de testi. Judex pusin⁹ corā quo q̄o vētilat de necessitate iuris vel de cōfessu ptiū remisit examinatiōz cui⁹ dā testis florēcie ad iudicē florentinū q̄ testis re

© Biblioteca Nacional de España

ceptus florencie deponit falsū. quero quis iudex eum puniet An iudex perusinus. an iudex florentinus. an vterq;. vel neuter. dico q̄ iudex florētinus quia ibi delinquit puniet. vel etiam iudex perusinus potest punire etiam inquirendo. nam testimoniuz huius testis aures iudicis perusini offēdit. ⁊ nō solū iudex ō causa cognoscens puta capitane⁹ perusinus ſz etiam potestas perusina posset cognoscere q̄m q̄z coram eo nō ventilare tur questio principalis ⁊ hoc operatur fiscio. ſ. q̄ delictū sit cōmissum in territorio perusino. excludat iudicem florētinū vt ecōtra dicas q̄ sic. q⁊ nō p̄t fieri re⁹ pluribus legibus municipalibus ⁊ puniri. et si cōtingat q̄ sit condēnatus vtrobiq; erit melioz occupantis cōditio per executionē ſñie de quib⁹ p bal. l. nullū. C. de testi. colū. fi.

a ¶Quarto quero q̄d oz probari. dic q̄ illud dūtaxat [a] q̄ pbatū ꝓest probāti. [b] Et est fīēda pbatio sup reb⁹ sup q̄b⁹ pōt ſñia ferri: nō aūt super q̄onib⁹ philosophorū q̄ sūt poti⁹ p eos. (ſ. philosophos.) dirimende. e. ti. l. vij. ⁊ vide que dixi ſ. 2. q.

¶Cum negatur quē esse notarium q̄d debet aduersarius probare. scriptura. 6. q. f.

¶An admittit⁹ tutor ad pbandū se minus recepisse q̄z scripserit i iuētario. scriptura. 6. q. l.

¶An admittit⁹ heres ad pbādū ma⁹ debitū q̄z testatoris scripsit deberi scriptura. 6. q. m.

¶Itē actor oz probare petita per reū negata. actor. 8. q. Et vincit in pbatis ⁊ condēpnatur in expēsis ob hoc nō pba

dicit q̄ sic in. l. diui fratres. ff. de penis. ſz in. l. admonēdi. ff. de iur. iuran. dicit q̄ si sūt de nouo repta possunt produci als nō. qō est verū in ciuili. ſz in crimi nali nō cōcluditur in causa vnde indistincte possunt produci. ⁊ ita intelligitur qō dicitur in dicta. l. diui fratres. als essz bar. cōtrarius sibi ipi de quo per bal. in. l. pecunie. C. de condi. inde. colū. 4. Et vide. testis. 3. q. i. sī ō. neq; uit. ⁊ vide testis. ſ. q. a. ⁊ que ibi scripsi super ō. contumacis.

ta factis. actor. 8. q.

¶Et si nō pbet cōionez agens cōmuni diuidendo traditur totares reo actor. 4. q. v.

¶Quid oz probare qui cōqueritur ō vi: rapina vel dolo. iuramentū. 4. q. vis. 4. q. c.

¶An audit⁹ volēs pbare verā eē iniuriā q̄m dixit. iniuria. 6. q.

¶Quid oz pbare agēs furti. furtum. 4. q.

¶Quid oz pbare dicēs sibi pignus obligatum. pignus. 7. q.

a ¶Quinto quero q̄n est probandū. dic q̄ q̄stio de terminis (vide i. 6. q. d.) aut domoz ruynarū destructiōe: aut de graui iniuria corporali: oz p iudicis inspectionē ante pnūciatiōz (ſ. añq; pnūciet factū esse pbatū.) probari. e. ti. l. 13.

b ¶Et ē pbādū ifra tps

data est dilatio q̄ndecim dieruz seq̄ntium imediate sūt ferie i honorem dei. q̄ro ergo an isti dies computentur in dilatione Dicit ho. quādo ferie in honorem dei redderent dilationem inutilem in totum vel p magna parte q̄ tēpore feriato nō incipit dilatio: sed post ferias. Si āt eēnt ferie i vtilitatē hoiz. tūc ptes cōsētiēdo termio renūciāt tacite ferijs Si autem altera pars contra dicit debet dilatio prozogari. aut illi quibus imminet pericul ne probatio pereat recipiunt testes non obstantibus ferijs. vt ipe ho. notat in. c. licet causam extra. de probati. ⁊ ibi habes in nouella. Ego dico hoc verum. si dilatio assignatur a iudice: nam non valet nisi esset qui pro suo motu posset assignare dilationem. vt in. c. pia. de excep. li. vj. vide j. e. 8. q. a. super verbo impedimēto. ō. nūquid ppter. Quero an ista dilatio cōputetur de momēto ad momētū. rñ deo q̄ñq; iudex dat dilatiōz. q̄ñq; refert regalem dilationē. Primo casu regulariter computatur dilatio

a ¶Dumtaxat. qui admissus est ad probandum ⁊ probat exceptionē q̄m nō ꝓposuit sufficit si bi vt scripsi reus. 5. q. c. sī ō. q̄ñcunq;. ō. de iure cōmuni in ōsi. quero nūquid ille qui.

b ¶Probāti. q̄d debet pbare allegās se spoliatuz vide actor. 4. q. h. super ō. scienter. ō. et quid debet. et ō. sequenti.

c ¶Infra tēpus. si nō est sētētiatū ſz est in causa cōclusū vtrū possint pduci instra nec ne Inno.

© Biblioteca Nacional de España

de momento ad momentū. qz nihil dz esse inutile vl superuacuū. secūdo casu iudex intelligitur immitar⁹ legem ⁊ ideo considerāda sūt verba legis vtrū respiciant momentū temporis vel velint nō cōputari p̄mā diem in termino. bal. l. si qñ. colū. 4. C. de testi.

¶ Procurator fuit litē cōtestatus dñs vero fuit citatus ad audiendū testiū iuramenta. quero nūqd valeat ista citatio. Jo. an. ex. de testi. c In noie dñi. dicit istam citationez nō valere nisi procurator cederet dño ius in stātie. vide citatio. 3. q. a. sr v. q̄liter. v. item si procura. Quero constituti sūt duo procuratores. cū clausula q̄ nō sit melior conditio occupantis. modo vnus eoz est litem contestatus ⁊ alter producit testes vel fuit citatus in productione aduerse partis. queritur an valeat. dicas q̄ paciente aduersario valet ⁊ nō cōtradicente vt Jo. an. in octō c. In noie dñi. Quero pone q̄ pupillus aūcte tutoris est litē cōtestatus. postea solus tutor p̄ducit testes. vel citatur ad illud. quero an veleat. dicas q̄ sic Quero quid in patre. pone q̄ filius cum auctoritate patris contestatus est litem postea solus pater p ducit testes vel citatur ad id an valeat. dicas vtrum pater assenserit in signum repudiationis vsufruct⁹ dando filio habenas liberas. ⁊ tunc non valet. quia ex tunc pater in isto processo nō potest ius prosequi nec exercere. de quibus per bal. l. si quando. co a lumna. v. vj. C. de testi. ¶ Dz bal. dicit quod Jo. an. in additionib⁹. spec. ti. de teste. ſ. qualiter reffert cū vtraq; pars possit instare q̄ iudex examinet: ⁊ cum examinatio stet in iudice. non in parte q̄ neutra ps potest obijcere alteri hanc culpam quia sūt ambo in pari culpa. ⁊ hoc verum nisi esset statutus terminus ad deponendum. quia tunc nō valet depositio postea facta. tex. est cum glo. in. ca. pñtium. ex. de. quo casu notarius habet de necessitate scribere diem depositionis. nec sufficit scripsisse diem iuramenti quia quando quid potest valere vna die sicut ⁊ alia non de necessitate debet scribi dies vt nota in. c. abbate. ex. de re. iudi. libro. vj. de quo per bal. l. si quando. columna. iiij. C. de testi ¶ Concordat bal. in. l. vt verborum. C. qui. admi. ad. bo. posse. po. columna. ij. vbi dicit q̄ si datus ē alicui terminus ad probandum q̄ aduersario nō citato non potest producere instrumenta nisi in fine termini. facit que scripsi testis. 6. q. i. super verbo. a iudice datum.[a] 3. pti. ti. 15. l. i.

¶ Qñ sūt p̄bāde excepciōes dilatorie. re⁹. 5. q. a. Et quādo peremptorie reus. 5. q. b. c.

¶ Et qñ dz p̄bare opponēs cōpensatiōz. cōpēsatio. 2. q. f.

¶ Qñ ē probāda exceptio adulterij viro opposita. adulteriū. 8. q. a.

receptorias. v. item quando. in versi. ex quo. et adde quod notatur in. c. ij. de appella. in cle. in glo. nota. Et ipe bal. in. l. si quando. in fi. C. de testi. dicit q̄ instrumenta possūt produci aduersario nō citato. ⁊ hoc quo ad simplicem productionem. sed non quo ad efectuz. i. ad preiudicium probatiōis. fatetur tñ q̄ ex quo talis ꝓductio reperitur i actis ⁊ scriptura producta semper loq̄tur q̄ perse uerantia in ipa productione parte presente vl citato sufficit. ⁊ q̄ ex hoc apparet q̄ procurator faciendo talem productionem nō est satisfactum termino de probando per instrumēta. sed bene est satisfactum termino de producēdis instrumentis. vt per bal. in dicta. l. si quādo. ¶ Infra quantum tempus tenetur spoliatus p bare spoliationem. h. in. c. an sicut. de appellati. ¶ Opponens compensationē infra quātuz tēpus debet debitum probare. vide compensatio 2. q. f. ⁊ que ibi scripsi super v. probare. v. quero vbi. ¶ An post tempus statutum a iudice ad producendum testes vel instrumenta possūt illa produci. vide testis. 3. q. g. super verbo. elapsi. Et. reus. ſ. q. c. super verbo. quandocūq; v. de iure cōmuni. in vsi. quero si iudex.

¶ Datum. quero nunquid simul possit assignari terminus ad probandum actori ⁊ reo. Respondeo si reus consentit certum est q̄ sic Sed si cōtra dicit poterit prius assignari actori q̄ reo: quia mos est iudiciorum gerendus. vt. l. si quidem. C de excepti. et. ff. de feriis. l. in peccuniariis. ⁊ hoc in iudicio ordinario in sumariis autem potentius est officium iudicis. ⁊ propter lites abreuiandas potest simul statuere terminum vtriq; parti quatenus incumbit vt in. c. sepe. de ver. signi. in clemen. Item quando didicit testificata actoris excluderent defensionem rei per testes. tunc debet dari terminus vtriq; parti ne impediatur facultas probationis. bal. l. frustra. in fi. C. de probati. ¶ Nota q̄ productiones et probationes instrumentorū possunt fieri etiam nō data ad hoc dilatione. bal. l. si quando. C. de dilati. Circa hoc vide ē p̄ma. glo. v. si datus est. ¶ Judex statuit dilationem ad probandum pacti exceptionem. deinde statuit generalē dilationē

© Biblioteca Nacional de España

vtrum obmissum probari in speciali possit supleri in generali. dicas q̄ nō. vt in spec. de dilatōni. ſ. videndum. v. ſed attēde de quo per bal. C. ſen. reſcin. nō po. l. peremptorias. colū. iij. ¶ Sed ipe bal. in. l. liber nec ne. C. de peti. here. aliter i predicta q̄one diſtinguēdo refert an ſuper eodez capitulo ſeu eiſdem capitulis ꝛ poteſt iudex hoc facere ſcz ſimul vtriq; pti aſſignare dilationem ad probandum cauſa abreviandarum litium. ꝛ facit qđ notat dy. in. ca. nō liceat actori ò re. iuř. li. vj. Aut ſuper diuerſis capitulis in quibus reperitur ordo per prius et poſterius tunc prius aſſignatur actori q̄ reo. q̄ reus nō eſt facticandus in onere probandi ſi nō expedit vt. C. de excep. l. ſi quidem. fallit i exceptionibus preiudicialibus que ex ordine iuris debent precedere in ventilatione iparum vt dicta. l. liber nec ne. C. de peti. here. et. C. de adulter. l. qm̄ alexandrū. de quib⁹ per bal. in dicta. l. liber nec ne. in fi. ¶ Sed exceptio declinatōnis iudicis dz probari infra octo dies datis a iure. vt ſcripſi reus. ſ. q. a. ſuper v. declinatorias in prin. Et idem de exceptione excōis. quia debet probari infra octo dies datis a iure. archi. in. c. pia conſideratione. de excep. li. vj. ſuper v. probare. ꝛ ibi p eum ſuper v. octo dierum. vide an ſi talis exceptio excōis proponatur in curia. dabitur dilatio ad eam probandam extra curiam. ꝛ ex cauſa talis dilatio octo dierum poteſt prorogari per iudicē vel ceſſabit currere vt ibi ꝛ vide ſpec. i ti. de dilati. v. ſz nūq̄d currūt. ꝛ ibi bal. in additi. ¶ Probatio nō valet nō datis dilationibus ad pbāduz bar. l. crimē. ff. de priua. carce. vide circa hoc ſali. in. l. adulterij. C. ad. l. iull. de adulter.

a ¶ Sexto q̄ro qualř ē. p/bāduū.ª hic potes adaptare oīa q̄ dixi ſ. 2. q. et ſciendum q̄ in criminali

a ¶ probanduū. Sepe contingit in curiſs ciuitatuz vel eporum vel aliorū preſidentiū q̄ ſūt libri in quibus continetur de certis affectibus ſeu reddi tibus qui dicuntur deberi curie vel de extimatōnibus rerū. vel de aliquib⁹ aliſs iurib⁹ debitis curie vel de ſtatutis vel conſuetudinib⁹ ciuitatū vel ſimilibus quero ſi talis ſcriptura nō appareat ſcripta manu publica nec i forma publica an talis ſcriptura ſufficiat ad probandū pro curia. ſ. in q̄one qua curia petit talis affectus. ſeu talia debita vide que ſcripſi ſcriptura. 6. q. e. ſup verbo. aſſerentibus. v. nota q̄ triplex. in verſi. ſecūdo caſu. vel an talis ſcriptura ſufficiat ad pbandum pro aliſs producentibus tales ſcripturas. diſtingue. aut curia vtitur tali ſcriptura contra homines ſui territorij aut contra alios. ſi cōtra alios non eſt ei ſtandum. quia non habet ea que exiguntur in ſcriptura probatoria. ꝛ quia tunc res publica vtitur iure priuati. ſi autem producatur talis ſcriptura contra perſonas ſui territorij in tribus caſibus debet haberi pro publica. ꝛ facit plenam probationem. primus quando ibi talis ſcriptura adeo habetur pro publica quia iter alias ſcripturas publicas cuſtoditur ꝛ cō ſeruatur in loco ad hoc publice deputato p publicos officiales ad hoc deputatos qui in iure appellantur cōmētarienſes. Secundus caſus eſt quando adeo pro publicis habentur pro indifferenter iudices ꝛ alie perſone eis vtuntur ꝛ eis ſtant tanq̄ publicis ꝛ auctenticis. Tercius caſus eſt quando longo tempore talis ſcriptura lecta eſt tanq̄ publica ꝛ auctentica vt videmus in libris poetarum ꝛ philoſophorum qui nullam habent probationem q̄ ab eis fuerūt compoſiti. niſi q̄ ab antiquo pro talibus habiti ſunt. ꝛ tales ſunt ſcripture antique in quibus continentur priuilegia ꝛ iura ciuitatum vel prelatorum vel baronum in ſuis territoriſs ꝛ quo ad perſonas ſui territorij ꝛ robur quod aſſūmit intra territorium ad probandum habet etiam ad probandum extra territorium de predictis per bal. l. exemplo. C. de probatio. de quibus vide etiam late per bal. C. de fide. inſtru. ſuper rubrica. v. viſo de ſcripturis. ¶ Si queris ò in re ſcripturarum que publica manu confecte nō ſūt conſidera q̄ iſte ſcripture fiunt duabus de cauſis. quandoq̄ propter officiuz cui quis aſtringitur. q̄ndoq̄ propter mandatum quod de hoc ſuſcipitur. Circa primum oportet videre quattuor. primo de ſcripturis nūmulariorum ꝛ argentariorum veterum de quibus loq̄tur pretor. ff. de eden. l. pretor. in pn. Secundo de ſcripturis mercatorū ꝛ campſorum noſtri temporis. Tercio de ſcripturis tutorum ꝛ curatorum ꝛ cōmiſſariorum. Quarto de ſcripturis ſociorū ꝛ inſtitorum. Reuertor ad primum ꝛ puto q̄ argentarij numularij de quibus loquitur edictum pretoris preerant certis ſtationibus ſiue locis. ꝛ q̄ habētes inter ſe negociare per modum rationum confluebant ad eos vt rationes eorum conſcriberēt. eſt autem ratio hinc inde dati receptiq̄ cōmemoratio. vt. ff. de eden. l. ſi quis ex argentarijs. ſ. rationem. tales argentarij hodie non reperiuntur. ꝛ nota q̄ libro rationum non creditur niſi per ſingula capitula accepta ꝛ data. ꝛ dies exprimatur. Sed quero iſte liber rationum cuius eſt vtrum ſcribentis in carta ſua. an eorum ad quorum vtilitatem ſcriptura ē cōfecta. dicas q̄ iſte codex rationum eſt ipius argentarij ad vtilitatem eorum tamen pro quibus conſcriptus eſt vt ſcriptis in codice credatur et argentorum officium non erat vere tunc publicum nam non erant tabelliones tamen erant publica aucte. approbati. i. actoritate imperatoris. ꝛ ideo eorum ſcriptu

© Biblioteca Nacional de España

ris ſtandum erat nõ ex auctoritate ſcribentis ſed ex tuitione pretoris. ¶Sequitur videre de ſcripturis mercatorum ⁊ campſorum noſtri temporis. vbi eſt conſiderandum q̃ ſcriptura iporum non eſt aucten tica. quia non ſunt perſone publice. Item non per editum pretoris approbata. quia eorum officiũ non conſiſtit principaliter in ſcribendo. ſed in negocian do. tamẽ propter magnam ſimilitudinem quam ha/ bent cum argentarijs antiquis cum ſcribunt ſuos li bros in forma rationũ non pro ſe. ſed inter alios cre ditur dũmodo ſcripſerunt propter mandatuꝫ quod a partibus ſuſceperint. ⁊ dũmodo iporum ſcriptura habeat diem ⁊ conſulem ſicut debent habere ratio nes hoc verum eſt ſaltim ad ſemiplenam probatio/ nem. ſed quero pone q̃ in libro mercatoris ſeu cam pſoris aliquid reperitur ſcriptum contra ipm. ⁊ ip/ ſe dicit q̃ illud nõ eſt ſcriptum ſua manu nec ſua vo luntate queritur quid iuris: reſpondeo quod quid/ quid in libro apud ſe exiſtente ſcriptum reperitur e/ ius conſenſu. ⁊ voluntate ſcriptum preſumitur niſi contrarium probetur. Quero ſi in libro mercatoris reperitur ſcriptura contra ſe. vtrum etiam pro ſe cre datur. Reſpondeo ſic ſi eſt ſcriptum in forma ratio/ num quia cauſam demonſtrat. ſecus ſi in forma vni us ſimplicis confeſſionis ad obligandum non appo ſita cauſa. vt. ff. de dona. l. nuda. concor. ad hoc. bar to. in dicta lege. nuda ratio. ⁊ bal. in. l. rationes. C. de probati. vbi etiam dicit bal. q̃ rationibus defuncti aliqualiter datur maior fides q̃ rationibus viuentis quia animus defuncti non ita preſumitur corruptus Si ergo non continetur cauſa non probat tamẽ ſuf/ ficit probare cauſam coniecturalem ad probationeꝫ ſcripture vbi alꝫ requireretur apte probatio ſi ſcrip tura non eſſet. vt. C. de proba. l. inſtrumenta. Dubi tatur nunquid ſcriptura iſta facta abſente parte p/ bet dic q̃ in iſta ſcriptura excepto die ⁊ conſule nul la alia ſolemnitas requiritur vnde non eſt neceſſaria preſentia teſtium q̃ intelligo quando eſt confecta in forma rationum que rationes non conſueuerunt fieri niſi aliquo mandante cum igitur preſentia non requiritur niſi ratione conſenſus. ergo ſufficit man datum preſumptiue. ſi autem non eſſꝫ in forma rati onis ſed contineret vnum actum tantum tunc nõ p deſſet ad probandum obligationem ſi confecta eſſet ſcriptura abſente parte quẽadmodum nec ſic amor teſtibus hoc ſatis probatur per. l. aurelius. ℈. fi. C. de libe. cau. Sequitur videre de ſcripturis quorũdaꝫ officialium priuatarum perſonarum ſicut eſt ſcrip/ tura eorum qui ex ſolicitudine officij vtilitatis pri/ uate conficiunt ratõnes ſicut tutor curator et com/ miſſarius vnde ſciendum eſt q̃ in codicibus ſuarum rationum aut ipi ſcribunt per ſe recepta. ⁊ non eſt amplius inquirendum. quia ex contextu ſcripture damnantur. vt. ff. de condi. et de. l. qui ſub conditio ne. et. ff. de admi. tu. l. lucius. ℈. tutele. vnde in recep tis non requiritur cauſa ; ſed in expenſis requiritur ca uſa. vt. ff. de le. i. l. ſi ſeruus vetitus et ideo non recte conficiunt rationes niſi cauſam expen ſarum adiciant nec debent tales expenſe aproba ri in quibus non apparet cauſa ſed quedam p/ feſſio. vt. l. cum plures. ℈. in primis. ff. de admi. tu. In redditione ergo rationum oportet q̃ aſſig net cauſas expenſarum. et ſi ſunt veriſimiles pro bantur per libros ſuos adiuncto iuramento ſi vi uunt. vt. C. de donati. lege. ſi quis pro redemp/ tione. vbi eſt conſiderandum q̃ interdum expen ſe probantur per rerum naturam vt in alimen/ tis. vt. C. de alli. pu. pref. lege finali. Interdum p operis euidentiam vt in hedificijs. vt. C. de ad/ mi. tu. lex q̃ tutores interdum per alias coniectu ras pro motu iudicis probandas quia cum ſint facti non poteſt dari certa regula. vt lege. ius a/ limentorum. ff. vbi pu. edu. de. de predictis per bal. C. de fide. inſtru. ſuper rubrica. columna. xvij. v. ſequitur videre de ſcripturis. ¶Nũquid per teſtes poteſt probari tenor inſtrumenti vi/ de que ſcripſi inſtrumentum. verbo. quero nun quid ille qui. ¶Qualiter probantur expenſe li/ tis. h. in. c. dilecti. de ſo. compe. ¶Item qualiter probantur expenſe quas faciunt executores teſ/ tamentorum. vide executio. 9. q. a. ſup verbo. cõ potum. v. quero nunquid. Et falcidia. 3. q. a. ſu/ per verbo. Inuentarij. v. expenſe funeris. in ver ſiculo. ⁊ ille. ¶Et qualiter probantur fructus percepti ſeu qui percipi potuerunt. vide fruc/ tus. u. q. a. ſuper verbo. expenſis. v. fructus in/ telliguntur. in verſiculo. quero qualiter proben tur. Et ibi in verſiculo. ſequenti. Vide qualiter probentur ſumptus. Et qualiter emphiteota. probabit ſolutionem canonis. vide emphiteo/ ſis. 3. q. a. ſuper verbo. ſolutione. v. an qui alle/ gat. ¶Et libri ſiue ſcripture ſcribe nauis pro/ bant. vt nauicularius. i. q. q. Item an codices ſeu libri rationum quos inter ſe conficiunt ſo/ cij vel inſtitores probent. vide ſocietas. i. q. a. v. ſocij ⁊ inſtitores. ¶Et de codicibus ſeu li/ bris rationum mercatorum campſorum ſeu alio rum vide que ſcripſi edictio. verbo. pone q̃ de/ poſui. ¶Pone q̃ vnum inſtrumentum facit mẽ tionem de alio an per eum probetur aliud de quo facit mentionem. vide que ſcripſi inſtru/ mentum. verbo. pone q̃ vnum. ¶Qualiter pro batur contractus ſimulatus. vide que ſcripſi ſi/ mulatio. verbo. probatur contractus. ¶Qua/ liter poteſt probari rei diſpoſite amiſſio. vide depoſitum. u. q. c. ſuper verbo. fortuitu. ¶Item qualiter eſt probandum pignoris amiſſio. vide pignus. 8. q. b. ſuper verbo. intereſſe. v. ſed ſi creditor. ¶Qualiter probatur inimicicia. vide inimicicie. i. q. verbo. probatur inimicicia. ¶I/ tem quid debet probare allegans caſum fortui/ tum. et qualiter probatur caſus fortuitus. vide

© Biblioteca Nacional de España

que scripsi casus. v. vtrum ille qui. ¶ An est sufficiens probatio absolutionis q excōmunicator cōmunicauit excōmunicato in mensa. vel ecclesia. vide excōmunicatio. u. q. a. super verbo. iniecit. v. item an est.

a ¶ Clara. Sz circa predicta aliter refert ipemet. bal. in. l. ꝛ si seuerior. C. ex qui. cau. v. sexto queritur iuxta hoc. querēs quidam accusauit ticium lege iulia. de vi publica. q fecit violentiam cuz armis deide p bauit iste violentiam sine armis q incidit in lege iulia de vi priuata. vel accusauit aliquem de percussione cuz sanguine probauit percussionem sine sanguine an debet reus condemnari secundum probata an vero debeat absolui secundum narrata. Et tenet vt supra in dicta lege. possessiones. q ex crimine non proposito iudex nō potest punire. Sed dicit q antiqui aduocati hoc tenebant in processu accusationis. secus dicebant in inquisitione propter predictam clausulam que inseritur super quibus omnibus ꝛ singulis. ꝛ ideo q sufficit factum probari absq qualitate. sed ipse dicit q hoc est verum si delictum est probatum per confessionem quia ibi nō curamus formam accusandi vel inquirendi. vt Inno. ex. de confe. c. cum super. ꝛ de electi. c. per inquisitionem. Sz vbi probatur per testes dicit q tūc id quod nō includitur in accusatione nō potest includi in probatione quia eēt impertinēs. Et plus dicit q iste

bus requiritur probatio vt lux clara: a nec sufficit sola suspicio: sanctius est enim in dubijs absoluere noxium q̄z condēnare innocentem. Quādoq̄z tamen presumptio est sufficiens probatio: nam si is cui vir protestatur ter per notarij publici scriptura ne cum eius vxore conuersetur et vxori mandet ne cum eo loq̄tur ꝛ cum ea reperiatur in viri: aut vxoris: vl̄ cōfabulantis domo vel orto extra villam segregatis: poterit ex hac p̄sūptione per virum impugne occidi: licet de adulterio non probetur. Sz si in ecclesia eos sic reperiat tradat eos seorsum custodiēdos ecclesie maiori: vel clericis ibi inter

probationes in alio iudicio nihil probant q̄ fūt recepte lite nō contestata cū alia lege fuerit actum. et i alia videtur esse probatū. de quibus per eūdem bal. in dicta. l. ꝛ si seuerior. ꝛ in dicto v. sexto queritur. iuxta hoc. vide que scripsi accusatio. 6. q. a. super v. designatis. v. q̄ro an sit. in ver si. pe. Et excō municatio. 5. q a. super v. iacēs v. item quid si. ¶ Statutum dicit si quis p̄cusserit aliquē sine sanguine puniatur in decem. si cum sanguie puniatur in centū. Aliquis accusatus est q p̄cussit cum sanguie sed nō probat nisi de simplici percussione an debeat condemnari. Jac. de are. concludit ad absolutionem siue per accusationē siue per inquisitionez proceda tur. vt per eum in. l. possessiōes C. de probatio. Sed sali. cōtra. i l. tutoris. 3. colū. C. ad. l. iul. de vi. publi. seu pri. ꝛ cp. in. l. 3. C. de proba. dicit q si aliquis accusauit aliquem de percussione cum sanguine. vel de percussione de nocte vel de aliquo delicto cum aliqua qualitate que qualitas nō probatur. sed tamē delictū probatur. quia probatur percussio. sed nō cum sanguine vel de nocte q ex illo simplici delicto debet sequi condemnatio. Et idem tenet bal. in dicta. l. possessioines. dicens q est ratio quia de consuetudine accusator nō proponit vnam legem. sed oēm legem q apparet quia dicit in libello per hunc modū peto ipsum puniri secundū formā iuris ꝛ statutorū q̄ libellus procedit de consuetudine vt dicit glo. esse ordinariam. in. l. senatus. ff. de accusati. de iure autem intētata vna. l. ad vindictā alie sūt frustra. In inq̄sitione aūt dicit q seruatur cōtrariū q̄ inq̄rentes nūq̄z inq̄

essentibus: donec iudex pectat eos ab ep̄o: ꝛ recipiat legitime puniēdos secundum adulterij leges. Si autem in alio loco a predictis eos reperiat testificetur coram tribus testib⁹: ꝛ capiat eos atq̄z tradat iudici qui ex hac sola suspitione condemnabit eos. ¶ Item si accusatus de adulterio ideo absoluitur quia eā cum qua dicitur cōmisisse consanguineā allegauit: postea vero repert⁹ sit eam in concubinam: vel vxorem habere: ex hac suspitione damnabitur vt adulter Idē si malicia iudicis absoluit vl̄ a carcere fugit: ꝛ postea ducat eā in vxorē vl̄ cōcubinā. e. ti. l. 12. adulterium. 9. q. b. c.

nn ij

© Biblioteca Nacional de España

runt cõnexe sed diuisim ꝓpter istam clausulã. super quibus omnibus ⁊ singulis intendit inquirere veritatem que ẽ clausula disiunctiua et ideo sufficit alterum probari. Et predicta dicit vera nisi q̃ litas nature remouat factum simplex a naturali esse verbi gratia. si opponitur qualitas noctis aduersatur qualitati diei. Nam impossibile est q̃ idẽ actus momentaneus sit factus de die et de nocte. Et idem in diuersitate loci. ⁊ ideo q̃ hic non cadit condemnatio. quia ipse idem esset sibi contrarius propter impossibilitatem. Et sicut naturaliter patet alie sunt hore diei. alie noctis. vnde differẽtia penes diem ⁊ noctem est non solum in qualitate sed etiam in substantialib⁹. sicut si ego intemptarẽ de decima hora. et ꝓbarem de prima succumberem. etiam si scut intento de vna die et probo de alia. et sic fortius astrigit tempus. et

b ¶Itẽ regulariter fit ꝓbatio ꝑ testes vel instrumẽta. ª3.p.ti.15.l.i. Et q̃q̃ aliter vt dixi s.5.q.a.

c ¶Itẽ si est fama quẽ ĩ lõginq̃s ptibus decisisse oĩbus loci illi⁹ hoc dicẽtibus ⁊ ẽ abñs a decẽ ãnis vltra hoc sufficit heredi ad ꝓbatiõz vt hẽat eius hereditatem. Si autez a modico tpore vt puta a q̃nq̃nio citra vl̃ i tali terra decesserit q̃ leuiter ꝑt certificari tũc req̃rit̃ plena ꝓbatio. e.ti.14.l.14.

d ¶Et nõ solũ per testes: aut instrumẽta sz ꝑ legitimã cõfessiõz fit ꝓbatõ ⁊ ꝑ presũptionẽ vbi ẽ expressũ in lege al̃ nõ. ¶Itẽ per inspectionez iudicis vbi est questio de terminis. (vide supra. 5.q.a. vl̃ inspectiõz matrona ꝛ si cõceditur de virginis defloratione: aut de muliere pregnante. Q̃q̃ ꝑ legis (vide infra. l. pxi̇) inspectionẽ. Q̃q̃ ꝑ duellũ in aliquibus terris. hec probatio iuriũ conuictoribus nõ placet q̃ multociẽs succũbit in ea veritas ac vt̃ sic pugnas deũ tẽptare q̃ nõ lz dicẽte xpõ nõ temptabis dominum deuz tuum. e.ti. lege. viij.

e ¶Quod aũt dixi (.s.supra.l. pxi̇.) ꝑ leges probari allegãtis intẽtionẽ. scias q̃ nõ erit in dominio vni⁹ regis q̃stio dirimẽda ꝑ leges alterius regni nisi inter hoies alterius regni fuerit cõtrouersia sup cõtractu ĩ regno suo celebrato: aut sup re mobili vel ĩmobili illius terre. ¶Itẽ secũdũ leges et foros correctas debẽt ꝓ tract⁹ (i. ciuiles q̃ones) vl̃ maleficia añ correctõnẽ fcã termiari. e.ti.l.fi.

f ¶Preterea scias q̃ matris (vel etiã pr̃is dicẽtis nõ esse filiũ suũ) a seueratio dicẽtis alteris eẽ filiũ q̃z mariti nõ ꝓbat q̃n contra filiũ q̃n hoc non obstante pro filio mariti habeatur nec possz abeo exheredari: nisi tanto tempore vir affuit (s. a cohabitatione ⁊ cõsortio vxoris) q̃ secundum naturam sit suspitio alterius genitũ fore. e.ti.l.9

¶Per quot testes ẽ ꝓbãdũ. testis. 8. q.

¶Quid ꝑt ꝑ familiares ꝓbari. testis. 7. q. b.

¶Que scriptur̃ ꝓbat sufficiẽter. scriptura. 5. 7. 6. q. nauicl̃ari⁹. 5. q. stipulatio. 6. pignus. 7. q.

¶An per scripturam debiti cancellatam repertã penes debitorẽ probat̃ solutio. tabellio. 6. q. g. solutio. 7. q. c.

locus quaz qualitas. vt in capitulo. abbate. de re. iudi. li. vj De predictis per bal. in dicta lege. possessiones. ¶. de ꝓbatio.

¶Si crimen est probatum per vnum testem et per alios fama est ꝓbata et reus pluries torstus nihil est cõfessus an iudex debeat condemnare. vide q̃ scripsi fama v. quid ẽ fama. in versiculo. quero secũdo qualiter. Et ibi in versiculo quero an fama cum q̃tuor versiculis sequẽtib⁹. vid an fama probet.

a ¶Instrumẽta. Et ipse. bal. in lege. contra negantem. in fine. ¶. de lege. acqui. dicit etiam q̃ circunstantia delicti. puta in lege acquilia. dominium vel possessio q̃ requiruntur ex parte agentis. et in adulterio ma

© Biblioteca Nacional de España

trimonium ista bene possunt probari per instrumentum. Et idem quando deliquitur in scribendo quia tunc delictum potest apparere per instrumenta vt in bijs qui sibi ascribunt in testamento sed quando delinquitur extra instrumētū non probat quia i criminali testes ō ponentes debent venire coram iudice ⁊ ab eo interrogari. et quando ciuiliter agitur dicit ꝙ facilius probat crimē per instrumentum vt ibi per eum. de qua questiōe vide que etiaz scripsi tabellio. 3. q. a. super. v. cōtrahentes. v. ꝑmo quero. i vsiculo. pone ꝙ mandatur.

Quero an ō lictum probetur per instrumentum verbi gratia Tabellio facit instrumētum de verberatiōe vel de homicidio. queritꝫ an probet. dicas aut loquimur de delicto quod cōmittitur in instrumēto fabricando vel fabricari faciendo. ⁊ tunc per instrumentum probatur maleficium. quia tunc constat per instrumētum. secus si constat extrinsecus nam tunc directe per instrumentum nō ꝑ batur quod est verum plene tamen facit admiculum. Item est verum nisi sit instrumentum fori puta instrumentum confessionis facti in iudicio vel instrumentum sententie condemnatorie quia per huiusmodi instrumenta legitime confecta bene probatur plene maleficium. facit. ff. de insa. l. qm̄ cum glo. sua. de quibus bal. l. sciant cuncti. C. de probati. colū. pe. ¶ An acta iudicij possunt probari per testes sicut per scripturam. vide q̄ scripsi acta. v. nunquid acta. Et facit ad questionez. s. an obtinent parem vim testes ⁊ instrumenta quā ponit. h. in. c. cum iohānes. ſ. porro. de fide instru.

¶ Quod sigillū facit fidem. sigillum. 3. q.

¶ Qualr̄ ꝓbatur contra iudicē. algazellū vel vsurariū. sentētia. 9. q. c.

¶ Et testes debēt i pñtia ptis iurare ⁊ dicere secrete. iudex. ſ. q. d. sic itelligē qđ dixi. s̄. 3. q. a.

¶ Et qñoqz fit ꝓbatio ꝑ vnū testem. citatio. 7. q testis. 8. q. matrimoni/ b um. 16. q.

¶ Qñoqz fit ꝓbatio per iuramentū. iuramētū. 7 q. impotētia. 3. q. alimēta. 5. q. inuentarium. 2. q. damnum. 6. q.

¶ Qualr̄ ꝓbatur memoria stare vel nō stare. seruit⁹. ſ. q. b. testis. 6. q. d

¶ Qñoqz ꝓbatur verbo pegrini aut socioꝝ eius. peregrinus. 2. q.

¶ Qñoqz plus opat ꝓbatio ꝑ testes q̄z ꝑ iuramētū. ſ. in dupplo dām negati. damnū. 6. q. c.

¶ Septimo q̄ro qualiter datur termin⁹ ad ꝓbandū. scias ꝙ iste termin⁹ est tēporis spaciū a iudice ptib⁹ ad ꝓbandū negata cōcessū et ī. illud tēpus pōt ps testes vel instrumēta ꝓducere. 3. p. ti. 15. l. i. testis. 3. q. 5.

¶ Et iste termin⁹ dz dari a iudice ꝑ tribunali sedēte vtraqz pte presente

¶ Et pendēte huiusmōi termini dilatiōe nil debz nouū ª ī lite fieri nisi sup termini accidētib⁹ vt testiū vel instrumētoꝝ receptiōe. 3. p. ti. xv. l. ij.

¶ Octauo q̄ro quot termini debēt dari ad ꝓbādum. dic ꝙ in ciuilibus tres. ꝑmus de plano. secundus etiam tertius nō nisi de impedimento b

¶ Ut scripsi em phiteosis. 3. q. a. super. v. solutione. v. an qui in versi. sed q̄liter. ¶ De quo latius vide emphiteosis. i. q. sup v. scriptis.

¶ Et scriptura 6. q. l. secus si tutor alibi q̄ in inuentario confitet vt ibi scripsi super verbo. inuentario. Et vide q̄ scripsi. inuentarium. i. q. a. super v. inuentarium. v si beres.

a ¶ Nouum. Et bar. in lege. a filio. ſ. fi. ff. ad trebell. dicit ꝙ si fuit data dilatio ad aliquid faciendum statim ꝙ illud est factuz iudex potest ad vlteriora procedere. et non spectatur ꝙ finiatur dilatio data. Vide que circa hoc vltimum scripsi supra. e. ſ. q. b. super verbo Infra tempus. v. data est. Et infra. 8. q. a. super verbo. impedimento.

¶ Quod bodie etiam optinet verum secundum practicam castelle. vt scripsi. j. 8. q. a super v. iuramento. in fi.

b ¶ Impedimentum. Vide que scripsi dilatio. v. que dilatio requirit. An probationis impedimentum quod potest de facili probari. tunc non sufficit iuramentum: sed debet interuenire qualis probatio vel coniectura impedimenti cum iuramento. aut est difficilis probatio. tunc videtur standum sacramento si persona sit honesta. vel dic ꝙ aut agit de magno preiudicio aduersarij et non statur iuramento.

© Biblioteca Nacional de España

aut non egitur de excludendo iure aduersarij. sed solũmodo de admittendo probante ꝛ tunc stetur iuramento. quidquid autem sit si iudex arbitratur standum iuramento ꝛ defert iuramentum presumitur ratione factum bal. l. quoniam. C. de dilati. ¶ Nunq̃ propter impedimentum feriarum detur noua dilatio. dicas. q̃ quandoq̃ tẽpus est prefixũ litis instantie ꝛ tunc propter ferias non differtur vt. l. ij. in fine. ff. de ferijs. vtile vero tempus non currit tempore feriato. vt. l. ij. ſ. dies. ff. quis or. in bo. posse. serue. adde tamen q̃ si ferie essent repentine et iõ decurreret prescriptio. q̃ cõpeteret in integrum restitutio. vt. ff. qui. ex cau. ma. l. sed ꝛ si per pretorem. ſ. sed si ferie. quandoq̃ tempus est prefixum iudicio iurisdictioni tunc non exhibuntur ferie. Idem si iudici tantum. tamen si iudex ẽ impeditus non incidit in penam. l. i. C. vt omnes tã ciui. interdum terminus est statutus parti tunc aut ad comparendum. aut ad probandum. Si ad comparendum tunc si ferie incidunt in vltimam extremitatem termini differtur iudicium in diem sequentem interdum terminus est statutus ad probandum tũc nõ fit prorogatio propter ferias. Intellige q̃ non fit prorogatio per legem sed debet fieri per ministrum legis propter iustum impedimentum. vide supra. ſ. q̃ b. supra verbo. infra tempus. v̊. data est. de istis per bal. in. l. quoniam. colũ. fi. C. de dilati. Et ei qui nõ probat facto aduersarij infra tempus assignatum ei cursus temporis non nocet vt scripsi Inuentarium. 2. q. 6. super v̊. triẽnium. v̊. licet statuto.

probationis probetur i primo termino. Et si necesse fuerit dabit[a] quartus[a] terminus cum iuramento[b] et probato impedimento quare in aliis terminis probare nequiuit. Sed in criminalibus dantur de plano (intelligas dari de plano parti etiam non petẽti) actori duo: reo tres[c] ꝛ non vltra nisi primo p̃bet impedimenta vt supra. 3. p. ti. 15. l. iij. et vide. testis. 4. q. a.

¶ Proprietas. vide significatio. 2. q.

¶ Procer. vide rex. 17. q. b. 23. q. e. 25. f. scriptura 3. q. g. sigillũ. 7. q. e. vasall[9]. 4. q. a. e. f. g.

¶ Protestatio. vide. alimẽta. 7. q. b. negociorum gestor. i. q. b. i. advicio. 2 q. a. probatio. 6. q. a. adulterium. 9. q. c. inofficiosum. i. q. e.

a ¶ Quartus. Concor. fo. l. l. ij. titulo. viij. l. xiiij. Et hoc intelligas.

b ¶ Juramento. Et etiam de iure cõmuni iudex potest simul assignare dilationes successiuas vt scripsi supra. 7. q. b. super v̊. nouum. in versi. et iudex. licet videntur contra hec. l. partite. ꝛ suprascripta. ꝛ testis. 4. q. a. in fi. ¶ Concor. fo. l. li. ij. ti. viij. l. xiiij. ¶ A. ꝛ facit que ibi scripsi. super v̊. excedat. ¶ Et vide q̃ scripsi dilatio. v̊. que dilatio.

c ¶ Reo tres. Sed tu dicas q̃ veritas est q̃ postq̃ dilatio est concessa ius quesitum est vtriq̃ parti et iõ vna pars nõ potest renunciare in preiudiciũ alterius nõ obstante q̃ res sit integra vel nõ integra. Et est simile q̃ si aliquis impetrat rescriptũ contra me statim quod est presentatũ iudici est cõmune. Et si impetrans renũciare rescripto nõ potest i preiudicium meum vt notat Inno. ꝛ ho. ex. de testi. spoli. ca. ex conquestione. Et p̃t dici q̃ licz reo concedatur vna dilatio plusq̃ actori. tamen actor poterit illa dilatõne vti. f. sup illo articlo super quo data est vt liceat vtriq̃ pti probare respectu illius articuli id quod sibi expedit quantũ enĩ ad alios articulos nulla dilatio pẽdet. vñ nõ p̃t dici q̃ dilatio sit cõis respectu aliorum articulorum simile habem[9]. ff. de iur. l. amonẽdi. de quib[9] p̃ bal. l. petẽde. C. de tẽpo. i inte. testi. colũ. ij. ꝛ vidi ibi cy.

¶ Protestatio. Si fiat protestatio alicui p̃ instrumẽtũ in eodẽ instrumẽto põt ꝛ debet responsio inseri vt scripsi. appellatio. 4. q. c. super v̊. relatione.. v̊. quero vtrũ. in fi. An refert q̃ p̃ testatio fiat in scriptis vel sine. dic aut queritur de consilio ꝛ debet fieri in scriptis vt facilius p̃betur in tempore opportuno ꝛ ita cõsuluit tex. in. ſ. constitutionem. Aut de necessario ꝛ tunc aut tractatur de preiudicio personali seu in personam generando ꝛ tunc fiat in scriptis vt veritas nõ possit calũniari. ꝛ sic i causa graui. vt in auct. si quis. C. ad. l. iull. de adulter. Aut de p̃iudicio p̃sonali nõ tractat ꝛ tũc sume v̊ba. Jac. ꝛ cy. q̃ aut p̃testatio succedit loco actionis ꝛ fiat in scriptis vt. C. de nõ nu. peccu. auct. hãc querelã. ꝛ de anna. excep. l. vt p̃fecti[9]. Aut loco exclusiõis ꝛ tũc scriptura nõ sit neccia. sz volũtaria. vt. l. fi. C. de nego. ges. et. l. scire oz. ſ. oportet. ff. de excu. tuto. de q̃bus p̃ sali. in dicta. l. si q̃s. C. ad. l. iull. de adulter. Et vide q̃ scripsi mun[9]. v̊. quãdo aliq̃s. Et aduocat[9]. 4. q. a. sup v̊. superflua in fi. ¶ De materia protestationis. vide etiam per Jo. an. in. c. cum. ad. ferrariẽsis. de consti. ꝛ ibi etiam per. h. di. i.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Ratio. Nota q̄ in loco gestionis redditur ratio vtilitatis. Sed quid si iste villicus vel administrator non reperitur ibi. an debet ad illum locum remitti. dicas q̄ sic. secundum glo. ꝛ bal. in l. eum qui. C. vbi de ratio. agi. opor. Et vbi quis teneatur reddere rationem rationinj. vide azo. in sūma. C. vbi de ratio. Quero nunquid de fructibus aduēticiorum suorum teneatur quis patre viuo vel mortuo reddere rationē quam pater non petijt. Respondeo q̄ non. quia pacientia patris habetur pro donatione. facit que scripsi. diuisio. §. q a. super verbo. cum patris. v. in fi. ¶ Quero nunquid teneatur reddere rationem de lucro pecculij profecticij. respondeo sic. quia istud lucrum est ingressus corpus peculij quod ē corpus vniuersale ergo tanq̄ cōmune est cum fratribus consignandum. Sed quid si iste peculium dicit esse diminutum et nō augmentatum nunquid teneatur fratribus de mala administratione. Respondeo non puto teneri de leui ꝛ leuissima culpa quasi cōmissa in re quasi propria. bal. in lege. cum oporteat. §. non autem C. de bonis que liber. Nota modum conficiendi rationes ab istis officialibus qui multa recipiūt ꝛ multa transferunt ad alios: debent enim ea que recipiunt scribere a quo receperunt nominatim et ex qua causa. ¶ Item debent scribere cui dederunt nominatim. debent etiam ponere diem receptionis. Si enim ista singulariter nō scripserunt non videtur ratio reddi quia non potest ille cui ratio redditur eam intelligere nec comprehendere si aliquid machinationis in ea habitum est Ratio enim que non potest intelligi non videtur reddi als edi Et hoc verū nisi in expēsis vade minutis in q̄bus stat sacramento administratoris. bar. in l. comperimus. C. d nauicu. seu vancu. li. pj. vide probatio. 6. q. a. super v. pbandum. v. si quer. in versiculo. fina. ¶ Et de iure librorum rationum mercatorum executorum testamēti q̄ aliorum. et de rationib⁹ eorum. vide in remissionibus q̄s scripsi. liber. Et de rationib⁹ q̄s tutor pater vel mater tenet reddere minori. vide tutor. 6. q. a. super v. nō habebit. v. mater q̄. et. 7. q. c. super verbo. reddere. ¶ Et de calculationibus siue rationib⁹ vide. sententia. 6. q. b. super verbo. calculi. ¶ Vide clericus. 3. q. g. ꝛ que ibi scripsi. super v. ordinari. Et patronus. 4. q. o. super verbo. patron⁹. Et que scripsi edictio. v. pone q̄ deposui. ¶ Quid sit ratio. et a quibus ꝛ qualiter ꝛ cui. ꝛ quando vel quotiēs.

¶ Proseneta. vide clericus. 4. q. o. preda. 2. q. r. testis. 7. q. r.

¶ Promissio. vide. rex. 21. q. pōa. 3. q. dos. 7. q. stipulatio. p totū. cōuentio. p totū. pactū. per totū. trāsatio. p totū.

¶ Carta. vide monasteriū. 3. q. sepultura. 8. q. 3. heres. 6. q. falcidia. i. q. substitutio. 2. q. i.

¶ Quadruplū. vide eps 7. q. studiū. 5. q. sentētia 9. q. nauicularius. 4. q. accusatio. 2. q. treuga. 6 q. furtum. 6. q.

¶ Quadragesima. vide. decime. 5. q. ieiunium. 2. q. c.

¶ Quasi castrense. vide: patria ptās. 2. q. f. actor 2. q. f. donatō. 2. q. c. vēditio. 2. q. a. stipulatio. 4. q. e. testamentū. 3. q. a. diuisio. 5. q. e.

¶ Quaseus. vide. decime. 5. q.

¶ Quaternio. vide. prēda. 2. 4. q.

¶ Quadriga. vide. legatum. 6. q. c.

¶ Querella. vide. excōicatio. 2. q. d. patriarcha 2. q. inofficiosum. per totum.

¶ Questor. vide. patria potestas. 4. q.

¶ Quinquagesima. vide. alienatio. 2. q.

¶ Quitatio. vide. stipulatio. 6. q. o. solutio. i. q liberatio.

¶ Raciociniz. vide. clericꝰ 3. q. g. h.

¶ Ratio. vide. consuetudo. 5. q. imperator. 6. q.

¶ Radix. vide. rex. 7. q. domicilium. 3. q. oo.

© Biblioteca Nacional de España

RApina. primo que ro quid est rapina. dic q̄ alienarum rerum depredatio. ⁊ fit palam. sacrillegium. 3. q. a. 7. p. ti. 13. l. i.

a ¶Secundo quero quo tuplex est rapina. dic q̄ triplex. vna q̄m faciunt homines in guerra Alia quam quis de suis vel a lienis (intellige alienis. s. alterius q̄z ipius depre/dantis) qui tenet iniuste facit. Tercia que fit in i/cendio vel naufragio. 7. p. ti. 13. l. i.

a ¶Tercio quero q̄s po/ b teſt petere rem raptam: dic q̄ is a quo fuit abla/ta: vl̄ heres eius: etiaz si erat aliena: vt deposita vel pignorata. e. ti. l. ij. ¶Quis pōt de raptu fe/minarum experiri. vis. 4. q. o. p.

a ¶Quarto quero a quo petetur. dic q̄ a raptore vel eius heredibus Sed penalis actio nō transit ad heredes nec cōtra he redes nisi prius fuerit cō tra raptorem per damni ficatum lis contestata. e. titulo. l. ij.

b Et iste rapiens pōt cōue niri ī. annum vtilē actio ne penali ad rē ⁊ triplū a in quo anno nō cōputā tur dies in quib⁹ iudex nō iudicat: nec quib⁹ ac tor impeditus iusta ratō ne nō potest agere. post annū vero nō potest ni/si ad rem vel extimatiōz ⁊ fructus cōueniri ipe et eius heredes. ¶Latro/nes aūt famosi aut p̄dā/tes in aliena domo: vel loco: pacientur alias pe nas de quibus. furtū. 6. q. a. hec habētur. 7. p. ti. 13. l. 3. vis. 4. q. c.

b ¶Et scias q̄ domin⁹ nō tenetur de serui malefi/cio absq̄ sui culpa facto si vectare nequiuit. sz si seruus quid rapuit tene tur dñs de eo q̄ ad eum peruenit: de alio autem aut faciat emendā vl̄ da bit seruum pro noxa. Si autez liber rapuit absq̄ dñi mādato vl̄ ratihabi tiōe: ipe rapiēs tenetur. Sz si dñi mādato vl̄ rati habitiōe secuta: ipe tñr dñs ac si ipe feciſſz. e. ti. l 4. dānū.. 5. q. c. ¶Quis pōt ō raptu mu lieris accusari. vide. vis 4. q. o. p.

curia vel raſ stro regis quis rapiat vim inferat vel furtū fa ciat tunc nō habita diſti ctione per/sonarum oc cidatur. vt. l i. ordi de to ro per regez Enricuz. era 1307. vide. rex. 25. q. b ¶ Et idez si quis ꝓpter inimiciciam domini ali/quid rapuit eius agricul turi aut va/sallo vel ei⁹ cōmensali. Et si vnde q̄ duplum sol uat nō habz luet in cor/pore vt ho/micidium. 4. q. g. super ō occidetur. ō Item prop/ter. in versi/culo. si aūt. ¶Et si dep/det bestia a ratorib⁹ aut eius instru/mentum sol uet cum vn decuplo. vt scripsi furtū 6. q. b. sup. ō. vt fur. ō. fur bestie. ¶Si penes vnum de p/da aliquid i uenitur tene tur ipe illos qui fuerunt cum eo demonstrare als ipe tenetur ad totam penam. fo. l. li. iiij. ti. iiij. l. xvij. Et ō fu re. vide furtum. 6. q. b. super verbo. duplicatum ō. releuans. et ō. se. Item ostendens predoni que rapuit soluet prede extimatiōz. fo. l. li. iiij. ti. iiij.

ratio sit edenda ⁊ qualiter con/tra eum qui nō edit sit agendū. azo. in sūma. C de eden. S. nanc de edictiōe rōnū

RApina Vide que scripsi. pi rata. 3. q. a. sup ō. pirate. ō. pi/rates.

a ¶Triplum. q̄/ro quam satisfa ctionem de rapi nis suis possint facere p̄dones ⁊ raptores qui in pestiferis socie tatibus cōuer/santur dicas q̄ talia consignan da sunt epis lo/corum vbi fuit facta rapina. et illi debent fide/liter distribuere in redēptionem captiuoz vel in alimēta paupe/rum. ⁊ si filij ta lium delinquen tium essent pau peres possit eis eps aliquā par tem cōcedere a/more dei. Sz de iure ciuili nō sūt dimittēda filijs nec epis sed ap plicantur fisco. bal. coll. x. feu. Et si miles scu/tifer aut homo potens cum ho minib⁹ suis q̄s ex itinera rapu it cuz triplo sol uat. si autem sic rapiens sit ho/mo minoris cōditionis soluat etiam cum triplo. Sz si vnde soluat nō habet luat in corpore. ⁊ super hoc procedatur per viam inquisitionis ⁊ sūmarie. vt. l. ij. ordi. de toro per regem Enricum. era. 1307. et per eum in alio. ordi. de toro, era. 1309. in. l. 13. Sed si in

© Biblioteca Nacional de España

l.16. Et idem conuenitur ad triplum in regalib⁹ locis sumendo hospicium raupam paliam vel aliud. quid rapiendo vt scripsi hospes. v. in regalibus. Et vide que scripsi vis. 4. q. i. super verbo. perdit. ⁊ super verbo. debiti. Et que scripsi. inquisitio. 4. q. a. sup verbo. conduco. ¶ Et idem tenentur colligentes pedagia vel malefactorem exhibere. vt scripsi vectigal i. q. a. sup v vectigal. v. colligentes pedagia. Itē deprædatoꝛ bubulci aut viatoris tenetur domino ad q̄druplum vt fo. l. li. iiij. ti. iiij l. xviij. Et p efractiōe itineris etiam regi tenetur frangentos soluere mor fo. no. c. u8 Et hoc de illo qui nullā habebat de prædādi causam. vt. l. ij. lib. iij. ordi. cur. Si vero aliter rapuit itinera si ē publicus latro occidet ⁊ si nō ē publicus latro

¶Quis tenetur de rapina ª facta mercatoꝛi. mercatoꝛ. 3. q. a.

a ¶Quinto q̄ro coꝛā quo petetur rapina. dic q̄ coꝛā iudice loci vbi fuit cōmissū maleficium vel vbi res est: aut capiens inuenitur. e. ti. l. ij. ⁊ vide. vis. 4. q.

a ¶Sexto q̄ro q̄ est pena raptoꝛis vide s̄. 4. q. b. furtum. 6. q. a.

¶Que est pena deprædātis venientē ad curiam. rex. 25. q. b. c.

¶Et in causa rapine bis iteratur toꝛtura. toꝛtuꝛa. 8. q. a.

¶Et in raptu mulieris īflingitur pena licet effectus non fuerit secutus. pena. 5. q. e.

¶Et potest capi raptoꝛ sine mandato iudicis. captio. 3. q. a.

¶Que ē pena furātis vl̄ rapiētis regis bona. rex. 26. q. furtum. 6. q.

¶Que est pena rapientis in cōmitiua guerre. guerra. 6. q.

¶Que est pena rapientis bona studentis. studium. 5. q.

¶In rapina iuratur in litem. iuramentum. 19. q. vis. 4. q. c. ⁊ per totū. q vide penam raptoꝛis.

¶Raptoꝛ. vide rapina. per totum.

¶Ratihabitio. vide alienatio. 2. q. c. beneficium. 4. q. c. procuratoꝛ. 7. q. c. d. actoꝛ. 2. q. b. et 8. q. sentētia. 6. q. d. matrimonium. i. q. d. dos. 7. q. b. donatio. 5. q. n. negociorū gestoꝛ. i. q. f. pegrin⁹. 4. q. b. vis. 4. q. m. rapina. 4. q. c. regula. 2. q. regula. x.

¶Reptare. vide. rieptū per totum.

¶Receptare. vide. defensio. 7. q. a.

¶Recōciliatio. vide patriarcha. 2. q. cleric⁹. 4.

a ¶Rapina. De hoc vide que scripsi mercatoꝛ. 3. q. a. super v. sic ablata.

¶Ratihabitio. Si ego contraho nomine vnius ⁊ ille ratum non habeat acquiritur mihi contrahenti. vt. C. si cer. pe. l. si absentis quod debet intelligi qd̄ acquiritur mihi sub oībus qualitatibus ⁊ conditionibus cōtrahēdi si persone nominate q̄situm esset. pone enim q̄ accepi fundum i emphiteosim p ticio fuisq̄ descēdētibus vsq̄ ad terciam generationem ⁊ p hoc solui peccuniā ticius non hēt ratum vnde remanet penes m̄ certe ista emphiteosi finitur. finita tercia generatione ticij nominati non finta generatione mea ad quod facit quod notatur in spec. ti. d̄ loca. ¶. nunc aliqua. v. 74. de q̄b⁹ p bal. i. l. multū. colū. 4. C. si q̄s alte. vl̄ si. vide q̄ scrip. ēphiteosis. i. q. a. s̄. v. heredū. v. pater recepit in versi. Item q̄ro. Ex trib⁹ autem cognoscit nuncius. primo ex forma māda

soluet domino ablata duplicata et regi centum morabetinos. fo. l. li. iiij. ti. v. l. vij. et hoc de illo qui aliquam habebat deprædandi causam vt quia deprædati erat fideiussoꝛ vel creditoꝛ. ordi. cur. li. iij. ti. x. l. iiij. Et vide fo. iudi. li. viij. titu. i. l. vj. vij. ix. x. xj. xij. Et vide. e. fo. li. vij. ti. ij. l. xvij ¶ Et custodes itinerum tenentur de raptu per alios ibi commisso. ordi. cur. libꝛo. iij. titulo. viij. lege. ix.

ti si mandatum est ei vt nuncio. Secundo ex conceptione verboꝛum. quia nuncius concipit v̄ba directa in personā dñi. Tercio ex mō acquisitionis si acq̄rit vtilem actionem via obliq̄ actionem. Et ex tribus cognoscitur procuratoꝛ. s. ex forma mandati si habz mandatū tanq̄z procuratoꝛ. Et ex cōceptiōe verboꝛuz si cōcipit v̄ba i ꝑpriā ꝑsonā ad vtilitatē dñi. ⁊ ex mō acq̄sitiōis si acq̄rit vtilē actiōz via obliq̄ ⁊ nō directā actiōz i mediate vt. C. si q̄s. al. vl̄. si. l. cum p eos.

© Biblioteca Nacional de España

vide predictam gloſam. de quibus vide plenius per baldum in lege. multum. C. ſi quis alte. vel ſi columna. v. verbo. modo reuoco in dubium. ¶ Vide recõtentio. i. q. a. verbo. item ſi clericus. ¶ Et vide procurato. 4. q. f. ſuper verbo. rato. et que ſcripſi. 7. q. t. Et regula. 2. q. regula. 10. ſuper verbo. mandaſſem. Et ſententia. 7. q. a. ſuper verbo. nulla. v. i. Et que ſcripſi acta verbo. an acta.

q. eccleſia. 8. q.

¶ Rector. vide ſtudiuz. 5. q. d. rex. 2. q.

Si priores faciunt ſtatutum q̃ omnes cauſe compromittantur tale ſtatutum non habet locum in hijs ꝺ quibus apparet ſententia vel inſtrumentum habẽs vim ſententie ⁊ hoc in generali ſtatuto ſed in ſpeciali ſtatuto de ſpeciali perſona ad compromiſſum cõpellenda non poſſunt facere bal. in. l. i. C. de no. codi. compo. de quo etiam per bar. in lege. poſt rem. ff. de tranſacti.

¶ Rector. Si epiſcopus per priuilegium imperatoris vel regis eſt comes alicuius ciuitatis conſules vel decuriones debent inueſtiri de ipo conſulatu per ipſum epiſcopum als in qualibet ciuitate conſulatus recipitur auctoritate imperatoris. et inueſtitur conſul per nuncium ipſius imperatoris. bal. de pace. conſtan. ſ. in ciuitate. in prin. Sed vide electio. 3. q. a. ſuper verbo. eligere. v. rectores. ¶ Quero vtrum. liceat decurionibus aliquo caſu donare. dicas q̃ ſic. quia poſſunt renunciare bene facientes ⁊ donare aliquid legatis ambaſiatoribus venientibus in ſpecta magnitudine ciuitatis donantis ⁊ eius cui donatur. vide munus. verbo. mulier in loco. in verſiculo. venio ad ſecundum. Sed donare ſine cauſa iuſta non poſſunt. vt in lege. ambitioſam. ff. de decre. ab. or. fa. Et vide. adminiſtratio. v. adminiſtratoꝛ ciuitatis. in verſiculo. quid de prioribus. Et ideo ſi in donando fuerit appoſita aliqua cauſa ficta ⁊ colorata non tamen vera decretum eſſet nullum ipo iure. vt nota ibi in. 2. R. Item quero dici q̃ poſſunt remunerare benefacientes. vtrum iſta poteſtas remunerandi tranſeat ad ſucceſſores vt puta aliquis facit vnum magnum ſeruicium alicui ciuitati tempore priorum ſeu conſulariorum qui ibi tunc temporis erãt ipi non remunerauerunt vtrum ſequentes poſſũt remunerare. Reſpondeo non. Quero poſito q̃ decuriones ipi non poſſunt donare vt dictum eſt. an populus totus poſſit donare puto q̃ ſic q̃ procedit in ciuitate que ſuperiorem non recognoſcit. Quero ad quid decurionum arbitria aliquando habere ſuper bono ⁊ pacifico ſtatu ciuitatis. quandoq̃ ſuper habundantia habenda in ciuitate. quandoq̃ ſuper cuſtodia ciuitatis. quãdoq̃ ſolent habere vt peccunia veniat in cõmuni. et in multis alijs que factorum diuerſitas introducit. ſciendũ eſt igiur q̃ ex vigore dicti arbitrij vel alicuius eoꝝ nõ poſſũt rebãnire niſi hoc expreſſe ſibi pmiſerit ppls qui in ciuitate ſua dicitur princeps. vt. l. relegati. in fi. ff de penis ex cauſa tñ poſſũt debãnire. ſ. ſingulos alios exbãnitos ſi multos deprehẽdit vl demõſtrauit vt. l. nõ oẽs. ſ. a barbaris. C de re. mili. ſe curitatez tñ

¶ Recuſatõ. vide. iudex 7. q. a. arbiter. 8. q. c. litis conteſtatio. 3. q. a.

veniẽdi poſſũt cõcedere ex cã legitima. ſm ea q̃ dicit bar. ff. de publi. iudi. l. is qui reus. ⁊ ſcripſi pena. 6. q. a. ſi v. reuertatur. v. an alius in pn. Item nõ q̃ poſſũt aliquã ſñiam cõdemnatoriã tollere vt. l. i. ſ. fi. ff. de queſti. Itẽ nõ poſſũt executioꝝ alicuius ſñie ſuſpẽdere vltra tẽpus triũ mẽſium nec poſſũt debitoribꝫ dilatiões cõcedere. vt. l. i fraudẽ. ſ. debitoribꝫ. ff. de iure. fiſ. ⁊ ſic apparet q̃ decuriões qui ſuſpẽdũt aliquẽ in tẽpora plioꝝ nõ iuridice faciũt. totus aũt ppls qui i penis p ipm imponẽdis habeꝫ loco pncipis poſſ̃ hoc facere vt dicto. ſ. debitoribus. Item no pñt ex virtute dicti arbitrij vel alicuiꝫ eoꝝ mutare oꝛdies ⁊ regimia ciuitatis. ar. ff. de iure. fiſ. l. bonoris. et. l. ne p tuũ. et. l. aufert. ſ. actiões. q̃ mutare oꝛdies ⁊ regimia eẽt nouũ ſtatutũ ponere. ꝓdicta ꝺa niſi eſſ̃ eis hoc ſpecialr pmiſſũ vt. l. fi. C de vẽ. re. ad. ci. per. li. pj. Itẽ ex vigoꝛe arbitrij nõ pñt aliq̃ ſtatuere q̃ ſit cõtra ſtatutũ. ⁊ ordinẽ factũ a toto pplo a quo ipi auctoꝛitatẽ habent niſi ſupueniſſ̃ aliq̃ cauſa antiq̃ q̃ eẽt ꝺ nouo manifeſta q̃ ꝺ tpe legis cõdite ppls ignoꝛabat. vt. l honoꝛẽ. ff. mã. Itẽ virtute dicti arbitrij vl alicuiꝫ eoꝝ nõ pñt facere ſtatutũ. p q̃ ius ꝓpriũ acq̃ſitũ auferatur l̃ totus ppls poſſit. vt. l. vẽditoꝛ. ſ. cõſtat. ff. comu. ꝓdi. tñ cũ cõceditur alicui arbitriũ intelligitur ſine aliq̃ iniuria vt. l. i. ſ. merito. et. ſ. ſi quis a principe. ff. ne quid in lo. pu. ⁊ iõ ex virtute talis arbitrij nõ pñt aliquẽ debitoꝛem alicuius liberare vel ſimilia facere. Sed an poſſũt iudicibus ciuitatis interdicere iuriſdictionem vel tollere ſuper petitione dictoꝝ debitorũ. reſpondeo ſi quidem iudices nõ habẽt iuriſdictionẽ ab ordine illo ſ̃ magis a maioꝛe cõſilio ipi nõ poſſẽt iuriſdictionẽ illã auferre. ſi vero habent ab ordine illius tunc auferre poſſunt. tamẽ ipſe ordo remaneret iudex. vt lege. vbi abſit. ff. de tu. et tur. da. ab hijs. Et ideo ſi interpellatur ordo a creditoꝛibus ⁊ iuſtitiam non reddit: punietur et tenetur parti ad intereſſe. Item an poſſunt ex vigoꝛe arbitrij alicuius ex predictis imponere nouas gabellas: ſeu vectigalia. et in-

© Biblioteca Nacional de España

intelligas ſuppoſito pro conſtanti. q̄ ciuitas ip ſa poſſet prout poſſumus de facto facere licet ō iure non poſſint vt.l.ij.C. no. vec. Reſpondeo ſi que autez in ciuitate vectigalia ſeu gabelle nō ſunt ſolite imponi ordo imponere non poteſt ni ſi ſpecialiter ſit eis permiſſuz hic enim eſt caſus qui reſeruat⁹ eſt populo qui obtinet vicem p̄n cipis in ciuitate ſua ſicut reſeruatur principi v̄ niuerſali. vt.l.2.et.3.C.noua.vec. Si vero con ſueuerunt ponere gabellas tempore neceſſitatis tunc imponere poterūt. ar.l. vniuerſorum. cum ſq̄. ff. de pig. acti. Item poſſunt homines inſimꝫ habentes inimicicias cogere ad pacem quia per iſtas ciuiles contentiones res publica leditur. Item an poſſunt ex virtute alicuius arbitrij ex p̄ dictis inſtituere nouam guerram. repondeo poſ ſunt pro defenſione ciuitatis ꝛ ſuorum iurium. alſ autem pro recuperatiōe rerum perditarum ex interuallo vel pro inuadendo res aliorum nō poſſunt ſine conſenſu ville. vel maioris conſilij. ar. eius quod nota. per Inno. ex̄. de reſti. ſpo. c. cauſam. ꝛ quod dicit bar. ff. de capti. l. hoſtes. Quero ſi habentes talia arbitria faciunt ſuas p̄ factiones ex quibus inferunt id quod faciūt ad eorum arbitrium pertinere. an hijs prefactioni⁹ bus ſit credendum dicas q̄ ſic. vt.l.fi. ff. de here. inſti. et.l.i. §. ne autem. v̄. ſed ſi in parte. ff. de e⁹ xercito. ſed contra iſtas admittitur probatio in contrarium. Quero quando decretum petitur re ſcindi coram quo iudice hoc tractetur. vide ſu⁹ pra. e. v̄. q̄ a rectoribus in fi. dicas q̄ coram iu⁹ dice ſuperiore. i. coram iudice appellationum ali cuius ciuitatis. vt.l.i. §. ſolent. ff. quando. ap⁹ pe. ſit. ꝛ hoc videtur quando ipi facerent aucte eorum officij. ſi vero facerent aucte alterius ordi nis vel concilij ſibi cōmittentis tunc ſi iſta reci⁹ ſio peteretur iudicis officio. vel iure actōnis tūc coram eiſdēmet. ꝛ coram quolibet iudice equali vel maiori. vt. ff. de im. l. prefecti. Quero quo iu re petatur iſta reciſio. reſpondeo quādoq̄ decre tum interponitur contra certam perſonaz. ꝛ tūc quādoq̄ petitur per modum excuſationis quā⁹ doq̄ per modū appellatiōis. vt.l.i. §. ſolent. ff. qñ. appe. ſit. qñq̄ vniuerſaliter tūc credo q̄ pe⁹ tatur iure actiōis ſcz cōditiōis ex dicta. l. ambiti oſam. C. de decre. ab. ordi. fa. Quero q̄d ſi in in⁹ formatione decreti ſit dictū ſi ꝛ in quātum de iu re poſſit quid importent iſta verba. reſpondeo important ſi de iure poteſt fieri effectualiter. vt. l. in tempus. C. de here. inſti. et. l. hec conditio. ff. de condi. ꝛ demoſ. ꝛ ideo licet aliter teneret ſz deberet reſcindi per iſta verba erit nullum ipſo iure. ꝛ ex hoc apparet q̄ ō predicta nullitate po teſt opponi coram quocunq̄ iudice incidenter coram quo decretum tale proponeretur. Quero an reformationem a decurionib⁹ ipimet poſſint reuocare. dicas q̄ ſic premiſſa in hoc diſtinctiōe po ſita per bar. in dicta. l. ambitioſa. ff. de decre. ab. or. fa. ꝛ ibi de predictis vide per euz. ¶ Decuriones nō poſſūt vendere bona immobilia ſine decreto alſ nō valet venditio. ꝛ emptor perdit precium ꝛ reſtituet rem cum fructibus. caſus eſt bar. in. l. ſi quis. C. de pre. curi. li. x. De rectore ſcolarium. vide que ſcrip⁹ ſi. ſtudium. §. q. a. ſuper v̄. priuilegia. v̄. qui dican⁹ tur. in verſiculo. ſequitur videre. vſq̄ ad verſi. que⁹ ro nunquid per ſolam. Et que ſcripſi vniuerſitas. v̄ quero qui faciant. in verſi. quero vtrū rector. ¶ Et ad gubernationem rei publice vocandi ſunt ſapien⁹ tes vt latius ſcripſi. electio. §. q. a. ſuper v̄. eligi. Ju rati habitatio ſit in ſua parrochia vel prope. alſ p⁹ rochiani alium poſſunt eligere iuratum. vt pet̄. 66. ordi. de medina per regem Johānem. ij. Anno. 1433 Et per eum pet̄. . ordi. de çamora. Anno. 1432. ¶ Nullus niſi vnum habeat officium rectorie Et ſi officium predictum non ſeruat continuando in lo⁹ co officij nullum recipiat ſalarium. vt pet̄. 68. ordi. de medina per regem Johānem. ij. Anno. 1433. Sa⁹ larium dicas niſi in regis aut loci ſeruicio fuerit oc⁹ cupatus vt per eum pet̄. 15. 17. ordi. de çamora. An no. 1432. Et rector qui iudicature vel tabellionatus officium habuerit non niſi vnum retineat. ꝛ alios re nunciet vel vtroſq̄ perdet. vt per eum pet̄. or⁹ di. de toledo. Anno. 1436. Et vide que ſcripſi. offici um. v̄. nec etiam in aliqua. ¶ Decurio habens fili⁹ os aliſs decurionibus non habentibus prefertur. et ipo iure ob hoc intelligitur eorum eſſe prepoſitus. caſus eſt bal. in. l. in albo decurio. C. de decuri. li. x. Et nota caſum ex quo habes q̄ quando vniuerſi⁹ tas caret ſuperiore ipo iure ille qui habet filios itel ligitur eſſe prepoſitus aliorum adeo q̄ de eius man⁹ dato poteſt dicta vniuerſitas congregari. vbi autez eſſent plures qui haberent filios tunc antiquior di⁹ citur eſſe prepoſitus. de quo per bal. in dicta. l. in al bo decurio. quod intellige vt in v̄. ſe. dicam. Et que ſcrip. adminiſtratio. verbo. adminiſtrator ciuitatis. in verſiculo. quid de prioribus. et que ſcripſi par⁹ rochia. verbo. item vtrum parrochiani. Et que ſcri pſi. electio. §. queſtione. c. ſuper verbo poſtulari. v̄ ciuitas peruſina. ¶ Et aduocatus. 3. queſtione. f. ſu per verbo. Juret. v̄. Item rector. Et que ſcripſi po⁹ tens. v̄. potentes. ¶ Vide que ſcripſi. ſubiectio. ver⁹ bo. ſed nunquid ciuitas. ¶ Et que ſcripſi. arrenda⁹ tio. verbo. Judex alguazellus. Et iudex. i. q. a. ver⁹ bo. Judicum nec. et verbo. et huius. Et verbo. et predictorum. Et verbo. priuatur officio. Et. §. queſ tione. a. ſuper verbo. Jurabit. v̄. de officio. Et ſu⁹ per verbo. quinquaginta. v̄. nota q̄. ¶ Et que ſcri⁹ pſi. capitulum. Et que ſcripſi. collegium. Et que ſcripſi. concilium. verbo. Niſi vſq̄. et verbo. In cō⁹ cilio. Et verbo. pro concilio. ¶ Et que ſcripſi. mu⁹ nus. verbo. nullus nulla. et. v̄. quero vtrū. Et que ſcripſi minor. v̄. item nō. ¶ Ad hoc cōcor. q̄ ſcripſi

© Biblioteca Nacional de España

appellatio. ſ. q. a. ſuper v. maiorem. ¶ Non niſi vicinus ipius loci ibi ſit rector vel pretor. vt pet. ordi. de madrid. per regem Johānem. ij. Anno. 1429 de rectore concor. pet. . ordi. de burgos. per eūdem regem Anno. 1430. vide que ſcripſi officium. v. officium publicum. Quod a rectoribus cū iuſtitia: vel ab eorum maiori pte in cauſis concilij cōcordatus fuerit hoc valeat. vt pet. . ordi. de madrid. per regem Joānem. ij. Ano. 1435. vide q̄ ſcripſi. capitulū. q̄ſi per totū. Et cōmune hoc non impediat. vt peti. 15. 24. ordi. de medina p regem Johānem. ij. Anno. 1433. Et vide ibi pet. 72. Sed ſic concordati contradictores iudex audiat. rq̄ iuſtum fuerit decernat. vt per eum pet. . dicti ordi. de madrid. de quo vide j. e. v. quero vtrum. in v. ſi. quero quando decretum. ¶ Rector alterius eiuſdem loci rectoris non ſit familiaris. nec ab eo pēſionem recipiat. vt pet . ordi. de guadalfajara. per regem Johānem. ij. Anno. 1436.

¶ Receſſio. vide que ſcripſi. obligatio. verbo. liberum eſt.

Reconuentio. Si reus declinat iudicem vt eius perſonam quaſi ſuſpectam. vel dicit libellum ineptum niſi finita illa interlocutoria non poteſt recōuenire actorem. quia eſſet ſibi cōtrarius. de quo per bal. in auct. Et conſequenter. C. de ſen. r inter. o. iudi. Quero nunquid in criminalibus habeat locum recōuentio. vide j. 2. q. a. et. b. in. c. ex litteris. de mutu. pe. di. ſ. et glo. i dicta auct. r cōſequēter dicit q̄ ſic quod eſt verum ſi criminalis reſpiciat ciuilem vt q̄o falſi. vt. C. de fide inſtru. l. fi. ſecus ſi non concernit. Nam de ſimplici iuriſdictione ad merū imperium nō contingit prorogatio expreſſa ergo nec tacita. Quero nunquid recōuentus hēt ius cōueniendi. glo. dicit q̄ non. Quero vtrū recōuentus poſſit declinare alſ recuſare iudicem vt ſuſpectum. glo. dicit q̄ non. niſi ex nouis inimicicijs et tunc actor debet deſiſtere a cōuentione. Quero quā do debet fieri recōuentio. vide j. 4. q. et q̄ ibi ſcripſi. r reſpondeo ante litem conteſtatam. vel in conteſtatione. vel ſtatim poſt. quod intelligo. i. anteq̄ de calumnia ſit iuratum vt. l. rem nō. C. de iudi. vel ex aliquo notabili interualo poſt litem conteſtatam.

¶ Recisio. vide. dos. 16. q. venditio. 7. q. reuocatio. per totū. ſolutio. 8. q. reſtitutio. per totum. ¶ Recaualgata. vide. guerra. 6. q.

Reconuentio. primo q̄ro in quib⁹ caſibus fit recōuentio. certe i nō phibitis ciuilib⁹. 3. p. titu. x. l. viij. De criminalibus aūt vide. i. pri. q. quia alſ eſſet cōuentio r nō recōuentio. Quero nunquid liquidato negocio habeat locum recōuentio. dicas q̄ non. nec etiam cōuentio hēt locum. nam ex quo negocium liquidatum non reſtat ferri niſi diffinitiua. vt glo. in dicta auct. r cōſequenter.

¶ De hēnte ius reuocandi domū agēte ſr q̄b⁹dā nō pōt recōueniri. vide actor. ſ. q. b.

a ¶ Secundo quero quo ordine proceditur i cauſa recōuentionis. dic q̄ cauſa conuentionis r reconuentionis ſimul ſūt tractande et determinā/de: ſed conuentio debet preire licet ſit recōuē quia alſ eſſet cōuentio r nō recōuentio. Quero nunquid liquidato negocio habeat locum recōuentio. dicas q̄ non. nec etiam cōuentio hēt locum. nam ex quo negocium liquidatum non reſtat ferri niſi diffinitiua. vt glo. in dicta auct. r cōſequenter. Quero an i extraordinarijs habeat locum recōuētio. vt cū officium iudicis implo ratur. reſpō deo ſic. vt. ff. de vaf. et exor. cogni. l. i. in fine. Quero q̄d i ſūmarijs. dicit Jnno. q̄ nō hēt locū recōuētio ex ō mutu. pet c. i. ſed cp. i dicta auct. dicit r bene. q̄ de cōſimili cā procedit recōuentio. ſed non de cauſa ordinaria. Et vide de hoc glo. in cle. ſepe. de verbo. ſigni. ſuper v. noluerit. ſ. verum. et. h. in dicto. c. ex litteris. Quero nunquid vxor repetens dotez poſſit recōueniri ciuiliter de adulterio glo. videtur dicere q̄ nō in. l. rei iudicate. ſ. i. ff. ſolu. matri. Lu dic q̄ pmmo. quia contingit per iudiciuz dotis: ſecus ſi reconuenitur ciuiliter de alio delicto vt rerum ammotarum. Quero nunquid conueniens poſſit renunciare libello: reſpondeo ſic integra ſecus ſi eſt preuentus per reconuentionem. Quero vtrum clericus agens poſſit reconueniri in foro ſeculari. vide clericus. 9. q. K. Et que ibi ſcripſi. verbo. tanq̄ heres. v. i. et. ij. dicas aut cauſa clerici pertinet ad forum epiſcopi ratione perſone illius clerici aut propter qualitatem ipſius cauſe. vt quia ſpiritualis vel eccleſiaſtica. primo caſu aut clericus agit ex delicto in ſe commiſſo et tunc non poteſt reconueniri. ne detur aduerſario materia delinquendi. Aut clericus agit ex contractu vel ex teſtamento: et tunc poteſt reconueniri. Secundo vero caſu quando cauſa eſt ſpiritualis vel eccleſiaſtica: tun non poteſt ſuper eo reconueniri coram laico nam non poteſt ventilari in vetito examine. etiam ſi conſentiret epiſcopus. aut cauſa naturaliter pertinet ad vtrumq̄ forum vt cauſa mutui: r habet locum reconuentio. aut ad ſolum eccleſiaſticum forum tunc ſecus. vide j. e. glo. v. Item ſi clericus agit ex iure ceſo a laico p̄ ſumitur in fraudem procurare. forum eccleſiaſticū

© Biblioteca Nacional de España

ideo potest recõueniri coram laico. spec. ti. de ce si. acti. ſ. i. v. ex premissis. Et vide glo. accur. ff. de lega. ꝑmo. l. nemo potest. Quero nunquid ꝑ ma lite finita possit super libello recõuentionis ante producto procedi coram eodem iudice. Respondeo sic. vt notat cy. C. qui accusa. nõ po. l. neganda. Quero si petitur executio ĩstrumẽti confessionati habz locum recõuẽtio. Respondeo non. qa habz vim sẽtentie ex forma statuti. z post sentẽtiam recõuẽtio nõ habz locum. Quero vtrũ per modũ recõuẽtionis possit offerre plures libellos. Respõdeo sic. vt. ff de procura. l. oim. z ibi glo. Quero quot sunt species reconuentionis. Respondeo quattuor: de ciuili ad ciuilem: de criminali ad criminalem. Sed tu dicas q̃ proprie loquendo inter criminalia non est proprie reconuentio quia vterq; concludit fisco non sibi. Quero certum est q̃ causa conuentionis z recõuentionis. expeditur per duos libellos principales. ¶ Modo dubitatur vtrum super ambobus libellis sufficiat vna sententia. glo. in dicta auct. z consequenter dicit q̃ sic. q̃ verum est si vna sententia potest a daptari duobus libellis. z patet tali exemplo. agitur contra fideiussorem. fideiussor recõuenit: z petit cessionem iurium. vt. C. de sen. z inter. o. iudi. l. cum eorum. pone petebam centum reconuenit me in quinquaginta potest dicere iudex condemnamus reum in quinquaginta. faciendo cõpensationem hincinde in quinquaginta. pone scolaris conuentus coram potestate declinat forum potastatis z eligit ẽpm vnde agens z scolaris sunt coram ẽpo. queritur vtrum scolaris possit ibi reconuenire agentem. dic q̃ sic. dubiũ enim erat q̃ scolaris magis trahat q̃ trahatur. Sed cy. in auct. habita. in. vj. q. c. ne fi. pro pa. dicit q̃ iste scolaris qui suo priuilegio trahit actorem ad suum iudicem singularem non potest eum reconuenire. nam iudices singulares sũt alterius nature q̃ iudices populares. quod non placet. De predictis per. bal. i dicta auct z cõsequẽter. de q̃bus ibi et vide per bar. de hac vltima q̃one. vide studiũ. ſ. q. a. ſr v. ꝓuilegia. v q̃ro de recõuentiõe. Itẽ an clericus recõuẽtus coram iudice secularis ꝑt appellare vbi nõ possz laicus. z an appellabit ad superiorẽ illi⁹ iudicis z q̃d eõ i laico coram iudice eccli astico recõuẽto h. i. c. si duob⁹. ſ. deniq; de appell. ¶ Itẽ si clericus agit ad recuperanda bona eccliastica alienata si recõuenitur non tenetur

tio maior. Sed in criminalibus [a] ante nõ audit nec expeditur minor do nec maior fuerit discussa nisi intentã minorẽ suaz vel suoꝝ iniuriã ꝓsequatur: tũc enĩ simul vtraq; expeditur. e. ti. l. iiij.

[b] ¶ Preterea scias q̃ ꝓmo oz cognosci de exceptione status a reo dicẽtis se (idẽ si dicit actorẽ esse alterius seruũ vel religiosum aut filiũ familias et q̃ ideo per se in iudicio nõ põt stare) actoris dñz opposita. vel de exceptione (q̃ exceptio si ꝓbetur prius anteq; cogat reus cõuentioni respõde re restituet) spoliatiõis ab auctore facta. sed si p modũ recõuentiõis spoliatio oppõitur simul cũ cõuentiõe tractatur si cõuentio est de spoliatiõe sed si de alia causa: pri⁹ de recõuentione spoliationis tractatur. e. ti. l. ſ. vide. vis. 4. q.

¶ Qualr procurator teneatur cauere de defẽdendo dñm in recõuentiõe. procurator. 7. q. c.

[a] ¶ Tercio quero coram quo tractabitur causa recõuentionis. dic q̃ coram iudice cõuentionis. [b] iudex. 13. q. b. actor. ſ. q. a b. clericus. 9. q. k.

ecclesiam defendere. nec etiam satisdare quando ipse agit alijs de ipsa ecclesia negligentibus. cum hoc ei concedatur alijs inuitis. vt notat Joban. an. post Vincentium. in. c. cum olim. de testi. et a testa. z idez spec. in. ti. de reconuen. ſ. ij. et. b. in dicto capitulo. cum olim. Et circa hoc vide que scripsi ratihabitio v. i. ¶ Vide depositum. u. q. d. e. et que ibi scripsi. Et procurator. 4. q. f. super verbo. mandatum. v. Item non potest.

[a] ¶ Criminalibus. et vide etiã supra. i. q. v. i. i. vsi. ij.

[b] ¶ Cõuentiõis. et bal. in auct. z cõsequẽnter. C. de sẽ. z inter. o. iudi. tenet q̃ i cã appellatiõis nõ hẽt locũ recõuẽtio. z idẽ putat de restitutiõe integrũ nisi i sola reputatiõe. l. i. C. de repu. q̃ fi. in iudi. iz si intẽtet et nullitas videtur sibi q̃ ꝓcedit recõuẽtio. ¶ Sz coram delegato bene ẽ locus recõuẽtiõi vt iudex. 13. q. b. Et coram delegato i recõueniẽdo ꝑt moueri cã stat⁹. glo. z bal. i auct. z cõsequẽnter. C. de sẽ. z iter. o. iudi. ¶ Et coram parib⁹ sup re feudali hẽt locũ recõuẽtio. feudũ 9. q. a. sup v. feudali. v. si cõtẽtio. in vsi. quero vtrũ coram. Et vide que scripsi supra. i. q. v. i. in vsi. fi.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Reconuentio. Et vide supra.e.i.q. v.ij. in versiculo.ãndo debet.

¶ Redemptio. vide que scripsi exhereditio. s. q.c. super verbo. capto.et.e.q.g.super verbo. redimere.Et captiuitas.quasi per totum.

¶ Reddit⁹. vide que scripsi. arrẽdatio.v. dicto facto. Et verbo. preto res. Et verbo. item preto. Et verbo.ꝛ preto res.Et q̃ scripsi fructus.quasi per totum.

¶ Refectio vide que scripsi.locatio.s.q.a.super verbo. habitet.verbo. quero de quibus.in versiculo. quero si tẽpore.ꝛ super v. pro rata.Et super v.reparatõnem. v. item si aliquis. Et. 6. q.c. super verbo. tenetur. v. quero quando dicitur. in versiculo. quero q̃dam. cum duobus versiculis sequẽtib⁹ Et ecclesia.6.q.a.super verbo. reficere. Et opus. s.q.a.sup verbo. tenentur.

¶ Registrum. Qui tenet regis registrum p cuiuslibet littere registratione recipiat tres morabetinos nisi sit concilij littera pro qua recipiat nouem morabetinos a quolibet concilio. de quo latius vide de pet.129. ordi.de segouia per regẽ Johannẽ.ij. Anno.1433

¶ Et vide q̃ scripsi. tabelio. 6. q. v. super verbo registro. Et 7.q.b.sup. v. solidos. v. protho notarij regis.et rex.15 q.g.sup verbo.alio.

a ¶ Quarto q̃ro q̃n̄ dz fieri recõuẽtio.ª dic q̃ statim post lit̃ pt̃. actor. s.q.a. iudex.13.q.b.

¶ Redẽptio. vide alienatio.3.q.rex.17.q.p̃da 13.q.premiũ.2.q.3.captiuus.2.q.3.8.9.alfaq̃c⁹ 1.q.donatõ.3.q. heredi tas.13.q.excõicatio.9.q

¶ Reddit⁹. vide.decie. s.q.a.fructus.1.q.

¶ Referre. vide.sentẽtia 3.q.g.relatio.

¶ Refectio. vide eccl̃ia. 6.q.opus.s.q.a.depositũ.11.q.g.donatio.3.q pignus.7.q.g.b.

¶ Refectorium. vide. religiosus.6.q.

¶ Registrũ. vide. scriptura.3.q.tabelio.6.q.

Regula. pmo quero q̃d est regula. dic q̃ est lex breuiter ꝛ cũ verbis generalibus data. et habz vim legis nisi alia lex ei .cõtrarietur: quia tũc nõ ipa sed lex obseruabitur.7.p.ti.fi.l.fi.

a ¶ Secundo loco q̃onis scias q̃ lex ptite ponit. 36.regulas inter q̃s. prima est q̃ iudex semp dz libertatẽ iuuare: quia est amica nature: ꝛ seruitutem abozret natura.

¶ Secũda est q̃ modus est seruitutis a loco vbi q̃s habitat nõ habere facultatẽ recedendi. Nec ẽ a captione liberatus qui a motis cõpedibus alr̃ a curialibus custoditur.

¶ Tercia. bonoꝝ appellatõne nõ continentur q̃ plus damni q̃z cõmodi afferunt.

¶ Quarta. inſẽſat⁹ nil recte agit ꝛ ideo nõ obligatur q̃ nec cõmodũ nec dãnũ sui intelligit.

¶ Quita. i magna culpa est faciẽs op⁹ q̃d facere nescit: vel sibi nõ q̃uenit

¶ Sexta ex cõsilio. nemo obligatur ᵇ nisi sit fraudulentum.

¶ Septima. dñs malum q̃d fieri vidz nõ vetans cũ posset vr̃ cõsentire.ᶜ

¶ Octaua. eius est nolle cuius est velle.

¶ Nona. nõ punitur mãdato ᵈ dñi vel pr̃is q̃b⁹ tenet̃ obedire q̃d faciẽs illicitũ sz mãdãs punit̃

¶ Decima. ratũ habẽdo q̃ noie meo factũ est habetur perinde ac si a pncipio mandasset.

¶ Undecima. qui potest cõdẽnare põt absoluere Sed q̃nodoq̃ q̃ pt absol

b ¶ Obligat̃ Et vide que scripsi cõsiliũ. 6. q.a. sr̃ v. punit̃. v. cõsiliarij aũt

c ¶ Consentire. de hoc vide que scripsi proditor. 4.q.a.sr̃ v. applicãtur. v. quero an conscij.

d ¶ Mãdato. vide q̃ scrip. mãdatũ. 3.q.a. v. dr̃ia ẽ.

© Biblioteca Nacional de España

uere nō ꝑt cōdēnare: nā si corā ꝑside accuset iudex ordinari⁹ vl̄ comiter corā almirādo nō ꝑt p eū ad mortē vl̄ mutilationē cōdēnari: ʒ ꝑt absoluere. (s. almirād⁹ vel iudex ordinarius.)

¶ Duodecima. nemo in re pōt alij plus iuris dare ꝙm hēt ipe.

¶ Decīa tercia. id ꝙ nostrū est sine facto (aut sine verbis nr̄is) nr̄o auferri non debet

¶ Decima q̄rta. nō facit alij iniuriam qui vtitur iure suo.

¶ Decīa q̄nta. id possumus ꝙ de iure possum⁹

¶ Decima sexta. non dʒ haberi ꝓ firmo qđ calore iracūdie fit nisi pseuerātia seq̄tur. Licet a culpa diminuat tñ a pena nō excusat si i alteri⁹ vituperium quid fecit vel dixit iracunde.

¶ Decima septīa. nō dʒ locupletari q̄s iniuste cū iactura aliena.

¶ Decima octaua. alterius culpa alteri nō pcipi nocere nō debet.

¶ Decima nona. malefactores ⁊ cōsiliū dantes ⁊ occultatores: pari [a] pena puniuntur.

¶ Vigesima. faciēs quid iudicis mādato cui obedire tenetur nō videt mala intentione facere.

¶ Vigesima ꝓma. q̄ occasiōʒ damni dat damnū [b] dedisse videtur. Et damnū quod quis culpa sua sentit sibi debet non alij imputare.

¶ Vigesima secunda. tacens non fatetur sed nec negare [c] videtur.

¶ Vigesima tercia. beneficium nō confertur inuito.

¶ Vigesima quarta. scienti ⁊ permittēti non fit dolus.

¶ Vigesima quinta. superflua non vitiant scripturas.

¶ Vigesima sexta. priuilegium psonale nō transit ad heredes.

¶ Vigesima septima. priuilegia recipiunt largam interpretationem volūtate persone [d] contenti⁹ inspecta.

¶ Vigesima octaua. iure naturali ad quem spectat rei cōmodum spectare debet ⁊ damnum.

¶ Vigesima nona. qui in alterius loco succedit iustā habet causam ignorandi an ꝙ ab eo petitur iuste petatur.

¶ Trigesima. bonus homo intelligitur iudex ordinarius.

¶ Trigesima ꝓma. sñia q̄ trāsiuit in reʒ iudicatā pro veritate accipitur.

¶ Trigesima secūda. semel malus semper presumitur malus donec probetur contrarium.

¶ Trigesima tercia. ius sāguīs: lege vel pacto tolli nō pōt: licet successio possit

¶ Trigesima quarta. aliud est vendere aliud vendenti consentire: quia vēdens tenetur de euictione: alius non: nisi precium recipit venditionis. sʒ cōsensus solus operatur vt consentiēs pdat ius ꝙ in re vendita habebat.

¶ Trigesima quinta. nō debent leges fieri nisi super frequēter accidentibus.

¶ Trigesima sexta cōsiderāda sūt noviter facta q̄ ꝓmoda afferāt anteq̄ʒ ab antiquis que pro bonis habita fuerūt recedatur. 7. p. ti. fi. l. fi.

a ¶ pari. Et que scripsi. homicidium 5. q. f. sup. v. consiliū. v. an persuadens. in vsi. quero an in casibus. Et furtum. 4. q. a. super v furi.

b ¶ Damnū. vide damnū i. q. super v damnū. v. i. ⁊ in. c. damnū. q. de regu. iur. li. vj

c ¶ Negare. vide executō 10. q. a. sup. v. religiosus v. quero lacius. in vsi. quero an religiosi.

d ¶ persone. Et vide rescriptū. 3. q. a. super v. rescripti. v. i. Et priuilegium. 6. q. a super v. interpretādū.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Registrator. vide que scripsi registrū.

REgina Regine pro prandio soluantur. 800. mor. ¶ Et principi soluantur. 600. mor. vt lege. 138. ordi. de segouia p regem Johannem. ij. Anno. 1433. de iure tamen antiquo. pmogenito nō soluantur nisi q̄dringinta moraba. vt scripsi rex. 23. q. b. super verbo. succedit. Sed tene quod in dicta lege. 138. dicitur quia posterior. ¶ Sed a loco vbi regina accedit si ibi stat rex non recipiat prandium. Nec princeps a loco vbi stet regina. vt. e. ordi. de segouia. lege. 136. Adapta que circa predicta scripsi. rex. i. q. a. v. regi p prandio. ¶ Vide que scripsi. rex. 4. q. a. super verbo. contractum. et. 15. q. p. super verbo. hospicio / narium. verbo. et regine. hospicionarius. Et. verbo. item regine vel principis. Et. 21. q. c. super verbo. maledictis. verbo. et predicta. Et sigillum. 6. q. b. super. verbo. non sigillet. verbo. sub officij. in. v. et idem. Et iudex. 6. q. a. super verbo coram quo. verbo. rex vel regina. ¶ Regina eadem quā rex habet priui legia. vt. ff. de legi. lege. princeps. ℈ augusta.

¶ Registratoꝛ. vide rex. 15. q. patria potestas: 4. q. sigillum. 6. q. b. 7. a.

¶ Regnum. vide. rex. 15. 17. 23. q. captiuus. 7. q. sigillum. 7. q. iuramentum. 9. q. vectigal. 5. q. proditoꝛ. 3. 4. q.

REgina. primo queꝛro q̄liter debet populus reginam et suos domesticos tractare. scias q; faciens cum ea vel ei cōsulens adulterium est proditoꝛ pena regem occidentis afficiendus. Et non seruans ei honorem [a] quem regi seruare tenetur ea pena afficitur q̄ regi si nō seruaret plecteretur. 2. parti. titulo. xiiij. l. i.

b ¶ Et scias q; rusticitas ē recte intelligenda nō intelligere. falsitas autem est eis iniuste operari. et quacunq; istarum filiaꝫ regis stupro maculans: vel consanguineam. (s. a regis) occidet. Et si haberi nequit exulet. perpetuo bonis amissis: si i domo regine ostuprata moꝛetur. et talia consulenti oculi extrahantur cum bonoꝛum amissiōe sed si extra domū regine est arbitrarie punietur. Sed aliquam preditarū violenter ostuprans est .pditoꝛ. e. ti. l. ij.

c ¶ Jtē rept⁹ faciēdo i honesta vl̄ facere volēdo: dñe aut domicelle ī regine domo ex q̄b⁹ ipa de coꝛruptiōe īfamat vt aleuos⁹ occidat. ⁊ si non repiat exulet ⁊ remaneat cōsāguineoꝝ īfamate inimic⁹ si ē honoꝛat⁹: si aūt ē minoꝛis cōditiōis occidetur. ⁊ si nō repiatur perdet medietatem bonoꝝ. e. ti. l. iij.

d ¶ Preterea carnal̄r cognoscens ī domo regie furticē aut aliā q̄ncūq; ibi existētē cā furicij: occidetur. ⁊ si nō iuenitur pdet medietatē bonoꝝ. Sz si cū nutrice filiū regis ab lactāte aut cū regie secretaria q̄ vulgari dr̄ couigera q; custodit pānos vl̄ archas regie: ē vt pditoꝛ occidēd⁹ ⁊ medietatē bonoꝝ perditurus: et si reperiri nequeat exulaturus: ⁊ oīa bona amissurus. e. ti. l. viij.

¶ Scdo q̄ro an ptrahēs matrimōiz cū regia efficit̄ rex. vide rex. 4. q. a.

¶ Rei vēdicatō. vide actoꝛ. 4. q. pbatō. 2. q. dol⁹. 7. q. e. iuramentū. 7. q. d

¶ Relegatio. vide cleric⁹. 5. q. sacrilegiū. 5. q. rex. 13. q. q. patriaptās. 4. q. vasallus. 4. q. vectigal. 6. q. falsitas. 5. q. homicidiū. 4. q. damnū. 6 q. luxuria. i. q. pena. 2. q. 6. exilium per totum. deportatio. per totum.

¶ Relatio. vide sententia. 3. q. 9. clericus. 4. q. b. f. rescriptum. 3. q. e. f. 9. l. papa. 3. q. d.

¶ Relegatio. Vide que scripsi bannitus. ⁊ que scripsi. expulsio.

¶ Relatio. Et iudex. i. q. a. v. coram regis

a ¶ honoꝛē. Ad hoc facit que scripsi. vxoꝛ. verbo. reuerencia que.

© Biblioteca Nacional de España

Religiosus. Ingressus monasteriū post ingressū nō pōt confitere se recepisse dotē ab vxore nec assignare sibi dotē. oportet ergo mulierē in iudicio expiri ⁊ probare. hoc tenet spec.ti.de sta.mona.v. hoc aūt. Itē si iste exorserat vsuras.⁊ añ ingressū nō ordinauit de restitutiōe vsurarū.post professiōem nō pōt ordinare de restitutiōe ipaz qz inter extraneos nihil pōt. Ita tenet spec.ti tu.ō sta.mona. qz post ius quesitū monasterio monachus i preiudicium monasterij nil iuris potest. nisi forte de consensu abbatis: vel capīi qz eis cōscientiē tibus equū est predicta p bal. aūct. si qua. j. colū. i. C. de sacro san. eccle. ¶ Et vide q̄ scripsi. heres. 3. q. b. sr̄ v. collegiū. v. quero an io qō. Et q̄ scripsi testamentū. 3. q. d. sr̄ v. residuum Et ibi v. si monachus. vsī. nota q. vide q regula beati francisci est prohibita glosari. ¶ Et q̄ scripsi. executio. 13. q. a. sr̄ v. coget. v. heres. et honoratus. in vsī. quero papa. Et votū. 2. q. a sr̄ v. necessarie. v. item si voues. et. e. q. b. sup v custodiendū. v. fi. Et iuramentū. 4. q. a. sr̄ v. matrimonialis. Et depositum. 8. q. b. sr̄ p. protestāte. in fi. Et actor. 2. q. c. super v. cōuenitur. ¶ Et circa religiosum vide. 64. q̄ones inhabiles. per spec. li. iiij. ti. de sta. mona. ¶ Et monasterium q̄ si per totum. Et patria potestas. 4. q. o. sup v. epalis. v. clericatus. in prin. Et sepultura. 4. q. f. super verbo. sepulturam. v. Item religiosi. Et super verbo. quartam. v. an de omibus. in vsī. quero vtrum monasteria. cum tribus versiculis sequen. ⁊ in versi. quero si quis. et versi. quero quidam hyspanus.

a ¶ Non habere. Utrum ingrediens monasteriuz potest aliquid sibi reseruare. glo. dicit q̄ nō. i auct. Ingressi. C. de sacro sanc. eccle. quia debet viuere sine proprio. xij. q. ij. c. nō dicatis. ⁊ hoc verum tam i proprietate q̄z in possessione q̄z in vsufructu q̄z i ius vtendi. sed in quādam detentionē ⁊ vsūfructum donec abbas consentit potest fieri ista reseruatio. nam etiam post ingressum monasterij pōt abbas pro bono pacis hoc p mittere. vt nota in. c. non est obligatoriū. de regu. iuf. in. li. vj. in mercurialibus. ⁊ intelligo simplicē reseruationē factam in vsū facti. nam quod determinate facit presumitur factum licito modo abbas tamē si vult pro libito potest auferre postea quia nō est ei ius q̄situm de honestate. debet tamen promittere. et ita seruatur de consuetudine. Et vtrum impossibilis reseruatio vicit ingressum. glo. in dicta auctentica. ingressi dicit q̄ non. Dicas q̄ siue fiat simpliciter vel sub condītione. vt si dico liceat mihi tenere talem fundum in proprietatem: vel protestor q̄ volo profiteri hoc pacto ⁊ non aliter non vicīat ingressum ⁊ hoc est speciale fauore religionis. ⁊ hoc si ista verba nō fuerunt prolata in ipo ingressu: sed ante puta in tractatu Item quid de oblatis qui nōn faciunt professionem. Dicas aut offerunt se ecclesie seculari et retinent proprietatem: aut monasteria ⁊ tunc refert aut totaliter mutauit seculum et renunciauit seculo ⁊ equiparatur monachis. aut non mutauit seculum sed retinent vxores et equiparantur laicis secularibus. de quibus per bal. in dicta auctentica. Ingressi. C. de sacro san. eccle. columna. iiij. ¶ Quero an io qō dicitur q̄ ingressi monasterium dicant deo se ⁊ sua habeat locum in his que ingrediuntur ordines mēdicantium. et vt intelligas vocabulum. dicas q̄ mēdicantes dicuntur illi qui non habent proprium in diuiso. i. singulariter nec in cōmuni. i. collegialiter.

Religiosus. ṗmo q̄ro q̄s dicitur religiosus. dic q̄ is q̄ relicto seculo aliq̄z religiōz intrās ṗmittit eiꝰ obseruātiaz pro dei seruicio Et dr̄ religiosus siue regularis q̄ si ligatꝰ seipm subiciens obedientie maioris vt sūt monachi seu canonici regulares. Alij aūt sūt q̄si religiosi sine regla vt sig nū eoz recipiētes ⁊ i domibꝰ ṗprijs ⁊ de suo viuētes. ⁊ isti nō hñt tantā sicut supiores īmunitatē i. p. ti. vij. l. i.

a ¶ Scdo q̄ro q̄d dz ṗmittere religiosꝰ (s. pfitēs) dic q̄ opz q̄ ṗmittat p priū (vide ī. e. q. b. et. 6. 4. a.) nō hr̄e castitatē ⁊ obediētiā suo maiori obseruare. Nec ī istis pt papa dispēsare Et dz ṗmittere p scriptūrā in manu maioris illiꝰ monasterij abbatis vel abbatisse vl prioris aut poteste. e. ti. l. ij. vide votū. 2. q. b.

b ¶ Et si ṗprium tenuerit punietur vt ī. dicet. 6. q. a. ⁊ cum ceteris nō cōmunicabit in altari nisi peniteat in mortis articulo cōstitutus. Pōt tñ de sui maioris licētia ratiōe officiū ṗprium. (vide s. e. q. a. et ifra. 6. q. a.) tenere. e. ti. l. xxiij.

© Biblioteca Nacional de España

ꝛ dicas ꝙ bona istorum nō acquiruntur tali cōuen/ tui vel ecclesie quam ingrediuntur sed postꝫ sūt ꝓ fessi bona vacant eo genere vacationis que ꝓ mor/ tem naturalem vnde aquiruntur venientibus ab in testato. ꝛ fiscus est post oēs. Si aliquis instituit fra tres minores si bi heredes ꝛ sub stituit eis testa/ mentum icipit a substituto. qr fratres minores habētur ꝓ nō scriptis. ꝛ si testatoꝛ nō dedisſ eis substitutum venirent veniē/ tes ab intestato Item per fidei comissum vni/ uersale heredi/ tas nō pōt reli/ qui fratribꝰ mi noribꝰ. quia fi/ dei cōmissarius vniuersalis he/ res est i effectu. Quero si qui/ daz instituit fra tres miores hoc adiecto ꝙ debe rent vendere he reditatem ꝛ con uertere in neces sarios vsus eorum an valeat ista dispositio. bar. di/ cit ꝙ non valet quo ad primū caput essendi heres. sed quo ad secundum vt vendantur ꝛ cōuertantur in necessarios vsus eorū an valeat ista dispositio. bar. dicit quod nō valet quo ad primū caput essendi he res. sed quo ad secundū vt vendantur ꝛ cōuertantur in necessarios vsus fratrum dicit ꝙ valet. ego cōtra rium dico. licet singularia relicta valeant que vendā tur ꝛ cōuertantur in necessitatibus fratrum. Sꝫ po/ ne ꝙ fratres minores instituuntur sine designatione alicuius modi. sed apponitur clausula si nō valet iu re testamenti. valeat iure codicilli. an valebit in per sona eorum dicit bar. ꝙ sic. quia videntur rogative nientes ab intestato vendere ꝛ in necessitates licitas vertere moderate tamē. Sed tu dicas contrarium. I/ tem quero nō potest relinqui fratribus. an possit re linqui ecclesie fratrū minoꝝ dicit bar. ꝙ sic. ꝛ idez si relinquitur altari minoꝝ vel guardiano altaris qr in istis eccl'ia repūtatur. Sꝫ tu dic cōtrariū esse verū. et premissa intelligas de relictis vniuersalibꝰ. venio ad relicta ꝑticularia ꝛ ꝑmitto q̄ttuoꝛ casus ad euidētiā nā qñꝫ aliq̄d legatur fratribꝰ exꝑsse ad vsū licitum tūc valet legatū nō vt hēant actiōz: sꝫ vt officio iu/ dicis executioni mādetur i locū deficiētis actio/ nis. ꝛ est spāle qr fūdabitur processus sine peti/ tiōe Interdū legatur fratribꝰ ad vsū illicitū hoc expresso. s. lego fratribus fundū ad cōducendum vel ad colendū. tūc istud legatū tanꝫ turpe est nullū. Inter dū nō expi mitur vsus. sꝫ tacite itel ligitur ꝓp/ ter cōditiōz psone. puta si testatoꝛ mandat sim pliciter fieri aliq̄d alicui fratri nā in/ telligitur ad necessitatem eiꝰ. Interdū nō exꝑmitur nec tacite in est vt si fra/ tri ceco lega t̄ biblia nā vsus ad quē legatur non cadit i isto le gatorio tūc istud legatū nō valet. Itē relinq̄tur frī bus minoꝛi/

a Tercio quero qualis debet esse religionē ingre diens. scias ꝙ nouiter i/ gressus dicitur nouicius ꝛ vt profiteri possit de/ bet habere mascul⁹ q̄/ tuordecim annos. femi/ na duodecim. ꝛ ante nō valet professio ab eis fa cta: si tamen post hanc e tatem profitentur vel ꝓ annum ibi steterint non poterunt amodo resili/ re. Si vero parens tales in ordine posuit exire nō poterunt donec vigesi/ mū quintū (siue sit mas/ culus siue sit famina q̄ lꝫ per vnum annū postꝫ sue etatis cōpleuerit du/ odecimū annū in ordie steterit nō videtur profi teri in casu isto cū parēs eam in ordine posuit vt dicitur in littera) annuꝫ ingrediantur: ꝛ tunc per maiorē iterrogent an re manere vellint: ꝛ si vellit nō possūt postea resilire si aūt nollint possūt im/ pune exire. e. titu. l. iiij. adde hic que dicam in/ fra. s. q.

Tan pōt nouicius i ab batem vl' priorē assum/ mi. electio. ſ. q.

bus aliq̄d ānuum. q̄ritur vtrū valeat. bar. dicit ꝙ valet nō vt fratres ꝑcipiāt. sꝫ vt executiōis te stamēti hoc ānuum vēdāt ꝛ in necessitates fra/ trū cōuertātur. sꝫ tu dicas ꝙ nō valet. Itē quidā legauit vnū palatiū frībus minoribꝰ vt ibi cōs truāt eccl'iam istud ē impossibile qr nō pñt cōs/ truere noua loca. q̄ritur vtrū istud palatiū debe at vēdi ꝛ in elemosinis eoꝝ cōuerti. bar. dicit ꝙ sic. Sꝫ tu dicas cōtrariū. Juꝛ hoc q̄ritur frēs mi noꝛes edificant vnū magnū edificium vtrū ꝑ os sit eis legari. q̄d̄q̄ expeditur i illo hedificio. di/ cas ꝙ cū tales edificatiōnis dicāt potiꝰ aiosi q̄ pij' ꝙ legatū i tā excessiua q̄ntitate nō valeat. sꝫ restringr̄ ad moderatā q̄ntitatē. Si āt legat ꝑ re fectiōe tūc ois q̄ntitas ē moderata. sup flue āt ex pēse nō includūt sub noie pietatis. de ꝑdictis oi bus vide p bal. i auct. ingressi. C. de sacro sanc. eccle. vide legatū. z. q. a. sr̄ d. legari. d. ꝛ scias ꝙ. An hereditas monacho delata possit acq̄ri mo/ nasterio sine facto monachi. hec q̄o dependet ex hoc articulo ptās q̄m hēt abbas i monachū eq patur ptāti q̄m hēt pr̄ i filiū vel ptāti q̄m habz dñs i seruū. qr pr̄ pt adire nolēte filio dñs do nō

© Biblioteca Nacional de España

dico q̄ equi patur ptāti p̄ne. ⁊ sic factum ipsius monachi nō req̄rit. hoc tz. Jo. an. in c. in p̄tia. ex̄. de p̄bati et aī. 18. q. i c. i. tu dic vt dicit bal. i. l. i. C. q̄ admi. ad bo. po. possūt. ⁊ de p̄dictis per bal. i. l. cū p ponas. C. ō here. isti. co lū. iij. Et vide q̄ scripsi. testamētū. 3 q. 9. sr̄ p̄. residuū. Sz de iure fori vr̄ cōtra fo. l. li 3. ti. 6. l. u. q̄m reperies testamētū. 3 q. 9. sr̄ p̄. religionē. ⁊ sup p̄. residuū. i p̄n.

a ¶Ingressu. q̄n recipitur aliq̄ monial' i mon̄sterio nō ē licitū p ingressū dare monasterio aliquā pecunie q̄ntitatē q̄ ess̄z simonia. Sz si liberal'r offerat' sine pacto bn̄ p̄t recipe amore dei. 32. q. 2 c. nō oēs. et bal. in. l. si quēquā. C. de episco. et cle. vide que circa hoc scripsi symonia. 3. q. i. sr̄ p̄. comitunt.

b ¶Abscedere. si incressus religionē erat talis q̄ nō pot'at facere

a ¶Quarto q̄ro an est licitū q̄d dare p religiōis ingressu.ª dic q̄ nō: al' dās ⁊ recipiēs in strictiorē religiōz ponētur dato dā/ti restituendo. e. ti. l. 22. vide symonia. 4. q. i. k.

b ¶Itē dās aut recipiēs p̄ p̄oratu grādia aut admi b nistratiōe monasterij p̄cium ab officio eccl'iasti/co separetur. e. ti. l. 23.

a ¶Quīto q̄ro q̄nto tp̄re oz stare nouici9 ad expi endū ordinē. dic q̄ sta/re oz ī dicto hitu p̄ ānuz ad expiendas ordis aspitates ⁊ adiscēdas cōsuetudines. nec oz añ q̄ di/xi s̄. 2. q. a. p̄mittere si tñ p̄mittat añ vz. Et ī. annū illū p̄t libere relic/ta abscedere b nisi añ fuerit p̄dicta p̄fessus: tūc eī nec exire p̄t ip̄e nec p̄ alios expelli. e. ti. l. 3. vid q̄ dixi s̄. 3. q. vide ī. 8. q. c.

a ¶Sexto q̄ro q̄l'r oz religiosus viuere ī regl'e observātia. p̄o scias q̄ non debēt monachi lineas īduere camissias nec ī ecclesia: refectorio: dormitorio: vel claustro: loqui sz ī locis alijs p̄m cōsuetudinē ordinis. Nec p̄o p̄riū q̄d tenere al' aufferetur eis ip̄is a monasterio expulsis: nec reducentur nisi secundum suam regulam penitentia perac

ta. Si autem p̄prium mortuo inuenitur in dā nationis signuz extra ecclesiam in stercore vel loco villi cum inuento se/peliantur. e. ti. l. xiiij. Et vide supra. 2. q. pecculium. 4. q. a. et. 5. q. b.

b ¶Et cistercienses qui relicta via pau/pertatis promissa: castra: villas: iurisdictiones: atq̄ ecclesias: decimas: oblationes vsurpant: non gaudent priuillegijs indultis eis a papa p̄e textu paupertatis. Item alterius ordinis monasteria ad cistercienſem ordinem conuersa vendant talia si habent ⁊ emant p̄edia plana: vt in paupertate tanq̄z cistercienses viuant. e. ti. l. xxvij.

c ¶Item non debent monachi in refertorio comedere carnes: sed possunt in infirmitate ex causa rationabili cessante fraude q̄ paucis in refertorio dimissis ceteri extra comedere carnes p̄esumunt. e. ti. l. xv.

d ¶Item non permittat abbas monachum alicubi: vel religiosum: sine aliorum fratrum consortio morari: vt societate confortatus contra hostes anime. s. mundum: carnem: ⁊ diabolum: valeat pugnare: al' priuabitur abbatia. e. ti. l. xxiiij.

e ¶Et scias q̄ vita canonicorū regularium in p̄prij abdicatione: castitate: ⁊ obedientia: ⁊ in nō recedendo sine licētia a claustro: ⁊ in cōmuni dormiendo capitulaq̄z celebrando: ⁊ a correctione nisi sit īmoderata non appellando: cō cordat regule monachali: quia vterq̄z tenetur ad eorum obseruantiam: differunt tamen in habitu ⁊ comestionibus in quibus largius viuunt canonici: et

© Biblioteca Nacional de España

possūt ex causa segregatim hītare. monachi uero nequaq̄.e.ti.l.30.

f ¶Et si monachus a grāgia seu a comē daria cum redditibus recedat mōeat eum ep̄us ut reuersus ad monasteriuz in eius comodum resarciat ablata: al' notificet abbati: qui si neglexerit eū ad reuertēdum compellere tunc ep̄us euz officio ꝛ beneficio suspendat donec redierit.e.ti.l.31.

g ¶Et dicitur monachus grece cōseruator latine: velvn⁹ solus ꝛ tristis. Et talem in dei seruicio exhibeat famulatuz q̄ nomen sit consonum rei: qz est quo ad mundum mortuus et quo ad deuz viuus.e.ti.l.29.

a ¶Septio quero an religiosus de vna religione potest trāsire ad aliam. dic q̄ ante p̄fessionem potest ad aliam leuiorem. si tamen cum intentione seculi dimittendi fuit ingressus licet nō p̄fessus nō potest postea vxorē ducere: immo cōpellitur aliquā ingredi religionem.e titulo.l.5.

b ¶Professus autez uel clericus petita licentia licet nō obtēta a suo maiori potest ad strictiorem cōuolare. Licet ep̄us nō posset sine licentia pape religionez intrare.e.ti.l.9.votum.3.q.b.

c ¶Ad equalem autē petita licētia ꝛ obtenta. sed ad leuiorem nullo modo. Si tamen apostata redire velit nec in ptibus illis monasteriū sui ordinis vel eq̄lem: aut strictiorē inuenerit ordinē poterit in leuiori inuēto viuere: aut inter seculares honeste. Et sciendū q̄ in defectu religiosorum ponētur alij clerici i seruicio monasterij et ecclesia fiet secularis de eo.e.ti.l.10.

¶Item religiosus nō obseruans interdictuz sub artiori regula recludit̄. ex comunicatiō.16.q.

a ¶Octauo q̄ro qualiter quis p̄t a religione reuocari. vide q̄ dixi. §.3. q a.et.5.a. Et addendo scias q̄ impubes absq̄ patris voluntate religio/ nem intrans potest infra annū post patris scientiam extrahi inuitus vel per tutorem: aut matrem nutricez si patrem nō habet et ante ingressum sub eius erat tutela. Si autē monasterium ita lōge distat q̄ infra illud tempus nō possit accedere extrahēs indulgetur ei maius tempus. Sed postq̄ fuerit pubes nō potest extrahi.e.ti.l.5.

b ¶Itm potest dñs seruum religionez ingressum infra tres annos a tēpore scientie extrahere cū rebus quas ibi duxit: postea vero est liber nec extrahitur. Et sciētes monachi: vel dubitantes euz esse seruum nō dent ei et ante trieniū hītum: al' soluēt domio eius extimationem. Et si eis dubitātibus p̄bauit per falsos testes se esse liberum: tūc veniens dñs etiā recepto hītu recuperat eum.e.ti.l.6.

c ¶Item religionē intrans cū voluntate experiendi potest infra annum ad seculum redire. nisi ante professionem fecit aut voluntatē hūit in ingressu nō retro cedendi: quod p̄sumitur si bona dedit heredibus ante ingressum vel legauit: aut dedit ecclesijs seu pauperibus bona sua: aut cum distincti eēnt hītus nouiciorum et p̄fessorum assumpsit hītum p̄fessorum: vel si per annum tacuit: tunc enim cōpellitur ad profitendum. sed hijs cessantibus p̄sumitur ad experiēdum intrasse.e.ti.l.7. vide infra p̄ma questione.

© Biblioteca Nacional de España

Qualiter religiosus fugiēs reducitur ad monasteriū. sacrilegiū. ſ. q.

a ¶ Nono quero an cōiugati possunt intrare religionē. dic q̄ marito sine licētia vxoris religione ingresso potest eius mulier petēdo reuocare nisi ipse ei obiciat adulteriū ⁊ ꝓbet. sil'r reuocat si vi vl' metu cōsēsit vxori. ſz si ſpōte cōsensit ⁊ ipsa est talis q̄ sine libidinis suspitione ꝓpter senectutē p̄t in scl'o remanere non p̄t maritus a religiōe reuocari etiā si ipsa castitatē nō ꝓmisit. si uero ē iuuenis nec castitatē ꝓmisit p̄t ep̄us virū ad egrediendū cōpellere. sed si ipsa castitatē ꝓmisit nō reuocatur vir ſz ipsa cōpellitur intrare religionē. Et ſz a monasterio nō possit vir reuocari: egrediēs tñ aberrādo cōpellitur ad vxorē redire. e. ti. l. u.

b ¶ Et maritus per vxorē a religione reuocatus post vxoris mortē dz ad religionē redire. nec itez dz cōtrahere mr̄ioniuz: al' peccat. tenet tñ mr̄ionium nec p̄t compelli ad ingressum. Et si eo i religiōe exñte velit mul'er siliter ingredi nō potest ipse cōtradicere: nec religionē exire. Sz si aliquo casu ipse exeat ⁊ cū vxore viuat nō potest ipsa sine viri consensu intrare religioem. e. ti. l. 12.

c ¶ Predicta intellige cū mr̄ioniū est per carnalē copulā consumatū: naz si nō eēt consumatū[a]. p̄t vnus coniugium etiā alio inuito religionē intrare: ⁊ in scl'o remanēs alteri copulari. Sz sic intrare ꝓmitēs aut intret aut: mr̄ioniuz cōsumat al' excōicabitur. Itē si copula secuta vir efficit' infidelis ⁊ mr̄ionio ob hanc causaz dissoluto ad fidelitatē redeat p̄t vxor eo inuito religionē intrare. ſz si nō intrat cōpellitur ad vir redire. e. ti. l. 13. vide de hac materia. votū. 4. q clericus. ſ. q. spōsalia. ſ. q. d. mr̄ionium. 9. q. b. impotentia. 2. q. diuor ciū secunda. q.

a ¶ Decimo quero cui dz religiosus obedire. scias q̄ ubi non est abbas prior est prim⁹. al' aūt scd'us et iste prior intendat circa monasterij correctionē ⁊ bonoz religiosoz cōfortationē in verbis ⁊ exēplis.

Abbatez aūt tanq̄z maiorez monachi honorēt ⁊ obediant ei in licitis ⁊ honestis. seruetq̄z ipe diligēter res monasterij meliorādo. administratores eaz nō imꝑpetuum ſz ad tp̄s ponat. et si dissipator fuerit deponatur pena cōdigna ei irrogāda. e. ti. l. 16.

b ¶ Item cū fit visitatio ad officiuz visitatoris ꝓtinet corrigere eoz qui visitātur excessus scd'm regl'am beati benedicti et pape statuta: honori ꝓsone aut amicicie vl' potētie nō deferat. et si op⁹ fuerit malos ⁊ ꝓtinaces expellat. e. ti. l decimanona.

c ¶ Et si visitator abbatem imediate romano pōtifici subiectū redarguendus inuenerit vocet eū ad capl'm ⁊ ponat' pena cōdigna ei. Et si epō subiectus fuerit referat epō ut p eū eo āmoto alius vsq̄z ad generale capl'm admīstret qđ si facere neglexerit referat' pape p discretos nūcios oīum abbatū expēsis cuiuslbet facl'tatibus cōpēsatis. e. ti. l. 20.

profeſſionē. puta vxoratus an si vxor retrahit a moñsterio. an bona rēanebūt dicas in distinte q̄ non remanebunt bona monaste. Bal. in auten. ingressi. C. de sacro. san. ec. colump. iiij.

a ¶ Consumatuz vide matrimo ⁊ nium. 1. q. a. et. ꝓ. q. b. et q̄ ibi scripsi super. v. secuta.

© Biblioteca Nacional de España

d ¶Et in quolibet generali capitulo po
nant noui visitatores q excessus porũ
visitatorũ visitãtes referãt capitulo vt
eis penã imponat. ¶Et nõ debẽt cleri
ci: vel alij disparis: vel dissimilis habi
tus ius sibi in monasterijs certe portio
nis: sedis: vl vocis in eorum capitulo
vendicare: cõtenti solũ de his q gratis
sibi cõferũt: al si monasteriũ epõ sub
est referat ei q puet tales clericos bñfi
cijs. ⁊ si pape immediate sunt subiecti
pñt priuatiõem illã visitatores facere.
e.ti. l.xxj. Et vide. s. de obediẽtia. 6.
questione. f.

e ¶Preterea pt abbas monachũ p ex
cessibus corrigijs vel virgis p se vel ali
um scõm regulã disciplinare: nõ tamẽ
hoc faciat odij fomite: al mandans ⁊
mandatarius excõicatiõem incurrent.
e.ti.l.fi.

¶Itẽ religiosꝰ obedit epõ i iterdicti ob
seruatiõe: al pũit. excõicatio. 6.q.

¶Item in alijs obedit epõ. monasteri
um. 3. q.

¶Et in dubijs debet obedire maiori.
elemosyna. 2. q.

¶Et tenet venire ad synodũ. vt hẽs
episcopus. 2. q.

¶Debet vetare ptrahentes matrimo
niũ illicite: al pũit. matrimoniũ. 10. q.

a ¶Undecimo q̃ro. qualiter celebrãt re
ligiosi capitulũ generale. Scias q ca
pitulũ dicitur coadunatio hominũ sil
viuẽtiũ ordinate. ⁊ debẽt religiosi cer
tis tpibꝰ ad capitulũ in aliquo mona
sterio sui ordinis ad hoc apto congre
gari. s. maioris ordinis: singuli videli
cet de singulis monasterijs cũ vna eq
tatura ⁊ pedite: ⁊ isimul comedere: ni
si eorum multitudo impugnet in expẽ
sis secundum facultatẽ ⁊ numerũ per
sonarum inuicem contribuẽdo. Ex
positis in cõi negocijs eligãt inter se
quattuor qui vocãt diffinitores q
ordinẽt disponẽda: ⁊ sic ordiata ap
pellatione remota custodiãtur. nec
ex tali ordinatiõe preiudicetur dio
cesanis: nec ob hoc vendicabunt si
bi aliquod ius in posterum diffini
tores. ¶Et dubitantes de modo cõ
cilij celebrandi cõuocent ad capitu
lum duos abbates cisterciensis ⁊ cũ
eis erunt alij duo diffinitores. e. ti.
l.xvij.

b ¶Et in tali capitulo eliguntur visi
tatores qui ad monasteria illius p
uincie accedentes scrutentur presidẽ
tium ⁊ aliorum vitam ⁊ conuersati
onem. ⁊ si inuenerit aliquẽ priuatio
ne dignũ referãt suo priori quo cor
rigere postponente referatur pape:
Et idez fiet in canonicis regularibꝰ
Et si de aliquo dubitetur cõsulatur
papa. ¶Episcopus autem circa mo
nasteria sue dioceseis sic ĩsudet vt vi
sitator potius bonũ q̃z malum inue
niat. Et nõ immoderate sunt exacti
ones a religiosis extorquẽde. e.ti.l.
xviij. Vide de istis visitationibus q̃
dixi supra. 10. q.

a ¶Duodecimo quero. an religiosus
põt regere ecclesiã prochialẽ. dic q
si monasterio ẽ in spũalibꝰ subiecta
põt institui ĩ ea monachꝰ p suũ ma
iorẽ. Et si nõ ẽ ei totaliter subiecta p
epm de eiꝰ volũtate ad curã aiarum
vt q̃is clericꝰ exercẽdam: si eiꝰ red
ditus duobꝰ pluribusue sufficiãt: al
nõ: ne solus moretur. e.ti. l.xxv.

b ¶Et scias q exemptus ẽ religiosus
in ecclesia parrochiali deseruiens a
ieiunijs: vigilijs: regulecq silẽtio: por

© Biblioteca Nacional de España

tet tñ habitū:castitatē:pauptatē: et obediētiā obseruās. Ꝫ si eccleſia in ſpūalibus epiſcopo ſit ſubiecta non dicat horas regule:ſed ſcōz dioceſis conſuetudinem: ⁊ obediat ep̄o: nō aūt ſuo maiori. Idē ſi religioſus ad dignitatē aſſumat pontificalē.e.ti. l.xxvj.epūs. 2.q.f.in prin.

¶Et an pñt ministrare religioſi ecclesiastica sacramēta.vide.penitētia 4.q.a.Et vide de religioso assūpto ad prochialē eccliam. episcopus.2. q̄stione.d.

a ¶Terciodecio q̄ro.an religios⁹ pōt leges:vel medicinā audire. Dic q̄ ñ Al̄ si audierit excōicat⁹ ē:⁊ denūci/ et eū excōicatū ep⁹ loci:studij:vl̄ dioceſis vbi monaſteriū ē ſituatū: ad abbatis notificatiōez. e.ti.l.xxviij.

b ¶Et ſi peniteat ⁊ errorē ſuū cognoſcat abbas in penā oib⁹ alijs poſtponat vbicūq;.Et ſit ad abbatiā quācunq;:niſi papa diſpenſet in eligibilibus.e.ti.l.xxix:

a ¶Quartodecio q̄ro.q̄ eſt pena religioſum iniuriātis. vide.excōicatio. 5.q.b.ſacrilegium.5.q.

b ¶Et in p̄ſona vel bonis religioſum dānificans p cēſurā eccleſiaſticā vſq; ad ſatiſfactiōez p ep̄m arcet.e.titulo.l.xviij.

a ¶Quintodecio q̄ro.an nō clericandus pōt eē clericus ſi religiōem īgredi tur.vide.ſacrilegiū.5.q.cleric⁹.3.q.

a ¶Decioſexto q̄ro. an religios⁹ pōt eligi in ep̄m. vide.electio. 5.q.b.c.

a ¶Decimoſeptio q̄ro. an religioſus pōt militē armare. vide.miles.4.q

a ¶Decimooctauo q̄ro.an religioſus pōt agere:vel cōueniri. Ꝫide.actor 2.q.c.citatio.4.q.a. damnū.5.q.c Iniuria.5.q.e.vis.4.q.m.

a ¶Decimonono q̄ro. an religioſus pōt eē ꝓcurator. vide. ꝓcurator.4. queſtiōe.a.

a ¶ ꝓcurator. De hoc vide q̄ ſcripſi.procurator.4. q.a. ſuper. ver.religioſus.

a ¶Vicesimo quero.an religioſus pōt eē aduocat⁹ Ꝫide. aduocatus. 3.queſtione. a.

a ¶Vicesimoprimo q̄ro. an pōt ſuo maiori ex ſtipulatiōe querere. Ꝫide.ſtipulatio.4.q.vide ſupra.2.q.a.

a ¶Vicesimoſecūdo q̄ro.an p̄t fideiubere.vide.fideiuſſor.3.q.

a ¶Vicesimotercio q̄ro. an pōt eē executor teſtamenti.vide.executio.10.q.

a ¶Vicesimoq̄rto q̄ro.an religioſus pōt condere teſtamētū.vide.teſtamentuz. 3.queſtione.

a ¶Vicesimoquīto q̄ro. an poteſt eē tutor.tutor.2.q.

a ¶Vicesimoſexto q̄ro. q̄liter religioſus iurat. vide.

a ¶Vicesimoſeptimo q̄ro. que eſt pena rapiētis religioſā. vide.vis.4.q.

a ¶Vicesimooctauo q̄ro. qualiter punitur veſtiens habitum religioſuz illuſorie.clericus.6.q.

a ¶Vicesimonono q̄ro.an clericus concubinarius compellit ad religionis ingreſſum.clericus.5.q.f.

a ¶Triceſimo quero.quis eſt religionis effectus. Eius effectus vide ſupra.a.6. q.vſq; ad iſtam per totuz. Et adde vnum effectum: quia expirat cōpromiſſum per religionis ingreſſum. arbiter. 7.q.b.

¶Reliquie.vide.canonizatio.i.q.eccleſia.5.q.a.patronus.4.q.

¶Remiſſio. Ꝫide.penitentia.5.q.indulgentia. 4. q. euchariſtia. 8. q.

¶Remiſſio Ꝫide que circa remiſſiōem ap/

© Biblioteca Nacional de España

pellantis in causa capitali scripsi. appellatio. 9. q. a ff. v. clausū. v. iudex in cā. ⁊ ibi etiam vide an iudex laic⁹ debet cū actis remittere clericū ad episcopuz. Et an iudex tenetur sequi acta iudicis remittētis: vl an habet necesse recensire. ibi vide. Et etiaz vide. clericus. 10. q. c. super. v. degradatur. Et vide plura que circa materiam remissionis scripsi. captio. i. q. a. super v. remittere. Et 2. q. b. super. v exequatur. Et. clericus. 10. q. a. ff. v. habitū v. aliqs ñ. Et. fideiussoz. 7. q. b ff. v. ꝓueniri. v fideiussores ꝓueniūt Et q̄ scripsi. rō. v. nō ꝙ.

vnctio. 7. q. symonia. 3. questione. iudex. 5. questiōe. e. iuramentū. 8. q̄stione. vasallus. 4. q̄stione. pign⁹. 9. q̄stione. solutio. 6. q. captio. i. q. a: scriptura. 6. q. b.

¶ Remuneratio. vide. p̄miū. per totum:

¶ Remus. vide. dominium. per totum. ⁊ 3. que

Canoniste addiderunt iuramentum quod in materia ista est iniquitatis vinculum. Item scias vnum ꝙ iure insepabili non potest renunciari. ff. de pac. l. ius agnationis. predicta per bal. in dicta. l. si quis in conscribendo. colum. penulti. et finali. C. de episco. et cleri. ¶ Et vide. cleri⁹. 4. q̄stione. l. super ver. dimissio ¶ Et de episcopo vel alio prelato renuncian⁹te. vide. papa. 4. questione. d. super. ver. renunciare. ver. Itez an pro. Et de

stione.

¶ Renūciatio. vide. clericus. 3. questione. f. 4. questione. l. mutuum. 3. questione. c. societas. 7. questione. b. c. d. repudiatio. 3. questiōe. a. papa. 4. questione. d. fideiussoz. 3. questione. c. appellatio. 4. questione. a. episcopus. 2. q. d:

alio publico officiali renunciante. vide que scripsi. officium. ver. Iudex tabellio. Et de renunciatione litis seu instantie cause. vide que scripsi. instantia. ¶ Et vide etiam que scripsi. conclusio. et successio. 3. questione. a. super. ver. pactum. Et. confessio. 5. q̄stione. a. super. ver. impuberis. ver. quero vtrum prodigus. in. versi. quero quid de adulto. Et vide que scripsi. actoz 6. q̄stione. c. super. v. non valet. in princi. Et. feudum. 8. q̄stione. a. super. v. priuatur. ver. an si vasallus. Et. e. q̄stiōe. b. super. v. consensu. v. ⁊ ibi. ⁊. v. se. ¶ Quādo quis remittit omne ius quod habet vel habere sperat: quomodo intelligitur istud verbum sperat. vide. successio. 3. q̄stiōe. a. super. v. pactum. v. non valet. in. v. quero quando quis. ¶ Item vbi contractus tenet sed aliquo beneficio potest impugnari tunc valet renunciatio. Sed si contractus ipso iure non valet: tunc renunciatio nihil operatur. vt scripsi. venditio. 7. q̄stione. i. super. ver. menses. ver. res redibetur. in. v. si. sed nunquid edilitijs. ¶ Et vide. actoz. 5. q̄stione. a. super. ver. conueniat. ver. an partes. ¶ Et vide. venditio. 7. q̄stiōe. a. super. ver. dimidiam. ver. vbi re ipsa. Et. e. q̄stione. i. super. ver. menses. ver. res redibetur. in. versi. sed nunquid edilitijs. ¶ Et. restitutio. 2. questione. a. super. ver. probet. ver. Item an potest. ¶ Et que scripsi. adiectio. Et. testamentum 3. questione. a. super. ver. non possunt. ver. Item vtrum quando. in. versiculo. Tercio quero nunquid. circa principium. ¶ Et vide etiam que circa hoc scripsi. ebrietas. verbo. Si aliquis. Et que scripsi. recisio.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Repreſalie. Circa materiam repreſaliarum premitto q̄ poſſunt concedi repreſalie quando iudex vel populus qui debet facere iuſticiam denegat vel diſſimulat: quia tūc datur poteſtas fori alſ non habenti eam vt iudici ipſius ſpoliati precedente eius ſentētia ſuper negligentia ꝛ defectu iudicis ſpoliantis. Et bal. in. ꝛ. coll. ſeu. c. dominus. colum. prima. de mili. vaſal. qui contu. eſt. dicit q̄ qui non loquitur et obmuteſcit iuſticiam denegare videtur: ꝛ q̄ repreſalie poſſunt concedi: non ſolum propter iuſticiam expreſſe denegatam: ſed propter moram exhibendi iuſticiam. de qua mora debet legitime conſtare: vt ibi per eum. Et hoc habet locum deficiente ſuperiore. ꝛ dicitur ſuperior deficere cum non poſſit efficaciter conſulere: ſicut imperator ꝛ papa contra tiranos lombardie: ꝛ etiā cōtra quoſdam populos qui viuunt ſicut ſi eſſent ſui iuris in libertate facti. Item dicit bal. medi. in fi. C. de ano. ꝛ tribu. li. ꝛ. q̄ ſi in habendo recurſum ad ſuperiorem expenderet plus q̄ſ ſit valor cauſe: tunc dicitur etiam non poſſe haberi recurſum ad ſuperiorem: ꝛ repreſalie poſſunt impetrari ſi ue fieri. ¶ Quero vtrū propter repreſalias que ob culpam ciuitatis conceduntur poſſunt capi perſone hominum illius ciuitatis. Bar. dicit q̄ non ſolum poſſunt capi qui ſunt culpabiles: vl in faciendo vel in patiendo iniuſtū: ſicut ſūt magiſtratꝰ ꝛ officiales ꝛ conſiliarij: ſed etiā illi qui ſūt innocētes ad quos culpa nō tranſit poſſunt capi ꝛ res eorū: quia propter difficilez diſtinctionem culpabilium vniuerſi includūt: ſecꝰ aūt ſi diſcerni poſſunt: puta quia decuriones tantū fuerūt in culpa ſimul cū magiſtratibꝰ ꝛ hoc cōſtat. licet dñs bar. materiā repreſaliarum ſolemniter ordinauit i ſuo tractatu de repreſaliis: ego tamen tenebo breuiſſime alium modum. Nam primo queram de perſonis. Secundo querā de cauſis. Tercio queraz de ordine iudicij. Quarto de vſu repreſaliarum. Quinto de earum executione. Sexto de pena abutentium cōceſſis. ¶ Circa primuz. ſ. de perſonis inueſtigandum eſt de perſona iudicis primo. Secūdo de perſona actoris. Tercio de perſona rei. Quarto de eorum miniſtris. Et circa primū videndū eſt q̄s magiſtratꝰ poſſit concedere repreſalias. Rñdeo ratione capture perſone debet habere merū imperiū. ratione autem capture rerū debet habere mixtū imperium: ergo non oīs magiſtratus municipalis poteſt repreſalias cōcedere: vtputa cōſul mercatorū. ¶ Quero nūq̄d magiſtratꝰ iſte poſſit ad hoc pcedere ex ſuo capite: an demū habito cōſilium cū comitibꝰ apud quos ē regimē loci. rñdeo ſiq̄dem hoc eſt pmiſſum a ſtatuto vel conſuetudine: non eſt neceſſe q̄ requirat aliud conſiliū. Si aūt ſuper hoc non loquat ſtatutū vel conſuetudo: tūc q̄ hoc eſt factū arduū ꝛ extraordinariū non poteſt fieri: niſi de conſilio pcerū. ¶ Quero quid ſi ſufficiat req̄rere anciāos an vero requiri debeat populꝰ. Reſpōdeo hoc pendet ex eorum regimine. Non enim plus poſſunt q̄ p ſtatutum et moribꝰ ſit conceſſum. vt notat. ff. de pactis. l. item ſi magiſtratus. ¶ Quero: vtrum repreſalie dicantur peti officio iudicis: vl quo iure. dicas q̄ officio iudicis. ꝛ ſi fit iniuſticia poteſt appellari. ¶ Quero vtrū poteſtas poteſt iſtaz cām delegare. dico q̄ ñ: cū ptineat ad merū iperiū ꝛ mixtū iperiū: per vicariuz tamen eius qui tenet idem tribunal bene poteſt expediri. Dixi de perſona iudicis venio ad perſonam actoris ſeu petitoris. Et quero nunquid rebelles et banniti ciuitatis poſſunt ibidem per procuratores ſuos repetere repreſalias. Dicas q̄ non: nam per iniuriam factam eis non fit iniuria ciuitati. vnde non poteſt eam proſequi. Et ſi ſint conceſſe non tamen conualeſcunt: licet poſtea eximantur de damno. Idem dico de ciuibus abdicatis: ideſt licentiatis q̄ amplius pro ciuibus nō habeantur: quia donec ſunt in hoc ſtatu non ſunt de corpore ciuitatis nec ſub eius protectione. vnde incole qui munera non ſubeunt tanq̄ aduene nō includuntur in talibus beneficijs: quia non ſunt pars illius corporis: nec intereſt reipublice. licet ipſi ledantur extra territorium illius ciuitatis: ſecus ſi ledantur propter aliquid quod in eo territorio eſſet commiſſum. Quero de eo qui anteq̄ eſſet eius ciuis paſſꝰ eſt iniuſticiā: poſtea factꝰ eſt ciuis: nunquid poteſt impetrare iſtas repreſalias. Bar. dicit q̄ non: q̄ debet intelligi de ciue tūc temporis q̄n iniuſticiam patit. Lu dic q̄ q̄dam eſt iniuſticia actu trāſiens. quedam eſt iniuſticia permanens. De pma verum dicit bar. de ſecūda non. exemplum ſi patit iniuſticiam q̄ alꝰ tenet rem ſuaz. nam tenere eſt actꝰ continuꝰ: non momentaneus. naz ratione preſentis iniuſticie non preterite habet ius petendi. vt. ff. de furt. l. ſi dñium. ꝛ de iureiurā. l. eū q̄. ſ. in populariboꝰ. ¶ Quero q̄d de hoibꝰ cōfederatis: nūq̄d pñt impetrare repreſalias: puta vnus de vna ciuitatū confederatis in alia federis ciuitate. Dicas q̄ fedus eſt duplex: ſcilicet ſociale: ꝛ de hoc nihil ad reſponſum. quia non influit ſuum extremū in alterum. Aliud eſt feudum: ita q̄ vnum eſt in alterum quo ad protectionem. ꝛ tunc idem iudicandum eſt q̄d de pprio ciue ¶ Dixi de actore: ſequitur de reo. Et quero circa reos: vtrum repreſalie extendant ad eos qui dederunt conſiliuz ſuper iuſticia facienda: ꝛ nō remāſit p eos Dico q̄ nō: ꝛ ideo optimū eſt cōſiliū q̄ de hoc fiat publicū inſtrumentum. Plus dico q̄ ſi cum eſſet de

Repreſalie. Vide. ſtudium. ſ: queſtione.

© Biblioteca Nacional de España

consilio recessit quodam metu: quia non potest ꝙs semper libere cōsulere tanꝯ debeat: quia iste habetur pro contradictore. Et nota scōm ancarra. in. c. ꝛ si pignoratiōes. de iniu. ꝛ dam. da. ꝙ contra euntē ad nūdinas repꝛesalie non extenduntur in loco nundinarū: secus extra. Nec contra euntes ad indulgentiam. nec contra eos qui vadūt ad loca vbi sunt indulgentie generales: nec contra eoꝛ seruitoꝛes ꝛ ministros. nec contra eos qui non possunt in ius vocari. Ex quo infert ꝙ si aliquis contra cuius ciuitatem ꝛ homines sunt concesse repꝛesalie hic eligent potestas non posset capi ꝓp officiū. Idez si ꝙs duceret vꝛorē de vna ciuitate ad aliā faciens nuptias. Idem si quis iret ad vnam ciuitatem ad funus consanguinei sui. Idem si quis esset furiosus infans vel impubes. Quero nunquid repꝛesalie contra perusinos concesse extendunt se ad bannitos tūc temporis. Dicas ꝙ non ex ea parte qua conceduntur contra vniuersos: ꝛ bannitus non est de vniuersitate. sed dubium est ex ea parte qua conceduntur contra singulos. Et ideo si est talis bannitus ꝙ habeat ꝓ moꝛtuo ꝛ hoste quo ad ipsum non referuntur repꝛesalie. Si autem non habetur pro moꝛtuo: qꝛ ad hūc bona remanent in ciuitate ꝛ retinet idem in eo qđ in absente simpliciter. Dubitatur igitur de absentibus: nunquid repꝛesalie poꝛrigantur contra eos. Et videtur ꝙ non: quia ipsi non sunt in ciuitate nec in specie nec in genere: cum ibi non habeant domū habitationis ita ꝙ possit interpꝛetari eos citatos ad domū. Et hec opinio est de equitate: q̄ꝯ de rigoꝛe iuris citata vniuersitate omnes includantur qui sub ea sunt: ꝛ sufficit generalis citatio in facto generali Et bar. dicit ꝙ contra eos qui nō possunt in ius vocari repꝛesalie non extenduntur. Sed miruꝫ est ꝙ ipse dicit ꝙ extenduntur cōtra infantes ꝛ furiosos cuꝫ non possunt in ius vocari. Et bal. in auteñ. habita. C. ne fi. pro pa. dicit ꝙ consuetudo repꝛesaliaruꝫ nō extendit vim suam ad scolares nec ad eoruꝫ famulos bedellos ꝛ scriptoꝛes quia sunt appendices. Et idez dico si pater mater vel soꝛoꝛ vadat ad visitandū scolares. ꝛ id cognoscitur ex qualitate rerum quas pater secum poꝛtat: ꝛ ex qualitate persone secundum bar. in suo tractatu repꝛesaliarum. ꝛ glo. dicit ꝙ super talibus defertur iuramentum. vt notatur in. c. finali. de censi. in clemeñ. sup. v̄. nō negociantibus. vide. studium. ſ. q. a. Quero pone ꝙ concesse sunt repꝛesalie contra perusinos: vtrum intelligatur adiectum ciues ꝛ habitatoꝛes: an vero intelligatur absolute vt significet solam naturalitatem eoꝛum qui oꝛiginarij sunt. hoc est vtruꝫ ponatur pro specie specialissima que est oꝛigo: an pro omni genere ciuiuꝫ qui munera subeunt simul. Dic ꝙ hec verba absolute posita naturam significant tam ex communi vsu loquēdi q̄ꝯ de iure. vt. l. i. C. de tuto. ꝛ cura. da. ab his: secus si pꝛoferantur respectiue. i. respectu alicuius actus in quo debent vtriq; participare vt respectu munerū: ꝛ ita loquitur bar. In ista ergo materia repꝛesaliarum que est valde odiosa: de iure communi exosa stricte interpꝛetaboꝛ. ꝛ hoc verum quando nomen appellatiuum resonat respectu alicuius loci determinati in specie: secus si esset magis vniuersale: vt cum dico hō ꝓuincialis: nam tunc bene cōtinet municeps ꝓpter latitudinem significationis ꝓuincie. vt. ff. de verbo. signi. l. pꝛouinciales. bar. dicit ibi idem vtroq;. Sed quod ante pꝛoxime dixi est verum. Et vnum scias ꝙ iste qui derelinquit habitationez pꝛopꝛie ciuitatis: puta perusine si habitat in ꝓuincia eadem puta tuscia: commoꝛatur enim senis vel flozentia ab isto non dicitur deserta oꝛigo: secus si habitat extra pꝛouinciam. Ita dicit glo. notabilis. C. de adoptioni. l. in adoptionez Et hanc glo. bar. non tenet. sed tu teneas vbi tota pꝛouincia est sub vno pꝛeside. vt est exemplū in marchia ꝛ in ducatu spoletano. nā homo naſcitur ciuitati sue in specie: sed pꝛouincie naſcitur in genere sicut naſcitur patri ꝛ auo. Si eniꝫ quelibet ciuitas redacta est ad instar vnius pꝛesidatus: tunc idem quod in ista pꝛouincia. vt. l. fi. C de pꝛes. lon. tempo. in glo. Item scias ꝙ aduertē da sunt multū verba statutoꝛum de quibus personis loquatur. ¶ Uenio ad ministros. Et certū est ꝙ iudices per suos ministros debeant facere citationes ꝛ reliquos actus: ꝛ tamen ipsis pꝛincipalibus possunt cōmittere ꝙ faciant sine vi. Sed queritur si iste cui erat commissum vulnerauit fugientem: ꝛ sic cepit ꝛ iudici pꝛesentauit: vtrum iste tanꝯ spoliatus libertate sit reducendus in pꝛistinam libertatem. Et videtur ꝙ sic: quia inciuiliter est captus. vt. ff. de regu. iuꝝ. nō ꝛ si. In contrarium videtur ꝙ vulnerans puniatur de delicto: tamen iste non sit relaxandus: nisi soluat. vt. ff. ꝙ me. cau. l. non est. pꝛima pars est verioꝛ in creditoꝛe. Secūda pars est verioꝛ in publico officiali cuius delictum non debet officere creditoꝛi. ¶ Uiso de personis: videamus de causis. Et vt dicit glo. ff. de condi. ob tur. cau. l. si ob turpem cause. Ex parte ante sunt due cause. pꝛima in rerum natura. i. debituꝫ. Secunda posteꝛioꝛ ꝛ immediata. i. iusticia denegata. Circa p̄mā causam quero: quale debitū debeat esse hic. rñdeo tale qđ sit debitū de iure gētiū. nā hoc solū licꝫ p pugnā ꝓseq̄: qꝛ hoc solū hꝫ naturalē eq̄tatē: secꝰ ergo si sit de iure gētiū indebitū: puta ex iiusta snia vl̄ cirographo pᵗ bieniū vl̄ ex aliquo iiusto statuto. vt. l. cū ap̄liᵗ. ſ. is nā. ff. de re. iu. facit qđ nō. Inno. ex̄. de imu. ec. c. qꝛ pleriq;. ¶ Seq̄t videre ò oꝛdie iudicij: ꝛ dic ꝙ req̄rit mōitio ſr iusticia faciēda: ꝛ omiatio de repsaliis ꝛcedendis: debiti enim ꝓbatio: ꝛ ad ipsas concedendas peremptoꝛia citatio. Non enim debet ex arrupto per erroꝛē. Et bal. ī auteñ. habita. C.

© Biblioteca Nacional de España

ne filius pro pa. colum. vij. dicit q̄ quādo ciui/tas citatur ſ̄r repꝛeſaliſs q̄ pōt eas de iure eua/dere contra omnes abſentias aduerſariorū ſi ci/tati faciant in cōtinēti ſtatutū q̄ iuſticia fiat ſe/cundū ius cōmune. nō enim dicitur ledi q̄ ad ius commūe re ducit. vt. ff de pac. l. ſi vnus. ſ. q̄ ſi in ſpe do/tis. vnde o/portebit q̄ proce datur ad vnguē ſecundū ius cōmune: ꝛ poteris bis ap pellare ſcōm ius cōmune ꝛ cauſa p̄trabet multis annis: ꝛ ſic deludet agens a ſua ſpecie. vt nō iſtā cautelā. Quero ſi conſtat de iniuſticia per ſtatu tum illi⁹ ciuitatis contra quaz petunt: puta q̄ ſtatuto cauetur ibi q̄ nulli peruſino ius reddat in iſta terra: nūq̄ requirat mōitio. dic q̄ nō. In no. autē dicit: aut peccat in faciēdo: aut in p̄fici endo: aut in non faciēdo. primo caſu non req̄ri/tur monitio. ſecūdo ſic. ita notat ipſe. extra. de p̄ ben. c. extirpande. Quero quo tempoꝛe poſſunt repꝛeſalie exerceri. Dicit bar. q̄ quolibet tempo re feriato ad vtilitatem hominū: quia in executi one non ſunt ferie: vnde in eo nō litigat ſed luti/gatum petitur: q̄d eſt verum niſi referatur q̄ſtio de ipſis rebus: q̄ dicunt pertinere ad aliuz q̄ ad eum contra quē repꝛeſalie ſunt conceſſe: tūc eni ſequeſtrabunt vel ſatis dabitur: ꝛ in cognoſcē/do ſuperſedebit quia ſunt ferie. ſi autem ſunt fe rie in honoꝛē dei ꝑm ſtatutuz vel cōſuetudinez il lius loci: tunc ceſſandum eſt ab executione: niſi ſit periculum fuge q̄d ex qualitate perſonaꝝ po teſt perpendi. Pone q̄ ciuitas facit iniuriam ip/ſi ciui: nec poteſt aliter ſe iuuare: nūquid poterit pugnam inferre. Dicas q̄ ſi poteſt haberi recur ſus ad ſuperiozem nō alias poteſt tuuc ꝛ domi/nū ſuum p̄edare. Itez pone q̄ ego flozentin⁹ fa ctus ſum ciuis peruſius repꝛeſalie cōcedunt hic peruſio contra ciues flozentinos: vtrū ego iclu dar. Dicit bar. q̄ nō. ar. l. i. ſ. ſi ita q̄. ff. ſi quis. te. li. cē. iu. fue. nam redundaret in iniuriam cōce/dentis cui⁹ intereſt habere vaſallos locupletes. ꝛ ſic videretur contra ſeipſum ſtatuere: q̄d non eſt veriſimile. Item cum par ſit affectio ciuiū nō videtur p̄o vno ſtatuere cōtra reliquū: niſi iſte fuiſſet in culpa p̄pꝛia ꝛ certa: quia tunc nō eſt di gnus eximi cū comp̄hendant innoxij: ergo mꝫ to foꝛtius ipſi culpabiles. Reſtat videre quali/ter repꝛeſalie finiantur. ꝛ dico q̄ finita cauſa fini tur effectus. i. ſoluto debito. ꝛ ſi quid vltra p̄o/uenit ad manus eius illud debet conſignari cozā publicis perſonis ꝛ poſtea reſtitui. Quero qua liter puniāt abutentes repꝛeſalijs. ꝛ dicas q̄ pu niuntur penis contentis. in auteñ. ꝛ omnino. C. ne vx. p̄o ma. quod intelligo niſi erroꝛ excuſet: quia a penis putatiuis excuſat erroꝛ. Et querit Jo. an. i. c. non debet. de re iudi. li. vj. An ille cui repꝛeſalie ſunt conceſſe poſſit p̄ſonas raptas p̄o repꝛeſalijs in vin culis detinere ꝛ de rebus ſibi ſa tiſfacere. ꝛ dicit q̄ non: ſed q̄ p̄ſona ꝛ res dent iudici p̄eſentari: ꝛ in publico carcere cuſtodi atur: ꝛ ſibi de rebus auctoꝛitate iudicis ſatiſfiat. Sz bar. i ſuo tractatu de repꝛeſalijs. 7. q. p̄in. dicit hoc verum in perſonis captis vt debeant duci ad iudicē niſi dicatur in ſua conceſſione q̄ poſſit in ſuo p̄ua/to carcere detinere in rebus vero dicit q̄ debent re/manere penes capientem: ꝛ p̄o hoc non eſt neceſſe plus adire iudicem: ſed q̄ ſufficit p̄ima conceſſio. ꝛ ſubdit qualiter vendantur vel extiment vt ſibi re/maneant. De quo per ancarra. in. c. ꝛ ſi pignoꝛātes. de iniuſ. ꝛ dam. da. li. vj. Et adde q̄ ſi ex delicto. ſ. vi/nius alij ſunt repꝛehenſi: an poſſint repetere a deli/quente. Et dic q̄ ſic. ſ. id quod ſoluunt p̄ eo. Item ꝛ intereſſe damnoꝛum. Idem per bar. in. l. ſtipulatio non poteſt. ſ. item ſi in facto. in fi. ff. de verbo. ob liga. De p̄edictis omnibus per bal. in dicta auteñ. ꝛ omnino. C. ne vx. p̄o ma. ¶ Quando ſunt conce dende repꝛeſalie: ꝛ quo oꝛdine debent fieri. vide foꝛo iudi. libꝛo ſecundo: titulo ſecundo. l. octaua. ¶ Et de materia repꝛeſaliarum vide latiſſime per bartolum in ſuo tractatu de repꝛeſalijs. Et per Jo/hannem anō. in. C. non debet aliquis. de regulis iuſ. libꝛo ſexto. in mercurialibus. ¶ Et vide que circa hoc ſcripſi. caſtrum. 2. queſtione. K. ſuper. ver. occupatum. Et vide. p̄eda. 1. queſtione. b. Et vi/de. nundine. 2. queſtione. a. ſuper. v. nundinarum. v. illi quibus.

REpudiatio. Utrum tutoꝛ ſolus poſſit re/pudiare bonoꝛum poſſeſſionem damnoſam pupillo. Dicas q̄ ſic. Quero ſi hereditas eſt delata monacho: vtrum poſſit repudiari per abba tem ꝛ capitulum. Dicas q̄ ſic. Bal. in. l. bonoꝛum. C. qui admi. ad bo. poſſe. po. colum. ij. ¶ Si filius inſtitutus vult ſolam legitimaz titulo inſtitutionis capere: ꝛ reliquam quaſi grauatus dimittere ſub/ſtituto: an poſſit. Lp. in. l. heres. C. de impube. et alijs ſubſti. determinat q̄ non poteſt. Et ratio iſti/us eſt: quia inſtitutio non debet diuidi. ¶ Vide que circa hoc ſcripſi. aditio p̄ima queſtione. a. ſu/per. ver. aditio. ver. duo erant. ¶ Et vide etiam que ſcripſi. feudum. octaua queſtione. a. ſuper. ver. p̄i/uatur. ver. an ſi vaſallus.

¶ Quero: quid ergo ſi filius dixit: repudio heredi/tatem ſalua mihi legitima: an teneat repudiatio.

© Biblioteca Nacional de España

REpudiatio. Primo quero qualiter pōt hereditas repudiari. dic q̄ verbis: vel factis ꝓpē dibilib⁹. 6. p. ti. vj. l. 18. ¶ Qñ ät hereditas nō p̄t repudiari. vide. aditio. i. q. ſubſtitutio. 4. q. c.

dic q̄ no.bal.in.l.heres.C.de impu.et aliis substi.

a ¶ Accrescit.Et vide que scripsi.emphiteosis.1.q.a. super.v.heredum.v.pater recepit.In.v.Item quero an emphiteosi.Quero vtrum filio instituto in legitima accrescat ei inuito residuum.Sco vtrum autē.preterea.C vnde vir ⁊ vxor habeat locum in ea ius accrescendi.Tertio vtrum in.l.1.C.de secūnup.hēat ius accrescēdi. Quarto vtrū in successionibus statutor hēat locum ius accrescendi. Quinto vtrum ille qui admittitur ex mera dispensatione contra ius generale hēat locum ius accrescēdi.Sexto vtrum in iure accrescēdi attendatur cōiunctio legalis. Septimo nunquid attendatur coniunctio naturalis.Octauo an in modis et conditionibus hēat locū ius accrescēdi. Nono an ius accrescēdi possit per testatores phiberi. Decimo an ius accrescendi excludatur per substitutionē expressa. Undecimo an ius accrescendi hēat locum in vtili dñio. puta emphiteosim et feudo.Duodecimo an ius accrescendi locum hēat in iurisdictione et alijs honorib⁹. eor fructibus et puentibus et tēporibus.Bal.in.l. quotiens.C.qñō nō peten.par.pe.accresce. pater habēs plures filios in potestate decessit intestatus vnus liberor agnouit bonor possessionem vnde liberi alter non.queritur an elapso anno portio agnita trahat ad se non agnitā iure accrescendi.glo.in.l quotiens.C.qñō nō pe.par.determinat q̄ nō. s tu distingue vt ibi late per Bal.Sed nunquid sicut accrescit ius ita accrescit factū.i.possessio facti. Pone enim acceptātem missum esse in possessionē ptis sue et inde alius repudiat.an sine noua possessione apprehēsionis augebitur iudicialis missio.credo q̄ nō Bal.in.l. quotiens.C.qñō non pe.par.colump.iij Nunquid in donatione causa mortis habeat locum ius accrescendi.verbi gra.donata est eadem res duobus cōiunctim causa mortis per stipulationē vel p pactum nudum.modo vnus istor decessit viuo donatore.que ritur nunquid eius portio accrescat superstiti.quidā dicunt q̄ non: quia donatio causa mortis maiorem habet similitudinem cum contractibus inter viuos q̄s cū testamentis.sed in ōcti b⁹ iter viuos nō hēt locum ius accrescendi. Alij dicunt q̄ sic quia tenet naturā fideicōmissi et legati et hoc tenet Bar.in.l.i.C.qñō nō petē.par.pe.accresce.

a ¶ Scdo quero cui accrescit repudiantis portio. dic q̄ si vnus ex cohere dibus addit alius repudiet nec sit repudiāti substitutus alius est in ptāte coheredis adeuntis partem repudiātis accipere vel nō.e.ti.l.18.vide.de liberatio.6.q.

a ¶ Tercio q̄ro an repudiās ab intestato b potest adire ex testamento.dic q̄ ppinquior cōsanguineus institutus repudians ab intestato si statis nō adit ex testō excluditur vtraq̄ via.s si ignoret se scriptū heredē renunciet ab intstato dicēs se nō primiorem: nō excluditur ex testō:q̄ non potuit iuri quod sibi cōpetebat ignorans renunciare.e.ti.l.19.

a ¶ Quarto quero an minor restituitur aduersus repudiationē.sciasq̄ hereditas semel repudiata non potest postea adiri c nec econtra adita repudiari: nisi per minorem tis maiorem habet similitudinem cum contractibus inter viuos q̄s cū testamentis.sed in ōcti b⁹ iter viuos nō hēt locum ius accrescendi. Alij dicunt q̄ sic quia tenet naturā fideicōmissi et legati et hoc tenet Bar.in.l.i.C.qñō nō petē.par.pe.accresce.

¶ Itez inter institutos iuicez substitutos locus est iuri accrescendi.casus est per Bal. in.l.testamēto.C.de impube.⁊ alijs substi. ¶ Et que scripsi. substitutio. 2.q.c.super v.pupilaris versu.coheres.Et testamētum.3.q. d.sup.v.residuum.ver.si monachus. in v. si testator.⁊ q̄ scripsi accrescere.Et executio.14. q.a.super v.habiturus.ver. herer.et honoratus.in vñ.primo et in vsi. quero pater duos vsq̄ in fine.v.Et exheredatio quitaquestione.h.super ver. Diffamatum. verbo et circa.in versiculo quero quid si frater. Et legatum.quarta questione.p.super verbo ceteris Et feudum primaquestione. a.versu. Nunquid inter.

b ¶ Ab intestato. ¶ Vide que scripsi conditio. 5. questione.o.super verbo potestatiua. v. filius institutus in principio.

c ¶ Adiri ¶ Queritur vtrum hereditas repudiata possit adiri. Dicas aut est hereditas extranei et non possit adiri.vt.C.de repudijs heredibus.l. si quis.fallit in minore cui succurritur beneficio in integrum restitutionis. nisi hereditas sit distracta.ff.de minoribus lege minor.§.steuola.Aut est hereditas descendentium.et tunc refert.aut fuit vera repudiatio.aut fuit cuiusdam preparatorij obmissio.

¶ Secundo casu habet locum penitentia. ff.de collationibus bonorum lege non nunquam. quia illa est quedam purgatio more que admittitur de equitate.

Prio casu refert. aut hereditas ē alij applicata p

© Biblioteca Nacional de España

additionem expreſſam vel per neceſſariū ius accreſcendi vel ſubſtitutionis.ꝛ nō hēt locum penitentia repudiantis ſicut bonis diſtractis.C.de repu.here.l.fi.Aut res eſt integra.tunc aut tractatur de hereditate paterna:aut de materna. ſi quidē de pna vel ſimili vt de hereditate aui pni. tunc aut loquimur in ſuo herede. ꝛ admittitur infra triēniū vt no.i.l. phere.§. papinianus.ff. d acq̄.here. et cōcor.bal i.l.ſi q̄s ſeruus. C. de pu.vel aſti. here.vbi etiaz dicit q di ctum triēnium non curit in minori etate nec poſt infra tēpus petende reſtitutionis.et q bonis venditis non auditur maior.ſed minor auditur beneficio reſtitutionis in integrum.Si autē non eſt ſuus heres iſte qui repudiauit hereditatē patris vel aui paterni.puta q̄ eſt emācipatus vel quia alius precedebat eum in ſuitate. C.vn.libe.l.qui ſe pris.tunc nō admittitur niſi infra annū vt dicta.l. nō nunq̄. Aut loq̄mur de hereditate mna. ꝛ tūc admittit infra annum.vt.l.filij mater.ad ſena.con. tep.et hoc niſi repudiatio ſit facta in iudicio q̄ tūc vq non hēt locum pōia ꝓpter rigorem iudicioꝝ de quibus vide latius per bal.in.l.cum ignorantia.C.de iu.ꝛ fac.igno. ¶ Quero q̄d q̄ō aſcendentibus eſt delata hereditas deſcendētium vq dici ex equitate q vſq̄ ad annum admittatur pōia ante bona vendita.ſecus in tranſuerſalibus in q̄bus preciſe ſeruanda eſt regula q̄ ponitur.C.de repu.vel abſci.here.l.ſicut primo reſpōſo. parētibus enim debetur legitima tanq̄ ex alienū. ſecus in tranſuerſalibus ꝛ ideo nō mirū ſi hēt locū penitentia q̄ cum hoc nō reperiatur iure exceptum ergo ſtamus regule. Quero quid ſi ſeruus hēt ſucceſſorem vulgarē ſubſtitutū. dicas q nō poteſt abſtinere de quibus per bal.in.l.ſi quis ſeruus.C.de repu.vel abſci.here.

¶ Reſtitutiōis.fiſcus.eccliа.hoſpitalia. et pauperes abſq̄ via reſtitutionis pōt dimittere hereditatē dāpnoſam vt ſcripſi inuētarium.2.q.e.ſuper.v.hereditarias.v.an bodie.in vſi.q̄ro quid

viginti quinq̄ ānis via reſtitutionis[b].e.ti.l.18.

b ¶ Eſt ſciendū circa hoc q maior aſcēdentiū hereditatē repudiās pōt eaz hre ſi bona nō ſunt alienata vſq̄ ad triēniuz[a].ſz ſi alienata ſunt nō poteſt e.ti.l.fi.

¶ Repoſitari⁹.vide.rex 15.qneſtione.

¶ Repetitō.vide.elemoſina.ſ.q.a.ſnia.9.q.d.

in eccleſia de minore vide ſupra gloſa proxima in pncipio.et per Azonem in ſumma.C.ſi vt obmi.here. vel quid aliud acqui.

¶ Triennium.vide que ſcripſi ſupra eadem queſtione.a.ſuper ver.adiri.

ſtipl'atō.6.q.n.fideiuſſor. 7.q.d.ſolutio .8. q. per totum.

¶ Reprobatio.vide.teſtis.7.q.

Reſtitutō.primo q̄ro quid eſt reſtitutio. dic q eſt in pſtinum ſtatū reductio.6.pti.ti.19.li.et.3.pti.ti.25.l.1.

a ¶ Secundo quero quis poteſt eam petere.dicq minor vigitiq̄nq̄ ānos

Reſtituti o. Et vide que ſcripſi.actor.ſecunda.q g.ſuper.ver .curator. Et.4.q. f.g.h.ꝛ que ibi ſcripſi. Et.vis. 4. queſtiōe. n. ſuper ver. reſtitutionem.et ſuper.v.prefertur

¶ Item qualiter reſtituit mior aduerſus ſi ſcuz Azo.in ſūma. C.ſi aduer. fiſcum. ¶ Item quero an reſtituitur aduerſus vſucapionem. Azo in ſumma.C.ſi aduerſus vſucapionem.¶ Item quando reſtituitur minor aduerſus commodoſa iura ſua que repudiauit.Azo.in ſumma.C ſi vt.obmi. here.¶ Item quādo reſtituitur filiuſſamilias minor Azo.in ſumma.C.de.fi.fa.mi.¶ Item quando gratia minoris reſtituitur is qui rem communem habet cum minore.Azo.in ſumma.C.ſi.m.co.eadēq̄ cau. ¶ Itē propter que denegetur reſtitutio.Azo.in ſumma.C.qui et aduerſus quos.¶ Item ſi maior factus approbet facta in minori etate an poſſit poſtea reſtitui.Azo.in ſumma.C.ſi ma.fac.ra.ha. ¶ Itez q̄n do milites et abſentes cauſa reipublice licet ſint maiores poſſunt petere reſtitutionem in integrum.azo in ſumma.C.de reſtitu.milita. ¶ Item quando reſtituitur vxor militis vel abſentis cauſa reipublice.azo in ſumma.C.de vxo.mili.¶ Itm infra que tempora et ad quanta reſtituantur in integrū maiores ſeu minores.Azo.in ſumma.C.de tempo. in integruz tam mino.q̄ maio.¶ Item quibus cauſis maiores reſtituantur in integrum. Azo.in ſumma. C.quibus ex cauſis maiores¶ Item ſicut denegatur reſtitutio maiori vigintiquinq̄ annis in hijs que gerit maior factus ita et denegatur minori qui impetrauit veniaz etatis . ideſt vt habeatur pro maiori.et quia etatis veniam impetret.et qualiter et quis ſit effectus. Azo.in ſumma.C.de hijs qui veniam etatis impetrauerunt.¶ Petere.vide excommunicatio.13. queſtiōe. m.ſuper verbo.beneficium.v.primo.Et que ſcripſi religioſus decimaoctaua. q.a.Et emphitheoſis.3.q.a ſuper.v.biennium.v.ſi heres.

© Biblioteca Nacional de España

nos cõpletos nõ habẽs: si ꝓbet[a] dãnũ sibi datũ sui facilitate: vel defẽsoris culpa aut alterius dolo ⁊ minorem etatem. 6. pti. ti. xix. l. ij.

¶ Et sciasq; restituit[ur] minor aduers[us] sñiam[b] contra se latã siue ipe iterfuerit i iudicio cũ curatore siue curator in minoris abñcia. Sz si minor sine curatore fuerit i iudicio ⁊ cõtrariã reportet sñiaz nõ restituetur aduersus eã q; ẽ nulla[c] ipo iure. 3. p. ti. 25. l. i. sñia. 7. q. b.

¶ Et nõ solũ ipe cũ curatore ꝑt eã petere: sz ẽt curator vel ꝓcurator hñs spãle[d] mandatũ vocato aduersario. ⁊ si aduersus totã sñiam vl certũ caplm ei[9]: det restitutio simil[r] cõcedit[ur] ⁊ ei[9] aduersario vt res in pristinum statum reponat.[e] Sed si lis in minori etate pellatione ab ea non recedendõ petere possit restitutionem in integrum contra sententiam. glo. dicit q; sic. in. l. pe. C. si aduer. rem iudi. et notat spec. de appellati. ſ. qualiter. circa fi. ſ. suspensa causa appellationis nõ autem procedit simul super vtraq; ⁊ hoc verum si possessor secus si actor. vt nota C. quo. appe. nõ re. l. ab executione de quib[9] per bal. in. l. appellatione in fi. C. de appellatio.

¶ Quando restituit[ur] minor aduers[us] rem iudicatam. azo. in sũma. C. si aduer. rez iudi. Et quando quis restituatur aduersus sententiam latam per sordes. vide sententia. 7. q. c. super verbo. peccuniam. v. sententia lata. Itẽ qualiter ⁊ qñ minor restituatur in bijs q̃ in eius lesionẽ gessit in iudicio vel ex cũ tutoris vel curatoris auctoritate. azo. in suma. C. si tutor vel cura.

¶ Nulla. Et in q̃bus minori nõ est necessaria restitutio. azo. in suma. C. in q̃. cau. mi. non est ne. Et vide stipulatio. 4. q. c. super v. curatorẽ. Et sñia. 7. q. b. sup v. annis. ⁊ super v. tenet.

¶ Speciale. Quero nũquid sindicus vniuersitatis põt petere restitutiõz i integrũ sine spãli mãdato. Dicas q; sindicus ciuitatis castri vel ville dicitur hre publicũ officiũ ⁊ in publicis officijs nõ req̃ritur mãdatũ spãle. si aũt essz sindicus alicuius collegij puta mercatorũ vl fabror nõ posset petere restitutiõz i integrũ sine spãli mãdato. qz nõ gerit publicũ officiu. ⁊ ista q̃o ꝑsuponit q; vniuersitates ⁊ collegia hẽnt bñficiũ restitutiõis in integrũ ad instar minor. de quo p bal. in. l. causã in itegrũ. C. etiã p procu. ca. in in. re. a. po. ¶ facit q̃ scrip. ꝓcurator. 6. q. c. sr v. spãle. v. q̃ro q̃d dicat. ⁊ vidi ibi in v. se. in ꝑn. ¶ An cã in integrũ restitutiõis ꝑt agitari p procuratorẽ. azo. in sũma. C. p procu. causã. in inte. resti.

¶ Reponat. Glo: j. e. 3. q. a. Et azo. in suã. C. de reputa. que fi. in iudi. Restitutio cõcessa minori omia in primo statu reintegrat tam pro minore q; cõtra eũ ⁊ extẽdit effectũ suũ ad terciã ꝑsonã.

a ¶ Probet. Restitutio minor requirit duo ꝓncipia. primũ est minor etas. Secudu est circũscriptio istõ est ciuile vocabulũ q̃z includit lesionẽ sui facilitate vel dolo aduersarij cõtingẽte sic ergo lesio dz esse q̃lificata nã nõ ois lesio est cã ⁊ fundamẽtũ restitutionis sz ea que cõmittitur facilitate vel dolo aduersarij. Et per hoc informatione libelli q̃ndo minor petit i integrum restitui eo q; lesus si nõ adicat sui facilitate vel dolo aduersarij libellus est inept[9]. quia nõ seq̃tur lesus ergo restituẽd[9] sz si diceret in libello se circumscriptũ tũc ꝓcedit libellus tuz q; põt cõcludere in duab[9] causis. s. in facilitate ⁊ dolo reo petẽte est declarãdus. bal. l. nõ videtur colũ. i. C. de in inte. resti. mino.

b ¶ Sententiam. Quero vtrum minor pendente ap-

c ¶ Et nõ solũ ipe cũ curatore ꝑt eã petere: sz ẽt curator vel ꝓcurator hñs spãle mandatũ vocato aduersario. ⁊ si aduersus totã sñiam vl certũ caplm ei[9]: det restitutio simil[r] cõcedit[ur] ⁊ ei[9] aduersario vt res in pristinum statum reponat. Sed si lis in minori etate

d ¶ Speciale. Quero nũquid sindicus vniuersitatis põt petere restitutiõz i integrũ sine spãli mãdato. Dicas q; sindicus ciuitatis castri vel ville dicitur hre publicũ officiũ ⁊ in publicis officijs nõ req̃ritur mãdatũ spãle. si aũt essz sindicus alicuius collegij puta mercatorũ vl fabror nõ posset petere restitutiõz i integrũ sine spãli mãdato. qz nõ gerit publicũ officiu. ⁊ ista q̃o ꝑsuponit q; vniuersitates ⁊ collegia hẽnt bñficiũ restitutiõis in integrũ ad instar minor. de quo p bal. in. l. causã in itegrũ. C. etiã p procu. ca. in in. re. a. po. ¶ facit q̃ scrip. ꝓcurator. 6. q. c. sr v. spãle. v. q̃ro q̃d dicat. ⁊ vidi ibi in v. se. in ꝑn. ¶ An cã in integrũ restitutiõis ꝑt agitari p procuratorẽ. azo. in sũma. C. p procu. causã. in inte. resti.

e ¶ Reponat. Glo: j. e. 3. q. a. Et azo. in suã. C. de reputa. que fi. in iudi. Restitutio cõcessa minori omia in primo statu reintegrat tam pro minore q; cõtra eũ ⁊ extẽdit effectũ suũ ad terciã ꝑsonã.

© Biblioteca Nacional de España

casus ē bal.i.l.i.C.ō repu.q̄ fi.i iudi. Quero minor vendidit rē aliquā ⁊ voluit q̄ p̄ciū solueret suo creditori.deide minor restituit aduers⁹ vēditionē nūq̄d ego emptor restituar ad p̄cium pecunie mee aduers⁹ creditorem. Distingue: aut fuit creditor ex causa lucrativa ⁊ tūc restituar ego vēditor. aut fuit ex cā onerosa: ⁊ tūc etiā restituar in subsidiū. vt ex. ⁊ bal. in dicta.lege.i. Si minor restitutus ē p⁹ dīdiscita testificata ad p̄ducēdum nouos testes a nunq̄d restituet ⁊ maior vide testis. 3.q.g.super verbo.dicisse.ō. Item quero vtrū in versiculo.pone minor.

fuit cepta ⁊ sententia lata in maiori[a] etate cessat restitutio. ¶Item durāte causa restitutionis nil debet innouari.[b] 3.par.ti.25.l.ij.

d ¶Item restituitur minor aduersus confessionem[c] (s.affirmatiuā vel negatiuam) a se vel curatore vel aduocato facta: vel p̄pter omissā allegatōz[d] si est lesus. 6.p.ti.19.l.3. confessio.5.q.a.

e ¶Item aduersus dilapidatoris vel mali mougerati arrogatiōz (supple restituitur minor) ¶Vel aduersus optionē si fuit eligendo deceptus. ¶Item aduersus rerū suarū licitationē: si plus i ei⁹ magnum[e] cōmodū inueniat offerentē. ¶Item aduers⁹ cōuentiones ⁊ contract⁹[f] in quibus fuit lesus: si lesio ⁊ minor etas p̄bet. ¶Nō tn̄ p̄nt ei⁹ fideiussores[g] iuuari huiusmōi bn̄ficio. 6.p.ti.19.l.5.p batio.2.q.d.stipulatio. 4.q.fideiussor. 4.q.a. ⁊ suī facilitate nūquid dz audiri. dicas q̄ nō. Quero q̄dā tabellio errauit i instr̄o vñ tenet ad interesse. naz si rōe minoris etatis vult restituī aduers⁹ errorē in arte sua in q̄ est approbatus nō p̄t. Et idē dicas eē in aliis artib⁹. s. qñ aliq̄s ē approbat⁹ mercator ⁊ cāpsor ⁊ positus i matricula q̄ i illo actu nō p̄t petere restitutiōz in integrū vt barto. in l.i. C. qui ⁊ aduersus quos in inte. resti. nō po. Alij vero q̄ solis actibus sūt industrioſi nec sūt ex publico approbati possūt petere restitutiōz tn̄ grauātur in onere p̄bādi q̄ habēt clare p̄bare de lesiōe ⁊ industria hoc facit. s. q⁹ eis nō defertur sacramētū in defectu p̄batiōis. ⁊ i isto casu ſm bar. intelligit glo. posita in dicta.l.i.ſz bal. ibi recitādo pluriū opiones tenet cōtrariū. ⁊ ibi viō glo. i.l.iij. ff. i.ff. de mino. de p̄dictis p bal. i dcā. l.i.

a ¶Maiori. cōtra sñiam cōdēnatoriā p̄t minor restitui q̄teūs ē lesus. ſz si sñia icidit i tp̄s maioris etatis restitutio cessat. vt est casus in.l.i. C. si aduer. rem. iudi.

b ¶Innouari. An i integrū restitutione postulata dz interi cessare cā p̄ncipalis azo i suā. C. in inte. resti. postu. neq̄d no. fi. Quero nūq̄d possit mādari sñia executiōi cā in integrū restitutiōis pēdēte. dic vt talis executio essz irreuocabilis ⁊ nō p̄t interi fieri vñ donec cōdēnat⁹ petit restitutiōz i integrū nō p̄t poni i carcere p̄pter sñiam vel instrumētū debiti q̄ istud grauamē nō possz reuocari. aut ē executio reuocabilis ⁊ tūc refert aut ille q̄ petit restitutiōz offert paratā p̄batiōz ⁊ cessat executio. Aut nō offert paratā p̄batiōz tūc dicūt q̄dā q⁹ si ē p̄sūptio cōtra ipm ex q̄litate cause vel ex p̄sona p̄nūciātis, vt q⁹ p̄ceps p̄nūciauit. ⁊ interim fit executio p̄stita tn̄ fatisdatiōe secūdū formā q̄ traditur i simili. in auct. q̄ suppli catio. ⁊ hoc p̄batur ex. de resti. in inte. c. suscitata. Et vide circa hoc bar. in l. defendēte. ff. de auct. tu. Si aūt nō est p̄sūptio cōtra petētē cessare dz interim executoria manus vt in.l. si causa cognita. C. de trāsacti. de quib⁹ p bal. in l. postulata. C. in inte. resti. postu. ⁊ vide ibi glo.

c ¶Cōfessionē. vide q̄ circa hoc scripsi cōfessio. s. q. a. fr̄ v. ipuber. v. q̄ro vtr̄ p̄dig⁹. i vſi. q̄ro q̄d ō adulto. circa medīū. Et. h. i. c. puberis de delic. pue.

d ¶Allegatiōz. quidā minor. xxv. ānis ē doctorat⁹ in legib⁹ mō in cā sua omisit quedā allegare vult petere restitutiōz in integrū. q⁹ dicit se omisisse p̄ impi

e ¶Magnū. Si res minoris ē vēdita iure creditoris minor nō restituit nisi p̄p̄ enorme dānū q̄d arbitrio iudicis decernit vt bal. i.l.i.i p̄n. C. si aduer. vē. pigno. Et idē azo. in suā. C. de resti. mino. ff. subuenit. in fi. Et qñ restituit minor aduersus venditionē pignoris. azo. in suā. C. si aduer. ven. pig.

f ¶Cōtract⁹. minor cōiugat⁹ lz in aliis restituat tn̄ in ōttib⁹ nō p̄t restitutiōz iplorare vt oīdi. cur. li. i. ti. i. l. p. Qñ restituit minor i his q̄ gessit cū tutoris vel curatoris aūcte. azo. i suā. C. si tu. vel cura. Item qñ restituitur minor aduersus donatiōz azo. i suā. C. si aduer. dona. ¶Item qñ restituitur minor aduers⁹ solutiōz a se factā vl ei factā. azo in suā. C. si aduer. so. ¶Item q̄lr̄ restituitur aduersus creditorē. azo. in. suā. C. si aduer. cre. ¶Item q̄lr̄ restituitur aduersus dotem azo. in suā. C. si aduer. dotem. ¶Item qñ restituitur minor aduersus transactionem vel diui.

g ¶Fideiussores. Quando restituitur fideiussor minoris. azo. in suā. C. de fide. mi.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Additionē. Qñ petitur restitutio aduersus additionem hereditatis modus procedēdi ē. vt citatis citādis nō cōparētib⁹ infra tres mēses petēti restitutio concedatur qua cōcessa ex officio iudicis datur curator hereditati iacēti qui debet inuētariū facere apō acta vt ē casus in auct. si oms. C. si aduer. credi. Quero q̄ citabūtur qñ petitur restitutio aduersus additionem hereditatis. dicit tex. et glo. i dctā auct si omēs. q̄ creditores. ⁊ etiā legatarij sūt citādi. Quero an in iudicio p̄sētes sint monēdi vel citādi. dicas q̄ tūc nō est necessaria citatio tamen videtur q̄ sint monēdi. Sz si iudex vellet iposterū facere aliquid dz monere eū vt i illo termino cōpareat. Quero nūquid creditores sūt nominatim citādi an vero sufficit generalis proclamatio. bar. in dicta. l. si omēs. dicit q̄ sufficit generalis proclamatio. Sz tu dicas q̄ creditores certi debent specifice citari nisi sint absētes a ciuitate vbi fit proclamatio. sz incerti debēt citari p̄ clamationē. Quero an sit necessaria litis cōtestatio ad istā restitutiōz obtinendā. Dicas q̄ vbi cert⁹ est aduersari⁹ ⁊ est p̄sens cōtestatio litis sit de substātia iudicij nec aliter pōt veniri ad diffinitiuā si aūt nō est certus aduersarius ibi nō requirit litis cōtestatio vbi nō cōcludit aliq̄d dari vel fieri. sed ad obtinendū iuris beneficiū Item si aduersarius est certus sz est absens dū tamē legitime sit citatus ⁊ congruo tēpore expectatus et nō petatur dari vel fieri sz imploretur bñficiū iuris ibi similiter nō est necessaria cōtestatio litis. vbicunq̄ aūt dixi litē cōtestādā intellige si restitutio in integrū petitur p̄ncipalr. sz si petitur incidēter ⁊ iudici cōstat restitutiōz cōcedendā pōt statim cū petit cōcedere quocūq̄ ordine omisso. Quero si heres in integrū est restitut⁹ quibusdā nō legitime citatis aliq̄bus vero p̄ntibus an ista restitutio in integrum sit omio nulla. dicas q̄ absentib⁹ nullū p̄iudiclū generatur sz solis p̄ntibus ⁊ sic valz sīia quo ad quosdam. s. p̄sētes ⁊ quo ad alios nō. vt ex. i dctā auct si omēs. C. si aduer. credi. de quibus ibi per baldus.

f ¶ Itē aduersus hereditatis aditiōez [a] si est lesus vocatis (s. coram iudice.) ad hoc creditorib⁹ hereditarijs. 6. parti. titulo. xix. l. vij.

g ¶ Tamē in aliquib⁹ nō restituitur vt si pubes fuit in iudicio de adulterio confessus tale delictum in impubere nō cadit ideo eius cōfessio nō valet: licet in alijs delictis nō excusetur si decē annos cum dimidio habet: licet micius [b] puniatur. e. ti. l. iiij. accusatio. s. q. c. pena. s. q. c.

b ¶ Preterea nō restituit pubes si ex aspectu corporis videtur maior: et in cōtrahēdo asserit [c] (s. dolose) se maiorem.

¶ Nec restituit si iurat [d] (s. non petere restitutionem ratiōe minoris etatis.) super contractu.

¶ Nec si in restitutione victus fuit iterum restituetur nec audietur: nisi appellet: aut nouas alleget rationes.

¶ Qñ restituit minor vt se ab hereditate addita abstineat. azo. in sūma. C. si vt se. here absci.

b ¶ Aditi⁹. Et an i delictis minor ꝓpter etatē excuset. vel miti⁹ puniat. vide pena. s. q. c. sī v. puer. v. an i delictis.

c ¶ Asserit. si minor dixerit se maiorē ꝓpō dolo ñ restituit. si aūt dolo aduersarij restituit si vo ꝓpa simplicitate si fuit simplex assertio restituit ꝓbata lesiōe ⁊ etate p̄ testes vl instrumēta. Si aūt fuit assertio iurata dz ꝓbari minor etas solūmō p̄ istā. sz si ē iurata corp aliter tactis euāgelijs exclusa est oīs spēs ꝓbatiōis ⁊ oīs spēs restitutiōis cas⁹ ē bal. i l. si alteri⁹. C. si mi. se. maio. di. vl. ꝓba. fu. Et vide azo. in suā. C. si mi. se. ma. di. vl ꝓba. fu.

b ¶ Jurat. Et q̄ circa hoc scripsi cōfessio. s. q. a. sī v. impuberis. v. q̄ro vtrū ꝓdig⁹. i vsi. q̄ro q̄d de adulto. Et scriptura. 3. q. f. sī v. firma. ¶ Qñ minor cū iuramēto renūciat bñficio restitutiōis i integrū. an sit necesse q̄ sit certiorat⁹ de ipo ex. i. l rē minoris. C. dō resci. vēdi. ⁊ io. an. i. c. fi. ex. de ēpti. ⁊ vēdi. dicūt q̄ sic. q̄ iuramentū nō extēdr ad id dō quo nō ē cogitatū. bar. át dicit q̄ nō é necesse q̄ sit certiorat⁹ de bñficio restitutōis q̄ eo ipso q̄d iurat cēsef maior ⁊ sic nō tollit bñficiū vi renūciatiōis. sz ei⁹ natiuitas ipedit rōe etatis legitime seu legitimate a iure. sufficit ēt q̄ iuret ōctū firmū hre. q̄ q̄ iurat sr facto vr iurasse sup iure descēdēte ex illo facto ⁊ obtētu minoris etatis nō debet audiri licet non fuerit certioratus de iure quod excluditur per iuramentum. posset tamen distingui ex quadam equitate quia aut interuenit curator cuius scientia reputat scia adulti esse ⁊ tūc sit vera opio. bar. Aut nō interuenit curator. ⁊ tūc sit dā opio ex. et Jo. an. etiā si fuerit interpositum decretum. quia sciētia iudicis nō interpretatur eē scientia adulti. de q̄bus per bal. i dicta. l. rem minoris. colū. p. v. si dubitatur.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Causa status. Quãdo restituit minor aduersus libertatez.azo in suã.C.si aduer.liber.
b ¶ post. Vide azo.i suã.C.de tẽpo.ininte.resti.
c ¶ Temp⁹. Infra quãtuz tẽpus et ad qd tempus debet in integruz restitutio peti. sup hoc debes scire q̃ duplex est tp⁹ primũ est tẽ p⁹ ad quod quis petit se restitui. Secũduz est tẽpus ifra qd quis petit se restitui. Primũ. s. tẽpus ad qd sẽper ẽ vniforme. q̃ ad tantuz tẽpus q̃s petit se restitui in quãto tẽpore fuit lesus et nõ vltra. Secũduz tpus. s. infra qd ẽ duplex naz qdaz ẽ tẽpus: infra qd debet restitutio terminari. quoddã est infra qd debet proponi. primuz semp est vniforme: quia debet termiari intra quadrienniũ cõtinuuz. fallit in casibus. C. de tempo. in inte. resti. l. petende. et auteñ. si minor. e.ti. Secundũ. s. intra qd debet proponi restitutio. et tũc dic q̃ quãdo aliquis leditur ex contractu vel quasi ex sentẽtia vel iudicio. et istud tempus est vniforme. s. q̃drieniuz continuũ. Aut leditur quis ex cursu tẽporis: tũc si quidez tẽpus lesionis est plus q̃ quadrieniũ. et idem quia intra quadrieniuz potest pponi. Si vero tẽp⁹ in quo est lesio est min⁹ quadrienio. et tunc debet de necessitate proponi restitutio infra tantũ tempus quãtuz est tẽpus lesionis: et nõ vltra. Ex hoc apparet. q̃ si quis est lesus in decẽ diebus qui dantur ad appellandũ: finita minori. etate: debz restitutiõez proponere infra decẽ dies. Et idez si quis esset lesus in vna die. vt notat glo. in. l. dnu⁹. ff. de ininte. resti. scõm bar. et cy. Quero. si prescriptio fuit cepta in minori etate: et cõpleta in maiori quãdo icipit currere tẽpus in integrũ restitutiõis. vide. h. in. c. beneficio. de ininte. re. maior neglexit. sed glo. in. l. supuacuaz. C. de tẽpo. ininte. resti. et insti. de acti. ¶. rursus. dicit q̃ habet locũ restitutio. qd est verũ si intra q̃drieniũ

¶ Hec sup causa status[a] in qua eius seru⁹ defendente curatore liber p/nunciet libertatis fauore. ¶ Hec si ita cõtraxit: vt q̃libz maior et discretus: q̃ tunc nõ videt lesus. e. ti. l. vj. iuramẽtuz 7. q. i.

i ¶ Et nõ solũ minor põt petere restitutõez vũ est infra etatẽ vigiti quinq; annorũ. s; etiã ifra quadrieniũ post[b]. Et etiã heredes ei⁹ infra dictã etatez possũt eã petere. e. ti tu. l. viij. vẽditio. 2. q.

k ¶ Illud ẽ notandũ q̃ p/scriptio vicenalis: aut citra: nõ incipit currere cõtra adultũ: nisi i alterius persona incepit: q̃ tunc ptinuat: s; restituit ad tẽp⁹[c] qd cõtra eũ currit: ¶ Prescriptio aũt tercenalis: aut vltra: incipit currere cõtra eũ: s; restituet aduersus eaz. e. ti. l. ix. prescriptio. 3. q. e.

l ¶ Et nõ solũ minor: sed etiaz ecclesia[d]: rex: vl cõmunitas alicui⁹ loci[e] restituet infra q̃drieniũ[f] a tpe lesiõis vt mior. Sed poste minorẽ etatez emersit lesio. secus si emersit poste quadrieniuz continuũ: quia cũ cõstitutio orta deneg aret: postea multo magis impedit natiuitas ei⁹. de pdictis p bal. i dicta. l. supuacuã. colũp. pe. et fi.
d ¶ Ecclesia. Testator relinquit monasterio sancti petri hereditatem suaz sub conditiõe construẽdi hospitale infra annũ. 7 q̃ si hospitale non fuerit in dicto termino cõstructũ hereditas debeat pertinere ad hospitale misericordie ↄ perusio. quero si monasteriũ dictum hospitale nõ cõstruxit infra annuz. possit restitui in integrum tã q̃ lesuz. dicas q̃ monasteriuz põt i integrũ restitui nisi monasteriuz fuerit in dolo. quia cum sciret: et posset noluit cõditio ni parere. vt. C. de sacro sanc. eccle. l. iubemus nullam. quia contra dolũ etiam in obmittendo non datur restitutio. bal. in. l. pupillus. C. de repu. vel absti. here.
e ¶ Loci. Res publica equiparat minori. et ideo habet beneficiũ restitutiõis in integrũ. Quero nũ quid ciuitas potest in integrũ restitui. vid glo. i. l. res publica. C. qui. ex cau. maio. in inte. resti. s; tu dicas q̃ restituit. Quero. quid de castro vel villa dicit in dicta glo. q̃ non restituit in integrũ: suple nec in contractibus nec in prescriptioib⁹; nec in iudicijs. Sed bal. in dicta. l. res publica. et hec lex. parti. tenet q̃ restituat. et sic damnatur opinio dicte glo. et expresse damnatur captiuus. 7. q. a. licet bar. in dicta. l. res publica. dicat q̃ magna castra et magne ville q̃ reguntur per alios merentur restitutiõez in integruz secus in paruis castris et villis. et idez in paruis ciuitatibus. Quero. infra quãtuz tẽpus ciuitas castrũ vel villa restituit. dicas vt notat i. c. i. et. ij. ex. de resti. iniu. li. vj. de pdictis p bal. i dicta. l. res publica.
f ¶ Quadrieniuz. Et quid si sindic⁹ nomine vniuersitatis iurat sup cõtractu: an postea restituat ipa vniuersitas. et qd iuꝛ. in ecclesia iurãte. vide q̃ scripsi. iuramentũ. 7. q. a. sup. v. iuramẽti. v. ciuitas perusina. Et vide q̃ scripsi. hospitale. v. hospitale priuatũ

pp

© Biblioteca Nacional de España

in fine. Et. testamentuz. i. q. v. põt testatoꝛ i v si. sz circa hoc.

a ¶ Restituetur. Quãdo restituitur miꝛ aduersus vẽditionez. azo. in suã. C. si aduer. vẽdi.

b ¶ Ordinario. Apud quez iudicẽ in integrum restitutiõ peti debet. azo. in suã. C. vbi et apud quẽ ininte.

c ¶ Utriusqz. Ut de supra. 2. q. c et que ibi scripsi super. v. responat.

Rescriptum. Nota qꝫ auctoꝛitate rescripti nihil potest fieri ãte presentatuz rescriptum. facit ad hoc eẍ. de resti. spoli. c. audita. iste ergo debet esse primꝰ actus impetrãtis. s. qꝫ presentet rescriptuz. et de hoc semper facias fieri publicum instrumẽtuz. bal. l. ea que de tẽporibus. ij. colũ. C. de tẽpo. in inte. resti.

¶ Rescriptum quod concernit solaz instantiaz cause si est presentatũ in iudicio nõ potest renunciari inuito aduersario alias secus. vt scripsi instantia. v. renũciatio litis. i vsi. item rescripsi lesio in alienatõez fuit vltra dimidiaz iusti precij restituetᵉ infra triginta annos a die alienationis cõputandos. eo. ti. l. fi. prescriptio. 3. q. d. captiuus. 7. q. a.

¶ Itẽ restituitᵉ miles de quo. miles. 9. q. b.

¶ Item captiuus. captiuus. 7. q. a.

¶ Itez legatus. appellatio. 3. q. i.

¶ Item absens. appellatio. 3. q. k. l. prescriptio. 5. q. c. pignꝰ. 7. q.

¶ Infra quãtum tẽpꝰ fit restitutio aduersus sentẽtiaz pretextu falsoꝛuz instrumentoꝛũ latam. sententia. 7. q. i.

¶ Itez restituitur minoꝛ aduersus societatez. socictas. 4. q.

¶ Itez restituitur aduersus data turpiter. solutio. 8. q.

¶ Item restituitᵉ aduersus repudiatiõez: vel abstensiõez. substitutio. 5. q. repudiatio. 4. q.

¶ An aduersus sentẽtiã arbiter restituitᵉ minoꝛ. arbiter. 4. q. b.

a ¶ Tercio quero. coram quo petitᵉ restitutõ. dic qꝫ coram iudice ordinariᵒ loci. Et taliter fiat restitutio qꝫ ius vtriusqꝫ ptis in prestinũ statum reducatᵉ. 6. p. ti. xix. l. viij

Vel põt coꝛaz dicti iudicis maioꝛe. 3. par. titulo xxv. l. fi.

a ¶ Quarto qꝛo. quando petetᵉ restitutõ. vide supra. 2. q. i. l. miles. 9. q. captiuus. 7. q. a. sententia. 7. q. prescriptio. 5. q. venditio. 2. q. pignus. 7. qstione.

a ¶ Quinto quero. qs est effectus restitutiõis. dic qꝫ per eaz minoꝛes a dãnis: alteriꝰ dolo: vel sui facilitate venientibus liberantᵉ. 6. par. ti. xix. l. i. Et restituũtur omnia in pristinũ statuz supra. 3. q. a. 2. q. b. appellatio. 3. q.

¶ An restitutio minoꝛis prodest cõsocijs. appellatõ. 3. q. d.

¶ An reintegratᵉ per restitutõez substitutio q̃ exspirat. substitutio. 5. q.

¶ In plus se habz principis restitutio qz indulgẽtia. indulgẽtia. 4. q. significatio. 2. q.

¶ De restitutiõe vide. spoliatio. decime. 4. q. f. satisfactio.

Rescriptũ. Primo qꝛo. quotuplex est rescriptũ. dic qꝫ triplex vnuz secundũ ius. aliud contra ius. terciũ pter ius. 3. p. ti. xviij. l. xviij.

b ¶ Et horũ quedã sunt generalia: vt qꝫ sub vno verbo cõprehẽdit multa: etiã si aliqbus enumeratis subijciatur clausula generalis: vt petrus et iohãnes et alij. Alia sunt specialia. e. ti. l. xlv. xlvij.

c ¶ Itẽ qdam cõcedunᵗ ob cõmodũ concedẽtis. qdaz ob necessitate. alia ꝓpꝛ seruitiũ eius cui cõcedunᵗ vel meritũ. e. ti. l. xlviij. xlix. l.

ptuz. Et facit q̃ scripsi infra. 3. q. l. super. v. iudex. v. itẽ an et. v. se. i pri ci. Et ꝓbatio. 8. q. a. super. v. reotres. v. sz tu dicas. i vsi. et est simile. Et ó regis rescripto in ꝓdulgentie a maleficio. vide. indulgẽtia. i. q. a. v. regis idulgentie.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Secūdo q̄ro: quis est effectus reſcripti: dic q̄ ſi est ſecūduz ius est iter pretandū ſeu intelligendum large. e. ti. l. xxviij.

b ¶ Itez per reſcriptū generale vbi quibuſdā p̄ſonis enumeratis ſubijcitur clauſula generalꝫ vt petrus et iohānes et alij nō extēditur vltra alias quattuor perſonas: nec ad ſic enumeratarū maiores: nec poteſt eius vigore imperator eas priꝰ q̄z enumeratas conuenire: niſi enumerate deceſſerint: aut grauiter infirmentur: vel in regis ſeruitio: vel ī legatōe ſue vniuerſitatis: vel romipitagio: ob qđ cōueniri neq̄ at occupet. e. ti. l. xlvj.

c ¶ Itez per reſcriptū ſpeciali nō poſſunt alie perſone vel res peti q̄z i eo ſpecificate[b] niſi cauſa impediēdi impetrantē aduerſarius alij rez de qua queritur alienet: aut ea fuerit ſpoliatꝰ: tunc enī poteſt peti a quolibet prędictorū. Itez eius vigore poteſt de fructibꝰ: et

reditibꝰ ſentētiaꝝ. Nec per tale reſcriptū poteſt aliꝰ iudex q̄z in eo nominatus ꝓgnoſcere: niſi ſit cōmiſſa in eo alicui iudici ꝑſonio noīe nō expreſſo quo caſu trāſit ad ſucceſſorez. ſed nō transit ſi ꝑſonā nomē exprimeretur. e. ti. l. xlvij. actor. 4. q. b.

d ¶ Itez ſcias q̄ per reſcriptuz in quo dicit ſi ſic est: aut ſi ſic iueneris: vt nobis dictum est: vel q̄ preces veritate nitātur: vl iudices inter eos. ſeu q̄ faciat iuſticiā: dat iuriſdictio: et ſentēciandi poteſtas. e. ti. l. xlviij. Vide alios effectꝰ infra ꝓxima. q. quos omnes potes ad hanc q̄ſtionez adaptare.

a ¶ Tercio q̄ro. quod reptuz est adiplendum[d]. In primis reſcriptū qđ contra ius diuinū est nō valet. e. ti. l. xxix.

b ¶ Nec contra ius naturale. et dicit contra ius naturale q̄ndo alicui bona auferri mandātur ſine cauſa. poſſunt tamen

inferūt alicui p̄ iudiciū. vt bar. i. l. tiberianꝰ. in fi. C. de fun. limita. li. xj. Itē non valz reſcriptuz citatōis p vaſallos ō eoz dños ipetratū. vt peti. iiij. ordi. de al cala. p regē alfō ſuz. ¶ Reſcptū regis donatiōis officiū dādi p cōciliū vel fūdi vl edificij cōcilij nō valz. vt pet. 81. or. de medina. p regē Jo. ij. āno. 1433. Nec valz p̄cipis reſcriptū q̄ filiꝰ clerici ei ſuccedat: vl iuſ legati do natiōis vel venditōis q̄d ab eo hēat. vt ſcripſi. ſucceſſio. i. q. i. ſſ. de. donare. de. cleri. et eius. Regis reſcriptū vt fortalicij tenētie ſeu mercedis iuſ hereditarij: ſeu officij ciuitatis aut ville vl idulgētie: aut legitimatiōis: vel exhēdi vetita a regno vl īmunitatis nō valz: niſi duobꝰ vl tribꝰ regis cōſiliariorū ſignis firmatū. et regis ſit ſigillo corroboratuz. vt. l. 130. or. de ſegouia. p regez Jo. ij. anno. 1433. de quo etiā vidē pet. xvij. xviij ordi. de briuieſca. p regē Jo. i. i q. l. 130. et pet. xvj. xviij. Vide etiā reſcripta q̄ ſine regis cōſilijs et cōſilio expediri poſſūt. Sz de ꝓdicto reſcripto indulgētie de quo ſupra fit mētio. vide q̄ ſcripſi idulgentia. i. q. a. Et vide etiā. 4. q. p totū.

a ¶ General. Vide q̄ ſcripſi. ſucceſſio 3. q. a. ſſ. de. pactū. de. nō valz. i de. q̄ro an clauſula. cū de. ſe.

b ¶ Specificate. vide iuōr 13. q. b. ſſ. de cōmiſſionis de. delegatus ad cauſas.

c ¶ Succeſſorē. Et vide q̄ ſcripſi. omiſſio.

d ¶ Adimplēduz. Officiaꝫ cōcilij litterā regis auditoris nō adimplēs captus ducaꝫ p eos legitie puniendus ſaluis ipſiꝰ cōcilij ꝓuilegijs. vt l. 33. ordi. de briuieſca p regem Jo. i. Et q̄d de regis ſcripta nō adiplēte. vide rex. 21. q. n. ſup. de. eculabit. Et q̄d de nō adiplente lraz regis cōcilij vide cōſiliū i. q. ſſ. de. oſiliū. de. et non obediens. Qui eccliaſticoz iudicū reſcripta nō adipleri ſtatuūt. vel alias adimpleri nō pmittūt. et ad hoc cōſiliū vſuz ſeu auxiliū p̄ſtātes penā mille moꝛ. incurrūt. quoz regis camere ps tercia. et tercia cathedrali eccliē. et tercia executori applicāt. vt. l. iij. or. ō guadala. p regē Jo. i. āno 1390. q vidē excōica. ſ. q. a. ſſ. de. faciētes. de. i.

e ¶ Nō valz. Itē reſcripta p potētes i curia romana exītes ipetrata ab eis ſūt ipſo iure nulla q̄n

f ¶ Naturale. Impator dū cōcedit aliq̄d reſcriptū qđ ſit cōtra legē: aliquā debet ſpecificare legē dicēs nō

© Biblioteca Nacional de España

obstãte tali.l.et tũc valz alias nõ obstãte tali lege.ꝛ tũc valet alias nõ videt valere.Sz dicaſ ꝙ hodie nõ valet etiã ſi legẽ ipſaz i reſcripto ſpecificet. vt oꝛ.de bꝛiuieſca.trac.iij.l.ix.p regẽ Jo.ſ. et etiã p regẽ Jo. ij.pet.vj.ordi.de valladolid'ãno.1442.Quid ergo de iure cõi ſi dicat geñliter nõ obſtante.l.aliq̃ vel reſcripto ſuper hoc ꝺulto. bal.in.l.hoc inter liberos. v. q̃ ſi pater. C. de teſta.dicit ꝙ glo.tãgit ibi ꝙ nõ.ſed ꝙ alibi tãgit cõtra. C.de natura.libe.l.i.ſed ipſe i dicta.l.hoc inter liberos ſoluit: dicẽs ꝙ pꝛinceps nõ videt velle aliq̃ iniuſtum:et ideo aut iſta clauſula.ſ.nõ obſtãte aliqua.l. reſpicit ſolũ ius pꝛincipis:et tũc quia nemo ſibi ipſi facit iniuſticiã ſufficiũt verba generalia ſi aũt vergit in detrimẽtuz alioruz qui ius habẽt requirũt verba ſpecialia.vt.ff.de acti.emp.l.i.ſ.pe.et fi.ſz tu. Refert aut impatoꝛ reſcribit cõtra legez.an cõtra reſcriptuz.ſi cõtra legez tũc dicet tali lege nõ obſtante.ſi cõtra reſcriptũ tũc generaliter ſufficit dicere nõ obſtante aliquo reſcripto.qꝛ facilius eſt tollere iura poſitiua ſiue pꝛiuilegia q̃ iura cõia.Sed quid ſi ita dicat impatoꝛ concedo tibi pꝛiuilegiũ hoc non obſtante lege aliqua. et non obſtantib⁹ illis legibus que dicũt generale dictũ nõ valere niſi i caſibus ſpecialiter noiatis.reſpõ deo credo ꝙ teneat de clauſula ſuplẽtis de plenitudine ptãtis.de quib⁹ p̃ bal.de pace.conſtã. ſ.libellarie. vide infra.e.q.l.ſup.v.faciẽs. ¶ Reſcripta poſt ſententiã ad reciſiõez ſentẽtie nõ valẽt.vt in.l.impetrata.C.ſen.reſcin.nõ po. ¶ Quero.q̃ ſi i reſcripto eſſet clauſula ſentẽtia nõ obſtãte qꝺ iuſtuz fuerit decernatis.reſpõdet ibi glo.ꝙ valz reſcriptũ.ſed cũ tale reſcriptũ ſit cõtra dictã.l.impetrata: an valeat ſi nõ dicatur nõ obſtante tali lege. dicas aut pꝛinceps reſcribit cõtra factuz hois:et ſufficit clauſula nõ obſtante tali facto aut legis.et tũc debet dicere nõ obſtante tali.l.vel dic aut pꝛinceps reſcribit iniuſtũ ꝙ non põt niſi de plenitudie ptãtis:et tũc requirit nõ obſtãte tali.l.aut reſcriptũ eſt i ſe iuſtũ cõtra rigoꝛez ſentẽtiarũ.vt.ff.de iuſti.et iuꝛ.l.pe. et tũc nõ eſt neceſſe ꝙ pꝛiceps dicat non obſtãte tali.l. ſed ſufficit ꝙ dicat nõ obſtãte tali ſentẽtia.vel dic ꝙ tria ſũt que paria ſunt.ſ.clauſula nõ obſtãte lege. et clauſula non obſtante facto. quia i facto lex inducitur. vt ff.ad.l.acquil.l.et plagijs.ſ. inclino. et clauſula ex certa ſciẽtia i vbis reſcripti appoſita.alꝭ nõ ſufficit ex certa ſcientia.qꝛ reſcriptũ peccat in ſtilo.ſz an poteſt pꝛobari cõtrariuz.ſ.ꝙ fuit obreptitiũ.reſpõdeo ſic.vt in.c.i.de pba.in cle.et reſcriptũ cõtra diffinitiuaz ſemp pꝛeſumit obreptitiũ ſi ſentẽtia ſit iuſta. vt Jn.ex.de reſti.ſpoli.c.audita. et hec clauſula ex certa ſciẽtia debz apponi in reſcripto: niſi ſit tale factuz in quo ſit gratia ſiue iuris p̃iudicio alieni:quia tũc hec verba ex certa ſciẽtia nõ oporꝛtet adici in forma clauſule q̃ bẽt deſignare ꝙ pꝛiceps nego ciũ ponderauit. ſed ſufficit ꝙ appareat de eiꝰ ſcientia:ꝛ ideo fuit queſtio de fctõ ſi papa ꝺbo contulit benefi ciũ ifanti pape pꝛeſentato.ita ꝙ papa hũit notitiã infantulis etatis p viſuz tamẽ in litteris nõ cõtinet ꝙ ex certa ſcientia vtrũ valeat dicta gratia cũ neminẽ pꝛeiudicet dicas ꝙ ſic.quia licet iſta gratia in ſcripturã redigat tamẽ per nũcupatiõem fit et ſtatiz emiſſo verbo viue vocis gratia eſt perfecta q̃tuz ad quiditatẽ et ſubſtãtiam gratie.vt nota ex ꝓhemio.li.vj.per archi. et Jo hã.an. dicas etiaz ꝙ illa clauſula ex certa ſciẽtia nil operatur niſi in hiſs de quib⁹ pꝛinceps pꝛeſumitur hẽre ſcientiã ſicut ſũt ea que conſiſtunt in iure.i.ipſis legibus: nõ autem operatur in hijs que pꝛinceps pꝛeſumit ignoꝛare ſicut ſunt facta et cõmercia.et etiam bone conſuetudines locoꝝ rum:naz ſi eſſent male ille pꝛeſumunt tolli.quia ratio cõſuetudini contraria eſt non pꝛicipi cum ſit ratio naturalis.vt in.c.i.de conſti.li.vj.

¶ Quero. pone ꝙ ex ſentẽtia eſt tranſlatuz dominiũ:nunquid valet reſcriptuz pꝛincipis reſtituentis nõ obſtante ſententia et dominio inde ſecuto.dicas ꝙ ſic.Et nota ꝙ non valẽt reſcripta pꝛincipis reparatoꝛia appellationis deſerte:niſi in reſcripto dicat expreſſe non obſtãte ꝙ appellatio ſit deſerta.vel alia clauſula eq̃polẽs p quã appareat de p̃ciſa pꝛicipis intentiõe.de pꝛedictis p bal.i dicta.l.ipetrata.C.ſen.reſ.nõ po. ¶ Qñ cõſuetudo roboꝛat legẽ: et nõ addit nec minuit: ſi poſtea pꝛiceps tollit legẽ p reſcriptũ ſuũ: vel alias an dicat etiã tollere cõſuetudinẽ.vide. conſuetudo.6.q.a.ſup verbo.vigiti.v.q̃ro quãdo cõſuetudo. ¶ Regis reſcriptũ p qꝺ ius ptis auferri mandat:et ꝓceſſuz reuocat.vel ꝙ iudex in cauſa ſuperſedeat nõ valet.vt pet.xiiij.8.ordi. burgos.per regez Johãnem.ij.anno.1453.

a ¶ Nõ ſolui. Reſcriptum pꝛicipis quo cauet vtⁿ ex cõreis in ſolidũ obligatis cõueniat tãtũ pꝛo pte nõ ẽ ſeruandũ.caſus eſt ſali.in.l.exprimere.C. de duo.reis.et ẽ rõ:qꝛ p hoc abſoꝛbere tur ius alteriꝰ.vt.l.quotieſ.C.ꝺ pꝛe.ipera.offe. et glo.de quo p ſali.i dicta.l.exprimere.

b ¶ Dilatione. Sed nõ valet de remiſſione debiti.

© Biblioteca Nacional de España

vt stipulatio. ſ. queſtione. a.

a ¶ Fideiuſſores. Utrū ſatiſdatio de ſoluēdo termino dilatiōis cōceſſe a principe poſſit remitti per ei⁹ reſcriptū. dicas q̄ nō. niſi dicat̄ i reſcpto nō obſtāte tali. l. bal. i. l. vniūſa rſcripta. i. fi. ó pci. ipe. offe.

¶ Debitor q̄ hz dilatōz a principe tenet̄ cauer̄ cū fidiuſſoribꝫ ſi pōt: alſ tenet̄ pſtar̄ iuratoriā cautiōez. ſi alia omode bēri nō pt. h. i. c. odaro⁹. ó ſoluti. di. ij.

b ¶ Popli. vi de azo. i ſuā L. ſi cō. ius. vel vti. pu.

c ¶ Bona. Ui de. ē. e. q. b. et q̄ ibi ſcripſi ſr. ó. auſ ferr̄. Nec au ctate reſcripti principis nec alicuius iterlocutōie iudicis debz quis igredi poſſeſſionez alteri⁹ iuris ordie ptermiſſo: ſz eo ſeruato t poſſeſſore legitie citato alſ cadit a iure ſuo. et ſi tutor vel curator ō fecerit nō ꝓiudicat pupillo: ſz deportat̄ bonis cōfiſcatis. caſ⁹ ē i. l. meminerit. C. vñ vi. vide poſſeſſio. 8. q. a. ſr. ó. amittit̄. ó. qñ iudex. Quero de otinētia hꝫ reſcripti. glo. ij. i dicta. l. meminerit. declarat et varias opiniões pōit inter q̄s dicit q̄ q̄daz ipator narrauit ſe vi expulſuz eē vñ ſupplicabat vt ſibi faceret poſſeſſiōez reſtitui. et ipator reſcripſit ſibi poſſeſſiōez ſtatī reſtituēdaz eē et forſan alicui iudici cōmiſit. et hoc cōcernit executiōez tñ ps dz citari vt ó veritate oſtet. ſi tñ pte nō citata ſua auctate vl eti az iudicis igrediat̄ poſſeſſiōez hz locū pdcā pēa. vide. vis. 4. q. e. ſr. ó. i ea. ó. violēter. i vſi. t q̄ro Quero. de q̄ ſñia loq̄t̄ dcā. l. meminerit. dicit ibi glo. q̄ de iterlocutoria nō diffinitia tñ in caſu in quo mitti nō pt pte nō citata ſi p iudicē ſit miſſa. licz nō teneat executō tñ pēa dcē. l. meminerit nō pt locū hre. ſec⁹ ſi ps ꝑpa auctē igrediat̄ eti az ex vi iterlocutorie: vel diffinitiue. et nō. glo. i.

cipe impetratū. Si tamē impetrās creditori petēti recuſet dare fideiuſſores de ſoluēdo dilatiōe finita reſcriptū nō valet e. ti. l. xxxiij. ſupplicatio. ſ. q. a.

e ¶ Item reſcriptū contra iura regis non eſt adimplendū: niſi ſuper eo requiſitus ſecūdo iubeat id quod primo: tūc enīz adimpleantur: et adimplens referat regi q̄liter erat cōtra ſua iura. e. ti. l. xxix. ſupplicatio. ſ. q. a

f ¶ Item nō eſt exequēduz reſcriptum cōtra ius cōmune populi[b]: vel in ei⁹ leſionez impetratū: do/ nec denūcietur regi: t ſe cūdo iubeat implendū Joez ſi alicui priuato auferri mandet bona[c]: vel leſionez corporalē[d] fieri. e. ti. l. xxx.

g ¶ Sed reſcriptū per qd mandat̄ capias: vel interfice[e] talez: vel ſubuerte viſis preſentib⁹ talez turrī: domuz: aut fortalicium: debet ſtatiz ſine cauſe cognitōe adimplerī: niſi pars opponat de falſitate reſcripti. Aut ſi mandet̄ exequi[f] ſententia t apponat̄ q̄ fuit lata per falſos teſtes vl in ſtrumēta: tūc enīz executor cognoſcet[g] de dictis c. caſuz q̄. ex̄. de dolo. t ōtu. Et vide ꝓmuz decretū. 4. q. a. ſr. ó. officiales. Quero. an iſti igreſſores priuent̄ p ſñiaz an ipſo iure. dicas q̄ p ſñiaz et ibi in. e. glo. vide q̄lr i hoc caſu formabit̄ libell⁹. Quero ex iuaſiōe tutoris q̄ remedia dent̄ ſpoliato. dic q̄ duo: videlicz accātio crimialiſ ō tutorē vl curatorez. Itē oditio ex dicta. l. mēinerint ō pupillum ad quē puenit poſſeſſio vt redd̄at̄ ei a quo ē ablata. Sz tūc q̄ro: an ō eū agentez cōditōe ex dicta l. memierit. poſſit pupill⁹: vel tutor eius noīe opponere exceptiōez dñij: vel exceptiōez dolo facis: t̄c. dic q̄ nō in effectu replicatiōe facta: q̄ illa nō habz locū i poſſeſſoriis recupande. vt. l. ſi q̄s. a ſe funduz. C. ad. l. iul. de vi. et. l. ſi marit⁹. C. ó do. añ nup. Quero an oditio ex pdicta. l. meminerit. ſit pſonalis an i rē ſcripta. dic ſecūduz bar. q̄ i quātuz cōpetit ad penā ē pſonalis. i quātuz cōpetit ad recupandū poſſeſſiōez eſt i rē ſcripta. et p hoc facit regula q̄ dicit q̄ interdicta ſūt in rem ſcripta. Quero. q̄ in dicta. l. meminerit dicūt̄ de tutore et pupillo: an locū habeāt i prelato eccleſie. dic q̄ ſic. vt ibi i glo. fi. de ꝓdictis p ſali. i dicta. l. meminerit. C. vñ vi. de q̄ materia vide etiā p bar.

d ¶ Corpalez. Si p̄ceps reſcribat aliquez puniri vltra modum regularez: debet iudex vſq; ad triginta dies differre vt videat ſi princeps penaz relaxet. vt in lege. iudicari. C. de penis. per ſali. Sed quid ſi mandet eum interfici. vide infra. e. q. g. et que ibi ſcripſi ſuper. ó. interfice.

e ¶ Interfice. Sz q̄d ſi mādat̄ vltra modū regularem alſ pūiri. vide. ē. e. q. f. t q̄ ibi ſcripſi ſr. ó. corpalē.

f ¶ Exequi. Et vide. executio. 2. q. in fi. ſup. ó. executio. ó. nūquid exceptio.

g ¶ Cognoſcet. An executio pōt aſſūmere cauſe cognitiōez. vide. executio. 2. q. i fi. ſup. ó. executio. i pūn. Facit ad hoc q̄ ſcripſi exceptio. ó. nota q̄ iudex.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Appellari. vide q̃ scripsi. executio.i.q.a. sup v. mandare. v. ab executore. cũ duob⁹. vsi. se.

b ¶ faciens. Ali de supra.e. q.b super. v. naturale. v. imperator dum re⁹. i.q.a. v. reus.

c ¶ Judex. In iudicio debet esse equalitas et ideo rescriptũ ad vnus litigatorem porrigit ad alium. casus ẽ bal. in.l. cũ quidaz. C. de fruc. et li. expẽ. ad hoc factũ q̃ scripsi supra.e.i. q.a. v. rescriptũ q̃. et probatio. 8.q. a. Isuper. v. reo tres. circa finẽ. ¶ pone. scolaris hz prerogatiuaz iudicum dũ agit vel cõuenitur. nũquid ergo similiter habebit aduersarius. dic q̃ nõ: qz istud est enerua re ꝓuilegiuz scolaris. vt i auteñ. habita. C. ne fi. pro pa. Quero princeps cõcessit priuilegium vasallo cuiusdã comitis ne perderet feudũ propter pactuz. nõ seruatũ. nunq̃d eõ licitũ est domino non seruare pactum. dicas q̃ sic. vt in. c. sacramẽtuz ca lũnie. de cõsue. recti. feu. qđ est veruz. si ad apo

exceptiõibus. et si ꝓbentur referat delegãti quia ipse non potest pronunciare cum nõ habeat iurisdictiõem.

¶ Nec ab isto executore potest appellari[a] nisi forma iussionis excedat. e. ti. l. iij.

b ¶ Rescriptũ vero preterius vt si doner[t] aliquid per regez: aut immunitas ab exercitu vel fossa dera concedatur: valet non tamen valet ĩmunitas fossa dere: nisi ad vitam regis concedentis: quia sũt bona regni dominio iniũcta. e. ti. l. 34. rex. 23. q. e.

i ¶ Preterea non valet rescriptũ tacita veritate ĩpetratum. Rescriptũ vero cõmissiõis cause non duz mote: aut etiaz pendente: cuius non potest impetrans cõsequi iusticiaz durat decẽnio partibus et delegãte viuis: alias nõ: nisi ante obituz fiat citatio per ipsaz enĩ perpetuatur iurisdictio delegati. Ꝯerũ si ipo nõ m vtar[t] impetrãs vsqz ad annũ. et aduersarius aliud impetrat exspirat primuz: et procedit[r] ex secundo. ¶ Littera autẽ super causa appellatiõis: vel sentẽtia diffinitiua: valet perpetuo: nisi con

uent⁹ ex ipsa se nõ defendẽs contrariã sentẽtiam reportet: tũc enizuacuatur prima tẽpore debito non ostensa. e. titu. l. xxxvj. xxxv.

k ¶ Et impetrãs illud a rege soluet pti aduerse dãna et expensas duplicatas. Sz si est super facto criminali: et eo vtar[t] punitur supplicij similitudine. e. ti. l. iij.

l ¶ Itez nõ valet secundũ de primo p aduersariuz impetrato non faciens[b] mentiõem: si hoc apponitur: alias valebit secũduz: et qđ ex eo fuerit secutũ. ¶ Itẽ partibus ad eũdez iudicẽ rescripta impetrãtib⁹ si non apparet q̃ fuit prius impetratuz non iudicabit secũduz ea: sed referat hoc regi. si vero sunt ad diuersos iudices simul congregent[r] et declarent quis eorum sit iudex[c]. et si discordent referãt regi infra tres dietas cõstituto: si vero distet vltra referat[r] illius terre ꝓsidi: vel alicui iudici villaruz vel ciuitatũ vbi est preses qui declaret eoruz dubia rescriptorũ. e. ti. l. xxxvj.

m ¶ Itez nõ valet secũduz generale cõtra primũ speciale etiã si de eo fecerit mentionez: nisi specificet tenoris speciẽ. ¶ Itez si vna ps ad eundez iudicem duo rescripta eiusdez tenoris impetrat valet vtrũq̃z. sed si ad diuersos iudices et ambob⁹ vtar[t] nulluz valet et condẽnabit[r] parti in expensis. ¶ Itez termio citatiõis ad cõ

stulatõez valsalli fuit ipetratũ. Quero. princeps cessit mihi potestatẽ testãdi diminuta legitia filio emancipato: nũq̃d econtra filiꝰ me⁹ poterit testari diminuta legitia mea: dico q̃ siue ad postulatiõez: siue non filio meo non cõceditur idez priuilegium quia personale et decisiuũ. de istis per bal. i dicta. l. cũ quidam.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Excõica/to. Si tẽpo/re omissiõis et iuõr excõi cat⁹. ⁊ tẽpo re receptiõis non. an erit iudex vigo/re rescripti. h.in.c. dile/ctus filij⁹ de p̃ben.

b ¶ Lãtuz. ¶ Si de idulgetia i.q. a.v. re/gis idulgẽtie

c ¶ Miserabi lius. ¶ Misera biles psone nõ debẽt tra hi ad ius ex/tra puiciaz. Sz ipi alios trahere pos/sunt. vt.l.si cõtra. C.qñ ipa.iter pu/pi.sed hodie gñaliter ne/mo p̃t extra suã pninciã trahi nisi iu dice sue pui cie negligẽte vt in auten. de q̃sto. §. sup hoc viõ acto⁹. §.q.a sup. v.suo. v. regis: vel eius tñ etiaz si iuõr negli geret nõ pos/sẽt huiusmo di psone mi serabiles tra hi extra pro uinciaz. Adde ꝙ si pnceps diceret aliq̃ lege non ob stante: tunc possent tra/hi psone nõ miserabiles. §z miserabi/

parẽtouz corã rege: vl' iu dice i causa appellatiõis pendẽte rescriptũ impe tratũ ab vna ptiuz non valebit: siue ptes se cita rẽt: siue alij⁹ citet eas. e. ti.l.xxxvij. vide citatio. §.q.e.

n ¶ Jtẽ nõ valet rescriptũ ab excõicato⁹ sup lite no uiter mouẽda ipetratũ. ¶ Nec valz rescriptũ su per lite pendẽte in petra tuz si de hijs q̃ sunt acta nõ fecerit mentiõez: aut facit sed iustã ipetrandi causaz nõ expẽssit. ¶ Jtez tacẽs aliq̃ et exprimẽs p tez veritatis non gaude bit ipetratis. Et exp̃mẽs aliqua maleficia cõmis/sa: alia aũt tacẽs gaude/bit rescripto indulgẽtie tantũ⁹ super exprẽssatis. e.ti.l.xxxviij.

o ¶ Jtez rescriptũ cõtra lit teraz vel p̃uilegiũ alicui cõcessuz nõ faciẽs de eo mentiõez: et qõ primuz sit inualidũ nõ declarãs nõ valet. ¶ Joẽ si sit con tra aliquoz̃ pcerũ vel cõsiliarioz̃ cõpositiõez regis: aut regni cõmodũ respiciẽtez. ¶ Jtẽ nõ va/let rescriptũ a nõ pcura tore ipetratuz: nisi sit tal' persona q̃ põt agere sine mãdato. e.ti.l.xxxix.

p ¶ Sz rescriptũ p vnũ so ciorũ ipetratũ sup re cõi ceteris consocijs ꝓdest. e.ti.l.xl.

q ¶ Jtẽ nõ valet rescriptũ p trahẽdis litis cã extra locũ dõicilij: viduis: or/phãis: senibus: ifirmis: paupib⁹: aut alijs miẽa bilib⁹ psonis ipetratuz. §z ab istis cõtra aliũ ipe/tratũ a fge valz. e.t.l.xlj ¶ Sũt alie scriptur̃ q̃ nõ faciũt fidez. de quib⁹ vi de. scriptura. 6.q. priui/legiuz. 12.q. ¶ Nec valz rescriptũ de rescindẽda vẽditiõe. vẽ ditio. 7.q.c. ¶ Nec cõtra pegrini pos sessiõez ipetratũ. peregri nus. 12.q. ¶ Residẽtia. vide. bene ficiuz. 3. q.a. 7.q.b. 8.a. cleric⁹. 8.q.b.c. ¶ Resurrectio. vide. fi/des. 3.4.q. ꝑlatus. 1.q. miraculuz. i.q. oblatio. 7.q. ieiuniũ. 2.q. ¶ Respõsio. vide. bap/tismus. 8.q. missa. 4.q. stipulatio. 3.q. ¶ Retẽtio. vid. castrũ. 2 q.a.d. dñiuz. 3.q.b.k. 6 y. possessio. 7.q.a. ꝓmo datũ. 7.q.a. dãnuz. 2.q e. negocioz̃ gestoz̃. i.q. d.e. pign⁹. 4.q.c. 8.a. so lutõ. 8.q.b. dos. 16.q.d tenere. locatio. 7.q.a. ex pẽse. 2. et. 3.q.p totũ. ca (ptiuus. 8.q.a.

Reus. Primo quero

Reus. An reus pncipa lis: vel fideiuss/soz̃ sit primo cõ ueniendus. fide/iussoz̃. 7. q. b. super. v. conue niri. v.i.et. ij. et in dicto. v.i. in vsi.fi. vide quã do fideiussoz̃ po test opponere hanc exceptõez vt pncipalis cõ ueniatur. ¶ Jtẽ quis sit citand⁹

les nõ. nisi de q̃ litate psonaruz impetrãs feciss exprẽssaz mẽtio nez. vt notat Jn no. ex̃. d offi. de le. c. significib⁹ glo.i.i fi. ⁊ gui. 87. di. c.i. Jtẽ ad de quid iuris sit hodie de iure ca nonico qõ ha/bes in. c. statu/tum. in pin. de rescrip. li. vj. Quero an mise rabiles persone possunt huic p uilegio renũcia re. glo. in dicta. l. si contra tenet ꝙ nõ. quia mi/serationis intui tu indultuz est. Quero. que di/cãtur psone mi serabiles. azo. i sũma. C. quãdo imper. inter pu pi. et vi. et in di cta. l. si cõtra. ex pnimit aliquas bar. in dicta. l. si contra. dicit ꝙ de hoc standuz est arbitrio bo ni viri. de prędi ctis per bal. i di cta. l. si contra.

© Biblioteca Nacional de España

in causa tanq̃ aduersari⁹. vide citatio. 4. q. a. sup. v. citari. v. q̃ro quis. Vide plura q̃ de duob⁹ reis credẽdi vel ꝓmittẽdi sẽpsi. stipulatio. i. q. a. q̃si p totũ.

a ¶ Exceptiões. An exceptio ꝓcuratoria põt opponi post litẽ cõtestataz. dic q̃ triplex est exceptio ꝓcuratoria. ꝓma cũ nõ hẽt mandatũ z ista põt opponi q̃cunq̃: q̃ reddit iudiciuz retro nulluz. Scõa exceptio ꝓcuratoria est: tu nõ potes esse ꝓcurator. z ista debz oppõi ante litẽ cõtestatã non post. vt in glo. in. l. ita demũ. C. de ꝓcura. Tercia est exceptio. tu nõ caruisti de rato. et ista debet opponi añ litẽ cõtestatã: nisi postea supueniat. Sed redeo ad secũduz mẽbrũ. et dico q̃ ante nõ põt esse ꝓcurator: q̃ impedit natura vt furiosus vel infans. vel ipedit q̃ nullo modo est capax iudicij vt seru⁹ tũc põt exceptõ ista q̃ cũq̃ oppõi. aut nõ põt esse ꝓcurator ꝓpter aliquã ãlitatez extrinsecã. vt q̃ miles vel quasi moꝛib⁹ ꝓhibet. vt femina: et tũc nõ possit opponi post litẽ cõtestataz nã cum tali ꝑsona bene põt fundari iudiciuz. Sed quãdo ex natura cause nõ ꝓcedit ꝓcuratio vt quia est causa publici iudicij. dicit glo. in. l. q̃uis indubitati. C. de adulte. et. exẽ. de iudi. c. i. li. vj. q̃ ꝑt opponi añ litez cõtestatã. Sz tu dicas q̃ ex ꝑte actoris quãdocũq̃ põt repelli. sed si ꝓcurator venit ex ꝑte rei possz tũc forte sustineri opinio glo. de ꝓdictis p bal. in. l. licet. in ꝓ. in colũ. ij. C. de ꝓcura. Et sua ꝓa dixi. q̃ exceptio. tu nõ es ꝓcurator. põt quãdocũq̃ opponi. an on⁹ ꝓbãdi tũc trãseat in aduersariũ. glo. i dcã. l. licz. tenet q̃ sic. sz cõtrariũ tenet glo. ordinaria. i. c. i. exẽ. de electi. li. vj. Sed tu dicas q̃ ãte sñiaz aduersari⁹ tenet ꝓbare. post sñiaz vero secus vt bal. i dicta. l. licet. v. colũ. ¶ pone q̃ iudex inquirit i cãu ꝓhibito re⁹ cõpuit et negauit post litẽ cõtestatã vlt opponere exceptõez i hac forma. dñe vos nõ potestis i hoc crimine ꝓcedere: q̃ nõ potestis sustinere ꝑsonaz accusatoꝛis et iudicis an põt. dicas q̃ ista exceptio põt quãdocũq̃ etiã post sentẽtiã oppoꝛi: q̃ reddit iudiciũ retro nullũ. bal. i. l. licet. i ꝓn. colũ. iij. C. de ꝓcura. ¶ Exceptio libelli male concepti põt opponi q̃cunq̃ etiã post litẽ cõtestatã. vt exẽ. de empti. et vẽdi. c. cũdilecti. et de iudi. c. examinata. de quo p bal. i. l. licet. in ꝓ. C. de ꝓcura. colũ. iiij. Vide circa hoc plures q̃stiones quas scripsi exceptio. ¶ Itez quo oꝛdie sunt ponẽde exceptiões. vide etiã. h. i. c. quoniã. 3. di. de ꝓbati. ¶ Infra et vsq̃ ad quot tẽpus possunt exceptiones proponi. vide etiaz. h. in. c. pastoralis. de exceptio. vsq̃ ad quot tẽpus exceptio excussiõis non facte vel min⁹ legitime facte possit opponi. vide. pignus 7. q. c. super v. possessoꝛe. v. hodie pri⁹. in vsi. q̃ro vsq̃ ad quot. ¶ Itẽ q̃ exceptiones viciositatis. vt q̃ aduersarius vi aut clam possidet debeãt oppõi vid q̃ scripsi vti possidetis. v. cõposessoꝛes. i v si. q̃ro q̃. ¶ Et q̃ vn⁹ ex plurib⁹ fideiussoꝛib⁹ põt opponere exceptiõez bñficij diuisiõis. vide fideiussoꝛ. 7. q. b. sup. v. quolibz. v. sed circa. in vsi. quero vsq̃.

quis põt cõueniri. vide actoꝛ. 2. q. et. 3.

a ¶ Secũdo quero. coꝛaz quo cõuenitur reus. vide. actoꝛ. 5. q. iudex. 6. q

a ¶ Tercio q̃ro. quo tpe põt cõueniri. vide. actoꝛ 6. q̃stione.

a ¶ Quarto q̃ro. i quo cõ dẽnabitur reus. vide. actoꝛ. 8. questione.

a ¶ Quito quero. q̃liter z quãdo debz reus opponere exceptiones[a]. dic q̃ dilatorias vt pacti ō nõ petendo vsq̃ ad certuz tẽpus: vl fori declinatorias[b] opponat et probet ante litez contestatam: q̃ postea opponẽs non

b ¶ Declinatorias. Quero. nũquid iudex qui admittit exceptiõez declinatoriã quã nõ dz admittere vt pnũciet se nõ iudicẽ cuz lit teneꝛ parti ad interesse totius litis: an vero ad interesse solũ respectu hui⁹ articuli. bar. sentit q̃ teneatur ad interesse totale toti⁹ cause cuz impediat processuz cause. vt. ff. ne quis euz qui in ius. vo. est. l. pe. §. i. secũdum bar. quod nõ credo veruz. nam nõ tenetur i plus nisi quaten⁹ bono viro equũ videtur. sed nõ debet equũ videri q̃ caueat i plus q̃ leserit ptez nisi forte dolo pnũciauerit. naz rõne doli penaliter teneꝛ sicut vi exhimẽs. et i hoc põt sustineri dictũ bar. Sz nũquid istaz iterlocutoriã qua pnũciat se nõ iudicẽ põt reuocare. dic q̃ nõ imo si alias nõ hꝛet iurisdictiõez vt est iudex delegat⁹ nõ posset et de ptiũ cõsensu. vt exẽ. de offi. dele. c. significãtib⁹. ꝓdicta p bal. l. si ãs i cõscribẽdo. colũ. fi. C. de pactis. ¶ Si ptermissa cognitiõe iurisdictiõi iudex procedit ad ulteriora. vtruz valeat ꝓcessus. dicas aut est liquiduz de iurisdictiõe et nõ reqꝛiꝛ pnũciatio. vt exẽ. de iudi. c. i. vbi tenet excõicatio. licet excõicatoꝛes nõ pnũciauerit se iudices. aut nõ est liq̃dũ de iurisdictiõe. et tũc aut est opposita exceptio. et reqꝛiꝛ pnũciatio. et hoc verũ i his q̃ sunt progatiua iurisdictiõis vel ad miniculatiua. valet ꝓcessus obmissa pnũciatiõe sꝛ iurisdictiõe. vt exẽ. de rescrip. c. sup litteris. Sz pone q̃ opponiꝛ exceptio nõ sui iudicis et falsi ꝓcuratoꝛis. q̃ro sup qua ꝑsona sit pnũciandũ. rndeo sup iurisdictiõe

© Biblioteca Nacional de España

Tamē iſta ꝓnūciatio habz in ſe tacitā cōditiōez ſi verꝰ ſit ꝓcurator. vel dic ꝙ ſimili. et eodez modo ſtatiz ꝓnūciet ſup vtraq; .et hoc ſi iudex pōt ꝓnūciare ſimul. qz de vtraq; ei cōſtat. de iſtis p bal. in. l. ſi de hereditate. colū. pe. C. de ordi. cogni. Et vide. h. in. c. itelleximꝰ. ꝺ ordi. cogni. vbi q̄rit an ſup incidēti vel emergēti: vel ſup exceptione ſit ꝓnūciandū. ¶ Itē q̄ro. quis pōt de incō petētia iudicis opponere. dicas ꝙ de reo ꝙ poſſit opponere eſt indubitatū. ſed de actore poteſt dubitari qui ſpōte illuz iudicē adijt. tamen idem dic de eo qꝺ in reo. Duz tamē ille qui reū ducit fuerit ignorās vel inuitus. vt. ff. de iuriſdi. o. iu. l. ſi per errorem. et de iu. l. ij. quinimo: et iudex ſe cognoſcēs in cōpetentez poteſt ſe excuſare. et ōnus iudicādi inter eos recuſare. et ſi de hoc dubium eſſet pōt ipſe de hoc cognoſcere: et ſe iudicē non eſſe: vel incōpetentez eſſe ꝓnūciare. nec ꝓpterea dicitur iudex eſſe in cauſa ſua. vt notat in lege. ſi quis ex aliena. ff. de iudi. Quero. vſq; ad quot tēpus. vide. h. in. c. inter monaſteriū. de re iudi. et. ſ. e. v. i. Et dicas ꝙ quādocūq; cepit q̄s ſcire ea ſibi cōpetere anteq; exerceat aliquē actuz iuriſdictiōis contendioſe debet caſuz opponere ſi autez ſciens eam ſibi cōpetere litem conteſtatur: poſtea nō auditur. quia litē conteſtādo prorogaſſe videtur. vt. l. ſi conuenerit. ff. de iuriſ. o. iudi. ſi vero poſt litē conſ. cepit ſcire: tūc poteſt opponere: nec ſibi obeſt litis oꝛ. ꝓpr ignorātiam. vt. C. de cōſor. eiꝰ. li. l. ij. eſt ratio: qz que de nouo emergūt. ꝛc. et hoc añq; exerceat aliquē actuz iuriſdictiōis cōtentioſe. nō ſicut ſciēs añ litē oꝛ. excludit ꝓ litis oꝛ. vt patet p primū actū iudicialez ſic in poſtea ſupuēta vl diciſcita debz excludi p primū actū iudiciariū. ſi vero cepit ſcire tantū poſt ſentētiaz. et tunc etiam poteſt opponere. Et eſt ratio qz reddit iudiciū retro nullū ideo ſemp in initio videt oppoſita. Et idē ſi pꝰ ſentētiaz cepit cōpetere: naz ex tūc poteſt oppo nere. vt. C. ſi a nō cōpe. iudi. per totū. Itez quid ſi ab initio ignorauit reus: quia credebat iudicē eſſe ſuuz. Sed poſtea ſciuit et ſpōte litigauit. an valet iudiciū. vide glo. ꝛ bal. l. queſtiōes. C. vbi de cri. agi. Quero. quo iure q̄ratur de iſta incōpetentia. reſpondeo ꝙ tripliciter. videlicet p modum excipiēdi: replicandi: et agendi. primū clare patet in reo. ff. de iuriſ. o. iudi. l. fi. et ne. q̄s euz qui in iuſ. voca. l. ij. ſimiliter ī actore procedit in caſu quo actor in actiōe propoſita non perſiſteret: et reus euz cogi facere vellet ſecūdum formā auteñ. qui ſemel. C. quo et quādo iu. Naz actor excipere poteſt de iudicis incōpetentia nunc ad eius noticiā peruēta. Secūduz patet ſi reus fuit abſolutꝰ. et actor de nouo agat primitiua: reꝰ excipit de ſentētia. replicat actor ꝙ fuit nulla ex defectu carentie iuriſdictiōis. vt. C. ſi non a cōpe. iudi. p totuz. Terciū qꝺ eſt magis dubiuz exēplifica in caſu quo actor vel reus ante ſententiā cognouerit non eſt ſubiectuz iuriſdictōi ipſius iudicis oppoſuerit exceptiōem. et a proceſſu: vel a grauamine de ſiſtere nolit: poteſt enī coram ſuperiore cōparere et petere ſe declarari de ſua iuriſdictiōe eſſe proceſſuz: qz factuz non tenere. ſed quatenꝰ de facto proceſſuz eſt eatenus reuocandū eſſe. ar. C. vbi cau. ſta. per totuz. et vbi decuri. vel cohar. l. ij. et. ff. de offi. pre. l. ii licitaſ. Quero. an ſup hijs erit neceſſaria libelli oblatio. dic ꝙ ſic ſi agat ad repetēduz ſoluta poſt ſñiaz. Idez ſi ageretur coram ſuperiore ad declarandū ſententiaz et proceſſum nullū: et reuocāduz quatenꝰ de facto proceſſit. Si autē de incompetētia querat excipiendo vel replicādo: tunc idē quod de alijs exceptionibus et replicatiōibus que nō per modum libelli ſed in ſcriptis tātum in cedula prepōitur: vt verbo apud acta: et notariꝰ redigit in ſcriptis. Quero. q̄s debeat ꝓbare ſuper iſta incōpetentia. et clarum eſt ꝙ excipiēs vel replicās. Sed dubiuz vertit ſup qualitate ſcientie vel ignorātie quādo vult illaz exponere poſt litē cōteſ. aſſerens ſe prius ignorāſſe ſibi cōpetere. Et dicas ꝙ iſtaz ignorantiā debet probare q̄ eaz allegat. Sed in modo ꝓbandi eſt diſcordia. nam Inno. ex. de offi. delega. ſuper glo. ij. in ſecūda colū. et idez ho. dicit ſufficere per iuramētuz. ſed glo. ber. in. c. paſtoralis. ex. de excepti. tenet clare ꝙ iuramētum nō ſufficiat. et idez tenet ſpec. de excepti. ſ. nūc videndū. v. ſed quid ſi velit iurare. ſed de hac opinione dubito. et de modo probādi. in vſi. q̄ro ſuppoſita. Quero. an ignorāti ſufficit ꝓbare ſuperueniſſe ſciētia iuris aut facti: aut vtriuſq;. et dic aut exceptio oppoſita cōcernit ius vel ſubſtātiaz ipſiꝰ iuriſdictiōis in totū vel in parte. puta quia iudex nullaz hēt iuriſdictiōem: vel ſi habz nō in iſtuz: et tūc ſufficit alterū ꝓbari. qz error ille vel ignorātia impedit iuriſdictiōem acquiri nō habēti: vel habēti prorogari vt. ff. de iudi. l. ij. in pri. et. ſ. i. Aut reſpicit exercitiū iuriſdictiōis tantū ita ꝙ nō ſubſtātiā. vt qz iudex iuriſdictionē hēat. et in iſtuz. ſed non exercitiū: quia legatꝰ erat q̄ habebat ꝓuilegiū vt nō cogeret ibi reſpōdere. vel qz iudex cōſanguineus eſt aduerſarij ita ꝙ iuſte poterit recuſare. et tūc dz ꝓbari ſupueniſſe ſciētia facti priꝰ ignoti nō iuris tantū. qz nemini licz ius ignorare niſi certis pſonis. Et p iſta diſtinctiōe facit qꝺ nōt Inno. ex. de offi. dele. c. paſtoralis. alias prudētiaz. i. ij. glo. magna. ij. colū. ad fi. Quero. ſup poſito ꝙ nō ſufficiat iuramētuz. de quo. ſ. i vſi. q̄ro quis. feci mentiōez qua forma hñt teſtes depōere ꝙ ꝓbent. reſpōdeo ꝙ habēt dicere ꝙ audiuerūt talem dicere ꝙ ille erat ptor vrbanꝰ vel iudex ſuꝰ: vl epūs ſuus. ſed poſtea fuerūt vbi nuper fuit nūciatū ei ꝙ ille nō erat pretor vrbanꝰ ſed peregrinꝰ. vel ꝙ erat iudex nō ſuus vel epꝰ alteri⁹ ciuitatis et nō ſue vl alit puto ꝙ audiuerat eū dicētē ꝙ talꝭ ptor q̄uis eſſz pegriꝰ poterat cognoſcere etiā iter vrbāos: et ꝙ talꝭ

© Biblioteca Nacional de España

iudex vl̃ epiſcop⁹ q̃uis nõ eſſ̃ ſu⁹. poterat tñ ad petitiõez actoris cognoſcere õ eũ. et poſtea vero p peritiores fuit ei cõſultũ q̃ actor dz ſeq̃ forũ rei et non eõ. Et q̃ hoc caſu exceptio reſpicit ſolũ iuriſdictionis exercitiũ debẽt dicere q̃ iſte erat extrane⁹ et ignotus: vel õ remotis ptib⁹ vl̃ audiuerũt eũ dicere q̃ ſecure litigabat coraz illo iudice: q̃ nõ erat amic⁹: nec affinis aduerſarij. Sz poſtea ei fuit nũciatuz q̃ erat amicus vel cõſanguine⁹ ei⁹ et per iſtũ modum exẽplificat glo. ber. poſita ĩ dicto. c. paſtoralis. de p̃dictis per ſali. in. l. prefes. C. de iterdic

¶ Et hec exceptio tũ nõ es iudex: debz opponi ab initio hoc eſt añq̃ cora iudice re⁹ aliq̃d ponat. p q̃ videat eum approbare i iudicẽ vel iudicium ſuſpicere. vt apponẽdo exceptiõez õ libellũ vel cõtra p̃ſonã actoris: niſi petẽdo copiã libelli: vel p̃ſtãdo de iudicio ſiſti. Iudex. 7. q. a. ſr. v. recuſari. Itez ſi ſimul et ſemel reus oppõit plures exceptiões contra p̃ſonã actoris i libello et i fine opponit declinatoriã ſemp itelligit primo oppoſita declinatoria exceptio cõtra iudicẽ ordie ſcripture nõ attẽto de q̃b⁹ p bal. l. quidaz cõſulebãt. ff. de re iudi. q. ij. ¶ Itẽ q̃ declĩat iuriſdictiõez iudicis cõpetẽtis dicẽdo nõ conſentio i vos. q̃ nõ eſtis iudex opetẽs: iſte eſt cõtumax et fert ꝛeũ ſententia taq̃ in cõtumacẽ. ſi aũt dicit nõ cõſentio i vos niſi i q̃tuz ſitis iudex cõpetẽs. iſte nõ debet reputari cõtumax: q̃ ſubmittit ſe iuriſdictioni licz cõditionaliter. vt p Innocẽ. i. c. cugmata. de elect. et poſt eũ p bal. in. l. hac ꝓpetua. C. vbi decuri. ¶ De declinatoria exceptiõe vide q̃ ſcripſi forus. v. itez qui ſemet. Et coraz quo iudice re⁹ reſpõdere debet. vide actor. ſ. q. a. b. et q̃ ibi ſcripſi q̃ſi p totuz. De hoc vide. j. e. v. itẽ q̃ro. i vſi. q̃ro vſq̃ ad quot.

a ¶ Auditur. Ut pleni⁹ ſcripſi ſupra. e. ſuper. v. declinatorias. v. item quero quis. in verſi. quero vſq̃ ad quod tempus. ¶ Ut plenius de exceptiõe declinatoria ſcripſi ſupra. e. ſuper. v. declinatorias. v. itez quero quis. in vſi. quero vſq̃ ad quod. ¶ Et que exceptiões poſſunt opponi poſt litem conteſtataz. vide

auditur⁹. ¶ Et ſi iudex p̃ pendat reũ excipere malicioſe opponat ei certũ temp⁹ ad omnes exceptiões ꝓponẽdas et probandas pẽptorie: et poſtea non recipiat⁶ eius exceptiones. 3. par. titulo. iij. l. ix.

b ¶ Peremptorie autẽ vt q̃ actor eſt ſeru⁹ rei: vel filio patris hereditatem petente. vel legatũ petẽti: opponit q̃ teſtamentuz eſt falſum: et ſimiles ſi opponãt admittatur

vtraq̃ pars ad probanduz ſuã intentiõem: reũ in expenſis haruz factis ſi eas non ꝓbauerit condẽnando. e. ti. l. x.

c ¶ Itez reo contra teſtez opponente minorez etatem: vel ſeruitutem: aut contra inſtrumẽta falſitatez: vel quod nõ eſt factuz per publicuz notarium: ante omnia debet iudex ſup iſtas ꝓnũcias re. et iſte ſimiliter ſunt exceptiões pẽptorie. q̃ ꝓnũt q̃ncunq̃ ante ſentẽtiam

ſupra. e. ſuper. v. exceptiões. quaſi per totũ. Et que poſſunt opponi etiaz poſt ſententiaz. vide infra. e. q. ſuper. v. opponi.

b ¶ Non recipiat. Vide. ſentẽtia. 4. q. a. ſuper. v. informatus. v. et poteſt.

c ¶ Q̃ncunq̃ exceptio nullitatis non ẽ ꝓprie exceptio. ergo termin⁹ ſtatus a iudice: vel ſtatuto mũicipali ad excipiẽduz nõ cõpẽdit exceptiõez nullitatis. bal. in l. q̃uis. C. de iur. et fac. ignor. colũp. iiij. ¶ In cã appellatõis pt actor nouis aſſertiõi b⁹ vti vt reus nouis exceptõib⁹ obueniẽtib⁹ vl̃ cõiunctis ex eodẽ fonte vel cõnexis. ſed nõ oio et penit⁹ ſeparatis. et nõ ꝓbata que fuerũt primitus intẽpta ta poſſũt i cauſa appellatiõis ꝓbari. cõpta pri⁹ veritate. caſus ẽ bal. in. l. p hãc. C. de tẽpo. et repa. appella. de p̃dicta ꝓbatiõe. vide. appellatio 10. q. c. et q̃ ibi ſcripſi ſup. v. recipere. Et. teſtis. 3. q. g. ſup. v. dixiſſe. Et. e. q. i. et que ibi ſcripſi ſuper. v. nequiuerit. de exceptione falſitatis. vide ſcriptura. 6. q. g. ¶ Quero. nunquid. l. per hãc. C. de tempo. et repa. appe. habet locũ quãdo appellat ab interlocutoria. et dicit decre. q̃ non. vt in. c. appellãti. de appella. in cle. et eſt ratio q̃ cauſe nõ intẽtate i appellatiõe remanẽt in iuriſdictiõe iudicis a quo vnum ſcias q̃ ſi iudex allegãtez nõ curauit audire nõ ꝓbatũ ꝓbare poterit. vt. ff. de mino. l. ait pretor. ſ. q̃o tñ ratio ẽ q̃ ſtetit p iudicẽ. vt ex. õ appe. c. iterpoſita. Itẽ dictã. cle. appellãti verã intelligo niſi noua exceptio vel allegatio oriẽ ex facto aduerſarij: quia per talem bene poteſt iuſtificari et impugnari appellatio ab interlocutoria. ar. ff. de pactis. l. tale pactuz. ſ. qui prouocauit. Item non puto. q̃ dicta decretalis habeat locuz quãdo eſt talis interlocutoria cui⁹ grauamen aliter nõ poteſt reparari. vt ſi iudex interlocutus eſt aliquem torquenduz. ar. C. de tẽpo. appe. l. ſi q̃s ꝓuocatiõe

© Biblioteca Nacional de España

Et idez si appellet a secūdo decreto vel ab interlocutoria banni: q2 eadez est finalis ratio que i diffinitiua et idez in similib⁹. vt.l.illud. C.ad.l. acquil.de quib⁹ per bal.i dicta.l.per hāc.C.de tempo.et repa.appella. ¶ Et si post publicationez testiū predicte exceptiōes preiudiciales et pemptorie opponūtur non possunt probari: nisi per instrumenta aut partis confessiōem. foro nouo.capitulo.xiij.

¶ proponēti vnam exceptiōem contrariaz non currit interiz termin⁹ super alia contraria. vide. appellatio.7.q.a.super.v.continui.v. quidam p2incipaliter.

¶ De iure cōmuni q2o qualiter probabūt exceptiones post diuisita et testificata actoz.vide. c.de testibus.cuz glo.ex.de testi.et.l. pemptorias. C.de sen.rescin.non po. et respōdeo per instrumēta naz testis recepti post aperturaz aliorum testiū nullum iudiciuz faciunt: quia lex presumit eos soborn2atos: et glosatoz2es cōmuniter intelligūt diuisita testificata eo ipso q3 testimonia sunt apta coram partib⁹ vel procuratoribus ipsarū. secus puto in absentia naz apertura non nocet absenti et ignoranti. et per hoc dicas q3 aut reus vult probare negatiōem aut exceptōez. ista enim sunt diuersa. primo casu tene.glo.que est. ff.de rei vendi.l.officiū. secūdo casu quia excipere examinatur seoz2suz ab agere. nō est idez capituluz et ideo recipiunt testes. Quero. si iudex admittit exceptiōez pemptoriam post sententiam: vtrū valeat admissio. vide circa hoc infra glo.p primaz.in prin.respōde non. quia est officio iudicis distitutus. vt.l.i.C.sen.rescin.non po. secus si ipsemet post suuz terminū probatōes admitteret altera pte p̄sente vel citata. quia cuz assignatio termini habuerit viz interlocutoz2ie videt iudex deputasse se grauasse q3 grauamē reuocat ipso facto: tamē parte absente non citata hoc nō posset. vt in.l.cause.§.causa.ff.de mino. Et vide testis.3.q.g.super.v. elapsi. Quero. cuz exceptio peremptoz2ia nō potest opponi post sentētiaz quid de actiōe peremptoz2ia: verbi gratia. filiꝰ conuētus a scripto herede petitione hereditatis nō excipit de q̄rela fuit cōdemnat⁹ in petitōe hereditatis mō post sñiaz agit q̄rela. q̄rit an possit et p3babiliter dici pōt q3 nō. q2 sentētia lata i petitiōe hereditatis facit ius. vt.ff.de sta. libe.l. a ceteris.§.fi. Et ideo lex cōsulit filio q3 p3onat q̄relā i modū ꝓtradictōis. vt.ff.de i offi.testa.l. pāpinian⁹.§.si fili⁹. Et nota q3 ille q̄ hz electionez vtrū velit agere vel excipere. nō tenet excipe vt.ff.de excep.l.vendicātez. lz sit ei assignat⁹ termin⁹ ad exceptiōes p3onēdas: q2 scit ius suuz durare p viaz agēdi. Quero. q̄d si actio nō ē pemptoria tamē oritur ex eodez fonte cū exceptione. respōdeo pōt agi ad aliū effectū. vt.ff. de eui cti.l.sed si executio. et est ibi ratio. q2 q̄stuz ad illum effectū euictiōis non poterat opponi ante sentētiaz ergo habz originez post igitur nō obstat res iudicata quia silentiū imputari non pōt in eo q̄d post sententiā cōtingit. ¶ Modo q̄ro q̄ exceptiōes sūt preiudiciales et q̄ non. respōdeo ille demū dicūtur exceptiones preiudiciales q̄ impediūt p3cessuz i quibus reus admittit ad probandū anteq̄ actoz. vt. C.ad.l.fal. l.preses. Itez reperit replicatio preiudicialis in qua admittit ad p3bandū replicās priuſ q3 excipiens. vt C.de adulter.l.quoniā.de hoc notat archi.in.q.vltima.c.pu⁹. Quero. nūquid exceptio extenuationis sortis p fructꝰ p3ceptos a creditoze añ sentētiaz possit opponi p⁹ sentētiaz latā cōtra debitoz. dicas q3 ista q̄stio est similis illi q̄n ps bis soluit. de qua notatur in.l.iulian⁹.in prima glo.ff.de cōdi.inde.7 credo fructꝰ condici posse. sed excipi nō posse. Quero. condēnat⁹ est vēditoz ad rē tradendam: vtruz possit opponere exceptiōez p3ecij nō soluti. bar.i.l.si duo patroni.§.si quis.ff.de iure iurā. tenet nō posse. q2 non excipiēdo ante sentētiaz fuit in moza: ideo imputet sibi. Statuto cauet q3 instrumentū guarentigie executioni mandet an possit opponi exceptio pemptoria. respondeo sic: quia quātuz ad excludēdas exceptiōes istud instrumētuz nō habz vim sentētie. q2 nulla cause cognitio iudicialis p̄cessit. Quero. nunq̄d ille q̄ precise negat possit excipere. dicit archi. q3 nō p̄sistēdo in negatiōe: q2 oportet q3 neget sub iuramēto calūnie. nā negat exceptiōis naturā q̄ negat factuz simpliciter vt nōt archi.3.q.vj.c. exceptio. i fi. quod verū est a p3incipio. sed si admissus est ad p3bandum. et probauit exceptiōez sufficit sibi. vt notatur in glo.nemo ex hijs in pri.de regu.iuſ. vide. dy. in.c.null⁹ pluribus.e.ti. Quero. vtrū sicut minoz restituit in peremptoz2ia. vt i.l.peremptoz2ias. C.sen.rescin.nō po. ita in declinatoz2iis obmissis q̄ non tangūt merita cause. respōdeo non restituit. quia bone fidei nō conuenit de istis apicib⁹ disputare. et quia nō imminet pecuniariū damnuz. vt notat Inno. ex. de resti.i inte.c.coraz. et archi.88.di.c. religiosum. Quero. iudex tulit sentētiaz hoc mō. cōdēno te i viginti reseruata tibi exceptiōe solutiōis et pacti: quibus p3batis exnūc te absoluo nūquid valeat ista sētentia et reseruatio istarū exceptionū. rñdeo puto iudicē hoc ex causa facere posse: vt q2 forte iudex vigetur tpe statuto a lege mūicipali. et sic forte nō habz ampli⁹ deliberādi cōsiliuz. vt q̄ncunq3 fiat p3batio itelligit facta añ sentētiaz: q2 cōditio fingit retro. et sic fingitur ordo seruatus. Quero. quo tpe. et vsq3 ad q̄d temp⁹ possit opponi exceptio pemptoria in criminali. respōdeo. si perimit accusatiōem debz opponi ad instar ciuiliū. quia crimialia ad instar ciuilium redigūtur. vel dic vt notatur in.l. si maritus.§. p3escriptiōe.ff.de adulter. Quero. si statutum dicit q3 bannito non detur actio. an det exceptio. respondeo sic. q2 nomine actionis non cōtinetur exceptio.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Quero. dicit statutū q̄ bānitus nō audiat agendo nec excipiendo: vtrū audiatur negādo. respōdeo sic. naz cū ille qui agit p̄sup̄onat aduersariū. Quero. quid si dicit statutū q̄ bannit⁹ ex homicidio nō audiat. respondeo vbi duo obstātia requirūtur nō obstat eoruz alterū solus. vt. ff de donati. inter vir. et vxo. l. si sponsus. ſ. concessa. v. nemo. z ideo debet esse condēnatus.

Quero nūquid possit opponere exceptiōez q̄ dicitur facti seu intentionis. respondeo sic. q̄ ista est poti⁹ allegatio q̄ exceptio. et si quando vocat exceptio. vocat abusiue z impropie. quinimo: et si nō excipere tur officio iudicis debet consuli. vt. C. de trās acti. l. vbi pactuz. Quero. datus est termin⁹ ad opponēdas exceptiōes ipedientes p̄cessuz: vtrum post dictū terminuz possit opponi exceptio transactiōis vel iusiurādi: nō ad efectuz impediēdi p̄cessum. sed ad efectum perimēdi respondeo sic. et ideo tollit exceptio. sed nō modus excipiēdi. nam non plus operatur dictuz terminū q̄ litis contestatio. Quero. fuit facta excussio solemniter: et lite contestata super ypothecaria cōtra extraneuz possessorem. postea debitor p̄cipalis acquisiuit bona sufficiētia: nūquid conuētus ypothecaria possit de hoc excipe. dic vt notat p cy. C. ō fideiuss. auteñ. pñte. in. p. q. dicas q̄ sufficit q̄ excussio sit legitime facta tpe litis cōtestationis contra cōuentuz ypothecaria: et idez i fideiussore. cōcor. q̄ scripsi. pign⁹. 7. q. c. sup. v. possessorē. v. hodie pi⁹. in vsi. fi. Quero. vtrū in exceptiōib⁹ fiat sūmaria cognitio. respōdeo nō. nisi i sūmariis dicit aūt sūmaria: et nō sūmaria dupliciter. s. p̄cipaliter: et secūduz q̄d ista sunt vba glo. ff. vt i posse. lega. l. is. a quo. et adde q̄ noie p̄batiōis intelligit plena p̄batio. tñ istud ē verū nisi natura cause hoc nō exigat. vt notat in. l. fi. C. de carbo. edic. Quero de exceptiōe litis pēdentis q̄n debeat opponi. dicas q̄ post litez contestatā sup secūdo libello nō pōt opponi. ideo q̄ reus lite ōt. cogit oiodo p̄cedere in cā. et iudex et actor. vt. ff. de iudi. l. q̄re et auteñ. qui semel. C de p̄dictis p bal. i dicta. l. pēptoriaſ. C. sen. rescin. non po.

opponi⁹. e. ti. l. fina. scriptura. 6. q. 3.

a ¶ Certo q̄ro. an teneatur reus p̄stare alicui capti onē. actor. 7. q.

a ¶ Septimo q̄ro. an verba obscura sunt cōtra reum interpretanda. vide significatio. 2. questiōe. a. b.

REuocatio. p̄mo q̄ro. quādo creditores reuocāt alienata per debitorez in eoz fraudē dic q̄ si debitor persona lis obligatōis in cui⁹ bonis mandauit iudex fieri executiōez ante q̄z fiat omnia bona vt nō inueniatur vnde soluat alienet reuocant creditores alienata a die scientie infra annū: quia p̄sumitur in fraudez alienasse. idē si quid donauit: vel in vltima volūtate relinquit: et bona alia nō sufficiant creditorib⁹. Sed si vēdidit: permutauit: in dotez dedit: vel in pignore: non reuocat: nisi probetur et recipiētez participē fuisse fraudis tunc enī infra dictū tempus reuocat: nisi recipiens erat minor viginti quinq̄ annis: q̄ licz pticeps fraudis fuit restituitur ei p̄ciuz q̄d p illa rededit. ſ. p. ti. fi. l. vij.

a ¶ Opponi. De q̄daz exceptōe q̄ pt opponi etiā post sentēti am. vide. s. e. q. a. super v. exceptiones. v. pone q̄ iudex. Et sup. v. declinatorias. v. itez q̄ro q̄s. in versi. q̄ro vsq̄ ad q̄d. Et de alia vide fili⁹. 6. q. a. sup. v. teneat. v. dicit statutū. in v si. et nota q̄ Et de alia vide. dos. 14. q. a. sup. v. alienari. v. marit⁹ z vx. Et vide ō alia fideiussor 7. q. a. super v. quolibz. v. sed circa. in vsi. q̄ro vsq̄. Et si iudex admittit exceptiōez pemptoriaz post sententiā an valet admissio. vide. s. e. sup. v. quādocunq̄. v. de iure cōi. in vsi. q̄ro si iudex. Et de pluribus exceptionib⁹ q̄ pñt opponi post sñiaz etiā i cā appellatiōis videas q̄ ibi scripsi q̄si p totū.

REuocatio. An fili⁹ pōt reuocare aliena ta i fraudez ipsi⁹. dic aut ē ipubes arrogat⁹ et pōt. vt. ff. si q̄d i frau. pa. l. fi. q̄ nō pōt arrogari: nisi ōcta tacita fiducia. aut ē fili⁹ naturalis tm̄ et nō pt. ff. de cōtra. tabu. l. i. ſ. i. i glo. Aut est fili⁹ legitim⁹ et naturalis. tūc alienata p modū donatiōis pt reuocari: vl vsq̄ ad legitimā si donatō p̄cessit i alios liberos vel i oēz portionez filio debitā intestato p̄re: vel eo testato solū i legitimā. vl. l. titia. ſ. imperator. ff. delega. iij. Sz alienata in fraudē ei⁹ titulo oneroso: puta pater odio habēs filiū tractauit tecū de priuādo filiuz tu suasisti q̄ oia bona tibi vēderet. et p̄ciuz p̄dicti galr cōsumeret ita fecit. certe fili⁹ nō reuocat fm̄ l. nō vsq̄ adō. z ibi bar. ff. si q̄s a parē. fuę mān.

© Biblioteca Nacional de España

Sed de equitate canonica reuocat vsq; ad legitimaz ne emptor de sua malicia glorietur. extra. de testa. c. raynūcius secundū ho. et per Innocē. de deci. c. duduz. Et vide ibi Johan. an. in fi. sed tu dic q; nō habet locuz reuocatoria non obstat. c. raynūcius. de testa. quia illud. c. presuponit ius consuetudiariuz: vel ibi erat venditio simulata. sed re vera erat donatio. ¶ Quero. pater habēs multos filios omnia dissipat: sed filij nō audēt dicere q; interdicat bonis: sed petūt q; assignetur eis aliqua possessio patris pro eoruz alimentis. an talis petitio pcedat de iure. respondeo interdum pater dissipat bona filioruz: tunc auffertur sibi administratio. De quo vide que latius scripsi. actor. 2. q. f. super. v. administrat. Interdum dissipat bona ppria sub iacentia restitutiōi filijs facienda post mortez patris: tunc offert possessio et traditur filijs. et tunc pater deinde alit. Interduz pater dissipat bona sua propria et libera: et tunc similiter: quia filij possunt petere aliquid sibi assignari vnde viuere possint: quia alere debet eos: et bona sic assignata sunt affecta p alimentis et legitima. ita q; forte alij per partem obligari nō possunt: vel saltim in generali obligatione non veniūt. Quid de filio legitimo: an tamq; postum⁹ possit reuocare retro alienata. puto q; nō. de predictis per bal. in. l. defuncto. C. si in frau. patro. ¶ pater vendidit rez filij: puta eius funduz. nūquid viuo patre filius habeat ius vendicādi. de ista questione vide glo. et bal. in. l. cuz a matre. C. de rei vendi. et ibi est casus per eum q; filius potest venire contra factū matris: nisi quatenus est eius heres. Et in predicta questione de patre. respōdeo q; habeat ius vendicandi filius. sed si exercitiuz respicias non potest filius experiri nisi patre consentiēte. Itē ipse pater tamq; legitimus administrator licet veniat contra factuz suum est naturale et necessariuz cui non potest renūciari. et sic potest venire alieno nomine; et nō potest venire suo nomine nisi forte iurasset se nullo modo contrauēturuz nam sua sponte non posset tunc cōtrauenire propter iuramentū: vnde est tunc remediuz q; filius agat et patrem faciat cogi ad consenciēduz. naz illud iuramentum intelligitur saluo precepto superioris. vt glo. ff. de rei vendi. l. cum a matre. vide in fra. e. v. item an liceat.

¶ Quero. quid iuris patre mortuo: et quia est questio implicita pro ea declarāda. formo quatuor questiones. vide additio. 3. q. sicut. v. tenet. Et primo quero. quādo filius non succedit patri in aliquo. respōdeo nulla est dubitatio quod euincere potest. Secundo quero. quid si succedit in legato particulari. respōdeo idez: nisi expresse sit vetitus petere: et est ratio: quia in legatariuz non descēdit obligatio testatoris. Tercio quero quid si successit in legitima tātum. respondēo idem: naz legitima est sine onere eris alieni scias tamen. q; de legitima non est tractāduz vbi es alienū vires hereditatis absorbet. Et ideo questio predicta pcedit vbi hereditas est soluēdo alias secus. tunc eniz filius absq; aliquo tractatu legitime remanet solū in proprio iure vendicādi rem propriā. Quarto q̄ro. quid si est institut⁹ vniuersaliter. solutio ista questio subdiuiditur in duas. nam interduz in tota. interdum in quota. Quero ergo: quid iuris si est institutarium. aut tantuz vel plus valet hereditas quantū valz res alienata et filius repellitur a vendicādo: nam in euz descendit obligatio ex contractu patris: et satis est q; non patitur damnuz cum habeat rei sue equipolens. aut hereditas valet minus: et tunc eatenꝰ quatenus deest admittitur ad vendicādum vsq; vero ad concurrentē valorem repellitur a vendicando: quia satis est q; habet rem pro re. licet ista cōputatio alē q̄liter sit in facto difficilis. Tamē hincinde reruz facta extimatio eam certaz redder. et hoc facto inuentario: si autez non est factum inuētarium: repellitur omnino cuz sit heres vniuersalis. et precise de euicti one teneatur. Secūdo quero. quid si est institut⁹ in quota. respondeo. aut ista quota est tercia pars hereditatis: tunc pro tercia parte repellitur a vendicādo secundū glo. in. l. scimus. C. de iure deli. tamē tāq; ipsa tercia parte sibi euicta quasi euicta legitima agit ad ipsaz legitimā vt de pura substātia bonoruz eam integraz habeat. nā potestas euictiōis tollit intellectum perceptiōis: et hoc scilicz q; repellat pro quota sue institutiōis est verum si non fecit inuētarium. tunc aut plus valet aut tantūdem tercia portio ante dicta q; tercia portio fundi: et idez aut econtra plus valet tercia pars fundi. et tunc facto inuentario repellitur vsq; ad concurrentem et non vltra: quia vbi fit inuētariuz consideratur vtilitas et effectus et non meruz nomen heredis. hoc ergo solū operatur inuentariuz quod contra filiū non consideratur quota: sed emolumentū. Modo formo aliam questionez in extraneo herede. pone frater vendidit rem fratris: postea venditor instituit dictuz fratrem suuz heredē. queritur si addit hereditatē vtrum possit rem vēdicare. solutio dic q; fratri nihil debet pre ter recompēsatiōem. et hoc facto inuentario legitima eniz non debetur sibi: quia non debetur fratri. Itez nec falcidia: quia illa non debet nisi respectu legatoruz. vt glo. in dicta. l. scimus. Querit glo. in dicta. l. scimus. quid si statutū dicit q; heres non veniat cō instrumētuz defuncti. et testator obligauit fundum heredis: et tradidit. nunquid heres facto inuentario possit vendicare funduz a creditore: non obstante statuto. glosa dicit q; sic. Sed cynus in dicta. l. scimus dicit contrarium. tu dic q; glosa est vera. De predictis per bal. in dicta. l. scimꝰ. C. de iure deli be. Et an successor potest reuocare factū predecessoris. h. in. c. cū ad hec. de cle. non resi.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Denũciante. vide prescriptõ 2.q.d.et. q̃ ibi scripsi super. v. possessor.

b ¶ Capere. si volo facere aliquẽ capi tãq̃ suspectũ debitorẽ q̃ nõ credit q̃ sufficiat iuramẽtũ sed debet allegari causa puta q̃ forensis vel vagabundus. & nõ possidẽs imobilia p̃batis autẽ sũmati bijs cautis tunc sufficit iuramentum suspitionis: alias non. et ideo iudex ꝺbz esse cautus in interrogando de qualitate cause: seu causaꝝ suspitionis. et si sit cause verisimiles tũc ꝓcedi ad captuꝝ occasionem debiti icerti. q̃ non debz incipi ab executiõe super debito icerto: et maxime a captura psone. vt.l.i. C. q̃ bo.ce.po. vt p eum in dicta.l. apertissimi. Sz circa hoc bal. sup rubrica. C. de reuo. bijs q̃ in frau.cre. dicit si cõtrari cũ aduena: & sic sciebam eũz esse recessuruz. q̃ licet bar. dicat q̃ nõ possuz eũz capere: q̃ nihil noui est mutatuz. q̃ tu dicas q̃ imo possuz capere: quia non debui credere eũ recessurũ anteq̃ mihi satisfaceret: nisi esset habita fides de soluẽdo i domicilio ipsius debitoris et hoc dicit ne detur materia fugiendi cuz re aliena. ¶ Itẽ refert ipe bal. in.l.apertissimi. colũp. fina. C. de iudi. q̃.

c ¶ Cõtribuere. Vide que scripsi. pignus.7. q.c. sup. v. possessorẽ. v. heres vendit. i vsi. fi. Et solutio. 4. q. f. super. v. pbonibus.

¶ Jtez si quis a debitore emat denũciante creditore vel eius procuratore ne emat: quia non sufficiũt bona ad debita: reuocant infra annũ alienata. e. ti. l. viij.

c ¶ Sed q̃ vni ex creditoribus ante executiõez vl cessionẽ debitor vltimo soluit nõ tenet alijs creditor atribuere. sed si p soluit erit locus contributioni. e. ti. l. ix. solutio 4. q. f.

ꝺ ¶ Item si debitorez fugientez creditor insequitur: potest eum et q̃ portat vbi nõ est iudicis copia capere. Sed si potest iudicez inuenire debet hoc cum iudice facere. et de bonis sic captis sibi satisfacere. nec tenetur ceteris creditoribus si alia bona non sufficiant contribuere. e. ti. l. x. vide. solutio. 4. questione. f. h.

e ¶ Et scias q̃ res in fraudem creditoris alienata restituet cum fructibus pendentib9 a tẽpore alienationis: et cum perceptis a die petitiõis vsq; ad diez sententie debitis expensis fructuuz et melioratiõibus rei. fructus aũt medio tpe ante petitiõez ꝓcepti sũt possessoris rei. e. ti. l. xj.

f ¶ Preterea scias q̃ liberatio in fraudez creditoris facta reuocatur: si liberatus ꝓticeps fraudis fuit. Et si fideiussor fuit liberatus et ꝓticeps fraudis sed debitor fraudez ignorauit tenet fideiussor: et i eo in quo bona sua non sufficiũt recurritur ꝓtra principalez. Sed si debitor fraudez participauit: sz fideiussor nõ tenet principalis: sed si fideiussor erit liberat9. e. ti. l. fi.

¶ An testator põt i fraudez creditoris instituere seruũ suũ heredẽ necessariũ. heres. 4. q. ꝺ.

a ¶ Secũdo q̃ro. q̃liter reuocatur legatũ. legatũ. 6. q. testamẽtuz. 7. q.

a ¶ Tercio q̃ro. an p secundos codicillos reuocant primi. vide codicillus. 6. q.

a ¶ Quarto q̃ro. q̃liter reuocat donatũ aut legatũ illegitimo. vide. successio. i. q.

a ¶ Quito q̃ro. q̃liter reuocat donatio vide. diuisio. 5. q. donatio. 6. q.

a ¶ Sexto quero. an cõiunx ꝓiungere potest in libertatem reuocare. vide. matrimoniũ. 9. q.

a ¶ Septimo q̃ro. an põt coniũx coniungere a religiõe reuocare. vide. religiosus. 9. q.

a ¶ Octauo q̃ro. q̃liter reuocat ꝓcurator. procurator. 8. q.

a ¶ Nono q̃ro. q̃liter reuocat alienatio rei ecclesie. alienatio. 7. q.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Reuelatio. Et furtū. 6. q. b. sup. v. duplicatū. v. reuelās aūt. et. v. se. Et preda. 4. q. b. super. v. tripluz. v. et si penes.

REX. Ad regē ita q̄ non ad aliū nisi ex regia cōcessione vel largitate pertinēt. q̄ habes. dominiuz. 3. q. b. et infra scripta: valz archimadiaz qđ est nomē gabellaruz: vel licētia faciendi arma vel q̄daz militia q̄stuaria reseruata impatori. vl̄ quedam auctoritas faciendi admirātez in mari: vel in terra ducē exercitus: vel aliquid quod a solo impatore consueuit concedi. Itez vie publice dicuntur regalia. et q̄ dicātur publice vie. et q̄ priuate habeāt. ff. ne q̄d i lo. pu. l. ij. §. pretor. Itē oēs portꝰ ad regē ptinēt: et q̄s dicat̄ ptus habeāt. ff. de ver. signi. l. portꝰ. Itez alia flumina nauigalia. et alia ex quibꝰ nauigabilia fiūt. vt. ff. de flumi. l. quominꝰ. Item ripe fluminū publicoruū. Itez ripatica que soluūt transeuntes p nauiculā de ripa ad ripā vbi ē de cōsuetudine q̄d de alueis fluminū publicoruū. q̄dam dicūt q̄ aq̄ est cōis: alueus vero nō qđ dic vt nōt cy. ff. de re diui. l. quedā. i lec. de p̄dictis est casus coll̄. p. feu. c. regalie. q̄ sint rega. Itez pone maleficiorū fiscales sunt. Itez bona vacātia. Item turpia lucra q̄ ab indignis extorquēt̄. Itē bona cōtrabentiū incestas nuptias. et idē si cōtrahit incestū sine nuptijs q̄ magis delinq̄t. Itē oia bona cōfiscatoruū. Itez omnes redit̄ plaustroruz et nauigioruū qui rediguntur i publicū. et quecūq̄ p̄pter talē casuz inciduūt in cōmissuz vt. ff. de publi. l. cōmissa. Itez collecte: siue sint ordinarie: siue repentine. Itē ad regē ptinet potestas creādoruz magistratuū. Itez omēs insule p̄cipis sunt. Itez omnia palatia deputata in ciuitatibꝰ p̄o iusticia exhibenda. Itē omnia bona cōmittentiū crimē lese maiestatis. p bal. in dicto. c. regalie. colū. iij. Et q̄ pene applicant̄ regi. vide infra. e. 28. q. p totuz. Vide que scripsi. cōsiliuz. 3. q. a. sup. v. q̄lis. Et q̄ scripsi arrēdatio quasi p totū. E q̄ scripsi. crux. v. crux in regis. Et que scripsi thseaurꝰ Et q̄ scripsi. fiscꝰ. Et q̄ scripsi vēditio. 2. q. d. Et. l. 10. q. a. ff. v. ligat̄. Quis et quo ordine se dere debeat penes regem. vide honores. v. honor cōsistit. et. v. quo ordine.

¶ Regi p prandio soluūt̄. 600 mor. mōete currentis si ipse ad locū accedat alias nō. et nisi cōsuetudo sit miꝰ solucdi. vt peti. xxix. ordi. de valladolid p regez alfōsuz. et. l. 133. ordi. de segouia p regē iobānez. ij. anno. 1433. Sz in. e. ordi. de segouia. l. 138. expresse innuit̄ qđ regi p prādio soluūtur. 1200. mor. Et q̄ndo et quantū regine: vel p̄cipi soluet̄ p̄o prandio vide ibi. et q̄ scripsi regina. i. q. a. v. regine p̄o. 2. v. se. Sed archiepus vel episcopus: aut alij ecclesiastici visitatores nō debent recipere prandiū in peccuniaz. sed in victualibꝰ. vt visitatio. 6. q. a. ¶ Et cuz vltra portos cōtra infideles ad guerram cū exercitu rex vadit: licet nō ad locū: sed ad terminū accedat solu etur ei prandiū. vt peti. 49. ordi. de alcala p regem alfonsuz. Sz a ciuitate vel abbadēgo rex debitū reciet prādiuz: licz ibi nō accedat. vt peti. 49. d'cte ordi. de alcala. Sz i. l. 137. dicti ordē. de segouia, phibet̄ a nullo loco prādiū recipi: nisi rex vel regina vel p̄ceps ibi pnoctet. ¶ Item a loco centū vicinoruū vel vltra rex vel regina vel p̄ceps recipiāt integrū prādiū. Sz a centū vicinoruz infra vsq̄ ad trigita nō nisi p rata recipiāt prādiuz. Sed a triginta vicinis infra: nihil recipiant. vt. e. ordi. de segouia. l. cxxix.

¶ Reuelatio. vide. damnuz. 5. q. rex. 15. q. inquisitio. 7. q.

REX. Primo quero. q̄ dignitas ē regal̄. vide impatoz. i. q. a ¶ Secūdo q̄ro. q̄ est regis p̄cipua ptās. vide. imperatoz. 6. q. b. c. Et scias q̄ rex est dñs i terra: loco dei positus ad iusticiā exequēdaz. et ideo ē vicariꝰ dei. Et vocatur rex: coz et aīa populi: q̄ sicut anima iacet i corde et p eaz viuit homo: sic in rege iacet iusticia que ē vita et gubernatio populi. Et sicut coz ē vnuz p qđ cetera mēbra recipiunt vnitatē: ita rex debet esse vnꝰ. vt infra. e. q b. Et oēs de regno vniti ad eius seruiciū et iuuamen. Est etiaz rex caput regni: quia sicut a capite nascūtur oēs sensus per quos mēbra regunt̄ sic et p eius māndatū debēt eius subditi regulari. 2. par. ti. i. l. v. ¶ Et debet rex esse vnicus. vt. s̄. e. q. a. Et ipse fuit anteq̄z impator. Et vterq̄z tenet in terris locuz dei ad regendū sub iusticia regnū. Et habet rex aliqua q̄ non habet impatoz: q̄ habz rex ex hereditaria succesiōe regnū. Impator ex electione. e. ti. l. vij. viij.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Regis officiales p rege eſtibilia nõ capiãt niſi pri
us ſoluãt: vt.l.133. dicte ordi. de ſegouia. Regis ter
cias cõciliũ officiales aut earũ receptores cuſtodiãt
p annũ a die receptiõis vltra q̃ tpus earũ arrẽdato
rib⁹ petere negligẽtib⁹ de ꝓditiõe aut dãno nõ tene
antᵉ. vt petᵉ. v.
ordi. de ſoria. p
regẽ iohãnez. i.
ãno. 1418. Sz in
petᵉ. 20. ordi. de
alcala p regẽ al
fonſuz. dicit q̃
ꝓdicte tercie cu
ſtodiãt vſq; ad
reſurrectõis pa
ſchaz. et poſtea
publico ꝓconio trib⁹ die⁹ b. ſ. die dñica. lune. ⁊ mar
tis facto i eccleſia ad horã miſſe maioris corã ſcriba
vel eo deficiẽte corã trib⁹ teſtib⁹ plus offerẽti ven
dantᵉ. Sz vituli agni et capzelli cuſtodiãtᵉ vſq; ad fe
ſtũ beati iacobi menſis iulij. Et poſtea modo predi
cto vendãtur et pecunia recipe debẽti cuſtodiatur ⁊
tradatᵉ. Et eccleſiarũ ꝓlati predictaꝝ terciarũ arren
datões vna cũ ſuis ỏcimis faciãt: vt.e. ordi. petᵉ. 21.
¶ Terciarũ regis arrẽdatores cõcilio p locatiõe do
mus ad earũ cuſtodiã de quolibz caficio ãnone vnũ
moꝛ. et de q̃libz vini cantheꝛa duos denarios ãnua
tiz ſoluãt. vt i ꝓdicta ordi. de ſoria. petᵉ. xviij. ¶ Itez
terciarũ arrẽdatores regis reſcripto nõ obſtãte iqui
ſitõez cõtra male decimãtes nõ faciãt. ſz cõtra tercia
rios. vt i dicta ordi. de alcala. petᵉ. xxv. ¶ Rapiens:
aut ſeq̃ſtrũ faciẽs i regis pecunias: aut alias ei⁹ res
vltra penas a iure ſtatutas reſtituat cũ duplo. et ar
rendatoꝛ hoc regis recaudatoꝛi notificet i illi⁹ terciꝯ
ſolutiõis termio: alias rapte pecunie nõ regi: ſz ſibi
ꝑputẽtur. et facta notificatiõe: recaudatoꝛ iſra mẽſez
hoc regi vel ei⁹ cõſilio: aut ei⁹ cõputatoꝛib⁹ notifi
cet. vt.l.x. tractatu ꝑmo. ordi. de briuieſca. p regem
Jo. i. cui⁹ dupli regi medietas. et alterius medietatis
due ꝓtes regis recaudatoꝛi: et tercia executoꝛi appli
centur per eũ. vt in.l.ix. ordi. de guadalajara. anno.
1390. De predictis vide latius i. c. fi. ordi. de madꝛid.
per regez henricũ. anno. 1393. et in peti. xix. ordi. de
medina. per regez Johannẽ. ij. anno. 1433. ¶ Et in
dulgentia. i. q. a. v. i. et. 4. q. c. quaſi per totũ. Et p
curatoꝛ. i. q. a. v. procuratoꝛes. Et actoꝛ. ſ. q. b. ſu
per. v. reuocãdi. v. auditoꝛes pretoꝛes. et. e. q. c. ſup.
v. oꝛphani. Et ſcriptura. 6. q. e. ſup. v. aſſerentibus
v. nota q̃ triplex. in ỏſi. ſecũdo caſu. Et iudex. 6. q.
a. ſuper. v. coraz quo. v. rex vel regina. Et caſtruz. 6.
q. b. ſuper. v. oſtenſaz. Et que ſcripſi reſcriptum. 3.
q. a. b. c. d. e. f. g. quali per totuz. ¶ Regni negocia
que expedire ſoli regi cõpetunt ſunt hec. ſcilicet. offi
cia eius domus infantiũ: et tenentie et preſidatus et
pretorie. ſiue alguazelati qui nõ ſunt foꝛi et merenta
tes et iudicuz legatiões. et ciuitatũ ſeu villarũ tabel
lionatus: et preſentatiões regis eccleſiarũ et ter
re: gratie et mercedes et delictoꝛuz indulgẽtie. vt
petᵉ. xx. ordi. de valladolid. per regẽ Johannez. i.
anno. 1385. Et vide per euz. l. xvij. ordi. de briuie
ſca. Et vide etiaz in.l.xxj. ordi. de ſegouia. per re
gem henri
cuz. ij. anno
1460. Ubi
ſtatuitur q̃
ſupradcã pri
mo ad regis
conſiliuz ac
cedentes de
eis regi rela
tiõez faciant
Et nõ niſi in
rerũ ſupradictarũ litteris rex apponat nomen ſu
um. vt in dicta.l.xx. oꝛ. de valladolid. ¶ Rex i au
ditoꝛuz aut pretoꝛũ ſuoꝛuz litteris iuſtitie aut cõ
miſſionũ nomen ſuuz non apponat: aut appoſi
tuz eius cancellari⁹ non ſigillet. Et ſcriba ad ſi
gnandũ regi tales litteras preſentãs officio ꝓua
tur. vt.l. viij. ordi. de ſegouia. per regez Johãnez
i ãno. 1490. Et ſtipulatio. 4. q. g. ſuper verbo.
ꝓcuratoꝛis.

c ¶ Item rex põt donare[a] regni locũ: aut caſtrum. Imperatoꝛ neq̃q̃[b] quia tenetur augere nõ minuere imperiũ: licet poſſet ob merita: vel vt q̃d fiat donare. In alijs autez q̃ põt vnus: põt et alius generaliter. e. titu. l. 8. vide. iuramentuz. 9. q. b. reſcriptũ. 3. q. b. donatio. 3. q. d.

a ¶ Donare. Et vide q̃ ſcripſi. ſubiectio. v. ſubditi
non. in fine. Et caſtrũ. 6. q. a. ſuper. v. doloſe. v.
nota q̃ inuadẽtib⁹. Vide iuramentũ. 9. q. b. ſi vi
detur tamẽ contra. ſ. q̃ rex nec ciuitatẽ: villa nec
rurem donare poteſt. vt peti. x. ordi. de vallado
lid. per regez alfonſum. et peti. i. ordi. etiaz de va
lladolit per regẽ Johannẽ. ij. Anno. 1442. vbi
traditur certa donãdi forma: et confirmatur per
petᵉ. iij. ordi. de coꝛdoua per regẽ henricũ. iij. an
no. 1455. Et iaz doñata ad regni coꝛonã poſt do
natarij mortẽ reddantᵉ. vt in dicta petᵉ. i. et quod
dictũ eſt q̃ rex nõ poteſt donare forte hoc po
teſt intelligi niſi ſit iuſta cauſa mot⁹ ad donan
duz et ſine preiudicio regni. vt ſupra. Item rex lo
coꝛũ exitus mõtes termia vel predia etiã donare
nõ poteſt. nec etiaz ipſe locus poteſt ea alienare
vt peti. xlix. ordi. de madꝛit. per regez alfonſum.
Et peti. v. ordi. de çamoꝛa. per regẽ Johannẽ. ij.
anno. 1432. ¶ Nec etiã donare poteſt moꝛ. nec
reditus cõcilij. vt per eũ peti. ix. ordi. de madꝛit.
anno. 1419. ¶ Nec etiã officia publica dãda per
conciliũ: vel alia concilij fundos vel edificia ſiue
in villa vel in ſuburbio exiſtãt. vt per eum peti.
lxxxj. ordi. de medina. anno. 1433.

b ¶ Nequaq̃. Sed circa hoc ſi q̃ris vtruz impera
toꝛ poteſt ſic donare q̃ in iſto territoꝛio nullaz
retineat iuriſdictiõez. et q̃ ſucceſſoꝛ nõ poſſit re
uocare. dicas q̃ ſecũduz bal. in.l. oportet. C. de
no. codi. compo. colũ. iij. q̃ aut iſta donatio fit
per nomina quote. vt q̃ imperatoꝛ dicit. dono
dimidiaz vel quartaz ꝑtem imperij. et nõ valet:

© Biblioteca Nacional de España

quia impiũ est diuisibile. aut donatio fit p nominatiõez rẽ vel ciuitatuz. tũc partim ipiuz se nõ diuidit. sicut si ille ciuitates ꝺseruate depirẽt licz tamẽ nõ diuidat̃ minuitur. ꝛiõo q̃ritur an valeat talis donatio ꝛ impetuum. ꝺic aut fit ecclesie singulari vt sancti laurẽcij: et non valz. Aut fit ecclesie vniuersali. vt ecclesie romane. et tũc licet a principio nõ valeret. tamẽ potest ecclesia romana eaz ꝓscribere.

¶Itez rex nõ fact⁹ miles armat militẽ. miles. 4. q

¶Itẽ degradat militez. miles. 10. q.

¶Ipse cothidie portat vexillũ. vexillũ. 4. q.

¶Creat almirandũ. mare. 3. q̃stione.

¶Creat adalilez. adalilis. 2. q.

¶Creat comitrum. mare. 4. q.

¶Itẽ conuẽnat dũtaxat comitrũ in crimialibus. mare. 6. q. regula. 2. q. regula. xj.

¶Habet quitaz ptez de preda q̃ est mere de regalibus: et quãdoq; plus: de quo. preda. 2. q. ꝺominiuz. 3. q.

¶Põt non generoso dare honorez generosi. premiuz. 3. q. ꝺ.

¶Cõcedit legez. lex. 5. q

¶Coraz eo cogit̃ epus litigare psonaliter. nec ab eius ratio cinijs liberat ꝺignitas. epus. 2. q.

¶Et pro suis donatiõib⁹ nõ soluũt ecclesie tributa. clericꝰ. 9. q.

¶Itez vngitur. vnctio. 13. q.

¶De suis statutis male ꝺicẽs cõmittit q̃si sacrilegiũ. sacrilegiũ. 3. q.

¶Coraz eo cõpellitur quis in certis casibus litigare. actor. 5. q.

¶Ipse facit iuꝺices ordinarios. iuꝺex. 3. q̃stione.

¶Et sibi iurant iuꝺices certa: et sufficit in eius manibus iurare. iuramẽtum. 5. q.

¶Et pro rege potest esse clericꝰ in sacris procurator. ꝓcurator. 4. q̃stione.

¶Et magis soluit̃ ei q̃z alij iuꝺici pro contumatia. citatio. 5. q.

¶Et citatus ad curiaz regis habet vltra terminũ citationis maius tẽpus. ꝺe quo. citatio. 5. q.

¶Et ꝺebz augere et nõ minuere regnũ iuramentuz. 9. q.

¶Et eius solius testimoniũ est sufficiens. testis. 4. q.

¶Et legibꝰ est solutus. lex. 8. q.

¶Nec sine eius cõsensu ꝺebet fieri noua behetria: et in vasallo behetrie habet certũ. vasallus. 2. q.

¶Et est falsariꝰ scienter mẽtiens ei. falsitas. 2. q. b.

¶Et contra eius iura rescriptuz impetratum nõ est implenduz. rescriptũ. 3. q. Et an possit sine causa bona auferre vide. rescriptuz. 3. questiõe. b. imperator. 6. q. b.

¶Que sunt mere ꝺe regalibꝰ potest cõꝺere ad vitaz. rescriptũ. 3. q. b.

¶Ipse ꝺat auctoritatez trãsumpto sui priuilegij. priuilegiũ. 12. q.

¶Petit ratiõez ꝺe expensis sue ciuitatis. tabellio. 6. q.

¶Per aliuz recitat sententiã. sñia. 3. q.

¶Et potest exemplo sentẽtie regis iuꝺicari. sentẽtia. 7. q.

¶Ab eius sentẽtia nõ appellat̃. appellatio. 4. q. q.

¶Ad euz potest obmisso medio appellari. appellatio. 6. q.

¶Itez a subꝺelegato appellat̃ ad eiꝰ ꝺelegatũ. appellatio. 6. q.

¶Que sunt regalia. vide. preda. 2. q. b ꝺominiuz. 3. q. g. imperator. 6. q. b. reptum. 3. q. b.

¶Thesaurus inuẽtus est regis quãdoq;. ꝺominiũ. 3. q. 3.

© Biblioteca Nacional de España

¶Et ad eu3 ſpecialiter expectat cetero ru3 operum conſeruatio et refectio. de quo. opus. 8. q.
¶Quãdoq3 non poteſt niſi de ei⁹ licẽ/tia fieri emancipatio. patria poteſtas. 4. queſtiõe.
¶Nec põt fieri niſi cora3 eo arogatio. adoptio. 5. q.
¶Quid hab3 rex in vaſallo ſolariego. vide. vaſallus. 4. q.
¶Et vt ab iniuſticia ceſſet debet requiri per certas cerimonias q̃s habes. vaſallus. 4. q. caſtrũ. 6. q. b.
¶Et prefert ceteris alijs creditoribus depoſitũ. 2. q. pign⁹. 7. q.
¶In donatione per eum: vel ei facta: non requiritur inſinuatio. donatio. 3. queſtione. d.
¶Item quãdoq3 eius ſpoliatiõ excuſat ab euictione. vẽditio. 5. q.
¶Et pro eius redditibus poteſt collector rex licitãdo debitoris vendere. vẽditio. 2. q.
¶Et rex alienãdo rem alena3 vel cõmune3: trãſfert dominiũ in accipiẽte3. de quo. venditio. 3. q. e.
¶De regis ſciẽtia et cõſenſu poteſt fieri monipoliũ. mercator. 2. q. b.
¶Ipſe dũtaxat concedit nũdinas. nũdine. i. q.
¶Sibi debetur vectigal nec ipſe vectigal ſoluit. vectigal. 3. 4. q.
¶Item eius arrendatio facit tranſire ſocietate3 ad heredes. ſocietas. 6. q. a.
¶Item ex ſui procuratoris ſtipulatiõe queritur regi actio ſine ceſſione. ſtipulatio. 4. q.
¶Et habet tacita3 ypothecã in bonis ſui debitoris. pign⁹. 5. q
¶Et pro debito ſui ratiocinij capitur debitor in perſona3: ſecus pro alio. clericus. 3. queſtione.
¶Et maius tempus concedit ad deliberandu3 q̃3 alij iudices. deliberatio. 5. q.
¶Et poteſt per ꝓcuratorẽ adire hereditate3. aditio. 2. q.
¶Et ad eius ratiocinia obligat⁹ nõ põt eſſe tutor. tutor. 2. q. a.
¶Item3 in eius ſeruitio mortuus in acie intelligitur viuere. tutor. 7. queſtione. e.
¶Ad ipſu3 ſolum expectat de maledictis ei cognoſcere: et puniri debet maledicẽs: niſi ob ebrietate3: vel fatuitate3 male dixerit. 3. ꝑ. ti. ij. l. vj. vide infra. 12. q. c. y.
¶Item3 coram eo fit reptũ: quia ipſe ſolus poteſt de proditiõe vel aleuoſia condẽnare vel abſoluere. reptũ. 6. queſtione.
¶Ipſe autẽ dat licentia3 faciẽdi nouaz ſinagogã. iudeus. 5. q. b.
¶Ipſe abolere põt infamiã iuris. infamia. 4. q. indulgentia. 4. q.
¶Ei ſolu3 pertinet monete factio. falſitas. 5. queſtione. b. imperator. 6. q̃ſtione. b.
¶Et magis punit ei furans aliquid q̃3 alij. furtũ. 6. q.
¶Et maius eſt delictu3 cõmiſſu3 in domo ſua q̃3 alibi. pena. 5. q. et infra. 24. q.
¶Et magis punit ꝓditio in eũ cõmiſſa q̃3 in aliũ. ꝓditor. 4. q.
¶Item ipſe ſol⁹ remittit pena3 delicti. indulgẽtia. 4. q.
¶Ipſe ſolus declarat legis dubia: vel ſuorũ priuilegiorũ et litteraru3. ſignificatio. 3. q.
¶Poteſt ꝓhibere alienatiõe3 ſignificatio. 2. q.

© Biblioteca Nacional de España

¶Preterea habet alia ꝑcipua.ſ.ali/ quas penas que ei applicãt᷑.de qui bus videbis iufra.24.q.

a ¶Tercio quero. vnde dicitur rex. dic ꝙ rex dicitur quaſi rector a regẽ do: qr ipſe gubernat et regit regnuz et dicit᷑ quaſi regula:quia ſicut per regulã ſic per regẽ iniuſta cognoſcũ/ tur et emendãtur.2.p.ti.i.l.vj.

¶Itẽ dicit᷑ prĩceps. prĩceps.i.q. et vide circa hanc.q.que ſcripſi ſupra proxima.q.a.

a ¶Quarto q̃ro. quot modis querit quis regnũ.dic ꝙ q̃drupliciter. Pri mo: per hereditariã ſuc ceſſiõez[a] vt primogenit⁹ filius regis: aut ali⁹ ꝓxi mior cõſanguine⁹.Secũ do p regni electiõez defi ciẽtib⁹ regis defuncti cõ ſanguineis. Tercio:per matrimoniũ cuz regina domina cõ tractũ.Quarto:per pape:aut impe/ ratoris cõceſſiõem in terris vbi ha/ bent poteſtatez regẽ conſtituẽdi. 2. p.ti.i.l.ix.vide infra.23.q.b.

a ¶Succeſſiones. De hac regni ſucceſſiõe. vide q̃ plene ſcripſi infra. e. 23. q.b.per tõtum.

¶Nõ põt tñ regina habere dignita/ tez añq̃z ſit miles.miles.9.q.

a ¶Quito q̃ro.quis rex dicit᷑ tirãn⁹. vide.tirãn⁹.i.q.

a ¶Sexto quero.q̃liter debet rex co/ gnoſcere:timere:et amare deuz. dic ꝙ rex debet cognoſcere deũ per cre dulitatez ſecundũ fidem catholicã: alias neſciret ſemetipſuz: nec regnũ ad iuſticiaz faciendam cognoſcere. 2.p.ti.ij.l.i.

b ¶Itez debz deũ diligere ſup omnia ꝓpter ſui bonitatem: quia in deo ſunt perfecte:largitas:mẽſura.7 pie tas.Et ſi eũ diligit ꝓpter ſui bonita tem: et timuerit ſecũdũ ſuã magnã po teſtatez erit verus xp̃ianus: et habebit dei cognitiõem per fidez: et cõfidet in eo:et ſemper nitetur eius placita facere diligendo:et cauebit a malis timendo et ꝓpter hoc dabit ei deus vt ſubdi/ ti cognoſcant euz in veritate:et diligãt in bonitate.et timeãt in iuſticia:et in fi ne dabit ei paradiſuz qđ eſt bonũ per/ fectuz.ꝙ ſi rex predicta nõ fecerit ſucce dent ei bona per cõtrariuz: et erit eius pena maior q̃z alterius ꝓpter honoris ꝓrogatiuã.e.ti.l.ij.

c ¶Et ſi rex diligat deuz vt timeat eum ꝓpter ſuã poteſtatez et iuſticiã: quia cor regis in manu dei eſt quocũq̃z vo/ luerit inclinabit illud auctoritate ſalo/ monis:et de cõmiſſis eſt ei reditur⁹ ra tionez.Et ſi eũ timet:nihil boni ei deſi ciet.et ſi non timet:nõ habet eius verã cognitiõem.e.ti.l.iij.

¶Preterea debet rex ſeruire deo ei⁹ fi dem et ꝑcepta ſeruãdo: inimicos fidei comprimẽdo. et eccleſias et earuz ſerui tores et iura honorãdo et protegendo ac etiaz populos in iuſticia gubernan/ do. Itez debet deuz laudare verbis et corde:et in aduerſis:qr qui maiora do na a deo conſequũtur magis tenentur ei laudare et ei ſeruire.qđ ſi fecerit ha/ bebit vitaz eternam:cõtrariuz autẽ fa/ ciens habebit penã in hoc ſeculo et in alio.e.ti.l.iiij.

a ¶Septimo quero.qualis debz eſſe rex in cogitatiõe.ſcias ꝙ cogitatio eſt yma ginatio preteritorũ preſentiũ et futuro ruz ſic dicta:qr cũ ea penſat homo om nia de quib⁹ venit ſibi cogitatio.2.p. titulo.iij.l.i.

¶Et vnde naſcit᷑ hec cogitatio.vide. cogitatio.2.q.

© Biblioteca Nacional de España

b ¶Et nō debet rex cupere honores magnos acquirere insupfluitatez: quia superflua pereūt: et rex ab inceptis decrescit: et ideo talia querat q̄ possint durare: quia non minor est virt⁹ q̄z quērere parta tueri. naz quesitorū cōseruatio ꝓuenit ex discretiōe: acquisitio autem pendet ex fortuna. e. ti. l. iij.

c ¶Itez nō anellet maximas diuitias ad retinendū: et eis non bene vtendus congeruare: quia talis anellatō dicit auaricia que est radix omniū malorū. nec talia faciens est dominus diuitiarū immo seruus. e. ti. l. iiij.

d ¶Preterea nō conuenit regi delitias q̄rere magnas: sz labores et cogitatiōes qualiter regnuz recte gubernet: quia p delitias minuit intellect⁹: et cordis fortitudo que sunt fortius in rege augmētāda. e. titu. l. v.

e ¶Nec cupiat rex secundū naturaz impossibilia vt alquimiā: vel secūdū ius vt maleficia. nec etiā possibilia tēpore incōgruo. 2. p. ti. v. l. xiij.

f ¶Et nō cupiat iniusta: quia apud deū pro impossibilib⁹ sunt berenda: quia illud possum⁹ quod de iure possum⁹: 2. p. ti. v. l. xiiij.

a ¶Octauo quero. qualis debet esse rex in locutiōe. scias q̄ loquela est cōcepti demonstratio si veridice ꝓferatur. et per eam vt decet plataz homines ad inuicez intelliguntur. et agēda simul expedienti⁹ agunt: ideo caueat rex q̄ ante prolatiōem ymaginetur que locuturus est. 2. p. ti. iiij. l. i.

b ¶Item sciendū q̄ quadruplex est locutio. conueniēs. incōueniens. superflua. defectuosa. Conueniens est verbis ornatis et causa rationis cōplemento prolata. Incōueniens est semetipsuz laudare: quia laus i ore ꝓprio surdescit. aut aliuz plus q̄z in eo sit: quia est adulatio. vel deuz aut maiores male dicere. seu homies in presentia vituperare: quia magis destinatiōem q̄z correctionez importat: vel etiam in absentia sine culpa. Superflua est nimis prolixa: aut rei de qua agit nature non cōueniens: seu vocib⁹ altis sonis ꝓlata: turpis vel nescia. Defectuosa vero est quādo quis mentitur: aut ita breuiter: aut festinanter loquitur: q̄ perpēdi nō potest. Prima igit rex vtatur: aliis autez minime. 2. p. ti. iiij. l. ij. iij. iiij.

c ¶Nam magnū damnuz euenit regi et regno ex indebita locutiōe: quia ex eius effrenatiōe auisantur inimici: et eius secreta pandūtur: atq̄z ei⁹ defectus ex verborū diffusione probantur. 2. p. ti. iiij. l. v.

a ¶Nono q̄ro. qualis debet esse rex in suis operibus. scias q̄ op⁹ est res que inchoatur fit et perficitur facto et dicitur ab operādo: et est triplex. interius: vt hominū generatio. exterius: vt alimentatio. terciū: virtutū aut viciorum: exhortatio. 2. parti. titu. v. l. i.

b ¶Obmisso primo opere de quo aliqualiter dicet infra. 10. q. prosequamur alia duo. Et primo circa regis alimentatiōez. dic q̄ debet rex tempore congruo epulari: nō nimis tarde: aut tempestiue: et cum apetitu: epulis sanis: fortitudinis cōseruatiuis: et intellectus non impeditiuis. Et temperet se vino: cuius excessus inducit dei et bibentis obliuionez: ac iudicij: detegit etiam secreta: et ad iniusticiaz preparat: debilitat insup

© Biblioteca Nacional de España

corpus:et minuit intellectū:prouocat infirmitatez cū mortis anticipatiõe.2.p.ti.v.l.ij.

c ¶Item rex caueat a cognitiõe viliū et multarum mulierū:et quarū coytus est in lege vetitus:quia excessus mulieruz: et vini faciunt hominem deuz negare:auctoritate salomonis eodẽ ti.l.iij.

d ¶De secūdo.s.opere exteriori incessus regis sit temperat⁹: et stet pedester spacio nõ magno: nisi oratio in ecclesia:vel alia causa ratiõabilis cõtrarium suadeat. Insuper sedeat nõ nimis: nec corporis elatio nec incuruatio nimia sit ei.nec frequẽtet multas indeliberatas sessiõis mutatiões Nec in villa equitet festinanter.aut in itinere nimis ociose. Cõmedendo et bibendo teneat gestuz ornatũ nec apetitus euz moueat ad celeritatem indecentem. In lecto autez cubans non teneat gestũ deforme sed stense iaceat:nec se obliquet:sed directe tendat: quia eius mores a ceteris in exemplũ deducunt⁹. eodez titulo.l.iiij.

e ¶Itez vtatur vestib⁹ sericis cuz auro et margaritis: frenis:etiaz sellis: aureis et argenteis cum margaritis. Et dieb⁹ magne festiuitatis:vel cuz curie celebrant⁹:diademate vtatur Nec alius regi istis adequari volẽs adornet⁹. alias debz perdere corp⁹ et bona.sed qui indiscrete: aut trufatiue eis vtitur arbitrio regis punitur.e.ti.l.v.

f ¶Item debet habere bonos mores que sunt bonitates longo vsu questite.Et modos qui sunt quos homo querit itellectu naturali. Septemqz virtutes: quarũ tres sunt diuini amoris acquisitiue:quattuor deseruiunt vite corporali.Prime igit⁹ tres sunt.spes fides.karitas.per quas rex dei ⁊ hominuz consequitur amorẽ. et eis deficientibus querit contrarium.2.partita. titulo.v.l.vij.

g ¶Quattuor.s. temperantia in cupidine:et pacientia in ira: a regis moribus non declinent.Et iuxta hoc scias q⁹ est differẽtia inter iraz et insaniam:et maliuolentiaz.Insania secundoz aristotilem est sanguinis inflãmatio circa cor ex corrupto ꝓueniens ex displicitis visis vel auditis: et ista cito labitur. Ira autez est mala volũtas ex insania generata antiq̃z displicentiã tamq̃z nouam cõmemorãs.Sed maliuolentia est que semper durat ex ira radicata.et ista dicitur odium.

¶A quibus omnib⁹ nisi rex abstinuerit nequibit vt decet iusticiaz exercere. eodez ti.l.ix.

h ¶Caueat ergo rex ab insania et ira: q⁹ ira ipedit animuz ne possit cernere verum.Et facit hominez sensum amittere:corpus tremere:et colorem et gestũ mutare:atq̃z senescere et mori intempestiue.Et cuz rex potest male facta vetare non debet propter illa irasci.sed aut statiz iuste puniat: aut si vult graciose indulgeat. sed pre oculis habeat pacientiaz cũ irascitur: nec ad iniustaz executiõem arripiatur:quia ira regis nũcius est mortis:et eaz refrenans scit volũtati dominari:et est fortior ꝑliando vicenti.e.ti.l.ij.

i ¶Facinorosos autẽ odiat: et inimicos non autem insonetes:ne superbus delegatur.Itez nec bene meritos:ne inuidus: et cui bona displicent reputetur.

© Biblioteca Nacional de España

Nec ob alterius verba aliū habeat si/ ne alia certitudine exosuꝫ: ne leuis sen sus et facilis credulitatis extimetur. eo dez titulo. l. xij.

k ¶ Preterea faciat que agenda sunt suo tempore: ne tēpore quietis laboret: vel econtra desideret. e. ti. l. xv.
¶ Cetera autez que pertinent ad tēpe/ rantiaꝫ abijciendo cupiditatē. vide su pra. 7. q̄stione.

l ¶ Quinta virtus est prudentia cui rex intendere debet: quia per euꝫ oportet populo iusticiā ministrari. et si nesciret legere oporteret sua secreta alteri parti cipare: et sic de domio fieret seruꝰ. eo/ dem titulo. l. xvj.

m ¶ Itez per prudētiam debet circa co/ gnoscēdos homies cuiꝰ generis sunt: ꝛ morū: et que fecerūt: totis viribꝰ insu dare: alias nesciret quēlibet secundum suuꝫ statū honorare. e. ti. l. xvij.

n ¶ Sit etiaꝫ largus. et largus est de suis egenti et merito dare iuxta largiētis fa cultates: quia īmoderate donans non largus sed prodigꝰ est. et non egēti do nanti non rependunt̄ grates: qui autē inmeritis donat: cōtra se munit inimi cos. e. ti. l. xviij

o ¶ Itez discat rex bene ꝛ velociter equi tare. et dis generis vt decet arma por/ tare: taliter q̄ ipse armis et non ecōtra dominet̄. Item cuꝫ balliſta ꝛ archu ia cere. et etiaꝫ nare docebant̄ antiquiꝰ reges. e. ti. l. xix.

p ¶ Et habeat vsuꝫ venandi per quē le/ ticia generatur: et cogitatiōis continua tio repellit̄: vitaq̄ si cū moderamine sit ꝓrogatur: sine moderamīe nō fiat: qꝛ negocia maiora huiusmōi pretextu spernēt̄: et extrema gaudij tristitia ma cularent̄. e. ti. l. xx.

q ¶ Itez debet audire cāticas ꝛ sonos musicorū tpe cōgruo: et ad aleas lu dere: magidēq̄: non tamen causa lu cri: sed ad letitiaꝫ prouocandā et tri stitiaꝫ repellēdaꝫ. 2. p. ti. v. l. fi.
¶ Sexta virtus est fortitudo que est regi sūme necessaria de qua dixi su/ pra. 7. q. d.
¶ Septima ē iusticia ad quā exercē/ daꝫ est rex positus. vt dixi. s̄. proxi ma. q. in prin. ¶ De operibꝰ interio ribus est generatio cuius causa ma/ trimoniū est inuētuꝫ.

a ¶ Decimo q̄ro. qualē debet eligere rex sibi vxorē. dic q̄ generosaꝫ vt fi lij nobiliores generētur. pulchrā vt eaꝫ diligat: ꝛ filios habeat pulchrio res. Item morigeratā vt magis sibi placeat successiue: et vt sciat viri de decus relegare. sit et diues vt potē/ tior ipse et regnū fiat. Sꝫ si ista qua/ tuor non habuerit habeat ad minꝰ morꝫ et generū nobilitatē. 2. par. titu. viij. l. i.

a ¶ Undecio q̄ro. qualiter debꝫ vxo/ rem diligere: honorare: et custodire dic q̄ debet eaꝫ diligere: qꝛ est cū ea quasi vnū et solacioꝝ et tristiciaruꝫ eiꝰ pticeps. Itē qꝛ ex ea spectat ꝓge niē sibi successurā. Honoret etiā eaꝫ vt iniurias nō inferat nec īferri faci at. Et eaꝫ solā nō aliaꝫ ea viuēte du cat. Insup custodiat eaꝫ vt filij sint eius certi: ad q̄d fiendū tales iniun/ gat sibi seruitrices q̄ timeant deū et sciant vtriusq̄ honoreꝫ custodire. 2. p. ti. vj. l. ij.

a ¶ Duodecimo q̄ro. q̄liter debet rex filios amare. circa hoc sciēduꝫ q̄ in yspania filij regum infantes appellā/ tur: qꝛ sicut infans dr̄ mior septēnio

© Biblioteca Nacional de España

qui sine peccato est et macula. sic et isti sine peccato ⁊ macula debēt esse quos debet pater: qz mēbra et eius esse in eis obseruari sperat amare. ⁊ debet ei multū placere si meliores fuerint eo. 2. p. ti. vij. l. i.

a ¶ Tredecimo q̄ro. q̄liter debet nutrire rex filios suos. dic q̄ faciat eos cū sūma diligentia necessariorū habūdātia et mūditia per pulchros et mundos nutritores enutrire vt fortiores: saniores morigerati: et nobiliores corde efficiāt. 2. p. ti. vij. l. ij.

b ¶ Et sunt apō nutrices lacte habundātes: bñ cōplexionatas: sanas: pulchras: generosas bñ morigeratas: et non iracundas: ablactādi. Nec parentes eis irrationabilia ex quib⁹ ipi bonitatē poāt: vel honorez: dicant aut faciāt. Nec eos pmittāt dānosa aut mala ꝓferre. e. ti. l. iij.

c ¶ Post ablactatiōez vero sint eorū nutricij: generosi: morigerati: nō irascibiles: sani: boni intellectus: et fidelitate vigentes: qui doceāt in loquela eos: et potu: gestu: ⁊ esu: modestos actus. quia melius possunt in iuuentute capere pueri ad modū cere in qua melius sigilli caracter cū est blāda imprimit: quia quod noua testa capit inueterata sapit. eodē titulo. l. iiij.

d ¶ Jtez nutritius nō permittat regis filiuz imoderate comedere: nec bibere: ne nimia comestiōe ad infirmitatem proueniat: nec vno bolo existente in ore aliū mittere: nec cū omnibus digitis in ore mittenda capere. Et ex vna parte oris: nō autez cū toto ore masticare: doceat vt spaciose eoat: bene masticata: quia male masticata ꝓuocāt infirmitates. Et ante prandiū ⁊ post manus lauet: nec ad vestimēta sz ad mappas tergat. Et ad mensaz non nimis incuruetur. nec ibi multuz loquat: aut cantet. e. ti. l. v.

e ¶ Item caueat nutricius ne filius regis multuz in prandio bibat: nec multum in vna vice: sz paulatine: nec nimis forte vinū: nec post prandium nimis: nec post cubituz: aut statim cū vigilat: nec in ieiunio: alias nutritius honorabilis relegatur a regno: minoris autez cōditiōis occidet. e. ti. l. vj.

f ¶ Jtez doceat eū bene loqui et ordinate tempore cōgruo: mansuete: veridice sine manu aut mēbrorū gestu: et discrete vt verba que inceperit nō dimittat imperfecta. e. ti. l. vij.

g ¶ Jnsuper doceat eum cum osculaue/rit os apertū non habere: aut alio modo malo gestu sibi loquentem intueri. Nec multū erectus: aut curuatus incidat: nec pedes multū labat: vel eleuet in incessu. Nō sedeat depresse quasi cadens: aut nimis festinus asurgat. Pannis decoris: et frenis: sellisq; vtatur cōgruentibus sibi et tēpori. ¶ Doctrina autem circa talia sit verbalis: quia generosus melius sic q̄ ictibus castigat. eodez titu. l. iiij.

h ¶ Item rex et regina debent docere filios suos: cognoscere: amare: et timere deum: et patres: fratresq; suos primogenitos qui sunt eoruz domini naturales. et ceteros consanguineos vasallos secundū eoruz statum diligere. Nec frequēter nisi tenēda iurent. Quia ista omnia citius cuz parentib⁹ propter amorem ⁊ timorez quē erga eos habēt sunt adepturi. e. ti. l. ix.

i ¶ Jtez docendi sunt legere et scribere:

© Biblioteca Nacional de España

impossibilia nō cupere: ad se veniētes bene cognoscere recipere: et aloqui recte. equitandi: armorū: et ludorum genera experiri suis temporib⁹. tristiciaꝫ repellere. letitia perflui. ab immoderatis: esus: potus: et coytus: apetitib⁹ abstinere. eodeꝫ titulo. l. x. vide supra eadeꝫ questiōe. d.

k ¶Filiabus autem regis cōuenit fideles: et morigeratas: habere nutrices c⁹ rei cura potissime spectat ad matrem. Et docendę sunt legere: ⁊ vt sint modeste bonis gestibus: absq; iracundia que cito inducit mulieres ad malū. Discātq; opera muliebria mulieribus congruentia. e. ti. l. xj.

l ¶Et collocet rex filiā in matrimoniuꝫ cuꝫ generoso: pulchro: morigerato. diuite. Et si talē hr̄e nō pōt: sit saltiꝫ morigerat⁹: et generosus. e. ti. l. xij.

m ¶Sed et sic debet rex filijs ꝓuidere q; ab alijs non habeant vite querere necessaria: nec extra regnū ad querendum pergere: et tempore pacis: guerreq; eorum potiat̄ seruitio. Et castiget eos cū quid eos perpenderit sinistre cōmissise. e. ti. l. finali.

a ¶Quarto decimo quero. q̄liter debet rex amare et honorare cōsanguineos. dic q; hoc debet facere: quia suaꝫ lineam diligere homo naturaliter debet. 2. p. ti. iiij. l. i.

b ¶Ipsi autem debent eum ratione consanguinitatis diligere. et ei ratione dominatiōis obedire. Errantes autē: vel inobedientes ei: tamq; membra putrida vt bona nō afficiant abscisa debet rex a se abijcere: et elōgare. e. ti. l. ij. Et vide infra. 21. q. ij.

¶Also superius qualiter est rex in suis operibus gubernandus. Nunc accedamus ad sue domus et curie regimina pertractanda.

a ¶Quintodecio quero. quales officiales debet habere. et premitto q; officiū dicit̄ designatū hōi seruiciū Et q̄dā officiales seruiūt ī domo regis. alij extra. Et de ꝑmis doꝫ habere quosdā q̄ secretis seruiāt. alios ī corpis alimētis: ⁊ alios q̄ ī ceteris exteriorib⁹ mistrent. 2. p. ti. ix. l. i.

b ¶Tales ergo eligat domesticos officiales: q̄ nec multū paupes: aut viles aut multū nobiles ⁊ potētes existāt q; paupes cupidine capient̄: viles bona opa nō exequētur: nobiles seruire dedignāt̄: ⁊ potētes ad illicita ꝑpetrāda insurgunt audatiores: sed eligat mediocres ītellectu: legalitate timore dei: ⁊ catholica fide fulgentes. 2. p. ti. 9. l. ij.

c ¶Igitur primus de secretarijs sit capellanus maior regis q̄ debeꝫ esse de maioribus regni prelatis. Continuus autē capellan⁹ q̄ regis aīaꝫ debeꝫ spiritualiter gubernare: ⁊ est mediator inter regē ⁊ deū: sit litterat⁹: boni intellect⁹: fidelitatis ⁊ vite ac vsus ecclesiastici officij: nō ignarus: et regis secreta nō reuelet: aľ vt cl'ic⁹ ꝑditor puniet̄. 2. p. ti. ix. l. iij.

d ¶Secūdus est regis cancellari⁹ q̄ doꝫ videre litteras ꝑ regē ꝓcessas: iustas sigillaturus: ⁊ iniustas rupptur⁹ vel cācelatur⁹. Et doꝫ esse genealogie vt malefacere verecūdet̄. Boni ītellectus vt regis secreta ⁊ bonū ei obuians sciat cōseruare. Bone eloquētie vt cū eo expetituros doceat regi gratias regratiari: ⁊ q̄ ipse expedit iuris tramite processisse. Bone memorie vt scripturarū sibi cōmissarū recor-

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Reuelatorez. Vide infra. 24. q. v. et q̄ ibi scripsi sup. v. reuelet.

b ¶ Aliosl. Literas p regē firmādas notarius regis camere pro pria mānu scribat. als aūt officio puatur: et registratores eas nō registret. vt l. xiij. ordi. ō segouia p regē hēricū. ij. ānno. 1406 Et vide. j. e. q. b. Et que ibi scripsi. v. alij.

c ¶ Alij. regis epistole per tabelliōez. s. scribā regis camere scribant. et cuz secreti sigillo sigillent. vt. l. xx. ordi. ō valladolid p regez Johan. i. anno 1385. vide. s e. q. g. 7 que ibi scripsi sr v. alios.

vet et ab eo littere contrarie nō emanent. recor vet etiam de verbis regis. Itez sit bonorū morum vt ad eū venientes gratiose recipiat: 7 locuz quez tenet sciat honora re. Sciat insup legere et scribere: 7 romātiuz 7 latinū: vt dictāda per euz ordinare procedāt: 7 litteras regi missas intelligere queat. Amet pretea regez. Et talis sit cui erranti possit rex inflingere penaz. e. ti. l. iiij.

e ¶ Tertius sit cōsiliarius quē q̄libet debet eligere amicū: boni itellect9: et secreti cōmissi nō reuelatorez[a]: 7 ml'to magis rex et p̄dicta faciētez honoret: contraria aūt opans cōmittit p̄ditiōez: et paciet penā ad modū mali ex cōsilio p̄stito prouenientis. e. ti. l. v. falsitas 2. q̄stione. b.

f ¶ Preterea sciēdū q̄ nobilitas est duplex: generis: et morū. et qui vtrū q̄ hēt is dicit p̄cer. i. rico oīne. 7 in p̄cere dz esse legalitatis habūdātia sens9 et intellect9 ad p̄sulendū vigētia morez bonorū ad regis et regni honorē. elegantia fortitudinis 7 cōstantie ad domini et patrie defensionem et honoris incremētuz eminentia. e. ti. l. vj.

g ¶ Itez debet habere notarios q̄ notas priuilegiorū 7 litterarū cōficiant regis et cācellarij mādato: 7 post q̄z rex et cancellari9 ea concedūt sigillari faciunt: nec ea per alios[b] tabelliones scribi faciant q̄z ad hoc per regē deputatos. faciunt etiaz sic concessa registrari. Et tales notarij sint boni intellect9 ad notas recte et ornate conficiēdas. fideles ad regis et regni cōmoda conseruāda. secreti ne ex agendorum propellatione regi et patrie dampnuz contingat. Et sint diuites ne paupertatis pretextu illicita procurent attemptare.

¶ Item sint tales quos rex de cōmissis valeat punire et increpare. eodez titulo. lege. vij.

b ¶ Tabelliones autez regis tales debēt esse sicut notarij de quibus supra proxime. qui sine domini mādato alij[c] dātes secretas litteras scribendas: vel aliter reuelantes secreta. aut falsitatez scienter in officiuz cōmittentes: sunt proditores: corp9 et bona perdituri: quia cui secretuz cōmittit cor in eius manu ponit: et secreti renelatio cordis est cōmittētis secretū irreuocabilis alienatio e. ti. l. viij. tabellio. 8. q. a.

i ¶ Debet insuper habere custodez cui9 officio conuenit de die et de nocte vigilantez 7 dormientem regē diligentissime custodire: qui sit prefulgens generis nobilitate: preclarus: cordis fidelitate: 7 bene discretus intellectus acuitate ad pericula euitanda: prouisus sui prompta velocitate: et firma constantia munitus: vt rex sue quiescat custodie securitate: quia si ei9 officij defectu rex aliquod dampnuz vel iniuriā corporalez sit perpessus vt proditor est puniendus. e. ti. l. ix.

k ¶ Item debet habere medicos quorū scientia sanitates conseruant: et infir/

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Hospitionarius. Hospitionarius regis si hospitionariū vexillum portet a cōsilio: vbi hospiciat habeat. xij. moxabetinos quos. xij. mor. habeat semel in āno: licet rex eo tēpore ibi pluries accedat. vt l. lxv. ordina. de segouia. per gem Johannez. ij. Anno. 1433. Dz hodie a qualibet ciuitate vl villa si est quadraginta vicinoruz vel vltra. et per se iurisdictiones habeat regis hospitionari⁹ cū ibi hospiciat hēat. xxiiij. mor. et arietis medietatē: vl p eo. xxiiij. mor. ꝛ pāes. xxiiij. vl p eis. xij. mor. ꝛ blade vnā fanegā vel p ea. xij. mor. et vnā vini vrceaz vel p ea. xvj. mor. vt. e. ordi. l. lxvj. ¶ Et regine hospitionari⁹ dū p se in aliquo loco hospiciat recipiat duas tercias partes eius qō supra scriptū ē de regis hospitiōario. vt. e. ordi. l. lxvij. ¶ Et principis hospitionarius hēat medietatē eius: qō s. scripsi ō regis hospitiōario. e. ordi. l. lxviij.

¶ Item regine vel principis mitates curātur: arte scientificos vt cognoscant infirmitates i curis expertos certū consiliuz infirmis prestātes: et bñ auisatos piculis occurrētes atqz fideles corde i se cōfisos nequissimis medicamētis non necātes: alias sciēter talia cōmittentes positiōem cōmittūt: et pena eoruz qui de eis cōfidentes occidūt sunt plectendi. eodez titulo. lege. x.

¶ Nunc ad alimētorum ministros accedam⁹.

l ¶ Et scias q alimēta sūt sine quib⁹ homo viuere neqō: ideo puideat rex vt alimēta sibi ministrātes clareāt generis nobilitate: cordis ardeāt fidelitate: sens⁹ ꝛ intellect⁹ fulgeant sinceritate: cupiditatis careāt cecitate: nimis sint semoti ab inuidie ferocitate: et oīo sint exēpti ab ire furiositate: sit adornati mūditia et formositate. e. ti. l. xj.

m ¶ Preterea dz hre rex repositariū qui custodiat fructⁿ: gladios mēse: sal et dona eius p̄sentata.

Itē camerariū q ē custos q camere: licite: pānoꝝ: archarū: scripturarū: ꝛ aliorū i camera cōsistētiū. nō tñ legat scripturas regis absqz ei⁹ mandato. Et isti sint secreti. Et debēt hre positōes. s. prie dictas. e. ti. l. xij.

n ¶ Habeat etiā dispēsatorez q sibi alimēta mercatur necessaria q diligētia festin⁹ i emēdo: vēdēdo ꝛ cōpoti sit sciētificus: fidelis corde: et diues vt a dolo cupiditatis sit semotus. e. ti. l. xiij.

o ¶ Itē dz hre ianitorez q dz hre i se q dixi i versu. et scias q alimēta. sit īsuper bōe eloquētie vt regi ītromittēdos bñ recipiat: et nō ītraturis cāmrōnabl'r assignet. Et qz p eū ceteri regis aditū hñt ē hoib⁹ magis not⁹: idō p ei⁹ manū ātiqt⁹ dabātur ꝛ restituebāt fortalitia: ꝛ ipe facit citatōes: ꝛ executiōes. e. ti. l. xiij.

p ¶ Debz etiā hospitionariū hre q hospicia regez sequētib⁹ assignat: q vna die p̄cedēs cū vexillo regis aduētuz denūciat. et assignat hospitia cuilibz scōm statū suum: ꝛ locū quē cū rege tenet. Item est iudex sup contētionibus super hospitijs exortis. e. ti. l. xv.

q ¶ Habet etiā primipillū seu antesignariū q ꝛ p̄fectus legionū dicit'. iste in yspania vocatnr alferez: qui debet esse magni generis: et sens⁹ prehospiciona rij nihil reciant a loco vbi rex i eorum accessu māet. nec p̄n cipis hospitionari⁹ a loco vbi regina manet. e. ordi. l. lxix. Et a rurib⁹ vbi rex non māet hospitiōari⁹ p hospicijs ibi assignatis nihil recipiat. e. ordi. de segouia. l. lxx. Et hospitionarius vltra debitū q̄o recipiens p̄dit offm. et q̄l'r iuraf dz ō legaliter exercēdo officiū suū vi̊. l. ordi. de guadalajara. p regē io. ij. āno 1436. hospitionariū vulneraās perdit manū. et eū occidēs occidat' cū medietate bonoꝝ āmissiōe. vt l. 26. ordo toro p regē hēri. era. 1409 Et hospitionari⁹ i ecclia hospiciū assignās p̄dit offm. vt sēpsi. hospiciū. v. nec i eccl'ia. et ibi ff dcā pte hospiciuz q̄i p totū vi̊ plura q̄ de hospitionario sēpsi.

© Biblioteca Nacional de España

clari:constãtia fortis: et fidelitate cordis: deuotus:quia ad eius officiũ pertinet q̃ tamq̃ ad maiores post reges in exercitu et de mẽbris exteriorib⁹ exercitus principatus et ductio in regis absentia:et vexillũ regis in plio tenere regali: et magnates de regis mãdato punire. In cui⁹ signũ coram eo vt maioris curie iudice portat ensis. Et est aduocatus in regno contra reptatũ qui dicitur regis villam:aut cãstrũ: aut aliaq̃ hereditatem poiisse: et talia debet petere etiaz si super hoc reptũ non fiat. Itez pro insontibus veniã a rege postulare:aduocatũ viduis ⁊ pueris generosis dat: et reptatis. e. ti.l.xvj. vide. pria ptãs 4.q.l.captio. 2.q.c.

r ¶ Maiordomũ[a] hẽt etiã q̃ ẽ maior officialis i domo regis q̃ alibi senescalcus appellat ad quẽ receptio cõpotoꝝ ceteroꝝ officialiũ ptiuz: et regis thesauruz et reddit⁹ scire. et q̃ p regẽ errogari mandãt .et dz esse generos⁹:solicit⁹: prudẽs:et corde fidelis. e.ti.l.xvij ¶ Filis domesticis videam⁹ de curie officialib⁹ et regno.

s ¶ Et scias q̃ rex debet habere iudices curie qui iudicant curie causas. Et alios regni iudices. Et ideo debẽt esse generosi:boni sensus: et sani intellectus: et bene erit si legere sciãt et scribere:eloquentes:paciẽtes:iusti:non cupidi: firmitate constãtes:recti et corde fideles. e.ti.l.xviij.

t ¶ Vnus de iudicib⁹ curie est prefectus curie qui est posit⁹ ad cognoscendũ et pronunciandũz in causis appellationũ a iudicibus curie ad regem emissaruz . eodez titu.l.xix.

u ¶ Est et alius officialis algazellus arabice.i.iusticia latine: ad quez expectat iusticie executio in omnibus minoribus de iudicis mãdato exercere. In maioribus[b] de regis aut primipilli mandato . Omnes capere de iudicis mãdato: vel etiam sine in rixa: vel percussores:homicidas: depdatores vel fures. Et ad eum ptinet rixas sedare:et rixosos punire in loco vbi est rex.

¶ Item homines de iudicis mandato torquere presente iudice qui audiat cõfessiõem torti et faciat scribi. Et ipse custodiat captos. Et caueat[c] ne in loco vbi est rex damna in vineis: bladis:aut ortis fiant. Et ne quid ab inuitis rapiatur. ¶ Item custodit villaz de nocte ne maleficia ibi fiant. Iste debet esse generosus:boni intellectus:prudẽs: fidelis secretus:constãs:et sciens legere. eodẽ titulo. l.xx.

x ¶ Sunt et alij officiales.s. nuncij regis qui eius legationez sunt tantuz verbis explicaturi:hij debent esse generosi: fideles:intelligentes:prudentes:eloquẽtes:secreti:et absq̃ cupidine. Hec debent sua anteq̃z ea pro quib⁹ missi sunt expedire.

a ¶ Maiordomũ. De maiordomi regis salario . vide.l.5.45 62.ordi.ó segouia. p regez Johã.ij. anno. 1433.

b ¶ Maiori b⁹. Illustres nõ possunt per aliquez iudicẽ icarcerari: nec puniri de delicto ab eis omisso:sed de cõmisso fiet per priorẽ relatio pricipi vt est tex. et barto. i.l.si grauis⁹.ff.fi. C. de digni. li.xij.nec etiam possunt citari nec cõueniri i causa criminali sine scriptis nec tenẽtur prestare cautionez iudiciariam. etiam si nõ possideant immobilia. sed cõmittit eoruz iuratorie cautioni. et si sunt periuri:puniũtur per iudicem facta dcã relatione. vt tex.et bartolus.i.l. quotiens.C.eodez.ti.

c ¶ Caueat . Vidõ q̃ circa hoc scripsi. j. e.q.z. ff.v. merin⁹.ó.i. in prin.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Preses. Nõ per substitutũ sed per se preses officium presidat⁹ seruiat. videt contra infra. e.q.3. sup. v. merin⁹. v. quomõ officio. et. v. se. vbi innuit q̃ preses possit habere locũtenentẽ siue substitutũ. Et ei: sed nõ ad eius electiõez duo dẽtur de comarca pretores et notarij qui secũ ãbulẽt sine quorũ ꝓtorũ mãdato ꝑses ipse nullã exerceat iurisdictõez vt peti. xix. ordi de madrit. p regẽ alfonsũ. et. l. cxix. ordi. de segouia per regez Johã. ij. Anno. 1433. ¶ Et preses vel merinus maior a loco vbi cõsueuit prãdiuz habere annuati eo ibi accedente p eo recipiat centuz et quiquagita mora. tunc currentis mõete. vt peti. xix. ordi. ỏ valladolid per regem alfonsum: nisi ibi cõsuetudo sit pro prandio min⁹ soluẽdi. vt per eũ ordi. de madrit. peti. xix. et cõcor. l. xxix. ordi. ỏ toro per regẽ hẽricũ. era. 1409. ¶ Presidis merinus neminẽ nisi infrangãti de licto capiat nec citet: nec penas otũatie exequãtur sine presidis pretorũ mãdato. Et preses nec ei⁹ merinus sub ꝓuatiõis officij pena officiũ nõ arrẽdet. et arrendatũ recipiẽs eo et alio officio inabilis efficiat. vt. l. cxxiij. ordi. de segouia. p regez Johã. ij. anno. 1433. Sz cõtra merinũ maiorẽ arrendantẽ vel arrendatũ ab eo recipiẽtez. vide aliã penã quã scripsi. j. e.q.3. sup. v. merin⁹. v. vide peti. in vsi. et merin⁹ maior. Et q̃ scripsi officiũ. v. et officiũ Vide alia q̃ de presidibus scripsi infra. e.q.3. sup. v. merin⁹. v. quomõ officio. et. v. se.

b ¶ Merin⁹. Vide peti. lxxxvij. in fi. ordi. de medina. p

¶ Ceteri autez nũcij qui cũ litteris destinant⁹ sũt minores: tamẽ debẽt esse intelligentes: fideles: absq; cupidie. e. ti. l. xxj.

y ¶ Et extra curiã sunt alij de quib⁹ est preses⁹ prouincie qui i castella dicitur adelãtado. Et iste ẽ supra omnes merios sue ꝓuicie. Et ad euz perti/net tumultos cohercere malefactorez vbi rex nõ est punire: appellationis causas audire: et regem de statu patrie auisare. Et moret⁹ in loco ꝓuincialibus expediẽti. secuz habẽs litteratos qui euz ad causas adiuuent diri mẽdas. itez tabelliones ad acta scribẽda. non tamen ỏ repto ob ꝓditionez vel aleuosiam inter generosos cognoscat: sz regi ad quẽ solũ de hijs spectat cognitõ remittat

Nec sit superb⁹: vel parcialis: sed habeat q̃ diximus supra de primipillo. Et potest ab isto ad regem appellari. e. ti. l. xxij

3 ¶ Est et alius qui dicit⁹ merin⁹b maior. s. ille quẽ rex i aliqua villa vel terra vt presidez ponit qui habet potestatẽ vt dixi supra de preside. ¶ Alij sunt merini quos ipsi vl̃ presides ponũt qui iusticiaz de crimialib⁹ causis fractorez itineris: publicos latrones: rapt⁹ mulieris: mortis secure: depredatiõis: violẽtie: manifeste ꝓditiõis in regez aut collaterales ꝓpetrare: aut seditiõis patrie faciunt. Ad alia crimina nõ ꝓcedunt dato sibi fideiussore iudicio sisti coraz iudice cõpetente: nisi rex sibi alia specialit⁹ cõmittit. e. ti. l. xxiij.

regẽ Johã. ij. anno. 1433. qua cauet⁹ q̃ merinus nec alguazell⁹ nõ habeant substitutũ: licet ỏ alguazello est cõtra fo. no. c. xlij. Et p eũdẽ regem Johan. in. l. cxvj. ordi. de segouia predicto anno 1433. Et peti. xvj. ordi. de madrit. p regẽ alfonsũ dr̃ q̃ maioris merini sb̃stitut⁹ substitutũ non ponat. ergo videt q̃ nõ merio maiori: sz ei⁹ substituto phibet⁹ substituer. Et hoc clare patet i l. cxxij. e. ordi. ỏ segouia vbi dr̃ q̃ merino maiore absẽte a sua merinitate a liuz loco sui sine ꝓcio vl̃ arrendatiõe possit sb̃stituere. sz alij merini non. Et q̃ ei⁹ loco sb̃stitut⁹ vel alij merini sue merinitatis sit bõe fame ĩmobilia possidentes saltẽ de cẽ milia mora. valoris. alias officio nõ vtãt⁹. Et merinus maior p ipo officio preciũ aut arrẽdatõnez recipiẽs reddat regi cũ dupli pena. 7 deiceps nõ ipe sz rex ibi merios põat. Et preciũ aut arrẽdatiõez dãs cũ dupli pena etiã reddat regi. Et eã dez merinitatẽ nec aliã ab ipo merio hẽre nõ ꝓt. vt i ꝓdicta. l. cxxij. de hoc arrẽdamẽto vide. s̃. e. q. p. sup. v. ꝑses. v. ꝑsidis. Et vide arrendatio. v. ꝓtorez. Et. v. itez ꝓtor. et. v. et pretorez. Et vide alia que de merino scripsi. s̃. e. q. p. super. v. preses. ¶ Quomõ officio sui presides vl̃ merini vti debent. Et que eis vel eorũz locumtenẽtib⁹ sũt ꝓhibita. vide peti. xix. ordi. de valladolid p regẽ

© Biblioteca Nacional de España

alfonſuz. Et per euz i pe ti.xj.xij.xiij. xxj. ordi. de madrit. et vi de. l.cxj.cxij ordi. de ſegouia. per regē Johā. ij. anno. 1433. et. v.vj.vij. ordi. de toro p regē hēricuz era. 1409. et p eū. l.xxvij xxviij. ordi. de toro. era. 1407. ¶ Et preſiduz aut meriorū ſeu pticariorum locū tenētes i capite merinitatis q̄libet eorūz p ſuis ppriis ſi cōmittant maleficia p̄ toribus fide iuſſoreſ i. xx. mille moſ. p ſtēt. vt peti. ix. ordina. de burgos p regē hēricū. i. era. 1405. ſz per euz in. l. xxviij. ordi. de toro. era. 1409. dicit q̄ p̄ſtēt fide iuſſores i triginta milia moſ. Et i p̄cedenti. v. et hic in prin. innuit q̄ p̄ſes poſſit habere locūtenētez ſine ſō ſtitutuz. ſed cōtra. ſ. e. q. y. ſup. v. p̄ſes. v. nō p ſubſtitutū. ¶ Itē merio

aa ¶ Eſt preterea ali⁹ officialis qui dicit almirandus. i. dux nauigiorū et claſidis guerre: ad quez expectat comitris vt pupes diligēter cuſtodiant iniūgere: et ipſi debēt ei in omnib⁹ obedire i claſide vt regi. Et debet de ornamētis claſidis in regreſſu ratiōem reddere. Et de cauſis appellationuz a comitris emiſſis a claſidiſ motu vſq; ad regreſſuz cognoſcere. z ibi delinquētes punire: niſi ſit comitri p regez poſiti quos captos ducit ad regez. ¶ Itez predā cuſtodit regi de ea ratōez redditurus vt quilibet ſua parte non defraudetur. Itez ſibi eſt in factis maris et portib⁹: vt regi parendū. e. ti. l. xxiiij. mare 6. q. a.

bb ¶ Itez eſt ali⁹ almoxarif arabice: latine autem collector portagiorū: decimarū: et cenſus regis. Ipſe ſoluit militibus ſtipēdia ſecūduz regis mādatū. Et debet eſſe fidelis: et diues. et talis quē rex poſſit de cōmiſſis punire. Nec aliud pro alio inuictis militib⁹ ſoluat. nec aliquid ab eis torq̄at. Itez computa cui rex mādauerit ānuatiz p litteras regis mādati et albarana eoruz quib⁹ ſoluit reddat. Et idē eſt de ceteris regis cōllectoribus. e. ti. l. xxv.

a ¶ Decimo ſexto q̄ro. q̄liter iurat regis officialis. dic q̄ flexis gēib⁹ et manib⁹ inter regis manus iūctis: regis vitā: ſalutē: et ſecreta ſeruare. bonuz et fidele cōſiliū ei petēti prebere. ei⁹ honorē z cōmodū p̄curare. ſuis mādatis obedire. z officio fidēliter adminiſtrare. quo facto debet officio inueſtiri. 2. p. ti. ix. l. xxvj.

a ¶ Decio ſeptimo quero q̄lis debet rex eſſe apud ſuos. vide impator. 7. q. a. b. Juxta q̄d q; loquimur de amore quē debz habere erga populū: ſcias q̄ popul⁹ eſt hoīm maiorū: mediorum: et inferiorū adunatio. et hunc populū debet rex amare tripharie: mercedez eis cū ſibi videbit expediēs faciēdo: pietatē eis in penis erogādis moliendū exercēdo: et miſericordiā eis quā doq; faciēs penas cōdignas remittēdo Itē debet tripliciter eos honorare quē libet in ſuo loco ſecūduz ſuū gen⁹ bonitatez et ſeruiciū ponendo. et poſitos cōſeruādo: verbis eorū bene facta laudādo: et alios eorū laudes fabulari p̄mittēdo. Debet eos inſup tripliciter cuſtodire: onerosa excuſabilia nō exigendo. et incōueniētia nō faciēdo. eos ab inuicē ab iniurijs p̄cauendo: ac etiā ab extraneorū hoſtiū dānis preſeruando 2. p. ti. x. l. i. Et vide. cōſuetudo. 3. q. a.

ruz pretores in regis manibus iurent: et ei merinoruz malefi cia notificent. vt. l. cxiij. ordiatiōe de ſegouia. per regez Johānem. ij. Anno. 1433. et petitione. xiij. ordinatiōe de madrid. per regē Alfonſum. era. 1377. Et vidē que ſcripſi. iudex. 5. q̄ſtione. a. ſuper. v. iurabit. v. de officio.

¶ Damna illata per merinoz homies exiſtentes in ſuo fortalitio ſoluat merinus. vt. l. cxv. predicti ordia. de ſegouia. vide ēca hoc caſtrū. 6. q. a. ſuper. v. doloſe. v. p̄ predonib⁹.

© Biblioteca Nacional de España

b ¶ Preterea debet amare: honorare: cu
stodire suos regniculas .s. prelatos: qr
loco apostolorũ ad fidem christi semi
nandaz ponũt. Clerũ quia pro popu
lo christião deũ rogare tenent. Eccle
sias: quia ibi sacrificiũ eucharistie cele
bratur. Proceres: quia per eos regnuz
nobilitat. Milites: per quos patria de
fendit et augmẽtatur. nec debent mor
tem pro patrie augmẽto et defensione
euitare. Sapientes: quorũ consilio re
gnuz in iusticia gubernatur: quia scien
tia iuris est alia militia qua reprimun
tur audatie et emendantur iniusticie.
Item ciuitates: quia sunt regni radices
Et thesaurus mercatores qui regno ne
cessaria ducunt aliũde. Item et artifi
ces et agricultores per quos ceteri ali
mentãt. Nam regnũ est quidã ortus.
populus eius arbores. rex domin⁹ or
tus. iudices eius cultores. pceres et mi
lites eius custodes. iura vallatum. mu
rus iudiciuz et iusticia. eodem titulo.
lege. iij.

c ¶ Itez rex diligat bonuz cõmune regni
plusq̃z se. et honoret suos quemlibz in
suo statu: et plus de eis q̃z de alienis cõ
fidat. 2. p. ti. i. l. ix.

a ¶ Decimo octauo quero. qualis de
bet esse rex patrie. dic q̃ debet eã ama
re voluntate vt bonaz eius populatio
nez: culturã et bona temporalia deside
ret. facto: vt bonis et si potest suis eaz
faciat populari. coli: passus pontiũ et
itineruz reparari. hospitalia etiaz i vil
lis pro pauperib⁹. et hospitia pro pere
grinis facere nõ obmittat. 2. partita. ti
tulo. ij. l. iij.

b ¶ Item debet eam honorare factis: vt
muros et turres et domos corruere nõ
sinendo. eodez titulo. lege. iij. vide su
pra proxima questiõe in fine.

a ¶ Decimo nouo quero. qualis de
bet esse curia regis. dic q̃ ista curia
est vbi rex cuz vasallis et officialib⁹
continuis morat ad quez regnico
le causa iusticie consequẽde cõfluũt
et dicit a cohorte quod est gentiuz
cõgregatio: vel a cura quia est cura
ibi iusticie reddẽde: vel a curãdo. i.
quia ibi vilia sectãtur. i. abscidunt
et bona curialia adiscũt: ppter qd
bene morigerati curiales appellan
tur. 2. p. ti. ix. l. xvij.

b ¶ Et assimilat mari regis curia: qr
sicut in eo multorũ generum pisces
viuunt: sic in ea multi varie lites tra
ctant. et sicut nauigãtes tempore fe
lici sunt securi: sic in curia iustã litem
fouens. et sicut maris tempestas mi
seros demergit nauigãtes: sic et i cu
ria male litigantes succũbunt. Et i
deo vt hec fiant in curia sic consilia
rij regis consulant q̃ a iusticie trami
te que est inter deum et mundum me
diatrix non declinet. 2. partita. titu
lo. ix. l. xxviij.

a ¶ Vicesimo quero. quod dicitur re
gis palaciuz. dic q̃ locus vbi rex se
palaz ad iudicandũ: cõmendenduz:
vel a mena loquendũ propalat. Et
dicit a palã: qr omnia fiũt ibi palã
nec in talib⁹ ad aurẽ vel signis sicut
faciũt monachi est loquẽdũ: nec ni
mis alte: vel secrete. 2. p. ti. ix. l. xxix

b ¶ Et fieri possũt ibi truphatorie de
tractiões: tpe: loco et modo cõside
ratis: talit q̃ detractor ẏba pulchra
exẽpli et suo loco ridẽs dicat. nec eũ
de quo loquit̃ ꝓuocet ad iracũdi
az. nec dicat nisi per antifrasiz detra
ctiõem vt loco laudis obprobriuz:

© Biblioteca Nacional de España

et loco improbrij laudē impōat: alias nescit modus habere detractiōis: nec meretur in regis pallatio cōuenire. e.ti.l. fi.

¶ Quiso ąliter debet rex tractare populū. videamus ecōtra.

a ¶ Quicesimo primo ąro. qualiter debet populus se circa regez habere. dic ą debet eū amare: timere: et honorare: cognoscere: et custodire: in tantuz ą nullus de populo debz desiderare eiꝰ mortez videre. ⁊ qui hoc palam dixerit se ōsiderare est aleuosus: et debz occidi et ꝓdere bona. ſz debet eius vitaz fidelis populꝰ desiderare. et si eiꝰ mortez desiderāti rex indulgere velit eruat ei oculos ne videre ąat desiderata. Idez de desiderante eius mortē: decet: vel magnū dānuz. 2.p.ti.xiij.l.i.ij.xij.

b ¶ Item cōmodum et honorem et placitū debet populus regi ꝓposse ꝓcurare. et eius dedecus deuiare: quia cui placet de regis damno: vel de decus sentire est aleuosus: et pro modo cōmissi punitur. eodez ti.l.iij.

c ¶ Item nullus debet regez maledictis infamare: quia paria sūt occidere et īfamare: ⁊ ideo euz verbis infamans vt ꝓditor quo ad corpus et bona punietur: et si rex velit ei parcere absciat ei linguaz vt āmodo nō loquatur. e.ti.l. iiij. vide supra. 2. q. d. et infra ista. q. y.

¶ Item nemo ei adulet̄: et adulator a regis consortio abijciat̄. ¶ Et si mendatia regi sciēter suggesserit ob quē alicuem erat in corpore vel bonis puniturus similitudini supplicij puniet̄. eo dez titulo. l. v.

e ¶ Item quicūqz regem occidens: vel occidenti consiliū: auxilium: fauorez: aut defensiōem ad hoc prestans: est proditor: vilissima morte pletēdus: ⁊ omnia eius bona adicūtur fisco. et eius domꝰ et possessiones debent destruiᵇ. Et sciens nec hoc detegēs est proditor: ⁊ perdit corpus et bona. Si autez eum persecutiat vel capiat: domus eius non destruent̄: sed ipse et consiliarij auxiliantes vel fauētes: vt ꝓditores afficient̄ morte et bonorū āmissiōe. e.ti..l.vj.

f ¶ Item quilibet debet in oportunis regi secūdum suuz intellectū et locū quē tenet consiliuz prebere. Et scienter grauia tamq̄ leuia: vel econtra cōsulens. si est honorabilis: exulet et perdet bona. si ō minorib⁹: moriat̄. Et ei nō seruiēs dz eiꝰ bñficia ꝓdere. et ingratꝰ eiꝰ amorē amittere meret̄. e.ti.l.vij.

g ¶ Item fantastice de rege suo maledicta credēs: ⁊ scōm credulitatē opās ꝓ mō opatiōis puniet̄. Et credēs tm̄: exulabit a regno tpe arbitrio regis designando. Et fantastice a rege aliena ad sui petitōez simulata suggestiōe q̄si dare possit iuridice dono recipiēs: vel cōsiliuz vt alij donet̄ prebens. perdit donatū cuz alio tantundem ei cuius erat restituendo si de eo rex confitebat. et si est

a ¶ Maledictis. Et predicta vera ō iure fori. sed hodie de iure ordenamēti: dicas ꝙ maledicēs regez viuū reginā eiꝰ vxorez: aut ifantes filios eiꝰ vl falsos rumores cōtra quēlibz predictorū ꝓferēs si sit plebeus habēs filios bonoruz medietatez: saluo iure creditoris et vxoris pdat: cuiꝰ due ptes regi: et tercia accusatori applicent̄. Sed si sit populāris captꝰ regi mittat̄ ni si sit comes: ꝓbꝰ homo: miles: scutifer: aut aliꝰ de magnatibus: qz tūc regi notificetur. vt peti. xxviij. ordi. ō segouia. p regez Johā. i. āno. 1386.

b ¶ Destrui. Vide q̄ scripsi. pena. ſ. q.c. sup. ō. mitius. ō. ſi homicida.

© Biblioteca Nacional de España

honorabilis:exulabit:si minoris statꝰ: incarcerabit tanto tẽpore quãto regi videbitur.e.ti.l.viij.

h ¶Preterea vãnus:aut vedecꝰ regi suo eventurũ perpẽdens: et nõ obuiãs est pitor ad similitudinẽ damni cui obuiare potuit corporaliter puniendus. Et impossibilia ei suggerẽs tamq̃ possibilia scienter vt in eorum executione sua expendat est aleuosus: et si est honorabilis:soluat duplũ eius quod rex sic expendit et exulabit.et si non habet vnde soluat:perdet omnia bona.si autem est minoris status occidetur.eodẽ titulo.l.ix.

i ¶Item faciẽs scienter aliqua vel faciẽti cõsulens ex quibus possit rex mori:vel infamari: est aleuosus et occidet per/detq̃ bona.e.ti.l.x.

k ¶Item regẽ tanq̃ dominũ nõ recognoscens:et legaliter eus non custodiẽs punitur sicut eus capiẽs.Et sua mandata et pacta nõ custodiẽs pro modo cõmissi arbitrarie punietur.e.ti.l.xj. vide infra.e.q.n.

l ¶Sed et recognoscere debet populus regem tanq̃ dominũ naturalem et dei locũ in terris tenentem:positũq̃ ad iusticiam et veritatem conseruãdam.cõtrarius autẽ faciens punit vt supra ꝓxia

¶Item subiectꝰ debet regis animã cõsulendo et iuuãdo ne dei amorem ꝓdat amare. Item amet corpus eius vt ea ex quibꝰ prevaleat cõsulat et facere iuuet Item ét eius facta vt sint talia q̃ ad eius et suorum tendant cõmodum et honorem.e.ti.l.xiiij.

m ¶Et qr in ꝓncipio huiꝰ questiõis dixi de timore populi quẽ debꝫ hñe erga regẽ.scias q̃ duplex ẽ timor: vnꝰ ex amore ꝓueniens ex quo nascitur verecundia et obedientia:et iste dicit filialis quẽ filiꝰ habet erga patrẽ. Aliꝰ provenit ex metu pene q̃ dicit seruil quẽ habet seruus erga dñm. Et vtroq̃ istorũ est rex a populo timendꝰ vt amet: vereatur:obediat:et seruiat ei qui positus est per manũ dei.e.ti.l.xv.

n ¶Item scias q̃ verecundia est signum timoris ex vero amore nascentis q̃ facit audatiã refrenare: et obedire.ideo populꝰ debꝫ regis mãdatis obedire: qr inobediẽs si est honorabilis pdit qd̃ ab eo habebat et mercedẽ: et a regno exulabit:atq̃ dãna q̃ inobediẽtiaꝫ ꝓueniũt recuperat rex ex eius bonis.et si nihil ab eo i mercedẽ habebat: ꝫ ratiõe dñij seruire tenebat pdet oĩa bona ꝛ a regno exulabitª.e.ti.l.xvj.et vide.s̃.e. q.k.in fi.et.14.q.b.

o ¶Item sciẽdum q̃ honor dicit certa cũ laude ꝓheminẽtia ratiõe status quẽ q̃s tenet:aut alicꝰ facti vel bõitatis.Et debꝫ populꝰ regẽ suũ verbis et factis honorare:vbis humiliter vera ad regis cõmodum loquendo:qr si vba cõtumelioſa ei q̃s dixerit,pditõem ꝓmittit.

a ¶Exulabit ſInobediens regijs lr̃is si ẽ cõciliũ aut hõ potẽs vl officialis publicꝰ soluat 600.mor̃.cꝰ i dubio si fuit vel nõ inobediẽs cognitio est regis curie.Sꝫ si ꝺ alijs plebeis talis inobediẽs fuerit i facto ꝓ ꝓrio: soluat triplũ eiꝰ qꝺ alꝰ solutur erat cuius in dubio ꝯgnitio ptinet ad ordinariũ loci. vt pet̃.ij ordi.de leon p regẽ alfon suꝫ;Et vide. citatõ.ſ.q.a ſr̃.v̇.centuꝫ. ¶Et q̃ ꝺ i obedicte lr̃is audituruꝫ aut cõſilij regis/vi ꝺ rescriptũ.ʒ. q.a.ſr̃.v̇.ad iplẽduꝫ.v̇.regis officialiũ et vi ꝺ q̃ scripſi.citatõ.ſ q.a.ſr̃.v̇.cẽtũ.v̇. totidẽ et v̇.ſe. ꝛ fi. /Eccliaſtic̃ pſõa a r̃ge vocata nõ veniens rex ꝺ eiꝰ tpalia bona ꝓcedet. ꝛ ei mãdabit i regno sine eiꝰ ſpãli mã.nõ ſtat̃.vt pet̃. or. de vallid p regeꝫ Jo. ano. 1447.

© Biblioteca Nacional de España

Sed parū est ei impēdi honorē verbalez nisi et factis honorēt: dicente Jheremia: populꝰ iste labijs me honorat: corꝫ autez eorū longe est: ideo subditi honorēt euꝫ factis: equalem sedem nō habendo: nec dorso ergaeū verso sedēdo: nec statī loci stationez ad equādo: vel ī eminētiori stādo: sed ī loco inferiori: vel flexis genibꝰ sua vota ei humiliter explicando: et ei veniēti assurgēdo: nec intereuꝫ orantē: et oratoriū se interponēdo: nec ei incedēti vel equitanti adequādo: nec pedez supra equitatureceruicē ponendo: nec sibi nisi vocetur appropiquādo: nec in eius eqtatura nisi ꝺ mādato equitādo: nec secū cubādo: aut supra eū transcēdendo. Jtez et eiꝰ statua est honorāda. et sigilluꝫ: et arma: et moneta. quia de iure antiquo delinquētes ad statuam principis fugientes nō aūt moueban̄ sine principis mandato. Si quis aūt cōtra ꝓdictos honores regis personā scienter affecerit: est aleuosus: et in honore positꝰ ꝓdit mercedez regis quā ab eo habebat: et ꝑpetuo exulat: minoris aūt status ociꝺetur. e. ti. l. xvij. xviij.

p ¶Et non solū regi viuo: sed etiā defuncto est ipendēdus honor: qꝫ debēt prelati ꝓceres: magistri ordinuꝫ militariū: ⁊ ceteri ciues honorati adtardiꝰ infra vigīti ꝺies venire ad honorandū eiꝰ sepulturaꝫ: et eiꝰ successorem ī regē assūmant regni stabilitatez firmādo. Et contra scienter facientes legitima excusatiōe cessante sunt aleuosi. Jtez est locus vbi sepelitur honorandꝰ nec frangendus nisi iusticie causa. e. ti. l. xix.

q ¶Sepulto igitur rege debēt ꝓdicti nouuꝫ regem in dominuꝫ recipere: et ei fidelitate:[a] et obedientiaꝫ ꝓmittere: et pedez eius atqꝫ manū in signuꝫ dominationis oscular̄: officia: honores: et iura regia: sibi cōmissa tradere Alias cōtra faciētes sūt aleuosi honores cuꝫ receptorū duplo perditurī. si sunt honorati exulaturi. si autē sunt minoris condicionis morituri. et duplū ablatorum restituti. sed si nō possunt inueniri perdent bona: nec postea inuēti bonis perditis occidēt̄. e. ti. l. x.

a ¶Fidelitatē. Et vīꝺ q̄ circa hoc scripsi. j. e. xꝫ. q. e. sr. v. omagiū. ⁊ 8. q. b. sup̄. v. omagiū. v. quādo sit. et. v. pone q.

r ¶Jtez omnia fortalicia et ville sūt pertenentes statiꝫ post regis mortem eius successori tradendo: ⁊ contra faciens nisi excusatiōem iustaꝫ quare statim venire nequiuit ꝓbet. est proditor: bona et vitaꝫ perditurꝰ. Et sic tradita fortalitia rex cōmittat cui voluerit sub omagio qꝺ regi irato vel placato ea quandocūqꝫ voluerit tradet: qꝺ omagium sufficit semel prestari: etiaꝫ si de vno in aliū postea fortalicia mutent̄ ī quātū rex ille vixerit. e. ti. l. xj.

s ¶Et infra trigīta ꝺies postq̄ꝫ successor ceperit regnare tenet̄ venire fortalicia ex predecessorū donatiōe habens omagiuꝫ ad faciendumꝫ: et si iusta causa fuerit impeditus indulgētur ei alij nouem ꝺies: et postea ꝺies vna: quibꝰ elapsis maliciose non veniēs: potest eis perpetuo priuari. Jtez si habitatores terre sibi ꝺonate in suis foris nō custodit: aut leges eis sine regis cōmissiōe mutat: vl̄ regi denegās regni dominiuꝫ ad eiꝰ dominium venire recusetꝫ: aut eius sententie nolit parere: seu exercituꝫ sibi nō se-

rr

© Biblioteca Nacional de España

cerit cuz ceteri ad exercitū vocant aut monetam sibi in regno concessaz: non permittit ī suo loco colligi: seu regis iustitiaz ibi īpediat: vel malefactores suscipiat: seu pacta predicta non seruet: et predicta prout rex dictauerit emēdare recusset: nec āmodo reuertētur ad eiꝰ generatiōez: immo perpetuo remanebunt sub regni potestate. Omagiū autem qō prestaturi sunt isti donatarij est q guerraz et pacem regis mandato facient euz cum voluerit in fortaliciis recipient: eius monetā ibi currere permittent: et cuz regno monete exactiōem induxerit in locis illis soluatur. eodez titulo. l. xxij.

t ¶ Et predicta habent locū etiaz in habente fortalicia alio titulo q̄z donationis. Sed si iste ex aliqua causa dubitet infra dictos dies venire: et hoc dicat: debet alios sexaginta dies pro duobꝰ terminis habere. infra quos nō priuabit locis suis: nisi regno maluz faciat: aut ea causa malefaciendi muniat: vel dominiū denegat: et sic priuatus nō debet ea recuperare: nec eius successores etiaz si rex velit: nisi restituat expensas eorū occupatiōe factas. sed si velit rex potest sibi alia eoruz cōpensatōe donare. e. ti. l. xxiij.

v ¶ Eodē modo faciat omagiū feudatarius: aut habens fortaliciū cum pactis certis sicut donatarius: et eisdez causis priuatur. Et omagiuz istud et supradicta sunt renouāda quotiens loca tenentes morte vel vita mutent. Ceteri autem vasalli nihil a rege tenētes: debent venire ad honorandū et recognoscendum dominū regez nouū: et malicio/se hoc pretermittētes: sunt aleuosi: perpetuo exilio. si sunt honorati afficiēdi. et si sunt minores occidendi. eodem titulo. l. xxiiij.

x ¶ Preterea custodiat quis sui regis animaz et corpus. animā coinquinari non sinendo: aut aliquid in sui dedecoris: vel sui generis labe: aut regni damno: tam cōsilijs q̄z factis obuiando modos malos aborrendi: et ei sagaciter suggerēdo. Et ab istis regem eripere volēs: est proditor: nō minore q̄z cuz manibꝰ iniurians pena afficiendus. e. ti. l. xxv.

y ¶ Item vasallus nō occidat: percuciat: aut capiat regem suū naturalē. nec contra euz in campo pugnaturus appareat: immo et si alterius pugnantis cōtra euz est vasallus dimissis ei cū quo venit suis militibꝰ: ipe ad partez regis naturalis se cōferat. Nec contra locū vbi est rex suus incursuz[a] faciat: aut excubias. nec contra eius vexilla sit obes. aut euz infamet verbis. nec eius secreta reuelet[b]. alias est proditor. e. ti. l. fi. vexillum. 3. q. a.

¶ Qualiter autez tenentur eū ab inimicis custodire et defendere. vide. inimicitie per totū.

a ¶ Vicesimo secūdo quero. qualiter populus debet regis vxorez et domesticos tractare. vide. regina. i. q.

a ¶ Vicesimo tercio q̄ro. qualiter populus debet tractare regis filios. scias q regis filiuz p̄mogenitū quicq̄ cōmitti vetatur: cōmittens: est proditor: pena quasi contra regem faceret puniendꝰ: nisi contra reginaz in

a ¶ Incursuz. Vide feudū. 8. q. a. sup. v. priuatur. v. alie culpe

b ¶ Reuelet. Renunciatores consiliorū principis paciūtur penaz flāmarū vt scripsi cō bustio. v. in quibus. i. v itez hostes. vide supra. 15. q. e.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ primogenit⁹. Sed bal. i dicta. l. imperialis. C. de nupt. dicit indistincte q̄ sicut nō dicitur filiꝰ presbyteri qui est natꝰ āte sacerdotiū patris. vt ponit Jo. an. c. i. de filijs presby. in nouella. Ita non dicit filius regis qui est natus antꝫ coronatiōez patris

Et iō si est consuetudo q̄ primogenitus succedat in regno et vnꝰ est natus ante coronatiōez. alter post: q̄ ille qui natꝰ est post preferat. quia ille est natꝰ regis. Sz primus non est natus regis qz cuz de natiuitate loq̄mur tēpus i spicitur natiuitatis. et cōsuetudo nō loquitur de primogenito simpliciter: sed de p̄mogenito regis. licet ita li. in preoicta. l. impialis tenet indistincte q̄ succedit primogenitꝰ regis. ¶ Nota q̄ propter delictum priuatur quis spe successiōis ordine genitu re. Et papa priuat. habet enim potestatē super reges et reginas. ¶ Quero. quare inter plures fratres diuidatur hereditas. et in regno succedit primogenitꝰ. Dicas scōm Jo. an. in. c. licet. de vo. et vo. redemp. q̄ istud ius inductū est in honorez et fauorē imperij siue principat⁹: vt que sub eo sunt integre perseuerēt: et melius per vnū q̄ per plures consuli imperio visuz est. sepe namq̄ ex conuersatiōe equali cōtentio dignitatis nascitur. et quia difficile etiaz legibus videtur. vt ducat⁹. comitat⁹. marchionat⁹ diuidant. vt in decima coll. de feu. nō alie sine cōsen. ma. imper. §. preterea. ¶ Quero cum in regno et dignitatib⁹ vnus debet succedere: et primogenitꝰ. vt dicto. c. licet. quid erit de alijs nū quid mendicabunt. dicit Jo. an. vnicuiq̄ assignāduz est tantū q̄ inde possit habere sustentatiōez suā cōsiderata facultate ⁊ nobilitate pricipat⁹ facit ex. ō sup. negli. prela. c. grādi. li. vj. In veteri etiaz testamēto habebat primogenitꝰ alias p̄rogatiuas. de quibus 7. q. i. c. quā periculosuz. Quero. vtrū possit pater primogenitū isto iure priuare et relinq̄re pricipatū scō vel tercio. dicit Jo. an. q̄ nō. qz firmatur lege canonica et diuina et cōsuetudinaria ergo nō pōt ista iura mutare. et hoc veruz: nisi

sultanti filio se obijceret siue regina contra regez quid non fiendū cōmitteret. Sed et si contra regez insurgeret volēs eū occidere: capere: vel exheredare: impune tunc offendet primogenitum b vasallus: quia dominuz naturalem super omnia tenetur custodire.

¶ Item occidēs: aut vulnerans: aut capiens cete

subsit causa puatiōis: qz pōt etiā ex causa pater priuare filiū hoc iure. vt dicto. c. licet. vide. j. e. sup. ō. cōsanguine⁹. ō. reges nō possunt. Pone q̄ rex habebat filiū ex legitima cōcubina: deinde accepit vxorē et inde habuit filios tādez ea mortua: cōcubinā duxit vxorez. et sic ille naturalis legitimatus est et habilitatus ad omnia anteq̄ p̄mogenitꝰ succederz i regno nū quid ille sit preferendꝰ isto legitimato p̄mogenito. Jo. an. i regula sine culpa de regul. iur. li. vj. dicit q̄ non. dic vt ibi pulchre p eū i mercurialibus. ¶ De predictis p pe. ō ancarra. in. c. licet. de voto: ⁊ vo. redēpti. Sed

rorz filiorum regis alicuem est proditor mortis tradendus: vel si inueniri nō potest: perpetuo cum bonorz amissione exilio mancipandus. 2. par. ti. xv. l. i.

c ¶ Et scias quod licet patris hereditas cuilibet filiorum sit partienda tamen: quia diuisio regni est damnosa primo primogenitusᵃ in regno

contrariū tenet bal. in filio legitimato postea nato. §. q̄ succedet legitimus secūdo natꝰ excluso naturali filio legitimato p̄mo nato. vt per euz in. l. quotiens colū. ij. C. de rei vendi. de quo vide etiaz q̄ scripsi. legitimatio. i. q. a. super. ō. dūtaxat. ō. an imperator. in ō si. quero vtrū legitimatꝰ circa istā questiōez. vi de etiam sali. in dicta. l. quotiēs. C. de rei ven. et bar. in. l. cuz decem. §. itez si ignorās. ff. de. soluti. sed melius per eū in sua repet. l. i. C. de cōcubi. ¶ Si cōsuetudo dictat q̄ primogenitꝰ succedat in regno. et primogenitꝰ est a natura demēs vtrū regetur regnuz p curatorē. an secūdo genitus erit rex. respondeo si vicium est naturale et perpetuū secūdo genitus erit rex. quia cōsuetudo debet intelligi de eo qui naturaliter nascitur abilis. Si autē ex accidēti efficit demēs dabitur curator: qz in psona sua radicatū est ius regie potestatis. vt ex. de suplen. negli. pre. c. grāvi. li. vj. et q̄ō notat p archi. 2. q. vj. §. itez obijcit. et de electi. cū inter in nouella. De p̄dictis p bal. coll. x. feu. c. sequit in fi. de succe. feu. Vide q̄ scripsi. legitimatio. i. q. a. sup. ō. dūtaxat. ō. an imperator pōt. in ō si. q̄ro vtrū legitimatꝰ. Et q̄ scripsi. feudū. 7. q. a. sup. ō. nullꝰ. ō. si natus. Et q̄ scripsi. diuisio. §. q. in fi. super. ō. nō diuidit. ¶ Itē pone q̄ statuto regni cauet q̄ primogenitꝰ regis succedat i regnū. vt. s. ō. proximo. cauet. Et pone q̄ rex habuit seu genuit filiū anteq̄ rex esset. et post regnū adeptuz aliū filium suscepit. et postea rex ipse moritꝰ. querit an primo natus vel an secūdo natus succedat in regnū. dicas q̄ si regnū est auitū suorz antecessorū: iste primo natꝰ suc

© Biblioteca Nacional de España

cedit.si vero regnū fuit paternū et aduēticiū tūc dic ꝑmogenitū nō ſuccedere: qz regia dignitates nō trā ſeūt ad eū qui ē natꝰ añ̄ꝙ pr̄ vl̄ aliꝰ añceſſor eiꝰ rex eſſet.cy.in l.imperialis.C.de nupti.

a ¶ Succedit. Immo hodie ſibi dāt̄.lx.mor̄.vt ſcripſi regina.i.q.a.ſr̄ v.regie pzo. Sz tene ꝙ in dicta. l.138. dicitur ꝙ poſterior.

b ¶ Filia. Si conſuetudo ē ꝙ filie nō ſuccedāt i baronia. pone ꝙ q̄dā baro habebat ffes.7 hē bat nepotes ex filia premortua ꝺcedit nūq̄d admittit̄ nepos. videt̄ dicenduz ꝙ nō. qz iſte nepos venit ex ꝑſona ſue matris et iꝺo repellēꝰ Sz vbi nō eſſēt fratres.nec fratrū filij: ſz vlteriores: tūc bene veniret nepos: qz tūc nō conſideramꝰ pſonaz eiꝰ a q̄ deſcēdit. vt cy.et bal.in. l.ceſſante. C.legiti.here. vide. feudū.7.q. a.ſr̄ v.femina.v. q̄ꝺ ſi cōſuetudo. in princi.

c ¶ In eū. filius filij premortui ſuccedit eq̄liter auo ſupſtite eiꝰ filio .vt in.l.q̄ teſtamēto. C.de ſuis et legi.here. Quid ſi ē regnū qꝺ nō pōt cōpetere niſi vni dicas de iure municipali.vt hic i hac.l. ꝓtite. Sz de iure cōi dicas ꝙ aut i tali ſucceſſiōe conſideratur ordo ꝑmogeniture.et dicūt q̄ꝺaz ꝙ nepos ex primo genito ꝓferat̄ q̄ſi ſanguie trāſmiſſo.et hoc tenet anca.i.c.licz.de vo.7 vo.redēp. licet nepos ſit iunior: vel etiā ſiue ꝑmogenitꝰ cū ꝓle añ vel poſt regnū adeptū viuēte patre rege decedat cū iſtud ius ꝑmo geniture pōt primogenitꝰ donare: vēdere: et i aliū trāſferre.7.q.i.c.q̄ periculoſuz ergo trāſmittere i filiū. Alij vero dicūt ꝙ nō ē verū ꝙ ipa indiuidua ſubſtātia trāſmittat̄.imo pater moriť: et filiꝰ viuit. Itez licet filiꝰ ſit ymago pr̄is: nō tn̄ ē ꝑmogenitꝰ.bal. plene tractauit de iſta materia. C.de iuſ.ꝺ liber. l.cū antiq̄oribꝰ et nihil determinauit. ſz i dicta. l.q̄ teſtamēto.determiat ſe ad hāc ꝺcluſiōez.ſ.ꝙ nepos poſtea genitꝰ ſuccūbat.ſi aūt ē ꝑmogenitꝰ nepos q̄ꝫ patruꝰ qꝺ eſſe pōt. vt ſi q̄s ꝑmo habuit filiū. et ex eo nepotē poſtea hūit ſcōaz vxorez ex qua genuit aliū filiū: tunc dicit ꝙ refert quibꝰ verbis ſit ꝑ ſcripta ꝺſuetudo: vtruz p hec verba ꝑmogenitus nō dicēdo filiꝰ: et tūc ꝓferat̄ nepos iure ꝑmogeniture nō iure aliꝰ trāſmiſſiōis: qz filiꝰ q̄ deceſſit viuo pr̄e nō tranſmittit ad filium ſuū. hec aūt diſtictō mea quā de ꝺſuetudine facio ꝓbā ꝑ tex.i l.ij. §. hoc aūt ex cōſtitutōe frederici.ff. de exe cu.tu. Sz q̄ꝺ ſuccedit⁹ qz per eū citius votū parentuz completur deſiderantiū habere ſucceſſorē. Filio nō exiſtēte regnabit filiaᵇ maior. Itē ſi primogenitꝰ ante patrē filio vel filia legitimi matrimōij relictis deceſſerit in euz[c] vel in eaz trāſmittit iura ſucceſſionis regni. Quibꝰ deficiētibus admittit̄ primior cōſanguineus[d] qui nō fecit aliqua ob q̄ regnare nō debz. Et ꝓtra hoc veniēs eſt ꝓpositor.e.ti.l. ij. vide ſupra. 4.q.a.

c ¶ Mortuo ergo rege puulo r̄licto ſucceſſore cōuenire debēt prelati 7 regni proceres ceteriq̄ villarū boni et honorati: 7 iurati eligant vnuz: aut tres: vel ad plus quinq̄ tutores: deuz timētes: regem amātes: generoſos naturaleſ: regis vaſallos boni intellectꝰ: et fame: ſpez ſucceſſiōis poſt obitum nō habētes: qui iurabunt regis vitā honorem: cōmoduz: et regni indiuiditatez obſeruare ac augmētum 7 iuſticiaz donec rex etatis viginti annoruz ſit illud tenere. vel ſi eſt filia: donec nupſerit. quo facto ponit̄ rex in tutorū poteſtate: et eoruz maiori pte paretur. ¶ Et ſi matrē habet reginam ipſa eſt vna de tutoribꝰ pr̄icipalior dū fuerit vidua et cum filio ſtare voluerit. ¶ Nolentes autez ſic congregari: aut tutoribus obedire: legitima cauſa ceſſante: ſunt ꝓpositores: exilio ꝑpetuo: ſi ſunt honorabiles mācipandi: ſi minores morti tradendi.

d ¶ Cōſanguineꝰ. Reges nō poſſunt teſtādo pr̄iuare regno neptū filios. vt.ſ.e.ſup.v.ꝑmogeni

© Biblioteca Nacional de España

¶ Joez dicim⁹ si rex furiosus[a] efficit. Tutores vero male administrantes ꝓ modo cōmissi sūt puniēdi. Si aūt rex quō vaz vel verbo vel scripti tutorez elegerit: illeerit administrator. e. ti. l. 3

d ¶ Et regni successor tenet ad legata et debita predecessoris: sicut succedit in honore succedere debz in onere. Nō tamē ob ea soluēda regni īmobilia alienabit. Et si successor puul⁹ est debēt p dicta soluere tutores: alias ꝓuere debēt regis donatiua. et si ea nō habeant tāto tpe patriā exire quāto rex et curia de iure exeundum decreuerit. e. ti. l. iiij.

e ¶ Item rex pubes: vel ꝓ impubere tutores: et etiaz ipse post pubertatez iurēt regnū non diuidere nec alienare. Et idem iurāt vasalli cuz vita et cōmodo regis cōseruando p se si venire possūt alias per ꝓcuratorez: et de hoc faciūt omagium. Loca aūt qz difficile essz ea ad regē venire ad cōcilium agregant: et omēs manus eleuātes: quib⁹ conciliū ad hoc dederit potestatez omagiū[b] predictū faciētibus consentiāt. Sz loca vasallorum nō faciūt hoc: sed dominus eorū prestet omagium. Et q̄ cōtra fecerit est ꝓditor. Sz licet rex ꝓdicta iuret pōt tñ aliqs terras donar retēto sibi q̄ guerrā et pacē ꝓ eo faciet donatari⁹: et ad eius exercitū vadat: atqz ei⁹ moneta ibi currat: et iusticiā ibi reseruet: et appellatiōes[c]: atqz mieras alias neq̄qz. et si ꝓdicta nō exprimāt habēt ꝓ expressis: nisi specialiter aliq̄ de ꝓdictis cōcedat donatario. sz nec tūc nisi in illius regis hēbit vitaz: nisi p successorez cōfirmet[d]. e. ti. l. v. rescriptū. 3. q. b.

f ¶ Item custodiat populus regis cōsanguineos: nā occidēs vl' vulnerās aut iniurias aliquē eoꝝ absqz regis mādato arbitrio regis cōmittētis et pacientis ꝑsona atqz modo cōmissi: et loco et tpe cōsideratis puniet'. e. ti. l. fi.

a ¶ Vicesimo q̄rto q̄ro. q̄liter dz ppl⁹ regis officiales tractare. dic q̄ iniurians factis vel ꝟbis regis officiales[e] arbitrarie punit' ꝑsona cōmittētis et pacientis et iniurie q̄litate ⁊ causa faciēdi cū loco et tpe cōsideratis. 2. p. ti. xvj. l. i.

a ¶ Vicesimo quīto q̄ro. q̄liter debet populus regis curiā: et ad eaz venientes tractare. dic q̄ extrahēs ī ꝑsentia regis arma ad rixā etiā si nō ꝓcusserit: vel verba dicēs ex quib⁹ audiens ad rixaz cō mouet': cōmittit aleuosiā. Occidēs autem: vel ꝓcutiēs aliquē in ei⁹ presentia

tatez. bal. coll'. x. feu. t. sanci⁹. quo tēpo. iiij. colūp.

c ¶ Appellationes. Vide q̄ scripsi. j. e. sup. ꝟ. cōfirmetur. Et. appellatio. 6. q a. sup. ꝟ. omiss⁹ mediss. ꝟ. i loc⁹

d ¶ Cōfirmetur. Et circa predicta de mero imperio. vide etiā supra. glo. ꝓxima. et ꝑscriptō 3. q. c. super. ꝟ. imperiū. Et donatio. 3. q. d. super. ꝟ. specialr.

e ¶ Regis officiales. de pena vulnerātis vel occidētis regis hospicionariū. vide. ē. 15. q. p. super. ꝟ. hospitionariū. ꝟ. hospicionariuz vulnerans.

tus. ꝟ. i. i ꝟsi. q̄ro vtrūz nec fratres vel alios cōsanguineos ex stirpe paterna descendentes sola volūtate: et est i eis speciale. Et est verū quādo reges deferūtur p successionē. sec⁹ si per electōez deferāt'. Innno. in. c. grādi. de suplē. negli. prela. li. vj. in pri. Esto q̄ esset in millesimo gradu cōsanguinitatis. vt sēpsi. feudum. 7. q. a. sup. ꝟ. null⁹ ꝟ. nota q̄.

a ¶ furiosus. Vide. ē. e. q. b. sup. ꝟ. appellare. ⁊. e. q. e. sup. ꝟ. appellare.

b ¶ Omagiū. Quero de ciuitatib⁹ vtruz teneāt' singuli iurar fidelitatē. respondeo debent iurare vniūsaliter p sindicos suos. et singulariter p sindicos suos. et singularit' singuli adulti vel maiores per se ipsos. Et nota q̄ mulieres non debent iurare fideli-

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Percutiat. In curia vel rastro regis: occidēs: vulnerās: cuiuscūq; sit cōditiōis: occidet'. sed si arma adripā extrahat: amputet' ei man⁹. vt. l. i. ordi. de toto per regē henricū. era. 1407.

b ¶ Moderamine. Quero de hoc moderamie qñ iniuria vel violētia infert' psone p psonā: et i hoc casu sic distingue qñq; ꝙs vidt p sonā ad se venīē tez ⁊ iuste timet et tūc si cōmodo nō pōt euadere pōt aio se defendēdi occidere. et i dubio ex quo alit' se tueri nō pt: videt' aio se defendēdi facere qñq; hoc nō videt. vel iuste nō timet. et tūc nō pōt. dicit' āt iuste timere si iactatiōes de pcutiēdo vl occidē do eū pcesserūt vt glo. i. l. recte C. vñ vi. vel iust⁹ terroꝛ armorū pcedēs a manifestis iudiciis Et p̄dicta vbi nō douz ē pcuss⁹ vbi aūt tā essz pcussus. dic aut q̄rit' ex interuallo: ⁊ nō licz illū percutere: qꝛ ad vidictā diceret' illō facere. Aut q̄rit' incōtinēti. i. in ipo delicto fragāti. et tunc aut ostat ꝙ aio vlciscēdi et non licz aut dubitatur: et tūc presumendum est ꝙ ad tuitiōez sui fecerit volēs nouā percussiōez euitare. Et ex hijs dico ꝙ si post pcussiōem pcutiēs recedebat: et pcussus retro euz currit et vulnerauit illū vel occidit ꝙ qꝛ data opa fecit et nō ad euitādū nouā pcussiōez. nec i fragāti crimie fecit ad vindictā dicat' fecisse et ideo tenet'. sz an tūc vt dolosus vel culpabil vēiat puniēd⁹. cy. dicit ꝙ de eq̄tate cōmittit ꝓpositiōem capite et dimidia pte bonoruz puniēdus. Si vero i domib⁹: aut corralario vbi rex hospitat': occidat eo non vidente: vel vulneret: similiter est ꝓpositoꝛ pena mortis afficiendus. z. p. ti. xvj. l. ij.

b ¶ Sciēter autez mouens rixaz: et eū ex proposito auxiliātes in villa vbi ē rex occidet' tamq̄z i presentia regis rixātes si vulnus letiferū sit illatū. Et familiaris regis scienter confamiliarē occidēs iniuste: occidet'. Et si percusserit: exulabit si est de maioꝛib⁹. si autez de minoꝛibus sub occiso: viuus sepeliatur: et ꝓ vulnere man⁹ ei amputat'. Si vero est honoꝛabilis infra tria miliaria q̄ faciunt vnaz leucam a villa vbi rex resident occidat: occidet'. si pcutiat' manus ei amputetur. Et si extra leucaz eadem die ad villam reuersur⁹ occidat vel percutiat arbitrio regis consideratis q̄ dicta sunt supꝛa ꝓxima q̄stione: puniet'. nisi sit eius inimic⁹ per iudicez datus. Predicta aūt nō intelligātur de se defendēte cōtra primo extra / hentez arma: aut primo vulnerātez. Sed hec defensio vt sit legitima debet fieri cuz moderamine^b vt pro vno ictu duos nō inflingat: sed vnū. nisi sentiat se letifere vulneratuz. et taliter fiat ꝙ magis videat' se defendere q̄z vindicare. Nec ad curiā venientē deprecans^c remanebit impugnis: qꝛ honoꝛabilis exulabit: minoꝛ autē occidetur. Fur vero in curia penaz patitur alibi rapientis. Verbis autē iniurias in certis locis hac lege enumeratis agēte et patiente cū loco et iiuria cōsideratis regis arbitrio: vt culpabilis. qñ tñ vidicta sit licita. vid. h. i. c. expte i xpo. 4. di. de vbo. signi. Quero. pone ꝙ vidēs aggressiorē ad se veniētez pt fugere et fugiē do euadere ne veniēs eū pcutiat qđ facere voluit. imo illū exspectauit tādez ipm aggressorē vulnerauit ⁊ occidit an tenet'. vid clic⁹ 3. q. b. sf. v. excusare. dicit cy. ⁊ bal. q̄ ē hō q̄ si fugissz sic de coꝛe i publico opere nō potuissz tūc nō tenet' vbi āt nō essz tal hō ꝙ de dec⁹ et ignominia possit ei cōputari: tūc dixit euz teneri. bar. i dcā. l. recte. ꝓ idubitato pōit ꝑmā p tē de eo q̄ fuisz icurs⁹ piculū fame vt nō dēat fugisse: sz etiaz idē dicit bar. i quocūq; et nō icursuro tale piculū. Sz ipe bar. i l. vt vi. i fi. ff. o iasti. ⁊ iur tenz ptē bal ⁊ cy. Et o dolosa pcussione aggressoꝛ ē puniēd⁹ et ffistētia ⁊ ꝓplīatio pcussionis aio se tuēdi ē pmissa. ⁊ ego hoc teneo. o p̄dictis p sali. i dcā. l. recte. C. vñ vi. Et de iniuria vel violētia q̄ infert' ꝓ rerū defensiōe vide q̄ scripsi. vis. 4. q. b. sup. v. moderamie.

c ¶ Deprecās. Vide infra. e. q. b. et q̄ scripsi. citatio. f. q. c. sup. v. apponat. Et vim i curia iferēs etiā occidet'. vt scripsi. rapina. 4. q. a. sf. v. triplū. v. et si miles. i vsi. sed si in curia.

© Biblioteca Nacional de España

punitur.e.ti.l.iij.vide. homicidiū. ſ.queſtiōe.a.

c ¶Item veniēs ad regis curiaz ex cauſa neceſſaria a die qua exiuit domū ſuā vſqz quo reuerſus eſt ad eā die/tis cōpetentib⁹ ſine eius et rerū ſuaruz periculo cōſideratis gaudet ſecuritate regia:et eūz occidens:vulne/rans:capiēs:iniurianſ:vel depoans eſt aleuoſus. et ſi eſt de maioꝛib⁹ ꝓ ablatis reſtituet dupluz: et exulabit tēpoꝛe regis arbitrio ſtatuto. de minoꝛib⁹ autez:occidet. Sed ſi veni/ens habet inimicos de quib⁹ timet hēt eis denūciare itineris aggreſſionez vl iuſticia ei notificet:et ſi ſic certioꝛat⁹ inimic⁹ euz occidat durante huiuſmōi ſecuritate occidet. ſi vero vulneret honoꝛabilis: exulabit. minoꝛis aūt ſtat⁹ manus āputatiōe punit:et reſtituēt q̄ rapuerūt dupli cata. ſi aūt nō certioꝛat⁹ inimic⁹ eū i itinere occidat vel vulneret: patietur penā itineris efractoꝛis.ſi in alio loco:pūit ſecūduz iura loci vbi deliquit. Cōtraueniētez aūt ad curiaz volūtarie talia cōmittēs arbitrio regis cōſideratis q̄ dicta ſūt ſ̄ ꝓpꝛia.q puniet.ſz inimic⁹ p iudicē datus ſibi eū occidēs:vel vulnerās: nō punit: niſi hoc fecerit īfra leucā vbi ē rex:īfra quā debet eſſe ſecur⁹ eūdo et redeūdo. e.ti.l.iiij.vide. citatio. ſuper.ſ.q.c.

a ¶Iceſimo ſexto q̄ro.q̄r dz populus bōq regis cuſtodire.ſcias q iniuriam facit: furās aut rapiēs aliena:et ideo furās aut rapiēs regis mobilia eſt aleuoſus.et honoꝛabilis ī maleficio deprehēſus occidet:alias ī duo decuplo ablatoꝝ punit:et ſi nō dz vnde ſoluat exulabit ꝓpetuo.minoꝛis aūt ſtat⁹ ī cōpedib⁹ ſeruiet regi donec de ablatis reintegret tātuz. Tñ ꝑt eſſe furtuz et rapina q cū eo facti q̄litate et tēpoꝛe cōſideratis eſſet ꝓditio:et tunc regis arbitrio punitio relinq̄t. Immobilia aūt capiēs:occultās: vel hoc facienti cū poſſit vetare cōſentiēs:ſi eſt de maioꝛib⁹ perdet honoꝛes:et tantūdez de ſuo rex occupabit:q ſi tamē nō habet tēpoꝛe regis arbitrio exulabit.ſi autez de minoꝛib⁹ eſt tantūdez de ſuo occupabit et in cōpedib⁹ regis arbitrio detīebit.et ſi nō dz vñ ſoluat occidet. ¶Predicta aūt nō intelliguntur de eo qui detinet bona regis credēs ſe in eius habere.2.p.ti.xvij.l.i.

a ¶Iceſimo ſeptīo q̄ro. qualiter debet popul⁹ regis fortalicia cuſtodire.vide caſtruz.per totum.

a ¶Iceſimo octauo q̄ro que pene⁹ applicātur regi.vide vnaz.peregrin⁹ 2.q.c.Item hēt bona ꝓditoꝛis de quo lati⁹ ꝓditoꝛ.4.q.a.

a ¶Pene. Vide q̄ ſcripſi bannit⁹ v.de bānitis. in vſi. q̄ro ſi bānitus. Et que ſūt alia que regi applicant.vide ſupꝛa.e.i.q. v.ad regem.

¶Item de re litigioſa.vt citatio.9.q.a.

¶Item bona delinquētis nō cōparētis q̄nq̄z.primū decretū.6.q.e.

¶Et aliquid a recipiēte indebita a vaſallo.vaſallus.4.q.e.et.2.q.a.

¶Et a facientibus monipoliū.mercatoꝛ.2.q.b.

¶Item hereditatē ablatā indigno teſtamentū.7.q.v.hereditas.13.q.a.b.e.

¶Vel ꝓhibētis aliquē teſtari.teſtamētuz.8.q.a.c.exheredatio.ſ.q.c.

¶Et quādoq̄z bōa heretici.exhereda/tio.ſ.q.f.ſarracen⁹.7.q.a. heretic⁹.6. q.a.et.7.q.a.b.

© Biblioteca Nacional de España

Reptum.

a ¶ Cõsanguineus. pro quibus psonis vel qua de causa potest quis inire duellũ. et per cõsequens reptare. vide. duellũ. i. q. a. v. et vide i vsi et nota q.

b ¶ Reptari. Sed de iure cõi xpianus xpianũ ãte diffidatõz offendens: est proditor vt sẽpsi diffidatio. 8. q. a. sup. v. offẽdere. v. xpianus.

c ¶ Occidendus. Si pbatio i causa capitali committit pugne. q ro d iure cõmũi nũqd vict⁹ per pugnã debz mori. dicas q licet vict⁹ per testes deberet mori tamen inicto per pugnam. qz est psumpta pbatio nõ infringitur mors sz amputat man⁹. et sic minorat pena de toto ad p tez. sed credo stãduz cõsuetudini naz iure ciuili p bellũ pbatõ est iterdicta. l. l. sciant cũcti. i fi. ℒ de pbati. Et vide duellũ. i. q. a v. ⁊ vide glo. in prin.

¶ Et quãdoqz relicta incapaci. successio. i. q. c. i.

¶ Et quãdoqz bona dãnatorũz. accusatio. 5. q. a. b. reptũ. 13. q. a. adulteriũ. 10. q. d. incest⁹. 5. q. a. luxuria. i. q. b. leno. 4 q. a. falsitas. 5. q. a. c. homicidiũ. 4. q. f. g. vis. 4 q. iniuria. 6. q. c. furtuz. 6. q. a. d. e. g. h. i. adulterium. 4. q.

¶ Jtez habet aliquid ad ijciente vl̃ effundẽte. dãnuz. 6. q.

¶ Jtẽ habet turpia lucra setẽtia. 9. q. solutio. 8. q.

¶ Ridere. vide. rex. 20. questiõe. b.

Reptuz. Primo q̃ro quid est reptũ. dic q est accusatio generosi cõtra generosuz per curiã causa ꝓpositionis: vel aleuosie. facta. 7. par. ti. ij. l. i.

a ¶ Secũdo quero. vnde dicitur reptum. dic q a repeto: qz repetit maleficiũ ꝓput fuit cõmissuz. e. ti. l. i.

a ¶ Tercio q̃ro. ad quid d ꝓest. dic q ꝓ illud consequit̃ quis de inimicis iusticiã: et alijs sibi cauẽt ne ad talia ꝓducant̃ delinquẽdo. e. ti. l. i.

a ¶ Quarto q̃ro. quis potest reptare. dic q quilibet generosus potest generosuz de ꝓpositione vel aleuosia cõtra euz cõmissa reptare: corã rege dũtaxat: quia ipse solus potest dare ꝓpositore: vel aleuoso: vl̃ a repto absoluere. Sed passo iniuria viuo nõ potest ali⁹ ꝓ eo reptare: nisi pro domino: femina religioso: aut alio cui cape arma nõ licet vel nõ potest. eo autez mortuo admittet̃ consanguine⁹ proximior vsq; ad filios filiorũ fratruz. ¶ Jtez potest reptare vasall⁹ pro domino et ecõtra. Sed ꝓpositor: aut aleuosus aut eorũ filij post cõmissuz delictuz habiti. seu de causa ex qua min⁹ valet ꝓpẽnat⁹. Jtẽ reptat⁹ accãtiõe pẽdente. aut se p curiã decidens nõ potest reptare. Nec potest hoc fieri per procuratorez. e. ti. l. ij. ꝓcurator. 5. q. a. rex. 15. q. q.

b ¶ Jtez nõ possuz eũ cuz quo habeo treugã: nisi de cõmissis ea durãte reptare. e. ti. l. ij. vide. ifra. e. q. c. in fi.

c ¶ Jtẽ q̃libz generos⁹ occidẽs: vl̃ vulnerãs: aut capiẽs generosuz ante diffidatiõez põt de hoc reptari vt aleuosus. Et si hoc generosus nõ generoso: vel nõ generosi faciãt inter se: nõ sunt aleuosi: nec pñt reptari[b]: sed alias iudicialiter puniant̃. ¶ Et cuz reptũ ex cã ꝓpositis vl̃ aleuositatis fiat: nõ fit ex maleficijs ĩ reb⁹: sz ẽca psonã cõmissis: nisi i rebus durante treuga cõmittant̃. e. ti. l. iij.

¶ Et cõsanguineo mortui reptãte nõ põt opponere re⁹ q ali⁹ est ꝓpiquior cõsanguine⁹: sz si ꝓpinq̃or velit reptare ꝑfertur. Et reptãte victo nõ potest alius ꝓximior cõsanguineus de nouo reptare: nisi ideo fuerit absolut⁹ reus: qz reptator nõ poterat reptare. e. ti. l. 7.

¶ Rex p aliũ reptat. castrũ. 2. q. f.

¶ Degradatus a militia non potest

© Biblioteca Nacional de España

reptare.miles.10.queſtiõe.

a ¶Quito q̃ro.quis põt reptari.vide ſupra ꝓrima.q.et.caſtrũ.2.q.captiuus.2.q.a.

a ¶Sexto q̃ro.coꝝ quo et q̃l̃r fit.Coraꝫ quo vide.ſ̃.3.q.a.Sꝫ q̃l̃r fit:ſcias q; añc̃ꝫ q̃s reptet expõat regi q̃ri/moniã ſuã ſecrete et petat licẽtiaꝫ reptandi:et rex cõſulat ei cõpoſitiõem dando ei pro eiꝰ cõcordia tres dies quibꝰ elapſis citet᷑ reus coram rege et tunc publice exponat reptũ: de/lictuꝫ:et modũ cõmiſſi:dicens eũ ꝓditorẽ:vel aleuoſum. et q; ponet ei manus et faciet cõfiteri euꝫ:vel occidet euꝫ:aut de cãpo ꝓ euicto ejciet reus reſpõdeat q; mentit᷑.Et hoc fiat p curiaꝫ coꝝ rege tribꝰ diebus infra quos põt eligere reus duellũ vel qđ alias iudicialiter ſibi ꝓbetur:qz nõ cõpellit᷑ ad duellũ inuictꝰ.Et pt rex dictũ terminũ triũ dierũ ad nouem tribꝰ icluſis ꝓrogare ex cauſa. Et pendẽte repto ſunt i treuga litigãtes et eoruꝫ cõſanguinei.Et mortuo reo ifra termiõs exhimit᷑ ab infamia ipſe et genꝰ eius ex quo rñdit q; mẽtiebat᷑ reptatoꝝ: et erat patus ſe defendere.Sed ſi elegit aliã viam q̃ꝫ duelluꝫ fiat inquiſitio. e.ti.l.iiij.

a ¶Septimo quero. in quo loco fit. vide ſupra.1.3.q.

a ¶Octauo q̃ro.qua de cauſa fit reptum.vide ſupra.1.q.et.4.q. Et ſcias q; reptante vt proditorẽ:aut aleuoſuꝫ: ex cauſa ex qua non eſt ꝓditor vel aleuoſus: et reo reſpõdente q; mentit᷑: mandet rex q; reuocet q̃ dixit:et dabit᷑ pro inimico reptati. Idem de eo qui reptat cuꝫ nõ poſſit. e.ti.l.vj.Et vide circa hanc q̃ſtiõem rex.15.q.caſtruꝫ.2.q. captiuus.2.q.a.

a ¶Nono q̃ro. qualiter debet reptatus reſpõdere.vide ſupra.6.q.

a ¶Decio q̃ro.q̃bꝰ ex cauſis ſe põt reptatus a duello excuſare. dic q; expoſitis. ſupra.6.q.duelluꝫ.8.q.

a ¶Undecimo q̃ro q̃liter eſt reptũ pro/ſequẽdum.vide ſupra.6.q.¶Et circa hoc eſt ſciendum q; reptator debet cauſam ꝓſequi vſq̃ ad finem: et etiam reꝰ naꝫ ſi ſine regis licentia componãt vel tranſigant expellit᷑ reptator a patria. Item ſi ꝓbare nõ potuit:aut deliſtit debet ſe dedicere coram rege in curia dicẽs q; mentitꝰ fuit:nec poteſt poſtea reptare:nec alij in duello:ſeu honoribus adequatur.et ſi nolit ſe dedicere expellit᷑ a patria:et dabitur pro inimico reptati. Et ſi reus eſt victus ex aleuoſia: perpetuo exulabit: et medietateꝫ bonorũ regi applicandã ꝓdat: quia generoſus pro aleuoſia uõ occidit᷑ :niſi ſit talis caſus quẽ quilibet cõmittẽs erit occidendus᷑. Si aũt de ꝓditiõe cõuincit᷑ bonis regi applicatis occidet᷑.eodeꝫ titulo.l.viij.

b ¶Et reptato infra terminũ ad reſpondendũ prefixuꝫ non cõparante denuo reptetur: et poteſt ꝓ eo tũc reſpõdere dominus:aut vaſallus:ſeu cõſanguineus vſq̃ꝫ ad quartũ gradum:quo facto tenetur euꝫ ad iudiciũ ducere infra terminuꝫ prefixũ qui vigiti dies non excedat: et ſi non venerit: dantur alij nouem et inſuper tres: in quibus ſi nõ venerit:dabit᷑ reus pro conuicto: et pro eo reſpondens pro inimico reptantis: et expellitur a patria. Et ſi nullus pro eo reſpõdit dat reo rex ex officio quindecim dies: Quibus elapſis dabitur: niſi venerit pro conuicto. Et ſi poſtq̃ꝫ

© Biblioteca Nacional de España

venerit iustã allegat absente excusatio nez audiet̃ .e.ti.l.ix.

c ¶Et sic non cõparentez reũ rex sententialiter condẽnet de proditiõe: aut aleuosia prout est reptatus.e.ti.l.ix.

a ¶Duodecio quero. q̃ est pena reptati victi. vide supra ꝓxima.q.a. duelluz. 12.q.castruz.6.q.

a ¶Tredecimo q̃ro. que est pena reptãtis in probatiõe deficiẽtis. vide. s̃.10.q a.duellũ.11.q.et.12.

¶Rixa. vide.rex.25.q.a.b.homicidiuz.4.q.8.5.q.a.clericꝰ.3.q.b.pugna. preliũ.duelluz.belluz.

Rogamen. Vide q̃ scripsi. metu.v.item actio qꝑ merꝰ in fine.

¶Rogamẽ. vide. simonia.3.q.iniuria.5.q.mãdatuz.1.7.q.

¶Romipeta. vide.peregrinus.i.q.

¶Roquetum. vide.episcopus.7.q.o.

¶Rumoz. vide.testamẽtum.7.q.

¶Rusticitas. vide.regina.i.q.

Sacramẽtũ Quid est sacramẽtuz. et que sacramẽta sũt maioza. et q̃ minora. et q̃ sũt reiterabilia. h.in.c. pastoralis. ỏ sacra. nõ iter. Et ỏ irreterabilibꝰ vide. j̃.3.q.a.fr̃ v. septẽ. Item q̃ sacramenta pñt recipi a symoniaco. suspẽso. excõicato. deposito. heretico. scismatico. fornicatoze. h.in.c.nostra.in fi. de cohabi. cle. et muli.

¶Abbatuz. vide. ieiunium. 2.questiõe. iudeus. 5.q.

¶Sacramentuz. Primo q̃ro. quot sunt ecclesie sacramẽta. dic q̃ septez. s. baptismꝰ. confirmatio. penitentia. eucharistia. extrẽa vnctio. clericalis ozdo. et matrimoniũ. i. p. ti. iiij. l. in ꝓhemio.

a ¶Secũdo q̃ro. q̃ sacramẽta sunt nccio recipiẽda. dic q̃ omnia p̃ter clericatuz et matrimoniũ. i. p. ti. iiij. in ꝓhemio.

a ¶Tercio quero. ad̃ quid ꝓsunt sacramenta. scias q̃ peccatũ ade intulit humano generi duo mala: culpã videlicet et penaz. culpã quia omes nascũtur in peccato originali ad qd̃ tollẽduz fuit baptismꝰ necessarius. Et culpa quandoq̃z cõmittit̃ facto hominis peccãdo mortaliter vl̃ venialiter. Et ad diluẽduz cõmissũ pꝰ baptismũ peccatũ mortale est necessaria p̃nia: nã cõmissuz añ baptismũ tollit̃. Itez ad tollẽduz veniale fuit extrema vnctio. ¶Scõm malũ fuit pena q̃ozipta. s. pena nesciẽtie contra quã datur sacramẽtuz clericatꝰ: ꝑ qd̃ dat̃ via sciẽdi. Itẽ pena incõstantie cõtra malas diaboli suggestiones: cõtra quaz est sacramentũ cõfirmatiõis quã facit episcopꝰ cũ crisimate in frõte post baptismũ. Itẽ pena cupiditatis apetitum carnis exequẽdi: cuius remedio matrimoniuz cõsulit. Itez pena malicie executiõis cõtra quã receptio eucharistie medicinã subministrat. Et istis ratiõibus sunt septez sacramenta: nõ plura. i. p. ti. iiij. l. i. vide supza. e. i. q.

¶Et ad dei notitiaz et amorẽ consequendũ: debet quilibz x̃pianꝰ credere fidez catholicã: et recipe ecclesiastica sacramẽta. e. ti. in ꝓhemio.

a ¶Quarto quero. quis ministrat ecclesiastica sacramẽta. De baptismo. vide. baptismꝰ. 4. q. De cõfirmatione. vnctio. 4. q. De pñia. pñia. 4. q. De eucharistia. eucharistia. 5. q. 1 vj. De extrema vnctiõe. vnctio. 8. q De ozdie clericali. ozdo. 5. 4. q.

¶Et de mistrãtibꝰ ecclie sacramẽta vide. clericus. 4. q. et. 5. excõicatio. 13. q. ꝑmitie. 6. q. decime. 3. q.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶Quinto quero. quib⁹ denegant̃ ista sacramẽta. vide. prelat⁹. 2. questione. excõmunicatio. 13. q̃stione. a. et. 16. a.
¶Itez q̃ sacramenta sunt pmissa tpe interdicti. excõicatio. 16. q. a.
a ¶Sexto q̃ro. an sacramẽta sunt spiritualia. vide. symonia. i. q.
a ¶Septimo q̃ro. an benedictiões nuptiales sunt sacramẽtuz. vide matrimoniũ. 5. q. g.
a ¶Octauo quero. q̃ est pena nõ credentis ecclesiastica sacramẽta. vide. hereticus. 2. q.
¶Sacruz. vide. sacrilegiuz. 1. 2. 3. 4. q. dominiũ. 3. q. venditio. 3. q. monasteriũ. 1. q. cleric⁹. 3. q. patriarcha 2. q. episcop⁹. 2. q. matrimoniũ. 10. q. et. 11. vide. consecratio.
¶Sacrificium. vide. sarracenus. 3. questiõe.

Sacrilegiuz. Et vide glo. et bal. C. de crimi. sacri. sup rubrica ¶Quid dicitur sacrilegiũ. h. in. c. cõquest⁹. de fo. cõpe.

Sacrilegiuz. Primo q̃ro. quid dicit̃ sacrilegiũ. dic q̃ rem sacrã iniuste accipe: vel ledere dicit̃ sacrilegiũ. i. p. ti. xviij. l. i. Et vocant̃ res sacre: clici: religiosi: masculi: vel femine: eccĺie: calices: cruces. et alia ecclesie sacramenta: vt ibi vide. monasteriuz. 1. q.
a ¶Secundo quero. vnde dicit̃. dic q̃ a sacro et legẽs: qđ est cõtrariũ vł ledens. e. ti. l. i.
a ¶Tercio q̃ro. quotupliciter cõmittitur. dic q̃ q̃rupliciter. primo cuz sacruz leditur: vt quãdo man⁹ violentas quis i clericũ: vel religiosum etiam laicũ vel feminã: quis iniecit: seu irato animo percutit: seu inituz detinet. Secundo: quãdo res sacra vel ei accedens perforat̃: vel alias frangitur: aut inde aliquod sacruz ãmouet̃. Tercio: quando res sacra de loco non sacro asportat̃. et quando res ecclesie mobilis: vel imobilis: iniuste occupatur: vel damnificat̃. Quarto econtra: quando non sacruz de sacro rapit̃ vel furto subtrahitur. furtuz vero dicitur quod occulte fit. rapina vero: quod palam et violenter. eodez titulo. lege. i. ij. iij.
b ¶Cum igitur mulier religiosa leditur: cõmittitur sacrilegiuz: constat educentem per se vel per aliuz eam a monasterio vel ei cõmiscente vi vel gratis sacrilegiuz cõmittere: et si est clericus debet deponi: si laicus: excõmunicari si emendare nolit monasterio iniuriato. Et si religiosa per se a monasterio fugiat per episcopuz et iudicem secularẽ inquiratur: et ad monasteriuz reducat̃. sed si monasterij culpa fugit: ad aliud monasteriũ reducet̃. et fructus rerũ quas per eaz habuit primuz monasteriũ: habebit secundũ in eius vita dumtaxat. e. ti. l. vj.
c ¶Similiter cõmittit sacrilegiũ fugientem extrahens ab ecclesia: vel cimiterio: vel eũ ibi vulnerans: et soluet pro sacrilegio quingentos solidos. et si euz occidit: debet occidi. Si vero aliquez audientẽ horas diuinas in ecclesia vel cimiterio percuciat: occidet̃. e. ti. l. ix. et. x. ecclesia. 9. q.
d ¶Item extrahens ab ecclesia res eius: vel alterius: vel ibi occidẽs hominez: cõmittit sacrilegiũ: et soluet episcopo triginta libras argenti: Et domino rei nouecupluz. item ecclesie pro immunitatis effractione dupluz.

© Biblioteca Nacional de España

¶Et petit:et recipiet has pēas:episco/ pus:abbas:aut alius maior prelat⁹ ec cleſie.Et ſi ſacrilegiū fuit pro eccleſie e/ fractiōe: conuertit᷑ in vtilitatē eccleſie pena.ſi autez pro percuſſiōe clerici par cietur eccleſia:et cleric⁹ iniuriatus.ſi p eius morte habebūt eius medietatē cō ſanguinei.aut pro eius anima erogat᷑. e.ti.l.x.

e ¶Faciens vero contra articulos fidei: etiaz per inſipiētiam.vel ſcienter male dicens de ſtatutis imperatoris: pape: aut regis.aut dans iuriſdictiōez iudeis ſuper xp̄ianos: ſeu faciēs eos collecto/ res:aut arrēdatores acti onis xp̄ianoruz[a].vel cō mouens populum[b]:aut gentes contra regez vel patriam.ſiue petēs ī pa/ tria ſua iudicaturaz.dici tur cōmittere quaſi ſacri legiuz: quia non eſt pro prie ſacrilegiuz. ſi tamen quis non pe/ tens in patria ſua a rege iudicaturā ha/ buerit non cōmittit quaſi ſacrilegium. eo.titu.l.x̄.

a ¶Xp̄ianoruz. Vid̄ que ſcripſi iude⁹.ſ.q.a. ſr̄ v̄.honores.

b ¶populū. Vide q̄ ſcripſi.vniuerſitas.v̄.ſuſcitans populuz. in prin.

¶Item cōmittūt peccatuz ſacrilegij:he reues:vel executores teſtamēti nō ſol/ uentes oblationes a defuncto relictas. oblatio.3.q.

a ¶Quarto quero.ī quib⁹ rebus cōmit/ titur ſacrilegiuz.vide ſupra .p̄rima.q. per totuz.

a ¶Quinto quero. q̄ eſt pena ſacrilegij. dic q̄ manus violentas in clericuz:vel religioſuz.vel alia in eū faciens que di xi ſupra.3.queſtione.a.eo ipſo eſt excō municat⁹:et debet denūciari. alias au tem cōmittens ſacrilegiuz non eſt excō mūicat⁹:ſed excōmunicād⁹. e.ti.l.iiij. Et vide alias penas ſacrilegij ſupra.3. queſtione.a.b.c.d.

b ¶Preterea percutiens: aut capiens epiſcopū:aut eum eijciens extra ſuā eccleſiaz:vel ciuitatem. debz perde re omia bona applicāda eccleſie vn de eſt epiſcopus:ſaluo iure dominij vxoris:vel filioruū.Si autem clericū aliū: vl̄ religioſuz ſic offendat: ſi ha bet honores p̄det eos:q̄ donec emē det de iniuria denūciet᷑ excōicatus Et ſi ſit minoris cōditiōis denūciet᷑ et poteſt poni ī carcere: vel relegari ad tēpus arbitrarie.Pena autē ſacri legij eſt arbitraria.ſed vbi eſt cōſue/ tudo de certa pecunia ſoluēda pro ſacrilegio:ſeruatur.e.ti.l.v.

c ¶Occidēs autē ep̄m merentē ſoluet pro ſacrilegio.900.ſolidos. Preſby terū vero.600. Diaconū vel religio ſuz.400.Subdiaconū.300.e.ti.l.vij

d ¶Occidens vero:aut vulnerās cle/ ricuz alicui⁹ eccleſie:p̄dit ius p̄ſona tus: et ſi hēt alia bona ab eccl̄ia illa p̄dit ea:et heredes ſui: nec aliq̄s de deſcēdētib⁹ ab eo pōt vſq̄z ad quar tas gr̄atiōez cl̄icari: niſi religiōez in/ tret:nec tūc pōt eſſe abbas.vl̄ prior nec aliā dignitatem ſine epiſcopi di ſpēſatiōe hēre:et inſup ſoluet ſacrile gij penam.e.ti.l.viij.

e ¶Et quādo ſacrilegij pena fuerit ar bitraria:iudex cōſideret pſonaz cō/ mittētis:in nobilitate:diuitijs:pau/ ptate:etate:ſexu:et ſenſu. Itē iniuria ti p̄ditiōe:et dignitate. Itē locū vbi factū fuit:et tēpus.e.ti.l.fi.

a ¶Sexto q̄ro. cui applicat᷑ pena ſa/ crilegij.vide ſupra.3.q.d.

¶Sacerdos.vide clericus.4.q. pa tronus.4.q. oblatō.2.q. matrimo niū.16.q.preſbyter.per totū.

© Biblioteca Nacional de España

¶Salariuz. pone q in aliquo loco cõsueuit salariũ officialis seu vicarij esse centũ florenorũ. postea cepit esse ducentorũ florenorũ: dicũt litte re dñi q deputat ibi illũ vicariũ cũ salario ꝺsue to modo. Queritᵉ. q̃ ꝺ inspiciemꝰ. dic q sũt ispi ciẽdi tres p rimi precedẽ tes ãni. et ad illos fit rela tio. Sed q̃ro loco duorũz officialiũ po sitꝰ est vnus officialᵉ per hec ṽba cuz salario ꝺsue to vl simplr dicas q ha/ bebit vtrũ/ q salariũ. qz gerit vtrũq officium cui salariũ ẽ an/ nexũ. Sz po namꝰ q con sueuit vnus hẽre centuz florenos in ãno. postea deputantur duo. dicaſ q diuidẽt illud salariũ inter se. ꝺ quibus p bal. i. l. vi nos. C. ꝺ ad uo. diuer. iu dicio. i fine. Et que scri/ psi iudex. i. q. a. ṽ. iudi/ ces ad corre ctiõez. et. ṽ. et predictoꝝ et. S. q. a. su per. ṽ. quiq ginta. ṽ. an ptãs. et q̃ scripsi. sigillũ. 7. q. g. sr. ṽ. quiq. et. tabellio. 7. q. b. sr. ṽ. solidos. et. iudeꝰ. i. q. a. ṽ. in iudicũ. et officialis. ṽ. officialis publi cus. et. ṽ. sine regis. et. ṽ. regis officiales. et p̃co. ṽ. et de preconis. ¶ptãti nõ debetᵉ salariũ nisi p admistratõe. vt bar. ff. de donati. l. absenti. q qui non administrat salariũ non habeat. ¶Medi/ co autez debetur salariũ etiam pro diebus itine/ ris: quia pro diurna opera debetur. vt. l. suo vi/ ctu. C. de oper. liber. de quo p bal. in. l. liber. C. de oper. liber. colũ. vj. Vide q̃ scripsi. locatio. 2. q. b. sup. ṽ. tanto precio. et. 6. q. a. sup. ṽ. qñ debet. ṽ. q̃ro quo tpe. et. ṽ. faber qui. et. e. q. b. sup. ṽ. totiꝰ anni. et sup. ṽ. secũduz laboris. ṽ. si dñs. et. ṽ. si famu lus. Et studiũ. S. q. a. sup. ṽ. priuilegia. ṽ. q̃ro qui di cantᵉ. in ṽsi. sed q̃ ꝺ de. Et aduo/ catꝰ. 3. q. f. sup. ṽ. iuret. et. 7. q. a. super. ṽ. adin teresse. et. 8. q. a. super. ṽ. sala/ riuz. et super. ṽ. centũ. Et rector ṽ. nullus nisi.

¶Sacrista. vide. clericꝰ 2. q. et. iiij.

¶Salariũ. vide. preda. 2. q. l. studiũ. 4. q. b. c. donatio. 2. q. c. locatio. 6. q. b.

¶Sal. vide. episcopus. 2. q. ꝺ. ecclesia. 7. 8. q.

¶Sanguis. vide. baptis/ mus. 2. q. eucharistia. 7. q. excõmunicatio. i. que stiõe. rex. 9. q.

¶Saline. vide. domini/ uz. 3. q. g.

¶Saltᵍ. vide. episcopᵍ 2. q. ꝺ. clericᵍ. 3. q. m.

¶Sanctuz. vide. domi/ niuz. 3. q. venditio. 3. q. canonizatio. i. q. dolus. 7. q. ꝺ.

¶Sapiens. vide. episco pus. 7. q. g. rex. 9. q. l. et. 17. b.

SArracenᵍ. primo q̃ ro. vnde dicitᵉ sar/ racenus. dic q a sarra. li cet non ab ea: sz ab agar descẽdat abrahe ancilla

7. p. ti. xxv. l. i.

a ¶Secundo q̃ro. quotu plex est. dic q duplex. q ꝺaz enim: nec nouũ nec vetꝰ testamentũ credũt Alij autẽ qui vocantur samaritani recipiũt quĩ q̃ libros moysi: sz alios prophetas nequaq̃. e. titu. l. i.

a ¶Tercio q̃ro. qualiter viuet inter xp̃ianos. dic q ita sicut de iudeo ꝺi/ ctuz est. iudeꝰ. 4. q. Nõ tamẽ p̃t habere mesqui/ taz in loco xp̃ianoꝝ: nec sacrificia publice facere. et eoruz mesquite anti/ que erũt regis. Nec eos habitãtes inter christia nos. quis iniurietur: aut damnis afficiat alias: re stituet damnuz duppli/ catũ. e. ti. l. i.

a ¶Quarto q̃ro. q̃liter cõ uertitᵉ ad fidem. dic q spõte: et nemo eũ cõpel lere debet. e. ti. l. ij.

¶Sapiens. Vide que scripsi electio. S. q. a. sup. ṽ. eligi. Et que scripsi. cau tio. ṽ. Item no mine cautionis. et heres. 6. q. e. super. ṽbo. pe/ ritũ. Et. consili um. 2. q. b. sup ṽbo. peritos. Et. arbiter. 6. q a. super. verbo. tercij.

SArra/ cenus. Sarrace/ ni malefacien/ tes intra confi/ nes regni castel le tempore treu ge capti capien tis efficiuntur. vt petitiõe. xij. ordinationꝫ de medina per re/ gem iohannez. ij. anno. 1433.

¶Item sarrace na i humero de xtero a parte: aut manifeste in vestimento portet si/ gnum ad modũ lune: turquesati colorꝭ. Et sarrace/ nus desuper eius inumenta portet capucium pali/ di colorꝭ. et predictuz signum predicto modo: alias tam sarracenus q̃ sarracena: pro vice prima omnia eius que portat inumẽta perdat: et per triginta di es carcere, vinculis emancipetᵉ. Et pro vice secunda et deinceps pro qualibet vice predicta perdat vesti mẽta: et centũ publice recipiat flagella: quoruz ve/ stimentorum pena medietas accusatori et medietas

© Biblioteca Nacional de España

a ¶Quito q̄ro.que ē pena eū cōuerti impediētis.dic q̄ talis sicut iudeū. e.ti.l. ij.iudeus.S.q.a.

a ¶Sexto q̄ro.q̄ est pena eū p⁹ cōuersiones iniuriātis.dic q̄ xp̄ianus eū vocās tornadizo.aut similia:puersiōes tāgentia:arbitrio iudicis magis q̄z si xp̄ianū ex linea iniurijs afficeret puniet̄.e.ti.l. iij.vide.iniuria.sup.6.q.

a ¶Septimo q̄ro.que est pena xp̄iani se sarracenū facientis. dic q̄ occidit̄ et p dit omia bona filijs catholicis aplicanda.eis aūt nō stantib⁹ ꝓpinq̄oribꝰ catholicis cōsanguineis vsq̄ ad decimū gradū.quib⁹ non existētibus regis camere.e.ti.l.iiij.

b ¶Itez si fidelis cōiugata ad infidelitatem transeat:seu heretica fuerit: et cuz infideli nubat seu adulteretur:ꝑdit dotem arras et omnia bona q̄ cōmuniter cuz viro habebat applicanda viro: et post eius mortem filijs eius matrimonij dumtaxat in eis successuris. Idē de viro in infidelitatez lapso. eodez titulo.l.vj.

c ¶Itez scias q̄ apostata dicit̄ ex catholico factus infidelis:et postea ad fidelitatez reuersus:iste est infamis:nec potest testari:nec ad honores aspirare:et est incapax hereditatis institutus: nec postea contractus celebratus post q̄z de infidelitate cepit cogitare valet. Et hec pena est maior morte vt inter homines viuēs eoruz careat honoribus. eodē titu.l.v.

d ¶Et si in vita non fuit de apostasi accusatus potest post mortez infra quinqueniuz eius fama per quēlibet accusari:et si probetur fiet de eiꝰ bonis.vt supra dictū est.e.ti.l.vij.

e ¶Si autē factus sarracenus sic existens aliquod seruicium magnuz fecerit xp̄ianis parcit̄ eiꝰ vite:licz sarracenꝰ remāserit.7 si ad fidelitatez redierit nō patiet̄ur aliquā penam de suprapositis cōtra apostatas.e.ti.l.viij.

f ¶Sarracenoruū autez legatus: fidelis vel infidelis:secure veniat et redeat cū suis rebus. Nec durante legatiōe pōt superdebitis anterioribꝰ i curia regis ad quā mittit̄: aut i eiꝰ dominio conueniri:vel pignorari.ꝑ cōtractu tamē in legatione celebrato vtiq̄ conuenitur.e.ti.l.ix.

a ¶Octauo q̄ro. q̄ est pena sarraceni xp̄iane se cōmiscētis. dic q̄ si ipsa erat virgo:lapidabit̄:et ipsa pro prima vice perdet medietatē bonoruz i qua succedāt parētes: vel aui: et eis nō existētibus rex.pro secūda autē vice pdet oia bona modo supradicto succedēti bus applicāda:7 occidetur.Idez dico de vidua Si vero sit cōiugata ipe lapidabit̄:et ipsa in potestate viri ponet̄ vt eā occidat: aut soluat: vel pro libito de ea faciat. Si autez sit publica meretrix:pro ꝑma vice ambo simul verberētur per iudici applicetur: vt.l. i.ordi.de vallad olid. per regez iohannem.ij.āno. 1408. Sz nemo propria sz iudicis auctoritate eis auferat predicta vesti⁊ mēta qui in dex statī vel saltim infra triduum sub officij priuationis pena casuz expediat. vt.e. ordi.l.iij. Item nemo sarracen⁹ sub pena predicta portet caligas solatas. nec indumēta barrata: vel farpata nec partita: vl̄ viata.nec caputiū cuz longa chia. Et poictarū penarum in dicto ordinamēto de valladolid contentoꝝ accusatio competit cuilibz ꝺ populo. vt. e. ordi. l.iij. Et in earum accātonis defectu. iudex ex offō suo promotorez scilicz accusatorē statu et. vt.e. ordi.l. iiij. Et vi̊ plura q̄ de sarracenis ꝑsi.iude⁹. q̄si ꝑ totuz.

© Biblioteca Nacional de España

¶Secretus. Et vassallus. i. q. v vassallus domino.

¶Securitas. Et nū dine. 2. q. a. super. v. nūdinarum. v. illi quibus. Et pena. 6. q. a. sup. v. reuertat. v. an alius. in versi. quero tunc preses.

¶Ad materiam securitatis adepta que scripsi. treuga. per totū. Et principalit que ibi scripsi in prima. q. a. super. v. securitas. Et. 4. q. a. sup. v. iudicem. v. omnes ab aliquo.

¶Semper. Et vide que scripsi. seruitus 5. questiōe. b. super. v. existat.

Sententia. Si acta sunt ꝑdita: et apparet ꝑ scripturaz solū modo de sententia: vtruz credatur sententie. Et quid si sentētia vel bannū apparet cancellatuz. vide que scripsi acta. v. si acta sunt.

¶Quid iuris si iudex mandat ꝙ sentētiam quaz contra me obtinuisti eaz eoas siue ꝓucas i ꝓcessu cause. vide editio. v. si cōtra sententiam.

¶An penalis sentētia extendat effectū suū extra territoriū iudicātis. vide statutū. v. vtrū statuta

villā. pro secūda occidātur. eo. titu. l. fi. iudeus. 5. q. d.

a ¶Nono quero. q̄ est pena sarraceni: deū vl̄ sanctos blasfemantis. vide blasfemia. 3. q. f.

a ¶Decimo q̄ro. an sarracenus est capax heredi/tatis: vel legati: seu donatiōis. vide. peculium 5. q. a.

a ¶Undecimo q̄ro. que ē pena fugientis ad sarracenos. vide. captiu⁹. 4. 5. q̄stiōe.

¶Satisfactio. vide. penitentia. 3. q. a.

¶Secretaria. vide. regina. i. q.

¶Secretū. vide. rex. 15. q. h. iudex. 5. q. a. d. e. et 9. l. et. 15. a. c. d. e. b. g. m. ꝛ. aduocat⁹. 6. q. a. b. tabellio. 3. q. n. 5. a. 6. q. a. celare. occultū. penitentia. 5. q. i. k. proditor. 3. q̄stione. a.

¶Securitas. vide. clericus. 9. q. peregrin⁹. 2. q. rex. 25. q. c. castruz. 6. q. studiū. 5. q. ꝓditor. 3. q. duelluz. 11. q. treuga. per totū. dol⁹. 2. q. sarracenus. 7. q. f.

¶Semen. vide. decime. 5. q. matrimoniū. 6. q.

¶Sensus. vide decime. 10. q. rex. 2. q.

¶Semp. vide. miles. 3. q. b. sponsa. 4. q. sup. a.

¶Securis. vide. pena. 5 questiōe.

¶Sedere. vide. rex. 9. q

¶Sella. vide. rex. 9. q.

¶Seneſcalus. vide. rex. 15. q.

Sententia. Primo q̄ro. quid est sententia. dic ꝙ iudicis iussus pti ratiōe litis coram eo ventillate fact⁹. 3. parti. ti. xxij. l. i.

a ¶Secūdo quero. quotuplex est. dic ꝙ triplex. preceptū[a] q̄ fit de solue do debitori confitenti. Item interlocutio ꝑ quā lis nō finitur: q̄ pōt etiā sine scriptis ꝓferri: et ex iusta causa emendari[b]. Item sentētia diffinitiua finē liti imponēs condēnatiōe: vel absolutione e. ti. l. ij.

a ¶Tercio quero. qualiter est sententia promulgāda[c]. de interlocutoria vide supra proxima. q.

¶Diffinitiua aūt de die

porrigāt. i versi. vltimo. quero. de effectu.

a ¶Preceptū. de iudicis ꝓcepto vid q̄ scripsi. j. 7. q. g. sr. v. nō valet. Et confessio. 6. q. a.

b ¶Emendari. et vide infra. 5. q. a. super. v. emēdari. v. nēo potest. in prin. et que scripsi. bannitus. v. de bannitis. in versi. si autez bannitio. Et si iudex non vult emendare: an ob hoc pōt appellari. vide infra. 5. q. a. sr. v. emendari. v. nemo potest. i vsi. quero si iudex. Et in dicto versicu. si autez bānitio. ¶Nota tamē ꝙ interlocutoriaz qua quis pronunciat se non iudicē nō potest emēdare. vt scripsi. reus. 5. q. a. sr. v. declaratorias. v. q̄ro nūquid. iudex. i vsi. fi.

c ¶Promulgāda Et de hoc an in sīia sit inserēda causa. respōdeo aut sentētia per relatōez ad acta icludit causaz ꝛ non est alia expressio cause necessaria. qz sufficit ꝙ causa ex actis apparet. vt extra. de re iudi. c. si cut. Aut per relatiōez ad acta nō apparet certa. tūc aut possunt itelligi plures cause q̄ nō sunt eiusdē effect⁹. et debz causa exp̄mi. vt. ff. de insti. l. ij. ſ. igno minē. Et si nō exprimat minor causa intelligitur in condēnatoria. Aut sentencia non est apta ferri: nisi ex vna causa: tunc nō est necessaria expressio cause.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Et ideo indiffinitiua sentētia q̄ nō potest ferri nisi ex causa intemptata. in libello nō oportet specificare causas. tamē si specificatur tenet. Lu de hoc dic. vt in. l. tician⁹. C. q̄ cū eo. de q̄bus p bal. in. l. pperan dū. C. de iudi. ſ. illo pculdubio. Et sub qua forma verborū fertur sentētia ecclesia stici interdicti. h. i. c. ꝓuilegia. de priuil. 4. di. v. itē quādo potest. Et vide infra. e. 7. q. d. super. v. sine certa. v. sentētia in certe. in versi. q̄ro nūquid valz cuz duobus se. vsi. Et vide que scripsi vti possi detis. v. cōposſessores. in. vsi. q̄ro cū glo. Et qualiter fertur cū petit conſeruatio indēnitatis. fideiussor. 7 q. a. sup. v. effectus. v. quid operat. in vsi. fi. Et qualiter fert in eū qui nō habet vnde soluat. et luit i corpore. vide. hereticus. 7. q. a. sup. v. flagellatur.

et iudice sedēte[a] in loco honesto est ferenda: ad quaz debent ptes citari[b] et ambabus: aut vna cōparēte potest sentētiare. Et est ferēda per verba pulcra intelligibilia[c] continens cōdemnatiōem: vel absolutiōez: aut eq̄polentia. Et inscriptis[d] feratur. Et a iudice recitetur per se si scit legere: vel per aliū eo presente. Et verba cōdemno: vel absoluo: ipsemet profe-

a ¶ Sedente. Querit glo. in. l. arbiter. C. de sen. ex. peri. reci. nūquid sentētia pōt ferri iudice sedēte ꝓ tribunali in turri vel equo ꝓpter metū. et dicit q̄ sic. licet iste nō sit locus maioz: naz necessitas facit hoc pbabile. Et iudex potest ferre sententiaz in quouis loco honesto si nō habet certaz sedem: et hoc in ordinario nō procedit: quia debet tenere sedē maiorū. vt l. pe. ff. de iusti. et iure. de hoc vide que latiꝰ scripsi. iudex. ſ. q. b. sup. v. certo loco. debz sedere. dicas q̄ sic si ē talis iterlocutoria q̄ est magni p̄iudicij. vt. C. de dilati. l. a pcedēte. secus si qui vt iterlocutoria de citādo. de q̄bꝰ p bal. i dctā. l. arbiter. Sz tu dicas hodie. vt j. 7. q. b. sup. v. scriptis. v. itez licet. ſ. q̄.

b ¶ Citari. Quero. an iterlocutoria possit ferri parte absente. dicas q̄ sic dūmodo iterueniat legitima citatio. et lite nō cōt. vt. C. de sen. ex. peri. reci. l. cōsentaneū i glo. ij. i fi. glo. si iterlocutoria tēdit ad preiudiciū generandū. sed si ad iudiciū coadiuuandū. etiā sine citatiōe ferri potest. vt. ff. de arbi. l. diez proferre. in prin. Et ideo habens potestatē prorogādi cōpromissuz pōt hoc facere nulla pte citata: quia ista non est ꝓprie sentētia. sed est quedā executio pacti cōuenti. debet tamen arbiter istaz prorogatiōez notificare ptibus per se ipsuz: vel p nunciū: vel p epistolā. de predictis p bal. i dicta. l. arbiter. C. de sen. ex. peri. resti. ¶ Et ad sentētiaz audiendā q̄s debz citari: an ꝓcurator vel dñs. vide. j. 7. q. a. sup. v nulla. v. sentētia obmisso. Et vide q̄ scripsi. j. e. 7. q. b. sup. v. citatū. Et q̄ scripsi appellatio. u. q. b. sup. v. tēporis. v. q̄ro appellās. in vsi. q̄ro nūquid absens. Et que scripsi pemptorium. v. q̄n termin⁹. i v. q̄rto casu. Et citatō 3. q. a. super v. tribus. v. fi. i vsi. i.

rat. nisi sit rex vel eiꝰ prefectus: quoruz sententie inscriptis possunt p aliū de eoruz mandato recitari. e. ti. l. v.

b ¶ Item in causis decem morabetinoruz sūmam nō excedētibus. vel quā do officialis ex officij administratiōe conuenit. aut cuz episcopus inter suos clericos iudicat: potest sūmarie cognosci: et sine scriptis sententiari. e. ti. l. vj.

c ¶ Intelligibilia. Sentētia pōt ꝓferri grece et latine. vt. in. l. iudices. C. de sen. et inter. o. iudi. dicit ibi glo. grece inter grecos. latine inter latinos: q̄ oportz q̄ ps intelligat q̄d iudex loq̄tur vñ potiꝰ dz inspici ꝓdeoma ptiū q̄z ꝓdeoma iudicis. Et si iudex ne scit linguā siue ꝓdeoma adhibeat ibi interpretē qui linguā iudicis ptibꝰ exponat. vt. ff. de vbo. obli. l. i. ſ. fi. et ꝓpter cause necessitatē statur dicto interpreti q̄d ē mirū. Sz nūquid iudex pōt simul ferre sñiaz grece ebraice et latine. dico q̄ sic vt patet i passiōe domini. et sentētia q̄ fertur inter litigatores qui nesciūt litteras pōt ferri latinaliter. et econtra inter litteratos pōt ferri vulgari rusticano. sed nūquid notariꝰ poterit illud trāsumere in litterali. respōdeo sic mēte nō mutata. vel dic q̄ notariꝰ verba sua pōt exponere in lrāli. sz vba vulgaria dz scribere vulgariter. 7 in hoc inspiciēda ē cōsuetudo. Sed q̄d si ebreꝰ fecit testamētuz nūquid notariꝰ ꝓpianꝰ qui nescit linguaz siue litterā ebraicā poterit inde esse rogatꝰ rñdeo nō: nisi ebreꝰ sciat liguaz illiꝰ ꝓdeomatis: et illa lingua vtat in testamēto. vt p glo. dicte. l. iudices. de predictis p bal. in dicta. l. iudices. vide. tabellio. v. itez qualiter notariꝰ.

d ¶ Inscriptis. si tabellio legit sñiaz. 7 iudex postea dicit q̄ sic lectū ē ita ꝓnūcio pioe valz: ac si ipse iudex legisset: et hoc vm i maioribꝰ iudicibꝰ et in ptātibꝰ 7 viris militaribꝰ 7 illꝰatis: assessores ergo q̄ p statuta sūt iudices ordiarij vbū substātiale. ſ. odēno et absoluo debēt legē 7 voce ꝓferre p se ipos 7 iterlocutorias sñias pnūtēt voce ꝓferē

© Biblioteca Nacional de España

quocūq; legēte eas: vl nō legēte qr nō requrit ō scripto recitatio. Et ad de qō nōtur i.l.ne q̄cq̄. ff. vbi decretū. ff. de offi. p̄co. De q̄b⁹ p bal. i.l. ac cōsultissima. C. q̄ testa. fa. po. colum. iiij. Et melius infra. 7. q.a. sup. v. scriptis. v. Itē licet. Et vide. testis. 3.q.c. Et q̄ scripsi. notoriū. v. q̄o sit notoriū. i. v. q̄ro an notorietate

a ¶ Litis ōr. Et q̄ ibi scripsi sup. v. ante litem.

b ¶ Nō venerit. Nota q̄ ex cōtumacia non pōt reus cōdemnari si qualitas cause ñ patit vnde si libell⁹ est ineptus vel nō ocludēs vel manifestā rei cōtinēs defensionē sicut ex vera cōfessione nō pōt reus cōdemnari: ita nec ex ficta. 7 facit ad q̄stionē q̄ banni tus habeat p confesso.

c ¶ Itē est ferēda litis contestata[a]. Et si post litē cōtestatā actor se cōtumaciter absentet potest iudex ad instantiā rei eum citare. 7 si nō comparet 7 terminos habuit cōpetētes ad probandū 7 nō probauit absoluere reum a petitiōe per sententiā. sz si probauit cōdemnet reum deducēdo a debito expensas litis per reū vsq̄ ad sententiā factas: qr istam penaz patit actor ꝓpter cōtumaciā. Si vero terminos non habuit ad ꝓbandum sufficiētes aut de aliquo dubitet iudex in causa absoluat reum ab instātia iudicij actorem in expensis ꝓdēnando: nec postea audiatur nisi de expensis illis prius satisfaciat: nec potest iuuare se de aliqua p te actoruz prime cause a cuius instantia fuit reus absolut⁹. e.ti.l.ix.

d ¶ Si autem reus post litem contestatā se absētet est ad instātiā actoris ad cause ꝓsecutiōem 7 ad sētentiā audiendā citādus qui si nō venerit[b] 7 actor probauerit est cōdemnādus in ꝓbatis. 7 si nō ꝓbat absoluendus: sed in expensis condēnād⁹ cōtumacie pretextu. sz si actor malit ad ꝑmi decreti interpositionē ꝓcedi fiat votum eius. e.ti. l.x.

e ¶ Si vero neutra ptiū ē cōtumax: tūc victus victori est in expensis cōdēnādus: nisi habuit iustā causam litigādi: sicut heres defūcti cā cōtēdens: aut habens rē petitā ab alio cū titulo et bona fide: vel si vict⁹ iurauit de calūnia: qr isti tales p̄sumūt iustā causam habere litigandi[c]: ideo nō sūt in expensis cōdēnādi. e. ti.l.viij.

f ¶ Itē nō ē ferēda sētētia sub cōditiōe: alr in cā appellatiōis reuocabit. sz si nō appellet transibit i rem iudicatā. Nec est ad alteri⁹ sentētie exēplo ferēda: alr nō vz: nisi ad exēplū sētētie regis q̄ legis hz ptātē ferat. e.ti.l.i4.

g ¶ Illud ēt nota q̄ q̄ dubitat ꝓpiqu⁹ ē sciētie: iō iudices q̄ p pitoz cōsilia neq̄unt a dubijs ꝓcess⁹ exire cōcertēt cū ptib⁹ p cessū 7 clausū cuilibet pti dent mittētes eū ad regē q̄ expediat eū: vel eis cū certificatiōe dubioz remittat. Alia āt ō cā q̄ p̄missa regi ꝓcessū p relatiōem[d] mittēs arbitrarie p eū puniet. e.ti.l.xj.

¶ Itē ē ferēda scōm ꝓbata. iudex. 5.q.o. vl scōm ꝓfessata. ꝓfessio. 5.q.7.6 Et illud dz itelligi qñ accusatio vel inq̄sitio cōcludit crimen et punibile crimē alr ē ipossibile q̄ fiat condēnatio. De q̄b⁹ p bar. in.l. absentē. ff. de penis. 7 est glo. i auteñ. ꝓncipales ꝓsone. C. ō iura. calū. Et ibi de p̄dictis per bal.

c ¶ Litigādi. Et ibi per bar. et bal. ¶ An 7 q̄n do ꝓbabilis cā litigandi excusat ab expensis Vide. expense. 5 q.a. super. v. condēnari. v. ꝓbabilis causa.

d ¶ Relationem. An relationes sint ꝑmisse. Dicas q̄ q̄druplex ē relatio. necessaria. probabilis. temeraria. malicioſa. Necessaria relatio cōtingit tribus modis. primo ratiōe forme cōmissionis vt qr princeps māduauit q̄ sibi referret anteq̄ pronūciaretur q̄ ēt quilibet inferior potest mandare. vt notat Inno. extra. de offi. dele. c. si p debilitate ¶ Secundo procedit ista relatō ex defectu iurisdictionis. Verbi gratia cōcessa ē sibi cognitio cause non autem pronūciatio. ¶ Ter

ff

cio ꝓcedit ratiõe noue dubitatiõis: quia casꝰ nõ est lege decisus vnde cõsultãdus est ꝓinceps. ¶ Probabilis vero relatio est ex cõiecturatiõibꝫ: nam casus est talis qui bene põt terminari ꝑ rationẽ legũ: tamẽ ꝓpter diuersitatẽ rationũ ꝛ opinionũ casus ẽ dubitabilꝭ: tũc ꝓbabiliter põt referri ad ꝓncipẽ ¶ Temeraria relatio ẽ rõe ꝓpe exoneratiõis vꝭ nõ fcẽ iq̃sitiõis q̃ negociuꝫ instructũ nõ istruendũ dꝫ referri. ¶ Quarta ẽ relatio malicioſa q̃ fit ad delusionẽ certi ꝛ indubitati iuris: ista relatio non põt fieri. vt. l. q̃ ex relatiõe. C. de legi. cũ enim relatio fit sup certo ꝛ indubitato ñ est habẽdũ aliud consiliũ: ꝛ iõ si statutũ est q̃ debeat iudicari cum consilio sapientis illud dꝫ intelligi in casu dubio. nã in casu certo ꝛ indubitato ille q̃ petit et allegat se velle habere cõsiliũ sapiẽtis q̃ hoc dicit ꝓpter manifestã calũniaꝫ dꝫ a iudice repelli. hec per bal. i ocã. l. q̃ ex relatione. colũ. pe. C. de legibꝰ ¶ Utrũ grauatus ꝑ relatiõem põt appellare. vide. appellatio. q. q. c. ꝛ q̃ ibi scripsi sſr. v. relatiõe. ſ. q. d. Et vide q̃ scripsi sſr. v. ꝓbata. v. i. ꝛ ij.

¶ De forma aũt sentẽtie arbitri: vel ꝑmi decreti: aut diffinitiue: vel iudicis appellationis. vide. scriptura. ʒ. q. bb. bi. bk bl.

a ¶ Quarto q̃ro. q̃ndo ẽ ꝓ mulgãda. Dic q̃ cum iudex est plene de veritate facti informatus[a]. Sꝫ q̃ñ q̃ꝫ nõ req̃rit plene cẽ cognitio: vt cũ pupillo tã q̃ꝫ herede patris heredi tatẽ petẽte opponitur a possessore q̃ nõ est eius filiꝰ: tũc eniꝫ aliq̃liter de filiatiõe licet nõ plene ꝓbato mittet in possessionẽ bonorũ filiatiõis q̃sti one vsq̃ꝫ ī tẽpore puber tatis reseruata si hoc malit pupillꝰ aut eiꝰ tutor. ¶ Idem si mulieri bonorũ possessionẽ noie ventris petẽti opponit q̃ ñ erat legitia vxor: aut q̃ nõ ẽ pregnãs a viro. vel filio alimenta petẽti pater obiꝫcit q̃ nõ ẽ eiꝰ filius. q̃ in p̃dictis casibus sufficit probare aliq̃liter vt ꝑ litterã: vel petentis iuramentũ q̃ malicioſe nõ petit: sicut fit in ꝑmo decreto: aut in actiõe ad exhibendũ. ¶ Idẽ si opponẽs se executiõi dicit rẽ que per executorẽ distrahit fore suã ꝛ nõ cõdemnati: q̃ executor de plano cognoscet si ẽ opponẽtis: ꝛ si intelligit fore suã dimittit eã ꝛ capit aliã. ¶ Idẽ etiaꝫ cũ legatarius in die: vel sub cõditiõe ante diei vel conditiõis exist̃tiaꝫ petit fideiussorẽ sibi dari de soluẽdo adueniẽte die vl̃ conditiõe: ꝛ ps aduersꝰ dicit se nõ teneri q̃ malicioſe petit. tũc enim sufficit legatariũ vt ſ̃ iurare ꝛ sũmarie de hoc cognoscit. e. ti. l. vij. ¶ Et de materia istiꝰ q̃onis vide. ſ̃. ꝓria. q. a. b c. d.

¶ Et q̃ñq̃ꝫ dꝫ añ exceptionẽ ꝓnũciari[b]. reꝰ. ſ. q. c nõ nascit añ iudiciũ q̃ cuꝫ opponat ad ipm vt ipm ꝓuet nõ ẽ dare ꝓuatiõeꝫ añ habitũ: vbi gra si volo opponere q̃ libellꝰ ẽ ieptꝰ: ista dicit exceptio emergẽs: nã hoc nõ possũ opponere añ q̃ libellꝰ sit ꝓductꝰ. Itẽ si volo dicere q̃ aliq̃s ñ ꝓt eẽ ꝓcurator: ista dicitur q̃o emergẽs: ꝛ ipam nõ possum oppõere añ q̃ cõpareaꝫ ꝓcuratorio noie. Itez si dico testem ꝓductuꝫ nõ posse eẽ testẽ: ista ẽ exceptio emergẽs: q̃ non possum opponere añ q̃ ꝓducat eũ. Et lz iste exceptiones possint hẽre originẽ talẽ añ ꝓcessum tñ originem formaleꝫ assumũt ī processu ex ordine ꝓcessus. Incidentes vero q̃ones appellãt q̃ veniũt ad excludẽdã actionẽ itẽtataꝫ ꝛ opponũt ipi actiõi: q̃ exceptiones p̃nt hẽre originẽ causalẽ at q̃ formalẽ añ ipm ꝓcessũ: verbi gra exceptõ pacti ꝛ exceptio p̃scriptõis ꝛ hmõi. Nã iste exceptiões ẽt añ litẽ motã sũt ī eẽ ꝓducte. ꝛ elidũt etiã ipam añ q̃ ꝓponat. Queda sũt q̃ones mixte q̃ p̃nt oppõi ī forma emergẽtiũ ad excludẽdũ ꝓcessũ: ꝛ ī formã icidẽtiũ ad excludẽdũ actiõeꝫ: ꝛ iste diiudicãt ꝑm modũ ꝓponendi. vt. i. c. i. de litis cõtest. li. vj. Et ꝓt dari breuior theorica: q̃ emergẽs q̃o dicit il-

a ¶ Informatꝰ. Vide. j. e. ꝛ. q. c. ꝛ q̃ ibi scripsi sup. v non inquisita.

b ¶ Pronũciari. Utꝛ sſr icidẽti vl̃ emergẽti sit pnũciãdũ ꝛ ad euidẽtiã bꝰ q̃stiõis ẽ p̃mittẽdũ. q̃o ẽ dicere icidẽs: ꝛ q̃o ẽ dicere emergẽs q̃stio. rñdeo emergens

© Biblioteca Nacional de España

la q̃ cõcernit pcessũ. s. an pcedat. vel quo ordine vel an psone sint legitime. vel an sit dãda dilatio nec ne. hec q̃dẽ q̃ones examinãt seorsum a principali. incidẽtes vero dicũt ille ex quib⁹ pẽdet substantia vel effectus petitiõis vel actionis itẽtate Cõcor. h. in c. itellexim⁹ extra. de ordi. cogniti. His pmissis venio ad determinatiõnẽ q̃onis: ⁊ dico q̃ sup emergẽtib⁹ est pnũciãdum: ⁊ sunt determinãde per se. q̃d ergo si iudex pcedat obmissa pnũciatiõe: nũq̃d pcessus est nullꝰ: videt q̃ sic. vt nõ. glo. in l. arbitrio. ff. q̃ satisf. cogun. cõtrariũ videt q̃ obmissio hominis in emergẽtibus nõ reddat iudiciũ nullũ. Aut loq̃mur de incidentib⁹ q̃stionib⁹: ⁊ tunc refert. aut sapiũt impugnatiõem ⁊ quandã tacitaz recõuentiõz: ⁊ tũc est de eis pnũciãdũ. vt. ff. de adulter. l. ij. ℈. si publicus. Aut sapiũt simplicẽ defensiõez. ⁊ tũc aut loq̃mur an sit pnũciandũ de necessitate: an vtrũ põt pnũciare de potẽtialitate. primo casu nõ oportet pnũciari expsse: quia tacite decidunt vna cum principali. vt. l. pe. C. de ordi. iudi. Scõdo casu refert: aut interlocutoria lata sup tali incidẽti totũ negociũ diffiniret ⁊ nõ pt ferri: q̃ nõ interloquẽdo ℈ diffiniẽdo decidi oportet cãz principalẽ. vt. C. comi. epis. l. fi. Aut nõ determinat totũ negociũ: ⁊ tũc valet q̃ adhuc expectat pꝰ se diffinitiuã. vt. ff. de mino. l. intra vtile. ⁊ non facio vim an in incidẽtib⁹ vel emergẽtib⁹ sit lis cõtestata nec ne. Quia in incidẽtib⁹ ⁊ emergentibus proprie nulla fit litis cõtestatio: ⁊ q̃ interlocutoria nõ desiderat cõtestatiõem. de istis per bal. in l. addite. colũ. pe. ⁊ fi. C. de ordi. iudi. Quero an decisa principali q̃one sit tacite decisa q̃o incidẽs. dicas aut sniam lata in principali piudicat i ista incidẽti: tũc tacite est decisa. vt. ff. de cõpen. l. q̃ in diẽ. ℈. si rõem. Aut nõ piudicat in incidẽti tũc nõ est tacite decisa. tũc autẽ preiudicat q̃n do ad positiõem vni⁹ necessario sequit exclusio alteri⁹. ℈ q̃ se cõpatiũt in effectu tunc recurratur ad dcm. ℈. si rõez. ⁊ ad. l. sinautẽ. ℈. fi. ff. de nego. gest. De quib⁹ per bal. in l. cũ ciuili. C. de ordi. iudi.

a ¶ Quinto q̃ro: an sentẽtia põt emẽdari⁹ de interlocutoria. Vide supra. 2 q. a. Sentẽtiã autẽ diffinitiuã nõ põt proferens mutare. Sed si de fructibus: aut expensis q̃ sunt accessoria pdemnare obmisit: vel minus aut pl⁹ debito de eis pronuncia uit: potest de eis iudicare: vel etiam iudicatum mutare eadem die qua diffinitiuam pmulgauit

a ¶ Emẽdari. Nemo pt suã vel antecessoz sniaz reuocare vt pdixi. ⁊ si reuocat nõ ẽ appellare necẽ Casus ẽ bal. in l. neq̃ suã. C. sente. rescin. nõ po. ⁊ hoc in diffinitiua snia: ℈ sec⁹ in interlocutoria q̃ indistincte pt reuocari iurisdictiõe nõ cõsũpta De q̃ vide etiã q̃ scripsi. s. e. 2. q. ff. v. emendari. Et de hac appellatõe vide. s. e. v. cũ q̃rit. in. vsi. quero an ab ipa. ¶ Quero vtz p euidentiã facti vel p notoriũ q̃d est ꝓprie in rebus pmanẽtib⁹ possit snia reprobari sine appellatiõe. videt q̃ nõ p glo. l. vltie ff. de i lite iurã. ar. cõtra. ff. de iterro. ac. l. cõfessiõib⁹. ¶ Quero nunq̃d iudex pt reuocare cõdẽnatoriã expẽsarũ. dicit Inno cẽ. q̃ sic. ℈. factã añ diffinitiuam ⁊ añ ipsam diffinitiuã. extra. de sen. excõ. c. sacro. i fi. alij dicũt cõtra: q̃ ex ea pꝰ decẽ dies oritur actio in factũ: ⁊ q̃si q̃ nõ appellat videtur cõsẽtire. vt. C. quo ⁊ qñ iu. l. ab eo. Et vide que circa hoc scripsi. expẽse. ℈. q. a. ff. v. cõdẽnari. v. iudex pt. ¶ Quero an iudex errorẽ suũ pt diffinitiuam suã reuocare nemine petẽte. rñdeo sic. vt ex. de accusa. c. q̃liter. Quero si iudex verecũdat reuocare: vtz possit in exequẽdo supsedere. rñdeo sic: vt inuit Inno. in. c. fi. ad fi. extra q̃ me. cau. Quero si iudex nõ vult reuocare interlocutoriã minꝰ bene latã: vtrum possit ab hac appellari. rñdeo nõ: ex hoc capite q̃ nõ reuocat: ℈ ex alio capite q̃ grauat sic ℈z infra decem dies a die grauatiõis si grauat verbo: seo si grauauit ⁊ grauat facto vt per carcerẽ: ⁊ tũc sp pt appellari q̃ quotidie grauat cũ hoc sit grauamẽ facti pmanẽtis. ℈z si grauat verbo ⁊ factũ venit p modũ executiõis verbi inspicio iniciũ q̃ interlocut⁹ ẽ ⁊ in de cõputo appellatiõis momẽtũ: q̃ factũ est executio prioris snie interlocutorie. ar. eoz̃ q̃ no. ff. q̃ me. cau. l. si cũ excipit. ℈. hec aũt actio. Et vide q̃ circa hoc scripsi. appellatio. 3. q. a. ff. v. nõ appellat. v. nota generale. in. vsi. q̃ro an liceat appellare. ⁊. v. seqẽ. ¶ Quero q̃d si reuocat sniam diffinitiuã de cõsensu ptiũ. rñdeo nõ vz reuocatio: q̃ nõ hz in se ordinẽ iudicij. vt no. C. de trãsac. l. si diuersa. de pdictis p bal. i dcã. l. neq̃ suã. Quero an iudex possit interpretari mẽtẽ suã in verbis eq̃uocis. glo. in. l. ea que C. comi. epis. dicit q̃ sic sedẽdo p tribunali ⁊ citatis partib⁹. vide. s. v. ꝓpio. in. vsi. quero qñ fit ⁊ eo durãte in officio. Pone ergo q̃ iudex pnũciauit rẽ ⁊ actorẽ ptinere: nũq̃d pt interptari iure domini: ⁊ sic p actore vel iure possessiõis ⁊ sic minꝰ preiudicãdo reo. rñdeo q̃ nõ: q̃ hec facultas respicit substãtialia. ⁊ ista interpretatio eẽt subuertere ius alteri⁹. Itẽ iudex nõ põt interpretari libellũ: q̃ eẽt interpretari scm̃ alienũ. vt no. ff. de rei vẽdi. l. idẽ põponius scribit. Itẽ nõ põt interpretari mẽtẽ testiũ. vt extra. de ꝓbati. c. in pũtia. nisi p afflictũ attestationuz reducẽdo eos ad ꝯcordiã. vt extra. de testi. c. cũ tu filij

© Biblioteca Nacional de España

Itē nō ꝓt interpretari v̄ba ꝓcise significatiōis. vt.ff dele.iij.l.ille aut ille.§. cū in verbis. Quid si dixit: ita cōdēno ticiū ⁊ sepū: ⁊ quēlibet eoꝝ nec adijciat i solidū: vtr̄ poterit interp̄tari qđ ꝓ parte. Dicas ꝙ sic. vt nō.ff.mā.l.creditor. Et scias ꝙ extranee interp̄tatōes non valent. Itē hec demū valent q̄ exponunt ⁊ nō perimunt qđ dictum vel scriptū ē. vt extra.de accusati.c. cum dilecti. de prędictis per bal. in dicta.l. ea que. ¶ Cum quer̄ quam sententiam iudex potest interpretari. Dicas ꝙ sui delegati. vt l.duo.ff de re iudi. ⁊ etiā sui defuncti prędecessoris: ⁊ etiam suam ꝓpriā sentētiā. vt glo. in.l.ab executore.ff.de appellati. Et hoc intelligas esse verū in iudicibus ordinariis ⁊ habētibus merū imperiū: secus in minoribus iudicibus. ¶ Quero quam interpretatiōem potest facere de sententia sua iudex: cum interpretatio sumatur multis modis. Rñdeo quandoq; interpretatio sumitur ꝓ correctione totali: ⁊ istud non p̄t facere nisi solus princeps. vt.l.iij.i fi.ff.de questi. ⁊.l.iudex. ff.de re iudi. Vide infra.e.v̄.nemo potest. eadem ratione non potest etiam abrogare in partem. vt.l.licet.C.de mino. Quandoq; interpretatio ponit̄ ꝓ extensione. ⁊ istud non potest facere iudex nisi circa accessoria ipsa die. vt.l.paulus.ff.de re iudi. Quandoq; interpretatio ponitur ꝓ congrua verborum ⁊ orationis expositione. ⁊ istam interpretationē potest facere iudex. vt dicta.l.ab executore. quia tunc nihil de nouo facit sed factum declarat. exemplum: iudex pnunciat aliquem violentiā cōmisisse: poterit postea declarare vtrum intellexerit de violentia publica vel priuata. Item si iudex damnat ad centum: nec dixit de qua pecunia: licet in dubio intelligatur de minori cum poterit interpretari iudex de qua sensit. Item si condemnauit ticium filium sempronij: et reperiuntur duo ticij: poterit declarare de quo sensit. Sed si vellet facere interpretationem vnā penitus extraneam: vt in exemplo posito ī glo. dicte.l.ab executore.ſ.si condemnauit in nouem boues: ⁊ ipse vult declarare nomen bouum: nō ꝓt hoc facere. Item si verba essent omnino clara ⁊ ipse vellet aliter interp̄tari non admitteret. Quero q̄ndo fit hec interpretatio: an debet ps citari. vide i fra.v̄. proximo.in prin. puto ꝙ sic: alie tamē solēnitates nō requirunt q̄ requiruntur in sententia Quero: an ab ipsa interp̄tatiōe posit appellari Dic ꝙ potest appellari ab iniq̄ interpretatiōe Vide.j.e.v̄. nemo p̄t. i prin. ¶ Quero qualiter iniquitas interpretationis sententie possit probari seu apparere. Dic ꝙ potest apparere ex multis. primo ex his que gesta ⁊ probata sunt. vt dicit glo.in dicta.l.ab executore. Item ex qualitate rei. exemplū: iudex condēnauit in decem libras ꝓ precio talis libri postea interpretauit ꝙ intellexit de decem libris bonorum grossorum: certe ex libri qualitate poterit apparere equitas vel iniquitas interpretationis. Item si iudex me condemnauit in decē libras pro salario aduocati: ⁊ postea interpretat̄ de decem libris grossis ex qualitate facti ⁊ facundia aduocati ⁊ cōsuetudine fori apparet iniq̄tas vel eq̄tas interpretātis. De p̄dictis per bar.i dicta.l.ab executore.ff.de appellati. ⁊ consul.

a ¶ Dūtaxat. Nūq̄d iudex in sīa p̄t sibi reseruare cōdēnatiōem fructuū. Vide.fruct⁹.i.q.a.ſr.v̄.restituere. v̄. q̄ro nunq̄d.

b ¶ Soluēdo. vide q̄ scripsi. solutō. 7.q.i fi.ſr.v̄.

c ¶ primā. Et pleni⁹ scripsi.j.7.q.b.ſr (luit.

a ¶ Dūtaxat. Verba autē sēntie mutare p̄t q̄ncū q̄: dū tñ sensus non mutet. e.ti.l.iij.

b ¶ Condēnatus tamē ad penā pecuniariā regi applicandam: si nō est soluendo[b] p̄t iudex p̄cāz sniam reuocando eū absoluere. Itē si sit lata absente vna pte citata p̄t reuocari: ⁊ vtriusq; ptis rationes audiri si ps absens veniat iudice sedente ꝓ tribunali: nisi cuz citabatur dixit se nō vēturū: qz licet tunc sic veniat nō reuocat̄ sed p̄t appellari. e.ti..l.iiij.appellatio. 3.q.b.

c ¶ Item licet nō valet sēntentia contra primā[c] appellatione non suspēsaz Si tamē in prima lata fuerit partibus cōtendēti/bus iudex nō fuisse promulgatā pnunciet remanet prima inualida.

¶ Itez in causa matrimoniali potest probato errore facti iterum pnunciari. Idem si per falsos testes: aut instrumēta: seu dono infra viginti ānos probetur prima lata: et oportet tunc probari ꝙ iudex illoruz pretextu ꝓ nunciauerat. Itez si per iuramentum a iudice delatum pars iurans obti

© Biblioteca Nacional de España

ꝟ. primã. Et sc̃m hanc. l. partite intellige. iuramentum. 7. q. b. et que ibi scripsi super. ꝟ. Secundum.

a ¶ Perpetuo. Quando sententia nõ continet tẽpus est perpetua: sed quãdo in sentẽtia fit mentio tẽporis: q; iudex dicit interdico tibi ad tempus: tũc dico q; nomẽ temporis in sententia absolute ꝓbatum intelligitur de longo tpe. i. de cennio. Sed si snia continet tẽp⁹ certorum annorũ mẽsiũ vel dierum: tũc eatenus durat sententia quaten⁹ sumus infra illud tempus sed post tẽpus ipso iure expirat. Sed pone legatus de latere ponit in quadam ecclesia interdictum: nec exprimit tempus: nũquid eo reuocato a legatione durat interdictũ. Dic q; nõ: quia interdictum magis accedit interlocutorie q̃ diffinitiue: cum sit reuocabile. Idem dico si legat⁹ de latere ponit aliq̃ ex cõfinia ex mera sua auctoritate nõ cognitionaliter per modum diffinitiue: quia statim q̃ ẽ reuocat⁹ expirant cõfinia. Idẽ dico ecõtra: dñs sabinẽsis dederat licentiam quibusdã bannitis marchi q; ipsi possint reuerti: nõ tamẽ rebãdiẽdo eos. nam ista licẽtia nõ durat post mortẽ dicti dñi sabinẽsis. Item vbicũq; apponũt ista verba ad nostrũ bñplacitũ vl̃ ad nostrã voluntatẽ nunq̃ durat dispositum finito officio. vt de hoc plene notat bar. ff. de verbo. obli. l. cẽtesimis. Sz sec⁹ in sentẽtia lata rõe contumacie cui⁹ natura est causa tam diu durare q̃ diu durat cõtumacia. Et ideo bãnũ quod fertur ex cõtumacia bãnito legitimo tpe cõparẽte redditur ad simplicem citatiõem: nec amplius dicit iste bãnitus. Et vide que scripsi. pena. 6. q. a. fr̃ ꝟ. fregit. ꝟ. Item si iudex. Utrũ sẽtẽtia de capiendo durat in tempus successoris. Videtur q; sic. et pro hoc est glo. ff. de iurisdi. o. iudi. l. 7 quia. Et

nuit per sententiã põt ipsa pretextu instrumentorũ postea reptorũ retractari. e. ti. l. xiij. Vide infra. 6. q. c. 7. iuramentuz 7. q. b.

a ¶ Sexto quero. quis est sententie effectus. In ꝓmis per eam imponit⁹ finis controuersie: 7 quilibet ius suum consequit⁹ e. ti. l. ij.

b ¶ Est enim si transit in rẽ iudicatã perpetuo[a] a ptibus obseruanda. Si tamen reus quia rem petitam amisit in extimatio-

nem condemnatus eam post solutionem in potestate reperiat actoris potest ab eo extimationem solutam repetere: vel si nondum satisfecerit solutionem recusare. ¶ Itẽ error calculi[b] a partibus prouenies sententiã nõ rescindit. sed si in sententia manifest⁹ sit error calculi non valet sententia in ea quantitate in qua est error. 3. parti. ti. xxij. l. xix.

c ¶ In alia autem tenet nec rescindit⁹ ꝓtextu instru-

bar. ff. de acqui. re. posse. l. fundi. ℈. i. Tu dicas q; interlocutoria de mittendo aliquẽ in possessionẽ vl̃ capiẽdo nõ exprimat: q; nõ ptinet ad solã iudicis auctoritatẽ sed ad ius ptis. Cõmissio tamen que fit nũcio de executiõe facti forte expirat q; exprimat mandatum nũcij re integra mortuo vel quasi mortuo mandãte. et bar. in dicta. l. fundi videt⁹ tenere q; nõ sit necesse reuocari cõmissiones. ℈z dicas q; cauti⁹ est q; fiat reuocatõ cõmissionis seu mãdati. De predictis per bal. in l. cuz a prefecto C. de postulan. Et an tale mandatũ seu sententia de exequẽdo durat post iudicis mortẽ seu remotiõem. h. i. c qm̃ abbas. De offi. dele. di. i. in fi. ꝟ. si queris õ quarto. Et vide licentia. Et sententia que transit in rẽ iudicatã ꝓ veritate accipitur. vt. regula. 2. q. regula. 31. de quo vide latius in. c. in presentia. de renũci. 7 in. c. bone. de electi. 7 vtrobiq; per Jo. an.

b ¶ Calculi. An snia q̃ obtinet exp̃ssũ errorẽ calculi sit totaliter nulla. An vero sit aliq̃ eatenus q̃tenus nõ est error. Dicas q; in diuersis capitulis põt sentẽtia in vno valere 7 in alio nõ: sed super eodez capitulo sentẽtia in totũ erit nulla. bene tamẽ cõcedo q; si ab ista sentẽtia appellet⁹ debebit ista sentẽtia reformari: nõ q; in parte conformetur 7 in parte reformet⁹. sed quia iudex appellatiõis cõdẽnabit in cõdẽnãdis 7 absoluet in absoluẽdis. Quero an trãsactio reuocetur per errorem calculi. Dicas q; rescinditur quatenus est erratũ. 7 idem in quolibet contractu. De quo p bal. in l. i. C. de erro. cal. 7 vide ibi glo. 7 cy. 7 glo. C. de re iudi. l. ij. ¶ Error calculi nõ viciat sententiã. vt est casus in. l. res iudicata. C. de re iudi. Et hoc in errore tacito. s. q; nõ est expressus in sentẽtia secus si error in sentẽtia sit expressus. vt refert bal. in l. i. C. de erro. calcu. Quero quid si error est express⁹ in verbis enũciatiuis: 7 nõ in verbis dispositiuis: vbi gratia dixit iudex quia est ꝓbatũ q; a. 7 b. condẽno qui testes in actis deponunt se nihil scire: nũq̃

© Biblioteca Nacional de España

ista sentẽtia valeat. Inno. dicit ꝙ sic: quia etiaꝫ sine vllo teste lata valet. Idẽ dico si iudex dixerit sic: qz decẽ ꝛ quinqꝫ faciũt viginti: ꝛ ideo cõdẽno te ī quindecim petitis. Nã licet ista sentẽtia videaꝫ abusiua tamẽ valet: quia error est expressus in verbis enũciatiuis emissis p modũ imptinẽtis cause: tamẽ verba dispositiua nõ apparent erronea. Dic vt dicit bal. in dcã l. i. C. ỏ erro. calcu. Quero: si iudex dixit ꝙ inuenio te gestorem

mentoꝝ postea reptoꝝ nisi contra regẽ vel eius procuratoreꝫ sit lata: qz tunc potest infra trienniũ rescindi: vel etiã postea quandocũqꝫ si de ꝓ

curatoris regis dolo probetur: vel de alio dolo propter quem lata fuerit. Vel si sit lata propter iuramentum: de quo supra proxima. q. in fine.

tenere in decem ꝛ quinqꝫ que faciunt viginti: ꝛ ideo cõdemno te in viginti: vtrũ valeat sententia in quindecim. glo. in l. res iudicata. C. de re iudi. dicit ꝙ sic quia de tanto ꝓnũciat q̃ de pl' ꝓnũciat: dũmodo iudex habeat iurisdictõem sup maiori sũma: alꝫ nõ vz. Quid ecõtra si iudex nõ ꝓnũciat de toto sed de pte: verbi gra. petita sunt decẽ ꝛ iudex cõdemnat in quinqꝫ ꝛ de alijs tacet: nũquid valet sententia in quinqꝫ. glo. dicit ꝙ sic. scõm hugo. intellige nisi appellatur secus secundum alios. istam vltimã opinionẽ tenet glo. in l. apud celsum. ℣. Itez queritur. ff. de excep. do. ꝛ bene in sententia cõdemnatoria. ꝛ idez in absolutoria ab obseruatione iudicij: sed in arbitro nõ vz licet quãdo sunt plura capitula distincta valeat super illo super quo prononciatum est. De quib' per bal. in dicta l. res iudicata. C. de re iudi. Vide. arbiter. 4. q. d. super. ỏ. vna sententia. ¶ Sed circa ꝓdictam questiõem cum queris. Cõputatio facta a tabularijs seu calculatoribus vim sentẽtie non habet quo ad condemnatiõem vel absolutiõem nisi per iudicem cõfirmetur. Casus est bar. in l. instar. C. de iure fis. li. x. ¶ Quero quid est computatio. ꝛ dic vt ī glo. dicte l. instar. Quero vtrum predicta l. instar. habeat locum in cõputatione iuridica ꝛ vere facta. Respõdeo aut cõputatio est facta ab eo ad cuius officiũ nõ spectabat: ꝛ tunc sine dubio nõ habet vim sentẽtie: itẽ nullum effectum. vt. C. si a nõ cõpe. iudi. l. si ab eo. aut est facta ab eo ad cuius officiũ spectat: ꝛ tunc nõ habet vim sentẽtie vt mereatur execationem vel pariat exceptionem rei iudicate: ſz valet quo ad aliud. primo quia ex tali computatiõe assignata iudici potest iudex procedere contra illuz assignatum debitorem nisi ille assignatus doceat computatiõem erroneã ꝛ se legitime defendat. habet etiam alium effectum ꝙ si aliquis vult retractare computatiõem respectu erroris habiti in computatione hoc potest facere vsqꝫ ad triginta annos tantum: et sic post triginta annos habet vim sentẽtie. Aut q̃s vult retractare calculationem ratione gratie adhibite in ea: vt quia calculator admisit aliquam exceptionem quam admittere nõ debebat: vel computabat introitum quem computare non debebat tunc potest retractare vsqꝫ ad decem vel viginti annos secũdum distinctionem posita in l. in omnibus. ℣. i. ff. de diuer. ꝛ tempo. pres. ꝛ dic p' illa tempora habet vim rei iudicate. sed si fuisset deducta in sententiaz iudicis stati haberet effectũ suum. Quero vtrũ predicta l. instar habeat locum in officialibus aliarũ ciuitatuz sicut in fisco. Et dicas ꝙ sic ex glo. in dicta l. instar. in fi. ꝛ supra in Rca. q̃ dicit ꝙ dicta l. instar continet ius commune. Vt igitur hoc declarem sciendũ est ꝙ ciuitates q̃tum ad ꝓpositum spectat habeat officiales triplici generis: quidam enim sunt calculatores ꝛ reuisores rationum tãtum: ꝛ tunc quid eorum calculatio operetur dictum est supra. Quidam sunt iudices seu sindicatores qui habent eos condemnare vl' absoluere ꝛ tunc quid operetur eorũ sententia dictum ẽ supra. Quidaz sunt administratores vt priores cõsules seu anciani secũdum diuersitatem locoꝝ. et istorũ decisio seu cõputatio q̃d operẽ hẽs tex. i. l. presens. C. de transacti. Quero q̃d de cõputatione facta inter priuatos. Respondeo q̃qꝫ inter ꝑuatos erat lis: ꝛ calculator erat positus a iudice inter eos: tũc talis calculatio valet ꝛ plenã ꝓbatiõem facit. posset tñ ꝓtextu erroris officio iudicis cõmittẽtis retractari vsqꝫ ad sniam. Si vero cõputatio est facta ab ipsis partibus tũc aduertenda sunt verba insinuationis. si quidẽ cõtinẽt calculatiõem tm̃: ꝛ respectu erroris põt q̃cunqꝫ retractari. vt. l. i. C. de erro. cal. Si vero cõtineret pactum vel trãsactiõem generalẽ seu specialẽ tũc faceret ꝓiudiciũ. vt. C. de trãsac. l. si q̃dẽ. De predictis per bar. in dcã. l. instar. C. de iure fis. li. x.

a ¶ Repertoriũ. Sentẽtia lata non retractatur ꝓtextu instrumentoꝝ de nouo repertoꝝ. vt ẽ casus in. l. sub pretextu. C. de re iudi. tamen sec' est in causa publica vel fiscali: nam retractari ꝓt per simplicem querelam vsqꝫ ad trienniũ continuũ. ꝛ etiam postea si preuaricatio arguatur vt ibi: ꝛ in hac. l. ꝓtite. ꝛ glo. in dicta. l. sub pretextu. dicit idẽ in cã ecclesie: ꝛ idẽ dicit in cã pupillari. sed in q̃rto anno oportet restitutiõem petere. Sz si ps obtinẽs p' sniam cõfitet solutionẽ esse fcãm tũc licet nõ ꝓtextu instrumẽti de nouo repti: tñ ratiõe illi' cõfessiõis põt fieri repetitio. vt notat Inno. i. c. qz plerice. extra. de imuni. eccle.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Item prodest sñia vel nocet cuilibet legitio successori: nec cassat' morte principis: aut alterius iudicantis. Et ex ea oritur actio que durat triginta ānis ꝛ exceptō ppetua. e. ti. l. xix. iuramētū. 7. q. b

o ¶ Sed cōtra possessorez lata qui pro domino rē non tenebat nō preiudicat domino. Nec lata ꝓ tra coheredez coheredi licet de alteri⁹ litigio nō ignoret. Nec prodest coheredi lata pro coherede. Sed si est lata contra vnū ex duobus reis stipulandi alij nocet. Idez si sciente creditore debitor sup dominio pigneris ab alio cōuento vincantur: quia nocet creditori: teneturqꝫ victori pignus restituere. ꝛ idez si anteqꝫ pignori daret fuit victus. sed si post pignoris constitutiōem conueniatur ꝛ vincatur non nocet creditori ignorāti Itē lata ꝓtra socerꝫ soccꝫ aut vxorē super re in dotem data sciente genero e ꝛ nō cōtradicente p̄iudicat sibi. Idez si emptore sciēte vēditor sup re vēdita litiget ꝛ succumbat. Itē si seruus de statu seu conditiōe dño sciēte ab alio q̄stiōez pass⁹ sit liberū se asserēs ois sup hoc sñia lata dicendo q̄ erat seruus petētis: vel liber p̄iudicat dño: nec āmodo p̄t eū i seruuz petere. Idē de liberto: vl' vasallo. Itē sñia lata ꝓtra patrē determinās quē eē filiū ei⁹ p̄iudicat ēt ꝓsāguineis ēt si nō affuerūt i iudicio quo ad successiōez ꝓsāguinitatis iure. Idez ecōtra filio p̄ez denegāte si p̄ri obtinuerit. Itez sñia ꝓ filio exheredato cōtra p̄scriptos heredes lata p̄iudicat ēt legatariis. Itē sñia ꝓ accāto crimialiter absolutoria p̄iudicat ceteris qz nō poterūt eū āmō de illo crimine accāre: nisi de accāto ris ꝓclusiōe ꝓbetur. Et qđ dcm̄ ē i accātiōe idē ē i actiōe populari⁹ sicut operis noui i re vniuersitatis a ꝓuato fci vl' i via publica aut flūine. e. ti. l

e ¶ Itē ꝓdest sñia vl' (xij nocet ei ꝓ quo fert: vl' ꝓtra quē fert ꝛ ei⁹ successorib⁹ etiā singularib⁹ⁿ.

ꝛ i. c. frnitatis. de fri. ꝛ male. Quero q̄d iuris si actor sciēter petiit debitū solutū ꝛ quia reus non potuit probare extitit cōdemnat⁹. rñdeo si nōdū solvit ex cōdēnatione hēt perceptiōez recōpensationis. si autē soluit cōdicet qđ p̄mo soluerat. ita dicit glo. notabilis in p̄ma glo. in. l iulianus. ff. de cōdi. inde. licz bar. tenet ꝯtrarium in. l. si filio. ff. de cōdi. sine causa. ꝛ cy. in. l i. C. de condi. indebi. ꝛ dicit bal. in l. pecūie. C. de condi. in de. colū. iij. q̄ ei q̄ post sñiam cōdēnatoriam reperit instrumētū solutionis remediū ē ei agere p actiōez in factum licet nō p cōditionē indebiti nisi i agente ei⁹ ad

lo modo: quia actor non tenetur facere mentionez de exceptione. sed quando petit debitū solutuz falso egit: ꝛ tenet' crimine stelionatus. Et qđ dcm̄ est q̄ sētētia lata non retractetur pretextu instrumentoꝝ de nouo reptoruz: hoc debet itelligi nisi instrumētum de nouo repertū redargueret sñiam de nl' litate vt q̄ sententia cōtra sententiā. De p̄dictis per bal. in dicta. l. sub pretextu. C. ò reiudi.

a ¶ Populari. vi de. actor. 2. q. ii super. v. petere

b ¶ Singularib⁹ Q̄ sētētia facit ius quo ad omnes que req̄rant'. Respondeo q̄ttuor debent cōcurrere vnū in p̄cipio cause: scz q̄ ibi sit legitimus cōtradictor. vt. l. cum non iusto. C. de collu. dote. secūdū est necessariū in processu: scz q̄ defendat causaz ꝛ sit p̄sens: alias poti⁹ ex sua cōtumacia videtur damnat⁹ q̄ uersario fuit cum tūc ex ista obreptiōe seu dolo tenet' etiam crimine stellionat⁹. Sz pone: creditor sciens se fecisse pactū de nō petēdo agit ꝛ obtinuit: postea cōpertum est instrumētū pacti de non petēdo: qualiter cōsulitur reo. Dicas q̄ nl' quia haberet malā causam. ꝛ ideo alijs nō noceret. in. l. qui repudiatis. ff. cum cōtra. ff. de inoffi. testa. tercium est necessariū in sñia. s. vt feratur declaratiue. vt. l. ingeniū. ff. de sta. homi. quartū est necessariū post sententiā scz vt non detegatur conclusio.

© Biblioteca Nacional de España

Quintū est necessarium: scilicet q̄ sit talis nam cause que omnibus preiudicet. Sextū est necessariuz q̄ causa sit ordinaria ⁊ agatur principaliter per se: que enim incidenter deciduntur ius non faciunt nec interlocutoria que potest cōtrario imperio reuocari. Et que sunt sententie illius nature de qua dixi scilicet q̄ faciunt ius quo ad omnes. Respōdeo sententia q̄ irrogat infamiam quia ē quedam lepra: sententia deportationis que ē q̄dam mors: sententia excōmunicationis quia priuat a consortio sicut fetidus cadauer: sententia exilij siue bāni publici quia respublica non diuidit se: sētentia in agiōe popularī quia nō potest peti fieri nisi semel: sētentia lata sup collusione: sententia lata p̄o matrimonio inter virum ⁊ vxorem: sententia lata sup patria potestate: vl̄ q̄ filius s.t legitimus: ⁊ hoc q̄n do inter patrez ⁊ filiū ferr̄: secꝰ si inter alios: sētentia lata sup iure eligendi cōtra electores electo patiente: q̄ causa cōmunis est: sententia lata super etate. Item vbicunq̄ tractatur de conditione persone sententia afficiens personam facit ius inter omnes. vt si queratur: sit laicus vel clericus sit istius originis vel illius. De quibus per bal.in.l.res inter.colum. secūda.C.qui res iudi.non no. vt ibi per bal.in columna. iiij.

a ¶ Prodest. vide que scripsi.appellatio.3.q.d. ſr pdest.v.aliqñ est. in.vsi. quero duo minores.

b ¶ Appellauerit. Vide que scripsi.appellatio.3. q.d. super. v. prodest.

c ¶ Nulla. Qñ cassat sententia in dubio non dicūtur cassari acta: et hoc verum quando cassatur sentētia vicio sētentie: secꝰ si vicio actoruz qō q̄ erratuz erat i causa.bal. in.l.si vr p̄ponis. i.iij colum. C. quo. ⁊ quādo iu. pro. de sen. et vide ibi glo. ¶ An sentētia lata per metū sit ipso iure nulla.dicas aut sentētia fertur in metu aut propter metū. p̄mo casu valet: glo.in.l.arbiter.C. de sen.ex peri. reci. Unde si quis i rumore populi: vel in tēpestate maris fert sententiaz secūdum motuz animi destinatum ⁊ nō cōcessi effi

¶ Et si vnus ex socijs p̄uio communi seruitutez deberi dicens obtineat prodest[a] et ceteris socijs sed non nocet si succumbat: quia in eoruz est potestate ratificare: vel nō gesta per sociū absq̄ mādato. ¶ Item si vnus ex pluribus socijs condemnatis appellet et obtineat ceteris prodest sententia prime reuocatoria: siue omnes siue vnus obtinens appellauerit[b]. Item absoluto ab accusatione adultero: adultera nō potest accusari. ſz eo condemnato non est ipsa condēnata: immo de nouo est ipsa accusanda Cod̄ ti.l.xxj. adulteriū 4. q.c. appellatio. 3. q̄stione.d.

¶ Quādo stat̄ sententie arbitri. arbiter. 4. quēstione. a.

¶ Itez confessio erronea non reuocatur post sententiam. aduocatus. 5. q̄stione.a. cōfessio.5.q.

¶ Itē quandoq̄ est tante auctoritatis sicut iuramentum: quandoq̄ maioris: quandoq̄ minoris. de quo.iuramentū. 7.q.a.b.i. ⁊ supra. 5.q.i fi.⁊.6.q.a.

¶ Item tollit priuilegiū. priuilegium.9.q.a.

¶ Firmat consuetudinez Consuetudo.4.q.a.

¶ Per eam constituitur patria potestas. patria/ potestas. 2.q.

¶ Item post sententiam nō potest de crimine capitali damnatus donare. donatio.2.q.

¶ Item facit preferri personalem creditorem cōsimili creditori. solutio. 4.q̄stione.

¶ Irrogat infamiaz: vel abolet. de quo.infamia 3.q.⁊.4.

¶ Item sententia p̄ veritate accipitur. regula.2. q.regula.31.

¶ Vide aliū effectū.exe/ cutio.3.q.a.

a ¶ Septimo quero. que sententia est nulla[c]. Dic q̄ lata contra naturam

cat est pronūciatio.ar. extra. de dona.cau.mor. l.ij. Secundo casu aut est metus qui nō cadit in constantē virū: ⁊ idē.aut cadit in cōstantez ⁊ hominē robustū.tūc aut cogit̄ per metū p̄nūciare aut sic pronūciare. Primo casu valet. ff.de arbi.

© Biblioteca Nacional de España

l.tercio. ℔.i. Uel dic idem qđ in sequenti casu si precise nolebat pronũciare: ⁊ sic nõ erat alias facturus. In secundo casu in spiritualibus sententia ipso iure nõ tenet. vt in.c.i. ℔ me.cau li.vj. In temporalibus tenet sed obstat conceptio.ar. ff. de dolo.l i.⁊.vj. q.i. c. quattuor Uide q̃ scripsi. tiranus v. nota ℔.i vsi. sed pone. ⁊ hoc quando metus infertur executioni iurisdictionis: secus si in collatione iurisdictionis: quia tunc ipso iure non valet. vt. ff. ꝺ iudi. l.ij. ℔.i. Uide que scripsi infra. v. sequen.

puta cum maior etate p nunciatur filiꝰ minoris.

¶ pone iudex habet arbitrium inferendi plures penas tam pecuniarias q̃ corporales: modo metus sibi infertur vt obmissis pecuniarijs eligat de corporalibus quã vult: queritur an valeat. Dicas ℔ non: quia abscissum fuit sibi arbitrium quod esse non debet. De quibus per bal.in.l.arbiter.colum.iij. C. de sen.ex.peri.reci. ¶ Sententia obmisso procuratore lata contra dominum q̃ in iudicio non fuit ipso iure non tenet. Laſ est bal.in.l.i.C. de sen.⁊ inter.om.iudi. Et ipse bal. in.l.procuratoribus. C. de procura. dicit ℔ si dominꝰ est citatus ad sententiam ⁊ nõ procurator ℔ non valet sententia lata in dñm absentez. si tamẽ procurator esset monitus ℔ faceret comparere principalem ad sententiam audiendam: tunc bene valeret sententia neutro comparente: qđ intelligit seruata forma.l. i. C. de sen.⁊ inter. om. ¶ Quero: iudex mandauit ℔ citetur procurator si inueniatur: als citetur dominꝰ ad sententiã audiendam: nunquid non inuento procuratore poterit condemnari dominus citatus. Respondeo sic. ff. de nego. gest. l. liberto. ℔.fi. per bar. ⁊ lxiij. di. c. erratiua. per archi. ¶ Quero cũ glo. in dcã. l.i. pone ℔ dominus fuit litem contestatus ⁊ iurauit de calumnia: deinde ꝺstituit ꝓcuratorẽ qui actitauit reliquũ processum vsq; ad sententiam exclusiue: modo quæritur quis debeat citari ad sententiam: vtrum dominꝰ vel procurator: ⁊ i quez sententia ferri debet: vtrum in dominũ: an in ꝓcuratorẽ. glo. in dicta.l.i. dicit ℔ de consuetudine vterq; condemnetur. Itez ber. extra. de electi. c. querelam. ⁊ ratio est quia vterq; est particeps litis. Sed tu dicas ℔ procurator. ⁊ bal. in.l. nihil arbitramur. C. de procu. allegando glo. in dicta l. arbitramur. dicit etiam ℔ procurator interueniens post litem contestatam debet damnari: et hoc in omnibus casibus in quibus verba sentẽtie possunt adaptari procuratori: secus vbi non possunt adaptari: vt in causa criminali ⁊ matrimoniali. ⁊ dicit ℔ predicta glo. est vera vbi procurator fecit aliquem actum ante sententiam: alias. vide. citatio. 3. q. a. ff. v. q̃liter. v. itẽ si ꝓcurator. Quero qđ si i tota lite fuerũt dñs ⁊ procurator sil̃ sz i snia solꝰ dñs vel solꝰ ꝓcurator fuit citatꝰ: an valet snia. dic ℔ sic. Quero cũ dcã. l.i. loq̃t i absoluto ria: qđ i ꝺdẽnatoria. dic ℔ idẽ. vt glo. ff. manda. l. si

Aut lata ꝓtra iusd: vt cũ bõ liber pnũciat̃ seruꝰ:

vero nõ remũerãdi. ℔. mauriꝰ. ⁊ dicit bar. in.l. stipulatio. i pe. colũ. ff. de ver. obli. ℔ verba snie debẽt referri ad psonã ꝓcuratoris q̃ pses ẽ cum quo q̃si õhit̃. sz si eẽt actor aut curator aut silis: tũc sufficeret si vba ꝓtractꝰ vl̃ snie referrẽt̃ ad dñz: ⁊ hoc circa vba snie ꝺdẽnatorie vel absolutorie. vba vero executiua dicit ℔ pñt ꝺferri i psonã dñi: vt cõdẽna ticiũ tali ꝓcuratori ad dãdũ ⁊ soluẽdũ dño: ipsi enim ꝓcuratori nõ ẽ fiẽda solutio nisi habeat speciale mãdatũ. Quero: mortuo dño lite cõtestata q̃bꝰ verbis pnũciabit̃ õ ꝓcuratorẽ. si enim diceret̃ ꝓcuratorio noie ticij snia nõ valeret: qr hereditas iacẽs procuratorẽ nõ hz. Dic iudex nõ ꝑt vti vbis ieptis. sed ꝺz dicere cõdẽnamꝰ talẽ ꝓcuratorẽ oli a tali cõstitutũ. Quero an ex libello dato õ dñm possit cõdẽnari ꝓcurator actore nõ petẽte aliq̃d õ ꝓcuratorẽ. dic ℔ sic. Quero qđ i sindico ⁊ in alijs q̃ gerũt officiũ publicũ. dicit bar. ℔ nõ ẽ vis in cꝰ psona snia ferat̃. ⁊ bal. i.l. exigẽdi. C. de pcura. dicit ℔ defẽsor pꝰ litẽ cõtestatã interueniẽs ℔ ꝺz diffinitiue dãnari: licz libelꝰ ⁊ cõtestatio litis nõ cõcludat õ eũ. Quero quid i causis criminalibꝰ ⁊ mrimonialibꝰ ⁊ vbi pnũciatur aliquẽ eẽ legitimũ vel spuriũ: vl̃ i ptãte: vl̃ emãcipatũ: ⁊ qđ i vbis declaratorijs dominij vel ecõtra. rñdeẽ ℔ de necessitate q̃s snia ferẽ in dñm. De p̃dictis p bal. i dcã. l.i. C. de sẽ. ⁊ iter. o. iu. De q̃bꝰ vide etiã ibi p bar. Itẽ q̃ro: iudex p metũ als nõ tenẽrꝰ tulit iustã snia: vtrũ valeat. dic ℔ nõ: qr necessitas ẽ õria volũtati: ⁊ volũtas iudicis ꝺz eẽ libera: ⁊ hoc si snia fertur p metũ. sz si ferẽ nõ obstãte metu ibi libera ẽ. sz si ĩmiscẽt metꝰ ⁊ nõ metꝰ qr cogit̃ pnũciare sic aut sic: nã dũ pelegit elegit: tñ qr vicio nõ caret rescinditur. vt. xj. q.i. q̃ttuor. ⁊ nota. in.l.i. ff. dele. ij. Sz vide. s. v. ꝓpio. i. vsi. i. De q̃bꝰ p bal. i l. de eo. i fi. C. de pena iudi. q̃ ma. iu. ¶ Est nulla snia ꝺfessionata i ter xp̃ianũ ⁊ iudeũ. de quo latiꝰ scripsi. iudeꝰ. i. q. a. v in ciuilibꝰ. in. vsi. ⁊ ibi. ¶ Utruz acta fcã ⁊ snia lata cũ ꝓcuratore reuocato teneat vel ne. vide. ꝓcurator 8. q. b. ff. v. certificare. v. nõ. ℔ reuocatio. q̃si p to. Uide q̃ scripsi. s. 6. q. b. ff. v. calculi. v. ij. Et q̃ scripsi. actor. 6. q. e. ff. v. nõ vẽit̃. An snia nulla p̃t p ratificatõez validari. h. i. c. prudẽtiũ. de offi. dele. ⁊ vide eũ i. c. sãe. ꝺ arbi. Et qđ iuris i alijs actis pcessꝰ. vide. acta. v. an acta. Itẽ q̃r ⁊ quot mõis dicit̃ snia nulla. azo i sũ. C. ꝺ sẽ. ⁊ iter. o. ⁊ p eũ i ti. qñ puo. ñ ẽ ne.

¶ Cõtra ius. Uide s 6. q. b. ff. v. calculi. i vsi. q̃ro si iudex. ⁊. v. an sententia. Et.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Prohibet. Quero nūqd ſnia nulla ꝑpter defectū iuriſdictiōis ꝓt ꝓtiū cōſenſu cōfirmari. dicit glo. i. l. i. C. q̄ ꝓ ſua iuriſ. ꝙ aut cōſenſus ꝓcedit ſniam: et nō tenet cōſenſ⁹. aut ſnia ꝓcedit cōſenſum: ⁊ tūc cōſenſus facit ſniam valere. Sꝫ tu dicas ꝙ neutro caſu valet ſententia vt ſententia: ſꝫ ipſe oſenſ⁹ poteſt valere tanq̄ pactuꝫ. vt ꝓ bal. in dicta. l. i circa mediū. Et vide circa hoc. h. in. c. cum cauſam. 6. di. de teſti. et atteſta.

b ¶ Scriptis. Licet hoc qd̄ ſupradictuꝫ eſt. ſ. et conſtat ꝑ ceſſum de veritate ſit cōtra ea que ponit bal. i. l. edicta actio. C. de eden. ſcꝫ ꝙ apta probatio non ſuffragatur inepto libello. Item qd̄ etiam ſupradictum eſt. ſ. licet deficiat iuramētū calumnie licet a partibus petitum ſit intellige ſi petituꝫ ſit ſemel: alias ſecꝰ ſi bis petitū ſit. Et qd̄ dicit: licꝫ deficiāt in ꝓceſſu ſolēnitates ⁊ ſubſtantie ordinis iudiciorꝫ: intellige niſi in his q̄ ſunt de ſubſtantia iudicij pars petat iuris ordinem ſeruari in caſu quē iudici expreſſerit. vt. l. xxiij. orde. de ſegouia per regē alfonſū: era. 1480. ¶ Et an iudex pōt obmittere ſolēnitates ordinis iudiciarij. h. in. c. de cauſis. de offi. dele. di. ij. Et vide. iudex. ſ. q. d. ſuper. v. probata. v. licet poteſtati. ¶ An iſti dies currāt heredi poſt ſententiam. vide que ſcripſi. appellatio. ii. q. c. ſuper. v. menſes. in fine. Sed de iure communi infra quantuꝫ tempus ſententia nulla poteſt retractari. h. in. c. licet. 2. di. de probati.

c ¶ Citatum. Quero an valeat ſententia lata extra tēpus citationis. vide. citatio. 3. q. a. ſuper. v. tribus. v. vtrum reum. vſi. i. Reſpondeo aut citatus nō fuit contumax in termino: et non valet. vt. l. ſi vicem. ſ. fi. ff. qd̄ vi aut clā. Aut fuit cōtumax in termino: ⁊ tunc aut ſententia fuit lata die ſequēti. ⁊ glo. in. l. cū nō eo die. C. qñ ꝓuo. nō eſt nece. dicit ꝙ nō valꝫ vt inſtit. de verbo. obli. ſ. omnes. ſed decretalis de

aut ꝙ mancipiū xp̄ianū habeat iudeus in ſeruū: vel impubes potuit cōdere teſtamētū validuꝫ ⁊ firmū. Aut contra bonos mores vt quis non ſit dño fidelis: aut hominem interficiat: vel adulterium committat. Iſte enim tales non valēt nec ſentētie nomen merentur habere. eodeꝫ titulo. l. i. xij. ⁊ titulo. xxvj. l. tercia.

b ¶ Itē lata ab eo q̄ prohibet[a] iudex eſſe ꝑ leges: aut poteſtatē non habet iudicādi cōceſſā. Vel lata a iudice nō ſedēte. aut ſine ſcriptis[b]: niſi vt dixi

terminat contrarium. extra. de offi. dele. c. conſuluit. Aut fertur longioꝛi die puta tercia: vel inferioꝛi ſiue vlterioꝛi. ⁊ quidam dicunt ꝙ nō valet: quia citatio eſt cōſumpta. Sꝫ tu dicas ꝙ valet: nam ex quo iudex reputat vel reputare dꝫ eū cōtumacē ſemper ē in mora: nec expedit eū ăpli[a] citari: qꝛ ſcire dꝫ qñcū ꝙ ꝓpter cōtumaciā ferri poſſe ſententiā. Quero ſi iudex aſſignauit horā ꝑ termio puta oꝑare as cras i auroꝛa ad audiendā ſententiā: vtrū poſſit ꝓrogari in diez ſequentem. ſpec. i ti. de dilati. ſentit hoc dubiuꝫ ſed nō decidit. videtur dicenduꝫ ꝙ cum a ꝓncipio nō fuerit nec eſſe

ſ. ꝫ. q. a. b. Vel cōtra nō citatū ad eā audiendaꝫ Aut die feriata. vel i loco inhōeſto vt taberna vel ſimili. Vel extra territoꝛiū[d] iudicantis. Aut ſuper ſpiritualibus a layco. Idem ſi cōtra minorē vigintiquinq̄ annis: vel fatuū per curatoꝛem non defēſos: ſed ꝓ eis lata tenet. Idem ſi contra ſeruū domino nō defendente feratur: niſi ſuper re quam ipſe ꝓ domino detinet a qua fuit ab alio ſpoliatus: vel niſi ſuper cauſis in quibus pōt ſine dñi licētia ſtare in iudicio. e. ti. l. xij.

debuerit de mente ei⁹ qui aſſignauit terminū vt ita dixerim cuiuſdā mometi ꝓrogare ipm ꝙ non poſſit niſi cā cognita. loquoꝛ enī de ꝓrogatione ad vtilitatē cōtumacis: nā in ei⁹ dānū vt poſſit qñcūq̄ abſens cōdēnari bene durat effect⁹ cōtumacie: qꝛ abſurdū ē creſcēte cōtumacia ipm liberari a termino. ¶ Quero q̄d ſi ꝓpter dolū aduerſarij iudex nō potuit expedire cauſam: an tēpus ſibi ꝓrogef. Reſpōdeo tempus mandati nō ꝓrogat. vt glo. ff. de mino. l. intra vtile. ſuper. v. intra etatem. Adde ſupradictis ꝙ aut ſpectatus comparet die ſequēti hoꝛa oꝛgrua: ⁊ tūc ēt nō refectis expēſis audit: qꝛ videt vēire i termio. aut oꝑaret vlterioꝛi die ⁊ tūc ñ itelligit oꝑarere niſi reficiat expēſas: vñ vꝫ ſi ferē ſnia ō eū ſic iutilit oꝑarētē. i. ñ refectis expēſis. de ꝑdcis ꝑ bal. i dcā l. cū ñ eo die. C. qñ ꝓuo. ñ ē ne. Vide circa ꝑdcā q̄ ſcripſi. ſ. e. q. a. ſr. v. nulla. v. ſnia obmiſſo. Et. ꝫ

d ¶ Territoꝛiū. Vide q̄ ſcripſi (q. a. ſr. v. citari. ſi. v. iferiores q̄ ⁊ exercit⁹ ꝫ. q. a. ſr. v. puniet. Et iudex. ſ. q. b. ⁊ q̄ ibi ſcripſi ſr. v. territoꝛiū.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Item nō valet si est lata contra primā [a] appellatione non suspensa. vt dixi. s. s. q. c. rescriptum 3. q. i. scriptura. 6. q. g. iurametū. 7. q. b.

¶ Item si feratur alteri⁄us exemplo. de quo dixi supra. 3. q. f.

c ¶ Item a nō suo iudice [b] lata etiam si partes eum suum iudicē credentes p errorem cōtrā eo litigent Item lata contra mortuum: nisi in crimine lese maiestatis: et alijs vbi pt post mortem de bonis et fama queri. Item lata lite nō contestata: nisi vt dixi supra. 3. questione. a. c. d. Vel partibus non presentibus [c].

a ¶ Primā. Cōtra sentētiam que transit in rem iudicatā pnūciari nō potest. vt in. l. latam. C. qñ prouo. nō est nece. Vide. iuramētū. 7. q. b. sup. v nō secūda. Sed circa hoc distingue: aut prima sē tentia transiuit in rē iudicatā existenter et appa⁄rēter: et non valet cōtraria snīa nisi ppt culpā actoris. vt. ff. de excep. rei iudi. l. in duob⁹. aut trāsiuit ap⁄parēter et nō existenter: et tūc qz nul⁄la vz snīa qz aliq̄. aut trā siuit existen ter sz nō ap parenter qz erat dubiuz vel qz in scō iudicio de pma snīa nō fuit pba⁄tū: et tūc valet snīa. vt. ff. de cōdi. indebi. l. elegā ter. §. si post. et extra. de re iudi. c. cū inter mona steriū. aut nec existēter nec apparēter et tūc valz scda snīa. qz loquēdo ad intellectū iuris ista se⁄cūda nō ē scda sz vnica. vt. l. ij. ff. de pe. Quero nūquid similis snīa valeret. glo. in dcā. l. latā. di⁄cit q valet licet p eā nō augeat effect⁹ nisi respe ctu pscriptiōis. de q̄b⁹ per bal. in dcā. l. latum. ¶ Quero an in cōpromisso generali arbitrato⁄ris simplicis veniat refricatio decisoz p rem iu⁄dicatam a iudice. rñdeo nō: qz transigi nō potest sr snīa liq̄da. C. de trāsac. l. et p⁹ rē. Et qz scōm te noz scripture cōpromissi: qz in eo dicit: cōpro⁄miserūt de oībus litib⁹ q̄ essent et eē possent. cē. cū lis eē nō possz vlteri⁹ p⁹ rē iudicatā. Dicas q si de volūtate partiū iterū et de nouo cognoscit bñ vz snīa ō snīam. et si de ptis vni⁹ volūtate tm vz cōtra illā ptē. ¶ Quero q̄o si due snīe ad idez appareāt date eodē die. rñdeo neutra vz si sint ad uerse: sec⁹ si sint siles. Quero: egi otra ticiū et suc cubui: postea pcurator meus egit cōtra pcurato rē ticij et ad idē et obtinuit: nūq̄d possū intentare snīam pcuratoris mei. glo. in. l. latam. C. qñ pro uo. nō est nece. dicit q nō: quia preualet snīa p⁄ma. Quero q̄o si eēt pcurator in rē suā: nūq̄d ex⁄cluderet per pmā snīam latā cōtra sedētē. rñdeo nō: nisi sciebat cām illā agi: nā ex quo habebat vtiles actiōes ex persona sua similis ē habēti vti le dominiū cui nō piudicat p dñz p̄etatis. Que ro snīa pma fuit cōdēnatoria: reus soluit deinde iterato cōuētus est et denuo cōdemnat⁹: nunq̄d valeat scda snīa. Dicas q sic: qz ista ppe nō est excepto rei iudicate sz rei execute: et ideo vz secunda snīa: sz repetit solutū ex pma vt subtiliter. nō. ff. de cōdi. inde. l. iulian⁹. in pma glo. magna. Quero nū⁄quid dcā. l. lataz. habeat locū in possessorio edicto siue iudicio: verbi gra egi vtipossidetis et succubui tandez: egi pos⁄sidetis et obti⁄nui: videtur q valeat secunda sententia: quia sententia i pos⁄sessorio videtur interlocutoria: vel saltim reda cta ad instar in terlocutorie. ¶ Quero q̄o si de prima sentē⁄tia fuit facta fi des semiplena: vtrū valeat sen tentia secunda i contrarium la⁄ta. Respondeo q sic: quia exceptio rei iudicate re⁄quirat promptam et claram probationem: als non obstat. ¶ Ultimo vero nota q si victor petit sentē tiam a qua non est appellatuz confirmari forte vt reddatur certior de executione potest victus de re⁄conueniendo petere nullam pronunciari: et valebit sētentia contra sententiam. De quo per bar. ff. de appellatio. l. Si expressim. sed non potest rescindi tanq̄ sententia iniqua. ¶ De predictis vide latius per bal. in dicta. l. latam. C. quando prouo. non est nece.

b ¶ Iudice. Hic potes adaptare que de prorogatio⁄ne iurisdictionis in non competētem iudicem scrip si. actor. §. q. a. super. v. conueniat. Et. reus. §. q. a. super. v. declinatorias. v. Item quero quis. quia si valet prorogatio: ergo processus et sententia valet alias secus.

c ¶ Presentibus. Utrum valeat sententia lata pro ab sente non contumace. glo. dicit q sic. C. de iudi. l. q perandum. §. sin autem res. Lu dic q si nullo mo⁄do est citatus non valet: nec pro nec contra. Sed si est citatus etiam vnica citatione potest eam ratifi⁄care. et quia non potest ferri sentētia nisi prius pre sens petat imputet sibi presens qui petit pronun⁄ciari aduersario absente. ¶ Quero: nunquid in cau sa capitali absente actore et non citato: reus possit condemnari ex probatis vel ex confessione. Respō⁄deo q sic: quia permissum est iudici supplere fauo re publice seueritatis. vt est tex. C. de adulter. l. q̄⁄uis indubitati. Et facit. l. secunda. C. de abolit. De quibus omnibus plenius habetur per baldum in l. ea que. columna tercia. C. quomodo et quando iud.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Aut lata per pecuniã[a] Et possunt quãdocũqz reuocari. Vel lata veritate facti perfecte nõ inq̃sita[b]: nisi in casibus positis. ℈. 4. q. 2. Vel ex cuius verbis absolutio: vl̃ condemnatio nõ potest perpendi. e. ti. l. xv. & ti. xxvj. l. v.

¶ Item de re nõ petita lata: vt si lis est de vinea & pronunciat̃ de equo: vel est de proprietate et pronunciatur de possessione: vel petitur homo in genere et fit condemnatio in certo. Aut proposita actione noxali sine noxe deductione promulgata. Itẽ non valet si est sine certa[c] quantitate lata: nisi se retulerit ad acta processus ex quib9 potest certificari. 3. p. ti. xxij. l. xvj.

a ¶ Pecuniã. Sentẽtia lata per pecuniã ẽ ipso iure nulla. Et dicit bal. in l. ꝺ sistit. C. de pena iudi. qui mal. iudi. qꝺ nõ solũmodo lata per pecuniã: sed etiã alterius rei interuẽtu est nulla. Quero q̃ꝺ si per gratiaz est lata sñia. rñdeo tenet: ſz dat̃ in integrũ restitutio. Quero: nũq̃ꝺ i dubio p̃sumatur p gr̃am. rñdeo hoc ex q̃litate psonarũ p pendam an persordes. vt. ff. de acti. & obli. l. fi. Quero q̃ꝺ si p latã culpã. rñdeo ꝓpe sordes est cum equipetur dolo. vt notat glo. ff. ad trebe. l. seruo inuito. ℈. cũ prętor Et dicit bal. in dicta. l. cõsistit. q̃ si succũbens hanc culpã scit infra tẽpus appellãꝺi debuit appellare. si autez ignorauit & ideo nõ appellauit q̃ potest petere restitui in integrum ad totam causam. Et allegat glo. in dicta. l. seruo inuito. Quero si lata est per inimicitiã capitalem. Resp̃ꝺeo ista sordes est: & ideo datur in integrũ restitutio. Quero quid i sentẽtia arbitri. glo. in. l. venales. C. q̃n puo. nõ est nece. dicit valere: tamen obstat exceptio doli: quia dolus dans causam cõmissiõi stipulatiõis penalis nõ reddit eam nullam sed ineffica cem: quia dolus eius qui fraudem cõmittere nõ debet excusat a pena ope exceptionis. Quero quid in arbitris iuris. respondeo idem qꝺ i iudicibus. Quero an iudex qui male iudicauit per pecuniam faciat litem suam. glo. in dicta. l. venales. dicit q̃ sic. Quero nunquid iudex iste ex eodem processu possit puniri ciuiliter & criminaliter. Respondeo sic: quia speciale est in iudicibus delinquentibus in officio suo simul & semel possunt conueniri & puniri. De prędictis per bal. in dicta. l. venales. Vide que scripsi. solutio. 8. q. bb. super. ꝟ. iudici.

b ¶ Non inquisita. Quid si iudex tulit sententiaz hoc modo: condemno te in viginti reseruata tibi exceptione solutionis & pacti quibus probatis exnũc te absoluo: nunquid valet ista sententia. Vide. reus. ſ q. c. super. ꝟ. q̃cũq̃. ꝟ. de iure cõi. in. ꝟ. quero iudex tulit.

c ¶ Sine certa. Nunquid valet sententia que cõtinet contraria. Et dic q̃ aut continet contraria implicatiue: quia dicit condemnam9 & absoluim9 & nõ valet: quia in nullo est consẽsus. aut correctiue: vt qꝺ dicit condemnamus immo absoluim9 vel econtra: tunc valet sententia: quia standum est vltimo verbo. Et idem in libello: quia dictio immo est dictio electiua. Vide de hoc. actor. 4. q. v. su per. ꝟ. cõtrarie. De p̃dictis per bal. in l. si ex pecunia. C. de fur. & ser. corrup. colũ. viij. ꝟ. iuxta prędicta q̃ritur. ¶ In libris cõmũis reperitur cõdemnat9 petrus ioannis ꝺ pusio porte solis & parrochie sancti laurentij in qua parrochia erãt duo petri ioannis quoz vnus fuerat culpabilis: alter nõ: oli fuit determinatũ q̃ nõ valet sñia. & cy. in. l. ac ꝺ sultissima. C. qui testa. fa. po. dicit q̃ nõ habeꝯ pro bãnito is de quo dubitatur. Sed bar. ff. de cõdi. & demõ. l. falsa. dicit q̃ assessores debẽt cõpellere eũ qui fuit culpabilis ad cõfitẽdũ se esse illam personam & illuꝺ corpus de quo fit mẽtio in actis. & hoc possunt eruere per tormenta cum sit diffamat9. que opinio est satis dura: quia cũ processus & sententia requirant mentẽ iudicis: iã iste interrogat̃ de cõscientia aliena cõtra. l. marcellus. ff. re. anno. si autem vnus ex istis esset doli capax alter non: tunc p̃sumo processum contra doli capacem: non contra eum in quo per rerum naturam non cadit delictum. De quibus per bal. in dicta. l. ac consultissima. colum. ij.

¶ Sententia incerte quantitatis non est valida: nisi aliqua parte actorum sit certa quantitas declarata. Casus est bal. in l. hec sententia. C. que sen. si cer. quanti. profe. ¶ Quero quid si in aliqua parte actoris est certa quantitas declarata sed ista sententia non est ad illa acta relata: nunquid valeat sententia. glo. in dicta. l. hec sententia. dicit q̃ non propter vicium incertitudinis. Tu distingue: quedam sunt acta que faciunt rez dubiam vt libellus: quia in libello fit mẽtio de controuersia quam fecit aduersarius: Et tunc aut ad talia acta est aliqua relatio: vt si dicat iudex. condemno te in petitis: et est valida. vt. ff. de re iudi. l. in summa. ꝟ. amplius. Aut non est facta aliqua relatio: et non est valida: vt latius

© Biblioteca Nacional de España

infra dicã. aut sunt talia acta que faciunt rẽ certam: vt instrumẽta cõfessionata ꝛ attestationes ꝛ iusiurandũ: que omnia faciũt plenã pbatiõez: ꝛ tunc sententia valet ꝛ psumitur lata facta tacita relatione ad acta: quia semp iudex in snia debz dicere vt sis actis. vt glo. pua i dicta. l. hec sẽtẽtia. Aut pacta nõ apparet pbatũ plene: sed semiplene: ꝛ tunc nõ valet incerta sẽtentia: qz nõ sunt talia acta que reddant rez certam. sed q̃d si est pro parte plene probatuz ꝛ pro parte non.

e ¶ Jtẽ lata a pluribus delegatis: vel arbitris vno collega absente: ſz si omnes sunt presentes statur sententie pluriuz. Si vero sunt equales numero ꝛ penitus discordes neutra est firma donec delegans aliquam earum cõfirmet. Si autem q̃dã in minori: alij in maiori sũma cõdẽnet numero pares: tenet sentẽtia minoris quãtitatis. e. ti. l. xvij ꝛ ti. xxvj. l. iiij. arbiter. 4 q̃stione. d.

f ¶ Sed si iudices ordinarij de libertate: vl̃ causa criminali simul cognoscentes pares numero discordẽt tenet snia p libertate: aut absolutione crimiosi: vel pena miori p lata. Si vo nũero sũt discordes: tenet sentẽtia minoris quãtitatis. e. ti. l. xvij ꝛ ti. xxvj. l. iiij. arbiter. 4 q̃stione. d.

Dicit bar. in. l. ait pretor. ff. de re iudi. nõ valere sententia non qz incerta: sed quia nõ lata super toto. Sed dictum suũ debet intelligi super principali summa. nam in accessorijs valet pro parte sententia. vt. ¶. quando prouo. non est necesse. l. fi. Et ideo si est probatum de parte valet sentẽtia in ea parte: licet q̃ntitas in sentẽtia nõ sit specificata: quia pro specificata debet haberi. si autem seruat sibi taxatiõem non videtur declarasse sed declarationẽ se pollicitũ: ꝛ valz si postea ista necessaria declaret ppter virtutem reseruationis Sed quid si est probatũ p duos testes infantes. Rñdeo valet sententia: quia probatio est bona alias certa: licet per exceptiõem potuisset eliui. Quero nũquid valet snia in vtipossidetis p verbum pñtis tpis: vt vtipossidetis ita possideatis Rñdeo sic si est pbata possessio alias nõ. Sz q̃d si iudex fert sentẽtiam per verba preteriti imperfecti temporis. vt vtipossidebatis ante litẽ contestatam ita possideatis. glo. in dcã. l. hec sententia. dicit q̃ idem: sed dubiũ est quia istud temp9 nõ concludit ad condemnatiõem: cum possessio requirat tpe litis cõtes. Et quid si iudex locutus est per verba preteriti pfecti tpis: vt vtipossidistis ita possideatis. Rñdeo idem. vt notat glo. in dicta. l. ait pretor. Et qualiter sentẽtia in hoc interdicto sit pmulganda. vide supra. e. 3. q. a. sup v. pmulgãda. v. Jtem qualiter. Quero cuz glo. i dicta. l. hec sententia: quid in actiõe ex testamento si iudex dicit heredi: solue legatum. rñdeo vtere distinctiõe pdicte. l. hac sentẽtia: hoc saluo q̃ si esset legatum vel fideicõmissum vniuersale: ꝛ ex actis apparet quia valeret sententia licet nõ esset expressa certa quantitas. Jta dicit glo. Et querit bal. in. l. arbiter. in fi. ¶. de sen. ex peri. reci. q̃ si iudex ita pronunciat: ego pronuncio vt ita seruetur vt in tali carta continetur: nec recitat eius tenorez: an valeat sentẽtia. Et dicit q̃ sic si carta est liq̃da ꝛ in iudicium producta ꝛ recitationi parata: alꝫ secus si non est producta: quia quod non ẽ certum per se efficitur certuz per relationẽ ad certum. vt ibi per eum. Sed q̃d si iudex retulit se ad instrumentũ nõ productũ in actis vel ad testes non productos: vt condẽno te ad p̃standum legatum a te relictum per testantem coram legitimo numero testium videlicet tali ꝛ tali. rẽ. rñdeo valet sentẽtia. ꝛ nõ obstat q̃ talia non sunt de actis probatorijs. ꝛ q̃d enim nõ est productuz nõ facit fidem vt supra dixi. quia hoc esset verũ in relatione tacita ꝛ presumpta: secus in relatione expressa. Quero de qua probatione intelligitur si iudex dixerit ita condemno te ad decem si est hoc probatum. Respõdeo intelligitur de ea probatione que per se est sufficiens: non de semiplena. secundũ bar. ꝛ hoc dico p tex. ꝛ glo. ff. de condi. ꝛ de. l. lutius. Sed quid si est pbatum per testes qui non reddiderunt causam sui dicti. Rñde valet sententia: nisi redditio esset de substãtia: nam tunc esset depositum non probatum: vt si testes deponerẽt de dominio territorij districtu ꝛ alijs que potius ratione q̃s sensu pcipiunt. vt notat Juno. extra. de testi. c. cũ cãm. De dictis per bal. i predicta. l. hec sententia. ¶ Nota si quis sit condemnatus per iudicem ad p̃standum ticio vnam libram piperis secundũ q̃d sui faciebant maiores licet non probetur quod fecerint vel quantum p̃stiterint: nihilominus p̃stare tenet. Et idem si quis promisit p̃stare libram piperis secundum quod sui maiores p̃stabant secundum cy. vt per salicetum in. l. secundum. in fine. ¶. de contro. vel commi. stipula.

¶ Nunquid tenet sententia incerta super fructibus Vide. fructus. i. questione. a. super. ver. fructus. ver. an procedat. in. versi. Sed nunquid tenet. cum. vsi. sequen.

© Biblioteca Nacional de España

pares tenet pluriũ [a] sẽtẽ-
tia.e.ti.l.xviij.
¶ Jtẽ error calculi opat' [b]
sentẽtie nullitatẽ. vt dixi
supra.6.q.b.
[g] ¶ Jtẽ preceptũ iudicis p
te nõ citata: nec cognita
veritate factũ per epistо
lã: aut cõtra res prius iu
dicatas emissum: vel cõ-
minatio in sentẽtia dicẽs
si hoc infra tale tẽpus nõ
solueris solue duplicatũ
postea: nõ valet [b]: nisi ta
lis pena apponat' ĩ cau-
sa pupilli cõtra tutorez.
e.ti.l.xxij.
¶ Jtez si sit lata pretextu
falsoꝝ instrumẽtoꝝ: vel
testiũ: retractabit' p mo-
dũ restitutõis: ⁊ citabit'
ps aduersa: ſz tũc opor-
tet ꝓbari que dixi supra
5.q.c. quia et si q̃dã sunt
falsa potuit iudex alia ñ
falsa producta sequi: et
eorum pretextu pronun
ciasse. Falsitas autem est
mutatio veritatis. ȝ. pti.
ti. xxvj. l. prima.

a ¶ pluriũ. Quero si iudices discordãt: q̃ sñia p̃ualet Distigue: aut iuenit' maior ps ⁊ preualet sñia maio-ris ptis. aut nõ inuenit' maior ps. ⁊ glo. i. l. cũ magi strat'. L. qñ puo. nõ ẽ ne. distiguit inter ordinarios ⁊ delegatos ⁊ bñ. nã delegatis illa ẽ potior quã ap-probat delegãs q̃ ẽ fons iurisdictionis. cõcor. ẽ. e.q.e. sed i ordinarijs si vna ẽ expẽdse iusta alia iusta: preualet iusta. Si aũt dubitat' q̃ sit iustior. p̃ualet absolutoria: fallit fauore libertatis ⁊ testamẽti. vt. ff. de inoffi. testa. l. si pars. Quero dicta. l. cũ magistratus loquit' in diffinitiua: quid interlocutoria: v trũ vnus ex collegis possit multare cõtumacẽ sine alio. ⁊ videtur q̃ sic: per glo. que est. ff. de re iudi. l. si vni. dic contra: quia forma mandati non patitur que sumit' ex copula siue ex pluralitate. vt extra. de offi. dele. c. prudentiam. ⁊ glo. contraria põt intelligi duobus ordinarijs simul additis: naz excepta litis cõtes. ⁊ attestatiõibus ⁊ sententia cetera pñt explicari per vnum altero absente. Quero vbi vale at sententia vnius: vtrum similiter valeant attestationes per eum recepte. rñdeo sic: quia illud etiam ẽ notandũ q̃ idem fauor debetur attestationib' q̃ debetur rei iudicate. De predictis per bal. ĩ dicta. l. cũ magistratus. colum. pe. ⁊ fi.

b ¶ Non valet. An in preceptũ iudicis requirat' causa expressa vel tacita. cy. in. l. quotiẽs. L. de fideico. dicit q̃ sic: quia nũdum preceptũ iudicis non obligat. Sed tu dic q̃ aut preceptum iudicis respicit merã obedientiã que debetur superiori: ⁊ tunc non requirit' cã. vt notat' in. c. accepimus. de eta. ⁊ quali. per Jnno. aut respicit iusticiã partiũ litigantiuz coram eo: ⁊ tũc aut cognouit de causa ⁊ valet preceptum etiam iniustũ. vt. ff. ad trebell. l. seruo iuito. ſ. cum pretor. Et licet posset iniuste precipere non tñ potest iniuste punire puta multã inducẽdo vel pignora capiendo. vt. ff. ne vis fi. ei. l. i. ſ. hec verba. Aut non cognouit de causa: sed processit ex corrupto: ⁊ tunc non valet preceptum. vt. ff. de re iudi. l. si cum nulla: saluo quando preceptum continet merã comparitionẽ coram eo quia tenetur quis cõparere non tamen aliter q̃ causa desideret. vt in. c. i. de iudi. li. vj. Et predicta vera sunt nisi error esset expressus in precepto: vl nisi preceptũ eẽt impossibile etiam tacite. nam tacita impossibilitas ita annullat sicut error expressus. vt. ff. de tu. ⁊ cura. da. ab his. l tutor petit' ⁊. l. seye egresse. ⁊. l. paulus. ff. que sẽ. sine appe. resci. De quibus per bal. ĩ. l. quotiẽs. L. de fideico. colũ. ꝑma. ¶ Nota q̃ cominationes inferũt terrorẽ. ⁊ si fiant a iudice seuiẽte p̃t appellari. vt. L. de appe. l. si quis vbi idẽ bal. ⁊ Jnno. extra. de appella. c. cum cessante. Et ideo si quis timet ipso iure nulla. vt. l. i. ff. in. l. non appe. pen. nec est opus in hoc articulo q̃ superior inhibeat quia periculum est in mora. Modo q̃ro qũo cognoscã an sit comminatio nec ne. rñdeo hoc modo. nam si iudex ita dicit: nisi sic feceris tantũ solues: ista ẽ cominatio. Sz si dicit: mãdamus vt sic facias alioquin tãtũ solues: si vtrũq̃ spectat ad officiũ iudicantis: ista nõ est cominatio sz decretũ iudicis. ⁊ ideo si episcopus cõfitenti debitum mandat vt soluat infra decẽ dies: alioquin excõicatũ se agnoscat: hocq̃ faciat descripti recitatione excõicat' erit nisi soluat in termino. vt extra. de appella. c. preterea. Quero vtrũ illa clausula q̃ apponit' in citatorio alioquin q̃tũ de iure poterim' p̃cedem' sit cominatio. rñdeo nõ. glo. i. l. i. L. comina. episco. dicit vnũ mirabile verbuz ex quo possit inferri q̃ in sũmarijs iudicijs tal clausula hẽret vim pẽptorie citatatõis. q̃ vbũ poterim' significat posse vñcũq̃ ⁊ p arbitriũ qõ ĩ sũmarijs ĩ pceẽdo iudices hñt a lege. Quero iudex fecit p̃ceptũ p eplam: ⁊ adiecit clausulã videlz: si sẽseris te grauatũ cõpareas receptur' iusticie cõplemẽtũ: nũq̃d istud p̃ceptũ sit cominatio. ſ. sit iustificatũ. dic q̃ aut ẽ validũ ⁊ resoluit' ĩ cominatiõez: aut ẽ validũ: ⁊ tũc refert: aut citat' opareat ⁊ resoluit' ĩ simplicẽ citatõez. ſz bar. dicit q̃ p̃ceptũ ñ vz ĩ quo iudex p' p̃cipit soluẽ q̃ sñia dct'

© Biblioteca Nacional de España

ꝫ si adijciat in eis verbū si senseris te grauatuꝫ cōpareas coꝝ me: tūc habent vim cuiusdā citatiōis. De p̄dictis p̄ bal. C. comi. epiſ. ſſ. Rca. Et vide que circa p̄ſie dcā ſcripſi. citatio. 3. q. a. ſſ. v. q̄liter. v. et nota q̄. ¶ Itez si iudex absq; ordie iudiciꝫ vl ex ipetu facit p̄ceptuꝫ q̄ alicui soluat vl ñ soluat p̄t reuocare istō p̄ceptū sine cause cognitiōe et sine p̄tis citatōe qz ē notoriū iuſ qđ ꝺz reuocari. Inno. i c. q̄relā. de i tē. reſti. Et ocoꝝdat bal ꝺ in. l. si aquaz. colū. xvj. C. ꝺ seruit. ꝛ aq̄. vide. citatio. i q. a. v. et licet.

a ¶ Maioꝝ. an iudex appellationis p̄t ꝺ nullitate ſnie cognoscere. h. i. c. dilcō. de appella. Et vide q̄ circa hoc plene scripsi. appellatio. 6. q. a. ſſ. v. appellādū. v. q̄ro nunquid.

b ¶ Annos. Exceptōes nullitatis ñ p̄nt oppōi nisi infra. lx. dies p̄ ſnias. ꝛ si tūc ſnia aliq̄ p̄nuciet nō p̄t de nullitate argui. fo. no. Hodie exceptiones nullitatis nō p̄nt opponi nisi infra. lx. dies p̄ ſnias. vt scripsi. s. e. q. a. ſſ. v. scriptis. in p̄i.

c ¶ Excōicato. Snia lata a iudice excōicato ē ipso iure nulla: ēt de iure ciuili. ꝛ hec exceptō p̄t oppōi i foro seculari. vide. clericꝰ. 9. q. i. ſſ. v. mōnij. v. q̄ro q̄ꝺ de exceptōe. qꝺ itellige i publice excōicato: secꝰ si eiꝰ excōicatio eēt occulta. vt nō. Jo. an. i. c. pia. de excep. li. vj. i nouella. Idem qꝺ i ſnia dicēꝺū ē i iterpositiōe decreti. vñ si excōicatꝰ iterpōit decretū i aliq̄ aliēatiōe vl cōtractu decretū ē nullū. Idē dico i q̄libet auctoꝝitate vñ tutoꝝ ꝛ curatoꝝ excōicatꝰ nō p̄t auctoꝝari. Idē i quolibz officio publico ꝛ ciuili: vñ nōriꝰ excōicatꝰ nō p̄t ofᵹicere istr̄a. hec oīa legūt ꝛ notāt in ꝺcō. c. pia. i nouella. q̄ oīa itellige i publice excōicato. de hoc p̄ bal. i. l. q̄uis. colū. pe. C. ꝺ iuſ. ꝛ fac. ig. vide. excōicatio. 13. q. m. ſſ. v. ipetratū. v. i

i ¶ Et talē ſnīam p̄t retractare q̄ eam tulit: aut eiꝰ maioꝝ. 3. p. ti. xxvj. l. ij. si hoc petat̄ a tpe platonis infra. xx. annosᵇ vt ibi

k ¶ Itē ē nulla si iudices infra tēpꝰ eis ꝺecretū nō iudicarūt. vel si plꝰ q̄z lex statuat aliquē p̄ delicto q̄ꝺēnet. 3. p. ti. xxvj. l. iiij ¶ Que ſnīa arbitri sit nulla. vide. arbiter. 4. q. ¶ Itez reuocat̄ ſnīa lata ob reuelationē secreti facta p̄ aduocatū. aduocatus. s. q. a. ¶ Itē nō valebit ſnīa male interp̄tans p̄uilegium

ꝺ ¶ Judicātis. Nūq̄ ordiariꝰ teneat̄ ꝺe iperitia ꝺelegati. Dic q̄ nō: qz si teneretur nō posſz ad eū appellari. Quero nūq̄ epꝰ teneatur de imperitia vicarij. rñꝺeo nō: qz p̄supp̄oit eū iusticie faciēꝺe: ꝛ epꝰ ꝺedit opaz rei licite ꝺū vicariū creauit. Quero nunq̄ ptās teneatur ꝺ ipitia sui collateral. rñꝺeo nō, qz nō peccauit hoc vex q̄ non tenetur de dolo sz de culpa sic: qz ꝺz eē curiosꝰ ne curia sua faciat iusticiā. tenetur enim nō solū facere sz curare. Quero vtrū iudex q̄ hz arbitrium ex forma statuti puniat̄ si enormiter grauat. Rñꝺeo sic: qz rōe enormitatis p̄sumitur ꝺolꝰ: secꝰ si leꝺit modice: vt notatur. ff. ꝺ arbi. l. si de meis. §. recepisse. ꝛ l sz ꝛ si in seruuz. §. si q̄s iudex. ēt si statutuz ꝺice

Scriptura. 6. q.
¶ Qñ ē nulla sentētia excōicatiōis. vide. excōicatio. 12. q.
¶ Itē ē nulla sentētia ꝺie sabbati cōtra iudeū lata Judeus. §. q.
¶ Itē ē nulla lata a iudice excōicatoᶜ. excōicatio 16. q. c. vide vnū casum infra. 9. q. a.

a ¶ Octauo quero. q̄ntuz ꝺz habere iudex p̄ sentētia. ¶ Vide que ꝺixi. sigillū. 7. q.

a ¶ Nono quero. q̄ est pena iudicis male iudicantisᵈ vide. iudex. 9. q̄stiōe

ret q̄ stetur iudicis arbitrio ꝛ volūtati: qz totū hoc ꝺz itelligi sane. vt no. cy. i. l. fi. C. ꝺe ꝺotis p̄mi. Quero nūq̄ errοꝝ iuris i iudice sit lata culpa. rñꝺeo sic in accessoꝝe vl alio q̄ eligitur tāq̄ iuris pitꝰ. vt no. in. l. ij. ff. q̄ q̄sq̄ iuſ. i alte. sta. Quero nūq̄ iudex q̄ ñ p̄t solnere luet i coꝝpe. rñꝺeo nō: nisi p̄p̄t ꝺolū. vt ff. ꝺe iuꝺi. l. si filiꝰ. Quero vtz iudex q̄ nō admisit allegatiōes statutoꝝ puta q̄ bānitꝰ possit impune offē ꝺi p̄ūiatur tāq̄ ꝺoloſꝰ. ꝺic q̄ sic. vt. l. lex iulia. §. ho ꝺie. ff. aꝺ. l. iul̄. repe. vbi ꝺicit qm̄ punire nō ꝺebuerūt. ꝛc. ꝺicit ibi ꝺy. silr. vel ordine nō seruato quā a postillā nō. Quero si pl̄es college tulerūt vnā sentētiā vtz q̄libz teneatur p̄ pte. rñꝺeo sic. Quero q̄ꝺ si ñ iudicat iuste sz ꝺetulit appellatiōi ex malicia vl ip̄rudētia. ꝺic q̄ p̄ūitur i eo q̄ ptez lesit. vt no. p̄ Inno. i. c. i. ꝺe appel. li. vj. i glo. tñ ꝺe p̄ꝺcis p̄ bal. C. ꝺe pena iuꝺi. q̄ male iuꝺi. ſſ. Rca. Quero nūq̄ iuꝺex q̄ iuste bāniuit aliquez teneatur nō solū aꝺ ꝺamnū litis sz aꝺ alia q̄ alꝰ bannitꝰ nō erat passurꝰ. rñꝺeo sic. vt no. Inno. i. c. fi. q̄ me. cau. Quero si fuerūt late tres ſnie ꝺiformes oēs p̄ impitiā: q̄s istoꝝ iudicū teneatur. Rñꝺeo quilibet. nam imperitia vniꝰ alterius imperitiam non excusat. Idem si appellatio est

© Biblioteca Nacional de España

deserta: qz p hoc ñ excusaꝫ ille q̃ male iudicauit. vt nō.ber.ex̄.de offi.dele.c. pastoral. Idē ibi Inno.et ex̄.de appella.c.sepe.i fi.glo.magne. vide.appellatio.3.q.a.sr̄.v̊.pcurator.v̊.q̃ro nūq̃d ille. Quero nūq̃d p̄sumaꝫ iperitia i eo q̃ tenet nouas ꝛ isolitas opiniones. rñdeo sic: ꝛ ideo i iudicando nūq̃ recedas ab opinione prudētium maxime glosa rū.de q̃bus per bal. in.l. de eo. circa med̄. C. de pena iudi. qui ma.iudi. Et circa hūc vltimuz articulū vide q̃ scripsi.s̄.e.v̊. si iudex. in. v̊si. si autez iudex. Et que scripsi. doctor.v̊. in decisione ¶ Judex cū facit litē suā solued̄o directo p debitore obligato id qđ debitor debebat cū sic liberauit ipz debitorē a creditore suo merito qz eius negociū gessit p̄t ab ipo debitore repetē qđ p eo soluit. bal. in.l. nisi. circa fi. C. de exacti. tri. li.x. Sz ipe bal. tenet ōriū in.l. mācipia. C. de ser. fugi. colū. i. dicēs q̃ iudici litis extimatiōem soluēti nl lum ius acq̃rit cōtra partē cui fauet iniuste: nec sup hoc p̄t impetrare absolutoriū rescriptuz. vide. expē se. s. q. a. sr̄. v̊. cōdēnari. v̊. ꝛ an pōt. in fi. ¶ Ad quid tenet iudex q̃ admittit exceptiōem declinatoriā non admittendā vel p̄nūciat se nō iudicē cuz sit. vide. reus. s. q. a. sup. v̊. declinatorias. v̊. q̃ro nunq̃d iudex. ¶ Si iudex nolit recipere libellū q̃rimoniarū facit litē suā. ꝛ dicit bal. i ifrascripta. l. mancipia. q̃ ex hoc videt cōdēnari quendā q̃ portauerat accusationez sibi productā ad camerā suā: ꝛ nolit super ea p̄cedere etiā dicit ipe. C. de pe. iudi. sup Rca. q̃ iudex q̃ non vult audire ptes ex hoc punit. vt. ff. de eden. l. argē tari. s. cū autē. Idē si recepit ꝛ nolit examinare testes sibi productos. Idē si nō fecit restitui furtū vl dāna dānū passo. ꝛ talis negligētia ē lata culpa seu dol p̄sūpt ꝛ ideo tenet i solidū. Si āt iudex male iudicat q̃liter teneat certū ē q̃ i solidū: ꝛ idē si absq̃ sētētia dāna ifert. ff. de peri. ꝛ como. rei vē. l. lectos. ni

si enim bene iudicat p̄sequitur a deo ꝛ a p̄rincipe p̄miū. Sed si scienter amore vl odio in causa pecuniali male iudicat tenet pti ad tantū dē ꝛ interesse p iuramentū in litē: et remanet infamis ablato ei honore iudicandi. Sz si per imprudētiaz ꝛ hoc iurauerit tenet soluz ad interesse[a]. Sed si p p̄cio dato: vel p̄misso sententia est nulla: ꝛ tenet regi ad triplū eius qđ recepit: vel duplū si nō recepit[b]. 3. pti. ti. xxij. l. xxiij. xxiiij. vide. falsitas. 2. q. a. ꝛ. s̄. 7. q. c.

b ¶ Judex autez minor in cā sanguinis iniuste quē scienter condēnās simili tudine supplicij dānat[c] Et si rex ei vitā indulget dz nihilomin⁹ exulare p petuo ꝛ ē infamis bonis sibi adētis. Si āt ē iudex maior vt p̄ses aut p̄cer ꝛ hominem generosum ex vtroq̃ parēte cō dēnatione puniat corpo rali hēbit supplicij simili tudinē. si vo aliuz minorē puniat p̄petuo exulabit. et si ob hoc pecuniā recepit p̄det insup bona fisco applicāda. si p̄sāguineos vsq̃ ad q̃rtū g̃dū nō hz q̃ sistēt heredibus cōdēnati soluēt q̃ruplū

si id ex cā faciat. ff. q̃ me. cau. l. ij. ꝛ. ff. de pigno. l. fi. s. fi. Sz dicit. b. i. c. dilcūs. de rescrip. di. i. q̃ si iudex p̄cessit ō ius p dolū vl malicia q̃ tenet i verā litis extiatiōez. si p ignorātiā ꝛ ignorātiā tenet i expēsis. vt. 2. q. 6. quotiēs epi. circa fi. ꝛ vide eū ō hoc latiꝰ distinguētē i dcō. c. cū iter. de re iud. Et dicas ēt aut iudex credit se iuste facere ꝛ tūc aut facit ex suo capite ꝛ tenet vt. l. ij. ff. q̃ q̃sq̃ iuris. ꝛ l. si iudex. ff de va. cog. aut ad id inducit p̄p diuersitatez opionū tūc si passꝰ ē mltū subtil et ardu⁹ p̄tit sibi vl miti us pūit fore vt nō teneat nisi ad puz dānū p tis nō ad aliud interesse. vide. j. e. v̊. q̃ro nūq̃d. i. v̊si. q̃ro nūq̃d p̄sūat. ꝛ q̃ scripsi. doctor. v̊. i decisiōe. si āt ad id motꝰ ē p osiliū sapiētis. aut ipe sapiētē elegit ꝛ tenet qz mala electio ē i culpa. aut ptes eligūt tūc sibi iputēt ptes. ar. ff. de regu. iu. l. si ouenerit. vl dic vt ibi p bar. qđ scripsi osiliū. 7. q. a. sr̄. v̊. cōsiliū. Et vide oino p Inno. de offi. dele. c. si p debilitate. ꝛ dicit bal. C de pe. iudi. q̃ ma. iudi. sr̄ Rca. q̃ ptās q̃ ē q̃dā laic⁹ ꝛ ydiota ñ excusaꝫ pp errorē iuris lz fecit ō osilio suoz assessoz quos ipe elegit. sz si respublica eos sibi deputauit q̃ tūc excusaꝫ tāq̃ cuidā forme astrictꝰ vl salti tāq̃ illicitꝰ. i. a republica per suasꝰ. de p̄dcis p bal. l. mācipia. C. de ser. fu. Nū q̃d ille q̃ p vim tulit falsā sniaz als ñ latur⁹ puta p metū tirāni excuset. dic sic: nisi a p̄rincipio sciebat hoc euēire posse qz tūc ñ debuit offm accep tare ad qđ poterat nō accedere. bal. i. l. ō eo. i fi.

a ¶ Ad interesse. Vide. j. e. q. c. ꝛ q̃ scripsi. solutio. 8 q. bb. sr̄. v̊. iudici. v̊. patit̄ deferēti. in fi.

b ¶ Recepit. vide s̄ 7. q. c. ꝛ q̃ scripsi sr̄. v̊ pecuniā

c ¶ Dānat. Quero q̃lr dz puniri iudex q̃ de fco fa

© Biblioteca Nacional de España

eius qđ recepit ⁊ regi triplū: ⁊ habe ant iudicis bona. sed si nōdum rece pit promissa soluet heredibus mor tui duplū: ⁊ fisco aliud duplū. e.ti. l.xxv. homicidiū. 5.q.e.

c ¶Accusator aūt q̄ aliq̄d iudici vt i/ iuste cōtra reū iudicaret

a ¶Dedit. et que scripsi soluto. 8.q bb. sf. v. iudici.

dedit[a] ꝓere debet cau/ sas: ⁊ patiet alias penas supra ꝓrima. q. cōtra iu dicantē expressas. Accu satus autem dono vl ꝓ missso corrūpens iudicē pro cōfesso habet: nisi sit certū fore insontē sed litis formidine hoc fecisse cōstet. Si autē cā ē ciuilis: quilibet dās aut ꝓ/ mittens perdit cām: ⁊ soluit regi tri plū dator: aut duplū ꝓmissor. sed si corruptor se sponte detegat ⁊ pro bet regi vel alteri suo maiori: nullā patit penā: sz infringit iudici vt s dictū fuit de iudice. si autem nō pro

b ¶ Soluet. vide q̄ scri/ psi. s. e. q. a sup. v. ad interesse. v. q̄ relās autez.

bet soluet[b] regi litis exti matiōem si est ciuilis: si est criminalis perdit oia bona fisco applicāda: et iudex purget se per iura mētū. e.ti.l. xxvj. vide. solutio. 8.q.bb.

d ¶Qđ autē ꝑs simpliciter: aut vt in iuste iudicet: aut differat donauerit non pōt repetere: sed fisco applica/ tur cui turpia lucra ex officio quesi/ ta accrescūt. Qđ vero vt iusticiā fa/ ciat dedit licite pōt repetere: q⁹ turpi tudo recipiēdi fuit ex pte iudicis cau sata. e.ti.l.fi.

¶Que aūt ē pena iudicātis scdz sta/ tuta cōtra libertatē ecclesie. vide. ex communicatio. 5.q.a.

a ¶Decio ⁊ vltio circa sñie executōez vide. executio. 1. 2. 3. 4. 5. 7. 6. q.

¶Septuplū. ¶Vide. pōa. 3. q. 8.

Sepultura. Primo quero quid est sepultura. Dic q̄ ē loc⁹ i cimiterio ꝓ cadaueribus sepeliendis. i. p. ti. xiij. l. prima.

a ¶Scdo q̄ro: vñ. dicit. Dic q̄ a sepul chro. vel subt⁹ ⁊ terrā: quasi subt⁹ ter ram. e.ti.l. prima.

a ¶Tercio q̄ro. vbi fiet. Dic q̄ ꝓpe ec/ clesiā ꝓpter q̄ttuor. q⁹ sicut sūt xp̄iani deo ꝓpinq̄ores: ita eor̄ corpora eccle/ siis ꝓpiqua. Scdz vt veniētes ad eccle siā eor̄ visu memorati ꝑ mortuis orēt Terciū vt sci quor̄ iuocatiōes sūt i ec clesia illa ꝑ eis rogēt deū. Quartū q⁹ nō sic diaboli ꝓpinquāt cimiteriis sicut a/ liis locis: ideo dicit cimiteriū q̄si mor/ tuor̄ defensio. antiq̄t⁹ tñ extra villam fiebāt ecclesie cimiteria ad mortuos se peliēdos ne viuos fetor interficeret. e. ti.l. secunda.

b ¶Et scias q̄ dz ep⁹ eccl'ie cimiteriū as signare vbi mortui sepeliāt: ita q̄ ec/ clesie cathedrali: vel cōuentuali assig/ net circūq̄q̄z q̄dragīta: aliis aūt trigīta pass⁹: nisi loc⁹ sit ipedimēto ob domo rū circūstātiā. Et i quocūq̄z passu sint quīq̄z pedes: ⁊ i pede quīdecī digiti ex trāsuerso. e.ti.l.iiij.

c ¶Intra ecclesiā āt nō sūt sepeliēdi nisi rex: regina: eor̄ filij: magister: plat⁹: ꝓ or: cōmēdator: ꝓcer: ꝓb⁹ hō ecclesiaz edificās ibiq̄z sepultrā eligēs: vel cleri cus aut laic⁹ vitā ducēs sctitatis. ⁊ si ibi ali⁹ sepeliat ꝑ extrahi de mādato epi Eodē ti.l.xj. ecclesia. 9.q.

d ¶Jtē nō ē q̄s cū p̄ciosis ornamētis se/ peliēd⁹ q⁹ defūctis nō ꝓsūt: ⁊ viuis dā nificāt: ⁊ cupidos ad exhumandū ꝓp ter ornamenta inuitāt: nisi rex: regina

© Biblioteca Nacional de España

Sepultura. ¶ Quartā /An de oīb⁹ que relinquūtur iure īstitutiōis vel alio vniuersali vel singulari ecclesijs vel pijs locis vel pauperib⁹ debeat ep⁹ habere ārtā q̄ appellat canonica portio. vide.j. 8.q.b.c/Et dic aut loq̄mur de iure canonico: et tūc si queris vtrū ista canonica debeat ep̄o: ita q̄ eā possit petere per actionē ex testamēto: ⁊ per consequēs hēat bōa testatoris obligata p̄ ista canonica portiōe Inno.i.c.ō bis ō sepul.dicit q̄ epūs ō hered̄es nō hz actionez ex testamto suo noie.q⁹ nec tacite nec expresse testator aliquid legauit sibi. sed istā canonicam debet petere ab ecclesia vel loco vñ detrahit eā. ab hered̄e vo nō p̄t recta via petere nisi in subsidium vel nisi cessis sibi actionib⁹ ab ecclesia: vel nisi nomīe ipsius ecclesie q⁹ ep⁹ p̄t agere noie ecclesiarū sibi subditarū/Quero vtrū monasteria exēpta teneātur ep̄o ad hāc canonicā portiōem. Quā q̄stionē dirimo i tres p̄tes. quia p̄mo q̄rā de frībus minorib⁹ Scōo de frīb⁹ p̄dicatorib⁹. Tercio de alijs mōasterijs nō exēptis p spēalē exēptōez. Redeo ad p̄mū de relictis fratrib⁹ minorib⁹: ⁊ dico q̄ frēs minores p̄dicatores oēs sūt exēpti: nō dico de exemptiōe generali: q⁹ oīa monasteria sūt exēpta a lege diocesana. sed loquor i exēptiōe p̄p̄a ⁊ spēali p quā aliq̄ ecclesia eximit⁹ ab ep̄o tāq̄ filj⁹ emācipat⁹ a patre: vl̄ seruus manumittit⁹ a dño: tales frēs nō tenent⁹ soluere istam canonicā portionē. Sz Inno.i.c.i.de sta.mona.in glo.magna. ō.sz q̄res. dicit finaliter q̄ exēpti ⁊ monasteria tenēt⁹ ad q̄rtā p̄tē relictoz. Sz dicas q̄ ratio Inno. loq̄t⁹ de exemptiōe canōica ⁊ generali: nō de exemptiōe p̄p̄a ⁊ spēali per quā loc⁹ eximit⁹ a lege diocesana ⁊ a lege iurisdictiōis. ⁊ ita tenēdum credo/Quero an de eo q̄ō alicui singulari fratri relinquit⁹ ep⁹ p̄cipiat quartā. Dic q̄ nō. ⁊ p hoc apparet q̄ opinio dicētiū q̄ debet detrahi q̄rta per epm de relictis cuidam p̄sbytero ē falsa. ⁊ ad hoc facit.extra.de verbo.sig.C.cum inter. ⁊ ibi p ho. ⁊ Jo.an. verū tñ ē q̄ glo.in cle. dudū. ſ. verum de sepul.dicit q̄ spēale est in fratrib⁹ minorib⁹ de eo q̄ō relinquit⁹ ipsis p̄o missis dicēdis teneāt⁹ soluere quartā

aut eorū filij: vl̄ ali⁹ magn⁹ hō: aut ep⁹ vel clericus qui in suorū ordinū habitu debēt sepeliri. e. ti. l.xiij.

e ¶ Et est quilibet in p̄p̄a vel designata p clericos sepultura sepeliēd⁹. sed si in aliena sepelitur p̄ōt dom̄in⁹ petere q̄ exhumar⁹: aut si nōdū q̄s ibi fuerat sepult⁹ q̄ p̄ciū valoris sepulture sibi solua tur. nō tamē p̄t eū sine e piscopi licētia exhumare al̄ exhumās tenet⁹ actione iniuriarū ad arbitriū iudicis.e.ti.l.iij.

f ¶ Jtē quilibet debz i sua parrochia vbi horas audiuit ⁊ sacramenta recepit sepeliri. p̄ōt tamē alibi eligere sepulturam: et tūc si aliq̄d sue ecclesie legauit: nihilomin⁹ habebit dimidiā: vel terciaz: aut q̄rtā ª partē secūdum loci consuetudinē eorum

Sed scōm verū intell:ctū illa glo.non loquit⁹ de quarta epali. sed loquit⁹ de quarta p̄rochialis ecclesie que est alterius conditionis ⁊ rōnis/Quero quo ad fratres p̄dicatores: quidā nobil⁹ vltramōtanus relinq̄t ecclesie sancti dōnici mille: vtrū ep⁹ istius ciuitatis debet habere quartam Dic q̄ sic lictū ep⁹ fabrica vel p picturis ecclesie q̄ eā parat⁹ fabrice ep⁹ nihil debet habere. vide.j.8 q.b.Si autē simpliciter relinq̄t⁹ dic q̄ frēs p̄dicatores tāq̄ exēpti nō tenent⁹ ep̄o suo noie agēti. ex hoc apparet q̄ idem est etiaz in oībus locis plene exemptis. modo hic venit q̄dā q̄stio. ep⁹ ciuitatis assisij de relictis fratrib⁹ minorib⁹ semp recepit quartā: parrochiales vero ecclesie nūq̄ percepe runt: q̄ritur an contra parrochiales ecclesias vl̄ ep̄m sit p̄rescriptum: ita q̄ ista quarta peti non possit. Inno.extra.de testa.c.req̄sisti.dicit q̄ bñ valet ista p̄scripta consuetudo. Sed tu dicas q̄ quo ad quartaz quarte q̄ pertinet ad episcopū q̄ episcopus debet habere q̄rtam quarte de his que pertinent ad ecclesiam parrochialem. q⁹ cōtra episcopū non est p̄rescriptum. Et venit alia questio: testator elegit sepulturam apud minores: ⁊ ibi sepultus est: in sua vero vltima voluntate legauit dictis fratribus centuz libras simpliciter. item legauit eis quinquaginta libras p̄ fabrica ecclesie: modo ecclesia parrochialis de illis centum habuit quartam de iure communi antiquo. item de illis quinquaginta habuit quartaz de iure nouo: queritur nūquid ep⁹ debeat habere quartam de vtraq̄ quarta ab ecclesia parrochiali. finaliter dicas q̄ sic. Quero an ep⁹ debz habere quartam de eo q̄ō relinquit⁹ ecclesijs extra suā diocesim. Dicas q̄ non: quia nullam hz cōmunionē cum illis ecclesijs. Sed episcopus illarū ecclesiarum bene habebit quartam. sed ecclesia parrochialis bene debet habere quartam de relictis p̄o sepultura extra diocesim. Quero: si relinquitur ecclesie non curate: an episcopus de

© Biblioteca Nacional de España

bet habere quartam. Dicas q̄ sic. Quero si relinquitur ecclesie site in confinio duarū diocesiū possit talis ecclesia gratificare cui episcopo velit soluere quartā. Dicas q̄ ista q̄rta dz diuidi inter vtrūq; ep̄m. Quero testator relinq̄t fraternitati disciplinatorū sancti dñici vel sancti francisci hereditatem suā opulentā: epūs de isto relicto petit quartā: querit̄ an debeat eam habere. Ista q̄stio querit de eo qđ relinquit̄ collegio. i. ipsi fraternitati q̄ habetur loco persone. nō aut̄ de eo qđ relinquit̄ oratorio vel hospitali ip̄oz: quia p̄o isto debetur quarta diocesano ep̄o. Sed q̄n relinquit̄ personis respectu personarū ita q̄ ip se persone p̄nt cōsiderari seorsum ⁊ in abstracto a loco: tunc nō debetur quarta. vt extra. de testa. c. requisiti. ⁊. c. fi. ⁊ notatur in. c. ij. de sepul. Sz q̄o cognoscet̄ ista sepabilitas persone a loco vel insepabilitas. Dicas quando persona in loco inserta ita q̄ ab eo recedere non potest: sicut sunt canonici ecclesie sue: quia tūc collegius est in ecclesia ⁊ ecclesia in collegiū: ⁊ vnū sunt: ⁊ est insepabilis coniūctio. vt extra. de testi. c. requisisti. ꝯ. pe. Sed quando inter collegiū ⁊ locū nulla est cōiunctio ibi per se collegiū discernitur: vt est in istis fraternitatib⁹: quia nulla cōiūctio spūalis est ibi ⁊ possūt libere recedere a loco: q̄ est pura ⁊ simplex congregatio laicorum. Iuxta hoc quero si testator ita dicit: relinquo cētū fraternitati: videtur relicta dimidia ⁊ hospitali alia dimidia. Et ideo ep̄us de dimidia hospitalis habebit canonicā. Sed quid si testator nō ē locut⁹ copulatiue: sed hoc mō relinquo fraternitati hospitalis disciplinatorū. Credo iste genitiu⁹ significat cām finalē ⁊ q̄ videat̄ relictū cōtemplatiue hospitalis. Quid ergo si testator dicat ecōtra: relinquo hospitali fraternitatis disciplinatorū: vtrum intelligat̄ relictū fraternitati: an hospitali Dicas q̄ hospitali. ⁊ sic epūs habebit quartam. Quero: testator relinquit bona sua pauperibus hospitalis misericordie de perusio. epūs petit q̄rtam. p̄ior hospitalis dicit pauperes non teneri: quia relictum est personis ⁊ nō loco: querit̄ q̄o iuris. vide. ĵ. 8. q. b. dicas q̄ aut relinq̄t̄ paupibus certi loci vt in exēplo p̄dicto. ⁊ debetur canonica. aut pauperib⁹ in genere ita q̄ inter p̄sonas distribuat̄ ⁊ nō inter loca: ⁊ nō debetur canonica. Concor. q̄ scripsi. trebellianū. i. q. a. v̄. q̄ro an trebellianica. Quero: villa campi in magna mortalitate emit quandā domū ⁊ ibi fecit hospitale quoddā: ⁊ noluit q̄ epūs interp̄oeret auctoritatē nec haberet aliq̄ iuris: postea multi ō illa villa miserationis causa relinquūt illi hospitali bona sua: ep⁹ de istis relictis petit quartam querit̄ nūq̄ possit. Dicas q̄ nō. q̄ licet ibi seruet̄ hospitalitas: tamē ista nō est domus dei sed bois: quia homo potest destruere ⁊ vendere. vi de que scripsi. hospitale priuatū. in fi. Quero: villa montis falconis hz quoddā hospitale ⁊ nescitur si ē piscop⁹ interposuit auctoritatē nec ne. tū apparet de patiētia ep̄oz ⁊ q̄ apud ep̄m ⁊ oēs fuit tentus et habitū p hospitali: istud tū hospitale nūq̄ soluit a liquā canonicā: modo ep⁹ hodiern⁹ petit nūc canonicā: q̄rit̄ nūq̄ possit. Dicas aut illud nō est hospitale ⁊ nō tenet̄ ea soluere. Aut ē hospitale ⁊ scripsit ea? Quero cōe perusij habebat hospitale de colle. ⁊ q̄dam prior qui diu illud rexerat conscientia ductus institutis filijs in certis rebus in residuo instituit illud hospitale: ep⁹ petit canonicā: ⁊ obijcit̄ sibi q̄ ista institutio est facta tacite p̄o recōp̄satiōe male ablatoz ab hospitali q̄ p̄sumitur acquisisse postq̄ fuit administrator de bōis hospitalis: quero quid iuris. Dicas q̄ q̄n hospitale nitit̄ ex gr̄a relinquentis q̄ epūs debet habere quartā si aliud ep̄o nō obsistat. sz si ex vera vel p̄sūptiua restitutiōe ep⁹ nō dz habere q̄rtā. Quero q̄dā testator relinq̄t bōa sua arbitrio executoris distribuēda: ⁊ iste executor distribuit q̄dā bona p̄sonis q̄dā locis: vtrū de oībus: an de neutris debeatur quarta ep̄o. Dicas q̄ distributor distinguit in hoc negocio: quia illud qđ declarat executor videt̄ declaratū a testatore. Sed ponamus q̄ executor declarat quandā viduā pauperē sed illa vidua postea donat hospitali misericordie ⁊ viuit illa vidua: epūs vult quartā inspecto q̄ hospitale misericordie possidet. dicas q̄ hospitale potest se tueri: q̄ nō hēt imediatā cām a testatore. sed illud cōfluxit ad ip̄m p p̄sonā liberā ab hac q̄rta. Quero quid si relinq̄t̄ vultui scō de luca: vel hospitali maiestatis de volta. vtrū ep⁹ debeat habere quartam Dicas q̄ sic. Si aut̄ relinq̄t̄ p pingenda maiestate vel cruce est secus q̄ ista ē quedam fabrica ad ppetuū seu longeuū honorē ⁊ cultū dei. vide. ĵ. 8. q. b. ¶ Nūc venio ad quartā ecclesie parrochialis. ⁊ accipio ecclesiā p̄rochialē vbi q̄s maiori pte anni habitat ⁊ audit diuina officia vel per eū stat. vt in. c. fi. extra. de parro. Iuxta hoc tamē ē sciendū q̄ sūt q̄dam magni nobiles vt reges ⁊ duces: qui terras suas quotidie circumambulant hi non dicentur habere vnā parrochiam tantum. Et ideo si in vno loco moriat̄. Dicit Inno. q̄ mortuaria debent distribuī inter omnes parrochias quas ille nobilis illo anno circuit. vt ipse no. in. c. ij. de sepul. tamen ꝓbabilius videtur dicendum q̄ illa ecclesia dicitur parrochial' in qua stetit maiore parte anni. sed si hoc non apparet quia ꝓpter latitudinem terrarū se figebat paruz in locis. tunc forte habet locū dictū Inno. Nec pōt dici de istis vt de vagabūdo quia tota terra sūt lares sui. Hoc p̄missō q̄ro p̄mo q̄re ē introducta q̄rta quā debēt habere clerici curati p̄rochiaz. Dicas ne necessarijs ⁊ debitis defraudēt obsequijs. Ex hoc apparet q̄ si eccl'a p̄rochial' vacasset p annū ⁊ vltra q̄ canōica ei nō deberet̄ nō ꝓp̄ vicīū eccl'ie. sz q̄ cessat rō p̄statiōis. sec⁹ si stetisz p p̄rochianū

© Biblioteca Nacional de España

q; noluiſſet audire diuina: vl' nō fuiſſ3 capax diuino rū: vt q; ē ifans vel furioſ'. Quero q̄dā theutonic' ſepelit' peruſij: ⁊ relinq̄t eccleſie in q̄ ſepelit' multa: v trū eccl'ia prochial' ſue natiōis d3 habere q̄rtā. Dic q̄ ſic. Quero ſi q̄s ſepelit' apud mioꝛes ⁊ legat multa aliꝭ eccleſijs an eccl'ia parrochialis de relictis illis aliꝭ eccleſijs dēat habere quartam. dic q̄ nō. quia h̄ canonica poꝛtio q̄ debet' eccleſie parrochiali habet locuꝫ tātū in relictis eccleſie vbi ſepelit': nō i aliꝭ relictis. vt nōt glo. ⁊ Inno. in. c.ij. extra. de ſepul. Sed cōtra hoc eſt lex ꝓtite. Sed q̄d ſi nō eſt relictuꝫ ſ3 in moꝛte induit ſe q̄s habitū mioꝛū ⁊ ſic tr̄aſſert' ad eos: vtrū de iſtis veſtib' eccleſia parrochialis debeat habere quartam. Dicas q̄ ſic. vt dicto. c. dudū. ſ. verū. de ſepul. i cle. ⁊ notat Inno. in dcō. c.ij. de ſepul. Quero: q̄d ſi q̄s non elegit ſibi ſepulturā ſed cōſāguinei ſui eū ſepelierūt alibi q̄ in eccleſia ꝓchiali: an curata debet habere quartam de relictis illi loco vbi per conſanguineos eſt ſepultus. Vide. j. 8. q. b. dicit Inno. q̄ aut eſt legitime ſepult': vt quia eſt ibi ſepultura maioꝛ ſuoꝛ. ⁊ tunc debet' curato q̄rta quaſi tacite videatur iſte loc' electus. aut nō ē legitime ſepultus: tunc debet exhumari ⁊ non debet' q̄rta relictoꝛ ſ3 ipm coꝛp' cū his que acceſſerūt delationi coꝛporis puta cū panibus ⁊ cādelis debetur eccleſie parrochiali. vt in dicto. c. i nr̄a. de ſepul. p Inno. Quero an eccleſia parrochialis poſſit aliquid petere ab exemptis vbi q̄s eſt ſepult': ⁊ q̄d templarijs ⁊ hoſpitalarijs ſi q̄s eligit ſepulturā in eccleſijs eoꝛū. vide. j. 8. q. b. Dic q̄ curata d3 habere quartā quia non attenditur exemptio ſ3 ſola ſepultura. vt nōt Inno. in dicto. c.ij. ⁊ i dicto c. in noſtra. de ſepul. ſecus in q̄rta epiſcopali. Quero ſi relinquitur eccleſie ⁊ hoſpitali cruciferoꝛuꝫ ab eo qui ſepelitur in eccleſia eoꝛū. an curata debet habere quartam. Dicas q̄ ſic de dimidia que tāgit eccleſiam: non de dimidia que tangit hoſpitale. ratio eſt: quia ſepultura concernit eccleſiam nō hoſpitale. vide infrā. 8. q. b. Quero quidā hiſpanus deceſſit peruſij: ⁊ relinquit eccleſie minoꝛum ſue ciuitatis in hiſpania mille: ⁊ ibi ſepulturaꝫ elegit: tamen coꝛpus ſuū in hiſpania non potuit deportari: eccleſia parrochial' petit ab illi fratribus hiſpanie q̄rtaꝫ. Illi dicūt ſe non teneri: quia nō ē ſepultus ap̄d eos. eccleſia ꝓchialis dicit: iſte in teſtamēto elegit ſepulturam vñ hoc debet conſiderari. Item dicit fratri b'. vos fratres poteſtis mittē p coꝛpore. ſi nō mittitis iputet' vobis: q̄rit' q̄d iuris. dic q̄ aut fuit notatū relictū p ſepultura: et tūc q; fingit' ibi ſepult' debet' q̄rta. Si aūt ē relictū ſimpliciter tūc nō debet' q̄rta: ex quo nō ē ibi ſepult' q; i hoc diſpoſitio ſua ē caduca. ergo ⁊ oēs ꝓſecutiue ipſi diſpoſitiōi. S3 pōam' q̄ excōicat' fuit ſepult' de fcō: ep' fecit eū exhūari. vt; ſit idē ac ſi nūq̄ fuiſſ3 ſepultus. dic q̄ ſic: q; nō habet' p fcō: q̄d nō ē legitie fcm. Quero: q̄dam elegit ſepulturā apud aliā eccleſiā ⁊ legauit p̄ſbytero illi' eccleſie nō obtētu eccl'ie ſ3 ꝓpter nō p aia ſ3 p cōſanguinitate vel amicitia: vtrum curat' ꝓchialis eccleſie debeat habere quartā Vide. j. 8. q. b. dic q̄ nō. Ita notat Inno. ⁊ h. in dicto. c.ij. de ſepul. De predictis p bal. i. l. ſi q̄s ad declinādā. C. de epiſ. ⁊ cle. ¶ Ep̄i p̄nt donare vel remittere quartas moꝛtarioꝛ vel aliā q̄rtam Ut ſcripſi. adminiſtratio. v̄ adminiſtratoꝛ ciuitatis. in. v̄ſi. quero nunquid ep̄us.

a ¶ Alijs. Et ſcripſi. ſ. e. ſſ. v̄. q̄rtā. v̄. an de oib'. in. v̄ſi. quero ſi quis.

g ¶ Aduena autē: vel vltimo ſupplicio damnatus ibi eſt ſepeliendus: i cuius parrochia moꝛit' aut in eccleſia maioꝛi illius loci: ſi ſint in damnato contritionis ſigna. e. ti. l. vij.

¶ Vbi ſepelitur religioſus ſus ꝓpꝛium ſibi preſumens habere. religioſus 6. queſtione.

a ¶ Quarto quero. qualiter fit ſepultura circa eccleſiam. Vide ſupra ꝓxima queſtione.

a ¶ Quinto q̄ro. ad quem ptinet ius ſepeliendi de que eidē eccleſie vbi ſepelitur: ⁊ aliꝭ eccleſijs: aut monaſterijs relinq̄t. ⁊ ſi nō ē certa cōſuetudo dioceſis habebit q̄rtaꝫ. nec ꝓtra hoc admittitur cōſuetudo. p̄dicta vera niſi alicuius inductione fraudulēta alibi ſepulturā elegerit. vel hoc fecerit ip̄e odio clericoꝛū ſue eccleſie: aut eoꝝ cōtēptu ſeu eccl'ie ſue nihil relinq̄t tūc enim reſtituit' coꝛpus cū habitis ratione ſepulture eccl'ie ſue. Itē nō p̄t q̄s ſepeliri in capellis vbi epiſcopus nō conceſſit ſepulturam. ⁊ ſi cōtra fiat petit' coꝛpus cū omnibus habitis ſepulture cauſa. e. ti. l. v.

© Biblioteca Nacional de España

fūctos. Dic q̄ nō nisi clericis illi⁹ ec/
cleſie vbi q̄s ē ſepeliēd⁹: vel alij eor̄
mādato. ſz si nō ſūt ibi p̄nt alij cleri/
ci cū officio debito ſepelire citra licē
tiā. aut in eor̄ defectu laici ſine offi/
cio eccleſiaſtico: niſi fuerit tpe inter/
dicti. ⁊ laic⁹ ꝓtra faciēs pōt excōica/
ri ⁊ p regē arbitrarie puniri. e. ti. l. iij

a ¶Sexto quero. an p̄t vēdi ſepultu/
ra. Vide. s̄. 3. q. e. ¶Et ſcias q̄ ī ei⁹
datōe quattuor cōſiderāt̄. p̄mū cle
ricor̄ officiū: ⁊ iſtud nō debet fieri
p̄ pcio. ſi tamē q̄d gratis det̄ accipi
atur. ſecūdū loc⁹: ⁊ hoc ſimiliter nō
p̄t vēdi etiā ſi null⁹ ibi fuit ſepultus
Terciū forma ipius ſepulchri: ⁊ hoc
añq̄ q̄s ibi ſepeliat̄ p̄t vēdi. Quar/
tū ipa terra vbi fiat cimiteriū: ⁊ hoc
p̄t vēdi. Et ſi venditur ſepultura eſt
ſymonia[a]. e. ti. l. i. ſymo/
nia. 3. q. l. ſ. q. b.

a ¶Symōia. Et q̄ eſt pena vendētis ſepulturam Vide. ſymonia. 3. q. k. ſuper. v. duplicatuz.

a ¶Septimo q̄ro. q̄s non
hz eccleſiaſticā ſepulturā
Dic q̄ ifidelis: vel here/
tic⁹: aut maiori excōmu/
nicatiōe nodat⁹: vel mi/
nori in cōtēptū: carēt ec/
cleſiaſtica ſepultura. ⁊ ſi de facto ſe/
peliāt̄ nō debent iſti poſt ſcientiam
celebrare diuina: aut eccleſia cōſecra
ri donec exhumēt̄: niſi adeo ſint eo
rum oſſa cum fideliū oſſibus mixta
q̄ nō poſſent cognoſci. tūc enim nō
exhumāt̄. e. ti. l. viij. excōmunicatō
13. q. k.

b ¶Item vſurari⁹ publicus: aut ī mor
tali peccato detēt⁹ manifeſte: niſi pe
niteat: aut ſigna cōtritionis oſtēdat.
e. ti. l. ix.

c ¶Item in torneamēto occiſ⁹ etiā ſi cō
fiteat̄ ⁊ cōicet. ⁊ public⁹ latro in ſa/
nitate nō cōfeſſ⁹ cū ſatiſfactiōe nō dz p
clericos ſepeliri. alij p̄nt eū in cimiterio
ſepelire. ſi tñ p eo ſatiſfaciāt amici ſepe
litur per clericos. Et cleric⁹ ſepeliēs nō
ſepeliendō p̄t officio ⁊ bñficio vſq̄ ad
erroris ſatiſfactōez ſuſpēdi. e. ti. l. x.
¶Item denegat̄ q̄ñq̄ eccleſiaſtica ſepul/
tura plāgēti p defūcto. excōicatō. 13. q.
¶Et q̄ñq̄ occiſor̄ ſepelitur ſub occiſo.
rex. 25. q.
¶Item caret trāſfugēs ad inimicos fidei
Trāſfuga. i. q.
¶Item alius. de quo euchariſtia. 3. q. i.

a ¶Octauo q̄ro. q̄s eſt effect⁹ ſepulture.
In p̄mis nō p̄t vēdi. de quo. s̄. 6. q. a.
Et ſepult⁹ ī loco indebito nō eſt exhu
mād⁹ ſine licentia epi. Nec de loco ad
locū cā ſepulture ſine licētia epi eſt ca/
dauer trāſferendū: niſi ad tēpora fuerit
ibi depoſitū. tūc enī abſq̄ licentia epi
exhumetur. e. ti. l. ij. ⁊. s̄. ſ. q.

b ¶Item ſi alibi q̄z in eccl'ia ſua prochian⁹
ſepelitur hēt eccl'ia ea q̄ dixi. s̄. 3. q. f.
¶Et adde circa hoc q̄ mortuo nō eli/
gēti alicubi ſepulturā ſi cōſanguinei ali
bi q̄z in eccl'ia eū ſepeliāt habebit ipſa
totū vel partē dotā ſepulture cā ſcōm
diſtinctōez quā dixi. s̄. 3. q. f.
¶Et nō ſoluitur quarta de relictis cer
tis perſonis. vel de eq̄s p̄tēplarijs reli/
ctis: aut armis. vel p fabrica aut orna/
mētis eccl'ie: vel cāpanis: luminarib⁹
aut ad ꝑpetuū cultū pertinētibus. vel
de anniuerſario. 30. 20. 70. aut de reli/
ctis hoſpitalib⁹[b]: paupe
rib⁹: ſeu in pōtiū refecti
onē vel fabricatiōe. niſi
ī fraudē epi vl' eccl'ie ſue
reliq̄tur. Item ſi q̄s ī ſanita
te ī mōaſteriū cū ſuis bo
nis īgreditur nil hēt ſua eccl'ia. ſz ſi ifir

b ¶hoſpitalib⁹ De quibus caſibus vide etiaz que ſcripſi ſupra. 3. q. f. ſup. v. quartam.

© Biblioteca Nacional de España

mꝰ ingreditur ⁊ de illa morit᷑ ifirmitate hz eccl'ia q̃rtã bonoꝝ. e.ti.l.vj.

c ¶Ab eo aũt q̃ i domo ꝑpa resid̃s habitũ recepit nõ ꝓit eccl'ia ius suũ. e.ti.l. septima.

d ¶Est ⁊ alꝰ effectꝰ: qz i expẽsis funeris moderatis statu ꝑsone ꝑsiderato citra mãdãtũ faciẽs cũ itẽtiõe recuperãdi recuperat eas de bonis mortui: ⁊ ꝑfert᷑ etiã creditoribꝰ hereditarijs. ſz si dixit q̃ pietate: aut amore dei faciebat non recuperat. Et si nullꝰ eas facere velit iudex vẽdat de bonis mortui ꝑ funeris expẽsis: ⁊ sic emens ꝑpetua gaudeat securitate. e.ti.l.xij.

e ¶Itẽ ẽ alꝰ: qz sciẽter exhumãs defunctũ in vituperiũ amicoꝝ: vel vt q̃d ei furet᷑ teneꝛ ꝑsanguineis siue heredes sint siue nõ actiõe iuriarũ: ⁊ taxata per iudicẽ q̃ntitate defert᷑ agẽti iusiurãduz in litẽ: nec ꝑt inde minꝰ q̃z centũ morabitinos taxare. ⁊ si plures sunt agẽtes eligat iudex vnũ q̃ ꝑseq̃t᷑: ⁊ qd̃ habuerit ꝓmunicabit alijs: nec i hoc erũt potiores nec cõtributiõis creditores hereditarij: qz nõ ex hereditate ſz ex relicto ꝓuenit. e.ti.l.xiiij. iniuria. 5.q.f.

f ¶Sciendũ igit᷑ q̃ nõ dz sepultura defũcto ꝓtextu debiti ꝑdiri: nec debent eiꝰ bona aliq̃liter occupari: nec ifra nouẽ dies post sepulturã heres: aut familia citari. ⁊ cõtra faciẽs ꝓit ius debiti restituetq̃z qd̃ per vim abstulit: ⁊ si nil sibi debebat᷑ restituit ablata duplicata Si tamẽ de eis timet᷑ q̃ abscõdant: vl' dissipẽt bona: vel fugiãt: tenẽt᷑ ifra nouẽ dies ꝓictos fideiussores de huiusmõi securitate dare: ⁊ eis ablapsis poterũt conueniri. e.ti.l.fi. citatio. 4.q.a Et. iniuria. 5.q.g. ⁊. 6.q.a.

¶Item religiosi vocati ad funꝰ: vl' sepulturã per eꝑm debẽt obedire. monasteriũ. 3.q.

¶Itẽ non nocet sepultura vilis: nec releuat preciosa. penitẽtia. 5.q.

¶Itẽ ratiõe sepulture ꝓt clericꝰ i die bis celebrare. missa. 7.q.

¶Et de donatõe sepulture causa nõ subeũt clerici mũera. clericꝰ. 9.q.

¶Nec ẽ supra sepulturã celebrãduz nisi vt dicit᷑. ecclesia. 4.q.

¶Itẽ sepulto rege fit omagiũ successori. rex. 21.q.

¶Itez sepultura facit locum religiosum. dominium. 3. q̃stione. possessio 8. questione.

¶Et valet donatio inter virum et vxorem sepulture cã. donatio. 6. q.g.

¶Et substitutio compendiosa extenditur ad iura sepulchroꝝ per modum positum. Substitutio. 2. questione. g.

¶Et expense funeris ab herede facte probantur per iuramentum. inuentariũ. 1. 2. q.

¶Nec debet fieri iiusta: vel inconsueta sepultura. legatum. 4. questione.

¶Item ratione legis falcidie deducuntur funeris expense. falcidia. 3. questione.

¶Sequestratio. Primo quero in quibꝰ casibus est premissa seq̃stratio rei petite. Dic q̃

¶Sequestratio. nõ q̃ nõ ꝓt fieri seq̃stratio ꝺ bõis alicuiꝰ nisi debituz ostẽdat᷑ per publicũ instrumentũ. bar. in. l. ex hac. circa fiñ. C. de eroga. mili. anno. li. xij.

¶Et an in bonis executionis fcẽ ꝑ regis mor. ꝓt fieri seq̃strũ. Vide. arrẽdatio. ꝺ Et in arrendatione. Et vide q̃ scripsi. rex. i. q. ꝺ rapiens aut seq̃strũ. Et an in bestijs aratorijs vl' eoꝝ instrumẽtis ꝓt fieri seq̃strum Vide. executio. 2.q.b. ff. ꝺ. bobꝰ. ꝺ. nec etiaz. Et vide que

© Biblioteca Nacional de España

scripsi. executio.i.q.a ff.v. executores.v.i.et ff.v. mãdare.v. ab executore.i pri ci. Et.nũdine.2.q.a.ff v.nũdinarũ v.illi q̃b9.i versi.i. Et q̃ scripsi. edictio.v.si notari9. i.vsi. fi.

a ¶Sex. Jtez qñ cõtẽdentes de possessiõe sũt i promptu ad arma fit etiam ei9 seq̃stratio. Ut plene scripsi.possessio i.q.a.v.itez cũ duo. 7.v se.

b ¶Dũtaxat Vide fo.iudi.li.viij.ti. i.l.iiij.

c ¶Deterioratiõe. Vide q̃ scripsi. actor.ſ.q.a. ff.v.sita.v. q̃dã forẽsis.

d ¶Inopia3. Vide.dos.9 q.a. 7 q̃ ibi scripsi. ff.v exigere.

ĩ sex9 casib9 dumtaxat9. Prim9 de ptiũ volũta/te. Secũd9 si res ẽ mobilis 7 re9 suspect9 de recessu: vel trãsportatiõe: vl̃ deterioratiõe[c]. Terci9 si ẽ imobilis 7 re9 suspect9 de baratatõe: aut fructum cõsumptiõe: 7 est cõtra eũ lata sentẽtia diffinitiua per appellationez suspensa. Quart9 si maritꝰ vergat ad inopiã[d]: 7 ẽ male administratõis. debet tñ de fructib9 dotis seq̃strate vtriq3 ꝓuideri vl̃ alioꝝ bonoꝝ vxoris Quint9 qñ vn9 de filijs preterit9: vel exhereda/t9 iniuste petit hereditatẽ: nec vult cõferẽda cõferre: quia mittit̃ ei9 ps in sequestro dato ei termino ꝑ iudicẽ ad cõferẽdũ: quo nõ iplẽte restituitur illa pars alijs frib9 Sext9 si ꝑ ĩ quasi possessiõe seruitutis exist̃te fertur sententia liberalis: et ꝓtẽdat dñs de bonis: q̃ ponũt̃ donec sciat̃ veritas in seq̃stro.3.p.ti.9. l.i. vide.actor.ſ.q. stu/dium.ſ.q.depositum.3.q.a.

a ¶Secũdo q̃ro. q̃nto tpe durat seq̃/stratio. Dic q̃ quanto ꝓuenerint inter se partes: vl̃ iudici placuerit. nec illud tẽp9 ꝓdest ad ꝓscriptiõem nisi aliter partes cõuenerint.e.ti.l.ij. Vide.depositũ.8.q.a.

a ¶Tercio q̃ro. q̃lis d3 eẽ seq̃ster. Dic q̃ probus: diues: 7 sũspitione carens. e.ti.l.i.in fi.

Seruit9. Primo q̃ro q̃d ẽ seruitus ꝓdiorũ. Dic q̃ ẽ vs9 7 ius quẽ q̃s ĩ alieno fũdo: vel domo ad seruiciũ sui fund9: vl̃ dom9 h3.3.p.ti.xxj. l. i.

a ¶Secũdo q̃ro. quotuplex ẽ. Dic q̃ duplex. q̃dã vrbana. alia rustica. prima q̃ debet̃ ab edificio alteri edificio. secunda in fũdis cõstituit̃. Est 7 tercia quã q̃s in psone seruiciũ in reb9 alienis habet: vt vsufruct9: vel vs9. de q̃ dicet̃. vsufruct9. per totũ. e.ti.l.i.

b ¶Vrbana seruit9 ẽ multiplex. alia oneris alterius edificij ferẽdi. alia ligni i alieno pariete mittendi: aut fenestram[e] aperiẽdi: pluuiã in domo recipiẽdi: aut aquã p canalẽ ad aliã domũ ducendi: seu alti9 nõ edificãdi ne luminib9 offuscatur ꝑt impõi de vno edificio ad aliud aut per aliam domũ: aut curralarium ad aliam trãseũdi. 7 dicit̃ vrbana. e. titulo. l.ij.

e ¶Fenestrã. Vide que scripsi. o p9.3.q.b.ff.v. detegat.

c ¶Sed 7 rustica ẽ multiplex. vna itineris. alia act9. alia vie. Jus autẽ itineris ẽ ire p fundũ alienũ ad meũ: pedes: vl̃ eques: sol9 vel cũ alijs vn9 añ aliũ per locũ designatu3: nõ autem pariter: nec possum iumenta: aut q̃rigã onustam ducere. Qui nõ h3 actũ h3 oia ꝓdcã: et isup ꝑt q̃rigã aut iumẽta onusta ducere. Habẽs vero viã ꝑt oia supradcã: et etiã lapides: vel fustes p terrã lapsos: 7 alia suo fũdo necessaria ducere ꝑt. et h3 via in latitudie tm̃ q̃tũ in cõstitutione cõuenit. 7 si nil ꝓuenit h3 octo pedes ĩ directo: 7 decẽ 7 sex ĩ afflatu. e.ti. l.iij. Sũt 7 alie seruitutes rustice. de q̃/b9 infra.7.q.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Tercio q̃ro. q̃s p̃t imponẽ seruitutẽ. Dic q̃ dñs i solidũ: q̃ i fũdo cõi nõ p̃t seruit⁹ appõi: nisi oĩm dñoꝝ volũtate Sz illi q̃ p̃sẽtiũt nõ hñt p̃tradicẽdi ptã/tẽ. ⁊ si nõ p̃sẽtiẽtes postea p̃cedãt pinde ẽ ac si oẽs a p̃ncipio cõsensissẽt. e. ti. l. x

b ¶ Itẽ p̃t feudatari⁹: vel emphiteota[a] cõcedere alij i fũdo feudi: vl̃ ẽphiteotico seruitutez. ⁊ ẽt p tali fũdo i vicino fũdo seruitutẽ q̃rere. Itẽ emptor fũdi añ traditionem p̃t ei imponere seruitutẽ vt seruiat ex cõuẽtiõe vẽditoris fundo vicino tercij: vl̃ vẽditoris. e. ti. l. xj

a ¶ Quarto q̃ro. i q̃b⁹ imponit̃. Dic q̃ i aliẽis domib⁹: vl̃ fundis. vt dixi s. l. 2. q. nã fũd⁹ me⁹ nõ p̃t alij meo debere seruitutẽ: lz possum vti tãq̃ meo: q̃ res sua nemini iure seruitutis fuit. Nec p̃t ĩponi seruit⁹ rei sacre vel religiose: aut scẽ: nec cõi rei vsui ciuitatis destinate: vt theatro vl̃ sil̃ib⁹. e. ti. l. xiij.

a ¶ Quito q̃ro. q̃liter ĩponit̃. Dic q̃ inter viuos ex volũtate ptiũ. vl̃ in testamẽto. aut ex longi tpis vsu. e. ti. l. xiiij.

b ¶ Q̃s⁹ eñi bona fide seruitute cõtinuaz cãm: vel q̃si habẽte decẽ ãnis inter p̃sentes: vel viginti inter absentes dño nõ cõtradicẽte: vt aqueductu cõtinuo vel quia cõtiguũ tanto tẽpore tenuit i alieno pariete missũ: vel tanto tpe fenestras apertas in eius pariete tenuit: vel vicinũ altius edificare vetuit: non vi: non clam: aut precario ⁊ similia: p̃scribit seruitutem. Alie autẽ seruitutes continuã causam: vel quasi non habẽtes: vt aqueduct⁹ certi tẽporis non continui: aut vie vl̃ itineris: nõ p̃scribit̃: nisi tãto tpe q̃ memoria hoĩm in cõtrariũ nõ exist̃at[b]. e. ti. l. xv.

b ¶ Existat. Et vide que circa h̃ scripsi. p̃scriptio. 3. q. 8. sr. v. cẽtenariũ. v. q̃cq̃d ẽ. i. vsi. q̃ro quo p̃t. Et. feuduz. i. q. v. si vasall⁹

a ¶ Emphiteota Quero nũquid ẽphiteota in re quã habet i emphiteosim posit̃ ostituere seruitutem. Dicas q̃ potest. sz seruit⁹ durabit tãtum durãte emphiteosi: sz postea non. Et ita habeo in vasallo qui cõstituit seruitutem i feudo non valz cõstitutio. sz si feudum sit apertuz dño. i. pleno iure sit reuersum ad dñm extinguitur seruit⁹. bal. in. l. vt in puĩcipali. C. de seruit.

a ¶ Sexto quero. q̃liter amittit̃ seruit⁹. Certe mutatiõe dominij predij seruientis: vel dominãtis: nõ mutatur seruitus: q̃ ratione predij fuit imposita nõ psone. e. ti. l. viij. ¶ Vide infra. 7. q. c.

b ¶ Sed perditur vsbana per nõ vsũ decez annis inter presentes: ⁊ viginti inter absentes contra eã domino rei seruiẽtis bona fide operãte: vt fenestras claudẽte: trabẽ ãmouẽte de pariete suo. sed si quid ipse nõ fecit nõ perdit̃ ex non vsu. ¶ Seruitutes autẽ rustice non perdunt̃ nisi ex nõ vsu tãti temporis cuius memoria in contrarium non existat: si habẽt causam continuam: vel quasi. alie autẽ discontinue per viginti annos: siue inter p̃sẽtes siue inter absẽtes: nõ vsu pduntur. e. ti. l. xvj.

c ¶ Item perdit̃ seruitus per remissionẽ domini p̃dij dominãtis. nec potest vnus sociorum sine alijs eam remittere. ¶ Itez perdit̃ si p̃dium seruiens efficit̃ domini p̃dij dominantis: vel econtra. nec postea si illud alienet seruitus extincta reuiuiscit nisi nouiter cõstituat̃. e. ti. l. xvij.

d ¶ Item concedens licentiaz edificãdi contra debitã seruitutẽ perdit seruitutẽ. e. ti. l. xix.

e ¶ Item scias q̃ p vsum socij retinet

© Biblioteca Nacional de España

socius seruitutē. nisi fūd⁹ cōis domi nās sit diuis⁹: tūc enīz vtēs p pte sua retinet sibi seruitutē: nō vtēs tpe pre scriptiōi statuto poit eā. e. ti. l. xviij.

a ¶ Septimo q̄ro. q̄s ē p̄dialis seruitutis effect⁹. Vide aliquos effect⁹. s̄. 2 q. c. ¶ Et habēs seruitutez aque per aliū fundū ducende taliter debet reparare canales q̄ aqua sibi prosit: 7 vltra modū constitutum fundo seruiēti nō noceat. e. ti. l. iiij.

b ¶ Item nō potest domin⁹ fontis de quo aquaz ad fundū meū duco seruitutis iure alij me inuito ducere alibi de aqua[c] cōcedere: nisi tanta sit aq̄ q̄ ābobus habūdet. e. ti. l. v.

c ¶ Aqua. ex fundo alieno non potest duci aqua nisi domino volente. casus est in. l. aquam. C. de seruitu. ¶ Quero an eadez aqua pōt p dominū cōcedi pluribus. Respōdeo si omnibus sufficit potest concedi: sz si nō sufficit melioz est conditio eius cui est concessa prius seruitus seu constitutio iuris aque: nisi iste prioz ofenserit in confessione facta posterioi. vt. ff. d aqua plu. arcen. l. in cedendo. et.

c ¶ Jtē hñs seruitutē pecora in alieno pastu pascēdi: vel aq̄s in alieno puteo bibēdi: habz per cōsequens locū aditus ad puteū. ¶ Jtē fundus seruiens alienatus trāfit cū onere seruitutis. eo. ti. l. vj. Vide. s̄. 6. q. a.

d ¶ Item habens oliueta potest in fundo vicino querere seruitutē de domini voluntate reponēdi fructus in domo fundi vicini: vel terre p vasis oleaginis cauēde: aut calcis: vel arene: seu tegularum fiende causa p modo vbi reponāt fructus: nec vltra q̄z habet necessarium potest vti. e. ti. l. vij.

e ¶ Item seruitus est indiuidua. 7 ideo quilibz heredz eius cuius prędio debebat potest eam petere in solidum: non in parte. Et quilibz heredum domini prędij seruientis conuenient pro ea in solidū. e. ti. l. ix. vide. snia. 6. q. e.

f ¶ Jtē domin⁹ prędij dominantis non potest ei⁹ seruitutem sine fundo alienare q̄ ē insepabilis. Sed si seruitutē hz aque ad riganduz ducēde pt eam cōcedere[d] alteri sui prędij vicino. e. ti. l. xij. ¶ Et vnius socij in sociorum seruitute victoria alijs p̄dest: sz nō nocet si succumbat. snia. 6. q. e. ¶ Hūc videdū ē de seruitute hominis.

a ¶ Octauo q̄ro igit. q̄d ē seruit⁹ bois. Dic q̄ ē cōstitutio iuris gentiū qua quis dominio alteri⁹ cōtra naturam subijcit. 4. par. ti. xxj. l. i.

a ¶ Mono quero. quotuplex est. Dic q̄ triplex. Quidam enīz efficiunt serui per captiuitatem. Quidam nascunt. Alij se faciunt seruos permittendo se vēdi. Et in hoc vltimo requirunt quinq̄z. scilicz venditi consensus. precij participatio. scientia libertatis in vendito. credulitas seruitutis in emente. et etas venditi viginti annoz. Et dicit seruit⁹ a seruiendo. e. ti. l. i.

ff. de aqua quoti. 7 sti. l. lucio. Et per hoc fuit determinata q̄stio: quia potestas concesse rat fratrib⁹ minoribus aquaz sabinam cōmune bononiensis Minores dicebant posterio rem concessio nem non vale re. et fuit determinatum q̄ valeret quia aqua sufficiebat vtriq̄. De quibus per baldum in dicta. l. aquam. C. de seruitu.

b ¶ Concedere. Si aqua non oritur in fundo meo sed postq̄ ē ingressa in cāpum meuz licet eadem concedere vel negare. Respondeo sic Ideo si ex flumine publico duco aquam per prędium meum ad meū molendinum possū eā diuertere quo voluero: nec teneor de ea gratiam facere vicino meo habenti molendinum nisi ei deberem seruitutem. baldꝰ in. l. aquam. C. de seruit. et aqua.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Decio q̃ro. q̃b⁹ ex causis hõ liber efficit seruus. Vide. s. prima. q. ¶ Preterea nati ex clerico in sacris cõstituto ex vxore de facto efficiunt serui eccl'ie vñ erat beneficiatus: nõ tñ pt vendi. et succedũt mri sz nõ pri. 4. p. ti. xx. l. iij.
¶ Itẽ 7 ipsa clerici vxor de fcõ efficitur serua. cleric⁹. 5. q. d.
¶ Itẽ vide aliũ casũ in quo liber efficitur seruus. matrimoniũ. 13. q. c.

b ¶ Itez dãtes fidei iimicis auxiliũ cõtra fideles sũt eo ipo excõicati: 7 eor bõa applicãt regi. 7 isup q̃cũq; eos capiẽs ẽ eor dñs ipis seruis effectis. e. ti. l. iiij. excõicatio. 13. q. k. dñium. 3. q. aa. 7. p. da. 2. q. ee. 7 vide. vẽditio. 3. q. g.
¶ Itẽ ppter ingratitudinẽ reuocat liber tus in seruitutẽ. patron⁹. 4. q. i. adoptio. 4. q.

a ¶ Undecio q̃ro. q̃s ẽ seruitutis effect⁹. Prim⁹ q; licet quo ad honores filij sequãt patrẽ: tñ quo ad stat⁹ cõditiõez sequũt matrẽ. ita q; ex libero 7 ancilla nat⁹ seruus ẽ: nisi aliquo tpe añ natiui tatẽ post ꝯceptiõez mater fuerit libera q; part⁹ est liber. e. ti. l. ij.
¶ Itẽ seru⁹ tenet dño obedire: 7 ei⁹ ꝯ modũ inducere: 7 dãnũ p posse euitare: 7 p eius morte vl' offensa euitanda mori: nisi iusto excuset impedimẽto. Et si quẽ occidat dñz a mortis piculo eruendo nõ punit. e. ti. l. v. homicidium 4. q. b.

c ¶ Itẽ nõ dz dñs seruũ crudeliter tractare: nec occidere: nisi cũ vxore: aut filia aut filib⁹ in adulterio deph̃ensum. Et si crudeliter tractet cõq̃rat iudici. 7 si verũ inuenerit vẽdet eũ pciũ dño soluẽdo taliter q; nũq; seru⁹ ad ei⁹ ptãtẽ reuertat. e. ti. l. vj. vẽditio. 2. q. f.

d ¶ Itẽ q̃quio seruus acquirit domino acq̃rit. Et legatuz seruo factũ põt dñs petere. Et tenet ex cõtractu p eum in administratõe propositũ celebrato. e. ti. l. vij.
e ¶ Preterea null⁹ infidelis tenebit seruũ fidelem al' occidetur bonis confiscatis. Et si seruus ei⁹ ẽ infidelis 7 efficit fidelis statim ẽ liber: nisi cã mercãtie euz emit: quo casu tenetur infra tres mẽses vẽdere. 7 si infra hoc tẽpus fiat xp̃ianus tenetur ei ipse: vel eum inducẽs duodecim morabitios de moneta currenti soluere. vl' si nõ hẽt vsq; ad eorũ valorẽ vt liber seruire. si ãt p⁹ dcũz tẽp⁹ baptizet erit liber nullo pcio dãdo. e. ti. l. viij.
¶ Itẽ seruitutẽ abhorret natura. Itẽ ẽ modus seruitutis nõ hẽre. 7c. regula. 2. q. regula. i. 2.
¶ Itẽ quandoq; seruit dño lz ordiẽtur. cleric⁹. 9. q. ẽt si ĩtret religiõez. religiosus. 8. q.
¶ Itẽ excusat ab eundo ad curiã p absolutõe excõicatõis. excõicatõ 2. q
¶ Itẽ extrahit dñs q̃ndoq; ab eccl'esia. eccl'ia. 9. q.
¶ Itẽ seruit⁹ q̃q; ẽ causa indulgẽtie Indulgẽtia. 2. q.
¶ Itẽ pt vẽdi. captiu⁹. i. q. nisi ĩ cãu vt dixi ꝫ 10. q. a. vl' nisi sit ĩ fuga. vẽditio. 3. q.
¶ Itẽ nõ pt agere: vl' cõuẽiri: nisi ĩ casib⁹. actor. 2. q.
¶ Itẽ nec eẽ procurator ad lites. procurator. 4. q. a.
¶ Nec põt possidere. possessio. 8. q.
¶ Et quocunq; pergat dominus

a ¶ Acquirit ¶ Vide. libertas. 2. q. a. fr. v. testamento. v. item an peculium. Ān in fidelis seru⁹ cõuersus ad fidem põt p uari peculio. h. in. c. iudei. de iudeo.

b fidelis. ¶ Vide. iudeus. 8 q. a. fr. v. cõuersus. v. i.

© Biblioteca Nacional de España

¶Simulatio. Et ꝓbat̃ ꝯtract⁹ simulat⁹ vt si ꝑuco q̄dā p̄rece dēs istrm̄ in quo cōtinet̃ ꝙ inter te ⁊ me fuit pactū ꝙ si apareret aliq̄ istrm̄ inter me ⁊ te i figura vēditōis ꝙ itelligat̃ loco pignoꝝ ꝑ tāta q̄ptitate: pōe ergo ꝙ apparet postea istrm̄ i figura vēditiōis: nūq̄d p̄sūit̃ simulatū. Dic ꝙ si i cōtinēti fuit fc̄m p̄sumit̃ simulatio. Sed si ex iteruallo nō p̄sūit̃ simulatio nisi i ꝑmo istrmēto fiat ex p̄ssa mentio futuri. s. etiā ex iteruallo fiēdi. Et ex hoc aduerte ꝙ qñ vis ꝑbare simulatiōem p testes q̄ deponūt istrm̄ eē simulatū ex eo ꝙ iterfuerāt qñ ꝑtes agebāt iter se ꝙ eēt pign⁹. nā nisi testes ꝓbēt de tpe nō ꝓbāt simulatiōez: ⁊ ñ debēt simplici possideat eum. possessio 8. questione.

¶Et de fugitiuo. vide. furtū. 6. q. e.

¶Itē nō v3 mr̄imoniū inter eū ⁊ liberā cōtractu3 nisi vt habet̃. matrimoniū. 10. q.

¶Itē inter eū et dn̄m nō cōtrahit̃ efficaciter obligatio. stipulatio. 4. q. f. furtū. 4. q.

¶Hec ꝑt fideiubere nisi vt hēt̃. fideiusso⁹. 3. q.

¶Itē nō ꝑt eē testis in testamēto. testamētū. 5. q.

¶Hec cōdere testamētū Testamētū. 3. q. Nisi in casu. captiu⁹. 5. q.

¶Itē ꝑt instituī heres si dn̄s ē capax. heres. 3. q.

¶Vel p dominū suū ꝑt īstituī heres. heres. 4. q.

¶Itē nō ꝑt īplere ꝯditiōné sine iussu dn̄i. condicio. 5. q.

¶Itē nō ꝑt esse tutor. tutor. 2. q.

¶Et seru⁹ ab ātiquo seruiēs nō ē vēdēd⁹ p tutorē. tutor. 6. q.

¶Itez nō ꝑt accāre: nisi i casib⁹. accātio. 4. q.

¶Et seueri⁹ p̄uit̃ de adulterio. adulteriu3. 10. q.

¶Et testificat̃ i adulterio. adulteriū. 9. q. ¶Et in alijs casib⁹: de quib⁹. tortura. 4. q. testis. 7. q.

¶Et ei⁹ cā ē licitū tenere ꝑuatū carcerē. captō 7. q

¶Et i q̄stiōe seruitutis ꝑcedit̃ diebus feriatis. actor. 6. q. c.

¶Et circa istā q̄stiōez vide. libertas. p totū. captiuus. per totū.

¶Serpēs. vide. dolus. 7. questione.

¶Seru⁹. Vide. seruitus p totū. Et. libertas. p totū. captiu⁹. p totū. aditio. i. q. a. legatū. 11. q. a. cōditio. 3. q. b. 5. s. t. accātio. 4. q. a. b. ⁊. 5. q. d. actor. 2. q. d. m. dānū. 5. q. c. f. g. n. 6. v. f. depositū. 11. q. g. diuisio. 5. q. f. excōicatio. 11. q. a. 13. l. falcidia. 2. q. b. furtū. 4. q. a. n. o. p. ⁊. 6. g. h. i. k. l. adulteriū. 9. q. a. ⁊. 10. q. c. iniuria. 4. q. a. heres. 3. q. a. b. ⁊. 4. ꝑ totū. legatū. 3. q. b. 4. k. o. r. 5. b. e g. 7. a. ⁊. 11. a. 13. a. c. mr̄imoniū. 7. q. d. 10. b. c. d. e. f. luxuria. i. q. b. nūciatio. i. q. a. obediētia. 4. q. a. possessio. 8. q. d. prescriptio. 2. q. b. c. n. ⁊. 3. b. d. f. ꝑcurator. 3. q. c. 4. q. 7. d. ꝓbatio. 2. q. e rapina. 4. q. c. religios⁹. 8. q. b. restitutio. 2. q. b. sentētia. 6. q. d. 7. b. solutio. 8. q. m. t.

¶Seruiciū. Vide. eccl̃ia 9. q. aliēta. 7. q.

¶Sicut. Vide. excōicatō. 10. q. d.

¶Sicera. vide. mare i. q.

¶Simulatio.

ter depōere ꝙ ꝑtes agebāt ꝙ qñcūq; fieret instrumētū vēditiōis illud esset loco pignoris. Nā si verba nō fūt exp̄ssē relata ad futurū nō intelligit̃ nisi d̄ actu cōiūcto cū ꝓtestatiōe: nō de actu q̄ fit postea ex interuallo. bal. l. pacta nouissima. iij colū. C. de pactis Et q̄liter ꝓbet̃ ꝯtract⁹ simulatus. vide etiā p eum. in. l. emptione. C. pl⁹ va. ꝙ agi. ¶Vide q̄ scripsi. fictio Et. citatio. 9. q. c. ff. v. añ citatiōné. v. ipugnari. Et. depositū i. q. a. v. si ego. i v. q̄ro quidam. Et. donatio. 5. q. d. super. v. insinuatione. v. q̄rit bal. Et. falsitas. 2. q. a. sup v. mutat. v. falsum instrumentum. ¶Quotuplex est simulatio. et an per testes possit ꝓbari simulatio. et quanto tempore duret exceptio simulationis. vide plene per baldum. l. in contractibus. C. pl⁹ vale. quod agi.

© Biblioteca Nacional de España

SIgillus Vide que scripsi. fal sitas. 5. q. a. fr. v. regis. Et. so cietas. 5. q. a. fr v. diuidendum. v. valet socie tas. in. vsi. que ro quando ma ior.

SIgillū. Primo q̄ro q̄d ē sigillū. Dic q ē signū alicuius i metallo vel petra sculptū ad lit teras sigillādas. 3. pti. ti. xx. l. i.

a ¶Scdo q̄ro. q̄re fuit iuē tū. Dic q vt loco testis i lr̄is poneretur. e. ti. l. i.

a ¶Tercio q̄ro. q̄s ē ei⁹ effect⁹. Dic q p illud citi⁹ creditur litteris pr̄cipis: vel alteri⁹ hois habentis dignitatē. Sigil lū facit i oīb⁹ fidē: alteri⁹ aūt nō nisi p tra eū in cui⁹ lr̄a ē appositū. e. ti. l. i. vi de. scriptura. 2. q. a. 3. b. c. d. 7. 6. q. e. ¶Et aperiēs lr̄am clausā sigillatā ē fal sari⁹. penitētia. 5. q. i.
¶Et sigillū prebet fidē testamēto. testa mentum. 4. q.

a ¶Quarto q̄ro. q̄s p̄t sigillatores pōere Dic q cācellari⁹ de manu regis recipi ens sigillū p̄mittat illud bono 7 legali. Et in regis cācellaria numer⁹ sigillato rū arbitrio regis apponit⁹. Sigilla au tē p̄silij sūt duo 7 teneāt⁹ ea de manu regis duo p bi ab oī aliēi ptialitate q̄ libet vnū. e. ti. l. ij.

a ¶Teneāt. Re gis consiliū ha beat proprium sigillum ad eor litteras sigillan dum. vt pet. ix. orde. de briuiesca per regē ioā nem. j.

a ¶Quito q̄ro. q̄les debēt esse sigillatores. vide. s. p̄r̄ia. q.

a ¶Sexto q̄ro. qd̄ ē offm̄ sigillator. In p̄mis ha bere dr̄ ea que iurat. s. legaliter lr̄as de domini mādato sigillatur⁹: nec earum secreta panditurus. nec odio: nec dile ctione: rogaminibus seu promissiōe ali quos impediturus: seu morose expedi turus. hoc de regalibus litteris. Sigil lator autem cōsilij iurat litteras de mā dato consilij: aut maioris partis sigilla turus. nec aliquam contra regis aut eius successoris dominationem: vel consilij commodū: expeditur̄ quo q3 odiū: dilectio: preces: promissio: partialitas litterarum sigillationem non cōcernat: nec eas impediat: seu plus debito differat. eodem titulo. l. tercia.

b ¶Item caueat regis: aut consilij sigillator: vt non sigillanda non sigillet[b]: nec absq3 registratione: nisi sumptuz de registro absq3 iudicis hēntis mā dandi sumere potestatē expediat mandato: nec contra curie stiluz dicta tum: 7 q̄ priuilegium cō firmationis cum primo a quo dependet concor det: 7 defectus litterarū emendet. ¶Et tenēs v/ num de consilij sigillis a lium loco sui de iudicis scientia si eum absentari cōtingat p lr̄is dimittat sigillandis. e. ti. l. iiij.

b ¶Non si gillet. Sub officij pri uationis pe na tenēs re gis secreti si gillum non sigillet cum eo regis lit teras indul gentie iusti cie mercedis vel forceras: sed sigillen tur cū regis sigillo maio re: alias nō valēt. nec ci tatus earuz virtute: licz citationē n̄ p̄sequatur est cōtumax vt. l. xxj. ori de. de toto: per regē hēricum. j. Era millesi mo q̄dringē tesimo sep timo. Et i dem in regi ne sigillis. vt. l. xxij. al terius orde. de toto: per dictum regē henricum: Era millesi mo quadrin gentesimo nono. Vide rex. 15. que stione. h. su per. v. alij.

a ¶Septio q̄ro. q̄ntū da tur pro sigillo. In p̄mis scias q cancellaria est lo cus ad quem littere por tantur sigillande si sunt iuste: cetere autem can cellande. Nec sunt iuste sine registratione sigil lande. Nec secrete litte re alicui nisi notario et registratori: seu cancella rio ostendantur. Nec eti am alicuius registratio: (vel sigillatio) nisi de re

© Biblioteca Nacional de España

gis mãdato omittatur[a]. Nec vltra debituz p eis recipiat[r]. e. ti. l. vj.

b ¶ Debitũ aũt ẽ istud: hz regis sigillator[b] p sigillo sicut regis notari[9] p scriptura. ⁊ isup p plũbato puilegio vnuz mor̃. Sigillator aũt ciuitatis aut ville: p q̃libet lr̃a sex denarios monete tpe currẽtis. Et pl[9] recipiẽs per regẽ legitime pũit[r]. In honore aũt ⁊ pena infligẽda eos iiuriãtib[9]: sigillator ciuitatis cũ eius notario ⁊ sigillator regis cũ eius notario adequãt[r]. e. ti. l. v.

c ¶ Et p lr̃a donatiõis noui fori seu puilegio: cẽtũ pro noua populatiõe ⁊ termini populati donatiõe: quiq̃gita mor̃. Et si ẽ magna ciuitas vl̃ villa cui pferr̃: cẽtũ. nõ populati vigiti: nisi magnũ p modũ sicut termin[9] afferat populat[9]: ⁊ tũc regis arbitrio. Pro imunitate ab exactiõe ville pcessa: cẽtũ. puato diuiti q̃nq̃gita. Pro pcessiõe nũdinarũ: cẽtũ. fori vero trigita mor̃. Pro datõe rei imobilis pceri p valori cẽtũ dent[r] triginta mor̃. pro quolz cẽtenario p sigillo Et si det[r] plato aut religioso de maiorib[9] p ordine: soluat cẽtũ. si eni p se donet[r]: soluat trigita. Si vero militi: aut clerico regis aut familiari: viginti. Et p puilegio pfirmatõis termini: vel rei imobil̃: det cõitas: vel pcer vigiti. ali[9] vero decẽ mor̃. e. ti. l. vij.

d ¶ Itẽ p quolz cẽtenario positiõis terre a rege fcẽ soluunt[r] tres mor̃. p lr̃a cãcellarie semel dũtaxat i pricipio. Et si facit quẽ antesignariũ: aut maior domũ: trecẽtos. Si cãcellariũ: quigẽtos. Protho notariũ: tres cẽtos. Presidẽ: merinũ maiorẽ: aut almirãdũ: ducẽtos. Algazellũ curie: trigita. Judicẽ curie: trigita. Et si fiat legat[9] ad sarracẽos qz multũ ex legatõe lucrat[r] ducẽtos. Si cupariũ maiorẽ: ianitorẽ: repositariũ: dispẽsatorẽ: q̃oragita. Si cocũ: mulionẽ maiorẽ: piscatorẽ: ãnonariũ vel hospicionarium: viginti. Et cum maiordomus maior alium subrogat: viginti. Si iudicem merinũ alicuius loci: decem. Si consilij tabellionem: vel debitorum executorem iudeorũ: quinq̃. Si rabi alicuius terre magne: ducentos. Si almoxarif alicui[9] loci magni: centũ morabitinos: miozis quinq̃. Si iudicem appellatiõis: vel causarũ: siue presidẽ iudeoruz vel sarracenorum qui vocat[r] se/

a ¶ Omittat[r] Si quis cuz nõ sit pars litteram i cãcellaria testauerit soluat parti auerse. l. mor̃ ⁊ testatione nõ obstante cancellarius eam sigillet alz terciam partez quitationis q̃ a rege habet perdat cancellari[9]. Et si officialis stans ad mensam sigilli dicẽs q̃ littera ẽ cõtra iura regis eam testauerit ad notariũ cuius notarie ẽ littera ducatur. Et si contrarium reperiat[r] officialis soluat parti expensas duplicatas: et ccc. mor̃. vt pet̃. xlvj. oro de. de alcala per regẽ alfonsum. Et vide. l. xlj. orde. de segouia p regem ioãnez ij. ãno. 1433 ¶ Si lr̃a testet[r] in cancellaria sigillari non debet nisi qui testatiõez fecit infra terciam diẽ nõ venerit causam testatio nis pfecuturus Orde. cur̃. libro quarto titulo. i. ¶ Item officialis pro cõputatorib[9] maiorib[9] regis tenẽs libros sub septenarum pena ⁊ habiti ⁊ habendi officij pruatione nõ ponat: nec ab alio positam recipi at sine regis mãdato: vel dictorum computatoruz cedula testationes vl̃ testationes factas de eo q̃ q̃s in dictis libris regis habere debet. vt pet̃. tricesimaquarta: orde. de segouia per regem ioannem. ij. Anno. millesimo quadringentesimo tricesimo tercio.

b ¶ Sigillator. Regis sigilla ⁊ tor quantũ debet habere de quolibet regis sigillo. vide plene in ordenamẽto secundo: de toro per regem henricum primum. Era millesimo quadringentesimo septimo.

© Biblioteca Nacional de España

Significatio. Significatio est proprius ⁊ verus sensus attributus dictioni ab intellectu vel statuto vel consuetudine que hēt vim legis. ¶ Quero quid significet hoc nomen res. Dicas q̄ significat corpora et iura. vt inſtit. de re. cor. ⁊ incor. ff. de verbo. significati. l. rei proprie. Quero: quid ſignificat reſtitutio facta ad bona. Et dicas vt infra. 2. q. h. et ff. de lega. l. princeps bona. Quero quid ſignificat hoc nomē camera. puta dicit teſtator lego vxori mee cameram meaz. Dico q̄ ponit̄ continēs pro rebus contentis. vt. ff. de pecu. lega. l. finali. p barto. ¶ Quid ſignificat hoc nomen frumentum. Dic. vt. ff de verbo. obligatio. l. triticuz Et ſi teſtator legat vxori frumentum indifinite dicit barto. q̄ intelligitur de eo quod erat tempe moris. ff. de vino ⁊ oleo. lega. l. q̄dam. Lu dicas vt notatur in. l luti⁹. ff. de fun. nere centū. Si aliama ponit eū triginta debet ſoluere. e. ti. l. viij.

e ¶ Itē p littera cōpoſitionis inter p̄latum ⁊ procerū concilium vel ordinē celebrate ſoluūtur regis ſigillo viginti. Si eſt alterius priuati cuz priuato ſoluunt ambe partes decez. Sz ſi per litem ⁊ ſententiā ſopit̄ queſtio terminorum inter aliq̄ loca ſoluuntur pro ſigillo decem morabitini per ptē cui⁹ intereſt. e. ti. l. ix.

f ¶ Itē pro littera extra regnū portādi vetita: aut aurum argentū: azogue granā: ſericum: cirogrillos: coria: folraturaſ: pelles: ceram: aut alia vetita: datur pro cancellaria de quolibet cētenario eius quod conſtitit vnuz mor̄. Si autem equ⁹ eſt duo: rochin⁹ aut iumentū vnū. Si autem eſt littera ſalui cōducti quiqz. Si arrēdamēti a rege ſoluet p̄ ꝓma vice arrēdationis ducētos mor̄. e. ti. l. decima.

g ¶ Itē p lr̄a ſnie i curia regis ſoluet quiqz mor̄. Et ſi ꝓtinet executōez fieri p quolibz cētenario vnuz mor̄. Et p ivulgētia pene corpalis ſoluit diues ſigillo decē. paup quiqz mor̄. Si ē ivulgētia pecuniaria: p quolibz cētenario vnū mor̄. Si ē q̄tatō a rōnib⁹ regis p milliari vnū mor̄. ſi minus duo mor̄. Et p lr̄a ſolutōis ō quolz cētenario vnū ſel̄ dūtaxat. Et p lr̄a dilatōnis ſolutōis ei⁹ qđ debetur iudeo p villā magnā duodecī. p mediā ſex. p minores tres mor̄. Et p lr̄a executōis vl̄ nūcij ad exequēdū datiōe: ō quolibz cētenario vnū mor̄. quos tenet̄ ille nūci⁹ colligere. e. ti. l. xj.

b ¶ Itē p ſigillo lr̄e clauſe ꝓtinētis datōez decē morab. vl̄ vltra ſoluūt̄ qui q̄z mor̄. ſi min⁹ ꝓtinet nihil. Si āt ē ſimplicis iuſticie p ꝓciliū ipetrata vnū mor̄. ⁊ ſi p eā mādat̄ iuſticia fieri quiqz mor̄. Et p lr̄a dilatiōis debiti p cētū vel vltra: ſoluat vnū mor̄. ⁊ ſi ꝑdat eam ⁊ rex mādet iterū ſibi dari ſoluat tm̄ ſicut p̄ prima. e. ti. l. ſi.

Significatio. Primo q̄ro q̄d ē ſignificatō v̄boz. Dic q̄ ē v̄bi ꝑpa oſtēſio ſiue demōſtratio Et lz pre multitudie verboz oiz nō poſſit declaratō hic oſtēdi: oſtēdet̄ tm̄ de aliq̄b⁹ frequēter accidētib⁹: ⁊ eoz ſil̄itudie alia occurrētia poterunt expediri. 7. p. ti. xxxiij. l. i inſtruc. nō tamen venit frumentum venale vt. ff. de vſufru. lega. l. generali. per barto. niſi aliud ibi non ſit. In contra ctibus autem veniūt tam venialia q̄ nō venialia.

¶ Quid ſignificāt nomina poſſeſſiua. vide infra. 2. q̄ſtione. h. Reſpondeo in vniuerſali diſpoſitione ſignificant non ſolum domi nium: ſz q̄c quid tenetur etiaz de facto ⁊ non de iure. vt ſi teſtator dicit: lego omnia bōa mea vt. l. cogi. i principio. ff. ad trebellia. Sed in generali diſpoſitiōe nō continētur: niſi res pro pie ⁊ etiam quaſi pro pie. vt cuz dico: Lego omnes ſeruos meos: vl̄ ſuas meas: ⁊ ſimilia poſſeſſiua. vt. ff. de auro et argento. lega.

© Biblioteca Nacional de España

l.quit⁹. ſ. argẽto. ⁊.l. ſuos ſuos. ff. ó lega.iij Quid igit ſi teſtator legat hoc mõ lego oĩa põ deria mea: rñdeo hoc ẽ generale legatũ potiꝰ q̃ vniuerſale. ⁊ ideo nõ veniũt ea q̃ teſtator mala fide poſſidebat. i iſto etiaꝫ legato debet iſpici tẽpꝰ teſtamẽti. de hoc tãgit bar. i.l. certarũ. de teſta. tute. ſi autem certe ſpeciei pnomẽ poſſeſſionũ adijciat: talis adiectio ñ minuit legatũ niſi ſit cõdicionaliter expreſſa. vt. ff de lega. j. l. ſtichũ q̃ meus erit. Sed q̃ ſi teſtator dicit: lego oẽs res meas quas habeo i villa panitalis ⁊ teſtator vẽ diderat vnã ré ex illis et tradiderat tamẽ cõtractꝰ erat nullus nũquid illa res includit i legato. dic q̃ nõ. vide. legatũ. iꝫ. q. ſſ. v. accedit. Quero q̃d ſignificent hec vba: lego

a ¶ Scdo q̃ro. q̃ ſignificatiõe fit interptatio. Scias q̃ verba dubia ſũt interpretãda taliter vt res de qua agit nõ pereat. Et ſi ad vtramq; partez cõtrahentiuz poſſunt interpretari iterpretẽtur in partem veriſimiliorẽ: vt cum in venditione de q̃ moneta fuerit preciũ pmiſſum dubitatur conſideretur cui rei valor magis appropiquat. Si autem predictis modis nõ poteſt interpretari interpretet contra pferentez verba ⁊ pro alia pte. 7. pti. ti. fi. l. ij.

b ¶ Jtẽ ante litẽ cõteſtataz verba ab actore prolata ſunt ſecunduz eius interpretationez intelligẽda. poſt litem conteſtatã ps dubie reſpondens cogitur per iudicẽ declarare: alias ſunt contra euz v/ba interpretanda. Gz iudex ordinarius verbum obſcurũ in ſententia poſitum poteſt q̃cũq; declarare: aliꝰ autẽ nõ: niſi vt dixi. ſnĩa. ſ. q. 7. parti. fi. l. iij.

c ¶ Jtẽ v̇ba teſtatoris ſunt prout iacent intelligẽda niſi apte de ꝓtraria volũtate appareat. nã ſi legat ſeruũ nõ expreſſo noĩe ſuo ſz alio vz legatuz nõ obſtãte noĩs errore q̃ pfert volũtas. Gz eiꝰ diſpoſitio ꝓtra legẽ: aut bonos mores nõ vz. Sed ſi legat generaliter vt cẽtũ denarios: vel aliã q̃ntitatẽ: ⁊ ſunt pl̃es denarij diuerſoꝝ precioꝝ q̃ minꝰ eſt debet de moneta in illa patria currẽti: niſi cõtrarius vlꝰ erat loquẽdi teſtatori: aut alĩs appareat de cõtraria volũtate. Jtẽ cartis legatis ipſe ſole nõ libri debẽt: niſi legatarius eſt litteratꝰ: vel ſtudens: nec teſtator alias cartas habeat niſi libros. Jtẽ auibꝰ legatis: rapaces: ⁊ ingabiate: et pauones: ⁊ pulli: ⁊ oẽs alie aues cũ ſuis gabijs et lõgis debẽt: ſz nõ ſerui eas reficiẽtes niſi apte de alio appareat. Preterea oĩ teſtatoris vino legato ſi erat in v̇oriis vl̃ doliis etiã dolia ⁊ vaſa debẽt. Jtez ſi legat q̃ alicui tm̃ det ex quo viuat oĩa neceſſaria: eſui: potui: veſtitui: calciatui ⁊ ĩfirmitate curãde debẽt. e. ti. l. ſ

d ¶ Jtez in lege verbũ homo ad feminã extẽdit: niſi vbi cõtrariuz expreſſe

ſit petere q̃ ſibi emãt libri. Dic libros emendos ⁊ emptos retinẽdos p filiũ q̃s diu ſtat i ſtudio Quero quid ſignificat nomen indẽnitatis. vt ſi teſtator mandat aliquẽ conſeruari indẽnez. Rñdeo ꝑut natura negocij patit. Nã ſi poſſibile eſt intelligi tur vt liberet. ſz ſi hoc nõ eſt poſſibile intelligit vt caueatur ꝓ ipſo vel ipſa: ita vt ex futuro euẽtu non poſſit pati damnũ. vide. fideiuſſor. 7. q. i. ſſ. v. appoſitũ. Quero: quid ſi teſtator dixit: lego paupertatẽ meam: quid iuris ſi ſit diues. Reſpõdeo hec verba etiam lucrũ ſignificant. vt. ff. ad trebell. l. lucius. ſ. heredum. De predictis per bal. C. de verbo. ſignifica. ſuper ꝛca. ¶ Vide q̃ ſcripſi. emphiteoſis i. q. a. ſuper. v. emphiteoſis. v. pone accepi. in vſi. q̃ro in quodam. Et. cõſanguinitas. i. q. a. v. q̃ro de hoc. Et. legatum. q. q. k. ſup. v. elegit. v. Jtẽ nota q̃. Et. feudũ. i. q. a. v. q̃d ſignificãt. Et q̃ ſcripſi. vꝛor. v. q̃d ſignificet. Et. vaſallus. i. q. v. pone q̃.

filio meo expẽſas ſtudij: nũq̃d poſ

© Biblioteca Nacional de España

reperiatur. Et noie ciuitatis ąlibet locus murat⁹ cũ cõtinẽtib⁹ edificijs ꝛ arrabalib⁹ intelligit. Itẽ noie mulieris intelligit vxo[a] viri potẽs aut corrupta. Itẽ familie appellatione intelligitur dñs dom⁹ ꝛ vxor ꝛ ceteri cũ eo habitantes eius mãdato obediẽtes: ꝛ oportet ꝙ sint vltra duo: al' nõ ẽ familia. Et oẽs p dicti insup dñi agricultores ꝛ liberti noie domesticorũ cõtinent. Itẽ paterfamilias dicit dñs dom⁹ licꝫ filios nõ hẽt. Et materfamilias in domo honeste viuens. Preterea inimici appellatione cõtinẽtur ą alterius cõsanguineũ vsqꝫ ad ꝗrtũ gradũ occidit: aut de morte: mẽbri mutilatione: exilio vl' maiori parte bonoꝝ peditione accusauit: vel diffidauit: aut secũ dũ hispanie foꝝ est ei⁹ inimicus. ꝛ iste talis nõ põt cõtra eũ testificari. alij autem maliuoli bene possũt Eodẽ ti. l. vj.

e Itẽ hostis est regis: aut regni ĩimicus Stipendiũ est tributũ: vel exactio certarũ pecuniaꝝ ą antiątus ad militum stipendia dabãt. Itẽ armoꝝ appellatiõe nõ solũ lorice ꝛ scuta: sed etiam lãcee ꝛ enses ꝛ cetera cũ quibus pugnatur: imo ꝛ lapides ꝛ fustes cõtinent[b]. Itẽ met⁹ ẽ mortis cruciat⁹ corporis: vel amissionis libertatis: vl' littere manumissionis: vel infamie. ꝛ de tali metu loquuntur leges ex quo contract⁹ nõ dꝫ valere. sed vani metus non est excusatio.

Itez magistri dicũt ą bus signanter ptinet custodia et diligentia rerũ quib⁹ ꝓponũt: aut dolẽs sciẽtiã: vel militie ducatũ exercẽtes. e. ti. l. vij.

f Preterea portus est locus in littore maris mõtanis clausus. vel vbi secure possunt hyeme naues stare ãcorate. alia autem loca vocãt playa si potest ibi ancora poni.

Item ager est sine edificio ad seminandũ etiã si sit ibi casa vel cabana ad fructus colligendos.

Itez silua est locus vbi cõsueuerũt ligna pro domibus: vel igne scindi. Et est pratuz ex quo fenũ vel herba colligit Et pascua vocant extremũ vel defessia pro pecoribus pascendis. Itez nouale est terra nouiter culta. Item vestimẽti appellatiõe tã muliebre ąꝫ virile continẽtur. Et hereditas est successio in vniuersum ius defũcti: debitis ꝛ alienis deductis.

Item filiorum nomine non continentur ą mortui nascuntur: aut monstruose sicut in bestie figura: vel sil'i. e. ti. l. viij. status. z. q. e.

g Itez bõa fide recipit ą alij succedit: vel sibi rem tradentez credit tradẽdi

a Virgo. Licet ẽrium nõ. in. l. queritur. in pri ci. ff. ꝺ edili edi. Et de vbo. sig. l. mulieri. scilicꝫ ꝙ quotiens dicitur de mulere intelligit de corrupta.

b Continent. Quid significat nomẽ eą arma ti: vbi gra dicit testator: relinquo ticio morellũ meũ arma tũ: modo ticius vult arma testatoris. Itez vult armaturas eą. Et videt dicen-

dũ ꝙ nõ cõtineant arma homis: qꝛ dignioꝛa sũt. Sed pone ꝙ testator arma bat equũ diuersis modis. nã quãdo ibat ad torneamentũ ponebat sibi farellas ideſt orna méta cũ pul et auro. sed qñ accedebat ad prelĩũ erãt farelle de corio. Rñdeo minores debent vl' mediocres: qꝛ tenere medium est viri sapiẽtis: nisi ꝓpter eximiã nobilitatẽ testatoris atꝙ legatarij aliud ꝓsumat. Sed ąd si testator cũ haberet plures equos: dixit lego equuz meũ. Rñdeo intelligit ꝺ eo qui i suo vsu eẽ solebat vt plẽo modo intelligat meuz s. quo ad ꝓprietatẽ ꝛ vsuz. Sed ąd si testatoꝛ dixit: lego equum meũ ꝛ arma mea Rñdeo copula. et plenã adiectio

© Biblioteca Nacional de España

habere potestatē. mala aūt fide qui huiusmodi contrarium scit. ¶Item de bonis nostris sūt in quib⁹ domi niuz habem⁹: aut que bona fide te/ nemus aliqua iusta ratione. Et par/ tis appellatione dimidia ꝓtinet. e. ti. l. nona.

b ¶Itē si lex: aut priuilegiū prīcipis ꝓ hibet alienatiōem nō potest res vē/ di: ꝓmutari: pignorari: vel in ea cen sus: vel seruit⁹ imponi. ¶Itē ꝓprie tas ē dominiū rei. Possessio ē rei de tentio. qñqz tamē vnuz

a ¶ Pro reli/ quo. Vide ē. e. i. q. a. ỳ significatio ē. in. ỳsi. q̄d significant nomina.

ꝓ reliquo a ponit: qz si lego omnes possessio/ nes meas ꝓprietas debe tur legatario. ¶Itē resti tutio ē idem qꝫ traditio Et si ponit in indulgen tia criminosi tūc restitutio principis omnia criminoso etiā famā restituit Sed z cū iudex aliquē restituere mā dat libere dz restitui sine cōtradicti/ one. Et non restituatur res deterio/ rata: vel statu mutata. ¶Itē mobi/ lia sunt que moueri ꝑñt. ¶Et mer/ ces sunt rez mobiliū. ¶Cautio ītel/ ligitur cum fideiussore vel pignore. ¶Et creditor est cui res debet. De/ bitor a quo inuito debitū exigitur. ¶Fideiussor ē qui ꝓ alio de soluēdo fideiubet. ¶Itē expēse necessarie di/ cūtur sine quibus res deteriorar⁹ aut destrueret. Item vtiles quibus res melioratur augmēto reddit⁹. Dz voluntarie quibus res pulchrior ef/ ficit sed eius reditus nō augmētā/ tur. e. ti. l. x.

i ¶Preterea dolus est fraudulēta de/ ceptio. ¶Lata culpa ē magna z ma/ nifesta culpa: vt ignorare quod om nes aut maior pars hominuz scit: sicut si dimittit librum in vicu: aut in ianua domus: credēs qꝫ null⁹ furabit. z ista assimilatur dolo. ¶Leuis culpa est pe/ gritia vel negligentia. Leuissima ē non adhibere tantam diligentiam quā ho mo boni intellectus adhiberet. ¶Cas⁹ fortuitus est inopinate rei euentus: vt domorū ruina. incendium acceleratū. nanfragium. vis inimicorū. aut aggres sura latronum. e. ti. l. xj.

k ¶Itē si duo ex vno partu nascūt: nec apparet quis prius aut posterius nat⁹ est: presumit prius masculus q̄z femia nasci. Et si ambo masculi sint ambo si bi diuidunt honorem ex primo genitu ra ꝓuenientez: nisi sit indiuisibilis: aut aliquod terre dominiū: qđ ē vni tātū dandū: tūc enī sorte dirimit. Et si vir z vxor simul perierint: nec apparet q̄s prior: mulier quia naturaliter imbecil/ lior presumit ꝑ⁹ decessisse: qđ ꝓdest ad ea que vnus per alteri⁹ mortē erat lucraturus. Idē de patre z filio impu/ bere: quia filius presumitur ꝑ⁹ decef sisse: secus si pubes qđ ꝓdest ad succes siones. e. ti. l. xij.

a ¶Tercio q̄ro. q̄s declarat verbi dubij significatiōem. Dic qꝫ rex solus decla/ rat legis dubia: vel antiqua consuetu/ do. Idem de dubijs suaꝝ lr̄arū vel ꝓ/ uilegioꝝ. e. ti. l. iiij. ¶Vide supra ꝓxima q. b. scriptura. 6. q. b.

¶Signa. ¶Vide. penitētia. 5. q. sepultu/ ra. 3. q. rex. 10. q. bellū. i. q. sigillum. i. q testis. 6. q. ꝓuilegiū. 12. q. scriptura. 3. q matrimoniū. 5. q.

¶Silentiū. ¶Vide. religios⁹. 12. q.

¶Silua. ¶Vide. significatio prima que/ stione. f.

¶Simplicitas. vide. ignorantia.

© Biblioteca Nacional de España

SImonia. Primo q̄ro q̄d est simonia. Dic q̄ q̄n spūale p̄ temporali vendit' dicit' simonia. Et spūalia dicunt' triplīciter. Primo gr̄a spūūsancti: sicut habuerūt pphete ⁊ scti p̄ septem eius dona. s. prudētiā. sapiētiā spūaliū. intelligētiā eor̄. spūs cōsilij ⁊ subtilitatis sciētie. ⁊ pietatis ⁊ timoris dei. Itē beneficia ⁊ decime: cimiteria sepulture: ⁊ ista oīa nō p̄nt vēdi. Et dicunt' ista spūalia q̄ dant' seruitorib⁹ spiritu aliū. Sacramēta etiā ⁊ hore sūt spūalia: q̄ p̄ ea cōfert' gratia spūūsancti. ⁊ ista similiter nō p̄nt vēdi: nec ī eis nisi ī matrimonio debz pecunia³ interuenire. Itē alia sunt spūalia: vt cruces ⁊ calices bñdicti ⁊ similia. Et ista p̄nt q̄libz vēdi. vt alienatio. 3. q. prima pti. ti. xxij. l. prima.

a SImonia. ¶ pecunia. ¶ Vide infra 3. q. a. ſſ. v. recitare. v. ⁊ an p.

a ¶ Secūdo q̄ro. vñ dicit' simonia. Dic q̄ a simone mago: q̄ cuz apostolis pecuniā p̄ sanādis per man⁹ impositiōez infirmis offerret respōsū a petro vt cū sua pecunia iret in perditionē reportauit. Et iste fuit prim⁹ simoniacus in lege noua. e. ti. l. i.

b ¶ In lege veteri primus simoniac⁹ fuit giezi discipulus helisei prophete: qui pro lepre sanitate habuit a naamā syro duplicia vestimenta ⁊ argenti talentuz: factusq̄ est leprosus. Et licet simoniatici vocent' a simone mago: vel giezite a giezi. tamen proprie giezite dicūtur recipiētes: ⁊ dantes simoniatici. e. ti. l. secunda.

a ¶ Tercio quero. quot modis cōmittitur simonia. Dic q̄ tribus. s. facto. dono. emptione. Et de facto est differentia inter eū qui pro spūali suo corpore seruit: quia aut spūaliter ex pacto: ⁊ est simonia: nisi fiat per modū quez dixi. beneficiū. 4. q. b. aut tēporaliter: vt quia p̄ domino suo peregre pficiscit': vel patrocinat'. aut procurat sine pacto tm̄: ⁊ tūc si meret' q̄d cōsequit': ⁊ seruicium ē honestū nō cōmittitur simonia: al' sic. Secundo modo quando quid dat' p̄ spirituali cōmittit' simonia: nisi in sex casibus. Prim⁹ si recipiens sacramentū vltro conferēti nō petēti donat. Secund⁹ q̄n dona sunt temperata cōsiderata psona dantis ⁊ recipientis: ⁊ doni magnitudine vel exiguitate: et recipientis necessitate: quia vbi pauper diuiti magna donat nō existenti in necessitate presumit' simonia. ecōtra si diues pauperi ⁊ bona intentione mouet' ad dandū nō p̄sumit' simonia. Terci⁹ q̄n capellan⁹ p̄ horarū recitatiōe ab aliquo q̄d recipit cui nō tenebat' eas recitare. Quart⁹ q̄n ep⁹ in ecclesie cōsecratiōe: aut visitatiōe recepit procuratorē p̄ labore. Quint⁹ in elemosyna que dat' pro spūali. s. p̄ paradiso consequendo Sextus si passus super beneficio litē redimens vexatiōem suam vt a lite recedat' donet. Septimus mod⁹ q̄n p̄ indigno quis rogat: vel ipsemet vt bñficiet' vl' ordinet'. sz si est ydoneus nō cōmittitur simonia. rogās tm̄ vt sibi ep̄at⁹ vl' dignitas conferatur male facit ex quo se ingerit ē tāq̄z cupid⁹ repellēd⁹. e. ti. l. iij.

b ¶ Rogās igitur p̄ p̄sāguineo bñficiando nō p̄mittit simoniā si ē ydoneus: al' sic. ⁊ ēt p̄ferēs ea sciēter indigno ⁊ ipe recipiēs. ⁊ hoc vocatur carnale rogamē. sz rogās p̄ nō p̄sāguineo n̄

© Biblioteca Nacional de España

cõmittit simoniã: ⁊ est rogamẽ spũale. e.ti.l.iiij.

c ¶Itẽ osculẽtũ: ⁊ potulentũ breuiter cõsumẽdũ recipiẽs: nõ ꝓmittit simoniã. sed donãs cũ intẽtiõe spũale cõsequẽdi ꝓmittit: si recipiẽs huiusmodi causa donauit ei spirituale: vocatur simonia mentalis: ⁊ nõ ꝓdit ꝓpter hoc spũalia q̃ recepit: sz ꝓfiteat⁹ ⁊ penitẽtiã agat. sed si pactũ interuenit semp ẽ simonia. ⁊ cũ dubitat⁹ an sit mentalis: vel alia cũ pacto consideret iudex ea q̃ dixi. ℔. e. q. b. a. et secũdũ illa iudicet an fuit mentalis nec ne. e. ti. l. v.

d ¶Preterea nullã securitatẽ debẽt recipere electores[a] ante electiõem ab electo: postea sic si ẽ cõsueta: aĺ ipse pstans ⁊ recipiẽs cõmittit simoniã. superior tñ sup põt añ cõsecrationẽ: vel post recipere iuramentũ fidelitatis ¶Item remittens debitũ ẽ simoniacus sicut dans. ¶Itẽ donans q̃d vt ab excõmunicatiõe absoluat⁹: ⁊ recipiẽs cõtrahũt labem simonie. e. ti tulo. l. vj.

a ¶Electores Vide. electõ ſ. q. e. ff. v. elect⁹. v. an electo.

e ¶Itẽ clericus celans ꝓ pecunia plato sui parrochiani peccatũ manifestum ꝓmittit simoniã. Idẽ ẽ si p consanguinitate celet: vel mẽdaciose dicẽs se correxisse: aut vere correctum neget ꝓpter odiũ penituisse etiã si pciũ nõ interueniat: q̃ cõsanguinitas amor: aut odiũ sũt loco precij. Archidian⁹ autẽ: aut archipbyter: aut curat⁹ tenent⁹ talia detegere prelato. e. ti. l. vij.

f ¶Itẽ nõ dz plat⁹ vices suas: aut vicariã pro precio arrẽdare: ne det occasionẽ iudicia vẽdẽdi: aĺ dãs ⁊ recipiens labẽ incurrit simonie. e. ti. l. viij.

g ¶Reddit⁹ tamẽ bñficio ꝓpt arrẽdari: vel vendi: q̃ licet a spũalib⁹ ꝓueniant nõ tamẽ sunt spũales. Et si ad tempus arrẽdent⁹ ⁊ añ tẽpus cedat: vl̃ de cedat beneficiatus: nõ tenet⁹ successor stare arrẽdatiõi[b]: nec expensas ibi factas soluere. tenent⁹ tñ successores clerici arrẽdãtis. e. ti. l. ix

b ¶Arrẽdatiõi. Vide circa hoc q̃ scripsi. locatio. ſ. q. c. sup. v. cõuenerit. v. cum rector. ⁊. v. successori ad quem. in. vsi. q̃ro nũquid successor. ⁊ in. vsi. sequẽ.

h ¶Preterea cuz sciẽtia sit donũ dei magister bñficiũ ꝓ doctrina ab ecclesia recipiẽs nõ dz a clericis illius eccl̃e: nec a pauperib⁹ q̃d exigere: aĺ est simonia. si tñ gratis det⁹ bñ pt recipe. Idẽ si bñficiũ nõ hz: nec alios reddit⁹ vnde substentet⁹ honeste. sed si nõ est magister nil recipiat. Itẽ nõ dz q̃s recipere preciũ ꝓ magistrãdo: aĺ incidit in crimẽ cõcussiõis. ⁊ dz ꝓdere gradũ scientie: ⁊ bñficiũ. e. ti. l. x.

i ¶Sz ⁊ dãtes ⁊ recipiẽtes aliq̃d ꝓ religionis ingressu ꝓmittũt[c] simoniã. ⁊ accãti ⁊ conuicti deponẽt⁹. sz si p iq̃sitiõez scit⁹ sic ĩtrãs in artiori monasterio ponit⁹. ⁊ q̃d dedit erit illi monasterio restituẽdũ. Itẽ recipiẽtes debẽt habere grauẽ penitẽtiã: ⁊ donec eã pegerint nõ debẽt in sacris ordinib⁹ ministrare. e. ti. l. xiij. religiosus. 4. q. a.

c ¶Committũt. Et vide q̃ scripsi. religiosus. 4. q. a. super. v. ingressu.

k ¶Itẽ plat⁹ impediẽs ne in ecclesia vacãte ponãt⁹ seruiẽtes ⁊ ꝓ eoz expeditione q̃d recipiẽs cõmittit simoniã. Idez si recipit q̃d ꝓ sepultura: aut religiõis ingressu. Et receptũ ecclesie quã ĩpedit restituet duplicatũ. e. ti. l. xiiij. sepultu/

© Biblioteca Nacional de España

ra.6.q.a.Et.religiosus.4.q.a:

l ¶Est tñ ꝓsuetudo q̄ in nuptiaꝝ celebratiõe: vel in sepultura dent oblatiões et cãdele. ⁊ in eccleſie cõſecratiõe: gauſape ⁊ aąmanalia: nec ē ſimonia. nõ tñ peti dz licet recipere nõ ſit turpe. e.ti. l.xv.

k ¶Itē nõ valet ꝓsuetudo q̄ ſpũale ꝑ tē porali det: nec ꝑ epi: abbatis: vl̄ ꝑlati creatiõe. Itē epꝰ: vel ei ꝑſentãs ordinãdũ ante ordinatiõem ab eo ne petat beneficiũ vnde viuat epo ꝓmiſſiõem aut iuramẽtũ recipiẽs: ꝓmittit ſimoniã Et ordinãs ꝓuat ab ordinib⁹ celebrãdis: ꝑſentãs ab ordinũ executiõe ſuſpẽditur: ⁊ ordinatus ab ordine recepto. e.ti.l.xvj.

¶Itē cõmittit clericꝰ ſimoniã de pecuniis intuitu eccleſie q̄ſitis emens ꝓpꝛio noie. peculium.6.q.d.

¶Itē oſtẽdẽs: vel vẽdẽs ꝑ precio ſctõrũ reliquias.canonizatio.i.q.

¶Idē ſi vẽdit ꝑ ſe ius patronatꝰ. patronꝰ. 4.q.

a ¶Quarto q̄ro. q̄ eſt pena ſimoniatici. Dic q̄ ſimonia in ordine cõmiſſa: ordinãs ⁊ ordinatꝰ ſunt ipſo iure ab ordinis ſic recepti executiõe ſuſpẽſi. Si aũt quis cõmiſit in beneficio curatu: vel ꝑſonatu: aut dignitate: ⁊ accuſat: eſt ꝑpetuo ſuſpẽſꝰ ab officio ⁊ beneficio. ſi vero epꝰ inquirẽdo ſciat: ſolũ auferat ei beneficiũ ſic habitũ. nec ꝑt ſic impetrãs exequi officiũ illi beneficio deputatũ. recipientis tamẽ ab eo ignoranter ſacramenta bene abſoluũt. ſi tñ ſciãt nõ dẽnt recipere niſi in mortis articulo. tũc enī pñt recipere baptiſmũ: pniaz ⁊ euchariſtiã.e.ti.l.xj.religioſus.4.q.b.

b ¶Cõmittẽtes aũt ꝑ ſimplici bñficio ſimoniã ſi neſcit nõ dz vti officio ſui ordinis. ſi tñ vtat vz. ſi tñ a multis ſcit aut fuit iudicialiter cõuictꝰ ē ſuſpenſus a diuinis: nec alij dẽnt ab eo horas audire. Idē de recipiẽte ꝑcium. Nec lite pẽdẽte in ordine miniſtret ſimoniacꝰ: tenet ẽt reſtituere fructꝰ ꝑceptos ⁊ q̄ ꝑcipi potuerũt illi eccl'ie vbi ē bñficiũ: ⁊ perdit bñficiũ: ⁊ recipiẽs reſtituet illi eccl'ie qđ recepit: et iſup efficit infamis ſimoniacꝰ. e.ti.l. xij. Vide. ſ. ꝓpꝛia.q.c.l,k.m:

c ¶Itē recipiẽs bñficiũ ignorãs ſimoniã ex ꝑte amicoꝝ iterceſſiſſe pꝰ ſciẽtiã tenet illud dimittere. vel ſi fuit in ordie ꝓmiſſa nõ dz eo vti. Et electõ ſic fcã nõ vz: niſi eo reluctãte ⁊ inuito fuerit celebrata nec poſtea precij donatiõi conſẽſit. Itē ſi ipe ꝓmiſit ſimoniaz tenet dimittere bñficiũ: vl̄ in ordine ſic ſuſcepto nõ miniſtrare. Et iterũ ſcit ſimõia ex vtraq; ꝑte q̄n donãs ⁊ recipiẽs ſciũt ⁊ recipiũt. vl̄ alij dãt aut recipiũt eis ſciẽtibꝰ. e.ti. l.18.17.

¶Mediatores iſup ſimõie ſũt ſimõiatici: ⁊ ſũt infames. nec pñt dãtes vel recipiẽtes ꝑ teſtificatiõez afficere: q̄z quis poſſũt eos accuſare.e.ti.l.xj. Vide circa hãc q̄ſtiõez. canonizatio i.q. ¶De pena electi ꝑ ſimoniã. vide. ſ.iſta.q.c.electio.5.q.e. epiſcopus.7.q.

a ¶Quito q̄ro. q̄s ꝑt cũ ſimoniaco diſpẽſare. dic q̄ cũ ſimoniace ordiato ſolꝰ papa: niſi ſimonia nec ex ꝑte eiꝰ nec ordinãtis ꝓceſſit: tũc enī diſpenſat epꝰ. Cũ beneficiũ etiã ſimplex ſimoniace ipetrãte vt poſſit illud obtinere ſolꝰ papa. ſz ſi aliꝰ eo ignorãte ſr̄ hoc cõmiſit ſimoniaz diſpenſat epꝰ: dũ tamẽ illud dimittat ante diſpẽſatiõem.e.ti.l.xix.

b ¶Et generaliter ſcias q̄ epꝰ in oĩbus

© Biblioteca Nacional de España

Octetas an habēs rē cōem cū alio absē te socio pōt eā vendere. vide. vendi/tio. 3. q. m. sr. v. vēdi. v si hēas rem. ¶ Item q̄ro an res semp p̄sumit vendita de volūtate sociorū Dic q̄ sic in re exposita vēali. 7 quā rez tenebat vt venderet sic sūt mer/cātie. sec⁹ in re nō expo/sita venali: q̄ nō p̄sumit animus vendēdi nisi p̄bet Quid si iste q̄ vendidit dicit se vendidisse p decem: socij dicūt q̄ vendidit p vigi ti: q̄d iuris. rñdeo q̄ su/per hoc de/bēt recipi p batōes vtri usq; ptis. si autē neutra ps p̄baret stare iura/mēto vēden tis si est ho/mo bone cō ditiōis 7 bo ne fame. vi/de glo. 7 bal dū in. l. in fa milie hircisc̄ūde. C. fami. hircis. ¶ Socij 7 insti/tores debēt cōficere codicē rationū de his q̄ per eos fiūt dant 7 suscipiunt quoz̄ scripturis inter seipsos socios si verisimiles sunt credit 7 nō est dubium: quia contra scribentē credit: sed etiā p dispensat in quib⁹ nō in uenitur p̄hibit⁹ speci/aliter: ideo in simonia se pulture: 7 benedictione nuptiarum: 7 celebratio ne horaruz: 7 benedicti/one calicis: 7 vestimen/toz̄ue episcoporum: seu in alijs non p̄hibitis dis pensat. Et in simōia mē tali dispensat confessor. e. ti. l. xx. ep⁹. 2. q.

c ¶ Cum mediatorib⁹ au tem is dispensat qui cuz dantibus: aut recipienti bus considerato casu in quo p̄missa fuit labes si monie. e. ti. l. xxj. ¶ Vide. episcopus. 2. q. d. c. ¶ Sinagoga. ¶ Vide. iude us. 5. q. b. ¶ Sinod⁹. vide. episco/pus. 2. q. ¶ Sitis. vide. miles. 7. q

Societas. Primo q̄/ro quid est societas Dic q̄ duorum: vel plu riū adunatio cum inten tione lucrandi adinuicē se iuuando inita. 5. p̄ti. ti. x. l. i.

a ¶ Secundo quero. qua liter contrahitur. Dic q̄ consensu contrahentiuz ad certum tēpus: vel eo rum vitam. Nec transit ad heredes licet exp̄ma/tur: nisi a rege: vel com/muni⁹ arrendet. e. ti. l. i. ¶ Forma autez littere so cietatis. vide. scriptura. 3. q. a. c.

a ¶ Tercio quero. sup q̄/bus contrahitur. Dic q̄ super rebus licitis: vl̄ cō tractibus. sup illicitis au tem de iure: vel p̄tra bo nos mores: vt homici/dio: rapina: furtu: vel v sura non valet: nec hu/iusmodi p̄textu alter al/teri tenebit. e. ti. l. ij.

b ¶ Item potest contrahi omniū bonoruz p̄esen/tium 7 futurorum. vl̄ su per certis reb⁹ licitis. e. ti. l. iij.

c ¶ Et ne detur occasio in alterius morte captandi non potest super futura certe persone successione societas iniri: nisi de p̄so na de cuius agit successi/one cōsensu 7 vsq; ad morte perseuerantia. e. ti. l. ix. Sed pōt simpliciter super futuris successi onib⁹ p̄trahi[b]: vt ibi.

a ¶ Quarto q̄ro. q̄s p̄t eaz p̄trahere[c]. dic q̄ q̄libz ñ vetit⁹. vetit⁹ āt ē fatuus vel īpubes. adult⁹ autē scribente in his q̄ sunt cōnexa 7 subordinata: et verisiūia: 7 hoc totū relinq̄t̄ ar bitrio iudicis. Sed queritur si scripsit falsū in rationibus: an puniat. Dic q̄ sic. bal. C. de fi de instru. super Rca. colū. xviij v. sequitur. de scripturis socio rū. ¶ Vide que scripsi. vēditio. 3. q. m. sup. v. vendi.

a ¶ Cōmuni. Sz an societas ar/rendatiōis p̄t p̄ sociū inuitis so cijs in aliū trās ferri. vide. ven/ditio. 3. q. m. su per. v. vendito/rem. v. Item vē ditor debet.

b ¶ Cōtrahi. In/fra. 6. q. b. sup. v. cōmunicatur v. pone duo. Et que scripsi. suc cessio. 3. q. a. su per. v. pactum. v. quadruplex est.

c ¶ Contrahere. Uxor dicitur so cia omniuz bo/norum cum ip/so marito. h. in c. in litteris. in prin. de resti. et attestat. 7 hoc etiam secunduz consuetudinem castelle. vt ibi ar. eius q̄d dicit de cōsuetudine francie. contrarium innuit. l. i. 7. ij. li. iij. titu. iij. fo. l. ¶ An stando simul amasius 7 amasia vterq; ne gociando 7 simul cōmunicando lucra: p̄sumat̄ in/ter eos contracta societas. Dico q̄ sic. nō dico om/niū bonoz̄ sed solum q̄litis illius mercantie. 7 mul

© Biblioteca Nacional de España

to fortius si postea isti amasij cõtrahant matrimo/ niũ. De quo p bar. ⁊ bal. in.l. cum ꝓponas. C. p so. Et latiꝰ p bar.in.l. ticiũ ⁊ meniũ in pe.⁊ fi. co/ lũ.ff.de admi. tu.

a ¶ Diuidendum. Valet societas in qua vnus pecu/ niã cõfert alter operas. casꝰ ẽ i l. societatez. C. p socio. Quero qñ vnꝰ põit pe cuniã tm̃ ⁊ aliꝰ operã tm̃: i qui bꝰ ptibꝰ isti in telligãt socij tã i lucro q̃ i dam no.rñdeo i pti/ bus eq̃libus nisi aliud actũ sit. Vide. j. i. vsi. pone q̃ ipm. Quero facta est quedã societas inter mercato res mercãtes reddit² salinarũ publicaruz: hi sunt q̃ publica auctoritate faciũt societatem solẽnẽ ⁊ colle giũ: modo isti iunxerunt se cuidam alij societati: de/ inde maior pars istoꝝ renũciauit huic vnioni: nun/ quid preiudicat minori parti. Dic q̃ nõ. qz eoꝝ req̃/ rit cõsensus in dissoluendo qui fuit in vniendo. Vi de infra. 7. q. b. c. d. Quero qñ maior pars remanet in societate ⁊ minor recedit: possit maior ps vti sig no solito societatis: qõ apponũt mercatores tã in lris q̃ in ballis. Dicas q̃ nisi procedat de omnium cõsensu nõ debet signũ vel sigillũ integrum remane re societate nõ integra ne falsa repzesentatio fiat. Et hoc vez in his q̃ possũt trahi ad captionem alteri. In his vero q̃ nemini nocẽt puta in armis nobiliũ talia arma remanẽt apud principalẽ domꝰ: qz in ip so tanq̃ in capite stat splẽdor geniture. Quero: nũ quid in diuisione societas q̃ fit ponamꝰ pꝰ lõga tẽ pora ⁊ multis laboribꝰ ⁊ doloribꝰ pcedentibꝰ vbi nõ inuenit nisi solũ capitale debeat habere ille qui ipsum posuit: an vero debeat equaliter diuidi. glo. in dicta.l. societatem. dicit q̃ debet equaliter diuidi nisi aliter actum sit: ⁊ hoc de iure. de consuetudine autem dicit q̃ capitale debet esse saluum: ⁊ si ita est consuetum intelligit etiam hoc tacite actum. tu dic q̃ non solum de consuetudine sed etiam de iure ẽ q̃ capitale sit saluũ. Et hoc est ar. ad q̃stionẽ sociorũ ouiũ. quia fetus. lac. lana. ⁊ huiusmodi sũt cõia: sed non oues in socide date. est tamẽ vez q̃ licet capita principalia sint mortua durat societas in fetibꝰ. vi/ de infra. 7. q. a. Et quod dico q̃ oues in socida date non sunt communes intellige hoc modo q̃ capita/ le meũ datũ nõ sit cõmũe: sz meliozamẽtũ ⁊ deterio/ ramẽtũ ẽ cõmũe. verbi gratia: dedi agnos in socidã Nã quatenꝰ tũc valebant agni tanq̃ capitale meũ ante omnia detrabam. Illud autem quod accrescũt puta quia agni fiunt castrones: vel quia porcelli fi/ unt porci tractu temporis illud diuidet tanq̃ inter socios. Et si dedi equã in socidaz ⁊ tractu temporis

poteſt. ſed ſi eſt leſus re/ ſtituet. e. ti. l. i.

a ¶ Quito quero. q̃ pacta ſunt in ſocietate ſeruan/ da. Dic q̃ licita. Et ſi ſu per lucro vel damno nil conueniat eſt equaliter diuidendum. Si ſup lu/ cro tantum: vel damno conueniant: idem ſerua/ bitur in obmiſſo qõ i ex preſſo. e. ti. l. iij. vide in/

caſu eſt deterioꝛata extimatiõe facta inter nos p medietate deterioꝛationis periculum pertinet ad me pro alia medietate ad te. nam hec eſt vera ſo cietas. pone q̃ ipſum capitale eſt diminutũ vel perditũ aduerſa fortũa: nũ qõ ille qui ponit ope ram teneat aliquid con ferre ei q̃ po ſuit pecuni/ am. Exẽplũ in diminuti one poſui i ſocietate vi ginti: tu ſo/ lum operaz de iſtis vigi ti ſunt perdita decem: vtrum tu debebis mihi re ficere quinq̃. glo. in dicta.l. ſocietatem. dicit q̃ nõ. quia ille qui ſolam operam ponit nũq̃ intel ligitur ſe obligaſſe ad damnũ ſocietatis. Sufficit enim damnũ operarũ. vnde ſicut de capitali ni/ hil lucrat ponẽs operaz: ita de capitali nihil dã nificetur. Si autem lucraret etiaz damnificari de beret. Sed ſimilẽ queſtionem ponit bal. in duo/ bus fratribus. in.l. ſi patruus. C. coia vtri. iudi. dic q̃ ſi totum capitale perijt caſu fortuitu q̃ al/ ter frater qui poſuit operam tantuz tenet ad me dietatem capitalis miſſi ab alio fratre. vide. ſ. in v. quero qñ vnꝰ. pone q̃ in ſocietate vterq̃ po nit mixtim operã ⁊ pecuniã: ſed vnus minorẽ pe cuniam q̃ alter: nũ quid partes lucri erunt equa les. Dicas q̃ erunt equales equalitate ꝓportio/ nis. i. quotitatis: non equalitate q̃titatis. verbi gratia vnus ponit duas partes alter terciã. nam in lucro ⁊ damno quilibet debet habere partem correſpõdẽtẽ ei de eo qõ poſuit in ſocietate. ſi de hoc nihil aliud eſt expreſſuz quaſi hoc inter eos tacite actum intelligatur. Nã qui plus eris et pe riculuz ſuſtinet plus emolumenti ſperet. Et hoc verum niſi opera ⁊ induſtria vnius valde excede rent operam ⁊ induſtriam alterius: puta ſi ſolus nauiget: ſi ſolus peregrinetur: ſi pericula perſo/ ne ſolus ſubeat: vel ſi ſolus ſtet fixꝰ ad apothe/ cam ⁊ ſimilia. vnde ad arbitrium iudicis recurrẽ/ dum eſt ac ſi hoc eſſet expreſſe actum. Quero exẽ plũ de damnis. rñdeo quodã eſt dãnũ intriſecũ vt quia merces in ſocietate poſite perierũt: vel pecunia a latronibus eſt ablata. ⁊ de iſtis dãnis dictum eſt ſupra. quedam ſunt damna extrinſeca vt quia ſocij contraxerũt multa debita: adeo q̃ de corpore rerũ ſocietatis nõ poſſunt ſolui. ⁊ tũc indiſtincte dico q̃ damnũ taliũ obligationuz et debitoꝝ eſt commũe. ⁊ ſi vnꝰ totũ ſoluit recupe rat ab alio. Et ſi vnꝰ eſt in carcere ⁊ facit ſumpꝰ de cõmuni debent ſolui. Quero cõtraxim² ſo/ cietatẽ tu ⁊ ego duraturã quiquẽnio hoc pacto

© Biblioteca Nacional de España

q̄ ego dem mille ⁊ tu operam. deinde casu fortu
i tu ante quinquēniū nūmi perierunt: nūq̄d ego
cogar iterato ponere. glo. in. l. societatem. C. p
socio. dicit q̄ nō: q̄ finita est societas. Itē q̄a vi
det actum deponēdo semel ⁊ non pluries. Que
ro nūq̄d ille qui dz operam ponere puta nauigādo vl̄ circūquaq̄ negociādo debeat istā operam pōere suis sūptib⁹ ⁊ expēsis. an vero expensis societatis. Dicas q̄ q̄ñ p ficiscit̄ causa societatis debet habere expensas a cōi societate. q̄d intelligo exceptis his q̄s fecisset domui. Vide i fra. 6. q. g. Quero: dedi asinā meaz in socidā in quinquēniū. ⁊ ē cōsuetudo q̄ in fine quīquēnij diuidat̄ asina: ⁊ fruct⁹ vel pecudes: ⁊ fruct⁹ pecudū interim asina perijt naturaliter: nūq̄d rusticꝰ tenebit̄ mihi ad aliq̄d. dic q̄ nō: q̄ eodez modo eēt pitura apud me etiā si fuit tradita extimata. Sz q̄d si perijt casu fortuitu: cui resisti nō pt. dic q̄ periculū ē cōe. vñ si asina erat extimata in decē: rusticꝰ tenebit̄ mihi reficere quinq̄. nam si nihil reficeret totū dānū meū eēt: q̄d ē ō ius. et sic aliter dicam⁹ de casu fortuitu: ⁊ aliter de casu naturali. Et bal. i. l. si pascēda pecora. C. de pac. mouet silez q̄onē in boue: ⁊ dicit q̄ si bos in socidā nō fuit extimate dat⁹: q̄ si perijt casu fortuitu q̄ totū periculū ē dñi. vt ibi p eū. Sz si interuenit. s. culpa rustici: tenebit̄ emēdare totā q̄titatē q̄ añ tēp⁹ societatis diuidēde tota asina mea ē: licet extimata fuerit tradita vt p̄dixi. postq̄ debuit asina eq̄liter p̄tiri: si interuenit culpa rustici tūc nō tenet̄ nisi ad p̄tē dimidiā p̄cij: q̄ nō dānificauit me i pl⁹. Quero q̄d de his q̄ mutuāt pecuniā ad negociādum: hoc addito q̄ capitale sit saluū; ⁊ si q̄d lucri iteruēiat illud diuidat̄. rñdeo

fra. 6. q. c.

b ¶Et si cōueniāt q̄ alter sociorum maius lucrū ⁊ minꝰ damnū habeat vt quia peritior in arte illa vl̄ maiori labore aut periculose exponat valet. ¶Vt autem vnius sit totū lucrum ⁊ alteriꝰ totū dānū non valet: quia ē societas leonina. e. ti. l. iiij.

c ¶Societas aūt dolo cōsocij contracta non valz nec pactuz: ne socius de dolo teneat̄. Et si cōueniat q̄ habeat partez lucri q̄ztuz extraneus dixerit tantam debet vni q̄z tam alij adiudicare: nisi iste otractꝰ sapit vsurariā prauitatē. ⁊ ideo q̄cq̄d p cipit de lucro extenuat sortē. Nō ē enī hec societas nec ex forma cōtractꝰ nec ex natura. ⁊ ideo q̄ legit̄ ⁊ notat̄ ex̄. de donati. c. p vr̄as. dz intelligi q̄ñ pecunia dat̄ ad p̄tē lucri ⁊ dāni: q̄ tūc cōtractꝰ ē licitus.

ex causa iusta de positis supra. e. q. b. si autez alit̄er arbitret̄ recurrit̄ ad arbitriū boni viri. e. ti. l. quinta.

a ¶Sexto quero. q̄s est societatis effectus. dic q̄ si sint socij legales adinuicē se iuuant vt fratres. e. ti. l. i.

¶Est ⁊ aliꝰ effectꝰ: quez dixi. s. proxima. q. a.

b ¶Et si contrahit̄ omnium bonoꝝ ⁊ futuroruz lucroꝝ oīa lucra q̄liter / cūq̄z etiam si sit castrense peculiū: vel q̄si cōmunicatur⁹. Itez quilibz sociorum vtet̄ his bonis

pone q̄ depossui pecuniā penes campsorē sine aliquo pacto: qui cāpsor cū dcā pecunia multa fuit lucratꝰ. vnde volēs aliq̄ mihi cōpēsare restituit mihi pecuniā cuz decem p cētenario. mō queritꝰ vtrū ista sit vsura. dic q̄ aut de possui in specie ⁊ tūc dic q̄ illi cite vlꝰ ē pecunia deposita: et oē lucrū iñ proueniens dz mihi restituere. q̄ locupletior ex re mea factus est. aut ē licite vsus quia deposuerā ad nūerū: ⁊ tūc si aio liberali sciens se nō teneri soluit: potero illud retinere cū bona cōsciētia: q̄ ē mera donatio. Aut soluit q̄ credit se teneri ex q̄dam eq̄tate q̄ sepe mouit ad remunerādū: ⁊ idē. Aut credebat se teneri ex iuris necessitate cū nō teneret̄: et tūc dico adhuc q̄ licite recipio si nō dz a p̄cipio animū fenerādi: alꝰ sec⁹. Quero actū ē inter duos q̄ vnꝰ ponat mille alter operā: de his mille paruz restat casu fortuitu: vñ opariꝰ nō vult ponere operā suaz q̄ magna ē in re ⁊ pua in pecunia: q̄rit̄ q̄d iuris. rñdeo foueo eq̄tatē. ar. ff. de adminis. tuto. l. ita aūt. in p̄i. Quero duo sūt socij i arte pānoꝝ disparibꝰ p̄tib⁹ adduxerūt sil̄ fūdū: q̄rit̄ quā p̄tē hēant i ipo. rñdeo aut loq̄mur habito respectu locatoꝝ: ⁊ hñt partes eq̄les. ff. loca. l. cū apparebit. ⁊ ff. de duo. re. l. reos. ſ. cū tabul. Aut loq̄mur habito respectu ad interesse: ⁊ tūc dz sortiri accessoriū sicut p̄cipale. ar. C. de agri. ⁊ cēsi. l. quēadmodū. li. xj. Et idem dico in masarijs ⁊ suplectilib⁹ societatis. vt. ff. loca. l. sz et addes. ſ. si q̄s mulierē. De p̄dictis p bal. i. l. societatem in fi. C. pro so.

a ¶Cōicat̄. Quid de donatis socio: an sint coīa sociorum. Distigue: aut ē donatū socio: aut societati: aut

© Biblioteca Nacional de España

dubitaꝛ. primo ⁊ tercio casu sibi soli qriꝛ. Sz scdo casu qriꝛ vtriqꝫ. ⁊ hec vera sunt ēt si sint ffes ⁊ i eadē casa habitantes. bal. in. l. cū opz C. de bonisqꝫ liber. colum. i. v. itē circa istud. ¶ pōe duo sūt socij oim bonoꝝ: puta filius spuri⁹ ⁊ legitimꝰ: mō pr̄ instituit heredē filium legitimū: qriꝛ nūqd aliqd acqraꝛ spurio. rn̄deo sic: nō vi relicti sz vi societatis. vt. ff. de liber. le. l. si qs duos. ⁊ iste modꝰ est mēti tenēdꝰ qꝫ pr̄ faciat inuicē eos sociari si vult ad spuriū pueniri. De quo p bal. in. l societatē. in fi. C. p so.

a ¶ Tenēꝛ. Quero duo sūt socij omniū bonoꝝ vnus istoꝝ ex vsuraria pꝛauitate acquisiuit mꝭta: ⁊ cōmunicauit socio vel frī nūquid episcopus possit compellere fratrem eundemqꝫ sociū ad restitutiōem vsurarum. Dic qꝫ sic. bal. l. societatem. in fi. C. pro so.

b ¶ Deducto. Quomodo intelligaꝛ: hoc deducto ne egeat. dicas. i. ne mendicet. sed vt remaneat sibi cōpetendo victus scōm iudicis discretionem: considerata qualitate persone sic operando vel non operando sicut decet ⁊ pōt. Et nota qꝫ licet iudex simpliciter condemnet in sententia: tamen tacite hoc beneficium habet ille cui est concessuz a lege: vnde ⁊ in exe

⁊ aget pro eis in iudicio sicut pro suis. nō tamen potest huiusmodi pꝛtextu alterius socij debituz petere: vel eiꝰ iurisdicti/oñē quā habz in aliquo castro vel terra sine speciali socij mādato exercere. e. ti. l. vj. snīa. 6. q. d. e. appellatio. 3. q. d. dominiū. 3. q. tt.

c ¶ Itez simpliciter ⁊ sine rerū expꝛessione societate contracta: lucra diuiduntur equaliter. Si vero vnius negociationis tm̄: alterius negociationis lucra ⁊ dāna nō sunt cōmūia. Et sicut diuidūtur lucra ita ⁊ dāna. Itē damnū proueniēs cōsocij culpa: vel dolo ei soli annumeraꝛ: nisi talez adhibuerit diligētiam sicut in rebꝰ ꝓꝓꝛijs ⁊ hoc ꝓbet. e. ti. l. vij.

d ¶ Qd autē ex furto: vl̄ alio mō malo acqriꝛ: nō cōicaꝛ. ⁊ si ignorātes pte talis lucri recipiāt condēnato acqsitoꝛe ad restitutiōem tenēꝛ ei ꝓsocij ptes sic receptas restituē. si āt sciēter recipiant totū de cōi deducitꝛ. Et si vnꝰ plꝰ ⁊ alter minꝰ de illicito lucro recipiat. nec hmōi pꝛtextu qꝫ plꝰ recepit tenēꝛ alijs. e. ti. l. viij

e ¶ Itē soluta societate lucra ⁊ dāna diuidunt vt cōuenerāt. Sz dāna ꝓpter dolosū ꝓmissa dolosis tm̄ iputāꝛ: nec ꝓpensabunt ea ceteris pꝛtextu maioꝝ lucroꝝ p dolosos obuenientia. dolosi vero ꝓpēsabūt dolosis. e. ti. l. xiij. ꝓpensatio. 2. q. b. c.

f ¶ Itē socius tenens bona dās vni ptē suā sine aliorū sciētia si pꝛtextu obuenietis iopie alijs ptes suas soluere nō possit tenetur qꝫ recepat ptē alijs eā cōicare: nisi postqꝫ soluta sciuerūt negligenter ptes suas exigere obmiserūt. ¶ Itē debito p snīaz vel cōfessiōez societatis rōe socius ꝙuictus nō ꝓpelitur soluere nisi qtinꝰ pt facere deducto b ne egeat: sz pstabit cautiōem se cū ad pinguioꝛē venerit fortunā solutuꝝ. si tn̄ artificiuz vn̄ viuere possit

cutiōe pꝛea hoc videbitur sicut ē i qb⁹dā aliis casib⁹. vt s. ō peti. here. l. hereditate Quero vtꝝ res sibi dimissas vt iñ viuat potest postea alienare: aut alia ōbita ō here: ⁊ p tale modū creditoꝛē deludere. Rn̄deo qꝫ si nō faciat hoc in fraudē poterit hoc facere: ita tn̄ qꝫ bōa aliena transeant cū sua cā. et ex hoc seqꝫ qꝫ illud qd̄ sibi dimittitur vt nō egeat i plena ꝓꝓetate possideꝛ: aꝛ nō possz alienare. consiliū ē ergo creditori dent⁹ solutū reseruatis alimētis debitoꝛi: ⁊ tūc aliēare ñ poterit nec obligare. Quero ꝺēnat⁹ ē aliqs qten⁹ facere pt nūqd̄ heres eiꝰ hēbit hoc bñficiū. Dic qꝫ ñ. Quero ponamꝰ qꝫ ita egeat actoꝛ sicut reꝰ: nūqd̄ hoc bñficiū hēbit reus. Dicūt qd̄ā qꝫ si actoꝛ pꝛtēdit cām onerosā melioꝛ est cā agētis vel eius condicio. Tu dic qꝫ qñqꝫ illud bñficium cōceditur miserationis cā. ⁊ tūc est vera opinio pꝛedicta: qñqꝫ ꝓpter mutatiōem statꝰ ex quo de iuris rigoꝛe in nihiluz teneretur. ⁊ tūc indistincte reus vtitur suo ꝓuilegio. quia satis ē

© Biblioteca Nacional de España

actoꝛi ꝙ cõ tra iuris ri/ goꝛẽ habeat modificato mõ. vt. l. eiꝰ rei. L. ꝙ cũ eo q̃ in ali. po. Quero vtrũ iſte te/ neat ſatisda re de ſoluen do ſi ad pin guioꝛẽ foꝛtu nã puenerit Dicas ꝙ ſic in iuratoꝛia cautione. fi/ deiuſſoꝛẽ e/ nim non te/ netur inueni re. De prędi ctis p bal. i dicta. l. eius rei. L. ꝙ cuꝫ eo qui i ali. po. Et circa h vide. dos. 16. q. e. ſſ. v viuat.

c Deducũ/ tur. Vide q̃ ſcripſi. ſ. q. a. ſuper. v. diuidendum v. valet ſoci etati. in. vſi. quero nun/ quid ille.

d Perditio/ nez. Vide q̃ ſcripſi circa hoc ſupꝛa. ſ. q. a. ſſ. v. dimidiaꝫ. v. valet ſocie/ tas. a. vſi. et hoc eſt. vſ/ q̃ ad. vſi. q̃ ro q̃d de his Et i. vſi. pe.

e Renũcia/ tiõe. Vide q̃ ſcripſi ſ q a. ſſ. v. vꝫ ſo cietas. i vſi. q̃ro ſcã eſt.

hꝫ in totũ exigere. e. ti. l. xv. ceſſio. 7. q. a.

g Item expẽſe in vtilitatẽ ſocietatis: vel in ſocij in firmitate oũ ſocietati ſer uiret facte: deducũtᶜ de cõmuni: ⁊ debitũ puruꝫ ratiõe ſocietatis ꝓtractũ ꝑ cõdicionali: vel ī diez ꝑſtatur a cõſocijs de ꝑte ſoluẽda adueniente die vel conditiõe cautio: et iteriꝫ diuidũtur inter cõ ſocios integre bona. e. ti tulo. l. xvj.

h Eſt ⁊ aliꝰ effectꝰ qꝛ nõ preſumitur ſocius de cõ muni alijs ignoꝛãtibꝰ ca piẽs furari: ⁊ ideo nõ te/ netur furti: niſi ex conie/ cturis aliud appareat.

Item ꝓ debito ſocieta tis tenetur ꝓſociꝰ vel eiꝰ heres cõſocio: vel eiꝰ he redi. e. ti. l. fi.

Item rõe cõionis cõpelli tur ſocius vẽdere. vẽdi/ tio. 2. q. e. f. heres. 4. q. c

Et q̃ꝫ non ꝑt vendi res cõis: niſi oĩbꝰ conſo/ cijs cõſentiẽtibꝰ. vẽditõ 3. q. m.

Item creditur verbo ſo cij ſup iiurijs illatis pegri no. peregrinꝰ. 2. q. c.

Item ī actiõe ꝑ ſocio ad mittitur libellꝰ generaľ. actoꝛ. 4. q. k.

Et cõſocij iuramẽtũ ꝑ deſt: vel nocet cõſocijs. iuramentũ. 7. q. f.

Et nõ ẽ ſocius teſtis in cã tãgẽte ſoci/ etatẽ. teſtis. 7. q. o.

Et reſcriptũ a ſocio ipetratuꝫ ꝓdeſt cõſocio. reſcriptũ. 3. q. ꝑ.

Et tráſſertᶜ oĩz reꝝ ſocietatis ĩita ſo/ cietate ſine traditõe dñiũ. dñiũ. 3. q. rr

Item ẽ aliꝰ effectꝰ. ſnĩa. 6. q. e. appella tio. 3. q. d. ꝓcuratoꝛ. 4. q. f.

Item ẽ ⁊ aliꝰ effectꝰ circa refectiõez rei cõis. de quo. opꝰ. ſ. q. a.

Item qñ ꝓdeſt ꝓſocijs noui opis nũ ciatio fcã ꝑ ꝓſociũ. nũciatio. 3. q. a.

a Septio q̃ro. q̃liter finit̃ ſocietas. Vi/ de. ſ. 2. q. a. Soluit̃ aũt moꝛte natura li ꝓſocij: vel ciuili ꝑ exiliũ in iſulã qꝛ ex hoc ꝓdũt̃ bõa: ⁊ ſupuiuẽtes nõ rema/ nẽt ſocij niſi aliud ſpecialiter cõuenerit Item ceſſiõe bonoꝝ ꝑ cõſociuꝫ facta qꝛ bona creditoꝛibus applicant̃. Item per interitũ: vel perditionezᵈ rei ſup q̃ fuit cõtracta: vel ſi efficit̃ ſacra. e. ti. l. x. vi de ſupꝛa. 2. q. a.

b Item ſoluit̃ cõſocij renũciationeᵉ: ſi tñ añ finitũ tẽpꝰ vl̃ negociũ ſſ quo fu it ꝓtracta deſiſtat tenet̃ ad ĩtereſſe: ni/ ſi fuerit conuẽtio in contrarium. e. ti. l. vndecima.

c Sed fraudulenter ſocietati renũciãs ꝓpter aliqd̃ lucꝝ qd̃ ſperat hẽre: vl̃ here ditatẽ delatã vt ſocijs nõ cõicaret tene tur ẽt illud hoc nõ obſtãte cõicare. ⁊ ſi q̃d ꝓderit pꝰ renũciatõez ei ſoli ĩpu/ tabit̃: ⁊ qd̃ ſocij plꝰ lucrauerũt ei non cõicabũt ꝓpter dolũ quẽ ꝓmiſit. e. ti. l. xij

d Quandoq̃ tamẽ ꝑt añ tẽpꝰ ſocietati impune renũciari: vt ſi ſociꝰ in officiũ legationis regis vel cõmunis: aut vtili tatẽ aſſumatur: aut ꝓpter rixã: vl̃ ꝓter uiã cõſocij: vel ſi pacta cõſociꝰ nõ ſer/ uat: vel vti re nõ poſſunt ſicut vti con uenerunt. e. ti. l. xiiij.

© Biblioteca Nacional de España

SOlutio Quid iuris ꝗndo ꝙs ad̃ soluendū tenetur deducto ne egeat. Vide. dos.16.q.e. ff. ꝟ.viuat. Et pleni⁹. societas.6. q.f.ff.ꝟ. deducto. ¶Quid iuris de debitore ꝙ promisit soluere in oi loco qͦ voluerit creditor. vide que scripsi.for⁹. ꝟ. vtr ꝙs possit. Et vide q̃ scripsi.arrendatio.q̃ si per totū. Et. moneta.q̃si per totum. Et.emphiteosis.3.q̃stione. a. super ꝟ.soluere. et.locatio.8.q. f.ff. ꝟ.gregib⁹.et q̃ scripsi. pond⁹. ꝟ.i. Et. vendi/tio.ſ. questione.b. super. ꝟ. mensuram. ¶Solutio fiscalium req̃rit scripturam. vt scripsi. emphiteosis.3.q.a.ff. ꝟ. solutio.ꝟ.an ꝙ allegat. in.ꝟ. ſz q̃liter. Et in predicto.ꝟ. in pri. vide an dñs: vl emphiteota debet probare canonis solutiões ꝛ q̃liter probabit.

a ¶Potestatem. Quero si soluatur abbati id quod debet monacho: an soluens liberet. Dicas ꝙ aut ẽ

SOdomita. Primo quero vñ dicit⁹ sodomita. Dic ꝙ a sodoma ꝛ gomorra ob sodomie crimen submersis.ꝛ par. ti.xpj.l.i.

a ¶Secundo quero: que mala proueniunt ex sodomia. Dic ꝙ faciẽti: et passo dedecus ꝛ ifamia generatur. multeq; ꝓpter hoc veniunt pestilentie: fames: ꝛ terremot⁹: ꝛ alia pl̃a mala. e.ti.l.i.

a ¶Tercio quero. ꝙs potest de sodomia accusare. Dic ꝙ quilibet de populo cor̃ iudice loci vbi cõmittit⁹. e.ti.l.ij.

a ¶Quarto q̃ro. que ẽ ei⁹ pena. Dic ꝙ vltimū supplicium: nisi per vim cõmittatur: aut cõmittens sit minor quattuordeciz annis: quia tunc non punitur. Eadem pena punitur consentiẽs. aut cuz bestia coyẽs: ꝛ bestia occiditur: vt facti memoria extinguat⁹. e. ti.l. ij. ¶Solemnitas. Vide. festiuitas.

SOlutio. Primo quero quid dicit⁹ solutio. Dic ꝙ id quod ei ꝙ aliqͦ debet recipere datur. Quitatio autem dicitur quando habẽs potestatem liberandi ꝓmittit debitum nũq̃z petere. ſ.ꝓ.ti. xiiij.l.ꝓma.

a ¶Secũdo q̃ro. quotuplex ẽ solutio. dic quot sunt modi debitorũ tot sunt modi solutionũ. e. ti.l.ij.

a ¶Tercio q̃ro. q̃liter fit solutio. dic vt ſ.i.q. ꝛ infra.4.q.ꝺ. Et scias ꝙ si in solutiõe exꝑmit debitor in quo debito de mlt̃is soluit erit ĩ illo solutum. Sed si eo nõ designãte creditor statim dicat i quo debito recipit ꝛ tacet debitor ĩ illo erit solutũ. Neutro vero designãte si debita sunt eq̃ grauia: vel simplicia ꝛ liquida sine cõtentiõe: in omnibus debitis principalibus reptit⁹ solutio. Sed si q̃dã sũt grauiora ꝓpter vsuras: vel penã aut similia: in illis cõputat⁹ solutio quo magis debitor exonẽt⁹. e.ti.l.ꝓ ¶Soci⁹ ñ soluit nisi i q̃z tũ facere pt̃. societas. 6. q.f.cessio.7.q.a.

¶Sũt alij q̃ ñ soluũt nisi i q̃ztũ soluere pñt. cessio 7.q.a.dos.16.q.e.

¶Que ẽ pẽa sua auctoritate solutõez extorq̃ntis Vis.4.q.i.k. ꝛ ĩ.8.q.a.

a ¶Quarto q̃ro. cui dz fieri solutio. dic ꝙ hñti ptã tẽ⁹ recipiẽdi eã. e.ti.l.iij.

b ¶Procuratori igit⁹ speciali: vel generali omnium bonorũ: aut habẽti q̃situm ius monacho ꝛ liberatur. vt.l.prima. C.ò bo.mater.aut non est quesituz vt q; ꝓ modũ conditionis implende: ꝛ tũc sec⁹.ff. de solu.l.stichũ. ſ. vsusfruct⁹. ꝛ.ff. de odi.ꝛ demõstra.l.q̃ heredi. i prin. De q̃bus ꝓbal.i.l.si ne q̃. in fi. C. q̃ res iudi.ñno. ¶Quãdo sũt ples arrẽdatores gabellarum siue vectigalium: vl plures mercatores aut plures rei credẽdi socij quilibz eoz ꝑt agere ꝛ exigere ꝛ solui ei debitũ oibus in solidũ sine mandato et procuratione aliorum. Et etiam quilibet ex dictis reis credẽdi potest compromittere dubiaz litem in prelio iudicium sociorum. De quo per angelum in. l. Si vnus. in princi. Et ibi tex. ff. de pac.

© Biblioteca Nacional de España

plenã[a] ⁊ liberã ptãtẽ pe/tendi ⁊ adminiſtrãdi at q3 alia que domin⁹ face re põt faciendi: põt ſol/ui. Et negocio⁊ geſtori ſi fiat ⁊ creditor ratã ha/beat contingit liberatio ¶Itẽ ſi mihi aut ticio p miſiſti ſoluẽ q⁹ mihi de/bes ticio adiecto ſoluẽ/do es liberat⁹: niſi p⁹q3 cõtra te egi in iudicio ti/bi ne ſolueres vetui: vel ipſe mutauit ſtatũ vt q⁹ ſeru⁹ vel religioſ⁹ factus eſt: aut exulauit: ſeu cum ſui iuris eſſet fact⁹ ẽ ſub alterius poteſtate: tunc enim iterũ mihi ſolues: ſed potes ab eo repetere ſolutũ. ¶Itẽ ſi ſolui cre/ditori de maleficio accu ſato[b] ſuo liberat⁹: niſi ſit tle maleficiũ ex quo cor pus ꝓuere debet ⁊ bõa. Eodem titulo. l. v. vj. ſeptima.

c ¶Procurator aũt ad iu dicia non poteſt accep/to ferre: nec ſolutionez[c] recipere. eodez titulo. l. ſeptima.

d ¶Itẽ ſi mandaui tibi vt q̃d mihi debes alij ſol/uas ſoluendo ei añq3 de mea ꝓhibitõe certifecer iuria fcã debito/ri. vt. ff. ò euict l. ſi p ĩpruditiã Et vide. h. in. c ex pte decãi. de reſ. di. iſ. Si vo dño poſſ3 aliq̃d ĩputari: q⁹ cul/pa ſua cauſ⁹ ſeq̃t/ do3 ſibi obeſſe. ff man. l. ſi fideiuſ/ſor. ſi ãt vẽtur⁹ culpa tẽpꝰ dit⁹ nec dño nec ſol/uẽtis deterior ẽ ꝺditio ſoluẽtis. ff. de nego. geſ. l. ſoluẽdo. caue tibi q⁹ vbi dcm̃ ẽ ſoluẽtẽ ñ libe/rari intelligas ſi erat debitor ge neris q⁹ gen⁹ pi re nõ pt. ſi vero erat debitor ſpe ciei ita q⁹ caſus fortuit⁹ nõ ſpe/ctat ad eũ tũc l3 nõ ſit liberat⁹ tñ cedẽdo creditori iura ſua h3 excepti onẽ doli ꝓp caſũ fortuitũ iuſte coactõis. Jux nõ. p dy. ff. e. l. ſi q̃s vxori. ſ. apò labeonẽ. Nã ſnia iuſta caſib⁹ fortuitis ãnũerat. ff. p ſo. l. cũ duob⁹. ſ. fi. de ꝓdcis p bal. in. l. falſ⁹. colũ. añpe. C. de fur. ⁊ ſer. cor. ⁊ ibi p eũ vide q⁹ ſi ꝓducta ẽ falſa carta iudici vl falſi teſtes i iudicio: vñ iudex pnũciauit ꝓcuratorez vez q⁹ iudiciũ ẽ nullũ. p Jnno. de reſcrip. c. ſr lris. ⁊ ⁊ hoc vez niſi dñs ſciebat vẽtilari de mãdato ⁊ tace bat. ò q̃b⁹ ẽt vide p bar. i. l. ſi ꝓcuratori. ſ. q⁹ furtũ ff. de cõdi. cau. da. cau. nõ ſe. Et vide. furtũ. 4. q. 2. ſr. ꝺ. 3 quẽ. ꝺ. falſ⁹ ꝓcurator. Utr ꝓcuratori ꝺſtitu to ad exigẽdũ pt ſpõte ſolui exẽ iudiciũ vel i iudicio p modũ volũtarie iuriſdictiõis. ⁊ dicũt q̃dã q⁹ nllo mõ pt ſolui. vt i hac. l. ꝓtite. q⁹ exigere põit ꝓ age/re ergo ẽ ꝓcurator litis nõ ꝺtract⁹ ſiue diſtract⁹. i. ſo lutõis. ſ3 de iure cõi tu dic q⁹ pt recipe ab oib⁹ ⁊ fa/cere eis iſtrm̃ q̃tiõis: ñ tñ pt ꝺfiteri: q⁹ vbũ exige re ſignificat realẽ ſatiſfactõez. de quo p bal. i. l. falſ⁹ colũ. iij. C. ò fur. ⁊ ff. cor. ꝺcor. ẽt ipe i. l. ſi neq3. i fi. C. q̃ res iuꝺ. ñ no. ⁊ bar. ff. ſo. mſri. l. nõ ſoluz. ad q̃ facit glo. i. l. i. C. de carbo. edic. vbi dicit q⁹ exigit a volẽtib⁹ ⁊ ĩuitis, ⁊ h3 vera. vt. ff. ò ſolu. l. ſi q̃s ꝑuũ.

a ¶plenã. Quilibet adminiſtrator hñs liberã ad/miniſtratõem põt ſoluere ſibi ipſi. ar. ff. mã. l. i/dem q3. ſ. ſi ignorãtes. Quero q̃d de matre: ſi mr debet recipere dotẽ in pecũia: nũq̃d poterit ſibi ſoluere de reb⁹ pupilli ſua auctoritate. Dic q⁹ de reb⁹ q̃ non põt ſeruãdo ſeruari põt ſi bi ſoluere: ſec⁹ de alijs Nec obſtat l. fiſtulas. ſ. fũdũ. ff. ò ◌trahẽ. emp. q⁹ ibi ſolu/tio fiebat de ipſa re debi ta: ſec⁹ ſi fie ret de alia. ⁊ adde q̃d no tat ff. ſi cer. peta. l. ſin/gularia. vbi oĩno videas De ꝓdictis p bal. l. cuz ipe. i fi. C. ò ◌trahẽ. ép. Et vide azo nẽ in ſũma. C. de ſolu. ⁊ libe. Quidã tãq3 prelat⁹ locauit ꝓdiuz eccleſie: poſtea ei mouet q̃ſtio de prelatura: an pendente illa q̃ſtiõe preiudiciali te neat ei ſoluere. reſpõdeo ſic: niſi ſit ei interdicta adminiſtratio: vel niſi ſit ei interdictũ ne ſoluat vt extra. de elec. c. nihil eſt. per Jnno. De quo p bal. in. l. emptorẽ. colũ. fi. C. de loca. ⁊ conꝺ. ad hoc vide infra. 7. q. a. ſr. ò. liberat. ò. i. ¶Item illi ex c⁹ cõtractu fuit q̃ſita actio ſine domini fa cto interueniente poteſt ſolui. bar. in. l. cũ q̃ ita. ſ. qui ſibi. ff. de ver. obli.

b ¶Accuſatio. Uide. donatio. 2. q. b. ſr. ò. ad ſen/tentiam. ò. q̃ro. vſq3 in. ò ſi. ſi vero poſt.

c ¶Nec ſolutionem. Quid ſi debitor per ſentẽtiã iudicis coact⁹ eſt ſoluere falſo procuratori. Dic q⁹ ſi nũq3 habuit mãdatũ a dño nõ ẽ liberat⁹ ſol uendo: q⁹ cum dño nullũ negociũ geſtũ ẽ. Si ãt habuit ſ3 obſcuz ⁊ rõe obſcuritatis iudex inter/põtatiõem fecit ampliatiuã cũ forte debuiſſet fa/cere artatiuã: ideo q3 pnũciauit ꝓcuratorẽ ꝑdone um ad recipiendũ ſolutiõem cũ non eſſet: tunc li berat⁹ eſt ſoluẽdo: q⁹ cã erroris ꝓceſſit a dño: in c⁹ poteſtate fuit clare ⁊ apte loq̃. ⁊ idẽ in quocũ q3 alio dubio iuris vel facti q⁹ oriť culpa conſti tuẽtis q⁹ ſua culpa ñ ꝺz eẽ alteri⁹ pẽa. ⁊ hoc ẽ vez ni ſi ſnia nlla eẽt ꝓpť viciũ ſuũ exp̃ſſũ i ea. nã nil opať iudicis auctate vbi ẽ exp̃ſſa temeritas. ff. de excu. tu. l. q̃ teſtamẽto. Si ãt hũit mãdatũ ſ3 fuit legitie reuo catũ ⁊ notificatũ p reuocãtẽ: adhuc ſibi nõ nocet i/

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Libertus. Mercator debeat mihi decē. hec decem me mādāte ꝓmisit alij: nūquid iste mercator duret mihi obligatꝰ. dic q nō. bal. l. diui adriani. i fi. C. de cōsti. pecu. ¶ Vide q̄ scripsi. nouatio. i. q. a. sup. v. aliū. v. delegatio solemniter.

b ¶ Prius satisfit Cāpsor q̄ tenebat tapetū cambij rupit ⁊ aufugit q̄ ēt erat mercatorꝫ ⁊ mō veniūt deponētes ⁊ petūt deposita ⁊ veniūt vēdētes ⁊ petūt pānos aut p̄cia veniūt ypothecarij ⁊ petūt se p̄ferri: veniunt vxores ⁊ nurus ꝓ dotibꝰ: veniunt q̄dā ꝓ vsuris extortis. alij veniūt ꝓ furtis factis sibi ⁊ iuasiōibꝰ. veniūt ⁊ alij simplices cirographarij. veniūt etiā alij simplices ꝓuilegiati: q̄rit quo ordine: ⁊ quibꝰ prius sit satisfaciēdū. ſ̄ndeo primo satisfit dominis rerū: verbi gr̄a: deponēnti si exstat depositū. vt. ff. de p̄mit. cre. l. si vēditori. ⁊. j. ista. q. g ¶ Scdo satisfit vēditori mertiū si ex tāt merces idest ipe merces ei reddit tanq̄ singulariter obligate ꝓ p̄cio. ⁊ si plꝰ valerēt illud plꝰ cedet ad ōmodū alioꝝ creditoꝝ. vt. ff. de acti. emp. l. iulianꝰ. ſ. offerri. Sed si iste merces nō extant sed sunt vēdite ⁊ alie loco eoꝝ subrogate: ille subrogate nō sunt obligate: q̄ sola res vēdita ē obligata ꝓ p̄cio: nō autem res ēpta ex pecunia inde redacta. vt. ff. de pign. act. l. quidā. Idē in permutatiōe dico quia vbi ē species in obligatiōe nō succedit alia alterius loco. vt. ff. de ver. signi. l. ab eo. ⁊ C. de re. ven. l. nul ¶ Et nō q ꝓ eris liberatus[a]. Secus si soluisti post certificationem. e. ti. l. vj.

e ¶ Item minori viginti quinq̄ annis: aut fatuo aut prodigo cui est datꝰ curator: debet solui cuz auctoritate iudicis: aut eius curatori: alias si solutum perderet tenetur debitor iterum soluere. e. ti. l. iiij.

f ¶ Cum autem sunt plures creditores ⁊ bona debitoris non sufficiunt si debituz est personale vt quando non est obligatio bonorum: tūc ex pluribus personalibus creditoribus prius satisfit[b] ei qui prius pro se sentētiam reportauit licet i tēpore fuerit posterior. Sz si plures vno tēpore sententiā reportauerunt diuiditur inter eos cōsiderata cuiuslibet q̄ltitate: nec tenent alijs licet prioribus[c] cōmūicare. Sed in specie certa stante preferēt is cuiꝰ est species illa. e. ti. l. xj. reuocatio. ⁊ q. d.

g ¶ Sz debitū ex cā depositi[d] prius soluet q̄z alia personalia licet anteriora q̄zuis in petendo concurrant. e. ti. l. xij.

h ¶ Item debitum ex causa maleficij: vel dāni dati in re aliena: ē ꝑ soluēdū ei qui prius egit ⁊ qui sniaz meruit q̄z alijs quibus ex tali cā debebat. e. ti. l. xiij.

¶ Vbi autē ē bonoꝝ obligatio tacita vel expssa q̄s preferēt. vide. pignꝰ 7. q.

¶ An vsufructuarius tenetur soluē collecta ⁊ tributa rei. vide. vsufructꝰ 4. q. a.

a ¶ Quinto quero. de quibus rebꝰ fit solutio. dic q̄ de promissis: nō autē ypothecas veniūt deponētes. ff. de po. l. si hoiez ſ. fi. ſ. vltio veniūt oēs cirographarij ꝓ rata: non āt an̄ ꝓritatē otractuū: q̄ licitū ē debitori ppt eumulū creditorū facere deteriorē cām ꝓris creditoris nec dñiū nec ypothecā nec ꝓuilegium habētis. vt. ff. de sepa. bo. l. i. ſ. ex ōrio. ⁊ ista ē rō q̄re i cirographarijs creditoribꝰ nō attenditꝰ tēpꝰ. de prędcis ꝓ bal. i l. ꝓ debito. C. de bo. auct. iu. po.

c ¶ Depositi Sz si extat depositū. vt ſ. e. q. ſſ. v. ꝓius satisfit. circa pri. alʒ sec⁹ si nō extat vt ibi circa fi. scripsi

d ¶ Prioribꝰ q̄ro vnꝰ exreis credēdi totū exigit: an teneat cōicare alijs. cy. i auten. hoc ita. i fi. C. de duo. re. dicit q̄ dy. tenuit q̄ sic. Et ꝓ hoc induco glo. i. l. ff a ffe. pꝰ prin. ff. ō odi. ide. ſz aduerte q̄ alia glo. sentit hoc eē verū si socij sūt an̄ alʒ ⁊ ita nō i. l. q̄ hoiez. ſ. fi. ff. de sol. q. qñ ñ sūt socij suū ō bitū exigit ⁊ ꝓoccupādo suā ꝯditōez meliorē facit. bar. i. l. q̄ hoiez. distiguit. aut sūt socij oiz bonoꝝ vl eiusō obligatōis q̄ō sufficit. vt i. l. si vnꝰ ff. ō pac. ⁊ tūc dz cōicare. vt. l. q̄ hoiez. ſ. i. cū sua glo. aut ñ sūt socij: ⁊ tūc dz cōicari. vt i. l. ff a ffe Sinaūt sūt ex cā lucratiua puta q̄ debitor volēs donare cuilibz ꝓmisit isolidū tāq̄ reis credēdi tūc ñ dz cōicari. ō q̄bꝰ ꝑ sal. i. l. cū q̄dā. C. de duo. re.

© Biblioteca Nacional de España

de alijs[a] inuito creditore. Si tamen de illis non potest solui: vel ꝓmissū fieri: arbitrio iudicis soluetur aliud ꝓ alio: vel damna ⁊ interesse creditoribus. e. ti. l. iij. Ejde. legatum. 13. q̄stiõe. ꝓ totum.

a ¶ Sexto q̄ro. quando ẽ[b] facienda solutio. dic q̄ ī termino[c] p̄fixo etiã si cre

de alijs. An heres cogat̄ vẽdere ⁊ soluere creditorib⁹ q̄titatẽ: an ecõtra creditores teneãt̄ recipere insolutũ rẽ ꝓ q̄titate: vel ꝓ re. respõdeo si heredi nihil nocet tenet̄ vendere ⁊ soluere. si ãt põt ei nocere ꝓpter ꝓmissiõem euictiõis tunc nõ cogit̄ vẽdere. ar. ff. soma. l. ij. ℞. ij Et vt effugiat oẽ periculũ cõsulo q̄ dicat creditoribus: vẽdite vos: et ego ꝟsentio ꝓtestans q̄ nolo teneri de euictione. vt. l. q̄uis. ff. de pigno. acti. De q̄bus per bal. in. l. scim⁹. C. de iure deliber. colũ. ix. Si debitor q̄titatis nõ habet aliunde vnde soluat põt rẽ meliorẽ quã habet insolutũ dare creditori ꝓ extimatione districte fienda per iudicẽ ⁊ cũ cautela de euictione. ⁊ si creditor reperit emere volentẽ nõ cõpellit̄ tũc insolutũ recipere. sed debitor tenebit̄ illi vẽdere cautela adhibita q̄ de precio satisfaciet creditori. vt est casus in auteñ. hec iussi. C. de soluti. Quero q̄d si vna res medi ocris ⁊ bona q̄ tantum valet q̄tum debitum ⁊ alia melior: sed satis valet plus debito: nec creditor vult illam totam: sed partem equiualentẽ debitum. respondeo vt salic. dicit in auteñ. hoc ius porrectum. C. de sacrosanc. eccle. Quero qualis debet esse cautela que de euictione hic prestatur. glo. in cor. ⁊ cy. in ista auteñ. hec nisi. tenẽt q̄ cũ fideiussore: ⁊ si eam nõ potest prestare sufficit iuratoria cautio. Quero an renũciari potest remedio dicte auteñ. hec nisi. Et videtur q̄ sic. sed forsan vbi non posset cedere bonis propter statutum municipij renunciatio ista non valeret: ne perpetuo cogeretur in carceribus stare. Quero dicta auteñ. hec nisi. dicit q̄ datur insolutum ꝓ extimatione subtiliter facienda: an hoc sit semper verum q̄ extimatio fieri debeat. Ja. bel. dixit q̄ sic in debitore confitente: ⁊ satisfacere i bonis volente: non in negante ⁊ sententiam expectante. quia post sententiam nõ fiet ista extimatio. per. l. a diuo pio. ℣. i. ff. de iudi. Ego puto q̄ illa. l. secundum istam auteñ. debet intelligi: quia non esset equum vt rem plus valentem ꝓ minori precio haberent. vbi autẽ minus valeret ꝓ debito sibi posset petere adiudicari: ⁊ ea ꝓ debito adiudicata volenti vel inuito non possit vltra petere. vt refert salice. in. l. ordo. C. de except. rei iudi. De predictis per salice. in dicta auteñ. hec nisi. C. de soluti. ⁊ libera. ¶ Si quis debet dare omni anno vnum par caponum debet eos dare viuos: nec liberatur dando eos mortuos. bar. l. q̄ decem. ℣. fi. ff. de solu.

b ¶ Quando est. Et. locatio. 6. q. a. Et que ibi scripsi ℣. quando debet.

c ¶ In termino. An quis potest ante diem agere. Dicas q̄ dies iterum fauore debitoris apponitur. Interdũ apponitur fauore creditoris. primo casu ante diem non agit̄ cũ effectu ea tamẽ dies interpellat ꝓ homine. vt ff. de cõsti. pe. l. Item illa. ℣. fi. ⁊ ibi nota. Secundo casu cum ante diem agi potest cum effectu: nihilominus dies interpellat ꝓ homine. vt l. cum quidam. C. de iure doti. Quero si debitor promisit mihi soluere decem in pascate: ⁊ postea ad meã petitiõem ⁊ terminũ vtrũ dixs pascatis interpellet. quidam dicũt q̄ nõ: vnde q̄ est necessaria interpellatio. sed glo. dicit contrarium in. l. cũ stipulatus sum mihi a proculo. ff. de verbo. obliga. concor. bal. coll. ꝓ. feu. c. non cogitur. in fi. an mut⁹ vl impera. seu recti. vbi etiã dicit q̄ si debeo tibi decẽ pure. ⁊ tu promittis non petere vsq̄ ad pascha: q̄ isto casu dies nõ interpellat ꝓ homine. pone dicit statutum q̄ debitores frumenti ꝓpter charistiam non possunt exigi infra annum. sed post annum teneantur soluere ad petitionem creditoris: nũquid iste annus interpellat an spectabitur viua interpellatio creditoris. Dicas q̄ non est expectãda alia interpellatio. pone q̄ mulier promisit ꝓ se mille in dote: ⁊ dote nullo modo soluta accessit ad domũ virũ ⁊ vir sustinuit onera matrimonij. pone q̄ quadriennio modo vir vult agere contra vxorem ad interesse non solutum: ⁊ petit interesse totius quadriẽnij: sed mulier dicit q̄ interesse non venit nisi p⁹ biennium: quia maritus eam non interpellauit. q̄ritur quid iuris. Et ꝓ muliere videtur casus in. ℣. preterea. de. l. cum quidam. C. de iure doti. Item in matrimonio vxor presumitur alimentari potius q⁹ vxor q̄ dotis contemplatione et non prestationis istorum alimentorum: non inducitur mora in prestatione dotis. Et idem dicendum est etiam si pater mulieris vel alius habens necesse dotare dotem ꝓmiserit ꝓ muliere. vt dictus. ℣. preterea. sicut generaliter loquitur ita generaliter intelligatur. Et idem tenet etiam ibi cy. Et hoc teneas: licet in. l. de diuisione. ff. soluto matrimonio. dicat q̄ si vir implet onera matrimonij ex parte sua q̄ in prestatione dotis statim est contracta mora. ¶ De quibus omnibus plenius habetur per baldum in dicto. ℣. preterea. columna penultima.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Nunquid conditio interpellet in vltimis voluntatibus vel in contractibus vel in iudicijs. vide. cõditio. i. q. a. v. nũquid cõditio. ¶ fiscus debitorẽ debitoris sui ex causa principali precedẽte discussione solemni exigit ante diem. Ut est casus. bal. in. l. licet. C. de cõdi. ex. le. Et sic nota q̃ emptores gabellaruꝫ pro necessitate rei publice possũt exigi ante tempus: dimisso tamẽ eis medij temporis interlusorio. vt glo. in dicta. l. licet. ꝛ hoc est propter publicam necessitatez: que semper videtur fiscũ vigere: quia semper est in sumptu. De quo p bal. in dicta. l. licet. in prin. Sed secus est in alterius debitorem. vt. stipulatio. 6. q. d. Uel dic cum queris. ¶ Statutum est q̃ doctores nomine salarij habeãt centum corbes quolibet anno in pascate. ꝛ est consuetudo q̃ doctores vadant pro frumento ad cameram communez: modo cum officialis esset paratus ad soluendum doctor ideo distulit quia sperabat charistiam que superuenit: tempore vero charistie doctor petijt istud frumẽtum: nũc queritur nũqd sit ei dãdum. ꝛ est lex expressa in publica annona que erogatur militi qui propter suam caliditatem perdidit ius agẽdi. vt. l. fi. C. de eroga. mili. annone. li. xij. tamen illam penam nõ puto ad cõsequẽtiam trahendam. licet glo. arguat ex illo textu contra albertum galij: qui tempore vbertatis mutuabat frumentum rusticis: ꝛ nolebat recipere nisi tempore charistie. bñ tamẽ dico q̃ sufficit prestare extimationem que erat tempore more creditoris: ꝛ q̃tum min⁹ postea fuit vsq̃ ad interpellationem. vt. ff. man. l. si hominem. De quo per baló. l. acceptam. colum. x. in. q. xvj. C. de vsur. ¶ An soluẽs condemnationem post terminũ statutum liberetur a condemnatiõe corporali. vide que scripsi. statutum. v. si statutum. ¶ Et quid iuris de concilio: vel aljama qui termino statuto nõ soluit regis munera. vide. munus. v. concilium vel aljama. ¶ Et de eo qui termino statuto non soluit regis pecunias. Uide que scripsi. arrendatio. v. regis arrendator. cum tribus. vsi. sequẽ.

a ¶ Recipere recusset. Et vide circa hoc. significatio. ꝛ. q. b. Et que heredi. v. Item quid si aliquis.

b ¶ Loco. Nunquid ad oblationem debiti faciendaꝫ tenetur ire debitor ad domũ creditoris vel pro ipso rimari: ita q̃ ipsum inueniat personaliter ꝛ sibi offerat. glo. in. l. acceptam. C. de vsuris. dicit q̃ si debitor ꝛ creditor sunt eiusdem fori debitor debet offerre ꝛ portare ad domũ creditoris. Si vero sunt diuersi fori: tunc creditor debet ire ad domũ debitoris vt. ff. de consti. pecu. l. Item illa. in. v. petitor nõ venit. Et ex hoc habes q̃ colonus debet portare fructus ad domuꝫ domini si ambo sunt eiusdem territorij. sed colonus quem habeo a filij nõ debet mihi portare ad ciuitatem perusij. Sed bal. in. l. cum quidam. colum. ij. C. de cõdi. in ser. dicit q̃ si est debitum simpliciter sine contẽplatione alicuius obsequij vel reuerentie: ꝛ tũc aut est determinatus certꝰ locus in quo debet offerri. ꝛ tũc aut illum locuꝫ debet accedere tam debitor q̃ creditor. aut nõ est determinatus certus locus: ꝛ tunc siquidem dꝫ dari causa conditionis implende: ꝛ debet fieri oblatio in domicilio creditoris. vt in dcã. l. cũ q̃dã. Idem si causa more purgãde. vt nõ. ff. de cõsti. pecu. l. i. ¶. pinde. al' dꝫ ire ad domiciliũ debitoris vbi eũ cõuẽire ꝛ exigere pt. vt de iurisd. o. iudi. l. iuris ordinẽ. Et nõ q̃ debitor q̃ tenet portare suo periculo ꝛ nõ periculo creditoris. Itẽ nota q̃ i pdictis seruãda ẽ cõsuetudo. vt p bal. i dcã. l. cũ q̃dam. Sꝫ nũqd hoc ẽ verꝫ in emphiteota q̃ ẽ diuersi fori seu territorij. ꝛ pone q̃ ego perusinꝰ hẽo quã dã emphiteosim florẽtie ab abbate sancti proculi: nũquid ego perusinus teneor ire ad florẽtiam ad soluẽdum cẽsum. ꝛ si nõ soluo res incidat i cõmissuꝫ. bar. in dcã. l. itẽ illa. ¶. i. dicit q̃ nõ: sꝫ sufficit q̃ ego sim paratꝰ soluere in domo ppa. ꝛ õ hoc faciã scribi publicũ instrm̃ q̃ sũ paratꝰ soluere si q̃s eẽt qõ recipet. Tu dic õniũ q̃ si cẽsꝰ iste sit modicus ꝛ debeatur ecclesie debet debitor ad creditorem accedere. nam si creditor ad debitorem accederet vel mitteret plus haberet incommoditatis q̃ vtilitatis. hoc tenet Inno. extra. de pignor. c. significante vbi nõ videas. Et bal. in l. cum quidam. C. de condi. inser. colum. ij. Dicit q̃ si est debitum cum alicuius obsequio vel reuerentie exhibitione debitor oportet creditorẽ adire. vt. l. cũ q̃dã. C. de cõdi. inser. et. ff. de iudi. l. sed et si. ¶. liberis. Et q̃ ita debẽt facere vasalli cũ reuocant fidelitatez. Et q̃ ita dẽnt facere cẽsuales ꝛ fiscales q: sũt quodãmõ sõditi. vt. C. de ãnu. ꝛ tri. l. plectis. ꝛ de oper. liber. l. q̃dã. i fi. Et idẽ dicit Inno. i obligato ad fcm̃ puta ad cessiõez actionũ. sꝫ glo. dicit q̃ cessio pt fieri abñti. ꝛ ita nõ ẽ de necitate eũdẽ ire ad domũ creditoris vl' cẽsionarij. vt. ff. de pcu. l. i cãe. ¶. fi. ꝛ ibi glo. Sꝫ põe q̃ ẽ appositꝰ locꝰ domicilij rei: sꝫ reꝰ vult soluere i domicilio actoris: nũqd possit. dic sic si locꝰ fuit appositꝰ fauore rei tm̃ vt eẽt ei abilior solutio. secꝰ si fauore actoris vl' vtriusq̃. Quero põe q̃ debitor pmisit soluere ad domũ creditoris mõ creditor mutauit habitatõez nũqd teneat debitor ire ad nouã hbitatõez. dic si ppt̃ hoc nõ grauat vltra q̃ pꝰ tenet' ofterre. Idẽ forte si paꝛ vltra grauaret' secꝰ si nimis: qõ arbitro bõi viri reliqt'

© Biblioteca Nacional de España

¶ Quero: cui⁹ expēsis debeat portare: nūqd suis vecturis ⁊ gabellis: vel dñi. dicit bar. i dcā. l. itē illa. q̄ suis expēsis vbi ē i obligatiōe res portāda: sec⁹ si res ē in certo loco p̄standa. vt. ff. de oper. liber. l. suo victu. ⁊. ff. de eden. l. p̄tor. in fi. hoc cōcedo de cibarijs ⁊ vecturis. sz i gabellis dico q̄ aut ē colonus partiari⁹: ⁊ tūc dominꝰ debet soluere gabellam p parte que sibi defertur. Si vero nō est colonus partiari⁹ sz qui tenetur ad certā mēsuram frumenti: tunc prius expensis ipsi⁹ debitoris debet portari ad domū domini. qz id ē annexum ipsi obligatōi ⁊ oneri principali. de p̄dictis p bal. dū. l. acceptaz. colum. ix. C. ō vsur. De q̄bꝰ vide ēt p bar. i dcā. l. itē illa v̄ba. ℣. i. tendendo et offerendo[a] pecuniam: ⁊ demū sigillet: ⁊ apud bonū hominē deponat: ⁊ sic faciendo liberatur: nec tenet si postea p̄itur sine culpa sui pecūia. e. ti. l. viij. ¶ Quādo est soluēda pēsio locatiōis. locatio. 6. q̄stiōe. a.

a ¶ Septimo q̄ro. q̄s ē solutionis effectꝰ. Certe solutione eius qđ debetur aut quitatiōe liberatur[b] debitor ⁊ fideiussores eius. e. ti. l. i. ⁊. infra. e. q̄stione. b.

b ¶ Tollitur enim obligatio debiti solutiōe acceptilatione. nouatiōe. vel ꝓpensatione. ⁊ alijs modis. de quibꝰ infra dicetur. e. ti. l. ij. ⁊. ℣. e. q. a.

c ¶ Sed ⁊ rei peritōe: vl̄ iteritu sine debitoris culpa ante tempꝰ solutiōis vel si nō fuit certū tēpus appositum anteq̄z in iudicio petatur: liberatur debitor. Sed si culpa vl̄ dolo eius perit: tenetur ad extimatiōem. ¶ Itez si volūtarie deferēte creditore iuret debitor nō debere liberatur sicut solutiōe: vel sententia a solutiōe. ¶ Idē si creditor donet: vel rumpat istrumentū cum intentiōe remittendi debitū. sz si ꝓbet nō causa remittendi sed alias dediſſe: vel rūpisse: vel ei fuit furatuz: aut per metū: vel vi ablatum: remanet ei ius debiti saluū. e. ti. l. ix. tabellio. 6. q. g. pignꝰ. 9. q. e. ¶ Itez liberatur debitor cōsignatione ⁊ depositione. vt supra. 6. q. a.

nisi forte iussꝰ excuset. ⁊ iō bonū cōsiliū ē nō solū facere de iudicis pmissu sz de mādato. de p̄cis p bal. l acceptā. C. de vsur. Et ibi p eū i colū. viij. vide q̄ si reꝰ adit iudicē vt eiꝰ mādato deponat ⁊ osignet dz se q̄ iudicē fori sui ⁊ nō actoris: qz iudicē adit vt reꝰ nō vt agēs. Si pecunia depositā est penes aliquē ꝓpter creditorem nolētē recipe ipse depositarius p̄t reddere deponēti añq̄z petat ab eo ꝓ quo deposita ē. bar. l. acceptā in op⁹ po. fi. i fi. C. de vsur.

b ¶ Liberat. bal. dꝰ i. l. falsꝰ. C. de fur. dicit ēt q̄ si creditor fuit nō de iure sz de fcō expulsꝰ de ciuitate: si debitor fuit de expellēti bꝰ q̄ iputet sibi debitor sicut ille q̄ vim subiit. si āt nō fuit de expellenti bꝰ excusator qz ꝓpt aliū nō dz maluz pati ēt si sit debitor generis: ⁊ dicit q̄ licz debitor fusce pisz i se casum fortuitū tn̄ liberat: qz nō intelligit ō isto casu exordiario ⁊ facto creditoris orto vt ibi p eū. De quo vide ēt p cy. i. l. ij. C. q̄ me. cā. Et dicit bal. i dcā. l. falsꝰ. C. ō fur. q̄ debitor erga creditorē bonā fidē ⁊ legalitatē obſuet ⁊ nō nihil p eo patiat añq̄z soluat vt passio sit fidei testioniū. nō dicit q̄ debitor tormēta patiat vl̄ vilipēdia añq̄z soluat: sz q̄ agat q̄cq̄ hōeste ⁊ salute sua salua p̄t. ⁊ q̄ hec oia iudex bz osiderare ⁊ equo sue mētis oculo pōderare. Quid si erat debitor duo rū ⁊ vnꝰ erat expulsꝰ ⁊ alt nō: ⁊ odio expulsi coactꝰ ē soluere i cōi: an liberet ab eo q̄ expulsꝰ nō ē. dicit ibi q̄ nō: nisi forte fecerit p̄ti ꝓtestatiōez ⁊ ille fuerit negligēs: qz casū videt appetere q̄ negligit. Et ā fcā p intrusū sicut i valida videre facere. v. ⁊ an fcā.

a ¶ Offerendo. Quero in quo loco debet fieri oblatio debiti. Dico q̄ in loco congruo. Quero quo tempore debet fieri oblatio. Dico q̄ tempore congruo. vbi notabis q̄ non est tempꝰ cōgruum de nocte si ratione noctis posset creditor incurrere aliquod periculuz. Quero cui debet fieri oblatio. Dic q̄ ei qui potest accipere ⁊ liberare offerentem: non alij. Item pone q̄ iudex nō disposuit de loco vbi fieret depositio: tamen debitor deposuit ꝓprio motu apud quendam fidum mercatorem: nunquid est iuri satisfactum: sicut si deposuisset in sctā sctōz. Dicas q̄ sic: qđ enim ē ydonee fcm̄ p rato dz haberi. Quero q̄d si depositio fiat apud p̄sonā nō ydoneā: vl̄ in loco nō tuto. rñdeo q̄ nō legitime fit nō dicit fcm̄

c ¶ Rumpat. Vide q̄ circa hoc scripsi. tabellio. 6. q. g. ſſ. v. cācellata. ⁊ ſſ. v. solutiōem.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Debitor. Quidã cõiũct⁹ me⁹ erat in periculo p/dẽdi pſonã niſi p eo ſoluerẽ certã ſummã: quã ſolui eo vetãte: q̃ro an repetã. rñdeo ſic: q; nõ min⁹ inter ẽ reipublice hoies viuẽtes cõſeruari q̃ mortuos tumulari. vt. ẽ caſ⁹ i. l. ſi q̃s. ℈. idẽ labeo. ff. de reli. De quo per bal. in l. ſi q̃s nolente. colũ. iiij. C. de nego. geſto. La mẽ debitor non tenet qñ̃ pbibuit: ne ei⁹ actum adimplerẽt: vel eius debitũ ſolueret. vt in dcã l. xj. fo. l. li. iij. ti tu. xx. vide bar. in. l. ſtichuz. ℈. fi. ff. de nouati.

b ¶ Luit. Qui ñ põt ſoluere luit in corpore. vt i l. quicunq̃. C. de ſer. fugi. Cõdemnatus tamẽ ad penam pecuniariam regi applicandaz ſi nõ eſt ſoluendo põt iudex p̃dictã ſẽtentiã reuocando eũ abſoluere. ſententia. ℈. q. b. Sz q̃d ſi aduerſari⁹ nõ vult aliã vindictã niſi q̃ teneatur in carcẽ donec ſoluat. Rñdeo aut fidẽ hẽbit de debito vſq̃ ad pinguiorẽ fortunã Aut fuſtib⁹ cedit̃ur ꝛ ſic abſoluet̃: nã in carcere retinẽd⁹ nõ ẽ p⁹ q̃ de debito cõſtat. Sz q̃d ſi ipſe vult poti⁹ detineri donec ſoluat q̃ fuſtib⁹ cedi: puta eũ audiẽdũ. Sz q̃d ſi eſt ſoluẽdo: ꝛ vult poti⁹ fuſtigari q̃ ſoluere. rñdeo cogit̃ eũ ſoluere ꝛ bona ſua vendere. Sed pone: dicit ſtatutuz q̃ ſi homicida nõ poſſit ſoluere mille: decapitet̃: nũq̃d ſpectabitur diu an poſſit ſoluere. dic q̃ nõ: ſed attendit̃ ſi eo tpe ſnie nõ põt ſoluere vel parũ p⁹: q; hic ẽ act⁹ q̃ nõ req̃rit mora tpis: dz ergo an poſſit ſoluere iudex diſcutere a receptis vicinis ꝛ amicis. vt. l. ij. C. qñ fiſ. vl̃ p̃ua. ꝛ dato diſcuſſore. vt. l. ij ℈ fructi. ꝛ li. ex. p iuẽtariũ ẽt bonoz ꝛ extimũ eq̃ negatiua ſicut affirmatiua p̃bat̃. ff. de pbi. l. cũ de lege. i auteñ. de hered. ꝛ falci. ℈ ſi igit̃ abſũt De q̃b⁹ per bal. i. l. q̃cũ q̃. C. de ſer. fugi. colũ. ꝛ Et circa hãc vltimã q̃onẽ vide que ſcripſi. ſtatutum. v. ſi ſtatuz dicta. Et. vẽditio. 7. q. i. ff. v. meſes. v. res redibitur. i. vſi. q̃ro quid ſi. ¶ Ãn ille q̃ tenet̃ ad pecuniã ſeu ad aliq̃d pecũiariũ ſi nõ hz vñ ſoluat luit i corpe. b. i c. fi. de do. ꝛ contu. di. ij. Et vide que ſcripſi. iniuria. ℈. q. n. ſup. v. here des. v. pcedam⁹. i. vſi. ſi aũt. Et q̃d i iudice q̃ ñ hz vñ ſoluere. vide que ſcripſi. iuor 9. q. a. ff. v. iudicãtis. v.

c ¶ Pacto. Sz an creditor debitorẽ capere p̃t. Et q̃ ſit pẽa eũ in caſu nõ p̃miſſo capiẽtis. vide. reuocatio. i. q. d. ſuper. v. capere.

d ¶ Jtẽ ſolutiõe alteri⁹ nomine debitoris fcã etiaz eo ignorante: vel inuito liberatur debitor⁸. e. ti. l iij. vide. negociorum geſtor. i. q. f.

¶ Similiter cõtingit liberatio ex ſolutione fcã p̃curatori negociorũ geſtori: vel adiecto. vt dixi ſupra. 4. q. b.

¶ Jtẽ p ſolutõez efficitur melior p̃ditio creditoris q; nõ tenet̃ qñq̃ ceteris cõtribuere. reuocatio. i. q. c.

¶ Jtẽ ſolutio defẽdit cõductorẽ ne a re locata expellat̃. locatio. ℈. q. b.

¶ Jtez facit reũ teneri fideiuſſori. de quo. fideiuſſor. 7. q. d.

¶ Jtẽ vni⁹ furis ſolutio liberat cõfures. furtum. 4. q. g.

¶ Jtẽ ob ei⁹ ceſſatiõez ẽphiteota cadit in cõmiſſũ. locatio. ℈. q. alienatõ 4. q. clericus. 9. q.

¶ Et qñq̃ debitor ñ ſoluens cogit̃ ſeruire creditori. eccleſia. 9. q.

¶ Et qñq̃ qui nõ ſoluit luit[b] i corpe. peregrinus 2. q. c. hereticus. 7. q. a.

¶ Jtẽ p̃tis ſolutõ facit inefficaciter obligatuz efficaciter teneri. mutuũ. 3. q̃ſtiõe. b.

¶ Jtẽ p̃cij ſolutio facit in accipiẽtẽ rei vẽdite dñiũ trãſferre. dñiuz. 3. q. qq.

¶ Vide aliũ effectum. ex cõicatio. 6. q. b. actor. ℈. q̃ſtiõe. a.

a ¶ Octauo q̃ro. q̃liter p̃t ſolutio reuocari. In primis ſciẽdũ ẽ q̃ nõ p̃t ꝙs ſua auctoritate debitorẽ in bonis: vl̃ in pſona pignorare: niſi ex pacto[c] ei liceat. ꝛ cõtra faciẽs ſi ex tali pignoratione recipiat debituz reſtituit illud ꝛ p̃dit ius crediti. ſi non fuit ei ſolutũ reſtituit pignus duplicatũ: ꝛ nõ reſ põdebit̃ ei donec pign⁹ reſtituat. e. ti. l. xiiij. pign⁹. 6. q. b.

b ¶ Jtẽ reuocat̃ aliis modis. nã ſi credens me debere cũ ia p̃curator me⁹ ſoluiſſet: vl̃ creditor me nũq̃d ordiari⁹. i. vſi. q̃ro nũq̃d iuor. Et q̃ erit forma ſnie i eo q̃ luit i corpe. vide. hereti⁹. 7. q. a.

Et an.qñ. ꝛ quomõ põt creditor debitorẽ i bonis ex pacto pignorare. vide. pign⁹ 6.q.b.sup. v.ex pacto.

in testamento liberasset soluaz ꝓbato errore tali vel simili restituet mihi solutuz.e.ti.l.xxviij.

c ¶ Et circa istud scias ꝙ debitore solutiõez se fecisse indebite cõcedente si creditor solutiõem negat incũbit ei ꝓbatio solutionis debite debitore ꝓbãte solutiõem factã Sed si solutionez fatet neget tamen indebite solutũ incũbit debitori indebiti ꝓbatio: nisi soluẽs sit minor viginti quiqz annis: aut mulier: seu simplex agricultor: vel miles cum armis ꝛ equis in seruicio regis vel patrie occupatus: tunc enim creditor ꝓbat debitum: al' restituet solutuz. e.ti.l.xxix. ꝓbatio.2.q.f.

a ¶ Indebite ¶ vide q̃ circa hoc scripsi. ꝓbatio. 2 q.f.ff.v. incũbit. Et vide q̃ scripsi. pecũia quẽ effectũ. Et. sẽtẽtia.6.q.c.sup.v. repertoꝝ.v.sẽtentia lata.

d ¶ Item si dubitans an debeat soluit ꝓbato indebito recupat quod soluit. Sciẽter aũt indebitũ soluẽs videt donare ideo non repetit: nisi sit minor viginti quiqz annis.e.ti.l.xxx stipulatio.6.q.m.

e ¶ Sed ꝛ soluẽs legatuz in testamẽto inualido repetere nõ põt relictũ: etiã si põtẽdit iuris ignorãtiã dicẽs ꝙ credebat testamẽtũ de iure valere. miles tñ q̃ arma magis q̃z iura scire dz: ꝛ mulier: aut minor viginti quiqz annis: vel simplex agricultor errore iuris soluentes possunt repetere. e.ti. l.tricesimaprima.

f ¶ Soluẽs aũt condicionale debituz ante cõditionis existentiam põt repetere: si talis ẽ ꝓditio q̃ põt existere: vl nõ. si autẽ oĩno est extitura: vt promitto si moriar nõ repetit: licet ante exĩstẽtiã soluat. e.ti.l.xxxij.

g ¶ Itẽ soluẽs indebitũ ꝑ sniam nõ repetit ꝓpter auctoritatem rei iudicate: nisi ꝓbet falsis instrumentis: vel ꝓbationibus aut allegationib⁹ fuisse latam. Dz ꝛ soluens debitum de quo fuerat sentẽtialiter absolutus nõ repetit: quia et si nõ posset cõpelli soluere: tñ quia remã sit naturaliter obligatus impedit repetitio. Itẽ trãsigẽs sup eo qđ sibi indebite petit tenet ad ꝓmissa in transactione: nisi ꝓbet aduersariũ sciẽtẽ nihil deberi maliciose litigasse. e.ti. l.xxxiij.

b ¶ Sil'r ꝙ actor ꝑ trãsactionem remittit vel ꝓmittit: tenet implere: nisi ꝓbet iõ feciſſe qz dolo aduersarij fuit impedit⁹ ꝓbare. e.ti.l.xxxiiij.

i ¶ Itẽ nõ põt repeti datũ i dote: vl' arris ꝑ cõsãguineo putatiuo: licz postea apparet nõ fuisse cõsanguineũ. Idẽ de alimentis factis amore dei: nisi alimẽtata sit mulier ĩ domo alimẽtãtis nutrita et nutriẽs velit eã sibi: vel i ꝓpriij filij mrimonio collocare: ꝛ ipsa vel ei⁹ pr̃ nolit qz tũc ipediẽs matrimoniũ soluit nutrienti alimentoꝝ expensas. Idẽ i alijs similib⁹. e.ti.l.xxxv.

k ¶ Preterea bone fidei possessor hereditate euicta retinet de bonis hereditarijs debita hereditaria q̃ de suo iã soluit noie defũcti: nõ tñ repetit a recipiẽte. Dz si noie suo credens se debere soluat repetit a creditore. ꝛ si ab eo recuperare neq̃t repetit ab euicẽte: qz q̃ hẽt ꝓmoda hereditatis equũ ẽ ꝙ teneatur ad onera. e.ti.l.xxxiij. vide s̃.e.q.e.

l ¶ Et scias ꝙ indebite solutũ restituit cũ fructib⁹ ꝑ recipiẽtẽ ꝑceptis. ꝛ si recipiẽs habuerit sp bonã fidẽ ñ tenet de ꝓditiõe: vel interitu rei casuali. ꝛ si eaz

© Biblioteca Nacional de España

vẽdidit nõ tenet nisi de ꝑcio qđ recepit. ſz ſi qñ recepit vel p⁹ habuit malã fidẽ: tenet ad extiatiõez rei ꝑdite: aut vendite. e.ti.l. xxxvij.

m ¶ Itẽ recipiẽs ſeruũ indebite ⁊ credens ſuũ manumittẽs nõ tenet nisi ad cedẽ dũ ſoluẽti iura patronat⁹. ſz ſi tpe ſolutiõis: vel p⁹ habuit malã fidẽ: tenetur ad extimatiõem: tenet tñ manumiſſio. e.ti.l. xxxviij.

n ¶ Itẽ debitor alternatiu⁹ vtrũqꝫ ꝑ errorẽ ſoluẽs repetit vnũ qđ maluerit ſi vtrũqꝫ ſolutoꝝ viuit. ſz ſi vnũ ẽ mortuũ nõ ꝑt qđ ſuperuiuit repetere. e.ti. l. xxxix.

o ¶ Itẽ ſi credẽs teneri aliqđ op⁹ fecerit ⁊ poſtea ſcit nõ teneri repetit ab eo cui fecit q̃ztũ ei decoſtaſſet ſi ali⁹ eq̃ perit⁹ ĩ arte illa illud op⁹ feciſſet. e.ti.l. xl.

p ¶ Itẽ ſi debitorẽ vt aliqđ mihi faciat a debito liberaui: ⁊ ꝓmiſſũ facẽ recuſet: eligo an petã ꝓmũ debitũ: vel cõpellã eũ facere qđ ꝓmiſit. e.ti.l. xlj.

q ¶ Itẽ ſolutũ p executorẽ teſtamẽti legatarijs repetit q̃ ſucceſſit defuncto ſi apparet poſtea teſtamẽtũ ⁊ legata nõ valere. e.ti.l. xlij.

r ¶ Preterea recipiẽs pecuniã vt q̃d faciat tenet ad faciendũ: qđ ſi nõ fecerit reſtituet[a] receptum cũ dãnis ⁊ intereſſe. e.ti.l. xliij.

a ¶ Reſtituet. an cogit q̃s ꝑciſe facere operam quã ꝓmiſit. vide q̃ ſcripſi. facere. v. an cogitur. ⁊. v. ſe.

s ¶ Sed ⁊ do tibi pecuniã ꝓ expẽſis vt alicubi vadas ⁊ ire nolis reſtitues: ſiue ſit expẽſa pecũia ſiue nõ. ſz ſi aliter ire ĩpedieris nõ reſtitues q̃ten⁹ ſit iã cõſumpta. e.ti.l. xliiij.

t ¶ Itẽ ſi manumiſi ſeruũ qz mihi ꝓ manumiſſione aliqđ ꝓmiſiſti tenet manumiſſio. ⁊ ſi ꝓmiſſum ſoluere nolis teneris mihi ad ſerui extimatiõez ⁊ intereſſe ſup quibus iudice ꝑtaxãte ſtabit meo iuramẽto. e.ti.l. xlv.

v ¶ Itẽ q̃ alicui vt certũ qđ faciat datur ſi tpe datiõis cã fuit expſſata tenet recipiẽs reſtituere ſi cãm nõ impleat. ſz ſi cã nõ fuit expſſata ſz ĩ dãtis mẽte retẽta nõ reſtituet: qz videtur ſimpliciter dediſſe. e.ti.l. xlvj.

x ¶ Preterea ſi qđ ſoluit: aut ꝓmittitur ob turpẽ[b] cãm: ſi turpitudo ẽ ex cã recipiẽtis tm̃: vt qz do vl̃ ꝓmitto tibi ne adulteriũ: homicidiũ: vel ſiliã q̃ facere ñ licet nõ facias: vel vt rẽ quã tibi ꝓmodaui: locaui: ſeu penes te depoſui reſtituas cũ reſtituere noles: aut vt q̃ mihi ſurripuiſti reſtituas: etiã ſi ad imples teneris mihi hac de cã ſolutuz reſtituere: vel a promiſſiõe mihi facta liberare. e.ti.l. xlvij.

b ¶ Turpem. Turpitudo quãdoq̃ habet vnũ extremũ ex parte ſolius recipiẽtis: q̃n doq̃ ex parte ſolius dãtis vel ꝓmittentis. quãdoq̃ hz duo extrema cuz eſt turpitudo ex parte vtriuſq̃. pone exempluz ex parte ſolius recipientis in fcõ dãnato quo ad recipiẽtẽ tãtum. vt ſi done deliquas vel vt rẽ ablatam reſtituas: ⁊ cum datur aliqđ noie vſuraꝝ eſt turpe ex parte ſolius recipientis: qz in eo ſolũ inuenitur delictũ. põe exẽplũ i turpitudine ſolius dãtis vl̃ promittẽtis hoc modo. Ego do tibi

y ¶ Quod autem tibi dedi: vel ꝓmiſi: vt a captiuitate inimicoruz: vl̃ latronuz me liberares: nõ repeta ſi ꝓmiſſuz impleſti: niſi ⁊ particeps illius captionis fuiſti. Idem ſi pro rebus ablatis recuperandis quid dederim vel promiſerim. eo.ti.l. xlviij:

z ¶ Itẽ mulier ſciẽter contrahẽs matrimoniũ illicitũ ⁊ dotez tradẽs viro hoc iguorãti de fcõ: non repetit eaz: qz fuit turpi

© Biblioteca Nacional de España

vt iudices mihi ticiũ quẽ volo occidere: tu autẽ neſciẽs recipis bona fide. Itẽ ſi do pecuniã meretrici. ſ. publice: quia ſi meretrix ẽ: talis ẽ in recipiẽdo qualis dz eẽ. exẽplũ aũt de pari turpitudine in vtroq; extremo ẽ: in eo q; dat cã adulteriſ vel inceſtus qz eſt factuz hincinde dã natum. bal. l. ſi ex cautione. colũ. iij. C. de condi. ob tur. cau. Et i pari turpitudine nõ tenet ꝗs ſoluere qđ promiſit: ſed tenent ambo de delicto. ſtipulatio. 6 q. p.

a ¶ Regis. q̃ro de datis i dotẽ ob matrimoniũ illicitũ cui cõ fiſcentur. Et dic aut ſol⁹ qui dedit ſciuit ⁊ nõ repetit: aut ignorauit ⁊ iuſte ⁊ tũc repetit Aut errauit in iure tãtũ: ⁊ tũc aut matrimoniuz nõ eſt ſecurũ de facto: ⁊ tũc repetit. vt. l auũculo. de condi. ſi cauſa. Aut mr̃imoniũ. i. cõiunctio actualis eſt de facto ſecuta: ⁊ tunc non repetit. vt tex. in. l. qui contra. qui tex. videt ad hoc excipere mulierẽ: ⁊ minorem. De iſtis per bal. dicta. l. qui cõtra. C. de inceſ. nup.

tudo ex parte dantis tãtũ. Idem in alijs caſibus vbi ſolum ex pte dantis turpitudo verſatur. e. titulo. l. quiq̃geſima.

aa ¶ Si autem vtroq; ſciente cõtrahunt illicitũ matrimoniuz: dos aut arre non repetunt: ſz erunt regis⁹: quia ex parte dãtis ⁊ accipientis eſt turpitudo: niſi ſit qui ei dedit minor vigintiquiq; annis: cui pretextu etatiſ ſuccurrit vt repetat. Sz ſi ambo maiores ipedimentũ ignorarũt ⁊ errore cõperto diuertũt erit locus repetitioni. e. ti. l. quinquageſima pma.

b ¶ Item datum a litigante iudici⁹ vt ferat pro eo ſententiam etiã ſi hz ius non repetit: ⁊ dans perdit cauſã: habebitq; reddatuz cum tripli pena a iudice perſoluenda. perditq; nihilomin⁹ bonorem iudicature: ⁊ perpetuo infamat. ⁊ ſi cauſa erat capitalis: vel mẽbri perditionis: poet iudex omnia bona fiſco applicãda: ⁊ perpetuo deportat in inſulam. e. ti. l. iij. ſententia. 9. q. b. c.

¶ Itẽ q; mulieri bone fame libidinis cauſa dat licet ipſa vt promiſit nõ immiſceat repeti nõ poteſt: quia cum ex vtraq; parte ſit turpitudo potior eſt conditio poſſidentis. Sed et qđ meretrici dat ꝗuis non ſit turpitudo ex parte recipiẽtis: quia meretrix nõ turpiter recepit licet turpiter faciat coeũdo: repeti nõ põt. e. ti. l. iij.

dd ¶ Cum ãt ꝗs dat: vel permittit ne maleficium qđ fecit detegat: repeti poteſt: quia nõ turpiter dedit vt a periculo liberaretur: ſed alter turpiter recepit ideo quia nõ precio: ſed naturali amore quem homo debet erga hominẽ habere debuiſſet ad eum liberandum moueri: ⁊ quia turpiter adiſciat titul⁹ mutui p̃ſumit barattaria. caſ⁹ ẽ bal. l. ꝗs. C. ſi cer. peta. Officialis ꝙ ptextu officij aliquid p cõcuſſiõez accepit accepta reſtituit: ⁊ criminaliter punit. Caſ⁹ ẽ bal. in. l. q; euitandi. C. de ꝺdi. ob tur. cau. vide. officialis. v. ſiue regis. Idem ſi aliq̃ dedit ne mitteretur in exercitũ: vel ne crearetur ſindic⁹ ville per ipſiõnẽ ſupiozis et õ iuſticiã. nam hic ſola turpitudo ⁊ barattaria recipiẽtis ꝺfatur in iniuſticia. i. ſolicitudie vt ibi per eum. Qui diffidentia iuſte ſentẽtie in pecunie corruptelã prũpit liẽ perdit: ſiue ꝓuata ſit lis ſiue publica ſiue fiſcal⁹ Caſ⁹ ẽ bal. in. l. conſtitit. C. de pena iudi. quima. iu. Quero q̃d poſſit iſte. reſpõdeo actor p̃dit actionẽ. re⁹ defenſionẽ. Itẽ ſi lata ſit ſententia pro corrumpente non valz ipſo iure. Item querit bar. i dicta. l. conſtitit. an corrũpẽs poſſit actionez i po iure: an per fiaz. Item q̃liter ſuccurrit ei cui⁹ p̃curator vel aduocatus eſt corruptus. Item ſi corrumpens deceſſit ante litem conteſtatã: hec pena nõ tranſibit in heredes.

Quero de quo aduerſario loq̃t dcã. l. cõſtitit. rñdeo de procuratore vel aduocato nõ de aduerſario principali: qz iſte nõ dicit corrumpi niſi qñ ex hoc reſultaret colluſio. vt. l. iij. ff. de preuari. Quero ſi dat pecunia accuſato vt patiat ſe cõdẽnari: ⁊ ipſe duct⁹ pecunia

b ¶ Iudici. Qui pecuniam iudici mutuat preſumitur iudicem corrũpere. In officiali recipienti licz

© Biblioteca Nacional de España

cõfitet crimẽ: vtrũ ſtãdũ ſit confeſſioni ꝛ ſententie contra eũ late. glo. in dcã. l. conſtitit. dicit ꝙ ſic. poſtea innuit cõtrarium. ꝟma vera quia ſibi imputet. Quero nũ ꝺo ille q̃ cõſeruat iudicẽ indẽnẽ intelligatur eũ corrũpere. Et dic ꝙ nõ ſi cõſtat ꝙ hz bonam cauſã. vt notat bar. ff. de furtis l. ſi q̃s vxoi. ſ ſi fugitiuũ: niſi forte dediſſet iudici pignus: qz tũc res interuenit. ar. ff. de arbi. l. litigatores ſ. i. ꝛ. ij. Et nõ ꝙ iudex i his q̃ facit licite ꝙ executione ſui officij põt recipere cõſeruatiõez in dẽnitatis. vt eſt caſus. C. de magiſtra. cõue. l. i. De ꝓdictis per bal. in dcã. l. cõſtitit. Et vide q̃ circa hoc ſcripſi. ſentẽtia. 7. q. ç. ſr. v. pecuniã Itẽ q̃ corrũpit notariũ actorũ ꝓdit cauſã. bal. in. l. de eo. in fi. C. de pe. iu. qui ma. iu. ¶ Parcitur deferenti ſe ꝛ aliũ a barattaria dũmõ ꝓbet Et ſi ꝓbat pũitur recipiens: ſi nõ ꝓbat punit deferẽs. vide. iu dex. 9. q. a. ſr. v. intereſſe. v. q̃relas. dz tamen reꝰ ſe purgare per iuramentum. ꝛ ſi non vult ſe purgare hẽt ꝙ confeſſo. Et i iſto crimie ẽ ſpale: quia pꝰ iuramẽtũ ꝛ ſniaz j decẽ mẽſes põt ꝓbari ꝺriũ. vt ẽ caſꝰ bal. i auteñ. nouo iure. C. de pe. iu. q̃ ma. iu. Quero q̃ꝺ de eo q̃ attẽt auit ꝛ nõ pegit: vtz pũiat. dic ꝙ ñ ar. ex. de elect. c. ppetue. ſi. vj. ꝛ qꝺ ibi nõ. ꝙ Inno. Quero q̃ꝺã detulit ptãtẽ corã ſindicis dicẽdo ꝙ dederat ei pecuniam: ſindicatores noluerunt audire ꝛ abſoluerũt ptãtẽ: mõ q̃rit nunquid iſte ex ſua ꝺefeſſiõe poſſit ꝺemnari de barattaria. dic ꝙ non: quia iſta cõfeſſio fuit principaliter fcã ꝑpter aliud ꝙ nullũ effectũ ſortitũ ẽ. vt ex. de eo qui cog. cõſan. vxo. ſue. c. ſr. eo. De q̃bꝰ per bal. i dcã auteñ. nouo iure.

facit qui iuſticiam celando vendit ne cõpleat. e. ti. l. fi.

¶ Illud aũt eſt ſciendum ꝙ ſcienter ſoluẽs qꝺ tutor piter ꝑmiſerat cuz ſciret ſe non teneri nõ repetit. e. ti. l. xlix.

¶ Solidus. vide. monaſteriũ. 3. q. ſacrilegium. ſ. q. tabellio. 7. q. executio. 3. q. a. fideiuſſor. i. q. a. b. cõmodatũ. 6. q. ꝺ. furtum. 2. q. ſ.

¶ Sol. vide. miraculum i. q. epiſcopus. 7. q. bellum. i. q. iuſticia. 2. q. ſtipulatio. ſ. q. duellum. 9 q. captio. 4. q.

¶ Solariego. Vide. vaſallus. 4. q.

¶ Solitudo. vide. epũs 7. q. l. religioſꝰ. 7. q. ꝺ. ſ.

¶ Sollicitudo. vide. cura. cupidus. auaritia.

¶ Solidꝰ. Et vide q̃ ſcripſi. fideiuſſor. 7. q. a ſr. v. totũ. et. ſtipulatio. i. q. a. Et q̃ ſcripſi. libel ꝰ. v. q̃ro vtruz. Et qñ q̃s exꝯlicto vt principal ſcz in ſolidũ obliget vel ne. vide. furtũ. 3. q. ſ. ſr v. ſolidũ. Et ꝺ executõe fiẽda õ i ſolidũ obligatiſ Vide. executio. 3. q. a. ſr v. ſolidũ.

¶ Sonus. vide. rex. 9. q.

¶ Sozor. vide. clericus. ſ. queſtione.

¶ Sors. vide. decime. 3. q. legatarius. 4. q. diuiſio. ſ. q. ſignificatio. 2. q̃ ſtione. diuinatio. 2. q.

Sꝑbſtitutio. Primo quero quis dicitur heres ſubſtitutꝰ. Dic ꝙ in ſecũdo gradu heres inſtitutus. 6. par. ti. v. l. i.

a ¶ Secundo quero. quotuplex ẽ ſubſtitutio. Dic ꝙ ſex ſunt ſubſtitutiões. ſcilicet vulgaris. popularis. exemplaris quam pater vel auus facit filio mente capto. breuiloq̃. compendioſa. ꝛ fidei cõmiſſaria. e. ti. l. i.

b ¶ Vulgarisª igitur ſubſtitutio fit ſic: inſtituo talẽ heredem. ꝛ ſi heres non erit titius ſit heres: ꝛ tũc quotiens. vt inãt. i. glo. de quo per bal. in dcã. l ſi donatiõem. ¶ Nota ꝙ vnus ſolus in certa re ſubſtitutus habebit totã hereditatem. vt ſcripſi heres. 6. q. h. ſr. v. hereditatem. ¶ Si filio putatiuo datꝰ ẽ ſubſtitutꝰ valet teſtamentũ reſpectu ſubſtituti. hereditas. 13. q. e. ſup. v. filiũ. v. ſi inſtituit. in fi. ¶ Et vide q̃ ſcripſi. ſucceſſio. i. q. i. ſup. v. donare. v. item cuz pater.

a ¶ Vulgaris, primo q̃ro q̃re dicat vulgaris ſubſtitutio. Secũdo quotuplex ſit vulgaris ſubſtitutio. Tercio q̃liter ꝛ quibꝰ verbis fiat. Quarto quis ſit effectꝰ ipſius. Quinto ꝛ vltimo que impediñt effectũ vulgaris ſubſtitutiõis. Ad primũ rñ eo. dicit vulgaris quia cuilibet ꝛ a quolibet

Sꝑbſtitutio. In donatiõe cã mortis ꝓt ſubſtitui. vt l. ſi donatione. C. ꝺ donat. mor. Et dic ꝙ ibi donatio fuit facta duobus ꝛ alter alteri ſubſtitutus Et quod hic dicit de donatione cauſa mortis locum hz ẽt in donatiõe inter vinos. vt C. de donat. q̃ ſ̃ mo. vel ſub condi. l.

© Biblioteca Nacional de España

fieri pōt dū tū ꝛ hic testū facere ꝛ ille ex testamē to capere possit. Ita dicit azo. in sūma. C. e. ti. ꝛ glo. instit. de vulga. sub. fi. ℟. ¶ Scōo pncipaliter q̄ro: quotuplex ē substitutio vulgaris. glo. i l. heredes. ff. de vulga. sub. dicit ꝙ duplex. Sz tu dic ꝙ triplex. Alia exp̄ssa. alia tacita. alia ptim exp̄ressa ꝛ partim tacita. Circa qō q̄ro: nunquid substitutio fcā in vnum casū. s. si heres noluerit eē porrigat ad aliū casum. s. si non poterit eē vl ecōtra. dic ꝙ sic: quia idem sūt nolle ꝛ nō posse. Et sic habes ꝙ vulgaris substitutio est partim expressa partim tacita quo ad casus: qz in q̄busdam expressa in q̄busdam tacita. ¶ Tercio pncipaliter q̄ro q̄liter ꝛ q̄b⁹ verbis fiat substitutio vulgaris. Et primo q̄ro an sit necesse ꝙ institutio heredis precedat. Et glo. in dicta. l. heredes. videt velle ꝙ sic: quod fateor vez Sed dico ꝙ pōt fieri substitutio vulgaris nō p̄cedente institutiōe. vt si dico si legitim⁹ heres nō erit talis sit heres licet nō dicat instituo. Quib⁹ verbis fiat p̄dicta substitutio. glo. instit. de vulga. sub. dicit ꝙ expressa fit verbis negatiuis: tacita fit verbis affirmatiuis. vt de pupillari dixi j̄ e. q. c. sr̄. v. pupillaris. v. circa pupillarem. in. v. si. q̄rto principaliter q̄ro. ¶ Quarto principaliter q̄ro: quis sit effectus substitutiōis vulgaris. vide infra. e. q. a. Et resp̄ōdeo quinq̄ principaliter. prim⁹ in homine sui iuris intelligit si heres non erit vel mutata cōditione alium heredē non fecerit. sed in hoīe alterius iuris intelligit si ipse heres non erit vel alium heredē nō fecerit. vt. ff. de here. instī. l. si p̄familias. ꝛ instit. de vulga. sub. in fi. Secūd⁹ effectus ē ꝙ testamentū pōt sumere effectū ab isto secūdo gradu. vt. l. iij. in fi. ff. de libe. ꝛ postu. Terci⁹ effectus est ꝙ ista vulgaris expressa cōtinet tacitam pupillarē. vt. ff. ō vulga. sub. l. iam hoc iure. Quart⁹ effect⁹ est ꝙ per eā succedit defuncto non ei cui fcā est substitutio. vt instit. e. in prin. Quintus effect⁹ est ꝙ vulgaris substitutio facit de suo ꝛ necessario voluntariū. vt. l. si filī⁹. ff. de libe. ꝛ postu. De quo libet istoꝝ effectuū per ordinē v[illegible]em⁹ primo. Prim⁹ effect⁹ ē si heres nō erit v[illegible]ū heredem nō fecerit admittatur substitut⁹. vt dictis. ll. et hoc testatoꝛe sciēte. vt dicta. l. pater. In errante vero in cōditione psone. dic vt per bar. in dcā. l si p̄. cū sy. Itē ꝙ dicit: ꝛ si heres nō erit intelligitur ꝛ desijt eē posse: qz ē exclus⁹ repudiatiōe vel

> si institutus ante aditam hereditatem moriē: vel nolit: aut repudiet hereditatem: erit titi⁹ heres. ¶ Item fit sic: talem ꝛ talem instituo: ꝛ quis eoꝝ sit viuus sit heres: quia tacite intelligitur ꝙ si vnus eoꝝ sit mortuus: vel nolit adire: ali⁹ habeat hereditatē. e. ti. l. ij vide. cōditio. 3. q. a.

alio mō: al donec spes ē institutiōis cessat substitutio. vt. l. q̄diu enim. ff. de acqui. here. Sed circa hoc est dubiū: q̄d si est spes ꝙ institut⁹ qui repudiauit veniat ꝓpter restitutiōem in integrū: an interim cessabit substitutio. ꝛ dico ꝙ nō. vt. l. ꝛ si sine. ℣. si papinianus. ff. de mino. Et q̄d dico q̄diu ē spes institutiōis. ꝛc. intelligit q̄diu ē de iure cōi: sec⁹ si de iure sp̄ali. vt. l. ergo al iiij. ℣. i. ff. de fideicō. liber. Itē dubitat q̄d si institutus decessit ante aditam hereditatē cū ad heredē transiuit ius deliberandi: quis p̄fertur an heredis heres: an substitut⁹. Dico ꝙ heredis heres p̄fert: quia licet institutus nō fuerit heres tamē fecit illum heredē: quia ex eius persona ali⁹ heres adit: ꝛ sic cessat substitutio. vt dicta. l. si p̄. Sz ergo spectare ꝙ heres heredis repudiet vel alio mō excludatur. Item p̄t dubitari qz seruo instituto nolente adire li cet dns velit loc⁹ est substituto. vt. l. cū pponas. ¶ de here. instī. quid si est institutus monachus q̄ nō vult adire. spec. in ti. de sta. mo. vir. Octauo q̄ritur dicit idē q̄d in seruo. alij dicūt ꝙ licet monach⁹ recusset adire tū poterit adire monasteriū: sicut p̄ filio recusante. vt. l. fi. ℣. sinautē in scōa. C. de bo. q̄ liber. Et hoc tenet archi. xviij. q. i. c. i. Et Jo. an. tā git. extra. de ꝓba. c. in p̄tia. Et ista videt mihi equi oꝛ opinio: vt sic subiectio monachalis sit magis sb iectio filialis q̄ seruilis. ¶ Sz restat aliud dubiū an filio repudiante p̄ferat substitut⁹ vel p̄. glo. in. l cum nō solū. ℣. i. C. de bo. q̄. liber. tenet patrē p̄ferri. vt ibi cy. Quero quid si monach⁹: vel filī⁹ decessit añ aditā hereditatē: an ē loc⁹ substituto: vl venit p̄. Dns ray. cōiūgebat hos duos casus: scz filio repudiante ꝛ mortuo añ aditā hereditatē: ꝛ dicebat idē in vtroq̄ casu. sed tu dic sec⁹ filio mortuo. vt refert cy. ī dcā. l. nō solū. ℣. i. q̄d puto vez. p̄mo p. l. si ifāti. C. de iure deli. vbi filio mortuo añ aditiōnē q̄rit p̄ī: ꝛ ita dico si fuit infans: sec⁹ si fuit maioꝛ: ibi ergo tex. ē ꝛ glo. nr̄e q̄onis. Itē dubitat q̄d si ille qui repudiauit hz substitutū vulgariter ꝛ aliū hz substitutū p fidei cōmissū ꝛ fidei cōmissariuz: petit illū repudiātē cogi adire substitutus vulgariter vult hereditatē iure substitutiōis: q̄rit quis pferat Dico aut fidei cōmissū nō ē repetitū a substituto tacite vel expresse: ꝛ tūc p̄fert substitutus. vt. l. si duo p̄roni. ℣. fi. C. ad trebell. als de vulga. sub. aut ē repetitū ꝛ p̄fert fidei cōmissarius. vt. l. nō iustā. ℣. iulianus. C. ad trebell. sed qz ille. ℣. iulianus. alq̄tulū videt obstare huic dicto: ideo dic vt ibi. Itē quero quid si heres istit⁹ ē indignus nec adit hereditatē

© Biblioteca Nacional de España

an veniat substitut⁹ vel fisc⁹. Respōdeo fisc⁹ repul so substituto. Ita nota. ff. ad silley. l. si locupleꝛ. in prin. ⁊ fisc⁹ tenetur ad legata ⁊ fideicōmissa. Scōdus effect⁹ est ꝙ testm̄ pōt assumere vires a primo gra⁄ du. Circa qđ dic qñq; prim⁹ gradus nō habet effe⁄ ctū ꝓpter defectū contingentem ex parte testamēti. qñq; ꝓpter defectū contingentē ex pte instituti. pri mo casu aut ille defectus fuit preteritiōis ⁊ exhereda tionis: ⁊ tunc distinguit. vt nō. l. iij. in fi. C. de libe. ⁊ postu. rō: qz ideo preteritus vel exheredatus rum pit vt faciat locū sibi nō alteri. aut fuit ali⁹ defect⁹ in primo gradu qui cessat in secūdo: ⁊ tūc indistincte pōt a secūdo gradu incipere siue prim⁹ nolit esse he res. vt. C. de here. insti. l. cū ꝓponas. siue primus sit exclusus tpe. vt. ff. de acqui. here. l. q̄diu. siue sit ex⁄ clusus morte. vt. ff. de fi. co. li. l. tays. siue sit exclus⁹ deportatiōe siue alia dānatiōe siue excludat ratiōe alterius incapacitatis forte qz nō ē nat⁹ ex legitimo matrimonio qz spurius. ⁊ predicta vera in vulgari expressa. sed in tacita infra dicam statim. ¶ Ulterius quero an testamentū possit assumere vires a tacita vulgari: an vero requiratur aditio in primo gradu. glo. dicit ꝙ nō pōt incipere a secūdis tabulis ex ta⁄ cita vulgari: sed requirit aditio ex institutiōe. vt. l. apud iulianū. ſ. idem iulianus. ff. ad trebell. Et licet pupillaris substitutio requirat aditionem hereditā tis: tñ tacita vulgaris q̄ cōtinet sub ea: hoc mō nō requirit ſz pōt ab ea incipere. ¶ Quero pupill⁹ cui ē fcā pupillaris substitutio decessit viuo pr̄e: an sb⁄ stitut⁹ pōt succedere ex tacita vulgari. glo. ꝙ sic. in l. l. cornelia. ff. de vulga. sub. in glo. extimo. ⁊ i glo. fi. tu distingue aut filius moꝛit ciuiliter viuo patre: vt quia capitur ab hostib⁹ ⁊ post mortē patris mo ritur naturaliter: ⁊ tūc substitut⁹ ꝑt succedere ex ta cita vulgari. vt dicta. l. l. cornelia. Aut fili⁹ decessit viuo pr̄e naturaliter: ⁊ tūc si quidē pr̄ decessit statiz post ita ꝙ nō habuit temp⁹ mutandi testamentuz. ⁊ idē ē qz substitut⁹ venit ex tacita vulgari ex p̄sūp ta volūtate defuncti ꝙ eū instituisset si sciuisset. vt l. si pater capt⁹. cū sua glo. ff. e. ti. si vero pr̄ decessis set post ex interuallo ita ꝙ habuit temp⁹ mutandi testamētū: tūc substitut⁹ nō admittit. nam cum pr̄ potuit sibi prouidere ⁊ nō puidit lex nō subuenit si⁄ bi. hec distinctio ponit. ff. de testa. mili. l. tractaba⁄ tur. ¶ Quero vlteri⁹ qđ si substitutio pupillaris ē facta ventri: ⁊ venter nō nascit: an substitutus ad⁄ mittatur ex tacita vulgari. text. ⁊ glo. ꝙ sic. ff. de vē. inspi. l. pe. ⁊ C. de insti. ⁊ sub. l. fi. vbi vulgaris ex⁄ pressa facta si postum⁹ nō nasceret continet tacitā pupillarē eo nato: idē ecōuerso. Alij dicūt cōtra nisi sit coheres c⁹ aditiōe cōfirmat illa tacita vulgaris. dic ergo sic: aut spes natiuitatis postumi deficit p⁹ mortē testatoꝛis: vel añ per modicuz tempus: ⁊ tūc substitut⁹ admittit ex tacita vulgari: vt dicā. l. pe. Aut deficit multo añ mortē testatoꝛis: ⁊ tūc secus. Terci⁹ effectus est quia ista vulgaris continet taci tā pupillarē. vt. ff. de vulga. sb. l. iā hoc iure. qđ ē vez nisi testatoꝛ dixerit ōriū expresse vel tacite. expresse ꝓbat dicta. l. iā hoc iure. in fi. tacite ꝓ⁄ bat vt in breuiloq̄ fcā disparib⁹. vt dicta. l. iam hoc iure. Itē qñ in vtrūq; casum expresse puidit vt. ff. de vulga. sub. l. cū ex filio. ſ. i. Quero qđ si mr̄ ē in medio: an in vulgari tūc cōtineat taci ta pupillaris. glo. i. l. p̄cib⁹. C. de vulga. sub. di cit ꝙ cōtinet ſz nō cū effectu. alia glo. dicit ō. s. ꝙ nō cōtinet. ff. e. l. cēturio. ⁊ ibi scōm bar. i. ⁊. q. principali. Item q̄ro qđ si vulgaris fuerit fcā in vnū casū tm̄: ita ꝙ nō cōtinet vulgarē tacitaz in aliū casū scōm ea q̄ dixi. s. an tūc tacitam pu pillarē continet. cas⁹ ē ꝙ sic. C. de insti. ⁊ sub. l. fi. scōm lec. glo. Quart⁹ effcūs ē qz p eū succe⁄ dit defūcto nō ei cui facta ē substitutio. vt istit De vulga. sub. in pri. Juxta hoc q̄ro qđ de vul⁄ gari expssa q̄ in se cōtinet tacitā pupillarē: an p eā succedit pupillo ita ꝙ trahat ad bona pupil li. dicas ꝙ nō: qz p vulgarē succedit solūmō de⁄ functo: ⁊ hoc eo tpe quo pupill⁹ repudiat. ſz p pupillarē tacitā expressā in ea succedit pupillo: tūc enim si pupill⁹ in pupillari etate decessit ha bebit locū vtraq; substitutio. nec eniz ē necesse ad pupillarem substitutionem ꝙ filius sit heres vt. l. iulian⁹. ff. đ acq̄. here. Quero an tacita vul garis cōtenta in pupillari expressa trahat ad bo na pupilli. glo. C. de insti. ⁊ sub. l. fi. dicit ꝙ nō. Quero vtrū tacita vulgaris habeat locū quan do mater ē in medio. glo. in dcā. l. heres. dicit ꝙ sic. quia per eā nō succedit pupillo sed defuncto vt nō. in. l. fi. C. de insti. ⁊ sub. ⁊ hoc puto verū de matre pupilli: sed si viueret mr̄ testatoꝛis tūc vulgaris tacita non habet effectū cōtra matreꝫ testatoꝛis eadē rōe q̄ tacita pupillaris ō matreꝫ pupilli nō admittit. Quero qđ si est partiz vul garis expssa partim tacita: an admittat contra matrē in casū tacitū. Dico ꝙ ē cas⁹ ꝙ nō in. l. fi. C. de insti. ⁊ sub. intelligēdo aliter q̄ glo. intelli gat. Quero an prelegata veniant in vulgari sb⁄ stitutione. de hoc dicit vt in. l. q̄ filiab⁹. ſ. fi. ff. de le. j. et. l. nulla. ſ. pro parte. de le. ij. ¶ Quīto principaliter q̄ro q̄ impediāt ⁊ q̄ extinguāt effe ctū vulgaris substitutionis. certe. l. dicit ꝙ post aditā hereditatez extinguit vulgaris substitutio vt. l. p⁹. Et per azo. i sūma. ſ. expirat. C. de vul⁄ ga. sub. Sed circa hoc insurgūt dubia. Ideo que ro qđ si fecit tres vl̄ q̄ttuoꝛ grad⁹ substitutionū an oēs expirēt p aditiōem primi. Certe sic. vt. ff. de vulga. sub. l. si mr̄. ſ. fi. Quero nūq̄đ aditiōe vnius ex coheredibus substitutio facta omnib⁹ expiret. Breuiter dico aut institutio fuit fcā plu rib⁹ copulatiue vl̄ coniūctim. vt instituit duos titiū et seyū: et dixit sic si titius et seyus heredes nō essent talē substituo. vel dixit sic neq; titi⁹ ne q; seyus. ⁊c. vel si p̄dicti. ⁊c. Tūc vno adeūte ex

© Biblioteca Nacional de España

tinguit substitutio: qz ei⁹ substitutois ꝺditio ꝺficit cū req̃rat necessariū heredē eē. vt. ff. ꝺe vulga. sub. l. cū i testō. ꝛ. C. e. l. q̃uis. Si vero institutio fuit fcā sepatim tūc vno ꝺeūte spirat substitutio quo ad seipm nō quo ad alios nō ꝺeū tes. vt. ff. ꝺe jniuſ. tes. l. penul. ꝛ. ff. ꝺe vulga. sb sti. l. ex duab⁹. ℊ. filiuz Ad hoc faciunt oia iura q̃ ꝺicūt substitutū pferri cōiūcto. Itē ꝺubitat q̃ꝺ si aꝺiuit heres ꝛ aꝺuersus aꝺitiōem ē restitut⁹ vulgariter certe sic silr in eo cui hereꝺitas restituit p trebellianū. Ꝺubitatur etiā an essentia sui heredis impeꝺiat substitutū vulgariter. Breuiter ꝺic: aut substitutio ē fcā ex necessitate: vt ex cōsilio galli: vel ex legis vel lepani: ꝛ tūc existētia sui heredis excluꝺit substitutū. nā fcā ē substitutio sub cōꝺitiōe si fili⁹ heres su⁹ eē ꝺesierit. vt. l. gallus. ℊ. et bñ. ꝛ hoc sētit glo. in. l. si mr. ℊ. i. ff. ꝺe vulga. sub. Si vero vulgaris substitutio ē fcā ex volūtate tūc siqui ꝺē ē vulgaris exp̄ssa existentia sui heredis nō pt habere locū. vt. l. si fili⁹ heres. ff. ꝺe libe. ꝛ postu. Si vero loq̃ris ꝺe vulgari tacita. ꝺico q̃ eaz nō ꝺistinguit existētia sui heredis: qz existētia sui heredis cōfirmat tabulas pupillares in q̃b⁹ cō stat q̃ cōtinet tacita vulgaris. vt. l. si fili⁹ q̃ pri ff. ꝺe vulga. sub. ꝛ ꝺe acq̃. here. l. si fili⁹. ꝛ. l. iulian⁹. ꝛ tūc ꝺico q̃ nō ipedit illā tacita vulgaris. p l. supra all. ꝛ per ea q̃ ꝺixi supra prima. q. Quero q̃ꝺ si fili⁹ nō pt aꝺire ꝺe iure ciuili: sz ꝺe iure ptorio solū in casib⁹ notatis. in. l. fi. C. vñ legi. Uel pone fili⁹ fuit a primo graꝺu preterit⁹: a secūꝺo exheredatus approbauit primū graꝺū: ita q̃ ex eo pōt peti scōm tabulas. vt. l. filio. ff. ꝺe inuſ. test. an substitut⁹ admittit q̃ venit ꝺe iure ciuili. Ꝺic q̃ qñq̃ ius petēꝺi bonoz possessionez incipit habere originē viuo testatore: hoc est q̃ testamentū viuo testatore ꝺe iure ptorio valeat. vt qñ cōꝺitio turpis remittit a ptore. vt. l. facta ℊ. si sub cōꝺitiōe. ff. aꝺ trebel. Et in postumo q̃ moritur viuo testatore. vt. l. postum⁹. in prin. ff ꝺe iniuſ. testa. tunc institut⁹ pfertur substituto. ar. ff. ꝺe conꝺi. ꝛ ꝺemō. l. si i cōꝺitiōe. ℊ. si pron⁹ Ubi viꝺetur casꝰ: qz illa cōꝺitio si pron⁹ heres nō erit ꝺeficit pnō veniente p ō tabulas. ꝛ sic ꝺe iure ptorio: pterea si ille q̃ venit per ō ta. pre fert ei qui pt aꝺire ꝺe iure ciuili: multo magis ille q̃ hz fm ta. cū iste venit ꝺe volūtate ꝺefuncti: ille ō volūtatem: ergo. ꝛc. Si aūt ius petēꝺi bonoz possessiōem incipit habere originē p⁹ moꝛ tē testatoris vt filio preterito approbante testamētū: tūc ꝺicerē substitutū pferenꝺū. p. l. cū in secūꝺo. ff. ꝺe ūuſ. te. cū sua glo. Quero si is q̃ pt vēire ꝺe iure ciuili vult venire p fm ta. an repellat substitut⁹. certe ē casꝰ q̃ sic. C. ꝺe iure ꝺelibe. l. puberē. Itē quero q̃ꝺ si heres istitut⁹ repuꝺiauit bonoꝛū possessionē scōm ta. ꝛ nūc vult venire ꝺe iure ciuili: sb stitut⁹ ꝺo ꝺicit q̃ sibi facit loco repuꝺiāꝺo: q̃ꝺ iuris. glo. in l. suū heredem. C. ꝺe iure ꝺelibe. viꝺet ꝺicere substitutū admitti. sz ꝺoc. reprobāt illā glo. ꝺic vt ibi per eos. Quero q̃ꝺ si institut⁹ noluerit parere cōꝺitiōi sub q̃ ē istitut⁹. certe nō ē ꝺubiū q̃ substitut⁹ admittit. vt. l. ij. C. ꝺe isti. ꝛ sub. Quero p̄ emācipauit filiū cui fecit substitutiōez pupillarē: an tacita vulgaris in ea cōphēsa extiguat. Ꝺic q̃ sic. vt. l. coheredi ℊ. cū filie. ff. ꝺe vul. sub. Quero q̃ꝺ si ille cui ē facta pupillaris expressa efficiat pubes: an extinguat tacita vulgaris. glo. ff. ꝺe vul. sub. l. cornelia. i fi. glo. ſr. ꝺ. aꝺ agnatū. tenet q̃ nō extinguat. mihi viꝺet ꝺicēꝺū q̃ aut fuit fcā pupillaris cū limitatiōe certi tēporis: vt si infra pupillarē etatē. ꝛc. ꝛ tunc spirat v traq̃. s. pupillaris ꝛ tacita vulgaris: qꝺ apparet qz volūtas ꝺefuncti fuit nō q̃ uiꝺere vltra illuꝺ temp⁹ vt. ff. e. l. si quis. ꝛ. l. si plures. in prin. Aut fuit facta sine tp̄is p̄finitione: vt quia ꝺixit quisquis mihi heres erit filio meo heres esto. vel fuit facta in temp⁹ longius. vt si filius meus ꝺecesserit infra. xxv. annos talis heres esto: tunc licet finietur pupillaris aꝺueniente pubertate. vt. l. in pupillarem. ꝛ. l. centurio. ff. ꝺe vul. sub. tamē aꝺhuc ꝺurabit vulgaris. ar. l. fi. C. ꝺe here. insti. Quero q̃ꝺ si fiat pupillaris maiori vel extraneo: an contineat tacitam vulgarem. glo. i stit. ꝺe vul. sub. tenet q̃ non. Sed tu ꝺicas q̃ sic. Et illa glo. est falsa. Quero an filio potest substitui in legitima per fiꝺeicōmissū. glo. q̃ non. C. ꝺe inoffi. testa. quanꝺoq̃ in prioribus tu ꝺic aut tale fiꝺeicōmissum iniungitur filio ꝛ non tenet. aut tale fiꝺeicōmissum iniungit venientibus ab intestato ꝛ succeꝺentibus pupillo ꝛ valet. Ꝺe predictis per bal. i ꝺicta. l. heredes. ff. ꝺe vul. sub.

a ¶ pupillaris. Si testator instituit filiū: ꝛ post mortem filij iussit bona ꝺistribui inter pauperes p martinū: vtrum iste martinus si iste filius ꝺecessit in pupillari etate sit pupillariter substitut⁹ ꝛ excluꝺat matrem. viꝺe infra. e. q. g. super. ꝺ. cōpenꝺiosa. ꝺ. ꝺe cōpenꝺiosa. in. ꝺi. seꝺ q̃ꝺ si testator ꝺixerit. cuz. ꝺi. se. Et melius. execution. 14. q. a. ſr. ꝺ. habituros. ꝺ. Heres ꝛ honoratus. in. ꝺi. q̃ro ꝺixi q̃. ¶ Circa pupillarem substitutiōem p̄mo q̃ro quo iure fuit intro

© Biblioteca Nacional de España

ducta. Secundo quot requiruntur vt locum habeat. Tercio quotuplex sit. Quarto quibus verbis fiat. Quinto quis sit eius effectus. Sexto et vltimo quero qualiter finiatur pupillaris. ¶ primo principaliter quero: quo iure fuit introducta pupillaris substitutio. Dic q̄ morib⁹. vt.l.morib⁹. ff. de vulga. sub. ⁊ glo. ibi exponit morib⁹. i. iure laudemonioꝝ: hoc ideo ne forte putes hoc esse de iure gētiū. ⁊ ita debet dici ius cōsuetudinariū in scriptis redactū. ¶ Secūdo principaliter quero quot req̄rūt vt habeat locum hec substitutio. glo. in dicta.l.morib⁹. ponit quinq̄. sed ex tex. colligūtur alia tria: et sic sunt octo. primo q̄ sint de liberis. sc̄o q̄ sint impuberes. tercio q̄ sint in ptāte. q̄rto q̄ sui iuris morte testatoris efficiant. quinto q̄ non desierint eē in potestate ante mortē testatoris. sexto q̄ sibi p̄ faciat testamentū. septimo q̄ sit impubes institutus vl̄ exheredatus. octauo q̄ patris adeat hereditas. Dixi primo q̄ requiritur q̄ sit de liberis: quero de quibus liberis. respondeo aut queris de liberis legitimis ⁊ naturalib⁹ ⁊ potest substitui. vt dicta.l. morib⁹. de vul. sub. ⁊ instit. e. ti. in p̄in. aut de legitimis tantū. ⁊ idem vt.l.si arrogato. ff. de adop. q̄ tamē in filio arrogato alias adoptato hodie non procedit eo casu quo in ptāte non transit. vt instit. de adopti. §. i. ⁊ C. de adopti. l. cūm in adoptiuis. vide infra. e. q. e. Aut queris de filijs naturalibus tantū ⁊ eis non potest substitui pupillariter: cum nō sint in potestate. vt instit. pa. potes. §. i. Item habet locum in liberis primi gradus ⁊ vlterioribus natis et nascituris. vt dicta.l. moribus. Secundo dixi q̄ req̄ritur q̄ sit impubes: quero pone statuto ciuitatis cauetur q̄ minor viginti annoꝝ non possit testari. an pater huic filio poterit substituere pupillariter. dico q̄ pater non potest ei testare pupillariter. nam in pupilo est ratio defect⁹ etatis: ⁊ quia nō p̄ot habere filios: sed talis minor viginti annis poterat habere filios: ideo magis equiparat furioso q̄ pupillo merito ei non potest substitui pupillariter ex virtute legis. Tercio dixi q̄ requirit q̄ sit in potestate. vt infra. e. 3. q. 4. quero vtrum hoc sit correctum p̄ auten. de here. ab intes. Dic q̄ nō. Quero quo tpe dz eē in ptāte ille cui fit substitutio ista. respondeo non requirit q̄ sit in potestate tempore facti testamenti: sed sufficit q̄ sit tēpore mortis. vt dicta.l. morib⁹. §. sed si extrane⁹. Quero q̄d si aliq̄s filius⁹ naturalis tātū legitimet⁹ post mortē patris per principem vel comitē habentem auctoritatem: an valeat pupillaris substitutio ei facta. dico q̄ sic: quia talis legitimatio seu restitutio natalib⁹ retro trahit ac si sēper fuisset legitimus. vt. ff. de nata. resti. l. fi. Quarto dixi q̄ requiritur q̄ efficiat sui iuris post mortem ita q̄ in potestate alterius non decidat: quero q̄ est ratio. respondeo ratio est quia pater potest facere testamentū filio qui propter etatem testari non potest. vt isti. e. §. i. Sed hoc p̄suppositō q̄ nō esset defectus etatis tū testari non posset: q⁹ reperiretur in potestate alterius: ⁊ ideo talis nō posset facere testamentū. Sed pone q̄ instituo militem impuberem in alterius potestate recessurū an potero ei pupillariter substituere. cōstat enī q̄ impubes p̄ot eē miles. vt.l. fi. C. de testa. mili. ⁊ credo q̄ non valet talis substitutio: quia p̄ hoc fieret iniuria ei in cuius ptāte remansur⁹ est quia auferet ptātem substituendi filio militi pupillariter. hoc verum nisi ipse testator esset miles. ar. p̄ hoc expressū. ff. de testa. mili. l. cū filius. ⁊ l. impuberis. ff. de admi. tu. Quinto dixi q̄ requirit q̄ non desierit in potestate esse añ mortē testatoris. hoc ē verū si per emancipatiōem exeat de ptāte. vt. ff. de vul. sub. l. cordi. §. cum filie. Item si alij daret⁹ in adoptionem eadem ratione: secus si exeat: sed spes est q̄ redeat per fictionem vt in capto ab hostib⁹. vt. e. ti. l. lex cornelia. Sed quid si exeat de potestate ⁊ per dignitatem. Guy. dicit ⁊ bene q̄ tunc pupillaris substitutio non extinguit⁹: quia omnia iura naturalia ⁊ ciuilia remanent firma. vt in auteñ. constit. que de digni. §. illud quoq̄. Sexto dixi q̄ req̄ritur q̄ faciat testamentum sibi. hoc fallit in milite. vt in dicta.l. moribus. v. quisquis. ⁊ l. miles ita. ff. de tes. mili. Item q̄ro q̄d si testamentū patris sit min⁹ solemne: an valeat pupillaris substitutio facta in eo. Puto q̄ sic si aliquis de liberis esset substitut⁹. sed si extraneus esset substitut⁹ tūc esset incidere in illam q̄stionem: an valeat datio tutoris extranei facta a patre in testō imperfecto. finaliter puto q̄ nō valeat. sicut enim ille pupillus nō posset extraneū instituere in testō imperfecto: ita nec p̄. Sed vide. exheredatio. §. q. g. super. v. tenet. Septimo dixi q̄ req̄ritur q̄ sit impubes institutus vel exheredat⁹. vide infra. e. q. d. ⁊ ratio ē q⁹ alias testamentū esset nullū. vt dicta.l. morib⁹. in. §. sed si eos. Quero q̄d si rūpat⁹ testm̄ per q̄relā. Dic aut in totū: vl̄ p̄ parte. vt. ff. de inoffi. test. l. papinian⁹. §. sed nec impuberes. ⁊ nō. in glo. in dicta.l. morib⁹. Quero an istud quod dicitur de exheredatiōe sit hodie correctum. quod videt⁹ quia impubes nō potest committere causam ingratitudinis. vt in l. si quis suo. §. legis. C. de inoffi. test. quod ē verum in impubere qui non est doli capax: alias secus. vt nota. Instit. e. §. non solum. Quero q̄d si esset talis preteritus qui non rumperet testamentum cum in eo omnia concurrāt alia que requiruntur in pupillari substitutione. Certe credo q̄ ei potest substitui pupillariter. nec requiritur institutio vel exheredatio. Exemplū in nepote ex filio emancipato in potestate retento secundū iura hodierna. vt plene dixit bar. in. l. gal

© Biblioteca Nacional de España

lus.in.ℱ.⁊ quid si tātū.ff.de libe.⁊ postu. Quero quid si filius preteritus approbat testamentum: an valeat pupillaris substitutio ei facta. dicas ꝙ sic.per.l.filio preterito. ff.de iniuſ.teſ. ſi pupillus approbat tutoris auctoritate. vt.l. ſi ad pupillum.ff.de aucto.tuto. ¶ Item quero an id quod dicitur de filio exheredato habeat locū siue bona siue mala mente exheredetur. vt.l.multi.ff.de libe.⁊ postu. Dicas ꝙ sic. vt.l. cum quidam.C.de legi.⁊.l.ab hereditate.ff.de le.j.⁊.l.in dote.ℱ.fi.ff.ad.l.falci.que leges videntur loqui in exheredato malamente cum eis pater nil relinquerit et tamen potest ei substituere. seo si pater esset ita turpis persona ꝙ ei non committeretur administratio bonorum filij viuentis. vt.l. fi.C de sen.pa.⁊ solu.ma.l.si cum dote.ℱ.eo autē tēpore. ꝙ tunc non possit pupillariter substituere facit.l.i.ff.vbi pu.edu. Octauo requiritᷣ ꝙ sit adita hereditas vt valeat substitutio pupillaris vt dicta.l.moribus.v.adeo. Itez propter edictū Si quis omi.cau.te.in.v.plane. fallit in milite. vt in.l.miles.ℱ.fi.ff.de testa.mili. Itē fallit quādo existentia sui heredis confirmat tabulas pupillares. vt.l.pater.i prin.ff.de priuile.cre.quā glo.in dicta.l.moribus.allegat pro contraria: ⁊ hoc plene examinat bar.ff.de vulga.substi.l.filius. ¶ Quero an aditione facta ex tacita vulgari confirmentur tabule pupillares. Respondeo siquidem solus pupillus fuit heres institutus existentia sui heredis confirmat tabulas pupilli: vt dictum est ⁊ ideo non est necesse ꝙ confirmētur per aditionem ex tacita vulgari. ¶ Tercio principaliter quero quotuplex sit pupillaris substitutio. Respondeo duplex. alia expressa. alia tacita. Expressa que fit verbis expressis. Tacita q̄ fit verbis tacitis seu a iure subintellectis. Quod dic vt dixi supra.e.q.b.sup.v. vulgaris. in tractatu vulgaris substitutionis partim expſſa ⁊ ꝑtim tacita. vt dixi de vulgari supra.e.q.b. sup.v vulgaris.in.vsi.secundo principaliter. Respondeo si queris vtrum repiatur ꝑtim expressa ⁊ ꝑtim tacita quo ad casus. dico ꝙ non potest reperiri nisi forte in casu quem dicam infra proxima q. Si vero queritur an repiatur ꝑtim expressa et ꝑtim tacita quo ad verba. dico ꝙ sic eodem modo quo supra.e.q.b.sup.v.vulgaris. dixi de vulgari substitutione. ¶ Quarto principaliter quero: quibus verbis fiat substitutio pupillaris. respondeo per verba affirmatiua sit: ⁊ per verba negatiua seu priuatiua illa que referuntur ad eū cui substituitur semper sunt negatiua seu priuatiua: scilicet si decesserit intra pupillarem etatem ⁊c. Illa que referuntur ad illum qui substituitur semper sunt affirmatiua. prout supra.e.q.b.super.v.vulgaris.v.ꝓmo q̄ro.in.vsi. q̄b⁹ verbis fit dicta de vulgari substitutione. Sed quero quid si illa verba opponuntur: quia dicit testator si filius meus heres erit: et infra pupillarem etatem decesserit talis sit heres: et filius non fuit heres: quia abstinuit seo infra pupillarem etatem decessit an veniat substitutus. dico ꝙ sic.ar.l.iulie.ff.de acqui.here. Et secundum hoc est hic casᵘ in quo pupillaris substitutio est partim expressa partim tacita quo ad casus. expressa si heres ⁊ infra pupillarem etatem. ⁊c. tacita si heres non erit ⁊ infra pupillarē etatem. ⁊c. ¶ Quinto principaliter queritur: quis sit effectus pupillaris substitutionis. Respondeo tres sunt effectus. primus effectus est quia pupillaris continet tacitam vulgarem. vt.l.iam hoc iure. in prin.ff.de vulga.substi. quod est verum nisi testator contrarium senserit expresse vel tacite. vt circa vulgarem dixi supra.e.q.b.super. v. vulgarem. v.primo quero.in.vsi. tercius effectus. Secundus effectus est quia per eam succeditur pupillo. vt Instit.e.circa prin. Quero ergo vtrū trahatur ad omnia bona impuberis pupillaris substitutio. vide infra. 4.q.b. Dic aut quis substituit filio legitimo tantum vt filio adoptiuo. ⁊ dic vt.l.si arrogatus. ff de adopti. ⁊.ff.de vulga.substi.l.si plures. ℱ. in arrogato. Aut filio legitimo et naturali. ⁊ tunc aut fuit paganus et trahitur ad omnia bona pupilli vndecunq̄ quesita. vt.l.seo si plures. ℱ.ad substitutos ff.e. Aut fuit miles: et tunc potest ad certa bona trahi ⁊ ad certa bona non ex militari voluntate. vt dicto. ℱ.ad substitutos. Si vero substitutio filij naturali tantum fieret: ideſt non in legitimo non valeret quoniam eum non habet in potestate. vt dicta.l.moribus.ff.eo. Tercius effectus est quia pupillaris expressa excludit matrem et alios ascendentes preteritos quos ipse filius preterire non potest vt.l.papinianus. ℱ.seo non impuberes. ff. de inofficio.testamen. ¶ Sed circa hoc insurgunt duo dubia. primo enim dubitatur an hoc sit etiam verum hodie. Dicas ꝙ sic. vt in.c. Si pater.in fi. extra. de testamen. libro sexto. ¶ Quero quid de pupillari tacita. An pupillaris tacita excludit matrem. Respondeo glo. et omnes tenent ꝙ non. vt.l. vltima. C.de instituti.et substituti.et.l.precibus.C.eodem titulo. predicta sunt vera in tacita pupillari subintellecta a iure de qua loquitur. l. Iam hoc iure. in princi.ff.de vulgar.substitutio. Et sic nullo modo fuit expressa. Seo si nos loquimur de tacita pupillari specialiter seo expressa quo ad verba verbis generalibus vt illa que continetur in reciproca dicta infra eadem questione.b.super.ver.breuiloqua.v. bo.substitutio breuiloqua.in.versiculo. Seo quero vtrum hic. ¶ Ulterius quero quid de pupillari substitutione partim expressa et partim tacita. Respondendum est breuiter si quidem ista pupillaris est partim expressa et partim tacita quo ad verba:

© Biblioteca Nacional de España

ſine dubio matrẽ excludit ideo q; ex verbis teſtato/ris iſtã ſubſtitutiõem cõprehendim⁹: ſicut dicimus in ea que in reciproca continetur. vt. ff. de vul. ſub. l. lutius. Sed ſi nos q̃rim⁹ de ea que eſt partim exp̃ſa partim tacita quo ad caſus vt ſupra dixi. dico idẽ ſi enim teſtator voluit matrem excludi in vnũ caſum ſcilicet ſi filius erit heres: ⁊ infra pupillarem etatem decesſerit eadem ratione ex coniecturata mente defũcti noluit eam excludi ſi heres non eſſet ⁊ infra pupillarem etatem deceſſerit: vt infra dicet. vſi. vlterius p̃cedo. cum ſeq. vſi. ſe. cum tractauero de coniectura voluntate defuncti circa tacitam ſubſtitutionem. Sed circa hoc dubitatur: tacita pupillaris nõ excludit matrẽ: quero an excludat patrem. verbi gratia: auus fecit vulgarẽ ſubſtitutionem nepoti in poteſtate retento ex filio emancipato: an tacita pupillaris excludit patrem illum emancipatum. Dico q; non. ¶ Ulterius quero: an tacita pupillaris excludat auiam. Dicas q; non: quia matre mortua auia ſumit ſibi locum matris. Item quero: an tacita pupillaris excludat fratrem pupilli. Guy. tenet q; nõ. ex preſũpta voluntate defuncti que eſt vt voluerit filium ſuum preferri cuilibet extraneo. vt nõ. C. de inſtit. ⁊ ſub. l. fi. Et de impube. ⁊ alijs ſub. l. precibus. vbi cauetur q; tacita pupillaris tunc excludit matrem ſi per tacitam pupillarem ſubſtitut⁹ ſit frater pupilli. Ray. dicit idez in fratre vtroq; latere cõiuncto. ſed ſi eſt frater coniunctus ab vno latere tãtum dicit ſecus: quia non eſt eadem ratio in eo que eſt in matre: quoniam mater ei preferetur in ſucceſſione: ergo primũ dictum guy. intelligo quãdo extraneus fuit ſubſtitut⁹ vulgariter pupillo in fauore filij teſtatoris fratris pupilli: cui forte multa legata ⁊ fideicommiſſa pater relinquit: nec eum vult grauare oneribus hereditarijs alias ſimpliciter ponendo extraneum eſſe ſubſtitutum pupillariter pupillo eadem ratione qua pater excluſit filium ſuum: ſcz fratrem pupilli a ſucceſſione ipſius patris que eſt ſibi magis debita q; ſucceſſio fratris videtur ipſum exciuiſſe a ſucceſſione pupilli. vt infra dicam in fi. q. Item dictum Ray. qui dicit q; hoc habet locum in fratre vtroq; latere coniuncto: ſecus ſi ex altero tãtum parente intelligo. ſ. ſi ex matre tantum. Nam ſi eſſet ex patre tantum coniunctus adhuc ſtat ratio guy. Iſta autem queſtio precedens non poteſt intelligi quando ipſe idẽ filius ſuccederet ex tacita pupillari: nec tractaremus an ipſe excluderetur a ſeipſo: ⁊ ideo predicta dixi. Ulterius procedo dixi q; tacita pupillaris non excludit matrem. ⁊ quoſdã alios quero quid ſi probetur q; teſtator voluit matrẽ excludi vigore tacite pupillaris. reſpõdeo q; excludet mater. hoc notat glo. ſuper. v. quãuis. C. de vul. ſub. l. precibus. Quero ergo ⁊ reuoco in dubio ad probandum iſtam defuncti voluntatem: quot teſtes requirunt. dic q; duo. Quero ex quibus preſumatur iſta voluntas defuncti q; voluit matrez excludi per tacitam pupillarem. Reſpondeo ex q̃ttuor principaliter. Primo ex his que teſtator dixit ex teſtamento. ſecundo ex his que dixit ex teſtamẽto. tercio in conditione perſone matris ⁊ ſimiliũ perſonarũ de quibus excludendum tractat. q̃rto ex conditione perſone eius qui eſt ſubſtitut⁹ Videamus de quolibet. Primo dixi ex his que teſtator dixit extra teſtamentum. quid enim ſi ante predixerat ſi filius meus moriretur nollẽ q; mater eius haberet vnum obulum vel ſimilia verba. certe videtur ſufficere. vt. ff. de le. j. l. ſi quis infundi vocabulo. p̃o hoc. l. titia. ſ. idẽ reſpondit. ff. de verbo. obli. Secundo dixi q; poteſt apparere ex verbis poſitis in teſtamento. q̃d ſi teſtator matri pupilli relinq̃t aliquid ⁊ iuſſit eam eſſe contentam: vt plus de bonis ſuis petere nõ poſſit. in hoc dicit guy. ſiquidem iſta verba fuerunt adiecta legato relicto ab ipſo pupillo: tũc matri nõ preiudicat in ſucceſſione que venit p⁹ mortẽ ipſi⁹ pupilli. vt. l. paulo lalimato. ſ. i. ff. de le. iij. ſed ſi iſta v̊ba fuiſſent adiecta in aliquo legato relicto a ſubſtituto pupilli: tunc ſecus. preſumitur enim q; voluerit ſubſtitutum matri preferre. vt. l. peto. in p̃in. ff. de le. ij. Sed quid ſi teſtator relinquit aliquid vxori ſue donec vidualem vitam ſeruauerit ⁊ ipſa tranſiuit ad ſecũda vota ab iſto relicto priuat̃ ita excludit̃ a tacita pupillari. Tercio dixi q; põt p̃bari ex conditione perſone matris ⁊ ſimiliũ perſonarum de q̃bus excludendis tractat̃: vt ecce quid ſi mr̃ erat inimica teſtatoris quia forte habebat amicitiaz cum ſcolari ⁊ ſic multum eum offendebat. certe preſumeretur ipſam voluiſſe excludi a tacita pupillari. vt. l. iij. in. fi. ⁊ l. ex parte. ff. de adi. le. Itẽ quid ſi mater non eſt capax hereditatis pupilli quia tutorem pupillo non petijt certe perinde ẽ ac ſi non eſſet mater. vt. l. ij. in fi. ff. ad tertul. Idem eſſet dicendum ſi poſt mortem pupilli vxor teſtatoris aliquid inhoneſtum feciſſet. vt nota. in. l. fideicommiſſum. C. de fideicom. ⁊ l. ſororez C. de his quibus vt indig. Quarto dixi q; p̃batur ex conditione perſone ſubſtituti. pone enim q; ff pupilli filius ipſius teſtatoris eſt ipſi pupillo ſubſtitutus vulgariter. certe tacita pupillaris excludit matrem: quia preſumptio eſt q; teſtator voluit filium ſuum vxori preferre. ⁊ hoc videtur ſentire glo. C. de vulga. ſub. circa finem vltime glo. hoc etiam videtur ſentire azo. in ſũma. e. ti. predicta vera in fratre pupilli: ſecus in fratre teſtatoris patruo pupilli ſcõm glo. in. l. iij. ij. R. ff. de le. preſtan. Sed quid de matre defũcti. q̃d enim ſi mr̃ defũcti ẽ ſubſtituta vulgarit pupillo. dic idẽ q̃d i filio pari rõe: q̃m ab iteſtato eq̃liter ſuccederet pupillo ſicut fili⁹ teſtatoris pupilli ff. ar. l. iij. ff. d̃ le. p̃ſtã. Quit⁹ effcũs ẽ pupillaris ſubſtitutiõis q; p̃ facit filio heredẽ ſuũ

© Biblioteca Nacional de España

ꝛ neceſſariũ quos facit ſibi. vt dcã. l. moꝛib⁹. de vulga. ſub. ℣. ſi p⁹. ĩ fi. ꝛ. l. ꝙ ſi plures. ℣. quos poſſũ. e. ti. de p̃dictis per bar. in dcã. l. moꝛib⁹. ff. de vulga. ſub. Quero q̃liter finiatur ſubſtitutio pupillaris. vide ĩ. e. ℣. q. b. glo. in. l. in pupillari. ff. ꝺ vulga. ſub. dicit ꝙ finitur ſex mõis. Tu vero pleni⁹ vi cas ſubſtitutio pupillaris qñq3 deficit ab ipſo inicio: qꝛ deficit aliq3 ex ſubſtãtialibus q̃ dixi ſ̃ ꝺ. proximo. in. ꝺſi, ſcõo quero quot Qñq3 deficit ex p⁹ facto. ꝛ hoc ↄ tingit q̃ttuoꝛ modis. ꝑmo ex perſona teſtantis ſeu teſtamenti. ſecundo ex perſona ſubſtituti. tercio ex perſona eius cui facta eſt ſubſtitutio. quarto ex ipſa ſubſtitutione. Aduerte per oꝛdinez. primo dixi ꝙ deficit ratione perſone teſtantis ſeu teſtamenti: vtputa ſi teſtatoꝛ fuerit deporꝛtatus vnde irritatur eius teſtamentũ. vt. l. ſi q̃s filium. ℣. irritũ. ff. de iniuſ. teſta. vel ſi aliud fecerit teſtamentũ. vt. ff. de vulga. ſub. l. ſi q̃s eũ. in fi. Itez ſi teſtamentũ ſit ruptũ agnatione poſtumi. vt. e. ti. l. ſi pr̃ filiũ. hoc tamen intelligo de iure antiquo. hodie vero remanent tabule pupillares per auteñ. ex cauſa.

fit tacite ſic. quiſquis mihi heres erit ſit heres filio meo. aut ſic: ſi filius meus impubes non erit heres talem ei ſubſtituo Nam licet iſta ſit vulgaris expreſſa continet tacitam pupillarẽ: quia non poſſet ambos comprehendere. Item ſi q̃s de inſtitutis ꝛ ſic ſubſtitutis ſit talis cui nõ põt teſtatoꝛ pupillariter ſubſtituere. e. ti. l. v.

Item ſi hereditas nõ adeatur. vt. l. ij. ℣. adeo. ff. de vulga. ſub. q̃ intelligo niſi ſubſtituat⁹ alꝫ ſuccedat⁹ per edictũ. ſi q̃s ꝺi cã. teſta. vt ibidem. vel niſi exiſtentia ſui heredis operat⁹ confirmatiõem. vt. l. ſi fili⁹ q̃ pr̃. ff. de vulga. ſub. Itẽ teſtõ rupto per querelã in totum. vt. l. pape. ℣. ſed nec impuberes. ff. de inofficioſi. teſta. Secũdo mõ irritatur ex perſona ſubſtituti: vtputa ſi nõ reperit⁹ capax tẽpoꝛe mortis pupilli. vt. l. ſi is q̃ heres. ff. de vulga. ſub. q̃ ꝺ intelligo ſi nõ ẽ in totũ. ſi vero eſt capax pꝛo pte ꝛ pꝛo pte nõ. ꝺic vt. l. ſi is q̃ ex bonis. ff. e. ti. Tercio modo irritat⁹ ex perſona pupilli cui eſt facta ſubſtitutio. hoc contingit multis modis. ꝑmo adueniente pubertate. vt dicta. l. ĩ pupillari. Sz hic queritur vtruz ſufficiat vltimũ annũ tetigiſſe an ſit neceſſe ꝙ ſit completus. Dicas ꝙ eo tẽpoꝛe quo pupillus incepit teſtari poſſe eo tpe ꝛ momẽto deſiſt ſubſtitutio pupillaris: quo ãt tpe hoc ſit habetis in. l. etate. ff. de teſta. Scõo mõ deficit ſi teſtatoꝛ aliã impuberẽ etatẽ taxat. vt. ff. de vulga. ſub. l. ſi ita q̃s. Tercio mõ deficit capitis diminutione etiã minima. vt. ff. de adopti. l. nec ei. ℣. eoꝛuz do vulgaris ſit diſparibus in etate vt vno puberi alio impuberi inſtitutis: tunc non continet tacitam pupillarẽ: quia non poſſet ambos comprehendere. Item ſi q̃s de inſtitutis ꝛ ſic ſubſtitutis ſit talis cui nõ põt teſtatoꝛ pupillariter ſubſtituere. e. ti. l. v.

¶ Et etiam exheredato[a] filio: poteſt pater Sed hic aduerte qm̃ licz deſinat ipo iure ſubſtitutio: tñ in effectu remanet valida: quia debetur hereditas illis q̃ ſuccederẽt ſicut ſi adoptio fcã nõ eẽt. vt. l. non aliter. ꝛ. l. his verbis. ff. ꝺ adoptio. Iuxta hoc q̃ro exꝑ glo. quid ſi pupill⁹ fuit paſſ⁹ magnã capitis dimẽ nutiõem: qꝛ deporꝛtat⁹: vl ſeruus pene effectus. Reſpondeo breuiter ꝙ viciantur tabule pupillares.

¶ Ulterius quero: quid ſi pupillus efficitur religioſus: an finietur pupillaris ſubſtitutio. quia licz pupillus non poſſit ſe obligare religioni: tamẽ parentes eum poſſunt obligare: vel ex diſpenſatiõe pape. Dicas ꝙ iſto caſu. ſ. quando ex diſpenſatiõe pape ingreditur religionem finietur pupillaris ſubſtitutio. Sed quando pupillus a parentibus traditur religioni: tunc etiam finitur ſed non in totum: quia pupillus traditus religioni non eſt ꝓpetuo tradit⁹ ſed poteſt penitere vſq; ad. xiiij. annũ ſue etatis: interim tamẽ tenet ingreſſus ꝛ finitur ſubſtitutio. ſed ſi peniteat ꝛ exeat religionem reuiuiſcit ſubſtitutio. quod putarem maxime verum quando a ſola matre per mortem patris tradit⁹ monaſterio: ne ſit in matris poteſtate extinguere ſubſtitutiõem paternam. Item finitur ſubſtitutio pupillaris emancipatione ſi ante mortem patris fuerit pupillus emancipatus vt. l. coheredi. ℣. cum filie. ff. de vulga. ſubſtituti.

¶ Circa hoc queritur: quid ſi impubes habuit filium infra tempoꝛa pubertatis: quod eſt poſſibile. Dicendum eſt breuiter ꝙ pupillaris ſubſtitutio finietur natiuitate filij. Item deficit etiam pupillaris ſubſtitutio ex defectu ipſius ſubſtitutionis. vt ſi eſt facta ſubſtitutio ſub aliqua conditione extrinſeca que deficit. vt. ff. eo. titu. l. qui liberis. in pꝛinci. De pꝛedictis. a. ꝺ. q̃ro qualiter finiatur. vſq; hic per bartolum in dicta. l. in pupillari. ff. de vulga. ſubſtituꝫ.

a ¶ Exheredato. Uide ad hanc legẽ ꝑtite que ſcripſi

© Biblioteca Nacional de España

supra.e.q.c.ſſ.ỽ.pupillaris.ỽ.circa pupillarem.in ỽſi.ſeptimo dixi.vſq; ad.ỽſi. octauo requiriť.

a ¶ Arrogato. Uide que ſcripſi.ſ.e.q.c.ſuper.ỽ. pupillaris.ỽ.circa pupillarem.in.ỽſi.aut de legitimo.

b ¶ Exemplariter. Quero nũquid exẽplaria ſubſtitutio põt fieri in codicillis. Dicq̃ non in paganо:ſed ſecꝰ i militе. ꝛ ſubſtitutio exẽplaria facta in teſtamento nõ põt in codicillis reuocari: niſi iſti codicilli eſſent exp̃ſſe teſtamẽto cõfirmati. Quero in q̃bus rebus fiat. ꝛ primo q̃ro nunq̃d ſubſtitutio exẽplaria põt fieri i re certa. Dicq̃ ſic ſi fiat ỽbis ciuilibus ꝛ directis. vt per verbũ heres eſto: vel inſtituo. et trahiť ad vniuerſũ: ſecꝰ ſi p verba directa: nõ tamẽ ciuilia vt per verbum habeto.ſumito precipito. nam tunc eſt legatuz non autem directa ꝛ vniuerſalis ſubſtitutio.vt.ff.de vulga.ſub.l.centurio.per bar.Quero ſi eſt facta in fundo oĩmodo extranei per hec verba:heres eſto in fundo martini an trahať ad vniuerſum.Et videť q̃ non quia demens videtur eſſe teſtator.vt.l.fi. de bere.inſti.puto q̃ valeat quaſi videatur inſtitutus in extimatione fundi.ff.ad.l.fal.l.alienus. Quero ſi teſtator ita ſimpliciter dixit:filium meũ heredẽ inſtituo:ꝛ ei titiũ ſubſtituo. erat autẽ filiꝰ teſtatoris furioſus:tamen teſtator nõ fecit mẽtionẽ furoris Dicas q̃ iſta indiffinita locutio eſt apta ad plures caſus.ſ.ad vulgarem ꝛ exemplariã:ꝛ ſi abſq; liberis moriatur ſane mentis ẽ apta ad fidei cõmiſſariã. De predictis per bal.in.l.humanitatis. C. de impube. ꝛ aliis ſub. ¶ Quero primo quare ſubſtitutio exẽplaris ſic vocetť.ideo quia introducta fuit ad exemplũ pupillaris ſubſtitutõis.vt in.l.ex fcõ.ff. de vulga.ſub. Et ideo q̃ hec exẽplaris ſubſtitutio ẽ introducta ad exemplũ pupillaris. videre debemus in q̃bus ꝛ ex quibus diſcõueniant ꝛ conueniant cuz pupillari. ꝛ hoc autẽ examinare debemus circa quinq; principaliter. primo qualiter conueniãt in cauſa producente:hoc eſt vtrũ oĩa q̃ requirũtur ad pupillarẽ requirantť ad exemplarẽ.Secũdo qualiter cõueniant in modũ.hoc ẽ vtruz poſſit fieri ſubſtitutio exemplaris tacite vel exp̃reſſe ſicut pupillaris.Tercio qualiter i effectu producto: hoc eſt vtrum oĩs illos effectꝰ hẽat quos habz pupillaris. Quarto qualiter i producti iura: hoc ẽ vtrũ eiſdẽ modis finiet exemplaris q̃bus pupillaris. Ad p̃mũ vtrũ cõueniant iſte ſubſtitutiones in cauſa producente. Aut queris vtrũ cõueniãt in cã efficiẽte. Et dicq̃ nõ: q̃ pupillaris ſubſtitutio fuit morib⁹ introducta:exẽplaria lege vel conſtitutiõe principis. Aut q̃ris vtrũ in cã finali cõueniãt: ꝛ tũc cõueniũt in cauſa finali in genere. vtroq; enim caſu ſubſtitutio fuit introducta ad puidẽtiã ei q̃ ſibi puidere nõ põt.ſed ſi conſideras cauſã finalẽ in ſpecie:ꝛ tũc nõ:q̃ pupillaris ſubſtitutio fuit introducta ad puidẽdũ ei q̃ppter etatẽ nõ p̃t teſtari:in iſta nõ Quero alio caſu.ſ.an cõueniãt in materia puducibili.ſ.vtz i iſta ſubſtitutiõe req̃rantť illa octo de q̃b⁹ dixi.ſ.e.q.c.ſſ.ỽ.pupillaris.ỽ.circa pupillarẽ.i.ỽſi.ſcõo pricipaliter q̃ro.dicꝑmo i pupillari req̃ritť q̃ ſit de liberis:an hic req̃ratť. Et dicq̃ ſic.vt.l.hũanitatis.C.de ipu.ꝛ aliis ſb. Sz q̃ro de q̃b⁹ liberis dẽat eẽ.Aut q̃ris de legitimis ꝛ naturalib⁹:ꝛ i hoc cõueniũt. vt dcã.l.ex fcõ. et dicta.l.humanitatis.Aut q̃ris de legitimis tm̃: ꝛ idẽ.vt.ff.de vul.ſub.l.fz ſi plẽs.ſ.i arrogato.

pupillariter ſubſtituere: ꝛ ſuccedet i bonis aliun de queſitis ſubſtitutꝰ pupillo: ſed oportet q̃ exheredatus ſit maior decem annis cũ dimidio q̃ dicitť primus pubertati alias exheredatio nõ valet.e.ti.l.vj.

c ¶ Sed ꝛ arrogato[a] filio poteſt arrogans pupillariter ſubſtituere: ſed tũc non extendit ſubſtitutio niſi ad bona habita ab arrogante que eſt q̃rta pars bonorũ arrogantis: ꝛ ad acqueſita eiꝰ in tuitu. In alijs autem bonis ſuccedẽt pupillo venientes ab inteſtato.eodem ti. l.ix.

f ¶ Exemplariter[b] ſubſtituit filio fatuo pater ſic: inſtituo filium heredem ꝛ ſi in ſtulticia moriatur titium ſibi ſubſtituo.ſed ſi deſcendẽtes habet mẽte captus illi ſunt ſubſtituendi:alꝰ eius frater. ꝛ ſi eum non habet quilibet extraneus. Et dicitť exemplaris ad exemplũ pupillaris: quia vterq; propter ſenſus defectuz fit. Et ſi in furore moritť admittitur ſubſtitutꝰ: ſz eo reſipiſcente:vel ei nato filio:aut teſtatore per aliud teſtamentum ſubſtitutionez reuocante expirat dicta ſubſtitutio. e.ti.l.vndecima.

© Biblioteca Nacional de España

Cum ergo non reperiam⁹ discordantiã stabim⁹ similitudini. Aut queris de naturalibus tantũ: ⁊ in hoc disconueniũt: quia in naturalib⁹ istis nõ põt substitui pupillariter: cũ nõ sint in potesta te. vt. l. ij. ff. e. sed ista exẽplaria bene p̃t eis fieri: quia in ea nõ req̃rit patria ptãs. vt j. dicã i. vsi. tercio q̃ro in pupillari. Aut loq̃ris de filijs spu/ riis: ⁊ in hoc cõueniũt: q; si nõ sunt nominandi filij ideo nec pupillaris nec exẽplaris p̃t eis fieri Cõcor. bal. in. l. hũanitatis. C. de ipu. ⁊ alijs sb. Quero scõm bal. vbi supra. si fili⁹ añ furorẽ fe/ cit publice vsuras: an ei furiẽti p̃t substitui non fcã cautiõe: ⁊ hoc idẽ q̃rit de pupillo manifesto vsurario. ⁊ idẽ p̃t q̃ri si pr̃ ⁊ fili⁹ eẽnt fenerato/ res ad penulũ: ⁊ pr̃ facit cautiõem suã: sed nõ fa cit cautiõem filij: an valeat pupillaris seu exem/ plaris substitutio. dic q̃ sic in bonis substituen tis nõ in alijs. Quero an patri furioso possit sb stitui p filiũ exẽplariter. dic q̃ nõ: q; in pupilla ri nõ ẽ inuẽtũ q̃ fili⁹ substituat pr̃i. ergo nec in ista q̃ inducit ad ei⁹ exẽplũ. qđ bal. i dcã. l. hũa/ nitatis. dicit fore verũ nisi impetraret a pr̃icipe. quia tũc p talẽ filiũ sui iuris possz substitui pr̃i ⁊ etiã mr̃i exẽplariter. ¶ Scõo q̃ro req̃rit in pu pillari q̃ fili⁹ sit impubes: an hoc req̃rat hic in ista substitutiõe. dico q̃ nõ. vt patet in dcã. l. ex fcõ. ⁊ in dcã. l. hũanitatis. Sed q̃ro iuxta hoc: q̃ dam bz filiũ impuberẽ ⁊ mente captũ vel furio sũ: vtrũ exemplarie possit substitui. Dic aut fi/ li⁹ furios⁹ impubes nõ ẽ in ptãte ⁊ p̃t ei exẽpla riter substitui cũ pupillariter nõ possit ppter de fectũ ptãtis. Aut est in ptãte: ⁊ tũc si fiat exẽpla ria intra tpa pubertatis valebit iure pupillaris Ar. l. centurio. ff. de vul. sub. postea valebit iu/ re exemplarie. qđ intelligo si fuit facta exempla/ ris sine limitatiõe tpis. vt infra dicã. in. vsi. que ro vtrũ. ¶ Tercio quero in pupillari substituti/ one requirit q̃ pupillus sit in ptãte: an ita hic. Respõdeo q̃ non. quia dicta. l. hũanitatis. C. de vul. sub. permittit parẽtibus vtriusq; sex⁹. Que ro vtrũ mr̃ q̃ trãsiuit ad scõa vota potest filio ex emplariter substituere. dico q̃ nõ: quia ista sub stitutio ẽ inducta causa humanitatis que cessat in tali matre. Sz bal. in. l. hũanitatis. C. de impu be. ⁊ alijs sub. tenet q̃ põt. quia circa hoc nõ in uenit pena secundo nubẽti. Quid si mater fecit testamẽtum primo in quo substituit exemplarie postea ad secunda vota transiuit. puto secundũ bar. q̃ euanescit substitutio. quia requiritur vt tempore quando moritur assint illa que ad sub stitutionem requirunt. vt. l. coheredi. ff. cum fi lie. ff. de vulga. sub. Sed bal. in dicta. l. humani/ tatis. tenet q̃ substitutio nõ euanescit. ¶ Quar to requirit in pupillari substitutione q̃ p mor/ tẽ pupillus fiat sui iuris. vtrum idem in furioso Respondeo qualitercũq; fiat siue p mortẽ testa toris siue alio modo non curo: quia in hac substitu tione nõ requiritur vt quis habeat in potestate. vt supra dixi in. v. tercio q̃ro. ¶ Quito requirit in pu pillari substitutione q̃ non sit recassurus in ptãte: vtrũ idem hic. dico q̃ sic: q; soluz hoc casu introdu ctum est vt quis possit alteri testare: cũ impeditur ppter dementiã vel similẽ casum. Si vero ppter ali/ um defectũ vtputa rõne ptãtis ⁊ similiũ nõ posset: q; qđ nõ posset per se impedimẽto cessante: nec per aliũ. vt. l. neq; per se. C. de here. insti. Et per istã ra/ tionẽ dicit guy. q̃ si furiosus ante furorem eius con demnatus esset de crimine quo efficit intestabilis: tunc non posset sibi substitui exemplarie vt q; he/ reticus. vt. l. manicheos. C. de hereti. vl̃ quia depor tatus. vt. l. si q̃s filio. ff. irritum. de iniust. testa. Ad hanc. q. vide infra. e. in. vsi. pe. ⁊ fi. Quero q̃ req̃/ ritur q̃ quis patiatur defectum dementie vel similẽ casum vt ei possit fieri talis substitutio. rñdeo tẽpo re testamẽti. vt. l. ij. ff. si quis extraneũ. ff. de vulga. sub. ⁊ in hoc remanet concordantia inter pupillarẽ ⁊ exemplariã. ¶ Sexto requirit q̃ in pupillari sibi faciat testamentũ pater. an hoc est verum in exẽpla ria. rñdeo sic. hoc probatur in dicta. l. humanitatis. C. de impu. ⁊ alijs sub. quia requirit q̃ illi filio re/ linquat legitimã: ergo sibi debet testari. Sz hoc fal/ lit in milite. vt. l. miles ita. in fi. de testa. mili. ¶ Sep timo in pupillari requirit q̃ filius sit institutus vl̃ exheredatus: an idez in exemplaria. Rñdeo in eo qđ dixi exheredatus potest substitui pupillariter discor dat. Nam in dicta. l. humanitatis. dicit q̃ de necessi/ tate debet sibi relinqui legitima. Quero q̃ est ratio diuersitatis. dicas quia pupillaris substitutio est in troducta scõm iuris rigorem occasiõe patrie ptãtis que durat siue filius sit institutus siue exheredatus. sed exemplaria est introducta ex quadam humanita te que cessat cum filius exheredat. Quero q̃ si fu/ riosus vel similes sunt instituti in minus q̃ in legiti ma q̃titate. respondeo potest fieri ista substitutio cum enim potest agere ad supplementum. per. l. om nimodo. C. de inoffi. testa. perinde est ac si essent in stituti in legitima. ¶ Octauo q̃ro in pupillari sub/ stitutione requiritur aditio hereditatis. an idez in ex emplaria. Dicas aut est institutus solus furiosus a patre in cuius potestate erat. ⁊ tunc existentia sui heredis confirmat tabulas pupillares. ar. l. fi. ff. i. C. de cura. furi. Si autem nõ erat in potestate vtpu ta quia tractamus de testamẽto materno: vel quia habet coheredem extraneum. Ita q̃ existẽtia sui he/ redis nihil operatur: tunc requiritur aditio cohere dis. vt. l. apud iulianum. ff. idem iulianus. ff. ad tre/ bell. vel debet sibi dari curator qui petet bonorum possessionem secundum tabulas pro pupillo. que bonorum possessio licet non sit iuris secundũ opi/ nionem positam in. l. fi. ff. allegato. C. de cura. fu/ ri. Tamen confirmat istas tabulas exemplares. vt in. l. cum heres. ff. ad trebellianum.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Secūdo principaliter quero vtrū substitutio exē plaris cōueniat cū pupillari in modo poucēdi. Et i hoc examinabuntur tria. primo vtrū sicut pupilla/ris pducit in esse expresse ⁊ tacite etiā exēplaris. Se/cūdo quib⁹ psonis possit substitui exēplarie. Ter cio q̄ persone possint substitui. Uenio ad pmū cer/tū est q̄ expressa exēplaris p̄t fieri. vt dcā. l. ex fcō. ⁊ dcā. l. hūanitatis. sed de tacita dubitaī. Quero ergo vtrū in vulgari exp̄ssa facta furioso cōtineaī tacita exēplaria. Credo q̄ debemus sic dicere: si tpe qñ fit substitutio vulgaris ille nō erat furios⁹. credo q̄ cō tineaī tacita exēplaria sicut tacita pupillaris. Que/ro ergo vtrū in exp̄ssa pupillari cōtineaī tacita exē/plaris. dico aut pupillaris substitutio ē fcā cū limi/tatiōe tpis: tūc si p̄t valere iure pupillaris vz: ⁊ p⁹ tpa pubertatis ois effect⁹ h⁹ substitutiōis remoue tur. ar. l. si ita q̄. ff. de vulga. sub. Aut ē fcā talis sub stitutio sine tpis limitatione. vt qz dixit talis heres esto: tūc si ē fcā filio ipuberi cōstituto in ptāte vz i fra tpa pubertatis iure pupillaris postea vz iure ex emplarie substitutiōis. ar. l. cēturio. ff. e. sz si infra tē pora pupillaris etatis nō possz valere vt pupillaris vz eo mō quo pōt ⁊ sic iure exemplarie. ar. l. gall⁹. ℣. i. ff. de liber. ⁊ postu. Sz circa hoc q̄ro vtrū sit re perire tacitam exēplariā pbatā. certe sic. ar. l. i testa/mēto. in fi. C. de testa. mili. Quero vtrū sit reperire exēplariā exp̄ssā generaliter ⁊ tacitā sp̄aliter. vt in breuiloq̄ dixi. j. e. q. h. sup. v. breuiloqua. v. substi/tutio. in. vsi. sed q̄ro vtrū hec. Quero vtrū sit repire exēplariā tacitā partim: ⁊ ptim exp̄ssā: vt dixi i pu pillari ⁊ vulgari substitutione. s. e. q. b. sr. v. vulga ris. v. pmo q̄ro. in. vsi. secūdo p̄cipaliter. rñdeo añ q̄z veniā ad istā q̄stiōem oportet me determinare ali am: ⁊ q̄ro p̄o q̄ aliq̄s nō sit mēte capt⁹: sed surd⁹ ⁊ mut⁹ ipedit⁹ testari. vt. l. discretis. C. q̄ testa. fa. po. vel pdigus: an istis p̄ōt substitui exemplarie. Distī gue inter mutū ⁊ surdū ex vna pte: ⁊ pdigū ex alia. Primo casu potest substitui exēplarie: qz eadem est ratio q̄ in furioso ⁊ demēte. s. ppter casū: ergo legis prouisio se extendit ad casū simile. vt dicta. l. gall⁹. ℣. ⁊ q̄d si tm̄. Et idem dicas in pdigo: q̄ro ergo vtr repiaī exemplaria partim expressa ⁊ partim tacita: dixit testator si filius meus decesserit in furore talis sit heres: cessauit furor sed remansit prodigus surd⁹ vel mut⁹: nūq̄d ad istos casus non expressos porri/gatur substitutio. Respondeo sic: quia sicut vulga/ris expressa continet tacitam pupillarem ⁊ tacitam exemplariā: ⁊ sicut vulgaris facta in vnum casuz ex/tenditur ad alium. Ita hic eadem ratione: vt dicta. l. gallus. ℣. et quid si tantum. Sed bal. in dicta. l. hu/manitatis. tenet q̄ non porrigiī sed spirat si fiat p/digus: quia pdigus suo vicio miser est. Item quero secundum bal. in dicta. l. humanitatis. nūquid filio frenetico qui decedit ex rabie frenesis possit fieri sb/stitutio exemplaria. Et videtur q̄ sic: nam licet eger corpore furiosus tamen est. Sed tu dicas q̄ non: alis sequereī q̄ cū quilibet in articulo mortis sit ex/tra mētē: cū neminē cognoscit q̄ cuilibet possīt in illo mortis articulo fieri per parētes substitu tio exemplaria. quod est falsuz: ergo dicas q̄ nō attendimus breuem furorem sed prolixū: ex quo consueuerat dari curator. vt. C. de testa. l. cū an/tiquitas. Et de cōdi. ⁊ demōstra. l. si q̄s ita. Que ro quis potest substitui exemplarie in substitu tione pupillari quēcumq̄ possum facere heredē mihi possum facere filio meo pupillo: est ne idē in exemplaria. respondeo non: quia debeo sub/stituere de liberis si sunt: vel de fratribus. vt di cta. l. humanitatis. C. de impu. ⁊ alijs sub. Que ro secūdum bal. in dicta. l. humanitatis. vtrum mater filio communi possit substituere patrem fusiosi vel aliū. Dicas q̄ in bonis que ipsa ma/ter contulit filio valet substitutio: in alijs non. Et ibi vide q̄ pater non potest substituere seip sum. Quero vtrum mater possit preteriri in ta/bulis exemplarib⁹. Dicas q̄ sic. vt. l. precibus. C. e. et hoc tenet glo. instiī. de vulga. sub. ℣. q̄ ratione. vbi dicit q̄ duas personas tm̄ habet te stator necesse substituere in personā extranei ex emplarie: scz filios mente capti: quos si non ha bet fratres: alis pōt substituere quoscūq̄ vult. Quero dixi q̄ pater debet filiū suū vel fratrem substituere: vtrum possit vnū ex filijs mēte cap ti substituere ⁊ alios preterire: vel exheredare si/ne causa. glo. in dicta. l. hūanitatis. dicit q̄ non. Item dixi q̄ pater debet substituere vnū ex fra/trib⁹: q̄ro de quo frē dz itelligi. Dic aut substi/tutio fit a frē: ⁊ debēt substitui frēs cōsāguinei vel vtriq̄ cōiūcti. aut fit a matre: ⁊ debēt substi tui vterini vel vtriq̄ cōiūcti. Quero scōm bal. i dcā. l. hūanitatis. an frēs p̄t substituere frī vl mari t⁹ furiose vxori. dic q̄ nō. qz de liberis lex loq̄ī ergo cessat i alijs: qz ē idulgētia q̄ non dz extēdi. Quero q̄lr ista substitutio exēplaris ꝺueniat et discōueniat i effectu cū pupillari. Et p̄m⁹ effcūs pupillaris substitutiōis exp̄sse ē vt ꝺtineat in se tacitā vulgarē: q̄ro an idē sit i exēplaria. dico q̄ sic. p. l. iā hoc iure. ff. de vulga. sb. ⁊. l. ij. C. e. Se cūd⁹ effcūs pupillaris sbstitutōis ē q̄ trahaī ad bōa p̄fis ⁊ filij vndecūq̄ q̄sita: q̄ro an idē sit i ex emplaria. rñdeo aut exēplaria ē fcā filio legitio ⁊ nāli: ⁊ trahiī ad oia bōa sicut pupillaris. vt. l. sz ⁊ si plēs. ℣. ad sbstitutos. ff. de vulga. sub. Si vo eēt exēplaria substitutio fcā filio arrogato tunc traherēt ad bōa arrogatoris tm̄. vt. l. si arroga/tor. ff. de adop. bal. i dcā. l. hūanitatis. dicit q̄ i exēplaria sbstitutōe ⁊ i oi substitutōe dirca veni unt fruct⁹ stātes. vt. ff. ꝺ vul. sub. l. cēturio. pos set ēt hic q̄ri q̄d i exēplari q̄ cōtinet tacitā vulga rē. ⁊ q̄d de vulgari q̄ cōtinet tacitā exemplariaz. Certe in omnibus dicerem idem quod supra. e. q. c. sr. v. pupillarē. dixi in pupillari sbstitutiōe

© Biblioteca Nacional de España

¶ Ulterius quero vtrū substitutio exēplaria excludat matrē sicut pupillaris. breuiter dico q̄ tacita exēplaria nō excludit matrē: sicut nec excluderet tacita pupillaris. vt dicta. l. precib⁹. C. de impu. ⁊ alijs sub. ⁊ hoc dico ratiōe paritatis. Et oēs ille persone que per tacitam pupillarem nō excludentur. de quibus dixi s̄. e. q. c. sr̄. v̄. pupillari. cum trib⁹. v̄si. se. nō excluderent̄ per tacitaz exemplariā per easdē rationes: ⁊ ex omnib⁹ cau sis pōt voluntas defuncti pbari q̄ voluerit excludi matrē ⁊ similia per pupillarem tacitam. vt ibi in. v̄si. vlterius p̄cedo. cum sex. v̄si. se. Ex eisdem casibus puto posse pbari in tacita exemplaria per easdem rationes ⁊ leges vt ibi. de exēplaria vero expressa: an excludat matrē dixi in p̄cedēti. q. ¶ Quero vlteri⁹ pone q̄ filio furioso est fcā exēplaria substitutio a pre ⁊ a mre: q̄s p̄ferr̄. Dico q̄ aut hec substitutio ē fcā a pre filio quē hēt in ptāte: ⁊ tūc substitut⁹ a pre p̄fertur. ⁊ hoc verū q̄ talis substitut⁹ p̄ferr̄ in bonis paternis ⁊ aduēticijs vndecunq̄ q̄sitis: p̄terq̄ a matre bona vero materna habebit a matre substitut⁹. Sed bal. i dcā. l. humanitatis. dicit q̄ talis substitut⁹ venit etiā ad bona materna: q̄ existēte furioso in p̄ris ptāte ipse si eēt sane mētis nō posset testari etiā de volūtate p̄ris: igit̄ nec mr̄ poterat testari filio in ptāte p̄ris manēti vt ibi per eū. Si vero ista substitutio fuit fcā filio quē q̄s nō habebat in ptāte hoc casu sunt paris cōditionis substitut⁹ a pre ⁊ substitut⁹ a matre. q̄ quilibet est substitutus ex quadam humanitate Et ideo substitutus a matre habebit bona mr̄na: substitutus a patre habebit bona paterna. bona vero aduenticia habita aliunde diuidēt inter se. vt. l. ex fcō. ff. i. ff. de here. instit. cōcor. bal. in dicta. l. humanitatis. Et secundum hoc diuersitas parentū opat̄ vt quis cum duob⁹ testamētis decedat. Quero scōm bal. in dicta. l. humanitatis. C. de impu. ⁊ alijs sub. an inter substitutū patris ⁊ matris habeat locuz ius accrescēdi. Et dic vt nota. in sili. ff. de adopti. l. si arrogator. Quero q̄d si auus dedit vnū substitutū aliuz dedit mater: quid iuris. Dicas idem q̄d in p̄cedenti q̄stiōe dixi. sed bal. in dicta. l. humanitatis. dicit in dubio matrē p̄referri auo materno: nisi mr̄ esset vilis persona: vel esset in potestate isti⁹ aui. ¶ Quinto principaliter quero: qualiter ista substitutio exemplaria finiatur: vtruz in hoc cōcordet cum pupillari. p̄mo finitur si testamentū deficit ex p̄sona testantis: vel alias ex defectu testamēti: vel quia rumpitur per querelā: vel pp̄ hereditatem non aditaz. In omnibus istis finit̄ ista exemplaris sicut pupillaris: vt patet ex p̄cedentib⁹ p̄ easdē rationes. Itē sicut pupillaris substitutio deficit quādoq̄z ex defectu substituti: vel ex defectu ipius substitutiōis seu cōditionis ipi substitutiōi adiecte: ita exēplaria p̄ easdē rōnes ⁊ easdē leges q̄s dixi. s̄. e. q. c. sr̄. v̄. pupillaris. v̄ q̄ro q̄liter finiat̄. Sūt tū duo casꝰ addēdi q̄ i dcā. l. ex facto. ponūt̄. p̄imo q̄ hec exēplaria desinit impedimento cessante. Secundo desinit p̄creatis filijs. Quero scōm bal. in dicta. l. humanitatis si furiosus fiat pater sicut filius: an rūmpat̄ substitutio. Et tenet q̄ non. Tercio est videndū: an deficiat hec substitutio ex defectu eius cui est facta hec substitutio Ad p̄imū dicitur in dicta. l. ex facto q̄ hec substitutio finitur impedimento cessante. Quero quid si furiosus est factus sane mentis: tamen postea reincidit in furorem: an remaneat firma ista substitutio. Dico q̄ cessante furore substitutio exemplaria cessat nō extinguit̄ ⁊ furore reuertēte incipit habere vires: cū nūq̄ fuerit extincta. Sz tu circa p̄dcaz. q. p̄m bal. i. l. hūanitatis. C. de impu. ⁊ alijs sub. dic si p⁹ furorē mētis trāq̄llitas venit ⁊ durauit parū si morib⁹ fuit sanat⁹ expirauit substitutio. aut fuit velatus seu occultatus ⁊ nō spirauit sed latuit interim. Idē si fuit interpaulat⁹ ⁊ interim cessauit sz redit ad suū eē. aut dubitat̄ ⁊ tūc aut noua furoris cōuersatio ē p̄iori q̄si cōiūcta: aut longo tp̄is spacio segregata. ⁊ tūc p̄mo casu durat: secūdo nō. Itez secūdū bal. vbi supra q̄ro: vtrū exemplaria fcā in casu indi uidui cōplectat̄ totā suā spēm: ita q̄ si dictum est si decesserit in suo furore in quo erat tpe testamēti et ipe decessit amēs ei⁹ furore depositō haberet locū dicta substitutio exēplaria. ⁊ dic q̄ sic: q̄ idē videt̄ morb⁹ cū sit ex eadē natura. Et scōm eū in dcā. l. hūanitatis. pōe q̄ mutat spēm demētie puta ex q̄eta demētia in furibūdā. certe hic variat̄ q̄litas morbi sed nō morb⁹. vñ hic ē vna ⁊ eadē substitutio nisi ex cōiecturis intētio testatoris appareat ad vnū casuz limitatū. Itē dico scōm bar. q̄ illo medio tpe quo erat i lucido iteruallo furios⁹ sibi testamētū fecisset tabule exēplaris eēnt oino extincte p̄ dcaz. l. ex fcō. ff. de vulga. sub. nō enī dz auferri testamēti factio hoīm sane mētis. Itē seq̄t aliud scōm bar. vbi. j. q̄ si filius⁹ sui iuris furios⁹ fecisset testamētū añ furorē ei effecto furioso nō posset substitui a pre vel mre vel sile. sufficit enī q̄ sibi fecit testm. q̄d bal. i. l. hūanitatis. C. de impu. ⁊ alijs sub. fatet̄ verū nisi ex cā euidēti ⁊ supueniēti: q̄ tūc p̄t mutare. ar. ff. mā. l. si hoiez. Itē q̄ro q̄d si furioso nascit̄ filius⁹ quē i ptāte nō hz: an p hoc exē plaris substitutio extinguat̄. si cōsideres dcām. l. ex fcō. videt̄ q̄ nō. q̄ dcā. l. req̄rit q̄ ille q̄ nascit̄ sit suus heres. tu dicas ōriū: nā qñ lex vel hō facit mētionē de filijs furiosi vel mente capti debet intelligi de his quos habere posset: sed tales persone matrimoniuz contrahere non possūt: cū consensū nō habēt Ideo debet intelligi de filijs naturalib⁹. vt. l. habere ff. fi. ff. ad trebell. Sz si eēt fcā hec exēplaria substitutio muto q̄ p̄t postea suscipere vxorē vel p̄digo q̄ forte habet consensuz q̄tū ad matrimoniū isto casu an de liberis naturalib⁹ itelligeret̄. forte deberemus

© Biblioteca Nacional de España

recurrere ad distinctiõem glo. in. l. nã generaliter. C. de insti. & sub. & plenissime p bar. i. l. ex fcõ. §. si ãs rogatus. ff. ad trebell. Sed tu in q̃stiõe p̃cedẽti de furioso dicas scõm bal. i dicta. l. humanitatis. q̃ naturalitas ista req̃rit q̃ mater sit cõcubina affectu retẽta. sed furiosus istam affectiõez nõ habet: ergo iste est spurius non naturalis: & sic non rũpat nisi ponas q̃ erat ocubina ante furorem. naz fingitur perseuerare in prima affectione: ideo põt dici q̃ tunc rumpat. Itez q̃ro scõm bal. vbi supra quid si nascatur legitimus & moritur. rñdeo si viuo testatore moritur conualescit iure pretorio. Si autem post mortẽ testatoris & furiosi tunc secus. si autez moritur inter duas mortes. s. post testatorem & ante furiosum: & tunc adhuc cõualescere puto. Quero scõm bal. pater & mater fecerunt eandem substitutiõem simul filio furioso: an ad eius confirmatiõem requiritur mors vtriusq̃. Dicas q̃ nõ: q̃ consensus viuentis accidit iudicio mortui. Vltimo est videndum: an ex defectu eius cui facta ẽ substitutio exẽplaria finiat. rñdeo sic. Si enim p̃digus cui ẽ facta substitutio hec cõmisisset delictum per q̃ eẽt deportatus vel seruus pene effectus. vel si ponam⁹ furiosum habuisse lucida interualla: & delictum cõmisisse: vel religiosum eẽ factum: tunc dicerem extingui. Quero scõm bal. in dicta. l. humanitatis. C. de impu. & aliis sub. si furiosus ante furorez occidit hominẽ: pro quo homicidio post furorem fuit decapitatus: vtrum rumpat substitutio exemplaria quam pater ei fecit. & dicit q̃ non: quia processus cõtra eũ non potest fundari cum nõ possit cõtestari litẽ: q̃ caret sensu. & idem dicit in muto & surdo a natiuitate Nec obstat decapitatio: q̃ q̃ de facto fit non irrogat seruitutem. & ad hanc & supra prima. q. vide supra. e. in. vsi. & per istam ratiõem. De predictis per bar. in dicta. l. ex facto. ff. de vulga. sub.

a ¶ Cõpendiosa. De cõpendiosa substitutione. Quero primo q̃o sit substitutio cõpẽdiosa. Secundo quare cõpẽdiosa dicitur. Tercio de eius effectu. Ad primũ dico scõm q̃ ẽ de mẽte azo. in sũma. & glo. l. cẽturio. ff. de vulga. sub. Illa est compẽdiosa q̃ sub mortis conditione: vel aliq̃ alia multa cõplectitur tempora Quod dico sub cõditiõe mortis apparet per exemplum positum in dcã l. centurio. Dico enim si filius me⁹ decesserit. q̃ dico vel aliqua alia intelligo. quia etiam si esset apposita alia conditio vtputa si aliquid fecerit eadẽ eẽt substitutio. q̃ dico q̃ multa cõplectit tpa. s. tẽpus pubertatis vel pupillaris vel aliud

g ¶ Cõpendiosa autez fit in hec verba: talem filiũ meũ instituo: & quandocunq̃ moriatur talis sit eius heres. que si fit a milite mortuo filio ifra pupillarem etatem admittitur substitutus pupilli exclusa matre. si post impubertatez habebit mater terciam bonorum patris: & omnia eius bona aliunde obuenientia: et iura sepulchrorũ patris & alia bõa habebit substitutus. Si vero miles eam extraneo heredi facit ad omnia eius bona q̃ndocunq̃ decedat admittitur substitutus. Si autem per predicta verba eam fecerit paganus admittit⁹ substitut⁹ matre exclusa infra pupillarem etatem: postea autẽ in totum repellitur substitutus. sed si eam fecit per verbum substituo: aut dixit volo q̃ sit talis suus heres: tunc post pupillarẽ etatez mortuo instituto hẽbit mater tertiam bonorum substitut⁹ alia bona q̃ recipiet de manu matris. e. ti. l. xij. conditio. 3. q. a.

Hoc autẽ fit vel tpe limitato vtputa q̃ dicit: si infra triginta annos decesserit: siue sine limitatione: q̃ dixit q̃cũq̃ decesserit. vt. l. p̃cib⁹. C. de impu. & alijs sub. Secundo quero ãre dicit compendiosa. rñdeo quia sub compendio verborũ multas substitutiões cõplectit seu plura tẽpora Tercio de substitutiõis cõpendiose effectu. Istã q̃stionẽ examinem⁹ per questiones. Primo quis sit effectus istius substitutionis in milite. rñdeo aut fit a milite p verba mere directa: & loquitur dicta. l. centurio. quãdoq̃ per verba cõmunia: & tunc si mater est in medio post tẽpora pubertatis obliquat. vt dicta. l. p̃cib⁹: al̃ semper valeret iure directo. per. l. dictam. centurio. & p dictã l. precibus. Aut fit per verba obliqua: & tũc sẽper est fidei cõmissaria. vt. l. coheredem. §. cũ filie. ff. de vulga. sub. & hoc est verũ in milite. idẽ forte in pagano q̃ posset substituere p⁹ tpa pubertatis directo secũdũ formaz alicuius statuti: vt si dicat statutũ q̃ filie femine cogãt observare volũtatẽ defũcti stãtibus masculis. & ideo ex forma h⁹ statuti vel silis p̃t substitui directo filie femine stãtib⁹ masculis. Quero secũdo: q̃s sit

© Biblioteca Nacional de España

effectus substitutionis compēdiose in pagano. Rñdeo scōz glo. in dicta. l. centurio. aut talis cō pendiosa fit per verba mere directa: ⁊ tunc infra tempora pubertatis valet iure pupillaris p⁹ nl lo modo. vt. l. verbis. ⁊. l. in pupillari. ff. de vul ga. sub. Aut sunt verba mere oliqua: ⁊ tūc est fi deicōmissaria. vt dcō. ℊ. cum filie. Aut fit p ver ba cōmunia: vt p verbū substituo. ⁊ tunc sunt glo. cōtrarie. quia in dicta. l. centurio. ⁊ in dcā. l. precibus. dicūt q̄ semper est fideicōmissaria. in stit. de vulga. sub. in glo. magna dicit q̄ infra tē pora pubertatis valet iure directo: ego quid te neo infra dicam in. vsi. tercio principaliter. Re assumamus igit istam materiā examinandaz per tres questiones principales: sicut habet tria mē bra. Et primo quero quis sit effectus substitu tionis compendiose quando fit per verba mere directa: vt quando decesserit: vel si infra. xxv. an nuz decesserit talis sit heres. glo. vt dixi dicūt q̄ post tempora pubertatis nullo modo valeat in fra sic. hoc tenet glo. in dicta. l. centurio. ⁊ in di cta. l. precib⁹. ⁊ instit. e. ti. in glo. magna. ⁊ ber. in. c. raynūcius. ⁊ Inno. ⁊ Jo. an. in. c. i. extra. de testa. in glo. antiqua. superuenit hodie Jo. an. in dicto. c. i. in nouella. qui tenet q̄ infra pupillarē etatem valet iure directo postea iure fideicōmis si. Sed tu circa hoc vide limitationem bar. in di cta. l. centurio. Quero quid si testator sic substi tuit: qñcūq̄ decesserit sine liberis talis sit heres glo. in dicta. l. precib⁹. dicit q̄ omni tēpore sit fi deicōmissaria: qz dixit sine liberis. Idez Inno. in c. raynūcius. extra. de testa. Quid si testator isti tuit aliquē cui substituit compēdiose directo in certa portione ⁊ in certa re: an valebit infra tē pora pubertatis iure directo. Rñdeo siquidē sb stituit per verba directa ⁊ ciuilia: vt heres esto vel instituo: ⁊ tunc sufficit ac si sup vniuerso eēt substitut⁹. vt dicta. l. coheredē. ℊ. fi. Si vero sb stituit per verba directa nō ciuilia: vt capiat ta lem rem vel tale pōd⁹ sit talis ⁊ similia: ⁊ isto ca su non trahit ad directam substitutiōem: cū i re lictis singularibus nulla est differentia vtrū ap ponant verba directa vel obliqua. vt. l. oē ver bum. C. cōia. de lega. nisi adijciant illa verba ta lis sit heres: qz tūc secus. vt. ff. de here. instī. l. i. ℊ. ex fundo. Sed si ista verba adijciant certe por tioni: dicam in questione principali quā faciam de hac substitutione facta per verba cōmunia i fra in. vsi. tercio principaliter. Sed quid si testa tor substituit compendiose per hec verba: quā docūq̄ sine liberis decesserit lego talia bōa mea Videt q̄ ista sūt verba directa: ⁊ sic infra tpa pu bertatis trahat ad directā pupillarē. Nā vbū le go trahit ad institutiōez. In ōriū videt tex. in. l. mulier. ℊ. fi. ff ad tre. ⁊ hoc puto vez: licz enim ex lata significatōe verbū lego trahat ad institu tiōem: tñ ꝑm cōem vsuz nō trahit si ē spēs distincta ab actu hereditatis. vt dicta. l. verbis. ¶ Secūda q̄ stio principalis est: qñ ista cōpendiosa substitutio fit per verba mere obliqua: ⁊ isto casu scōm oēs est omni tempore fideicōmissaria ⁊ matrē nō excludit: ⁊ falcidia detrahitur. vt. l. coheredem. ℊ. cum filie. ff de vulga. sub. sunt verba obliq̄: vt restituas. vt di cto. ℊ. cum filie. sunt ⁊ alia vt infra dicam in. vsi. q̄ dam sunt verba. Sed quid si testator dixerit qñcūq̄ filius meus sine liberis decesserit volo q̄ bona mea dentur siue distribuant inter pauperes per meos fi deicōmissarios: an ista substitutio sit fideicōmissa ria infra tempora pubertatis. dicas q̄ nō. Nā i his verbis subintelligit tale verbū qñcunq̄ sine liberis decesserit. s. q̄ tunc fideicommissarij accipiāt ⁊ dent pauperibus. vt. l. alio. in fi. prime glo. ff. de ali. ⁊ ci ba. le. Sed si istud verbuz accipiat subintelligitur si refertur ad vniuersitatem bonorum trahitur ad dire ctam pupillarem. vt in. c. i. de testa. li. vj. ergo. nō. Et Inno. in. c. cum tibi. extra. de testa. Et spec. in ti. de instru. edic. ℊ. nunc vero aliqua. v. item pone q̄ aliquis dicat q̄ quando non est alius heres institu tus isti fideicommissarij habentur loco hereduz. Et hoc casu licet sit in medio pupillari mater excludit Vide. executio. 10. q. a. super. v. potestatem. v. quis dicitur. in prin. ⁊ plenius in. 14. q. a. super. v. habi turus. v. heres ⁊ honoratus. in. vsi. quero dixi q̄. Sed quid si dixit testator: si filius meus decesserit si ne liberis tunc bona mea dentur pauperib⁹: nec di xit per quos. dicas q̄ idem: quia episcopus est exe cutor legitimus qui habet potestatez quā habēt o missarij nominati. vt. l. nulli. ⁊. l. si quis ad deciman dā. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ intentabit actiones illas q̄ cō petunt pauperibus. Quid si testator dixit: volo q̄ bona mea vendantur ⁊ precia eorum dent pauperi bus per meos fideicommissarios: vtrū sit fideicom missaria infra tempora pubertatis. Videt q̄ cū hoc debeat fieri per heredem vel per episcopum q̄ sit fi deicommissaria: quia de manu alterius cepit. Con trarium credo quia illa verba vltimo posita deter minant verbum dentur ⁊ verbum vendantur. vt. l. mulieris ⁊ titio. ff. de condi. ⁊ de. Item quid si testa tor dixit: volo q̄ bona mea vendantur ⁊ preciū di stribuatnr inter pauperes: quorū electio fiat p me os fideicōmissarios: an ista sit substitutio pupillaris infra tempora pubertatis: vt illa verba ad ōia ꝑce dentia referant: an venditio remaneat dispositiōi iu ris cōis sine distributiōe exequētis. Istō vltimū pu to verū: quia qualitas que adijcitur verbo determi nato per relatiuū respicit solum suū antecedēs. vt. l. a filio. in fi. ff. de adi. lega. ⁊ ista erit fideicōmissaria. Idē puto si diceret. ⁊ precium distribuat inter pau peres eligendos per meos fideicōmissarios. quia il la verba meos fideicōmissarios referunt ad partici pium eligendos. i. qui eligentur. Predicta vera nisi ex verbis alijs infra vel s̄ positis apparet testatorē

© Biblioteca Nacional de España

aliud expreſſiſſe. Quid ſi talis diſtributio nō pcipiat de bonis omnib⁹: ſz de certa portione. de hoc dicetur infra in. v̄ſi. vlterius q̄ro q̄d ſi ſubſtitutio. cuz duob⁹. v̄ſi. ſe. ¶ Lercio principaliter q̄ro qñ ſubſtitutio compendioſa eſt facta per verbū cōmune. vt v̄bū ſubſtituo q̄d eſt cōmune: an infra tēpora pubertatis valeat iure directo poſtea ad fideicōmiſſariam trahat: vel ſit omni tpe fideicōmiſſaria. vide q̄ ſcripſi ſ. in. v̄ſi. q̄ro ſcd̄o q̄s. Lu dicas ſiquidē iſta ſubſtitutio eſt fcā cū tpis diſtributiōe: vt quia dixit ſi deceſſerit in pupillari etate: vel poſtea qñcūq;. cē. tūc infra pupillarem etatem erit directa pupillaris: poſtea fideicōmiſſaria. hoc tenet glo. pe. in. l. precibus C. de ipube. ⁊ alijs ſub. circa fi. glo. qñq; fit ſine tēporis diſtributione. ⁊ in hoc ſunt opiniones: quia glo. in dicta. l. precibus. ⁊ in dicta. l. centurio. tenet q̄ ē omni tempore fideicōmiſſaria. Idem azo in ſūma. Idem glo. in. c. raynūcius. ⁊ Jo. an. in glo. antiqua. in. c. ſi pater. de teſta. alia. glo. inſtit. de vulga. ſub. in fi. glo. magne tenet ōriū q̄ tenet cy. in dicta l. precib⁹. ⁊ Jo. an. hodie in dicto. c. i. de teſta. li. vj. Sed tu dicas q̄ debemus primo aduertere ſi ex talibus verbis per teſtatorem appoſitis poſſumus cōiecturare ſi voluerit q̄ infra pubertatis tēpora valeret iure directo: quod cōtingit ſepe. q̄d enim ſi dicit q̄ ſubſtitutus capiat ſua auctoritate: ex hoc videtur dicere iure directo. vt. l. titia. ſ. i. ff. de le. ij. vl quid ſi in precedentibus verbū illud cōmune accepit p directo: certe ⁊ in conſequentibus accipiaz p directo. vt. l. ſi ſeruus pluriuz. ſ. fi. ff. de le. j. vel q̄d ſi teſtator dixerit quandocūq; filius meus deceſſerit volo hereditatem meā totam ⁊ integram ad talē peruenire: quia tunc non poteſt hoc eſſe niſi ex vigore pupillaris expreſſe directe: quia alias detraheret legitima ⁊ trebellianica: ⁊ ideo erit directa. ar. ff. de teſta. mili. l. inteſtatus. in fi. vel quid ſi dicit: oia bona mea volo peruenire ad talem: quia eo ipſo q̄ dicit omnia nihil excipit. vt. l. iulia. in prin. ff. de le. iij Uel dicit peruenias ſine aliqua diminutione. ⁊ tunc excluderet matrē: quia eſt pupillaris tacita ex volūtate probata. vt dicta. l. precibus. in glo. ſup. v̄. omnino: ſecus ſi dicat. peruenire omnia bona mobilia ⁊ immobilia: ⁊ non dicat iura ⁊ actiones: quia tunc videtur inſtitutus in certis rebus: quia actiones nō ſunt mobilia vel immobilia. vt ſpec. ti. de fructi. ⁊ integre. ſ. i. v̄. ſed quero. Quando q̄ aliq̄d iſtoz verborum nō apponit in teſtamento: ſz ſimpliciter loquitur teſtator: ⁊ tunc iſto caſu dico q̄ debemus inſpicere q̄ cū volūtas teſtatoris ē dubia: nec de eius volūtate apparet ſiq̄dē mater ē in medio: ⁊ tūc iterpretabor p matre tāq̄ in ptē benignioꝛē: ⁊ erit omni tpe fideicōmiſſaria. vt notat i dcā glo. ⁊ in dcā. l. p̄cib⁹. q̄d intelligo niſi ſint ſubſtituti filij dicti teſtatoris q̄ ex p̄ſūpta volūtate defūcti matrez excludunt. vt dicta. l. precibus. in vltima glo. C. de impube. ⁊ alijs. ſub. ⁊ per bar. in. l. lutius. ⁊ ibi glo. ff. de vulga. ſub. ⁊ hoc in pagani teſtamento: ſed ſec⁹ in militis teſtamento: qui poteſt ſubſtituere directo omni tempore. vt in predicta. l. precibus. ⁊ hoc verū quando iſta ſubſtitutio fit p verbū cōmune: ſec⁹ ſi fieret p verbū directū. vt in. c. i. ex̄. de teſta. in glo. pua. Si vero nec mater nec aliqua illarū pſonarū cōtra q̄s dixi ſ. e. q. c. ſr̄. v̄. pupillaris. v̄. circa pupillarē. in. v̄. q̄ro q̄d de pupillari tacita. cū trib⁹. v̄ſi. ſe. nō admitti tacitaz pupillarē eſſet in medio. tūc dico q̄ ſi deceſſerit i pupillari etate eēt pupillaris directa: poſtea ad tē fideicōmiſſaria. Quero iuxta predicta dixi q̄ ſi hec ſubſtitutio fiat cū temporis diſtributiōe alſ diſtinctione infra pupillarē etatē cōtinet pupillarem ſubſtitutiōem. Sed quid ſi dixerit ſubſtituo talem filio meo impuberi ſi deceſſerit ſine liberis: vtrum per hoc verbū impuberis videat etatē limitaſſe: ⁊ vlterius hec ſubſtitutio non extendat. Jo. an. q̄ nō. ſed illud verbū impuberis videtur adiectū cauſa demonſtrationis. vt dicto c. ſi pater. de teſta. Lu vero dic ſic ſcōm Inno. Aut illud adiectuz impuberis additur verbo diſpoſitiuo: vt filio meo impuberi talez ſubſtituo ſi deceſſerit ſine liberis. ⁊ tūc verū dicit Jo. ſi vero ponitur ⁊ reſpicit verbū executiuū. vt ſi filiꝰ meus impubes deceſſerit filio meo ſuccedat tal: vel bona mea deueniāt in talē: quia iſtud verbū deueniant ⁊ ſuccedat eſt executiuū licet demonſtratiōis cā ſit adiectū: ⁊ tūc requirit q̄ ſit impubes cum illi ſuccedat. ar. ad hoc in. l. ij. ff. de au. ⁊ ar. lega. ⁊. l. in delictis. ſ. ſi extraneis. ff. de noxa. Fallit ſi ponat aliquod verbum ppter q̄d apparet teſtatorem aliud ſenſiſſe: vtputa ſine liberis: quia tunc pater videtur voluiſſe extendi ſubſtitutiōem poſt tempora pubertatis. Quero vtrum ſubſtitutio compendioſa facta p verbum commune contineat vulgarem ſubſtitutionem. ſ. ſi inſtitutus non erit heres. So. aut iſta compendioſa continet pupillarem q̄ qñ ſit apparet ex predictis ⁊ continetur vulgaris. vt. l. iā hoc iure. in prin. ff. de vulga. ſub. aut non continet pupillarem: vtputa quia facta filio maiori vel emancipato vel extraneo vel alias vt apparet ex predictis: ⁊ tunc ſi iſta cōpendioſa eſſet facta per verbum mere obliquuz non continetur vulgaris: immo iſta obliqua ſubſtitutio euaneſceret inſtituto non adeunte. vt. l. ille a quo. ſ. ſi teſtamento. ff. ad trebell. Sed ſi eſt facta per verbum commune tunc continet vulgarem. vt cy. in dicta. l. precibus. ¶ Ulterius q̄ro quid ſi ſubſtitutio compendioſa fiat in re certa per verbū commune: vtputa ſi filius meꝰ deceſſerit ſine liberis: ſubſtituo ei titium in tali fundo: vel talis fundus perueniat ad talem. Dico q̄ verbū cauſe adiectum certe rei vel q̄titati nunq̄ trahitur ad ſubſtitutionem directam. vt. l. cogi. ſ. gene-

© Biblioteca Nacional de España

ſaliter. ad trebell. Et hoc nō. ad. q. ſi teſtator inſtituit filiam in certa ꝑtitate: ⁊ dixit ſi deceſſerit ſine liberis: vel poſtea quādocūq; volo q; dcā ꝑtitas veniat in talem: quia tunc nō continet pupillarem: quia eſt facta per verbum commune. Idem ſi dicerem q; iſtud verbum eſt directuz: qz non eſt ciuile directum ideo non trahitur ad inſtitutionem: vt ſupra dixi in. v̄ſi. quid ſi teſtator ¶ Quero vlteri⁹: quid ſi hec ſubſtitutio p verbū cōmune fiat in certa portione ſub noīe quote: an trahat ad directam. reſpōdeo ſiquidem totam hereditatem diuiſit in quotas per plures ꝑſonas: tunc eſt perinde ac ſi vnū tantū in totuz ſubſtituiſſet: nā aſſignatio portionū licet nō apponatur heres eſto vim habet inſtitutionis. vt l. i. ſ. diuus aūt pius. ff. de here. inſti. ſi autez tā tū alteri portionē aſſignaſſet: ⁊ in alijs ſubſtitutionem feciſſet tunc ad inſtitutionem non trahitur. per. l. cū autem. ff. de le. ij. quia verbum commune tunc trahitur ad inſtitutionem quādo nullus eſt heres vniuerſalis in teſtamento. vt. l. his verbis. in prin. ff. de here. inſti. ſed hic eſt alius heres. ſ. primus inſtitutus: ⁊ heres eius p⁹ morte ſuā: ergo. ꝛc. hunc autem inſtitutum videt teſtator voluiſſe eſſe heredem ſuū per illud verbū cōe ideo quia totum ſibi nō aſſignauit. ¶ Quero quid ſi teſtator dixit: ſi filius meus deceſſerit ſine liberis: vel eorum filij ſine filijs bona mea deueniant in talem: an hec ſubſtitutio valeat in filijs filiorum. dicas aut fideicommiſſū relinquitur ab ipſo ꝓpꝛio inſtituto: licet ſub duplici conditione alternatiua: vtputa ſi deceſſerit ſine filijs vel eorum filij ſine filijs: ⁊ tunc valet quia grauatur qui honorat licet in perſona heredis iſtius primi filij exiſtat conditio iſta. vt. l. coheredi. ſ. cum filie. ff. de vulga. ſub. Si vero relinquitur nominatim ab ipſis filijs filiorum: tunc non valeret relictum. per dictam. l. ⁊ ſi ſic. ſ. i. ff de le. iij. ¶ Quarto principaliter quero ſupra expediui quando eſt appoſitum verbū commune vel mere obliquū vel directum. Sed quid ſi apponūtur duo ex his verbis. Dico quādo appoſuit illa in perſona vnius: quia dixit ſi filius meus deceſſerit ſine liberis talem ſubſtituo ſibi: et eum ſibi heredem facio: vel bona mea ad talem perueniāt ⁊ in eis heredē inſtituo ⁊ ſimilia. Iſto caſu perinde iudicabo ac ſi tota inſtitutio eēt facta per verba mere directa: quia iſtud verbū cōmune ⁊ obliquū declarat ratione adiuncti. ar. l. ſi ſeruus pluriū. in fi. ff. de le. j. vel melius verbū directum ſtabit in ſua ſignificatione verbū commune trahet ad fideicommiſſū vt ſic aliq̄d operatur adiectio dictorū verboz: ⁊ tunc erit in electione ſubſtituti: vel capere ex directa vel fideicōmiſſaria. vt. l. ſi q̄s teſtō. de manu teſta. Idē ſi teſtator dixit p⁹ ſcām ſubſtitutiōem vulgari iter et pupillariter valere ꝑ fideicōmiſſū: qz tūc eēt electio ſubſtituti vt dcm̄ ē. Idē ſi dicit teſtator: ſi filiꝰ meus deceſſerit ſine liberis titium ei inſtituo ⁊ ſubſtituo. Nā cū verbū inſtituo ſit directū valebit vtroq; iure. ad hoc facit. l. pe. ff. de ven. inſpici. Idē ſi putarē ſi teſtator vtat duplici verbo. vt dicēdo per verbuz cōmune ⁊ aliud obliquū. vt dicendo ſic: ſi filius meus deceſſerit ſine liberis volo bona mea venire ad titiū iure fideicōmiſſū obliquuz: qz debet intelligi vt ſit vtrūq; ⁊ ſic fit electio ſubſtituti. vt ꝓbat tex. in l. recuſare. ſ. titius. ff. ad trebell. ¶ Quero iuxta ꝓdicta q̄d ſi verbū directū i ſubſtitutiōe appoſitū ꝑt ſe habere p modū ſubſtitutiōis ⁊ p modū demōſtratiōis q̄d aſſumem⁹. vbi gra vt cū dixit teſtator: ſi talis filius me⁹ deceſſerit ſine filijs: tunc ei ſubſtituo titiū. j. ſcriptum meū heredem quē poſtea. j. heredē ſcripſit. nā verba meū heredē pñt intelligi eodem et vtroq; mō quo ſupra dixi. ſ. vt ponāt ꝑ modū diſpoſitionis. Item ⁊ p modū demōſtratiōis q̄d in dubio dico q; oz intelligi demōſtratiue. vt. l. ſi. ſ. titi⁹ De liber. le. ¶ Quero vlteri⁹ q̄d ſi in ꝑſonis diuerſoꝝ apponāt iſta verba diuerſa. ad hoc ſuppōatis vnā regulā. ꝑmo q; verbū cōe adiectū certe portiōi nō trahat ad inſtitutiōem vbi eēt als ali⁹ filiꝰ heres in teſtō: als ſec⁹. vt nō. in. l. his verbis. in prin. ff. de here. inſti. ⁊ in auten. de here. ⁊ fal. ſ. ſi vero nulla. i glo. fi. v̄. relicto hoc ꝑmiſſo. qñq; teſtator vnū ſubſtituit ꝑ verba directa ⁊ ciuilia ſimplr: ⁊ aliū ꝑ v̄ba cōia in certa portiōe: tūc ſubſtitut⁹ ſimplr erit ſubſtitut⁹ directo: ſubſtitut⁹ ꝑ verba cōia erit honeratus ꝑ fideicōmiſſū ꝑ rōem ꝓdcām: qz nō ꝑt trahi ad inſtitutiōem qñ ali⁹ ē vltio iſtitut⁹ vniuerſaliter. qñ q; teſtator vnū ſubſtituit directo in certa portione: alium per verbū cōmune in reſidua portione: ⁊ tūc fateor qz trahi ꝑt ad directa illa fcā per verba cōia: qz in ea portione in qua adijcit null⁹ alius heres reperitur inſtitut⁹. ergo. ꝛc. per ea q̄ dixi. qñq; teſtator vnū inſtituit in certa portiōe ꝑ v̄ba directa ⁊ ciuilia q̄tū ē in ꝓpoſito modicū differūt a verbis cōibus: ⁊ alium ſubſtituit per verba mere obliqua in alia portione: ⁊ tunc ſubſtitutus directo capiet iure directo totum. vt. l. coheredi. ſ. fi. ff. de vulga. ſub. alius erit fideicommiſſarius in portiōe ⁊ relicta. qñ q; vnum ſubſtituit in certa portione per verbū cōmune: alium per verbum mere obliquū. ⁊ tunc puto q; tota iſta ſubſtitutio debeat cenſeri fideicōmiſſaria: quia gloſatores noſtri ⁊ omnes qui dicunt q; verbum commune trahat ad directum. eſt verū qñ adijcitur vniuerſitati bonorum ⁊ alius nō eſt heres inſtitutus. vt dicta. l. his verbis. ⁊ hic autē nō adijcitur omnibus bonis. i. totalitati ſicut ergo illa alia portio eſt relicta per fideicommiſſuz expreſſe. ita iſtud verbum dubium ⁊ obſcurum interpretabit fideicōmiſſum. vt dicta. l. ſi ſeruus pluriū. ſ. fi. Et qz conſtat teſtatorem voluiſſe vt primus heres remaneret: eo q; poſt mortē ſuam relinquit fideicōmiſſa-

© Biblioteca Nacional de España

riũ: nec relinquit ab isto qui erat substitutus in certa portione per verbũ cõmune. quandoq; testator apponit in personis diuersorum verba cõmunia qz substituit in certis portionibus diuidendo hereditatem inter eos: ⁊ tunc sine dubio trahitur ad institutionem: quia diuisio hereditatis per partes licet nõ adijciatur heres esto ad institutiõem trahitur. vt.l. i.§.diuus.ff.de here.insti. Quero quid si testator i institutione relinquit quedam legata singularia: de mũ dixit. Residuum vero bonorum meorum volo ad talem peruenire. Respondeo q̃ propter illa legata substitutio vniuersaliter facta per verbum residuũ nõ.non alteratur: sed remanet in suis viribꝫ ac si esset simplicitur substitutus.ar.pro hoc in.l.ij.C. de here.insti. ¶ Quinto ⁊ vltimo principaliter est videndum quia supra dixi: quia quedã sunt verba obliqua: quedam directa: ⁊ quedam communia: videre habemus de bis: ⁊ de quibusdam alijs de quorum natura dubitatur. De quibus vide etiam per bal. i l.vt interdum.C.de sacrosanc.ec. Et primo videamus regulas: ⁊ dico q̃ verbum directum est illud qõ de sui natura hoc importat: vt ille cui relinquit accipiat de sua manu ne ibi alterius factum exigitur. vt probatur in.l.eam quam.in glo.super.v̄.directe C.de fideicõmis.⁊ in.l.omne verbum.C.cõia.de le. Et hoc est quod dico q̃ verbum heres esto est verbum directum.vt dicit glo.in.l.precibus.C. de impube.⁊ alijs sub.⁊ in.l.j.ff.de vulga.sub. ⁊ per totum titulum.quia ipse testator facit nõ disponit vt alius faciat in tantum q̃ si testator disponeret vt alius faciat: vt volo q̃ talem coheredẽ recipias: tũc esset fideicommissaria. vt.l. pater filium. §. finali. ff.de le.iij. Idem si dicat.rogo vt titium heredem facias.vt.l.ex facto.in princi.ff.ad trebell. Ceruntamen ista verba directa quedam sunt verba directa et ciuilia: quedam non ciuilia: sed directa ⁊ communia iure gentium. vt supra dixi. et hoc de directo. Quedam sunt verba obliqua. et ista sunt illa que sonant vt quis accipiat de manu alterius: et sic factum alterius q̃ testatoris requiritur vt probatur in verbo restituatur. vt.l.coheredi.§. cum filie. ff. de vulga.substit.et quasi per totum. ti. ad trebell. Idem in verbo reddatur.vt.l.cum quidam. ff.de le. ij. Quedam sunt verba communia: vt ea que possunt habere vtramq; significationem. vel q̃ quis de manu sua accipiat vel de manu alterius. vt ponit exemplum glo. in dicta.l. centurio. Sed quare verbum substituo quod est verbum commune: vt supra in.v̄si. Tercio principaliter dixi non est ita directum sicut instituo: quia est verbum magis generale: quia quocunq; modo quis in loco alterius ponatur dicitur substitutus: adeo q̃ etiam in legato singulari caderent ista verba.vt.l.titius.cum duabus sequen.ff.de here.instit. Sed nõ est ita in verbo instituo. non est enim generale. ¶ Modo premissis bis regulis dubitatur de quibusdam alijs. et primo de verbo perueniat: an sit directum vel commune vel obliquum. q̃ sit directum videtur tenere Inno.in.c. Raynuncius. extra. de testa.in glo.super.ver.peruenire: alias deuenire. ergo credo q̃ sit verbum commune. hoc appareret quia in obliquo et directo reperitur esse cõmune: et sic apparet ex regula precedenti.quia si ue de manu alterius habeat siue de manu mea: directo dicit q̃uire directo. ¶ Scõo dubitat de verbo pertineat: et videtur obliquum. vt.l.fideiussor. §. filio.ff. de le.iij.et.l. i. C.de pac. in empti. et venditi. vbi exponitur pertineat. i. restituat. Sed tu dicas q̃ est verbum commune. vt.l.verbum pertinere.ff. de verbo. significat. ¶ Tercio dubitatur de verbo habeat. Dicas q̃ est verbum commune. pro hoc facit regula precedens: quia siue a me siue ab alio habeam habere dicor. ¶ Quarto dubitatur de verbo remanet. Certe idem est qõ commune. quasi dicat sibi habeat vel retineat. vt. l. si cum ante nuptias. C.de dona.ante nup. Idem in verbo redeat. puto licet alibi videatur pro directo. vt.l.si duobꝫ.ff.de testa.mili. ¶ Quinto dubitat de verbo succedat. Et dico q̃ est verbum commune. vt l.non tantum.in prin.ff.de fideicom.liber. pro hoc videtur casus in.c.raynuncius.extra. de testa. ¶ Sexto dubitatur de verbo reuertatur. Credo q̃ sit idem quod supra dixi in verbo pertineat. pro hoc est glo.in.l.i.ff.de dona.i fi. magne glo. ¶ Septio dubitat de verbo deuoluat. Dico q̃ est cõmune. vt in.l.ij.⁊ quod ibi nota.per bar.ff.de ali.⁊ ciba.le. ¶ Octauo dubitatur de verbo accrescat. dixit enim si sine liberis decesserit tali accrescat. Dico q̃ est verbũ directum. vt. C.qñ nõ pe.par in rubro ⁊ in nigro.⁊ in.§.bis ita.de cadu.tollen.⁊ ẽ verbũ aptũ ad comprehendũ bona impuberis.vt.l.qui pr̃. in prin.ff. de acqui.here.nõ enim adaptat vt de manu alterius capiat quis ideo nõ est obliquũ. ¶ Nono q̃rit de verbo moriat. dicũt tex.⁊ glo.i.c. si pr̃. ex̄.de testa.li.vj.q̃ ẽ v̄bũ directũ: q̃si dicat: moriẽte tali ad talẽ pũeiat.puto tñ q̃ hoc verbum ⁊ p̃cedẽs ⁊ cetera silia nisi illa duo. s. heres esto ⁊ istituo nõ sũt ciuilia sz magis cõia iure gentiũ vt s. dixi. ¶ Ultio habem⁹ videre q̃liter hec substitutio finiatur: vt cum dixerim supra scilicet q̃ hec substitutio quandoq; continet vulgarẽ qñ q̃ pupillarem quandoq; fideicommissariã.tunc apparet responsio: quia quando continet vulgarem finitur eo modo quo vulgaris: quãdo cõtinet pupillarẽ finitur eo modo quo pupillaris quando continet fideicõmissariã finitur eo modo quo finitur fideicõmissaria. vt in toto ti. ff. ad trebell.⁊ bar.in materia.l.sceuole. eodem titulo. De predictis per bar. in dicta. l.centurio. ff.de vulga.substi.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Breuiloqua. Substitutio breuiloq̃ facta per/ sonis disparibus continet tantum vulgarem sed personis paribus continet etiam pupillarem et matrez excludit. casus est bar. in.l.lutius. ff.de vulga.sub. ¶ Circa hanc substitutionem principaliter quero. primo q̃ re vocat reciproca vel breuiloqua Secũdo principaliter q̃ro quib⁹ v̊bis fiat. Tercio pricipaliter quis sit eius effect⁹. Uenio ad p̊mũ dico ꝙ vocatur recipzoca quasi repetita. de vno enim in alium repetit. Dicitur autem breuiloqua quia breuibus verbis fit. vt glo.in dicta l.luttus. ¶ Secundo principaliter quero quib⁹ verbis fiat hec substitutio. Respõdeo fit p verba: vos inuicem substituo. vt dicta.l.lutius. Itẽ fit bis verbis: vterꝙ eorum viuet. vt.l. lutius ⁊ seyus. ff. de here. insti. cum.l.se. Item fit per hec verba: vos inuicẽ substituo: ⁊ heredes mihi sũpto. vt ꝓbat in.l.cum in testamento. ff.e. Item fit per verbũ: deueniat seu perueniat vt vos heredes meos instituo: ⁊ si ꝗs vestroz decesserit vobis bona mea ad alium deuenire. vt dicit guy. liczray. dicat hanc esse fideicommissariã. ego idez dico q̊ guy. vt per omnia sit idem in verbo puenire q̊ in verbo substituo. vtrũqꝫ enim est verbum cõmune. vt dixi supza. e. q. g. super. v̊. compendiosa. in. v̊si. tercio principaliter. ⁊ in. v̊si. sz quare verbũ. cum. v̊si. se. ⁊ hec regula est prima illa dicit breuiloqua siue recipzoca substitutio quando vna conceptione verborum plures hinc inde substituũt: vt ex precedentibus apparet. ¶ Tercio principaliter quero de effectu substitutiõis breuiloque. Circa hoc quero p̊mo quot substitutiones contineat. Dico scõm guy. ꝙ cõtinet duas vulgares tantũ: vt quando fit de duabus personis imparib⁹ quarũ vni nõ põt substitui pupillariter. vt dicta. l. luti⁹. ff. de vulga. sub. Quãdoqꝫ ista substitutio cõtinet duas pupillares tm̃: vt qñ fieret duob⁹ impuberib⁹ sed exheredatis. ar. instit. de pupil. sub. §. nõ solũ. Quandoqꝫ cõtinet duas fideicõmissarias tm̃: vt qñ fieret in codicillis. vt. l. sceuola. ff. ad trebell. Quandoqꝫ continet quattuor duas vulgares et duas pupillares: vt quando fieret duobus ipuberibus institutis ⁊ in potestate constitutis. vt dicta. l. lutius. in. ij. R. Qñqꝫ cõtinet sex: vt si dico: filios meos impuberes instituo ⁊ eos inuicẽ

b ¶ Breuiloqua⁹ fit sic: talem ⁊ talem filios meos instituo ⁊ inuicem substituo: ⁊ tunc si ambo sunt impuberes continet duas pupillares ⁊ duas vulgares substitutiones ita/ ꝙ aliquo eorum nõ adeunte admittitur alius p vulgarem: ⁊ adeũte si infra pupillarem etatẽ decedente admittitur supstes per pupillarez substitutiõem. e. ti. l. xiij.

substituo: ⁊ si decesserint in pupillari etate vel postea qñcũqꝫ. nam hic contineat duas vulgares si nõ adeatur hereditas: ⁊ duas pupillares si decesserint i pupillari etate: ⁊ duas fideicõmissarias si decesserint postea. Item potest esse ꝙ continet octo: vt si quis haberet duos filios impuberes mente captos ⁊ eos institueret ⁊ substitueret per hec verba si decesserint in pupillari etate vel postea in demẽtia vel als quãdocũqꝫ inuicem substituo. nam tunc contineret duas vulgares: duas pupillares: duas exemplarias: duas breuiloqs: duas fideicõmissarias: ⁊ sic octo fateor. etiam ꝙ si dictis duobus filijs demẽtibus substituisset simpliciter per hec verba: eos inuicẽ substituo cõtineret sex directe: due vulgares: due pupillares: ⁊ due exemplares. ⁊ hec sunt vera qñ hec substitutio breuiloq̃ fieret duobus tantum: sed si fieret pluribus puta tribus vel quattuor vel octo pupillis: tũc numer⁹ substitutionũ ascẽderet multũ. posset enim continere octo vulgares: octo pupillares ⁊ sic de similibus. ⁊ si plures filij essent numerus multiplicaretur plus: ⁊ hoc patet ad sensum. Nam quãdo hec substitutio fit duobus: dixi ꝙ continet duas quattuor vel sex. sed an potest substitutiones in impari numero continere: vel tres: vel quinqꝫ: vel septem. nõ video ꝙ posset esse nisi ex probata volũtate: vt puta si inuicẽ substituit duos filios quorũ vn⁹ erat pubes ⁊ pbet volũtas ꝙ voluerit vni vulgari substituere. vt. l. in testamẽto. in fi. C. de testamili. Sed quero vtrũ hec substitutio cõtineat substitutiões expssas vel tacitas. glo. in dca. l. luti⁹. ff. de vulga. sub. ⁊ instit. e. ti. tenẽt ꝙ otinet expressas Q̊ apparet q̃ matrẽ excludit que per tacitã nõ excludit alibi. glo. in. l. precib⁹. C. de ipu. ⁊ alijs sub. tenet ꝙ sint tacite. Lu dic ꝙ ista substitutio cõtinet substitutiões expressas generaliter: nõ aũt expressas specialiter. Quero pone ꝙ testator habebat tres filios: vnum puberem alios impuberes: ⁊ eos inuicẽ substituit. certum est ꝙ vulgaris continetur in personis omniuz. Sed dubitatur an inter filios impuberes contineatur pupillaris. Dicas ꝙ non: propter immixtionem maioris nisi illi pupilli ponerent in substitutione coniunctim: ⁊ ille maior disiunct⁹. pone habeo tres filios impuberes: vnus habet v̊num annum alius habet duodecim: eos inuicẽ substituo: ille qui habet duodecim annos efficitur pubes cito: ⁊ sic in eius persona spirat pupillaris substitutio: vtrum spirabit in personam alic⁹ alterius

© Biblioteca Nacional de España

qui remanſit impubes. Dicas q̄ non. Quero vlteri
us: duos filios impuberes iſtituo: ⁊ eos inuicē ſub
ſtituo: demū vnū ex his emācipo: ita q̄ pupillaris
ſubſtitutio finiat: an finiat in alterius perſona retēti
in poteſtate. dicas q̄ ſic ſi iſta emancipatio fuit fcā
de volūtate te/
ſtatoris ppie.
ſz ſi ex aliq̄ cau
ſa fuiſſet coact⁹
emācipare hoc
ñ crederē. Que
ro q̄d eniz ſi ab
initio fuit fcā i/
eq̄litas: ſz ſuper
uenit poſtea eq̄
litas. vt põe: in

i ¶ Fidei cõmiſſaria[a] fit ſic
tale heredem inſtituo et
rogo vel mãdo: aut vo/
lo q̄ poſt tantū tẽp⁹ re/
ſtituat hereditatez[b] titio
tunc inſtitutus reſtituẽs
poteſt ſibi quartã trebel
lianicã[c] retinere. ſz ſi adi
re recuſet: vel reſtituere
cogitur per iudicẽ ad in/
ſtãtiam ſubſtituti hoc fa
cere. e. ti. l. fi.

ſtituit duos impuberes vnū in poteſtate aliū eman
cipatū: ⁊ eos iuicē ſubſtituit: poſtea emācipatū ad/
optauit: nūq̄d pupillaris ſubſtitutio tenebit. dicas
q̄ nō: quia diſpoſitio ab initio inutilis non confir/
mat̄ ex poſt facto. vt. l. pe. ff. de re iud. Sed pone q̄
habeo duos filios impuberes: vnū inſtituo: aliū ex
heredo: ⁊ inuicē ſubſtituo eos. Certū ẽ q̄ continet̄
pupillaris que poteſt fieri in perſona vtriuſq̄. Sed
an contineat̄ vulgaris in perſona inſtituti. q̄dã di
cunt q̄ non propter inequalitatem: cū vulgaris nō
poteſt fieri exheredato. Mihi videtur q̄ ſola vulga
ris contineatur. Pone q̄ habeo binos filios: vnum
impuberē ⁊ alium puberē ⁊ furioſum eos inſtituo ⁊
inuicem ſubſtituo. Certum eſt q̄ in perſona vtriuſ
q̄ cõtinet̄ vulgaris. ſed an contineatur in perſona
vnius pupillaris: vt in perſona alterius exẽplaris.
dicas q̄ nõ. Sed iuxta hoc quero: quid ſi erant duo
filij furioſi: ⁊ teſtator inſtituit eos ⁊ inuicem ſubſti
tuit: vtrum cõtineatur vulgaris ⁊ exemplaris. dicas
q̄ ſic ad exemplum pupillaris. Quero vtrum ineq̄li
tas rerum impediat ſubſtitutiõem pupillarem con/
tentam in breuiloqua. Certe non. per. l. ſi plures. et
l. ſe. ff. de vulga. ſub. nam inequalitas temporis nõ
impedit hanc ſubſtitutionem contineri: ergo nec in
equalitas rerum. ar. l. miles. ſ. q̄ diximus. de teſta.
mili. Sed iuxta hoc quero: predicta ſunt vera quan
do eſt inequalitas rerum hoc eſt portionum q̄ pl⁹
quantitatis habet vnus q̄ alius. Sed pone: plures
filie ſunt inſtitute ex certis rebus vel quantitatib⁹:
demū filij maſculi ſũt vniuerſaliter inſtituti: poſtea
dixi filios meos inuicem ſubſtituo: vtrum filie pre/
dicte videantur inſimul maſculis ſubſtitute. Reſpõ
deo non: ſed habentur loco legatariorum. Pone q̄
inſtituo duos impuberes: ⁊ dico ſi quis eorum non
erit heres eos inuicem ſubſtituo: vtrum in iſta bre/
uiloqua contineatur pupillaris. Dicas q̄ nõ. Que/
ro vtrum ſubſtitutio breuiloqua facta per hec ver
ba: vos inuicem ſubſtituo contineat fidei commiſ/
ſariã. Dicas q̄ non: quia cuicunq̄ fit hec ſubſtitu/
tio ab initio valet iure vulgaris directe: ergo ex hoc
facto non obliquatur. Quero: quidam habens
duos filios ex prima vxore duos ex ſecunda: eos
inſtituit ⁊ inuicem ſubſtituit: vnus repudiauit:
vtrum ille ſolus admittatur qui eſt vtriq̄ cõiun
ctus. reſpondeo q̄ ſic: quia legis coniunctio eq̄
paratur con
iunctiõi ho
minis. ar. l.
teſtamento.
ff. de here. in
ſti. Sed tu di
cas contrari
um. Quero
ponamus q̄
duo ſunt in/
ſtituti ⁊ in/
uicem ſubſtituti: an poſſunt obmittere iure in/
ſtitutionis ⁊ accipere iuri accreſcẽdi. glo. ⁊ bar.
tangit in. l. nec is. ſ. heres. de acq̄. here. De poi/
ctis per barto. in dicta. l. lutius. ff. de vulga.
ſubſtitu.

a ¶ Fidei cõmiſſaria. Quicquid ſtatuitur in lega/
to ſtatuit̄ in fidei cõmiſſo: immo omne legatum
ẽ fidei cõmiſſũ ⁊ econuerſo. vt inſti. de lega. ſ. i.
hoc de fideicõmiſſis ſingularibus. Nam fideicõ/
miſſũ vniuerſitatis quandam habet ſpecialẽ na
turaz. vt declarat azo. in ſumma. C. ad trebell. Et
poteſt fideicõmiſſum diuidi: quia aliud eſt taci/
tũ: aliud expreſſum. de expreſſo non eſt dubiuz.
tacitum eſt vt ſi dicat teſtator: ſciãt heredes mei
me donaſſe: tacituz enim interpretatur fidei cõ/
miſſum licet non ſit donatum. vt. ff. de dona. l.
ex hac. Idemq̄ et ſi pater filio et filia inſtitutis
heredib⁹ adiecerit tibi mando filia non teſtari:
preſumitur enim rogaſſe filiam vt hereditatẽ fra
tri reſtituat. vt. ff. ad trebell. l. qui filium. Item
fideicommiſſum tacitum eſt: ⁊ ſi quis ita dicat
predia que ad te peruenerunt pro tua diligentia
dirigas ⁊ curam eorum agas vt poſſint ad filios
tuos peruenire: licet non ſatis exprimit fidei cõ/
miſſum: ſed magis conſilium q̄ neceſſitatem re/
linquendi: tamen ea predia in nepotibus poſt
mortez patris eorum vim fidei cõmiſſi videntur
obtinere. vt. ff. de le. iij. l. fidei commiſſa. ſ. hec
verba. De predictis per azo. in ſumma. C. de fi/
dei cõmiſ. ¶ Et de predicta fidei cõmiſſaria ſub/
ſtitutione quatinus incidenter occurrit in mate
ria compendioſe ſubſtitutionis. vide ſupra. e. q.
g. ſuper. v. compendioſa.

b ¶ Hereditatem. Vide. conditio. 3. queſtione. 2.
ſuper. v. prefertur. v. ſi iſta conditio. ⁊. v. ſi te/
ſtator. ¶ Quis poſſit a teſtatore rogari heredi/
tatem adire et reſtituere. et qualiter poſſit ro/
gari. notat azo. in ſumma. C. de ſenatus conſul.
trebellia.

c ¶ Trebellianicam. Querit glo. in. l. q̄q̄. C.

© Biblioteca Nacional de España

al.l.falci.nũ q̃ liberi de restituendo rogati detrahãt duas q̃rtas.ꝛ arguit pro ꝛ cõtra. ꝛ finaliꝫ determinat q̃ si sũt sub cõditiõe rogati detrabant eas successiue. primo legitimã stati Secũdo trebellianicam cũ conditio fideicommissi extiterit p legitimã ita q̃ habebit filius quattuor vncias pro toto asse per trebellianicaz habebit duas de toto besse: ꝛ etiam trebellianica intelligitur eẽ lucratiua: sz legitima intelligitur eẽ es alienũ. Sed veritas ẽ de iure ciuili q̃ filius q̃ habet legitimã assignataz a testatore: vl a lege nõ est grauatus vltra dodan ẽ: ꝛ ideo nõ detrahit falcidiã vel trebellianicaz. vel dic vt dicit bal. C. de trebelli. l. iubemus. De predictis vide p eaz i dicta. l. q̃q̃. et

a ¶ Tercio q̃ro. q̃s p̃t substituere. de exẽplari vide supra prima. q. a. f. Pupillariter aũt p̃t substituere parẽs impuberi i eius patria ptãte[b] substituto. e. ti. l. v. Etiã si filius sit adoptiuus. vt s̃ prĩa. q. e.

¶ De cõpẽdiosa substitutiõe vide s̃ prima. q. g.

¶ De breuiloqua substitutione. vide supra prima. q. h.

¶ De fidei p̃missaria substitutiõe. vide supra prima. q. i.

¶ De vulgari substitutione. vide s̃. prĩa. q. b.

a ¶ Quarto q̃ro. quis est substitutionis effectus. de vulgari vide supra. 2. q b. Circa q̃d adde q̃ tribus ex disparibus ptibus institutis ꝛ si vn⁹ eorum nõ sit heres in eius portionẽ substitutis existẽte cõditione pro ea parte admittit̃ q̃libet ad substitutionẽ pro qua fuit institutus. e. ti. l. iij.

b ¶ De effectu pupillaris substitutiõis. vide supra 2. q. c. Et adde q̃ p eaz succedit̃ pupillo i oĩb⁹ bonis eius vndecũq; q̃sitis sicut si ipemet heredẽ instituissz: nisi substitutus sit incapax bonoꝝ aliũ / de veniẽtiũ. e. ti. l. vij. vl nisi vt habet̃. s̃. 2. q. e.

c ¶ Itẽ nõ p̃t substitutus pupillariter pupillo patris hereditatẽ nõ repudiãte bona pupilli agnoscere ꝛ paterna repudiare[d] vl ecõtra: nisi ꝛ sit eius cohæres ei tercio dato cohere de p patrẽ ꝛ tã pupillus q̃ substitutus hereditatẽ paternã obmittat: tunc enim coheres paternã ꝛ substitutus pupillarez habebit. e. ti. l. viij.

¶ De exẽplari substituti one. vide supra. 2. q. f.

¶ De cõpẽdiosa substitutiõe. vide supra. 2. q. g.

¶ De breuiloq̃ substitutiõe. vide supra. 2. q. h.

¶ De fidei commissaria substitutõe. vide s̃. 2. q. i

¶ Itẽ ẽ alius effectus substitutiõis: q̃ q̃n institutus est incapax defert̃ hereditas substituto. hereditas. 4. q. b.

a ¶ Quito q̃ro. q̃liter expirat substitutõ vulgaris. expirat adita p istitutũ hereditate. e. ti. l. iiij.

b ¶ Pupillaris autez substitutio expirat̃ p maximã: mediã: vel minimã capitis diminutõem pupilli. Idẽ si i vita substituẽtis efficit̃ sui iuris pupillus. aut iusta ratione ab hereditate pris se abstinet heres. sz si iniusta cogitur cognoscere eã: ꝛ ab abstinẽtia i integꝝ restituit̃ substitutio reintegrat̃ q̃ p abstensiõem expirauerat. Idẽ expi

vide glo. in dcã l. raynũci⁹. ex. de testa. Et an trebelliãica cesset in relictis ad pias causas. vide. trebellianũ. i. q. a. v. quero an trebellianica in prin. Et. falci dia. 2. q. c. sup. v. pias.

a ¶ Quis potest vtrũ monach⁹ qui testat̃ inter liberos põt eos substituere. vide q̃ scripsi. testamentũ. 3. q. d. super. v. residuum. v. si mõachus facit. in. v si. vtrum monachus.

b ¶ patria. ꝺ hoc vide q̃ scripsi s̃ 2. q. c. fr̃. v. pupillaris. v. circa pupillarẽ. in. v si. tercio dixi. cũ duobus. vsi. se. ꝛ. v. quinto dixi.

c ¶ Omnib⁹. Vide supra. e. 2. q c. super. v. pupillaris. v. circa pupillarem. in. vsi. quero ergo vtrum.

d ¶ Repudiare. Vide que scripsi. repudiatio. i. q. a. v. si filius.

e ¶ Expirat. Vide supra. e. 2. q c. super. v. pupillaris. v. circa pupillarem. in. vsi. quero q̃liter finiatur.

© Biblioteca Nacional de España

¶Subiectio Subditi nō possūt ligā vel cōfederationē vel contractū aliquē facere in preiudiciū superioris q̄ est eorum nō tantū creditor seo domin⁹. vide. pdito. 3. q. a. super. v. regem. v. cōfraternitates. seo in ppriū ipsoz piudiciū bene possūt hoc facere. Nec contra domin⁹ nō potest paciſci i preiudiciū subditorū vel eos alienare in durioꝛem dñm. vt de hoc est glo. de fideicō. liber. l. i nitus. De q̄b⁹ per bal. debitorū pactionib⁹. C. de pactis, in prin. Et an pōt dñs subditos aliēare. vide. rex. 2. q. e. que ibi scripsi super. v. donare. ¶ Seo nūq̄d ciuitas vl castrū possit recognoscere aliquē in superiorem q̄ nō ē. dic q̄ ſi de iure vel cōmodo principalis ⁊ veri dñi aliq̄d minuitur talis recognitio non valet: cum etiam progatio simplicis iurisdictionis nō teneat in preiudiciuz superioris. si aūt vasall⁹ pt omnibus integraliter satisfacere tūc vz quo ad psonalē obligatiōez nō quo ad realē seu vasallicā. q⁊ quaten⁹ vni⁹ est alterius eē nō pōt nec ēt quo ad possessiōem. de his in spec. ti. de feu. ſ. quo niaz. v. ſj. queriť. de quibus per bal. in. l. manumissionis. in fi. C. de operi. liber. vide. rectoꝛ. v. i. Et idē iuris ē si dñs castrū in feudū male tractet burgēses castri: q⁊ dñs poterit eū mouere q̄ eos tractet modo debito ⁊ cōsueto: alſ curia dñi pt sibi auferre castrū. ⁊ est rō q⁊ male vtit̄ substātia dominij. bal. coll⁹ x. feu. c. frederic⁹. ſ. publici latrones. de pa. te. ⁊ ei⁹ viola. ¶ Vide de subiectiōe vasallorū. vasallus. ⁊ que ibi scripsi quasi per totum. ¶ Et an pūt subiecti se in vniuersitatem erigere sine dñi volūtate. aut sigillum vel archam cōem: aut aliq̄d cōmune habere. b. in. c. dilecta. de excessi. prela.

rat si testamentuz patris postumi agnatiōe: vl̄ al̄ infirmat̄. Itē expirat si pupillus ad etatē quatuoꝛdeciz: aut puella duodecim annoꝛ peruenerit. e. ti. l. x.

¶De exēplari substitutione. vide supra. 2. q. f.

¶De ꝓpēdiosa substitutione. vide supra. 2. q. g

¶Vide. aditio. 3. q. a.

¶Subtilitas. vide. bellū. 1. q. b. dolus. 7. q. per totum.

¶Subiectio. vide. cens⁹ 2. questione.

¶Subdiacon⁹. vide. sacrilegiū. 5. q. clericus. 2. q. 7. 4.

¶Subscriptio. vide. alienatio. 4. q. testm̄. 4. q.

¶Subsidiū. vide. ep⁹. 2 q. k. visitatio. 6. q. b.

¶Succurrere. vide. elemosyna. 3. q.

¶Succurs⁹. vide. castrū 3. questione.

Scessio. Primo q̄ro. q̄ admittitur ad successiōem intestati. scias q̄ tres sūt grad⁹ consanguinitatis. ſ. ascendētes. ⁊ descēdētes. ⁊ collaterales. 6. pti. ti. xiij. l. ij. cōsanguinitas. 4. q.

b ¶In successiōe igit̄ ascēdētiū pferūt̄ ꝓpinquiores descēdētes[a]. Sz si defunct⁹ relinq̄t filiū ⁊ ex alio filio pmortuo nepotē succedit cū filio nepos loco patris. nec si plures sunt nepotes habebunt nisi partē quā eoꝝ pr̄ si viueret obtineret. Itē si ex vno filio sit vnus nepos ⁊ ex alio plures tantū habet ille vn⁹ q̄tum isti plures[b]. e. ti. l. iij.

c ¶Mortuo autē descēdēte sine liberis succedunt ei parentes[c] vna cuz fratribus defuncti per capita. Et si fratres nō habz: parentes. Vis deficienti

Scessio. Plurimotiēs accidit q̄ mulier pmo viro mortuo statim nubit secūdo: deinde parit itra. ix mēses q̄ partus pt eē ex pmo ⁊ sc̄do viro: q̄ritur an succedat: ⁊ cui. Jac. de de raue. dicit q̄ neutri. vt refert cy. ff. de sta. ho. l. vulgo. tu dicas q̄ succedit ei i c⁹ domo nat⁹ est vt. l. filiū. C. fini. regun. Sz q̄d si nō fuit in mr̄i monio pmi viri sz i ꝯcubiatu. dicit̄ q̄ pp bigamia pſūptō nē pfūit̄ poti⁹ nat⁹ ex legitio mr̄imonio. de q̄b⁹ p bal. in. l. si mr̄. C. de suis. ⁊. l. here. de q̄b⁹ vide ēt p bar. i. l. gall⁹. ff. de libe. ⁊ postu. colū. iiij. ¶Vide q̄ scripsi bānit⁹. v. de bānitis. in. vſi. q̄ro sicut bānitus.

a ¶Descēdētes. Et vide q̄ ibi scripsi. Et de successiōe baronie vl̄ feudoꝝ scripsi. feudū. q̄ſi p totū Et spēaliter in. 7. q. a.

b ¶Plures. Quia nepotes ex diuersis filijs succedūt auo i stirpes. q̄ro nūq̄d hoc sit vez i ēphiteosim. vide. ēphiteosis. i. q. a. ſr̄. v. heredū. v. ne

c ¶Parētes. Parētes succedūt liberis sal (potes.

© Biblioteca Nacional de España

ua grad⁹ ꝓrogatiua. vt ē casꝰ in auten̄. defūcto. C. ad tertul. Quero vtrū pr̄ ꝓferat matri in bonis q̄sitis p filiū a linea paterna: ⁊ ecōtra mr̄ ꝓferat patri in bonis q̄sitis filio a linea materna. Et idez q̄ro de auo paterno ⁊ auo materno. bar. dicit q̄ sic. Sz in dicta. au. teñ. offerat dicit contra riuz ratio q̄ri/ per oīa eq̄li tas seruetur inter eos. de quibus vide ibi per eum Sz. i auo paterno ⁊ auo materno sil̄ succedēt̄ib⁹ C. cōcor. cum bar. q̄ scrip si j. e. q. e. sr̄ p. succedūt. Et in patre ⁊ matre simil̄ succedēt̄ib⁹ q̄ eq̄litas inter eos seruetur. concor. fo. l. ri. de las herencias. l. i. ¶ Que mr̄ q̄ succedat filio ⁊ q̄ nō: ⁊ q̄liter. vide azo. in sūma. C. ad sena. cōsul. tertul. Quero q̄s succedet vul/ go cōcepto si matrē vel lineā maternā nō habet. Rñdeo succedit vxor si habet: si nō habet vxorē ⁊ habet tutorē succedat tutor: ⁊ ideo expositis a quo hospitale succedat hospitale: vltimo loco succedat fiscus tanq̄ in bonis vacātibus. Et nota q̄ ille est ꝓpr̄ie vulgo cōceptus cuius mater se supponit omnib⁹ indifferenter. sed si constat septē mensib⁹ cum vno ⁊ alijs mensib⁹ cū alio spurius est sed non vulgo conceptus. De istis p bal. in. l. si qua illustris. C. ad oficia vide infra e. q. k. super. v. nobilis. v. mulieri. in. v. si. quero de quo. ¶ An ⁊ quādo pater succedat filijs i dote materna. vide. dos. 10. q. a. sup. v. liberis. v. i.

d ¶ Succedūt. Vide supra. e. q. c. super. v. parētes succedunt.

e ¶ Coniūx. Cōiūctis deficientibus vir ⁊ vxor ab intestato vocant̄. vt in. l. maritus. C. vnde vir ⁊ vx. Quero nūq̄d vir occidens vxorē ei succedat. Dicas q̄ nō. Quero an dicta. l. maritus. habeat locū in sponsa. dicas q̄ nō: q⁹ nō est affinitas p fecta ⁊ hoc in mera sponsa: sec⁹ in vxore licz nō esset ducta. Quero si nō stat vir sed socer: an succedat per vtilem bonorū possessionē vñ vir. Dic q̄ sic. q⁹ nomē soceri a matrimonio deriuat̄. ⁊ ita intelligit̄ glo. instit̄. de nupt̄. que incipit post nativitatem: secus in assib⁹ trāsuersalibus ⁊ non ascēdēt̄ib⁹. Quero quis ꝓferat̄: an collegiū an vxor. dic q̄ vxor: ⁊ hoc nisi bona esset̄ exp̄ss se collegio collata: vel tacite. vt. l. deo nobis C. de epis. ⁊ cleri. De q̄b⁹ per bal. i dcā. l. maritus. Si statutū dicit q̄ mulier nō possit cōtrahere sine cōsēsu viri: quod statutū ē hodie in regno castelle. ⁊ reperies. fi deiussor. 3. q. c. super. v. renūciet. in pr̄in. consulo q̄ si vxor vult instituere vnū q̄ vir renunciet ius cōsentiē di q̄d p̄t cuz sit introductū i. fauorē viri. ar. notabile. C. de testa. l. ij. Et tandem ad cautelam consentiat. vt. ff. de manu. vindic. l. si pater. in fi. aut saltim de facto obseruetur tenor statuti. vt. ff. de verbo. obligatio. l. quidam cum filium. ¶ De quo vide etiam per bal/ dum in. l. maritus. C. vnde vir et vxo. columna pr̄ima.

f ¶ fiscus. Ubi dicit q̄ iure communi deficiēte omni cognatione pr̄imū cōiunx: deinde fiscus succedet. ni si in casu. vt. C. vnde vir ⁊ vx. l. i. ⁊ de secūdis nup. l. i. Hic tamen post coniugem non venit fiscus: sed hij tantum de quorum corpore vel collegio fuerat is qui decessit siue erat nauicularius. vt. C. de heredi. decuri. l. pr̄ima, siue erat miles. vt. e. titu. l. secunda siue erat coartalis. vt. e. titu. l. tercia, siue erat curialis. vt. e. titu. l. quarta. siue erat fabricensis. vt. e. titu. l. vltima. Et dicebantur fabricenses qui erant deputati armis faciendis ⁊ reparandis ⁊ vendendis alias autem semper vltimo loco admittitur fisc⁹ in quacunq̄ ciuitate quis decedat. vide. mercator. i. q. a. v. nota q̄. in fi. ¶ Et vide etiam que scripsi. pr̄imus decretum. 6. questione. e. super. v. bonis. v. si aliquis. Et vide etiam. executio. 14. questione. a. super. v. habiturus. v. heres et honoratus. in versiculo finali.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Succedit. Vbi matrimoiū fuit sine dote ⁊ alter cō iugū ꝓmoꝛtuꝰ ē i mſrimonio locupleꝛ ⁊ maꝛie ab intestato alter vero q̄ supereſt iops succedit defūcto Juxta formā auteñ. preterea. C. vñ vir ⁊ vx. ⁊ idem bal. ⁊ cy. ⁊ glo. i. l. licz. C. de iure doti. Itē si mſrimoniū est cum magna dote ⁊ maritus supstes ē inops lucratur quartā ptē dotis. vt p cy. et bal. i dcā auteñ preterea. Quero q̄d si maritꝰ erat intestabil: vt q⁹ erat ꝓdigus cui erat bonis interdictum vel vsurariꝰ manifestus q̄ decesſit nō ꝓstita cautiōe nūq̄d vxoꝛ tūc succedet. dicas q̄ sic. ⁊ hec auteñ. hz locuz tam ex testō q̄ ab intestato. Querit glo. i dicta auteñ. si descedēs in testō iſtituat solos filios: nūquid vxoꝛ veniet cōtra testamentum. ⁊ quo iure petet. rñdeo si decedat ab intestato venient ad hereditatez cuz liberis scōm predictaz auteñ. si vero filios in testō inſtituat ſiue coniugē oīmodo pretereat ſiue aliq̄d ei reliq̄t habebit iuxta portionem hanc cōdine ex dcā auteñ. preterea. Sed quid si extraneos inſtituat adhuc credo idem q̄ coniunx suam quartā portionez petet etiā cōtra volūtatem defuncti. ⁊ sic ius succedendi per dictam auteñ. est perpetuum. Quero q̄d si liberi non supersunt sed aſcendentes. rñdeo superſtitem in quartam vocari. Nam si deſcendentes nō officiunt: ergo nec aſcendentes. Et idem si non sunt aſcendentes nec deſcendentes sed transuersales Quero quid si matrimoniū erat cum dote sed pua: ita q⁹ vxoꝛ supersteſ ex ea sustētari nequiret: an habeat locum beneficiū predicte auteñ. ſ. q⁹ succedat in quarta cōputata dote. dicas q⁹ sic: q⁹ eadē est eq̄tas ne cōiunx infelix mendicare cogatur. Itez satis dicit matrimoniū sine dote q̄d est sine congrua dote. ⁊ an sit parua dos vel magna ſtabit arbitrio iudicantis. ⁊ puta q⁹ si ſufficit ad victū ⁊ vestitum q⁹ nō datur parua dos: alias sic. De predictis p bal. in dicta auteñ. preterea. C. vnde vir ⁊ vx.

f ¶ Illud tamē est notandū q⁹ matrimonio sine dote contracto si mulieri vnde honeste viuat ñ remāet succedit [a] ipsa viro etiā liberos habēti in quarta q̄ nō vltra cētuz auri libras aſcēdat. ſed si b habz vnde viuat nō succedat. e. ti. l. vij.

g ¶ Itē sciendū q⁹ si defūctꝰ nō hz descēdētes nec aſcēdentes succedit ei filius naturalis ex cōcubina in ſexta ptē cū matre eq̄liter diuidenda. ſed in vita: vl̄ in testamēto bñ pōt ei omnia bona [b] donare. Si autem filiū legitimū habet vnā dūtaxat vnciā. Si aſcendētem tantū relicta ei legitima que est tercia [c] hereditatis: aliud pōt filio naturali relinquere. Et si pater nō fuit de eo recordatus tenet eū heres arbitrio boni viri alimētare. Predicta omnia habēt locū ecōtra cū de ſucceſſione filij naturalis [d] tractet pr̄ Eodē ti. l. viij.

b ¶ Et in lege antiqua ceſſante vxoꝛ defuncti nō impediat filiū naturalē patri in duas vncias succedere: quia ei nō facit preiudiciū añ cōiugiuz natꝰ nec ei auferēdū applicaretur vxoꝛi. e. ti. l. ix.

i ¶ Nato autē ex fornicatione: adulterio: vel iceſtu nō pōt pater inter viuos: vel in morte donare [e]: alias reuocāt fratres legitimi: vel patrui: aut aui: niſi rex cōfirmet. Et ſi infra duos mēſes non reuocarent: vel non ſint qui reuocēt habebit rex

c ¶ Tercia. vide que circa hanc terciaz ſcripſi. teſtamentuz. 3. q. d. ſup. v. bonoruz. v. de iure. in. vſi. q̄ro q̄dā habens duos. ⁊ in. vſi. ſe. q. c. ſup. v. parētes.

d ¶ Naturaſ. Eo modo quo filij ſpurij ſuccedūt parentibus eo mō parētes ſuccedūt ipſis. l. in. l. ſi gener ſocerū. ff. de his q̄b⁹ vt idig. Et vide que ſcripſi. ē. e.

e ¶ Donare. Clerici ⁊ etiam eius concubine filius: nec iure ſucceſſionis nec legati ſeu venditionis vel donationis poteſt aliq̄d habere ab eius patre vel conſanguineis. ⁊ contra hoc principis reſcriptū nō valet. vt pet. viij. orde. de ſoria: per regem ioannē. j. era. 1418. ¶ Nec etiam pro anima filio nō capaci nō pōt relinqui. vt ſcripſi. teſtamentum. 3. q. a. ſuper. v. non poſſunt. v. item vtrum quando. in. vſi. iuxta hoc quero. An ſtatutum poſſit facere quem ſucceſſibilem non obſtante q⁹ ſit ſpurius. dicas q⁹ in natis ex damnato coytu ſtatutum non valet. in aliſs vero tutū municipij: quia ſuccedat patri. bal. in. l. natales C. de iure anu. aure. ⁊ de nata. reſti. colū. j. Vide.

© Biblioteca Nacional de España

heres.3.q.c. ⁊ que ibi ſcripſi ſuper.v. procreat⁹. ¶Itē ſi pr relinq̄t ſpurio ſub conditiōe q̄ intret monaſteriū tenet relictū. vt ſcripſi.teſtamē tū.3.q.a.ſuper.v.non poſſunt.v.itē vtrū quā do.in.vſi.iuxta hoc q̄ro. Licet nō poteſt pater filio ſpurio legare: pōt tamē eū exe cutorē teſta menti facere ita q̄ nulli te neatur red dere rationē vt.C.de na tura.libe. l. legem. in fi. ⁊.ff. de tuto ri.⁊ cur.da. ab bis.l.di uus.Et aliū modū vide. ſocietas. 6. q.b. ſup.v. cōmunicat. v.pone duo

reuocarent: vl nō ſint q̄ reuocent: habebit rex ſic donatū: vel relictuz[a]. e. ti.l.x. hereditas.13. que/ ſtione.a.b.

k ¶Mater aūt ſp eſt certa ideo ad eius ſucceſſionē ſpurij cum legitimis ad/ mittūt: niſi ſint inceſtu/ oſi.i.ex cōſanguineis in/ fra quartū gradū gēiti: aut ſint ex damnato coy tu.i.ex religioſa: aut mr ſit nobilis[b] generis cui ñ ſuccedit vulgo q̄ſit⁹ cuz legitimo.e.ti.l.x.

l ¶Itez filio naturali ſine deſcēdētib⁹ ⁊ matre de/ cedēte ſuccedit frater natural ex parte matris ex/ cluſo fratre ex pte patris Si vero fratres hz ex p/ te patris tantū: ſiquidez naturales tātū hij ſucce/ dūt: ſed eis prefertur na turalis ⁊ legitim⁹. Item naturalis fil⁹ ſuccedit ce teris conſanguineis ex p te matris: ſed non fratri legitimo: nec conſangui/ neis ex parte patris. e.ti tulo.l.finali.

¶Itē ſuccedit patronus liberto. de quo.tutor.2 q.c.iuramētū.7.q.b.pa tron⁹.4.q.b.

¶Quis ſuccedit impube ri arrogato. ſubſtitutio. 2.q.e.

¶Quis ſuccedit clerico. cleric⁹.9.q.f.peculium. 6.q.a.b.

¶Qualiter ſuccedūt filij legitimati.fili⁹.3.q.legi/ timatio.2.q.

¶Qualiter ſuccedit fili⁹ arrogat⁹. adoptio.6.q̄/ ſtione.c.d.

¶Qualiter ſuccedit fili⁹ clerici ⁊ vxoris de facto. cleric⁹. 5.q. d. ſeruitus. 10.q.a.

¶Qualiter ſucceditur in feudū.feudū. 6.q.a. b.

¶Quis ſuccedit religio/ ſo.teſtamētū.3.q.d.

a ¶Scdo q̄ro. q̄b⁹ ex cau ſis p̄uat q̄s ſucceſſiōe cō ſanguinei. Primo ſi non petit ei tutorē. tutor.i.q e. Itē cū ex iuſta cā exhe redat. de q̄. exheredatō ſi qua illuſtris. C. de oficia. Quero de quo ſpurio hoc intelligitur.rñdeo de vulgo concepto.⁊ quis di catur vulgo cōcept⁹. vide s.e.q.c.ſr.v.parētes. v. quero q̄s.in fi. Nā ſi certus eēt pr tūc ille eſſet nat⁹ ex ſtupro qui nat⁹ eēt ex illuſtri virgine vel vidua: ⁊ ideo ſicut ad/ ulterini non ſuc cedūt: quia tal copt⁹ pt accuſa ri.ita nec iſti vt ita dixerim ſtu/ pranini.vñ glo ſa i dicta.l. ſi q̄ illuſtris. dat p regula q̄ vbicū q̄ parētes poſ/ ſunt accuſari de adultrio ſtupro vel inceſtu: ta/ les ſpurij tanq̄ nepharij ñ poſ ſunt per aliquē modū ſuccedere patri vel ma/ tri. Quid ergo ſi mater p vim fu it ſtuprata. rñ/ deo cū iure non poſſit accuſari de ſtupro: talis fili⁹ ei ſuccedet Nā ppter vim quā paſſa ē nō notatur infamia De quib⁹ per bal. in dicta. l. ſi qua illuſtris. De quib⁹ etiaz per bar.in.l. gener ſocerum.ff. de his quibus vt indig/ Dicit autem bal.in.l. tanq̄. C. de fi/ deicom.v. et iā queſitum fuit. q̄ ſi virgo con/ cepit ex quodā tiranno vxora/ to: vel ex rege: q̄ mater poteſt illum ſpurium inſtituere: quia quo ad matrē nō eſt natus ex accuſabili complexu. nam preſumitur vim paſſam in principio: ⁊ ideo quia mater de tali com/ plexu non poteſt accuſari de iure q̄ talis puer ſucce dit matri tam ex teſtamento q̄ ab inteſtato.

(Qñ q̄s vult inſtituere ſpu riū vl aliquē incapacē: et ideo eſſe cer tus q̄ nō de ueniat here ditas ad fiſ/ cū. nota for mā ex.l.ma/ ter.cuz glo. C. de here.i/ ſti.quia con ſiliū ē q̄ in/ ſtituat vl ſb ſtituat ali/ quē in illa p te quā inſti tut⁹ capere nō poterat. De quo per bal. in dicta l.mater. Et de fidei com miſſo ſpuri/ orum.vide.hereditas.13.q.b.⁊.e.q.a. ⁊ que ibi ſcripſi ſuper.v.fidem.

a ¶Relictuz:

b ¶Nobilis. Mulieri illuſtri ſpurius legitimis ſtā tibus non ſuccedit; ſecus ſi ex legitimo concubi natu ſit natus etiā ex illuſtri. caſus eſt bal. in. l.

© Biblioteca Nacional de España

a ℂ pactum. Quadruplex est pactū future successio/nis.s.conseruande.renūciande.deferēde.ꝛ certo mo/do disponēde. De q̄bus vide late per bal.in.l.de q̄/stione.colū.viij.C.de pac.Et an valeat pactū de fu/tura successione.vide etiam late per bar.l. stipulati/ne hoc mō con/cepta.ff.de ver. obli. ℂ Nō va/let pactus ꝙ fi/lia dote cōtēta nō possit patri morituro ab in/testato succede/re. casus ē bal. in.l.pactus.C. de collati. Quero si filia renūciauit cū iuramēto me/tu tamē patris: vel nimia reuerentia: an sibi nocet. dic ꝙ nō dūmodo petat absolutionem a iuramēto. Quero an talis renūciatio noceat nepoti.dic ꝙ nō. tum quia iuramentū est personale.de iureiuran. C. veritatis.tum quia super iure tercij inrare nō potu/it.vt.C.de repu.bo.posse.l.fi.Et hoc verum quan/do fuit simplex renūciatio: secus si partis sibi debi/te perceptio tunc obstat sequētibus nō vi repudia/tionis sed vi successiōis: quia successit in sua parte. consulo tamen patri si vult ꝙ nepotes ex filia non succedant ꝙ filia vocet se contentā sua portione et iuret. si autem non apparet aliqua causa renūciatio/nis deuoluetur successio in nepotem.vt.ff.de succe. edic.l.i.Etiam si renunciasset aliquo accepto ꝙ ip/sa renūciatione.ff.de acqui.here.l.fuit q̄stionis. Et si ob cau.testa.l.licet: nisi tale acceptū consueuerit in legitima imputari vt dos: tūc nō ē mera renūcia/tio ʒ ptis.i.sue legitime pceptio: ꝛ ideo nō fieret lo/c⁹ sequenti in gradu. Si autē ista filia decederet vi/uo patre: tūc indistincte nō obstat nepoti.ar.C.de libe.ꝛ postu.l.gallus.in prin. Quero an per talē re/nūciatiōem prohibetur succedere ex testamento pa/tris.dic ꝙ nō. Quero quid si renūciauit patri prop/ter fratres qui superuiuebant: q̄ viuo patre decesse/rūt. Respondeo nō nocet renūciatio. Quero an re/nūciationes extendant ad ius postea quesitū. dicas ꝙ nō. Quero an fili⁹ ꝓdig⁹ possit renunciare patre viuo. Et videtur ꝙ sic: quia ex quo non habet cura/torem ergo obligat ex iuramento: secus si haberet curatorem quem potest habere si est emancipat⁹. Quero: soror renūciauit hereditati paterne vni fra/truū p̄senti ꝛ recipiēti: q̄rit vtrū accrescat tam si/bi ꝙ alijs: an sibi soli. dicas ꝙ omnib⁹: quod ē ve/rū nisi appareat p̄sumptio donationis in recipiē/tem collate.ff.de dona.l.in heredib⁹.ꝟ.veluti.et.C de pac.l.actionem.ꝛ.l.creditori.in.ij.glo. Quero si est renunciatum vni fratruꝫ: deinde iste non vult he/reditatem paternam: nam ꝑsit extraneis heredibus. gui. dicit ꝙ non. Tu considera quid factuꝫ est. vt. C de do.promi.l.si pro parte. naꝫ sepe in contractib⁹

§.q. Item alijs de causis de quib⁹. hereditas. 13. q.proditor. §.q. filiꝰ. 10. q.captiuus. 3. 6.q. ꝛ su/pra proxima.q.

a ℂ Tercio quero. an va/let pactuꝫ a de futura suc cessione. vide. societas. 3.q.a. vēditio. 3.q.b. sti pulatio. 6.q.c.

plus attenditur factum ꝙ contemplatio. vt ibi notatur. Et nota ꝙ ꝓpter iuramentū potest ac/quiri ius omnibus etiam absentibus de iure ca/nonico. vt nota.i.q.vij.c. quotiens cordis ocu/lus. Quero quid de filio qui renunciat succes/sioni future ꝓpter expē sas studij. di cit ex. nō va lere. qđ est verū nisi iu/rauerit. Quero nū/quid eo ca/su quo non valet renunciatio computet sibi expensas studij in legitima. dicas ꝙ sic: quia hoc videtur tacite actum. Quero sorori fecit generalem refutatiōem fratribus de omni eo quod sibi debetur: an extē/ditur ad res quas potest vendicare. Et videt ꝙ non. vt.ff. de liber.le.l. aurelius. §. menia. ꝛ.l. ab aurelio. ad fi. Quero q̄ndo quis remittit om/ne ius quod habet vel habere sperat: quomodo intelligitur istud verbum sperat. Respondeo ex causa de p̄terito non de futuro: quia de ea non potuit cogitari. de hoc in.l. qui rome. §. duo fra/tres. ff. de verbo. obli. per bar. Quero an clausu/la generalis post quedam specificata restringa/tur solum ad illa. Respondeo sic: si vtraq; clau/sula generalis generaliter operatur. vt. C. de trās/ac.l.si de certa. ꝛ.l.sub p̄textu. e.l.ij. ꝛ. C. de pac. l.emptor. §. lutius. ꝛ. C. de excep. l. si ex maiore. Quero si ista clausula generalis a nullo regitur sed absolute ponit .i. nō requirit ab aliqua cau/sa nec est annexa alteri: an generalis sit virt⁹ ei⁹ Videt ꝙ sic p illuꝫ brocardicū qđ generaliter di/ctuꝫ. generaliter debet intelligi nisi sit aliqua ra/tio restrictiua. vt. C. de libe. p̄e. l.i. vel nisi ratio/ne generalis intellectus corrigeretur vel minuere/tur qđ speciale est dispositum. vt. C. fami. her/cis. l. quotiens. ꝛ. ff. de lega. ij. l. legatorum. §. q̄ plures. Quero quid si in huiusmodi refutationi/bus nulla ponitur causa. respondeo tunc nō po/test restringi ratione cause nō expresse nec taci/te subintellecte: restringūt tñ ratione tempo/ris ad p̄sentia. vt. ff. de ver. obli. l. cuꝫ stipulamur ꝛ.l.si a colono. ꝛ de li. le. l. aurelius. §. testamen/to. Item restringūtur ex animo ad id solū quod quis sciebat sibi deberi. vt. ff. ō pac. l. tres ffes. vel scire debebat. ar. ff. si cer. pe. l. ꝙ te. Et ideo consulo ꝙ caueant sibi renūciantes a verbis ge/neralibus: ne in promptu ex effuso sermone inci/dant in periculum. vt. C. de do. promi. l. fi. in fi. vnde creditores non sunt compellendi appone/re in refutationibus clausulas generales nisi q̄/tinus venirent ad robur sp̄alium. vt. l. iij. §. i. ff.

© Biblioteca Nacional de España

de cõtra. iudi. tu. tenet tñ renũciare beneficijs p que ipse act⁹ posset infringi. vt in auteñ. matri ⁊ auie. C. qñ mu. tu. offi. fun. põt. Quero si filia cum iuramento ꝓmisit se nõ successuram patri ⁊ modo patre mortuo vult succedere. ⁊ dicit lꝫ succedẽdo inciderim i piuriũ tñ succedere possuꝫ. Dic ꝙ vbi ẽ ius alteri q̃situ vel q̃rẽdũ nõ admittit q̃s ad deierãdũ silere ergo dꝫ. De pdcis p bal. in dcã. l. pactum. C. de collati.

a ¶ Succesſor Vide. locatõ. ſ. q. c. ff. v. conuenerit. Vide. actor. 2. q. c. ⁊ q̃ i bi ſcripſi ff v. cõuenit. Et vide. reuocatio. i. q a. ff. v. reuocatio. v. itez an filiꝰ. ⁊. v an filius.

¶ Sumaria cognitio. Et vide q̃ ſcripſi. appellatio. 4. q. a. ff. v. cõuenerint. v. nota ꝙ vꝫ. i vſi. ſed circa primã. ⁊. ſ. b. ff. v. ſupplicari. v. ſeptẽ eẽ. i pri. Et. reꝰ. ſ. q c. ff. v. qñcũ q̃. v. q̃ro q̃liter. i. vſi. q̃ro vtrũ i exceptionibus. Et. conciliũ. v. in cauſis. Et. rapina. 4. q. a. ff. v. triplum. v. ſed ſi miles. Et que ſcripſi. fiſcus. v. contra fiſcales. Et edictio. v. pone ꝙ depoſui. in. vſi. quero vtrum ſuper. Et. executio. 2. q. b. ff. v. ꝯtrouerſia. v. itẽ

a ¶ Quarto q̃ro. an ſucceſſorª tenet ſtare arrendationi per ꝓdeceſſorẽ fcẽ. ſimonia. 3. q. 8.

¶ Sũmaria cognitio. vide. actor. 6. q. e. 5. q. a. ſẽtentia. 4. q. a. ⁊. 3. q. b. e executor. 2. q. b. alimenta. 5. q. d. nauicularⁱ. ſ. q. a. teſtamẽtũ. 8. q. g. legatũ. 8. q. a.

¶ Superfluũ. vide. regula. 2. q. regula. 25. rex. 7. queſtione. b.

Supplicatio. Primo quero quid eſt ſupplicatio. Dic ꝙ ẽ petitio principi: aut magno domino ptãtem habẽti cõcedendi porrecta: vt rigor tẽperet iuſticie. 3. p. ti. ti. xxiiij. l. i.

a ¶ Secũdo q̃ro. quis põt ſupplicare. Dic ꝙ nõ ꝓhibitⁱ. Eſt autẽ ꝓhibitus ſeruus: niſi in cauſis in quibus poteſt agere. e. ti. l. ij.

b ¶ Sꝫ ⁊ maior vigintiquiq̃ annis qui potuit prouocare nec ꝓuocauit nõ auditur ſupplicare nolens. e. ti. l. quinta.

a ¶ Tercio quero. a quo ſupplicatᵇ. Dic ꝙ a ſententia cauſe de qua rex: vel preſes a principio cognouit: ſꝫ a ſentẽtia quã profert in cauſa appellationis neq̃q̃: niſi de gratia ſpeciali regis. eo. ti. l. iiij. vide. appellatio. 5. q̃ſtione. b.

a ¶ Quarto q̃ro. cui ſupplicatur. vide ſupra. i. q appellatio. 5. q. b.

a ¶ Quinto quero. ſuper quibus ſupplicatur. dic ꝙ ſuper grauaminibus. Item valet ſupplicatio de dilatione debiti: ſed non de remiſſione. Nec etiaꝫ valet de damnoſis regi: vel regno: niſi ſecũdo cõcedat. Nec ẽ regi ſupplicãdũ vt ꝓcat ꝓtori: vel aleuoſo. e. ti. l. iiij. vide. reſcriptum. 3. q. d. e.

a ¶ Sexto q̃ro. q̃liter ſupplicat. dic ꝙ hũiliter et paucis vbis. e. ti. l. iij.

a ¶ Septio q̃ro. qñ ſupplicat. vide infra ꝓria. q. ſuper. ver. ſupplicari. in principio.

¶ A ſententia confirmatoria auditorum regis nullo modo admittitur appelllatio: nec viſta: nec ſupplicatio. vt etiã ſcripſi. appellatio. 7. queſtione. c. ver. appellari. Et. ver. Si a iudice. Secus autem eſt ſi eorum ſi inuenit. Et. actor. 6. q. a. ſup. v. exigi. v. ſi in iudicijs. Et. iudex. ſ. q. b. ſuper. v. probata. v. licet ptã ti. ⁊. v. ſe. Et. legatũ. 8. q. a. ſuper. v. breuiter. Et. locatio. ſ. q. a. ſup. v. expelli. v. ſi dñs de facto. Et. ſẽtẽtia. 3. q. b. ſup. v. decẽ. ¶ In quibꝰ pleniſſima cognitio exigit. ⁊ i q̃ bꝰ plẽa. ⁊ i q̃ bꝰ ſeiplene ſiue ſũmarie. ⁊ in quibus extra ordinẽ ꝓcedit. vtrũ ⁊ in q̃ bꝰ ſũmaria cognitio differt ab extraordinaria vel plenaria. Et vtruꝫ in ſummarijs libellus vel litis conteſtatio exigat. Et in quibus eſt hec ſũmaria cognitio Et ꝙ ꝓ hoc detur intelligi. et que probationes exigant in ea. Et vtrum in concedendis dilationibꝰ fit ſũmaria cognitio Et qualiter fiat hec ſũmaria cognitio Specul. titulo: de offi. o. iudi. ſ. poſtrẽo loco. li. ij.

b Supplicatio. ¶ Supplicatur. Et a ſententia preſidis ſpoletanie ⁊ murtie ſupplicatur ad regez. foro nouo. c. vicesimoſeptimo Quem reperies infra. 8. q. a. ff ver. cognoſcet. Et. appellatio. 5. queſtione. b.

¶ A ſententia confirmatoria auditorum regis nullo modo admittitur appelllatio: nec viſta: nec ſupplicatio. vt etiã ſcripſi. appellatio. 7. queſtione. c. ver. appellari. Et. ver. Si a iudice. Secus autem eſt ſi eorum

© Biblioteca Nacional de España

sententia sit reuocatoria ꝛ infra decē dies: ꝛ in scriptis expmat grauamē: qz tūc ipsi ꝓcessū reuidere debent: ꝛ si expressū grauē nō sit vex: vel nō fuit i scriptis expssū sic illegitime appellās siue supplicās auditoꝝ cōfraternitati soluat q̄dragesimā ptē rei petite q̄ vltra mille mor. nō excedat Et ab ista scōa sentētia auditorū siue sit cōfirmatoria vel reuocatoria habz locū appellatō nec vlla nec supplicatio. Sz si p viā simplicis q̄rele ipsi auditores cognouerūt pricipaliter de cā tūc ab ipsoꝝ snia ad eos supplicat infra viginti dies grauamina in scriptis expmendo: ꝛ pñt nō allegata allegari: ꝛ ñ probata ꝓbari ꝛ interim sentētie executio suspendat. ꝛ si cā fuerit maxia: ꝛ non alis pōt ab ipis auditorib⁹ ad regē secundo supplicari infra vigiti dies i scriptis grauamina expmēdo: ꝛ si deiussores ỽ mille ꝛ quigētis duplis soluēdi: tercia ps regi ꝛ tercia ipis auditori b⁹: ꝛ tercia pti aduerse si sit bñ iudicatū ꝛ ad regē male supplicatuz. vt. l. vij. orde. de segouia p regē ioānē. j. āno. 1390. vide q̄ scripsi. appellatō. ſ q. b. sr̄. ỽ. supplicari. ỽ. septē ee debēt. Et ad ꝓdicta vr̄ ō. j. 8. q. a. sr̄. ỽ. cognoscet. vbi cauet q̄ hodie soli pricipi supplicatur.

a ¶ Octauo quero. an pēdente supplicatiōe mandatur sententia executioni. Dic q̄ sic[a] prestitis fideiussorib⁹ a victore de restituenda re si sentētia retractet: dū tamē infra decē dies fuerit supplicatū: quo nō facto pōt infra bienniū [b] supplicari: licet tūc sententia sine fideiussore māde. executioni. Et si princeps: aut preses curie supplicationē concedat ipsemet cōcedēs de supplicatiōe cognoscet[c]. e. ti. l. fi. appellatio. ſ. q. b.

¶ Suspitio. vide. episcopus. 7. q. clericus. ſ. q. tutor. 7. q. recusatio. p totum.

¶ Suspensio. vide. ep⁹. 7. q. clericus. 8. q. 7. ſ. 6. 4. religiosus. 10. q. excōicatio. 8. q. 7. 13. 7. 16. sepl' tura. 7. q. alienatio. ſ. q. patronus. 4. q. beneficium. ſ. q. 7 super. 7. q. a. symonia. 4. q. matrimoniū. 13. q.

b ¶ Bieniū. Sz a snia auditorū regis ifra q̄ tēpus supplicat. vide ē. 3. q. a. sr̄. ỽ. supplicat. ỽ. a sentētia cōfirmatoria.

c ¶ Cognoscet. Sz vide ō in casu quē hēs. ē. 3. q. a. sr̄. ỽ. supplicat. ỽ. a snia cfirmatoria. vbi a sētentijs auditoꝝ regis ipsis auditori b⁹ p partez grauatā supplicat. Et a snia isti⁹ iudicis dati nō q̄relatur nec supplicat. fo. nouo. c. xxviij.

¶ Scolaris. An repsalie extēdātur ad scolares: vl ad eorum appendices. vide que scripsi. repsalie. ỽ circa materiam. in. ỽsi. quero nunquid repsalie. Et plura de scolaribus doctoribus ꝛ de eius vniuersitate ꝛ rectoribus et de eorum iudicibus. vide que late scripsi. studium. ſ. q. a super. ỽ. priuilegia. per totuz. ¶ Et vide q̄ scripsi. actor. ſ. questione. a super. ỽ. decennio.

¶ Su⁹. vide. heres. 4. q

¶ Sacc⁹. vide. rex. 9. q.

¶ Scandalū. vide. ep⁹. 7. q. ſ. t. v. x. votū. 4. q.

¶ Scientia. vide. symonia. 3. q. rex. 17. q. studiū 1. 2. 4. ſ. q. patria ptās. 3 q. a. b.

¶ Scindere. vide. damnum. ſ. q. q. decime. ſ. q̄stione. a.

¶ Scismaticus. vide. episcopus. 7. q. t.

¶ Scolasticus. vide. clericus. 2. q. 7. 4.

¶ Scole. vide. studium. 4. q. excommunicatio. ſ q. mutuū. 3. q. beneficiū 4. questione.

¶ Scolaris. vide. donatio. 2. q. vectigal. 4. q. studium. ſ. q.

Scriptura. Primo q̄ro que est scriptura probatoria. Dic q̄ a notario publico facta: vel sigillo autentico sigillata. 3. par. ti. xviij. l. i.

a ¶ Secundo quero. quotuplex est scriptura. Dic q̄ q̄dā est regis: imperatoris. Et de iure scripturaruz que publica manu confecte nō sunt. vide. probatio. 6. q. a. super. ỽ. probandum. ỽ. ite an scriptura. cum duobus. ỽ. se. Et de alijs pluribus scripturis. vide que scripsi. lr̄a. Et vide q̄ scripsi. tabellio. q̄si p totū. Et q̄ scripsi. testiū.

a ¶ Qđ sic. Sz vide ō i casu quē hēs ē. 3. q. a. sr̄. ỽ. supplicat. ỽ. a snia cōfirmatoria. in. ỽsi. ſz si p viaz.

© Biblioteca Nacional de España

toris: vel pape ſigillo aureo vel plũ beo: aut ſigno auctentico roborata Alia alterius domini: vl̃ perſone in dignitate conſtitute cum cere ſigillo Alia ſingularis perſone mãdato facta ⁊ ſigillata. Alia ñ ſigillata. Alia dicit̃ inſtrumẽtũ publicũ a notario conſilij confectum. e.ti.l.i.

a Tercio q̃ro. q̃liter debet fieri ſcriptura. Vide ſupra prima.q. Et ſciẽdũ q̃ priuilegiũ dicit̃ lex priuata aliter pſone vel loco per principẽ cõceſſa. Et q̃liter iſtud fiat habes.e.ti.lj. Et in eo p̃t princeps in tẽporalibus maledictionem cõtrafaciẽti apponere: quia ad faciendũ iuſticiam locum dei tenet. vt ibi.

b Et tale priuilegiũ primo debet cõcertari deinde regiſtrari: demũ in ſignũ firmitatis cum ſerici cordula ⁊ plũbo ſigillari. e.ti.l.iij.

c Alia autẽ regis littera preter priuilegiũ p̃t eo modo ſigillari: nõ tñ in ea ponet̃ rota: nec maledictio: nec nomẽ regine: aut filiorum ſeu p̃cerũ confirmatio: niſi ſit compoſitio cuz rege: vl̃ magno dño celebrata. Et ſr̃ quib⁹ fit talis littera. vide.e.ti.l.iiij

d Sunt ⁊ alie littere regis que ſigillãtur cum cera: quarũ quedã ſcribũt̃ in pargameno: alie autez in papiro que ſunt ſpecificate.e.ti.l.v.

e Formã autẽ cõceſſiõis iudicature. vide.e.ti.l.vj.vij.

f Formã notariat⁹.e.ti.l.viij.

g Formã legatiõis.e.ti.l.ix.

h Cõceſſiõis a regalibus exactionibus immunitatis ſiue pecho: q̃ conceſſio non intelligit̃ de moneta niſi de ea exprimat̃: ſed nec tunc niſi ad concedentis vitã durat: niſi perpetuo exprimatur: quia moneta eſt in ſignum dominij. e. ti.l.x.

i Formã immunitatis a pedagijs: nec ab his conceſſa immunitas in toto regno extẽdit̃: niſi ad portagia regi ſoluenda.e.ti.l.xj.premiuz.z.q.d.

k Forma vero indulgentie a maleficio commiſſo: per quam non intelligit̃ remiſiſſe partis querelam ſed ſolum ſuã iuſticiam rex.e.ti.l.xij.

l Item forma arrendationuz iuriũ regaliũ.e.ti.l.xiij.

m Item forma quitationis date a regi qui rationes earum que adminiſtrauit reddit.e.ti.l.xiiij.

n Et forma littere compoſitiõis inter aliquos inite.e.ti.l. xv.

o Item littere per quam rex mandat aliquod opus fieri. Et tunc fiat abcidate vna p̃ rege alia pro eo qui eſt facturus opus. e.ti. l.xvj.

p Item forma compoſitionis inter regem ⁊ cuſtodes ſuper port⁹ cuſtodia ite.e.ti.l.xvij.

q Securitatis ⁊ p̃tectiõis a rege alicui conceſſe.e.ti.l.xviij.

r Item licentie resvetitas extra regnũ portandi.e.ti.l.xx.

s Item ſecuritatis pro pecorib⁹ ⁊ paſcuis.e.ti.l.xix.

t Item licentie per regẽ queſtorib⁹ cõceſſe.e.ti.l.xxj.

v Itẽ formã littere regis miſſe concilio ſuper aliquibus fiendis.e.ti.l.xxij.

x Item poteſtatis alicui conceſſe ad iura regalia colligenda. e.ti.l.xxiij.

y Item poteſtatis inquirendi: vel aliquem malefactorem puniẽdi: alias capiendi.e.ti.l.xxiiij.

z Item ſalui conducti: ſiue guiamenti. e.ti.l.xxv.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Dies. Leges ⁊ statuta probant licet in illis nō sit dies ⁊ consul: secus est in instrumentis publicis: sed in priuatis scripturis dicas aut substantia act⁹ pōt infringi ex tempore tunc debet cōtinere temp⁹ vt in mandato procuratoris: q; si nō apparet de tempore tunc iudiciuz tanq̄ sine mandato factum infringit: aut substantia vel fundamentū actus nō infringit ex tēpore: tunc nō ē necesse q̄ ponat tēp⁹. bal. in l. i. colū. vj. ¶. de no. codi. cōpo. ⁊ vide spec. in ti. de procu. §. ratiōe autez forme. v. sed quid si mandato ¶ Si notarius errat in inditione nūq̄d valet instrumentū. dicas q̄ licet obmissio inditionis viciet instrumentū: nō tamē si in illius computatione errant quia nō est obmissa forma: licet sit erratum. ⁊ potius dicitur quis errare in inditione q̄z in anno domini quin nō concordat annus ⁊ inditio. bal. in l. vnica. ¶. de insti. codi. cōfir. ⁊ vide bar. in l. si librarius. ff. de re iudi. ¶ Nota q̄ scriptura tabellionis debet habere tres perfectiones prima est perfectio scripture quo ad locū tēp⁹ ⁊ testes. Secunda est perfectio contractus seu actus de quo conficitur scriptura. Tercia est perfectio cum subscriptione: an debet continere locū generalē puta actum in platea talis ciuitatis: an locū specialiorē puta actū in domo domini baldi sita in pede platee ciuitatis perusij: an vero locū specialissimū puta actū in domo superioris palacij potestatis. Respōdeo interdū specificus locus ē de substātia. verbi gratia quando respōdet accusationi vel inquisitiōi debet responderi ad banchū maleficiorū: ⁊ tūc non sufficit dicere actum in palacio sed debet addi ad bāchum maleficiorū. interdum est talis actus qui non dependet ex loco sed addit locus per modū demonstrationis: ⁊ tunc sufficit designare locum taliter q̄ aduersario sit licitū reprobare de falso. sicut dicim⁹ de tpe qñ apponit dies ⁊ nō hora: ita licet apponere locū licet nō apponat angul⁹. ⁊ in hoc ē seruāda cōsuetudo patrie: q; sufficit dicere: data apud lactū petrū: licet nō adijciat cōfines basilice sancti petri. ¶ Quero q̄d de die: pone q̄ fit cōtract⁹ quidaz pacis cuius dictatio durat p mensē: q̄ro q̄s dies ponit in instrumēto. rñdeo dies conclusionis pacis: quia q̄c quid agit dependet ex momento in quo concludit. ¶ Quero de secunda perfectione scz cōtract⁹ qūo cognoscam perfectiōem siue imperfectiōem. rñdeo oē quod non habet principales partes sui est imperfectum. verbi gratia si venditio non habet preciū. Modo hic q̄ro locaui tibi domū pro iusta mercede vel vendidi pro iusto precio nullo apposito declaratore vel apposito sed mortuo. tu ergo scolaris qui habuisti ⁊ conduxisti: vel tu emptor funct⁹ es re dum peto precium vel mercedē. dicis cōtractū imperfectuz quia non ē certa interesse vel p̄ciū q̄d habeo remediū. dicas q̄ iste cōtract⁹ est perfect⁹ sub specie ꝺ tractus inominati: nec pōt fundari petitio tanq̄ ex consensu: sed agetur prescriptis verbis: vel in factū ex eq̄tate legis. vt azo in sūma. insti. locati. ¶ Secūdo modo cognoscam perfectiōem ex accidētalibus verbi gratia dicit instrm̄ q̄ ego vendidi talem rē pro decē tali pacto apposito: ⁊ nō reperit vltra scriptum: iste talis cōtractus est imperfect⁹. vt dicit bar. in l. si is qui. ff. de testa. ¶ Itē dicit cōtractus imperfectus ex eo q̄ notarius postq̄ cōtractus redact⁹ erat in serie nō redegit in forma cōsensus. i. non legit partibus. vt. ff. de testa. l. ex ea. ⁊ ibi bar. ⁊ glo. notabilis. in. l. fideiuſ. §. i. ff. de lega. iij. ¶ Quero circa istam secundā perfectionē si scriptura continet assertionem sine promissione. verbi gratia ita scriptum est. ego bald⁹ asero me debere ticio decem ex causa depositi: tamē deest aliquod verbū p̄missiuū: vtrū ista scriptura sit completa. Dicas q̄ sic: quia subaudit verbum promissiuū. De hoc est glo. insti. de litte. obli. §. ad hoc. ⁊ bar. ff. de testa. tuto. l. pe. ¶ Quero si apparet scriptura facta diuersa manu quia pro parte scripsit ponamus tabellio: ⁊ p parte alius: vtrum ista scriptura dicatur mūda. respondeo non: immo est suspecta. ¶ Iste est cas⁹ in auten. de trien. ⁊ semi. §. ⁊ q̄ sepe. coll. iij. ¶ Et adde q̄ nō solū scriptura dz eē mūda sz ēt carta i q̄ scribit. vñ pp vilissima ēt immūda carta scriptura ē suspecta. de quo vide glo. in dcō. §. q̄ sepe. Et ideo in romana curia i lris pape in q̄bus dz eē oē mūdū: carta dz eē mūda. de p̄cis p bal. l. otract⁹. ¶. de fide istru. colū. iiij. v. vj.

aa ¶ Preterea scias q̄ in scriptura publici notarij debent contineri noīa contrahētiuz: causa: annus: dies[a]: mensis: ⁊ duo testes notarij preter[b] conficientē subscribentes: aut tres alij testes q̄ vna cuz notario partium contractui intersint: ⁊ in fine signum notarij. Et ponatur in registro signū per quod cognoscatur q̄ littera est iam parti in publicam formaz data. Et fiat littera in pargameno. e. ti. l. iiij. vide infra 6. questiōe. v. e.

b ¶ Notarij preter. facit que scripsi. inuentariuz. i. q. a. super. v. notariū. v. requiritur q̄d. in. vsi. ij ¶ Quero vni testi non creditur: sed nunquid credatur vni tabellioni. Dicas aut loq̄mur vtr̄ credat tabelliōi de officio sibi iniuncto: ⁊ dic q̄ nō

© Biblioteca Nacional de España

verbi gra: quia dicit ego talis tabellio ex cõmissiõe mihi facta a iudice examinaui tales testes. nam cõmissio debet scribi per aliũ notariũ non per se. vt nota. ex. de proba. c. q̃m extra fal sam. p hoſt ⁊ Joan. an. Sz circa hoc scripsi. testis 6. q. q. sup. v. receptor as. v. item si iudex. Aut vtrũ credatur sibi de dicto testiũ vel facto partiũ: ⁊ tunc aut ẽ. assumptꝰ solus. aut cum collega. primo casu creditur ei. vt. C. de fal. l. si q̃s decurio. nisi aliq̃ ratione sit suspitio de eo. vt C. de pbati. l. iubemus. Aut est assũptus cũ collega: ⁊ tunc non creditꝰ vni soli: sz oportet q̃ ambo scribant vel q̃ vnus scribat ⁊ alter subscribat. vt notatur in dcõ. c q̃m cõtra. extra. de pba. ti. p hoſti. ⁊

bb ¶ Et notario scribere irepedito potest aliꝰ notarius de eius mãdato de nota sumere scripturã: ⁊ signare. ¶ Sed ⁊ si mortuus est notariꝰ iudices loci coram probis hominibus recipiant ⁊ sigillẽt notas seu registrũ: ⁊ eius successori reseruentᵃ: qui iuret fideliter in de trãsumere instrumenta q̃ nõdũ fuerunt extracta. Et si testes in nota scripti viuunt subscribant in exẽplari illo. si mortui sunt subscribat eos notarius successor. Et hee lr̃e copiate sic faciunt fidem sicut a primo notario sig/pnate. e. ti. l. lv.

cc ¶ Forma autez venditionis. vide. e. ti. l. lvj.

dd ¶ Forma fideiussionis. e. ti. l. lvij.

ee ¶ Et littere mulieris cõsentientis vẽditiõi p massritũ fcẽ. e. ti. l. lviij.

ff ¶ Et vt vẽditio p minor tẽ puberem facta sit firma[b]: iuret nõ contrauenire: nec se vltra dimidiam iusti precij deceptum allegare. e. ti. l. lix.

gg ¶ Et vide formã venditionis per tutorẽ vel curatorem facte de re imobili eiꝰ cuius tutelaz vel curam gerit. e. ti. l. lx.

hh ¶ Item formã venditionis facte per procurato/

ii ¶ Item venditiõis fcẽ p executorem testamenti. e. ti. l. lxij.

kk ¶ Item venditionis facte per ecclesiam vel monasterium de re immobili. e. ti. l. lxiij.

ll ¶ Item formã venditionis nominis alicuius vẽdentis debitoris. e. ti. l. lxiiij.

mm ¶ Item formã venditionis alicuius bestie. e. ti. l. lxv.

nn ¶ Item formã littere permutationis. e. ti. l. lxvj.

oo ¶ Item donationis. e. titulo. l. lxvij.

pp ¶ Item cõcessionis feudi. e. ti. l. lxviij.

qq ¶ Itẽ donatõis ad cẽsũ. e. ti. l. lxix.

rr ¶ Item mutui: vbi vide q̃ põt poni pena dupli. e. ti. l. lxx.

ss ¶ Itez commodati. e. ti. l. lxxj.

tt ¶ Item depositi. e. titu. l. lxxij.

vv ¶ Locatiõis. e. ti. l. lxxiij

xx ¶ Arrendamenti. e. ti. l. lxxiiij.

yy ¶ Itẽ forma cõtractꝰ innominati. e. ti. l. lxxv.

zz ¶ Locationis bestiaruz. e. ti. l. lxxvj.

aa ¶ Nauli. e. ti. l. lxxvij.

bb ¶ Societatis inite. e. ti. l. lxxviij.

cc ¶ Arrẽdatiõis terre cuz

Jo. an Sz nunq̃d creditꝰ tabelliõi de secreta examinatiõe testiũ in q̃ nõ fũt alij testes: sz solꝰ iudex ⁊ tabellio. glo. i. l. solã. C. de testi. dicit q̃ ñ creditꝰ nisi pꝰ q̃ citatis ptibꝰ ⁊ aucte iudicis est fcã solẽniter publicatio depositionum. Et vult ergo dicta glo. q̃ tpe publicatõis debeãt interesse testes. ita q̃ notarius dicat publicata ptibꝰ talibus Nõ dico ỏ testibꝰ q̃ deposuerũt: sz de q̃busq̃cũq̃. De pocis p bal. i. l. iurisiurãdi. C. de testi. Et vide que scripsi. acta. v. an in actis.

a ¶ Reseruẽt. Et cũ notariꝰ in registro seu ptho colo ponat sub cõpẽdio formã cõtractꝰ ipe pt postea in publico instrumento verba ampliare. Sz q̃d de eo q̃ i hoc sibi succedit. vide. tabellio. 6. q. a. ff. v. trãscẽdere. v. si notariꝰ. i. pri. Et in. vsi. sed se cũdũ. ⁊ in. vsi. ⁊ licet supra.

b ¶ firma. De quo vide latiꝰ. vẽditio. 7. q. a. ff. v. dimidiã. v vbi re ipa. i vsi. q̃ro q̃d i mioze. ⁊ in. vsi. se.

© Biblioteca Nacional de España

colono partiario.e.ti.l.lxxix.
a e ¶Diuisiõis hereditatis.e.ti.l. lxxx.
a f ¶Quitatiõis debiti.e.ti.l.lxxxj.
a g ¶Pacis.e.ti.l.lxxxij.
a h ¶Treuge.e.ti.l.lxxxiij.
a i ¶Sponsaliorũ per verba de futuro:p patrem de filia factorum. eodem titulo.l.lxxxiiij.
a k ¶Matrimonij ꝓtracti p verba de pre senti.e.ti.l.lxxxv.
a l ¶Constitutionis dotis. e.ti. l. lxxxvj.
a m ¶Donationis ꝓpter nuptias q̃ in hispania vocant̃ arre.e.ti.l.lxxxvij.
a n ¶Itẽ littere de religiõis ingressu. e.ti. l.lxxxviij.
a o ¶Itẽ formã littere vasallagij. vide e. ti.l.lxxxix.
a p ¶Manumissiõis. e.ti.l.xc.
a q ¶Adoptiõis. e.ti.l.xcj:
a r ¶Arrogatiõis.e.ti.l.xcij:
a s ¶Emãcipatiõis. e.ti.l.xciij.
a t ¶Tutoris datiõis. e.ti.l. xciiij. Et ibi vide qualiter satisdat rem pupilli saluam fore.
a v ¶Itẽ formã tutele matris. e.ti.l.xcv.
a x ¶Constitutionis actoris per tutorem facte. e.ti.l.xcvj. ꝓ quo obligat tutor se ꝛ bona sua si quid eius dolo vel negligentia vel culpa pupillus perderet: vel damnũ patit̃:vt ibi.
a y ¶Constitutiõis ꝓcuratoris ad negocia.e.ti.l.xcvij.
a z Cõstitutionis syndici per vniuersitatẽ. e.ti.l.xcviij.
b c ¶Item formã inuẽtarij a tutore facti. e.ti.l.xcix.
b d ¶Item inuentarij ab herede facti. e. ti.l.c.
b e ¶Item formã repudiationis hereditatis.e.ti.l.cj.
b f ¶Item quitationis ab administratione tutele.e.ti.l.cij.
bg ¶Item testamenti. eodem titulo. l.ciij.
bh ¶Itẽ codicillorum.e.ti.l.ciiij.
bi ¶Item donatiõis causa mortis a filiofamilias facte. e.ti.l.cv.
bk ¶Forma compromissi in arbitrum. e.ti. l.cvj.
bl ¶Formã snĩe arbitri. e.ti.l. cvij.
b m ¶Formã primi decreti:e.ti:l.cviij.
bn ¶Formã sententie diffinitiue.eo.ti: l.cix.
bo ¶Formã sententie appellatiõis.e.ti tulo.l.cx.
¶Et in littera iusticie apponat̃ si ꝑces veritati nitant̃. tabellio.6.q.b
¶Nec scribat̃ per abreuiaturas.tabellio.6.q.c.
¶Nec renouetur scriptura nisi de iudicis mandato. de quo latiꝰ.tabellio.6.q.d. vsq; ad finem.
a ¶Quarto quero.quis potest cõdere litteras. Dic ꝙ gratie: vel nouum priuilegiũ:aut antiquũ confirmans rex dumtaxat qui sua manu signabit illud. Nec etiaꝫ litteras missiuas vel collectionis reddituũ regis concedit alius nisi ipse:vel officialis ad hoc deputatus per eum. Litteras ãt iusticie ꝓcedũt iudices curie regalis Et cõtrariũ faciens concedẽdo lr̃aꝫ quã nõ põt vt falsarius punitur. eodem titulo.l.xxvj.
a ¶Quinto quero. qualiter trãsũptũ scripture datur. Dic ꝙ nõ debet dari copia instrumẽti producti pti aduerse cum anno:die:mense:ꝛ loco: ꝛ testium nominibus:immo sine:nisi vellet illud de falso redarguere: ꝛ prius iuret qõd falsũ eẽ credit: vel nisi sit ꝓcuratoriũ:aut tutele:vel cure

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Instrumẽ tũ. Et q̃ iste scripture forenses debeant edi cum die ⁊ cõsule notat Inno. extra. de pro ba. c. i. vñ instrumẽtũ tutele ⁊ cure ⁊ q̃cũq̃ iudicum decreta cũ die ⁊ consule sũt edenda. Itez dico q̃ eduñ indifferẽter oibus qui volũt se instruere quoz interest verisimiliter. nã si peteret ille cui nõ interest nõ audiret. q̃daz tñ sũt in q̃bus nõ cõsideratur interesse sicut sũt scripture q̃ pci se tẽdunt ad vindictã: vt scripture bãniendi. nam cuilibet petenti eduñ quia cuilibz interest largo mõ. s. tã q̃ vni de populo. Si autẽ q̃ris a q̃bus eduñ. rñdeo ab officialibꝫ talia acta cu stodiẽtibus puta ab officialibus armarij publici: vl ab scribis ad hoc deputatis: i quoz sũpto nõ sũt necessarij testes ¶ Nũ qñ scriba

instrumentũ[a]: vel sentẽtia: siue acta cause. e. ti. l. cxij.

b ¶ Et si producens scripturam multa sepata capitula continentez vno tantum capitulo eiꝰ vti velit nõ est parti aduerse nisi illiꝰ capituli copia danda: nisi totã scripturam falsam dicere velit. e. ti. l. ciij.

c ¶ Qualiter autẽ transumitur renouationis carta. vide. tabellio. 6. q. 3 vsq̃ ad finẽ. sigillũ. 6. q̃stione. b.

a ¶ Sexto quero. quis est effectus scripture[b]. Dic q̃ per eam res de qua agitur verificatur: ⁊ de p̃teritis exhibet testimonium. e. ti. l. i.

b ¶ Item rex solꝰ declarat dubia sui priuilegij: aut eius successoz: nisi sit confirmatoriũ de quo iudices vocatis quoꝝ interest iudicabũt. Et preferunt priuilegia priꝰ data si eis vsa sit ps cui data sũt modo debito. Et si iudices in aliquo dubitant remittant partes ad regem. Idem de litteris regis iusticiam continentibus. Et si iudex scienter contra priuilegiuz vel litteram regis iudicauerit in peiorem partem interpretãdo infamabitur ⁊ sententia non valebit: ⁊ partes ibunt ad regem sententiã declaratum. e. ti. l. xxvij.

c ¶ Item priuilegiũ habz vim legis. Item rescripta scõm ius sunt intelligenda large ⁊ iudicãda. ⁊ quedam sunt secundũ ius. alia contra. alia preter. e. ti. l. xxviij. Et vide priuilegium. 12. q.

d ¶ Scriptura autem que nõ potest legi: nec ex ea sanus intellectꝰ elici: aut rasa[c]: rupta: vel cancellata in loco suspecto: vt in nomine cõcedẽtis vl' recipientis eã: aut in tẽporis termino: q̃titate: reanno: mense: die: testis nomine: aut notarij: seu loci vbi est facta nõ valet: secus si in locis non suspectis hoc contingat Sed si probetur vi: aut occasione factum: valebit. Nec valet scriptura publica vbi nõ scribitur dies: aut mensis: aut annus: ⁊ duoꝝ testiũ nomina ab ipsis testibus p̃ prijs manibus aut notario p̃ eis subscripta. Et si dicitur q̃ testis vel notarius scribit nõ ẽ necesse q̃ appõat testes q̃ iterfuerũt coopationi quã facit. de q̃bus per bal. ℒ. de fide instru. sſ. Rca. colum. iij.

b ¶ Scripture. Nota q̃ nulla scriptura ex̃ iudiciuz fcã p̃bat nisi inter eos q̃ eã fecerunt vel mandauerũt fieri. ⁊ hoc ẽ verũ q̃tum ad p̃bandũ obligatiõez vel fcm̃ non rogantiũ. Sz q̃tũ ad p̃bãdũ factũ rogantiũ bñ valet ꝺ quoscũq̃ Nã p instrumẽtũ solutiõis vel venditiõis sic p̃bo titulũ cõtra gañ sicut p testes cũ habeat eãdez vim. facit qꝺ notatur. ℒ. de depos. l. desideriũ. de quo p bal. ℒ. de fide instru. sſ. Rca. colũ. iiij.

c ¶ Rasa. ℒũ in instrumẽto sũt cãcellatiões aut sunt in pte substantiali in qua parte sunt cancellatiões p̃hibite a iure ⁊ tũc oportet q̃ notarius faciat de eis specialẽ mẽtionez: aut non sũt in loco substãtiali ⁊ sic nõ sunt p̃hibite a iure: tũc satis ẽ q̃ notarius faciat generalem mentiõem dicẽdo p̃dictas cãcellatiões ego feci. vt in l. i. ℒ. de bis q̃ in testa. delen. de q̃bus per bal. l. si

© Biblioteca Nacional de España

q̃s mihi aliquo.colũ.v.L.de ebendo.Et an tũc hec cancellationes req̃rant diem ꝛ cõsulem. vide.testamentũ.7.q.h.super.v.infirmatur.v. qñ testatoꝛ.ĩ vsi.i. ¶Si istrm̃ meũ reperit penes aduersariũ meũ ꝛ dñ ille cogit ad edẽdũ in illo instrõ reperit aliqua rasura:q̃ro nũ q̃d per hoc derogetur fidei instrumenti. vide instrumentũ.v. si instrumentũ. Et circa hec de rasura scripture vide q̃ scripsi. hereditas.4.q a.ff.v.possessionem. v. heres interdum.in.v. si.tercio cõsideret. Et q̃ scripsi. cancellatio. a ¶Asserentib⁹. Et prosequẽdo predictam q̃stionẽ.s.qñ scriptura priuata p̃bet.Dic aut q̃ritur an probet comparationez Et dic vt p̃ sali. in.l.comparationes. L. de fide instru.Aut q̃rit an probet contenta in seipsa. ꝛ tũc dic vt supra dixi q̃ triplex est scriptura.q̃daz per modũ epistole missa. ꝛ de hac habet.ff.de possi.l.publia. De qua etiam scripsi.littera ꝛ pondera q̃ testes nõ requirit.vt ibi Et.l.si titi⁹.ff.de nõ nu.pe. si tamen de fide scriptura dubitaretur ad sigillum vel signũ esset recurrẽdũ. vt.L.de epis.ꝛ cle.l.si qua per calũniã.cũ ibi notatis.Quedã est scriptura priuata per modũ libri rationũ scripta.ꝛ de hac dic vt infra ista.q.m.ff.v.deberi.cũ ibi allegatis.ꝛ.ff.de eden.l.quedam.ꝛ.l.nũmularios.Quedã ẽ scriptura priuata q̃ cirographũ qñq̃ nũcupat:ꝛ qñq̃ apocha:qñq̃ ydochira. Et qꝛ de ea q̃rit q̃stio nra dic de ea. Aut hec scriptura priuata est scripta de manu debitoris: aut de manu creditoris:aut de manu tercij.primo casu aut confitet se scripsisse sed negat debitũ:ꝛ tũc probat plene in ea contenta ꝛ inserta ꝛ vltra contenta in ea nihil probat: ideo si causa nõ eẽt edita seu scripta in illa non p̃baret:vt infra dicam.et si causa est adiecta ſz scriptura est de confessione nõ phibetur exceptionem sua no numerate pecunie vel dotis infra sua tẽpora opponere.vt no.L.q̃ po.i pig.ba.l.assiduis. Aut negat se scripsisse sed fatet debitũ: ꝛ tũc de scriptura negata non est curandũ nisi in casu forte quãdo scriptura eẽt de substantia rei geste seu solemni tate ei⁹ intrinsece.vt.ff.de pigno.l. contrahit. ꝛ.L.de fide instru.l.contract⁹.Aut negat vtrũq̃ ſz scripturam ꝛ debitũ: ꝛ tũc aut habet testium ꝛ ptis subscriptiõez:aut nõ.primo casu aut testes confitent scripturã ꝛ subscriptiões:ꝛ tũc

tarius subscripserunt:et apparet q̃ non est eoꝝ littera per dissimilitudinem comparationis nõ valet:nisi testes comparentes eoꝝ dixerint fore litteram: ꝛ sit dissimil littere notarij. Item si ea dem pars contraria producat instrumenta neutro stabitur. eo. ti.l.cꝝ. vide infra.e.q.i.testis.8 questione.c.

e ¶Item per litteram sigillo autentico sigillatam: vt principis:episcopi:abbatis:monasterij:vl̃ oꝛdinis militie:comitis:cõcilij:vel proceris vexillũ habentis: probat̃ contra eum qui eam sigillari mandauit. Idem per scripturam publici notarij cum testium duobus nominib⁹ scriptis. Sed ꝛ per priuatam scripturam cum duoꝝ testiũ subscriptiõe eis subscriptionem suam fore asserẽtibus a in causis dumtaxat vbi duoꝝ testium probatio est sufficiens .

plene p̃bat. vt.L. q̃ po. in pig. ba. auteñ.si q̃s. ꝛ.l.scripturas. Sz bal. in auteñ. sed nouo iure. L.si cer.pe. dicit q̃ tunc cõcurrere oꝝ assertionẽ testiũ subscriptoꝝ vel nõ subscriptoꝝ Item ꝛ q̃ oꝝ occurreremo tum iudicis cũ cõpatiõe lr̃arũ. aut testes subscriptiones nõ negãt ſz scriptur̃ se ignozare dicũt scriptura illa pro tunc nihil probat: sed ad comparationem litterarũ est recurrendũ. ꝛ si vndiq̃z comparatio est similis qualẽ q̃lẽ p̃sũptiõem facit:q̃ scõm aliquos est min⁹ q̃ semiplena p̃batio:ꝛ hoc operat̃ testiũ contradictio q̃ facit scripturam aliqualiter vacillare.q̃ ego fateoꝛ vbi solius debitoris scripture est facta comparatio. sed si non tantum illius sed etiam subscriptione testiũ est facta comparatio et vndiq̃ similis reperit:tũc puto cõparatiõem preualere cõtra testes sicut contra ipsũ principalem ne detur occasio malignandi:et quia ratio non est diuersa: et isto casu puto facere semiplenam p̃bationez.vt dicũt glo.in dicta auteñ.si q̃s.et p̃bat̃ in auteñ. de fide instru.§.siue igit̃ aut testes neutrum faciunt quia non viuunt vel non p̃ducunt:et tũc illa scriptura pro tunc nil probat: sed ad cõparationem communẽ est recurrendum tam principalis scripture q̃ testium.et si vndiq̃ est similis semiplene probat. vt in dicta auteñ.§. si tñ q̃ q̃.et.§.si vero omnes. Et dicit bar. in dicta. l. nuda ratio.ff.de dona.q̃ si priuata scriptura hz subscriptiõem vtriusq̃ partis sufficiũt testes dicẽtes sine aliqua cõparatione. si vero nõ habet subscriptionem vtriq̃ partis q̃ tunc requirit̃ vtrumq̃ ſz comparatio et depositio

© Biblioteca Nacional de España

Sed bal.in dicta auteñ.ſed nouo iure.dicit indiſtincte vtrūq; requiri ad plenam ꝓbationē. Secūdo vero caſu qñ nullā habet teſtiū ſubſcriptiōem:tūc ſimiliter ſcriptura interim nihil ꝓbat ſed ad comparatiōem litterarū debitoris recurritur: ⁊ tūc ſi ſit ſilis.glo. in dcā auteñ Si q̄s. C. q̄ po. in pig. ba. dicit q̄ ꝙlem fidem facit.Ita nō i.l.admonēdi.ff. de iure iurā. Sed q̄ ta ſit hec fides. glo.nō declarat. ſed ſonat q̄ ſit minor q̄ ſemiplena ꝓbatio. ac in dicta auteñ. de fide inſtru. §. ſi tñ q̄ſq̄ videt inuere q̄ ſemiplenā ꝓbatiōez faciat.ſed de hoc remitto ad ea que dixit ſalic.in l.comparatiōes.i vltima.q.C.de fide inſtru. Et de ſupradicta cōparatiōe priuate ſcripture vide infra.e.q.i.ſſ.v.comparationē.v.quero ꝑmo. in vii.venio ad vltimū.cū duob⁹. vii.ſe. Et.e. q.a.ſſ.v.cōparatiōem Vbi aūt dixi eā ꝓbare plene vel ſemiplene ꝓcedit vbi cā legitima ſit cōtēta in ea ſeu inſerta.vt.ff.de ꝓba.l.cū de indebito.§.fi.als ꝓbatio nō releuaret vt ibi nota . Et eſt rō q̄ nō pl⁹ oz operari talis ſcriptura q̄ ei⁹ cōfeſſio etiā coꝝ teſtib⁹ facta.ſed cōfeſſio extra iudicialis ad obligādū fcā preſente parte ſine cā nō preiudicat cōfitēti. vt no.in.l.i.in glo.ff. de interro.acti.⁊ hoc qñ ſcriptura eſt fcā a debitore.Secundo caſu principali qñ ſcriptura eſt fcā a creditore.dic q̄ aut eſt alicui⁹ obligatoria:⁊ ei nō ſtatur ſicut nec cōfeſſioni quā q̄s facit ꝑ ſe. Sz cy.in.l.exēplo.C.de ꝓba.dicit q̄ ſcriptura regia facit fidem pro regis vtilitate.nam als eſt iudex in cā ſua.vt.l.prime.ff.de his qui no. infa. vide.ꝓbatio.6.q.a.ſſ.v.ꝓbandū.v. ſepe contingit.Aut talis ſcriptura a creditore facta erat liberatoria:⁊ ꝓbat etiam ſi liberatio non habeat ſecum cauſā annexā: ⁊ hoc ſi ſcriptura nō ſit negata:dic vt in p̄cedētib⁹ diri. vnū tamē circa hoc eſt ſingulare notandū.ſ.q̄ hec ſcriptura cōtra creditorē ꝓbat:etiam ſi penes ipm reperia

Item per priuatam partis ſcripturam manu[a] ꝑ pria: vel eius ſigillo munitam:ſuper eius ꝓprio facto probatur cōtra eū in rebus ponere:numero:vel menſura conſiſtētibus. ſed ſi ipſe neget ſe feciſſe nec contrarium ꝓbetur: aut facta ſit ſuper rei immobilis venditione:permutatione vel ſimilibus:non creditur ei plenarie licet faciat aliq̄lem preſumptionem: q⁊ tales littere manu publica:aut alia: ⁊ bonorū teſtium ſubſcriptione debent fieri. Preterea valet littera regis non ſigillata ſi eſt conſuetudo ne ſigillet:nec vetuſtas:aut muriū roſura: vel alius caſus erit impedimento ſi poteſt legi ⁊ ſanus ei⁹ intellectus percipi. Itez non creditur tranſūpto talis littere originali nō oſtenſo:niſi fuerit autenticatū ⁊ firmatuz ſigillo

tur.ita notat glo.in.l.inter cartulas.C.de iure fiſ.li. p.Tercio caſu principali a quodā tercio eſt cōfecta. dic aut ſcriptura eſt per duos teſtes coadiuuata: vel ꝑ vnū q̄ iurat⁹ deponit: q̄ vidit ⁊ audiuit qñ talis mandauit tali vt ſcripturā de tali re inter eū ⁊ talez faceret.⁊c.tunc tal ſcriptura ſic adminiculata ꝓbat ſemiplene. vt vult glo.in dicta.l.inter cartulas. Aut non eſt ab aliquo teſte coadiuuata: ⁊ tunc cōtra negantem ſe mandaſſe nihil ꝓbat. De ꝑdictis ꝑ ſali.in dcā auteñ. ſi q̄s. C. q̄ po. in pig. ba. Et etiam de iſta materia vide ꝑ eum in repetitione ſua.l.i bone fidei.C.de iureiuran.Et que ſcripſi. littera. quaſi p totum.

a Manu.Erronea ſubſcriptio viciat actum.caſ⁹ eſt in.l.ſi falſuz.C.plus vale.q̄ agi.⁊ ibi vide glo. Nō ſubſcripta q̄ ſubſcribens ſe ſcripture quā nō legit: nec erat de ſua intentione:non videtur eam approbare. De quo per bal.in dicta.l.ſi falſum.facit que ſcripſi infra.e.q.f.ſuper.v.modici.v.quandoq; reuocatur.i vſi.fi. ¶ De his qui cedulis vacuis ſe ſubſcribunt penno dicas q̄ tabulis litteris aliquid ſcribētes nō ſunt falſarij niſi probetur q̄ aliud factū ſit q̄ quod mandatum fuit.ſ.per ſubſcribentem. Secūdo dicas tales littere non preiudicant ſubſcribenti: quia conſtat his cui⁹ nomine confecte ſunt littere nihil ſciuit qđ in eis ſcribebat: ſi enim conſtaret eum ſcire vel mandaſſe de certo ſcribendo tunc forte ſecus diceretur.de quo ꝑ Inno.c.ij.de fide inſtru. ¶ De his qui cedulis vacuis ſe ſubſcribunt.dicas primo q̄ talibus litteris aliquid ſcribentes non ſunt falſarij niſi probaretur q̄ aliud ſcriptum ſit q̄ quod mandatum fuit.ſ.ꝑ ſubſcribentem.Secūdo dicas tales litteras non preiudicant ſubſcribenti: quia conſtat is cui⁹ nomine confecte ſunt littere nihil ſciuit quod i eis ſcribebat. Si enim conſtaret eum ſcire vel mandaſſe de certo ſcribendo tunc forte ſecus diceret.Cōfiteor tamen q̄ eps poteſt cōmittere fideli pſone ſigillum ſuum:⁊ ſecundum poteſtatem ſibi datam poterit illo ſigillo ſigillare ſcripturas de his que pertinent ad epm facere commiſſiones;confirmatiōes:⁊

© Biblioteca Nacional de España

generaliter de oīb⁹ alijs q̄ omissa fūt ei poterit scri-
pturas sigillare ēt si p̄latus ille lr̄as nō videat sicut
papa ⁊ alios p̄latos ⁊ p̄incipes suis cancellarijs
hoc cōmittere videm⁹. vt extra. de cri. fal. c. duran-
dus. sed in cōtractib⁹ aliorum nō poterit noie ep̄i si
gillū testimo-
niale appone-
re nisi viderit
cū testimoniuz
sit de vsu: vl de
his q̄ plene no
uerūt. possz aūt
dici q̄ etiā testi
moniale sigillū
apponere p̄ōt:
vbi est de cōsue
tudine: nō q̄ cō
tractus intelli-
gat habere testimoniū ab episcopo sed ab eo scz
cancellario qui appōit. De q̄b⁹ pleni⁹ per Inno.
c. ij. De fide instru. ¶ Et que scripsi s. e. sr̄. v. asse
rentib⁹. v. i. in. vsi. queda ē scriptura p̄uata q̄ ciro-
graphū. vsq; ad. vsi. scdo casu p̄cipali.

a ¶ Alterius De instrumenti exemplatiōe quero ⁊ di
co q̄ exemplatio requirit plura. p̄mo req̄rit q̄ istru
mentū q̄ exemplatur sit solenne ⁊ validum. nā de
natura exemplationis non est q̄ hoc instrumentuz
factum fiat validuz vel validius: sed vt de verbo ad
verbum figuraliter describat. Et ideo quicquid po
test opponi exemplari p̄ōt opponi exemplo. Scdo
requiritur partis citatio q̄n exemplatio fit auctori-
tate iudicis: q⁹ ipsa auctoritas est de actis: ⁊ instru-
mentum eius est instrumentū forense: ⁊ ideo debet
citari ille qui ledi potest: alias iudex non posset in-
terponere decretum. hoc est verū nisi aliter se habe-
ret consuetudo vel statutum alicui⁹ loci; sicut est in
multis partibus q̄ nō requirat citatio. Sed hic q̄-
ritur vtrū in dubio p̄sumatur facta citatio. Inno
ponit duas opiniones. vna est p̄cise que p̄suma
tur. scda est q̄ non p̄sumatur nisi in instrumen-
to fiat mentio qualiter fuerunt citati citādi. de hoc
per eum in dicto. c. albericus. in p̄in. veritas est q̄
non p̄sumitur citatio: ⁊ q̄ illa verba generalia et
incerta non probant aliquem citatum. Ex predictis
apparet q̄ in ista tranſumptione requiritur terciuz
scz iudicis mandatum. q̄d scz notarius publicus cō
scribens lecto instrumento cum exemplo simul cum
iudice: ⁊ viso in omnibus concordare mandato iu-
dicis transcribat in publicam formā. Et quādo in-
strumentum exemplatur iudex nō p̄t cōmittere vide-
ri per alterum. vt scripsi infra. 6. q. i. sr̄. v. cōpatio-
nem. v. quero p̄mo. in. vsi. fi. Sed hic q̄rit Inno. q̄
dam est p̄curator ad plures lites non p̄ōt vbiq; di-
mittere originale: nec videt posse exemplari: ⁊ ex o-
riginali p̄nt plura exēpla sumi ad instantiā p̄curato
ris: nec req̄rit citatio dñi q̄ ex quo procurator ē pre-
sens dñs ipse videtur interesse scdm Inno. in di-
cto. c. albericus. Et cum queritur de instrumēto
sumpto als exemplato: an ei stet. talis distictio
est facienda: aut illud est p̄uatū ⁊ nō credit ei.
⁊ nō sufficit q̄ partes consentiāt q̄ p̄uata scri-
ptura p̄ ta-
bellionē pu
blicetur sine
iudicis au-
ctoritate: si
tñ pactū fa-
ctum eēt ex-
p̄resse q̄ tal⁹
scriptura fi-
dē faceret in
ter p̄tes valz
vigore pa-
cti. vt nota
tur extra. de fide instru. c. fi. Aut ē publicū istru
mētū: ⁊ tūc aut ē exēplū tm̄ i quo ē originale trā
scriptū. Aut ē publicū instrm̄ ⁊ originale q̄d fa
cit mētiōez alteri⁹ originalis. si q̄dē ē simplex exē-
plū: tūc aut ē volūtate ptiū sūptuz vt si veniat
debitor ⁊ creditor cōsentiāt q̄ autenticū exēple
tur: ⁊ tūc tale exēplū hz vigorez autētici: ⁊ fides
ei adhibet: q⁹ nō licz reprobare q̄d q̄s semel ap
probauit. vbi autem non de volūtate vtriusq; :
sed vnius tm̄ exēplat autenticū. Aut illa exēpla
tio fit sine auctoritate iudicis cōpetētis ⁊ nō ha
bet ei fides. aut auctoritate iudicis fuit exēplatū
parte citata tūc facit fidē: sec⁹ si ps nō fuisset ci
tata. q̄d si sit instrm̄ q̄d aliū nō tangit: vt p̄uile
giū vel indulgētia. vide. tabellio. 6. q. b. sr̄. v. ser
uata. Si vero vnuz originale facit mentiōez de a
lio originali: tunc aut fuit factū vtrūq; inter eos
dē: aut inter alios. p̄mo casu vt q⁹ emptor p̄o
mittit p̄ciū p̄o emptiōe dudū fcā nō obstante
cōfessiōe p̄cij fcā in p̄mo instrō: tūc statur se
cūdo instrūmēto licet nō p̄ducat p̄mū. si vero in
ter alios fuerūt fcā instrūmēta: vt quia sic dicit
in instrūmēto talis p̄curator talis vt cōtinet in
tali instrumento fuit confessus se habuisse. ꝛc.
⁊ tūc nō p̄bat. sed si ille haberet ratum cuius tā
q̄ procurator interuenit tunc p̄baret. ⁊ ideo per
instrumentū sententie que continet verba iudi
cis sed non partium non p̄bant partium gesta:
nec actus ipsarum: quia originale ipsius senten
tie facit mentionē de re inter alios gesta non per
ipsū p̄nūciatē. Sz tu in hoc dic vt scripsi. instru
mentum. v. pone q⁹. De p̄dictis per bal. in dicta
l. si quis in aliquo. C. de edendo. ¶ Et q̄ scriptu
ra vel trāsūptū facit fidem. vide. h. in. c. fi. extra.
de fide instru. Et vide. tabellio. 6. q. b. super. v.
seruata.

b ¶ Utebat. In instrumētis antiq̄ssimis scz centū
annoz nō expedit p̄bare q⁹ notarius fuit notari

autentico regis: vel alte
ri⁹ domini. e. ti. l. cxiij.
p̄uilegium. 12. q. a.
f ¶ Et si pars aduersa ne-
gat eum qui scripturam
p̄ductam confecit fo-
re notarium publicum:
tenetur pars p̄ducens
p̄bare esse notarium:
aut q⁹ talis est fama in-
ter homines loci vbi de
git: ⁊ q⁹ vt notarius offi
cio vtebatur b: alias non
creditur ei. Item si nota

© Biblioteca Nacional de España

us vel als in q̃si possessi/one notaria t⁹: q; ex ipo actu ita anti quo oriť p/sumptio. vt nõt Inno. i c. veniens. de verb. sig. De quo per bal. i auteñ. q̃s actiones C. de sacro/sanc. ec. co/lũ. fi. ¶ Et dicit bal. in auteñ. sz no/uo iure. C. si cer. pe. q̃ q̃ negať tabel/lio q; dõi scri bẽť ñ ẽ tabel lio q̃ iterũ ñ ẽ nõ i loco iudicij eius scriptuã nec psona tũc si tractatur de puo preiudi cio ꝛ iudicis motus con/currat stať scripture. si aũt de mag/no p̃iudicio tũc duo sũt probãda. v/nũ circa per sonã scz of/ficiuz. aliud circa scriptu rã ex coopa tiõe lr̃arum. vt ẽt nõ. Jn no. ex̃. de cle ri. pere. c. i.

rius dicit se nõ feciſſe nõ creditur⁹ scripture tanq̃z falſe. Sed si teſtes in ea scripti notario ꝛ scriptu/re contradicãt: creditur scriptu:re. si notarius eſt bone fame: ꝛ nota regi/stri non diſcordat propter teſtium memorie la/bilitatem. Si vero factũ eſt modici temporis lap/ſi: ꝛ notari⁹ non eſt bo/ne fame: ꝛ omnes teſtes contra ſcripturam con/cordent nõ creditť ſcrip ture. e. ti. l. cxv.

g ¶ Jtẽ allegans inſtrumẽ/ti producti falſitatem iu re hoc malicioſe nõ alle/gare: ꝛ admittetť ad pro bandum de falſitate: ni/ſi producens ſtatim ei re nunciet[b]: nec poſt renun ciationem poterit peni/tere. Et exceptio falſita/tis inſtrumenti in prima inſtãtia oppoſita poteſt probari etiã in cauſa ap pellationis: ſed poſt ne/quaq̃: niſi ea non appo ſita velit pars lite finita opponere ꝛ probare ſen tentiam per falſa inſtru/

menta fuiſſe latam. e. ti. l. cxvj.

h ¶ Preterea admittitť ad p̃bandum dicẽs ſe tem pore inſtrumẽti date in alio loco valde remoto fuiſſe preſentẽ. ꝛ ſi inſtru mentũ illud ẽ publicum tenetť p̃obare per aliud publicũ: aut p q̃ttuor[c] te ſtes. ſed ſi manu notarij nõ ſit factũ ſufficit cõtra illud per duos teſtes p̃/bare. e. ti. l. cxvij. ſtipula tio. 6. q. q.

i ¶ Jtem ſi notari⁹ de cu/ius ſcriptura dubitať di cat ſe eam feciſſe ſtatť ei. ſed ſi negat non. ſi vero mortu⁹ eſt iurabit pars allegans falſitatẽ ſe non malicioſe allegare: ꝛ ps ꝓducens q; nõ fecit nec faciet qđ illius ſcripture veritas occultetť: demũ iudex cũ p̃bis hoĩb⁹ ad hoc aptis: ꝛ dicere veri/tatẽ iuratis: faciet cum a liis eiuſdẽ notarij litteris comparationẽ[d]. ꝛ ſi om/nes dicũt eas penit⁹ diſ ſil'es ẽ in arbitrio iudicis an recipiat: vel abijciat

quẽad. teſta. a/peri. vl̃ diſcipu l⁹ ei⁹ vel coadiu tor ſit p̃ns. naz tũc ipi interro/gãdi ſunt ſr̃ ve/ritate ſcripture De quo p̃ bal. in auteñ. ſz no/uo iure. ¶. ſi cer peta. colũ. ij. ¶ Quero p̃mo q̃d ẽ cõpatio. ſe cũdo q̃re ẽ itro ducta. tercio ex q̃b⁹ inſtrumẽtis fit cõpatio. q̃r/to ad q̃ inſtr̃a fi at. quito in qui b⁹ caſib⁹ fiat. ſexto q̃liter ꝛ p quos fiat. ſepti/mo et vltio q̃s ſit cõpatiõis ef fect⁹. Redeo ad p̃mum ꝛ dico q; ꝓparatio p̃t cõ ſiderari dupliciter. p̃mo modo put ẽ i actu fiẽ di. alio mõ put eſt in actu eſſe. ſi cõſideratť pri/mo modo ſic deſcribitť cõpara/tio ẽ ſcriptura/rum ad quaz et ex q̃ iuxta ſe po ſitarũ ꝛ ſolem/niter inſpectaz fit collatio. ſi/cut enim õria iuxť ſe poſita clari⁹ illuceſcũt: ita ſi/milia iuxť ſe po ſita magis cla/rent. Si etiã cõ/

a ¶ Nõ creditť. Et q̃ ibi ſcripſi ſr̃. v. cõparationẽ.
b ¶ Renũciet. Vide que ſcripſi. falſitas. ſ. q. a. ſu/per. v. occidetur. v. deſiſtens ab vſu.
c ¶ Quattuor. vide. teſtis. 8. q. a. ſuper. v. quiq;,
d ¶ Comparationẽ. vbi de eo q̃ dicitť notari⁹ non eſt q̃ſtio officij ſz manus tm̃ q; negať ſua manu ſcriptũ: tũc ſolũ lr̃az ſufficit cõpatio. Et hec ve ra niſi tabellio ſit p̃ns: q; ſi tabellio viuit ei⁹ di cto ſtatť. vt bar. l. tabularum. ſ. ſi dubiteť. ff.

ſideretť ſcõo mõ dico q; ꝓpatio ẽ q̃dã ſubũdiaria ſeu adminiculatiua p̃batio ex ſcripturarũ collatiõe p̃ce dẽs. hoc dico p tãto q; donec ſũt alie p̃batiões non recurritť ad cõpatiõez. ¶ Scõo q̃ro q̃re cõpatio ẽ in troducta. rñdeo vt iuuetť veritas ꝛ reprobetť falſitas ¶ Tercio q̃ro ex q̃b⁹ inſtr̃is fiat. ꝛ in. l. C. habes q; ex trib⁹ p̃mo ex p̃uata ſcriptura trino teſte notata, ſcõo ex foreſi tercio ex publica. i. manu tabellionis facta ꝛ in publicã formã ſoleniter redacta. ¶ Item ad/

© Biblioteca Nacional de España

mittūt due alie scripture ex q̄bus fit cōparatio) scilz scriptura quā pducit aduersarius: qz pducendo con fitet eā verā. vt no. Inno. extra. de cen. als de testi. c. cū olim. ꝛ ideo ex sua cōfessiōe merito pcedit ad cō paratōez. Itē scriptura archini publici hñs testimo niū officialis pfidētis archino. Iuxta hoc q̄ro nūq̄d ad faciēdū bas cōparatiōes possit iudex cōpellere p tē scribēdi sua manu aliq̄d vt ex illa scriptura possit fieri cōparatio: vtrū hoc sit iuridicū. Bar. dicit q ñ qz tm̄ ex quinq̄ pdictis scripturis fit cōparatio. Sed tu dicas ōriū. Et adde septā scripturā. s. scriptura cō fessionatā que nō indiget adminiculis ratiōe confes sionis. sed hec satis includit sub ratiōe q̄rte scriptu re: nā ibi ratio est tacita confessio ergo multo forti us expressa. Adde etiam septimā scripturā scz omnē cui ex forma statuti seu cōsuetudinis dat fides plena vt ē in scriptura presbyteri: in ciuitate venetiarū: ꝛ vltra mōtes in litteris sigillatis sigillo episcopi. Idē si tali scripture daret fides ex statutis alicuius colle gij puta mercatorū inter mercatores. Et sic apparet ex septē generibus scripturarū cōparatiōe figurari. ¶ Uenio ad q̄rtā q̄stiōem principalē. s. ad q̄ instru mēta fiat cōpatio. Dicūt q̄dā q ad instra que sunt eiusdē generis. s. ex puato ad puatum: ex publico ad publicū: ex forensi ad forensem. Sed tu dicas verius quia etiā ad scripturas alterius generis ex quocūq̄ genere fit comparatio: ꝛ sic vnū instrumentum pōt iuuari instrumento alterius generis. vbi debes nota re q quadruplex est comparatio. s. cirographaria de cirographo priuato ad priuatū. itē instrumētalia de instrumēto publico ad publicū. itē de forensi ad forēsez. Itē ē cōparatio mixta puta de publico ad p uatū. vel de forēsi ad publicū. nō enim in idemtitate generū stat rō cōparatiua: sed in simbolo. i. similitu dine cartarū siue lrārū. ex omni enim scriptura legiti ma ad oēm legitimā sine legitimatiōe fit cōparatio. hoc dico p tanto quia si in scriptura nō contineret actus legitimus comparatio nō fieret. ꝛ idez dico de scriptura ad quā q si nō cōtinet actū legitimū sz p hibitum nō habet locū cōparatio. Expēplū in auteñ De nō alie. §. qz vero verisile. cū glo. sua. ¶ Uenio ad quintā q̄onē principalē. s. in quib⁹ casibus fiat cōparatio; vbi ē notādū q triplex est cōparatio scz necessaria. ipossibilis. ꝛ supuacua. Necessaria ē quo tiens scriptura per comparatiōem approbāda red ditur dubia eo q negatur auctor seu scriba. sed dici tur man⁹ adultera qđ pt cōtingere in publica que sub noie tabellionis est scripta. Sz negatur re vera scripta ab eo: ꝛ idē posset contingere in apocha. In istis etiā casibus ad fidem imponendā est necessaria comparatio. ¶ Sed hic dubitat q̄d si ppter distanti am loci vel tēporis antiquitatem non reperitur alia scriptura. dicas q fides eius pereat. cp. in. l. cōpara tiones. C. de fide instru. formā ista q̄onē: in scolari qui de lōginquis partib⁹ portabat instrumentū c⁹ auctoritas negatur. ꝛ ideo debent scolares esse cauti quando portant litteras testimoniales q ille sit notarius ꝛ legalis. Ista cautela nō cadit in instru mentis multū antiquis sed eis credendum dico. Secūdo dixi q est quedam comparatio impossi bilis de iure. nam si instrumentū cōprobādū nō habet debitam formā ibi nō fit cōparatio. ver bi gra si als nō sit solemne siue loquamur in so lemnitate cōi que requiritur in alijs instrumētis puta quia in publico instrumento non est nisi vnus testis. vel non est ibi nomen imperatoris vel regis. ꝛ olim ponebat nomen consulis loco cui⁹ ponūtur hodie anni domini incarnationis. Idem dico si instrumentū careat solemnitate for mali: siue loquimur de solēnitate casuali vbi req rit cā. Nā qđ nullū ē in substātia nō recipit ac cidens cōparationis. hoc tenet cp. in dcā. l. com paratiōes. ꝛ merito quia cū comparatio fiat ad finē legitimū pbationis frustra est pbare qđ p batū nō releuat: sed est quedā cōparatio supua cua. Ex his etiam cōclude q tunc est locus com paratiōi qñ virtus cause pōt cōparatione iuua ri: secus si nō resultet effect⁹. vt. C. de pba. l. ad pbatiōem. ꝛ adde q vbi per vnā vocē pōt ha beri certitudo veritatis nō recurritur ad cōiectu ram cōparationis: imo tunc comparatio est im possibilis de iure. vt in auteñ. de fide instru. §. si quis igit. coll. v. ¶ Uenio ad sextā questionem. scz qualiter. ꝛ per quos comparatio fiat. rñdeo si q̄ris de personis fit per iudicē qui caute ꝛ dis crete saltim assumit secū duos peritos inspecto res cū quibus videat ꝛ inspiciat corpora scrip turarū: hoc tamē est in arbitrio suo et enim so lus pōt facere comparatiōem sicut facit alia per tinentia ad examinatiōem cause: sed tutius ē ad hibitis alijs peritis: ꝛ si nō posset habere duos sufficit vn⁹. Si q̄ris q̄liter fiat. respondeo q co ram se ppositis scripturis debēt ispici lre simpli ces q̄ vocāt eleméta in grāmatica. itē lre grosse ꝛ earū tractat⁹. Itē dz fieri cōpatio signi tabelli onis ad signū. Et non solum debet oculate vide re sed etiā debet oculo corpozali adiūgere intelle ctū vt consideret an ille scripture cōformēt se in stilo ꝛ in modo dictaminis. Et scias q quando fit ista comparatio nō deberet poni suspecti ali cui parti. vt nota. in auteñ. de trien. ꝛ semi. §. et q sepe. coll. iij. in glo. notabili. ¶ Uenio ad vlti mū. s. ad compatiōis effectū. ꝛ dicas q duplex ē cōparatio. s. cōstructiua ꝛ destructiua. cōstructi ua fit a simili. destructiua fit a dissimili. Itē cōpa ratio cōstructiua ē duplex. s. pbatiua ꝛ admini culatiua. Probatiua est quotiēs sine comparati one scriptura que pducebat faciebat multū fi dei quia erat in forma publica vel forēsi vel ar chinali: cui addita maiori fide p cōparatiōem lit terarū resultat q̄dā certitudo ꝛ facit plenā fidez ꝛ pbatiōez. Adminiculatiua est quotiēs scriptu

© Biblioteca Nacional de España

ra ad quã fit cõparatio habebat paruz fidei: vt quia erat scriptura priuata que pbabiliter potest negari. si etiã iuuat per cõparatiõem legitimã augetur fides: nõ autẽ resultat plena pbatio sed arbitrio iudicis committit iuramẽti delatio

Et ita intelligo qđ notatur p azo. in sũma. C. de fide istrumen. De predictis p bal dũ in. l. comparationes. C. de fide instru. Sz circa precedentem qstiõez ipse bal. in auten. sz nouo iure. C. sicer. peta. aliter videt dicere. s. qꝓ cõparatio ex ꝑuata scriptura z depositiõe testiuz cõfirmata z p iudicẽ approbata est solamnis: et probat plenẽ, ex publica vero etiã sine testiũ receptiõe mortuo tabellione vel absente: etiã si non est discipulus vl ad ministratoꝛ quoꝛũ viua voꝛ possit fieri resultat probatio solemnis ex solis scriptis auctẽticis si motꝰ iudicis occurrit cũ qlitate cõpatiõis. Sz ãt cõpatio ẽ ad ꝑuatã scripturã simplicẽ absqꝫ testibꝰ tũc facit semiplenã fidẽ vl iudiciũ z nõ hz vigoꝛẽ pfcẽ cõpatiõis. Querit ipe bal. z glo. in dcã auten. sed nouo iure. an iudex ꝑt alijs cõmittere cõpatiões vel qñ istrm exẽplar possit cõmitti videri p aliũ Et dicit qꝛ ñ: qꝛ sesꝰ visꝰ hic reqrit q ẽ iseparabil a subiecto. vt p bal. vbi s. Et circa cõpatiõez ꝑuate scripture vide pla q scripsi s. e. q. e. ff. v. al

scriptura z. e. ti. l. cxviij. vide supra. e. q. f.

k ¶ Itẽ si negãtis[a] se scripturã priuatã cõtra eũ ꝓductam fecisse remittit iuramẽto cogit iurare. sed si non exigitur ab eo iuramentum nõ pbatur per comparationẽ sed p duos testes. vt supra. e. q. e. qui dicant se vidisse eũ dcãm lrãm scripsisse: vel sibi mãdasse: nec aduersarius admittit ad pbandũ cõtra eũ p cõparationẽ[b]. e. ti. l. cxix.

l ¶ Itẽ nõ admittit tutoꝛ vel curatoꝛ ad cõfitẽdum minꝰ qꝫ cõfitet in iuẽtario[c] recepisse. e. ti. l. cxij.

m ¶ Preterea non creditur scripture q̃ qs dicit aliuz suũ debitoꝛẽ. Et si minꝰ dicat ei deberi admittit eiꝰ heres ad pbãdum de maioꝛi debito: nisi scripserit qꝛ si plus debebat remittebat: vel iurauit si

bi amplius nõ deberi[d]. e. ti. l. fi. tabellio. 6. q. d. probatio. 2. q. c.

¶ Itẽ scriptura facit firmã sniam. sentẽtia. 3. q.

¶ Itẽ cedit carte. dñium 3. q. mm.

¶ Itẽ facit fideiussoꝛẽ in dicio sisti longioꝛi tpe teneri. fideiussoꝛ. 7. q.

¶ Itẽ facit validioꝛẽ pignoꝛis obligatiõem. pignus. 7. q.

¶ Itẽ eius cãcellario solvit ius debiti z pignoꝛis obligatiõem. pignus. 9. q. e. solutio. 7. q. c. tabellio. 6. q. g.

¶ Itẽ legata ea intelligitur debitũ legatum esse. legatum. 4. q.

¶ Itẽ facit accusationez procedere. accusatio. 6. questione.

¶ Et rei ecclesiastice alienatõez: vl emphiteosiz. alienatio. 4. q. emphiteosis. i. questione.

serẽtibꝰ. v. nõ qꝛ. z j. e. q. k. ff. v. cõparationem.

a ¶ Negãtis. Qñ negat istrm cui icũbat pbatio. dic aut negat scriptura ꝑuata: z icũbit pducẽti pbatio. aut negat istrm publicũ tũc aut ẽ exẽplũ: z idẽ nisi sit exẽplatũ pte citata. vt i. l. cirographo. i pri. ff. de admi. tu. Aut ẽ oꝛigiale istrm z tũc aut ẽ suspectũ alicꝰ rasure rõe i loco sbali vl pp psonã pducẽtis z idẽ: qꝛ dz ei ipõi fides p pducẽtẽ. vt. C. de pba. l. iubem. aut ñ ẽ suspectũ z tũc credit istro. vt i oicto ti. de pbat. l. cũ pcibꝰ. de q bꝰ p bal. i. l. i oi bꝰ. colũ. iij. C. de iureiu. p. ca.

b ¶ per opatõez Sz ad hoc qꝛ hic i. l. ptite dicit qꝛ aduersariꝰ õ scriptura ꝑuatã negatã ñ admittit ad pbãdũ p cõpatõez ẽ õ de iure cõi scdz ea q circa hoc de cõparatiõe ꝑuate scripture de manu debitoꝛis vl creditoꝛis vl vtriusqꝫ: aut de mãu tercij. z deiꝰ pbatiõe p cõparatiõez plene scripsi s. 6. q. e ff. v. asserẽtibꝰ. v. nõ qꝛ. p totũ Et fm ea q circa cõpatõez ꝑuate scripture ẽt plene scripsi s. e. q. i. ff. v. cõpatõez. v. ꝑmo qro. Itẽ codex rõnũ alti covici cõpatꝰ pbat ex sola cõpatõe siue testiũ depositiõe. bar. i. l. nuda rõ. ff. de donati.

c ¶ Inuẽtario. Vide q scripsi. pbatio. 6. q. b. ff. v. in strumẽta. v. nõ qꝛ. i. vsi. qrtꝰ si tutoꝛ. Et. iuẽtariũ. i.

d ¶ Deberi. An liber (q. a. ff. v. iuẽtariũ. v. si heres. rõnũ argẽtarij nũmularij mercatoꝛ seu cãpsoꝛ faciat fidẽ. vide. pbatio. 6. q. a. ff. v. pbãdũ. v. si argẽtariꝰ. Et ibi i. v. sepe otigit. Vide qđ de libris ãtiqs ẽt ꝺ his q̃ iueniũt i curijs citatũ epoꝛ vl alioꝛ psidẽtiũ

© Biblioteca Nacional de España

¶Jtē facit req̄ri plures teſtes ad ꝓbā/ dū obligatiōis in ea cōtēte liberatiōez. teſtis. 8.q.

¶Scutū. vide.adalil'.3.q.clipeꝰ p to.

¶Spado.vide.homicidiū.4.q.f.ca/ ſtratus.per totū.

¶Speciale.vide.reſcriptū.3.q.m.pro curatoꝛ.6.q.c.d.e.7.a.mandatū.5.q. generale.

SPes.Primo q̄ro quid eſt ſpes.ſe/ cundū auguſtinū eſt deſideriū cū fiducia bonū durabile vite habendi. 2.p.ti.pj.l.iiij.

a ¶Secundo q̄ro. q̄liter eſt ſpes in deo habēda.Dic q̄ q̄libet debet ī eo ſpem habere qꝛ eum liberat a lapſu: ⁊ ab eo maxima bona cōſeq̄t'.e.ti.l.iiij.vide. fides.2.q.

a ¶Tercio q̄ro. q̄s ē ſpei effectꝰ. Dic q̄ per ſpem timoꝛ humanꝰ abijcit': ad/ iutoꝛia diuina occurrant:veritatis no/ ticia pandit'.nec aliq̄d ꝓdeſt fidē ha/ bere ſine ſpe.e.ti.l.v.

¶Spectaculū. vide.clericus.5.q.

¶Specificatio.vide.dñium.3.q.

¶Speculatoꝛ. vide.preda.2.q.

¶Spirituale. vide.patronus.4.q.g. p.ſimōia.i.q.⁊.3.elemoſyna.i.q.cōpr̄ nitas.3.q.ꝑmutatio.4.q.clericꝰ.9.q.

¶Spirituſſanctꝰ.vide.fides.3.q.a.b. ſimonia.i.q.

SPonſalia. Vide que ſcripſi.votū.2.q.b ſuper.v.pꝰ ſolemne.

SPonſalia.Primo q̄ro que ſunt ſponſa/ lia. Dic q̄ futurarū nup tiarū promiſſio. 4. pti. ti. i.l.i.

a ¶Secūdo q̄ro. vnde dicunt'.dic q̄ a ſpōdeo. e.ti.l.i.

a ¶Tercio q̄ro.inter quos fient. Dic q̄ inter preſentes: vel abſentes per nūci/ um:vel ꝑcuratoꝛē:dum tm̄ ante alteri/ us cōſenſū mittēte nō peniteat.Sed ſtipulatio inter abſentes cōtrahi nō pōt niſi in caſibus certis. e.ti.l.i.ſti/ pulatio.4.q.b.

b ¶Minoꝛes tm̄ ſeptēnio nō pñt ſpon ſalia cōtrahere:niſi poſt dictam eta tem ratificēt.e.ti.l.vj.

c ¶Matrimoniū aūt nō pñt cōtrahe re niſi maſculi in etate q̄ttuoꝛdecim annoꝝ cōſtituti:⁊ femie in duodecio[a]: vl̄ doce eta ti ꝓpie copulari q̄ntes: potētia: ⁊ ſciētia etatem ſupplētes. e.ti.l. vj.

¶An infidelis cū fideli pt ſpōſalia cōtrahere.vi de.matrimoniū.10.q.k.

a ¶Quarto q̄ro. q̄liter cō trahit'.vide ℈.pria.q. a.Et ſcias q̄ ꝓpe ſpōſa/ lia[b] ſūt p verba de futu/ ro ꝓtracta etiā ſi iuramē tū interuenerit.ſz p ver/ ba de preſenti cōtracta: vt recipio te ī meā vxo/ rē:aut cōſētio in te tāq̄z ī vxoꝛē:vl̄ ꝓmitto tibi q̄ āpli⁹ te ī meā vxoꝛē ha/ bebo ⁊ tibi legalitatē ſer uabo:ea ſili mō rñdēte: ſz iſta vulgariter dicāt' ſpōſalia:verius tamē di citur matrimoniū. e.ti.l.ij.

a Duodecimo. Vide q̄ ſcripſi.mſrimoniū.ſ.q a. ſuper. v. duodecim.

b ¶Spōſalia Duplicia ſūt ſpōſalia. q̄dā ſūt ſponſalia de futuro.i.de mſrimonio ꝯhēdo. ⁊ q̄dam ſūt ſpōſalia de pñti q̄ idē ſūt qđ mſrimoniū nō ꝯſūmatū per carnalē copulā. bal.℈ de ſpō.⁊ ar. l.alij deſpōſata.colū.i. Et q̄uo ſpōſalia ꝯhunt' quiq̄ mōis Vide. 4. p. ti.i.l.ij.

b ¶Jtē ſi ꝓtrahit' mſrimōiū p verba de pñti ſub ꝓditiōe:aut in alteriꝰ arbi/ trio ꝓmittit':vl̄ verba de pñti exꝑmē/ tes ſūt ipuberes maioꝛes ſeptēnio ñ erit mſrimoniū ſz ſpōſalia.ſi tm̄ pſeue rent vſq̄z ad pubertatem tacitur/ nitate efficitur matrimonium. Et intelliguntur tacite conſentire ſin/

© Biblioteca Nacional de España

simul cohabitent: aut dona vn⁹ ab alio recipiat: vel se inuitēt aut copula interueniat carnalis. e. ti. l. iij.

c ¶ Item si promitto tibi vnam de filiabus tuis in vxorem ducere: et tu mihi vnā dare promittis ea: aut ei⁹ mandato alio pro ea nō cōsentiente non contrahunt sponsalia: sed debet ipsa patri si decens est sponsus obedire: alias si alij contra volūtatem patris eius nubat: seu meretricetur: potest per patrem exheredari Eodem ti. l. x. exheredatio. ſ. q. d.

d ¶ Item pater iurans mihi vnam de filiabus suis eis consentientibus dare in vxorem: eliget quam voluerit Et si illam sic electam nolo nō tenetur aliam dare: immo solut⁹ est a p̄missiōe. Sed si omnes sunt mortue preter vnā illa est danda. Et si ego ante electionem cum vna illarū copero illā cōpellat ducere in vxorem. Et qđ dixi in filiabus idem in filijs. e. ti. l. xj.

a ¶ Quinto q̄ro. q̄s ē effect⁹ spōsaliorū. vide s̄. p̄ma. q. b. Et oritur ex eis impedimētū publice honestatis iusticie. e. ti. l. vj.

b ¶ Qđ verū est si fiāt a maioribꝰ septennio aut paulo minoribus intellectum contrahendi habētib⁹. Et impedit matrimoniū cōtrahendū ⁊ dirimit contractū etiā si p̄trahētes illa spōsalia iure contrahere nequeant. e. ti. l. xij.

c ¶ Item si in legitima ętate sunt contracta spōsalia recusans mr̄imoniū copulare iusta excusatiōe cessante p censurā cōpellit ecclesiasticā etiaz si secūda contraxerit spōsalia cū p̄ma nubere. e. ti. l. vij.

d ¶ Altero tñ ex spōsis añ copulā religionē ingresso remanēs in seculo p̄t petere licentiā mr̄imoniū cū alio cōtrahendi Idē si nescitur quo iuit ⁊ expectat⁹ fuit p triennīū. debet tamē tūc postea cōtrahēs de fide rupta penitere si sua culpa venit impedimentū. Itē nō cōpellitur sponsus ad nubendū si eoruz alter efficitur leprosus: debilitatus: aut cec⁹ vel sine nasu: aut quid ei deterius p̄missis euenerit. Idem si ante copulam inter eos euenerit affinitas: aut de vtriusq; voluntate repudiuz accedat: vel aliquis eorum fuerit fornicatus. siue alibi per verba de presenti contraxerit quia secūdus contractus p̄fert. Idē si secunda sponsalia sunt de futuro cū carnali copula. debet tñ hoc faciēs de fide mentita penitere. Item iuramētuz in secundis sponsalibus p̄stitū nō facit p̄ma sponsalia nō p̄ferri. Itē nō compellitur sponsus sponse raptu defforate copulari. Item si ante septennium sponsalia sunt contracta petat secundo licentiā contrahendi. sed si maior septennio cum minore desponsat spectet donec minor ad illam perueniat etatem: ⁊ minore tunc consentiente compellitur maior copulari: nisi sit religiōem ingress⁹: aut per verba de p̄sēti cum alia contraxerit: quibus duob⁹ casibus p̄ma sponsalia ipso iure irritantur. sed in alijs iudicio ecclesie infirmant. e. ti. l. viij.

e ¶ Et que dixi secunda per verba de presenti p̄ferri p̄mis de futuro est verum licet in p̄mis interueniat iuramentum: nisi fuerit cuz p̄ma carnalis copula secuta: quia tunc p̄ferunt pora. sed licz in secūdis interueniat copula p̄ferunt p̄ma de p̄senti citra co

© Biblioteca Nacional de España

Sponsalitia largitas.

a ¶ Dūtaxat. Si maritus mittit spōse nōdū nupte aliq̄s joelas seu iocalia: postea spōsa ē ad domū viri ducta tādē maritꝰ decessit in mrīmonio: vtr heredes viri ista iocalia possint petere. dicas q̄ nō: siue dicamꝰ istā simplicē donationē siue spōsalicia largitatē. et hoc verū si esset spōsa de futuro ſz si erat vxor licet mrīmoniuz nō eēt p carnalē copulā cōsūmatū: tamen talis dōatio a principio nō valet. ⁊ ideo si maritꝰ aliq̄ signa penitentie ostendit iste res donate repetunt p heredes viri. Joez si non ostendit iste res donate repetunt p heredes viri. Joez si non ostēdit signa penitentie sed prius decessit sponsa. Sed pōe anteq̄ spōsa vadat ad domuz viri vadit vir ad domū future spōse: ⁊ eā subarrauit dando ei duos vel tres annulos: qui q̄ matrimoniū contrahit in facie ecclesie solent bn̄dici: queritꝰ isti annuli sint vxoris effecti. dicas q̄ nō: quia anteq̄ detur annulus precedunt verba de presenti: ⁊ sic matrimoniū est substātialiter pfectuz: ⁊ ideo ista donatio nō est spōsalicia largitas: sed donatio inter virū ⁊ vxorē. Et idē de vestibꝰ p̄ciosis ⁊ perlis ⁊ gēmis ⁊ alijs ornamentis. vt notat bar. in. l. pulam. Idem si promitto vnā ex duabus ducere in vxorem eligā quaz velim: nisi cū aliqua earū habuerim copulam: quia tūc illa ē vxor mea Eodem ti. l. ix.

¶ Preterea nō cōpellit spōsus ad matrimoniuz ante cōditiōis existētiā. conditio. §. q. b. c. d. e.

¶ Nec pōt ptrahere spōsus si est fama cōsanguinitatis. de quo vide latius. matrimonium. §. q̄stione.

¶ Et spōsalia sunt matrimonij inicium. diuortium. 2. q.

¶ An sponsa pōt nubere infra annū luctꝰ. mrīmoniū. §. q. f.

¶ An cum sponsa cōmittat adulteriū. adulteriū i. questione.

¶ Itē vide aliū effectum spōsaliorum. sponsalitia largitas. 2. q.

¶ An tenet q̄s de raptu proprie sponse. vis. 4. questione. p.

a ¶ Sexto q̄ro. q̄liter soluūtur sponsalia. vide supra proxima. q.

Sponsalitia largitas

Primo q̄ro quid est spōsalitia largitas. dic q̄ donatū a spōso sponse: ⁊ ecōtra sine conditione ante matrimoniū. 4. p. ti. xj. l. ij. ⁊. iij.

a ¶ Secūdo q̄ro. quis est eiꝰ effectus. Dic q̄ si matrimoniū nō sequit restituit sic donatū is cuius culpa nō fuit secutū. Si autem moritꝰ spōsus oculo non interueniēte restituit eius heredibus: quo interueniente medietas dūtaxat. Mortua vero spōsa donāte restituet indistincte: licet raro accidat eā donare p̄pter naturalē mulieris auaritiā. ⁊ est rō diuersitatis verecūdia oscūli quā sponsa patitur. itē quia ipsa dat nō recipit oscūlum. e. ti. l. iij.

¶ Spoliatio. vide. actor 4. q. f. g. h. primū decretū. 6. q. a. vis. 4. q. c. e. f g. h. i. k. l. m. n. rapina. p totū. nouatio. 2. q. b. reconuentio. 2. q. b.

¶ Sportule. vide. episcopus. 2. q. f.

i. §. nec castrense. ff. de colla. bo. de q̄bꝰ p bal. i. l. cūcte. C. de dona. int vi. ⁊ vxo. Et ēt p titiū in auteñ. ex testamēto. C. de colla. Ui de. donatio. 3. q. e. sr. v. cōfirmatur.

¶ Spoliatio. Et vide que scripsi. actor. 4. q. b. sup. v. scienter. ⁊ sr. v. recipiētez Et que scripsi. vis. 4. q. n. per totum.

¶ Sportule. Si iudex vel aliꝰ qui debet recipere sportulas gratis remiserit vni parti: nūq̄d similiter teneat remittere alteri p ti vt seruet equalitas. dic q̄ non: quia nēo tenetur eē liberal vltra q̄ velit. Quero nunquid sportule debeant mitti quando agitur officio iudicis. Respondeo sic dūmodo agat ad certā quātitatē vel spēm ⁊ cā sit ordinaria. vide. executio. i. q. a. super. v. executores. v. dicit statutū. Secus si petat in integrū restitutio: vl p̄ponat officiū iudicis ad factū aliq̄d. scias tn̄ q̄ ille p̄pōit officiū iudicis q̄ interrogatus quā actionē p̄ponat nō potest edere actionē. nam licet dicatur q̄dā agere nō tamē est actio. similiter si reus nō pōt

© Biblioteca Nacional de España

edere exceptiõem. vt. ff. de peti. here. l. plane. et. l fi. Queda ex priuilegio nõ soluit sportulas nec suptus ⁊ obtinuit in causa vult repetere ac si p stitisset quasi priuilegiũ fingat eũ soluisse: qrit nũquid possit. rñdeo q non. ⁊ sic priuilegiũ vni us alteri p/ dest p quan daz cõsequẽ tiaz: sz si ob misso ꝑuile/ gio solueret repetere pos set. quia nõ tenet qs in/ uitus uti p/ uilegio suo. glo. sentit õ p riũ. Instit. de actio. ℌ. triplici. qõ si sponte sol uat a nllo re petat vt sic priuilegiũ intelligat eẽ commune. De predictis per bal. in. l. cũ quam. C. de fruc. ⁊ li. expen.

¶ Spurius. Vide. filius. i. q. concubina. 3. q. succes sio. i. q. k.

¶ Stationari⁹. vide. studium. 5. q.

¶ Stare. vide. rex. 9. q/ stione.

¶ Statutum. vide. sacrilegium. 3. q. e. iuramentum. 4. q. a. excõmuni/ catio. 5. q. a.

¶ Sportule proprie dicunt sumptus qõ prestãtur executoribus. vt scripsi. executio. i. q. a. v. et dicas. circa fi. ¶ Sportule pstant secundũ cõsuetudinem fori: ⁊ prestant ab vtraq parte: ⁊ in sũ marijs causis iudices de iure non debent habere sportulas. Et idem videtur in causis miserabiliũ personarum. de quo per bal. in auteñ. generaliter autem. C. de epis. ⁊ epis. Vide. paupertas. v. item si litigantes. Et dicas verũ eẽ q in sportulis non ẽ certa quãtitas diffinita nisi in q̃busdam personis puta clericis ⁊ agentib⁹ in rebus ⁊ consimilibus. vt in auteñ. de sanc. epis. ℌ. sportularum. ⁊ C. de pri. sacro. scri. l. li. xij. ⁊ de prin. agen. l. fi. li. xj.

¶ Spurius. Querit bar. in. l. suggestiõi. C. ꝺ verbo. sig. vtrum bastardi dicãt de domo pẽna in statutis penalibus. Et dic q stricte ⁊ proprie nõ dicũtur de domo nec de casato nisi aliud probetur de communi vsu loquẽdi: vel eẽt aliq alia coniectura ex mẽte statuti. ⁊ est ratio quia si nõ continẽt in fauorabilibus: ergo nec in penis irrationalibus. ⁊ si nõ cõtinent bastardi filij: qui sunt flos primitiu⁹. i. pm⁹ amor: multo min⁹ cõtinẽtur nepotes etiaz legitimi ex bastardis nati. bal. in dicta. l. suggestiõi. Et circa hoc vide que scripsi. pater. v. si statutum dicit. ¶ Qui filij de iure ciuili dicantur spurij. vide. filius. i. q. ff. v. spurij. ¶ Et vide que de relictis ⁊ successione filij spurij scripsi infra. e. 3. q. ff. v. illegitimi. Et q̃ scripsi. heres. 3. q. c. super. v. procreatus. Et. hereditas. 13. q. a. super. v. fidẽ. Et que pleni⁹ scripsi. successio. i. q. c. g. per totũ. ⁊. e. q. i. ff. v. donare. ⁊ ff. v. relictũ. ⁊. e. q. k. ff. v. admittit. ⁊ ff. v. incestuosi. Et vide etiam. societas. 6. q. b. ff. v. cõicat. v. pone q. Et vide q̃ scripsi. emphiteosis. 3. q. a. ff. v auferre. v. pacta emphiteotica. in. vsi. an valz pactũ q spurij. Et q̃ scripsi. testamẽtũ. i. q. a. v. pt testator. in pri. Et. executio. 10 q. b. ff. v. pauperib⁹. v. quero an legatũ. in vsi. ⁊ an executor. vsq in. v.

¶ Standarte. vide. vexillum. 2. q. c.

¶ Statua. vide. rex. 21. q. 0. prouitor. 3. questione. ymago:

¶ Statim. vide. stipulatio. 3. q. a. confessio. 5. q. stione. a. excommunicatio. 13. q. c. actor. 5. q. a. arbiter. 8. q. b. hereditas. 4. questione. a. b.

¶ Statutuz Utrum statuta porrigantur ad non subditos. Sc̃o vtrũ effectus statutoruz porrigatur extra territoriũm statuentis. ¶ Ad primũ quero quid in contractib⁹ pone de contractu celebrato per aliquem forensem in aliqua ciuitate: litigiũ est ⁊ agitur in loco originis contrahentis: cuius loci statuta debeant spectari. Distingue: aut loquimur de statutis: aut consuetudine que respiciũt ipsius cõtractus solẽnitatẽ seu ordinationẽ. aut de ipsis que ptinent ad iuris ex ipo contractu orientis executiõem. primo casu inspicit locus contractus. vt. l. si fũd⁹. ff. de euicti. Secundo casu: aut q̃ris de his q̃ pertinent ad litis ordinationem: ⁊ inspicitur locus iudicij. ff. de testi. l. iij. Aut de his q̃ ptinent ad litis decisionem: ⁊ tunc de his q̃ oriunt secundũ naturam ipsius cõtract⁹. Aut de his q̃ oriunt ex post facto ꝓpter negligentiam seu morã. primo casu inspicitur locus contractus. vt dicta l. si fundus. Et intelligo locum contractus vbi ẽ celebratus: non enim locus in quem collata est solutio. fallit in dotem. ff. de iudi. l. exigere. Secundo casu aut collata in locum certuz est solutio: aut in pluribus locis alternatiue: ita q electio sit actoris. aut in nullum locum sed pmissio fuit facta simpliciter. primo casu inspicitur consuetudo que est in loco in quem est collata solutio. vt. ff. si cer. pe. l. vinum. Secundo ⁊ tercio casu inspicitur locus vbi petitur ratio predictorum quia ibi contracta est negligentia seu mora. Et ex predictis potest solui alia q̃stio. pone q hic bononie statuto cauetur q ius petendi debitũ prescribatur decem annis: vt hodie habes in castella fo. no. c. xiiij. mõ quam florentin⁹ mutuauit mihi centum in ciuitate romana cum pacto de reddendo in ciuitate bononie. certe si tacui per decem annos erit locus statuto: quia hic est contracta ista negligentia secundũ predicta videtur õ glo.

© Biblioteca Nacional de España

que est.ff.de eo q̄ cer.lo.l.ij.in prin.vbi videt dici q̄ inspicit locus cōtractus nō iudicij. certe illa glo. reprehendit per gui.ꝛ andre.dicas sic:aut q̄s vult petere restitutiōem ex lesione contingente in ipso contractu ꝛ inspicim⁹ locū cōtract⁹. aut ex lesiōe cōtingente post cōtractū:puta ex aliqua negligentia vel mora ꝛ inspicimus locū vbi illa mora est contracta Et si esset in locū iudicij inspiceremus locū iudicij. Et hoc modo dicta glo.pōt dicere verū:alīs est falsa.¶Secundo quero q̄d in delictis.forensis delinq̄t bononie: vtrū puniatur secūdū statuta ciuitatis bononie.Ista q̄stio tangit per cy. in.l. cūctos populos.C.de sūma trini.ꝛ.C.que sit lon.consue.l.i. Et in spec.de consti. Lu dic aut id q̄d cōpromisit in dicta ciuitate erat delictū de iure cōmuni: ꝛ punit secūdū statuta ꝛ consuetudines illius ciuitatis. vt extra.de sen.excom.ca .nobis. ꝛ ibi nota. p glo. Aut non erat delictum de iure communi:ꝛ tūc aut ille forensis tantaz morā ibi contraxit:q̄d verisimiliter debet scire:ꝛ tunc idem.vt.C.vbi de cri.agi oz.l.i. Et q̄d ibi nota. in vltima glo. Aut ibi nō contraxit tā tam morā.ꝛ tunc aut illud factum erat cōmuniter p hibitum per omnes ciuitates vtputa ne extrahatur frumentū p totam ytaliam. vel etiam secundū bal. in dicta.l. cunctos populos. ire de nocte: vel arma portare: vel transire sine solutione passagij:ꝛ tūc in hoc casu non licet allegari a te talem excusationem vt.ff.de publi.l.fi.§.licet aliquis. Sed vide q̄ scripsi.armatura.v.si extraneus. Aut nō ē ita generaliter phibitum.vt secundū bal.vbi supra:quia nec phibitum ē naturali ratione nec vniuersali consuetudine:vt portare margaritas: ꝛ nō tenet nisi fuit sciēs ff.de decre.ab ordi.fa.l.fi.ꝛ extra.de consti.c.vt aiarū.li.vj.vbi ignorantes non tenētur nisi ignorantia fuit crassa ꝛ supina.Et secundum bal.in dicta.l.cunctos populos. Quando statutum inducit penā circa id quod est delictum de iure commūi dicas q̄ omnis qui scit vel scire debet se delinquere certus eē de pena vnde licet error in genere pene ꝛ credat leuius esse delictum q̄d sit nō ꝓpterea excusatur in aliquo. ¶Tercio quero q̄d in testamētis: pone q̄ venetijs est consuetudo q̄ testamentū valeat coram duobus vel tribus testibus: quidā aduena ibi fecit testamētum:an valeat.Ad hoc vide.h.in.c.cum esses. de testa.Ex hoc themate ꝑmo videndū est an statutū cōsuetudo valeat. Secundo si valeat an locum habeat in forensibus. Circa primū dicas q̄ statutū ꝛ cōsuetudo valet etiam ignorante principe.Circa secūduz an talis consuetudo trahatur ad forenses. dicas aut tantū loquit limitate in personas ciuiū:ꝛ nō porrigitur ad forenses.sed si indiffinite habet locū in forēsibus etiam ibi testantibus. An autem tale testamētum porrigatur ad bona alibi existentia vbi nō est talis consuetudo sed contraria:hic dubitat.Sed vide infra. in.vsiculo. quando q̄ statuta sunt. Quid si statutum disponat certam personam vtputa q̄ filiusfamilias possit facere testamentū:forensis filiꝰ in illa ciuitate testatur:an valeat. Et dico q̄ non:quia statutum non potest legitimare psonam filij non subditam:nec circa ipsam psonaz aliquid disponere.Et idem dico si statutum disponat impediendo personā. vt si statutuz dicat q̄ vir non possit instituere vxorē:certe si forēsis hic testet impedit instituere vxorem suā ꝓpter rationes supra dictas. ¶Quarto q̄ro q̄d in his que non sunt contractus nec delicta nec vltime voluntates:pono q̄dam habet domū hic. ꝛ est q̄stio an possit altiꝰ eleuare. Videt q̄ cum ē q̄stio de aliquo iure ex re ipsa descendēte q̄ debet obseruari cōsuetudo vel statutū loci vbi res est ¶Quinto q̄ro an statuta ꝛ consuetudines secularium ligent clericos ꝛ debeāt seruari in curia episcopi. ꝛ q̄d econtra vide.h.in.c. que in eccleſiarum.de cōstitu.Et.prescriptio.ꝛ.q.m.super v.triginta.v.si clericus.dic omnino q̄ non valent statuta laicorum contra libertatē eccleſiarū ꝛ earum personas.cy. C.q̄ sit lon. consue. l.iij. circa fi. sed ea q̄ non sunt contra libertatem valent:ꝛ sic illa statuta dicuntur esse contra libertatem eccleſiarum que sunt cōtra priuilegia concessa ipsis eccleſijs vel clericis a papa vel a prīcipe.vt plene no.Inno.in.c.nouit.ex. de sen.ex cō.De quo vide.h.in.c. grauem.de sen.excom. Hoc premisso in hac q̄stiōe sic distingue.aut statuta fcā sunt directe sr clericis: aut reb⁹ eccleſia sticis:ꝛ tunc non valent: qz nō ptinēt ad iurisdictionē ꝺcedētis.aut statuta sūt fcā simplr: ꝛ tūc aut redundāt contra ea q̄ sunt cōcessa eccleſie vl clericis in priuilegiū:ꝛ tūc nō valēt.aut citra vl preter ea q̄ cōpetūt clericis vel eccleſijs nō in p uilegiū sed vt ciuib⁹:ꝛ tūc ligāt clericos vt sint seruanda in foro episcopi dū tamē sint honesta. vt per glo.ff.de postu.l.ex ea.in fi.subijcio exēplū statutū ē q̄ instrumentū publicū mandetur executioni sine libello.modo quidam laicus petit a clerico coram episcopo:an offerat libellū. ho.in summa.de consue.§.ex veritate.v. sed pone q̄ laicus.ꝛ.v.sed q̄d si clericus dicit: q̄ non. sed hoc mihi non placet:quia est cōtra.c. cū venissent.extra.de eo q̄ mitti.in po.cā rei fer.vbi ī his q̄ pertinēt ad ꝓcessū in foro eccleſiaſtico seruatur consuetudo laicorum.pono aliud exēpluz statuto cauetur q̄ non valeant testamēta nisi inuentur coram iudice.modo quidam clericꝰ fecit testamentum:ꝛ si nō insinuat: an testamentū valeat.vide.testm̄.6.q.a.ff.v.aperiēdū.v.itē dicit.Et dico q̄ aut in illo testō legata cōtinēt ad pias cās:ꝛ q̄tū ad illa testm̄ nō infirmat ꝓpter obmissā insinuatiōez qz ꝺcessū ē ꝓuilegiū:vt etiam valeāt cū duobus testibus.extra.de testa. c. relatum.q̄tū tamē ad alia testm̄ viciaret: qz clericis non est concessum posse facere testamentū

© Biblioteca Nacional de España

nisi sicut alij homines. ꝛ ho. in ſũma de teſti. ſ. qualiter .v. all'. in foro eccleſiaſtico videt' dicere ꝙ in foro ſeculari ſeruent' iura ſua. in foro vero eccleſiaſtico ſec⁹. qđ dictũ in ꝙtũ cõtradicit diſtinctiõi p̃cedẽti nõ placet. ¶ Sexto é videndũ q̃ ſtatuta ſeu cõſuetudines porrigãt effectũ ſuũ extra territoriũ. qđ examinãdũ é p multas q̃ones. q; q̃dã ſtatuta ſunt prohibitiua: non ratiõe pene ſed ratione alterius ſolẽnitatis. quedam ſũt p miſſiua. quedam ſunt punitiua. ¶ Circa primuz ſic dico. aut ſtatuta ſunt prohibitiua ratione ſolemnitatis alicuius actus: vt quia dicit ſtatutuz ꝙ nõ fiat teſtamentũ ſeu inſtrumentũ niſi cũ duob⁹ notarijs: vel alia ſolẽnitate: ꝛ tũc tale ſtatutũ nõ porrigit' extra territoriũ ſtatuẽtis: q; i ſolemnitate ſemp inſpicit' locus vbi res agit'. vt ſupra dictũ eſt tã circa cõtractus q̃ circa vltimas voluntates. aut ſtatutum eſt prohibitoriuz in rẽ ꝛ ratiõe rei vtputa ꝓhibet domũ alienari bonari extra cõſortes: ꝛ tunc vbicunq; fiat diſpoſitio de tali re non valet: quia talis é diſpoſitio legis ꝛ ſic tenet ꝛ impedit dominiũ tranſferre. aut ſtatutum eſt ꝓhibitoriũ in perſonam. ꝛ tũc aut cõtinet prohibitionem fauorabilem: vtputa quia minores decipiebant' in conſtitutiõem teſtamẽtorũ ſtatuit: vt minor viginti annis nõ poſſit teſtari. vel pone ſtatuit ꝙ vir nõ poſſit legare vxori vel ecõtra. ꝛ hoc factũ é ne mutuo amore ſe expolient vel decipiant: tunc talis ꝓhibitio cõprehendit ciuẽ talis ciuitatis ibi exiſtentem. ſiue fit in eo cui interdicit' a ſuo iudice bonorum generalitatis alienatio. nam iſta alienatio effectuz ſuũ vbiq; extendit quia eſt fauorabilis ne bona ſua pereant. aut ſtatutum continet prohibitionem odioſam ꝛ nõ porrigit' extra territorium ſtatuentis. ꝛ ideo ſi ſtatutum dicit ꝙ femine nõ ſuccedant: cum ſit ꝓhibitorium odioſum nõ porrigitur ad bona alibi ſita. ꝛ ad iſtam rationem de prohibitorio rationabili vel irrationabili facit optime. extra. de ſen. excom. c. ſi ſentẽtia. ſ. fi. li. vj. ¶ Septimo q̃ro circa ſtatuta p̃miſſoria ſeu p̃miſſiua: ꝛ duo ſunt videnda. ſ. quando actus ille p̃miſſiu⁹ poſſit exerceri extra territoriũ p̃mittentis. Itẽ ſi exerceat' in loco non permiſſo: an habeat locũ aut effectum extra ipſum locũ. Et iſta duo ſimul tractabim⁹. aliqñ ergo ſtatutũ concedit ꝛ permittit ad id qđ regulariter non cõpetit niſi in bis quibus ſpecialiter eſt conceſſum in p̃uilegium. verbi gratia per ſtatutum ciuitatis aliquis effectus eſt notarius: nũquid poterit iſtrumenta conficere extra territoriũ illius ciuitatis. vide que ſcripſi. tabellio. 4. q. a. ſuper. v. creare Et hoc diſputat ſpec. ti. de inſtru. edic. ſ. reſtat. v. quid de his. ego credo ꝙ extra territoriũ non poterit conficere inſtrumenta. Et ideꝛ dico in ſimilibus queſtionibus que fieri poſſũt. nã act⁹ qui etiam ſpectant ad iuriſdictiõem voluntariã quã docũq; concedit' ab aliquo inferiori a p̃cipe non poteſt exerceri extra territoriũ. Idem ſpecu. credo tamen ꝙ inſtrumenta a tali notario confecta in territorio vbicunq; extra territoriũ facerent fidem ſicut emancipatio facta etiam coram eo qui habet iuriſdictionẽ a lege municipali habetur rata vbiq;. Qñ q; ſtatuta ſunt permiſſiua p̃mittendo illud quod iure cõmuni permittit'. ſed per ſtatutum tollit' obſtaculum: vtputa per legem requiruntur ſeptem teſtes in teſtamentis ſtatutum eſt ꝙ ſufficiant quattuor. certe hoc ſtatutum non procedit extra territoriũ: q; quo ad ſolemnitatẽ aſpicit' vbi res agitur. Sed dubitatur an teſtamentũ factũ infra territoriũ valeat. Iſta q̃ſtio tractata é per multos doctores ãtiquos quorum opiniones refert ſpec. ti. de inſtru. edic. ſ. cõpendioſe. v. quid ſi de cõſuetudine. nec ibi apparet quid tenet. vide. h. in. c. cũ eſſes. de teſta. Lu dicas teſtamentũ valere ꝛ porrigi ad bona indiſtincte vbicunq; etiam extra territorium. Interduz vero reperiunt' ſtatuta permiſſiua ꝛ collectiua obſtaculuz qualitatis perſone. vt ecce ſtatutum eſt ꝙ filiuſfamilias poſſit facere teſtamentum: vel alia perſona de iure prohibita. vel cõtinet' in ſtatuto ꝙ ſpurius poſſit inſtitui que de iure cõmuni ſunt ꝓhibita poſito p̃o conſtanti ꝙ talia ſtatuta valeant: alꝰ eniz dicã: ſed modo de eorum valore nihil dicã: queritur an talis perſona extra territorium poſſit facere teſtamentum: vel extra territorium poſſit inſtitui ꝛ adire hereditatem. dico ꝙ nõ: cũ hic concedat' ab illo inferiore a p̃cipe: licet ſpectet ad actũ volũtariũ nõ tñ ꝑt exercere extra territoriũ alꝰ iuriſdictionem cõcedentis p̃o hoc in auteñ. qui. mo. natu. effi. ſui. ſ. filiũ vero. coll'. vij. vbi legitimatio filij que fit p oblatiõez curie nõ habet locũ niſi in ipſa ciuitate legitimãte. Sed inſurgit forte dubium ꝛ quotidianuz tale. homo fuit legitimatus: facit teſtamentũ in ciuitate vel ibidem heres inſtituitur ꝛ hereditatez adijt an tale teſtamentum vel talis aditio porrigatur ad bona que ſunt in alia ciuitate. dicas ꝙ non. Sz poſſet dubitari de tali queſtione. conſuetudo eſt britanie ꝙ p̃mogenitus ſuccedat in omnibus bonis: modo quidam habens bona in britania ꝛ in ytalia decedit: queritur quid iuris. Ly. in. l. cunctos populos. C. de ſum. trini. tenet ꝙ de bonis exiſtentib⁹ in britania iudicetur ſecundum conſuetudinez illius loci de bonis que ſunt in ytalia ſtetur iuri cõmuni vt diuidãt inter ſe fratres. mihi videtur ꝙ verba ſtatuti ſiue conſuetudinis ſint diligenter attendenda. Aut diſponunt circa rem vt per hec verba: bona decedentium veniant ad p̃mogenitum: et tunc de omnibus bonis iudicabo ſecundum ſtatuta et conſuetudines vbi res ſunt ſituate. Et ratio iſtius eſt quia tale ius afficit ipſas res ſiue poſſideantur a ciue ſiue etiaz poſſideantur ab aduena. Aut talia verba ſtatuti ſiue conſuetudinis diſponũt circa aliquã

© Biblioteca Nacional de España

perſonam: vt per hec verba ꝑmogenitus ſuccedat. ⁊ tũc aut ille talis ſuccedẽs non erat de britania licet ibi haberet poſſeſſiones: ⁊ tũc tale ſtatutum ad eũ ſiue filios ei⁹ nõ porrigit̃. quia diſpoſitio circa perſonã non porrigit̃ ad forenſes: vt dictũ eſt ſupra in tercia queſtione circa finem. Aut talis decedẽs erat britanie: ⁊ tunc filius primogenitus ſuccedit in bonis que ſunt britanie: in aliſs vero ſucceditur de iure communi. ¶ Octauo quero circa ſtatuta punitiua ſeu punitoria: ⁊ hoc examinandum eſt per multas queſtiones. primo an expreſſe poſſet porrigere ſuũ effectum extra territoriũ. Ad quod dico ꝙ ſi delinquẽs ⁊ ille in quẽ delinquit̃ extra teneat̃ in eo nõ porrigatur ad eos qꝫ extra territoriũ. ⁊c. illa regula fallit in ciuitatibus federatis ⁊ colligatis inuicẽ. vñ ſi ſtatuto peruſij caueat̃ ꝙ delinquens forilũ poſſit puniri: hic ſtatutũ valeret. Idem puto ſi ciuitas i c⁹ territorio delinquit̃ illi ſtatuto cõceſſiſſet eadẽ ratione. aliqñ contingit ꝙ extra territoriũ hui⁹ ciuitatis forenſis offendat ciuẽ: ⁊ cauet̃ ſtatuto ꝙ talis ciuis forenſis poſſit hic puniri. Dic ꝙ tale ſtatutũ nõ vꝫ quia nõ poteſt diſponere extra territoriũ ſuũ ⁊ in ꝑſonis ſibi nõ ſubditas. fallit in capiẽtib⁹ ex naufragio q̃ ꝑñt puniri a iudice perſone offẽſe. ⁊ ſic cũ tale delictũ ꝓtineat ad eius iuriſdictionẽ poterit aduerſus tales delinquẽtes extra territoriũ fieri ſtatutum vt. ff. de incen. ru. naufra. l. ne q̃d. ℣. de his. ⁊ ibi nõtur per glo. licet cy. eam nõ teneat in auteñ. q̃ in ꝑuincia. iiij. q. C. vbi de cri. agi opoꝛ. Itẽ fallit in ciuitatibus federatis: vt dixi ſ. prime. Item fallit ſi iudex loci vbi ciuis offẽdit̃ offenſam non vindicat: vl̃ quia non vult vel quia non poteſt: poterit fieri ſtatutum cõtra offendentẽ etiã extra territoriũ. vt Inno. extra. de fo. cõpe. c. poſtulaſti. vbi hoc tenet expreſſe. aliqñ ciuis delinq̃t extra territoriũ: ſi ⁊ de tali delicto extra cõmiſſo ſtatutum expreſſe loquit̃ puto ꝙ tale ſtatutum expreſſe valet: quia ratione originis poſſum eum punire de delicto vbicũq; cõmiſſo. vt latius ſcripſi. territoriũ. v. inferiores q̃. ¶ Sꝫ iuxta predicta põt dubitari. Exercit⁹ huius ciuitatis ſtat ſup territorio alterius: vnus forenſis ibi occidit aliũ forenſem: vtrũ poterit puniri a poteſtate huius ciuitatis. Credo ꝙ ſic ⁊ obſeruat̃ de conſuetudine. Et ſcripſi. exercitus. 3. q. 8. ſup. v. punietur.

¶ Nono q̃ro q̃d ſi ſtatutum nõ dicit hoc expreſſe ſed ſimpliciter loquit̃: vtrum porrigit̃ extra territoriuꝫ Ad cuius inueſtigatiõem pone q̃ſtionem antiquit⁹ tractatam. Statuto ciuitatis peruſij cauetur ꝙ pro homicidio ponatur certa pena: accidit ꝙ quidã perugſinus occidit extra territorium: queritur an poteſtas huius ciuitatis poſſit inquirere ⁊ punire ſcõm formã ſtatuti: an ſolum de iure communi. Certuꝫ eſt ꝙ de iure communi poteſt delinquens puniri in loco domicilij vel originis pro delicto alibi commiſſo ¶ Ide circa hanc queſtionem que ſcripſi. territoriũ. v. inferiores qui. Mihi videtur verba ſtatuti diligẽtius eſſe attendenda. Aut enim expreſſe diſponit de eo ꝙ ciuis facit etiam extra territorium: ⁊ tũc contra eum poterit procedi ⁊ puniri: vt ſupra ꝓxima. q. dixi. Aut limitate loquitur de eo qđ fit infra territorium: ⁊ tunc non extenditur ad ea q̃ fiunt extra territorium. Aut ſimpliciter loquitur Et iſta eſt queſtio noſtra: ⁊ hoc caſu dicerem. aut loquimur de modo procedendi: ⁊ poſſet procedi ſcõm ſtatuta ciuitatis originis: quia ſtatuta que reſpiciunt proceſſum ſeu litis ordinationem porriguntur ad omnẽ litem que in ipſa ciuitate agitur poſito ꝙ ſit de eo quod extra ciuitatem actum eſt: ⁊ ſic in primo puncto teneo opinionem cy. ꝙ poſſit per inquiſitionem procedi. Aut quero de modo puniendi: ⁊ tunc punit̃. vl̃ de iure communi vel ſcõm ſtatuta loci vbi delinquit: quia ſtatuta que reſpiciunt litis deciſionẽ non porrigunt̃ ad ea que extra territoriũ fũt cõmiſſa: ſed debet inſpici locus vbi res acta eſt tã circa cõtractus q̃ circa delicta. ergo ſit cautꝫ iudex quando format inquiſitionem vt in concluſione inquiſitionis dicat. ſupra quibus omnib⁹ ⁊ ſingulis intendit procedere ⁊ inquirere ſecundum formã ſtatuti huius ciuitatis. ⁊ repertum culpabilem punire et condemnare ſecundũ formam iuris: et ſic in procedendo ſe referat ad ſtatuta: et in condemnando ad ius commune.

¶ Ultimo quero de effectu ſententie punientis. vtrum extendat ſuum effectum extra territorium iudicantis. Diſtinguo ſub diuerſis membris. Aliquando reperitur pena que reſpicit perſonas quaſdam. Aliquando que reſpicit bona. primo caſu aut talis pene impoſitio reſpicit certi loci iuriſdictionem ſeu interdictionem: ⁊ non porrigitur vltra extra territorium interdicentis ex poteſtate ſententie: ſed bene porrigitur ad quedam loca per conſequentiam ex iuris diſpoſitione. vt. l. relegatorum. ℣. i. et. ℣. interdicere. et. ℣. ſequen. De interdic. et rele. aut non reſpicit iuriſdictionem alias interdictionem certi loci ſed certe artis: et tunc non porrigitur extra territoriuꝫ. l. ex ea. ff. de poſtulan. Aliquando vere non reſpicit principaliter iuriſdictionem alias interdictionem loci nec artis ſed diminutionem ſtatus vt quando quis efficitur infamis: tunc dicit̃ diminui ſtatus eius. vel quando efficit̃ ſeru⁹ pene tũc dicit̃ ſtatus ei⁹ perimi. ⁊ in illo caſu pena impoſita habet effectum vbicunq;. Idem dico in his qui per ſententiam efficiuntur ſerui pene. ſic ergo non ex genere pene non curo vtrum talis pena imponatur ex forma ſtatuti: vel iuris communis. ¶ Secundo caſu quando pena reſpicit bona. pone quidam eſt condemnatus in hac ciuitate: ſcilicet in publicatione bonorum et habet quedam bona alibi: queritur iam vtrum etiam illa bona erunt publicata.

© Biblioteca Nacional de España

Mibi in ista questiõe videt cõsiderandũ q̃ ciuitas nõ põt sibi bona ꝺspicere ꝓpter delicta ꝺ iure cõi. Itez ciuitas de iure cõi nõ habet imperiuz merũ et cognitiõez illoꝝ delictoꝝ grauioꝝ. ille ergo ciuitates italie illã iurisdictiõez exercẽt. et q̃ in bona sibi publicãt hoc faciũt: vel ex priuilegio pr̃icipali eis cõcesso a pr̃incipe: vel per consuetudinez antiq̃z que habet vim cõstituti pr̃iui legij. Ita dicit glo. ĩ auteñ. de defen. ciui. ℈. ius iurã. in fi. glo. magne. Et sic ciuitas q̃ hẽt hec iura fiscalia ꝓcuratrices fisci ĩ rem suã. i. in ipsaz ciuitatẽ nõ ad suã vtilitatez vtit̃ iure fiscali ex cõcessiõe pr̃icipis tacita vel expr̃essa: hoc p̃missso i q̃stiõe pr̃ecedẽti sic dico. Aut iurisdictiões sunt diuerse et sepate: seꝺ bursa fiscalis est eadez in effectu vtroq̃z loco. Aut sunt sepate iurisdictões etiam sepate burse fiscales. Primo casu aut separatio de publicato fit de iure cõi et bona vtriusq̃z loci erũt publicata. et fiet execution p officialẽ illius loci vbi res sunt vt supra dictũ est. Aut publicatio fit secundũ cõsuetudines et leges speciales. et tũc aut ille leges speciales sunt ĩ vtroq̃z loco vbi sunt bõa. Exẽpluz plures iudices ab vno rege deputati p diuersa territoria regni vn⁹ publicat bona scõm cõsuetudies regales. et similiter omnia bona q̃ sunt in regno erũt publicata eadem ratiõe et per easdez leges. Aut dicte leges speciales nõ sunt omnes ad vtrũq̃z locũ. Exempluz. in marchia sunt quedã constitutiões q̃ nõ sunt in ducatu. tunc talis publicatio nõ extenditur ad ea que sunt extra locũ ad quez se pr̃etendunt cõstitutiones. Secũdo casu quando iurisdictiões sunt diuerse. et burse sunt distincte: et tũc aut publicatio fit de iure speciali. et nõ extenditur ad bona alibi sita. Aut fit de iure cõmuni: et tunc ad omnia bona etiã alibi posita extenditur tamẽ quelibet ciuitas habebit bona in suo territorio sita. nec placet vt distiguamus an iudex habeat iurisdictiõez a iure cõmuni vel municipali. seꝺ hoc solum an pr̃onũciet super eo q̃ ꝺ iure cõmuni est dispositũ. An vero de nouo dispõat vt supra dixi in questiõe. vij. ꝟ. sic insurgit forte dubiũ. de pr̃edictis per bar. ĩ dicta. l. cũctos populos. C. de sũma trini. ¶ Primo quero. q̃s potest facere statutuz. secũdo: qualiter. tercio: de q̃bus. quarto: quos liget. quito: a quo tpe. sexto vtrũ statuta recipiãt interptatiõem. septio: qualiter in iudicio deducãtur. Primo ergo q̃ro quis potest facere statuta. vide infra. e. ꝟ. itez an mercatores. et. ꝟ. se. Et primo an omnis popul⁹ põt facere per se et sine superioris auctoritate distigue Aut q̃ris de populo qui nullã habz iurisdictõez vt sunt ville et castra q̃ simpliciter subiacẽt alicui ciuitati vel domio. Aut de populo qui habz cõmunẽ iurisdictõez cõcessam a pr̃icipe alias plebiscita. Aut q̃ris de populo q̃ habet iurisdictionez limitatã vt in ciuilib⁹ tantũ vel crimialibus litibus leuib⁹: vt sunt multa castra. Primo casu aut talis popul⁹ vult facere statutũ pertinẽs ad causarum decisiõez: aut ad rerũ ipsius populi administratiõez. si ad decisionẽ: et tũc aut interuenit auctoritas superioris vel domini et valet. aut nõ interuenit auctoritas superioris et nõ valet: cũ carent iurisdictõe et facere statuta est de iurisdictiõe in genere sũpta. Si vero de hijs que ptinẽt ad suoꝝ bonoꝝ administratõez vt despendẽda cõis pecunia et possunt facer̃ nisi essent decreta ambicioſa. vt. ff. de decre. ab ordi. fa. l. i. et. l. ambicioſa. Secũdo casu: quãdo popul⁹ habet cõez iurisdictiõez põt facere statuta nõ spectata superioris auctoritate. Tercio casu q̃ñ habẽt iurisdictõz limitatã in hijs possunt ĩ quib⁹ habẽt iurisdictiõez in alijs nõ sine superioris auctoritate. ¶ Secũdo q̃ro. an collegia approbata ĩ hijs in q̃bus iurisdictiõem habẽt. et q̃ ad ipsos collegiatos ptinẽt possunt facere statuta. dicas q̃ sic. ¶ Tercio quero. nũquid aliq̃ pars alic⁹ ciuitatis puta vnũ quarteriũ possit facere statuta. videtur q̃ sic quasi sit q̃ꝺaz collegiũ approbatũ. vc nõ. per cy. in. l. de quib⁹. C. de legi. seꝺ cuz iurisdictio nõ resideat i certa pte ciuitatis seꝺ in toto populo vel cõcilio q̃ꝺ populũ repr̃esentat: ꝺi co q̃ statuta nõ possunt facere sine cõfirmatiõe totius populi: seꝺ statuta ptinentia ad modum expediẽ ꝺi ea que incũbunt ipsi pti seu quarterio põt vt supra dictũ est. ¶ Quarto q̃ro. nũquid iudices possũt facere statuta videt̃ q̃ sic. vt. C. q̃ quisq̃z iur̃. l. i. ℈. i. et ibi nõ. p glo. ecõtra q̃ non. C. de decre. ab ordi. fa. l. i. distingue: aut q̃ris de maioꝝib⁹ iudicibus vt senatoꝝib⁹ et pfecti pr̃etorio qui eq̃parãt regibus. et isti possunt facere statuta et cõstitutiões. Idem põt dici in legatis sedis apostolice. Aut q̃ris de alijs qui non sunt in tãta dignitate: et tũc aut habent dignitatez ꝓpetuã aut ad vitaz: vt comites: marchiones in eoꝝ terris. episcopi in eoꝝ dioceſib⁹: et tũc possũt cõdere statuta. Seꝺ vide pr̃iceps. 2. q. b. vbi habes q̃ isti comites et marchiões sine popli volũtate nõ põt legẽ ad forum condere. et de epo vide. episcopus. 2. q. 1. sup. ꝟ. ordinare. Aut q̃ris de iudicib⁹ habentibus iurisdictiõez tpalez vt pr̃ates rectores terrarũ et comitatuũ. Et tũc aut volũt facere statuta conuocato cõcilio alias cõsilio et pr̃ioꝝib⁹ ciuitatis et possunt. vt. l. ℈. i. C. q̃ q̃sq̃z iur̃. et ita sentit ibi glo. Aut vult facere ipse solus et nõ potest. seꝺ bene põt facere legẽ siue ordinatiõez pro toto suo territorio ad instantiaz factoꝝ vt q̃ nullus extrahat bladũ de ciuitate: vel portet arma. vel q̃ nullus vadit ad salariuz vel stipendiũ: vel de nocte: et similia. Ex hijs patet q̃ pr̃eſides ꝓuinciarũ missi ab eccleſia nõ possunt facere statuta seu cõstitutiões sine cõsilio ꝓuincialiuz quia nõ sunt de maioꝝib⁹ iudicibus: sunt enĩ clarissimi. Itẽ habẽt iurisdictiõez tẽporalez: seꝺ cõtrariũ seruat̃ de cõsuetuꝺie vel speciali ꝺcessiõe pape. ¶ Quinto quero. ptãs habet arbitriũ imponẽꝺi penaz vbi

© Biblioteca Nacional de España

nō est expssa a iure vel statuto. vt. ff. de penis. l. sanctio. an poterit i presentia sui regimis declarare vt p tali maleficio tāta pena iponat. gui. de cug. dicit q̄ sic cū tale statutū nō valebit nisi durāte suo officio cōtrariū credo q̄ illa declaratio q̄ pōt recipe varietatē in tpe nō pōt fieri añ tēpus. sed hoc pōt variari. quia secūduz diuersitatē psonarū tēporuz et locoruz pōt esse equū vt pena iponat maior vel minor ergo ꝛc. ¶ Sexto q̄ro. magistri gramatice faciūt statuta iter scolares q̄ quicūq̄ fecerit tale soluat duos denarios: an tale statutū valeat ita q̄ dicta pecunia possit exigi in iudicio. circa hoc breuiter dico q̄ magistri habēt iurisdictiōez i scolarib⁹. Itez habēt correctiōez morū. s. leuē. aut ergo magistri faciūt statuta ptinētia ad causarū decisionez in quib⁹ habēt iurisdictiōez ppetuā. et valēt vt supra dixi. aut faciunt statuta circa mores: et tūc aduerte quia talia statuta consueuerūt habere duas ptes: prima est q̄ prohibent vel precipiūt aliquid fieri secunduz bonos mores: et hoc valet et bijs debet obediri sicut precepto patris. Secūda pars est q̄ imponit penā in cōtrafacientez. aut ergo imponit pecūiaria pena. vt quidaz magistri faciūt ꝓpter lucrū: et tunc nō valet: cū ob mores non debeat fieri retētio pecunie: aut ponitur pena alterius cohertiōis et non valet ante tēpus. vt supra dixi. sed cuz casus obuenerit hoc debet facere suo arbitrio nō excedendo moduz. Et idē potest queri et dici de statutis q̄ facit pater in domo pro corrigendis moribꝰ filiorū et familiarū. ¶ Item q̄ro excōmunicati vel interdicti an possunt facere statuta: tene q̄ nō: nec facta cōualescunt impediméto cessante sine noua cōfirmatiōe. Idem credo de ex bannitis imperij cū eniz non obediūt principi: pdunt ea que sunt iuris ciuilis. sz statuta sunt iuris ciuilis ergo ꝛc ¶ Secūdo q̄ro. qualitet puniūtur illi qui faciūt statuta cū non habeāt potestatez. credo q̄ si faciāt dolo malo causa recuperāde iurisdictiōis incidūt i penam legis maiestatis. vt. ff. ad. l. iul. maiesta. l. iij. in fi. ¶ Quero secūdo pricipaliter. qualiter statuta fiant. et siquidē maiores iudices vel delegati hoc faciunt cōsilio sapientiū. et si nolūt possunt hoc ꝓprio motu. et hoc subditis deuulgare. si vero statuta fiāt a populo talis est ordo seruādus q̄ cōuocetur populus siue cōciliuz q̄ representat populū. et hec cōuocatio fiat auctoritate potestatis vel alteriꝰ magistratus soléniter. hoc est sono tube vel cāpane: vel voce preconia. C. de decurī. l. ij. li. xj. ꝛ ibi glo. et vocētur ad aulā vel cōsuetum locū quibus sic aduocatis videat vtrū due partes sint q̄ requirit. nec sufficit vocatos esse nisi due ptes sint presentes licz glo. aliter dicat. ff. de regu. iur. l. aliud. ℣. refert. quibus sic coadunatis debet fieri ꝓpositio per vnuz altero duobus modis: quia potest fieri generaliter q̄d placet vobis sup tali re aut negotio statuere. et supra dicta preponētes erūt cōsulares. et iste modus colligitur. inst. ad. l. acquir. ℣. hoc tamē. Aliꝰ modus est q̄ fiat ꝓpositio certa et limitata: an populo placeat q̄ sit talis lex vel statutū. et iste modꝰ colligitur. inst. e. ℣. Itez lege. ꝛ. ℣. plebiscitū: tūc q̄d placuerit maiori pti hoc erit firmuz. sunt tamen aliqui qui dicūt contra hoc qui distinguūt. aut fit statutū preter legem et sufficit cōsensus maioris partis. aut fit cōtra legem et tunc oportet q̄ nullꝰ dissentiat. Ita nōtur per cy. C. que sit lon. consu. l. cōsuetudines. in. q. i. circa fi. ipsius q̄d non placet. predicta vera de iure cōmuni sed per statuta quādoq̄ alius ordo datur. vide glo. que est in. l. i. ℣. i. C. q̄ quisq̄ iur. in glo. magna. circa medium. ¶ Secundo q̄ro. dixi omnes vocādos quid si vna pars expulit aliā de ciuitate. respondeo aut aliqui de ciuitate absunt volūtarie et remanet tota potestas i presentib⁹. Si vero sūt expulsi aut ad illos expulsos nō pertinebat ius cōdendi statuta: quia nō erant de cōsilio et tūc non obstat eorū absentia. et illi qui remāserunt in ciuitate poterūt statuta cōdere aut ad expulsos pertinebat sicut ad remanētes: et tūc si sunt expulsi ex iusta causa idez q̄d supra dixi ꝓprie: quia cuz non obediāt ciuitati pdunt omnia iura ciuitatis sue: et sic ius condēdi statuta remanet apud presentes. Aut sunt expulsi sine iusta causa. et p iniuriaz forte. et tūc valent statuta facta per remanētes forte quātuz ad eos tamē in preiudiciū expulsorū non possunt: ne ex sua malignitate ꝛc. Tercio quero. dixi eos vocādos ad vnū locuz. quid si omnes de populo cōsentiūt separatiz i domo sua. et hoc constat per publicū instrumētuz: an valeat. credo q̄ nō: quia in bijs q̄ ptinēt ad plures vt vniuersos requirit cōsensus omniū simul vt ex. de elec. c. in genesi. in fi. Quarto dixi quid seruatur: et qualiter exploraī talis volūtas populi. Credo q̄ requirātur verba expressa ex parte cōsiliarij interrogātis seu proponētis ex parte vero populi respōdentis non requirūtur verba sed sufficiūt signa consensus secūduz q̄d ꝓpositū fuit in ptito siue de leuādo. i. surgēdo ac sedendo siue ad bussolos cū pilotis. ar. ff. de acti. et obli. l. consensu. et ita seruaī de cōsuetudine. Quinto quero. vtrū cōmitti possit aliquib⁹ q̄ statuta faciant. dic aut iudices seu domini qui habent auctoritatez hoc faciēdi volūt hoc delegare et non possunt: quia hoc eis vt maioribꝰ est concessuz aut populꝰ vult hoc cōmittere: et tunc potest. ¶ Quero tercio pricipaliter. de quibꝰ et super quibꝰ possunt facere statuta. et siquidē fiāt statuta super bijs que nullo iure dispositā sunt valent. si autē fiant super bijs que dispositā sunt a iure naturali seu gentiū: et tūc nō possunt tollēdo in totū. sed i aliquo derogādo vel addēdo sic vt. ff. de consti. prin. l. i. et. ff. de legi. l. in ciuile. Tercio quero. an possit fieri statutū de bijs que dispositā sunt a iure diuino. glo. in. l. omnes po

© Biblioteca Nacional de España

puli. ff. de iusti. et iur. simplr se expedit q̄ ius ci-
uile p̄ot distinguere nō tollere ius diuinū. tu di-
stingue. aut illa q̄ sunt de iure diuino statuta sūt
mere spiritualia. et tūc sup hijs nec impator nec
popul⁹ p̄ot cōdere legē. Aut sunt tpalia: et tūc
aut de iure diuino nō est simpliciter statutuz: vt
de illo p̄cepto nō occides: et de similib⁹ nā alibi
pmittit ex causa cū dicit qui occidit: occidatur:
et ex alijs causis tūc ex causa p̄ot permitti per le
gem et statutū q̄ ius occidat. vt. l. ij. C. qñ li-
te vnicu. si. iudi. se. vin. et. ff. ad. l. cor. de sicca. l.
iij. Aut de iure diuino est simplr statutū. et tunc
aut causa legis excludit peccatum et valet. l. siue
statutū vt patet in texto vbi req̄runt septem te
stes. et ideo nō sufficiūt duo: quia tūc lex presu-
mit dolose. et fraudulēter fieri ꝓpter quā violē-
taz p̄sūptiōez addit iure diuino quo dicitur. in
ore duorū vel trium. ꝛc. Et ista clausula excludit
peccatū. qr q̄ fraudulēter dolose ve factuz esse
constat apud nos iuris p̄sūptiōe nō tenēt ho
mies seruare. licet i foro cōscientie disputēt theo
logi aut causa legis vel statuti nō excludit pec-
catū et nō valet. vt ex. de iur iurā. c. licet. nā alie
natio fundi dotalis nō valet: nec firmat iuramē
to. et ex ista theorica apparet solutio plurimarū
q̄stionuz. vt in legib⁹ q̄ pmittūt male fidei pos
sessorē p̄scribere. Itez in statuto quo dicit q̄ q̄
non petierit suū debitū infra decē annos q̄ ca-
dat a iure suo certe: nec statutū tale valet. quia
nec lex imperialis hoc dicere valeret. sed si statu
tuz diceret q̄ cotractus seu instrumētuz factum
p̄sumat. tūc valet: qr talis causa excludit pec-
catuz. Tercio iuxta predicta q̄ritur vtrum super
hijs que dispositi sunt de iure cōmuni ac ciuili
possint fieri statuta: aliter statuendo sup hoc: di
cas quādo lex resistit statuto ꝓhibendo ne fiat
tunc non valet statutū: quia princeps permisit
vt supra dixi: sec⁹ ergo si ꝓhibet. quādoq̄. l.
non resistit statuto: tūc quidaz videt dare talez
doctrinaz: aut tali iuri potest veniri cōtra per pa
ctuz: et p̄ot per statutū aut non p̄ot per pactuz
nec etiā poterit per statutū. Ita nō. C. de decuri.
in glo. sup rubrica. alia glo. videt dicere contra
q̄ talis equiparatio pacti ad statutū nō sit bo-
na. vt nō. C. que sit lon. cōsue. in. l. ij. in glo. ma
gna. p̄o quib⁹ glo. cōcordādis. dic q̄ quādoq̄
est ꝓhibitū q̄d fieri per pactuz: qr est contra
bonos mores: et tūc procedit equiparatio. quia
tunc nec per statutū et ita loq̄tur glo. de decuri.
Ratio: quia lex et statutū debēt esse iusta et ho-
nesta. ergo si continet aliquid inhonestū nō va-
let. aut est ꝓhibitū fieri per pactū alia ratione
puta ratiōe publice vtilitatis vel solēnitatis al
terius iuris. tūc tale argumētuz nō p̄cedit. et ita
loquūtur alie glo. Et isto casu nō dicit statutuz
cōtra legez. licet disponat aliter q̄ lex. predicta
vera qñ fit statutū de hijs q̄ ad populi iurisdictiōez
spectāt. si autē fieret de casib⁹ maiorib⁹ q̄d sibi so-
lus p̄ceps reseruauit vt in etate veniaz cōcedendi:
Idez i arogatiōe et similia et statutū non valet: quia
non ptinet ad populi iurisdictiōem per ea que dicta
sunt in p̄ma q̄stione supra. Iuxta p̄missa q̄ro an va
leat statutū factuz a ciuitate ne a sentēcijs eorū iudi
cū valeat appellari. Dicas aut q̄ritur de iure ciuili
secūduz q̄ nō potest appellari ad p̄cipez obmissis
medijs. et tūc aut ciuitas que facit statutuz tale ha-
bet iurisdictiōez p̄ime et secūde appellatiōis. et va-
let: quia de hijs que ad eius iurisdictiōez ptinēt. aut
habet solū iurisdictiōez p̄ime appellatiōis et non se
cūde: et tūc non valet statutū. impediēdo enim pri-
maz appellatiōez impedit secundaz per quā deuenit
ad superiorē q̄d nō licet. aut nullā causaz appellati-
onis habet et idez. Aut queris de iure canonico secū
duz q̄ appellari potest ad papā obmissis medijs. et
tūc tale statutū p̄out impedit iurisdictiōez superio
ris nō valet. Quarto q̄ro. vtrū liceat facere statutū
super hijs q̄ ab hijs statutis eiusdez ciuitatis sūt di
sposita. et hic est aduertendū q̄ quādoq̄ statutū p̄-
cedēs est simplex. qñq̄ derogatoriū secūdi. quādoq̄
nō derogatoriū sed iuramēto firmatū. quādoq̄ sunt
duo statuta cōtraria eodez tēpore cōfirmata. et i eo-
dez volumie repta· et de quolibz est videnduz. Circa
primū. s. quādo precedit statutū simplex distingue.
aut statutū stat in simplici dispositione statuti. aut
transit in cōtractuz vel quasi. Primo casu p sequens
statutū potest reuocari simplex: an aūt in eo reuocā
do requirat superioris auctoritas dicēt i tercio mē-
bro. Secūdo casu nō potest reuocari in preiudicium
cōtrahētis. Et circa predicta subijtio vnā questiōez
ad intelligēduz p̄dicta: statuto cauet q̄ qui venerit
ad habitandū i tali castro habeat imunitatez psone
quidaz venerūt: et nūc ciuitas vult reuocare statutū
et vult ne illi gaudeāt imunitate certe i preiudiciū il
lorū qui nondū venerūt potest. sed in preiudiciū il-
loruz qui venerūt nō potest: naz dictū statutū trāsi-
uit in dictuz contractū vel quasi cōtractum. s. do vt
des. facio vt facias. i. cōcedo tibi imunitatez vt veni
as. si aliqui venerāt ex vtraq̄ parte cōpletus est cō-
tractus. et ideo nō est loc⁹ penitētie. sed anteq̄ veni
ant sic. vide imunitas. v. ciuitas nō potest. Circa se
cundū: scz quādo precedēs statutū est derogatoriuz
secūdi. vt quia ꝓhibet illud fieri. vel dicit q̄ nō pos
sit contrariū statui: seu cōtra ipsuz veniri vbi est cer
ta forma: nūquid secūduz statutū simplex contrariū
valeat. vel cuz generaliter reuocat contrariū. an re-
quiratur specialis reuocatio primi. dicas aut statu-
tuz precedēs est derogatoriū voluntatis: et tunc re
quirit expressa reuocatio sicut in testamētis. vt. ff.
de le. i. l. si mihi et tibi. ℣. in legatis. et. ff. de le. iij. l.
si quis. in prin. Aut est derogatoriuz solēnitatis: qr
vult secundū non valere: nisi seruata certa forma: et
tunc tollitur p statutuz secūduz simplex hoc tractat

© Biblioteca Nacional de España

cy. C. de testa. l. sanctim⁹. Tu dicas q̄ secūduz statuz tuz nō valet. nisi fiat expressa mētio primi. Circa terciū scz quādo statutū est iuramēto firmatū. dic aut tale statutū per qō primuz tollit requirit superioris auctoritate. et tunc nō potest tolli primū: qz ille qui habet interponere animū nō vult esse actor per iurij. aut non requirit superioris auctoritas et pōt reuocari: licet reuocātes sint periuri: iudex enī suum non tuū negat auxiliū. Juxta hoc quero: an in reuocando statutū requirat supioris auctoritas. dic aut erat talis popul⁹ qui poterat statutū facere sine superioris auctoritate. et tūc eadez ratiōe poterit reuocare: aut nō potest statuta facere sine superioris auctoritate. et tūc aut vult primū statutū tollere aliter statuēdo. aut vult simpliciter tollere et ad ius cōmune redire. primo casu nō pōt nisi interueniat illa solēnitas in destruēdo que iteruenit in cōstituēdo. Secundo casu pōt sine supioris auctoritate. sed an iramentū habeat viz verboz derogatorioz ita q̄ req̄rat expressa reuocatio. dicas q̄ nō. Jtez quid si vtrū q̄ interueniat scz verba derogatoria et iuramētuz. dicas q̄ potest reuocari: qz nemo pōt sibi legē imponere. a qua nō licet discedere. Circa quartū q̄ro duo sunt cōtraria statuta eodez volumīe contēta: et eodē tēpore cōfirmata. Jstā q̄stiōem notat cy. C. de testatu. l. ij. Et dicas q̄ illud qō est vltimū in volumīe libri. et sic in copilatiōe preualeat et tollat primū: qz temp⁹ cōpositiōis nō tēpus confirmatiōis attendimus vel inspicim⁹. predicta vera nisi per quādaz distinctiōez possint reduci ad cōcordiā: quia tunc enīz vterq̄ seruetur. ¶ Quarto pricipaliter quero. quos ligant statuta: an forenses: an minores: an clericos: an ciues extra territoriū existētes. et sic de istis q̄stionibus vide cy. C. que sit lon. consue. l. i. et. ij. circa finez. hic obmitto. sed vide de hoc infra. e. v. vtrū statuta porrigātur. ¶ Quito pricipaliter quero. a quo tēpore statuta ligēt. vide. eucharistia. i. q. c. sup. v. sciant. ista questio pōt intelligi duob⁹ modis. scz a quo tēpore statuta incipiāt habere vigorē. Secūdo an post vigorez assūptum ligēt facta precedētia vel sequētia. Circa primuz distingue. aut loqueris de scientib⁹: et eos ligat statiz. aut de ignorantib⁹. et tūc aut sunt statuta preiudiciū asserētia. aut asserētia cō moduz solum. primo casu differentia est inter leges cōmunes que ligāt post duos mēses. et leges municipales que ligāt post modicū temp⁹ arbitrio iudicis: ita q̄ quis posset comprehēdi in supina ignorātia. Secūdo casu statuta statim operātur suum effectum. ex hijs apparet q̄ is qui cepit ex bannitū debet habere premiū statuto contento. licet statutum ignorauerit. qō intellige si eum accepit sciens eū esse exbannitū alias nō: quia non videtur sua opinio esse capere exbannitum. Secūdo quero. vtruz statutum postq̄ habet vigorē liget soluz sequētia: an etiam precedētia. cy. aliqualiter tāgit istam questionē. C. de legi. l. leges. tu diuide istaz questiōem i tres articulos quādoq̄ expresse caueat q̄ trahat ad futura: quādoq̄ nil dicitur. Circa primū distingue aut queritur de preteritis decisis seu finitis. et ad preterita statutū nouuz bene potest porrigi confirmando. sed infirmādo vel aliter disponēdo ad preterita nō porrigitur etiā si expresse caueatur: aut sunt negotia preterita pendētia: et tunc aut non in iudiciuz deducta: tunc aut pēdet per appellatiōem et ad ea statutū non porrigit etiaz si expresse caueat. aut pēdet in iudicio causa principalis et idez. et hoc sentit glo. in auteñ. vt cuz de appella. cognos. in prin. quod verū est q̄ lex generalis potest hoc facere vt ad precedētia in iudicio trahat. sed per specialez nō potest hoc fieri tamen intelligo q̄ ad preterita expresse porrigatur etiaz quādo statutū per verba preteriti tēporis est confectū. Juxta predicta quero quādo dicātur negocia preterita decisa seu finita. dicas q̄ transactiōe. sentētia. iuramento. solutiōe. quitatione. prescriptiōe. et similibus modis. Circa secundū scz quando hoc exprimit. vt ad futura trahatur. et dic q̄ hoc est de natura legis. vt. C. de legi. l. leges. et in auteñ. de nupti. ℈. due igit. circa fi. coll. viij. Circa terciū: quādo nil exprimitur dic vt in casibus in quib⁹ supra dixi q̄ ad preterita nō trahat etiaz si expresse sit dictuz ad illa sine dubio simplex statutuz non porrigitur. Alij autem distinguūt. aut statutuz procedit declarando aut ānullando: aut confirmādo: aut de nouo inducēdo. primo casu porrigitur ad preterita. Secūdo casu aut causa nullitatis suberat de preterito et porrigit ad p̄terita. Aut causa ānullatiōis est introducta per legez nullātem. et non porrigitur ad preterita. Tercio casu: quādo confirmādo. dicas q̄ porrigitur ad preterita. et hoc quādo leges ille seu statuta sunt plate per verba preteriti tēporis: alias autez dicendū putarē vt dicam in proximo mēbro. Quarto casu: scilz quādo statutū siue lex p̄cedit inducēdo siue statuendo de nouo: tūc aut tale statutū pertinet ad litis ordinatiōem aut ad cause decisionez. primo casu statutū habet locuz in omnib⁹ futuris litibus quecūq̄ sint super preteritis negocijs. Jta tenet cy. in. l. leges. C. de legi. Secūdo casu: quādo pertinet ad cause decisiōez. tūc aut loqris i cōtractib⁹ aut in alijs dispositiōib⁹. aut i delictis. si in delictis: tūc aut lex facit aliqō factuz esse delictuz qō pri⁹ nō erat. et tūc non porrigit ad facta preterita. C. de testa. l. iubem⁹. in fi. aut lex siue statutū penaz iam impositā auget vel minuit. et tūc dic vt statim dicaz si in cōtractib⁹ et alijs dispositiōibus distingue: aut statutū siue lex solēnitatez siue formā inducit: aut exceptōez siue defensiōez ponit aut eam tollit. primo casu aut actus est ceptus sed nō perfectus. et ad illud lex noua non porrigit. vt. C. de fide. instru. l. cōtra.

© Biblioteca Nacional de España

ctus.ff.qz causa. Aut actꝰ pfectꝰ est rõne formę sed pẽdet rõne effectꝰ: et ad illõ lex noua nõ porrigit. vt.l.iubemꝰ.C.de testa.in fi. secũdo casu quãdo inducit exceptiõez: tũc aut exceptio causat tẽpore cõtractꝰ obligatiõis ⁊ statutũ talem exceptiõez ad cõtractꝰ preteritos non extendit. in auten.de duo.re.ff.fi. aut exceptio causat ex alio facto post cõtractaz obligatiõem tũc si illõ tale factũ contingit porrigit exceptiõez ad preteritaz obligatiõem. C.de vsuf.l.pe.C. de testi.l. testiũ.nam ibi in quãtitate soluenda tempꝰ obligatiõis inspicitur. Sed qualiter ipsa solutio probet: tunc dicit ibi ꝙ si illa solutio fuit facta ante legez illã probatur secundũ tempꝰ antiquũ si post probat per illam legẽ nouaz q̃ꝑ sit ex veteri obligatiõe. Tercio casu: quãdo exceptionez tollit tũc idem: quia si exceptio ceperit competere ante statutũ non tollitur si ceperit competere post: tollit. ex hijs possent solui multe cothidiane q̃stiones. Dicit statutũ ꝙ iudex viso istrumento faciat capere debitorez: nec possit opponi contra instrumẽtum nisi exceptio solutionis. Querit an tale statutuz valeat in instrumentis ante statutũ cõfectis et certe in quãtum respicit litis ordinatiõez ꝙ debitor capiat habet locum in preteritis in q̃tum respicit decisiõem ꝙ reus amittit cõceptiõez: tũc si quidẽ exceptio ceperit cõpetere post statutũ illa nõ admittit: alias sic vt ex predictis apparet. Ecce aliaz dicit statutũ ꝙ possessor bonefidei prescribat quiq̃ annis. Querit an possessio habita ante statutũ ꝓficiat. videtur ꝙ sic. contrariũ dico: cũ natura legis sit futuris dare formaz negocijs apparet ꝙ ipse actus ex quo oriri debet prescriptio. scilz curius quiq̃ annorũ currat post statutũ. Ecce alia dicit statutũ ꝙ vxore mortua in matrimonio sine liberis vir lucret terciam partẽ dotis. queritur an hoc habeat locuz in dotibꝰ ante statutuz dotis.et certe cũ tale ius partez dotis retinẽde competat viro ex isto facto. scilicet mortua vxore si hoc cõtingat post statutũ credo ꝙ habeat locũ statutuz etiã in dotibus ante datis. Juxta predicta quero. quid ī delictis et pro declaratiõe huiꝰ subijctio tibi talez q̃stionẽ cũ orta discordia inter cõmune paduanũ. ex vna parte occasiõe salis: et cõmune venetiarũ statuerũt dicti paduani: vt q̃cunq̃ priuatꝰ fuerit deprehẽsus sal vendere capite puniat titius incidit in statutũ: et anteq̃ accusaret statutũ nouũ factũ est ꝙ priuatꝰ vendidor solus puniat in vigiti libris turonẽses. nũc accusat titius: querit an sit puniẽdus. videt mihi ꝙ hec q̃stio pẽdet ex solutiõe duarũ legũ que videtur sibi inuicez cõtradicere. vna. ff. si ex noxa. causa aga. l. pe. q̃ dicit in penis tẽpus sententie debere inspici. alia est. ff. de penis. l. i. que dicit ꝙ debet inspici tempꝰ delicti. ad quã cõcor. fo. l. li. iiij. ti. delas penas. l. i. glo. in dicta. l. i. ff. õ penis. ibi soluit dicens ꝙ in publicis criminibꝰ spectat tempus sentẽtie in priuatis tempꝰ delicti. Sed tu in dicta q̃stione distigue: aut per statutũ imponitur pena delinquẽti: aut pena iaz imposita mitigat. verbi gratia dicit statutũ exbanniti liberẽtur soluendo tantũ. tũc istud porrigit ad exbanitos etiaz anterioris tẽporis secũduz ꝙ erat aliud statutũ. ratio qz talis modꝰ liberatiõis cõtingit post delictũ cõmissum vt ex predictis patet et sic intelligit qõ nõt cy. in dicta. l. leges. et cõstitutiões. C. de legi. Quare iuxta predicta q̃ro vsq̃ ad quod tẽpus statuta ligent dic ꝙ perpetuo. vt ex. de offi. dele. c. fi. verũtamẽ credo ꝙ si est statutũ factuz a populo. ꝙ tũc actio ab eo descendẽs est iuris ciuilis et perpetua. si vero fũt facta a iudicibꝰ de hoc potestatez habẽtibus tũc dicerem actiões ex eis descendẽtes esse tẽporales et nõ ciuiles: et ad similitudinẽ pretoriarũ. vt. ff. de acti. et obli. l. in honorarijs. et circa hoc dicit bar. ī. l. imperatoz. ff. de penis. ꝙ statutũ ciuitatis est ppetuũ siue sit factũ a populo: siue sit factũ ab habentẽ potestatez: vt ab episcopo: legato: ꝓfecto: duce: marchione: et similibus. sed circa accusatiõez descẽdentẽ ex statuto dicit ꝙ aut statutũ fit a populo: tũc accusatio est perpetua. sed si fit ab alio q̃ꝑ a populo durat a nõ accusatio. ¶ Ultimo q̃ro an appellatio suspendat vigore statuti. verbi gratia: statutuz est aliquid ticius vidẽs se grauatũ per statutuz: appellat ab statuto an possit. dicas aut statutũ siue constitutio fit specialiter contra pſonaz certã: et tunc potest appellari. aut fit generaliter et nõ potest appellari. credo tamẽ ꝙ licet statutũ siue cõstitutio verbis generalibꝰ concipiat si ꝓbari potest aliquibꝰ legitimis cõiecturis in odiũ certe persone esse specialiter institutũ. ꝙ tũc a tali iniq̃tate licita erit appellatio ¶ Sexto pricipaliter q̃ro. an statuta recipiant interpretatoz. vide. interpretatio. v. itez an statuta. dicas ꝙ quandoq̃ interpretatio sũmitur pro correctione. quãdoq̃ pro artatiõe: seu derogatiõe. quãdoq̃ pro verborũ expositione: seu declaratiõe. quandoq̃ pro adiectiõe: seu alias nouũ casuz extẽsione. de qualibz igitur interpretatiõe est videnduz per se. primo ergo quero. nũquid statuta recipiãt interpretationez correctiue. dic ꝙ aut quis vult interpretare statutũ esse correctũ per legez generalẽ. et dic vt ex. de consti. c. i. li. vj. per cy. C. de testa. l. fi. in fine. Aut quis vult interpretari statutum esse correctũ per sequẽs statutũ. et dic vt dixi. s. in. z. q. pricipali. Aut quis vult istaz correctiõm facere ex se ipso. et priuatꝰ nõ potest. sed ille qui legẽ tulit potest. Secũdo q̃ro: an statuta recipiãt interpretatiõez artatiuã seu restrictiuam. dic aut statutũ habz plurima capita. et tu vis vnuz detrahere. et tunc dic idem qõ supra circa correctiõem dictũ est. Aut statutuz loquitur generaliter. et vis illud restringere vt certos casus non comprehendat. quia in eis cessat ratio que mouit statu

© Biblioteca Nacional de España

entez: vel resultaret iniquitas. tūc aut quis vult facere talez restrictiōem ne damnū quis patiatur indebite: aut ne ab aliquo indebite lucrū perdatur. aut ne ad aliuz ab alio lucrum perueniat. Primo casu talis restrictio faciēda est. vt. C. de iure patro. l. eligere. naz nisi fieret restrictio perderet iura patronat⁹. Secūdo casu talis restrictio non fit. vt. C. qui et a qui. l. prospexerit. Ibi autem seruus perdit lucrū libertatis quod quidez iniustū est et contra ratiōem: tamen per hoc recedim⁹ a verbis statuti nec restringimus: fallit. C. de ri. nupti. l. pe. ℌ. i. licet ideo q̄ lex vltra procedit sic statuēdo. Tercio casu restrictio fit. vt. C. de mune. et ho. l. vt gradatiz. ℌ. sed et si. fallit ratione publice vtilitatis. vt. C. ad velley. l. si q̄s in graui. ℌ. vtrū. v. idem eni. et ista restrictio seu interpretatio fit a iudice. Ex p̄missis possunt volui multe questiōes. Pone vnaz questiōem statuto cauetur honorij q̄ qui sanguinez fecerit in platea q̄ puniatur capite: quidam barbitōsor fleubotomizauit aliquez in palatio. queritᵉ nunquid veniat puniendus dic q̄ non: quia nō debent verba legis captari. debet enim intelligi quicūq̄ fecerit sanguinez iniuriose. et hoc ne indebite perdat personā. sed si statutuz periuret faciētem aliquo lucro. tunc talis restrictio non fieret vt ex predictis apparet. Tercio quero. an statutū recipiat interpretatiōem declaratiuā seu expositituz. quidā dicunt q̄ sic. dum tamen dicta expositio seu declaratio iuri sit consona. casus est exᵉ. de cōsangui. et affi. c. q̄ dilectio. ¶ Sed vbi est adeo obscura q̄ nō potest congrua expositio haberi: tūc fateor q̄ recurritᵉ ad statuētem. sed an recurritur ad illos sapientes homies quibus est commissuz a populo vt conderent statuta an ad ipsuz populuz dic q̄ ad ipsum populū seu conciliuz cum illi sapientes statutarij sint functi officio suo: nec habēt amplius imperiuz. et sic non habēt ius interpretādi. videm⁹ que sit congrua expositio et aliqua pertāgamus. et dic q̄ quādoq̄ in statuto sūt verba generalia. et generaliter debent intelligi: nisi restringantᵉ ex causa. vt supra dictū est. quandoq̄ sunt verba indiffinita: et tunc vtruz equipoleant vniuersali: et in aliis distinctiōibus habemus doctrinaz traditā per dy. exᵉ. de regulis iuris sup rubrica. Sed an illa doctrina sit seruanda in statutis. et est dubiū consistens eo casu quo indiffinita equipolet vniuersali illud sit ex propria significatiōe vocabuli. an ex interpretatione. et certe ex interpretatiōe seu benignitate. sic ergo non debemus recedere a significatione propria nisi aliud appareat de mente statuētis. sed tamen dico q̄ congrua expositio est vt equiualeat vniuersali in hijs in quib⁹ est eadem ratio: licet hoc sit ex interpretatione. et hoc videtur esse de mente statuētiuz. Jura predicta quero. quid si in aliquo statuto est aliq̄ verbuz habens plures significatiōes que erit congrua expositio. circa quod est sciendū q̄ quandoq̄ verbum habet plures significatiōes propias quando q̄ vnam propriā: et aliaz impropriā. Primo casu accipietᵉ illa significatio que cōpetit materie subiecte. vt. ff. loca. l. si vno. et. ff. de regulis iuris. l. queritᵉ. et ibi sunt exempla. pone aliū i statuto continetᵉ verbuz fuerit. quo reperitur i preterito et in futuro coniūctim qualiter intelligemus. et certe cum natura legis: et statuti sit formam dare futuris negocijs. intelligem⁹ in futuris. Secundo casu quādo habet vnaz propriam aliam impropriā. regula est q̄ debet sūmi propria. fallit si de mēte disponentis aliud appareat de mente autē dico apparere si intellectus secunduz propriā significatiōem continet iniquitatez seu absurditatez: tunc assūmim⁹ impropriā. vel si cōmunis vsus loquēdi aliter se habeat: hic eni cōmunis vsus omni regule cuiuscūq̄ cōstitutionis in ex audiēdis sermonibus derogat. Quero. vnde sūmitur ista propria significatio et qualiter cognoscaᵉ. respōdeo primo a iure. vt si i aliqua lege hoc dicaᵉ. vt. ff. de verbo. signi. l. propria. et. l. ferri. et. l. fundū. Item ad significatiōez vt. ff. de testa. tu. l. i. et inst. de obliga. in prin. Item quādo predicta deficiūt. sūmitur propria significatio ex alusiōe vocabuli seu diriuatione. vt. l. pupillorū. ℌ. tutoruz. ff. de verbo. significatiōe. quod intellige veruz nisi alusio seu diriuatio repugnet diffinitiōi: vt in testamēto quod dicitur testatio mentis: nō tamen dicitᵉ mentis testamentū. sed illud tantū cōueuit diffinitiōi posite. C. de testa. l. i. et idez in similibus. Item intelligo ista esse vera nisi alusio repugnet limitatiōi seu qualificatiōe facte a iure: exempluz est. C. si cer. pe. l. ij. in. ℌ. appellata. vnde mutuū dicitur q̄ de meo fit tuuz. non tamē vbicūq̄ fit de meo tuū est mutuuz. sed requirunᵉ alie plures qualitates que ponunᵉ in dicto. ℌ. appellata. Quarto quero. vtrū statuta recipiāt interpretatiōem extensiue distingue. aut queris vtrū recipiat interpretatiōem extensiuā actiue. hoc est vtrum se extendat ad casus in statuto non comprehēsos. aut passiue. hoc est vtrū se extendat ad statutū. Primo casu: aut queris de casib⁹ sine quibus dispositā per statutū non possunt cōmode sortiri effectū: et ad illos extēditur. ff. de iurisd. o. iudi. l. ij. et. ff. de procuᵉ. l. ad rem. et. l. ad legatuz. Aut queris de alijs casib⁹ in quibus est eadem ratio et tunc aut casus illi per ius cōmune nō sunt decisi. et ad illos extenditᵉ. C. que sit lo. consue. l. i. aut sunt decisi per ius cōmune. et tunc ad illos non extēditur. sed iuris dispositiōi relinquitur. et ita loquūtur omnia iura que allegātur q̄ nō est nostruz leges extēdere. Secūdo casu: quando passiue tunc dico indistincte q̄ sic. exemplū. per statutuz ciuitatis est inductū aliquod mun⁹ personale: certe omnes leges que de munerib⁹ personalibus et non personalib⁹ subeūdis loquū-

© Biblioteca Nacional de España

tur ad illud extendũtur. vt. ff. de mune. et ho. l. i. Aliud exemplũ. statutum confirmat testametuz quod de iure cõmuni non valet. vtruz alie leges extendantur ad hoc testamentũ quod de iure cõ muni non valet. certe sic. vt. ff. ad. l. falci. l. i. ℣. l. falcidia. et hoc modo potest intelligi ꝙ lex prior trahat ad se posterioreꝫ. vt. ff. de statu. homi. l. nõ est nouuz. Juxta predicta quero: vtrũ extendantur statuta vt decidãt et comprehẽdant. casus a cõtrario sensu sicut dicim⁹. ff. de offi. eius cui man. est iur. l. i. Jsta questio reincidit in hoc vtruz ar. a contrario sensu. sit ex ꝓpria significatiõe: an ex quadaz interpretatiõe extensiua. dicas aut casus q̃ venit a contrario sensu erat alias decisus. et tũc per cõtrariuz sensum non decidit. sed tamẽ casus obmissus remanet sub dispositione iuris cõmunis. aut nõ erat alias decisus. et tũc argumentuz quod sũmit a contrario sensu: est magis ex mente legis seu interpretatiõe ꝙ ex verbis quod colligit. L. si cer. pe. l. si pecuniaz. ibi eamꝙ sub cõtraria conditiõe. ꝛc. Ulteri⁹ quero vtrũ statutuz extendat ad casuz qui est idem secũduz iuris fictiõem: non secunduz veritatem. credo ꝙ nõ: quia ad hoc ꝙ illud qđ est ficte cõprehendat statuto necessariũ est hoc expẽmi simpliciter casus est. L. de nego. gest. l. iij. ℣. hec verba. cuz glo. sua sic statutũ ad talem casuz non extenditur nisi secundũ diffinitiõem supradictam. Jtez quero. quid si statutuz est probatuz in vna persona. vt in ticio: vtruz extendat ad alias personas. dicas ꝙ sic in legibus cõmunib⁹ et imperialibus rescriptis. vt per op. extra. de regu. iuris. c. ꝙ alicui. li. vj. Jn statutis vero et i alijs dispositiõibus factis per nomia ꝓpria. dico ꝙ ad alias personas nunꝙ extendit. vt in dicto. c. qđ alicui facit que notat per cy. in. l. quicũꝙ. L. de fer. fugi. q. i. Quid de tempore statutũ est prolatuz per verba tẽporis preteriti vel presentis: an trahat ad futuruz. dicas aut lex siue statutũ continet delictorũ indulgentiã. vt quicũꝙ est vel fuerit exbannit⁹ liberetur soluendo duos solidos pro libra. et sic restituat. et tale statutuz nõ porrigitur ad futura. ratio est ne detur materia delinquendi. si vero cõtinet aliam dispositiõem: tunc trahit ad futura si sit eadez ratio hoc ideo: quia lex semper loquit. vnde si statutuz dicat quicũꝙ sit vel fuerit personaliter obligat⁹ per publicuz instrumentũ possit personaliter capi et detineri habet locũ in eo qui incidit in obligatiõem post siue ante statutuz. quod loquat vel dicat quicũꝙ est vel fuerit ꝓsonaliter obligat⁹. ꝛc. et sic euz cõprehendat. et sic intelligũtur omnes auctoritate. que incipiũt hodie. naz in omni die in qua talis lex legitur potest dici hodie. et sic semper loquit. ¶ Ultimo quero. quid si in volumi nib⁹ statutorũ reperitur qđam statutuz ꝙ statuta omnia nullã recipiant interpretatiõez: glosationez: vel extraneũ intellectũ quid operatur. credo ꝙ tale statutũ nil vel parũ operatur: nam per predicta verba soluz interpretatiõem friuolam esse remotam videt. Naz iusta interptatio bene potest et debz fieri. quia sũt necessarie et fiũt legis auctoritate. et ideo statuta nõ possunt facere vt leges et earũ auctoritates circa ea locũ nõ habeãt. ꝓ hoc facit qđ dicit de iure canonico. ꝙ si causa cõmittitur appellatiõe remota intelligit de friuola appellatiõe. Et circa hãc glosatiõem statuti vide que scripsi. testamẽtuz. ℣. q. d. sup. v. residuũ. v. si monach⁹ facit. in fi. ¶ Quero septimo pricipaliter. qualiter statuta in iudiciuz deducãtur. Jsta q̃stio potest itelligi duob⁹ modis. primo q̃ actio det: siue qđ remediuz intẽptandi ad consequẽduz illud qđ in statuto comprehẽditur. Secundo potest iutelligi vtruz statuta debeãt in iudiciũ ꝓduci sicut et alia instrumẽta. Circa primũ dic ꝙ quãdoꝙ statutũ tribuit ius agendi quãdoꝙ ius excipiẽdi. Primo casu aut tribuit ius agendi criminaliter. et nulla erit actio: quia cause criminales nõ expediũtur per actiõem. vt inst. de publi. iudi. in pri. Sed oritur accusatio ex illo statuto sicut dicimus in actione legis cornelie de siccarijs vel iudicis officij si iudex ex officio suo per inquisitiõem procedat. quãdoꝙ statutũ tribuit ius agendi ciuiliter. et tũc aut per statutum est introducta certa actio: et nõ est dubium ꝙ illa vtamur aut nõ. et tunc aut statutuz interpretat legem aliꝙ vel actiõem: et agetur illa actiõe que locuz habet de iure cõmuni. ratio quia illa actio videtur in statuto repetita. Aut statutũ est de iure nouo seu ius nouũ inducens. et tunc aut disponit aliqua formaliter. et nõ agitur ex statuto. sed ex illo iure formato per statutũ. vnde si statutuz inducit contractũ agitur actione ex illo cõtractu. si inducit ius succedẽdi agitur petitiõe hereditatis. si inducit dominiũ: agetur rei vendicatiõe. aut statutũ disponit difformiter ita ꝙ non cadit in aliquo ius formatũ vnde possit oriri actio de iure cõmuni. et tunc aget conditõe ex dicta. l. municipali. Secũdo casu: quando inducit ius excipiẽdi: tunc aut rescindit ius actiõis ipso iure. et tunc sufficit soluz ꝙ ostẽdatur: non enim est necesse ꝙ petatur a iudice vt rescindat: quia ius rescindit aut tribuit ius excipiẽdi seu excusandi: et tunc debet ꝓponi excusatio et exceptio infra temp⁹ debitum. Circa secũduz vtrum statutũ debeat produci sicut alia instrumẽta. dic ꝙ aut litigo in vna ciuitate. et fundare volo intẽtionez statuto alterius ciuitatis aut ex statuto eiusdez. Primo casu debeo statutũ ꝓducere et allegare iudici. ratio: quia illa potest rationabiliter ignorare. Secũdo casu: aut statuta sũt publice nota. et in volumie statutorũ inserta. et illa nõ debent ꝓduci. aut statuta non sic publice sunt nota quia sunt reformationes facte a prioribus vel antiquis non inserta in volumie statutorũ. et illa debẽt ꝓduci cuz quis possit illa probabiliter ignorare.

© Biblioteca Nacional de España

ſicut dicim⁹ in conſuetudie. que debet ꝓbari iudici Quid de ſtatutis antiquis correctis. dic ꝙ aut allegantur ad deciſiones eorum que emerg̃t poſt correctionem factaz. et non licet. et eſt pena falſi. aut ad deciſiones eorum que emergunt ante correctionem: et licet ¶ Quid ſi in hac ciuitate ꝓducãt̃ pericula ſtatuti alterius ciuitatis an ſufficiens ſit inductio. et credo ꝙ non quia poſſet eſſe alia particula q̃ determinaret illaz non obſtat ꝙ ꝓducãtur alicui⁹ inſtrumẽti vel teſtamenti particule. vt. ℒ. de eden. l. argẽtari⁹. ℱ. edicta actio. quia inſtrumẽta priuata non poſſum⁹ ſic habere niſi quaten⁹ ad nos pertinet. ſed ſtatuta qui libet poteſt habere. de omnibus predictis per bal. in l. omnes populi. ff. de iuſti. et iur. ¶ Statutũ qđ dictat ꝙ perſonis non ſubiectis non poſſit aliquid alienari. tale ſtatutũ valet. ſed non includit eccleſias. bal. in l. et interduz. ℒ. de ſacro ſanc. eccle. q. fi. circa prin. ¶ Si vnum ſtatutũ facit mentiõem de alio. ſi de illo alio non conſtaret. vtrum illud ſtatutũ valeat. dicas aut in ſtatuto referente inſeritur tenor ſtatuti: ad quod fit relatio: et nõ expedit ſcire de illo aut non inſeritur tenor: tunc aut ex ſtatuto referente apparet certitudo diſpoſiti: et idez aut non apparet certitudo: et tunc niſi conſtet ỏ ſtatuto ad quod fit relatio: tunc non ſufficit ſtatutuz quod ſe refert ad illud maxime in penalib⁹ ſtatutis. bal. in l. iuxta ℒ. de epiſcopis et cleriris. in fine.

¶ Dicit ſtatutuz ꝙ in cauſis damnorũ datoruz ſufficiat probatio per iuramentũ: nunquid dominium vel poſſeſſio probabit̃ per iuramẽtum. dic ꝙ ſic. nã quicquid illam cauſaz contigit includitur ſub verbo. in cauſis. bartho. in l. ſolet. ff de alimen. Sed ſecus ſi ſtatutuz requireret aliquid certũ in fundamento: puta quia dicit ſtatutũ ꝙ ſtetur de ſacramento domini: naz tunc ſuper dominio nõ ſtatur ſacramento. ſed debet liquide probari. bal. in l. i. ℒ. de re. credi. colũ. i. ¶ Sed ſtatutuz dictat ꝙ ſi quis non ſoluerit pecuniaz condẽnationis infra menſez: amputetur ei caput: an ſi poſt menſem ſoluit ſit liberat⁹. dicas ꝙ index nõ poteſt eligere mitiorez viam: quia ei neceſſitas impoſita eſt ſeruandi formã ſtatuti prout iacet ad litteram. ſed res publica: et hiſ qui eaz regunt hoc poſſunt: nec dicũtur rumpere ſtatutuz: quia tacite videtur ineſſe conditio penalis executionis: vel exactionis. ſ. ſi creditori placuerit: res autez publica creditrix eſt: ideo ſeueritati detrahere poteſt. bal. in l. cõmiſſorie. ℒ. de pac. inter emp. et vendi. vide que circa hoc ſcripſi. venditio. 7. q. i. ſuper. v. menſes. v. res redibitur. in vſi. quero quid ſi vẽditor. et ſolutio. 7. q. in fi. ſuper. v. luit. v. qui non poteſt. in fine. Et ſi veniẽti contra ſtatutuz: apponitur pena: an requiritur monitio anteq̃ pena cõmittatur. h. in. c. extirpande. de preben. et ibi per Innocẽ. in glo ſa finali. An per ſtatutuz poteſt auferri legitia debita iure nature. vide q̃ ſcripſi. legitia. v. an ſtatutum.

Status. Primo quero. quid eſt homis ſtatus. dic ꝙ cuiuſlibet conditio. 4. partita. titulo. xxiij. l. i.

a ¶ Secundo q̃ro. quotuplex ẽ. dic ꝙ triplex: aut eniz eſt liber: aut ſeruus aut libertus. 4. p. in prohemio.

a ¶ Tercio quero. quid ẽ eius effect⁹. dic ꝙ inqui

¶ Quando in ſtatuto reperit̃ hoc vocabulũ liberũ arbitrium. q̃d iuris ſit. vide q̃ ſcripſi arbitriũ. v. nõ ꝙ liberũ. ¶ Itẽ vtrũ et qñ ſtatutũ liget. et quos. h. in. c. a nobis. 3. di. de ſen. exco. Item an faciens contra conſtitutiõem. edictum. vel ſtatutuz ſuũ incidat in penaz ipſius. h. in. c. cum inferior. 2. di. de treu. et pa. circa hec vide. epiſcopus. 2. q. in fi. ſuper. v. ordiare. v. nũquid ſtatutuz. ¶ Itẽ que ſtatuta ſunt ſeruãda et que non. h. in capitulo. i. de conſti. ¶ Itez an mercatores ſeu artifices poſſunt facere ſtatuta et de effectu eoruz vide mercator. i. q. a. v. nota ꝙ mercatores. Et vide. iudex. 3. q. a. ſuper. v. artifices. in prin. Et an epiſcopus poteſt ſtatuta facere. vide. epiſcop⁹ 2. q. in fi. ſuper. v. ordinare. ¶ Et vide. excõmunicatio. ſ. q. a. ſup. v. faciẽtes. Et venditio. 7. q. a. ſup. v. dimidia. v. vbi re ipſa. in vſi. quero q̃d in minore. in fi. Et que ſcripſi armatura. v. item ſi ſtatutuz. et. v. ſi ſtatutũ. Et iuramentũ. i. q. a. v. an per ſtatutuz. Et. 9. q. b. ſuper. v. periurus v. item an capitulũ. Et que ſcripſi. appellatio. 3 q. a. ſuper. v. cõuenerint. v. nota ꝙ valet. in vſi q̃ro nũquid p ſtatutũ. Et q̃ ſcripſi. pena. ſ. q. f. ſup. v. puniri. v. ſi dicat ſtatutũ. Et q̃ ſcripſi. rector. v. itez nota ꝙ. et. v. ſe. et quaſi p totuz. Et que ſcripſi. ceſſio. 7. q. a. ſuper. v. effect⁹. v. quero in quib⁹. in vſi. quero ſi ſtatutũ. Et que ſcripſi. lex. i. q. a. ſup. v. lex. v. an debem⁹. Et q̃ ſcripſi. tirãnus. i. q. a. ſup. v. tirannus. v. nota ꝙ facta. in vſi. quero vtrũ facta. Et. teſtamentũ. 4. q. a. ſuper. v. ſeptez teſtibus. v. vtrũ in relictis. in fi. Et. ſucceſſio. i. q. i. ſup. v. donare. v. an ſtatutum. ¶ Quero. an ſi ſtatutũ diſponit illud qđ prius erat diſpoſitum de iure cõmuni: an ſit ſtatutuz: an lex. hoc eſt vtile ſcire propter multa q̃ poſſunt occurrere. Jo. an. in. c. ex. de cõſti. li. vj. tenet ꝙ ſtatutũ ſit ius cõmune. Sz bar. in. l. i. ℱ. ad. l. falci. tenet cõtrariuz.

Status. Cuſtoditur. vide que circa hoc ſcripſi. pena. ſ. q. c. ſuper. v. morte.

© Biblioteca Nacional de España

Stipulatio. i.q.a. Quero si vn⁹ cõreorũ ꝓmittit pure. alt̃ sub cõditõe qȝ fieri põt an ꝙ pure ꝓmisit potẽit pendẽte illa cõditõe ifolidum cõueniri. et glo. in auctẽ. hoc ita. C. ȝ dureis. dicit ꝙ sic. vt tantũ operet illa cõditiõalis obligatio cui⁹ nõ est petitio vel exactio quãtum absentia vel iopia alteri⁹ ȝbitrarie. Sed ego puto ꝙ pendẽte ȝditiõe cõuenia tur tantũ ꝓpte. et glo. ista põt saluari scõm iura antiq̃ aliter nõ põt saluari. Quero. an huic bñficio diuisionis renũciari possit. et dic ꝙ sic. vt i glo. dcẽ auten. hoc ita. Quero. q̃ si creditor diuisit petiõem iter reos postea reperit aliũ nõ solue ̃do an possit redire ad primũ. dicit cy. ꝙ qz duo rei hñt bñficium diuisionis hodie per hec iura noua. Idẽ de eis hodie iudicãdũ qȝ in fideiussorib⁹ dicit. vnde dicit ipse solue p. l. iter reos ff. de fideiu. et ibi videt dici. ꝙ si is desistit post litẽ cõtestatã esse non soluendo quod ad primum non reddit. als si ante litem cõtestatam soluẽdo nõ fuit ibi a sensu cõtrario sentit: quod ad primũ redire potest et ꝓ hoc accidit qȝ notat glo. ff ȝ soluti. l. i his ff. si duos. et qz ille textus in. ff. pe. loquit quãdo ãbo sunt cõueti vbi ãt vn⁹ tãtum. vide. ter. in. e. l. inter. ff. i. et de ista materia latissime scripsit sali. in. l. si creditores. C. ȝ pac. Quero. si vn⁹ ex plib⁹ reis ꝓpetrauit ꝑuilegium ne ꝙeriri possit: an alt̃ p det bñficiũ diuisiõis. et dico ꝙ nõ. vt. l. si titi⁹. ij. ℞. ff. ȝ fidiu. Quero. ꝑs̃es reus cõuent⁹ ẽ alter cõreo absẽte: et pẽdẽte lite absẽs redijt: an fiet diuisio post litẽ cõtes. si opponit. cy. in. l. cũ te. C. si cert. pe. refert. dy. dixisse ꝙ sic.

ritur de statu vt melius postea de cõtrouersia iudicet. e. ti. l. i.

b Aliter enim liber: aliter seruus iudicat: et aliter nobilis q̃z plebeus: clericus q̃z laicus: infidelis q̃z xp̃ianus: legitim⁹ q̃z illegitimus.

Et in multis est melior conditio hominum q̃z feminarũ. e. ti. l. ij.

c Item scias ꝙ qui in vtero sunt si de eorum cõmodo tractat ꝓ natis habent. secus si de incõmodo. Item si ancilla ꝓgnãs post certum tempus mãdatur mãumitti per dominum tempore existẽte si maliciose differat statim est cuz partu libera. Et si pregnans dãnatur ad suppliciu custodit donec pariat. eo. ti. l. iij. pena. ſ. q. c.

d Item sciẽdum ꝙ septimo mense nat⁹ etiam per vnã diem tantũ mensem tãgens iustus filius est: si cõiuges cohabitarunt. Idem si decimo mẽse. secus si p vnã diẽ vndecimum mensem tangat. eodẽ titulo. l. iiij.

c Qui autem mostruose nati sunt vt cũ capite bestie non sunt liberi: nec succedũt. secus si cũ membris superfluis nascant. e. ti. l. v. significatio. 2. questiõe. f. in fine.

Sterilitas. vide locatio. ſ. q.

Stella. vid. miraculũ i. q. decime. ſ. q. excõicatio. 4. q. miles. 8. q. pena. ſ. q.

Stipendiũ. vide significatio. 2. q.

Stigma. vide. clericus. 8. q. et. x. blasphemia. 3. q̃stione. d.

Strupum. vide. captiuus. i. q. regina. i. q.

Stipulatio. Primo quero. quid est stipulatio: seu promissio. dic ꝙ stipulatio est consensus inter cõtrahẽtes cuz intentione obligandi se super re certa fiẽda vel dãda verbis expressus. ſ. partita. titulo. xj. lege. i.

a Secundo q̃ro. quotuplex est. dic ꝙ triplex. vna pura. alia in diem certam: vl̃ incertã quãdoq̃ sed certũ an vt diem mortis vel ante per decem dies. Alia sub conditione de futuro que potest esse et non esse. vel de preterito. vt si titius consul factus est. eodem titulo. l. xij.

a Tercio q̃ro. qualiter fit. dic ꝙ inter presentes interrogatiõe p̃cedẽte et respõsione subsequẽte: vt ꝑmittis ꝑmitto: vel

© Biblioteca Nacional de España

¶ Quero. An plures rei possunt vno libello cõueniri. dic q̃ sic. sed dicit bar. q̃ i libello dz dici q̃ actor vna solutiõe est cõtẽt⁹: alʒ dicit libellũ nõ eẽ admittendũ. ſz aduerte q̃ illõ mihi placet si i libello petat̃ isolidũ cõdẽnari. ⁊ ad solutiõez solidi cogi et compelli. sed vbi solũ petũtur cõdẽnari et de solido nihil dicat̃. videt̃ mihi q̃ libell⁹ p̃cedat. et hoc vlt glo. fi. in. l. i. ff. de fiõ. tu. vide q̃ scripsi. libell⁹. v. q̃ro vtrum duo. Quero. q̃s debeat p̃bare alterũ nõ esse soluendo: an actor an re⁹ beneficiʒ diuisiõis oppositiões bar. ff. de duo. re. l. i duob⁹. ſ. i. tenet q̃ actor. licʒ sec⁹ sit in beneficio diuisionis q̃ dat̃ fideiussoribus si alter non sit soluẽdo quia q̃ ex ipsis opponit debet p̃bare conreus esse soluendo. Quero. põe q̃ ad vnũ ex conreis p̃uenit tota quãtitas: an alter põt petere q̃ ille p̃ius excutiat̃. rñdet bar. q̃ si cõuent⁹ erat se obligatur⁹ vt fideiussor: sed creditor voluit q̃ p̃cipaliter se obligaret sciẽs ad aliũ totã pecuniã puẽturã et tũc põt petere. vt i auteñ. p̃sente. C. de fideiusso. vt pot⁹ veritas q̃z color q̃sit⁹ attẽdat̃. si autẽ credit or nihil sciuit. sed tantũ inter eos actũ fuit: tũc eo per equipolẽtia verba. nec refert vno ydiomate vel diuersis loquãt̃: dummodo tamen se intelligant contrahẽtes: aut eis p̃sentib⁹ declaret iterp̃es. e. ti. l. i. spõsalia. ʒ. q. a.

b ¶ Et inter iterrogatiõez et respõsiõez nõ debent alia verba interpõi: sed statim est ad interrogata respondẽdum: et si respõdetur cur nõ valʒ stipulatio. sed si dicat̃ bene esset: aut bene fiet: vl̃ nõ loquat̃ sed annuat nutu p̃missor: nõ cõtrahit̃. stipulatio. e. ti. l. ij.

c ¶ Itez si stipulor pure p̃ missor sub cõditione respõdet nõ valet stipulatio: nisi et ego stati dico q̃ mihi placet vt ipse p̃mittit. Itez si stipulor cẽtum: et ipse p̃mittat quĩ q̃gita: ʒ nihil dicã valʒ i quinq̃gita. Et si p̃mittit centũ et quĩquagita: valet in centũ: sed si respõdi q̃ mihi placet: valet in centũ et quĩquaginta ambob⁹ cõsentientibus e. ti. l. xxvj. Sed secus in mutuo. vt infra. 6. q. p.

d ¶ Itez si dico promittis sticuz: et tu respõdes p̃mitto pamphilũ: nõ valet stipulatõ: nisi ego statiz dicam q̃ mihi placet de promissiõe. Idem in aliis vbi responsio non cõcordat interrogatiõi. e. ti. l. xxvij.

a ¶ Quarto q̃ro. inter q̃s psonas fit. dic q̃ verba sunt necessaria. ideo nec mut⁹: nec surd⁹ nõ possunt istũ contractuz celebrare. e. ti. l. ij.

b ¶ Itẽ nõ potest inter absentes vt per nunciũ vel epistolaz fieri: nisi p̃ debito antiquo p̃ extraneum: aut p̃missorẽ iaz debituz. Circa q̃d sciẽduz q̃ p̃ hec verba bene soluet tibi debitor: vel bene aut cito habebis non obligat̃ p̃roferẽs. Itez si promisi q̃ debitũ tercij ego et titius soluere rem⁹ titio non cõsentiẽte teneor ego ad medietatez. si autẽ dixi q̃ ego vel alius solueremus eo non cõsentiente: teneor ego insolidum. sed si consentiat quilibet in dimidia tenet̃. e. ti. l. iij. spõsalia. ʒ. q. a.

ruz factũ nõ p̃iudicat creditori nisi ille petat alterũ queriri suis sũptibus et periculo: nã tũc actor cogitur hoc facere: et p̃ hoc facit q̃ tutor gerens p̃i⁹ est cõuenied⁹ q̃ nõ gerẽs: q̃ ad gerentẽ p̃incipaliter spectat negotiũ vt dicit sali. in. l. i. C. de transacti.

Quero. qñ alter cõreoruz dicit̃ absẽs. vt alter p̃sens insolidum cõueniri possit. dicit bar. q̃ absẽs est q̃ i eodez territõio nõ est ita q̃ faciliter citari nõ potest et absens est si non sit sub territorio eiusdez ciuitatis: licet essz i eadez p̃incia: q̃ facilit er nõ põt citari. et ideo dicit q̃ solẽnis excussio debz fieri de ei⁹ persona p̃ius: ⁊ practicaz ponit vt p̃ius citet̃: et non veniẽs mandetur vt capiatur et ducatur. vt in dicta auteñ. hoc ita. et si retulerit euz nõ posse haberi tunc p̃cedatur cõtra alterũ tantum. vt in cor. e. ſ. pe. Quero si p̃sens tũc petit dilatiõez ad reducendũ absentẽ an dari debeat sicut fideiussori datur ad reducẽduz p̃incipalẽ. et glo. in dicta auteñ, hoc ita tenet q̃ nõ.

© Biblioteca Nacional de España

Et idez tenet in cor. ℣. si vero minꝰ ydoneus: et potest esse ratio: qꝛ fideiussor accedit. et sic alieno morbo laborat: ideo magis ei subuenitur. sed cōreus est eque principalis ꝛ ppꝛio laborat morbo. ideo ei non subuenit. Quero. an absolutoria lata pro vno ex conreis prosit alteri. cy. dicit aut est absolutꝰ: quia soluit et tunc prodest. aut quia non promisit et nō prodest. aut dubitatur et dicit presumi qꝺ nō soluit. hoc vltimuz nō est sic expeditū. ideo vide que scripsit sali. in repeti. sua. l. iulianꝰ ait verū debitorem. ff. de conditi. in de et bar. ff. e. l. ex duobꝰ in. 4. q. dicit ꝙ in dubio presumit absolutus. quia non probatū. vt dicta. l. iulianus. Quero. an condēnatoria lata contra vnuz pīudicet alteri. dico ꝙ nō. Alia plura hic queri possunt q̄ bar. ponit i dicta. l. ex duobus. de pdictis per sali. in dicta auteñ. hoc ita. ℂ. de duo. reis. Et circa pdicta est cōreis. vide q̄ a simili scrpsi de fideiussoribꝰ. fideiussor. 7. q. a. sup. v. quolibet. et circa vltimas predictas duas q̄stiones. vide. sentētia. 6. q. d. per totū. ¶ Si sunt duo vel plures qui non exercēt vnum actū insolidum. dicit cy. in. l. cuz te. ℒ. si cer. pe. tunc quilibet pro parte videtur obligatoz contrahere actiue. vt in dicta. l. cū te. et passiue. vt. ℒ. de duobꝰ reis. l. duos. ℣. cuz tabulis. aut sūt plures qui exercent vnū actuz insolidū vt sunt plures argentarij vnius mēse: vel plures magistri vnius administratiōis college: vel plures magistri. et tūc quod vnꝰ facit in administratiōem: alter videt facere et sic obligationē contrahere insolidum actiue et passiue: vnde si facta credētia vni ex duobus collegijs: alter se excusat ꝙ nō accepit. sed socius suus. nō valet ista excusatio. vt per cy. in dicta. l. cuz te. sed contra hoc obijcit. bar. i. l. eadem. in. 7. q. ff. de duo. reis. vbi dicit ꝙ quilibet tenetur pro parte: quia nō videnť inuicez instituores. et ideo ipse aliter distiguit dicens: aut isti plures repꝛesentāt publicū officium: vt argentarij: et similes. et tunc quilibz tenetur insolidū: quia ipsa administratio afficit eos insolidū cuz officiū nō sit diuisuz. vt. ff de pac. l. si vnꝰ. et ad muni. l. magistratꝰ. Aut pꝛopꝛia volūtate quis gerit actū: et tunc refert aut gerit actū per aliuz vel alios. aut gerit per se. primo casu quilibet ipsoꝝ tenetur per se insolidum: quia quilibet repꝛesentatur insolidū pꝛesertim si cuz vno sit contractuz ne in plures distinguaťꝛc. vt. ff. de exerci. l. ne in plures. si aūt cōtrahunt per se ipsos: et tūc refert. aut pꝛesunt eidē stationi: et tūc quilibet tenet pro pte. vt. l. si cū plures. ff. de duo. reis deben. Aut diuersis statoibꝰ: puta sūt duo socij: vnus facit mercantiā: alter mercariam. vel vnus perusij: alter florentie. et tunc quilibz tenetur insolidum: quia nō potest cadere i intellectu ꝙ hoc casu vnꝰ sit institutor alterius. i. pꝛesens absentis. scōm bar. qꝺ est notabile. caue tamē tibi: ꝙ etiā si pꝛesunt. s. eidez stationi vel mense si coniuctuꝺo est. ꝙ quādoq; cū vno. quādoq; cuz altero cōtrahaťꝛ. quilibet tenetur insolidum tenet. ne qui cum vno cōtraxit habeat diuidere actionē in plures. hec vera sunt pariter pꝛincipalibus. Si autē vnus sit sub alio tūc aut agitur ratiōe culpe. et dic vt. l. ex facto. ff. de nego. gest. aut agitť ratiōe contractꝰ. et tūc aut ad conuētuz spectat periculū obligatiōis. et dic vt. l. pꝛocurator qui ꝓcuratiōem. ff. de pꝛocura. aut nō spectat periculū obligatiōis ad euz. et tunc iste qui sub altero est cēsetur vt nudus minister. et non conuenitť ex cōtractu. de pꝛedictis per bal. dicte. l. cū te. ℒ. si cer. peta. ¶ Creditor habet electiōez quē cōueniat ex duobꝰ reis ꝓmittendi soluenti tamē solidum datur regressus cōtra conreū. casus est in. l. creditor ℒ. de duo. reis. Quero. q̄liter duo rei debēdi constituantť. et glo. i auteñ. hoc ita. ℒ. de duo. re. pōit istā q̄stiōem: sed latius dic: aut q̄ritur in rebꝰ diuiduis: aut in idiuiduis. pꝛimo casu: aut est actū expꝛesse ꝙ sint duo r. i. et sunt duo rei. vt. ff. e. l. iij. ℣. i. aut non est actū expꝛesse: sed tacite. et glo. ff. e. l. reos. ℣. cum i tabulis dicit ꝙ olim sufficiebat ꝙ duo rei cōstituerent tacite agi hodie nō: sed tu dicas ꝙ etiaz hodie est idez. Sed videndū quādo tacite dicitť actū et dicē duz est. ꝙ si dictū est ꝙ insolidū debeāt ꝛ sufficit. vt in dicta. l. creditor. Idē si sint obligati alternatiue ad idē vt. ff. de le. i. l. si ex toto. ℣. i. Idē si copulatiue dū modo sint duo actꝰ ꝓmittēdi. sed additaťꝛ verbum eadez. vt in glo. ij. in dicta. l. creditor. Secus si istud verbum eadē non addiceretť: quia tūc potius essent duo obligatiōes diuersarū sūmaruz. vt instť. de duo. reis. in pꝛin. sed vbi nō essent duo actus ꝓmittendi. sed vnꝰ tm̄. tūc si est vnica rei expꝛessio nō sunt duo rei. vt i dicta. l. creditor. iuxta fi. nisi alia verba addiantť. vt ifra dicaz. Si autē licet sit vnicꝰ actus sunt tamen duarū reruz expꝛessiōes. vt ego decē. titius decez ꝓmittimꝰ tibi. tūc inquit bar. ꝙ sunt duo rei. qꝛ intelligitť eadez. vt. l. stipulatio ista. ℣. eū qui ita. in pꝛin. ff. de verbo. obli. et repꝛobat glo. in dicto. ℣. euz qui ita. que dicit ꝙ dicitť stipulari pro virili: et sic nō insolidū et per consequēs non sunt duo conrei. et qꝺ supꝛa bar. dixit. s. ꝙ vbi est vnicus actꝰ ꝓmittendi: et vna rei expꝛessio non sunt duo cōrei ipe dicit esse verū: nisi esset adiectū verbum quilibz seu et illa verba et quilibet nr̄m: naz tūc erūt duo rei debendi: qꝛ per illa verba actus atribuit cuilibet insoliduz. vt. l. si pluribꝰ. in pꝛin. ff. de lega. ij. et idem vī detur si dicat. et singulū nr̄m. per. l. huiusmodi. ℣. q̄bus. ff. de lega. i. vide ifra. e. i vſi. itez duo rei. et i vſi. se. Scōo cāu. s. i rebꝰ idiuiduis: tūc q̄cq̄d dicit glo. i. l. reos. ℣. cū i tabul. ff. ꝺ duo. re. quā vide. qꝛ eā repbat sali. i auteñ. hoc ita. ℒ. ꝺ duo. re. dic ꝙ licz sint insolidū obligati rōe idiuiduitatis rei. ꝛ insolidū q̄libz possz exigi: nō ꝓpterea sūt duo rei. secꝰ si adderet ꝙ eēnt duo cōrei: qꝛ tūc dico eos hr̄e pulegia cōreoꝝ

© Biblioteca Nacional de España

que adaptari possūt vt acceptilatio vni facta alteri preiudicet. sed bñficiū diuisiois nō habēt: quia eorū diuisio stipulatiōe corrūpit. vt. ff. de vbo. obli. l. sti pulatiões nō diuidūtur hāc q̄stiōez. vide. aut: ñ. hoc ita. C. de duo. reis. et ibi p sali. et vide etiā q̄ scripsi. fideiussor. 7. q. a. sup. v. quoli bet. v. sed de iu re. in vsi. sz q̄ro quid si. Quero modo. qualiter duo rei credēdi cōstituāt et dic aut est actuz q̄ sint duo cōrei. 7 hoc nō habz dubiū: aut expressim hoc nō est actuz. et tūc aut stipulatio est collata in psonaz creditoris copulatiue. et dic vt supra dixi in duob⁹ reis debēdi aut est in psona eoruz collata disiunctiue. et tūc aut vni tantū potest queri obligatio. et nō sunt rei: sed alter habet vt adiectus. vt. ff. de cōsti. pe. l. sed si fi lio. ſ. i. et. ff. de stipu. ser. l. i. ſ. si fructuari⁹. ij. ℞. cū similib⁹. Aut pōt vtriq; obligatio queri. et tūc aut debitori est data electio cui soluat. et tūc duo rei di cūtur. vt nō. ff. ō lega. ij. l. si ticio. aut seyo. aut ei nō est data electio. et tūc de iure antiquo viciabat to ta stipulatio. vt. l. cū quidaz. C. de verbo. sig. hodie autez valet: quia disiūcta resoluit. vt dicto. ſ. si fru ctuarius. ij. ℞. et. l. si seru⁹. ſ. fi. Et ideo dicendū est in casu isto: vt in copulatiua. de q̄ supra dixi. et hoc quādo stipulatio vel dispositio cōfertur in persona vtriusq; eāliter. sed si vnus stipulatōez et vterq; vel alius solutiōez. tūc ille ali⁹ habet. vt adiect⁹ solutio ni. Quero. an duo rei debēdi videātur inuicē fideiu bere. glo. in dicta. l. creditor tenet q̄ nō. alia fuit opi nio azo. qui distinxit an pecunia puenit ad vtrunq; aut ad vnū tantū. ꝛc. et istaz ponit glo. et eā seq̄t in l. vir vxori. ff. ad velley. sed dñs Jac. de bel. ibi i pte sequit illā distinctiōez. et lati⁹ sic dicit. aut queritur an videant fideiubere respectu creditoris. et dicēduz est q̄ nō: q; vt pricipales: et nō vt fideiussores sunt recepti ergo. etc. fallit si hoc est actū cum creditore. Jtez si color est q̄situs. vt. ff. ad macedo. l. sed iuliā⁹. ſ. i. et ibi. glo. ex hijs duob⁹ casibus haberēt bñfi cium de fideiussoribⁿ et nimirū: quia in primo casu q̄ vere fideiussores essent creditor nō ignorauit. et i secundo casu fraudē fecit. aut q̄ris respectu ipsoruz et nō creditoris. et sic late sūpto vocabulo habeāt inuicē vt fideiussores. et tūc dicendū est. aut obliga ti sunt ex mera liberalitate: quia nihil receperunt. et tunc non videtur fideiubere nisi sint socij. vt. l. in le ge falcidia hoc obseruandū. ff. ad. l. falci. aut nō sūt obligati ex mera liberalitate: vt q; pecuniā a credi tore ceperūt p eos petitā: et tūc va ē opinio. azo. vt eaten⁹ videāt inuicē fidiubere q̄ten⁹ negociū ad alterꝫ i vtitate spectat. de pdictis p sali. i dcā. l. creditores.

c ℂ Jtez fatu⁹ vel sine me moria: aut ifans: nō pos sunt ex stipulatiōe obli gari. Pupillus autem et adultus curatorem habēs: potest ad cōmodū suum: sed non ad dam nuz ex stipulatiōe facta sine curatore teneri. eo dez tutulo. l. iiij.

a ℂ Curatorez. Quero nūquid adultus habēs cu ratorē. vel pupillus habēs tutorem possit cōtra here cuz decreto iudicis sine istorū auctoritate. dicitur q̄ nō: quia cū coniūctim lex requirat au ctoritatez et decretū alterū non sufficit. vnū eni ex essenciali bus deficit. istaz opinio nē tenet glo. in. l. fi. C. si propter pu bli. pen. Sz tu dicas. aut habet tuto rez vel cura torē. tunc iudex nō debet supplere defectuz: imo debet eos adhibere. si autez carent tutore vel cu ratore: tūc potest supplere defectū: qō verū cre do in hijs que incūbunt ipsis minorib⁹ vel eis expediūt. in preiudicialib⁹ autē et damnis con trariū dico scz q̄ iudex nō pōt supplere defectuz cessantis tutoris vel curatoris facit ad pdicta. c. fi. extra. de iudi. li. vj. de istis p bal. l. si curatorez habēs colū. fi. C. de in inte. resti. mi. ℂ Utrū pu pillus ex stipulatiōe obligeat sine tutoris aucto ritate. vide glo. l. ex stipulatōe. C. ō inuti. stipu. et dicas plenius sic. aut pupill⁹ non habet tuto rez. aut habet. Si nō habet aut est infantie pro ximus. q̄ quādo sic declarauit sali. in. l. si infan ti. C. de iure deli. Et scripsi. accusatio. ſ. q. c. sup v. potest accusari. in fi. Et tūc aut non est locu pletior. et tunc nec naturaliter obligat. vt. l. q̄ pupillus. ff. de condi. inde. Aut est locupletior. et tunc aut queritur an teneatur actiōe ex contra ctu. et dico q̄ nō: quia contract⁹ est nullus p pter carentiā consensus. et ita debet intelli. glo. in. l. i. ff. de nouati. dū dicit q̄ nō tenetur etiā na turaliter peruenit vel nō. Aut queritur an tenea tur conditiōe sine causa. vel ad exhibendū. et di cendū est q̄ sic: quia absurduz esset euz locuple tari cuz iactura aliena. Et ita debz intelligi dicta glo. in. l. ex stipulatione. C. de inuti. stipu. Aut ipse non est infans nec infantie proxim⁹: sed pu bertati et tūc si non est locupletior obligat na turaliter tantū et nō ciuiliter. Aut est locupleti or. et tūc vtroq; vinculo obligat et ex eo cōtra ctu. Secūdo casu quādo habet tutorē. tūc aut p mittit ipsi tutor. et tūc si non facit cuz alterius tutoris auctoritate ipse nō obligat naturaliter: nec ciuiliter. vt glo. in dicta. l. ex stipulatiōe. nec curat cui⁹ sit etatis: nisi ex contractu esset locu pletior: q; tunc licet nō ex cōtractu tñ cōditione sine causa tenet ne locupletet cuz aliena iactu ra. aut pmittit vel se obligat extraneo. tūc si cuz tutoris auctoritate. et tūc naturaliter tenet dū mō alia solēnia interueniāt. sed restitutio datur.

© Biblioteca Nacional de España

Si aũt sine tutoris auctoritate facit. tũc aut ẽ infans. vel infantie ꝓxim⁹. et tũc nec naturaliter obligat. et hoc nisi sit locupletior quo casu qz cõtract⁹ tenet ex cõtractu cõueniri põt. Querit glo. in dicta. l. ex stipulatiõe q̃d ecõtra si sibi stipulatur viõ eaz ⁊ dicit ꝙ fallit in casu i quo ifans põt. vt per glo. sed hoc vltimũ intelligo de ifanti q̃ fari possit licet nõ intelligat q̃d agat. Querit q̃d i adulto curatorez habẽte. et dicit ibi glo. q̃d idez ẽ ꝙ i populo. sz cõ. tenet ꝙ sine curatore nõ obligatur etiaz naturaliter. sz bar. tenet cõtra tu teneas dicta glo. De ꝓdictis p sali. in dicta. l. ex stipulatione. C. de inuti. stipula.

a ¶ Curatore Vide q̃ circa hoc scripsi. curator. sup v. casib⁹. v. q̃ro q̃d si.

o ¶ Itẽ ꝓdigus cui bonoruz administratio interdictũ est nõ tenet ex stipulatõe sine curatore fa cta: nisi vbi dixi de pupillo. Adult⁹ aũt nõ habẽs curatorẽ tenet: sed si ꝓbet se minorem et le suz restituet. e. ti. l. v.

e ¶ Itez inter patrẽ et filium familias: vel dñm ⁊ seruũ non cõtrahit effi caciter stipulatio: nisi ex castrẽse peculio: vel q̃si: vel nisi seru⁹ q̃d domio vt mãumittat ꝓmittat quia si mãumittit sol / uet. e. ti. l. vj.

f ¶ Itẽ si ꝓmitto tibi aut ticio[b] soluere: ticio soluẽdo sum liberat⁹: et ipse tenet tibi restituere. Sz alteri quis stipulãdo nil agit: nisi filiꝰ familias patri: seru⁹ dño: religiosus suo monasterio seu maiori ei⁹ noie: qz tunc q̃rit actio habenti eos in potestate. Idez si iudex aut notari⁹[c] tanq̃z seru⁹ public⁹: alterius noie ex aliq̃ causa: vel ponẽdo treugã: stipulet. e. ti. l. 7.

g ¶ Itez ex stipulatõe pro curatoris regi: vel cõi: et ex tutoris vel curatoris pupillo: vel adulto: aut fatuo: q̃rit actio[d] sine cessione: sed ex alteri⁹ ꝓcuratoris nõ sine cessiõe[e]. si autem cedere nolit compellitur vsq̃z ad extimationem capitis pignoribus per iudicem. Sed si non habet pignora aget dominus sine cessione. e. ti. l. viij.

b ¶ Ex stipulatõe aũt pro curatoris in iudicio agẽtis vel defendentis: aut tacite ratificaꝛ viõz. Quero q̃d si tabellio sit stipulat⁹ noie alic⁹: ille nõ vlt sibi acq̃ri an tabellio põt exigere p se. dicas ꝙ nõ: qz cũ ipse sit nud⁹ minister nihil debet penes eũ remãere. de ꝓdictis p bar. i dcã l. nec ei. ff. de adopti. et vide spec. i ti. de instru. edicti §. postremo. v. itẽ als q̃rit q̃d est domesticũ.

b ¶ Aut ticio. Si quis alteri et sibi stipulaꝛ decez vel aliã rez. an sibi oia illa decẽ vel res debeãtur respõdeo ꝙ nõ. sz quicq̃ tantũ vel rei medietas. nõ eni in cõtractib⁹ est locus iure accrescẽdi. de quo p glo. et sali. in. l. si auia. C. de inuti. stipula. Et vide solutio. 4. q. b.

c ¶ Notari⁹. Quero nũquid tabellio possit alteri q̃rere obligatiõez. glo. i. l. nec ei. C. de adopti. tenet ꝙ sic q̃d dicas verũ tã i ꝓtocolis stipulatiõibus q̃z i alijs. sz in ꝓtocolis tabellio hoc debet facere cũ ẽ i iudicio: et de auctẽ iudicis cause et ponere hoc i instrumẽto: alias nõ valeret ei⁹ stipulatio. ipsi vo mgr̃at⁹ soli põt facere sine alicui⁹ auctẽ. et iũge nõ i. c. q̃d. ex. de ꝓba. ꝙ Inno. et ꝓdicta. ꝙ nõri⁹ possit stipulari abñti dicas verũ dũmõ ꝺitiõe abñtis meliorẽ faciat. q̃m deteriorẽ facere nõ ꝓt. et dũmõ absẽs postea ratificet. Quero q̃liter tabellio cõcipiet vba i instrumẽto q̃n recipit ꝙ alio. et dicũt q̃daz ꝙ ꝺz ꝺcipe vba i psonã ei⁹ cui vult acq̃rere. tu dic ꝙ põt etiaz cõcipe vba i psonã ei⁹ cui vlt acq̃rer. tu dic ꝙ põt etiã ꝺcipe in psona sua. s. notarij sicut dici⁹ i tutore vel curatore seu actore. sec⁹ tñ essz in ꝓcuratore. q̃n si ꝓcurator ꝺcipiat vba i psonaz dñi dicẽdo cõstituis vl ꝓmittis te soluturũ tale debitũ dño meo vl ꝓmittis mihi ꝙ soluet dño meo. et ita i psona illi⁹ cui obligatio q̃rit vba cõcipiaꝛ nõ valet stipulatio. et iõo optet ꝙ cõcipiat vba i sua ꝓpa psõa dicẽdo. ꝓmittis mihi noie ꝓcuratorio soluẽ. ⁊ si tabllio ẽit noie meo et volo ex isto õctu mihi ius acq̃ri agẽdo ex eo sũ obligatus ad ꝓciũ: qz

d ¶ Actio. Et i cui⁹ psonã tutor: curator: vel actor recipiet vba q̃n recipit stipulatõez ꝓ mior: vel ꝓcurator q̃n eã recipit ꝓ dño. vide. s. e. q. f. sup. v. notarius. v. q̃ro nũquid. i vlt. q̃ro q̃liter.

e ¶ Cessiõe. Ubicũq̃ ex õctu ꝓcãtoris dñs ad iudiciũ vocaꝛ põt ex eodẽ õctu vsa vice petere sic alq̃ cessiõe qz als nõ essz sibi saluũ suũ itereſſe. et ꝓpr̃ naturã relatiõis. bal. l. si mutua. i fi. C. de exerci. et iusti. acti.

© Biblioteca Nacional de España

extra. ſuper locatiõe vel reditib⁹ reruꝫ: aut i dominj preſentia interpoſita q̃ritur domino actio ſine ceſſiõe. e. ti. l. ix. vi ꝑ curatoꝛ. 7. q. f.

i ¶ Item debitoꝛ ab alio ſolui debitum creditoꝛi ſtipulãs queritꝛ ei actio et tenetur ei ꝓmiſſoꝛ ad promiſſa. et ſi recuſet ad implere ad itereſſe dãni ſed creditoꝛi ex tali promiſſiõe nõ licet agere cõtra promiſſoꝛẽ. e. ti. l. x.

k ¶ Itez datiõez vel factũ alienũ q̃s promittendo nõ obligatur niſi ſuoꝛuꝫ heredũ. vel ſi in iudicio promittat vt aliuꝫ iudicio ſiſti vel ratã habere. aut rez pupilli ſaluaꝫ fore: vel niſi ꝓmittat ſe ꝓcuratuꝝ aut facturũ: qõ ali⁹ det vel faciat: quia tũc alio nõ implẽte tenetur ad itereſſe ꝓmiſſoꝛ. e. ti. l. xj.

a ¶ Quito quero. de quibus rebus[a] fiet. dic q̃ de qualibꝫ re alienabili: ſiue ſtet: ſiue nõ: ſi tamẽ exꝑtatꝛ ſtare vt fructus[b] nõ duꝫ nati: quos nõ tenetꝛ dare promiſſoꝛ ãte q̃z dari poſſint: et ſi non naſcãtur eſt liberat⁹: niſi eius dolo nati nõ fuerint. e. ti. l. xx. venditio. ꝫ. q. i.

b ¶ Sup re aũt q̃ nũq̃z fuit nec erit: vel ſup moꝛtua vel ipoſſibili ſtipulatio cõcepta vt ſi ꝓmitto tibi dare ſolez: iutilis eſt e. ti. l. xxj.

c ¶ Itẽ eſt iutilis ſup re ſacra: ſancta: vel religioſa vel libero hoie dandis: etiã ſi poſtea deſignat eſſe ſacra: vel ſancta: vl̃ religioſa: aut de libero ſeruus efficiatꝛ. Idez ſi iudeus vel ſarracenus ſeruũ xp̃ianũ ſtipuletꝛ: nec etiã pena ſup hoc appoſita tenet. ſz ecõuerſo ſic ſi a iudeo xp̃ian⁹ ſtipuletur ꝑuũ xp̃iãuꝫ. e. ti. l. xx.

d ¶ Itẽ nõ valet ſtipulatõ ſup futuris dolis: vl̃ furtis remittẽdis: q̃ ꝑ eam q̃s ĩduceretꝛ ad peccandũ. ſz ſup ꝑteritis valet e. ti. l. xxix. Et vide ĩfra. 6. q. o. ſocietas. ſ. q. c.

a ¶ Sexto q̃ro. q̃s ẽ ſtipulatõis effect⁹. dic q̃ ſi licite fit tenetꝛ q̃s ad ꝓmiſſa. e. ti. l. i.

b ¶ Itez ſi ꝓmiſi q̃n moꝛiar: vel añ ꝑ certos dies: tenetꝛ heres me⁹. Et ex cõditiõ ali tenetꝛ q̃s adueniẽte cõditiõe: alias nõ niſi ſit d̃ ꝑterito ex q̃ ſtatiz tenetꝛ ſi cauſa ꝓmiſſionis ſtat. e. ti. l. xij.

c ¶ Qui autẽ ꝓmiſit pure ſine die ⁊ loci: exꝓreſſiõe habebit tẽpus ad ſoluẽduꝫ iudicis arbitrio, ſz q̃

a ¶ Rebus. Utrũ ex ſtipulatione interpoſita ob turpem cauſaꝫ ipſo iure naſcatur obligatio. vide que ſcripſi turpitudo. d̃. vtrũ qui allegat. in verſi. quero vtrum ex ſtipulatione.

b ¶ fruct⁹. Si ſtipulat⁹ fuero ex fundo centũ amphoꝛas vini expectare debeo: donec naſcantꝛ. et ſi natum ſine culpa promiſſoris conſumptuꝫ fit rurſus expectare debeo donec iterũ naſcãtur et dari poſſint. vt. l. iter ſtipulantez. ſ. ſacram rez. d̃. pro quo. et illud. ff. d̃ verbo. ſtipu. Circa hoc quero quando fructus debentꝛ ex certo fundo: vtrum obligatio extinguatur vel differatur. et diſtingue ſic. aut certus locus adijcitur cauſa deſignationis. q̃d eſt quãdo preſtationi adijcitꝛ in alia oratiõe. aut adijcitꝛ gratia taxationis. primo caſu q̃d eſt promiſſuꝫ debetur ſtati. vel ex illo loco: vel aliunde. vt. l. luti⁹. ff. de adimẽ. le. et. l. quidaꝫ. ff. de lega. i. ⁊ l. paulo. calimaco. ſ. ſi. ff. de le

ga. iij. quãdoq̃z adjicitꝛ gratia taxatiõis: et tũc aut adijcitꝛ ꝓ relatiuũ ⁊ facit cõditiõez et tunc aut ẽ vna tantum ꝑſtatio. aut ſunt plures preſtationeſ ãnue vel mẽſure. ſi tantuꝫ vna preſtatio. tũc ſi primo anno nõ colligatꝛ fruct⁹ de cetero nõ d̃bẽtur. l. cũ certus. ff. de vino. et oleo lega. et. l. ſi d̃bitoꝛ. ſ. ſi veriſimile. ff de ꝺ emp. vide. vẽditio. ꝫ. q. i. Si d̃o ſunt plures ꝑſtatões annue vel mẽſure q̃d debetꝛ in vno ãno ſuppletur i alio. l. legatũ. ſ. vini falerni. ff. de ãnu. le. et l. ex eo. ff. de vino tri. et. o. le. Si d̃o nõ adijcitꝛ relatiuũ. ⁊ tũc expectantur fruct⁹ ſequẽtiũ ãnoꝝ ſi i ꝓmo ñ ſufficiũt. vt i docõ ſ. ſacrã rez. d̃. ꝑ quo. et hec ſũt d̃ba cꝝ. recitata i l. ſi q̃s argẽtuꝫ. in fine, d̃ donati.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Item q̃ro an in tercio ãno expecta tur. ꝛ glo. di cit q̃ nõ ex/pectãt nisi duo ãni. vt. l. nemo. ff. ꝺ lega. i. Sꝫ il/la glo. dicit ꝺtra p̃dictũ ꝟ. sacrã rez. qm̃ dicit q̃ cessat: et nõ extinguit. re/spõdeo quã do fructꝰ fu turos p̃mit to simplici/ter nõ expli cãdo quãti/tatez et tunc indistincte p̃ missio condi tiõalis. vt. l. i. i. fi. ff. ꝺ cõ ditio. et demõ stra. ꝛ fructi bꝰ nõ natis sine culpa p̃ missoris pro p̃mo ãno de bitor libera tur. vt. ff. de ꝺtra empti. l. nec ẽptio. et tũc nõ di/stinguit. vtr̃ appõat relatiuũ vel non ſꝫ q̃ certaꝫ q̃ntitatẽ fru ctuũ stipu/lor. tũc si nõ apponat fũ dus cõditio naliter: tunc obligatõ est in diẽ. vt pa tet i dicta. l. iter stipulã/tez. ꝟ. sacraꝫ rez. ff. ꝺ ver/bo. stipu. et de predictis ibi per bar.

certo locoª promisit da/re vel facere nõ appositã die[b]: si tantũ tempus post promissiõeꝫ est ela/psuꝫ q̃ ad illuꝫ locũ po tuisset ire: nec iuit mali/cioſe recusans: cogit[c] sol uere in alio loco vbi iue nitur[c] cuꝫ penis et iteres/se stipulatoris: qr in loco statuto solutũ non fuit. sed si recepit p̃missum: nec penã aut interesse pe tijt nõ potest postea illã petere. e. ti. l. xiij.

ꝺ ¶ Et licet p̃missor nõ te netur ãte diei aduẽtuꝫ[d]: vel cõditiõis existentiã: stipulatori: si tamẽ con/ditio implet[r] aliquo eo ruꝫ mortuo tenetur he/res sicut ipse si viueret. e. ti. l. xiiij. vide. legatuꝫ 4. q. o.

e ¶ Itez si promisi solue/re kalẽdis intelligitur de p̃mis futuris. Et si p̃/mitto quiꝺ quolibꝫ an no intelligit[r] i fine anni. Sꝫ si p̃mitto omibꝰ an nis: intelligit[r] in princi/pio cuiuslibet anni[e]. Itẽ si stipulatio incipit a pre cedẽte p̃missiõe sine die pena promissa si contra fecerĩ cõmittit[r] pena q̃n in iudicio petitur et po/tuisset adiplere: nec ĩple ui. sed si stipulatio ince/pit a precedẽte conditio ne nõ cõmittit[r] pena: ni si post mortẽ meaꝫ: vel quãdo desinit posse da/ri vel fieri: vt quia res p̃ missa moritur perditur: vel destruitur. e. ti. l. xv.

f ¶ Hoc tamẽ fallit ĩ duo bus diuersis temporibꝰ eandẽ rem promitto sic si titio hãc rem nõ debe ro promitto eaꝫ tibi da/re: rursus titio similiter promittã dicens ei sicut primo: qr tunc non spe/ctata morte primo eorũ litem contestati est dan/da: et ab alio eoruꝫ ero liberatꝰ. Idez si dicitur si talis tibi nõ soluat qꝺ tibi debꝫ: p̃mitto illuꝺ soluere. Aut si ĩ testamẽ to dicit[r] si talis seruꝰ me us non ascẽderit capito liuꝫ sit liber: aut si heres meus talẽ rem titio non dederit soluaꝫ centũ: qr statiꝫ q̃ debitor in iudi/cio conuẽtus nolit solue re teneor ego. et statiꝰ mortez testatoris conue nitur heres vt det rẽ vel soluat centũ. et eo tẽpo/re quo seruꝰ potuit ascẽ dere capitoliũ: nec ascẽ/dit erit liber. e. ti. l. xvj.

g ¶ Itez die et cõditiõe in promissis appositis exi/stẽte conditiõe spectat[r] dies. Itez promittẽs sub conditiõe omnino exti/tura: vt si digito celum non tetigeris: vel simi/

Et quiꝺ si frau duleter vendidi fructꝰ vinee: vt pregnãtis cũ nõ esset. vide. ven/ditio. ꝫ. q. k.

a ¶ Loco. Et de debitore q̃ pro mittit se solutu ruꝫ in omni lo/co quo voluerit creditor. viꝺ q̃ scripsi forus. ꝺ. vtrũ q̃s pos sit. in ꝺsi. iuxta predicta.

b ¶ Die. vtrũ pe rusinꝰ q̃ p̃misit soluere i ciuita/te mediolãi pos sit citari medio/lani. respondeo sic. si p̃misit sol uere certo tpe: qr malicioſe vi detr abesse scõꝫ Inno. q̃ ita nõt exr. de eo q̃ mi. ĩ poisse. c. si aduer sus. de quo per bal. coll. x. feu. c. dñs. colũ. v. de mili. vasa. q̃ cõtu. ẽ. vide a/ctor. ꝟ. q. a. sup ꝺ. contractꝰ, ꝺ. itez si duo.

c ¶ Inuenit[r]. Q̃n quis cõuenitur vbi inuenit[r]. h. ĩ. c. q̃ clericis. ꝺ fo. cõpe.

ꝺ ¶ Aduẽtuꝫ. Sꝫ vide cõtra in ca su q̃ scripsi. so/lutio. 6. q. a. su/per. ꝺ. in termi/no. ꝺ. fiscꝰ debi torem.

e ¶ Quiuslibꝫ an ni. Et q̃ iuris i solutione legati vide. legatũ. 8. q. a. super. ꝺ. pe tenduꝫ. ꝺ. lega/ta annua.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Metu. Licet de iure cõmuni circa hoc aliter possis dicere. s. q̃ requirit q̃ ille qui cõtrahit nõ sit in carcere sed sit in sui corporis libertate. q̃ vbi nõ est libertas corporis ibi nõ est libertas mentis. hoc est verũ: nisi cõtract⁹ sit vtilis ipsi carcerato. puta tendẽs ad ipsius liberationez. et nõ redundat: et expresse: vel tacite ad vtilitatẽ indebite i carcerãtis. bal. C. de rescin. vendi. sup rubrica. in fi. de quo vide etiã per bar. in l. si mulier. ℈ qui carcerez. ff. de dolo. ma. als q̃ me. cau. Et p inno. in. c. cũ locuz. de spon.

b ¶ In cõputatione. Quidã fuit admistrator rerum mearũ: computauit mecum sup vno capitulo hoc facto, dixi ego facio tibi refutatõz ꝺ omnibus in q̃bus mihi teneris vsq̃ ad hũc diem. quero vtrũ ista refutatio sit generalis. an vero restringat solũ ac capitulũ premissum. Quidã dicunt q̃ liberatio generaliter facta porrigit ad oia vt. glo. ff. de pac. l. tutor. ℈. Iutius. ad qꝺ facit etiaz glo. in l. sub pretextu. ij. C. de transacti. tu dicas q̃ triplex est liberatio. s. naturalis p solutiõez. et ista nũq̃ se extẽdit nisi q̃tenus est solutũ. vt. C. de exceptio. l. li: statim est obligat⁹. eo modez titulo. l. xvij.

h ¶ Item scias q̃ si res promissa ante diei aduentũ sine culpa promissoris moritur liberat promissor: si post tenet ad eius extimatiõez. Si vero promissa fuit sine die: et anteq̃z stipulator petat moriat liberat promissor. si post tenetur ad extimationẽ. e. ti. l. xviij.

i ¶ Item tenetur promissor si rez promissaz iniuste occidat. secꝰ si iuste vt seruuz cũ filia: vl vxore coeuntẽ. e. ti. l. xix.

k ¶ Item si seruũ suuz sticũ quis promisit cuz duos haberet sticos: aut promisit alternatiue: ipe eliget quẽ soluat. sz vno mortuo tenetur soluere supuiuẽtez. e. ti. l. xxiij.

l ¶ Item vel distinguit et coniũgit: promittens igitur alternatiue soluet vnuz: sed cõiũctiue vtrũqz. Et si stipulor promittis mihi equũ et mulam et respondes promitto: ad vtrũqz teneris. sed si respõdes promitto equũ ad eũ solũ teneris. e. ti. l. xxiiij. vide. ℈. 3. q. c.

m ¶ Item si promitto tibi certa die soluere i tali ciuitate cuz sint due ciuitates eiusdẽ nois nõ itelligit de illa ad quã nõ posset vsq̃z ad diẽ p̃fixaz ire. sz si nõ appõit dies intelligit de ciuitate eiꝰ nois q̃ est i regno vbi promittitur. e. ti. l. xxv.

n ¶ Preterea nõ valet stipulatio: dolo: vi: metuve facta. nec pena apposita sup ea etiã si iuretur sed si promissor vltra soluat nõ põt repetere. Nec etiã valet stipulatio contra leges vel bonos mores facta. e. ti. l. xxviij. vide infra. e. q. v.

o ¶ Item q̃tatio nõ extẽditur ad ea q̃ q̃s dolose in cõputatõe celauit: nisi a dolo specialiter q̃taret. e. ti. l. xxx. vide supra p. prima. q. d.

p ¶ Item si mutuo tibi vigiti: et stipulator trigita nõ valet stipulatio nisi i vigiti: q̃ est quodãmodo vsura. secꝰ si miꝰ q̃z mutuaui stipulor. e. ti. l. xl. vide supra. ℈. q. c.

q ¶ Item si p instrumẽtũ publicũ: vel autẽticũ sigillatũ ostẽdit ptes fuisse si ex maiore. et. ff. ꝺ solu. si ex pluribꝰ Secũda liberatõ est ciuilis cui natura coopat. et idez q̃ cũ nitat admiculo actus naturalis ad ipsum restrigitur per. e. l. Tercio est liberatio ciuilis tantuz puta per pactũ vel acceptilatiõez. et tũc aut ista habet speciales termios per se vel p relatiõem. et ad aliꝺ. et vltra non extẽditur. vt i dicto. ℈. Iutius Aut est generalis i se et i relatiõe ad aliꝺ. tũc generalis refutatio generaliter operatur. loquor in refutatõe valida. vt. ff de accepti. l. pluribus. non in inualida. que nõ impedit contrauẽire. Itẽ q̃ero nunq̃ generalis liberatio fctã tutori libẽt ret eum a dolo. dicas q̃ aut volꝰ cõmittitur in rerũ cõtractatiõe. et non inducit ab isto liberatio. Aut non cõmittit in rerũ contractatiõe. sed erat cõmissus in reruz damnificatiõe seu deterioratiõe. et inducit liberatio. bal. in dicta. l. sub pretextu. C. de trãsacti.

© Biblioteca Nacional de España

in stipulatõe presentes credit ei nec auditur ꝓmissor allegãs nõ fuisse p̃ sentes: nisi per aliud tale instrumẽtũ vel tres aut q̃ttuor bonos testes ꝓbet die stipulationis ab illo loco ita fuisse remotũ q̃ nullo mõ potuisset interesse: tũc enĩ nõ creditur stipulatiõis instrumẽto. e. ti. l. xxxij.

r ¶ Item nõ valet pactũ vel conuẽtio q̃ vn⁹ alteri inuitis succedat: ne vn⁹ in alteri⁹ mortẽ captet: nisi fuerit milites bello imĩnẽte paciscentes: q̃ si vnus moriẽ ibi sine filijs legitimis: alter erit heres cõuentiõis rigore: et si euaserit quilibs põt eas reuocare: sed si nõ reuocet succedet supuiuẽs iuxta cõuẽtiõem. e. ti. l. xxxiij.

s ¶ Insup sciendũ est q̃ si cõuentioni adiatur pena cõuentionalis soluẽs penas non tenetur ad promissa: nisi fuit dictũ q̃ ad penas et promissa teneretur. e. ti. l. xxxiiij.

t ¶ Item ꝓmittẽs q̃d dare: vel facere: ad certũ diẽ sub pena: si i termiq̃ nõ impleret etiã nõ petente stipulatore soluet penã vel ꝓmissus q̃d potius elegerit stipulator: sed si dies nõ fuerit apposita post interpellatiões cõgruo loco et tẽpore factas: vl̃ post tãti temporis lapsus q̃ potuisset implere cõmittitur pena: sed si sine die et pena ꝓmisit tenet etias ad interesse post tanti temporis lapsus q̃ bene facere potuisset: soluẽdo tamẽ ꝓmissa ante litem cõtestatã nõ tenebitur ad interesse. e. ti. l. xxxv.

v ¶ In penis autẽ iudicialibus in iudicis presentia a parte parti in iudicio promissis si post per duos: tres: aut quicq̃: plures ue dies: arbitrio iudicis impletur promissus nõ cõmittit pena. sed per illud tempus vltra terminus nullus aduersario fit preiudiciũ in re super qua cõtenditur. e. ti. l. xxxvj.

x ¶ Item qui promisit i iudicio alium sistere certa die sub pena si iusto impedimẽto instante non potuit implere ꝓmissa: non tenet ad penã: sed impedimẽto cessante tenetur sistere. Idem de pena arbitrio cõprehensa. Si autem extra iudicium fit hec promissio: et proxima superior nõ excusatur aliquo impedimẽto nisi res ꝓmissa ante diei aduentũ perdat. eodem titulo. l. xxxvij.

y ¶ Item sup inutili ꝓmissione pena apposita valet[a] nisi promissio sit contra leges: vel bonos mores: vt q̃ promitto occidere homiem: vel aliud delictũ cõmittere sub pena: vel similia. Item si tibi aliq̃d ꝓmitto vt aliquid illicitũ facias nõ teneor soluere etiã si adimples. sed tenent ambo de dicto siue cõmisso e. ti. l. xxxviij.

z ¶ Itẽ penã q̃s promisit si quis nõ contraheret cũ aliq̃ matrimoniũ[b] nõ teneor soluere: licet nõ cõtrahat: q̃ nõ metu penę: sed amore et ptiũ con-

a ¶ Valet. Vide supra. s. q. b. super. d. inutilis. in principio.

b ¶ Matrimoniũ cũ non apponitur pena iter ipsos coniugales. i. inter sponsos. sed apponitur inter ipsos soceros. et pater puelle promittit pro puella eam nupturã sub pena mille: et pater pueri e contra ꝓmittit sub eadem pena. modo stat per alterum istorum querit nũquid ista pena petipossit. glo. in. l. ticia. ff. de verbo. obli. dicit: q̃ si inter extraneos fieret valeret. sed glo. in lege. mulier. C. de spon. et matri. dicit idem inter soceros et inter extraneum: et socerũ. vl̃ inter socerũ et matrẽ puelle. vel matrem viri. sed doctores distinguũt Aut ab hijs ꝓmissoribꝰ depẽdet matrimonium ratione potestatis seu facultatis. quia d facili possũt puerum seu puellas ad cõtrahendum cõpellere. & tũc ista ꝓmissio pene non valeret: aut non sunt tales qui habent potestatem vel habilitatem cõpellẽdi: et tunc

© Biblioteca Nacional de España

ista ꝓmissio bene valet. aduerte tamē si ꝓbaret ꝙ ille extraneus hoc fecit mādato sponsi: vel spōse: vl parentū suorū tūc esset idez timor qz cū ille haberet regressuz cōtra mādatorem studerēt parentes matrimoniū ꝓfici vñ hoc debet limitari qñ illi extranei ꝓmittūt moto ꝓ prio de ꝓdictis per bal. in dicta l. mulier. C. de spon.

STudium. An filiꝰ inuito patre possit studeꝛ ita ꝙ pater teneat ei emere libꝛos: et facere expensas glo. i. l. macedoniā. C. ad sena. cōsul. mace. dicit ꝙ non: q̄ dicit ꝙ vbi specialiter pater ꝓhibet: tunc pater nō tenet. secus si expsse nō ꝓhibet. tunc enim tenet habere ratū; qz scientia filij letificat coꝛ prīs. Item si filiꝰ cepit studere de voluntate patris. nō pōt pater penitere. sed tenet ei emere libꝛos. hoc ē verū si filius est aptꝰ ad studendum: et ad adiscendū. alias secus. de quibus per balduz in. l. macedoniā. C. ad sena. cōsul. macedo. colump. i. Et circa hoc vide. diuisio. ſ. q. c. super. v. studij. v. quid ō ex sensu ē matrimoniū contrahendum. e. ti. l. xxix. vide. dos. i. q.

aa ¶ Item pena apposita super ꝓmissiōe alicuiꝰ facti cōmittit si nō fiat. ſz si sup ꝓmissiōe quātitatis non cōmittitur pena si stipulator aliqñ vsuras exercuit: alias sic. Et pactū seu ꝙuentio ī fraudem vsurarū facta non valet: et fit ī fraudē vsurarū quādo re vera fuisse mutuū: sed ficte fuisse litterā venditiōis ꝓbatur: quia hoc fit vt interim dū soluit pciuz creditor fructꝰ lucretur. e. ti. l. fina.

STudium. Primo q̄ro. quid est studium dic ꝙ mgrōrū et scolariuz cā discēdi sciētiaz congregatio. 2. p. ti. fi. l. i.

a ¶ Secundo q̄ro. quotuplex ē. dic ꝙ duplex. generale: ꝛ particulare. Generale: vbi sunt magistri scientias liberales. ſ. grammaticā: dialeticā: rethoricaz: arismeticā: geometriam: musicā: astronomiā: et iura docētes qđ tantū potest constituere papa: aut impator: seu rex. particulare vbi aliquis paucos docet scolares qđ potest prelatus aut cōciliuz constituere. e. ti. l. i.

a ¶ Tercio q̄ro. quis pōt studium cōstituere. vide ſ. prima. q. in fi.

a ¶ Quarto q̄ro. vbi debet studiū situari. dic ꝙ in loco boni aeris: fertili et bonorū hospitioruz. e. ti. l. ij.

b ¶ Et in generali studio debz esse magister ī qualibet scientia. aut saltī de gramatica: logica: rethorica: ꝛ vtroq; iure. ¶ Et p regem statuāt salaria mgris soluēda tercia pte ī pncipio: alia tercia ī festo resurrectiōis: alia sctī iohānis baptis. e. ti. l. iij

c ¶ Et doctor sanꝰ nō pōt legere p substitutuz[a]: nisi aliquotiēs honore sbstituti. Et si cepto studio ī firmet: aut decedat: debet hr̄e nihilominꝰ totū salariū[b] illiꝰ āni. e. ti. l. iiij vide. locatio. 6. q. b.

b ¶ Item scole sint cōtigue: et bis ī die adminꝰ legat. nec domū ab vno scolare cōductā aliꝰ scolaris sine eius volūtate cōducat. e. ti. l. v. excōicatio. ſ. q. a.

a ¶ Quinto quero. q̄ sunt studētiū priuilegia[c]. vid meriti et quorū sciētia mūdꝰ illumiat ꝓmia pmerētur eos nullꝰ debet offendere: nec pro alio pignorare. qui cōtra facit punit: electio quoꝙ pēsis. ¶ Et vide q̄ scri ꝓ psi. excōicatio. ſ. q. a. sup. v. medicinā. v. item an clerici.

a ¶ Substitutum. An doctor vel aduocatus vel potestas q̄ moritur: vel aliter infirmatur debet seruire per se ipsuz vel p substitutuz. bar. l. pses. ſ. diuus. ff. de va. et extraor. cogni

¶ Si doctor vult seruire per substitutū debet seruire per doctorē. vt scri psi. feudū. 6 q. b. sup. v. quilibet volens.

b ¶ Salariuz. Vide. ī. e. ſ. q. a. sup. v. priuilegia. v q̄ro q̄ dicāt ī vsi. sed q̄ ō doctore q̄ scripsi. locatio. 6. q. b. sup. v. totiꝰ āni. v. si aduocatꝰ.

c ¶ priuilegia. Scolares ad legitima studia pcedētes. ꝛeorū nūcij pnt ire et stare libere et secure tāq; bene

dat eis cõueniri coꝝ magistro vel domino suo: aut coꝝ epo sub quo volũt. et qui eos cõtra ꝓ dictũ ꝓuilegiũ trahit ad aliũ iudicẽ ꝑdit causaz. casus est bal. in auteñ. hita. C. ne fi. ꝓ pa. Nota q ꝓdicta ꝓuilegia cõcedunt etiã ꝓfessoꝝib⁹ idest mgr̃is siue doctoꝝib⁹. ille enī ꝓsone appellant ꝓfessores. vt. C. de ꝓfes. et magis. in rubro et in nigro. Et nota q ipertinẽtia nõ soluẽt pedagia. nec soluũt gabellas libroꝝ: et aliorũ que sunt necessaria causa studij. vñ extorquentes ab eis nõ solũ tenẽtur ad restitutiõez. sed ad penam q̃drupli. vt est glo. i dicta auteñ. habita. vide q̃ circa hũc articulũ scripsi. vectigal. 4. q. a. super v. scolaris. Quero. an studẽtes in ciuitate dãnata ꝓpter rebelliõez habeãt ista priuilegia. dic q nõ. qz talis ciuitas habet ꝓ mortua. vt notatur p Inno. in. c. graue. de sen. excõ. Idez dico i ciuitate interdicta qz interi est capite minuta cũ excõmũicatio et interdictũ sint quedã mortes. de quibus p bal. i dicta auteñ. hĩta. colũ. iij. ¶ Quero qui dicãtur scolares. dic q qui facto studẽt illi dicũtur scolares: et nõ illi qui fingũt et nõ studẽt et intrãt scolas et vadũt vagãdo. Quero q̃d de scolari licẽciato i legib⁹. respõdeo. adhuc scolaris dici põt postq̃ ex natura act⁹ cõuersi i habitũ et ꝓpter examẽ assumpsit sibi mediũ nomẽ et q̃q̃ quo ad onera matricule viuat tamq̃ emãcipat⁹ ab vniuersitate. Quid de scolari qui recedit finito libro in hyeme reditur⁹. dicas q ꝓ presente habet. Sz q̃d de doctore sic recedẽte: vtrũ habeat salariũ tpe vacatiõis. dicas q sic: si cũ licẽtia superioris recessit. sec⁹ si sine. Quero. quid de scolari qui stetit plurib⁹ ãnis absens: nunq̃d ꝑdit priuilegiũ matricule: licet postea reuertat. respõdeo nõ. nisi p quinquẽniuz continuũ abfuerit. Quero de scolari qui alibi cõtraxit: et i loco studij ꝓmisit soluere. vel cũ iuisset ad balneũ: reuersus ad studiũ. hoc facto nũquid habet priuilegiũ. auteñ. habita. C. ne fi. ꝓ pa. dicas q nõ. qz hoc priuilegiũ dat ꝓsone i loco nõ i extra locũ factis vel ꝓmissis. vt. l. hac. C. de priui. scoli. xij. Quero. quid de fideiussore qui fideiubet i iudicio ꝓscolari: nũquid habeat priuilegiũ i iudicio sicut ipse scolaris. dicas q nõ. vt. l. i. C. de priui. sco. li. xij. sup. v. neglexerit. p an. Quero. nũquid de iniuria facta scolari debeat inq̃ri. dicas q sic. licet de iure cõi nõ ꝓcedit per inquisitiõez: nisi cõtra eos quib⁹ tãq̃ de malis et pernitiosis homĩbus expedit ꝓuinciaz expurgari. nõ aũt cõtra parũ transgrediẽtes i priuatis delictis vt. C. de defen. ciui. l. ꝓ omnes. et ibi dicit tex. q null⁹ debet aduocatiõez suscipe ꝓ talib⁹. Sed dubitat sicut ista inq̃sitio põt fieri per potestatez. vtrũ ita possit fieri per episcopũ et doctorẽ. et videtur q sic. qz scolares habent tres iudices ex ordiatione legis. scz. ptãtez. epm. et doctoreꝝ. et quilibz est ordiarius. cõtrariũ dico. epo enī et doctori attributa est iurisdictio qñ scolares cõueniũt qñ aũt agũt vel accusant sec⁹: qz debẽt sequi forum rei. Quero. vtrũ predicta auteñ. habita. habeat locuz in q̃licũq̃ facultate. Sũt enī septem liberales artes. quarũ tres vocãtur termiales. et sunt ianua ad omẽs alias sciẽtias pietatis. vt gramatica. dialetica. et rethorica. et alie quattuor vocãtur cardiales. q̃ licet sint vere sciẽtie nõ ita ordinãtur ad sciẽtias pietatis. vt arismethica. geometria. musica. astronomia: siue astrologia. dicas q habz locũ in q̃libet litteratoria licita facultate. Ita notat glo. i ꝓhemio. ffor. sed sec⁹ aũt esse in nigromãtia: et i alijs sciẽtijs dãnatis. Quero vtrũ dicta auteñ. habita. habeat locũ: siue ciuiliter: siue crimialiter cõueniãtur. glo. in dicta auteñ. dicit q sic. dic tñ q vniuersitas bononie renũciauit ꝓdicte auteñ. vnde illa seruatur bononie solũ in ciuilib⁹ causis. sed tu dicas idez alibi q bonis seruat: qz in crimialib⁹ nõ hẽt locũ. vide. j. e. q. b. Et scolaris cõuent⁹ in iudicio hẽt duoꝝũ iudicũ optõez põt enī eligere magistrũ seu doctorẽ. Itẽ epm habet etiã optiõez tercij iudicis. s. ptãtis vel capitanei illius terre. circa hoc de capitaneo vide. j. e. q. b. Item habet rectorẽ vniuersitatis. sed si coꝝ ipso cõuenit nõ põt eũ decliare rõne ꝓfessiõis cui est astrictus vinculo iuramẽti. Quero. si scolaris coꝝ ptãte cõueniatur a vidua vel pupillo: vtrũ habeat ꝓdictuz priuilegiũ. auteñ. hita. C. ne fi. ꝓ pa. dicas q nõ. Et ad de qõ notat in auteñ. quas actiões. C. õ sacro sanc. eccle. p cy. Quero. an ꝓdicta auteñ. habita. habeat locũ in scolarib⁹ clericis. i. habẽtib⁹ tõsuraz primã. q̃ põt post annũ septẽniuz cõferri. s. si cleric⁹ scolaris cõuenit coꝝ episcopo: possit eligere ptãtez vel doctorẽ laicũ. distingue. qz aut scolaris cleric⁹ est in studio. ex auctoritate iuris: aut ex licẽtia principis: aut ex licentia sui prelati: aut sine licentia debita sui prelati. de primo ponit exẽpluz õ eo q̃ mittit ad studiũ theologie. in scõo de hijs qui hñt licẽtiaz a suo prelato. de tercio patet p se. In primis duob⁹ dicit q cleric⁹ scolaris possit eligere iudicẽ: siue ille iudex sit cleric⁹ siue laicus: cũ ergo sit ei cõcessuz stare i studio videt cũ eo dispẽsari sup hijs q̃ sequũt ad illud In tercio vero casu distigue. aut eligit iudicẽ ecclesiasticũ. et hoc põt ꝓpter licẽtiaz sui ꝓlati: et sic poterit eligere magistrũ si cleric⁹ est. sed si est laic⁹ nõ. In quarto vero casu. cũ legẽ offendat: nõ debet habere ꝓuilegiũ scolariũ. Si scolaris semel elegit: vtrũ sit absortũ ius alterũ eligẽdi. glo. in dicta auteñ. habita. dicit q nõ. imo reintegra vsq̃ ad litẽ cõtestatã variarũ põt. sed tu dicas cõtrariũ q per solã citationez eligit vt ibi finire teneat. Quero de recõuentione ponẽ q scolaris cleric⁹ cõuent⁹ coꝝ ptãte elegit episcopũ. vnde actor coꝝ epo cõuenit scolarẽ. qui tamẽ scolaris vult agẽtez ibi recõuenire. queritur nũquid possit. vide. recõuentio. i. q. a. v. i. i vsi. fi. et dicas q nõ: qz hic trahit actor nõ trahit. et hoc ẽ ve

© Biblioteca Nacional de España

rus: nisi recōuētio fiat ex eodē negotio. Ita q̄ vētilatio sit cōnexa. tūc enī procedit recōuentio. et hoc casu cleric⁹ pōt recōueniri corā laico: q̄ hoc facit natura cause nō natura psone. pōe q̄ ptās pnūciat se iudicē cōpetētez et reū obligatū ad cōtestandum nō obstāte decliatoria. q̄ro nūquid ab ista interlocutoria poterit appellari de iure ciuili. glo. i dicta auteñ. habita. dicit q̄ pōt appellari. et iō appellat: q̄ lata ē cōtra priuilegiū optādi. et p eaz infringit priuilegiū scolaris qō est magni piudicij: fatue tñ facit appellādo: prudētius enī facit ptestādo se inuitū trahi ad cōtestādū litē. et tūc lite cōtes. poterit aduersariū suū priuare toto iure suo: et si nō priuabit poterit appellare: et vicet i tota causa pncipali. et hanc practicā pōit etiā Jo. an. in. c. si diligēti. ex. de fo. cōpe. Et vide. appellatio. 4. q. a. sup. v. nō appellat. v. nō generale. i vsi. q̄ro quid si. Et vide. j. ista. S. q. b. Quero. q̄s est iudex isti⁹ appellatiōis. dicas q̄ si in illa ciuitate essz iudex generalis appellationū tūc posset ad ipsuz appellari. vt. C. de sen. interloc. l. cū sentētiaz. in glo. oportet. Si aūt nō esset iudex sic generalis. sed ad reddēdas certas sñias deputati. tūc cōsidera q̄ i appellatiōe semp req̄rit recurs⁹ ad supiorez iurisdictiōez. si ergo sentētia ē lata a doctore pōt appellari ad ptātez. Item ad epm nisi ille ad quē appellat fuisset psona decliata: q̄ ad eū non pōt causa remeare. si aūt sñia ferat per ptātem appellat ad episcopū: q̄ epus maior est. vbi aūt nō habem⁹ aliuz iudicē appellat ad antiquos seu priores ciuitatū Quero. nūquid bñficiū predicte auteñ. hīta. habeat locū in scolari suspenso a matricula. dicas q̄ nō. interim dū durat suspēsio. Quero. quid de scolari qui intrat diuersas scolas. si cōuenit coram vno suo doctore. an possit eligere aliū doctorē suū. respōdeo: si vn⁹ est pncipalior altero illū debet hre in iudicem alias pōt gratificari. Quero. quid si scolaris post litem cōtestataz est priuatus a matricula: vtrū reuertetur ad ius cōmune. dicas q̄ nō. Quero. an scolaris qui cōuenit coraz doctore pōt eligere rectorem vniuersitatis. respōdeo nō: quia non est lege cautū. Naz electio datur inter tres iudices q̄ eligat vnū ex tribus: vel ptātem: vel epm: vel doctorē. de rectore aūt vniuersitatis nō inuenit lex. Et hoc de scolaribus quo ad singulos. sequit videre quo ad vniuersos de ipsa vniuersitate scolariū. de qua vniuersitate vide q̄ scripsi vniuersitas. v. q̄ro qui faciant. Et q̄ro de iudice si vniuersitas ipsa scolariū cōuenitur q̄s ē iudex cōpetens: vbi cōsidera tres casus. q̄ aut vniuersitas est ex solis laicis. aut ex solis clericis: an ex mixta de vtroq̄. primo casu pōt conueniri coraz potestate: et coraz epo: et corā vniuersitatis rectore sicut capitulū pōt cōueniri coraz suo prelato. vt notatur p cy. C. ne quis in sua cau. l. i. Et forte coram collegio doctorū. coraz autē vno doctore nō. Si autem in ista vniuersitate sunt soli clerici: tūc non pōt de directo cōueniri corā laico. Tercio casu. s. quādo vniuersitas est pmixta. distingue tres casus. aut maior pars est laicorū. et tūc inspicit maior ps quia alia accessiōes locū tenet precisior sit. Aut est maior ps clericorū: et tūc clerici trahūt ad se laicos et nō epus vel ali⁹ clericus dz adiri. puta rector vniuersitatis si est cleric⁹. Quart⁹ casus est q̄n sūt i numero pares: tūc laici cedunt clericis tāq̄ dignioribꝰ. Quero. an vniuersitas pōt esse sine plato. i. sine capite. bar. i. l. sodales. ff. de colle. illici. dicit q̄ sic. tu dic q̄ collegiuz nō pōt esse sine plato actu vel potētia. vñ si essent mille hoies cōgregati: et papa iterdixisset eis electiōez rectoris nō facerēt collegiū. q̄ caput ē de eē corpis. pena licz nō sit vnū caput. tñ maior vniuersitatis ē priceps et caput. Ita q̄ nō cadit i intellectu q̄ aliq̄ vniuersitas possit oīo esse sine capite. Quero. q̄re vniuersitas scolariū est licita. respōdeo q̄ vniuersitates q̄ ordināt ad virtutez: puta ad iusticiaz vel prudentiā sicut est vniuersitas studētiū sunt licite. vel ad fortitudinez sicut sunt collegia. s. austere vite ꝓpter deū q̄ nō deficiūt a sua fortitudie sicut mēdicātes vel collegia q̄ respiciūt tēperantiaz vel modestiam. vel alias virtutes ānexas sicut sunt collegia fraternitatuz que inserūt temperātiaz honeste vite: omia ista collegia sunt approbata naturali ratione: quia ordinata simplr ad bonuz cōmune vniuersale vl ipsius capitis. vt notat Inno. ex. de exce. prela. c. cū dilecta: nā hec aūt i q̄litate personarū pendi possunt: et hoc supior habet inuestigare ō hoc licito collegio. vide etiā. h. in. c. nos quidē. 2. di. de testa. Quero. vtrū rector electus ab vniuersitate scolariū indigeat cōfirmatiōe superioris. respōdeo: aut est statutum vel cōsuetudo q̄ eo ipso qō est electus habeat pro rectore. et iuret in manib⁹ consiliariorū eligentium. et tunc non est necessaria alia cōfirmatō: nisi essent duo rectorēs electi in discordia. Nā tūc oportet adiri superior ex necessitate q̄ aut cōpellat eos ad cōcordiā: aut deferat alteri cui placz. aut de hoc nō est statutū vel cōsuetudo. et tūc debet cōfirmari a supiore. nūq̄ tñ admīstrabit pri⁹ q̄ iuret. Quero. nūquid rector scolariū possit esse laic⁹. et videt q̄ nō. q̄ scolares p maiori pte sunt clerici. et idez qō de laico dico de clerico vxorato nō deferente habitū et tōsuram. Et multo forti⁹ de bigamo. Idē de hermofrodito cū sit corpe viciat⁹ Et sufficit i rectore q̄ habeat etatē vigiti annoz qui capax est iurisdictiōis. Et vide q̄ de rectore scripsi. rector. v. vtrū vniuersitas. Quero. nūq̄d p solā citatiōez alias vocatiōez i ius incidat i penā pdicte auteñ. hīta. dicas q̄ nō: imo requirit q̄ iudiciū icipiat reddi cū effectu i inuitū qō est cōtestata lite. Quero de famulo scolariū pluriū si alijs recedētib⁹ remanet cū vno: an iste ō vno debeat hre integrū salariū: an p rata. dic q̄ pro

© Biblioteca Nacional de España

rata.vt.ff.ō annu.le. l.se pe.§.medi co.per bar. de pdictis p bal.i dcā au teñ.hita.C. ne fi. p pa.

a ¶ Capi. vide q̄ scripsi. repsalie. v. cōsuetudo. Et vide.s̄.e. q.a. sup.v. puilegia. v. scolares ad legitia i pn.

b ¶ Eligunt. vide.s̄. e.q. a.sr̄.v priui legia.v.scolares i prin. Et.v.q̄ro q̄ i vsi.et scolaris. ⁊ i vsi.si scolaris.⁊ q̄ si p totū v.

c ¶ Perdit. vide q̄ scripsi. s̄.e.q.a.sup v.priuilegia v.scolares.i vsi.i.et. v.q̄ro qui.i vsi. pōe q̄ ptās et in vsi.pe.

d ¶ Crimialibus. vide.s̄. e.q.a. sr̄.v. puilegia. v. quero q̄. in vsi.q̄ro vtr̄ dicta.

e ¶ Rectores. ¶ Vide q̄ scripsi.e.q.a.sr̄ v.priuilegia v. quero q̄. i vsi. quero an vniuersitas. et i vsi. quero vtrū rector. et in versicu.quero nunquid rector.

supra prima. q.b.c.d.

¶ Itē magistri: studētes et eorū famuli: res q̄ eorū: nō pñt pro debitis paternis: aut cōpatriotarū capi[a]: vel seq̄strari nec inimicicie occasione iniuriari: īmo eundo: redeūdo: et standō: regia gaudēt securitate: et vi eis aliq̄d aufferēs: seu rapiēs: q̄druplicatū soluet et corpaliter vt treuge ⁊ securitatis regie fractor punit̄: et hoc vlciscī iudices negligētes poēt officiū et infamabūt̄. et si maliciose obmiserint regis arbitrio corporaliter puniētur.e.ti.l.ij.

b ¶ Itez in ciuilib⁹ inter se scolares: vel si extrane⁹ inter eos agat: eligūt[b] iudicē ville: aut epm: vel suū doctorez. et si scolaris declinās iurisdictōez corā iudice ville cogat̄ respōdeř poit̄ actor causaz: si aūt nō declinet cogit̄ corā eo se defendere. In crimialib⁹[d] aūt est iudex ville. Et si scolaris agat sortitur forū rei e.ti.l.vij.

c ¶ Itē legū doctor habz militis priuilegiū: et cuz venerit corā iudice asurgat ei iudex: et faciat eū secū sedere: alias tribus libris auri punit̄. Itē ianua regis est ei protin⁹: nisi secreti tpe aperiēda. Et si p vigiti ānos legerit hz comitis honores: et tenet̄ eū princeps i statu comitis sustinere.

Itē ab oib⁹ exactiōibus ipse et alij sciētiaz docentes sunt īmunes. nec ad exercitū vadāt: nec inuiti officiū assūmunt. eo. dez ti.l.viij.

d ¶ Itē possūt doctores ⁊ scolares in studio facere collegiū seu cōfraternitatez: et eligere rectorē[e] qui eos ne maluz cōmittant custodiat. et possunt de cōmissis per iudicē puniri.e.ti.l.vj.

e ¶ Itē añq̄z studēs doctoret̄ ē examinād⁹ p modū positū.e.ti.l.ix.

f ¶ Itē debet esse i studio bedell⁹: et stationarius: quoruz officiū et stationarij electiōez vide. eo. ti.l.x.et.xj.

¶ Stult⁹. vide. lex.9.q. regula.2. q.regula. iiij. furiosus.per totuz. homicidiū.§.q.

Abellio. primo quero. quid vlt dicere tabellio seu scriba. dic q̄ i scribēdo pit⁹.z.p.ti.xix.l.i.

a ¶ Secundo q̄ro. quotuplex ē. dic q̄ duplex. vnus puilegia et acta i re-

Abellio. Notari⁹ actoruz nō dz edere acta. nisi iudex mandet: q̄ hoc ptinet ad officium iudicis. bal. i.l.ipse dispice. C.de eden. vide scriptura.§.q̄stiōe.a.sup.v.instrumētuz.v. et q̄ iste. in vsi. si aūt q̄ris. ¶ An tabellio domesticus et amic⁹ vtriusq̄ partis possit cōficere instrumentū certe sic. quia par affectōis causa suspiciōez excludit. sed q̄d si affectio est dispar dicas q̄ d fctō cōi rogatus ab vtraq̄ pte pōt cōficere instrumentū. puta de cōtractu fec⁹ d facto q̄d reddit̄ i inuitū: puta de ptestatōe q̄ tūc non creditur sibi. vl̄ saltim non ad plenum cū sit aliq̄liter suspectus: bal.in.l. instrumenta. C.de p̄bati.in fi. Quero a quo vel a quib⁹ notarius debeat esse rogat⁹.glo. C.de fide.instru. sup rubrica.dicit q̄ si est act⁹ depēdens in sui substātia a cōsensu pluriuz.et tunc ab illis.an a cōsensu vni⁹ vt p testatio heredi tatis aditio vel

© Biblioteca Nacional de España

repudiatio vel testamẽtuz: tũc sufficit q̃ tabellio sit rogatus ab illo solũ qui est illius acti ordinatoꝛ/tu adde terciũ membrũ. s. vbi est talis actꝰ: cuiꝰ ordinatio nõ pẽdet ab hoie. sed a rei natura puta natiuitas homis vel moꝛs: hoc casu dicas q̃ scriptura facta quocũq; mandãte: nisi interueniat iudicis cognitio: et auctoꝛitas nõ ꝓbat. vt. l. instat. C. de iure fis. li. x. Et hoc q̃tuz ad plenaz ꝓbatiõem. indiciũ tamen facit vt nõt inst. de ingenu. in fi. ꝓpter quod iudiciuz quãdoq; defert iuramentũ. vt quãdo stipẽdiarij pdunt equos in bello: vel ambaxiatoꝛes in itinere: et portãt instrumentũ de moꝛte equi sicut cottidie fit. ad hoc vltimũ facit q̃ scripsi. testes. s. q. a. super. v̈ cõtumacis. v̈. itez nota q̃ Quero. an notariꝰ qui negat se rogatuz compellat facere instrumẽtum/respõdeo quãdoq; negat se interfuisse. et tunc nõ debz cõpelli nisi pꝛobet q̃ interfuit rogatus/quãdoq; fatetur se interfuisse tamen dicit q̃ nõ fuit rogatus. vel q̃ fuit rogatus tamq̃ amicꝰ nõ tamq̃ tabellio. quo casu instrumẽtuz nõ est publicũ. et tunc dico si negat se omnino rogatũ ꝓbanduz est de rogatu. si autez fatet se rogatũ. sed dicit non fui rogatꝰ vt tabellio sed vt simplex scriba. dico q̃ in dubio pꝛesumit vt tabellio. et hoc quãdo q̃stio de rogatu est cũ tabellione. sed si est inter partes. glo. C. de fide. instru. super rubꝛica. dicit q̃ in dubio pꝛesumit rogatus: quia alias nõ pꝛesumeret scripsisse. et hoc si appaꝛet negotiũ scriptum inter partes et gesta apparent etiaz alie solẽnitates testium. secus si alie solẽnitates deficerent. de quibꝰ per bal. C. de fide instru. super rubꝛica. a. v̈. sequit videre de scriptura vsq; ad v̈. sed hic queꝛit an notarius/et si tabellio dicit q̃ nõ confecerit instrumẽtuz: quia nõ acceptauit rogatũ partis: licet potuit cogi per iudicẽ acceptare rogatum tamen si nihil scripsit nihil reddere potest/Itez cum petitur instrumentũ si ipse dicit q̃ nõ recoꝛdatur q̃ de tali instrumẽto fuerit rogatus. tũc ipse notarius cogitur edere pꝛothocolla sua. et si per ea potest liquere bene quidẽ. si autẽ non apparet: nõ pꝛesumit esse rogatus nisi per testes pꝛobetur. et tunc oportet q̃ secundũ dicta testiũ conficiat instrumentuz. naz talia dicta publicata habẽt vim pꝛothocolli. bal. in autẽ. si quis in aliquo. C. de eden. colũp. pe. ¶ An instrumẽta per tabellionez putatiuũ confecta inter ignoꝛãtes valeãt. ac si esset iustus tabellio/dicas aut nunq̃ fuit creatus et depositꝰ. aut fuit creatus et deponẽdus. nõ tamen depositus/pꝛimo casu non valẽt sua instrumenta: quia eius officium nullum est: nec habet oꝛiginez veritatis/Secũdo casu similiter non valẽt sua instrumẽta. quia ꝓpter depositiõem perdidit auctoꝛitatez. Et hoc est verũ nisi eius depositio sit occulta tunc enim licet de rigoꝛe acta non valeãt de equitate tamẽ valent/Tercio casu valent instrumẽta: quia licet quis ab officio sit deponẽdus. tamẽ anteq̃ deponat ab ipso valẽt que tũq̃ fiunt officij pꝛetextu. omnia enĩ tollerãtur per officiũ qđ̃ admiꝑstrat donec in euz sit lata sententia depositiõis vel spoliatꝰ sit. insignibꝰ vel notatus infamia: vel per legez nominati sit pꝛiuatus officio. vt notat per Inno. ex. de accusati. c. qualiter. in fi. vbi omnino videas. de quibꝰ ꝑ bal. in. l. testes. serui. C. de testa. colũp. v. ¶ Uni testi nõ creditur sed an credat vni tabellioni. vi de. scriptura. 3. q. aa. sup. v̈. notari pꝛeter. v̈. quaro vni testi. Et testis. 6. q. i. sup. v̈. receptoꝛias. v̈. itez si iudex. Et que scripsi acta. v̈. itez an in actis. ¶ Et an tabellio põt signũ consuetuz mutare. vide falsitas. 2. q. a. super. v̈. mutas. v̈. an liceat. in v̈si. fi. ¶ Et testamẽtuz. 4. q. i. super. v̈. octauus. Et scriptura. 3. q. aa. sup. v̈. dies. Et q̃ scripsi. editio. v̈. si notariꝰ. Et pꝛobatio. 3. q. a. super. v̈. iudici. Et que scripsi officialis. v̈. nota q̃ vnus. Et q̃ scripsi. officiũ. v̈. nullꝰ etiã. Et q̃ scripsi falsitas q̃si per totuz. et appellatio. s. q. b. sup. v̈. supplicari. v̈. septẽ esse debẽt. Et clericus. 4. q. o. sup. v̈. notariꝰ. Et feudũ. 8. q. b. sr̃. v̈. alienet. v̈. ois alienatio. v̈. i. Et stipulatio. 4. q. f. super. v̈. notariꝰ. Et q̃ scripsi. concilium. v̈. scribere cõcilij. Et que scripsi cõtractus. v̈. si laicus. ¶ Regis ꝓthonotariꝰ officiũ nõ arrendet: alias eũ perdat. vt. l. xix. ordi. de toꝛo. per regem henricũ. i. era. 1409. Et peti. xlix. et. l. in ordi. de segouia per regẽ Johã. ij. ¶ Si regis ꝓthonotarij loco sui ꝑsoneas nõ substituant personas regis auditoꝛes eas substituãt. et eoꝛuz substituti nõ substituãt. vt. l. xxxj. ordi. de bꝛiuiesca. per regem. Johã. i. Et tales substituti nõ possunt officio vti anteq̃ coꝛã regis cancellario iurent fideliter eo vti: et q̃ eũ non arrendauerũt nec arrendabũt. vt peti. l. ordi. de segouia. ꝑ regẽ Johã. ij. anno dñi. 1433. Et. l. xiij. ordi. de toꝛo per regem hẽricuz. i. era. 1491. ¶ Et tales substituti añ oia an sint ꝑsonet ꝑ regis cãcellariũ sunt examinãdi vt. e. ordi. peti. lix. Et quilibz ꝓthonotariꝰ tres habeat scribas: vnũ camere: aliũ libꝛoꝝũ: ⁊ aliũ registꝛoꝝũ. et in expeditiõe regis petitionũ stent. e. ordi. l. xlix. Uide sentẽtia. 3. q. a. sup. v̈. intelligibilia. Quod etiã itelligo secundũ ꝑdictã distinctiõem. Quod intelligo scõm distinctiõem. s̃. v̈. pꝛimo de tabelliõe domestico ⁊ amico vtriusq; partis. ¶ Si notariꝰ patitur se rogari de aliquo instrumẽto. et scit se habere aliquã qualitatẽ ꝓpter quã instrumẽta ab eo cõfecta nõ valẽt ipse tenet parti ad interesse. bar. l. pe. C. de tabu. et scri. li. x. ¶ Ecclesie notarij instrumẽta inter secu lares vel inter seculaꝛẽ et clericũ cõfecta fidez nõ faciũt. et notarius ipse decẽ miliũ moꝛ. penã incurrit: quoꝝũ medietas pꝛo reparatiõe muroꝝz loci vt hoc contigit applicãtur. vt peti. ordi. de burgos. ꝑ regem Johan. ij. anno. 1453. Et peti. ordi. de coꝛdoua. per regez henricũ. iij. anno. 1455. ¶ Tabellionũ numerus anti

© Biblioteca Nacional de España

quus nō augeat. vt peti. ordi. de maḋit. p regē Joḥā. ij. anno dñi. 1435. Et rex. i. q. a. v. rex in auditorū. Et. 15. q. g. sup. v. alios. et. e. q. h. sup. v. alij. Et cōciliū. i. q. a. v. et q̄ eorū. Et in uentariū. i. q. a. sup. v. nōriū. v. req̄rit q. i vsi. ij

a ¶ Liberi. Seruꝰ nō pt esse tabellio si dñs eiꝰ cō senserit tale officiū assūmere pti ad itereſſe teneḃit. seruus vo fustigaḃit, casꝰ est bar. in. l. generali. C. de tabulaſ. li. x Quero an libertꝰ pōt eē tabellio. dic vt ibi i glo. nōtur. Quero. vtrū decuriōes pñt esse tabelliones. et glo. ibi dicit q̄ non: nec etiā aduocati. tu dic q̄ nō debēt esse. seo si assūmantᵉ ad illud officiū possūt et valebūt que faciūt: et simile dicūt canoniste de clericis. vt ex. ne cleri. vel mona. c. clerici. et dic vt ibi. o q̄ꝫ p bar. i dicta. l. gñali.

b ¶ Bone. Vide q̄ scripsi. testis. 7. q. a. sup. v. infamis. v. infamia iuſ. i vsi. seo in tabelliōe.

c ¶ Peritiā. Utrū notarij debēt scire iura. glo. in. l. generali. C. de tabula. li. x. dicit q̄ sic. q̄ intelligē nō q̄ requiratᵉ q̄ sint doctores vel legiste. seo q̄ sciant bene officiū notariatᵉ. vt sciāt sententiā et floꝛē et alios libros eorū. et si hoc ignorent imputetᵉ eorū imperitie. et in quātuz ledūt partem tenentᵉ parti. vt extra. de regu. iuſ. c. imperitia. per ot. Seo q̄ro que debēt continere instrumēta. glo. in p̄dicta. l. generali enumerat oia que vide et signa. seo in hoc est multū aduertenduz q̄ sit ciuitatis cōsuetudo. et vide scriptura. 3. q. aa. Seo nūquid tabellio cogitᵉ a pricipio legere instrumētuz: et postea publicare. dicas q̄ sic. de p̄dictis p bar. in dicta. l. generali.

d ¶ Contrahētes. primo q̄ro: an notariꝰ debeat habere rei quā scribit cognitiōez. Scō. an debeat cognoscere cōtrahētes: et per quē modū. Tercio: an debeat cognoscere testes. Quarto: o q̄ꝫbus sensibus notariꝰ debeat cōficere instrumentū. ¶ Circa primum dico q̄ notariꝰ debet scire id q̄ o in scripturā publicā deducit vnde debet ipse pp̄ris auribꝰ audire: et pp̄ris oculis videre q̄ o ei inūgitur esse verū vt licite et vere cōficiat instrumentū. nec enī aliud oz scribere q̄ q̄ vidit 7 audiuit. tūc cū rogabatᵉ vt nōt Jnno. ex. de be

gis curia scribens. alius scribens cōtractus inter homines celebratos. eo dez titu. l. i.

a ¶ Tercio quero. qualis debet esse. dic q̄ legalis bonus: intelligens: atq̄ bene scribēs. habeat etiam tabellio curie regis alia que dixi. rex. 15. q. g h. Et etiaz alij debēt esse

pp̄iani liberiᵃ: fame boneᵇ. scribendiq̄ et artis notarie peritiāᶜ habētes ¶ Et que eis scribenda mandātur si in regis aut regni: non redundāt dispendiū cellēt. Debent etiaz esse vicini loci vbi officio tabellionatꝰ fungūtur vt melius possint cognoscere cōtrahētesᵈ.

reti. c. fraternitatis ¶ Quero de scō: nūquid pſonas q̄ pricipales de q̄bꝰ facit mētiōez cognoscere debeat. bal. i. l. scimꝰ. C. de iure deli. dicit q̄ tabellio debet cognoscere cōtrahētes. alias de facili poſſz decipi in noie et cōmitti falsuz sicut fuit. ff. ad munici. l. ticio.

Sz dicas q̄ nō est o necessitate q̄ tabellio hēat notos o̅hētes. et eorz noia p p̄cedētez ꝯuersationez vl notitiā sz satis ē q̄ acq̄rat noticiā. tūc eo mō quo pōt s. videndo pſonas pascicētes. 7 audiendo o̅ba earū et noia 7 pnoia q̄bus asserūt se vocari. et idem q̄ dixi de noie designatiuo sub stātie vel corpis. Jdē dico si essz nomen designatiuū officij vt puta p̄curatoris vel p̄lati. et tūc etiā de cōsensu ptiū tale nomē scribendo nō delinq̄t. vbi gra si dicit talis p̄latꝰ talis mōasterij p̄misit sic vel sic. vel si dicit titiꝰ p̄curator martini p̄misit sic et sic. nam istud nomē p̄curatoris ē narratiuū. et q̄ sunt alio tpe gesta nō p̄bāt p instrm̄. q̄ quo ad ea nō hñt diē et cōsulē. ex. de p̄bati. c. qm̄ o falsaz. p Jnno. circa terciū de testibꝰ. s. an debeat cognoscere testes. dic q̄ nō est necesse nisi q̄n hz scribere i instrō certā q̄litatē eorū: vt puta q̄ sint ydonei possidētes substātiaz 7 ¶ Et an testes habēt cognoscere o̅hētes. bal i dcā l. scimꝰ. C. de iure deli. dicit distiguendum ee scom glo. i dicta. l. scimꝰ. s. q̄ aut p̄batio fit p solos testes. et debēt cognoscere o̅hētes. et si dicāt se nō cognoscere nisi pſone exhibeāt debēt exhiberi i vestibꝰ et in habito cōsueto. ita q̄ nō ingeratᵉ difficultas testibꝰ in cognoscēdo. et hoc stati stat in arbitrio iudicis. ar. q̄ notatᵉ de q̄litate testiū. C. de testi. l. testium. ¶ Aut p̄batio fit per publicū instrumētuz. et tunc non est necesse q̄ testes sint noti p̄tibus vel ecōtra. quia tota fides pendet ex instrumēto. facit q̄ notatᵉ in auten. de testi. ¶. si vero ignoti. et. ff. de testi. l. iij. in glo. que incipit. debet ergo. In maleficijs ergo in quibꝰ ad directaz p̄obatiōem non attēditur p̄obatio instrumētoruz seo testiū: necesse est vt testes cognoscāt delinquētes. vt. l. cū exhibuissent. ff. de publi. iudi. de idez in q̄buscūq̄ actibus quorū veritas non potest haberi nisi per testes q̄ debēt cognoscere pſonas de quorū facto deponūt. et hoc quādo p batio fit de ipso actu. vt. C. de testi. l. si non speciali seo in p̄obatione fame nō est necesse notitia personarū. vt ex. de accusa. c. qualiter et quādo. Jtez q̄ro

© Biblioteca Nacional de España

de reb⁹ vtrũ tabellio q̃ scribit istrm̃ q̃ mutuaui ali cui florẽos de bono auro dz eẽ pit⁹ i arte ognoscẽdi aurũ. et dicas q̃ nõ ñ q̃ ꝑma facie ꝯphẽdat vitatez ei⁹ q̃ scẽbat ita q̃ illõ credat ꝓbabilit eẽ ita ex ptiũ assertõe. Dubitat tñ qñ nõri⁹ possit ofice istrm̃ de nũero. vbi gña.

scẽbit i instro q̃ cẽtũ florẽi fuert mutuati. et illi florẽi erãt i q̃dã bursa. ꝛ rñõdo q̃ nõ dz hoc scẽbẽ ñ faciat eos nũerari. sz bñ ꝑt dicere q̃ ꝓtes assert̃ i illo marsupio eẽ illã q̃ntitatẽ. ꝛ cũ de ꝑpõ viso hẽat cõficẽ istrm̃. si alr̃ scribat: lz excuset a dolo ꝓpt̃ assr̃tõez ptiũ: tñ iste nõri⁹ ñ ẽ ml tũ pit⁹ in arte sz hoc ꝯsuetudo excusat scribẽtem ꝛ vi dat scẽptur̃. Sciẽdũ ẽ ad hoc vt nõri⁹ possit ofice istrm̃ q̃tu

Nec sint clerici[a]: qz qñ / q̃z sũt tractaturi cãs sanguinolẽtas: et vt possit rex si in officio deliquãt punire. e. ti. l. ij. clericus 4. q. 0. rex. 15. q. 8.

a ¶Quarto q̃ro. quis põt eũz creare[b]. dic q̃ imperator: aut rex: aut alius ab eis habẽs specialem potestatẽ creãdi. qui in toto regno possunt gestis fidez[c] adhibere. Alij autẽ qui iudices dãdi in suis locis habent potestatem possunt tabelliones q̃ coraz eis gesta scriptura ꝑt fieri. dico q̃ dz fieri ꝑ officiales ad hoc deputatos ꝑ legẽ cõez vel mũicipalẽ. vel ꝑ ꝯsuetudinẽ: vl̃ hñtẽ auctatẽ hoc statuẽdi. vide. s. e. sr̃ ꝟ. ornare. ꝟ. ij ſet si sup tali officio tales talr non sunt deputati: tũc iudex q̃ negotio ꝑest hz deputare ꝑsonas ad hoc ꝓdoneas. vbi põdera q̃ per hoc nõ põt creare nouã auctatẽ publicaz nec facere tabelliones euz q̃ nõ ẽ. vt nõt Jno. exi. ò fiõ istru. c. cũ. ꝑ tabellio. sic ordiari⁹ non facit ordinariũ. sed ex tabelliõib⁹ creatis ꝑt assũmere quẽ sibi placz. ꝛ si ibi ñ sũt nõrij põt assũmere duos ꝑ donios scribas. Sz ipse

bant[d] ponere: et non alibi. e. ti. l. iij.

a ¶Quinto q̃ro. qualiter debet examinari. dic q̃ anteq̃z creet̃ examiabitur sup cõtentis. s. 3. q. demũ iurabit legaliter: et sine mora: scripturas se facturũ: odio: dilectione: metu: verecundia: dono: vel ꝓmissiõe: nõ attentis: atq̃ regis: regine: aut eiꝰ filiorũ corpora: a malis possetenꝰ custodire: regis etiaz et regine secretũ celare. Et si sit alicuius ciuitatis vel

bal. i. l. ꝯpatões. C. de fiõ istr̃. colũ. iiij. ꝟ. icidẽter q̃ro. exꝑsse dicit q̃ ista scriptura forẽsis põt fieri alr̃ q̃ ꝑ manũ tablliois. qz ꝑñt acta oscribi mãdato iudicis. et dicit q̃ hec ẽ vitas. lz glo. i dicta. l. cõpatões dicat õriũ. Sz q̃ro nũq̃d nõri⁹ vl̃ isti duo bõi viri ꝑñt ad hoc cõpelli. s. q̃ scribãt iuiti: et q̃ suscipiãt i se hoc officiũ. dicas q̃ i tabelliõe iã creato nõ ẽ dubiũ: qz ẽ seru⁹ public⁹. et idẽ dicas i ꝑuatis ꝑsõis q̃ ꝑñt cogi. de q̃b⁹ ꝑ bal. C. de fide istru. sup rubr. colũ. i. ¶Itẽ vtrũ ipe iudex põt scribẽ acta q̃ fiũt coraz se vt ipe fit iudex ꝛ nõri⁹. dic q̃ q̃daz fiũt a iudice: nõ i forma iudicij vt puta facit aliqs lras testioniales. tunc ipemet ꝑt hoc scribere. Si ꝟo sit alia acta q̃ fiũt i forma iudicij ꝛ nõ ꝑñt scribi ab ipsomet iudice nisi i iudicijs volũtarijs vl̃ i cãis breuib⁹. de q̃b⁹ ꝑ bar. et bal. i auteñ. iubẽ⁹. ſ. sane si hoc. C. de sacro san. ec. Lñ si aliqs iudex ẽ nõri⁹ ꝛ scribat gesta coraz eo. si statutũ vel cõsuetudo castri vel ciuitatis hoc ꝑmittit tũc eni illi scripture staturbar. l. seru⁹ cõis. C. de stipu. ser. ¶Itẽ si vn⁹ tabellio icipit scribere i vno ꝓcessu: ali⁹ tabellio i eodẽ ꝓcessu nõ ꝑt scribẽ nec ei⁹ scriptura fidẽ facit nisi ꝓrim⁹ fuerit ipedit⁹: qz tũc põt ali⁹ deputari. C. ò spoz. ꝛ sũpti. fune. l. q̃squis. ꝛ ibi ꝑ

a ¶Clerici. Vide. clericus. 4. q. 0. sup. ꝟ. notarius.

b ¶Creare. Vide q̃ scripsi. statutũ. ꝟ. vtrũ statuta. in ꝟsi. septio q̃ro. Et q̃ scripsi fisc⁹. ꝟ. iura camẽ. i ꝟsi. itẽ i habẽdo. Et. electio. 3. q. a. sr̃. ꝟ. eligere. ꝟ. rectorez et tabelliõez. Vide. j. e. sr̃. ꝟ. scribãt. ꝟ. i.

c ¶fidez. Instra tabelliõis creati vltra antiquũ numerũ loci vbi creat̃ fidẽ non faciũt. vt peti. pe. ordi. de valladolid ꝑ regẽ Johã. ij.

d ¶Scribãt. Circa scriptur̃ fori q̃ro ꝑ quos ista scri

© Biblioteca Nacional de España

bal. Et vi3 q̃ ẽca hoc sc̃ps̃i. officiaľ. v. nõ q̃ vn⁹
a ¶ Cõsilij. padrões mõetarũ cõciliſ tabelliõi vel alteri ad hoc spāl̃r deputato tradāt̃. tabellio āt alt̃ sb̃ puatõis officij pẽa eos nõ recipiat. nec ỏ eis fidẽ p̃stet. vt peti. ordi. de vallid. p regez Johā. ij. anno. 1451.

cõsilij⁹: tabellio iuret cõ silij vel ciuitatis honorẽ et cõmodu3 custodire. e. ti. l. iiij.

b ¶ Danu. sz ōrium tenet bal. i. l. si q̃s i aliquo. C. de edẽ. dicẽs q̃ nõ req̃rit̃ spāl̃ subscriptõ. sz q̃ suf ficit gñalis: vt dicẽdo p̃ dictis oĩb⁹ interfui. ꝛc. qz talia ỏba hñt relatõez ad certũ. ad hoc facit qỏ nõt Inno. ỏ subscribẽte se cedule va cue. i. c. i. eẽ de fiỏ istru. Circa hoc q̃ ro nũq̃d ta bellio roga tus possit facere scribi p aliũ. et ipe se subscribere. rñdeo. aut tu loq̃ris de pthocollo et nõ põt aut loq̃ris de sũpto ex pthocollo p̃pa mãu sci pto: et hoc põt instãte necessitate vel negotiorũ mltiplicitate. dũ tñ ipse subscribat p se et signo p̃po muniat. vt. C. de assesso. l. fi. insr̃. ỏ publi. iudi. ff. itẽ lex. Tria ergo sũt q̃ p aliũ nõ põt: sz p seip̃m. primũ ẽ audire ꝛ itereſſe. Scõm pthocol lũ scribere. Terciũ ẽ se subscẽbere cũ signo. Quar tũ aũt ẽ q̃ sũptu3 ex legitio pthocollo põt sub scribere ꝛ signare. de quo p bal. C. de fide istru. sr̃ rubri. ỏ. vlti⁹ circa istã materiã. ¶ Tabllio vl̃ scriba ciuitatis aut ville p se et nõ p substitutũ fuiat: nõ obstãte i ōrio regis rescripto ipetrato vt peti. xij. ordi. de vallid. p regẽ alfon. nisi sit regis camere scriba. vt pet̃. 44. ordi. de madrit p regez alfonsũ. Et an pthonõri⁹ regis põt substituere. vide. s̃. e. i. q. a. ỏ. si regis. cũ trib⁹ ỏ. se. Ui de q̃ scripsi. falsitas. ff. q. a. sr̃. ỏ. ifamis. Et lz nõ ri⁹ sit odẽnat⁹ de falso istro nõ p̃iudicat̃ dño ad quẽ spectat instrũ. testis. u. q. a. fr̃. ỏ. cõsiderata in fi. Et q̃ ibi scripsi. sup. ỏ. alios.

c ¶ Trãscẽdere Uide etiã circa tabelliõez quãdo ꝛ quomõ potest corrigere errorẽ suũ q̃ scripsi edi tio. sup. ỏ. si notari⁹ poidit. i ỏsi. tercio q̃rit̃. et

ỏ. quarto q̃ritur. et. ỏ. quito queritur. Sed scõm bal. si queris an suã abbreuiaturã notari⁹ extẽdere possit. dicas q̃ circa substãtiaz negocij nihil debz exten dere tñ intellectũ quẽ habuerũt cõtrahẽtes in rogã do: et ipse i scribẽdo põt exp̃imere dũ tamẽ non exinsup ipse de hoc in sub scriptiõe faciat mẽtiõem alias scriptura nõ valet et tabellio vt falsari⁹ punit̃. Jtẽ nõ sit ei fas for maz scripture cõficiẽde transcẽdere[c] alias falsitatez cõmittit. Jtez in litte ras secretas cui directe: vel idirecte p̃palet. nec etiã alias nisi eis p quos sunt expediẽde. Confici b at etiã scriptura propria manu[b] si põt: alias si ẽ le gitime impedit⁹ p aliuz et scribẽs referat tabelli onis scripsisse mãdato:

ra iusticie verba gratie nõ apponat. eodez titulo. l. v.

¶ Jtez i littera simplicis iusticie ad alicui⁹ q̃relaz impetrata semp appõat si preces veritate nitãt̃ sed hoc obmisso subauditur. e. ti. l. vj.

primat aliud q̃s q̃ viderit et audierit. Sed circa alias circũstãtias q̃ sunt de cõsuetudie appõi in oĩb⁹ instrisbñ põt distrũctas oones melius explanare: puta si dicit renũciatũ ꝛc. põt enĩ exp̃imere solitas renũciationes. nec p̃pter ea sumptũ dicitur falsuz ex eo q̃ i pthocollo hoc nõ repit̃ extensuz: qz sine alia explicatiõe hoc verbũ. ꝛc. habz longũ itellectũ de quo vide per bar. in. l. gall⁹. ff. idez credẽdũ. ff. de liber. et postu. in. 4. colũ. et conditio. i. q. a. ỏ. istud verbuz. Et licet vt supra. e. ỏ. si notari⁹. spec. et bar. dicant cõtrariuz. tamen tu secundũ bal. potes dicere q̃ alius q̃s ipse tabellio rogatus nihil potest exp̃imere vel declarare: quia officiũ suuz est trãscrẽ bere non addere vel interp̃tari: et est ratio cũ in hoc non fuerit rogat⁹ ipse nec in p̃prio sensu apprehenderit veritatez. Et hoc iure vtimur quia illi qui faciunt transsumptũ nihil addunt vel detrahũt: sed pro ut scriptuz inueniunt ita transcribunt. Ex hoc appa ret q̃ ex prothocollo vnius tabellionis: ali⁹ tabellio nõ potest conficere instrumẽtuz addẽdo aliquid vel detrahẽdo: tamen propterea nõ viciaretur totũ. sed soluz illud additum vel detractũ. de quibus per bal. C. de fide instru. super rubrica. ỏ. vlterius circa istam materiã. ¶ Sed secũdum bal. dicas q̃ aut vult tabellio corrigere errorem suũ apud semetipsuz anteq̃ incipiat queri vel dubitari de fide instrumenti: et tũc potest qỏ apparet: qz stat̃ rasure fuc: que rasura est iudiciũ erroris precedẽtis. Aut iam cepit dubitari de fide instrumẽti. et tunc nõ potest nisi p̃bato errore. et de mãdato iudicis post q̃s ergo puẽtuz ẽ ad disputatiõez fori. nõi⁹ nõ p̃t errorẽ suũ corrigere alꝫ sub hoc p̃textu possz nõi⁹ euitare etiã penã falsi quã certe euitaſ nõ p̃t. licz scripturã corrigẽ velit.

© Biblioteca Nacional de España

Si vero nō est q̄stio veritatis: sed obiscit defectus solēnitatis quā certū est de iure notarius describere debuisse. puta quia notari⁹ obmisit ponere inditionez vel locū hoc bene pōt notari⁹ supplere. quia ex quo sup hoc semel suscepit mādatuz a ptib⁹. et nō est funct⁹ offi ꝯ cio suo edēdo i strumētuz ipfectū. pōt etiā in uitis ptib⁹ supplere: nisi istrumētuz redarguatur de falso rōe tpis vel loci: qz tūc nō possz p pria aūcte: qm essz q̄stio veritatis et fidei istrumēti. de hoc dic vt plene notat̄. in spec. de instru. editi. §. instrumētuz ergo. v. sed nūquid cōfecto instrumēto.

c ¶ Item nō scribat nomia hominū: vel locoruz: p abreuiaturas: vt pro alfoñ. A. nec litterarū data z: aut quantitatez per abreuiaturā: siue signa: vt pro centum⁹. C. alias non valet scriptura. eodez titulo. l. vij.

¶ Item apponat scripture tenorez in registro⁹ vt p registri fidez scripture deinde recuperēt̄ vetuste renouent̄. nō tamen ostēdat parti renouatione: vel deinde scripture

sed nūquid cōfecto istrumēto sine die et cōsule vl̄ tpe poterit iteruz tabellio reficere et ea apponere si bñ recordet̄. p Jo. an. et ibi dicit q̄ si defect⁹ iste est in pthocollo seu matrice scriptura p hoc possit alteri piudicare: puta creditori vt est exēplū. C. de fa. l. si creditor colludēs. qđ nō licz sine aūcte iudicis. ergo si i pthocollo cōtineret̄. ſz i instrō restituto pti esset defect⁹ posset tabellio corrigere errorē suū vel supplere defectū taz circa cōmitantiā cōtractus. q̄z etiaz circa validantiā instrumēti: qz nō nouā ratiōez facit sed reficit. naz ad pthocollū recurrit tam q̄z ad fundamētuz. nisi pthocollū esset suspectuz propter malaz famam tabelliōis. qz tunc nō licet. nisi de iudicis mādato. de predictis per bal. in. l. questiōez. C de fideico. colū. v. Circa predicta vide etiā bal. C. de fide instru. super rubrica. v. vlteri⁹ circa istaz materiam. etiā per eū in. l. vnica. in fi. C. de no. C. cōpo. Vide heres. 6. q. e. sup. v. peritū. Sed predicta vera de ipso notario. sed de eius successore vide cōtra infra prime. in vsi. et licet. De predictis p bar. in. l. imperatoria. ff. de sta. homi. Et vide etiā per eū in. l. libra rius. ff. de re. iur̄. et per spec. ti de instru. edic. §. postremo. v. sed nūquid. ¶ An tabellio q̄ obmittit ponere necessaria in instrumēto tenet̄ crimine falsi. vi de falsitas. §. q. a. super. v. infamis. v. an tabellio q̄. quasi per totuz.

a ¶ Centū. Nūquid abbreviature viciāt scripturas testamentoruz. vide. testamētuz. 4. q. 3. sup. v. duobus. v. testamētuz qđ. in vsi. fi.

b ¶ Registro. Si in libro notariꝭ reperiūt̄ plura istrumēta eodez die celebrata. illud presumit̄ prius celebratū qđ reperit̄ prius in ordie scriptuz. ſz si i diuersis libris notariꝭ reperit̄ idemptitas diei ibi nō presumit̄ prius vel posteri⁹: nisi in hiſs q̄ habent ordinem ab ipsa natura: puta in priuatiōe et habitu: nā semp priuatio seu adeptio presumit̄ posterior: vnde si eodez die repiat̄ pmissio et refutatio presumit̄ pmissio precessisse. bal. in. l. quib⁹ specialiter in colū. ij. C. de no. codi. cōpo. ¶ Registruz seu pthocollū siue abbreviatura est rei substantiā continēs cū loco ⁊ tē pore ōbitis et testib⁹ ne cessariꝭ ido sic dicta. qz est quodammodo casus summarius. Quero er ꝯ go si ista originalis scriptura nō reperit̄ vtruz instrm̄ pti redditū vicier̄. dicas q̄ standū est in instrumēto publico licz nō appareat de pthocollo: et est ratio: qz ex quo p notariū rogatū instrm̄ est datū in mūduz et ipsuz est verū originale vt notat bar. ff. de lega. ij. l. sempronio⁹ pculo adde hoc verū nisi cōtract⁹ esset celebrat⁹ i scriptis. qz tūc in pma scriptura stat substantia vñ nisi pbet̄ casu fortuitu fuisse āmissaz vel pditaz nō ē standū sūpto. vt. C. de fide instru. l. octus. Et. C. de testa. l. publicati. Quero. vtrū abbreviatura facit fidez. dic q̄ sic si est publica: qz cōpleta ē quo ad solēnizantes. et i eo in quo est impfecta q̄tuz ad quedā capitula accidētalia puta circa renūciatiōes et similia respicit iuris et consuetudinis interptatiōez. sed sec⁹ si abbreviatura non est publica sicut sunt scripture que sunt in bastardellis notariorū aliquarum ciuitatum. de quibus per bal. C. de fide instru. super rubrica. v. vlterius circa istā materiam. ¶ Dixi superius q̄ licet non inueniatur prothocollum tamen ex quo inuenitur publicū instrumētuz debet ei credi. nunquid ergo aliquod periculū possit esse tabellioni. dicas q̄ sic dupliciter. primo quia apparet q̄ non est in officio suo diligēs: quia prothocolla a cartis redacta dimitti non debēt: ita est de consuetudine vnde tabellio puniri debet tam q̄z transgressor consuetudinis. et quia nō reperitur pena determinata statuitur arbitrio iudicis. Item si qua est suspicio. et si veritas in dubio reuocat̄ ex aliqua coniectura. tabellio esset torquendus vt veritas eruatur. vt. C. de fal. l. si quis decurio. et. C. de numerarijs. l. ij. libro duodecimo. Et etiaz secundū forū legū. libro primo. titulo. viij. l. xij. dicas q̄ si notari⁹ registruz custodire nolit vel sua culpa pdiderit soluit pti dāna ob hoc ꝯtigētia. iurta hoc q̄ro post q̄z nōn⁹ restituit instrm̄ an possit cācellare prothocollū.

© Biblioteca Nacional de España

Dicas q̄ si ex tali ꝓtho collo nō est ap̄li⁹ reficiē dū istrm̄ qȝ pōt cācellari. qȝ intelli ge adita rōe cācellatiōis. dȝ igr̄ dicere nōn⁹ cancel latū qr reddi tuȝ pti. aut ex tali ꝓtho collo. debet instrm̄ refici vel aliȝ cōfi ci. et tūc nō dȝ cācellari. nō tñ debet abȝadi vl̄ de leri: qr ꝑ in strumētū cā cellatū ꝓba tur quondā fuisse ȝbitū hoc ergo o⁹ pat̄ cācella tio: qr ꝓsu mit̄ satisfa ctū. tñ ꝓsu mit̄ obliga tōez ꝑcessis se. ponam⁹ q̄ repitur in strm̄ cācella tū ꝑ errorez nūquid istȝ instrm̄ ꝓbet videt̄ q̄ nō qr hec addi tio cancella tū ꝑ errorez nō bēt diē. r cōsulez ꝓrici pal̄ scriptu re. et etiā lo

recuperatiōez desideran ti registruȝ. Nec cōficiat nisi de iudicis mādato⁹. e.ti.l.viij.

e ¶ Et in registro notari⁹ apponat totuȝ tenorem scripture dāde parti: vt per notā dubia terminē tur. Et fiat quomō dixi supra.e.q.a. Nec ꝑs po test defendere qui alteri parti detur scriptura. sȝ iudex sic. Preterea com pota expēsaruȝ ciuitatis sunt in vno registro po nenda. vt petēti regi eo ruȝ ratio reddat̄. eodē titu.l.ix.

f ¶ Jteȝ si ꝑma littera vē/ ditionis: alienatiōis: te/ stamenti: ꝓcuratorij: vl̄ similis. ex cui⁹ refectione dānuȝ non potest eueni re perdat̄ potest tabel/ lio eam sine iudicis man dato reficere: et ꝓti que primā perdidit dare. Si autez est debiti ex cuius reiteratiōe posset bis de bituȝ peti debet ꝑs par/ tem corā iudice citare: r si debitor cōfitetur tunc iudex recipiat a credito

re iuramentū q̄ primaȝ perdidit: nec scit vbi est et q̄ nō eius dolo casus euenit perditiōis: et si in potestate sua redierit q̄ notario restituet cācella tam nūq̄ ea ampli⁹ vsu rus. deinde det notario licentiaȝ eam secūduȝ re gistri tenorē reficiēdi ꝑ / tiq̄ dādi. debet etiā no/ tarius in refecta de iura mēto: et partis confessio ne: et iudicis licentia fa/ cere mentiōem. Et causa reiteratiōis cū debitoris cōfessione debet in regi/ stro corāȝ iudice inseri. e.ti.l.x.

g ¶ Et si debitor ad credi toris refectiōez littere ꝑ/ dite petētis instātiā cita tus ē cōtumax iudex ser/ uatis q̄ supra ꝓtie dixi: receptoq̄ iuramento a creditore q̄ debitū non est solutuȝ: mādet eam refici/ sed si debitor ve/ nit et refectioni asserens se liberatū contradicat: iudex assignabit ei ter/ minuȝ ad ꝓbandū de quitatione/ quā poterit

fiet r qȝ erit cō silium ipsi ban/ nito et condēna to ad hoc vt nō possit capi nec offendi. respon deo. sindic⁹ cō/ mūis liberabit euȝ. et deinde cō ficiet̄ publicuȝ instrumētuȝ qȝ ponet̄ in archi no publico. et etiā ali⁹ modus q̄ iudex ꝓnūciet q̄ si appa/ ret de eo bannū vel condēnatio q̄ ipsam decre/ uit non valere. est etiam vtile ad hoc vt null⁹ possit pretende re ignorantiam q̄ hoc per edi/ ta publice fiat notū. bal.in.l. nostram. colū. fi. C. de testa.

¶ An tabellio potest extende/ re seu corrigere ꝓtocollū: seu registrū vel in/ strumentū suuȝ vide.s.e.q.a.sr̄ v.trāscēdere q̄s ꝑ totū. Et si no tarius moriatur quid de eius re/ gistro fieri debȝ vide.scriptura. ȝ.q.bb. Et viȝ q̄ scripsi sup.v. tabellio.v.que ro a quo. i vsi. item cū petitur

¶ Si notari⁹ perdidit registrū pōt petere a possesso re instrumēti. vt ei edat vt ipse edat alteri. vt scripsi editio.v.si notari⁹. in prin.

a ¶ Mandato. Tabellio qui ad mādatū superioris nō vult cōficere instrm̄ nec esse rogat⁹ pōt ꝓuari officio tabellionat⁹. bal.in.l prouidēdum. C. de postulan. ¶ An notari⁹ a quo petitur edi instrumētuȝ potest opponere exceptiōez petenti. scilicet nō interest tua quia instrumentuȝ est nullum vel satisfactū vel pre

ca. si ex tali ꝓtocollo. ¶ si notari⁹ perdidit regi. ¶ an notari⁹ a quo. ¶ an tabellio. ¶ si notari⁹ perdidit regi. ¶ mandato. ¶ an notari⁹ a quo.

© Biblioteca Nacional de España

ſcriptum: vide. editio. v. ſi notari⁹. in vſi. quero an notarius. et in vſi ſe.

a ¶ Cācellata ſEt licet hic lex ptite dicat cōtrarinū. tñ de iure cōi habes q̄ nō ſufficit debitori ꝓducere inſtrumētuz cācellatū: niſi ꝓbet inſtrumētuz ſibi reddi tū ſcuis aūt nō ſufficiat. ad ple nū tñ facit magnā p̄ſumptiōez ita dicit glo. in. l. ad hec. C. ō la ti. liber. tollen. vñ cū vno teſte de veritate q̄ te ſtificet de ſolu tiōe vel de pa cto de nō petē do erit tutus de bitor. vi ō glo. in. l. labeo. et. l. ſe. ff. ō pac bar to. tñ diſtiguit ī dicta. l. labeo. et in. l. fullo. et cy. in. l. et ſi de poſſeſſiōe. C. de proba. et. h. in. c. is qui. 3. di. ō ſolu. vbi querit an preſumit liberat⁹ debitor: ſi inſtrumētum obligatiōis reperit apud euz ſEu dic aut iſtrumentuz reperi tur penes debitorez. et tunc ſi probat ſibi reddituz. et tūc preſumitur libera tus: ſiue ſit cancellatū ſiue non ſaut nō probat reddi tum. et tunc nō preſumit liberatus preſertim: ſi ſit domeſticus vel familiaris ne detur occaſio delinquē di. vide. l. fullo. ſ. fi. ff. de fur ſAut reperit apud cre ditorez nō cācellatū. et tūc nō p̄ſumit debitor libera t⁹ niſi hoc ꝓbz ſaut cācellatū. ⁊ tūc p̄ſumit debitor liberat⁹ q̄ verū eſt etiaz ſi ꝓthocollū ipſius nōrij appet itegruz: et hoc verū niſi debitor ſit tā domeſti ca p̄ſona q̄ ipſe idē potuiſſz cācellare ſQuero nūq̄d ex tali p̄ſūptiōe deferat iuramētuz. rñdeo nō: qz qñ p̄ſumptio pōt elidi nō deferat iuramētuz ex ea. ſed hic pōt elidi: quia nō apparet de cauſa niſi propter redditum a creditore: et tūc non eſt opus q̄ defera tur aliud ſacramentū: quia preſumit liberaliter red ditum et factū pactuz tacitum de non petēdo ſQue

ꝓbare eo ipſo q̄ penes ipſuz ꝓma littera rupta vel cancellata reperitur vel per alias ꝓbatiōes: ſquo non ꝓbato iurabit creditor nō eſſe ſolutuz: et reportabit qđ petit. ſed littera penes debito rem ſana repta non pro bat debiti ſolutiōez ſnec etiam cancellata: vel ru pta: quādo creditor ꝓ/ bat eius āmiſſiōez. e. ti. l. xj. ſolutō. 7. q. c. pign⁹ 9. q. e.

b ¶ Sz ſcriptura debiti ca ſu vetuſtate: aut mala cuſtodia: deteriorata: nō pōt reuocari niſi ſer/ uata forma ſupradicta. Alia autez venditionis vel alteri⁹ contract⁹ ſeu diſpoſitiōis dū nō ſit ra ſa: viciata: vel cācellata

ro. nūquid quando debitor ꝓducit inſtrumētuz cancellatū. et non probat ſibi redditū poſſit de bitor interrogari. qua de cauſa fuit cancellatū. reſpondeo ſic. vt. C. de tranſacti. l. age cuz gemi niano. et ſi dicat ex cauſa donatiōis nullam pre

in loco ſuſpecto: bñ pōt per notariuz ſine iudice renouari: debet tñ ratio nē quare renouat appo nere. e. ti. l. xij.

¶ Item debet fideliter a/ cta ſcribere. iudex. ſ. q. preda. 2. q.

¶ Qualis ſit notari⁹ in/ quiſitoris. inq̄ſitio. 7. q.

¶ Quot teſtes debet no tarius apponere ī inſtru mento. ſcriptura. 3. que ſtiōe. aa. 6. e.

a ¶ Septimo q̄ro. qđ pre miū hēt bon⁹ tabellio. dic q̄ notari⁹ curie regiſ habet ꝓ priuilegij ſcri/ ptura ⁊ ſigno vnū moꝝ. pro littera plūbata: aut pargameni de corio ce/ ra ſigillata. mediū moꝝ. ſi nō ē ſignata. e. ti. l. 33.

b ¶ Notarij ville vel ciui/

ſumptionez facit. Si aut em dicit q̄ ſatiſſecit tūc facit qualez qualem pre ſumptiōez. et ita intelli gitur quod notat cy. C. de probati. l. ſi de poſſeſ ſione ſQuero. q̄đ ſi de bitor habēs inſtrumen tuz pacti de non peten do reddit de inde inſtru mentum cre ditori: vtruz videatur fe ciſſe pactuz de petendo. dicas q̄ nō: quia pactuz de petendo non tenet ſi ne cauſa ſītē ſcias q̄ red dito inſtru mento de de bito etiaz ſi deiuſſor vel mādator eſt liberat⁹: q̄ nō repitur q̄ fideiuſſoria obligatio ſtet p ſe ſQuero. q̄re redito pignore nō ſoluitur ius debiti principaliter. reſpōdeo quia acceſſo riū non eſt potētius q̄ ipſuz principale. ſed ecō tra ſic: quia caſſo inſtrumēto prīcipali caſſatur acceſſoriū vnuz dicas. q̄ vbi eſſet ꝓthecaria ſiue principali: tūc redito pignore omnis obli gatio eſſet ſublata. exemplū. ff. de publica. l. cō miſſa. et. C. de luici. pig. l. itelligere. de q̄b⁹ per bal. ī dicta. l. ad hec. C. de lati. liber. tollē. colū. ſi. Et vide q̄ circa p̄dicta de cācellatōe ſcripſi ſu pra. e. q. d. ſup. v. regiſtro. v. dixi ſupius. in vſi. iuxta hoc q̄ro. et in vſi. ſe.

b ¶ Seruata. Et que plenius ſcripſi. ſcriptura. 6. q. e. ſuper. v. alterius.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Solidos. Nota ꝙ notarij q̄ vltra salariū taxatū aliq̄o recipiūt etiā ab ꝑte solue̅te puniunt̄. vt ē argume̅tuz. ⁊ p bal. in auteñ. sed hodie. i pri. C. de epi. et cleri. quoꝝ pena secundū hodierna iura scripsi. officialis. v. sue regis.

¶ Notari⁹: seu sc̄ba q̄n tuz salarium pro suis scripturis recipere debz vide. spec. ti. de salarijs. li. i. pti. iiij. et vide peti. xij. ordi. de valladolid p regez alfonsū. et p eū ordi. de madrit. peti. xxiiij. xxvj Et ordi. de toro. l. xij. per regē bēricuz era. 1409. et q̄tuz p scripturis arrendationū regis. vide. l. xlvj. ordi. de segouia. per regē Johan. ij. anno dñi. 1433. ⁊ l. xv p̄dicti ordi. de burgos. p regez benricū. Et q̄tuz notari⁹ seu scriba regis camere pro regis apodixa recipe debet. pro aliis autē scripturis recipiat q̄tum alij scribe regis audiētie. vt dicto ordi. de segouia. l. cxxiij. Et vide. l. xxj. dicti ordi. de toro per regez benricū. era. 1409. Et quātuz salariū recipere debet notari⁹ regis audiētie. et carceris. et iudicuz

tatis: de littera valoris mille moꝝ. aut vltra habet quattuor solidos[a]. de centū infra vnuz. De legatorū: vel matrimonij littera sex. Sed de litteris debitorum iudeis christianorum creditori/bus medietatez eius qđ a xp̄ianis essent habituri. De alijs vero litteris iudeorū debita cōtinentibus tantuz sicut a xp̄ianis. Et ea que debēt habere notarij intelligunt̄ de maiori moneta in patria curreti: dum tamen nō sit aurea vel argētea. e. ti. l. xv.

c ¶ Itez habet priuilegiū notarius ꝙ si non est de curia regis p̄cutiens euz soluet duplū eius quod solueret si notarius non esset. Item sine causa eū occidēs occidet̄. e. ti. l. xiiij. vide. sigillū. 4. q.

a ¶ Octauo q̄ro. que ē pena falsi tabellionis. si est curie regis pro priuilegij falsitate vltimo supplicio damnat̄. Sz si secreta regis homī a quo rex posset ledi detexerit regis arbitrio punit̄. Ta

belliōi aūt ville vel ciuitatis falsuz instrumentū cōficienti: aut acta cause falsificāti: man⁹ cū qua scripsit amputabit̄: nec ammodo pōt esse testis nec ad honores aspirare. e. ti. l. fi. vide. prēda. 2. q. falsitas. 5. q. a. rex. 15. q. b.

a ¶ Mono q̄ro. quis est effectus officij tabelliōis. ꝓbat eius scriptura. scriptura. 6. q. e.

¶ Et fit de eius scriptura cōparatio. et non de priuata. scriptura. 6. q.

¶ Quāuoqz tamen et si nō sit public⁹ notarius creditur eius scripture. nauicularius. i. q.

¶ Et pōt tabellio alteri stipulari. stipulatio. 4. q

¶ Et plus durat fideiussio facta cū publica scriptura q̄z alia. fideiussor 7. questiōe.

¶ Itez publica scriptura facit p̄ferri pignoris obligatiōez. pign⁹. 7. q.

¶ Taberna. vide. clericus. 4. q.

¶ Taciturnitas. vide regula. 2. q. regula. xxij. religiosus. 6. q.

generosoruz: et iudicū appellationū delegatorū regis. vide. l. cxxvj. cxxvij. dicti ordi. de segouia per regē Johannē. ij. anno domini. 1433. ⁊ viō. l. xiiij. xv xvj. xvij. xviij. ordi. de toro p regez henricum era. 1407. Et p eū. l. x. xj. xij. xiij xiiij. ordi de burgos. era. 1412.

¶ prothonotarij regis p scripture registro nullaz recipiant salariū. vt peti. v. ordi. de valladolid. p regē alfonsuz. Sz vide cōtra per eū. ordi. de madrit. anno dñi. 1435. peti. lxxxix.

¶ Et q̄tuz salarium regis prothonotarij recipere debēt pro eoruz scripturis vide. l. xj. xij. xiij xiiij. ordi. ō burgos. p regez bēricū. i. era. 1411. et peti. vij. xlvij xlviij. lj. liij. liiij lvij. lxj. ordi. de segouia. per regez iohānez. ij. Anno domini. 1433.

¶ Regis ꝓthonotari⁹ p istrumēto arrēdationis redituz regis recipiat pro eius salario vnam argenti marcā. et pro eo centū et septuaginta morabetinos. vt. l. lij. predicti ordi. de segouia. ¶ Sed pro officijs a rege cōcessis nullā argenti marcaz prothonotari⁹ recipiat. vt. e. ordi. peti. xlix.

¶ Taciturnitas. Quero. vtrū taciturnitas habeatur pro cōsensu ꝓpter vtilitatez meā. dico ꝙ sic.

© Biblioteca Nacional de España

Et hoc verū siue de vtilitate nature loquamur: siue de vtilitate ꝑsumpta. vt. ff. de verbo. obli. l. si ꝓcurator ꝓsētis. ff. man. l. qui patitur: q̄ ꝓsumit̄ ad eius vtilitatē ꝓpter affectū paternū. Quero secūdo vtrū mea taciturnitas habeat̄ ꝓ consensu qui requirit̄ ꝓpter rei solēnitatē. respōdeo nō vt i auctoritate tutoris q̄ verbis interponēda est Itez in auctoritate ꝑis q̄ est interponēda verbis vel signis. Itez i iussu ꝑis vbi req̄rit̄ verborū expressio. Quero tercio. an mea taciturnitas habeatur ꝓ ꝯsensu quo ad alteri⁹ delinquētis excusationē. rn̄deo non nisi alia ꝓsumptio sit cōiūcta cū taciturnitate. vnde subripiēti rez meaz non intelligor cōsentire: nisi forte sit filius meus vel alia cōiuncta ꝑsona: quia ratio vel natura cōiunctiōis inducit ꝑsumptiōez cessante dolo. Quarto q̄ro. an taciturnitas habeat̄ ꝓ consensu in eo qđ pertinet ad me obligandū. distingue aut agit̄ de me obligando. aut de actiōe mihi cōpetenti: vel aliquo iure meo tollendo vel minuēdo. vel facto alteri⁹ nō reuocando. vide de hoc. et de predictis ꝑ bal. l. si sine volūtate. C. ad sena. cōsul. velley.

¶ Talio. Et ex. l. nō ideo min⁹. C. de accusa. per ꝯ. exēplificata. collige. ꝙ licet hodie pena talionis non sit in vsu. tamē accusator calūniosus nō dicitur leuē iniuriā facere accusato. vnde ꝑ actiōez iniuriarū pōt cōueniri vel aliter peti puniri eū. facit qđ notat glo. pe. e. ti. l. si accusatorib⁹. et vide q̄ dicit sali. in. l. cōuicij. in. q. fi. C. de iniur. de q̄b⁹ ꝑ sali. i dicta l. nō ideo min⁹. colū. ij. ¶ Et an maritus accusando vxorem hodie se debet inscribere ad penaz talionis. vide. adulteriū. 6. q. a. super. v. diuorcij. v. quero an maritus. ¶ Et vide que scripsi. accusatio. 6. q. a. super. v. designatis. v. i. ij. iij. iiij.

¶ Tempus. An post tēpus statutuz a iudice ad ꝓducendos testes vel istrumenta possunt illa ꝓduci vide testis. 3. q g. sup. v. elapsi.

¶ Territorius. Inferiores qui habent territorium limitatū an possunt punire subditos extra territoriuz delinquētes. dicas vt dicitur per bal. in. l. cunctos populos. C. de sūma tri. et fi. catho. Et scripsi statutū. v. vtrum statuta. in vsi. octauo quero. et in vsi. nono quero. Aut eniz loquimur de pena statuti. aut de pena iuris cōmunis. primo casu aut loquimur de statuto populi in quo intelligunt̄ consentire vniuersi et omnes qui sunt de populo. et tunc ligat si hoc exprimat. vt. l. fi. ff. de decre. ab ordi. sa. alias non itelligit̄ velle qđ liga re. Aut loq̄mur in statuto magistratus in quo representantur singulorum consensus. et tunc etiam si vellet non posset. vt in. c. vt animarū periculis. ex̄ de constitu. li. vj. Secundo casu q̄ loq̄mur de pena iuris cōmunis. dico ꝙ potest eaz imponere: quia videtur magis condēnatus a lege q̄ a iudice. vnde ratiōe delicti non habet potestatez contra personā: sed circa cognitiōem et punitionez. vnde cum ita sit potest penam iuris cōmunis ex arbitrio sibi dato per. l. hodie. ff. de penis reducere ad penā consuetudinariaz iuxta notata ff. de infa. l. quid ergo. ſ. pena grauior. et predicta vera quādo delictum est iniciatuz et consumatum extra territoriū. sed si esset iniciatuz intra territoriū. tunc ita posset puniri ibi. ac si esset ibi consūmatuz. verbi gratia: dicit statutum ꝙ nemo vadat ad occupandū ecclesias cum aliqua gente armoꝝ extra prosiliens occupauit quandaz ecclesiam extra territoriū existentem. vt notatur. C. vbi de posse. agi. opor. l. i. per ꝯ. Et idem dico ratione tractat⁹ intra territoriū: quia punitur de delicto cōmisso extra territorium se cunduz statutū ciuitatis: quia natura et ciuilis ratio suadet ne delictū remaneat impunituz. De predictis per bal. l. romane. C. de eunuchos.

¶ Et tabellio. 4. q. a. super. v. creare. v. priceps Et statutuz. v. vtrum statuta quasi per totum. Et probatio. 2. questiōe. a. super. v. negans. v. iudex pretendit.

¶ Talio. vide. iudex. 5. q. b. matrimoniū. 15. q. c. accusatio. 6. q. b. et. 10. q. a. b. c. et. 9. q. infamia 6. q. a. adulteriū. 6. q. a. captio. 5. q. b.

¶ Taxillus. vide. episcopus. 7. q. bb. clericus. 5. q. a. miles. 10. q. furtum. 4. q. b. dolus. 7. q. d. testis. 7. questiōe. a. alea. ludus.

¶ Templuz. vide. clericus. 4. questione.

¶ Tempꝰ. vide. probatio. 6. q. testis. 6. q.

¶ Territoriū. vide. lex. 8. q. iudex. 5. q. b. executor. i. q.

¶ Tentoriū. vide. ecclesia. 4. questiōe. b. exercitus. i. q. c.

¶ Terminꝰ. vide. iuramētuz. 9. q. a. sententia. 3. questiōe. c. ꝓbatio. 5. q. 7. et. 8.

¶ Terminus. Quero post elapsum terminum iudex dicit prorogo vsq̄ ad talem diē: vtrū valeat ista prorogatio. dicit specu. ꝙ non: quia elapso termio nō est termius vnde nō pōt prorogari. i spec. de dilatio. ſ. nūc videm⁹. v. sūt hic,

© Biblioteca Nacional de España

Tu dic q̄ imo valet: quia subest litis materia q̄ prorogari potest. licet dilatio quo ad tēporales forma sit sopita. bal in.l.si quis. C. de tempo. et repo. appella. ¶ Et de termino q̄s datur condēnatis ad soluendū. vide que scripsi. actor. 8. q. a. sup. v. decez dierum. Sed bar. in.l.i. ff si quis cauti. refert q̄ aut iudex dicit. Do tibi terminū trium dierū: et tūc nō computat dies dati termini. intelligit enim de primis sequētib⁹. vt. l. eū qui kalendis. ff. de verbo. obli. aut dicit. do tibi terminū hinc ad tres dies. et tunc debet cōputari de momento ad momentū. facit ff. de mino. l. iij. §. mior. Nota q̄ termini extraiudiciales vt q̄ interponūt i subastationib⁹ iterpellatiōib⁹ vel protestatiōibus fūt pemptorij. vt scripsi licitatio. v. et infra tempus. in versi. quero vtrum post. Et que scripsi iuramentum. 9. questiōe. a. super. v. prorogauit. ¶ Quando termin⁹ assignatur alicui in absentia semper debet sibi notificari. vt scripsi. citatio. §. q. b. super. v. nomen. v. an valet. in vsi. et quādo terminus.

¶ Thesaurus. Sciēs vel dici audiēs q̄ i sui domicilij loco aut eius termino sit thesaur⁹ vel alia bona seu res regi pertinētia cora tabellione illius loci iudici notificet qui sup hoc sub officij priuatiōis pena statim inquirat et clausa in quisitiōes regi mittat. et de predictis quita pars notificanti attribuat. vt peti. xv. ordi. de briuiesca tractatu scdo. per regez Joha. i.

¶ Tenere. vide. captio. 7. q. cōpaternitas. 3. q. damnū. 5. q. 3. l.

¶ Terti⁹. vide. appellatio. 8. q.

¶ Terra. vide. rex. 18. q. feuduz. i. questiōe. blasfemia. 3. q.

¶ Thesaur⁹. vide impator. 7. q. rex. 17. q. b. et. 15. q. i. dominiū. 3. q. aa. patria potestas. 3. q. a.

¶ Thesaurari⁹. vid. clericus. 2. q.

¶ Testa. vid. rex. 13. q. c

¶ Estis. Primo q̄ro. Quid ē testis. dic q̄ persona in iudicio pducta ad probāda negata. 3. par. ti. xvj. l. i.

a ¶ Secūdo q̄ro. quis potest testes poncere. dic q̄ pars principalis[a]: vel eius procurator. Nec cogitur quis cōtra se testes poducere: nisi preses vel iudex: finito officio qui cogit' ducere suos officiales: vel familiares: vt per eos cōmissa ppalentur: quia ea q̄ cōmittunt iudices secrete non pnt melius p alios q̄z per familiares pbari. e. ti. l. i.

a ¶ Tercio quero. quo tēpore sunt poducēdi[b]. dic q̄ infra tempus a iudice cōcessuz. p batio. 5. q. b.

¶ Et similiter post litem cōtestatāz: lite non contestata nō sunt testes recipiendi: nisi adeo sint senes: vel infirmi: q̄ de eorum morte suspicetur: vel longa sint peregrinatiōe a futuri. tūc enim debet pars aduersa si est in patria ad eos iurare vitorē tamē pīsente. Primo casu dico q̄ iudex pt nouas pbatiōes inducere: tn testis debet dicere p vtraq̄ parte. Secūdo casu quādo reus est absens: et tūc aut loquimur in delictis i q̄b⁹ ponit' pena vsq̄ ad relegatiōez: et tunc pōt pro absente pbatiōes inducere. Tercio casu qn̄ actor est absens: reus presens. tūc de iure cōi iudex nō potest sibi officium actoris assumere: sed reo postulāte debet ipsi⁹ nomē abolere. q̄ parū p iudiciū facit cū ali⁹ admittit' ad accusandū. de quibus p bar. ff. de dam. infec. l. si intra. §. hoc aūt. q. iiij. et tāgit cy. C. vt que de aduo. l. i. et spec. ti. de dispu. et alle. §. fi. v. breuiter. et. ibi. se.

b ¶ Producēdi. Vide q̄ scripsi. pbatio. §. q. b. s. v. infra temp⁹. v. si testes iurauerūt. vide. tortura. i. q. a. sup. v. tortura. v. q̄o si questio. in vsi. si vero sit.

a ¶ Estis. ¶ Principalis. An iudex ex officio pōt recipe testes. dicas aut est talis causa in q̄ sit pmissa inq̄sitio principaliter vel in subsidiū tūc iudex pōt recipe testes ex officio. ff. de q̄sti. l. vn⁹ §. cogniturū. ff. de pe. l. si nō defendat' tā ad offensā q̄z ad defensaz. aut nō est pmissa inq̄sitio principaliter vel secūdario: et tūc refert aut vlt. ex officio recipe testes ad iuramenta: et nō pōt q̄ debent pduci p partē cui⁹ interest aut vult testes iuratos ex officio recipere ad dicta. et tunc pōt. vt. C. de testi. l. si quādo. i vsi. iudices pro uideant. de quibus p bal. in. l. is apud quē. colū. ij. C. de eden do. Et circa predicta si q̄ris an ex officio in crīminib⁹ iudex pt inducere pbationes p ptib⁹, distingue tres casus. aut pcedit accusatore et accusato presente aut accatore tā tū absēte reo tn̄ pīsente: aut reo absente accusatore tamē pīsente. Primo casu dico q̄ iudex pt nouas pbatiōes inducere: tn̄ testis debet dicere p vtraq̄ parte. Secūdo casu quādo reus est absens: et tūc aut loquimur in delictis i q̄b⁹ ponit' pena vsq̄ ad relegatiōez: et tunc pōt pro absente pbatiōes inducere. Tercio casu qn̄ actor est absens: reus presens. tūc de iure cōi iudex nō potest sibi officium actoris assumere: sed reo postulāte debet ipsi⁹ nomē abolere. q̄ parū p iudiciū facit cū ali⁹ admittit' ad accusandū. de quibus p bar. ff. de dam. infec. l. si intra. §. hoc aūt. q. iiij. et tāgit cy. C. vt que de aduo. l. i. et spec. ti. de dispu. et alle. §. fi. v. breuiter. et. ibi. se.

b ¶ Producēdi. Vide q̄ scripsi. pbatio. §. q. b. s. v. infra temp⁹. v. si testes iurauerūt. vide. tortura. i. q. a. sup. v. tortura. v. q̄o si questio. in vsi. si vero sit.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Inquisitiõe. Et vide infra. ꝛ q.a.sup.v.infamis.v. infamia iuris.

b ¶ Producere. An productiõi testiũ vel ĩstrumentoꝝ põt renunciari.et hec lex ptite.et glo. in auteñ.iubẽ. C.de iudi.tenẽt ꝙ nõ potest renũciari.sz tu dicas ỏ iure canonico ꝙ põt. vt est casus.exẽ.de testi.c.testibus Et scripsi infra e.sup.v. didicisse.v.i.in fi. Cy. i dicta auteñ.iubemus.dicit ꝙ ista renũciatio facta in iudicio tenet:sz extra iudiciũ nõ valeret et ideo ꝙ illa pacta q̃ in instrumẽtis apponũtur.s.ꝙ.contra tale instrumẽtũ non põt ꝓbari nisi p aliud instrumẽtuz. ꝛ nõ p testes qđ nõ valet : quia fũt cõtra publicaz vtilitatẽ.ỏ quo vide que scripsi pactũ.v. itẽ nõ valet . Et adde ꝙ postꝙ testes sunt ꝓducti vel instrumẽta sunt producta ꝙ potest ꝛnũciari eis hec sunt vera ĩ ciuili causa. sed in crimiali non potest renũciari ꝓbatoib9. vt etiã scripsi. j.e. q.h. sup.v.publicatis.v.et in dendũ per iudicẽ euocari. et si venire nolit: aut in loco nõ sit:recipiãtur eoruz dicta. primo corã probis homib9 iurato : et clausa custodiãtur:denunciet ꝙ aduerse parti quãdocũqꝫ venerit infra annũ:quo sic nõ denũciato nõ valẽt atestationes anno elapso: nec possũt postea ob primã depositiõem si secundo testificẽt reici. Sed ĩ criminalib9 nullatenus recipiant lite non cõtestata si mors potest sequi : aut membri mutilatio : vel exiliuz.nisi rex ex officio mandet inquiri cõtra aliquẽ.e.ti.l.ij.

b ¶ Itez in generali inquisitiõe recipiũtur testes lite non cõtestata:et iurãt ante depositiõez. e.ti.l. ij.vide.inq̃sitio. sup.ſ. q.a.litis cõtestatio.3.q.

c ¶ Item si pater adoptiu9 quid dicat donasse: aut promisisse filio adoptiuo coram testibus: põt filius eoruz atestationes super hoc ĩploꝛare vt recipiant ad memoriã lite non cõtestata:vocato patre ad videnduz eos iurare:et de eoruz dictis fiet publicũ instrumentuz filio. Item lata sine scriptis sententia recipiẽtur testes qui iter fuerũt prolationi: fietqꝫ de dictis parti publicũ instrumentũ lite nõ cõtestata. e.ti.l.iiij.

d ¶ Itez parte appellata ĩ causa appellatiõis non comparẽte recipient te stes lite non contestata. Itez super manumissione in testamento legata. e.ti.l.v.

e ¶ Preterea sup grauaminibus per regis officiales illatis possunt lite nõ cõtestata testes recipi coram rege vel eius cõmissario. Idẽ fiet actoꝛe nõ cõparente:nec litez proſequente si desiderat reus sentẽtiam diffinitiuã erit tamen priuſ citando actoꝛ: et si nõ sit presens ad eius domũ referatur et tunc eo nõ veniẽte ad testiuz receptiõem et sententiã procedatur.eodẽ titulo.l.vj.

f ¶ Itẽ sup dilatoꝛijs exceptiõib9: vel pacti de nõ petẽdo:aut litis finite recipiẽtur testes lite nõ cõtestata.e.ti. l.vij.

g ¶ Et scias circa testiũ ꝓductoꝝ ꝙ etiã si ps renũciet pluriũ testiũ productiõi põt testes vltra ꝓductos ꝓducere dũmodo nõ sint atestatões publicate: nec termini ĩfra quos poterat ꝓducere: sint elapsi : et iuret non causa.ỏ quib9 p bal.in dicta anteñ. iubem9.colũ.ij.vi.cõcluſio.v. itẽ postꝙ. i vsi post renunciatiõez.

c ¶ Elapsi. An post tẽpus statutũ a iudice ad ꝓducẽdũ testes vl ĩstrumenta possunt illa ꝓduci.vi. circa hoc. probatio. ſ.q. b.sup.v. infra tẽpus.v vsqꝫquo.et. v.se.Et re9. ſ.q.c.fr.v. qñcũqꝫ.v.ỏ iure. vsi. ij. glo.i.l. si ea C.qui accu. nõ pos. sentit ꝙ nõ possunt ꝓduci. et idez tenet spec.in ti.de dilaci.ſ.vi. dendum. v. q̃d si data.et hoc si dilatõ peptoria data fuit et idẽ cõfirmat in ti.de instru. editi.ſ. nũc dicam9. v.licet.et cy.idẽ fatet. si aduersario iura sua nõ sũt integra prout erãt tẽpore termi assignati: quia forte instrumẽta vel testes pierant per quos te

© Biblioteca Nacional de España

ſtes vel inſtrumēta q̄ modo ꝓducūt reprobaſſz alias ſi omnia ſunt itegra qz nil deperit aduerſario dicit eū poſt terminū admitti. ſed bar. i. l. mācipioz. ff. ò opti. lega. dicit ꝙ nō curat an teſtes aduerſarij pierint vel nō. ſed ſolū dicit aut poſt terminū res eſt itegra. qz nulla acta iudiciaria poſtea ſunt facta et admittent. aut reſnō ē integra quia ad aliquez actū iudiciarium erat ꝓceſſum: et tunc non admittātur. et hec inquid vera eſſe: niſi ille iuret de nouo ea ad ſe peruenisſe. vt in. c. paſtoralis. de excepti. tu diſtingue. aut q̄ritur an poſt terminū debeāt admitti de iuris rigoze. et dic ꝙ nō. aut de equitate et tūc aut teſtes vel inſtrā illa erant antea ꝓducēti nota. et tunc nedū de rigoze ſed etiā de equitate debz repelli: qz negligētibꝰ equitas nō ſuffragat. aut teſtes vel inſtrumēta illa nō erāt prius ꝓducēti nota. et tūc dico vt admittat ſi vt prius ius ſuū eſt aduerſario integrū. et de hac ignoratia ꝓeſtabit ſacramētuz licet ꝓſumat. als vbi aūt aduerſario ius eiꝰ nō eſſet integrū: tunc nō admittit. Ex ꝓdictis habes i practica ꝙ aduerſariꝰ ꝓducētis eſt citandꝰ. et is pōt oppone re ꝙ ꝓducēs poſt lapſuz termini nō debet audiri: qz inſtrumēta illa prius ſibi erāt nota. ⁊ ſi prius ei nō fuiſſēt nota: ius eiꝰ nō erat ſaluū et integruz vt priꝰ: et horū alteruz ſufficit eum probare: et eo neutro ꝓbante debet iudex ſacramentuz ſup ignoratia ꝓducenti deferre. Sed tūc quero. quid ſi dicat ſibi prius illa fore nota. ſed poteſtatez eorū non habuiſſe: quia in loco remoto poſita. vel penes abſentē depoſita vnde priꝰ habere non potuit. et hoc paratus eſt ꝓbare. dico eū audiendū ſi nulla negligentia preceſſit. Et predicta q̄ dixi habent locū quādo terminꝰ fuit pemptorius. de predictis p ſali. i dicta. l. ſi ea. C. qui accu. non poſ. vide infra. c. 4. q. 2. ſup. ò. excedat in ò ſi. et quita dilatio.

a ¶ Didiciſſe. Itez quero vtrū didiſcitis teſtificatis poſſit ad cōfirmatōez vel informationē i cauſa appellatiōis fieri nouorū teſtiuz productio et examinatio. vide appellatio. 10. q. c. Et que ibi ſcripſi. ſup. ò. recipere. et. h. i. c. fraternitatis. de teſti. atteſta. ¶ Dicas de iure ciuili ꝙ ſic. vt nō. l. p hanc. C. de tempo. appe. ſiue plene: ſiue ſemiplene legitime appareat i prima cauſa ꝓbatum ad huc veriꝰ et pleniꝰ ꝓbari pōt: nec obſtat eſſe didiſcita teſtificata. vel ꝙ timet ſubarnatio. i. calūpnioſa et pniciosa teſtiū inſtructio, hoc fallit in cauſa reſtitutiōis i integrū. Itē fallit. C. de teſti. l. ſi. Itez fallit in cauſa appellatiōis vt in q̄ſtione noſtra. et teſtes habēt iurare de nouō licet iurauerit in prima cauſa. vt in glo. fi. in. l. per hāc. C. de tempo. appe. Sed de iure canonico diſtigue. aut teſtes non ſunt rite recepti et poſſūt de nouo recipi. et tūc diſtiguitur: aut ſuper eodez capitulo: vel dicte cōtrario qō idez eſt dicere ꝙ ſie alia media ꝓbatōe et tūc nō recipiūtur. aut ſuper alio capitulo quo ꝓbato ſequitur indirecta ꝓbatio atteſtationū: et tūc poteſt: qz capitulū de ſe eſt capituluz nouū. de quo teſtificata non loquūtur vnde verū eſt dicere ſup eo non eſſe didiſcita teſtificata. Idem legitur et notatur i cle. de teſtibus. quia diuerſus modꝰ agendi tunc habet inducere diuerſitatez quādo tēdit ad diuerſuz effectuz. vt. c. pia de excepti. in nouella. Quero ſi publicate ſunt atteſtatiōes non tamē lecte nec viſe. vtrū ſit precluſa via teſtiū ꝓductiōi. vide. h. in. c. fraternitatis. de teſti. et atteſta. quidā dicunt ꝙ attendit ſcientia: quia in ignoratia nō cadit ſubarnatio. hoc nōt ber. ex. de teſti. c. conſtitut. et ſpec. de teſte. ſ. ſcias vtiliter. ò. quid ſi publicate. cōtrarium tenet Johā. an. in. c. de teſtibus. ex. de teſti. ¶ Tu dicas ꝙ aut publicatio fuit facta in abſentia. ⁊ poteſt ꝓducere. aut i preſentia. et tunc nō poteſt. Item dicas ꝙ ſi publicatio fuiſſet facta in ciuiliter: alias i ciuili cauſa etiā ſi i pſentia dūmodo non eſſent didiſcita teſtificata nō noceret. Idez ſi dolo iudicis volētis ſupplantare probatiōes alterius partis. vt notat Johā. an. in. c. fraternitatis. ex. de teſti. Item ſi atteſtatiōes eſſent caſu pdite. Quid ſi ſunt didiſcita teſtificata ſuper facto ſed non ſup qualitate. an poſſunt teſtes ꝓduci: eſt enim qualitas quedā alteratio ſubiecti. et ſine ea eſſe non poteſt. quia eſt quedā adiectio. reſpōdeo idez teſtes poſſunt addere: noui vero nō. vel dic ꝙ noui deponent de ſubſtātia preter alias ꝓpter qualitatez. et p hoc apparebit eos totū ſcire. et tamē in pūcto iuris nō probabūt factuz ſed qualitatez. Sed an poterūt produci ſuper preſumptiōe accidētis que probatur per locū a cōmūiter accidentib. de qua. nonduz eſt teſtificatū. et dic ꝙ ſic: quia pertinet ad cauſaz: ⁊ nō eſt idez teſtimoniū. et vide quod notat in. c. fi. i vltima glo. de appella. in cle. Pone minoꝛ reſtitut. eſt poſt didiſcita teſtificata ad ꝓducēduz nouos teſtes nūquid reſtituet. et maioꝛ qui eadē didiſcit teſtificata. ſpec. tenet ꝙ ſic. in ti. de appella. ſ. videndū. ò. in ſūma. dic ꝙ reſtituit reſpectu eorū que minoꝛ ò nouo probat per nouos teſtes. et ſic nouū cōtra nouū et ſic veteres nō poſſunt infringere. ne reſtitutō mi

ptibus terminū ad publicatiōez: et vna pte cōtumace poſſunt ad alterius inſtantiaz publicari Et eſt partibus victoꝛū

dicioſſe teſtificata. eoꝛdez ti. l. xxxv.

h ¶ Itez receptis teſtibus et terminis ad ꝓbāduz elapſis aſſignabit iudex

© Biblioteca Nacional de España

nozis sit minozi dãnosa. Itez si minoz nihil ꝓbat nõ potest aduersarius fundare testes veteres per testes nouos. de predictis per bal. in l. per hanc. C. de tempo. et repa. appe.

a ¶ Publicatis. Qzaz quo fiat publicatio atestatiõnum: et quis sit eius publicationis effect⁹. et q̃liter fiat ista publicatio atestationuz. et dicas q̃ offcio iudicis mercenario fit publicatio testium vel scriptuzarũ si forte notari⁹ actoz scripsit. sed nõ attẽtizauit. vt qz decessit. et tunc iudex cause debet facere hanc publicatiõez sive sit delegat⁹ sive sit ordinari⁹. ne cause continẽtia diuidatur. Quero. quis sit effect⁹. dicas q̃ effectus est: quia faciunt ꝑpetuaz fidẽ. Quero nũquid attestatiões non publicate faciant fidez in alio iudicio. dicit butri. q̃ aut erant recepte coraz arbitrio: et nõ faciunt fidez. et ideo idez testes iterũ producũtur nisi velit aduersari⁹ attestatiõibus stare: aut coram iudice et tunc valet coram eo et eius succesoze q̃ intelligẽ etiaz si succedãt per viam appellatiõis. si aũt attestatiões fuut publicate indistincte sunt valide. qz nõ licet post apertas publicatiões iterũ ꝓducere. vide infra. e. 12. q. a. sup. v. succesoze. Ego quero nunq̃d perẽpta instantia pereãt attestatiões nõdum publicate. glo. dicit q̃ sic. in l. iij. ff. de his q̃ vi fraud. credi. sed tu dic. aut sunt publicata et valẽt. aut nõ sũt publicata. et tũc aut testes sunt mortui vel diuti⁹ affuturi et valẽt eoruz dicta. aut sunt ꝑsentes. et tunc aut aduersari⁹ petit iterũ examinari. et debẽt iteruz examinari. aut nõ petit iterũ examinare. et tũc eoruz dicta valẽt. modo pone q̃ isti testes iterũ interrogati dicũt se nõ recozdari qualit̃ deposuerũt. et q̃ nũc deponũt vt als deposuerũt. nũquid valeat testimoniũ. bar. in l. eos. ff. de fal. et in l. legata iutiliter. ff. de lega. i. dicit q̃ sic. vide infra. e. q. e. sup. v. iterũ. v i. in vsi. et nũquid isti. Sed quid si variãt. respõdeo nõ stabitur primis attestatiõibus. quia lex dicit eis non stari sed iterũ examinari. Item nec scõis. et hoc quando in eadez depositiõe sunt varij. Idem quãdo in diuersis: quãdo vtraq̃ depositio est solẽnis sec⁹ si altera prefunctoria et sine iuramẽto. quia tũc solẽnis depositio debet inspici non attenta depositione prefunctoria. vt notat ber. extra. de testi. c. cum causaz. vide que circa hoc scripsi infra. e. q. e. sup. v. ite

copia danda. Nec põt pars super eodez facto publicatis[a] atestatõibus alios testes ꝓducere: nisi probet priores falsum dixisse pecunia vel promissione coꝛruptos: vel nisi velit super obiectis[b] contra testes quid probare: postea autez nulla partiũ potest plures testes ꝓducere. eodez titulo. l. xxxviij.

i ¶ In causa tamẽ appellatiõis testes quos i prima instantia habere nequiuit: vel de quibus recordatus nõ fuit: potest quis producere sup eisdem articulis: si iuret q̃ non facit maliciose: vel dolose: aut dilatãdi cau

ruz. item quãdo testis. Quero. qualiter fiat ista publicatio attestationũ. respõdeo post q̃ producendoꝛũ testiuz est precluſa via: iudex ptib⁹ presentibus interloquẽdo pronũciabit et mãdabit notario q̃ dicta testium reducat in publicaz formam. et hoc debet fieri ꝑ sente tabellione qui scripsit attestatiões. Item presentibus partib⁹: vel altera parte absente. dicit glo. in dicta. l. gesta. C. õ re iudi. subaudi. tñ citata alias non preiudicaret sibi. et hoc est verum in causa ciuili. sed in causa criminali videt q̃ nõ sit necessaria citatio si iudex procedat ex officio suo. Quero. si notari⁹ qui scripsit attestationes est absens. nũquid alius tabellio mandato iudicis poterit ea redigere in publicã formaz. respondeo sic. secus si notari⁹ qui scripsit esset presens. Quero quãdo publicãtur testes vtruz sit necesse q̃ alij testes huic publicatiõi inter sint. respõdeo non. Quero. an iudex ex attestatiõibus nouis publicatis potest ferre sententiã. dicas q̃ sic nisi ambe partes vel altera cõtradicat. facit quod notat Inno. extra. de testibus. c. cũ clamor. Et q̃ predicta sunt habẽt locuz in publicatiõe ordinaria que fit secundũ ordinez iudiciorũ. sed de extraordinaria dic vt. C. de vsuf. pupilla. l. pupillus. et extra. de testi. c. significauit. et. c. albert⁹. Quero. pone q̃ altera pars decessit sine herede. nunquid poterũt testes publicari. videtur q̃ sic. qz hic non est aduersarius qui possit citari. vel dic q̃ instantia est perempta. De predictis per bal. in dicta. l. gesta. Et si attestatiões sunt publicate vtruz sit precluſa via testiuz productiõi. vide etiam supra. e. q. g. super. v. didicisse. v. itez quero. Vide supra. e. q. g. sup. v. producere. v. an productiõi. in vsi. et adde.

b ¶ Obiectis. Vbi testi opponit̃ criminositas nõ debz opponi i genere: ne ꝓbari: sz debẽt crimia specificari. vt in ꝓdicta. l. p. ſ. et ꝑsentados. z cũ insertiõe tpis et loci. vt in. c. presentiuz. de testi. li. vj. vnde qui nõ specificant in opponẽdo non possunt specificare in ꝓbãdo. de quib⁹ per bal. in auteñ. si dicat̃. in fi. C. de testi. vide q̃ scripsi. j. 7. q. a. sup. v. ifamis. v. pone qõ obijcit̃. Que

© Biblioteca Nacional de España

ro.quot reprobatiões testiũ fieri possũt respõ/deo due et nõ vltra.fo.l.li.ij.ti.viij.l. xv. et exẽ. de testi.c.licet dilectꝰ.Unde posito ꝙ sit concessa reprobatio i hijs casibꝰ nõ põt vltra haberi ꝙ ad reprobatiões.Vtrũ qui patiť pouci testes contra se nihil ꝓtestando vel excipiendo itelligať cõsentire.dicas ꝙ si exceptõ repulsiua persone non est introducta eius fauore; ita ꝙ per cõsensum tolli põt. vt exceptio inimicitie vel domesticitatis tũc intelligiť alsẽtire.et iõo si talis exceptio nõ fuit ab initio ꝓtestata: non põt postea ꝓponi: vel oppõi post publicatões testiũ.secꝰ si non est exceptio introducta fauore tacẽtis.sz odio ipsius testis vt exceptio excõicatiõis et banni.cauti tamẽ aduocati semp ꝓtestanť in initio exceptões suas saluas fore cõtra psonas et dicta.qz p talẽ ꝓtestatiões reseruatur ius opponẽdi.et excludit taciturnitas cõsensu.hec vera sunt qñ testes ꝓducũtur cõtra presentes.sed qñ cõtra absentẽ nõ ẽ necessario ꝓtestatio: qz absens nõ intelligiť cõsentire cũ habeat causaz cõtradicẽdi.vt nõt cy. i auteñ.si dicať. C.de testi.de istis p bal.l.si quis testibus.colũ. pe.C.e.ti. ¶Et an de obiectis cõtra testes est discuciẽduz añqz deponat.vel postea.h.i.c.cũ causaz.Et nũquid testis cui crimẽ obiciť põt obijcere ꝙ obijtiẽs sit crimiosus.glo.vltima.i.c.testimoniũ.exẽ.de testi.et Inno.i.c.cuz te. de re iudi.¶ Et an debz innocẽtiaz suã ostẽdere is cõtra quẽ ꝓbanť crimia.vt a testimonio repellať.h. in.c.deniqz.2.di.ó excepti.¶Itẽ vtrũ testis possa:et ꝙ istos in prima instantia dare non fuit recordatus:aut nequiuitª e.ti.l.xx. vide infra.5.q e.appellatio.10.q.c.

a ¶Quarto ꝙro.quot terminos debet habere ps ad producẽdum testes. dic ꝙ pro testibꝰ qui sũt in loco litis habebit tres quẽlibet trium dierũ.p absentibꝰ prope: vel in termio illius loci:quẽlibet nouez dierum.sed si multuz distant in remotis:et sunt de ptibꝰ vbi litigatur testes:si pars iuret eos nõ maliciose vel le ꝓducere: et nominet eos statim: erit quilibet terminꝰ triginta dierũ : et si nimis distent relinq̃tur arbitrio iudicis:duz tamẽ maior terminꝰ nouem mensiuz non excedatᵇ. Et isti termini nõ simul sed successiueᶜ sunt dandi.e.ti.l.xxxiiij.ꝛ vide de istis terminis.probatio.7.q.et.8.

a ¶Quinto quero.qualiter debent testes iurare. vide supra. 3.q. a.b.c. Circa qđ ẽ sciendum ꝙ testis ante depositionẽ debet in partis contra quã producitť presentia vel absentia contumacisᵈ iurare.nec valz eius depositio absq̃ iuramentoᵉ: nisi partes ei remiserint aut quãdo matrone inspuũt ventrẽ an mulier sit pregnans tũc enim nõ iuratur: sed earum depositio de credulitate testis sup suis crimibꝰ interrogari et respõdere.et si respõdet an debz sibi credi.h.in.c.inq̃sitionis.2.di.de accusa.et.c.cũ causaz.3.de testi.Quid si aduersarius petit sibi edi noia testiũ: qz vult opponere in persõnã ne recipiãtur ad iuramẽta.vide.editio.v. si notarius.in vsi.quero extra.

a ¶Nequiuit.Et vid.s.3.q. g.di dicisse.Et reus. 5.q.c. super.v. qñcũq̃.v.i causa appellatiõis vsi.i. et in vsi, nũc ꝙro ó actore. vsq̃ in fi.v.

b ¶Excedat. facit q̃ scripsi ꝓbatio.8.q. a.super.v.i primo. facit q̃ scripsi. ꝓbatio. 8.q.a. sup.v. iuramento.Vide q̃ scripsi.s.e. q.g.super.v. elapsi.

c ¶ Successiue. Sed vide q̃ scripsi. ꝓbatio. 8. q.a.sup.v.iuramento.in fi.

d ¶Cõtumacis. Et vide q̃ scripsi. ꝓbatio.5. q.b.sup.v.ifra tẽpꝰ.v. si datꝰ est alicui.Quero.an possit dari licentia iudici recipiẽdi iuramẽta testiũ in absentia partis.dicas ꝙ sic.bal.l.si quãdo.C.de testi.colũp.ij.Circa hoc vide q̃ scripsi tabellio.i.q.a.v.ꝙro a quo. i vsi.i.i fi.

e ¶Juramẽto.Si testis primo ponit dictũ suũ ꝛ postea iurat esse verũ qđ dixit:an valeat eiꝰ depositio Jo.an.i nouella.exẽ.de testi.c.testibꝰ. dicit ꝙ bona cautela ẽ ꝙ deponat iterũ pꝰ iuramentũ: vel ꝙ breuiter et specifice repetat illud dictũ. Tu dic ꝙ aut iuramentũ est cõnexuz cum dicto: quia incõtinenti iurauit ita esse sicut deposuit.et tunc valet testificatõ informata iuramẽto: aut ex interuallo est iuratuz. et tunc nõ cõualescit dictuz ex quo a principio nõ est iuratuz.Sed pone ꝙ reperitur in actis sic scriptum. titius iuratꝰ deposuit sic.nũquid per hec verba intelligať processisse iuramentũ qđ requiriť in teste. glo.innuit ꝙ sic.ff.de dote prelẹ.l.teopõpus.tu dic ꝙ si iste testis fuit examiatꝰ per iudicẽ et tali tpe ꝙ

© Biblioteca Nacional de España

potuit iurare legitime que presumitur iurasse soleniter: et valet testimoniū. alias nō valet. de quibus per bal. in l. iurisiurādi. C. de testi. ¶ Cleri nō possunt sine licentia sui iudicis coram non suo iudice iurare in iudicio. cleric⁹. 9. q. i. super. v. ecclesie. v. itez an clerici.

net. e. ti. l. xxiij. vide. inquisitio. super. §. q. a.

b ¶ Itez testis iurat[a] dicere veritatē ei⁹ quod scit pro parte vtraq; tactis cum manu sacro sanctis euāgelijs. nisi sit episcopus: vel archiepiscop⁹: qui nō tenentur tāgere[b] e. ti. l. xxiiij.

c ¶ Sed si rex recipit iuramentū sufficit eius manibus iurare. e. ti. l. xxv. iudex. §. q. a. ¶ Idē de clerico: aut episcopo. matrimoniū. 16. q. e. Et debet palaz iurare testis: sz in secreto deponere. iudex. 15. q. d. et infra prima. q. b.

a ¶ Iurat vide q̄ scripsi supra. e. q. a. super. v. iuramēto forma iuramenti in teste talis debz esse. iuro dicē meram et plenā veritatez p vtraq; parte de bijs super quib⁹ fuz productus de q̄bus fuero interrogatus. bal. l. presbyteri. in. i. colū. C. de epis. et cleri.

a ¶ Sexto quero. qualiter debet deponere. vid supra prima. q. Et in causa inq̄sitionis iurat dicere quod scit: audiuit: vl credit. e. ti. l. xxv.

b ¶ Recepto igit iuramēto interroget iudex testē ad partē coram notario et eius depositio per notariū scribatur. Et q̄rat a teste cām dicti sui hoc est qualiter scit qd dicit sed si de causa nō querat valet eius dictū: nec erit postea querēdus[d] nisi in cā crimiali vsq; ad exilium inclusiue descendendo: vel i alia magna causa. Et si interrogatus de causa nolit dicer: aut ne scit: non valet eius attestatio. e. ti. l. xxvj. iudex §. q. d.

c ¶ Et si interrogatus de causa dicit q̄ vidit valet dictū suum. sec⁹ si dixit quia audiuit: nam testis d auditu nō probat nisi sup contractib⁹ vbi testificat dicēs: audiui eos talia insimul p̄mittentes: secus si dixit audiui a tali q̄ isti sic cōtrarerūt. ¶ Et interrogabit de tēpore[e]. s. quo anno: die: mense dictū est. ¶ Itē interrogabit et d loco quia si in loco testes discordant nō valet eorum attestatio: exēplo danielis in accusatiōe susanne. ¶ Itez interroget quibus presentib⁹ factum fuit. nec āplius debet interrogari nisi sit vilis: aut suspectus ob narratiōem: a quo de serenitate diei de pānis et alijs circumstātijs potest queri: et ex gni ponderis si tamen hoc fieri nō potest. quia notarius est mortuus putat talia verba intelligi: de consonātia verborū quia mentē testium notarius non potest scribere: sed id quod audit expresse. ¶ Itez an testes debent cognoscere personas de quorum facto d̄ponūt h. i dicto capitulo. cum causam. 4. distinctione d testi. Et vide tabellio. 3. questiōe. a. fr. v. otra hētes. v. primo quero. i vsi. circa terciū. Et vide actor. 4. q. r. sup. v. talem.

e ¶ Tempore vide. j. glo. prima. Et an temp⁹ in libello appositū circa negotiū vel factuz in eo infertū vl narratū sit necessario pro

b ¶ Iangere. Sz vide que scripsi episcopus. 2. q̄stiōe. in fine. super verbo. veniat.

c ¶ Partem. Vide. tabellio. i. q̄stione. v. itez q̄liter notari⁹.

d ¶ Querendus. Sed dicit bal. in lege. ampliorē. §. in refutato ꝛ

bandū. vide. accusatio. 6. q. a. sup. v. dsignatis. v. q̄ro an sit. in vsi. q̄ro cū dies. et in vsi. se.

f ¶ Loco. Si aliquis accusauit aliquez de percussione cū sanguine: vel de pcussiōe de nocte. vel de aliquo delicto cuz aliqua qualitate. que qualitas nō probatur. sed tamē delictuz probat. an ex tali probatiōe debet sequi condēnatio. vide.

© Biblioteca Nacional de España

pbatõ. 6. q a. sup. v. clara. v. statutũ dicit. et accã tio. 6. q. a. sr v. õsignatis v. q̃ro an sit in vsi. pe.

dictis eius et signis vultus[a]: potest iudex ppendere: an credet ei. eodez titu. l. xxix.

a ¶ Vult⁹. Et testis dicitur variãs q̃ primo dixit aliquid. et postea eius cõtrariuz dicit nullã causaz assignãs. cõtrarius dicitur ille q̃ dixit duo ipossibilia. vt q̃ dixit se scire cõtractũ celebratum in tali loco: et postea interrogatur vbi illa die fuit. et dicit se alibi fore. Gaillans dicit ille qui dubitando vel timendo loq̃tur. Item et qui varie loquit. horuz autẽ testimoniũ non valet. Inno. in c. pterea. de testi. cogẽ. i fi. immo tali testes puniuntur. vt. C v testi. l. nul luz. de prędictis per bal. in l. eos qui ff. ad. l. coz. de fal. q posit torq̃ri. vt tortura. i. q. v. q̃d sit questio. in vsi. si vero sit.

b ¶ Iterũ. De quo tangit etiam per bal. in l. iurisiurandi. C. de testi. Et vide que circa hoc scripsi supza. 3. q. b. sup. v. publicatis. v. coz̃ quo.

genduz non est ferẽdus[c] a iudice. Predcã habẽt locum etiã in inquisitione. e. ti. l. xxj.

d ¶ Quod autẽ dixi de attestatione auditus fallit in causa aque pluuie arcende: vel non arcende in qua testis reddẽs causam sui dicti qđ audiuit ab illo q̃ vidit opus manufaciẽtes: et sic erat fama inter homies: vel q̃ non vidit nec audiuit q̃ illud opus fuisset manu factuz: legitime probat. In alijs autez casib⁹ nõ probat de auditu. Nec etiam probat testis qui reddit causaz de credulitate. e. ti. l. xxx. vide supza. eadez questiõe. a. et 5. q̃stione. a.

e ¶ Item si omnibus interrogatorijs pertinẽtibus a parte datis testis nõ fuit interrogat⁹: est iteruz[b] a iudice super obmissis: licet publicate sint attestatiões interrogandus. Item potest iudex vocare testẽ ad verba que dixit dubia: vl̃ obscura declaranda. sz si testis post depositiõem cuz aliqua partiũ locutus est et redat ad dictuz suũ corri-

f ¶ Item non debet deponere per litteras sed ore tenus: alias potest reici. e. ti. l. xxxij.

g ¶ Nec creditur testi supbijs que depõit: in quibus testificatur⁹ non venit: nisi litez sup qua producitur tangãt. eodez titulo. l. xxxij.

h ¶ Item nõ debet testis a iudicis loco donec õpo fuerit recedere: immo tenetur iudicez alijs occupatuz negocijs vsq̃z ad quindecim dies ad pl⁹ exspectare. Et tenet pars poducens testi a die qua domũ suaz exiuit vsq̃z/ quo deposuerit expẽsas ministrare. e. ti. l. xxvij.

i ¶ Testez autem in alterius[d] iudicis districtu existentez examiet iudex loci vbi cõsistit ad litteras receptorias[e] iudicis cause: et mittat ei dictũ clausum ne aliqua partiũ dicat testificata. nisi sit causa ex q̃ posz sequi pena mortis: mutilatiõis vel exilij. tũc enĩ iudex cãe examiet testẽ. e. ti. l. xxviij.

in vsi. ergo quero. Item quid si testis dicat. depono sicut deposuit sepus testis in hac causa: et iudicio psentatus. vide p sali. i dicta. l. iuris iurãdi. C. de testi. Item quãdo quis secũdo poductus seu in eadẽ causa: siue in alia dicat cõtra primaz depositionẽ. an valeat vltia depositio h. in. c. veniẽs. ij. de testi. 2. di. Et vide etiam eum de testi cogeu. 2. distictõe vide circa hoc i dicto versi. ego quero.

c ¶ Ferend⁹. An valeat testis corrigere dictũ suũ vel ei addere. h. in. c. preterea. v testi. cogen. 2. distin.

d ¶ In alteri⁹. Et dicas q̃ litigantes i regis curia possunt ibi testes producere. dum tamẽ talis sit suspicio q̃ alias causa non posset expediri. seu pbari. vt ord. cur. libro. ij. ti. ij. l. fi.

e ¶ Receptorias Et hoc verũ q̃ iudices possunt omittere examinatiõez absenti um testiũ iudicis illius territorij: vbi testes degunt et mandare testibus q̃ibi compareant. et hoc siue testes poducãtur ad pbatiõem siue ad alicui⁹ instrumẽti cõprobatiõez. casus est bal. l. iudices. C. de fide instru. et hoc est vtile. q̃ sũt que

© Biblioteca Nacional de España

daz instrumēta de quib⁹ nō possunt haberi originalia: qz nō possunt moueri de loco sicut instrumēta q̄ sunt i archiuis publicis dñoz̄ ꝛ ciuitatū. ꝛ sicut sūt istꝛa magnarū hereditatū q̄ nō pñt sine piculo trāsferri ad alia loca. Ex quo apparet q̄ dz ps moueri vel citari ad vidēdū pductiōez instrumētoz̄ū. sicut ad audiēdū iuramēta testiū de quo vide latius. pbatō. ſ. q b. sup. v. ifra tē pus. v. si dat⁹ ē Et nō q̄ iste cō missiōes seu remissiōes debent fieri qñ hoc petit fieri ꝛ iuste. i. nō p calūniaz et nō alit. Quero. nūq̄d ista cōmissio pōt fieri simplici tabellioni. an vo omissari⁹ dz esse ? aliquo mgr̄atu di cūt q̄daz q̄ receptio iuramentorū nō pōt omitti nisi habēti iurisdictiōez. ſz nuda examiatio testiū sup interrogatoriis sic ¶ Tu dic vtrūq̄ posse cōmitti ex cā. vt in c. i. de offi. dele. in cle. et hoc verū in ciuilib⁹. bal. l. iudices. colūp i. C. de fide instru Sed in criminalib⁹ dic vt per eum in auteñ. apud eloquētissimū. C. e. ti. Et scripsi. j. e. sup. v. iudex cause. Vide iudex. 13. q. a. super. v. delegat⁹. v. nūquid. Cuz quo concordat q̄ dixi scriptura. 3. q. aa. super. v. notarij preter. v. quero vni. in prin. ¶ An delegat⁹ potest alteri examinatiōem testiū cōmittere: et qualiter. h. in. c. cum bertoldus. in fi. de sen. et re iudi. vide iudex. 13. q. a. sup. v. delegatus

¶ Qualiter debz depōere testis adhibit⁹ ad dirimēdum mr̄imoniū ob cōsanguinitatē: vel affinitatē. mr̄imoniū. 16. q. ¶ Qualiter aūt ꝺponet testis de testamēto. testamentū. 6. q. h. ¶ Qualr circa impotentiā ex maleficio pueniēt ez. impotētiam. 2. q. 5. a ¶ Septimo q̄ro. q̄s pōt esse testis. dic q̄ quilibz nisi phibit⁹ a inueniat. Prohibet⁹ infamis b nisi in crimie lese maiestatis et tūc p̄uia tortura. Itez q̄ falsuz dixit testioniuz c Aut falsari⁹ littere: sigilli: aut mōete regalis. vel obmittēs vez dicer̄ precio testificādo. Itē venefic⁹. iniust⁹ hōicida. Cō iugat⁹ publicus cōcubinari⁹ d Mulieris raptor. Extrahēs ab ordine monialē. Apostata. sarracenus. 7. q. c. Sine dispēsatiōe cōsanguineaz ducēs i vxorē. Proditor. Aleuosus. Notorie p malo datus. Aut talia faciens ob q̄ nō possz alteri adequari. Itē furiosus durā te aduersitate. Itē latro Depredator. Leno not⁹ Vel aleator tabernas frequētāſ: aut aleā māifeste testimoniū hois ad fundādaz sententiā sup tali dicto. sed quātuz ad instructiōez seu informatiōnē et fundandā inq̄sitiōez sup tali dicto. et tñ nō vt stetur tali dicto i condēnando: sed vt veritas pleni⁹ inquirat et cū tormētis: adhibit istis testibus fides hoc est dicere q̄ pbant ad iquisitionez: sed non ad cōdēnationez faciendaz. vt. ff. de pe. l. fi. et vide. h. i. c. cuz p. et. a. de re iudi. di. iij. ſz in tabelliōe: an talis infamia eneruat instrumētuz ei⁹ dicas aut ei⁹ ifamia ē notoria aut occulta. primo casu nō valēt instꝛa sua. scōo casu valent ppter iustum errorē ignorantiū. ō teste vi ō latis per bal. i. l. cūctos populos. C. de sūma trini. colū. vj. Et ō tabelliōe vide bar. i. l. lege. ff. ad. l. iul. pecu. et p Inno. ex̄. de accu. c. q̄liter et q̄n. et p eū ex̄. de hereti. c. fraternitatis. ¶ pone q̄ obijcit testi infamia: ille tñ qui obijcit nō dicit q̄ habeat⁹ publice pro infami. queritur vtrū ista exceptio sit apte opposita an inepte bar. dicit q̄ iepte. qz publica infamia req̄rit⁹ nō priuata. vt notat⁹. ff. de testi. l. cū lege. in glo. sed male. i fi. Sed verius dici pōt q̄ aut exprimit⁹ cā ifamie spāliter. et tūc exceptio sic rite opposita: nec est necesse dicere q̄ habeat⁹ pro infame: qz p̄sumit⁹ ex quo ita debeat haberi. si aūt opponeretur exceptio infamie sine causa tūc opponeret⁹ inepte. qz vbi obijcit⁹ de crimine nō sufficit obijci i genere sed i specie. de quo per bal. in. l. testes serui. colū. iiij. C. ō testa. et quē admodū. testa ordi.

a ¶ Prohibit⁹. fili⁹ familias inuito pr̄e pōt eē testis. pr̄ia ptās. 3. q. f. sr̄. v. ꝺsensu. v. cū filio. i vsi. q̄ro an fili⁹. Et vide. s. 3. q. a. sr̄. v. pducēdi. v. q̄n quis.

b ¶ Infamis An infames pñt esse testes. distingue aut q̄ris de ifamia iuris aut facti. si iuris sine dubio repellit⁹ aut de ifamia facti: et tūc aut i ciuili. et tūc nō repellit⁹ ſz min⁹ ei credit⁹. posſent tñ i tantū eē viles ꝛ ignoti q̄ esset necia tormēta aut i cā crimiali. ꝛ non admittūt⁹ nisi i subsidiū: vt i infamia iuris. bar. in. l. cūctos populos. C. de sūma trini. vi ō ifamia. ſ. q. a sr̄. v. pcuratoz. Infamia iuris eneruat statū. i. fidē seu

c ¶ Testimoniū. Cōcoz. falsitas. 2. q. a. sr̄. v. testificāte. v. ꝛ si iurat⁹. Et idē ō pducēte eū ad falsū testificādū. vt ibi sr̄. v. dāte. v. pducēs testē.

d ¶ Concubinari⁹. De hoc vide infamia. 3. q. ꝺ. super. v. adulterio.

© Biblioteca Nacional de España

¶Item femina cū habitu virili īcedēs. Aut pauper vilis[a] malis adherēs comitiuis. Voluntarius omagij fractor. Infidelis: aut heretic[9] cōtra fidelem[b]: nisi in casu ꝓditiōis contra regez vel reginā: duz tamen talis sit qui contra aliū sue secte posset testificari[c]: et proditio sit detecta saltī ꝑ sumptiōibus certis. sed contra aliū alterius secte bene posset testificari. e. titu. l. viij.

¶Item periurus[d] nō potest esse testis. iuramētuz 9. q. d. īfamia. 3. q. c.

b ¶Itez nec seru[9] pōt esse testis: nisi in crimine lese maiestatis. vt q̄libz sensatus recipit[r]: nisi sit inimicus delati. sed in casibus testificat[r] cōtra dominū. s. in ꝓditione regis: aut regni: aut in furto: vel dolo: in rebus regis cōmisso. Itez si sup cōiugis homicidio perpetrato: vel ꝓpetrando accuset[r]. Itez si vxor de adulterio accusetur. aut est duorū seruus quorū vn[9] de alteri[9] morte accusat[r]. aut si suspicio sit heredes ei[9] dños ei[9] dominiū defunctū occidisse. et tūc ꝑ iuys tormētis est ei credēduz. 3 nō nominādo ei aliquē ꝺ quo dicat an cōmisit. in ceteris aūt nō pōt ꝓtra dñm testificari. Et testificat[r] liber fact[9] de factis tempore seruitutis. e. ti. l. xiij vide testamētuz. 5. q. a. tortura. 4. q. b. c.

c ¶Et circa hoc scias q̄ si obijcit[r] testi q̄ est seru[9] eo negāte recipit[r] ei[9] dictū. 3 ꝓbato postea obiectū nō valz ei[9] attestatio. alias tenet. 3 si dicit se fuisse seruū: nūc autez dicit se manumissuz: nō recipit[r] ei[9] dictū donec de manumissiōe ꝓbz. si vero dicat litterā manumissiōis foro in longiquo: et hoc iuret datur sibi termin[9] ad eā portandaz: et interiz recipit[r] ei[9] dictū: 3 nō ostēsa in termīo littera manumissiōis non valet eius attestatio. e. ti. l. xij.

d ¶Itē in crimīalibus vigīti. in ciuilibus q̄ttuordecī ānos cōpletos: debet testis habere: alias nō ꝓbat: licet faciat prēsumptiōem magnā. Et potest in dicta etate de hijs que ante vidit testificari. eodez ti. l. ix.

e ¶Sed in criminalib[9] nō testificatur libertus rei[r]: aut patris: vel aui eius. nec captus: aut incarcerat[9]: seu cū fera prēcio pugnās. nec publica meretrix ꝓ pecunia. e. ti. l. x.

f ¶Mulier autem bone fame testificat[r] in omnib[9]: preterq̄z in testamēto. Hermofrodit[9] etiaz in testamēto: si in sexu virili sit potentior. e. ti. l. xvij. vide. testamentū. 7. q. a. b.

g ¶Item non cogit[r] quis contra ascendentes: vel descendentes: in causa eos

de ordi. cogni. 3. distin.

e ¶Rei. Et que scripsi. patron[9] 4. q. r. super. ꝺ reuocari.

f ¶Testamento. In testamēto facto iter liberos sufficiūt ꝺ iure cōmuni due femine in testes. vel vn[9] masculus et vna femina vel hermofodita. testamentū. 4. q. g. sup. ꝺ. duobus. ꝺ. testamentū q̄. in ꝺsi. q̄ro nunq̄d iter. Et vide ibi in. 5. q. a. super ꝺ. mulier.

a ¶Vilis. pauper si alias ē dign[9] nō dicitur vilis ꝑsona. 3 ille ꝑsone dicuntur viles q̄ malis moribus vilescūt vt exemplum in lenone et filia lenonis Ille ergo dicitur diues: q̄ bonis moribus laborat. et ille dicitur paup: q̄ malis moribus ducit[r] bal. l. humilem. C. de incest. nupti.

b ¶Fidelē. Itē an iude[9] potest repellere ꝑ re ꝓpianū cōtra se in testem ꝓductū. b. in. c. iudei. de testi. 2. di. de quo vidē etiaz iudeus. i. q. a. ꝺ. in ciuilibus.

c ¶Testificari. Itē an potest esse testis mut[9] et surdus. b. in c. cuz apud. de spon.

d ¶Periurus Utrū z quādo periurus est infamis a testionio repellat[r]. b. in. c. testimoniū. de testi. et attesta. distin. i. Et an periurus est infamis. b. i c. cū dilect[9]

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Gradū. Testes qui iuiti nō cogūt testificare fuerūt coacti venire. tñ postq̄ venerūt fuerūt spōte testificati. nec fuerūt excusati a testimonio. q̄ro an valet testimoniū. dicas q̄ sic: sec⁹ si sunt coacti: tā i veniēdo q̄ i testificādo. vel sunt coacti in testificādo: nō i veniēdo q̄ tūc nō valet testimoniū eo q̄ contra ius coacti sunt. bal. si q̄ñ. colūp. ij. C. de testi.

b ¶ familiaris. Vasall⁹ nō pōt i causa ciuili vl crimiali contra dñm testimoniū ferre. et si spōte ⁊tra fecerit: feudum amittit. vt scripsi feudū. 8 q. a. sup. ⁊. ꝑuatur. ⁊. vasallus feudū. circa mediū. ¶ familiares possūt de iure cōi testificari p dño dū tñ honeste psone sint Inno. ex. de testi. c. in litteris. etiā ibi est caſ⁹. Et vide vis. 4. q. c. sup. ⁊. in item. ⁊. si dānuz. in ⁊si. quero si ꝑbatiōez.

c ¶ Uniuersitate Et nō q̄ de his qui in capitulo agūtur possunt illi de vniuersitate testificare. sed de alijs q̄ extra agūtut per q̄ singulariter singuli de capitulo cōmoduz acquirit nō testificant: quia nemo in causa sua. ꝛc. Si non acquirit sibi cōmodū singulariter. sed soli capitulo: tūc bene admittūtur. Et sic videt q̄ est dicendū de vniuersitatib⁹ ciuitatum vel ecclesiarū qui litigunt de pascuis aut nemoribus. in quibus singulorū bestie pascūtur: et singuli ligna scindūt. q̄ homies illius ville nō assumunt in testes. vt. C. de testi. l. p oēs scōm cy. et Jo. an. in. c. cū nūcius. de testi. sup. ⁊. sue.

d ¶ Aliena. Sed an possunt testificari i cā aliena vbi pater vel filiꝰ agit ꝓcuratorio nōie. vide bar. in. l. q̄ testamēto. ſ. qui aūt. ff. de testa.

tangēte quo ad personā famam: vel maiorē partem bonorū: nec contra ceteros consanguineos vsq̄ ad quartū gradū[a]. Item nec contra socerū generū: vitricū seu priuignuz inuitus testificari. Sed si sponte testificat valet attestatio. e. ti. l. ꝓ tortura. 4. q. e.

b ¶ Ascendētes autez pro descendētibus: et cōtra: nō possunt testificari: nisi pater in testamēto militis filij iure militari facto. Item super etate descendentiū: aut consanguinitatis causa. e. ti. l. xiiij. matrimoniū. 16. q. a. b. c. d.

i ¶ Itez in causa sua: vel filij: vel serui: vel liberti ortulāi: quiterij: seu maiordomi: vel molēdinarij. seu familiaris[b] nō potest q̄s testificari: nec ei⁹ familiaris pro eo. Sed ī facto vniuersitatis bene possunt illi de vniuersitate[c] testificari. e. ti. l. 18. Sed et quādoq̄ familiares testificant[d] cōtra dominos. vt dixi. supra. 2. questiōe. a.

k ¶ Item in aliena[d] causa possūt patri et filij simul degentes: et sub patria potestate cōstituti testificari. e. ti. l. xvj.

l ¶ Mulier autez in causa viri: et econtra[e] nō possunt testificari. Nec fratres simul viuētes durā te[f] patria potestate. postea sic. e. ti. l. xv.

m ¶ In causa euictiōis nō potest venditor emptorem in testez producere Nec potest iudex super causa per euz terminata vel terminānda testifica/

e ¶ Ecōtra. Vide. j. glo. prima. ⁊. cū queriť. i ⁊si. aut est productus.

f ¶ Durāte. Cū q̄ritur an frater possit testificari pro fratre refert. aut est testis i instrumēto rogatus ab vtraq̄ pte. et tūc est testis ꝓbatiōis: q̄ rogatio est ap ꝓbatō quo ad rogātes. et nō solū si est ꝓoneus ſz etiā si non est ꝓoneus inimic⁹ eiz videť testificari. p hoc est glo. i auteñ. de testi. ſ. et licet in factuz. ff. ⁊. simplicis q̄ etiaz nō fide digno creditur ex quo ē rogatus. ad idē facit alia glo. q̄ est. ff de ꝓba. l. inuiti eni ꝑmo. i fi. glo. Aut ē testis testamētarius. et idē q̄ est rogat⁹ a testatore. in quē est plena auctoritas cōficiendi actū suū. Aut ē testis iudiciarius: q̄ interfuit actui. ō quo q̄ritur. et si quidez cōstat q̄ interfuit rogat⁹. et tūc idem q̄ supra dūmodo actio sit ciuilis. Nā in criminali testes nō rogant. sicut nec tabellio. Aut nō est rogatus et tūc refert. aut est ꝓductus cōtra fratrem et potest testificare p fratre: q̄ psona eius est approbata p ꝓducentē. et idē dico si est producť⁹ per iudicez inquirētem: q̄ iudex tenet locum partis in inquisitiōe. Aut est producť⁹ per fratrez contra aliū. et tunc aut isti fratres simul habitant. et repellit a testimonio: q̄ cōsuetudo auget affectiōem parentele. vide. familiaritas. ⁊. vtrū familiaris. ⁊si. quito opatur. et hoc verum: nisi sit tale quid ꝓbandū i quo domestica fides

© Biblioteca Nacional de España

nō sit suspecta: quia naturali ratiōe melior scitur veritas a coniūctis. vt. C. de proba. l. etiaz matris. Idem in vroze. vt. C. quādo et quib⁹ quarta pars debe. l. ij. li. x. i glo. que dicit q vroz patefaciat bona heredib⁹. Si autez seorsuz habitāt et tūc aut est q̄stio ciuilis et parua. et ē testis ydoneus si sit p sona grauis et discreta. Aut est causa ciuilis: et ardua vl est causa criminalis. et tūc non admittitur ad testificandū p fratre ad alteri⁹ impugnationez: quia naturalis affect⁹ est q frater vincat i ꝺo reddit eū suspectū. et idez in omnibus trāsuersalibus vsq ad quartū gradū scōm ius ciuile cōputandū. Aut nō testificatur ad alteri⁹ impugnatiōem: sed ad simplicē defensiōez fratris. et tunc dicit testis ydoneus. etiā si fisco tale testimoniū noceat: et in obuiando penis querēdis. vt quando frater fratrē purgat ꝺ hereſi. vñ dico q frater pōt ducere fratrē cōtra fiscū ad pbandū q fecit ad sui defensiōez. Et de predicta q̄stiōe vide per Inno. i. c. insinuāte. ex. de offi. dele. Et de ꝑdictis p bal. i. l. parētes. C. ꝺ pbati. Vide matrimoniū 16. q. a. ſſ. v. ꝯsanguitate. et. e. q. b. ſſ. v. pouci.

a ¶ Coraz eo. Et iudex. ſ. q. i. sup. v. aduocat⁹. v. itez an iudex. in vsi. et licet.

b ¶ patrociniū. procurator ad negocia nunquid possit testificari i eo q explicauit vt procurator puta vt ꝓcurator emit z vēdidit. dicas si ad ipm deuoluat aliqꝺ cōmodū repellit. sz si nullū spectat cōmodū et incōmodū. dicit tex. z glo. q ē testis ydone⁹. ff. de iure fis. l. deferre. ſ. idē decreuerūt. Sz bar. dicit q idez in eo qꝺ in ꝓsoneta. ſ. q nō ē ydone⁹ testis nisi vtraq; pte cōsentiēte. sed tu dicas q etiā vna ptiū cōsentiēte. de quib⁹ per bal. l. omnib⁹ i re. circa fi. C. de testi.

c ¶ particeps. Sed pone q aliqui negarēt se culpabiles. et culparēt me solū quomō possuz ego repellere eoꝝ testimoniū. naz si dico q ipsi sūt socij criminis: ego fateor meū crimē. et sic dānabor tamē confessus. respondeo non debeo delictū meū presuponere. sed delictū eoruz intemptare. vt nota. C. de libe. causa. l. filiū. et ibi glo. vel dic et meli⁹. vt scripsi. accusatio. 4. q. a. super verbo. criminis. i vſi. sed tunc queritur. de quib⁹ per bal. l. quoniaz liberi. C. de testi. colump. i. Et proditio. 2. q. a. sup. v. iurationes. Et mādatū. 3. q. a. sup. v. mandatarius. v. differentia est. in vsi. q̄ro an deliquēs.

d ¶ Accāuit. ego debebā tibi male. Istud debitū tu nō poteras ꝓbare nisi per petrū et iohānem cū igit tu a me petere velles ad hoc vt tibi auferē ptātem ꝓbādi p istos testes accāui eos

p ¶ Item si inimicitie sint magne puta vt consanguinei occisiōem: aut testis eū contra quez testificari vult cognatus est eū iterficere: vel de causa eum accusauit[d] qua ꝓbata moꝛs: aut membri mutilatio: vel exiliū: seu maioris partis bonoruz āmissio sequeretur: non potest talis inimicus[e] cōtra inimicuz durāte inimicitia testificari.

n ¶ Itez non potest aduocatus esse testis in causa qua prestare cepit patrociniū[b]: nisi a parte aduersa sit product⁹. eodē titulo. l. xx.

o ¶ Item in causa tangente cōmuniōem non potest soci⁹ pro socio testificari. in alia sic. Itē particeps[c] criminis nō testificatur contra delatum. e. ti. l. xxj.

¶ Nec recipit in testez: nisi qui est iudici vl par de graui crimie. modo q̄ro qꝺ remediū habebis cōtra hāc maliciā. respōdeo si appet de malicia. vt qz lite cōtra me mota vel ordinata accusatiōez instituit. tūc isti testes sunt recipiendi ne mea calūpnia mihi prosit. Si autē nō cōstat: tūc isti testes de iure debēt repelli donec iudicetur super criminib⁹. Et si per sententiam apparet q mea accusatio nō est vera admittentur ad testimoniū. Si autem apparet qꝺ est vera imperpetuū repellūtur. Jo. an. in nouella. i. c. fi. ex. de testi. de quo per bal. auteñ. si dicatur. colump. iij. C. de testi. ¶ Item an impetrans accusationez. denūciationem: vel inquisitionez: admittitur in ea in testem. h. in capitulo. licet beli. 3. distinctiōe. de simo. Vide que scripsi. denūciatio. v. circa materiā. in vsi. quero an iudex.

e ¶ Inimicus. Que inimicitie repellāt testes. h. in capitulo. cum oporteat. 2. distinctiōe. de accusa.

¶ Nunquid ille qui copulauit amicitiā cū inimico meo dicatur inimicus me⁹. ita q repellitur a testimonio. glo. tangit in. l. i. ſ. cuz patron⁹. ff. de offi. pre. vr. et. C. de inoffi. testa. l. alibi. alias liberti. cp. distinguit. aut ex tali amicitia resultat aliquod prohibens vt est amicitia viri et vroris. et tūc repellit a testimonio. aut nō insurgit aliqua q̄litas ꝓhibēs. et tūc nō repellit i totū: sz debilitat fides testis. Adūte nū q amicitia repellit testē n̄ p accidēs. s. qñ ex amicitia

© Biblioteca Nacional de España

vniꝰ reſultat inimicitia alteriꝰ. adde hic qꝺ notat bar.in.l.ſi cui.ff.de fun.inſtruc. de quibꝰ per bal. l.ſi quis teſtibꝰ.colũ.fi.C.de teſti.Itez qui ſemel tulit teſtimoniũ cõtra me preſumit meus inimicus.h. in.c.fraternitatis.in fi.de teſti.Itez inimicitia ſuperueniẽs fcõ eius cõtra quẽ ꝓduc̃: teſtis nõ repellit teſtẽ oio. ſz hoc iudici cõmittit. bar.i.l. i.ſ. ꝓterea. alꝫ eſt.v.de.ſ. antoninꝰ ſeruꝰ.ff. de queſti.

a ¶ Notus. Vide circa hoc.h.in. c.cũ cauſaz. 4. di.de teſtibꝰ.et q̃ ſcripſi.tabellio.3.q.a. ſr̃.v. ꝺ̃bẽtes.v. ꝑmo q̃ro. in.v.circa terciũ.Et tortura.i.q.a. v. q̃ꝺ ſit.i vſi. ſi vero ſit liber.

b ¶ Minori. Et ſcripſi excoicatio.13.q. b.ſup v.teſtis.in pri.

c ¶ Probãt. Qui teſtes ſũt neceſſarij ad iueſtituras. z ꝑ quos ꝑ beꝫ.et q̃liter et cui onꝰ ꝓbationis incũbit. vide feudũ. 6.q.a ſr̃.v. inueſtiat. v.cũ queriꝫ.Et ad ꝓbandũ ingratitudinẽ delicti i cauſa feudi quot teſtes requirũtur. vide ibi.i.q.a.v. in cauſa feudi.

d ¶ Duo. Quãdoq; riquirũtur tres in ſcriptura publica. vt ſcriptura.3.q.aa.

e ¶ Quicq. Qñ debitũ ẽ ɔctũ in ſcriptis eiꝰ ſolutio ꝓbãda eſt ꝑ ſcripturã vel ꝑ quicq; teſtes voneos q̃ deponãt quomõ fuerũt preſentes ſolutioni ſed ꝓita ſcriptura.et ꝓbato caſu duo teſtes de vera numeratiõe ɔponẽtes ſufficiũt.caſꝰ ẽ bal.l.teſtiũ.C.ꝺ teſti. vide ſcriptura.6.q.h.z q̃ ibi ſcripſi.ſr̃.v.quattuor

f ¶ Rogatos. Quero. a quo teſtes debẽt eſſe rogati. glo.i dicta auteñ.rogati.C.de teſti. dicit q; a ꝓducẽte.tu dic q; nõ requiriꝫ rogatio tpe ꝓductiõis. ſz tẽpore actus ꝓbãdi. et tunc cũ factuz procedat ex cõſenſu requiriꝫ rogatio vtriuſq; ptis. Quero. ꝑ que verba apparebit de rogatiõe.reſpõdeo.interrogabũtur teſtes ad quid ibi erant.et ſi dixerint:eramꝰ ibi incidenter:nõ ꝓpter aliud. tũc conſtat nõ fuiſſe rogatos. Si autez dixerint eramꝰ ibi cõuocati ad hoc: tunc cõſtat de rogatu: quia ideꝫ eſt rogaꝛ quod adhibeꝛ. Et ideo ſi teſtis dicit q; vidit a longe. iſte teſtis nõ dicitur rogatꝰ ſed fortuitꝰ. quia non interfuit vna cuz partibꝰ Si aũt dicit q; fuit in eo ꝺez loco. nũ quid preſumitur rogatus teſtis ſicut preſumitur rogatus tabellio. Reſpõdeo: aut teſtis eſt ſcriptus in inſtrumẽto. et tũc preſumitur rogatus.quia paciendo ſe deſcribi conſenſiſſe videtur.ſi autem non eſt ſcriptus teſtis in inſtrumẽto non preſumiꝫ rogatꝰ bal.l.rogati.C.de teſti.Sz ipſemet bal.C.de fiꝺ inſtru.ſuper ꝛica.in colũ.x.v.ſequiꝫ et quartũ dicit q; in teſtibus teſtamentariſs ſeu inſtrumẽtariſs non requiriꝫ rogatio.Idem dicit i teſtibꝰ non inſtrumẽtariſs. qz in eis veritas poſtea percipitur per iudiciariaz examinationem. Et vide que circa predicta ſcripſi.teſtamentũ.4.q.a.ſuper.v.rogatis.

ti notusᵃ cõtra quẽ proꝺucitur.e.ti.l.xxij.ſignificatio.2.q.ꝺ.inimicicie 2.q.a.

q ¶ Itẽ in cauſa matrimoniali non admittitur teſtis accuſatoris familiaris: vel cõſanguineus vſq; ad gradũ terciũ. Itez non poſſum perſonã teſtis contra me proꝺucti reprobare ſi prius i alia cauſa ego euz proꝺuxi: niſi poſtq; ꝓduxi aliq̃ noui accidit: ꝓpter qꝺ nequeat contra me teſtificari.cõtradictũ tamen eius poſſuz obijcere. eoꝺez ti.l.xxxij.

r ¶ Non cogiꝫ pro ſonetis in cauſa i qua fuit meꝺiatoꝛ:niſi ambabꝰ partibus volẽtibus teſtificari.e.ti.l.xxxvij

¶ Excõmunicatꝰ minoriᵇ excõicatiõe põt eſſe teſtis.excõicatio.13.q.b.

¶ De ſimoniaco:an põt eſſe teſtis.vide.ſimonia 4.q.b.ꝺ.

¶ Quis pt eſſe teſtis i teſtamẽto.teſtamẽtũ.5.q.

a ¶ Octauo q̃ro.quot teſtes probãtᶜ.ꝺic q; ꝺuoᵈ ꝺoneꝫ teſtes i oñi cauſa.niſi ad probandaz ſolutionem:aut liberationez ꝺebiti:ꝺe quo facta fuerat publica ſcriptura que ꝺebet probari ꝑ aliaz ſcripturã validã: aut per quicqᵉ teſtes ad hoc vocatos z rogatosᶠ.

¶ Itẽ in teſtamento cecorum requirunt octo teſtes. In alijs ſeptemᵍ. In coꝺicillis quinq;.

¶ Vnus autez teſtis non probat: niſi ſit imperatoꝛ:velʳᵉˣᵇ.e.ti.l.xxxiij.

g ¶ Septem. Sed vide que ſcripſi.teſtamentũ.4. q.a.ſuper.v.ſeptem teſtibꝰ.

h ¶ Rex. Vni teſti non creꝺitur.ſed an creꝺat vni tabelliõi.vide que ſcripſi ſupra eaꝺẽ.6. queſtione.i. ſuper verbo.receptozias. v.item ſi iuꝺex.

© Biblioteca Nacional de España

testamentū. 4. questiõe. a. d. e. f. g. i. codicillus. 4. q. a.

b ¶ Item sciendum q̃ si vtraq; pars probat intentionez suam per testes sequitur iudex eos qui verisimiliora dicunt: et sūt fame potiores: etiã si sint numero pauciores. si autem in fama: ⁊ verisimilibus adequãtur: iudicabit secundū numeri pluralitatez[a] sed si in omnibus sunt equales absoluere reū non postponat quia iudices promptiores debent esse ad absoluendum: q̃ ad cõdemnãdum[b]. eodez ti. l. xiiij. pena. 5. q. f.

c ¶ Et si producti ab vna parte testes discordent sequatur iudex eos qui verisimiliora dicunt: et melioris fame sunt/ Sed si contraria produxit instrumenta neutro credi tur: quia potuit ea preuidere: sed testes minime cuz et si sibi aliqua previxerit dicũt iudici multotiens contraria. ¶ Testis autez sibimet cõtrarius nil valet. eodẽ titulo. l. xlij. scriptura. 6. q. d. in fi.

¶ Quot testes debẽt esse in instrumento publico scriptura. 6. questiõe. d. et. 3. q. aa.

¶ Item quot testes in priuata scriptura esse dẽbẽt scriptura. 6. q. e.

¶ Si testes scripture cõtradicant cui creditur: scriptura. 6. q. b. i. k.

¶ Quot testes requirun tur ad probãduz q̃ non eraz presens tempore stipulatiõis. stipulatio. 6. questiõe. p. scriptura. 6. questiõe. h.

¶ Quot testes requirun tur in datiõe libertatis. libertas. 2. q. a.

¶ Et quot testes requiruñ in donatiõe causa mortis. donatio. 3. q. e.

¶ Itẽ quot testes requiruntur in inuentario. inuentariuz. i. q. a. scriptura. 3. q. b. f.

¶ Ad probandũ adulteriũ: quot testes req̃rũt adulteriũ. 9. q. c. probatio. 6. q. a.

a ¶ Nono q̃ro. an potest testis ad testificandũ cogi[c]. dic q̃ sic: captis pignoribꝰ si venire nolit[d]: nisi sit senex vltra septuaginta annos. vel miles in armoruñ expeditione: vl̃ regis seruitio occupatus. aut alicꝰ loci iudex: aut romipetagio vacãs aut inimiciciarum preteris nõ adhere re dũmodo i actis faciat inseri causaz sue adhesionis. Ita intelligitur q̃d elegãter nõ. ff. de re iudi. l. duo iudices dati. ꝺ quo per bal. in. l. cũ magistratus. in fi. C. quãdo p̃uo. nõ est necesse hec. l. pti. vi dez cõtra.

c ¶ Nogi. Cũ testes sint citandi quero an requiratur perẽptorium. dicas q̃ sa tis eni est. q̃ in prima citatione compareat. Et hoc quantũ ad vim testimonij sed quantuz ad mulctanduz testes requiritur talis citatõ per quã testis conuinceret de cõtũatia. sicut dicimus in quolibet mulctando bal. l. si quãdo. colũ. ij. C. de testi. ¶ An confessor: vel alius producꝰ in testem tenetur reuelare ea que in secreto sibi dicta sunt. Vide. penitentia. 5. q̃stione. i. super. ꝺ. confessata. et que sit pena reuelantis. ibi vide super. ꝺ. degradabitur.

b ¶ Nolit. An testis impeditus testificari debet haberi pro producto. h. in capitulo. cum causaz. 5. distinctiõe. de testi.

Et latiꝰ scriptura. 3. q. aa. ff. ꝺ. notarij preter. ꝺ. quero vni testi. Et statur solo dicto interpretis vt scripsi. sentẽtia. 3 q. a. ff. ꝺ. intelligibilia. ꝺ. sñia põt. in ꝺsi. i. i. fi.

¶ Item pone q̃ vnꝰ testis est productus cõcorditer. ⁊ dato pro cõfidato ab vtraq; parte. nũquid iste vnꝰ testis p bat plene. vide pbatio. i. q. a. ꝺ. in opia pbationũ. in ꝺsi. q̃ro pone q̃ vnus.

a ¶ pluralitatẽ/ Nota tñ q̃ pluribus tabelliõibꝰ deponẽtibꝰ magis creditur q̃ totidẽ testibus nõ tabelliõibꝰ. vt scripsi in uẽtariuz. i. q a. sup. ꝺ. notariũ. ꝺ. req̃ritur q̃. in ꝺsi. ij.

b ¶ Condẽnãdũ/ Et q̃ scripsi. actor. 4. q. e. sup. ꝺ. pbatione ꝺ. regula est i ꝺsi. fi. Nota q̃ quãdo testes sũt pares. iudex potest per sui motũ adherere alteris testibus. et al/

a ¶ Mulier. Vide citatio. 4. q. 6. et que ibi scripsi super. v. procuratore.

b ¶ Iudex. Periurus testis delinquēs in officio testificationis efficitur de foro iudicis: corā quo testificatur: nec habet aliquod priuilegiuz nec immunitatē. propter quam possit euitaī penā pro motu iudicis imponendā. casus ē bal. in. l. nullum. C. de testi. hodie nō pro motu iudicis sed ordinaria est pena. vt infra glo. proxima scripsi. Et idez dicas de clericis q hoc casu puniri debeant a iudice laico. et est speciale: q delinquendo in iudicio se astringūt foro. vt ibi per eū in ij. colū. et vide circa hoc q scripsi. iudex. 5. q. a. super. v. officiuz. v. nūquid superiorī. ī. v. fi. Etiam si talis sit iudex causarum ciuiliuz. et nō possit de crimine cognoscere: potest nihilominus pcedere contra euz qui corā eo cōmisit falsum dicendo testimoniū. vel producendo falsaz cartam. vt scripsi. falsitas. 2. q. a. super. v. mutat. v. idem dicas. Sed in hac. l. parti. habes contrariuz. et hoc teneas. et ibi scripsi. q si sit iudex causarū ciuiliū remittet talem falsariuz ad maiorem iudicez. Et nota q quādoq testis cōmittit falsitatez quandoq fraudez. primū cōmittitur in loquendo. Secūduz cōmittitur in loquendo vel tacendo succinte nō dicendo plene factum. est exempluz de fraude. quando testis qui vidit factum nō reddit rationez visus sed fame. ad hoc vt testimoniū suuz non probet. nam criminaliter debet puniri. ciuiliter enī tenetur parti ad interesse. vide. falsitas. 2. q̄stione. a. super. v. testificante. v. i. ij. Sed glosa in dicta. l. nullum. querit nunquid poterit iterū accusari. l. cornelia. et dicit q sic. quia per hanc extraordinariā vltionem non tollitur ordinaria pena. glosa dicit verū. quia est casus in. l. ij. C. de sportu. quia qō in pena deficit supplendum est vt ibi patet. cp. in dicta. l. nullū. dicit cōtrarium. quia in pena ad vindictam minor pena tollit maiorem. et econtra. et istud est verū quando est integra pena. et sic non obstat. de quo vide. h. in. c. i. ō crimi. fal. de predictis per bal. i dicta lege. nullum. colūp. prima. ¶ Iudex perusin⁹ coram quo questio ventilatur de necessitate iuris: vel ō cōsensu partiū remisit exaīminationez cuiusdam testis florētie ad iudicē florentinuz qui testis receptus florētie: deponit falsum. quero. q̄s iudex eū pūiet: an iudex perusin⁹ an iudex florentinus. an vterq: vel neuter. dico q iudex florentinus: q ibi delinquit puniet: vel etiaz iudex perusin⁹ potest punire etiaz inquirēdo. nam testimoniū huius testis aures iudicis perusini offendit. et non solum iudex de causa cognoscēs: puta capitanius perusinus. sed etiaz potestas perusin⁹ posset cognoscere q̄q̄ coram eo non ventilaretur questio principalis. et hoc operaī fiscio. s. q delictum sit cōmissum in territorio perusino in quo vterq magistratus habet imperiuz. Quero. nūquid punitio facta a iudice perusino excludat iudicem florentinū vel ecōtra. dicas q sic. quia nō potest fieri reus plurib⁹ legibus municipalib⁹ et puniri. et si cōtingat q sit cōdēnat⁹ vtrobiq erit melior occupātis cōditio p executiōez sentētie. de quib⁹ p bal. l. nullū. C. de testi. colūp. fi.

textu nequeat accedere. vel sit ecclesie prelatus magnus. aut dominus milituz: vel mulier[a] honorabilis. aut nimia detentus infirmitate. ad quos ī arduis iudex vadat: in alijs autez notarium mittat causa testimonij recipiendi. eodez titulo. l. xxxvj. vidē supra 6. questiōe. i. episcopus 2. q. f.

a ¶ Decimo quero. qualiter debent attestationes publicari. vide supra. 3. q̄stione. b.

a ¶ Undecio quero. que est pēa falsi testis. dic q si falsum attestatur: vel subtacuerit veritatē: puniet eum iudex[b] arbitrarie causa consideratā[c] etiam sine accusatore: sed si talis est iudex qui nequid sic punire remittet euz maiori iudici puniēduz. Et si testis variat et est vilis torquet[d] ad erundaz veritatē. eodez titulo. l. fi. tortura. 4. q. d ¶ Vide alias penas falsi testis. iuramentuz. 10. q. b. falsitas. 2. q. a. homicidiū. 5. q. e. accusatio. 4. q. a. et. 10. q. d.

a ¶ Duodecimo q̄ro. an testes in vna causa recepti faciant fidez in alia. dic q si testes corāz arbitris qui non pronunciauerunt recepti viuāt eliget pars cōtra quaz producti sunt an iteruz co /

c ¶ Consideratā. Sed de iure cōi que pena. vide. s̄ glo. prima. v. i. in prī. et in vsi. nota q.

d ¶ Torquet. Vide tortura. i. q. a. sup. v. tortura.

© Biblioteca Nacional de España

v. quid sit. in vsi. secūdo casu. et in vsi. sequēte.

a ¶ Successore. Vide que scripsi supra eadē. 3. q̄stione. b. super. v. publicatis. v. coram quo. in vsi. ego quero.

¶ Testamentum. potest testator penam adiscere nisi percipiat impossibile vt iniustum. casus est bal. in. l. superuacuam. C. de his que pe. nomi. de quo glo. ponit ibi duo exēpla. primum exemplum est. si testator instituit spurium suū pro parte. et mādat coheredi q̄ ipsum spuriū nō molestet sub pena priuatiōis. nam licet coheres eū nō molestet icidit i penam. Itē pōt poni exemplū in fideicōmisso relicto spurio sub ista cōditione. q̄ si heres eum molestauerit cadat ab hereditate nam non valet fideicōmissum principale nec adiectio pene. et est ratio: quia omnis pena venit in consequētiam: et ideo antecedēti destructo et ipsa pena destruitur. quid ergo si heres ex propria volūtate et liberalitate vult istam hereditatem restituere spurio: nunquid possit. dicas q̄ sic. Sed contrariū scripsi. hereditas. 13. q. a. super. v. fidei. v. vtrū ille qui. Secundū exemplum est quando testator se mandauit sepelire cū ornamentis: quia istud preceptum sperni debet. nā ad quid frustra peditio hec barto. enim in. l. i. ff. de his que pe. nomi. ponit tale exemplum. dicit testator: lego filie mee centum pro dote mandans q̄ non possit nubere sine consilio et cōsensu matris vel fratris. q̄ si nupserit cadat a dicto legato. nam potest nubere libero arbitrio: et non cadit a legato. Tu dic q̄ aut est dictum sine consilio et tunc quia honestū est consilium requirere. si non requirit relictum peditur quatenus est supra legitimā. aut dixit sine consensu. et distingue inter virginem et viduam: quia virgini hoc preceptum fieri non potest: vidue autē sic. Tertiū exēplū ponitur per bar. in. l. ij. ff. e. ti. et est tale. testator reliquit filie sue mille p dote: et si mōasterium intrauerit nō debeat habere nisi quiquagita Nam ista donatio est quedā pena contra vitā cō templatiuā et spiritualem. et ideo non tenet ista diminutio. quomō ergo pōt fieri q̄ nubēdo plus habeat q̄ monasteriū intrādo. respōdet bar. q̄ in casu quo nubat relinq̄tur genero. sed certe tunc videtur relinqui ipsi filie: et esset quedā fraus de persona ad personam. dic ergo q̄ testator debz incipere a legato sub conditione si intrauerit mōasterium hoc mō. si filia mea intrauerit monasterium loco elemosine relinquo mōasterio centum. Si vero nupserit relinquo ei pro dote ducenta. nam hic nō inuenit aliqua dispositio pēalis. Quero. an per predictam. l. superuacuam potest testator adimere directo hereditatē et institutiōem caducam facere. vel in aliā directo transferre. respōdet bar. q̄ non. sed q̄ trāslatio vertit in obliquā substitutiōem. vt notat. ff. de here. instit. l. pater. Sed tu dicas contrariū: quia institutio per inobedientiam instituti vertitur i causam caduci. et cōsidera an quādo hereditas trāsfertur in penam sit necessaria restitutio ex trebelliano. nam si inobediēs ipso iure desinit esse heres nō est necessaria nec possibilis restitutio. sz in re directo capit tam q̄ caducū. sed si sonat in fideicōmissum oportet restitui. Et prosequēdo istud mēbrū de hereditatibus. Quero. testator fecit testamentū: et instituit hospitale misericordie. mandans ipsi hospitali q̄ quolibet anno debeat dare canonicis sancti laurentij vnā p̄curatiōem. et si nō dederit cadat a relicto. Modo q̄ritur si rector hospitalis nō det: an hospitale cadat a relicto. et videt q̄ non: q̄ culpa prelati non nocet ecclesie vel hospitali. Sz tu dicas contrariū: q̄ testator nō potuit sentire de alia negligentia nisi de negligētia rectoris. cū hospitale nō regatur per se ipsum. Itē q̄ in faciēdo administratorem prejudicat dño. tñ si vis vt hoc non noceat adhibe cautelam q̄ rector hospitalis habeat mandatū ad quedam: et non extēditur ad hoc. quia cū sit loco pupilli quinimo et loco infantis: et hospitale nihil per se intelligat nō potest incidere effectualiter in penam. Sed circa hoc queritur. pone q̄ hospitale vel ecclesia incidit in penā: mō petit restitutiōem in integrū infra quadriēniū. queritur nūquid possit. dicas q̄ cōtra substantiā volūtatis testatoris nō datur restitutio.

¶ Testamentum. primo quero. qualiter dicitur testamentum. dic q̄ dicitur quasi testatio mentis. sexta partita. titulo. i. l. i.

a ¶ Secundo q̄ro. quotuplex est. dic q̄ duplex. nūcupatū. et inscriptis. Et eo facto cor testantis quietatur. scādala q̄ inter succedētes remouentur. e. ti. l. i.

© Biblioteca Nacional de España

ſed ꝓpter improuiſuꝫ caſum de quo teſtatoꝛ nō cogitauit ſic.et ideo ſi nō eſt ꝓpꝛie moꝛa: ſed impedimentū datur reſtitutio.ſecꝰ ſi ſit moꝛa ꝓpꝛia et ex animo: quia ibi eſt dolꝰ. Quero.teſtatoꝛ fecit titiū ad faciēduꝫ executoꝛem. et ſi illi executoꝛi nō paꝛere tur imponit penaꝫ. factus eſt ille executoꝛ et ei non paretur: queꝛit an incurratur pena. Johan.an.i.c. i.de ꝓcuꝛa.li.vj.in nouella.dicit ꝙ non: quia ille executoꝛ nullus eſt.et ideo nil poteſt percipe. quia teſtatoꝛ non poteſt cōmittere animi ſui motū ꝓincipaleꝫ et diſpoſitiōem: licet poſſit declaratiōeꝫ et executionē. Denuo dubitatur.teſtatoꝛ deputauit executoꝛem mandans ꝙ ſub pena ei obediant : modo iſte ꝓecepit aliquid iniuſtuꝫ quod arbitrio epiſcopi redactuꝫ eſt ad bonū et equuꝫ cui tamen bono et equo non paꝛet.queꝛit an pena cōmittatur.conſideꝛa reformatiōis moduꝫ.nam aut reformat in quā titate aut in qualitate.vel alia forma que reſpicit totum arbitratū.ꝓimo caſu vt quia decem redigit ad quinq cōmittit pena.nam natura penarū hec eſt. qꝺ ex particulari cōmittitur ad vniuerſuꝫ.ſi autē totum diſpoſitū alteratuꝛ ibi pena nō cōmittit. quia eſt potiꝰ iudiciū legis q̄ executoꝛis teſtamēti. Quero.teſtatoꝛ mādauit heredi ꝙ conſtrueret capellā infra annuꝫ ſub certa pena.heres deceſſit infra annum heres heredis non cōpleuit capellaꝫ infra illū annū queꝛit vtruꝫ incidat in penam.dicas ꝙ nō: quia ad heredem heredis non eſt directa monitio: ergo pene vltimarū voluntatuꝫ non incipiūt ab herede heredis. Et hoc eſt veruꝫ: niſi teſtatoꝛ in tantuꝫ ſe artaſſet ꝙ per ipſuꝫ obedire eſſet impoſſibile. qꝛ tūc cauſa incipit ab eo licet obligatio naſcat in herede eiꝰ. vt.ff.de verbo.obli.l.cuꝫ ſtipulatus ſim mihi a ꝓculo et.l.in inſulaꝫ intra bienniū. Sed pone.martinus fecit teſtamentū et mādauit heredi ꝙ aliquid faceret vel daret ꝓ anima non appoſita die.heres deceſſit eo non dato vel facto. nunquid heres heredis teneatur ad penaꝫ.cum ille qui iuſſus eſt dare vel facere.non poſſit ꝓpter moꝛteꝫ.ergo pena cōmiſſa eſt vt.ff.de verbo.obli. l.ſtipulatus ſuꝫ. ſecundū bar. qui ita notat in conſiliis ſuis conſilio.xlvj.quod incipit ꝓpoſituꝫ. quo viſo ego dico ꝙ aut legatum incipit a conditione ſi non dederit vel non fecerit.et tunc verū dicit bartho.ꝙ tenetur ad penam.aut incipit a diſpoſitiōe:et tunc moꝛa non interpellat.ſed interpellādus eſt heres heredis: quia cum ſua qualitate tranſmittitur diſpoſitio.et hoc patet: quia dies moꝛtis eſt incerta.et dies incerta non interpellat.vt de contrahē.ſtipu.l.magnam.per cy.Subſequenter queꝛit teſtatoꝛ iuſſit fieri capellam nō inſerto tempoꝛe et inſerta pena.queꝛit infra quātum tempus debeat fieri: adeo vt non cōmittatur pena. dicas ꝙ infra annuꝫ a die moꝛtis. adde ꝙ excuſatur heres a pena ꝓpter inſufficiētiaꝫ bonoꝝ.nā quādo pena addicit rei ſpirituali: vel annexe ſpirituali paupertas excuſat. vt notat Inno. extra. de offi. delle.c.p.et.g.Itez excuſat heres ſi ei non datur in quo poſſet fieri capella. Sed iuxta hoc queꝛitur teſtatoꝛ mandauit fieri hoſpitale de ſuis bonis ſub pena: bona non ſufficiūt. Sed heres non fecit inuentariū: opponit heres de inopia replicatur contra euꝫ de lata culpa.quia nō fecit inuentarium.an teneatur inſolidū.et videtur ꝙ ſic. vt in auteñ.de heredi.et falci.ſ.ſancimꝰ. Sed contrarium dico: quia ille.ſ.loquit vbi non appaꝛet contrariū de voluntate teſtatoꝛis.ſed hic apꝛet contrariū: quia dicit de bonis ſuis. Queꝛo.teſtatoꝛ relinquit palaciū ſuum ꝓ loco cōuentuali fratrū minoꝝ: modo fratres minoꝛes non poſſunt facere nouū locum conuētualeꝫ ſine diſpenſatione pape.queꝛit quid iuris de hoc relicto.et de pena ſi eſt appoſita.dicas ꝙ hic pena non cōmittitur. ſed circa id de quo queꝛitur ꝓincipaliter dicas ꝙ expectāda eſt diſpenſatio. et hoc fauoꝛe religiōis. vnde conſulēdus eſt papa et impetrandū ab eo. et interim eſt in pēdenti.et ſi conceſſerit bene quideꝫ. Si autē ſimpliciter negat irritum eſt relictū.et ideo interiꝫ heres non poteſt illud palaciū alienare: nec de illo diſponere. Quero.teſtatoꝛ mandauit maritari tres puellas quolibet anno: vnā ſub certa pena.quero ſi heres non maritat quomodo cōmittat pena. vtruꝫ in ꝓincipio: an in medio: vel in fine.ꝛ certe videtur ꝙ cōmittat in fine tempoꝛis: quia tres puelle tres legatarie ſunt.et vnicuiq debet in fine anni. Quero. teſtatoꝛ legauit vxoꝛi fruꝫmentuꝫ ꝓeſtandū in paſcate.et ſi heres non ꝓeſtiterit ꝓeſtet decem. vxoꝛ vult frumentū et nō decem.queꝛit vtruꝫ poſſit petere frumentuꝫ.textus dicit abſolute ꝙ non poteſt peti frumentū. ſed poſſunt peti decem.vt.l.i.de penu.lega.ꝓcedo vlterius in materia: et repeto ꝙ triplex eſt pena.ſ.ꝓiuatiua.tranſlatiua. et in magis obligatiua. Quero igitur: an omnis ꝓiuatio ſit pena.dicas ꝙ ſic.ſed non omnis exſpiratio: nā temꝓoꝛale legatū exſpiꝛat.et illa non dicit pena.ſed limitatio legati. Circa penam ꝓiuatiuā quero. nunquid poſſit heres in penaꝫ ꝓiuari trebellianica et legitima.de legitima dicas ꝙ non. ſed trebellianica bene poteſt ꝓiuari. Sed nūquid iſta ꝓiuatio poteſt apponi in ſucceſſionibꝰ dignitatis.dic vt exꝝ.de voto.c.licet.Sꝫ an ꝓpter culpā vniꝰ heredis poſſit ꝓiuari aliꝰ heres: vl poſſit ꝑuari filiꝰ ꝓꝑ culpā ꝑris.vel eō dic ꝙ nō: ſiue loq̄mur i ꝓiuatōe bois.vt.ff.de here.inſti.l.pater.ſiue loq̄mur i ꝓiuatiōe legali.vt i auteñ.hoc amplꝰ.in.v.coheredibus.ꝺ fidei cōmiſ. Quero teſtatoꝛ dixit: lego talem rem titio donec ſteterit in ſeruitio heredū meoꝝ.ꝛ ſi ſecus fecerit cadat a legato. Nūquid iſtud verbuꝫ cadat intelligit ipſo inre an ꝑ ſentētiam. reſpōdeo i teſtamētis i telligit ipſo iure.qꝛ trahit ſecū ſuā executiōem.

© Biblioteca Nacional de España

Quero testator mãdauit heredi q̃ sub certa pena prestaret patrociniũ titio. nũquid heres afferre debet. an vero expectare debet q̃d requiratur. respõdeo: nisi requiratur nõ tenetur afferre. Quero vlteri⁹. testator mãdauit heredi q̃ solueret mihi centum aditiẽs q̃ si non soluerit teneat mihi quolibet anno ad

a ¶ Tercio q̃ro. quis põt testari. dic q̃ quilibz nõ

decez annua nomie interesse legati: vtruz valeat ista dispositio. dicas q̃ tale preceptũ non valet tamẽ vsurariũ. Quero. testator legauit vxori decem. ita q̃ nõ possit plus petere vel habere. et si plus. q̃ cadat a dicto legato. modo heres sponte plus soluit. q̃rit an cadat a legato. dicas q̃ nõ. puta istud plus est ex largitiõe heredis qui potest de suo largiri. Quero. testator mandauit q̃ heres nõ molestaret vxorez de iure vel de facto: in quadaz possessiõe. cuius fruct⁹ relinq̃rat vxori sub certa pena. modo heres petit ab ea cautionez de vtendo etc̃. queritur vtruz incidat in penã. dicas q̃ nõ. quia ista verba debẽt intelligi si molestauerit iniuste. Sed pone q̃ heres secundũ formaz statuti petit cassatiõem istius legati: q̃ non est insignatuz: vtrũ incidat in penam. respõdeo nõ: quia illa verba de non molestãdo intelliguntur: nisi ex facto suo: et ex culpa ei⁹ quis molestatur. vide que scripsi. vxor. v. si testator dixit. r. v se. Quero. nũquid i istis penis habeat locũ purgatio more. respondeo: tres sunt pene q̃ sui natura purgatiõez nõ recipiũt. prima est pena priuatiõis ipso facto. Secũda est pena trãslationis in personã. quia iaz est ius quesitũ tercio. vt in predicta. l. superuacua. Tercia est quãdo obuiatur pricipio obligatiõis. vt. ff. de fideico. liber. l. thays. ſ. intra. Et tres alij casus sunt similiter in quib⁹ mora nõ purgatur. primus est quãdo vltima voluntas cõtinet diem et penã. vt. l. i. ff. de penu. lega. Secund⁹ est quando testator adiecit illam clausulaz: saluo manente pacto. q̃ tunc constat q̃ noluit multiplicare legatũ. vt. ff. de lega. i. l. plane. Tercius est quãdo fecit heredez iurare de parendo. vt. C. de transacti. l. si quis maior. de predictis per bal. in dicta. l. superuacuaz. C. de bijs q̃ pe. nomi. An scribens testamentum potest in eo sibi ascribere: et que sit pena sibi ascribentis. vide falsitas. 2. q. a. super. v. dãnat. ¶ Si ebreus fecit testamentuz: nunquid notari⁹ christianus qui nescit linguaz siue litteraz ebraicam potest esse inde rogatus. vide. sentẽtia. 3. q. a. super. v. intelligibilia. v. sentẽtia potest. in fi. Vide que scripsi. lex. 4. q. in. fi. sup. v. potestatẽ Et q̃ scripsi verba. v. itez vtrũ et quãdo. ¶ Qualiter petant relicta in testamẽtis. et quid iuris si heres in fraudez legatariorũ non vult adire ex testamento. sed ab intestato. Secũdo de interdictis quorum bonorũ et quoruz legatorũ: et de tabulis exhibendis et huiusmodi. Tercio de bonorũ possessione et de querela inofficiosi testamẽti. Quarto: de senatus consultis r de constitutiõibus ex q̃b⁹ succedit. vide plene. p spec. li. iiij ti. de testa.

vetitus. sunt autez qui nõ possunt⁹ testari filius

a ¶ Nõ possunt. Itẽ vtruz quãdo relinquit pro collegio vel ad pias causas de iure ciuili requirat solẽnitas q̃ requirit in alijs relictis. et vtrũ inabilis possit testari. vide. glo. in. l. habeat vnusquisq̃. C. de sacro sanc. ec. vnde pro plena inuestigatiõe queramus de plurib⁹ q̃stionibus. Et primo cõsideremꝰ personam relinquẽtis. Secũdo: persona eius cui relinquitur. Tercio: ad q̃d reliquitur. Quarto: tẽpus quo relinquit. Quito ipsa voluntas et eius confirmatio. Circa primũ est ad euidentiã premittendũ q̃ regulariter: sunt quidã qui nõ possũt testari ex defectu sensualitatis. quidaz ratiõe instabilitatis iudicij. quidã ratiõe penalitatis. quidaz ratione patrie potestatis. quidã rõe interdicti et ꝓdigalitatis. quidã rõe dubietatis stat⁹. Modo videam⁹ vtrũ iste regule fallãt i relictis ad pias cãs. vnde si relinq̃t cõsanguineo pauperi pro aia: istud dr̃ piũ relictuz. sec⁹ si relinquit cõsanguineo diuiti. ¶ Et primo quero vtruz furiosus. mutus. surdus. a natiuitate possit testari pro anima dic q̃ non: quia in istis impedimẽtuz est naturale quod excludit cõsensuz. Uuũ tamen est notandũ q̃d ad pias causas procedit nutu institutio heredis cuz regulariter nõ possit heres instirui nutu. ista est glo. singularis que alibi non reperitur. extra. de testa. c. cuz tibi. vide infra. e. super. v. mutus. v. si mutus. et. v. se. Secundo quero de pupillo doli capace. vtrũ possit testari pro anima. dicas q̃ non de quo vide infra 3. q. a. super. v. quattuordeci. v. pupillus nõ in vsi. fina. Tercio quero: nũquid illi qui non possunt regulariter testari ratiõe penalitatis possint testari ad pias causas. vide infra e. q. b. ſr. v. deportat⁹. r. e. q. sup. v. hereſi. et refert. Aut q̃ris de dãnato ad mortẽ et iste p⁹ dãnatiõez nõ pt testari nec õhere· q̃ ẽ seruus pene. vide q̃ scripsi bãnitus. v. de bãnitis. i vsi. seq̃t videre. in fi. Sz añ condẽnatiõez põt cõtrahere sed nõ testari: q̃ p condẽnatiõez subsecutã rũpitur status testamentũ pr⁹ factuz. Secus si ex ꝓdigalitate. Aut queris de condẽnato ad mẽbri mutilatiõem. ex qua causaliter moꝛs ẽ secuta. et tũc valet testamẽtũ. Aut q̃ris de condẽnato deportato. et dico q̃ taꝫ deportatus nõ põt testari. sed eo moriẽte fiscus occupat. Aut queris de condẽnato bãnito. et dicas idez in relictis ad pias causas q̃d in alijs relictis. cp. c. de here. insti. l. i. cuz. sy. bãnitus captus nõ potest testari vt scripsi bannũ. v. de bãnitis. in vsi. quero nũquid

© Biblioteca Nacional de España

banniti capti. Aut q̃ris de excõmũicato. Et vide infra. e. q. c. sup. v. hereſi. v. q̃ro an anathematizatus. et glo. in. c. decernim⁹. de ſen. ex. libro. vj. dicit q̃ excõmũicat⁹ eſt inteſtabilis ſicut deportat⁹: quia ſuo teſtamẽto teſtes nõ debent adeſſe. quia non debent participare excõmũicato. ſed Johan. an. i nouella tenet q̃ teſtamẽtus excõicati valet. et facit qõ notat Inno. c. cuz volũtate. de ſen. ex. bar. dicit q̃ excõmunicat⁹ ad pias cauſas nõ poteſt relinquere. et idez dicit de quolibet qui decedit in peccato mortali. vt puta in eo qui ſe ſuſpendit. naz tales pro ania fruſtra legãt allegat. 23. q. v. c. placuit. Aut queris de vſurario manifeſto de quo publica fama laborat. Et iſte nõ poteſt etiã pro anima relinquere. niſi preſtita cautione. vt in. c. q̃q̃. de vſuris. li. vj. vide infra. e. q. c. ſuper. v. hereſi. v. dubitatur. Deinde q̃ro nũquid filiꝰ familias poſſit teſtari ad pias cauſas. dicas q̃ ſic cuz conſenſu patris. et etiaz poteſt pro anima legare rem patris de cõſenſu patris. vide infra. 3. q. a. ſup. v. familias. v. an filius in vſi. fi. Deinde q̃ro prodigꝰ cui eſt interdictũ bonis an poſſit teſtari pro anima cũ conſenſu curatoris. dicas q̃ nõ. Quid de eo qui dubitat de ſtatu ſuo an poteſt teſtari pro anima. bar. dicit q̃ ſic. exẽplo militis. ſed tu dicas q̃ nõ. ſed q̃ nõ poteſt per viam teſtamenti ordinet per viã cõtractus vel donatiõis Quero circa perſonã cui relinquit. et quero ſi cum relinquitur collegio ſub ſpeciali perſona: puta vni monacho: vtrũ intelligitur relictuz ad pias cauſas. dicas q̃ aut relinquit monacho ituitu pietatis. puta pro indumẽtis: et tunc eſt ad pias cauſas. Aut cõtemplatione conſanguinitatis: tũc non eſt ad pias cauſas. vnde quãdo pater legat vſũfructũ filio hoc acto q̃ non querat monaſterio apparet q̃ non eſt relictuz ad pias cauſas. Juxta hoc quero. nũquid nõ capaci poteſt relinqui pro anima. dic q̃ nõ vltra alimenta. ſed alimẽta ſic. niſi reliqueret pater ſpurio ſub conditiõe q̃ intraret monaſteriũ. quia tũc tenet relictũ: naz ſicut per oblatiõem curie legitimat: ita per oblatiõez in monaſterio qõ eſt ſingulare dictũ. Circa res quero: vtrũ pro anima poſſit legari quid incertũ. verbi gratia: mãdat teſtator reſtitui omnia per eũ illicite extorta: nec declarat aliter. et videtur q̃ non videlicet quia ſi ꝓbant ſibi extortũ: illud eſt debitũ non relictuz. breuiter dicas q̃ tenet relictum et ſũmatim inueſtigat quid et a quo ertorſerat. 7 in terduz epiſcop⁹ poterit ſtare iuramẽto petentis cuz aliquib⁹ iudiciſs. cõcordat Johan. an. in nouella. in c. q̃q̃. de vſuris. li. vj. Quero vlteri⁹: quia ſũt quedam res que nõ poſſunt alienari. vt feuda vtrũ pro anima poſſunt relinqui. et ſi relinquãtur an debeat extimatio. dic q̃ non. An poſſit pater bona pupilli relinquere pro anima. et ponam⁹ q̃ pupillus eſt infans cui nihil expedit relinqui pro anima. videbar. ſentire in dicta. l. habeat vnuſquiſq̃ q̃ tale relictuz non habeat priuilegiuz relicti ad pias cauſas quod falſuz eſt. Modo circa voluntates quero vtruz debeatur relictum ad pias cauſas ſi poſtum⁹ ſit preteritus ignoranter. bar. in dicta l. habeat. vnuſquiſq̃ dicit q̃ non. et multũ facit quod notat ſpec. ti. de inſtru. edi. §. compendioſe. v. et pone quidaz. quod credo verũ ſecunduz hanc diſtinctiõem. naz aut erat inſtitutus extraneus. et tunc bar. dicit verũ: niſi forte i relictis pro reſtitutione incertorũ: vel male ablatoruz: nam talis preſumitur volũtas qualis eſſe debet. ſed volũtas teſtatoris debet eſſe in reſtituendis illicitis: etiaz ſi habet mille liberos ergo. ꝛc. Si autez pater inſtituerat alios filios: et eos grauauerat: tũc grauati tenent ad legata pro ſua portiõe. poſtumus autez quia non grauatus nõ tenetur. Juxta hoc quero: an i relicto ad pias cauſas teneat captatoria diſpoſitio. bar. dicit q̃ tenet. et idez cy. et dy. et aduerte. illa dicit captatoria diſpoſitio. nõ cuius ſola executio nec cui⁹ declaratio. ſed cuius eſſentia poſita eſt in alterius volũtate. bar. in. l. captatorie. et. l. i. ff. de le. i. dicit q̃ valet ſaluore pie cauſe. ſed cy. ibi tenet contrariũ. ſed tu dicas q̃ diſpoſitio captatoria põt intelligi multipliciter. Uno modo incertitudinis et ambiguitatis. et hoc modo valet ad pias cauſas. vt ſuperius dixi in queſtiõe de relicto p incertis et pauperibus erogãdis. Alio modo dicit captatoria: quia eſt poſita in volũtate obligãdi an velit vel nolit. verbi gratia: teſtator dicit dabis bõa mea p anima mea ſi volueris. in iſto caſu dico q̃ nõ valet: qz nõ obligat ſecus ſi diceret ſi tibi videbit quia tũc importat arbitriũ boni viri. de predictis per bal. in dicta. l. habeat vnuſquiſq̃. C. de ſacro ſan. ec. et etiã vide ibi late p bar. vide q̃ circa hoc ſcripſi. heres. 6. q. a. ſup. v. volũtatez. Itẽ tirãn⁹ nõ põt teſtari. vt ſcripſi. tirãn⁹. v. nõ q̃. i vſi. venio ad terciũ. ¶ An plat⁹ ſeu clic⁹ pt teſtari vel nõ. vide peculiuz. ſ. q. a. ſr. v. teſtari.

a ¶ familias. An filiꝰ familias poſſit teſtari de cõſenſu pris. et dic q̃ nõ. Quero q̃re filiꝰ familias põt donare cõſentiẽte pre cã mortis et nõ teſtari. rñdeo quia nõ ſicuti vluẽtiuz ita defunctoruz actus ſuſpendi reſcriptũ eſt. An tũ pr̃ qui dedit licentiaz poſſit penitere. vide. C. de donati. l. nec fris. p cy. et puto filio viuẽte reuocari poſſe. qz nõ ẽ alt̃i ius q̃ſitũ. ſz mortuo filio ſiq̃dẽ donatõ fũdat i re pris: idẽ puto qz a pre pcedit auctẽ 7 vtilitate. ſi ãt dõatõ fũdaret i re filij nõ puto q̃ poſſit reuocare. et ẽ rõ qz morte filij expirat auc

© Biblioteca Nacional de España

toritas ꝛ officiū pris. An pr̃ ꝑt auctorari filio in ptāte ꝙ donet cā mortis ipi patri vel eⁱ⁹ seruo. vide q̃ scripsi. auctoritas. v. cū q̃rit. in. vsi. ex ꝑdictis. filiꝰ fecit testamētū de cōsensu pris: ꝛ adiecit ꝙ si nō vz iure testamēti valeat iure codicillorū: et iure cuiuscūq; alteriꝰ vltime voluntatis: mō q̃ro nūq̃d relicta in dicto testamēto trahātur ad donatiōem causa mortis. gui. de cug. dicit ꝙ si pr̃ erat pñs ꝙ valz vt donatio cā mortis q̃ perficit nudo pacto. tu dic ꝙ nō est donatio: sed q̃dam policitatio vl̃ dictū. vt. ff. de edili edic. l. sciendū. ſ. dictū. ꝛ. C. de pac. l. licz. ꝛ dictū gui. tūc esset verū qñ exꝑsse dixisset: dono vel promitto cā mortis: ꝛ in donatario apparent aliq̃ signa consensꝰ: al nō esset contractꝰ. Et adde qō no. ff. de testa. l. palam. ſ. fi. per glo. Quero an filiafamilias possit testari in dote consentiēte patre. Dic ꝙ nō. vt nō. ff. solu. ma. l. filie mee. ab intestato tamē habet heredez si dos nō redit ad patrē: qō est in casu qñ hēt liberos ex illo matrimonio vel añcedenti. sz si nō stant liberi dos a patre profecta redit ad patrem iure cōsolidationis: nō ꝙ ipse sit heres filie i ipsa dote. vt. ff. solu. matr. l. pꝰ dotē. ꝛ per bar. ibi. vide q̃ circa hoc scripsi. dos. 10. q. a. sr̃. v. liberis ¶ Et an pater possit emancipare filiū quo ad vnū actū puta testādi. bar. tangit. ff. ad trebe. als q̃ testa. fa. po. l. i. ſ. in filij. sed trupha est qꝛ patriaptās est idiuisibilis: nec pōt q̃s esse in duplici statu cōtrario. Quero: nūq̃d ad pias cās filiꝰ possit testari consentiēte patre. ꝛ dic ꝙ nō de iure ciuili: secꝰ de iure canonico fauore aīe. nam q̃ spiritu dei agūt nō sūt sub lege. vt no. per bar. i l. q̃ in ptāte. ff. de testa. vide. s. e. v. nō pñt. v. itē vtrū. in. vsi. Deiñ q̃ro nūq̃d tamen in talibꝰ relictis nō hz locū ius accrescēdi de nō pia cā ad piam. vt si legat ecclesie: ꝛ ticio fūdꝰ: qꝛ dispensatio ius accrescēdi nō recipit ne multiplicet incōueniēs. De predictis per bal. in. l. seniū. C. q̃ testa. fa. po.

a ¶ Quattuordecim. Dicas ꝙ pupillꝰ nō testat: sed adultꝰ sic licet in eo malicia adhuc nō supplear etatem. casꝰ ē bal. in. l. si fr̃. C. q̃ testa. fa. po.

castrensi: vel q̃si. Itē minor q̃ttuordecimª. femina minor duodeci ānis qꝛ intellectū completuz non habēt. Itē stultus ᵇ fatuitate durante. Aut prodigus cui est bonis interdictū: ante interdictionē vero testamētū fcm valet. Itez mutusᶜ ꝛ surdus simul a natiuitate:

secus si a casu: quia tunc potest si ipse scribat: alias non: nisi de premissu principis. hoc etiam modo potest mutus dumtaxat a natiuitate: quod raro accidit: testari. surdus vero tantum bene potest testari. eodem ti. l. xiij.

b ¶ Item nō potest testari quid de pubere curatorē habēte presertim curatore ōdicēte: an poterit testari. Dicas ꝙ sic. Sz q̃d si fuit dolo inductꝰ: an alⁱ⁹ successuri ab intestato pñt impugnare testamētū. bar. sentit ꝙ nō. ff. ad trebell. l. i. ſ. q̃sitū. Credo ꝙ in hoc casu augusti remedium implorandū sit ꝙ nō deficiet iuste supplicanti bꝰ. ar. ff. ad trebell. Quero nūq̃d pupillꝰ doli capax ꝛ in quo malicia supplet etatem: possit testari ad pias cās cū auctoritate tutoris. dic ꝙ nō. de q̃bꝰ p bal. in dicta. l. si frater. Circa hoc vltimū cōcordat. s. i. q. a. v. item vtrū. in. vsi. scdo q̃ro. Quid si statutū dicit ꝙ minor viginti quinq; ānis nō possit testari. an codicillari poterit. bar. dicit ꝙ nō in. l. ij. ff. de lega. j. cōtrariū videt qꝛ statutū ē stricti iuris ꝛ ō ius cōe: ideo strictissime ē interpretandū. De quo p bal. in. l. ꝛ ab antiq̃s. C. ō testa. colū. fi.

b ¶ Stultꝰ. Furor impedit testm̃ ichoari ꝛ ichoatum ꝑfici. fieri tñ ꝑt i dilucidis ieruallis. Casꝰ ē bal. i. l. furiosū. C. q̃ testa. fa. po. Quero q̃d si non apparet quo tpe fecit: an tpe furoris: an in dilucidis ieruallis. Rñdeo aut tēpꝰ testamēti erat vicinū tpis furoris. aut erat ab eo tpe multū remotꝰ. ꝑmo casu refert. aut q̃litas ipsiꝰ dispositiōis arguit magis ad p tē sani cōsilij: vt qꝛ ē cuilibet sane mētis legitima ordinatio testamēti ꝙ exꝑ ipsiꝰ serie loculēter apparet vt quia cōtinet ibi institutio filioꝝ legata ꝑ aia et hmōi. ꝛ tūc ex ipsiꝰ actꝰ q̃litate ꝑsumit sane mētis aut cōtrariū ꝛ cōtrariū. ꝛ si permixta sūt ea q̃ sapiunt furorem ꝛ q̃ nō sapiūt nihil valet: quia nō fiūt in toto actu absq; furore. Secūdo casu nō presumo semel furiosū semp furere: maxie si ē ꝓbatū ꝙ medijs tpis fuerit q̃litas furori ōria ē aūt difficile ꝓbare furorē: nec credit testi sine redditiōe cause. vt notat Inno. extra. de testi. c. cū cām. Et idez ē vbicūq; testes volūt ꝓbare priuatiōem sensꝰ vel intellectꝰ i aliquo vt notat. C. de testi. l. testiū. in glo. sic ergo. v. qualiter enim. De q̃bꝰ per bal. in. l. furiosū. C. q̃ testa. fa. po.

c ¶ Mutꝰ. Si mutꝰ hz auditū pōt cōtractꝰ explicare nutu. Itē ꝑt codicillare ꝛ donare cā mortis. sed here dē instituere nō ꝑt nutu nisi ad pias cās. vl̃ nisi hoc impetrauerit a pricipe. Qualiter aūt notariꝰ conficiet instrm̃ sup nutu patet ex glo. l. si nutus. ff. q̃ te.

DD

© Biblioteca Nacional de España

fa.po. De q̃b⁹ per bal.in.l.discretis.C.e.ti. Vide s̃ z.q.a.fr.v.nō possūt.v. item vtrū. in.vsi. r primo q̃ro. ¶ In q̃libet vltima voluntate etiã nutu pōt legatū r fideicōmissū relinq̃. sed vide.s̃.e.fr.v.nō possunt.v. item vtr̃. in.vsi. r primo q̃ro. q̃liter autem pbet nut⁹ patz ff. ad trebell. l. suo iuito. §. si pupillo. et hoc intelligendū est qñ testator est cōpos mentis: sec⁹ si adeo laborat in extremis q loq̃ non pt qz mortuo similis ē. vt p cy. i.l. r i epistola. C.v fideicō.v q̃ b⁹ p bal.i dicta l. r in epistola.

condemnat⁹ ad mortez vl insulã deportat⁹[a] ad emptis bonis: nisi pēdē te appellatiõe[b] facto testamento moriat. vl sit miles qui de militari crimine ad mortē dãnatus pōt postea de castrēsib⁹ si sibi in sentētia cōcedatur testari[c]: nisi pro fidei fractiõe: vel proditione damnet. sz si de alijs criminib⁹ non militaribus damnet: vt de adulterio: furto: aut alio delicto qō etiã nō milites p mittunt: tunc potest vt paganus testari: sed nō iure militari: qz priuilegiū io perdit per sentēti am. e.ti.l.xv. captio. 2. questione. b.

c ¶ Item obses. aut de famoso crimine dãnatus: vel de statu suo dubius cum re vera esset seruus vel in patriaptāte cōstitut⁹: nō pōt testari. Nec per sententiã de hereſi[d]: aut pditione dãnati. e. ti.l.xvj. Vide. hereticus 6.q.c.

d ¶ Item nec ad religionē recluſiõez: aut heremū[e] vel in ipso fieri ipsi⁹ testamēti: alias phibēt testes interesse. vt i dcō. c. q̃q̃. §. null⁹. Itē exp̃sse ibi dicit q testamēta aliter fcā nō valeāt: sz in ōriū q testm̃ recōualescat. notat Jo.an. i dcō. c. q̃ q̃. i vltia glo. r idē tenet i nouella. Sz tu dicas q nō reconualescit. Quero: qd eō si tpe testamē ti nō erat vsurari⁹: vel erat sz ñ manifest⁹: postea vo publice fenerauit. respondeo ipso iure rūpit testamētū. de pdcis p bal dū i.l. postumo. C.v bopo. ō tabu. colū. fi. Vide. s̃. 3.q.a. fr.v.nō pñt v.itē vtrum i.vsi. tercio q̃ro. in fine. Quero: an anathemati

a ¶ Deportat⁹. Et vide q̃ scripsi. s̃.e.q.a. fr.v nō pñt.v. itē vtrū qñ. i.vsi. tercio q̃ro. Et que scripsi. bānitus v. de bānitis. i. vsi. q̃ro nunqd bāniti.

b ¶ Appellatiõe. Et nota q testamentū qō infra tp⁹ appellādi facit deportat⁹ vel ad mortē dānat⁹ cōtra quē ptās fecit executiõez corporalē ifra decē dies vz si istitut⁹ appellet rōe bonoz: al sec⁹ si nō appellaret: appellabit aūt nō noie defūcti sz noie suo p iter esse bonoz q̃rēdoz. Et idē videt sentire q̃dã glo. ff. de testa. l. si q̃s quã allegat. Cy. i.l. si is q̃. C. si appella. pendē. De quo p bal. i pdcã. l. si is q̃.

c ¶ Testari. Militi capitaliter ꝺdēnato ob delictū qō nō cadit nisi in milite pt reseruari factio testamēti in castrēsib⁹: sz i pagãicis ei ab itestato succedit. cas⁹ ē bal.in.l.r militib⁹. C. de testa. mili. Quero q̃d sit militare delictū. rñdeo vendere arma vel equos cū q̃ b⁹ cozã duce belli se obtulit pugnatuz r filia. Vide captio. 3.q.b. Quero vtrū pmittat ipo iure an per reseruatõez. dic q p reseruatõez: qz ē neccãria dispẽsatio hois. Quero nūqd militi pditoi possit reseruari factio testamēti. dic q ñ: qz ipso fcō nomē amisit. de q̃b⁹ p bal.in dicta. l. r militib⁹. C. de testa.

d ¶ Hereſi. Dubitat de testamēto vsurarij manifesti vtz cōualescat p subsequētē cautiõez de restituendo vsuras pstitã scōm formã. c. q̃q̃. de vsur. li. vj. cy. i l.i. §. fili⁹. ff. de lega. iij. dicit q nō cōualescat: quia qñ forma req̃rit certo tpe si supuenit postea nihil opat. sz hic req̃rit certa forma añ factū testamentū

e ¶ Heremū. Monachi heremite hñtes p̃ū: sicut sūt frēs qui stant in montaneis qui non sunt professi aliquã regulam bene possunt testari. bal. in

© Biblioteca Nacional de España

auten̄.si q̄.i fi.p̄me colū.C.de sacrosanc.ec.sz cō tra ē hec lex ptite.

a ¶ Bonor.Item in donatiōe ppter nuptias legi⁊ tima ē tres ptes de q̄ttuor.dos.i.q. sr̄.v.dona⁊ tio ppter.De iure cōmūi ⁊ in hac.l.ptite si sunt q̄ttuor liberi:⁊ infra legitima omniū ē tercia ps totius a sis. si āt sūt plures quattuor legitia ē dimidia inter eos eq̄liter diuidēda quā reliqui sufficit quo quo relicto titulo:⁊ cui⁹ vsufructu liberi a parē tib⁹ nō p̄nt priuari. vt in auten̄.nouissima.de in offi.testa.⁊ in hac.l.ptite.⁊ in.c. raynūci⁹.de testa.⁊ ibi glo.Quero q̄dam habebat plures filios: vnū exheredauit: alterū in legitima instituit extraneū vero instituit heredem vniuersalē: quero q̄sta erit legitima isti⁹ instituti in legitia.Dicas q̄ exheredatus habet p mortuo:ideo iste institutus in legitima habet integrū triēt̄ ac si sol⁹ esset in rerū natura.Quero pone q̄ vnus habet duos filios quor vnus est fr̄ minor: q̄rit q̄ est legitima eius qui est in seculo.Dicas q̄ triēs quia frater minor habetur pro mortuo. Quero quinq̄ sunt filij:seo vn⁹ est in ordine minor: vl ē exheredatus:nūquid isti q̄ttuor habebunt triē tem vel semissem. Dicas q̄ eis nō accrescit portio istius:quia nulla est cum habeat p mortuo: ⁊ ideo quattuor debent habere trientem: non semissem.Ex hoc apparet q̄ numer⁹ liberor non naturaliter seo ciuiliter dinumerēt:referēdo nos ad iuris ciuilis intellectum. Quero frater habēs sororem facit eam renunciare hereditati paterne eo q̄ se vocauit dote contestatam.modo queritur q̄sta est legitima istius fratris: an triens:an dimidia trientis. Dicas q̄ triens: q̄ pars sororis repudiantis frater accrescit. Quero q̄dam habēs duos fratres ⁊ matrē facit testamētū in quo sibi matrē instituit heredem in.ex.fratres preterijt ⁊ extraneū nō turpem personam instituit:agit mater vt sibi suppleatur legitima sua.modo q̄ritur q̄ sit ei⁹ legitima:an tercia omniū bonorum: an tercia tercie quā ab intestato cum fratribus defuncti erat habitura.Dicas q̄ est tercia omniuz bonorū.nam exclusio fratrū ē q̄dam exheredatio vnde habēt̄ p mortuis:⁊ cū nō admittāt ad p⁊ tem nō faciūt partē. Quero mater ab intestato succedit simul cū fratrib⁹ defūcti: q̄sta erit legitima matris.Rn̄deo tercia tercie: q⁊ fratres q̄ admittūt ad p tē faciūt partē.⁊ licet fratres nō veniāt sub nomine legitime.tamē sufficit ad faciendam partez alteri: q⁊ quoquo iure admittunt.⁊ pro hoc dicerez q̄ si ille fratres non essent preteriti: seo essent instituti etiam in vno nūero: quia admittūt ad p⁊ tem q̄ legitima matris non eēt nisi tercia tercie nō enim sunt ex hereditati tacite vel exp̄sse vnde non habent p mortuis: q̄ō tamen nō firmo quia indiget maiori indagine.De p dictis per bal.in auten̄.nouissima.C.de inoffi.testamē.¶ Et q̄ bona nō veniūt in legitima vide ordeñ. cu.li.i.ti.v.l.ij.⁊ ti.viij.l.iiij. ¶ Vide q̄ scripsi.legitima.¶ Que tercia bonor pōt relinq̄ i vna sola re. vt orde.cu.li.i.ti.x.l.i.Et vide etiā ti. l.iij.Et que circa hoc scripsi.inofficioſū.i.q.e.sr̄.v. sciendū. v. fili⁹ ē.Et in descēdēte nō legitimo q̄sta est ei⁹ legitima. vide.successio.i.q.g.in fi. Et q̄ ibi scripsi sr̄. v. naturalis.

b ¶ Grauamine. An parēs potest filium in legitima grauare.h.i.c.raynūci⁹.pe.di.de testa.¶ Quis modus tenebit̄ ad sciendū an legata grauent legitimaz. Credo q̄ sit fienda extimatio legatorum vt fienduz in falcidia scripsi. falcidia.⁊. q. b. super.v. qualibet re.

c ¶ Residuum. Si monachus facit testamentum ante ingressum monasterij: quo testamento instituit heredem extraneū: vel substituit filio heredem extraneum: vtrum illud testamentum per professiōem rumpatur.Dicas q̄ si iste fecit testamentū cogitās de ingressu q̄ tunc nō rumpatur testamentū. Si autē nō cogitauit de ingressu tūc rumpat̄:quia mutata voluntate offerendo se ⁊ sua expresse vel tacite ipi monasterio videtur ademisse heredi scripto ⁊ penituisse testamenti:⁊ presumit̄ in dubio si est ingressus de proximo q̄ cogitauit de ingressu ⁊ nō penituerit testamēto ingrediendo postea: secus si ex interuallo. Et predicta sunt vera quādo q̄s ingredit̄ monasterium capax̄ ppr̄ietatis ⁊ bonorum.Sed quando quis ingreditur monasteriū q̄ nō est capax puta ordinez minor tūc indistincte nō rūpit̄ testamentuz: immo refirmat̄ ista morte ciuili.Sed q̄d i alijs mēdicātib⁹ puta in fratribus p̄dicatorib⁹.spec. de testa.mona.

© Biblioteca Nacional de España

ℭ.iij.v.quarto. dicit ꝙ mendicantes possunt petere bona ingredientiũ: ⁊ accipere ad suas necessitates nõ vt possideant: sed vt vendant ⁊ cõuertant in eorũ necessitates. Sed tu dicas ꝙ isti frẽs ꝓdicatores sunt mendicantes in cõi ex constitutione ipsorũ ordinis. ideo si cõsuetudo generalis ordinis predicatorũ est ꝙ ipsi possunt accipere vt vendãt seruat' consuetudo. si autem nõ apparet de consuetudine tunc dico ꝙ ipsi non possũt de cõsuetudine petere bona ingredientiũ: nec succedere per aliquã verbalẽ successiõem. Itez quero vtrũ testm̃ factum ante ingressũ ꝑt postea mutari vel reuocari. Sup hoc est premittendũ ꝙ ista q̃stio nõ procedit in fratrib⁹ minoribus vel forte ꝓdicatoribus vel alijs mendicantibus quia postq̃ ingressi sunt religionẽ de dispositiõe verorũ bonorũ nõ debent cogitare. vnde in frib⁹ minorib⁹ dico ꝙ testm̃ ipsa professiõe assumit esse irreuocabile. ⁊ hoc tenet bar. ⁊ bene in.l.sed si mors.ff. de dona.inter vi. ⁊ vx. ⁊ per eũ in.l.i.ff.de testa. ⁊ ꝓ ꝙ. in auteñ. si q̃. C. de sacrosanc.ec. Sz ẽ videndũ de alijs monasterijs nõ mendicantib⁹: sicut monasteria dim̃ monachorũ regulariter licet fallit in q̃busdã ⁊ in dia monasteria monialiũ. ⁊ istud nõ fallit in aliq̃ regula ⁊ etiam sororum beati frãcisci. Dicendũ ergo ẽ in istis ꝙ est cõsideranda mutatio secm̃ septem combinatiões. ℭ Prima ẽ mutatio de herede extraneo in extraneũ cui nõ debet legitima: vnde etiam filijs filij mei precedente filio mõ ipm̃ in gradu dicit extraneꝰ q̃tũ ad hoc. Et dico ꝙ ista mutatio non potest fieri quia nec de nouo possit talis instituí. ℭ Secunda mutatio ẽ de liberis in prorsus extraneũ. ⁊ hec similiter est nulla: quia deficit persona in q̃ fundetur. ℭ Tercia mutatio ẽ de extraneo in liberos q̃bus debetur legitima. ista põt fieri. Itez de extraneo in monasteriũ quia monasteria loco filij habẽt. ℭ Quarta mutatio ẽ in liberis in liberos ⁊ de pmissis in permissos: ista potest fieri qz in hoc durat liberũ arbitriũ. ℭ Quita de liberis in monasteriũ. ⁊ hãc puto permissam quia monasteriũ habet loco sui: licet ꝑprie nõ sit suus heres. ℭ Sexta mutatio est de mõasterio in liberos suos. ⁊ hanc puto pmissã: qz mõasteriũ habet loco sui: licet ꝑprie non sit suus heres. ℭ Septima mutatio ẽ de monasterio in monasteriũ Et hoc dupliciter: vel de monasterio in quo ẽ igressus in aliud monasteriũ: ⁊ hoc nõ ẽ pmissu: quia illud aliud monasteriũ nõ habetur loco liberorũ. vel econtra de extraneo monasterio ad id in quo ingressꝰ ẽ: ⁊ istỏ ẽ pmissũ: qz mõsteriũ i quo ẽ igressꝰ hẽt loco liberorũ: tm̃ ãt ẽ dicere ꝙ hẽt loco liberorũ: qỏ ẽ dicere ꝙ hz eadẽ iura lz in veritate nõ sit de liberis Ex predictis sic cõclude ꝙ vbicũq̃ testm̃ põt reuocari post ingressũ ibi per ingressum cõfirmatur irreuocabiliter. ⁊ sic secũda ⁊ iij. q̃ones sunt solute.

ℭ Utrũ monachus q̃ testat' inter liberos ꝑt eos ad inuicem substituere. Spec.de sta.mona.v.si. dicit simpliciter ꝙ nõ. Lu dic ꝙ vulgariter recipiocẽ ⁊ ꝓ fideicõmissũ ꝑt substituere: qz testm̃ patris ẽ idẽ in compendiosa: q̃tenꝰ habet eũdem effectũ cuz substitutiõibꝰ ꝓcedentibꝰ: pnpillariter vero nõ potest substituere. quia non habet monachꝰ filios in ptãte. De exemplaria dubito qz non iure ptãtis sit credo ꝙ põt fieri q̃tũ ad bona testatoris q̃si sit vnũ testm̃ patris ⁊ filij. Item an põt si lijs impuberibus relinq̃re tutorem. Dicas ꝙ nõ nec relicti possũt cõfirmari per iudicẽ. Spec.ti.o sta.mona.v.si. Si aũt nullus esset legitimꝰ tutor: vel minus ydoneꝰ eẽt: tũc puto ꝙ cõfirmandꝰ esset per pretorẽ. ℭ Si testator instituit filios in medietate: ⁊ de alia medietate nihil dixit. Dicas ꝙ non accrescit institutis sed monasterio: et hoc est ſpale fauore monasterij ⁊ religionis.

Quero q̃o de illis qui faciũt se vestiri i morte de habitu fratrũ: vtrũ efficiant fratres ⁊ mutent seculũ. Dic ꝙ nõ: qz nõ ꝓfitent vñ nec trãsferunt bona. vt no.spec.ti.de sta.mona.v.fi. Itẽ si monachi tantũ ꝑsuaserũt simplici ꝙ ipsi induxerũt eum vt fieret monachus ⁊ dolo bono induxerũt quasi alias nũq̃ fuisset ingressurus monasteriuz nõ habebit eius bona: nec auferret legitimis heredibus. spec.ti.de sta.mona.v.fi. ℭ Nota ꝙ filij quo ad petẽdã legitimã spectãt mortẽ naturalem patris: quod verũ ẽ de iure ciuili: sed de eq̃tate canonica videt secus vnde poterũt intẽtare ꝺitiõem ex canone pro ista legitima statim facta professiõe per prem. vt extra.de regu.iu. c. cũ sum̃. Quero an monachus possit renũciare hereditati paterne. Dicas vt in spec.de sta.mo.v.ix. q̃re dic idẽ ꝙ in seruo ⁊ filiofamilias. Quero an monasteriũ põt refutare bona ingressi. puto ꝙ sic añq̃ sint quesita ipi monasterio puta in ipo ingressu qñ acq̃rantur monasterio: quia in acq̃rendis potest ꝑiudicare: licet secus sit in acquisitis. ℭ Nota ꝙ regula fratrum beati francisci est prohibita glosari: ⁊ hoc est vtile pro scutis q̃ndo statuto cauetur ꝙ aliquod statutũ nõ possit glosari. vide. interpretatio non debet. in fi. papa exponens dicit ꝙ dicta regula sicut prolata est sic fideliter exponatur ad litteram. sed super ipsa glo. non fiat nisi forte per quas verbum sensus seu constructio quasi grãmaticaliter ad litteram vel intelligibilius exponatur: nec intellectus ipsius in aliquo non extorqueatur ad aliud q̃ ipsa littera sonat. De predictis per bal. auteñ. si qua mulier. C. de sacrosanc. eccle. ℭ Et ad precedentia vide que scripsi. religiosus. 2. q. a. super. v. non habere. quasi per totum. ℭ Licet videt' contra. religiosus. 2. q. a. super. v. non habere. v. fi. Vide latius de hac materia. C. de sacrosanc. ec. l. generaliter. ⁊ auteñ. igressi. ⁊ auteñ. si qua ibi posita. ℭ Et de omnibus predictis in glo. ista vide h. i. c. in pñtia. 2. di. de ꝓba. ⁊ in. c. si q̃s sane. de pecu. cleri. in colum. fi.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Clericus. Vide q̄ de testamētis clericorū scripsi supra.2.q.a. super.v.familias.v.clericꝰ.Et peculiū.5.q.a.super.v.testari.

b ¶ Septem testibꝰ.presentia iudicis inducit magnaz super his que coraz eo agūtur.adeo ꝙ testamentū:et donatio causa mortis valent cuz duobus testibꝰ coram iudice si apud acta insinuet presumit eti az omnis dolus ⁊ metus abesse vbi inuenit ꝙ iudex interposuit decretū. bal.l.pacta nouissima.in princi.C.de pactis.Et dicit bal.in.l.omniū.C.de testa.colūp.i.ꝙ si testamentuz alibi factū insinuat in actis ꝙ tunc debet habere originalez solempnitatez per septem testes. Sed de iure cōmuni si q̄ris per quot testes probat testamentū.glo.in.l.bonorū.C. de bo.possess.secunduz tabu .dicit indistincte ꝙ per septem. sed tu dic ꝙ aut vis probare solemnitatez testamenti.⁊ sufficiūt duo testes. vt in dicta.l.bonorū.aut voluntatis veritatem.et tunc requirūtur tot ad probatiōem quod requirūtur ad testamenti copulatiōem:. et hoc probatur : quia quādoq; potest esse questio de mera solemnitate. et tamen nō refertur questio de veritate . nam potest esse ꝙ veniens ab intestato confiteatur testamētuz sic factū. sed dicit non solēniter factuz:quia non coraz septem testibus rogatis: tunc si institutꝰ probat per duos testes ꝙ interfuerunt septez rogati sufficiēter probat. si autez negetur testamētum factuz vt ꝙ testatoꝛ nō nominauit suo oze nomen heredis et similia: tūc nihil probat per duos testes.de quo vide per bar tho.in.l.heredes palaz.ff.de testa.Ex hijs appaꝛet ꝙ duplex est solēnitas. vna in volūtate. alia in probatiōe.solēnitas voluntatis debet probaꝛi per tot testes quot sunt necessarij in facto.sed solemnitas probatiōis potest probari per duos testes.Ex hoc resultat recisio aliquoruz dubiorum.Et primo queritur in quodaz instrumento reperitur ꝙ pater filiū instituit in omnibus.filie femine relinqt quinq;: et non dicit iure institutionis.duo autez testes dicunt ꝙ iure institutionis.dico ꝙ valet testamentū,pone obijcitur notario ꝙ est excōmunicatꝰ: ideo non valet testamentuz:ipse per duos testes probat tunc se fuisse solutuz.dicas ꝙ sufficit:quia valde remotū et extraneū est ab vltima volūtate id quod probatur vnde stamus regule.vt.l.vbi numerus.ff.de testi.et in omnibus que seoꝛsuz a testaméto consistunt eadez regula pendet si obijciat testi infamia vel testatoꝛis minoꝛ etas. sufficiūt enim duo testes. Quero.in instrumēto non continetur ꝙ testes fuerunt rogati:sed duo testes deponūt de rogatu septē testium ad suplectiōem instrumēti an probent.certe sic:quia solēnitas extrinseca probatur per duos testes. Quero. si septē testes testificant. ⁊ quilibet de se dicit se fuisse presentem et rogatum vbi tal fecit testamentum tali modo:et nō facit mentiōez de alijs testibus. nunqd erit probatū testamentuz.dicas ꝙ sic:licet enim testis in sensu suo est vnicus. in re tamē testificata est contestis alijs. vt in.l.ij.quēadmoduz testa. aperi. per bar.Sed quid si interrogatus qui vel quot fuerunt testes.dicit nescio: vel non recoꝛdoꝛ. respōdeo idem.quia vnus testis suplet aliuz.de predictis per bal.in dicta.l.bonorū. Et vide circa predicta etiam per bal.in.l.erroꝛ.et.l.si non speciali.C.de testamē.

¶ Qualiter potest clericus[a] testari. peculium.5. questiōe.

¶ Itez non potest testari seruus: in casu tamen mirabili valet seruitesta/mentū.de quo.captiuus.5.q.

a ¶ Quarto quero.qualiter debet fieri testamentum. dic ꝙ coraꝫ septem testibus[b] per disponendo

o ¶ Utruz tabellio possit cōputari in numero testiuz. vt pone ꝙ testatoꝛ adhibuit sex testes et tabellionē. nunquid istud testamentū dicatur habere septem testes.et dic ꝙ sic si in iudicio omnes deponūt solēniter ꝙ probant: quia tabellio cōputatur in numero testiū iudiciarioruz. tamen si talis non deponeret in iudicio vt testis:sed inde conficeret instrumētuz non valeret vt testis.bal.C.de fide instru.sup Rica.colūp.xj.v.sed hic queritur vtrū. ¶ Utrum vna pars testamenti possit probari per septez testes dicentes se illud scire et non plus.et alia pars possit probari per alios septem similiter deponētes.dicas ꝙ nō. et sic nisi testis probet totū tenoreꝫ testaméti perfecte. nihil probat.et si aliqui probāt plus:deinde aliqui minus.ꝙ illi qui minus deponūt totuz nesciūt non videntur esse testes legitimi:nec probāt aliquid etiā id quod deponūt ꝙ non vident interfuisse toti testamento ex quo totuz nesciunt.bal.in.l.cū antiquitas.in fi.de testa. ¶ Utrū per soluz publicum instrumentū legitimo numero testiū vallatuz probet testamentū.glo.i.l.testes serui.C. de testa.tenet ꝙ sic sed.C.de fideico.l.fi.et.ff.de testa.l. heredes palam. reuocat hoc in dubiū. tene dictā glo. in dicta.l.testes.que etiaz de consuetudie approbatur.de quo pbal.in dicta.l.testes.colūp.vij. ¶ Quid si statutuz dicit ꝙ in testaméto sufficiant duo testes. nunquid erit idez in donatiōe causa mortis.dic ꝙ sic.bal.in.l. et ab antiquis.colūp.fi.C.de testa.Et dicit bar.in. l.ij.in fi.ff.de lega.i. ꝙ statutuz coartans in testamentis numerū testiuz ꝙ non propter hoc intelligitur coartare circa codicillos. Et circa predicta vide

© Biblioteca Nacional de España

que plene scripsi. statutū. v. vtrū statuta. in vsi. tercio quero. et in vsi. quādocq; statuta sunt. ¶ Vtrū i relictis ad pias causas requiratur solēnitas septem testiū rogatorū. dicas q; sic de iure ciuili. secus de iure canonico qđ prevalet in talibus. quia i hijs que salutē anie specialiter vel principaliter respiciunt sufficiunt duo testes: etiā mulieres. et forte nō rogati debēt. tamen sint fide digni. cōclusiue autem dico q; statutum qđ dispōit q; ad pias cās nō possit legari: nisi interueniētib⁹ quinq; testib⁹ q; tale statutū tamq; contra salutē animarū factuz non valet. et ita concludit bar. i l. habeat vnusquisq;. C. de sacro sanc. eccle. De quibus ibi p. bal.

a ¶ Rogatis. Nū quis dicat testes testamenti presumātur rogati. cp. i. l. hac cōsultissima. C. de testa. tenet q; sic. et idem bar. i. l. sciendū. ff. de vbo. obliga. Lu dic q; si testis se subscripsit presumitur rogatus sicut tabellio. ar. ff. de fideiusso. tu. l. cuz ostendim⁹. ff. fi. et idem si passus est se ascribi per notariū. si autez sunt testes nō subscripti: nec descripti non presumūtur rogati. ar. C. de vsuf. l. i. in glo. Si autez in instrumēto cōtineatur presentib⁹ talibus testibus: ꝛc. tunc quia natura istorū verboruz: ꝛc. est ampliativa vel roborativa ex interpretatiōe istius breuiloq; locutiōis. testes patet esse rogatos. ar. ff. de libe. et po. l. gallus. ff. i. et. ij. de quibus per bal. in. l. hac consultissima. C. de testa. in princi. Et vide que circa predicta scripsi infra. e. q. g. super

tez vocatis: et rogatis[a]: et quilibet eorū propria manu subscribat testatorem illud testamentū eo presente condidisse: aut subscribat ali⁹ testis pro eo si scribere ipse nescit: sigillet illud quilibz proprio sigillo: vel alterius si sigillū non habet: et in fine littere testatoz suum nomen scribat referēdo se illud nomē fecisse. et si nescit aut neq;t: alius ei⁹ mādato hoc scribat. e. ti. l. i. codicill⁹. 6. q. a. testis. 8. q. a.

b ¶ Et si vult quis in scriptis testari. et secrete claudat litteram vbi scripta est dispositio: et appendat septez corzulas pro sigillis testamēto ponendis reliqua parte mūda vbi testatoris et testium subscriptiōes apponantur: dicatq; testibus qđ intra continet vult forē vocatis: et rogatis. Jn prelij discrimine cōstitutus quomodo possit et velit etiā cū sanguine i armis vel in terra scribens testabitur et valebit qđ dispoſuerit duz tamen duob⁹ testibus probet. sed in expeditiōe nō occupat⁹ testabitur vt quilibet paganus. eodez titu. l. iiij. ſ. 3. q. b.

v. duobus. v. testamentū. in vsi. quero vtrū sufficiant. Et. testis. 8. q. a. sup. v. rogatos.

b ¶ Testibus. Jn testamēto militis sunt considerāda quattuor. vt per bal. in. l. neq;. ff. deportati. ff. de testa. mili. primo forma et solēnitas testamenti. Secūdo persona testātis. Lertio: persona heredis instituti seu legatarij. Quarto: ipsa substātia dispositōis. ¶ Circa primū. f. circa formaz et solēnitatem testamēti: videtur a iure dispensatuz esse cū milite in nouez. primo: i numero testium. Secūdo: q; nō requiritur q; sint rogati. vt notat in l. milites. C. de testa. mili. et. ff. e. l. i. Lercio: q; non tenent filium instituere vel exheredare dū tamen faciat scienter. vt. l. sicut. et. l. sequē. C. e. Quarto: q; agnatiōe sui postumi q; fit per velle

c ¶ Et in testamēti confectione nō diuertat testator anteq; perficiat ad alios actus extraneos: nisi nature: aut infirmitatis necessitate. e. ti. l. iij.

d ¶ Quandocq; tamen valet sine septez testib⁹: nā miles in castris cuz duobus testibus vocatis: et rogatis. Jn prelij discrimine cōstitutus quomodo possit et velit etiā cū sanguine i armis vel in terra scribens testabitur et valebit qđ dispoſuerit duz tamen duob⁹ testibus probet. sed in expeditiōe nō occupat⁹ testabitur vt quilibet paganus nō rumpitur instrumentū. vt. l. idez. ff. de testa. mili. Quinto: quia potest instituere heredem in codicillis. vt. l. militis. in prin. ff. e. Sexto quia eius testamentū facilius confirmat et infirmatur. vt. l. in fraudez. et. l. militis. ff. veteran⁹. ff. e. Septimo: in substitutiōe pupillari: quia nō requirit q; sibi faciat testamentū. vt. l. miles ita in fi. ff. e. Octauo: quia ad confirmatiōem tabularuz pupillariū non requiritur additio. vt in dicta. l. miles. i fi. Nono et vltimo: quia potest de

© Biblioteca Nacional de España

cedere duob⁹ conditis testamẽtis. vt.l. quereba tur.ff.e. Secũdo est cõsideãduz persona testan tis circa quã est dispensatũ in tribus. Primo in condẽnato in crimine capitali. vt.ff. de testa. mi li.l. ex militari. Secũdo: in dubitãti de statu suo. vt dicta.l. ex militari. §. si simplex. Tertio: i mu to et surdo. vt.ff. e.l. iu re militari in eo vero qui est pupillus vel seru⁹ ho stiuz non est dispensatũ. vt. C. e. l. fi na. et est ra tõ: quia ista impedimẽta sunt de iure naturali vel gentiũ. Ter cio est consi derandũ per sona heredis scripti vel legatarij. et tunc dic quãdoq; quis im peditur de iure cõmuni propter defectũ iuris a gentis: vt quia est seruus: et in hoc non videtur cum milite dispensatũ. vt.l. neq;. §. si seruũ. ff. e. quãdoq; quis impedit propter defectum iuris ciuilis. et tunc aut si esset dispensatũ tolleret ius alterius: et nõ intelligitur dispensatũ. aut nõ tol leretur ius alteri⁹. et tunc intelligit dispensatuz in tribus. Primo: quia potest instituí ille qui ali as non poterat. vt.l. neq;. §. deportati. ff. de mi li. tes. Secũdo: quia sufficit q; sit capax tempore mortis. vt. ff. e. l. Tercio in priuilegiũ militis est inductũ q; nõ possit relinqui mulieri in qua tur pis suspicio cadit. vt. ff. e. lege. miles. §. mulier. Quarto et vltimo est cõsideranda ipsa substan tia dispositiõis: et tunc aut quis est prohibitus disponere ne auferat ius alteri⁹: et hec ꝓhibitio durat etiaz in milite. vt. ff. e. l. si filius. aut nõ au fert ius alterius: et tũc aut est prohibita dispo siti o: quia cõtra edita pretoris: vel contra bonos mores. et nõ videtur dispensatũ. vt.l. fi. a milite. §. edictũ. ff. e. aut alia ratione esset prohibita in priuato. et tũc cum milite est dispensatũ in sep tem. Primo: quia potest instituere heredez in re certa nec trahit ad vniuersuz. Secũdo: quia po test decedere pro parte testatus: et pro parte in testatus. vt dicta.l. miles ita. in prin. Tertio: q; potest extraneo directo substituere. vt.l. centu rio. ff. de vulg. et pupi. sub. et.l. miles etiaz. ff. e. ti. Quarto: quia obliqua substitutio in testamento militis trahitur ad directã. vt.l. neq;. §. fi. cum. l. se. ff. de testa. mili. Quito: quia verba enũciatiua emis sa in testamẽto militis propter aliud inducũt dispo sitiõem. vt.l. ex hijs verbis. C. de test. mili. Sexto: q; emancipato di recto substituit vt.l. miles. §. exheredato. ff. e. Septimo et vl timo: quia põt grauare heredez contra diodan tem. vt.l. si cer tarũ. §. fi. cum. l. se. ff. de testa. mili. et in predictis habes om nia in quib⁹ mi les est priuilegi atus in testamẽ ti factione. de q̃ bus per bal. in l. milites. C. de testa. mili.

e ¶ Et si quis principis indulgentia efficit testabilis secundũ ius cõmune debet testari. Preterea valet testamentuz i quo solus princeps est testis. e. ti. l. v.

f ¶ Preterea indultuz est rusticis[a] vt in rure deficientibus septem testibus cuz quinq; subscribentibus: vel vno pro alijs testẽtur: in eoruz tamẽ presentia testamentũ ordinetur. e. ti. l. vj.

g ¶ Itez potest quis testari inter liberos solũ cum duobus[b] testibus. sed relicta in tali testamẽto alijs extraneis sunt inualida: nisi testator et omẽs filij se subscribant testamentuz laudantes: vel ipse testator testamentũ scribat. et in fine dicat omnia i eo contẽta velle fore firma. e. ti. l. vij. vide infra. 7. q. f. [illegible]

a ¶ Rusticis. q̃d si testamẽtũ nõ est factuz a rustico. sed a ciue in rure coꝝ quicq; testi bus an valeat. dicas q; sic. quia predictũ priuilegiũ conceditur omnib⁹ testatoribus qui nõ plures te stes possunt habere ex loci qualitate vel simili casu. Quero. nũquid illud quod est factũ in mari dicatur factũ in rure: respõsiõez collige ex notatis in. c. vbi periculũ. de elec. li. vj. et facit ad hoc. ff. de iure codi ci. l. conficiũtur. §. i. v. quid enim iudex. Item quid si rusticus vel nõ rusticus est i loco vbi nõ potest ha bere septem testes: puta in carcere tyrãni vel latro nis an sufficient quicq. ? potest dici q; sic. de quib⁹ per bal. in l. et ab antiquis. in fi. C. de testa.

b ¶ Duobus. Testamentũ quod nõ habet legitimuz numerũ testium non valet nisi inter liberos. quicq; enim alijs relinquit liberis acrescit. casus est bal. in l. hac cõsultissima. §. ex imperfecto. C. ỏ testa. Quero. an inter liberos naturales tantũ sufficiãt duo te stes. spec. dicit q;. sic. i ti. de instru. editi. sed tu dicas q; non. Premitte ad euidentiã q; interduz quis inter liberos testatur. interdũ diuidit. interduz facit alium actuz qui sapit supremũ iudiciũ. primo casu si facit testamẽtum nũcupatiuuz: requirunt duo testes: si vero facit in scriptis testamentuz: et propria manu scribit vel subscribit. et hoc cõstat: q; propria eius manu. et tunc valet testamẽtuz etiam sine vllo teste. si autez negatur scripturã esse testatoris tunc sufficiunt esse duo testes ad hoc probandũ. et in tali testamento scripto manu testatoris in quo salti sint duo testes. vel subscriptio manu ipsoꝝ liberoꝝ possũt

© Biblioteca Nacional de España

relinqui libertates et legata: et fideicõmissa extraneis. tamen nõ possz in ipso extraneus heres istitui/Scõo casu pricipali. scz quãdo pater diuidit. tũc aut diuidit p totas hereditates: et videtur testari/aut aliter. et videt decedere intestatus tñ talis diuisio seruãda ẽ ab intestato. vt. C. familie hercis. l. quotiés. & l. filius pris. et l. fi. Aut ista diuisio fit p nũcupationez et requirũt duo testes:/aut p sçptură & tũc sufficit sçptura pris vel subscriptio liberoz nã talis descriptio valz etiã sine testibus dũmõ de hoc cõstet p cõfessiõez ptiũ. vt C. fami. hercis. auteñ. si modo./Tercio casu pricipali. s. qñ pr alio mõ confert in filios supmũ iudiciũ: dic etiã illud seruãdũ tã ex testõ q̃ ab intestato: & suffiçiũt duo testes. vt. C. fami. hercis. l. filie cuius.

b ¶Et põt scribi testamẽtuz in pgameno: papiro tabula: etiam cerea: vel alia re in qua scribi possit. ¶Et possunt eiusdẽ tenoris fieri plures carte testamenti: quaruz vna defectuosa nõ nocet aliis perfectis. eodem titulo. l. xij.

i ¶Est autẽ notandũ q̃ in ceci testamẽto debẽt sep tem testes et vnus tabellio vel eiꝰ loco testis octauus ad subscribendũ adhiberi: q̃ subscribant et sigillent testamentuz. Et debet coraz eis ceco dicẽte scribi: vel si est iaz ordinatũ legi: ceco dicẽte illud fore testamentũ eius: aliter autez factum nõ valet. e. ti. l. xiiij.

¶Qualiter aũt mutꝰ tetstetur et surdus. vide supra. z. q. a.

¶Nec conferat in alterius voluntate heredis institutio. heres. 6. q. e.

¶Nec potest quis cõtra iuris dispositiõem testari. legatũ. 4. q. e.

a ¶Quito quero. qui possũt esse testes in testamẽto. dic q̃ quilibet nõ vetitus. Sunt autẽ qui nõ possunt esse testes in testamento/damnatꝰ de famosi libelli confectione. aut de furto. homicidio. aut maiori delicto. ¶Itez apostata licet ad fidez redeat/& minor quatuordeci annis/¶Itez seruus. mutus. surdus. mulierb. fatuus stultitia durante. ¶Itez ꝓdigus curatore sibi dato. sed pro libero se gerẽs põt esse testis licz postea seruus detegatur. e. ti. l. ix.

b ¶Itez si sexus virilis est in hermofrodito potentior erit testis in testamẽto: alias secꝰ. e. ti. l. x. vide. testis. 7. q. f.

c ¶Et si ẽ ꝓtẽtio sup testm iter heredẽ scriptũ: et testãtis cõsanguineos vel legatarios pñt esse testes legatarij non participes sed heres vel eius cõsanguinei vsq; ad quartuz gradum nequaquã. eodez ti. l. xj.

a ¶Sexto quero. qualiter quo ꝓbandũ testes inducti deponũt singulariter. modo q̃riẽ vtrũ probent: puta vnus deponit q̃ mutuauit vni persone et vno tẽpore. Aliꝰ depõit de alia ꝑsona & alio tẽpore tñ. hac tñ q̃litate q̃ publice. dicas q̃ licet quo ad repetitiõez vsurarũ infamiã in genere. de quo per bal. i. l. testes serui. C. de testa. colũ. vij.

b ¶Mulier. Sed vide. testis. 7. q. f. Et que ibi scripsi sup. ꝟ. in testamẽto.

rõ. nunquid abbreuiatu re viciẽt scripturas testamentorũ. q̃daz dicũt q̃ sic. vt i dicta auteñ. q̃ sic. Sz tu dic q̃ satis ẽ si vsitato mõ scribãt nã rõ legis iplet q̃ ẽ. vt clare legi et itelligi possit. de istis p bal. i dcã auteñ. q̃ sine. C. ò testa.

a ¶Testes. q̃ro. nunquid vsurariꝰ possit esse testis i testõ. dic q̃ nõ si ẽ vsurariꝰ mãifestꝰ Et idez forte etiã si ñ essz vsurariꝰ manifestus. q̃ nõ est iteger testis. vt notat p cy. C. de epis. & cleri. l. si q̃s ad declinãdam q̃ nõ placet: nã viciũ testis occultũ nõ officit testamento. Quero. excipitur cõtra testem q̃ est vsurariꝰ manifestus ad

Quero. nũquid inter liberos sufficiũt due femine in testes: vel vnꝰ masculꝰ & vna femina vel hermofrodita. dic q̃ sic. vt i glo. auteñ. q̃ sine. C. de testa. sz secus alꝫ vt testis. 7. q. f. tñ vide q̃ ibi scripsi/Quero vtrũ sufficiãt etiã testes nõ rogati. & dic q̃ sic. quia ipa rogatio ẽ itroducta p subtilitatez iuris ciuilis q̃ subtilitas remissa ẽ iter liberos./Quero. nũq̃ i ista ꝑuata scriptura req̃rat dies & cõsul. dicas q̃ sic. & est speciale i ꝑuata sçptura testi: etiã iter liberos./Que

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Aperiendū. Idem dicit statutū q̄ testamenta non insinuata infra tres menses irritent: vtrum valebit testamentū clerici. si heres nō insinuat. bar. dicit q̄ nō valebit, sed tu dicas cōtrariū: q̄ laici nihil possūt statuere cōtra clericos tñ in de cisiōe dicas: bar. verū dicit habito respectu ad heredez qui est laic⁹ ⁊ ppt̄ suuz factum pōt priuari cōmodo testamēti. si āt essz heres clericus: nullo mō statutuz includeret eū. q̄ statutū generale sup iur̄ psone nō icludit psonā sup qua nō pōt specialiter statuere. bal. i auteñ. cassa et irrita. C. de sacro san. eccle. vide q̄ scripsi statutū. v. vtruz statuta porrigant̄ in. v. quito quero an statuta. Quero dicit statutū q̄ testamentū insinuet̄ infra sex menses alias sit nullū. An interim ex eo possit adiri hereditas ⁊ agi cōtra debitores hereditarios. dic q̄ sic. bal. in l. illud. in fine. C. de sacro san. eccle.

est testamentuz aperiendū[a]. scias q̄ hij quibus quid in testamēto inscriptis relinquit̄ cū sua interfit petūt illud aperiri coraz iudice post mortē testatoris prestito prius iuramento q̄ nō malicioſe sed credētes sibi relictuz petunt eius aperturā. Nec pactū factū sup relictis in eo ante eius aperturaz valet. 6. parti. ti. ij. l. i.

¶ Testamēto publicato dat̄ fides licet nō ꝓducatur originalis scriptura q̄ casu ꝓbat̄ ām̄issa. casus est bal in l. publicati. C. de testa. Querit glo. i dicta l. publicati. cora quo iudice debz fieri ista publicatio. rñdeo cora cōpetenti iudice ordinario. vt. C. e. ti. l. testamēta omia. Quero. nū quid vocari debēt illi q̄ succederēt si hoc testm̄ nō essz. rñdeo sic. vt. ff. de mino. l. in cause. ſ. cā. et. C. de testi. l. si qñ. et nota. e. ti. l. solā. ⁊ auteñ. si quis. nā cū recipiāt̄ testes dz ps citari. vt. C. ad trebell̄. l. pe. i fi. ⁊. ff. de ven. iſpi. l. i. ſ. denūciari: licz videat̄ ꝺ̄ p cy. C. q̄ admi. ad bo. po. l. fi. sed nō obstat vt ibi dicit bal. Quero. an sufficit citatio general̄. dicas vt p bal. C. si vt ab heredi. se absti. auteñ. si oēs. nā vbi agēs cert⁹ ē de aduersario psonā citādaz ꝺclarare debet: vbi āt nō ē cert⁹: tūc sufficit generalis ꝓclamatio. vi ꝺ q̄ nōt bar. i. l. si q̄s istituat̄. ff. de here. isti. Quero nūq̄d sr̄ hoc debeat dari libell⁹: ⁊ fieri litis ōt̄. dicas q̄ nō cū hoc fiat mero iudicis officio. ⁊ ad ꝓpatōez alteri⁹ iudicij. ⁊ forma iudicij ē i hoc seruāda: puto tñ q̄ i actis scribendū ē q̄ ꝺ petit̄ vt iudex possit scire q̄ ꝺ hēat facere. ⁊ potior postea variare nō possit. Quero. nūq̄d dñt capitula dari sr̄ q̄b⁹ testes testificent̄: et iterrogatoria fieri ab altera parte sicut i testib⁹ iudicialib⁹. rñdeo aut testm̄ est factū i scriptis: aut p nūcupatiōez Primo casu: nec capitula: nec iterrogatoria sunt neccia: q̄ officiū iudicis est in hoc solo vt citatis testib⁹: ⁊ his qui ledūt̄ ipi testes iurati deponāt et recognoscāt sigilla sua: nec ē necesse q̄ testificēt̄ q̄d in testō cōtinet̄ cū id occultū sit. Scōo casu expedit formare capitula ⁊ iterrogatoria. q̄ testes hñt dicere totū tenorē testi, Quero. nūq̄d sr̄ hoc ꝺbeat ferri sñia diffinitiua i scriptis. respondeo nō: q̄ certe non potest esse diffinitiua: cum nō condēnationez cōtineat vel absolutiōez: sed merā probationez. Interloquēdo tamen dicta testiū publicabit. post aperturaz testiū iudex visa et examīata eorum fides interloquēdo pronūciabit et mādabit attestatiōes in publicam formā redigi ad perpetuā rei memoriā quod etiaz si nō dicat expresse tamē eo ipso q̄ attestatiōes sunt publicate perpetuo valēt. et poterit in hoc tasu appellari: quia talibus attestatiōibus in quolibet iudicio est stāduz. alioqui frustra essent recepte. Quero. nūquid hāc publicatiōez ad eternā rei memoriā possit petere script⁹ heres qui hereditatez nō possidet. dicas q̄ aut petit̄ publicatio scripture testāmēti. ⁊ tūc ideisticte ꝑt peti si est scriptura ꝑuata q̄ idiget publicatiōe. Sz si ē scriptura publica superuacuo peteret̄: nisi forte peteret̄ ad ꝯfirmatiōez scripture: nā testes ꝺponētes p instr̄o: etiā si sint descripti i eo augēt ei⁹ fidez maxie qñcūq̄ dubitari possz de fide instr̄i. vt. C. de ꝓbati. l. iubem⁹. et. C. de fide instru. l. fi. i pri. ⁊ nō. inst̄. de iuti. stipu. ſ. itē ꝺbor. Si aūt nulla ē cōfecta scriptura ad c⁹ cōfirmatiōem vel publicatōz testes deponāt. sz simplr̄ ⁊ p se testes petūt̄ recipi ad eternā rei memoriā: tūc videt̄ distinguēduz inter possessorē ⁊ nō possessorē vt possessor possit cū redigat̄ ad instar rei: fec⁹ in eo q̄ nō possidet: nisi forte esset heres sub cōditōe istitut⁹ q̄ iteriz agere nō pōt via ordiaria: ⁊ ideo det̄ ei extraordinariū remediū. ar. ff. ad. l. acq̄. l. i lege acq̄lia. vel dic indistincte posse alia rōne. s. q̄ añq̄ testes sint recepti ꝓbabiliter. dubitat de serie testāmēti: ergo nō ꝑt hereditatē adire. ⁊ p oēs nec agere: ⁊ ido via extraordiaria sibi patet tāq̄ neccia: ⁊ maxie ad hereditatē adeūdaz. Et idē videt̄ in legatario q̄ petit testes recipi sr̄ suo legato. tñ in legatario cōtrariū vidi pnūciari q̄d nō possit si legatū sit purū et ipse nō est in possessione. Quero. si stat originale: ⁊ habēs nō vult ꝓducere: an credatur exemplo. dicas q̄ sic: nisi dicat̄ falsum. vt. l. fi. C. de fide instru. Quero. quid dicat̄ originale. respōdeo proprijssime loquēdo matrix scripturarū. sed large loquēdo ois scriptura quā nōri⁹ sūmit de ꝓmis ꝓthocoll̄. vt. ff. ꝺ lega. ij. l. sēproni⁹. p bar.

© Biblioteca Nacional de España

Quero. vtrū vi uo testatoꝛ posſit fieri publica tio testamenti. dic q̄ ſic prout eſt actus proce dens ab ipo pe tente inſinuari. ſed non put pe titur in ipſuz. i. contra ipſuz te ſtatoꝛez vel cō tra terciū: quia nulluz ius habz qui ſperat ꝺ he reditate viuen tis. de predictis per bal. in. l. pu blicati. C. de te ſta.

a ¶ Editionem. Et an notarius filio p̄terito vel exheredato co gatur edere pa tris teſtamentū vide que ſcripſi editio. v. ſi no tarius. in vſi. ſe cundo queritur filius. vide ſu pra. e. q. a. ſup. v. aperiendū. v. itē quo iure.

b ¶ Teſtiū. Vide que ſcripſi. ſ. e. q. a. ſup. v. ape riendū. v. teſta mēto. q̄i p totū

c ¶ Legati. Vide q̄ ſcripſi actoꝛ. 4. q. m. ſr. v. te ſtamentū.

¶ Infirmatur. d Curſu decēnij te ſtm nō tollit ni ſi cōtraria volū tas etiā nō ſolē nis roboꝛata tri tribus teſtibꝰ: vl publica actoꝛuz ſcriptura in teruēit. vt. l. ſan cimus. C. de te ſta. vide. j. e. q. f. ſr. v. p p̄m. v.

b ¶ Et cōpellit iudex tenē tez teſtm̄ ad editōēm vt apiat: ⁊ ſi nō ē teſtm̄ i lo co illo aſſignabit t̄minū ad portandū: q̄ ſi tenēs edere nolit tenet petēti bꝰ ad relicta et intereſſe. 6. p. ti. ij. l. ij.

c ¶ Et ꝺz ſic aperiri videz teſtibꝰ p̄us iuratis: et ſi gilla ⁊ ſubſcriptiōes co gnoſcētibꝰ: iudex ordīa riꝰ apiat id: ⁊ ꝺet petēti bꝰ quoꝝ ītereſt copiaz. ſz ſi oēs teſtes nō ſunt p̄ ſentes hoc fiat coraz ma ioꝛi pte: vl etiā coraz mi noꝛi: aut nullo p̄ñte ſi ne ceſſe fuerit coraz hoībus tm̄ pbis: ⁊ poſtea mittit teſtibꝰ teſtm̄: ſi ſūt infir mi: vel perſone egregie: aut abſentes: vt ſubſcri ptōes ⁊ ſigilla cognoſcāt Et negatio alicꝰ ꝺe teſti bꝰ nō īpedit apturā: licz redꝺat teſtamētū ſuſpe ctum. e. ti. l. iij.

ꝺ ¶ Teſtamēto āt ſine ſcri ptis fcō: iudex recipiat in ſcriptis ꝺcā teſtiūb ſeptē q̄ iterfuerūt: ⁊ illa ꝺicta valēt ſic teſtm̄ i ſcriptis. nec morte alicꝰ vl oīum poſt ſecuta infirmat teſtamētuz. e. ti. l. iiij.

e ¶ Et ſcias q̄ heredi ꝺa tur copia totius tenoꝛis teſti: legatario āt ſolū ſui legati ſine ꝺie ⁊ anno vt falſitas euitet. Si tm̄ ali quā p̄tē apiri vl eiꝰ copi az vſq̄ ad tpꝰ ꝺari teſta toꝛ ꝓhibuit eiꝰ volūta tē ſeruet iudex. Nec ꝺa bit copiā eoꝝ ī q̄bꝰ picu lū ſeq̄ poſſz: licz teſtatoꝛ mādauerit ꝺari. e. ti. l. v

f ¶ Itē ne ſubſtitutꝰ in pu pilli iſtituti morte captet p̄t teſtatoꝛ ī fine teſti ap poneꝛ ſubſtitutōz ⁊ clau ꝺere eaz: vetareq̄ ne ps illa vſq̄ ad certū tpꝰ api atur vt ignoꝛet ſbſtitutꝰ ſubſtitutiōez factā: et iu ꝺex adīplebit teſtatoꝛis volūtatē. e. ti. l. fi.

¶ Et p̄t peti apiri teſtm̄ etiā ꝺie feriata vt habes actoꝛ. 6. q. b.

a ¶ Septio q̄ro. q̄ꝛ īfirma turd teſtm̄. dic q̄ p ſcōm teſtm̄ īfirmat primū. co dicille. 6. q. Sz ſi ſecūꝺū eſt īperfectū non ſunt re uocata filijs in primo te ſtamēto perfecto relicta eo modo quo ꝺixi ſu pra. 4. q. ſ. 6. parti. titu lo. i. l. viij.

b ¶ Itez per maximā capi tis ꝺiminutiōem p quaz libertas ciuitas et fami lia perꝺitur. aut per me ꝺiā qua ciuitas et fami lia perꝺitur: vt p ꝺepoꝛ tatiōem licet bona nō a ꝺimantur. ſiue per mini mā qua ſola familia per ꝺitur: vt per arrogatōez teſtamentū ante factum nūq̄ꝺ p p̄m. ī vſi. fi. Que ro ſi teſtatoꝛ fctō teſtamē to ex iterual lo ꝺixit hec verba coraz ſeptem teſti bus rogatis vos ſitis te ſtes q̄ ego reuoco ome teſtamentuz q̄ꝺ feci. nun quiꝺ p hec verba omne teſtamentuz ſit ſublatuz. ꝺicit bar. q̄ non: quia ex iſtis verbis non poteſt adiri here ꝺitas ab ali quo ꝺ iuſ̄ ci uili: ergo nō tollit teſtm̄ vt ipe pleni us nōt. ff. ꝺe lega. iij. l. ſi mater. ſed tu ꝺic ꝺ q̄ fa uoꝛe veniēti uz ab iteſta to ꝺicēꝺuz ē q̄ ſi teſtatoꝛ voluit dece ꝺere iteſtatꝰ talia ꝺba va leāt iure inte ſtati. ſic eniz teſtatoꝛ p̄ōt cōferre. ita ⁊ p̄riuare. De q̄bꝰ p bal. i ꝺcā. l. ſanci mus. colū. i.

¶ Secundū. An p ſcōm teſtamentuz tollat p̄mū vide infra. e. q. f. ſup. v. per ſcōm. et ſup. v. ſolē n iter.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Per secūdum. Testamentū factū inter liberos non reuocat̄ per aliud testamentū nisi i secūdo adsit septem testiū numerus. et testator declaret se nolle pri⁹ testamentū valere. casus est i.l. hoc inter liberos. C. de testa. Quero. quid si pater i ipo testamēto sēpsit sua manu se nolle valere aliqō aliud testamētuz nisi ibi essz formaliter deseptus totum pater nr̄. postea vero in secūdo testamēto apponit verba generalia reuocatoria oīs clausule derogatorie p̄cedentis. rñ deo: si nō p̄cessit nisi vnicuz testm̄ satis est clara intētio testatōis ex natura relationis q̄ nō p̄t fieri nisi ad vnicū testm̄ precedens. si aūt expresserūt plura testaméta. dicūt q̄daz nō valere clausulā: quia nō est certa. sz tu dicas etiā valere clausulā: z ita dicit cy. z nōtur i. c. i. de cōsti. p Jo. an. in nouella. et ideo sufficiūt clausule generales tabellionū cassans et irritās. ꝛc. Quero. q̄d si pater iurauit nō rūpere. rñdeo valet reuocatio: q̄ licet spiritualia nō possit exercere p iur⁹: tpalia tn̄ p̄t. vide ō hoc. h. i. c. nosci. ō electi. z an tūc i secūdo testō oportet fieri mētio. de primo vide eū ibi. Quero. si scōm testm̄ est factū iter liberos nunq̄d req̄rat̄ clausula derogatoria glo. i corpe ō testa. sentit q̄ nō. cy. dicit q̄ sic. tu dic q̄ aut causa mutādi supuenit: z tūc nō requirit̄ clausula derogatoria. C. de inoffi. testa. l. iij. z ar. ff. de soluti. l. cū cornelij⁹. Aut nō supuenit cā. et tūc aut testm̄ fm̄ est fauorabili⁹ p̄ liberis. et tūc valet fm̄: q̄ cuiusdā taciti odij exclusiuū. aut ecōtra primū ē fauorabili⁹ p̄ liberis. et tūc

infirmat̄. e. ti. l. xviij. vide supra. 3. q. 4. Non tamen infirmat̄ per capitiuitatez. captiuus. 5. q. 4.

c ¶ Recuperato autez statu per capitis diminutionez perdito conualidatur testamentū ei⁹ euentu infirmatū: si expresse coram testibus dicat testator velle validari mādari. e. ti. l. xix.

d ¶ Item infirmat̄ postumi agnatōe: si non est in ea institutns: et sit preteritus. Postum⁹ dicitur post mortem patris: vel post testamentū factuz: natus. Item infirmatur per arrogatōz postea factaz. e. ti. l. xx.

e ¶ Quod autez dixi p̄ secundouz testamentū infirmari primū est verum: nisi rumore plato de morte heredis dicat testator quia primus non potuit me⁹ heres esse: instituo talem: tunc enī prim⁹ est heres si viuit: nō autem secund⁹. sed legata vtriusq̄ testaméti amore dei facta: vel cōsanguineis: aut amicis debent̄. eodem titulo. l. xxj.

f ¶ Itez si in primo testaméto sunt instituti descēdētes: vel apposita clausula q̄ testamentuz postea factū non valet: nō rūpitur primuz per secūduz⁸ nisi in eo de primo mētio fiat: aut de clausula. sz si p̄ secūdouz cū quicq̄ testib⁹ factū ab ītestato successur⁹ instituatur hñs. q̄daz dicūt q̄ nō. Sed tu distingue. vt dicti i q̄one p̄cedēti. de p̄dictis p̄ bal. i dcā. l. hoc iter liberos. C. de testa. ¶ Nūq̄d p̄ scōm testamentū reuocet̄ primū hñs clausulā derogatoriaz. de q̄ in testō secundo non fit mētio. dicas aut clausula derogatoria ſspicit institutōis. vt q̄ testator dixit in primo testō q̄ illud vult oīb⁹ preualere cū nolet ampli⁹ posse testari. et tūc q̄ iuri publico factōis testi nō p̄t renūciare: valet fm̄ testamentū: licet de primo nullā faciat mentiōez. vt l. sancim⁹. C. de testa. et ist̄. quimo. testa. infr. ſ. posteriore. Aut clausula derogatoria respicit testamentū scōm respectu voluntatis simplr̄. vt q̄ testator dicit q̄ primū testm̄ p̄ualeat scōo: cū intēdat decedere testat⁹ scōm formā primi testi et nō secūdi et tunc nō valet secundū testamētuz: quia non habet in se volūtatem testatoris: nisi illa clausula derogatoria reuocet̄ secunduz cy. et hoc nō facit auctoritas illius clausule. sed sola voluntas testatoris. vnde si apparet de volūtate mutata. puta quia testator i secūdo testamento iurauit: vel quia noua ratiōe motus est ad testandū: puta p̄pter offensaz heredis primo instituti: vel p̄pter aliam indignatiōem: tunc testamētuz secundū p̄ualeret etiā si nō haberet clausulam derogatoriā derogatorie. ar. ff. de soluti. l. si cuz cornelius. et. ff. de cōfir. tu. l. vtilitatez. et. ff. de addi. le. l. iij. ſ. nō solū. et. l. ex pte. Idem puto si secunduz testm̄ sit actis insinuatū p̄ testatorē. nam vi actorū

© Biblioteca Nacional de España

prevalet. vt. C. de testa. l. omniū. et. l. sancimus. Idē forte est si cōcurrit decenniū. quia ꝓpter longinqui tatē temporis testatoꝛ nō potest ita recoꝛdari ꝺ clausula derogatoꝛia: et quia decēniuꝫ debet aliquid operari. de quibus per bal. in. l. sancim⁹. C. de testa. colūp. iij. ¶ Testamentū quod nō valet iure testamēti non valet iure codicilloꝛuꝫ: nisi testatoꝛ clausulā codicillarē adiecerit. agens tamē semper debet vnā viā eligere: ⁊ deinceps ad aliā nō migrare: nisi sit de personis exceptis quib⁹ variare permittit: qꝛ nō ē meꝛuꝫ lucrū ꝙ prętendūt: seꝺ hereditas est eis debita. casus est i. l. si quis agere. C. de codici. ¶ Premitte ꝙ clausula codicillaris tripliciter foꝛmat. Uno mō ꝑ copulatiuā cōiunctōez cū testatoꝛ dicit. volo valere iure tastamēti ⁊ codicilloꝛū. Scꝺo mō per disiūctiuā vt cū dicit: volo valere iure testamenti aut codicilloꝛuꝫ. Tercio modo per cōditionalez: vt cū dicit. si nō valeret: ⁊c. Premitte etiā ꝙ quādo dicta clausula restringit: quia conditiōaliter ꝓfertur. tempus verbi est considerandū. sunt aūt in verbo tria tēpoꝛa principalia. s. presens. qꝺ significat actū esse in pnti. Itez preteritū ꝓfectū. qꝺ significat actū verbi recessisse a tempoꝛe. itez futuꝛū. qꝺ significat actuꝫ verbi accessuꝛū tempoꝛi. est ⁊ etiā preteritū imperfectū. c⁹ inicium iam fuit: seꝺ finē nō habuit. est ⁊ ꝑteritū plusq̄ perfectū. qñ tēpus per extraneū actuꝫ iter mediū recessit ab actu informato ꝑ verbū. Respiciam⁹ ergo verbū presentis tēpoꝛis indicatiui modi. et q̄ramus circa ipsuꝫ aliq̄s q̄stiones. et primo q̄rit. testatoꝛ dixit si nō valet: ⁊c. nūquid si testamētuꝫ valuit a principio: seꝺ postea fuit ruptuꝫ vel irritū: an dicta clausula aliquid operet. distingue. aut est nullum ratione intestabilitatis. et tūc nihil operatur. vt. ff. de lega. iij. l. i. ſ. si filius. Aut ratiōe incapacitatis. et tūc aut incapacitas est in grauato et operat. vt. C. de fideico. l. eam quā. aut in honoꝛato. ⁊ tūc nihil operatur: quia qui nō est capax ex testamēto: non est capax ex codicillis. ar. ff. de probati. l. cū quis decedēs Aut est nullū ratione deficiētis solēnitatis testiū. et tunc nihil operat. vt in. l. codicillis. ſ. fi. ff. de lega. iij. Aut ratiōe preteritiōis iam nati et suo. et tūc dic ꝙ hoc declarabit aduent⁹ de futuro: nam si preteritus testamentū repꝛobet apparet ꝙ clausula fuit retro falsa. Aut nō valet ratione preteritiōis emācipati. et tunc est dubiū econtra ad precedēs cuꝫ hic valeat testamentū de iure ciuili. q̄uis de iure ꝓtoꝛio possit expugnari: dicas tamē sicut in q̄one superioꝛi ꝙ effectū rei inspicim⁹: quia fingit retro. et ideo expugnato testamēto per cōtra tabulas habet locū clausula codicillaris: quo ad heredis institutiōez deuolueūdaꝫ i fideicōmissum. seꝺ quo ad cetera capitula satis est ꝓmissuꝫ per auteñ. ex cā. vt ibi dixit bal. Quero. de tali q̄one testatoꝛ postumū preterit extraneū istituit. et adiecit clausulā. si nō valet iure testamēti: ⁊c. nat⁹ est postum⁹ ⁊ decessit postea viuo testatoꝛe. q̄ro an ꝺcā clausula aliq̄ꝺ operet. videt ꝙ nō: qꝛ cōditio ē fla i pꝛi. ⁊ i fi. vñ nō ꝑt agi ex clausula codicillari. Deinde recipiam⁹ verbū futuri tpis. si nō valebit: ⁊c. Un ꝓmo q̄ro q̄ est natura tpis futuri. pone enī ꝙ testm̄ nūq̄ valuit. rn̄deo satis cōprehēdit sub clausula: qꝛ qꝺ nō valuit nec valere pōt: certe cōcludit sub verbo futuri tpis: qꝛ pōt aliq̄ꝺ nūq̄ valere. Quero nūquid ista clausula si nō valebit: ⁊c. opetur qñ testm̄ rūpit ꝑteritiōe postumi. bal. dixit ꝙ sic. in auteñ. ex cā. nisi erronea opinio non hñoi postumū cām finalē dederit legato. et hoc ꝓbet. als ꝑsumit ꝙ iplicite voluerit icludi oēs cas⁹ q̄ pñt icludi sub generalitate vboꝛū. Sꝫ bar. distinguit iter scientez et ignoꝛantez. ⁊ nihil dicit de eo qui de hoc nō cogitauit: qꝛ si cogitasset forte: aut sciuisset aut errasset. et ideo dic: vt dixit bal. i ꝺcā auteñ. ex cā. Nā in dubio debem⁹ recurrere ad volūtatē legis q̄ ē vt seq̄mur vba testi postq̄ mēs testatoꝛis i ōriū fuisse nō ꝓbat. Deide recipiam⁹ vba ꝑteriti ⁊ ip fecti tpis subiūctiui modi: vt qꝛ testatoꝛ dicit. si nō valeret: ⁊c. Et q̄rit ꝓmo vtrū icludat temp⁹ pns. si nō valz: ⁊c. et dic ꝙ sic: qꝛ ei⁹ vbi significatio pti ꝑcessit. inde dicit ꝑteritū qꝺ etiā extēdit ad pns: qꝛ nō ē ꝑteritū finitū: sꝫ i fieri. Scꝺa q̄o est an extēdat i futuꝫ. dic ꝙ sic: qꝛ oīe ipfectū tēsit i futuꝛū. seq̄tur ergo ex cōpositā eius significatiōe ꝑteriti. s. et futuri. qꝺ iꝺē est dicere. si nō valeret: ⁊c. hoc tenet bar. ff. de codici. l. iij. ⁊. q. Extra q̄ro testatoꝛ i codicillis heredē instituit coꝛā septē testib⁹ rogatis et adiecit ꝙ voluit institutiōez valere. iure codicilloꝛū ⁊ iure cuiuslibz vltie volūtatis mō certū ē ꝙ nō valz iure codicilloꝛū i vi istitutōis. q̄rit q̄ꝺ iuris. rn̄det bar. ff. ꝺ codici. l. i. q. fi. ꝙ ꝑ ista vba nō trahit codicill⁹ ad testm̄. sꝫ ad alias vltimas volūtates min⁹ solēnes q̄ sit testm̄. tu dic ꝙ valz iure testi: nec nocet impitia testatoꝛis q̄ testm̄ appellauit codicillū cū intentio sua fuerit hꝛe heredē: ⁊ oia sint soleniter acta. Sed pone ꝙ testatoꝛ dixit si nō valuerit iure testamēti volo ꝙ valeat iure codicilloꝛū vel iure testi ⁊ etiā codicilloꝛū. et postea fecit aliud testm̄ i quo aliū fecit heredē. nūquid p predicta verba posita i primo testamēto ille q̄ ē script⁹ i primo testamēto poterit q̄si ex fideicōmisso petere hereditatē ab eo q̄ script⁹ est i scꝺo q̄si ꝓmuꝫ valeat inre codicilloꝛū: et directa institutio trahat ad fideicōmissariā: dicas ꝙ non: qꝛ talia vba pēdēt ab ipso ꝓmo testamēto quo ad volūtatez testatoꝛis subsequentē. et ideo sublato eo per volūtatez subsequētem ea etiaz q̄ in ea scripta sunt nō valēt. et ideo in hoc casu illa verba nō debēt aliquid operari. de predictis ꝑ bal. in. l. si quis agere. C. de lega. Et circa ꝓdicta viꝺ etiā ꝑ bar. in. l. sepissime. ff. de codici. Et vide. i. ista. q. i. Et q̄ ibi scripsi.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Soleniter. Testamentū solēne non tollit p sequens non solēne: nisi in scō sint scripti venientes ab intestato pītib⁹ quinq; testib⁹ ⁊ nō pauciorib⁹. vt hic ⁊ i. l. p nūcupationē. C. de testa. Et hoc intelligas nō inter liberos: ꝫ inter parentes vel trāsuersales. Quero nunq̄d legata et fidei cōmissa in hoc testamento secundo debebūt. Rñdeo sic q; cā itestati redigitur ad causā testati exigitur tñ q; hereditas sit adita ab intestato. vt nō ff. de here. instī. l. q̄ filio ¶. seruus. et ff. de fidei. liber. l. ij. de quib⁹ p bal. i dcā. l. p nūcupatiōem. ¶. si q̄s āt.

b ¶ primū. Et vide q̄ circa hoc scripsi. s. e. q. a. sr̄ v. infirmat. v. cursu decēnij. Et. e. q. f. sr̄. v. p scōz Et sr̄. v. solemniter.

c ¶ Infirmat. Qñ testator ipe delet vl̄ cīdit signacula vl̄ cartā testamēti ex ꝓposito: nūq̄d p̄sumatur velle decedere intestat⁹. videt q; nō: q; testm̄ pfectū per cācellatiōez nō tollit ipo iure. vt glo. in l. nr̄am. C. de testa. ergo heres script⁹ pōt hereditatē adire: seo sibi auferetur p fiscū. vt in dcā glo. q; p̄sumitur q; testator fecit hoc: q; reputauit indignos. Sed doctores cōiter tenēt cōtrarium. Tu dic q; apparet causa cācellatiōis: ⁊ tunc ex causa intelligim⁹ effectū. vt. l. cācellauerat. de bis q̄ in testa. delen. Et nota q; cācellationes si sunt de corpore eiusdem instrumenti nō requirunt diem ⁊ consulem de per se quia habent eo q; sunt incorporate in instrumēto habenti. si autem sunt a latere ita q; non sunt incorporate debent habere diem ⁊ consulem ⁊ omnia solemnia per se: alias non valet cancellatio. Et istud ē verum si est alia manus: vel ex diuersitate lr̄e appareat diuersitas temporis: quia cum non sit idē cōtextus scripture nec coniūctio nō cōstat de tēpore: nec de loco nec de testib⁹. si autē nō apparet de causa cancellationis: tūc aut testator destruxit solemnitatē: aut partem volūtatis: aut totam volūtatem. Juxta nota. per Jnno. de bereti. c. sr̄ nitatis. Secūdo casu illa pars viciatur quam testator voluit non valere. vt dicta. l. cancellauerat. Tercio casu totū viciatur: ⁊ res ad causam intestati pcise redigitur: quia a tota volūtate recessisse videtur. Quero nūq̄d per cancellatiōem testm̄ ipo iure tollatur: an ope exceptiōis. vide. l. i. ¶. pe. de bis q̄ in testa. delē. ⁊ l. q̄ ex liberorū. ¶. in testō. ō se. ta. glo. i dcā l. nr̄am. dicit q; ope exceptiōis Tu tñ dicas q; si testator delet dum testm̄ est i fieri ipso iure ñ valet q; ē ipfectū. ar. ff. de fidei instru. l. cōtractus. ff. de condi. ide. l. elegan ter. in p̄in. sup v. puto. Aut pfecta ⁊ conclusa erat prima ordinatio testamēti. ⁊ tunc aut secuta est con

g ¶ Al' aūt p secūdum testamentū imperfectū nō rūpitur primū b. Ꝫ si ali q̄s de nō descēdentibus est institutus in primo testamēto postea corā quīq; testib⁹ testator dicat nolle eū esse hered̄ q; īgratus: vel quia contra eū errauit: aut similia: p̄ det hereditatē: ⁊ applicatur regi: nisi eius loco alium instituit in suo testamento: quia tunc surrogatus erit heres. e. ti. l. xxiij.

b ¶ Item si testator consulte frangit cartaz: aut corulam: aut sigillum: vel radit signum notarij infirmatur c testamentū: nisi probet c casu fuisse factum. e. ti. l. xxiiij.

traria tacita voluntas: vel expressa: seo imperfecta stans solummodo in finibus verbis. Aut est processum ad aliquem actum facti. primis enim duobus casibus heredis institutio semper permanet: seo non legata habentia simplicem naturam legatorum. vt. ff. de adi. le. l. tercia. ¶. non solum. Et. l. Ex parte. et. l. fidei commissum. Tercio vero casu quando non est nuda voluntas: seo est quedam vestita adminiculo facti p quod destruit forma rei viciatur in effectu: ⁊ institutio ⁊ legata. vt. ff. de testa. l. ad testamentum. ¶. si signa. Quero si sunt facte due scripture de eodem testamēto. vt. ff. de testa. l. vnum. ⁊ vnum est incisum: nūquid aliud q̄ non est incisum remanet firmū: nec ne. Respondeo casus est de hoc in. l. fi. ff. de bis que in testa. delen. vbi dicitur q; si eodem facto sunt plura instrumenta cācellatio vnius instrumenti non tollit vires alterius instrumenti quod non inuenitur cancellatum: nisi de mente contraria constet in scriptura eniz que remanet incorrupta permanet forma eius ⁊ probatio eius

¶ Quero notarius scripsit primo instrumentum in bastardello paruo: deinde illud extense posuit in libro suo: ⁊ in bastardello cancellauit. certe illa cancellatio non nocet libro. ¶ Et nota q; scriptura istius libri dicitur originalis scriptura. Et ideo ex vtro q; tanq; ex originali potest sumi istud exemplum. Si tamen esset aliqua dissonantia ad primum recuratur ad prothocolum. vt notatur per bartolum ff. de lega. secundo. l. Semproníus. Item facit ad

© Biblioteca Nacional de España

q̃onẽ q̃ si creditor reddat debitori instrm̃ cancellatũ licet in libris notariorꝫ apparet instrumentũ incorruptum: tñ qr mens partiũ est vt a toto debito remittatur eorum debitũ per cancellationem tollitur. vt bar. in l. fi. C. de fideicõ. Et idem dico si q̃s repit condemnat⁹ in eadem sentẽtia ex vnica causa in pluribus libris communis ꝛ reperitur cancellatus qr solvit i vno libro ꝛ nõ in alijs: qr nõ põt aliquo modo capi nec tanq̃ cõdẽnat⁹ offendi. quia totũ videt abolitum. nec excusatur offendẽs qr debuit rimari scripturas: nonne minꝰ sibi officere dꝫ publica cancellatio quoniã debeat sibi prodesse alia scriptura q̃ cãcellata non reperit, in dubio tamen presumerentur esse plures condemnationes nisi factum ꝛ circũstantie penitus sunt eedem. ar. nõ. in l. ne cassu. C. de discu. li. x. ꝛ l. sẽpr̃oni us. ff. de le. ij. ꝛ de pbati. l. quinq̃ginta. Et ad hanc q̃stionem facit q̃ scripsi. probatio. 6. q. a. sup v. probandum. v. si acta sũt. in. vsi. q̃ro q̃d si snia.

¶ Item generaliter scias q̃ q̃tumcũq̃ firmus sit testamentũ potest testator illud reuocare[a]: ꝛ aliud condere. e. ti. l. xxv.

¶ Item non valet testamentũ si conditio institutionis deficit. cõditio 5. questione.

¶ Idẽ si filius institutus patrẽ furiosum custodire ꝛ alimentare nolit qr succedit alimentans ꝛ curans. exheredatio. 5. q̃stione. d.

¶ Idem si institut⁹ testator captiuum redimere nõ curauit. exheredatio. 5. q. e.

¶ Idẽ si exheredatio nõ fit debite. exheredatio. 4. q. d.

¶ Idẽ si nõ filius tãq̃ filius instituat̃: aut ifideꝫ hereditas. 13. q. e.

¶ Idẽ si filiꝰ ẽ pterit⁹ testamentũ ẽ nullũ. inofficiosum. 3. q. a.

Quero nũq̃d in dubio presumat̃ testm̃ incõsulte deletũ. dic q̃ sic. Sed nũq̃d presumit̃ cancellatio fcã in continenti: an ex interuallo tẽporis. Dic q̃ cũ sit cancellatio annexa q̃ psumit̃ fcã sine tpis intervallo. Et adde mirabilẽ cãcellatiõis effectũ quẽ habes C. quo. ꝛ qñ. in l. si pses. vbi dicit̃ q̃ si iudex incidit appellatiõem tacite pnũciasse videt̃ contra appellãtem. tamen si ad hoc incõsulte processit est secus. vt ff. si ta. testa. exta. l. i. ꝛ ibi dicit̃ q̃ sufficit testamentum non esse viciatum nec cancellatũ tempore quo producitur in iudicio. ꝛ ideo licet postea reperiatur abrasum non nocet: quia sufficit fidem imponi cartule in initio. vt. l. fi. C. de fide instru. secundũ bar. Si ergo notarius dixit: productum fuit tale instrumentum non abolitum. ꝛc. nõ nocet. licet postea reperiatur abolitum. quod est verum si fuit registratum in actis saltim substantialiter. nã ipsa acta subrogantur loco originalis scripture: ꝛ eandẽz vim habent. ꝛ ex ipsis potest sumi exemplum tanq̃ a originali: ꝛ illud exemplum probat q̃ non esset: si eẽt exemplum exempli. vt per Inno. extra. de probati. c. quoniam contra falsam. Et clarius habetur ibi per ho. ꝛ Jo. an. super. v. instrumentorum emergens De predictis per bal. in dicta. l. nostram. C. de testa.

a ¶ Reuocare. An testator possit se obligare ad iudicij immutabilitatem. Vide q̃ scripsi supra. ista q. f. sup. v. per secũdũ. Dic q̃ non qr̃ contra bonos mores. ꝛ hoc verũ etiam si trãseat ad contractum: vt quia dicit si cõtingat reuocare donatio tibi inter viuos qr hereditas nõ posset donari: cum esset pactum future successionis hominis viuẽtis. bal. in. l. sancimus. C. de testa. in fi. Quero si testator intermiscet donationem aut venditionem testamento an vicietur testamentũ. glo. in. l. heredes palam. §. fi. ff. de verbo. obli. dicit q̃ nõ viciat̃. De ipsa autem donatione vel venditione: an valeat. et dicit bal. q̃ siquidem pure facta sit valet. si autem sub conditione reuocationis testamenti non valet. vt dixi supra: quia turpis donatio est que fit ne mutetur testamentum. balꝺ. in. l. cum antiquitas. C. de testamen. ¶ Item ipse bal. in. l. feuꝺ. c. Si quis. ij. de feuꝺ. da. in vj. le. comi. Refert q̃ quedam vxor induxit virum suum: qui filios non habebat ad testandum versus ipsam hoc acto q̃ siue mutaret testamentum siue non: ista vxor iure donationis inter viuos deberet habere quandam domuz: postea iste vir mutauit testamentum suum de dicta donatione inter viuos nulla etiam facta mentione. Et dicit q̃ cum ista donatio sit presens et pura: quia dixit siue mutauero testamentum siue non q̃ ista vxor sua debet habere predictam domuz si interueniat traditio tempore donationis: vel postea viuo donante. ¶ Et etiam de simili donatione facta aliquibus pauperibus pro anima alicuius defuncti. vide dynũ in. c. quod semel placuit. Extra de regulis iuris: libro sexto. ¶ De predictis etiam omnibus vide plenius per baldum in. l. ciuile. C. Si quis aliqui. testa. prohibe.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Octauo q̄ro. q̄ ē pēa p hibētis aliquem testari. dic q; ꝓdit ius qđ in eis bōis erat habitur⁹: ⁊ regi applicat. .e.ti.l.xxvj. exheredatio. ſ. q. c.

a ¶ Testari. An debeāt legata ex testō fcō p vim. Dic si cōstat q; testator me coacte īstituit ⁊ nihil aliud vltra ꝯstat tūc legata debēt. Si vo constaret totā illā volūtatē coacte fcāz tūc nihil debet. Quero q̄ coactio dz iteruenire vt q̄s incidat i hoc edictū Rñdeo metꝰ mortis vl cruciat⁹ cor poris: vel ali⁹ q̄ caderet i cōstātē virū. vt. ff. q; me. cā. l. metū. vel ali⁹ q̄ induceret restitutōez p offm iudicis. vt. l. i. ſ. q̄ honorāde. ff. q̄z rei actio nō da. ad tollēdū oēz p̄ſūptōez metus cautela ē q; testm fiat p̄ntib⁹ cōsanguineis ⁊ amicis. Quero q̄liter practicabit̄ ista materia. rn deo p̄mo accābit̄ iste cogēs ⁊ puniet̄ crimialiter Et ista snia habebit effm publicādoz bonorū ⁊ cōfiscatōis vt āmodo possit cōueniri a fisco petitōe hereditatis. vt. l. i cognitiōe. ff. ad silley. Et titul⁹ iste. si q̄s aliquē testa. phi. vel coge. hz ēt locū qn cōpello te vt istituas aliū. vt. ff. e. ti. in Rca. ſz glo. i. l. ij. C. de his q̄b⁹ vt idig. dicit ōriū q; dol⁹ tercij nō nocet alij. cy. ⁊ oēs tenēt p̄maz opionē. nā qn dol⁹ alteri⁹ ē cā acq̄sitiōis mee ille dol⁹ nocet mihi. Itē hz locū dict⁹ titul⁹ qn ipedio aliquē volēte testari de nouo. vt. ff. si q̄s aliquē testa. p̄ohi. l. i. i p̄n. ⁊ i glo. Rce. Circa qđ breuiter sic dicas. aut ille q̄ ipedit ē p̄imior successur⁹ ab itestato: ⁊ hereditas auferet̄ sibi ⁊ applicat̄ fisco. aut ipse hz p̄orē i gradu vl eq̄lē sibi ⁊ ei nō p̄iudicat. ⁊ ita tenet glo. in dcā. l. i. i p̄in. Itē hz locū dict⁹ titul⁹ qn q̄s phibet aliquez q̄ volebat p̄mū testm mutare. vt. ff. si quis aliquē te. phi. l. i. ⁊ glo. ibi in Rca. Et circa qđ distīgue sic. aut ille qui phibuit testm mutare nō erat heres institutus in p̄mo. aut erat heres institutus. p̄imo casu aut nō erat heres institutus ipse nec filius eius vel seruus: ⁊ sua phibitio nō impedit succedere institutū. qđ intelligo nisi constaret q; testator volebat mutare testm respectu heredis instituti ⁊ alium instituere. nam tūc perinde ē ac si coegisset testatorem aliū instituere: vt in p̄cedētibus dixi. Aut erat institutus alius tn filiꝰ vl seruus phibētis: tunc si isti erant in ptāte tēpore phibitiōis licet nō essent tpe adite hereditatis dicūtur indigni: ⁊ hereditas applicatur fisco. aut erant sui iuris tempore phibitionis ⁊ adite hereditatis: tunc etiam dicas idē. rō ē coniunctio personarū ꝓpter quam videtur contemplatione earum phibuisse. quod verū nisi illi instituti essent successuri ab itestato. ⁊ sic decidit q̄o notabilis ꝺ Maritus p̄ohibuit vxorem testari: vel testamētum factum mutare ad hoc vt succedāt coēs filij certe non impedit̄ p hoc successio filiorū p iam dicta. quia tam pater phibens q̄z mater phibita sūt filijs in pari gradu: ideo par cōiunctio suspitionem tollit. Si vero ipse phibens erat institutus in p̄mo testamento: tunc aut cum alijs: aut solus. p̄imo casu non nocet alijs nisi ipsi etiaz dolū cōmiserint. qđ intellige nisi cō staret q; testator volebat mutare ēt quo ad institutionem aliorum. Secundo casu q̄n solus: aut ipse solus erat etiam successurus ab intestato: ⁊ hereditas applicatur fisco. Aut nō erat successurus ab intestato. vel non solus erat etiam successurus ab intestato. ⁊ bar. dicit q; tunc succedit fisc⁹ tantum. hoc semper intelligas nisi constaret q; volebat mutare testamentum ⁊ instituere venientes ab iutestato vel certos alios. ⁊ tunc eni illi subuenitur per ea que dixi in p̄imo casu. Quero qualiter p̄obabitur q; quis p̄ohibuit aliuz testari vel testamētum mutare. Respondeo p̄obari oportet duo. ſ. q; ille volebat testari: vel testamentum mutare: ⁊ q; ille alius eū p̄ohibuit. hec aūt p̄ohibitio p̄obatur sic: p̄ohibuit introire notarium vel testes. Quero pone q; testator dixit coram duobus vel tribus testibus: vel etiam coram notario q; ipse fecerat testamentum coactus: ⁊ q; ipse libenter mutaret ipsum sed dimittit ꝓpter timorē: an hec sit sufficiens ꝓbatio. Respondeo si diceretur ꝓpter metum simplici ter non exprimendo a quo esset illatus; tunc non sufficeret: quia non potest sua simplici voluntate testamentum quod ante fecerat tollere. Sed si diceret metu sibi illato ab instituto tunc satis eum per hoc reputat indignum: ⁊ hereditas applicat̄ fisco. Et idem si non dicat q; fecit coacte: sed solum dicat q; libēter mutaret si ñ timeret forte tirānū heredē quez īstituerat. vt nōt bar. i. l. fi. ff. si q̄s ali. test. phi. De quo p bal. i. l. nfaz. i fi. C. de testa. Quero tpe fci testāmēti nulle mine fcē fuerūt p vix vxoi ſz p̄cesserūt mine ⁊ verbera: an p hoc vir reputet̄ idign⁹. dic q; sic. vt p bar. i dcā. l. fi. ff. si q̄s ali. testa. phi. ⁊ Jno. i. c. cām mrimonij. ex. de offi. dele. Quero q̄o si nō interuenit metus: sed alias interuenit dolus. Respondeo: aut fuit dolus bonus: aut mal⁹. p̄imo casu q; bono modo ē gestū vz: vt si ff meus volebat istituere turpē psonā ⁊ ego suasi sibi q; illa turpis persona erat mortua ⁊ q; istitueret me. certe iste ē dolus bonus ⁊ irrephēsibil: ⁊ iō ñ puniar. scdo casu aut dolus ē omissus i p̄eiudicio delcēdētiū: ⁊ videt̄ q; testamētū tūc sit nullū. aut i p̄iudicio trāsuersaliuz: ⁊ tūc videt̄ q; testm valeat. tn si ipi possidēt ⁊ ego dolosus: ego repellar doli exceptōe. Si āt ego possideo fiscus a me ānotabit tāq̄z ab idigno: ⁊ hoc nisi rōe doli mei testatoꝛ fuerit lapsus in psona. qz tūc testamētum eēt ipso iure nullum: q̄t determinat glo. de

© Biblioteca Nacional de España

iacob i.l.quo/ tiens. in prima glo.ff.de here.i sti. Item q̃d si te stamentū non ẽ factū dolo: vel metu: ſz imbe/ cillitate etatis: vt ab adulto vl̃ imbecillitate ꝺ filij vt a mulie/ re vetula. Rñ/ deo valet teſtm̃ ⁊ nemo reſcide/ re pōt. vt tangi tur per bar.i.l. i.ff.fuit q̃ſtuz. ff.ad trebell. I/ tem nū q̃d dol⁹ debeat eẽ cōiū/ ctus cum actu: an vero ex pte/ rito cōmiſſus p̄ ſumatur perſe/ uerantia ſicut i vi perſeuerare i metu. ⁊ videtur q̄ preſumat̃ ſi/ cut in metu. vt C. de nuptijs. l ⁊ ſi contra. per glo. ⁊ cp. Sz nū q̃d ois qui ſe p̄ curat iſtitui cen ſetur in dolo. re ſpōdeo nō etiā q̃n malis arti/ bus ⁊ doloſis: q̄ licitū ẽ p̄cu/ rare vtilitatē ſu az ſine dolo. vn de licitū ẽ ami/ citias captaꝝ ex q̃b⁹ dona pro/ ueniūt: nō tamē ex inoneſta cā De predictis p̄ bal.in.l. ciuile. C. ſi q̃s ali. te/ ſta. prohi.

¶ Timor. Et. ſententia. ⁊ q.g. ſuper. ver. nō valet. ꝺ. no/ ta q̄.

b ¶ Quod vex ẽ ſi hoc fa cit teſtaturo minas: vel tabelliōi ⁊ teſtibus ſi ve nirent inferendo: ſiue ſit filius ſiue ali⁹. ſecus ſi e/ ius rogaminib⁹ teſtator facere obmittat. e. ti. l. xxvij.

c ¶ Item ſi dominus ſerui inſtituti ſit impediens li/ cet poſtea ſeruus manu/ mittatur ante teſtatoris mortez: non erit heres: ſed propinq̃or defuncti conſanguineus: niſi ⁊ ip ſe impediuit: tunc enim ſuccedit rex. e. ti. l. xxviij

ꝺ ¶ Item dolo: vl̃ alias il/ licite impediens teſtato/ rem tercio relinquere: ſi probetur ſoluet ei quez impediuit duplicatū q̄ huiuſmodi pretextu per didit. e. ti. l. xxix.

e ¶ Preterea ſcias q̄ pere/ grini liberam habent te/ ſtamenti factionem pri/ uilegio: aut conſuetudi/ ne contraria nō obſtan/ te. Et eos teſtari impedi ens eſt inteſtabilis puni/ tus in eo in quo delinq̃t iſup arbitrio iudicis cor poraliter punit̃. e. ti. l. xxx. peregrinus. 2. q. c.

f ¶ Item caupo vbi pere grin⁹ ſine teſtamēto mo rit̃ coram bonis homi/ nibus eius bona nil oc/ cultādo deſcribat: ⁊ den tur epiſcopo dioceſis vl̃ eius vicario: qui ſcribēs conſanguineis ſucceſſu/ ris vt veniāt vel mittāt pro bonis: ⁊ eis mittēti/ b⁹ tradat ea. ſi vero nō mittūt: aut vnde eſt ne/ ſcitur: eius arbitrio i pia opera conuertant̃. cau ponem contra facientez in triplum eius q̄ obti nuit puniendo: q̄ triplū vt alia bona diſtribua/ tur. e. ti. l. xxxj. pegrinus 2. queſtione.

g ¶ Et cauſa peregrinorū aut eorum ſucceſſorū ſu per bonis que ſecum in peregrinatione ferebant orta ẽ breuiter terminan da. e. ti. l. fi.

¶ Tignum. Vide. eccle/ ſia. 9. q. actor. 4. q. do/ minium. 3. q. vēditio. 5. q. furtum. 6. q. f.

¶ Timor. Vide. vnctio 7. q. rex. 16. q. fides. 2. q. ſpes. 3. q. pupillus. 4. q. caſtrum. 3. q. 7. 6. metus per totum.

Tirannus. Quero q̃s ꝺicit̃ tirannus. Dic q̄ regnum iniuſte occu/ pans. Et eius ſigna ſunt q̄ nititur ſemper ꝓpter perdendi regni ſuſpitio nem ſua cōmoda p̄cura re licet regni ſequat̃ icō moduz. ⁊ plus de alieni genis q̃z de regnicolis ꝺ fidit. vtitur triplici arte. primo nititur vt ſubditi

Tiran nus Nota q̄ fcā tpe ti rannidis ad ueniente iu/ ſto dño de/ bent caſſari Sed eſt con ſiderandum hic q̄ iuſtū dominiū di cit̃ q̄ ẽ iu/ ſtum habi/ tu ⁊ actu. in iuſtum q̄ ẽ iiuſtū vtro q̄ modo vl̃ altero. i. ha bitu tantū: vel actu tm̃. Ltñ ſi habi/ tus ad actū conferat̃ mi n⁹ malū eſt i iniuſto ha bitu q̃z actu Item dicas q̄ prouincie q̄ ꝺſueuerūt re gi p̄ princi/ pes ⁊ reges dicūt̃ eẽ ſub eodez domi nio natura/ li. i. de iure gentiū. Et ſi ali⁹ accipit ibi dñatum contra volū tatem regis vel p̄cipis ille ẽ tirān⁹. Quero nū/ q̄d dominiū tirānicuz p̄t p̄ſcribi. rñ/ deo non. Et nota q̄ q̄li/ bet ciuitas ẽ ſub tirānide qñ ſubditi ñ poſſūt libe/ ra voce defē dere bonum publicum

© Biblioteca Nacional de España

Quero vtrum facta tempore tiranidis valeant: vel nō. Et diuido in quattuor partes. quia ꝑmo quero de statutis. secūdo de processibus ⁊ iudiciis. tercio de cōtractibus ⁊ testamētis. quarto quero de electionibus prelatorū ⁊ aliis sūb

Redeo ad ꝑmū de statutis: ⁊ dico ꝙ aut statuit ipse tiranus ⁊ non valet aut sunt statuta populi ⁊ tūc aut sūt facta obtentu ꝑsone tiranni: ⁊ nō valent. q2 ꝑsumit ꝙ sūt fcā metu imꝑssiōis: aut nimia reuerētia. aut nō sunt fcā obtentu ꝑsone tiranni: ⁊ ob aliaz iustam causam puta ꝓ maleficijs puniēdis: et talia statuta valēt rōe statuentium ⁊ ratione ipius statuti. nec enim ideo ꝑdit populus ptātem statuēdi de iure: quia sit sub tiranno. In no. in. c. cum ex iniuncto. de no. ope. nūci. Uenio ad secūdū de processib⁹ ⁊ iudicijs. ⁊ dico ꝙ isti processus ⁊ iudicia dependent a iurisdictione. aut ergo procedens habet iurisdictionem a populo: ⁊ tunc refert. aut isti processus fiunt obtētu persone tiranni puta contra partem ab eo excluſam et non valent: quia illi citati nō tenent comparere propter metū. aut nō fuit cōtemplatione tirāni ſed cōtemplatiōe alterius meriti vel demeriti: tūc bene valent. Sed pone ꝙ tirannus ꝓ quodam amico suo fecit ferri ſniam p hūc iudicē per metū: nūq̄d ista ſnia erit ipso iure nulla. Dic ꝙ aut loq̄mur in ſnia clauiū: vt in excōicatione. ⁊ talis ſententia est nulla: quia non debent claues vim pati. aut in aliis ſentētijs tēporalibus: ⁊ tūc valet. ſed obstat exceptio. vide. ſentētia. 7. q. a. ſup v̄. nulla. v̄. an ſnia. in. v̄ſi. i. Uenio ad terciū de ꝯtractib⁹ ⁊ testamētis. ⁊ dico ꝙ cōtractus factus cū tiranno valet niſi interuenerit dol⁹ vel impreſſio: que tamen ꝑsumit interueniſſe ſi contrahēs cum eo enormiter ledit. De testamēto tirāni videtur dicendum ꝙ testamentum est de iure ciuili: ⁊ tiran⁹ ē re⁹ perduellionis: ergo nō valet eius testamentum. Uenio ad quartū: nūq̄d in terra tirāni ꝑmittit fieri electiones prelatorum: ⁊ nūq̄d facte valeant. Dicas ꝙ aut in illa terra est maior ꝑs capituli: ⁊ valz illa electio. Aut maior pars ē expulſa: ⁊ nō valet electio: ſz debent ire intrinſeci ad extrinſecos in loco honeſto: ⁊ ibi facere electiones. Ita dicit Inno. in. c cum ex iniūcto De no. ope. nūci. de q̄b⁹ ꝑ baldū in. l. decerni m⁹. C. de ſacroſanc. ec. Et vide que ſcripſi. tur pitudo. v̄. vtrū qui allegat. in fi.

nescij sint: ⁊ meticuloſi: ne possint contra eū insurgere: peritos occidendo: ⁊ potentes deuastādo. Secūdo seminat inter eos zizaniaz: ne vnanimes contra eum fiant Item ducit eos ad paupertatem: ⁊ taz magnis negocijs eos iplicat ꝙ nūq̄z possint circa eius dominationem meditari. Tercio nititur cōfraternitates ⁊ conuenticulas dissipare: ⁊ que aguntur vel dicunt in regno scire. Item ⁊ verus rex ſuprādicta faciens dicitur tirannus proprie. Scd̄a

ptī. ti. i. l. x.

¶ Titulus. Vide. actor. 4. q. e. prescriptio. 2. q. l. ⁊. 4. q.

¶ Tonſura. Vide. vnctio. 12. q. episcopus. 7. q. clericus. 4. q. ⁊. 9. 3. q ordo. i. q. excōmūicatio ii. questione.

¶ Thorus. Vide. adulterium. 2. q. ⁊. 3.

¶ Torneamentum. Vide. de. ſepultura. 7. q. c. guerra. 6. q. preda. 2. q.

Tortura. Primo q̄ro quid est tortura. Dic ꝙ tortura est quidā modus pene ad eruēdā veritatem de maleficijs

Tortura Nota ꝙ etiaz diebꝫ paſchalibꝫ potest adhiberi tortura ad inuestigandū enormitatem criminū ⁊ criminoſorū. ⁊ ē ſpale in delictis que cōmittūt clam. ſicut est aliquē venenare. incantatiōes facere. adulteriuz cōmittere. monetam falſare. ⁊ ſimilia. nam in talibꝫ facilior et ꝓptior debz esse iudex. bal. l. nemo debinceps. in ꝑma colū. C. de episco. audi. ¶ Quid sit q̄stio. Dicas ꝙ q̄stiōis nomē ē eq̄uocū. Nam interdū q̄stio sumitur ꝓ dubitabili ꝓpoſitione. interdū ꝓ quadam alteratione partiū. interdū sumit ꝑ tortura fcā ad inuestigatiōem veritatis. vt salice. C. de q̄stio. ſi Rea. Quero in qua cā q̄stio possit haberi. Et dic in criminali ⁊ i ciuili. Et de ciuili de quo magis pōt dubitari patz. C. e. ti. l. ſup ſtatu. ⁊. l. hac. qō tamen limita vt in sequēti q̄one dicā. Quero q̄n ad q̄onem possit peruenīri: aut q̄rit contra principalē: aut cōtra testem. Primo casu ſi causa est ciuilis ⁊ reus principalis ē liber hō: nō torq̄bit etiam ſi iudicia precedant: ſed actore nō probante absoluetur reus. vl ad iuramentū eo semiplene probante peruenit. Si vero in causa ciuili reus esſet ſeruꝰ: ⁊ tunc precedentibus iudicijs ⁊ aliis probationibus deficiētibus torqueri pōt. vt. C. de libe. cau. l. eam. ⁊ dixit salice. C.

© Biblioteca Nacional de España

de quæsti.l.super statu.ꝛ.l.interrogari. Si vero causa esset criminalis tunc siue sit liber siue seruus torq̃tur indicia tamen legitima oportet precedere. Sunt tamen alique plone priuilegiate ratione sue dignitatis q̃ etiam precedentibus indicijs nō possunt torq̃ri.vt.C.de questi.l.diuo marco.ꝛ.l.milites. Secundo casu quo queriť quando cōtra testem peruenire potest ad hāc questionē. vide infra. 4.q.b .c.d.e. dic aut in testem productus est seruus qui licet regulariter repellatur: interdū aūt admittitur etiā cōtra dominū.vt.C.e.ti.l.i.ꝛ tunc ꝓpter eius vtilitatem torquetur nullo indicio precedente contra eū.vt.e.ti.l fi.Sed cōtra.7.par.ti.xxx.l.vj. vbi dicitur ꝙ debēt precedere indicia.Si vero sit liber: tunc aut est in dignitate presbyterali: ꝛ tunc torqueri non potest.vt l.presbyteri.C.de epiſ.ꝛ cle. licet aliud sit i clericis nō presbyteris.vt ibi.in.v.ceteri.Aut sunt i alia dignitate nobilitate vel officio seculari: ꝛ tunc si asserunt se fuisse in negocio: vel econtra ꝛ de hoc mendacio vincuntur vel vacillent possunt torqueri. vt ff. de questio.l.ex libero. ꝛ. l.vnius. ſ.testis. ꝛ ibi glo.nec talis dignitas vel nobilitas eos excusat. vt l.nullum.C.de testi.si autē asserant se interfuisse negocio vel non fuisse nec aliter vacillent: sed conuincunť de mendacio: tunc videť sentire bar.i.l.ex libero.ff.de questio.ꝙ torqueri nō potest ratione dignitatis licet alī de falso puniri possint.ar.dicte.l. presbyteri. Aut productus in testez nō est in aliqua dignitate vel militia positus: ꝛ tunc aut est bō hone ste conuersationis bone cōditionis ꝛ fame: ꝛ tūc inquit bar.ꝙ duobus casibus torqueri potest si vacillat.vt dicta.l.ex libero.Item si asserat se nō interfuisse negocio ꝛ conuincitur de mendacio.vt dicta.l vnus.ſ.testes.aut ipse ē homo inhoneste cōuersatiōis quia festinus ꝛ ignotꝰ. ꝛ glo.videtur velle ꝙ admittatur demū cū tormentis.vt notat glo.in.l.iij ſ.lege iulia.in glo.siue delectu.in fi.quinimo ꝛ aliqui glosatores dixerunt ꝙ cū tormentis nō admittātur nisi in subsidium.vt notat in auteñ.de testi.ſ.si vero ignoti signata.super.v.festinātes. videtur velle ꝙ tunc demū torqueatur quando festinant dicere testimoniū questio est quando sponte vadūt: quia tunc vt suspecti de corruptela veritatis habētur.vt l.post legatum.ſ.his vero.ff. de his quibus vt indig.ꝛ ibi glo.Et pro ista parte facit tex.in dicto.ſ. si vero ignoti.qui copulat hec duo ꝛ ꝙ sint ignoti ꝛ ꝙ festinātes appareāt corrūpere veritatē. ꝛ hanc partem tenet bar.in dicta l. ex libero. per.l. diuus. ſ.fi.ff.de q̃sti.vbi dicit ꝙ deportatꝰ ignotꝰ factus nō torq̃t: nec etiam statu liber. ꝛ sic cōcludit ꝙ ignoti ꝛ viles ad testimoniū admittūť sine tortura verū minor fides eis adhibetur. vt.l. ij.iij.C. de testi. In casibus aūt torq̃ntur puta si vacillāt vel sint cōuicti de mēdacio: vel spōte vadant ad ferēdū testimoniū.vide.testis.3.q.a.ſr.v.producēdi.ꝛ vide ibi i.6. q.c.ſr.v.vultus. Quero q̃ indicia sint sufficiētia ad torturā.vide infra.7.q.a.ꝛ q̃ ibi scripsi. Dicas ꝙ de eis certa doctrina non pt dari: ideo in iudicis arbitrio relinquūtur. verūtamē bar. ff.de q̃sti.l.fi.nititur aliq̃ enumerare cōtra accusatū de furto: puta ꝙ ē homo male cōditiōis ꝛ fame: ꝙ ipse erat vicinꝰ ꝛ notā habebat domū in q̃ furtū fuit cōmissū ꝛ ibi cōuersabatur. Itē ꝙ pꝰ furtū factū ipse repertꝰ fuit expēdere multā pecuniam vbi pus pauper erat nec repitur vnde habuerit. Item ꝙ res subtracta tendebat ad cōmodum suū ꝛ nō alteriꝰ. verbi gra instrm̄ qđ ad eū pertinebat nō repitur. Itē ꝙ res furtiua ē penes eum repta. possūt tñ iste suspitiones elidi si ostendit a quo habuit. Itē si fuisset cōfessus extra iudiciū De hac cōfessiōe cōcordat bal.in.l.confessos. C de confe.colū.viij.sic ꝛ cōtra accusatū de homicidio possūt esse indicia inimiciciaꝫ: ꝛ ꝙ visꝰ fuit illo solo p aliq̃ loca vicinia ire armatꝰ cū non cōsueuit p illū locū ire. Itē ꝙ paulo añ euacuauit domū de supellectilibꝰ magis precioſis. ꝛ dicit bar.in.l.ne q̃s.ff.de incen.ruꝫ.nau. ꝙ si reperitur quidā de nocte interfectꝰ ante domū tuā presumitur mortuꝰ ibi ꝛ ē psūptiō cōtra dominum domus: ꝛ sic de ceteris per iudicem indagandis. Quero an sufficiat vnum indiciū: vel plura exigantur.glo. videtur sentire ꝙ sufficiat vnū.in.l. si q̃s.C.ad.l.iul.maiest. Tu dicas ꝙ hoc residet i iudicis arbitrio.vt.l.iij.ſ.eiusdē.ff.de testi. ꝛ iō si indiciū est primū facto de quo q̃ritur: vnꝰ testis deponēs de visu sufficiat. vt dicit glo.in dcā l. si q̃s. Et idē si res penes eū ē repta attēdēdā tñ dico plone q̃litatē. Quid enī si vir bōe opinionis ē emptor ꝛ reuēditor pānoꝝ vsitarū vt sūt staza relli q̃ ab ignoto cōsueuerūt emere. Idē dicit de eiꝰ cōfessiōe extraiudiciali.vt.l.capite quinto. ff de adulter.sed vbi indiciū nō eēt primū facto de quo q̃ritur: tūc p se nō sufficeret: iz cū alio vnito puta qz homo ē male cōditiōis ꝛ noticiā rei ꝛ cōuersatōem in domo habuit. Idē dico si delictū ē certū: sed dubitatur a quo de pluribꝰ ē omissū cum ab altero cōmitti nō potuit: tūc eo ipso ꝙ alter eoꝝ est male cōditionis ꝛ fame ad veritatē eruēdā pōt ipe torq̃ri. Quero q̃liter dz ꝓbari indiciū. Dicūt doctores p duos testes. pro hoc dicit bar.eē glo.i.l.fi.C.fami.hercis. Quero an testimoniū impuberis qđ nō ē sufficiēs ad ꝓbationē sit sufficiēs ad indiciū.glo.videť velle ꝙ sic. in.l.fi.in prin. C.ad silley. iz pleniꝰ p sali.i.l.seruos.C.de testi. Quero an de indicijs debeat fieri copia pti. Dicūt doc. ꝙ sic: qz ꝛ sup his dz disputari: ꝛ per cōsequēs copia fieri parti. Quero si attestatiōes sr indicijs fuerūt relecte vt non pbātes: an sr nouis indicijs poterit iudex testes examinare.dic ꝙ sic p ea q̃ notat cy.i dcā.l. de torm̄tis.vbi dicit ꝙ tortura repeti pt ꝓpter noua indicia emergētia. Quero an attestatiōes sr indi-

© Biblioteca Nacional de España

ciſs nóceant reo nō citato: vt torq̄ri poſſit. ⁊ di co q̄ nō. p. l. ſi q̄n. C. de teſti. De p̄dictis p ſali. in dcā. l. de tormētis. C. de queſti.

a ¶ Nequeūt. Nota q̄ ille q̄ petit aliquē torqueri debet iurare ſe nō habere alias p̄bationes q̄ p torturaz q̄ tormēta ſūt demū infringēda i ſubſidiū cum alie p̄batōes deficiūt. bal. l. in oīb⁹. colū. ij. C. de iureiurā. p. calū. ¶ Q̄n plene eſt p̄batuz cōtra aliquē nō dz torq̄ri: tñ iudices maleficioz faciunt ſuū. ſ. quādo hūt plenariā certi tudinem de maleficio quia poſtea faciunt ipſū apud acta cōfiteri: ⁊ ſic repit cōuict⁹ ⁊ cōfeſſus. ⁊ hoc faciūt vt non poſſit appellare. cy. in. l. obſeruare. C. quoz appe. nō reci. dicit q̄ male faciūt. Sz bal. in. l. in oīb⁹ cauſis. in fi. dicit q̄ bñ faciūt. ſ. quādo habent plenariam certitudinem de maleficio ſi obuiant calūnioſis appellatioīb⁹: ⁊ maxime in criminibus enormibus: in quib⁹ licet aliquādo leges tranſgredi. qđ notat Jnno. in. c. i. de cōſti. De quibus per bal. in dicta. l. in oībus.

b ¶ Torqueri. Jtem nota tormenta req̄ri in cauſis grauibus. vt notat bar. in. l. evictum diui. C. de queſtio. ¶ Nota q̄ concubine p eruenda veritate rerū exportatarū de domo amaſij ſunt torquēde. vxores autem legitime nō torquent: ſz ſuo ſacramento cogūt iudicare bona. bal. in. l. ſenatores. C. de natu. libe. circa mediū. Et vide de hoc inuentariū. i. q. a. ſr. v. inuētariū. v. an nouerca.

¶ Et hō bone fame nō p̄t torq̄ri. accuſatio. 10. q. a. niſi p̄ducat⁹ in teſtē in caſu quē hēs hic in. i. q. a. ſr. ū. tortura. v. q̄o ſit. in. v. ſi. ſi vero.

c ¶ Minoꝛ. Sz vide q̄ circa hoc lati⁹ ſcripſi. cōfeſſio. ſ. q. a. ſr. v. pubes. v. q̄ro vtrū p̄dig⁹. in. v. ſi. q̄ro q̄o de adulto. Et vide. iuramētū. 3. q. a. ſr. v. cōmodū. ¶ Et an p̄ cōfeſſiōem filij de maleficio p̄t reuocare. vide ibi ſr. v. erroꝛe. v. pone filius. ¶ Tortura ⁊ cōfeſſio legitie fcā p minoꝛē licz precedētib⁹ tormētis bñ vz. ⁊ nō req̄rūt p̄ntiam curatoꝛis. ⁊ p̄ntia iudicis ſupplet hic defectū curatoꝛis: hoc notat cy. C. de aucto. p̄ſtā. l. clarum Et bal. coll. x. feu. c. iiuria punit. ſ. item ſacramēta colum. xj. de pa. iura. fir. Et facit que ipſe bal. in dicta. l. clarum. refert q̄ in confeſſionibus que fiunt per tormenta non requiritur curatoꝛis auctoꝛitas: quia minoꝛ in delictis dolo commiſſis reputat maioꝛ.

q̄ p̄bari neq̄unt[a] inuēt⁹. 7. p. ti. xxx. l. i.

a ¶ Secundo q̄ro. quotuplex ē. Dic q̄ principaliter duplex. vna cū flagellis. alia p brachioꝝ ſuſpēſionem ⁊ pedū ipreſſionē. e. ti. l. i.

a ¶ Tercio q̄ro. q̄s p̄t torq̄ri. Dic q̄ null⁹ ſine iudicis mandato. e. ti. l. ij. De mādato āt ei⁹ facta ceſſat iniuria. iniuria. ſ. q. rex. 15. q.

a ¶ Quarto q̄ro. q̄s p̄t torq̄ri[b]. Dic q̄ q̄libet. Niſi ſit minoꝛ[c] q̄ttuoꝛdecim annis. ¶ Vl miles. Aut generoſus[d]. vel legū: vl̄ alterius ſcientie magiſter. Seu cōſul regis: ciuitatis aut ville: niſi p̄i⁹ fuerit notarius[e]: ⁊ de falſitate ante cōſulatū perpetrata ſit delat⁹. Jtē nec p̄dictoꝛū filij[f] ſi ſint bone

b ¶ Generoſus. Excepto in maieſtatis cauſa: i q̄ nobilis a tortura non excuſatur. vt. l. militet. C. de queſti. iū cta. l. nullus. C. ad. l. iul. ma.

e ¶ Notarius. vi de vnum caſuz in quo tabellio etiā eſt torquēdus. tabellio. 6 q. d. ſuper. v. regiſtro. v. dixi ſuperi⁹. circa p̄i.

f ¶ Filij. Jn dignitate vel p̄eeminentia poſiti ⁊ eoꝛum vſq̄ ad p̄onepotes liberi nec penis plebeoꝛum nec queſtionib⁹ debent ſubici. ſi tamen p̄ecedens in gradu eſt repertus aliqua pudoꝛis macula: nec ad eum vt ad ſequentez in gradu porrigitur p̄iuilegium ſeu p̄iuilegij p̄erogatiua. Caſus eſt ſalic. in. l. diuo. C. de queſtio. Sed circa hoc dicas ſic. aut filius eſt aſperſus macula naturali: ⁊ tunc per eum tranſit dignitatis p̄iuilegiuz in nepotē. vt. l. vulgo. cū ſe. ff. de ſta. homi. Aut filius eſt aſperſus macula accidentali: de q̄ loq̄t glo. poſita in dicta. l. diuo. Et tūc aut q̄ritur an nepos gaudeat p̄uilegio ex p̄ſona aui: aut p̄ris: aut vtriuſq̄. p̄mo caſu ex p̄ſona aui hz p̄uilegium ſi in eius vita conceptus fuit: nō poſtea. vt. l. emancipatum. ff. de ſenatu. in. ij. ⁊. iij. R. Secundo caſu dic: aut nepos fuit conceptus ante aſperſionem patris: ⁊ tunc quia habetur p̄o nato ⁊ in eius perſona retinet p̄iuilegiū. aut fuit cōceptus p⁹ aſp ſionem: ⁊ ex illius perſona non habet p̄iuilegiam: quia nec tunc temporis filius p̄o ſe: ideo in alium tranſferre non poteſt: ⁊ hoc per totum p̄obat i dicta. l. emancipatum. ⁊. l. filiam. e. ti. Tercio caſu ex p̄dictis apparet quid dicendum: quia ſi ante aſperſionem macule: ⁊ in vita aui fuit conceptus ex perſona vtriuſq̄ poteſt habere p̄iuilegiū. alias ſecus. Jdeo poſſibile eſt q̄ p̄iuilegium non habeat ex alicuius eoꝛum perſona: puta ſi poſt mortem aui ⁊ aſperſionem macule filius fuit conceptus vt hec in p̄iuilegijs. Jn aliſs vero acquiſitionibus: dic vt in. l. diui fratres. C. de iure patrona. cum ibi notatis. De p̄dictis p ſali. in dicta. l. diuo.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Pregnans. Vide. pena. ſ. q.d.ſuper.ver. morte. v. Item ſi mulier. in.v ſi. ſed infra il lud.et.ver. Item mulier. in.ver ſi. Idem dicas.

b ¶ Tormentis. de quo vide etiam. adulterium 9. queſtione.a. Et que ibi ſcripſi. ſuper. ver. torqueant.

c ¶ Seruis. Quero quomõ poteſt haberi queſtio de ſeruis p heredem: nam aliquem torqueri eſt meri imperij ⁊ pertinet ad iudicem. glo.in l.ſi ea.C.de his quib⁹ vt indig. reſpõdet q̃ verum eſt ſi queſtio fieret in iudicio. ſed iſta q̃ſtio domeſtica que fit per heredem in domo naz heres i hoc quoddam imperium habet: et ideo ꝑuatim ſeruos torq̃ri poteſt ad ſuam inſtructionem nõ ad punitionem quia non pertinet ad eum punitio: ſed ad iudicem malefici orum. tu dicas q̃ pro eis torquẽdis debet recurrere ad iudicem. De quib⁹ per bal.in dicta l.ſi ea.

d ¶ Subiſcere. q̃ ſerui ſeu liberi clerici vel laici

ſame. Nec mulier dũ eſt pregnãs[a].e.ti.l.ij. De minore vide infra.e. q.c.

b ¶ Itẽ nõ ẽ ſeru⁹ ꝓtra dominũ torquẽd⁹: vl̃ libert⁹ ꝓtra patronũ: aut qui ei⁹ ſeru⁹ fuit i teſtẽ: niſi i ſeptez caſib⁹. Prim⁹ ẽ in cã adulterij per dñz: aut dñam ꝑpetrati. Scõ⁹ in cã fraudis i regis reditib⁹ p collectorẽ ꝓmiſiſſe. Terci⁹ i cauſa ꝓditiõis. Quart⁹ ſi ꝓiũx i cõiugis morte laborauit. Quint⁹ ſi ẽ ſeru⁹ cõis ⁊ vn⁹ dño ruz de alteri⁹ morte tractauit. Sext⁹ ſi heres de morte teſtatoris accãtur vel ali⁹ ſucceſſor. Septim⁹ i accãtiõe falſe mõete ⁊ tũc nõ credit̃ iſti ꝓuo ſine tormẽtis[b] ⁊ pſeuerantia ſpõtanea p⁹ diſpoſitiõez ſecuta.e.ti.l.vj. vide.teſtis.7.q.b.

c ¶ Pretẽa ſi dñs i ſua domo occidat̃ bẽtur q̃ſtio ad ſciẽdũ q̃ ꝓmiſit de ſeruis[c] ſecũ morãtib⁹ ⁊ iter eſſentib⁹: aut ita diſtãtib⁹ q̃ audire poterãt voces. Idẽ ſi occidit̃ dñi fili⁹: aut vxor. Sed minor q̃tuordeci ãnis nõ torq̃tur: ſz cũ corrigijs vt dicat veritatez ꝑcutitur.e.ti.l. vij.

d ¶ Itẽ teſtẽ variãtẽ ſi ẽ vilis ꝑt iudex tormẽtis ſubijcere[d]: niſi ſit talis ꝑſona q̃ nõ dz de iure torq̃ri.e. ti.l.viij. teſtis.ij.q.a.

e ¶ Itez q̃ nõ ꝑt ꝓpelli ad ferẽdũ teſtioniũ cõtra aliũ i cã mortis: aut membri mutilatiõis: nec p cõſequẽs ꝑt ob teſtificãdũ torq̃ri: vt ſũt aſcẽdẽtes ⁊ deſcẽdẽtes vſq; ad q̃rtũ gradũ: ⁊ collaterales vſq; ad eũdẽ: cõiũx: ſocer: ſocr⁹: gener: nur⁹: ꝑuign⁹: vitric⁹: libert⁹ cõtra patronũ ⁊ ei⁹ vxorẽ: aut parẽtes: patronus cõtra libertũ ⁊ eius filios.e.ti.l.ſi.teſtis.7.q.g.

¶ Q̃q; ſeru⁹ torq̃t̃ ad ſciẽdũ dñi dolũ. furtum 5.queſtione.

a ¶ Quito q̃ro. q̃n fit torꝛtura. Vide ℨ.i.q. Nec incipiat iudex a tormẽtis: imo ꝑus ſuſpitiões ⁊ certas ꝑſũptiões ſciat. e.ti.l.ſecunda.

a ¶ Sexto quero. q̃liter fit Dic q̃ i loco ſemoto nl̃lo ꝑſõte[e] niſi iudice: exẽcutore: ⁊ notario: miniſtriſq; torquẽtib⁹. Et iudex iterroget reũ per ſe: nec dicat deſignatiue interrogãdo ꝓmiſiſti tu vl̃ talis: ſz generaliter q̃rat q̃d ſcit de tali malefici[f] e.ti.l.iij.

b ¶ Et cũ plures ſunt torquẽdi incipiat̃ a minori etate: q̃ citius eruet̃ veritas ab eo. Et q̃libz ad ptẽ torq̃atur ne alterius dicta alteri ꝑẽdere poſ-

teſtes pro ducti torq̃ri poſſunt. vide ſupra. i. q.a.ſup. v. tortura. v. quid ſit. i.v ſi.ſecũdo caſu. ⁊ in.vſi. ſe.

e ¶ Nullo pẽſẽte. imo videt̃ q̃ debẽt cũ iudice ibi aſtare diſcreti viri vt cũ eo videãt q̃ tormẽta ſint plẽa ⁊ q̃ moderata ⁊ q̃ nõ vt.j. 8.q.a. ſr̃. v. repetetur.

f ¶ Maleſi cio. Et an criminoſ⁹ ẽ interrogand⁹ de ſocijs Vide. confeſſio. 5. q. b.ſuper. v. contra confitentem. q̃ ſi per totuz. ⁊ ſpecialiter in.v. quero an criminoſus. Et ibi etiam vide ad longum de mõ tũc i terrogandi. et an cũ torꝛmentis vel ſine. et quez effectum habet talis cõfeſſio cõtra ſocios.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Indicia. Si testator excusauit reuz: nō puto ex indicijs eū torquēdū: qz hz indiciū inocētie p se vt.l.paul⁹.ff.i.ff.de bo.posse. si tñ cōstaret liq de crimie puniet.vt.l.ij.ff.ad silley. de quo p bal.in.l.cum hij.C.de fideicō.colū.vj.v. pōe te stator dixit.

Itez scias q bona philosomia ad torturā pdest: mala vo no cet: qz pcliuius ē ad scelera. nocz dico q̄tū ad p̄sumēdū i genere de mala natura et viciata nō q̄tū ad p̄sumēdū in spe de spali delicto ⁊ determinato. de cōtemplatiōe enīz nō licz argumēta sumere De quo per bal.i.l. obūare.colū ij C. quo.appel.nō reci.

sit.et singulor dicta scribant. Nec ita sit tortura crudelis vt mortē: vl de bilitatē: vel mutilatiōez inducat:e.ti.l.v.

a ¶ Septio q̄ro.ob q̄ indicia[a] p̄t ad torturā pcedi Certe si ē fama[b] publica vel vnus bonus testis[c] ē sufficiēs indiciū cōtra infamatū:aut vilem.e.ti.l iij.pena.4.q.accusatio. 10.q.a.supra.5.q.a.iuramentum. 4.q.a.

a ¶ Octauo q̄ro.an p̄t iterari tortura.Scias q̄ reꝰ in tormētis cōfessus[d] scripta cōfessiōe ad carcerez reducit: ⁊ i crastinū[e] iudici presentat: ⁊ legitur sibi cōfessio: ⁊ tūc si sine tormētis perseuerauerit cōdemnabit: nisi añ cōdemnatiōem iudex fuerit de cōtrario certificatus:tunc enīz absoluet Si vero negauerit[f] in cā proditionis: falsemonete:furti:rapineue: repetetur bis tortura: semel i qualibet die. In alijs semel repetet[g]. Et si sine formidine[h] tormentorū non confitetur absoluatur.cōfessio.5.q.c.Si autem iudex aliter q̄z man-

Et bānito purgāte cōtūacia bāni:an ex tali ⁊tumacia remaneat ō eū indiciū seu p̄sūptio aliq sufficiēs ad torturā. vide q̄ scripsi.bānitus.v. de bānitis.i.vsi.seq videre. Et vide q̄ scripsi.furtū.4.q.a.sf.v sciēti.v.nūq eo ipo.⁊.e.q.i.sf. v.stabulari⁹.v.si hospes.Et.6.q.a.sf.v.mutilabit.v.itē oductores.i.vsi.itē si repit. Et.snia.⁊ q.d.sf.v.sine certa.v.i libris. Vide circa hāc q̄stionē q̄ plene scripsi.s.i.q.a.sup.v. tortura.v. q̄d sit.vsi.q̄ro q̄ indicia. vsq in fi.v.

b ¶ fama.vt bar.i.l.de miore.5.plurū.ff.o q̄sti. Et an fama i causis crimialib⁹ p̄bet semiplene.⁊ q̄d si crimē ē p̄batū p vnū testē ⁊ p alios fama ē p̄bata.⁊ reus pluries tort⁹ nihil ē cōfess⁹:an iudex debeat cōdēnare. vide q̄ scripsi.fama.v.quotuplex est fama.in.vsi.q̄ro secūdo q̄liter.

c ¶ Testis. vn⁹ testis si decreto depōit de maleficio facit indiciū.sz si deponeret de iudicio ad aliq̄d maleficiū:tūc dz p̄bari illō iudiciū p duos testes al nō p̄bat indiciū.bal.l.iter oēs.i fi.C. famili.hercis.Si q̄s cōfiteat ō aliū quē dicit sociū i criminib⁹:an eq̄polleat vni testi.vide.cōfessio 5.q.b.sf.v.cōfitētē.v.i.Sed circa hoc vide ibi. v.se.in.vsi.si.

b ¶ Cōfess⁹. Et si talis cōfessio fcā fuerit nō p̄cedenti b⁹ indicijs nō vz.bar.i.l.criminib⁹.5.diu⁹ seuer⁹. ff.de q̄sti. Nec ét vz snia indicijs nō p̄cedētib⁹ lata. de quo p bar.i.l.idē verati⁹.5. si q̄s hoiez. ff.ad.l.

e ¶ Crastinū. Si cōfess⁹ i tormētis illico sit reductꝰ apd acta q̄ iterato fateatur dicet hec se cūda cōfessio facta formidine tormētorū.vt scripsi.j.e.sup.v. formidine.

f ¶ Negauerit. Quero de cōfessione fcā in tormētis p̄cedente aliquo indicio reuocatur tñ: an remāet semiplena probatio.vide.p̄batio.⁊.q a.sf.v.negās.v inopia p̄batiōnū. in. vsi. q̄ro de confessione.

g ¶ Repetetur. Quero q̄d si aliq̄s fuit tortus sed leuiter. Respōdeo iste non habet p torto sicut leuis febricula nō ē febris. Tormētū enī p̄pe dicit magn⁹ dolor vel magna afflictio corporis. Idez dicas q si tormēta plene imposita nō sunt p̄nt repeti.q̄ñ aūt plene ipposita tūt nō p̄nt repeti nisi ex nouis indicijs.Sed bar.in.l.vni⁹.5.fi.ff.de questi.distinguit secundū indiciorū q̄litatem: nam aut p̄iora non erant multum manifesta ⁊ nō repetatur. aut erant multū manifesta ⁊ vrgētia ⁊ repetat. De quo etiā per sali.in.l.si q̄s.in fi.C. de custo.reo. Que āt sint plēa tormēta ⁊ q̄ moderata ⁊ q̄ ñ iudicis discreti arbitrio cōmittit cū cōsilio discretoz sibi astātiū.vt ff.de adulter.l.si post.5.q̄o.In cuius etiam religioni committit q̄ indicia sint sufficientia.bal.in.l. obseruare.colū.ij.C.quo.appe.nō reci.Idem videt q nullus debet astare nisi iudex:executor:notari⁹:ministrisq torquētibus.vt supra.6.q.a.

h ¶ formidine. Quero q̄ñ dicat cōfessio fcā metu tormentorū ⁊ nō ē dubiū q̄ñ ē fcā in tormētis. ⁊ idem dicit bar.in.l.i.5.diuus.ff.de q̄sti. si nondū sit tortus sed ad tormēta ductus.sufficit enim illorū terror vt.ff. de vi ⁊ vi arma.l.iiij.5.q armati. Idē dicit si i carcere positus eēt i quo multū de fame ⁊ frigore pateret.nā postea cōfessus metu ⁊ formidine tormētorū feciſſe videt.ar.ff.de mino.l.itē apud labeonem.

© Biblioteca Nacional de España

ſ. q̃onis. v. cũ ibi notatis i glo. qõ mihi placz vbi nõ ſic pariter oẽs tractãt vel tractarẽt: ꝛ ex q̃uis cã i carcerẽ ponerẽt. ꝛ hoc ẽ de mẽte illi⁹ glo. q̃ ad fi/nẽ cõfeſſiõis fiẽde exigit ibi poſitũ eẽ. Idẽ dicit ſi cõ/feſſ⁹ i tormẽtis illico ſit reduct⁹ apud acta apud q̃ iterato fateatur ꝛ hec ſcõa con/feſſio ſiliꝫ dicet ſcã formidie tor/mẽtor. qz q̃ in cõtinẽti fiunt i eſſe creduntꝫ. et idẽ ſi non illico dũ tamẽ adhuc tormẽtorum do/lor aſſit. ꝛ hoc i dẽ tenet cy. in. l. fi. C. de q̃ſti. ſz ſec⁹ licet nõ ceſ/ſaret timor iudi/cis. ar. l. qui. ſ. fi. ff. ad. l. iul. de adulter. De q̃/bus p ſali. in. l. ſi q̃s. colum. v. In iudicio.

a ¶ Moriatur. Si officiaꝫ aliquez tormẽtauit: ꝛ i tormẽtis vel p tormẽta mortu/us ẽ: an teneaꝫ lege cornelia de ſiccarijs. diſtin/gue: aut officia/lis vltra legiti/mũ modũ non tor/ſit ꝛ indicijs p̃cedẽtib⁹: ꝛ tũc nõ tenetur. vt. l. q̃/ſtionis. ꝛ l. minoris. ſ. tormenta. ff. de queſti. ꝛ hoc quia auctoritate legis facit: vt. l. gratus. C. de adul/ter. Aut modũ exceſſit ꝛ aut doloſe: ꝛ teneꝫ. l. corne/lia de ſiccarijs: vt. ff. ad. l. iul. repetitur aut culpabi/liter tantum: ꝛ tunc non punitur. l. cornelia de ſicca/rijs: ſed p̃o modo culpe. ar. l. ſi adulteriũ cuz ince/ſtu. ſ. ipſe marchus. C. de adulter. modica tamẽ cul/pa non eſſet cõſideranda. ar. in auten. vt iudi. ſi quo/quo ſuffra. circa mediũ. In dubio autem potius di/co aſſcribendum culpe q̃ dolo cum tormenta iſta p̃ veritate eruenda ſint licita: ꝛ ob diſciplinam rei pu/blice permiſſa iudicis arbitrio. ergo. ꝛc. Sed mod⁹ conſuetus in tormentis debet attendi: ꝛ ſic male fa/ciunt quia nouas ſpecies tormentorum inueniũt. I/tem inſpicietur qualitas: ꝛ ſic an ſit iuuenis vel ro/buſtus: ꝛ tunc aſperius torquetur ꝓut iuuentus ꝛ eius vigor videtur ſuppoꝛtare poſſe ꝛ non vltra: et ideo in iudicis arbitrio eſt cum temperamento ꝛ vt dãt leges torq̃at. vl̃ ꝓp̃ inimicitias: aut dolo: vel p̃cio torſerit: reuſq; mo/riat⁹: vl̃ mutilet: iudex patiat ſil̃ez penã: vl̃ ma/iorẽ ei⁹ p̃ſona ꝛ torti p̃ſi/deratis. e. ti. l. iiij. iiuria. ſ. q. i.

a ¶ Nono q̃ro. q̃s ẽ effcũs torture. Vn⁹ ẽ qz p eã iu/ſticia adiꝓletꝫ: ꝛ veritas detegitꝫ. eo. ti. l. i. Alios vide ſupꝛa pꝛoxima. q. ꝛ captio. 4. q.

¶ Et ea fcã nõ põt actoꝛ deſiſtere. accãtio. 9. q:

¶ Itẽ appellaꝫ ab iterlo cutoꝛia torture. appella/tio. 4. q. a.

¶ Vide effectũ cõfeſſio/nis: ſupꝛa pꝛima. q.

¶ Tuba. Vide. mare. ſ. queſtione.

¶ Turtur. Vide. epiſco/pus. 7. q.

¶ Turpitudo. Vide. ſen/tẽtia. 9. q. d. conditio. ſ. q. e. ſolutio. 8. q. x. vſq; ad fi. epiſcop⁹. 7. q. k. aa

¶ Tutela. Primo q̃ro quotuplex ẽ tutela. Vide. tutoꝛ. i. q. a:

a ¶ Scõo q̃ro. q̃s ẽ effcũs tutele. Vide. tutoꝛ. 6. q.

¶ Nec in actiõe tutele te/neꝫ actoꝛ ſingl̃as res de/ſignare. actoꝛ. 4. q. a.

a ¶ Tercio q̃ro. q̃s excuſa/tur a mũere tutele. vide tutoꝛ. 7. q. c. vſq; ad fi.

¶ Itẽ epal̃ dignitas excu/ſat a munere tutele. epiſ/boni viri committitur arbitrio. De iſtis per ſa/li. in. l. gratus. C. ad. l. iul. de adulter. colum. pe. De quibus etiam ibi p cy. Et vide. ſententia. 9. q. b. ſſ. v. dãnatur. v. q̃ro q̃liter. in. vſi. ij. Et vi/de ſo. iuõ. li. vj. ti. i. l. v. ꝛ ij. in fi.

¶ Turpitudo. Quero vtz oẽ qõ ẽ con/tra bonos mozes dica/tur turpe. ꝛ dico q̃ quidam ſũt bo/ni mozes q̃ nobis aſſig/nantur a iu/re gẽtiũ ſeu iure natura/li qõ eſt ſp bonum ꝛ e/quum: ꝛ iõ cõtrarij mo/res ſunt coꝛ/rupti: ꝛ di/cuntur tur/pes nec iura/mento poſ/ſunt valida/ri: exemplu⁹ in moꝛibus qui eſſent ꝺ legem: vt. l. veluti. ff. de iuſti. ꝛ iure. Et in oĩbus moꝛib⁹ per quos diminueretur cultus diuinus. Quidã ſunt boni mozes quos nobis aſſignat vſus vel tem/pus: non ius naturale vel gentium: exemplũ ha/bes. C. de colla. l. pactum: tunc dico q̃ mozes ꝺ/rij nõ dicũtur eẽ turpes: q̃q̃ largo modo loquẽ/do non ſunt boni mozes ſecundum cõſuetudinez alicuius ciuitatis vel loci. Exemplũ quia in ali/quo loco reputantur mulieres minus oꝛnate in/honeſte incedere: ideſt nõ ſecundum bonos mo/res: nam hoc non eſt ꝓꝓie turpitudo. De q̃bus p bal. ſup Rca. C. de condi. ob tur. cau. Et de lu/dis an ſint contra bonos mozes ꝛ turpes. Et vi/de que ſcripſi. ludus. v. itez dico q̃. ¶ Vtrũ qui allegat turpitudinem ſuã debet audiri. Dicas q̃ auditur excipiendo. vt. C. de condi. ob tur. cau. l. ſi ex cautione: ſed non auditur agendo. vt. C. de reuo. dona. l. cum pficear. ꝛ de condi. ob tur. cau. l. cum meretricẽ. ꝛ hec ſunt vera ſi fundat ſe ſup turpitudinẽ. vt. ff. de iureiurã. l. alios bẽ

© Biblioteca Nacional de España

copus. ꝛ. queſtiõe. e.

Tutor. Primo q̃ro c q̃s ꝑt dare tutorem In ꝑmis ẽ ꝑmittẽdum q̃ ẽ triplex tutela. ſ. teſtamẽ taria. legitima[a]. ꝛ datiua Et deficiẽte teſtamenta/ria ẽ loc⁹ legitie. Et iſtis duab⁹ deficiẽtib⁹ pueni tur ad datiuã. 6. ꝑti. ti. xvj. l. ij. ꝛ. iiij. in fi.

b ¶ Circa teſtamẽtariã[b] ſci endũ igit̃ q̃ hñs filiũ vl̃ nepotẽ i patria ptãte ꝑt ei i teſtamẽto dare tuto/rẽ: ꝛ ẽt poſtumo: niſi per dãtis mortẽ ſit i alterius ptãte recaſur⁹. e. ti. l. iij.

c ¶ Itẽ ꝑt dare ẽt filio na/turali pr̃: vel extraneo ñ hñti patrẽ: q̃ eum ꝛ bona i q̃b⁹ eũ iſtituit admini/ſtret. ſz dz ꝑ iudicẽ cõfir/mari. e. ti. l. viij.

d ¶ Itẽ filio heredi inſtitu to pr̃ez nõ habẽti ꝑt mr̃ in teſtamẽto tutorẽ dare ꝛ dz eũ iudex cõfirmare al̃ nõ poſſet adminiſtra re. Sz ſi eũ heredẽ nõ in ſtituit licet ei leget nõ ꝑt. ſi tñ fecerit ꝑt eũ iudex ſi ẽ ydone⁹ ꝓfirmare[c]. e. ti tulo. l. vj.

iuſiurandum. ſ. ꝓcurator. ff. de iureiurau. ¶ Et vide q̃ ſcripſi. ſolutio. 8. q. ꝑ. ſr̃. v. turpẽ. Et. e. q. bb. ſr̃. v. iu dici. Et. e. q. cc. ſup. v. repeti. Et q̃ ſcripſi. ho nores. v. q̃ ꝓp/ter honorez.

a Tutor. ¶ Legiti ma. Vide infra. ꝛ. q. e. Et que ibi ſcripſi ſuper. v. recep/turus. Et licet mulier nõ tenea tur ſuſcipere tu telã: vt dixi. te/netur tñ petere totorem pupil/lo dari. vt ſcrip ſi infra. e. q. e. ſuper. ver. mater.

b ¶ Teſtamentariã. An monachus põt filijs impube ribus relinq̃re tutorẽ. vide. teſtamentũ. 3. q. d. ſup. v. reſiduũ. v. ſi monachus. in. v. item an põt. ¶ Nõ valet datio tutoris extranei fcã a pre in teſtamẽto i perfecto. vt ſcripſi. ſubſtitutio. ꝛ. q. c. ſuper. v. pu pillaris. v. circa pupillarẽ. in. vſi. itẽ q̃ro q̃ ſi teſta mentũ. vide. exheredatio. ſ. queſtione. g. ſuper. v. tenet.

c ¶ Confirmare. Tutor confirmãd⁹ nõ impedit quin interim alius poſſit dari: ꝛ dato poterit confirman/dus adiungi. Caſus eſt bal. in. l. ſi vt ꝓponis. C. de natura. libe. ſed cum iſte confirmandus habet vim teſtamentarij quomodo non expellit datiuum Dicit cy. in dicta. l. Si vt ꝓponis. q̃ non peteba tur confirmatio: ſecus ſi peteret confirmari. Sed e/go dico q̃ tutor confirmatus compatitur ſecũ da/tiuo: quia habet ſimilitudinem cum eo ratione de/creti. ſed tamen legitimo ſe non compatitur quia ei contrariatur: vnde vel expellit legitimuz: vel expel/litur a legitimo. ¶ De prędictis per baldum in di/cta. l. ſi vt ꝓponis. ¶ Et nota q̃ hodie baſtar/di habent tutores coniunctos ex latere matris. vt habetur per baldũ in. l. Si pater. C. quando mili. tu. offi.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Aduſ. Dz petere tutorē filio naturali ſicut legitio: aſſei nō ſuccedit. Laſ⁹ ē bal.i.l.mſres.L.q.pe.tu. Si mſ maior vigitiquiq; ānis nō petierit tutores ydoneos filijs ſuis cōfeſtim egētib⁹ datiuo tutore mor tuo ipuberi nō ſuccedit. vt.l.mſres.C.ad tertul. circa qō vide j. e. ſſ.v.negligētes Et vide ēt .j. 6 q.a.ſſ.v.nō habebit. v.mſ q. Idē dicas i auia ideo dixi maior: q; mior ñ icidit i penā. ꝛ bal.ꝛ glo. i dcā.l.mſres.dicit idē ſi pupilli iterſit ſibi tutorē nō peti. Quid ergo ſi tpe ꝓmo erat mior: ſz tpe mortis ipuberis erat maior. dicit ſpec.i ti.de i ite.reſti.nō ē neccāria. ℣.i.v. ſz q̄d ſi ipa cōis opinio ē: q̄ ex quo mſ ē ſemel ab onere petēdi releuata vlteri⁹ nō reincidat i illud. Itē dixi ſupi⁹ nō petierit. Quid ergo ſi petierit ꝛ fuerūt dati: ſz nō adminiſtrauerunt. rñdeo nihil videt egiſſe: q; nēo pleno iure officio fūct⁹ eſt Sz nūq̄d pūit ſi nō cogi tutores teſtamētarios petit ad miniſtrādū. dic q̄ nō: q; ñ videt eē ſollicita ni ſi circa petitos a ſe: ꝛ ſic puidētia teſtatoris eā excuſat ſcōm cy.L.de admi.tu.l.fi.℣.pſonis. Sz q̄d ſi teſtamētarij tutores ſūt remoti vl̄ mortui ita q̄ nemo ſupeſt. rñdeo mſ tenet petere. Quid ſi mſ tutelā ſibi delatā adminiſtrauit ꝛ vtiliter tñ nō ſeruauit ſolēnitatē legis. rñdeo punit: q; nō legitie geſſit. vt.ff.ad trebell.l.ij.℣.ſi mſ.i glo.q̄ potuit q; talis geſtio ñ fuit tutelaris ex quo nō obtēperauit mſ legi. Sz q̄d ſi mſ nō adminiſtrauit ſz patru⁹ vel auūcul⁹ vel auus matern⁹ vel ali⁹ legitim⁹ tutor patiēte mſre: an mſ ſit excuſata. Videt q̄ ſic pp illi⁹ geſtiōez: ꝛ q; nō refert p quē fiat dūmō fiat bñ ad idē. L.qñ muli. tute. offi. fū. po.l.ij.℣.is illud. ꝛ hoc determiat ex ꝑſſe in dcā glo.℣.ſi mſ. ſz tu dicas ſi legitimi adminiſtrant cū decreto iudicis mſre certiorata: tūc adminiſtrauerūt legitie. ſi āt adminiſtrauerut ſimplr ꝛ de fcō vel nemo adminiſtrauit: tūc mſ punit publice apō acta ſi añ annū renūciaſſet tutele. nā tūc apparuiſſet viā legitimis: ꝛ ipa eēt excuſata. ꝛ glo.i dcō.℣.ſi mſ. ſic dz itelligi. ſ. q̄ mſ excuſat p legitios q̄b⁹ ē apta via ſec⁹ ſi ſit clauſa p mſres q̄ ē i medio. De quo vide ēt p bal.i.l.oēz. L.ad tertul. Et ſcias q̄ licet mſ taceat; p ānū nō videt renūciaſſe tutele vt generet ſibi prē iudiciū i tutela licz generet i ſucceſſiōe. vt.ff.de legi. tuto.l.tutela.℣.ſz ꝛ ſi.i glo.p bar. Et ſcripſi j.e.ſſ. v.negligēs.v.ꝛ tutor legitim⁹ Quid ſi ipubes hēat matrē ꝛ auiā: ꝛ mſ nō petijt i ꝓmū annū: nec auia i ſecūdū: vtz ſicut ē ꝓuata mſ ita ſit ꝓuata auia. Dic q̄ auia nō excludit nec alij cōſanguinei ſz ſola mſ q̄ neglexerat. Si āt mſ eēt mortua: eadē ſollicitudo incumbit auie q̄ incūberet matri: q; redacta ē i primū gradū ꝛ hz ſuccedēdi pſonā ꝛ añ alios ſpem. ꝛ iō iudiciū ptinet ad ipam. cōcor. glo. ꝛ bal.i.l.nepotib⁹ L.q̄.pe.tuto. Et ſcias q̄ mſ vel ali⁹ q̄cūq; nō ꝓuatur ſucceſſiōe ſi pupill⁹ ad pubertatē puēit. excuſat ergo delictū pubertas ſicut ſi a p̄ncipio ipe viret cōmitti. ꝛ iō de ipubertate opz mſris aduerſariū facere ꝓbatiōez: q; i delictis ſp ꝓſumit⁹ pro eo q̄ excuſat delictū. Quid ergo ſi petijt nō ydoneos. rñdeo ſi bona fide ꝛ iudex ſecut⁹ ē petitōez excuſat mſ q; pfecte fit q̄ bōa fide fit. L.de ōdi. ꝛ demō. l. q̄uis. ꝛ nota ff.de iureiurā. l.eū q̄.℣.i popularib⁹. ſi āt dolo ſe vel temere oīm diligētia ꝑmiſſa nō excuſat vt.l.ij.℣.nō ſolū. ff.q̄.pe.tu. In dubio āt i mſre ꝓſumit bona fides: q; natural rō ꝛ ſex⁹ ibecillitas hāc opionē ſiue cōiectrā inducūt. vt.ff.de ędē.l.vbi.in p̄i.i glo.ardor enī amoris p̄ſni ꝛ mſni iextimabil ē. vt.l.dele.iij.l.paulo calimato.℣ pōponi⁹. Et hoc verū niſi mſ trāſeat ad ſecūda vota. nā tūc poti⁹ ꝓſumit ardere amore ad ſcōm virū q̄ ad filiū. vt.ff.de admi.tu.l. lexq; tutores Licz ergo maritū poſſit petere tutorē filioz. vt. ff.de adopti.l.nōnūq̄. caueat tñ q̄d agat: q; ſi ñ eēt ſufficiēs ex morib⁹ vel ex facultatib⁹: vl̄ ex ſatisdādi cautela mſ nō ſuccederet ipuberi q; p̄ſūe retur culpa mſris ex aīo ꝓceſſiſſe pp affectū mariti. ſz ſi arbitrio bōi viri oīb⁹ hinc inde pēſatis: et ad cōſiliū eq̄tatis redactis: dcūs vitric⁹ eēt ydone⁹ mſ eēt ex penā nō petiti tutoris ydonei. Nā ydone⁹ ē quē vt⁹ ꝓbat. vt.L. de cōdi.i pu.or.l. i.li.x.ꝛ cōcor. bal.i.l.oēz. L.ad tertul. vbi ēt dicit q̄ talis vitric⁹ nūq̄ admittit ad plenā tutelā q; ps plene tutele ē educatio a quo repellit non ſolū mſ: ſz ēt ipe vitric⁹ ſi āt apud magis ydoneum pupill⁹ poſſit alimētari cōmode: aſſec⁹: vbi pupill⁹ educet cōmode arbitrio iudicis ē. vt i auteñ. de nupt. coll. viij. Circa hoc vide ifra. 2. q. a.ſſ.v.mulier.v.ſz vitric⁹. ꝛ.v.ſe. Et ſcias q̄ matri dat arbitriū petēdi tutelā. vt i auteñ. de nup. ℣.ſinaūt: ſz indici ñ iducit neceſſitas ſequēdi matris cōſiliū. nā ſi mater hz cōpetitores q̄ meliorē petāt q̄ mater: illi ſūt ꝑferēdi. vt glo.i.l.ij.℣.videndū. ad tertul. Et ſi iudex videat legitios vtiliores eē q̄ petitos a matre ēt tutrice poterit illos diſcernere ex officio iq̄ſitiōis. ꝛ ſi matri puenit poterit illos aliis adiūgere i curatores: q; in tētio legis ē ꝛ i hoc reſidet vt puideat pupillis. nō enī legiſlator ordinauit tutelas pp tutores: ſz pp ipos ipuberes. Itē ſupra i p̄i. dixi cōfeſtim ideo q̄ro nūq̄d mſ hēat annū libez ad petēdum tutorē. Et videt q̄ ñ: ſz q̄ ꝓmū ꝑt poſtq̄ explorauit q̄s vel q̄ pupillo expediat dēat petere. Dic q̄ hz annū libez ex eq̄tate. nā ſi reliq̄ oīūcti habēt annū libez: multo fort⁹ ergo mater. q̄ verū credo niſi ſit in notabili mora: vt q; interi q̄

© Biblioteca Nacional de España

tata vt peteret: ꝛ periclitãte pupillo noluit petere. ſz ſi õ matrẽ nihil aliud pbaꝫ nõ excludit niſi p lapſũ ãni: ꝛ tũc ẽt qñq; pcit qñ cõſuluit pupillo p moꝛã petitiõis. vt ocã. l. ij. ſ. pe. ad tertul. De pdcis p bal. in l. pcib⁹. C. de ipube. ꝛ aliis ſubſti

De quibus vide etiaꝫ p euꝫ in l. matres. C. ad tertul.

petant ei tutoꝛem a iudice: et detur probus ꝛ diues vt perpendatur tutelam magis pupilli cõmodo q̃ꝫ proprio receꝑiſſe. Et ſi iſti non petãt priuantur pupilli ſucceſſione negligentes[b]. Et poteſt tunc quilibet de populo petere tutoꝛem a qui dabitur ei etiam ignoranti: vel inuito. Et iſte tutoꝛ dicitur datiuus qui poteſt dari per iudicem loci vbi eſt pupill⁹ 3 vel vbi eſt natus ipſe: aut eius pr̃. vel vbi maioꝛem partem bonoꝛum habet pupillus. Nec poteſt tutoꝛis datio delegari minoꝛi iudici: ſi pupilli facultates quingentos moꝛ. excedunt: al̃ ſic. e. ti. l. xij. iudex. 12. q. a. ſ

f Item ſcias q̃ habenti tutoꝛem non datur[c] alius: niſi primus male adminiſtret: aut ſuis negocijs occupetur taliter q̃

circa tutelam intendere nequeat: aut longam faciat itinerationez: vl̃ peregrinationem: tunc enĩ eius loco dabitur curaꝛ donec redeat. e. ti. l. terciadecima.

Quis dat tutoꝛem regi. rex. 23. q. c.

Secundo quero. quis poteſt eſſe tutoꝛ. Dic q̃ quilibet expreſſe nõ vetitus. Sunt autem q̃daꝫ qui non poſſunt eſſe tutoꝛes: vt mutus. ſurdus fatuus. prodigus. male moꝛigeratus. aut minoꝛ vigintiquiq; annis. nec mulier[d]. nec mater: vel auia prius iudici p̃mittẽs[e] duãte tutela nõ nubere: ꝛ vellião renũciãs eodem titu. l. iiij. ꝛ xiiij. in fi.

b Et circa iſtas mulieres ſcias q̃ nõ relicto tutoꝛe teſtamẽtario: aut eo moꝛtuo viuo teſtatoꝛe: erit tutrix[f] mater ſi eſt bona

ſi eſſent filij naturales nõ dꝫ dicere renũcio ſecundis nuptijs: ſz renũcio nuptijs. Et tres renũciatiões debẽt poni in tutelis quas faciũt femine. Primo dꝫ renũciare ſcõis nuptijs vel nuptijs ſi nõ p̃ceſſerũt. Secũdo debẽt renũciare bñficio velleiani. Tercio renũciare omniũ legũ ꝛ iuris auxilio. ſ. introducto in fauoꝛẽ ſexus q̃ p̃ has renũciatões redigunt ad iura coia maſculoꝛ ꝛ nõ habẽt aliq̃ bene ficiũ in p̃iudicium pupilloꝛuꝫ vel alioꝛ q̃ten⁹ cõcernit bñficium tutele. Sz q̃riẽ q̃d ſi i inſtrumẽto tutele nõ ſũt iſte renũciatiões. Dic q̃ nõ vꝫ niſi fiat expꝛſſa renũciatio: qꝛ mulier nõ p̃t p̃tẽdere ignoraãtiã iuris. Sz q̃d ſi ẽ obmiſſa illa renũciatio et omniũ alio auxilio. ꝛc. Dicas q̃ cum ſit ei aliud auxiliuꝫ. ſ. l. antique. in fi. C. ad velley. dicas q̃ non vallet: ꝛ iõ ſis cautus vt oẽs iſte renũciatiões in inſtrumẽto ponantur: al̃ non valeret decretũ poſitum ſup tutela matris. De iſtis per bal. in auteñ. matri et auie. C. q̃ mu-

c Non dat. Vide q̃ ſcripſi. ſ. e. q. d ſuper. v. cõfirmare. v. tutoꝛ confirmãd⁹. Et. e. q. e. ſup. v. mater. v. ſi mater. in. v. ſi. ꝛ ſcias q̃. Et. j. 2. q. a. ſr̃. v. nõ p̃ſt. v. vitric⁹ p̃t.

d Mulier. Vide j. ſ. q. b. ſup. v. añ oia. v. i. Et. ꝛ q. b. Iteꝫ iude⁹ nõ p̃t eẽ tutoꝛ. iude⁹. ſ. q. a. ſuper. v. honoꝛes. v. iude⁹ nõ p̃t. Sz vitric⁹ p̃t eſſe tutoꝛ ſui puigni: verũtñ apud eũ ali nõ dꝫ. vt notat p̃ bar. l. nõ nũq̃. ff. adopti.

e Promittẽs. Si aũt mater nũq̃ habuiſſet virũ

tu. offi. colũ. i. Et quid iuris ſit quando mater pupilli indemnitatez p̃mittit. vide azo. in ſumma. C. ſi ma. indem. promi.

f Tutrix. Mater que eſt in concubinatu alteri⁹ nõ poteſt eſſe tutrix filij ſui legitimi. vt nota. in glo. ſacramenta. C. q̃ muli. tuto. offi. Mater ſic debet vocari ad curam filij ſicut ad tutelam. ſpec. in ti. de cura. ſ. cum autem. v. ſed nunquid. li. i. parti. tercia.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Quibꝫ tutoribꝫ mr̃ p̃ferat. vide qd̃ legit. ⁊ nota tur in.c.ex pte.de appe.⁊ ibi p.b.i.⁊.di.⁊ p azo.in sũma.L.qñ muli.tu.offi.Et ibi etiã de auia. Itẽ q̃d iuris si postꝫ mr̃ ẽ tutrix cõuolat ad secũda vota. vide infra.6.q.a.⁊ que ibi scripsi sup.v. nõ habe bit. Et ibi etiaꝫ vide quid iuris in patre tutore qui cõuolat ad secunda vota.

a ¶ Consangui neus. Et q̃ scri psi supra.i. q.a super.v. legiti ma.

b ¶ Fideiussione. Quidaꝫ homo multũ diues sus cepit curam cu iusdam populi ⁊ dat quendam famulum suum qui nil habꝫ in bonis fideiusso rẽ: nunquid po terit oppõi hu ic cure q̃ fide iussor non est y doneus. glo.in l. mulier. C. de iure do. innuit q̃ non: q̃ quã do principalis ẽ multum ydone us sufficit qua liscunqꝫ fideius sor. Idem econ tra si fideiussor est multuꝫ ydo neus ⁊ pricipa lis non: q̃ per fideiussorem vi detur suppleri principalis debitor. bal. i dicta.l.mu lier. Excusatur tamen a tutela qui non inuenit fide iussorem ad satisdandum in ea.ar.l.si quis inter tres y. imperator. ff. de excu. tu. De quo per bal. in.l.i. C. q̃ cum eo.

c ¶ Non potest. Quod verũ si pupillus apud magis ydoneũ põt alimẽtari: al sec⁹. vt supra.i.q.e.super. v.mater.in.vsi.quid ergo. ¶ Vitricus potest eẽ tu tor priuigni vt prediximus: tamen dic q̃ hic vitricus nõ posset administrare contractus nuptijs sine adiun cto curatore: quia succedit in obligatione mulieris tutricis: ita q̃ bona sua sunt obligata pro redden da racione administrationis: nisi anteq̃ mulier tran sat reddat rationem administrationis: quia tunc li bere vitricus erit tutor ⁊ administrabit. bal.i.l. si pater. C de cõtra.iudi.tute.

d ¶ Debitor. Cum debitor vel creditor pupilli vl adulti non potest esse eius curator vel tutor q̃ rit glo.in auteñ.minoris. C. vbi tu.vel cura. De q̃sto debito hoc intelli gitur. ⁊ di cit q̃ intel ligitur de de bito magno non paruo: vt supra di xi. ⁊ hoc ve rũ dicas q̃n do debitum non est i cõ trouersia q̃ magnuꝫ vi deat: ex quo ẽ magna lis inter partes Vel dic q̃ i sta magnitu do videt re quiri respe ctu interes se singula ris. Querit ibi glo. an dicta auteñ. habeat lo cũ in matre ⁊ auia. Et di cit q̃ non. Item an ha beat locum si debitor pa ctus est sol uere debitũ Videt q̃ nõ si preuenit tu telam in soluendo. Quero an dicta auteñ. habe at locum in debito quod oritur ex tutela. Et di co q̃ non respectu tutele: sed respectu alteri⁹ of ficij puta cure sic. vnde debitor ex tutela bñ po test eẽ tutor: q̃ habet originem ex eodeꝫ officio In omnibus tamen his considera debiti q̃titatem: quia modicum creditum vel debitum non remouet tutelam secundũ dictaꝫ glo. ⁊ supra. v. primo dixi eodẽ modo modica cõsideratio: vel vil possessio non repellerent a tutela: vel cura hominẽ maioris conditionis. De p̃dictis per bal. in dcã auteñ.minoris.

e ¶ Testamentarius. Sed in hoc de tutore testamẽ tario variat glo. in auteñ. C. qui. da. tu. po.

⁊ curiosa seruata predicta forma. Ea autẽ nolente auia. Et his nõ habentibus tutelaꝫ erit tutor legitim⁹ propinquior consanguineus[a] p̃stita fideiussione[b] rẽ pupilli saluam fore: ⁊ iuramento de fideli persone pupilli ⁊ bonorũ administratione. e.ti.l.ix. rex. 23.q.c.

c ¶ Item manumittẽs seruũ impuberẽ erit ei⁹ tutor: q̃ succedet ei sine cõsanguineis ius habẽtib⁹ succedẽdi defũcto. Idem si pater filium impuberẽ emancipet ⁊ patre añ finitam tutelaꝫ defuncto erit tutor fr̃ maior viginti quinqꝫ annis loco patris. e. ti. l. decima.

d ¶ Item non põt testator seruum alienũ filio tuto rem dare. Sed si p̃pum det filio nõ facta mẽtiõe libertatis cõsequ[t] p hoc libertatẽ ⁊ tutelã si ẽ maior viginti quicqꝫ annis: si minor libertatem tãtũ sz tutelã post dictã etatẽ Itẽ dato ticio in tutorem si fũt duo ticij nec appa ret de quo senserit testator nõ valet tutoris datio. e. ti. l. vij.

e ¶ Item non potest[c] esse tutor episcopus: aut religiosus: ne a diuinis auocetur. sz clericus secularis etiã sacerdos p̃t sãguinis p̃textu si infra q̃ttuor mẽses venerit corã iudice tutelã receptur⁹. Itẽ nec pupilli debitor[d]: nisi sit testamẽtari[e]. nec ad regis ratiocinia obligat⁹ ¶ Nec miles dum extra domũ in regis occupat[r]

© Biblioteca Nacional de España

vide ibi bar to. veritas est q̄ pupilli cœbitor p̄t eius esse tutor testamētarius: si testator scie bat debitū: secus si ignorauit. vt ibi per bal.

a ¶ Testamēto. Vide q̄ circa hāc q̄stionem scripsi supra. i. q.b.c.d. q̄si per totus Et. exhere datio. s. q. g. super. v. tenet.

b ¶ Ante omnia. Tutor ex certa scientia obmittit aliq̄d ponere in inuentario tamen decreta fuit sibi administratio vtrum totū inuentarius reddatur nllum. Dicas q̄ non. sz p rebus descriptis in inuētario potest agere: et pro non descriptis nō: quia super illis nō ē collata administratio et ideo cōsulo excipienti in p̄mo casu q̄ nō veniat per modū exceptionis: sz p accusatōez suspecti vt iter seruicio: vel alterius oñi

¶ Hec valitudine impedit⁹. e. ti. l. xiiij. clericꝰ. 4. q. o. 6. q. f. epus. 2. q. f.

¶ Itē infamis p̄t eē tutor testamētari⁹. ifamia. s. q̄stione. a.

a ¶ Tercio q̄ro. cui dabitur tutor. Dic q̄ masculo minori q̄ttuordeci. femine duodeci ānis: vt eū et bona sua tueat: eo inuito aut nō mādāte. Et ē vniuersale offiñ: q̄ ad vnaz rē: vel litē nō p̄t tutor dari: sz ī cā stat⁹ pupillo mota: vel ecōtra p̄t ei iudex dare tutorē ad libertatē seruādā et bona. e. ti. l. i. vide. s. i. q. c. d.

a ¶ Quarto q̄ro. q̄liter detur tutor. Dic q̄ in testamēto ª pure: vel ad tēp⁹ certū: vel sub cōditione. e. ti. l. viij.

¶ Qualiter dat regi. rex 23. q. c.

a ¶ Quīto q̄ro. q̄ō ē tutoris offiñ. vide s. 3. q. a. 2. q. b. Et iter plures curatores sup administratōe orta discordia oīm cōsēsu p̄t vni cauēti: vt s. 2. q. b. administratio decerni p iudicē: quotz aūt eoz ī solidū tutelā volēte eliget ex eis iudex vnū e. ti. l. xj.

b ¶ Et tutor añ oīa ª ꝓficiat iuētariū de reb⁹ pupilli: ī quo ꝓtineāt ei⁹ bōa et ꝑuilegia: et īstrumenta debitorū manu notarij: cū iudicis auctoritate: alia tutela vt suspect⁹ remouebit ᶜ: nisi iustā cāz oñdat impedimēti. Itē dz fulare dom⁹: colere p̄dia et pascē pecora. e. ti. l. xv.

c ¶ Itē faciat docē pupillū legere et scribere: deiñ artificio ei ꝓgruo ībui. a limētetq̄ eū facultatib⁹ ꝓsideratis. e. ti. l. xvj.

d ¶ Et taliter decernat iudex alimēta pupillo q̄ ex fructib⁹ et reditib⁹ p̄ri monij reb⁹ saluis gubernet. Sz si tutor eū alimētat de ꝑpo ne pupilli diuitie manifestēt vt damnū ei nō eueniret tenet pupillus sic expēsas soluere. e. ti. l. xx.

e ¶ Ibi āt ē pupill⁹ alimētād⁹ seu nutriēd⁹ vbi p̄ mādauit. Et si nil cauit faciat iudex eū apud p̄bū boiez ei ab ītestato ñ successuꝝ enutriri: aut apud mrez dū casta sit et ñ nupserit. sz si nupserit auferat ᵈ ei: q̄ noui mariti amore p̄sumet ī ei⁹ mortē ꝓsētire vt succederet. e. ti. l. xix.

¶ Et q̄r regis tutores ad ministrabūt. rex. 23. q. c. e.

a ¶ Sexto q̄ro. q̄s ē effectus tutele. Anus quia tutrix filij durante tutela nubens non habebit ᵉ fi / dicatur administratio. bal. i. l. ceteris. in fi. C. arbi. tute. vide. inuētariū. 2. q. p. sup. v. occultat. v. req̄rit q̄ in p̄i. Vel nisi iudex ibiburerit ipsuz facere. vel sit ꝺsuetudo ipsum nō facere. vt bar. in. l. qui reptoriū. ff. de admi. tu.

c ¶ Remouebit Et q̄ hac de cā possit remoueri siue accusari vt suspecta. notat bar. in. l. tutor qui reptoriū. ff de admi. tu. vide supra. e. ff. v. ante oīa. v. tutor. ex certa. i fine. Et supra. 2. q. p. sup. v. mulier. v. i. et j. 7. q̄stione. b.

d ¶ Auferat. Sz an potest tunc pupillus alimētari apud vitricum. vide supra 2. q. a. sup. v. mulier. v. sed vitricus.

e ¶ Non habebit. Mater que suscepta liberorum tutela contra sacramentū denuo nubat ñ petito tutore et ratione non reddita patitur penas quas patitur mulier infra annum luctus nubens. Casus est in auten. eisdem penis. C. de secundis nup. ¶ De

© Biblioteca Nacional de España

quibus penis matris non petentis tutorem etiam scripsi supra q.e.sup.v.mater. et de penis infra annum nubentis. vide. matrimoniū.ſ. q.f. et que ibi scripsi. Et bal.in.l.omnē.C. ad tercul. dicit q̄ perdit ſucceſſiōem filij impuberis nō ſolum ab inteſtato: ſz ēt ſi erat ei pupillariter ſb̄ſtituta. Et ſi pf fecit teſtamētū et filiū ipuberē inſtituit heredē et ei pupillariter ſubſtituit ſeruū quē rogauit q̄ reſtitueret hereditatem pupilli mri q̄ ipſa mr̄ poſſit ēt iſtud fideicōmiſſū ex ſe cūdis tabul' debitū. Et bal. in dcā.l.omnē.dicit ēt ſi mr̄ fiat monacha q̄ punit'. vt i auten. de mona. i pri. niſi ſit cōpulſa a pr̄e. vt.l.i. ff. de infa. Quero nūq̄d iſtā penā ſcz cōtētā i p̄dcā auten. eiſdē penis patit'ea q̄ aſſūpſit curā filij ſui ipuberis: et denuo trāſit ad ſcōa vota nō petito curatore. dic q̄ ſic. Itē p̄ōe q̄ mr̄ nō petit tutorē ipuberi ſz curatorē ipō ipubere cōſētiente q: curator nō dat' niſi petēti vel cōſentiēti. vt.ff. de tutel.l.q̄ bz.ſ.ſi pupill'. nūq̄d mr̄ ē excuſata. puto q̄ ſic. Et bal. et dcā.l.oēm. q̄rit ſi mr̄ hēat cōtutorem teſtāmētariū vl' legitimū: vtrū ſufficiat q̄ reddat rationē ꝯtutori alio nō petito tutore. et dicit q̄ ſic: q: ē i ſolidū tutor: vt ibi p eū. Sz q̄d ſi p errorē calculi min' ē ſolutū q̄z debeat'. vel q̄d ſi modicū ē erratuz q: i pua q̄titate. rn̄deo matrē nō teneri. nā rite videtur fc̄m q̄ bona fide ē fc̄m. ¶ Nō pone q̄ vna die mulier ſuſcepit tutelā: alia die depoſuit: ita q̄ nō adminiſtrauit nec adminiſtrare potuit. vn̄ cū nihil geſſerit de nullo tenet' rōem reddere: nūq̄d hz locū p̄ēa dicte auten. ſi nō petit tutorē. dic q̄ ſic: q: pupill' remanet inde leſ': et tutor nō ſolū reb' ſed p̄ſone dat' vt inſtruat eū bonis moribꝫ: et alia q̄ ſūt vtilia ei pagat. Sz nūq̄d tenet' mr̄ reddere rōnez de geſtis p tutorē a ſe petito piculo ſuo. et videt' q̄ ſic. vt.ſ.ſi. inſtit'. de curato. et.ff. de ſta. li. l. ſtichū ticio. et q̄liter ō geſtis per ſe mater teneat' reddere rōem. vide infra. et q.c. ſr̄. v. reddere. v. an pater tutor. in. v. q̄ro an mr̄. Pone q̄ mr̄ pp pauptate nō pt reſtituere reliq: trāſit ad ſcōa vota petito tutore nō tn̄ reſtitutis reliq̄s vtrū excuſet'.ar. q̄ ſic. ff. de fideicō. li. l. thais ancilla. ſ. i. cogita q: ſūt res de q̄b' nō habem' leges exp̄ſſas. Utrū mr̄ q̄ ē tutrix teſtāmētaria perdat tutelā per trāſitū ad ſcōa vota. q: hoc nō eſt lege cautū in tutrice teſtāmētaria. breuiter dic q̄ eo ipo q̄ nubit tutelam deponit. Et bal. i. l. oēm C. ad tercul dicit ēt q̄ dz petere aliuz tutorē dari. Sed an ita p dat executionē teſtamenti ſicut p̄dit tutelā ſi ē relicta executrix in teſtō mariti. dicit bar. q̄ non p̄dit. ff. de a limē. lega. l. a filio. De p̄dctis p bal. in dcā auten eiſdez penis C. de ſecun. nup. Sz bal dus in dcā auten. eiſdem penis. C. de ſecun. nup. dicit q̄ ſi pater impuberē emancipauit et eius tutelam aſſumpſit: et poſtea tranſiuit ad ſecūda vota non petito tutore et nō reddita ratione adminiſtrationis: q̄ nō patitur penas dicte auten. eiſdem penis. C. de ſecū. nup. quia pene tranſeunti um ad ſecunda vota nō habent locū in viro: q: vir non tenetur lugere vxorē. ¶ Mater q̄ conuolat ad ſecunda vota remouet' a tutela: ſed pater non imo non obſtante hoc retinet filiū et bona. fo. l. li. iij. ti. vij. l. ſi.

liū: ſz iudex eū: et bōa alicui ꝑſāguineo cōmittet[a]. Et p̄o debito tutele iſtius mris etiaz ſecūdi viri bona ſūt pupillo obligata. e. ti. l. v. et. ſ. p̄ria. q. i fi. pignus. ſ. q. b. Eſt alius effect' ſupra. z. q. d

b ¶ Alius q: p̄t tutor agere: et defēdere noie pupilli p ſe ſi ē pupill' minor ſeptēnio: ſi maior p̄t iter eſſe p̄ſēte tutore et auctorizante: et pupillo a loco abſēte p̄t adeſſe tutor. Itē ſi ſūt plures tutores q̄

libet p̄t agere et defēdere in ſolidū[b]. Itē ſnia cōtra tutorē lata mandat' exe cutiōe cōtra bona pupilli: nō cōtra ſua. Itē cōtra ctus ſine tutoris auctori tate[c] cū pupillo fact' tenet i eius ꝑmodū: ſz nō i eius dānū. Et tutor dās auctoritatē in talibus faciat per ſe: nō per māda tum: aut litteram: al' nil agit. e. ti. l. xvij.

c ¶ Non tamen poteſt tutor rem pupilli imobilē[d] niſi ex neceſſaria cā de /

a ¶ Committet. vide ſupra. z. q. e. ſup. v. negligēs v. omnibus ſucceſſuris. in. vſi. q̄ro vtrū. Et non ſufficit auctorari tacite: ſz v̄bo exp̄ſſo. vt ſcripſi patria p̄tās. z. q. f. ſr̄. v. cōſenſu. v. cū filio. i. vſi. q̄ro an ſufficit. licet ſecus in patre: vt ibi.

b ¶ In ſolidū. vide q̄ ſcripſi. j. z. q. c. ſr̄. v. morte. v qñ plures. Et vide. actor. z. q. e.

c ¶ Auctoritate. vide q̄ ſcripſi. ſtipulatio. q. q. c ſr̄. v. curatorē. et. vēditio. z. q. b. ſr̄. v. aucte. v. q̄

d ¶ Immobilē. nō q̄ ānui reddit' iter (ro nūq̄d ſit imobilia ꝑputāt'. ex hoc dico q̄ minor cū aucte curatoris ñ p̄t ſine decreto cōdere talia iura cū cē ſeāt imobilia. ad hoc adde q̄ nōt glo. dy. i. l. p̄t pupill'. ō au. tu. et ex hoc dico q̄ ſz iura ñ ſint p̄p̄e imobilia. tn̄ qñ ꝑpetūt p ānuo reditu reputāt'

© Biblioteca Nacional de España

imobilia. et idē dico ꝙ licet i iuribus ꝑsonalib⁹ q̄ ſ̄biectiue fū dantur in ꝑſona nō i re non ſit repire q̄ſi poſſeſſionem niſi quodam imꝓꝓrijſſimo modo: et ꝓ ꝓſequēs nō ſit reperire aliqō poſſeſſoriū iudicium regulariter. tn̄ iſtud eſt verū niſi ꝙ annuo cēſu vel reditu q̄ reputatur q̄d immobile. De quibus per bal. in l. iubemus. ij. i ꝓi. C. de ſacroſanc. ec.

a ¶ Decreto. Idem ſi rem minoris immobilē pignoraret. pignus. 4. q. c

Quero vtꝝ decretum in aliēatiōe rei minoris ꝑt interponi die feriata. Dicas ꝙ ñ: q̄ requirit ſpatiꝫ indaginē ꝛ plenā cauſe cognitionē. bal. l. actus omnis C. de ferijs.

b ¶ furioſo. Quero nūquid furioſo habēti diſlucida. intervalla poſſit

biti paterni: vl̄ dotis ſororis pupilli: aut ob euꝫ in matrimoniū collocādum alienare: ſed etiam tūc faciat cū iudicis decreto[a]. Nec aliq̄liter domū paternā: aut auitam diſtrahat. nec ſeruos ab antiquo ſeruientes. e. ti. l. xviij. vēditio. 2. q. b.

¶ Item ſunt tutoꝝ ꝛ heredū eoꝝ: atq̄ fideiuſſorū bona in cā tutele pupillo obligata. e. ti. l. xxj pignus. 5. q. f.

¶ Et in actiōe tutele admittit̄ libellus generaľ. actor. 4. q. k.

¶ Item tutor ꝑt pupillū a religione extrahere. religioſus. 8. q. votuꝫ. 3. q

¶ Cide alios effectus circa regis tutores. rex. 23. q. e.

¶ Et ꝑt peti tutor die feriata ꝛ ſuſpectus remoueri. actor. 6. q. c.

¶ Itē ad remouēdū euꝫ vt ſuſpectum nō agit ꝑ curator ſine ſpeciali mādato. ꝑcurator. 6. q. e.

¶ Et in actione tutele iuratur quādoq̄ in litē. iuramentum. 19. q.

¶ Nec pōt emere rē pupilli: niſi vt habetur. vēditio 2. q. b.

¶ An poteſt tutor rē pupilli pignorare. pignus. 4. q. c.

¶ Item ex ſtipulatiōe tutoris queritur pupillo actio ſine ceſſione. ſtipulatio. 4. q. g.

¶ An de vi per tutorem facta tenetur pupillus. vis. 4. q. e.

¶ Itē nō poteſt cōtra eū ꝙ re pupilli quā furat⁹ eſt agi furti. furtum. 4. queſtione. f.

¶ Itē punitur tutor filio ſuo pupillam cuius tutelam gerit copulans. adulteriū. 4. q. b.

¶ Poteſt tutor actorē cōſtituē. ſcriptura. 3. q. at.

¶ Cide aliū effectū. hereditas. 13. q. a. e.

a ¶ Septimo q̄ro. q̄liter finitur tutela. Dic ꝙ aduenīente pupilli pubertate ꝛ tunc iudex dabit curatorē adulto: cuius officium durat donec adult⁹ vigintiquiq̄ ānos habuerit. Et curator tenet̄ cauere ſicut tutor. e. ti. l. xij in fi. ꝛ l. xxj.

b ¶ Similiter dabit̄ curator furioſo[b]. Tamen minor inuitus nō recipit curatorē: niſi in litē ad agēdū: vel defēdēdū[c]. Nec curator teſtamēto datur ſed datus cōfirmari ꝑt ꝑ iudicem. e. ti. l. xiij.

c ¶ Itē finit̄ tutela morte[d] vl̄ deportatiōe: captiuitate: ꝛ ēt familie mutatione ꝑ arrogatōez ꝓtīgēte pupillo aut tutori legi

dari curator. dic ꝙ ſic tpe morbi: nō tpe ſanitatis. tn̄ ſi furor vadit ꝛ vēit dat⁹ tpe morbi durat curator ꝛ hꝫ inter capedinez tpis curaz ſicut ipſe furor. vt. C de cura. fu. l. cū alijs. de quo ꝑ bal. i. l. furioſū. C q̄ teſta. face. po.

c ¶ Defendēduz. aMinor dz admoneri ꝙ petat curatorē ad litē. et ſi admonit⁹ nō petit ēt eidē abſenti ꝛ inuito dabit̄. caſ⁹ ē in. l. admonēdi. C. q̄ pe. tuto.

d ¶ Morte. Cū plures tutores ſūt dati. Dicas ꝙ ſi eſt dictum ꝙ non poſſit vnus ſine altero adminiſtrare: ꝛ tunc morte vnius finitur mandatum omniuꝫ. Aut non eſt dictum: ꝛ tunc loco mortui oportet aliū ſubrogari. vt. C. de teſtamento tuto. l. ſi quis ſibi. Et ſi aliquid eſt quod viuo contutore non poterat ſine eo de iure explicari oportet ꝙ iſte viuens ſpectet donec contutor ſubrogetur. vt. l. finali. C. de auctori. preſtandō.

© Biblioteca Nacional de España

alioquin bñ vz qđ agit: qz tutores bñt ptātē z vsū ptātis ąlibz i solidū. vt ff. admi. tu. l. de creto. nisi sint p̄sentes z discordes i actu. vt. ff de cura. fu. l. cōsilio. ℣. fi. Et p̄ dcis apparet q̄ cū a plurib⁹ é a liq̄o faciēdū qđ oēs facere debēt. Et alter tutor non potest alteri contutori cōmittere animi sui motum. q̄o est glo. ff. de arbi. l. si cū. De q̄b⁹ p bal. in. l cum magratus. C. qñ. p̄uo. non est necess. colū. p̄ima.

a ¶ Reddere. An p̄ tutor filij teneat reddere rationē. Dicas q̄ sic. bal. i. l. licet C. ad. l. falci. dicit hoc eē verū si p̄ admīstrat vt tutor. secꝰ si iure patrie administrat ratione vsuffructus.

o Quero an mater gerēs negocia filij teneat reddere rōes ſrīi deo sic: qz nlīuz hz vsūfructū in bonis f. lij: nisi de modicis: nisi transeat ad secūda vota: qz tūc ad vnguez tenetur reddere rationem. bal. in. l. cuz oportet. C. de bonisq̄ lib̄. ℣. fi. De quo vide ēt q̄ scripsi

timo. Itē si datꝰ ē sub q̄ditiōe: vl̄ ad tēpꝰ finit' aduenīēte tpe vl̄ q̄ditōe deficiēte. Itē si iusta rōe excusetꝰ. aut vt suspectꝰ remouet': de quo statiz latiꝰ p̄seq̄r. Et finita tutela tenetꝰ reddere rōez z tradere bona ei z eius curatori. e. ti. l. fi.

d ¶ Et qz dixi ō tutoris excusatiōe: scias q̄ excusare ē iustā cāz q̄re tutor ñ tenetꝰ subire tutule onus assignare. Sz mior vigiti quiq; annis nō tenetꝰ excusatōez p̄ponere. qz et si vellet nō admittetꝰ. 6. p. ti. xvij. l. i. vide infra. e. q. e.

e ¶ Tutor aūt bñs viuos quiq; filios naturales et legitios p̄t se a tutela excusare. z viuoz noīe cōtinētꝰ quos in acie seruiēdo deo z regi hostiū gladiꝰ deuorauit. Itez excusatꝰ redditus regis administrās. z eiꝰ loco iudicātes. Et legatus nisi a tutela p̄iꝰ recepta: sz ea legatiōe durāte administrationē alij q̄mittat: z rediēs suscipiat eam. z a reditu infra ānū nō iniungitꝰ ei alia tutela iuito. Itez excusatꝰ si inter eū z pupillū de hereditate fuerit controuersia[b]: aut de p̄te eiꝰ Item p̄p tres tutelas q̄s administrat excusatur a

q̄rta. Aut p̄p pauptatez si nō hz vñ: nisi ex manuum suarū laboribꝰ sustētetꝰ. Aut p̄p rusticitatez Aut infirmitate icurabilē Aut inimicitias capitales cū patre pupilli initas: q̄ sunt si eiꝰ vite fuit insidiatus. aut eū de crimine capitali: vel famoso accusauit. seu ē eiꝰ notoriꝰ inimicꝰ: nisi pax secuta fuerit. Aut si tutori p̄r pupilli statꝰ mouit controuersiā: vel ecōtra. Itē excusatꝰ maior septuagīta ānis: z mior vigitiquiq; ānis. 6. p. ti. xvij. l. ij. de mioze vide. s. e. q. d.

f ¶ Itē durante militie seruicio excusatꝰ miles a tutela. Item magister grā/matice. dialetice. rethorice. aut philosophie: actu docens vel practicās Itē doctores legū p̄sulētes: aut iudicātes p rege secū p̄iuētes. Itē excusatꝰ tutor ne cꝰ tutelā administrauit administret z curā iuitꝰ. Hec ē maritꝰ dāꝰ vxori curatori: ne amoris p̄tertu ab eo nō exigāt rationē[c]: sz dabitꝰ ei p iudicē aliꝰ ñ suspectꝰ. 6 p. ti. 17. l. 3. vide s. 2. q. e

g ¶ Et excusatio debet fieri per tutorē cora iudice infra quinq̄ginta dies a tempore quo scit se tutorem numerādos si est in

s. 6. q. a. sr. v. nō habebit. v. mr q̄ q̄si p totuz. Et an coder. rōnū tutoris vl curatoris p̄bet tā p se q̄ contra se Vide. p̄batio. 6. q. a. sr. v. p̄bandū. v. si queris. de iure. i vsi. seq̄t videre de scripturis quoz dā officialiū Et dicas q̄ p̄ius ē conueniendꝰ gerens q̄ non gerēs. vt etiam scripsi. stipulatio. i q. a. v. queroſi vnus. i vsi. q̄ro pone q̄.

b ¶ Controuersia. Vide que scripsi supra. 2. q. e. super. v. debitor.

c ¶ Rationē. Et q̄ maritus non potest esse curator vxoris habes etiaz glo. in. l. cū rem. C. de p̄cura. Sed tu dicas vt supra q̄ non potest eē curator generalis: sed ad lites sic. vt bal. in. dicta. l. Cum rem. in p̄i. et bart. dcā l. i. ℣. nō p̄t ff. de excu.

© Biblioteca Nacional de España

tu. Sed cõtrariũ videt tenere salice. i. l. ij. C. qui da. tu. po. vide per spec. ti. de curatore. §. vt aũt breuẽ. v. sed nũq̃ vir.

a ¶ Maiore/Expensa facta per matrẽ in cã suspecti tutoris nõ repetit a pupillo. Idem si alius impẽdit affectione domestica. casus est bal. i. l. i. C. ỽ nego. gest. Et hoc nisi appareat q̃ fecit aio repetẽdi. Et ly mr̃ pteſtata ẽ de recupã/do expẽsã si i petitõe succubuit ñ repetit q̃ iuti liter ipẽdit. ⁊ pupill⁹ nũq̃ tenet ad i utilẽ ipẽsã: imo idem in quolibz: q̃ si succubuit male dicit̃ p cessisse vñ li bi imputet. Quid de expẽsa q̃m mr̃ nõ facit i lite sz in seipa pp litẽ: vbi gr̃a duz stat in hospitio facit expẽsã pro cibariis suis ppriis. Dic q̃ ñ repetit ẽt si sit pteſtata q̃ cũ teneat̃ ad hoc fcm̃ petẽdi; q̃tenus respicit suã psonã dz facere suo sumptu. vt bar. in l. ij. C. de nego. gest. hoc i officio necc̃ario: sz sec⁹ i officio volũtario. vt i equo ⁊ in vecturis. de quo p glo. ⁊ bal. i. l. i. C. de nego. gest. expẽse fcẽ i petẽdis tutoribꝰ repetũt̃ a pupillo: nisi aliꝰ eẽt gratis ipẽsurꝰ. vt. C. e. ti. l. ij. ¶ Ad quẽ ptinz accusatio suspecti tutoris. Et circa hoc dicit glo. i l. accusatores. ff. ad sena. cõsul. turpi. q̃ in tutoris suspecti accusatiõe preses solꝰ pnũciat: ⁊ nullus aliꝰ excepto legato a procõsule ⁊ pretore. Tu dic

fra centesimũ miliare. aľ hz pro q̃buslibet viginti miliaribus vnã die: ⁊ in super trigita dies. Et iudex a die q̃ incipiũt currere isti dies vsq̃ ad q̃tuor menses causam diffiniat huiusmõi. Et si tutorẽ grauet legitimã excusatiõem nõ admittens põt tutor appellare. 6. p ti. ti. xvj. l. fi. appellatio 3. q. 9.

¶ Nunc autez accedam⁹ ad tutoris suspecti eiecti onem.

b ¶ Circa quod est sciẽdũ q̃ suspectus dicit̃ de cuius dilapidatõe: aut mala mor̃ instructõe pupillo fiẽda liquedat̃: ⁊ ob hoc remouet̃ a tutela lz ydonee satisdet. ob paupertatẽ ãt nõ. Et remouetur ẽt q̃ alteriꝰ tutelã male gessit. Aut si ẽ pupilli i imicꝰ: vľ psãguineorum eiꝰ. Vel i iudicio dixit p alimẽtis pupilli nõ hẽre ⁊ ptrariũ repit̃. aut iuẽtariũ nõ fecit. Vel pupillũ in lite nõ defẽdit. aut latitauit cũ se tutorẽ dari sciuit. 6. p. ti. xviij. l. i.

i ¶ Et tutoris suspecti accusatio cõpetit cuilibz ỽ ppľo sz magis icũbit matri auie sorori nutrici pupilli: aut alij cuiuscũq̃z sexus q̃ rõe pietatis mouetur. Spe ãt ipubes nõ pt accãre. sz pupillꝰ factus adultꝰ sic cõsãguineorũ cõsilio siue tutor sit testamẽtariꝰ legitimꝰ vel datiuus. Et fiat hec accusatio coram iudice maiore[a] loci vbi pupillus hz bona sua: ⁊ fiet tutore accãto pñte. 6. p. ti. xviij. l. ij.

k ¶ Et si expediens est iudex potest tutorem suspectum nemine accusante remouere. ¶ Item lite contestata in ista accãtione ponat iudex aliũ[b] q̃ accusatio suspecti fit ad duplicẽ finẽ. q̃nq̃z ad remouendũ tutorẽ. q̃nq̃z fit ad remouẽdũ ⁊ puniendũ tutorẽ. accusatio q̃ fit ad remouẽdũ bene põt demãdari quo ad cognitiõem: ita loquitur. l. cognitio. in prin. ff. de offi. eiꝰ cui mã. ẽ iurisdictio aũt ẽ duplex. vna q̃ fit a lege eo ipso q̃ postulat̃ suspectus. vt. l. q̃ si forte. §. i. ff. de solu. C. de suspec. tu. l. eũ qui istam remotionez bene põt iudex delegatꝰ declarare quia lex ipsam facit. Alia est remotio que fit per sententiam: et illa non potest fieri a delegato nisi sit delegatꝰ p consulis vel prętoris. vt. l. i. §. qui autem. ¶. de suspec. tuto. Quãdoq̃z fit accusatio suspecti tutoris ad puniendum. Et de ista accusatione solus preses prouincie cognoscit. vt dicta. l. accusatores. nec ỽ hac potest cognoscere legatus proconsulis vľ prętoris. quandoq̃z etiã cę hac prętor non cognoscit: sz remittit ad prefectuz proconsulis. vt l. i. in fi. cum. l. sequenti. C. de suspec. tutoꝝ. ¶ Et qui desistit a crimine suspecti non incidit in turpilianum: sed alias extra ordinem punitur. ¶ De quibus omnibus vide plenius per bartoluz in dicta. l. accusatores. ff. ad senatus consul. turpilianum. ¶ De quibus vide etiam latius per baldum in. l. vnica. C. si tu. non gesse.

b ¶ Alium. Et vide etiam que circa hoc scripsi. actor. secunda questione. f. super verbo. administrat.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Transactio. Quid est transactio: ⁊ q̄d pactum: ⁊ quid amicabilis compositio. ⁊ q̄d finis refutatio: ⁊ de formis istrumentorū eorūz. spec.li.iiij.ti. ō pac. Et q̄ scripsi. alimenta. v. super alimētis. Et.cessio. 7.q. a.super.v.effectus.v.an post in.vsi.quero de trāsactiōe. ¶ Item quid sit trāsactio. ⁊ vñ dicatur: ⁊ q̄s possit transigere.et de quibus rebꝰ ⁊ quis sit effectus transactionis. azo.in summa.C.de transacti. ¶ Item in quibus casibꝰ habet locū trāsactio. ⁊ in q̄bꝰ non. h. in.c. ex parte. de transacti.2.di. ¶ Itez an in spiritualibus potest fieri transactio. h in.c.super eo.ō transacti.Et an alia conuentio vide ibi. ¶ An abbas vel prior potest sup rebus ecclesie trā sigere vel cōponere sine capitulo vel conuētu h.in.c.contigit De transac. Et vide que scripsi accusatio.u.q. a.per totū. ⁊ q̄ scripsi. administratio.v. administrator ciuitatis. Et.feudū qui administret vsq; ad finem litis.e.ti.l.iij.

l ¶ Item scias q; remotꝰ a tutela vt suspectus ꝓpter dolum est infamis: ⁊ tenetur de mala administratiōe iudicis arbitrio Sed ob culpam vel negligentiam non erit infamis:sed dabit̄ statim alius.¶ Et omnia que dixi de suspecto tutore habent locuz etiam in curatore.e.ti.l.fi. ¶ Itē epal̄ dignitas excusat a munere tutule. episcopꝰ.2.q. f.7. ꝑ.e.2.q.e.

Traditio. Primo q̄ro quid est traditio Dic q; est corporalis aprehensio per heredē de bonis hereditatis recepta.6.parti.ti.xiiij.l.i.

a ¶ Secundo quero. quotupliciter petitur. Dic q; dupliciter.quādoq; enī petit̄ possessio tātū.qñ q; ꝓprietas et possessio simul.e.ti.l.i.vide.significatio.2.q.b.

a ¶ Tercio q̄ro. q̄liter debet fieri.vide.hereditas 4.q.a. donatio.3. q. a.

a ¶ Quarto quero. q̄s sit traditionis effectus. dic q; si iuste sic queritur recipienti dominiū: ⁊ queritur magnū cōmodum per possessiōem. e.ti.l.i. dominiū.3.q. vide.pignus.5.q.b. possessio. 6. q.b.d.e.g.h. venditio. 5.q.c.e.

¶ Trāsactio. vide.simonia.3.q.a. solutio.8. q. b g.accusatio.ii.q.a.reptum.ii.q.a.infamia.3.q d. pactum. per totū.

¶ Trāsmissio. vide.rex. 23.q.legatū.4.q.x.

¶ Transumptū. vide.ꝑuilegium.12.q.scriptura 5.q.a.b. ⁊.6.q.e. testamentum. 6.q.e. accusatio.6.q.a.copia. ꝑ totū

Transfuga. Primo quero que est pena transfuge. Dic q; trāsfuga sue gentis facta reuelās inimicis: vel ad hoc sciendum ex parte eorū veniēs.item predicta scientes nec statim regē: vl̄ ducem auisantes: crudeli morte sunt afficiendi. Et captus cum se ad inimicos confert arbitrarie punitur.sed si se defendens occidat̄:vel ledatur: remanebit inultus. si vero capi nā potuit tā q̄; ꝓpositionem cōmittēs perdit bonorū medietatez:⁊ perpetuo exulabit ¶ Ceteri autem transfuge contra suos cū inimicis venientes si sunt generosi:capite puniūt̄. alij crudelissima morte plectent̄. Nec denaturatꝰ a rege vadat infideles cōtra suā legem iuuaturus 8.q.b.sup. v. alienet.ō ois aliēatio in.vsi. quero an vasallus potest.

¶ Transmissio. Vide q̄ scripsi.deliberatio. 5. q.a. fr.v. nō obstante.

¶ Transumptuz Vide. transsūptio. seu exemplatione scripture que scripsi. scriptura. 6 q.e. sup. v. alterius.

Transfuga. ¶ hostes ⁊ transfuge et renunciatores cōsilioz pricipis patiunt̄ penaz flammarum vt scripsi.o busticio.v.in quibꝰ.i. v. Itē hostes.

a ¶ punitur. Quero si q̄ volūtate ꝓpria fuit cuz barbaris:id ē ad hostes transfugit: an penā patiat̄.glo.i.i fine. in. l. si quos.C. de postlimi. reuer. dicit q; sic: q; vbi q; occidi pt vt. ff. ad. l. cor.de sicca. l.iij.5.fi. et ff.de pe.l. si

© Biblioteca Nacional de España

quid aliud. ff. trāsfuge. sed hoc itelligē quando ad hostes iuit sponte. sec⁹ si eis sedit siue redidit: qz tūc solū postliminio caret vt. ff. e. l. p⁹ liminio. exposuit enim populus romanus q̄ aliqs militūz suoz diceret ego me redo: vl̄ me tibi trado. Quero ibi cum glo. si. qūo scietur an voluntarie accessit: vel coacte transductus fuerit, ꝛ respōdeo vt in glo. De qui b⁹ p salic. in dicta. l. si q̄s C. de cap. ꝛ postlimi. reuer.

Treuga aut securitatis littera generalis inter dn̄m ꝛ vasallos nō concedatur. sed spalē inter dominuz et vasallum sic. vt pet. ff. orde. de alcala: per regez alfonsuz.

a Securitas Vide q̄ scripsi. securitas. p totū. al' est excōicatus ꝛ proditor vilissima ꝛ crudelissima morte afficiēdus. Et si capi neq̄at etiā si procer fuerit ꝛ alibi moriat' nō sepeliat' in patria sua imo si sepultus fuerit exhumēt' ei⁹ ossa ꝛ p arua spargant': aut cōburāt' ꝛ eoz bona fisco applicent'. 2. p. ti. xxviij. l. ij. vide. captiuus. §. q.

Transferre. Vide. pa/pa. 4. q. d. sepultura. s. q. a.

Treuga. Primo quero q̄d ē treuga. Dic q̄ ē securitas inter gerosos post diffidatiōem concessa: vt ea durante nō se damnificēt in psonis: aut bonis. Et p̄sup/ponit discordiā ꝛ inimicitias durare. Securitas[a] autē ē itra nō generosos sup inimicitijs: aut timoribꝰ cōcessa. Et alicubi est vsus q̄ detur fideiussor de saluo q̄d ē idez q̄ treuga vel securitas. 7. p. ti. xij. l. i.

a Secundo q̄ro. q̄re dicitur treuga. Dic q̄ pp/ter tres equalitates q̄s p tinet. prima quia vtraq; pars ē secura a dāno dicti: facti: vel cōsilij. secūda quia ea cōcessa meliꝰ possunt per se ad cōcordiam reduci. tercia qz si concordant possūt p viam iusticie emēdā pete/re. Et sic cōtinet legalitatem: concordiā: ꝛ iusticiam. Idem de securitate. e. ti. l. i.

a Tercio quero. quotuplex est. Dic q̄ triplex ē treuga: vel securitas. Vna quā reges apponunt inter se: quā etiā eorum subditi post preconizatiōnē vel scientiaz tenētur seruare. Alia quā multi inter se apponūt: vt habentes vandū: quā omnes de illa pte pꝰ scienti am tenent' custodire. ꝛ possunt hāc maiores vā di apponere. Alia quaz vnꝰ alteri cōcedit: quaz ipsi ꝛ eorū familiares: et ceteri eoz mādato obtē perantes custodiāt. e. ti. l. secunda.

a Quarto q̄ro. q̄s p̄t eaz imponere. Vide. s. prima. q. Et si treugam cōcedāt inter se etiā nō generosi tenent' ad ei⁹ obseruantiā. Itē nolētes sibi treugā: aut securitatē cōcedere: possūt ad hoc compelli per iudicē[b] ordinariū. e. ti. l. ij.

Pendēte repto sūt in treuga litigantes ꝛ eorū cōsanguinei. reptū. 6. q.

Et ad officiuz iudicis pertinet ne treuga violetur. iudex. §. q. l.

Et iudex pōt eam po/

Et nota scōz salic. ꝛ cy. in. l. denūciam⁹. C. de his q̄ ad ec. cōfu. q̄ talis locuplex debz dicta immobilia possidere in eadez ciuitate. ar. l. ij. ff. qui satis. co/Et q̄ debet dictam securitatem promittere sb̄ ypotheca bonorum suoz vt plenior cautela sit. vt in auteñ. de iudi. §. sinautē/Et si ydoneas facultates nō possidet iudex coget euz vt fideiussorem ēt q̄titatis penalis prestet vt ibi p eos: ꝛ hoc si eos p̄t dare: alias sec⁹ si nō p̄t ꝛ hoc iuret vt infra glo. prima.

b Judicem. Caueas ab aliquo offēdi potest petere ab eo securitatem: ꝛ debz iudex facere euz assecurari. vide s. j. q. a. ff. v. securitas/Ista tīs cautio seu securitas debet dari causa ognita de inimicitijs/et si psona sit talis q̄ cōsueuit huiusmōi facere/ꝛ petens securitatē sit talis q̄ posset verisimiliter ledi/Ista oia hz iudex cōsiderare q̄ veniunt in cause cognitiōe De quo p cy. in l. denūciamus. C. de his q̄ ad

© Biblioteca Nacional de España

ec. cõfu ¶An autem delegat⁹ ꝑt cogere hãc securitatẽ ꝑstare ex traneũ offẽdere volentem citatum ad cãm. no tat Inno. in. c. i circa fi. de offi. dele. ⁊ specu. ti. de iudi. dele. ℣. sequitur videre q̃d sit officium. ṽ. porro.

Rebellianus. ¶Quero an trebelliani ca cesset in relictis ad pias causas. Istam q̃stionem disputat spec. in ti. de succesſo. edic. ℣. cõpendiose. ṽ. Si cuz deductio. dicit archi. q̃ nõ. in c. i. de testa. li. vj. Sz veritas est q̃ cessat. Et ita de facto fuit iudicatum. vt dicit spec. vbi s̃ Et vide bal. C. de epi. ⁊ cler. l. si quis ad declinãdã. ¶Modo q̃ro q̃d ꝺ falcidia ep̃ali. rñdeo de q̃buscũq; relictis ad pias causas ꝓpꝛijs locis epũs debet haberi q̃rtam. secus si relinq̃tur ꝑsonis. i. pauperibus nominatiue: puta petro ⁊ ioanne: secus si in genere eis relinquitur. De quibus per bal. in auten. si militer. colũ. fi. C. ad l. falci. de qua q̃stione vi. nere etiam die feriata. actor. 6. q. ꝺ.

a ¶Quinto quero. qualiter ponitur. Dic q̃ cauẽt in treuga securitate: vel fideiussione de saluo: ne se damnificent dictis: factis: aut consilio. e. ti. l. ij Et supra. 2. q.

¶Et notarius in ea alteri stipulatur. stipulatio. 4. q. f.

a ¶Sexto quero. quis sit treuge: vel securitatis effectus. Vide supra. 2. q 7. 3. ¶Item earũ fractores: vel fideiussionis de saluo: si sũt generosi possunt reptari. Alij autem percutientes: capientes: aut occidentes: occidentur ⁊ damna soluẽt qua druplicata. aliter autẽ iuriantes: pena arbitraria punientur. Et in fideiussione de saluo soluẽt penam conuenta. z. e. ti. l. tercia.

¶Non est fiendum etiã bonus dol⁹ tẽpore treuge. dolus. 2. q. b.

¶An frangenti treugaz sit frangenda. iuramentum. 9. q. b.

Rebellianum. Primo quero quando detrahet heres quartaz trebellianicaz. Certe nõ detrahit quãdo coact⁹ adijt iudicis mandato. 6. parti. ti. xj. l. viij. Alias autem sic. codicill⁹. ℣. q. substitutio. 2. q. in fi.

a ¶Secũdo quero. an heres in hanc quartam cõputet fructus perceptos Dic q̃ ꝓceptos iudicio testatoris sic. Item ⁊ prelegata: nec restituet eos si plus quarta ascendũt Perceptos autem negligentia fidei ꝓmissarij nõ petentis non computabit. sed post tempus malicioſe perceptos tenet restituere. Et pro ista q̃rta trebellianica tenet in quarta parte hominib⁹ hereditarijs. In quarta autem debita iure nature non computant fructus percepti. eodem ti. l. octaua.

de. sepultura. 3. q. f. super. ṽ. q̃rtaz de omnib⁹. in. ṽsi. q̃ro testator reli q̃t bona sua ¶Nũq̃d ille qui nõ fecit inuentarium detrahit trebellianicã. vide. inuentariuz. 2. q. e. fr. ṽ. ꝑuat. ṽ. nũ quid ille. Et vide q̃ scripsi. substitutio 2. q. i. fr ṽ. trebellianicã. ṽ. querit glo. Et. executio. 14. q. sup. ṽ. habiturus. ṽ. heres. ⁊ i. ṽ si. q̃ro pone q̃ substitutus.

¶Tributum. Vide. clericus. 9. q. f. decime. 8. q. imperator 6. q. b. vsusfructus. 4. q. pignus. ℣. q. i. Et. munus. Et. premiũ. 3. q.

¶Trinitas. Vide. fides. 3. q. x. ecclesia. 7. questione.

¶Tristicia. Vide. rex. 9. q. spes. 9. q religiosus. 6. q.

¶Tria. Vide. pregnans. 3. q. b.

¶Triplum. vide. sacrilegium. ℣. q. preda. 2. q. alfaquecus. ℣. q. actor. 8 q. sententia. 9. q. testamẽtũ. 8. q. vis 4. q. rapina. 6. q.

¶Tropel. vide. bellum. i. q.

¶Trupha. vide. rex. 9. q. ⁊ 20. clericus. 6. questione.

© Biblioteca Nacional de España

¶Vacatio. Et. electio. 7. q. a. ſſr. v. electio. Et religioſus. 5. q. a. ſuper. v. per annum. v. item an beneficium.

Vaſallus. Vaſall⁹ dño iurare debet q̄ ſi bi erit fidelis ⁊ q̄ credentiā ſibi cōmiſſā nō māifeſtabit domeſticus autē ⁊ ſub ditus adijce re debēt no minatim vi taz mēbrum mortē: ⁊ ei⁹ rectū bono rē. caſus eſt bal. in. c. q̄ liter. coll. x. feu. q̄li. de be. iura. va ſal. ⁊ ifra ti. p̄ſio. c. i e piſtola. Et vide. feudū. 6. q. a. Pone q̄ i quo dam caſtro oēs homies erāt mei va ſalli: ⁊ ego o cedo tibi oēſ vaſallos me os talis ca ſtri: vtz vi dear cōcede re oēs habi tationes me as q̄ſ habeo in eo caſtro ⁊ ip̄m forta liciū. Et di co q̄ nō: q̄ vaſalli ſunt p̄s ⁊ non to tū: vnde nō videtur con ceſſū q̄ ē ſe patum cor pore ⁊ ſigni ficatōe. bal. coll. x. feu. c in generali. i fi. ſi de feu. otro. fue. inter do. ⁊ agna. ¶Nota q̄ ois q̄ iurat ſicut nō iurat ō deū: ita nec iurat con tra imperiū: itaq̄ q̄ oī iuramēto fidelitatis exci pit impator: quia princeps mūdi eſt. vide ifra i vſi. quero vtrū. ⁊. vſi. ſe. ¶Sz pōe q̄ expreſſe iurat ō impatorē ⁊ ō oēm hoiem. rñdeo nō vz iuramētuz q̄ ē dol⁹ exp̄ſſus ⁊ ō legē ⁊ bonos mores ē p̄ſtitum ¶Sz pōe q̄ iurauit ō oēz hoiez excepto q̄ ō impato rē karolū q̄rtū: quo mortuo ſucceſſit in imperium vencela⁹ ei⁹ fili⁹: nūq̄d iſte vēcela⁹ videt noiatiz ex cept⁹. Dicas q̄ ſic: quia ip̄a di gnitas ⁊ nō per ſona ē cā finaſ exceptōis. ¶Quero vtrum ſicut debet excipi im perator vt ſ. in p̄in. dixi: ita dz excipi rex. Dic q̄ ſic: cū ſit dñs iurantis ⁊ eius cui iuraſ. ¶Item debet vaſall⁹ cū iurat excipe ius antiq̄ons dñi. vt ſcripſi. j. 4. q. e. ſſr. v. guer ram. v. ō quos. ¶Pone q̄ q̄s iu rauit fidelitatez contra omnem hoiem ⁊ contra ſeipſum. rñdeo ſi iurans habet malam cām: te netur ex iuramē to fidelitatis: ſe cus ſi bonam. ¶Quero quid ſi iurauit fidelita tem contra om nem hoiem ex cepto ſeſe: vtrū videatur excepi ſſe filiū ⁊ vxorē vt ſic exceptio aliq̄d operetur Rñdeo nō. de p̄ dictis per bal. coll. x. feu. c. im perialē. ¶. p̄e terea. colū. pe. ⁊ fi. æ prohi. a lie. feu. ¶Vide que ſcripſi. ſub

Vacuus. Vide. oblatio. 2. queſtiōe.

¶Vacatio. Vide. beneficiuz. 3. q. b. ⁊. 4. b. ⁊. 5. a. papa. 4. q̄ ſtione. d.

¶Vanitas. Vide. elemoſyna. 5. q. b. epiſcopus. b 7. q. d. m.

¶Variatio. Vide. patronus. 4. q. actor. 4. q. v. teſtis. 6. q. e. vēditio. 6. q. furtum. 4. q.

¶Vas. vide. venditio. 5. q. cōmodatū. 9. q.

¶Vagabūdus. vide. alimenta. 4. q. c. actor. 5. q. a.

Vaſallus. Primo q̄ro quid eſt vaſall⁹. Dic q̄ recipiens a domino aliquod beneficium ob certū ſeruicium fiendū. 4. p. ti. xxv. l. i.

a ¶Secundo quero. quotuplex eſt vaſallagium. Scias q̄ quintuplex eſt dominiū ⁊ per cōſequēs vaſallagiuz. ¶Primū maximū: vt in rege q̄ habet merū imperiū. ¶Secūdū in domino īferiori erga vaſallū. ¶Terciū ſup ſolariegos: vel bebetriam aut diuiſam. ¶Quartum paternū. ¶Quintū dominicum erga ſeruos. e. ti. l. ſecunda.

b ¶Item ſciendū q̄ terra aduenienſ alicui ex parte aſcendentium de qua ſunt certe perſone ad q̄s eſt vētura iſta eſt vaſallagium: quod dicit diuiſa. ¶Si vero ſolum habitatoruz eſt domini habitatoꝝ dicitur ſolariego q̄ poteſt q̄n vult cuz ſuis mobilibus recedere ſolo cum melioratiōib⁹ dño remanente: ⁊ pacta inter eos facta ſūt cuſtodienda: ⁊ in hoc ſolariego non habet rex ius niſi monetaz. ¶Vbi vero ſoluz eſt vaſalli ſed poteſt quē voluerit in dominium recipere dicit bebetria: ⁊ talis domin⁹ pōt ibi quotiēs ⁊ quādo velit cōmixtionez recipere

iectio. per totū. Et. inimicitie. 3. q. g. Et. homicidiuz 4. q. g. ſſr. v. plebeus. v. item ꝓpter. Et. treuga. i. q. a. Et que ſcripſi. potens. Et q̄ ſcripſi. feudū. q̄ſi per totū. Et. reſcriptū. 3. q. a. ſſr. v. adimplendū. v. ⁊ nec valet. ¶An vaſallus pōt capi ꝓ debito dñi. vide. p̄

© Biblioteca Nacional de España

quã tenet' ifra nouẽ dies ſoluere: al' ſoluet duplũ cui ſic recepit: ⁊ regi pro q̃libet re ſic recepta xl. moſ. ¶Itẽ de exactiõibꝰ q̃s dñs a bebetria habuerit dz rex habere me dietatẽ. Nec pt ſine regis cõſenſu fieri noua bebetria. e.ti.l.xiij.

a ¶Tercio q̃ro. q̃liter efficit' q̃s alteriꝰ vaſallꝰ. dic q; eum in dominũ recipiendo: ⁊ manũ oſculãdo. Et põt i hoc ⁊ i quo cũq; alio ꝓtractu iter homines omagiũ interuẽire. e.ti.l.iiij.

b ¶Sz nõ pt vaſallꝰ añ ꝓmi dñi expeditiõem ſecũ di vaſallus fieri. Et ob honorez militie ⁊ bñficij ab ipſo recepti nõ dz ipſuz vulnerare: niſi aliter ſecũ duũ dñm a morte eripere nõ valuerit: nec tũc hoc faciat cũ equo ⁊ armis a primo donatis. e.ti.l.viij.

a ¶Quarto q̃ro. q̃s ẽ effectus vaſallagij. vide vnũ. ſ. 2. q.a. aliũ ſupra: 3.q.b. ¶Et nõ tenet' vaſallus dño ꝓceri manuz oſculari: niſi qñ efficitur eius vaſallus: ⁊ quando recedit ab eo: ⁊ qñ ꝓ eũ recipit militie honorem enſe cincto. ſed regi qñcũq; accedit: vl' recedit ⁊ qñ quid ei donat: vel promittit. e.ti.l.quinta.

b ¶Itẽ dz vaſallꝰ dñm amare: honorare ⁊ cuſtodire: ⁊ fideliter ſeruire ei Sz ⁊ dñs vaſallũ amare: honorare: ⁊ cuſtodire. e.ti.l.vj.

c ¶Itẽ nõ pt vaſallꝰ dñm ꝑmo anno relinquere: niſi in eius morte: vl' vꝛis cõmixtiõe intẽdat: aut eũ exheredet: nec ſup hoc velit ſtare iuri.pꝰ annũ vero pt ex q̃cũq; cã qñ voluerit. ſz dz ſe expedire ab eo in ꝑſona oſculãdo ei manũ dicẽs: de cetero nõ ſum veſter vaſallꝰ. ſed ſi timet mortẽ: vel offẽſam ſibi ꝓ dominũ fieri: põt ſe per aliũ generoſũ expedire q̃ ſimilia faciat eius nomine. e.ti.l.vij.

d ¶Et ſi vaſallus expeditꝰ nõ ſeruiuit domino ꝑmo ſtipẽdia recepta eo inſtante reſtituet ei duplicata. ſecus ſi dominꝰ nõ req̃ſiuit eiꝰ ſeruiciũ. Idẽ ecõtra dño nõ ſoluẽte ſtipẽdia ꝓ ſeruicio impenſo. e.ti.l.nona.

e ¶Preterea ſcias q; rex pt expellere a regno ſuo comitẽ vl' baronẽ ob maleficia in regno cõmiſſa: vel ꝓditionẽ: aut aleuoſiam. Sed ſi ob maliuolentiã tantũ expellat eũ: debet ipe ſe crete regi ſupplicare q; nolit facere: ⁊ ſi perſeueret dicat ſibi coram vno vel duobꝰ: quo indurato dicat ſibi tercio per curiã. ⁊ ſi nõ annuerit dabit ſibi ad exeundũ ſpaciuz triginta dierũ infra quos tenet' exire. Et dabuntur ſibi victualia ꝓ pecunia. Et pꝰ exitũ põt domino regi facere guerram vnde viuat recipiẽdo[a]: dum tamen locum non occupet: aut incẽdat. ſed pro ſuis ablatis poteſt loca occupare vſq; ad pcij cõcurrentiam dũ tamẽ nõ ſit de locis q̃ ipſi vel ſui

mũ decretũ. 4. q.a.ſr. v. bonorũ rei. v. vtrum creditor. in. vſi. q̃ro de vaſallo. ¶Itẽ an vaſallus meꝰ ẽ ad me remittẽdꝰ occaſiõe ſeruitiorum ipẽdẽdorũ. vide captio. i. q.a.ſr v. fideiuſſores. i vſi. ſz nũq̃d vaſallus. ¶Vaſallo i loco ſui domicilij aut ei vicino terra a domino ſolui debet annuatim ar migero mille et quingẽtos moi. ⁊ genitario mille ⁊ tres centos moi. vt. l. xlij. orde. de bziuieſca: p regẽ ioannẽ. i. anno. 1388 Et q̃liter ⁊ cuz q̃bꝰ equis ⁊ armis vaſallus tenetur dño ſeruire: ⁊ ſub q̃ pẽa vide. feudũ. 10. q.a. ſup. v. pecuniã. Et. dñs. i q. v. dñi i locis ⁊. v. ſe. Et q̃ ſcripſi. arrẽdatio. v licet pp. Et. iuramẽtũ. 12. q.a ſup. v. calũnia. v. ſi cõtẽtio. Et heres 4. q.a. ſr v. hereditatis. Et. locatio. 6. q a. ſup. v. qñ dz. ver. ſi. in. verſi. ſi.

a ¶Recipiendo. ¶Vide que ſcripſi. feudum. 9. q a. ſuper. v. feuduz. v. ſi dominus. in. vſi. Si vero econtra. ⁊ in. vſi. ſe.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Bu erraz. Cõtra quos debet vasallus dñm iuuare. rñdeo q̃ ꝺ oẽz hominẽ quũmmo otra patrem ⁊ filiuz ⁊ fratrẽ. seꝺ nõ ꝺ dñz antiquiozẽ. casꝰ ẽ bal.coll x.feu.c. dño guerrã.ꝯ fi. hic fi. lex de in.cõsue.re.inci. Itẽ nec iuuare tenetur cõtra impatozẽ.nam ius regis sp videt excep tũ.Itẽ videtur exceptũ ius ꝓzis dominiꝰ.tamẽ si secũꝺũ dñm celauit tenetur ei ad iter esse. Et ideo vasallus cuz iurat fidelitatẽ ꝺz notatim excipere ius ꝓzis dominiꝰ: vel saltim adijcere saluo iure alteriꝰ dñi cui esset obligatus. Si ego vasallus habeo duo feuda a diuersis dñis qui habent inter se guerram cui eoruz debeo iuuare. vide feudum. 10. q.a.ſſ.ꝺ.pecuniã.ꝺ. habeo duo. Querit glo. in ꝺcõ.ꝯ.ſi.

vasalli antea a rege tenuerunt. ¶ Et possunt isto casu eũ seq̃ vasalli: ⁊ familiares: ⁊ defendere eũ absq̃ nota: ⁊ pñt tũc vasalli cũ dño guerrã a regi b facere vt supra. sz ptez p̃ de eos cõtingentẽ nõ debẽt expẽdere: seꝺ regi restituere.e.ti.l.x.

f ¶ Rege autẽ baronẽ obmaleficiũ expellẽte a regno pñt cũ eo ire vasalli: nõ tñ sint cũ eo extra regnũ vltra trigita dies.nec tũc p̃t ipe i regno a quo expellit̃ depꝺari:nec guerrã facere:nisi alteriꝰ regis efficiat̃ vasallꝰ:⁊ tũc de eiꝰ mãꝺato. nec eius vasalli depꝺabunt̃:nec faciẽt guerram: alꝫ p̃t rex eoꝝ bona: ⁊ expulsi occupare. Et licet rex possit remittere sic expulso penã male ablatoꝝ ei soluendã que ẽ q̃ꝺraginta moꝛ.pro qualibet re: nõ tñ remittet quin male ablata restituat domino cũ pena ꝺupli.e.ti.l. vnꝺecima.

g ¶ Expulso vero barone ob ꝓpositionez: vel aleuosiaz:nõ sequãt̃ eũ vasalli nisi cã amicitie cito reuersuri ad regnũ. ⁊ si cũ eo remanserint sunt licet nõ faciãt regi guerraz p/ ꝓpositoꝛes.Et si guerraz faciãt potest rex expellere baronis filios ⁊ vxorem tanq̃z ꝓpositoꝛes. Itẽ filios ⁊ vxorem vasalli seꝺ nõ vt ꝓpositoꝛes.e.ti.l.xij Inimicitie.3.q.g.

b ¶ Baro autẽ ad ifideles transiẽs ꝓpa auctoꝛitate cõmittit ꝓpositionẽ:⁊ vasalli eũ sequẽtes. secus si se ad terrã trãsferat xpianoꝝũ.e.ti.l.fi. tranſſuga i.q̃stione.

¶ Vide alios effectꝰ. feuꝺum.6.q.per totum.

¶ An põt ꝺns agere ꝺe iniuria vasallo illata.iniuria.ꝯ.q.e.

¶ An tenetˉ vasallus de maleficio qꝺ ꝺñi mãꝺato cõmisit. ꝺamnum. ꝯ. questione.

¶ An est excõicatus turbans iurisꝺictionez quã habz ecclesia in vasallos Excõicatio.ꝯ.q.

¶ An ꝺebẽt vasalli obeꝺire ꝺño excõicato.excõmũicatio.13.q.m.

¶ An vasalli ꝺomio excõicato participãtes sũt excõicati. excõicatõ.13.q

¶ Vide alios effectꝰ. rex 21.22.23.24.25.26.27. q. per totũ.

¶ An potest vasallus regi contraꝺicere. preꝺa. i.q.b.

¶ Vectigal. primo q̃ro quis potest iponere noua vectigalia. Dic q̃ nec eccl̃ia:nec ciuinũq̃ ꝺns teneatur iuuare vasallũ cõtra oẽm hoiez. vide.feu ꝺũ.6. q.b. i fi. Et ꝺicit glo. q̃ sic etiaz contra patrẽ ꝺñi ⁊ filiũm eiꝰ ex naturapatilitatis fi ꝺei hinc etiã inꝺe.vt per bal. i ꝺicto.ꝯ.fi. An vasalli tenentur ꝺñz iuuare i guerra: vide. feuꝺũ.6.q.b.ſſ.ꝺ. guerram.

¶ Vectigal. Sz ꝺicat statutũ q̃ ꝺe quo libet contractu celebrato perusij soluatur gabella. mõ ꝺuo perusini vt nõ soluerent gabellam cõtraxerũt in ciuitate assisij solutione tamen collata perusij: queritˉ vtrum ꝺebeat̃ gabella. Dicas q̃ q̃ sic: quia et si isti actus habeant aliquiꝺ fictionis hñt tamẽ plurimũ veritatis: ⁊ ibi fiet exactio vbi collata est solutio.bal.in.l.mltum. ℒ. si quis alte. vel si. Seꝺ attende q̃ scripsi.actoꝛ. ꝯ.q.a ſuper.ꝺ. cõtractus. ꝺ. item si ꝺuo. Seꝺ pone ꝺicit statutũ q̃ ꝺe quolibz cõtractu soluatur gabella.⁊ est so

© Biblioteca Nacional de España

luta de cõtractu emptiõis: an soluet de cõtractu cessiõis. Rñdeo aut cessio ẽ executio siue exerciciuz illi⁹ cõtractus: vt qñ procurator cedit dño: ꝛ nõ soluit nouã gabella. Aut est contract⁹ de per se nõ oriens ex priori: ꝛ tũc noua gabella tenet. qz vbi nouũ factũ, ibi noua obligatio, sed vbi vnum ꝛ idem factum non dicit noua obligatio De quo p bal. in.l. cum p eos C.e.ti. in fi.

¶ Dicit statutum q̃ de qualibet cõpara soluatur gabella: an soluat de permutatione. Dicas cum vulg⁹ hoc vocabulo vtatur pro ẽptione standum est opiniõi vulgi. Quid si statutũ dicit q̃ de qualibet pmutatione soluatur gabella: an contineat permutatio facta data re pro re in precium permutationis. Dicas q̃ sic. ¶ Quid si notarius permutationem vocauit vel scripsit venditionem: vel econtra. Respõdeo statur nature rei vel actionis: non verbis notarij: quia non attenditur nomen contractus: sed substantia: ꝛ secundum id iudicatur. ¶ Quid si ẽ data res pro re ꝛ pro pecunia simul permixtim. Respondeo simul vnus contractus est: ꝛ non duo: scilicet prim⁹ cõtractus ꝛ principalis in quo per pri⁹ ꝛ principali⁹ pẽdet intentio partiũ. vt.ff.de po.l.i.§. idẽ etiam. De q̃bus p bal.in.l.si cum.C.de rerum permu. ¶ Colligentes pedagia debent tenere itinera tuta. vnde si fit aliqua robaria in eorum curia territorio seu districtu ab eis possessa vbi exigunt a transeuntibus pedagia tenentur ea restituere: vel malefactorem exigere secundũ archi. qui ita notat.xxiij.q.v. si quis peregrinos. De quo per bal. coll.x. feu.c. iiuria punitur.§. conuenticulas.colum.iij. de pace iura. fir. ꝛ in.c.quia defendis.de his qui feu.da.po. colum. xij. Vide.mercator.3.q.a.super.v.sic ablata.v. dominus loci. Et.rapina 4.q.b.super.v.triplum. v. ꝛ custodes. ¶ Si pedagium a conductore nõ potest percipi propter mortalitatẽ: an fiet remissio mercedis. vide.locatio.6.q.a.super.v.non tenetur.v. q̃ro quando dicatur. Et quid si nõ põt percipi propter guerram. vide ibi in.v. si emo pedagium. ¶ Et vide que scripsi. venditio.3.q.m.sup.v. eam vult v. si consuetudo.

a ¶ Secũdo q̃ro. qualiter arrendat[b]. Dic q̃ publice licitãdo: ꝛ plus offerenti conceditur: ꝛ tenebit per tres annos dum taxat licitator: ifra qõ tẽpus auferet[c] ei alij plus offerenti vltra partẽ terciam concedẽdo. e.ti.l. septima.

a ¶ Tercio quero. quãtũ soluit p vectigali. Dic q̃ quicunq; [d] etiã cleric⁹ vl miles soluit regi de rebus quas portat ad regnũ: vel ducit extra: octauam partẽ: nisi aliter de priuilegio sit munit⁹. e. ti.l.v.

b ¶ Et de vectigalibus: et exactionib⁹ nouiter imbet. ꝛ in.v si.sequenti.

c ¶ Concesserit. Et vide pet. de valla dolio: per regem ioannem. ij. anno. 1451.

b ¶ Arrendatur. Emptores gabellaruz lucrantur etiam penas ꝛ banna: quia sunt in fructu. fructus.ii.q.a.super.v.expensis.v. fructus intelligũtur.in.v si.emptores etiam.

c ¶ Auferet. Non tamen debet fiscus emptoribus ꝛ locatorib⁹ inuidere: vl supra lucra auferre. potest tamẽ cõductorẽ qui nimis fuit fraudulentus in tẽpore ãterioris cogere ad recõducendum. vt scripsi. fiscus.v iura camere in.v. nõ debet. ꝛ in.v si.sequenti.

d ¶ Quicunq;. Dicit statutum q̃ de aliquo debito soluatur gabella: nec dicit per quem: quero vtrum debeat solui per creditorem: vel per debitorem. Dicas q̃ per creditorem: quia ille debet habere onus qui habet cõmodum. nã licet istud onus sit personale: tamen est in re scriptum: vnde per eum debet supportari ad quẽ pertinet effectus rei: quia ratio finalis debendi cõcernit ipsum.bal.C.de re.credi.super Rca. Et concor. q̃ scripsi. venditio.7.q.i.super.v.menses.v. res redibetur.in.v si. sed an facta. Et ibi vide q̃ etiam facta redibitione fiscus non tenetur redere gabellam quam recipit pro cõtractu: sed alias. vide.emphiteosis.4. q.a. super.v. quinquagesimã.v. si sit consuetudo. quasi per totum. ¶ Quidam conduxit a communi datium siue gabellam salis: nunc cõmune emit salem: petitur a cõmuni gabella: commune dicit se non teneri: qz non vendidit nisi ius quod habet: sed non habet ius contra seipsum exigendi gabellam salis: ergo nõ vendit emptori. ꝛ dicit ipe ibi. q̃ ita ista questio determinatur per vy.in.l.licitatio. §. fiscus. ff. de publica. ¶ Si in ciuitate est gabella contractuum: an contractus celebrati a fisco vel a principe sint imunes ab ista gabella: posito q̃ ista gabella sit licita. Dicas q̃ non. bar.in.l.nullam vim.circa medium. C.de naui.seu.bancu.li.xj. licet qui portant res principis sint immunes a pe-

© Biblioteca Nacional de España

positis habet rex duas p tes: ꝛ locus vbi soluitur terciaz. Sed antiquitus imposita sunt regis si cō sueuit integre habere. e. ti.l.septima.

a ¶ Quarto quero. de qui bus non soluitur[a] vecti gal. Dic ꝙ de reb⁹ quas quis in vestitu: calciatu: vel victu suo et familie portat: nisi illud vendat Nec de his que ad sua / rum possessionum cultu raz portat causa sui. nec de rebus pro rege[b] porta tis. nec scolaris[c] de li / bus. nec delegatus ad re / gem missus de his q̄ re / deundo non vetitis por tat causa sui: si iuret pro se ꝛ non pro vendendo portare. e.ti.l.v.

a ¶ Quito quero. que est pena celantis[d] vectigal. Dic ꝙ mercator non de nuncians collectori ve / ctigal cum eius solutio / ne[e] perdit celatum[f]. nisi sit miles cui non auferatur celatum: sed cogitur soluere vectigal. Item extrahens a regno vetitum perdit[g] illud: nisi a rege habeat licentiaz. e. ti.l.v. vide. sigillum.7.

dagijs que accipiunt: quia res portant vt ibi. Sed contra per bal.in.l.emptor.colum.fi. C.de here. vel acti. ven. vbi refert ꝙ. ¶ An q̄s tene atur soluere pedagium ꝛ vecturas suoꝝ famulo rū. dicas ꝙ sic. bal.l. vsurpatione. C.de vecti.ꝛ cōmi.

a ¶ Nō soluitur. Dereb⁹ emptis i nū dinis nō soluitur gabel / la. vt scripsi nūdine. ꝛ. q a. sup. v. nū dinarū. i. v. ſ3 pōe. Nec de pecorib⁹ que ppter timorē ꝺ vno loco ad aliū se trāsferunt soluit vecti gal. vt pet. iiij. orde. de medina: per regem Joan nē. ij. Anno dñi. 1433. ¶ Arrēdato res siue ga / bellarij non debēt habe re gabellam de contractibus initialibꝰ seu inutilibus. vt bal. ſ in. l. fi. in fi. C. de euicti.

b ¶ Rege. Non soluitur gabella de proprio victu nec de eo quod ad fiscum portatur: nec de rurali bus instrumentis: sed si causa negociatiōis por tatur soluitur. quid ergo si dubitatur recurren / dum est ad indicia. Et nota ꝙ esse bonus vir est maximū indiciuz vt credatur eius iuramento. vt. l. nō omnes. ſ. a barbaris. ff. de re mili. De quo per bal. in. l. vniuersi. C. de vecti. ꝛ commis. Et facit ad predicta que notat ipse bal. in. l. cum p / ponas. C. de nauti. feno.

c ¶ Scolaris. Vide que scripsi. studium. ſ. q. a. sr̄ v. priuilegia. v. scolares ad legitima. in. v. et no / ta ꝙ.

d ¶ Celantis. Vide que scripsi supra glo. proxima ſ. item.

e ¶ Solutione. Et si non inuento in loco pedagij collectore transiens sine pedagij solutione nulla incurrit penam. vt pet. fi. orde. de camorra: per regem ioannem. ij. Anno. 1432. Et per euz pet. xxiij. lj. orde. de medina. Anno dñi. 1433.

f ¶ Celatum. Hodie non perdit celatum sed cum quadruplo soluit vectigalis ius. vt pet. fi. orde. de medina. Anno dñi. 1455.

g ¶ Perdit. An confiscatur licitum. Dic ꝙ consuetu / do ꝛ statutum disponere potest. ꝛ valet de iure vt li / citum propter illicitum confiscetur. quia ista pena non tantuz im / ponitur perso / ne pro re: q̄ p propria auari / tia precipiti: et i ciuili audacia. Judex autem ex / suo capite vel a / lius officialis fi / sci non pōt cō / fiscare nec icor / porare licitū p / pter illicitū. cō / cor. bar. i. l. do / tem. ſ. domin⁹ ff. de publi. vbi dicit ꝙ cum q̄s non potest mo / lere sine apodi / xa communis. ꝛ accipit apodi / xam pro vna sa / lina ꝛ portat du / as: vel non po / test extra distri / ctum extrahere nisi tres corbes frumēti ꝛ extra / hit quattuor: quia solum illud illicitum confiscat: tamen alij distinguunt. quia aut res erant delinquē / tis ꝛ omnes confiscantur. aut quedam erant delin / quentis. quedam alterius: ꝛ ille que alteri⁹ erant nō confiscantur nisi ille alter esset conscius delicti. Itez in quibusdam locis est cōsuetudo ꝙ indistincte cō / fiscentur omnia absq̄ inquisitione cuius sint res: ꝛ valet talis consuetudo: quia in vectigalibus culpa est non explorare consuetudinem loci. Ille tamē pp / ter cuius culpam res alterius confiscantur: tenet̄ do / mino ad interesse. Sed quid in continente ꝛ conten / to si per statutum confiscatur farina que portatur contra deuetum: nunquid confiscatur sacc⁹. Dicas ꝙ sic. est etiam quasi instrumentum rei confiscate ꝛ ei accedit. Et idem videtur in pupillo ꝛ asino ratiōe accessionis. Et eodez modo confiscatur stafa q̄ erat seruicialis nauis ad ipsam ligabatur. Uel verius dic ꝙ in penis fit stricta interpretatio. vt extra. de regu. iu. c. in penis. Unde res que congruo modo possūt separi absq̄ corruptione subiecti separabuntur ꝛ nō confiscabuntur. Sed pone ꝙ nos non sumus in cō / tinente ꝛ contento: sed sum⁹ in salina ꝛ in asino: nū / quid si statutum dicat ꝙ quicunq̄ iuerit contra de /

© Biblioteca Nacional de España

uetitus perdat asinū: nūquid perdet salinam. Dicas q̄ non: quia contenti debem⁹ esse penis legalibus ꝛ econtra si deberet perdere salinam non ideo perderet asinam: quia statutum hoc non dicit. ¶ Et nota q̄ pedagia ita soluuntur in mari sicut in terra. tamē non possunt imponi passagia nisi per dominū illi⁹ maris: puta per principem vel regem. vt notat Inno. extra. de censi. c. innouamus. ꝛ per antiquā consuetudinem cuius contrarij memoria nō existat. nā talis consuetudo potestatem principis habet. De predictis per bal. in l. cum proponas. C. de nauti. feno. ¶ Nota q̄ illi qui non possunt portare vinū extra districtum: nō etiam possunt portare vnā mensuram gustus causa: quin incidant in penā. bal. l. ad barbaricus. C. de que res aspor. nō po. ¶ Si statutum p̄hibet vinū extra districtū portari: nihilominus acetum potest portari: quia in statutis penalibus ꝛ que sunt contra ius commune cessat interpretatio extensiua. bal. in. l. cum conuenit. C. de peri. ꝛ commo. rei vendi. in fi. ¶ Si est statutum in ciuitate q̄ portantes bladum extra districtum certa pena puniant̄: ꝛ inuenti sunt aliqui portātes ꝛ capti sūt anteq̄ sint extra districtum: queritur quid iuris. dicas q̄ siquidem confiteantur q̄ portabant extra districtum q̄ puniuntur. idem si negent ꝛ capti sūt in limine districtus forte per custodes: quare nec tunc negare sufficiat. vt. C. de penis. l. qui suam. ꝛ. C. de p̄oba. l. si autem. saluo q̄ minor pena debet tūc imponi q̄ si portasset. ff. de extra ordi. cri. l. i. ¶. fi. Et dicit bal. in. l. cum pponas. C. de nau. feno. colū. j. q̄ qui incipit delinquere nō est sine crimine: ꝛ ideo q̄ imponeret ei mediam penā pecuniariam: nō autem personalem. Et ibi in prin. etiam dicit q̄ ille q̄ non vadit per locum consuetum p̄sumitur ire cōtra deuetum occasione fraudandi. Si autem in alio loco q̄ i limine districtus fuerit deprehēsus de quo ire poterat ad alium locum: vtputa in via eundi ad molendinum: puta ex qualitate persone que talia cō sueuit facere vel non: ꝛ ex qualitate loci in quo deprehensus est: ꝛ ex qualitate rei que portabatur: et ex similibus coniecturis iudicem posse ꝛ debere sententiam ferre quandoq̄ condemnando: quandoq̄ absoluendo quandoq̄ penam mitigando. In dubio tamen in tali casu procedendum est ad absolutionē q̄ ad condemnationem. Adde tamen q̄ considerāda sunt verba statuti. nam aut statutum loquit̄ per verba significatiua actum ex toto perfectum: vt q̄ dicit statutum si quis extraxerit. ꝛ tunc pena limitata a statuto non punitur quis nisi delicto consummato: sed tamen punitur extra ordinem: quia nō est omnino absq̄ delicto qui delinquere inchoauit. et cum non sit determinata pena puniatur iudicis arbitrio. Aut statutum loquitur per verba que possunt significare vtrumq̄ tempus delicti scilicet tam p̄teritum perfectum q̄ imperfectum. vt quia statutum dicit si quis exigerit. ꝛc. vt nō. ff. de vsufruc. l. arboribus. in glo. que dicit. lupus exit siluam ꝛ tamen non exiuit. ꝛ tunc siquidem certum est q̄ deprehensus habebat animū consummādi delictum q̄ potest esse certum per ipsius torturam que ratione itineris p̄sumitur contra eum et ratione actus p̄hibiti et ratiōe loci. ar. C. de ser. fugi. l. cum seruum. et. ff. de edi. edic. l. quero. ¶ fi. Et tunc debet puniri pena statuti. nec debet iudex esse clementior lege: quia faceret litem suam. vt. C. de sacrosan. eccle. l. nemo. Si autē nō est omnino certum quia deprehēsus poterat diuertere ad plura loca: tunc moderanda est pena quia iudicatur ex p̄sumptione. Item licet deprehensus quis dicat se penitere non debet audiri: quia non est sui arbitrij postq̄ in laqueo ē alias sic dicendo posset legem et iudicem deludere: quod est absurdum. De predictis per bal. in l. si fugitiui. C. de ser. fugi. De quo vide etiā per eum in dicta. l. cum proponas. C. de nau. feno. ¶ Pone q̄ statutum puniatur certa quota bonorum quicunq̄ portauerit bladum extra ciuitatem: an seruus deprehendatur lege statuti. Dicas q̄ non: quia non potest peti vt puniat̄ pena statuti: sed alia corporali p̄ iudicis arbitrio. de quo per sali. l. si criminis. C. ad. l. iul̄. de vi. p̄ua. circa medium. ¶ Pretor sacarum: idest rerū p̄hibitarum extrahi a regno non conueniat res p̄hibitas extrahi sub officijq̄ bonorum ꝛ capitis pena. vt pet̄. lxij. ordena. de medina: per regem Johannem secundū. Anno millesimo quadringentesimo tricesimo tercio. Et vide. e. ord̄e. pet̄. lxxxvij. ¶ Et idem de custodibus sacarum scienter permittentes res p̄hibitas extrahi. vt l. xvij. ordena. de burgos: per regem henricum p̄mū: era. 1415. ¶ Et quilibet palafrena non nata in regno castelle p̄o libito intromittere vel etiam extrahere potest. vt dicto ordena. de burgos. l. x. ꝛ dicto ordena. de guadalajara. l. decia. ¶ Item regnicola intus viginti leucas a limitibus regni castelle ꝛ de regno castelle portans q̄cunq̄ etiam iumenta bestias equinas vel mulinas eas secum ibi deferre potest si ibi in primo loco coram sacarum pretore ꝛ notario ꝛ testib⁹ eas cum eorum coloribus et signis scribi faciat. Et idem si possideat immobilia ꝛ de hoc de eius vicinitate testimoniale publicum instrumentum deferat eius concilij sigillo roboratum. vel si sacarum p̄retori fideiussorem p̄stet de easdem bestias reducendas per locum eiusdem introitus in viginti leucas. Sed volens eas ad eius expedienda negocia extra regnum ducere sacarum p̄retori aut eius custodibus fideiussores in tripluz valoris de eas ad regnum castelle: ꝛ per eundem locum postea reducendo p̄stet: alias autem extrahens perdit eas. vt. l. quinta dicti ord̄e. de guadalajara: per regem Johannem primū. Anno do

© Biblioteca Nacional de España

mini milleſimo tricenteſimo nonageſimo. Et in l.viij.dicti orde.de burgos:per regem henricuz ſecundū.Anno domini milleſimo quadringente ſimo quintodecimo.dicitur q̄ infra duodecim leucas a limite regni caſtelle in vltimo loco vbi acceſſerit qui caput ſit iuriſdictionis: ſub pena perditionis equum rochinum vel equam de regno intromittit ſcribi faciat ipſe regnicola. Et ſi quis beſtias vt ſtatutum eſt inſcribi faciens: tunc nomen ſibi mutauit morti ſubiaceat. ⁊ idē de notario ſi ad hoc conſilium prebuit.vt e.ordena.de guadalajara.l.tercidecima. ¶ A regno caſtelle aurum argentum nec aliqua moneta ſeu billon extrahatur:ſub perditiōis pena. vt.l.vndecima dicti ordena. de guadalajara. et.l. ſeptima dicti ordena. de burgos.Et confirmatur per peti.vj.ordena.de burgos:per regem Johānem ſecūdum.Anno milleſimo quadringēteſimo qui quageſimotercio.Et per regem hēricum terciuz peti.xviij.orde.de Cordoua. Anno milleſimo q̄dringēteſimo quinquageſimo quinto.¶ Sed regni caſtelle mercatores aurum et argentuz extrahere poſſunt prius decimario vel ſuperdecimario preſtita cautione de equiualentibus mercibus in regnum reportandis:a quo decimario p̄ cuſtodibus ſacarum apodixam deferat qui ab eo mercatore iuramentum recipiant q̄ vltra in apodixa declaratione aurum nec argentum non portat. Et ſi per alium locum q̄ vbi cuſtodes predicti ſtant;portet totum perdat. vt per eum in alio ordena.de burgos eadem era milleſimo q̄dringenteſimo quintodecimo. in.l. vndecima. ¶ Et etiam ſi non ſit mercator caſtelle exiens ſecundum qualitatem perſone et itineris longitudinem cum eius iuramento: ⁊ arbitrio cuſtoduz ſacarum aurum et argentuz extrahere poteſt. vt per eum.e.ordena.l.duodecima. ¶ Et contra p̄dictos delinquentes per ſacarum pretorem facta inquiſitione et eis copia data vt ſe defendāt fiat executio pro debitis penis quas ſi vnde ſoluāt nō habent detruſi in carcere cuſtodiātur vt rex eius arbitrio puniat.vt.l.quintadecima.ordena.de burgos:per regem henricum era milleſimo quadringenteſimo quintodecimo. ¶ Et latius de hoc vide per regem Johannem ordena. de guadalajara.l.decimaoctaua decimanona.Anno milleſimo tricenteſimo nonageſimo.¶ Et in caſu vbi certa pena non eſt ſtatuta arbitrio p̄toris ſacarum committitur. vt.l.viceſimatercia dicti orde.de guadalajara.¶ Et predictarum penarum pretori ſacarum tercia pars applicetur: que duodecim milia morabit.non excedat:ſuperfluum autem regi attribuatur. vt.l. decimaſexta.e.ordena.de burgos.Sed in predicto ordena. de guadalajara.l.viceſimaſecūda: ſtatuitur q̄ ſacarum pretor dictarum penarum habeat medietatem.Et q̄ capiens res prohibitas ſi non ſit earuz inſtitutus cuſtos habeat terciam partem. Etiam in predicto orde.de guadalajara.l.xiiij.ſacarum pretori ſtatuit annuū ſalariū duodecim milia mor̄. Et ſe fingens ſacarū cuſtos cum non ſit capiatur:⁊ pretoris ſacarum arbitrio puniat̄. De quo vide latius. e.ordena.de guadalajara.l.viceſimaprima. ¶ Et q̄liter ſacarum quaternum preconizetur. vide.e. orde. de burgos.l.ſi. ¶ Officium pretorie ſacarum.i.rerū vetitarum extrahendi a regno non arrendetur decimarum ſiue aduenarum arrendatoribus.vt pet̄. ordena.de cordoua:per regem henricum terciū.anno. 1455. ¶ An caſtella non contrahant̄ pecudes annona nec equi.vt pet̄.xiij.orde.de burgos per regem henricum primū:era.1405. Et intelligas pecudes nec vuas nec mortuas ſub bonorum publicatione:⁊ mortis pena.vt per eum pet̄.xiij. alteri⁹ ordena.de burgos: era milleſimo q̄dringenteſimo quintodecimo.⁊ peti.xvj.ordena.de guadalajara: per regem iohannem primū:era.1390.Sed ſi annonā aut ligumina extraxerit ea perdat: ⁊ etiaz vice prima decem: ⁊ vice ſecunda ſexaginta: ⁊ vice tercia centum mor̄.pro rerum predictarum quolibet bonuſto iumento ſoluat. Et predicta ſcilicet annonam vel ligumina per vim extrahens bonorum publicationi ⁊ morti ſubijcitur.vt.e.ordena.de burgos.l. quartadecima.Et cōcor.peti.17.predicti ordena. de guadalajara.ibi tamen augetur pena mor̄.ſ.q̄ pro qualibet vice pro quolibet bonuſto iumento cētū ſoluat morabi.Et eadem pena mortis et bonoruz publicatione ſubijcitur: qui etiam ſi non per vim ſed alias quomodocunq̄ res prohibitas extrahit a regno vt proxime dicto orde.de burgos.l.xv.in fi. p regem henricum era.1415.¶ Qui operam dat alienum equum extrahendi a regno bonis publicatis morti ſubijcitur.vt.l.ij.predicti or.de burgos. De quo vide etiam ibi in. l. decimaſeptima. ¶ Contra congregatos extrahentes a regno equos ad officium ſacarum denunciationem campana repulſata primo in denunciationis loco:⁊ deinde in alijs vicinis locis ſtatim exeuntes eos capiant cum rebus quas ſecum deferunt:⁊ in poteſtate ſacarum pretorum ponāt qui res predictas regi applicet ⁊ corpora morti ſubijciat.⁊ loci officiales publici modo predicto non exeuntes quilibet ſexingentos mor̄ Et ruris concilium totidem. Et ville concilium ſexmilia morabi. Et quilibet alius priuatus abilis ad arma capienda ſexaginta ſoluant morabi. Et coram rege citentur.vt peti.tercia dicti ordena.de burgos per regem henricum era milleſimo quadringenteſimo quintodecimo. Concordat. l. tercia dicti ordenamenti.de guadalajara:per regem Johannem primum. Anno domini milleſimo tricenteſimo nonageſimo. Ubi etiam dicitur q̄ nemo predictos extrahens aliquos equos vel etiam mulas in fortalicio: vel etiam in domo ſua defendat. Et ſacarum

© Biblioteca Nacional de España

pretoꝛi eius que ſcribe cum duobus teſtibus ſub p teſtatione per eum facta liberum faciat introitum ad eos perquirendos ⁊ capiendos cum rebus quas deferunt. ¶ Caſtelle regnicola qui aduene equinaꝫ beſtiam alienat amiſſione precij duplicati puniꝫ. ⁊ aduena oīes perdit bona q̄ ſecuꝫ habet. vt l. decianona di/cti ordenamen. de guadalajara per regem io/hannem primū ¶ Infra duo/decim leucas a limite regni ca/ſtelle habitans non poteſt aduene equum ruchinū nec equam ven dere: donare: permutare: nec in teſtameto legare. alſ tam dans q̄ recipiens perdant ⁊ morti ſnbijciant. ⁊ etiam aduena omnes res quas ſecum defert ⁊ reg/ni incola medietatem bonoꝝ perdant. vt. l. quinta. orde. de burgos per regem henricū primū era .1415. Sed poſtea in. l. ſeptima. ordenam. de guadalajara: per regem ioannem. j. Anno. 1490. Et ſtatutum quod infra viginti leucas hoc a nemi/ne intentetur. Sed quomodo nō aduene predicta. ſ. equum ruchinum vel equā vendi poſſunt infra pre dictas duodeciꝫ leucas. vide. e. orde. de burgos. l. vj. ¶ Et quilibet infra dictas duodecim leucas habi/tans in loco qui ſui domicilij apud iuriſdictiōis eſt coram pretoꝛe loci ⁊ notario pretoꝛis ſacarum ⁊ te/ſtibus equum ruchinum ſeu equam quam habet ⁊ eius coloꝛem ⁊ ſigna ſub pena perditionis ſcribāt: vt de eis ſacarum pretoꝛi petenti rationem reddant vt dicto ordena. de burgos. l. viij. Sed vide. l. xij. di cti ordena. de guadalajara. ¶ Et quilibet citra duo decim leucas a limite caſtelle vendere ⁊ emere impu ne poteſt equum ruchinum vel equam. vt. e. orde. de burgos. l. quarta. Sed in. l. quarta dicti orde. de guadalajara: per regem Johannem primū dicitur q̄ infra viginti leucas ⁊ homini non aduene poſſit a/lienare. Et. e. ordena. l. octaua. dicitur q̄ predicta/rum beſtiarum alienatio debet fieri coram pretoꝛe loci: ⁊ ſcriba ſacarum: et etiam teſtibus: alias alie/nans homini non abonato vel aduene bona per/dat: et etiam morti tradatur. ¶ Et aduena equuꝫ ru/chinum quem infra predictas duodecim leucas ha/bet ſcribat ſub pena mortis et perditionis rerum quas ſecum defert. vt eodem ordena. de burgos. l. ſeptima. ¶ Sed in. l. nona dicti ordena. de guadala/jara dicitur q̄ aduena infra viginti leucas beſtias tenens eas perdat cum rebus quas ſecum defert: ni ſi ab extra regnuꝫ duxerit: vt eas modo ſtatuto ſcri/pſerit. ¶ Item quilibet ab extra regnum caſtelle in/tus equum ruchinum vel equam portans in intro/itu regni in primo loco cōrā p̄toꝛe et ſcriba ſcri bi faciēs cū eiꝰ coloꝛe et ſignis poſtea ifra tres menſes a regno reducere poteſt: et ſcriba pro ta li ſcriptura nullum recipiat ſalarium. vt in. l. nona dicti ordena. de burgos. Et in. l. ſexta di/cti ordena. de guadala/jara dicitur q̄ aduēa nō ſcribens vel ifra tres mē ſes poſtea ñ reducens p/dat eam: et q̄ ſcriba p ſalario reci/piat vnum

b ¶ Item deuians[a] cauſa vectigalis celādi perdit merces de quibus non ſoluit: niſi ſit minoꝝ vigi tiquinq̄ annis: dum ta/men contra eum non p/betur q̄ ſcienter ⁊ mali/cioſe celauit. vel niſi ſit i pubes. aut res que cela/tur erat ſeruꝰ ⁊ añq̄ pe/teret fuit p celantem ma

questione. ſ.

currentis monete morabit. ¶ Siue per mare ſi/ue etiam per terram a caſtella extrahens aliqua vetita: perdat omnia bona: et ea que habet a re/ge et iumenta: vel nauigia in quibus extraxit: et prebens ad hoc conſenſum: perdit dominiuꝫ eius ville vel loci per vnde extractum fuit: que regi ipſo facto applicantur. vt pet. ordena. de valladolid: per regem Johannem ſecun duꝫ. Anno milleſimo quadringenteſimo quadra geſimo ſeptimo. ¶ De quo vide etiam pet. ordena. de Cordoua: per regem henricum terciū Anno milleſimo quadringenteſimo quinquage ſimo quinto. Et hoc de iure hodierno: licet de iure antiquo ſpeciales et in ſpecialibus caſibus pene alie erant ſtatute. vt infra iſta glo. patet. ¶ Saca annone non ſit prohibita ſed commu/nis intra caſtelle regnum tam in realengo q̄ in loco dominoꝝ. vt pet. ordena. de burgos: per regem Johannem ſecundum. An/no milleſimo quadringenteſimo quinquageſi/mo tercio. Et peti. ordena. de cordoua: per regem henricum tercium. Anno domini milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo/quinto.

a ¶ Deuians. Item quero quid ſi metu hoſtiū: vl ex impetu maris non ſeruat locuꝫ nauigij vel i/tineris: nunquid punitur. Dic q̄ non. Idem di/co ſi hoc facit cauſa iuris ſui conſeruandi. vel q̄ vectigal erat illicitum: quia fraudere non ē pec/catum. Et ideo ſi rex impoſuit vnum groſſū pro ſalina: ſi paſſagerij de facto accipiunt duos lici/tum eſt quocunq̄ ingenio fugere manus eoꝝ: quia predones ſūt. ⁊ oē dānū qđ contingit regi ꝓpter hoc debet refici p paſſagerios: quoꝝ vi cio hec accidūt. Et nō q̄ vecturales q̄ cā frau/dādi vectigal ſiue paſſagiū nō faciūt iter cōſue/tū q̄ periculū fit eoꝝ: ⁊ hoc apparet ex eo q̄ nō vadūt p ſtratā: ſꝫ diuertunt ab ea. De p̄dcis per bal. l. cū ꝓponas. C. de nau. feno.

© Biblioteca Nacional de España

numissus. aut res aĩ moritur: vel perditur[a]: vel per quinquẽnij spacium collector petere obmittit negligenter. e.ti.l.vj.

c ¶ Non tamen debet perquiri corpus mercatoris vel aperiri ei⁹ archa: ob occultate mercis suspitionem: sed iuret nõ fraudasse. ¶ si alio modo inuenitur deierasse punietur secundum ius. e.ti.l. octaua.

¶ Et ista vectigalia vbi soluantur. vide. mercator. 2. q. a.

a ¶ Sexto quero. qualis debz esse pena exigentis plus[b] debito pro vectigali: ¶ capientis. Dic q̃ soluit duplicatum infra annum: sed post annum aut anteq̃ petatur restituens liberat̃ a pena dupli. e.ti.l. viij. Et insup relegatur. e.ti.l. ix. Vide supra. i. q. a. Item tenetur de vi armata. vis. 3. questione. f.

¶ Gelum. Vide. ecclesia 7. q. g.

¶ Gelleyanum. Vide. tutor. 2. q. a.

¶ Gel. vide. stipulatio. 6. q. k.

¶ Genatio. vide. episcopus. 7. q. bb. clericus. 4. q. visitatio. 6. q. rex. 9. questione. dominiuz. 3. questione.

¶ Genia. vide. episcop⁹ 7. questiõe. actor. 2. questione. b.

¶ Genter. vide. pregnãs 2. q. a. b.

¶ Gentus. vide. penitentia. 3. q. c.

Venditio. Primo q̃ro quid est vẽditio Dic q̃ est vnus modus pacti quo multũ homines vtunt̃ cum consensu partium certo p̃cio inter ementem ¶ vendentem interueniente. Quinta partita: titulo quinto l. prima.

a ¶ Secũdo q̃ro. quis p̃t[c] vẽdere. dic q̃ hij possũt si vendidi tibi. Et que scripsi. emphiteosis. i. q. sup v̊. scriptis. v̊. an requiratur. in. v̊si. ꝛ quid si partes. ¶. v̊. pater emit. ¶ Et. executio. 10. q. a. super. v̊. potestatem. v̊. quis dicitur. in. v̊si. sequitur de verbis. Et que scripsi. iurisdictio. v̊. si vendidi. ¶ Qualiter super venditionib⁹ maioze factis instrumenta fomentur. Et qualiter super ipsis venditionibus securitates interponuntur. Et qualiter consensus diuersarum personarum super ipsis venditionibus interueniunt: ¶ de pro missionib⁹ pro absente: ¶ earũ ratificationib⁹ ¶ renunciationibus. ¶ de venditionib⁹ a minoze et etiaz ab ecclesia celebratis. Et qualiter etiam super ipsis venditionibus libelli concipiantur. vide pleniſſe per speculato. libro q̃rto: titulo de ẽptionibus ¶ venditionibus.

c ¶ Quis potest Vide que circa hoc scripsi i fra. e. q̃stione. b. super. ver. auctozitate. v̊. an tutoz. Et vide etiã. e. q̃stione. c. super. v̊. per alium. Et vide que scripsi. rector. ver. decuriones non possunt. Et vide etiaz que scripsi. adulterium. 10. questione. c. super. ver. applicantur. ver. penultimo.

¶ An executoz testamenti potest vendere bona suis coniunctis. vide que circa hoc scripsi. executio 10. questione. a. super. ver. potestatem. ver. quero an executoz.

a ¶ perditur. Nota q̃ licet res incidat in cõmissũ tamen debitoz nõ tenetur de casu fortuitu: si res postea pereat casu fortuitu. Idẽ si culpa leui vel leuissima: secꝰ si lata. ¶ ideo si quis portabat frumentum contra deuetum: ¶ debebat illud perdere ¶ in itinere obuiauit piratis: ¶ derobauerunt eum non tamen ideo tenet̃ fisco ad extimationẽ frumẽti. bal dꝰ in. l. ea q̃ C. de vecti. ¶ cõmi.

b ¶ plus. vide vnam penam supra. ſ. q. b. sup. v̊. deuiãs. v̊. item quero. v̊si. i. in fi. Vide pet. fi. orde. de coroboua: p regez henricũ iiij. Anno. 1455.

¶ Genatio. Nullꝰ rhetia seu laqueos tẽdit ad capiẽdas venationes: nisi aduersꝰ apros ¶ lupos. ¶ de pena cõtra facientis vide coll. x. feu. c fredericus. ſ. si quis rusticꝰ. de pa. te. ¶ eius vi.

Venditio.

¶ Si promisi tibi vendere fundum sub pena: quẽ postea vendidi sed non tradidi: vtrum tenear ad penam. Dicas q̃ non: quia prime promissioni satisfeci: ¶ in sequenti contractu non fuit repetita pena. bal. in. l. si quidem. in fi. C. de pac. inter emp. ¶ vendi. ¶ Vide que scripsi. pignus. 7. q. p super. v̊. venditionem. Et que scripsi. munꝰ. v̊.

© Biblioteca Nacional de España

emere[a] ⁊ vẽdẽ q̃ ⁊ cõtrahenti obligari. ⁊ ideo inter patrẽ ⁊ filium in ptãte constitutum: non valet vẽditio: quia vna psona reputatur. e.ti.l.ij. Nisi in peculio castrensi vel quasi vt ibi.

b ¶ Item non potest tutor rem pupilli: nisi ex causa necessaria: ⁊ cum iudicis decreto[b] aliẽare. Nec potest eius rez sine decreto emere: vel alterius cõtutoris auctoritate[c]. Et q̃z quis sic emerit restituetur minor si est lesus vsq̃z ad q̃ttuor annos post legitimã etatem. e.ti.l.iiij.

c ¶ Item preses: aut iudex non potest emere per se vel per alium[d]: nec fas

a ¶ Emere. Infidelis nõ põt emere seruũ ꝓpianũ. De quo. seruit⁹. ii.q.e. ¶ An spurius põt emere ab eo cui vendidit pater suus. vide. hereditas. 13.q.a. sup. v. fidẽ. v. vtrum ille. in. vsi. fi.

b ¶ Decreto. Idem innuit bal. in. l. venditiones. C. de contraben. vendi. colum. i. tamẽ dicit ꝙ cautius esset ꝙ v interq̃z iudex interponeret decretum suũ. sed dicit secus esse in alienatiõe rei ecclesie. vt scripsi alienatio. 4. q. a. super v. alienatio. v. item si ecclesia.

c ¶ Auctoritate. An tutor possit emere rẽ pupilli. Dicas aut vult emere a seipso: ⁊ non potest quia in contractu requirit distinctio personarũ ¶ Aut a pupillo seipso auctorante: ⁊ similiter nõ potest directe auctorari ꝑ seipso ¶ Aut vult emere a pupillo auctoritate contutoris: et tunc aut vnus non poterat administrare sine altero: ⁊ idem ¶ Aut vterq̃z habebat administrationem in solidum: ⁊ tunc aut palaz ⁊ bona fide: ⁊ cũ debitis coherentijs: ⁊ valet contractus interueniẽte tamen decreto iudicis vbi decretum est necessarium ¶ Aut vult emere vnus tutor immediate ab alio absq̃z consensu pupilli: ⁊ tunc est dubium an valeat: quia non inuenitur persona media domini consentientis in qua possit fundari contractus: vnde non videtur valere iuxta doctrinam datam per glo. in. l. i. C. de cõtrac. iudi. ergo si pupillus est infans impossibilis ẽ talis contractus ¶ Quero si in eadez ecclesia sunt duo prelati: ita ꝙ vnus est sub alio: nunquid minor poterit emere rem ecclesie cum auctoritate maioris. Dicas ꝙ non. cy. C. de sacrosanc. eccle. autẽ. quibus cunq̃z bonis. ⁊ in predicta glo. ¶ Quero si sunt plures executores vltime voluntatis: vtrum vnus possit emere ab alio palam ⁊ bona fide. Dico ꝙ equo precio potest emere executor a coexecutore palam ⁊ bona fide puta factis subastationibus. ⁊ ideo collusione cessante. nec enim debet esse deterioris conditionis eo ꝙ admicitior esset testatoris. vnde non refert cui vendatur dum tamen bene vendatur. secus si gratiose: quia hoc non est licitum maxime in persona eius qui ex officio debet curare ne fraus cõmittatur. ¶ De predictis per bal. in. l. cum ipse. C. de contraben. emptio. ¶ Quero nunquid sit necessaria auctoritas tutoris vel curatoris in venditione rerum minoris. Et dicendum est breuiter ꝙ non sed solũmodo in cause cognitione: et in venditione citandus est. Et idem dicit cy. in. l. Si quis fundum. C. si propter publi. pensi. Sed tu subtilius declara ꝙ tutor vel curator debet actorari: quod verum est quando aliquis actus celebratur a minore. secꝰ si celebratur a creditore minoris: vt in causam iudicati. Itẽ q̃ndo actus q̃ officit minori: vel quedam priuatio siue negatio vt nõ comparere i iudicio nihil est: ideo non est aliqua substãtia ⁊ non ens nõ recipit auctoritatez. facit quod notat cy. C. de sacrosanc. eccle. autẽ. quas actiones. De quo per bal. dicta. l. si quis fundũ. C. si ꝓpter pu. pen.

d ¶ Per alium. Et secundum glo. et cy. in. l. quisquis. C. si cer. peta. Dicas ꝙ perpetuis officialibus licitum est contrahere: sed temporalibus non: nisi causa victus: vel nisi in alio casu qui ponitur in. l. officij. ff. de contraben. emptio. Si autem est dubium: scilicet vtrum officialis sit tẽporalis vel perpetuus: ideo q̃diu vixerit: ideo quia est constitutus ad certum tempus: ideo ad arbitrium superioris: tunc idem disponit de eo ꝙ de officialibus perpetuis. vt. ff. de excu. tu. l. iurisperitos. in prin. secundum cy. Et quia supradicta. l. quisquis. loquit de mutuo: quid in alijs contractibus puta emptionis et venditionis. Tu dicas ꝙ si officialis habet iurisdictionez temporalem non est solum licitum sibi contrahere. vt. ff. de contraben. emptio. l. non licet. et. C. de contracti. iudi. l. prima. Et est ratio vt euitetur impressio. Si ergo emit dicit cy. in dicta. l. quisquis ꝙ acquiritur fisco. Si vero non habet iurisdictionem similiter loquor in officiali temporali. et tunc aut emit ex officio quod administrat puta venditores gabellarum pro communi deputati: talia emunt pro seipsis et non pro alijs: tamen per interpositam personam: ⁊ non queritur ei aliquod ius: immo puniuntur. vt habetur in. l. Nõ licet. ff. de contraben. emptio. adeo ꝙ si sint plures officiales alicuius ciuitatis etiam vnus eorum actoritate alterius aliquam rem emere nullo modo potest: etiam

© Biblioteca Nacional de España

palā ⁊ iuſto p̄cio ⁊ hoc ē ꝑ offm̄ aľ bn̄ficiū re p̄ſentatiōis. ſ. q̄ imediate repſentat rē publicā: ⁊ ſic inter emētē ⁊ vēdētē nō ē diſtinctio pſonaruꝫ vt glo. i. l. i. C. de ꝺtrac. iudi. ſi āt talis ēptio nul lo mō cōcernit offm̄ puta q̄ notariꝰ p̄ꝺis emit

miliaris eius in loco ſue iuriſꝺictiōis: niſi neceſſa ria p̄ro victu ⁊ veſtitu: bene tamē p̄t vēꝺere reꝫ ſuam ſui patrimonij an/ te habitam. e. ti. l. v.

ꝺ ¶ Et ſcias q̄ valet venꝺitio in execution̄e ſentē tie per iuꝺiceꝫ facta. aut per collectorē p̄ro reꝺꝺi tibus[a] regis: ſi fit cū p̄re/ conio licitatio: ⁊ vēꝺit̄ poſt ꝺecē[b] ꝺies: ⁊ ꝺetur plus offerenti: alias nō. e. ti. l. iij.

e ¶ Item alienatio facta p̄ regem ꝺe re aliena tanc̄ꝫ ſua tranſfert ꝺominium in accipientem. ⁊ rex pe/ tenti ꝺomino eſtimatio

durāte p̄oꝛa tu: ⁊ iſte cō tractus ē li/ cit⁹. ſec⁹ foꝛ te eſſet in ip ſis p̄oꝛibus q̄ apuꝺ eos ē iuriſꝺictio tī hoc non cōfirmo: q̄ quotiꝺie vi ꝺ otrariū fieri De p̄ocis p bal. in ꝺcā. l quiſquis. p̄roceꝛeſ pa laciſ. ſiue ꝺſi liariſ q̄ ſtāt aꝺ cōſilium ꝺn̄i: nō p̄nt emere res ſb ꝺitoꝝ. caſus eſt in. l. teſti um. C. ꝺe re ſcin. vē. qꝺ verum puto niſi emāt ꝺe conſcientia ꝺn̄i q̄ ceſſat oīs ſiniſtra ſuſpitio. ar. l. non eſt veriſile. in p̄in. ff. q̄ me. cā nec intelligo hoc niſi in magnis cōſiliariſ magꝺ noꝝū ꝺn̄oꝝū q̄ tenēt locū p̄incipū: ſicut ſunt reꝫ ges: legati: ⁊ cardinales: ⁊ ꝺn̄i magnarū ciuitatū Nō enī ꝺz itelligi ꝺe cōſiliariſ ſcz ēpoꝝū vel miꝺ noꝝū magiſtratuū eccleſiaſticoꝝ ⁊ ꝑpetuoꝝū nec ſeruat̄ ꝺe cōſuetuꝺine in ipſis. ⁊ aꝺꝺe qꝺ notatur ff. ꝺe iure fiſ. l. aufert̄. §. a p̄ſiꝺe. ⁊ ꝺic vt ibi per bar. in p̄ocis p bal. in. l. teſtiū. C. ꝺe reſcin. vēꝺi.

a ¶ Reꝺꝺitib⁹. An res que confiſcantur p̄ropter gabellas non ſolutas vel ꝑpter tributum nō ſo lutum poſſint ſalua conſcientia emi ab aliquo. Iſta queſtio non querit ꝺe foꝛo iuꝺiciali: q̄ nō eſt ꝺubium q̄ poſſint. ſeꝺ loquitur ꝺe foꝛo peni tentiali. in hoc vide notata per Io. an. in. c. eos De immuni. eccle. li. vi. ¶ pone q̄ ꝺominus rex cuiꝺam exactoꝛi ꝺireꝛit mandatuꝫ per hec verba compellas omnes ꝺebitoꝛes fiſcales ſoluere etiā coartatione ꝺe qua tibi viꝺebitur expeꝺire: nun quiꝺ iſte exactoꝛ tenetur ſeruare legeꝫ municipa lem vel conſuetuꝺinem in moꝺo exigenꝺi. verbi

gratia pone q̄ eſt ſtatutū vel conſuetuꝺo q̄ nō car ceretur ibi quis p̄ro tali ꝺebito. ſolutio iſtuꝺ māꝺa tum ꝺn̄i regis intelligitur ſalua lege municipali ⁊ cō ſuetuꝺine ob tributa non ſoluta fit ſubaſtatio: nun quiꝺ iſta ſubaſtatio requiritur q̃ venꝺunt̄ mobi/ nem vſq̄ aꝺ quaꝺrien niuꝫ ꝺebet ſatiſfacere: aľ non. Item poteſt rex vē ꝺere rem cōmunē[c] ratio ne partis quaꝫ habet: et ꝺebet ſatiſfacere ei q̄ ptē habebat. e. ti. l. iij.

f ¶ Et ſic eſt caſus in quo inuitus cōpellitur vēꝺe/ re. Iꝺē in ſeruo cōi quia poſſēs ſociꝰ ei ꝺare liber tatē pōt ſocio ꝺare p̄ciū arbitrio bonoꝝ viroꝝū Et iꝺē ſi cōtra ius ꝺomi nus ſeruū male tractet: vt vapulāꝺo: vel famē ei ꝺāꝺo. Aľ regulariter nēo ꝑpellit̄ emē nec vēꝺere. ⁊ ſi cōpellit̄ nō vꝫ venꝺitio[d]. e. ti. l. iij.

lia. rn̄ꝺeo ſi ſūt mobilia q̃ venꝺūt̄ in foꝛo pu blico vt frumē tum ſeu alia vi/ ctualia fruſtra fieret ſubaſta/ tio ſiue p̄reconi zatio: quia p̄re/ ciuin eoꝝum eſt aꝺeo manifeſtū q̄ non pōt ibi interuenire col luſio. vt. l. i. C. ꝺe reſcin. venꝺ. Seꝺ ſi eſſent ta/ les res i quib⁹ conſiſteret affe ctio: tunc non poſſunt vēꝺi ſi ne ſubaſtatione facit. ff. ꝺe mi/ no l. ſeꝺ. §. in/ ꝺe. Quero nun quiꝺ ille qui e/ mit gabellam a communi poſ/ ſit facere huiuſ moꝺi venꝺitio/ nes ꝺ bonis nō ſoluentium. Reſpoꝺeo iſte habet illuꝺ ius qꝺ fiſc⁹ vt. l. creꝺitoꝝ. in p̄in. C. ꝺe acti. emp. ⁊ vēꝺi. ⁊ cy. ibi Et iꝺeo poteſt venꝺere ſicut fiſcus. vt notat bar. in l. in p̄ouinciali. C. ꝺe noui. ope. nunci. De quibus per bal. in. l. venꝺitionem. C. ſi p̄ropter publi. pen/ ſi. in fine.

b ¶ Decem. Seꝺ vide que ſcripſi. arrēꝺatio. ꝺ. ⁊ iuꝺex infra. Et. executio. 2. q. ꝺ. ſuper. ꝺ. viginti. ꝺ. ⁊ in ex ecutione.

c ¶ Cōem. fiſc⁹ rōe coīonis p̄t totā rē efficaciter ven ꝺere: ſec⁹ in p̄uato: et ſi p̄ciū in fiſci vtilitatē conuer tit. caſus ē bal. in. l. multū. C. ꝺe cōmu. re. alie ꝺe pri/ uato. vide j. 3. q. m. ſr̄. ꝺ. vēꝺi. Quero q̄ꝺ ſi fiſc⁹ hz ſolū vſūfructū: an tāc̄ꝫ hn̄s rōem cōmunē poſſz vē/ ꝺere ꝑpetatē. ꝺico q̄ nō q̄ natura vſuſfructꝰ ē q̄ a lienāꝺo cōſoliꝺet̄ ꝑpetati ⁊ finiat̄. ⁊ iꝺeo ꝺ naturaꝫ eſſet ſi ꝑprietas acceꝺeret vſufructui. Iꝺē in vſu: et ꝺe alijs ſei uitutib⁹ nō ē ꝺubiū ⁊ portionis inſtar nō obtinēt. De q̄ꝺb⁹ per bal. in ꝺicta. l. multuꝫ.

ꝺ ¶ Uēꝺitio. Ep⁹ ꝺz p̄uiꝺere ne mercatoꝛes nimis care vēꝺāt merces ſuas. nā ex hoc leꝺūt̄ oīes ⁊ maxime

© Biblioteca Nacional de España

pauperes q̃ ptinent ad curã ꝛ puidentiam eꝑorum: tamen attende ꝙ licet q̃s habeat rem venalem non compellit vendere alicui: sed est in eius arbitrio cui vel nulli. Sz an vẽdẽti verũ p̃ciũ possit taxari: tũc refert. aut loq̃mur in rebus necessarijs ad quotidianũ victum: tũc potest p̃cium taxari. aut loq̃mur de alijs rebus vel mercibus non necessarijs ad quotidianum victum tunc in talibus non potest taxari p̃cium: qz vnusquisq; in re sua est moderator ꝛ arbiter. ex hoc infertur ꝙ cum verbo victus contineantur vestimenta ꝙ potest taxari p̃ciũ istis mercatoribus q̃ vẽdunt pannos. Idem cum verbo victus contineantur nõ solũ cibaria sz habitatio ꝙ hospitia possũt taxari ꝙ non p̃cipiant de hospicio: nisi vsq; ad q̃titatem taxatam per bonos viros. bal. in. l. negociatores. C. de epis. audi. ꝛ ibi cy. ¶ Homines qui vendũt frumentũ p̃cio iniusto non puniunt: sed iusto p̃cio coguntur vendere. Et si quis non obediat p̃cepto: punit pena contẽta in. l. arbitrio. in p̃in. ꝛ ff. de eo. ff. de dolo. De quo per bar. in. l. annonam. ff. de extra ordi. crimini.

¶ Quãdo autẽ tenet vẽditio facta per nõ dominũ. vide infra. ff. q. f. t. v. ꝛ. z. e. m.

¶ An creditor põt vendere pignus: ꝛ qualiter. pignus. 7. q. p. q. r.

¶ Item non põt alienare pditor. pditor. 4. q.

¶ Nec de hereti cõdẽnatus põt alienare. hereticus. 6. q.

¶ An religiosus p̃t emere: vel vendere. religiosus. 6. q.

¶ Quis põt vendere p̃dam. preda. 2. q.

a ¶ Tercio q̃ro. q̃ res possunt vendi. Dic ꝙ omes res: nisi expresse vetite. sunt autez q̃ non possũt vendi homo liber[a]: locꝰ publicus[b]. Itez res sacra religiosa: aut sancta: qz ꝛ tunc aut sunt loca publica in redditu publico ꝛ tunc possunt vendi: dum tamen hoc speciali/ter committatur: nunq̃ enim veniunt in generali arbitrio. vt. ff. ꝙ vi aut claz. l. ꝓhibere. ff. plane. Aut sunt loca publica. i. ad publicum vsum sicut sũt platee ꝛ stationes publice ꝛ talia ñ sũt in cõmertio Bar. ff. de ũbo. obli. l. continuus. ff. cum q̃s. in fi. dicit ꝙ ciuitates q̃ non recognoscunt superiorẽ possũt istas publicas plateas vendere. Sed si recognoscunt superiorem possunt alienare statuẽdo ꝓmo vt illa loca publica possint vendi. sed si nõ statuatur non possunt vẽdi secundum. Lu dicas ꝙ suffi/cit mandatum de vendendo talia loca factum per eos qui habent potestatem statuẽdi nõ valeret venditio. Item generalis sindicatus ad vendendum bona cõmunis non sufficeret. De quibus per bal. C. de contraben. emp. super rubrica. Vide. opus. 6. questione. a. super. ver. destruere. ꝛ. item nota ꝙ. ¶ Publica stipendia non vẽduntur nec adiudicantur nisi in subsidium. vt. execution. 2. questione. b. Et est casus. C. de execu. rei iudi. l. stipendia. Et idem dicit glo. ibi in prebendis clericorum. ¶ Quid de regis morab. vide que scripsi. arrendatio. ver. Nullus nisi.

b ¶ Item non potest vendi edibus affixum[c] vt seꝑaretur: ꝛ sic de facto fuit emptori traditũ remanet cum eo: ꝛ vẽditor restituit p̃cium duplicatũ. sed si nondũ recepẽrat p̃cium emptor solvet illud regi duplicatus. Item nõ potest quis vẽdere seruum in fuga constitutum. e. ti. l. vj.

c ¶ Item non debet vendi: nec emi res letifera: nisi medicinaliter operetur medicamentum. e. titulo. l. xvij.

d ¶ Item non possũ emere meaz rẽ: nisi aliꝰ i ea p tẽ hẽat: vl aliqd ius aut possessiõez: qz illd possũ iste tres non possunt vẽdi per se sed cum vniuersitate sic. e. ti. l. xv.

a ¶ Homo liber. Sed alia pena contra scienter ementem aut vendentem hominẽ liberũ statuit. furtum. 6. q. g. in fi. ¶ Item potest pater vendere filium fames necessitate. quod dic vt patria ptãs. 3. q. c. ꝛ q̃ ibi scripsi vide.

b ¶ Publicus. pone ꝙ vendunt aliqua loca publica an valet talis venditio. Dicas ꝙ aut contractus celebratur cum principe: ꝛ tũc omnia loca sunt in cõmertio: quia contrahens est lex. Aut cum inferiore:

c ¶ Affixum. Vide que circa hoc scripsi. executio 3. questione. b. super. ver. bobus. ver. Item nõ potest.

© Biblioteca Nacional de España

emere.e.ti.l.xviij.

¶ Cõueniat. Quero res ẽ tradita de euictõe nõ ẽ cautũ: an possit agi vt caueat. ⁊ dic ꝙ sic siue fuerit cõuẽtũ siue nõ. vt.ff.de euic.l.ij. ⁊ ibi bẽs de ꝗnto cautio dz pstari. sz attẽde qz i libello de directo ⁊ ĩmediate nõ agit ad cautiõez sz ad rẽ ꝑpt cautiõez obmissã. vt plene scripsit sali.i.l. exhibitionis. C. ad exhibẽ. vbi vide bar.

¶ Itẽ valet rei aliene vẽditio. sed emens scienter ea euicta ñ aget de euictione nisi hoc ꝓuẽiat: sz si ignorãter aget ad ꝑciuz

De q̃b⁹ ꝑ sali.i.l.nõ dubitat. C. de euic. Quero q̃d si sciẽter emi rẽ alienã ⁊ mihi tradita ẽ: venditor petit ꝑciũ: ego excipio ꝙ res ẽ aliena: ipe replicat ꝙ ego sciui: q̃rit q̃d iuris i hac. q. vt refert ey. distiguit pe. aut sciui rẽ alienaz ⁊ furtiuam: ⁊ tũc nõ tenet ꝺtract⁹. vt.ff. de ꝺbẽ. ẽp. l. si nõ ẽptiõe. ℈. si ẽptor. Aut sciui tm̃ rẽ alienã: ⁊ tũc aut statim petit ꝑciũ ⁊ pupilli ꝑt. vt.l. si fũdũ. C. de euict. Si p⁹: ⁊ tũc ꝺpellor soluere: qz ꝺtract⁹ tenuit. vt.l. rẽ alienã. ff. de ꝺbẽ. ẽp. quẽ vẽditor rez tradẽdo ipleuit ex pte sua: igit ⁊ sibi dz impleri. ego dubito i casu qñ statĩ agit: qz vtroq; casu tz ꝺtract⁹ ⁊ sua diligẽtia ei nõ dz eẽ nociua ⁊ sciẽtia emptoris ẽ illa q̃ ei nocet qz sciẽti dol⁹ nõ infert hoc cogitãdũ reliquo. de ꝑdcis ꝑ sali. in dcã. l. si fũdũ. C. de euicti. Et de materia h⁹ legis vide q̃d notat bar. ĩ. l. cũ vir. ff. de vsucapi. ¶ Itẽ q̃ vẽdit rẽ alienã cõpellit eã tradere. vt. l. si rẽ. ff. de acti. emp. ¶ Itez q̃ro an vẽdẽs rẽ alienã teneat de euictiõe. distigue lati⁹: aut q̃s vẽdidit rẽ alienã vt suam: aut alienã vt alienã: aut simpliciter. ꝓmo casu tenet de euictõe ⁊ hoc i ꝓuato: ĩ fisco vero seruabo. l. bñ a zenone. C. de q̃dr. ꝑscrip. Secũdo casu subdistigue: qz aut vẽdidit vt ꝑcurator ⁊ de hoc nihil in glo. l. cũ iure. C. credi. euict. nõ debe. aut vẽdidit vt creditor: ⁊ sic iure creditoris. vide. pignus. 7. q. aa. ⁊ tũc aut de euictiõe promisit ⁊ tenetur. fallit in fisco q̃ ex ꝓmissiõe nõ ꝑt cõuenri vltra simplũ. aut de euictõe nõ ꝓmisit: ⁊ tũc aut creditor sciebat rẽ nõ eẽ debitoris: ⁊ sic nõ licere vẽdere ⁊ tũc de euictione tenetur qz i dolo fuit. aut rẽ putauit debitoris. ⁊ tũc glo. i dcã. l. cũ iure. dicit ꝙ nõ debem⁹ cõsiderare an ex lege vel ex pacto potuit vẽdere vel nõ: ex quo iure creditoris vẽdidit. Sz habem⁹ i vtroq; casu dicere ꝙ nisi doceat rẽ sibi obligatã ⁊ se ceteris creditorib⁹ potiorẽ q̃d ipe tenet ad ẽptoris itereſſe. vt i dcã. l. cũ in iure. in fi. subiũgit ibi glo. ꝙ vtroq; casu tenetur creditor cedere pignoraticia ẽptori ꝺ debitorẽ. ego subtili⁹ speculãdo sic i hac materia distinguo. aut creditor q̃ putauit rẽ eẽ debitoris habuit ius vẽdẽdi ex pacto vel ex lege: ⁊ tũc alio creditore euicẽte tenet vt i dcã. l. cũ i iure. qz ille se potiorẽ nõ docet q̃d facere tenet ꝺño vero euicente dico ꝙ creditor ꝺño de euictiõe nõ tenet: qz nullus de q̃ttuor necessariis vt nõ teneatur. de q̃b⁹ glo. fi. i dcã. l. cũ iure deficit. sz an teneat ꝺriã pignoraticiaz cedere ẽptori dico ꝙ sic. vt. l. i creditore. ff. de euic. ⁊ lz creditor de euictiõe nõ teneatur: tñ ipe creditor vtili exẽpto ꝑt ꝺuẽiri q̃si ipe vẽ didisse videatur cũ ei⁹ pacto expsso vl tacito ex dispositione legis res sit vẽdita: ⁊ ẽt ne locupletet cũ ẽptoris iactura. vt. l. rescriptũ. ℈. i. de distra. pig. aut q̃ putauit rẽ debitoris eẽ ñ hẽbat ius vẽdẽdi ex pacto: tũc distiguo. aut licz ius vẽdẽdi nõ hẽret tm̃ hẽre iusto errore putauit. ⁊ idem dico q̃d i ꝑcedẽti: ⁊ hoc opat ei⁹ bõa fides. ⁊ hoc ẽt vult glo. fi. i dcã. l. cũ iure ibi vel credat. ⁊c. aut hoc nõ putauit: ⁊ mihi videt ꝙ de euictiõe teneat: qz deficit vnũ de illis q̃ttuor substãtialib⁹ faciẽtib⁹ eũ ñ teneri. de q̃b⁹ i dcã glo. fi.. Et isto casu eo existẽte ñ soluẽdo cõpellit soluere pignoraticiã actiõez. vt. ff. de euic. l. i creditore. An ãt debitor isto casu vtili teneat exẽpto dubito: sz meo iudicio videt ꝙ vtili teneat i subsidiũ. Quero cũ glo. ĩ dcã. l. cũ iure. an debitor si erat dñs possit ꝺ vẽditõez fcãz a creditore ꝺuenire. ⁊ dcã glo. i. ỽ. si vero dñs. distiguit aut creditor iure vẽdidit ⁊ nõ ꝑt ꝺuenire. aut nõ iure vẽdidit ⁊ tũc ꝺuenire ꝑt ⁊ rẽ vẽdicare: sz ꝑciũ q̃d i vtilitatez suã ẽ ꝺuertsũ iure liberatiõis teneat offerre: ⁊ vltra ꝑciũ oblatũ a debitore tenebit creditor ad itereſſe aliud ꝙ si ẽptor ꝑcedat rõe doli p eũ i alienãdo cõmisit. ar. ff. de act. ẽp. l. ẽptorẽ. ℈. casius. ⁊. ℈. iulian⁹. ⁊. ℈. sina. Quero de tercio mẽbro qñ creditor simplr vẽdidit. ⁊ dic ꝙ tũc nõ videt vẽdere iure creditoris: sed vt dñs iõ de euictõe teneat vt i ꝓmo mẽbro dixi. Quero cũ glo. iiij. i dcã. l. cũ iure. qñ creditor duplã ꝓmi sit de euictiõe an si duplã soluit illã recupat a debitore. ⁊ dic vt ibi i dcã glo. de ꝑdcis ꝑ sali. i dcã. l. cũ i iure. C. de euic. ¶ Sciẽter emẽs rẽ alienã nõ agit de euictiõe ẽt ad ꝑciũ nisi aliud fuerit cõuẽtũ. vt i hac. Iptite. ⁊ ẽ casꝰ i. l. si fũdũ. C. de euic. Sz dic latius distinguẽdo vt ibi in glo. q̃ aut emit sciẽs ⁊ non agit nisi fuit stipulatus. aut ignorans: ⁊ tunc si fuit pactus vt agat agere potest secunduz formaz pacti. sin autem fuit pactus vt nõ agat: tũc aut simpliciter ꝙ de euictiõe nõ agat: ⁊ tũc vtilitas nõ ꝑciũ dicit eẽ remissũ. vt. l. ẽptorẽ. ℈. q̃ aũt. ff. de acti. emp. Et idem si dixit ꝙ periculũ euictiõis remittebat vt i dcã glo. aut latius ẽ locut⁹ quia dixit venditor ꝙ non volebat aliqua actione teneri: ⁊ tunc ad nihilum agitur vt. ff. de edili. edic. l. venditor. ℈. queritur. sinautem nullum pactum interceſſit: tunc autem re euicta agitur ad itereſſe. vt in dicta. l. si fundum. in fi. C. de euicti. ⁊ ibi de predictis per sali. De q̃b⁹ vide etiam per eum. vt per glo. in. l. non dubitatur. C. e. ti. Et

© Biblioteca Nacional de España

predicta vera ō iure fori. sed circa hanc legē p̄tite de iure cōmūi: si q̄ris q̄ndo potest emptor agere de euictione vel non. vide p. h.i.c. si si vēditor. de ēpti. ⁊ vendi. Circa q̄ dicit bal. in.l. post perfectam. C. de peri. ⁊ co. rei vendi. q̄ predicta conuentione de euictione agat̄ nō extēdit vires suas circa tria. p̄mo si ōbitor fuit in dolo. ff. de acti. emp. l.i. in fi. ⁊ l. temere. ℣ si. ⁊ l. emptiōes ℣. qui autes. secūdo si emptor vel eius heres euincat. vt. l. ēptorem. ℣. idēq̄. ff. de bo. auc. iudi. po. tercio nō operat̄ suū effectū q̄m preciuz repeti possit nisi expresse sit actum q̄ nō teneatur ad restituē dū preciū valet hec cōuētio. vt dicit glo. in dcō ℣. qui autem. l. emptionem. Et de precio restituendo dicit eē verū q̄n sine expressione certe cause est factuz Sz q̄n venditor exprimit certaz causam ex qua non vult teneri de euictione: q̄ tunc nō teneat̄ ad precij restitutionē. Et ibi etiam ipse nōt q̄ q̄n vendi ditor ē i dolo ⁊ tenetur de euictione nō obstante cōuētōe q̄ i libello debz fieri mentio doli: aliter q̄ libellus nō excluderet. Ubi de expresse. 2.q.a. sup. v. de nouo.

a ¶ Nil. Vide stipulatio. ℣. q. a. et q̄ ibi scripsi sup̄ v. fructus.

b ¶ Vendi. Ut cruz ille qui vendit rē cōmunē intelligatur vendere tantuz p̄tem suā. Dicas q̄ sic. vt ff. de cōtra. emp. l q̄ tabernas. ℣ Et hoc si emptor sciebat. sed si ignorabat nō debz decipi: vnde debētur euictio. vt. ff. ō euic. l.i. ℣ In dubio autez ex qualitate precij presumo scientiam vel ignorantiaz. ⁊ an venerit totum vl ps. ar. ci q̄ nō. ff. de supfi. l.i. ℣. i. De q̄b⁹ p̄ bal. i. l. q̄q̄ C. q̄ testa. fa. po. colū. ij. ¶ Póe q̄ plures sunt

f ¶ Item non valet vēditio eris pro auro. dolus 7.q.a. vel hominis pro muliere. vel corrupte p̄ virgine sciente venditore corruptam: secus si ignorat. Item habens duos seruos si in venditione exprimit nomen vnius ⁊ artificiū alteri⁹ si sciebat nomina nominat⁹ erit vēdit⁹: si ignorabat artifex. e.ti.l.xxj.

g ¶ Preterea non sunt vēdenda arma: vel victualia arida siue liq̄da: nec portanda inimicis fidei dum nobiscū guerrā habent. Et cōtra faciens p̄dit bona: ⁊ corpus ē ad mercedem regis: quia ē modus proditionis. Uenientibus autē in legatione: vel litigandi causa ad terram nostrā vēdūtur victualia. e.ti.l.xxij. Vide. seruit⁹. 10. q.b.

h ¶ Item etiaz scias q̄ ne quis in alterius mortem captet: nō valet vendi/tio future successiōis certi hominis: nisi eo cōsentiente ⁊ vsq̄z ad mortem in consensu perseuerāte. Incerti autē hoīs valet. e.titu.l.xiij. ⁊ vide. societas. 13. q.c.

i ¶ Partum autē certi animalis possum emere: sz si nil[a] pariat non teneor ad preciuz soluendū: nisi meo periculo emi. Et possum emere primā p̄dam venantis: aut primū iactum rhetis. ⁊ licz nil capiatur soluā preciu. e.ti.l.xj.

k ¶ Uendens autem fraudulenter fructum vinee vel pregnantis cū re vera non esset: tenet̄ ad estimationē fruct⁹: vel ad interesse: quia valet venditio. e.ti.l.xij.

l ¶ Itez emens scienter rē destructam: tenet̄ de p̄cio. si autem ignoranter siquidez venditor ignorat ⁊ est totaliter destructa vel maior pars: non valet venditio. si minor valet: sed deducitur de precio destructionis estimatio. si autem scit vēditor: non valet si est totaliter destructa: ⁊ tenetur emptori ad interesse Si pars est destructa valet venditio: sed tenetur ad interesse: sup quo iurabit emptor in litē cum taxatione iudiciali. e.ti.l.xiiij.

m ¶ Item nō potest rei cōmunis pars vendi intentato iudicio cōmuni dividundo: nisi de socior̄ omniū voluntate: alias potest cuilibet vendi[b]: sed pro equali precio p̄

fertur socius si eaz vult a e.ti.l.lv. Et que possūt vendi possunt permutari.pmutatio.4.q.a.

¶ Non possūt vēdi sanctoruz reliquie. canonizatio.i.q.

¶ An sepultura pōt vēdi. vide.sepultura.6.q.

¶ An valet vēditio rei ecclesiastice. vid.alienatio.4.q.et.3.

¶ An potest ius patronatus vendi.patronus. 4.q̄stione.

¶ Nec possunt vēdi spiritualia.simonia.3.q.

¶ Et nec est emenda milicia.miles.5.q.a.

¶ An miles potest vendere equum et arma.miles.9.q.

¶ An captiuꝰ per venditiōez potest ab vxore separari.captiuꝰ.i.q.matrimoniū.9.q.

¶ An transfuga pōt vēdi.captiuus.4.q.c.

¶ An filius sacerdotis : et vxoris d facto potest vendi.seruitꝰ.10.q.

¶ An res dotalis pōt alienari.dos.16.q.

¶ Vide alias res que nō possunt alienari.alienatio.6.q.

a ¶ Eam vult Statuto cauet q in venditiōe prefera tur consors.modo ponam q consors vult dare decem.quia dicit rem non plus valere. duo alij volūt dare quindeci.quer an preferatur consors. an illi duo.videtur q non habetur consideratio illoruz duoruz: quia statutum debet intelligi p iusto precio.qd est quātuz res cōmuniter valet vnde si non valz cōmuniter vltra decē pollicitatō duoruz q̄ vltra moduz inflauit nō debet attēdi. vt glo.in.l.rez minoris precij.C. de rescin. vēdi. sed tu dicas cōtrariuz q prelatio consortis attenditur respectu persone nō respectu precij. Ideoq vēditor debz prestari in dempnis qd nō esset in casu predicto: non enim quis est cōpellendus gratiose cōtrahere. sed q pcio quāti plurimū repit dūmodo sine fraude z collusiōe fiat.et eqlibus pcijs. Ista q̄stio mouet in addit.spec.in ti.de empti.et vēdi.s.nūc dicēduz.in.fi. de quo per bal.in.l.rem maioris precij.in fi.C.de rescin.vendi. ¶ Si cōsuetudo est q coniūctus possit retrahere venditiōem factaz extraneo si est venditio facta clerico qui non soluit gabellaz: quia clericus tunc in retractiōe facta ab ipso clerico: non debet sibi solui gabella: quia cū non soluit sua nō interest. bal.in.l.nec per se.in fi.C.de here.insti. Et predicta vera si rem immobilē vendens eam iure successionis habuit ab eius patre vel auo: alias secus: quia tunc eius etiaz si sit primior consanguineꝰ in ea non preferetur. Et dicas etiam q si tēpore venditiōis rei quā venditor sic habuit iure successionis proximior eius cōsanguineꝰ erat in patria contra predictoruz nouez dierum cursuz nō potest ignorantiaz pretendere. vt peti.7.ordi.de toto.per regē Henricuz.era.1409. Sz si infra dictos nouez dies est orta questio. quia ille qui alienauit dicit se non alienasse: interim non curit tempus huic primiori. quia non dicit scire alienatuz eo q non habet scientiā certā et firmā aute ex-

socij in emptiōe redditui lacus perusij: vnus eorum est infirmat.et ideo vult vendere partē suam cuidaz tercio: et agregare ipsuz societati loco sui. sed socij nolunt eū admittere. Naz sicut heres non succedit i societate: quia est electa fides et industria ita nec alius extraneꝰ. vt est glo. ordinaria. inst. loca. s. fi. dicas q allus potest substitui nomie socij. vt institutor dūmodo sit bonus et legalis alias secꝰ vt. ff. p so. l. si conuenerit. z l. idem q. Tamen si socij nolunt euz admittere nunq erit eorum socius nec ab eis suo nomine poterit petere quicq. C q testa. fa. po. colū. iij. vid. societas 2.q.a. et que ibi scripsi sup. v. cōmuni. Et quid in locutiōe. vide locatio.3.q.a. super. v. locare. v. conductor potest. et. v. frater meus. ¶ Cum duo habeāt castrum cōmunez: vtrū vnus possit vendere iurisdictiōem suaz ad emulationē alterius. Et videtur specialissimū in iurisdictiōe. quod etiam in proprio quis nō possit facere ad emulatiōem alterius. si propter hoc sibi nō prodest et alij nocet. et est ratio. quia iurisdictio est potestas de iure publico introducta. bal. in. l. q̄q. colū p. fina. C. qui testa. fa. po. ¶ Si habēs rem cōmunez cum altero quē credebat mortuuz esse vendidit illam rez valet venditio: nec reuocatur ppter aduentū socij. sed socius superueniēs agit contra socium vendentē ad partē suaz precij habiti de ipsa. vt. l. familie herciscūde iudiciū. glo. magna. in fi. C. fami. hercis. et ibi bal. in recollectis suis. ¶ Itez an res semper presumit vendita de voluntate socioruz. Et quid: si socius dicit q vendidit pro decem. et socij dicunt q vendidit pro viginti. vide societas. i. questiōe. a. super. v. item quero an res.

ruz: quia statutum debet intelligi p iusto precio. qd est quātuz res cōmuniter valet vnde si non valz cōmuniter vltra decē pollicitatō duoruz q̄ vltra moduz inflauit nō debet attēdi. vt glo. in. l. rez minoris precij. C. de rescin. vēdi. sed tu dicas cōtrariuz q prelatio consortis attenditur respectu persone nō respectu precij. Ideoq vēditor debz prestari in dempnis qd nō esset in casu predicto: non enim quis est cōpellendus gratiose cōtrahere. sed q

© Biblioteca Nacional de España

tuz cõtrouersie. bal.in.l.contra circa fi.C.de in offi.testa.

a ¶Inscriptis si vendidi tibi rez simpliciter tra ctu tẽporis. tu vis q̃ faciaz tibi instrumentũ venditiõis: ego volo facer̃. quo iure poteris me cõpellere/dicas q̃ nõ ỏ iure scripto. sed de iure cõsuetudinario sic. quia de consuetudine est q̃ in vẽditionibus sicut et in cõtractibus bone fidei fiant instrumẽta. de quo p bar.i.l.claudius ff. de cõtraben. emp. de quo vide etiam Inno. i.c.significauit. de testi.

b ¶Perficiat. Et vide que scripsi infra.e.q.c.sup ỏ.voluntate.ỏ. emptio. et vẽditio.in ỏsi. quero si sic. vsq̃ in fine.ỏ.

c ¶Voluntate. Emptio et venditio nõ potest conferri in volũtate vni⁹ partis.casus ẽ bal. l.in vendentis. C.de cõtrahen. emptio ¶Quero quid de relatione. verbi gratia. vendo tibi pro tanto pro quanto tu vendidisti alteri. dico q̃ valet. Sed quid si psona ponitur in conditiõe. verbi gratia: vendo cuidã pro curatori pro titio aut pro sepo prout ipse procurator declarauerit. dicas q̃ valet dum tamẽ declaret alias non valeret contract⁹. licet secus sit in vltima voluntate. vt.ff. de lega.ij.l.si quis titio. ℈.fi. Et quẽrit bal. C. de contra empti. sup rubrica. si cõmissum dic q̃ in scriptis⁹ vel sine Et quando fit sine litteris perficit̃ cum conuenerit de precio. Sed q̃n doq̃ est actuz qõ fiat p litteras non perficit̃ do nec littera perficiat̃ᵇ cũ testibus.e.ti.l.vj.

b ¶Item cõtrahit̃ etiam inter absentes per ꝓcuratorez ad hoc constitutuz. vel per epistolã. etiam si res nõ sit in presentia: licet contrahẽs sit infirmus.e.ti.l. viij.xlviij

c ¶Et debẽt cõuenire cõtrahentes de precio certo. Nec valet vẽditio si preciũ conferat̃ in voluntate alteri⁹ contrahẽtiuz. sed in tercij volũtate potest conferri: et si nimis iniuste arbitret̃ recurritur ad bonorum arbitriũ. sed si ante q̃z arbitretur decedat non valet vẽditio. eodẽ titulo. l.ix.

d ¶Itez valet vẽditio facta pro nũmis qui sũt in loco certo: aut pro tãto precio quãtuz ꝓstitit vẽditori si quid sibi constitit: alias nõ.e.ti.l.x.

e ¶Et si vẽditor et ẽptor in re discordant non valet venditio. Itez si discordẽt in precio asserente venditore maius emptore min⁹. sed si venditor asserit min⁹ fuisse ꝑcium valet vẽditio.e.ti. l.xx. vide. ℈.3.q.f.

¶Nõ est miscenda vna res cũ alia in venditiõe falsificando. mercator. 2.q.a.

¶Nec est vendẽduz cũ falsis ponderib⁹ aut mẽsuris. falsitas. 2.q.e.

¶Vide formã venditionis facte per minorẽ. Et per tutorez: aut curatorem. Vel procuratorez: aut testamẽti executorẽ. Item forma venditiõis rei ecclesiastice. Et etiaz venditiõis nominis debitoris. Itẽ forma vẽditionis bestie: et alterius simplicis venditõis. scriptura. 3.q.

Et seruant̃ in venditione conuẽtiones: de quibus latius dicetur infra 6.q̃stione.

a ¶Quito quero. quis est venditiõis effectus. In est aliq̃s arbitrio emptoris vel vẽditoris q̃ ỏ iure põt cõmitti. vtrum si nõ vult arbitrari tenetur cõtractus dicas q̃ aut cõmittit̃ ei⁹ arbitrio per modũ conditionis. aut p modum cõmissiõis primo casu nõ cogitur arbitrari. secũdo sic et si nõ ẽ arbitrat⁹ ꝓ arbitrato. ỏ bet haberi. et habes similem distinctõez in vltima voluntate in.l.i.ff. ỏ le.ij. nã quãdo cõmittit̃ in arbitrio vnius ex cõtrahẽtib⁹ et per eũ stetit habeat̃ ꝓ impleto. vt. ff. de cõtra empti. l. labeo. ergo est firmatus contractus. ℸ super isto iudex põt adiri. secus quãdo tercius arbitrari non vult: qz ibi cõtract⁹ est nullus et apperit viam iudicis adeũdi. Quero. vtruz in arbitris siue arbitramẽtis recedat̃ a persona. glo. in dicta. l. in vendẽtis. dicit q̃ aut sup substantialib⁹. et nõ receditur siue cõpromittat̃ substantia siue pars substantie: et arbitrator nõ arbitraretur. si autẽ arbitraretur. et male arbitraretur: recederet̃ a persona: et recurreretur ad arbitriuz boni viri: quia est parata materia parti.

© Biblioteca Nacional de España

et iudicā ꝓpter iniquitatē arbitrij: ſed vbi nō arbitrat: ibi nō ē materia pata cū ōct⁹ ſit null⁹ ſi accidentalib⁹ non receditur a pſona. ſiue non arbitret iuiq; arbitret. vt in predicta glo. et bar. ff. de verbo. obli. l. ſi quis arbitratu. licet cy. in dicta. l. i vē dentis. determinat cōtrarium et male Quero. ſi ſic concipiatur fmo volo tibi vendere codicez meum pro decem ſi vis emere. et tu immediate reſpōdes te velle emere: vtrū contractus ſit perfectus. predicta glo. determiat ꝙ ſic. quia in dependentib⁹ ex ſola voluntate verbuz volo hincinde prolatū rem preſentez ac pfectam in illo inſtanti ſignificat Quero. quid ſi dico volo vendere pro decez ſi tu velles. et tu dicis: et ego vellem ſi tu velles. reſpōdeo ꝙ cōtractus nō eſt perfect⁹. quia verbū vellem ſignificat potiꝰ motuz deſiderij q̄ rem perfectaz Quid in verbo volui. reſpondeo et hoc verbū hincinde prolatum enūciat non diſponit. et hoc in cōtractib⁹. ſed in vltimis volūtatibus lex iterpretat ꝙ velit diſponere Quero. ſi dico: vendo ſi vis. et tu dicis: emo ſi vis. vtrū valet. dicas ꝙ valz. de predictis per bal. in dicta. l. in vendentis. C. de contraben. empti. Quero. quid ſi vltima voluntas ordinatur ad cōtractuz. verbi gratia: mādat teſtator heredi ꝙ vendat mihi rem pro quāto titius arbitrabitur. nūquid non arbitrāte titio recurratur ad bonū virum. reſpōdeo ſic. quia potius inſpicim⁹ cauſaz originis que eſt vltima voluntas: quā cauſaz ſecūdariam que eſt contractus. Quidaz vendidit fundū alteri pro centum pacto appoſito ꝙ ſi appareat hūc funduz eſſe emphiteoticū fieret diminutio precij arbitrio martini deceſſit martin⁹ anteq; arbitraretur. nunq̄d iſte contract⁹ reddatur null⁹. an vero recurratur ad arbitrium boni viri. i. iudicis. ff. de verbo. obli. l. ſi quis arbitratu. et hoc verū ſi cōpromittatur in re ſubſtantiata. ſecus ſi in re ſubſtantiāda: q̄ tunc nō receditur a perſona. vt. C. de contrahē. empti. l. ſuper rebus Sed quid ſi vendo et trado tibi rem pro decez: et pro illo pluri q̄ titius arbitrabitur. titius nihil arbitratur: vtruz recedatur a perſona. dicas ꝙ aut preciū certū quod eſt declaratū: excedit dimidiā totius preciꝰ. et tūc recurritur ad iudicē aut nō. et tūc cōtract⁹ eſt nullus Quero. vēdo tibi hūc librū pro quanto fuerimus in concordia. nūquid valebit iſta vēditio dicas ꝙ ſi poſtea fuerim⁹ in concordia valebit vt tūc nō vt retro. Si autez non ſumus in cōcordia: nō valet vēditio: quia deficit preciū cōuentuz. Sed facta traditiōe ex pte vēditoris poterit agere actiōe in factū ſubſidiaria i q̄ntuz viſū fuerit equū iudici. vt. ff. de preſcrip. ver. l. ſi tibi polliandū. i fi. Quero. nō valet cōtract⁹ ſi arbitrator nō vult arbitrari. Sed quid ſi arbitrator nō exprimit animū ſuū ſed ſtat p annū et vltra ꝙ nō arbitrat. vtrū p⁹ ānuz poterit arbitrari. bar. dicit ꝙ nō in quo daz conſilio ſuo qđ incipit talio

primis ſcias quod damnuz et lucrū⁸ rei venditę ptinet ad emptorez perfecta venditione: etiam ante traditiōem: niſi aliud cōuenerit ſi prouenit abſq; vēditoris culpa. e. ti. l. xxiij. xxix.

nis. et. ff. de cōditi. et demōſtra. l. multa. tu dicas ꝙ etiā poſt annū poterit arbitrari: quia tēpus nō eſt modus finiēdi cōpromiſſi: nec ptātez ſine temporis prefinitiōe cōmiſſa. vide arbiter. 7. q. a. ſup. v. trienio. v. q̄ro quāto. Quero. nūquid arbitrator coga tur arbitrari. dicas ꝙ ſic ſi acceptauit cōpromiſſuz. alias nō Quero. quidā vendidit fundū p precio declarādo p titiū: qui vēditor añq; titi⁹ declararet cōmiſit maleficiū. ex quo omnia bona ſua ſunt cōfiſcata. quero nūquid confiſcatis bonis ſuis: arbitrator poſſit arbitrari de precio: dicas ꝙ ſic Quero. nūq̄d arbitrator poterit arbitrari ptibus abſentib⁹. bar. in eodez cōſilio dicit ꝙ nō. et ita tenet cy. in lec. in. l. ſup rebus. C. de cōtrahē. empti. ſed poſtea in additionib⁹. cy. tenet cōtrarium: ꝙ in declaratōe arbitratoris non ſit neceſſaria req̄ſitio vel preſentia partis pone ꝙ nō tenet arbitramentū. nūquid iterato pōt arbitrari. dic ꝙ aut arbitramentū eſt aliq̄ ipſo iure. ſed ope exceptiōis vel officio iudicis eſt emēdandum. et tunc nō poteſt iterato arbitrari: q̄ functus eſt poteſtate ſemel data. Aut arbitramētuz eſt ipſo iure nullū: tunc dicit Inno. ꝙ loquēdo i alijs factis et nō in iudicijs non finitur auctoritas conceſſa. Ita allegāter notat extra. de offi. dele. c. in litteris Quero. nūquid arbitrat⁹ trāſeat ad heredem. i. poteſtas arbitrādi loco arbitri. breuiter dicas ꝙ aut iſtud eſt nuduz officiū et non trāſit. aut eſt arbitrator in rem exemplū. ff. de verbo. obli. l. cum ſtipulatus ſim mihi a proculo et tranſit ad heredez. ſed nūquid tranſeat ad ſingularem ſucceſſorez ſicut ad heredem. verbi gratia: quedā villa promiſit purgare riuū meum arbitrio meo. ego vendidi alij riuū. nūquid iſtud arbitrium trāſeat ad emptorē. dicas ꝙ ſic. de predictis p bal. in. l. ſup rebus. C. de contra. empti. Vide q̄ ſcripſi. ſcriptura. 3. q. bb. ſuper. v. dies. v. nota ꝙ ſcriptura. in vſi. quero de ſecunda pfectiōe.

a ¶ Et lucrum. Ad quez pertinet periculū rei venditę ad eum pertinere debet cōmoduz: et circa periculum quod eſt in re vendita. diſtingue aut res erat tradita. vel quaſi tradita: et tūc eſt periculū emptoris. et pone exemplū. de quaſi traditiōe. ſi vendidi tibi quaſdam trabes penētes in nemore. et tu cum ſecuri ſignaſti eas. iſtud ſignaculū habet vim traditiōis. Itē

© Biblioteca Nacional de España

si vendidi tibi aliquos porcos de grege: et tu signasti eos videor tradidisse. vt.ff. de peri.et como. rei ven.l.q̄ sineq̄ licet: secꝰ sit in vino signato. et ratio est: quia ibi potest esse alia causa signandi q̄ animꝰ tradendi. s. ne aliquid imitatur in vegete. vt.ff.e.l.i. ¶. si oleuꝫ. Sed in arboribꝰ porcis et similibus nullo alio animo potest extimari facta signatio: nisi animo tradendi. et debet etiã aliquid operari ista signatio. Aut nõ fuit res tradita tamen contractus erat perfectus quo ad obligatiõez nec requirebat mẽsuratiõem vel degustationem. et tunc periculum est emptoris. vt ff.e.l.si vendita nisi venditoris culpa vel quasi culpa precedat. v.ff.e.l. lectos. et.ff.loca.l.merces.¶.culpe. et fo.l.li.iij.ti.ꝛ.l.fina. Interduꝫ cõtractus est perfectus. tamẽ inter tradi ꝛ contractũ requiritur actus medius ipsarũ partium: vt degustatio in vino: quia hoc tacite videtur actuꝫ ex qualitate rei vẽdite. scilꝫ vt degustetur. Itez mensuratio in frumento. et tunc casus interim cõtingẽs nocet venditori nõ emptori. sed post degustatiõem: et mensuratiõez nocet emptori. vt.ff.e.l.i. de hac et precedenti questiõe vide infra.e.q.b.super.v.mensurantur. Aut cõtractus erat conditiõalis: et nõ purus. et tunc aut pendẽte conditiõe res est extincta: ꝛ tunc periculuꝫ est venditoris. secus si conditio deficiat. ar.ff.e.l. necessario.¶. q̄ si pendẽte. vide infra ista questione.d. Quero. quid in periculo et cõmodo rei permutate nudo pacto sine traditione. respõdeo periculuꝫ pertinet ad dominũ rei. nam nulla est contracta obligatio: et ideꝫ dico in quolibet cõtractu innomiato et in diuisiõe. quia res est imperfecta et habet locuꝫ penitentia. Quero. quid in periculo et cõmodo rei locate. dic vt.ff.loca.l.si vno.¶. Itez cum quidaꝫ. de predictis per bal.C. de peri.ꝛ cõmo. rei ven. super Rica. ¶ Venditor ante traditionez cõpromisit cum quodã extraneo cõsecutus est penaꝫ. an teneatur illaꝫ penam emptori soluere. respondeo non. quia illa pena non prouenit ex re: sed ex cõtemptu. bal.l.post perfectaꝫ.C. de pericu.et cõmo. rei vendi.colum.penultima.v.extra quero venditor.

a ¶ Mensurat' ¶ Dic etiam q̄ quãdoq̄ vinuꝫ venditur ad mensurã fiendam. et tunc anteq̄ mensuretur periculũ est venditoris: nisi in duobus casib9. ¶. Prim9 est cum per emptorẽ stetit quo minus mensuretur et exportetur vinuꝫ. ¶ Secund9 cũ emitur cum aduersione. i. hoc pacto q̄ ẽptor suꝰbeat oñe periculum. ¶ Interduꝫ vinũ venditur in specie. ꝛ tũc periculũ est emptoris. ¶. vide infra ista q̃stiõe. c. fallit in quatuor casibus. ¶ Primus: cuꝫ est venditũ cum aduersione. i. venditor recipit in se omne periculũ. ¶ Secundus casus est: cuꝫ per venditorem stetit quo minus emptor degustaret. ¶ Terci9 casus est: cum asseruit bonitatẽ vini duraturaꝫ. ¶ Quart9 casus est: cum sciebat bonitatẽ vini non duraturaꝫ. et non certificauit emptorez. De quib9 per bal. in l. cum conuenit. C. de pericu. et cõmo. rei vendi. Et vide que circa p̃dicta scripsi supra.e.q.a. super. v. et lucrum. v. ad quez. quasi per totum.

b ¶ In rebus tamẽ que gustantur et ponderantur vel mensurãtur9 periculum ante gustũ ꝛ ponderatiõez: aut mensurationem proueniẽs: spectat ad venditorem. nisi apposito termino ad hoc faciendũ fuerit emptor in mora: aut nõ apposito termino requisit9 nõ gustet: ponderet: vel mẽsuret: quo casu põt alij vendere venditor: et si minus valuit tenet' emptor ei. Itez potest expẽsis emptoris conducere vasa ad ponẽdũ res emptas: et si non inuenerit vasa: et sua sunt ei necessaria pro nouis fructib9 potest fundere rẽ ad põdus vel mensurã venditam. sed si fuit vendita ad pondus vel mẽsuraꝫ sine gustu: periculũ perditiõis rei ptinet ad venditorez ante mensurationem: vel ponderatiõez. si vero plus: vel minus in valorez ascendit: vel descendit: imputat' emptori. eodez titulo. lege. xxiij.

¶ Quando vinũ vẽditur certe qualitatis ꝛ mensure. statiz periculũ et cõmoduꝫ est emptoris. casus est in l. sicut. C. de acti. empti. et vendi. ¶ Sed quid si dixi tibi: vendo tibi vinũ totuꝫ quod est in ista vegete ad ratiõem decem solidorũ p̃ qualibet saliua. nũquid tunc dicatur venditũ ad mẽsuram. dicas q̄ non: quia tunc vẽditur ad mensuram siue in genere quãdo dico sic. vẽdo tibi tot saliuas ex tali vegete: vel ex tali celario. vide infra ista. q. c. ¶ Quero. quid si vinũ est effusum: qꝛ circulus vegetis erat male ligatus et viciosus. respondeo: quia vicio vasis siue circuli accidit periculum: est periculũ vẽditoris qui male ligauit: et viciosuꝫ circulũ apposuit vegeti. denuo quero. per que verba emptor videatur in se suscipe

re periculũ. reſpõdeo quãdo dicit volo quando iſtud vinũ ſtet meo periculo. vel quãdo eſt veges ſignata: et datum ſignũ vini emptori ea mente: et omne cõmodũ et damnũ ſit ſuũ: naz tũc videtur emptuz in aduerſione: et ideo periculũ caſus fortuit⁹ vel naturalis pertinet ad emptorẽ de quibus pbal. in dicta l. ſicut. C. de acti. emp. et vendi.

a ¶ Vel mẽſura. Vide ſ. e q. b. ſup. v. menſurant. v. quãdo vinuz. in vſi. i. et. ij. ℣. ſe. in vſi. interdum.

b ¶ Cõditiõe. Vide. ſ. e. q. a. ſuper. v. ℣ lucruz. v. ad quez. in vſi. aut otract⁹.

c ¶ Tradẽdi. Sed dic latius cum queris an debitor preciſe teneatur tradere rem vẽditam: quidaz dicunt q̃ ſic ſi habet facultatẽ tradendi: quia non ſeruare pactum. dolus eſt. hoc tenet glo. in l. ex arcali. C. de acti. emp. et vendi. et inſt. de contra. empti. et vendi. ſ preciũ. Alij dicunt contrariũ q̃ ei qui tenetur ad factuz lex permittit q̃ ſoluat intereſſe et hoc tenet glo. in pri. l. i. ff. de acti. empti. et vẽdi. et. bal. in. l. contract⁹. C. de fide inſtru. colũ. vij. dicit q̃ ſi venditor eſt domin⁹ et habet facultatez tradendi q̃ tenet tradere: alias ſi venditor non eſt domin⁹: quia in executiõe cõtract⁹ vertitur factum liberat intereſſe preſtando. Tu cõſidera q̃ interdũ quis tenetur ad factũ momentaneum vt ad rei traditiõez cui ius ineſt: et tũc preciſe compellitur ad factũ ſi factuz eſt poteſtatiuum. et ideo prima opinio eſt vera. Interdũ tenet ad factũ ſucceſſiuũ cui ius nõ ineſt. et tũc refert. aut tale factũ ptinet ad eq̃tatez ℈ctuũ. vt ſi quis ꝓmiſit edificare domũ. et tũc ſatis ẽ q̃ ſol

c ¶ Si autez talia ſine põdere vel mẽſura[a] vendãtur vt fructus vnius vinee: vel totũ vinum penoris: damnũ et lucruz expectat ad emptorẽ etiam ante traditiõem. eodez ti. l. xxv.

d ¶ Rei autẽ vendite ſub conditione damnũ: vel lucruz: pendente conditione[b] ꝓueniens ſpectat ad emptorẽ: niſi deterioratio totam rem obſorbeat. Preterea ſi contrahentes decedunt ea pendente: et poſtea condicio extat heredes obligãtur ex contractu ſicut defuncti ſi viuerent. eodez titulo. l. xxvj.

e ¶ Itez ſi venditor eſt in mora rẽ tradendi[c] et oblato precio per emptorem de tradendo requiritur periculuz eſt venditoris: niſi eo poſtea purgante moraz emptor recipere recuſet. eodez titulo. l. xxvij.

f ¶ Eſt et alius effect⁹: qz que conſueuerũt eſſe ad ſeruitiuz domus empte accedunt venditiõi. Itẽ tigna etiaz ſeparata que conſueuerũt eſſe pri⁹ in opere domus: ſec⁹ ſi nõ ſteterunt licet cauſa refectiõis ibi ſint ducta. eodem titu. l. xxviij.

g ¶ Item affixa edibus: et vaſa ſub terra poſita ſũt emptoris: nõ affixa ſunt vẽditoris. e. ti. l. xxix.

uat intereſſe. nec cogit⁹ ꝓciſe. qz eſſet q̃daz ſpecies ſeruitutis. vt. ff. de ver. ſig. l. ſtipulatiões nõ diuidũtur ſ. hoc quoq;. hoc tamẽ fallit in ſcriptore ꝓpter publicas vtilitates. vt. ff. de no. ope. nũci. l. ſtipulatio. ſ. ſiue. interdũ tale factum pertinet ad rigorez iudiciorũ. et tũc ne illudatur pretor cogitur preciſe quis ad factum cuz diſtinctione tamẽ que notatur. ff. de ꝓcur. l. ſed hee. ſ. defendere. Quero vtrum ante traditiõem venditor habeat actiones ad preciũ. quidã dicunt q̃ non: quia cauſa finalis propter quã vẽdidit nõ duz extat: quia preciuz non eſt ſolutũ qđ fuit cauſa finalis celebrandi cõtractus. ſz tu dicas q̃ nata eſt venditori actio ad preciũ tamẽ obſtat ei exceptio precij nõ ſoluti et ſic diceret ſtatutũ q̃ nulla exceptiõ poſſz opponi. tamẽ res vendita poteſt retineri loco pignoris: quia hoc nõ eſt excipere cuz non elidat actiõez ſz pignori incũbere. vt. C. de acti. emp. et ven. l. qui pater. in fi. Quero. lis eſt cõteſtata ſuper re vendita. modo ipſa res offertur. nũquid nihilomin⁹ reus ſit condemnãdus. et videt q̃ non. quia poſt litẽ conteſtatã non purgat mora. tu dic: aut offertur prout debet ſolui. i. non deteriorata: et cũ fructibus et penſiõibus accidentibus. aut aliter debetur: et aliter offertur. primo caſu aut offert in iudicio: et tũc debet abſolui reus. aut extra iudiciũ: et tũc ſecus. vt. ff. de cõſti. pecu. l. itez illa. ff. de verbo. obli. l. interdũ. ſ. ſi. vnde poterit reus nõ obſtãte oblatione extra iudiciali petere iuramẽtum in litẽ quod eſt notabile. Secũdo caſu nõ ſufficit oblatio. vt. ff. como. l. iij. ſ. ſi reddita. pone q̃ lis eſt cõteſtata ſuper intereſſe. nũquid reus offerendo rem in iudicio liberetur. dicas q̃ ſi quidez intereſt emptoris magis habere intereſſe q̃ rem. tunc mora nõ poſſet

© Biblioteca Nacional de España

purgari. Etiaz si sit interesse extra rem. verbi gratia: emi equū quia habeo necessitatē eundi ad exercitū. Et quia venditor nō tradidit oportuit me emere alium et sum damnū passus: quia carius emi q̄z oportuisset. tūc ꝓpter istud interesse impedit purgatio more licet non sit in petitione. ar. ff. loca. l. si i lege. §. colon⁹. si autez non interest emptoris magis habere i teresse q̄z rē tūc admittetur purgatio more: q̄z attenditur equitas. vel dic q̄ mora nō potest purgari per rigorem indicioꝝ et ista est cōmunis opinio. Quero. petitur pena certuz est q̄ ante litem contestatam potest res offerri. et mora purgari. sed quid si nō offertur res. sed interesse q̄ō est minus q̄z pena: vtrū mora poterit purgari per talem oblatiōem. dicas q̄ sic: quia propter equitatez iudicij potest solui equipolēs. sed interesse equipolet rei: ergo satis est offerri interesse si reus non potest rem tradere alias secus: quia tunc pena nō succedit loco interesse. sed loco precise cōpulsionis. vt dixi superius. Quero. cū vēditor post moram teneat ad fructus. reuoco in dubiū. vtruz venditor teneat colere fundum venditū anteq̄z tradat. dicas q̄ aut obtulit et potest negligere culturam: aut non obtulit: et tunc refert. aut est in potestate emptoris colere. quia venditor cōstituit se p̄cario possidere: vel dedit licentiā adipiscende possessionis. et idem: aut hoc nō est in potestate emptoris. q̄z non potest sua auctoritate possessionē ingredi. et tūc vēditor nō potest negligere culturaz. sicut non potest dimittere custodiā castri venditi. vel alterius rei vēdite: et nondū tradite. Quid si colon⁹ coluit et percepit vberrimos fruct⁹. quos non percepisset emptor si coluisset nūquid fruct⁹ ex tali industria que sitos tenetur restituere. dicas aut sunt petiti fructus vt fructus. et tunc omnes debēt restitui. aut tamē interesse. et tūc libellus non cōcludit nisi quatenus actor est perceptur⁹. vt. ff. de acti. emp. l. ratio. §. si emptor. Quero. certū est q̄ si emptor non soluit nisi partem precij non potest agere ad rē et fruct⁹. sed quero. si postea soluit aliam partē: an possit petere fructus iaz perceptos pro rata partis iam solute. dicit bar. q̄ sic. ff. de acti. emp. et vendi. l. iul. §. offerri. alias. l. vltia. ff. de fun. dota. sed tu dicas. q̄ ex quadam equitate officio iudicis veniēt fructus pro rata precij retro soluti vt in dicta. l. vltima. Quero. quid de pensionib⁹ perceptis a venditore vtruz possunt peti tamē fruct⁹: an vero debeāt peti tamē interesse. dicas q̄ tamē fructus peti possunt. De predictis per bal. l. si traditio. C. de acti. emp. et vendi. Qui carum venditā non tradit in termio tenetur ad interesse. Et intelligo de interesse valoris. nō de interesse moris. vt q̄z familia ē fame mortua. nec de interesse pudoris q̄z volebam facere festuz vēdidisti mihi tauruz: et non tradidisti. ita q̄ de festo habui verecūdiaz.

b ¶ Item pisces inuenti in lacu: vel fonte rei venditę: tempore venditionis et galine et bestie: sūt vēditoris. e. ti. l. xxx.

i ¶ Item accedūt vēditioni que sunt causa rei[a] vēdite in ea affixa: etiam si non sunt ficta. et etiaz q̄ iam seruiebant eius vsui vt pali pro eleuādis vitibus. e. ti. l. xxxj.

k ¶ Item est alius effectus circa euictionē: naz tenetur venditor si ei ante testium aperturaz denunciet emptor euz super re vendita defendere[b]: alibal. l. cum venditorē. C. de acti. empti. et vendi.

a ¶ Causa rei. pone q̄ emi a cōmūe perusij fruct⁹ lacus: cōmune aūt habebat ibi ꝓpias naues ad piscandū: quarū vsum ego volo: cōmūe negat. queritur quid iuris. respōdeo: debeo habere: quia redigar ad instar vsufructuarij vel conductoris. de quo per bal. in. l. fundo. C. de verbo. signi. et ibi nota per eum q̄ vsufructuario debent istrumēta q̄ debent ꝓprietario: non debet amouere boues aratorios de agro: licet de instrumētis nihil sit dictuz. vt. ff. de vsufru. l. l. sed et si quid. §. proprietatis. vt vbi supra. p bal. Et ad predicta in hac q̄stione. f. g. h. i. adapta que in donatiōe castri scripsi. donatio. 3. q. d. sup. v. specialiter.

b ¶ Defendere. Venditor nō tenetur defendere emptorē a violētia que sibi de facto infertur. casus est in. l. expulsus. C. de acti. emp. et vendi. ꝛ glo. ibi assignat ratiōem. quia ad hoc vt agat de euictiōe res debet euicti per sentētiaz et executiōem sententie. Et q̄d in locatiōe vide locatio. §. q. d. Sed pone emptor expulsus agit interdicto vnde vi. et succūbit per sentētiaz: nūquid teneat venditor de euictiōe ad interesse. dic q̄ nō: q̄z in isto interdicto nō habet a venditore causaz: sec⁹ aūt si emptori possidenti auffertur possessio p viam iuris. et ita debet intelligi q̄d notatur per cy. in dicta. l. expulsus. Quero. emptor expulsus agit rei vendicatiōe et succubuit: vtrum possit agere de euictione. glo. predicta dicit q̄ sic. quā intelligas quando succubuit in rei vendicatiōe et i publiciana. secus si in publiciana tantū: q̄z adhuc rei vendicatio super est. et secus si in rei vendicatione tantū. quia adhuc publiciana sup est. non obstat. glo. l. marcellus. ff. de rei vendi. que dicit substantiā rei venditā includere publicianā: q̄z illud est verum quādo petitur aliqua corporalis

© Biblioteca Nacional de España

vniuersitas puta grex. Naz si pro maiori pte pecudes sunt mee. et pro alia pte habeo publicianā totuz includitur sub eodē libello. secus si petātur res singulares. pone q̄ vēditor p̄misit defendere a violentia. pone etiā q̄ emptor nō audet ir ad possessiōem. vel non potest eam retinere ꝓpter impetū potētioris aduersarij. nunquid venditor teneatur eū defendere arma ta manu: si hoc ē ei possibile et facile. dicas q̄ nō q̄ nō videt p̄misisse factum alienū Idez ergo si esset dictū p̄mitto te defendere a iure et a facto. quia verba debēt intelligi ciuili modo. Sed bar. in l. stipulatio ista. ff. de verbo. obli. dicit q̄ hoc est verū: nisi causa et origo istius impressiōis esset ipse venditor q̄d est verū si tēpore contractus inerat ista causa: z si postea superuenit: tūc tales fortuiti casus non veniūt in contractu. vt. ff. de euicti. l. lutius. Quero. quid oper. nt̄ ista verba de facto. respondeo: quia in iudicio debebit defendere de iure et de facto liti assistere et expensas facere tenet̄ quia est facti. Item si res euicatur per iniuriaz iudicis per ista verba tenebit̄ de euictiōe secundū ep̄. in dicta. l. expulsus. et hoc dico verū si venditor sit in culpa: quia nō appellauit alias secus. Sed pone q̄ quidaz p̄misit de suo dato et facto. et de suo dando et faciendo tantū: nūquid contineatur factū heredis vel successoris singularis. dic q̄ sic: quia illa dictio taxatiua tantū venit ad excipiendū psonas penitus extraneas. non autē ad excipiendum successores. de predictis per bal. in dicta. l. expulsus. C. de acti. emp. et vendi.

a ¶ Interesse. Re euicta agitur de euictiōe ad interesse tam precij q̄z meliorationuz habita ratione fructuū. casus est in. l. super empti. C. ō euictio. Nota ibi q̄ euicens nō tenetur ad preciū cōcordantie sunt ibi in glo. de quo ibi per sali. ¶ Assumptus quos fecit emptor i lite recuperet a vēditore. vide q̄ scripsi infra. e. q. m. super. v. hereditatis. v. quero quādo quis. in vsi. quero quādo sumptus.

b ¶ Venditorē. Et ideo si actor meus esset clericus nō pōt ipse ex psona sua declinare forū. vt i spec. de p̄mo et sc̄o decr. ff. restat. v. q̄d si vēditor. z cōcor. clericus. 9. q. k in fi.

c ¶ Emptorez. Emptor pōt se tueri defensiōe actoris sui. vt in. l. emptor. C. de euictio. Quere de exēplis. Et rñdeo vt ibi in glo. Itez q̄d si scienter alienū emit contra venditorez[b]. sed si non defendat aget cōtra emptorē[c]: saluo iure emptori cōtra venditorem. e. ti. l. xxxiij.

as non. Et re euicta tenetur restituere precium et interesse[a]. Et si fuit p̄missuz duplum: tenetur ad duplum veri valoris rei euicte: non precij emptori vel eius heredi. e. ti. l. xxxij.

l ¶ Et si venditor velit in iudicio euictionis defendere emptorē aget actor

¶ Venditor antez hereditatis[d] tenetur de euictione totius. sed non de euictione alicuius rei singularis. Venditor vero redituū alicuius gene-

dic vt in glo. Et vide. s. e. 3. q. e. ff. v. cōueniat. Itez an ius excipiendi transeat ad singularē successorez. dp. i. c. si quis i ius. extra de regu. iu. li. vj dicit q̄ sic. bar. ff. de aqua pluarcen. l. si tercia[a] ff. si prius. vbi hanc materiam ponit. dicit q̄ si ue talis exceptō sit in rē vel i psonaz q̄d trāsit ad singularē successorem per. l. si tibi. ff. pactū. ff. de pac. sed tādiu transit q̄diu persona supuenit in cui[a] persona exceptio psonalis fundata fuit. q̄ et cōmoditas ex ei[a] persona in illū trāsiuit. vt ibi sentit glo. in fi. Itez dicit hoc verū vt trāscat: nisi ex ipso contractu venditi sit causata exceptio. vt. l. q̄situm. ff. anima. ff. de pecu. potest etiā queri quid ecōtra. an exceptio cōpetens contra actorē cōpetat cōtra singularez successorē: et remitto ad nota. per bar. in dicto. ff. si prius. de predictis p. sali. in dicta. l. ēptor.

d ¶ Hereditatis. Quero quādo quis teneat̄ de euictione vel non. dicas aut hereditas est vendita. aut res singularis. primo casu aut ipsa hereditas est euicta in totā vel in partem: et tenetur de euictione in quātuz aūt teneatur. distingue i. l. q̄ si nulla. ff. de here. ven. et hoc nisi actū sit vt venditū sit ius q̄d venditor habet: quo casu non tenetur: nisi sciens ad se nō pertinere sic vendiderit. aut nō hereditas. sed aliqua res singularis de hereditate est euicta: tūc regula est q̄ non teneatur. fallit si hoc actū fuit. vt in. l. ēptor. C. de euicti. in fi. vel si affirmauit illā esse hereditariā vt in. l. nisi. ff. de heredi. ven. et idez dicit glo. i dicta. l. emptor si sciuit. licet non affirmauerit q̄d mihi nō placet: q̄ illam rem non intelligit̄ vendidisse. z pōt sustineri. glo. in casu quo sciuit nō esse tamē tradidit vt hereditariū. Secūdo casu quādo rem singularem vendidit: tunc de eius euictiōe tenetur. vt. l. sed si lege. ff. sed si rem. ff. de peti. here. nisi contrariū fuisset actū hodie in instrumētis publicis poni: et tūc illos recuperat: ant non fuerūt promissi: et tuuc aut emptor obtinuit in causa. et tunc nō recuperat: q̄ sibi debēt refici a succūbente ex regula generali: quia victa victori condēnatur in expensis. z aduerte q̄ hic

© Biblioteca Nacional de España

glo. nō declarat quid si aduersari⁹ fuit ab expensis absolutus ꝓpter iustā causaz litigandi qđ fieri pōt Sed inferius dicaz. Aut emptor succubuit: et tunc si est euicta res singularis de hereditate vēdita. et ipsa hereditas nō est euicta. tūc sumpt⁹ nō recuperat: et est ratio: qz res pricipalis vēdita nō est euicta. Aut hereditas ipsa est euicta: vel si res singularis fuit vendita ipsa ē euicta. et sic de euictione pōt agi vt supra⁹ dixi. et tūc dixit predicta glo. ꝙ sumpt⁹ repetūtur nō vt sūpt⁹ sed ratiōe interesse. et cū dicta glo. cōcordat alia ī l. qui absentez. ff. de procura. et ibi lati⁹. angel⁹. et eaz sequit cy. sed attēde ꝙ bar in. l. vēditores. ff. de verbo. obli reprobat glo. in eo qđ sentit. ꝙ vbi sumptus nō sunt promissi et emptor obtinuit ꝙ ei nō debent refici a vēditore. Naz dicit gui. đ cug. ꝙ imo quia nō debet remanere in dāno si aduersari⁹ fuit absolutus ab expensis iuste vel iniuste. vel etiā in mo dica quātitate fuerūt taxate. et bar. post plures rationes assignatas concludit ꝙ directo ad sumpt⁹ agere nō potest nisi fuit ꝓmissi nec exempto ad interesse: quia euictio nō est secuta. sed per indirectū petet agendo ad interesse ob rem nō defensaz. ego hijs addo. ꝙ interdū de euictiōe secuta nō recuperat sūpt⁹ etiaz si fuerūt promissi: puta quādo res nō euincit ratioue dominij: sed possessionis. Naz tūc non agit de euictiōe. nec etiaz ad duplū euictiōis nomine etiā si sit ꝓmissum: sed tantū agitur exempto ad interesse quasi re nō tradita. vt in. l. ratio. in prin. ff. de acti. emp. et ibi glo. et ideo nō veniūt sumpt⁹. etiā si sint promissi. quia ꝓmissio intelligit facta re euicta ratione ꝓprietatis. Et hoc vult bar. in dicta. l. ratio. et sali. in. l. fines. C. de euicti. Et ideo recipe cautelaz vt emptor stipuletur de euictione tam proprietatis ꝙ possessiōis. et de sumptibus vtriusꝙ litis. cōcor. bal. in. l. post perfectaz. C. de peri. et cōmo. rei ven. Quero. quid si in hereditate erant tria predia tantū et omnia tria sunt euicta: an tūc agetur de euictiōe. et glo. in dicta. l. emptor. dicit ꝙ non potest agi: qz predia non sunt vendita: sed ipsum ius hereditatis: quod nō est euictum. sed cum nulla res sit in hereditate concedit preciū. vt in glo. de predictis per sali. in dicta. l. imperator. C. de euicti.

a ¶ parte. Et an rei parte euicta agat de euictione. et Jo. facit differentiā inter actionez ex empto que dat pro euictione ad precium vel interesse: et illaz dixit locum habere parte euicta. vt in. l. super empti. C. de euic. nec curat siue sit ps subiectiua: siue legalis. vt. l. i. ff. de euicti. et. ff. de vsur. l. iiij. et de lega. ij. l. mevius. ff. pe. et actiōez ex stipulatiōe ad duplā: qz illaz dicit non cōpetere parte euicta: nisi hoc fuerit dictū in stipulatiōe. Et attende qđ glo. i. i dicta. l. i. ff. de euicti. latius examiat ꝙ in alio loco et bar. ibi tenet opinionē Jo. sz ego teneo ꝙ etiam ꝓte euicta omitti đ bet stipulatio pro quātitate partis euicte: quia illā apparet suam nō fecisse. fallit i homie: quia sic in eo est statutū ratiōe dignitatis sue nisi aliud i eo sit cōuentū. vt. ff. de euicti. l. si dictū. ſ. in stipulatiōe de qđ⁹ per sali. in dicta. l. sup empti. C. đ euicti.

ralitatis non tenet nisi tota vel maiori pte⁹ euicta. Sed vēditor dom⁹ nauis: vel gregis: tenet etiam de euictiōe partis .e. ti. l. xxxiij. xxxv.

¶ Sunt tamē casus ī quibus venditor nō tenet de euictiōe[b].

¶ Primus: si ei non fuit ante testiuz aperturā denunciatuz[c]. Secundus: si

b ¶ Euictiōe. An re donata euicta tenet donator de euictōe. vide q̄ scripsi. euictio. đ. quero an re. An iudex apparitor vel pars teneat de euictiōe pro re vendita ī executiōe. vide q̄ scripsi euictio. đ. emens a iudice. An vēditor rei aliene tenet de euicciōe. vide supra. 3. q. e. super. đ. conueniat. An creditor vendēs pignus tenet de eius euictione. vide pignus. 7. q. aa. Emptor expulsus agit interdicto. vnde vi et succūbit: nūquid teneatur venditor de euictiōe. vide supra. ſ. q. k. super. đ defendere. đ. vēditor nō tenet. i đsi. sed pone. Et qđ si ēptor expulsus agit rei vēdicatiōe et succūbit. vide ibi in đsi. q̄ro emptor. Quādo vēditor hereditatis vel rei singularis euicte tenet de euictione. vide. s. e. q. m. sup. đ. hereditatis. An pro re vendita ad executiōez testamēti executor tenetur de euictiōe. vide. j. e. q o. sup. đ. vēditor.

c ¶ Denūciatū. Sz cōm bal. distigue lati⁹ si queris an vēditori sciēti litem motā super re vendita sit denūciandū ꝙ defendat emptorez sup ipsa re sibi vendita dicta glo. in. l. emptor fundi. C. de euicti. vt dictū est dicit ꝙ nō est necesse sciēti denunciare. Jo. an. in additi. spec. ti. de empti. ¶ vēdi. ſ. vltimo. dicit se satis mirari de ista opiniōe et ꝙ vsꝙ ad sua tpa nō fuit p scribētes pōderatuz: qz nō solū sufficit emptoris notificatio: imo etiā debet reqrere venditorē ꝙ rem sibi venditā defendat. iste est text⁹. C. de euicti. l. si parentes. et. C. de periculo. et cōmo rei vēdi. l. post perfectā. Et. ff. de ꝓcur. l. q̄ absentē. licet Jo an. istas duas leges vltias nō alleget. Absit ergo ꝙ sola scientia vēditoris sufficiat. et hāc opiniōez sequitur sali. i dicta. l. ēptor. ꝙ dicit verū nisi p pactū hec necessitas denūciādi sit remissa. vt. ff. de euicti. l. habem⁹. in pri. Itē nisi insidijs vēditoris sit ipedita. vt. ff. e. l. si dictū. ſ. si Lu dic ꝙ tres sūt casꝰ. Aut eni vēditor scit aliter qđ p denūciatōez

© Biblioteca Nacional de España

Aut nõ solũ scit. sed ẽ req̃situs ad causaz. primo casu dico sciẽtiaz nõ sufficere. vt teneat de euicti one: nisi vbi ẽptor sit mior vel ecclesia q̃b⁹ cõmittit mora irregularis. vt. C. i quib⁹ ca. inite. resti. nõ est ne. l. in miorib⁹. vel vbi vẽditor sit in mala fide eo q̃ hẽt instra p q̃ emptor pot vicere. et nõ notificat ea ẽptori. ar. ff. ỏ acti. empti. l. iul. ℣. idẽ iuli. et. l. titius vel vbi sciẽter vendidit rez alienam. tũc enĩ non cõuenit rõe euictiõis: sed doli rõe. vt. ff. de acti. emp. l. seru⁹ quẽ. ℣. si sciẽs. Scỏo casu: qñ scit p denũctiatiõez ẽptoris: puto eũ teneri: q; in denũciatione nõ requirit cõclusio. sed satis est ipsa denũciatio. vt dicit lex de muliere pregnãte ipsaz esse pregnantẽ. vt. ff. de libe. agno. l. i. ℣. i. Tercius casus est indubitatus q; certũ est vẽditorẽ teneri de euictiõe. ℣Et sufficit dicere: denuncio tibi vt si velis ad litẽ vel ad causaz venias. vt nõtur de acti. emp. et vẽ. l. ẽptorez. ℣. i. i glo. q̃ incipit. bonã fidẽ. ex quo apparet q; si non vult venire nõ põt pcise cogi et subijcit piculo euictiõis. ſz de hac forma denũciatõis vide pleni⁹. j. e. v. q̃ro de forma. Quero. nunquid p pactũ põt remitti necessitas denũciandi. respõdeo sic. vt. ff. de euicti. l. hereni⁹. in prin. tamẽ si vẽditor venit spõte ad causaz debet admitti ad instructiõem cause pro suo itheresse. De p̃dictis per bal. in. l. p⁹ perfectã. C. de peri. ⁊ cõmo. rei vẽ. Quero. an singularis successor cõparantis habeat ius denũciandi in causa euictiõis. respõdeo vero nisi sit cessuz vel nomẽ obligatũ. vt. ff. de euicti. l. si rẽ. ⁊ bal. in. l. si cuz. C. de rerũ permu. colũp. ij. v. q̃ro hic an singularis. Quero. quãdo debet fieri denũciatio. glo. in. l. emptor. C. de euicti.. dicit q; ante aperturã testiũ. et idez nõ. in. l. si rez quã. et sic est de mẽte eius q; tali tpe quo pbatiões fieri possunt verũ q; pbatiões ex eius pte debẽt fieri super exceptiõe: ideo subaudi q̃ndo exceptiões opponi possunt et pbari. Quero. an pupillo possit fieri hec denũciatio. bal. in. l. libera. C. de sentẽtijs dicit q; sic. et dic ratio reddit i glo. l. cũ filius. ℣. in hac. ff. de vbo. obliga. ſ. q; nihil eo facilẽte tenet. Incõtrariũ mihi videt q; req̃rit vt ipse faciat ergo nõ ei soli denũciãdũ. l. vt. ſz si ex stipulatu. in. e. ti. Quero. q̃d si nõ denũciauit ei in causa pricipali. sed vult ei denũciare in causa appellatiõis. glo. in. l. si rez quã. ℣. fi. ff. de euicti. dicit q; põt dũmõ oia itegra sint actori. facit. ff. loca et cõduc. l. si i lege. ℣. colon⁹. in fi. de p̃dictis per sali. in dicta. l. emptor. C. de euicti. ¶ Agit de euictione vẽditoris cõtra heredez. Ideo ei denũciari debz vt assit defensioni nec ex eorũ persona potest i integrũ restitutio impetrari. cas⁹ est in. l. si parentes. C. de euicti. Etiã successoribus actoris denũciari: et denũciatiõe eis facta euictiõe secuta agi potest contra eos ad omne interesse: nisi aliud fuerit conuẽtuz. casus est in. l. cũ successores. C. de euicti. cõcordat. ff. e. l. euicta. Quero. quid si sint absentes. respõdeo q; tũc sufficit eis fieri ad domũ. et si ibi habitatiões nõ habent: ita q; eorũ facultas haberi nõ potest: tunc per eos intelligitur factũ. vt denũciari nõ possit. Ideo absq; denũciatiõe agi potest. de quibus per sali. in dicta. l. cum successores. C. de euicti. Et idem in quocũq; in quo facultas denũciandi haberi non potest. vt per eũ in l. permutatiões. C. e. ti. ¶ Irez emptor qui ptestatus fuit se non posse denũciare vẽditori: quia nescitur vbi sit reuerso venditore debet sibi postea denũciare: alias prima ptestatio nõ valeret. bar. ff. ỏ noper. nunci. l. ỏ pupillo. ℣. si quis. ¶ fideiussor euictionis potest cõueniri solũ denũciatiõe facta vẽditori. casus est in. l. actore. C. de euicti. Nota q; non est necesse vt fideiussori denũciet q; defendat. de quibus per sali. in dicta. l. actore. de quo etiã p eũ in. l. emptor. e. ti. in fi. ¶ Quero. de forma denũtiationis in causa euictiõis. respõdet bar. q; emptor debz narrare pri⁹ litẽ sibi motaz per talẽ. vẽ. et successiue ptestari vt assit et defẽdat causaz: vel illũ instruat. Et subiũgit q; de lite mota nõ tenet emptori credere. et q; emptor dz ipm certũ facere. et ideo vt cert⁹ reddatur dz ei copiã libelli p manũ notarij publici vel actorũ ei tradere et dimittere. de q̃b⁹ p sali. i. l. ẽpti. i fi. C. de euicti. ſz vide q̃ circa hoc scripsi. s. v. et sufficit vẽditorẽ. i vsi. et sufficit dicere. cõcor. s. e. q. k. et vide q̃ ibi scripsi sup. v. defendere.

cõpromisit⁽ᵃ⁾ emptor sine scientia et mandato vẽditoris. Tercio: si perdidit emptor possessionez rei. Quarto si habuit eã pro derelicto. Quintus: si posuit ancillã emptaz in lupanari qua de causa efficitur libera. Sexto si per cõtumatiã fuit victus. Septimus: si cum prescripsisset⁽ᵇ⁾ nõ oppo/suit prescriptionem. Octauus: si in absentia vẽditoris fuit sententia lata: et non appellauit.

a ¶ Cõpromisit. Quero. cõpromissuz factũ fuit cogẽte iudice ex dispositiõe statuti: an tũc agit de euictione: et videt q; sic. et loquor i arbitrio nõ in arbitratore. de quo p sali. i. l. si cũ q̃stio. C. de euictio in fi.

b ¶ Prescripsisset. Quero. an actio ex ẽpto p euictõe tollat trigita ãnis. dic q; sic. sic alie psonales. sed nõ añq; nascat currit pscriptio. nascit aũt demũ re euicta. vt in glo. l. empti. C. de euicti. de quo ibi p sali.

© Biblioteca Nacional de España

Nonus: si venditio fuit in alea[a] facta. Decimus si res efficitur sacra: aut religiosa: sciente et non cõtradicẽte ẽptore. Undecimus: si per iniuriaz[b] iudicis scienter fuit contra emptorẽ iudicatum. e.ti.l.xxxvj.

o ¶ Itez non tenet venditor de euictõe rei habite a rege per litteraz plumbataz: aut per litterã p/ curatoris regis cuz potestate vendẽdi si re tradita rex: vel alius ei⁹ mandato eaz aufferat ab emptore. e.ti.l.xxvij.

p ¶ Item sciendũ q affirmans vinũ vsq; ad certum temp⁹ non deteriorandum: aut eũ deteriorandum tacẽs: tenet emptori de deteriorationẽ. e.ti.l.xxxix.

q ¶ Item scias q dominꝰ rataz habens emptiõez negociorũ gestoris cum prius scit soluet ei preciũ et expensas in cõmoduz rei et pro fructib⁹ factis recuperatq; rem cuz fructibus et pertinẽtijs. Et obligatur quis ex venditione tali: vel emptione factaz per nunciũ vel p curatorez potestatẽ habentem sicut si ipse contraheret. eodem titulo. lege.xlviij.

r. ¶ Et si emo rẽ noie meo ex alienaᶜ pecunia effici/

a ¶ Alea. Uide supra. 2. q. 4. super. v. non valet. in fi.

b ¶ Iniuriam. Sed quero cum glo. in. l. emptor. C. de euicti. si res est euicta per iniuriaz iudicis: et sine culpa emptoris: an de euictiõe agat. nã si culpa eius est euicta res est apud omnes clara q nõ agit: est ergo questio nostra quãdo sine culpa. et sup hoc variant. glo. nã glo. in. l. si per imprudentiã vltra mediũ. glo. magne. C. de te/ net q tũc agat. et idem notat. in. l. si quis p/ hauerit. ff. ỏ publici. contrariũ notat glo. in. l. exceptiõe. ff. de fi. sed cp. vide/ tur distinguere q si iudex ha/ buit animuz iuriandi: licz culpa emptoris nõ intercueniat: tũc non agit. secus si animũ iniuri/ andi quantũ in eum fuit nõ habuit: quia tunc agit. sz ista ver/ ba. cp. mihi nõ placent. barto. in dicta. l. exce/ ptione. dicit q interduz fertur sententia contra euz ad quem principaliter non spectat negotiuz: seu rei periculuz. vt contra fideiussorem procurarez: et similes. tunc distingui debet. aut eius culpa. vel non. vt l. si procurarem. §. si ignorantes. ff. man. et. l. exceptionis. ff. de fide. Et ideo inquit quod glosa i dicta lege. exceptione posita. nõ est bona. aut est lata cõtra eum sententia. ad quez principaliter spectat negotium: et ipsius rei periculũ. vt est emptor. et tunc indistincte non agit: siue per iniuriã hic: siue per imprudentiaz. et sic secundũ eum glo. in dicta lege. si p imprudentiam maledixit. De predictis per sali. in dicta. l. emptor. C. de euicti. colũp. penultia. vide supra. e. q. k. sup. v. defendere. v. venditor non tenet. in vsi. quero quid operat.

c ¶ Aliena. Utrum res empta ex pecunia cõmuni sit cõmunis. dic aut emit quis nomine cõmuni. et tunc res efficitur cõmunis altero ratuz habente. sed s. nõ habet ratum remanent solius ementis. Aut emit nomine ppio. et tunc distingue. aut emit de pecunia propria. aut de cõmuni. aut dubitatur. primo casu non est dubium q res nõ est cõmunis. sed sua propria. Aut emit de pecunia cõmuni: et tunc aut ille qui rem vendicat erat maior aut minor. primo casu nil potest petere. scõo casu aut iste qui emit nõ erat tutor: nec curator. et idem. aut erat tutor vl curator: et tunc res efficit cõmunis Aut dubitatur ex q pecunia emerit et presumit ex ppa. Tercio casu: cuz dubitat cꝰ noie emit in dubio psũit emisse noie ppo. vt. l. si ita stipulat⁹ §. grisogõ⁹. ff. ỏ ver. ob. sm bar. ego credo q qñ ẽ dubiuz sic recurrẽdũ ad coniecturas vt cõsiderẽ⁹ ãntitatẽ reruz cõiuz. an iste maior natu hẽat penes se administratiõez. i. gestiõez. nec ne et cꝰ cõditiõis sit. 2 an cõsueuerit lucri nec ne. nã ex obiecturis bõ⁹ vir psumit 2 iudicabit an ex pecũia cõi an ex ppria facit qỏ nõ. i. l. facultas. ỏ iur fis. li. r. Itẽ sili dico q vbi dubitat quo noie emerit: an noie coi vl ppo recurrẽdũ ẽ ad obiecturas. et cõsiderãda ẽ affectio istiꝰ emẽtis 2 osuetudo. nã si osueuit vt plimũ emeꝝ cõi noie qỏ ita itelligatur i dubio emisse ista dubia vt plimũ emergũt i mercãtijs. qz nõ fiũt istra q dicat q erat p se: et p suis heredib⁹. de ppcis p bal. i. l patru⁹. colũ. ij. C. omu. diui. vỏ q scpsi. j. e. sr. v. de pecunia. v. qro nũqỏ res. i vsi. fi. ¶ Procurator emit noie meo fundũ. 2 de suo soluit pciuz tandẽ tanto tpe possedit q fructꝰ acceoũt ad ãntitatẽ pcij nũqỏ extenuẽt 2 absorbẽt pciũ iure tacite opẽsatiõis. dic q aut procurator emit noie suo. lz mãdato meo et tũc fructꝰ nõ extenuãt sortem: quia nõ tenet

© Biblioteca Nacional de España

mihi credere iura. nisi precio soluto. Aut procurator emit nomine meo. et tunc quesiuit mihi possessionez: et dominiū. et ideo fructꝰ ex re mea preceptos secuz compensare debet. Aut emit et nō adiecit quo nomine. et idem qō in primo mēbro

tur res tradita mea: nisi sit pecunie militis[a] in regis seruitio constituti vl si tutor aut curator emit de pecunia[b] minoris: aut prelatus[c] de pecunia ecclesie. seu maritꝰ de pecunia dotis[d]: quia tunc est eius cuius fuerat pecunia si eligit rem potiꝰ q̄z pecuniaz. e.ti.l. xlix. pignus. §. q.i.

§ Sunt et alij effectꝰ: qz vendēs rem suaz duobꝰ diuersis tēporibus fraudulenter tenetur nō habenti eaz preciū cum dānis restituere. 7 habebit rem qui prius soluit preciuz et habuit per traditionē eius possessionez.

Sed si res erat aliēa prefertur cui prius tradita fuerat: etiam nō soluto p̄cio: saluo iure veri domini. e.ti.l. §o.

t ¶ Et si postq̄z vendidi: et tradidi rem alienā habui eius dominiū demū vendidi eam alteri prefert primis emptor. Sz si non habui dominiū: et verus dominꝰ alij postea vendidit prefertur secūdus: nisi habeā potestatē vendendi: vt qz erat pignꝰ ex pacto: vel erā procurator. e.ti.l.lj. ¶ Quādoq; tamen potest vendi res aliena per non dominū. vt dixi supra. 2. q. b. d. e. f.

De quo per bal. C. de cō trahen. empti. super rubrica. colū. v. d. decimo quinto q̄ro procuratoz.

a ¶ Militis. Res empta ex pecūia militis in actu militāte potest speciali fauore a milite vēdicari Quero. q̄d si iste non erat procurator nec negociorū gestor militis: sed subtraxerat forte pecuniam militis: vel habet eā in depositō. dicas q̄ tūc non potest vendicare. bal. i. l. si vt proponis. in principio. C. de rei vendi.

b ¶ De pecunia. Quero. nūquid res empta de pecunia pupilli efficitur pupilli. licet emēs emerit ꝓpꝛio nomine. glo. in. l. si vt proponis. C. de rei vendi. dicit q̄ sic. et idez in quolibet minore. Idē est in furioso et prodigo quibus bonis est interdictuz. et in omnibꝰ qui sunt sub curatoribꝰ aduerte. licet dicta glo. sic simpliciter loquatur. tamen tu distingue in pupillo et adulto. 7. si. quia aut res ē empta p̄ administratorē eoz: aut p̄ extraneū. primo casu acq̄rit̄ minoribꝰ et similibꝰ vtile dñiuz. Scdo casu nō acq̄ritur vtile dñiuz: sz res empta ex pecunia pupilli est ei p̄ ipsa pecunia tacite obligata. et dicit. bar. in. l. iij. ff. de re. eoz in. i oppo. in pri. q̄ quādo emitur ab extraneo pōt i subsidiū res vēdicari. vt. ff. de solu. l. filie. 7 ibi tangit̄ p̄ glo. Quero. quid in ecclesia. dicas idem q̄ aut emit̄ ab extraneo qui non gerit negocia ecclie: nec administratiōez. et tūc dico q̄ res non efficit̄ ecclesie. sz forte est eidē tacite obligata p̄ p̄cio. Quero. q̄d de vxore emēte de pecunia viri cōtractu celebrato cū ipsa vxore nō cū viro. ita q̄ nomē vxoris est appositū i instrumēto veraciter nō simulate. nūquid vir in subsidiū pōt istā rē vēdicare glo. i. l. si vt ꝓponis. C. de rei vēdi. dicit q̄ sic. vide dos. 7. q. b. Sz in. l. i. C. si q̄s. al. vel sibi dicit glo. q̄ speciale est i re empta ex pecunia dotali. vl ex pecūia donata: qz in subsidiū preciū trahat ad se rei dominiū. vnde extra istos duos casus maritus nō habet rei vēdicatiōez. sed solū ꝑsonalē acti onez ad preciuz contra vxorem. et hoc videt̄ rationabile: nam cū vxor non sit administratrix negotiorū viri nō debet plꝰ iuris habere vir q̄z in casibꝰ superioribus habet minor. vel ecclesia facit que dicit bar. in. l. et si instrumēta. in fi. C. de fi. instru. li. x. f. q̄ si vxor alicuiꝰ emit aliquam rem. q̄ illa est vxoris non obstante lege dicente. q̄ quicquid vxor querit presumit̄ de bonis viri quod est veruz. et ideo vxor tenebit̄ viro ad precium. tamen q̄ res non est viri sed vxoris. vide que scripsi infra. e. super verbo dotis. Quero. patruꝰ et nepos stant simul: et fructus percipiūt de cōmuni. iste patruus magis sagax vendit fructꝰ. et emit predia suo nomine. modo querit̄ vtrū ista predia sint cōmunia vel cōmunicāda. dicas q̄ non: nisi inter eos esset cōtracta societas que non solū ex verbis apparet: sed etiaz ex factis presumit̄. vt qz tamq̄z socij cōmūiter agebant. et ista societas p̄sumptiua videt̄ esse cōtracta q̄ equis ptibus. de istis per bal. in. l. si vt ꝓponis. C. de rei vendi. vide q̄ circa hāc vltimaz. q. scripsi. s̄. e. super. v. aliena. v. vtrū res.

c ¶ Prelatꝰ. Vide. s̄. glo. p̄ria. v. q̄ro nūquid. in v̄si. quero quid in ecclesia.

d ¶ Dotis. Et vide q̄ circa hoc scripsi. s̄. e. sf. v. de pecunia. v. q̄ro nūquid. i v̄si. q̄ro quid de vxore.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Dupluz. Nisi in venditione intervenit deceptio vltra dimidiaz iusti precij: quia tunc rescinditur venditio. vt infra. 7. q. a.

b ¶ Arras. Si cõtractus fuit perfectus in sui celebratione. tamẽ venditor nõ vult rem tradere vnde emptor repetit arras duplicatas. et nihilominus vult agere ad interesse quanti interest rem habere. queritur vtrum possit. dicas ꝙ sic: qz arra non petit tamq̃ resisio contract⁹ sed cõcurrit cuz esse contractus Nam si dat⁹ est ãnulus arre nomine. et venditor nõ vult perficere quod promisit: perdit arram. et nichilominus conuenitur ad ꝓmissuz implendũ. bal. l. contractus. in fine. C. de fide instrumentorũ.

¶ Nunquid arra possit dari in re immobili. dicas ꝙ sic. Quero. nunquid in quolibet contractu habeat locum datio arraruz: dicas ꝙ sic: licet non reperiatur lege cautuz: nisi in contractu emptionis: et in sponsalibus. Quero. nunquid arra transferatur dominiuz. dicas ꝙ sic. ideo condicitur: alias non condiceret quis rem suam. vt. l. vltima. ff. vsufruc. quemadmo. caue. Quero. si est actum vt non transferatur dominiũ. an proprie dicatur arra. dic ꝙ non. licet ex tali traditione facti causetur queraz re

v ¶ Itez domino ratificãte venditiõem per aliuz factaz eius nomine transit dominiũ in emptorẽ accipientẽ. Eo autez nõ ratificante si emptor habuit malam fidez: non prescribit. si bonam: prescribit: et vendẽs tenet̃ domino precium restituere: etiam si nomine domini non vendidit. Idẽ si moriat̃ penes emptorem: aut perdatur: quia ratificãdo habebit precium: licet suo noie non vendatur. e. ti. l. iiij.

x ¶ Item venditio perfecta nõ potest rescindi sine partium voluntate: etiam ex rescripto principis. Et si est tradita non restituet venditori etiaz si det precij duplu⁹ᵃ. eodem ti. l. xj.

y ¶ Ante traditiõem autẽ emptor arris datis potest penitere et perdit arras[b]. Et si venditorẽ penitet reddit ipse eas duplicatas. Sed si arre dentur etiam pro parte precij non est locus penitentie. e. ti. l. vij.

¶ An ex venditiõe creditoris transit dominiũ in emptorẽ pignoris. pignus. 7. q.

¶ An tenet̃ creditor de euictiõe. pign⁹. 7. q. aa.

¶ Quis habet actionez furti pro re vendita ante traditiõez furata. furtum. 4. q. d.

¶ Contra quẽ interpretant̃ verba dubia in vẽditionibus. significatio. 2. q̃stione.

¶ An cõsentiens venditioni tenetur de euictiõe regula. 2. questiõe. regula. xxxiij.

¶ Que est pena vendentis fruct⁹ anteq̃ decimẽtur. decime. 4. q.

¶ An possuz intrare ad fructus quos emi colli / gẽdos. dominiũ. 3. questione. o.

¶ Et an littera venditionis possit sine iudice per notariũ reuocari. tabellio. 6. q.

a ¶ Sexto quero. que pacta sunt in venditiõib⁹ seruanda. dic ꝙ ea que non sunt contra leges: vel bonos mores. tentio. ar. ff de condi. in de. l. si non sortem. ſ. si centum. Et per hoc videtur ꝙ res aliena etiam bona fide: non possit tradi pro arra. ita ꝙ sit vera arra. et tradens tenetur facere rem accipientis in casu quo stet per eum qui tradit arrã. ego concedo ꝙ non tenetur ad hoc perdendum qz non habet. tñ perdit qz habet. quia non recuperat rem traditaz ex quo per euz stat. Quero. nunquid valeat conuẽtio de reddenda arra quaruz plicata. In aliis contractib⁹ est maioz ratõ per missionis q̃ in matrimonio qz debz esse liberum dicas ꝙ nõ agit̃ nisi vs q̃ ad duplũ arrarũ: z nõ vltra. vide dos. i. questiõe. a. super. v. lucrũ. v. et dicit. Quero. pone ꝙ emptor noluit adiplere ꝛctũ. postea penitet et vult iplere. q̃ro nunquid possit purgare moraz. dic ꝙ sic ifra modicũ tp⁹. Quero. qz si arra nõ ẽ data sz ꝓmissa. nũq̃d ille qui ꝓmisit. z nõ vult iplere cõtractũ: possit ꝛueniri ad arrã ꝓmissaz. dic ꝙ sic. de ꝓdictis p bal. i l. pfectaz. C. quãdo licet ab empti. disce.

© Biblioteca Nacional de España

¶Item in pacto legis cõmissorie[a] ad diem non soluto precio rescinditur venditio si vult venditor et ipse lucrat' arras: vel ptẽ precij soluti: nec põt variare si eligit recisiõez: vl' contrariũ. et emptor restituit rem et interesse deteriorationis: sed nõ fructꝰ: nisi ei restituãtur arre: vel pars precij. e.ti.l.xxxviij.

b ¶Sed dictuz pactum legis cõmissorie in pignoribus nõ valet nisi cõuenerit qꝫ pro pignore detur iustũ precium arbitrio boni viri. e.ti.l.xlj. pignus. 6. q. a.

c ¶Preterea venditiõe sub pacto adiectionis in diem[b] celebrata emptor est per venditorez de meliori conditione ablata certificandus: qui prefertur afferenti tantũ dando: vel restituet rem cũ fructibꝰ: nec afferens meliorẽ ꝓditiõez sit filiꝰ: vel seruus vẽditoris: seu aliꝰ qui cõsilio venditoris afferret. e.ti.l.xl.

d ¶Itez pactũ de re quãdocũqꝫ redat' ꝑciuz restituẽda est seruandũ: alias pena cõmittit': ꝛ ea cõmissa remanet res penes emptorẽ: nisi fuerit apposita rato manẽte pacto: qꝛ tũc restituet' res: vel si eaz nõ hẽt ẽptor soluit interesse. e.ti.l.xlij.

e ¶Non restituit' res venditori licet apponatur pactũ de restituenda si emptor eam alij vẽderet vel alienaret: bene tamen cõmittit' pena: et si non fuit apposita cõmittitur interesse. e.ti.l.xliij.

f ¶Sed ꝓhibitio alienatiõis facta testatorẽ valet si exꝑmit causaz quare: alias non. e.ti.l.xliiij.

g ¶Itez seruus vẽditus vt manumittat' ad certũ tempus efficit' liber si illo tempore nõ fuit manumissus. Et si dictũ fuit quando voluerit emptor manumittat erit liber ẽptore mortuo. Sed si dicit quãdo potuerit: si presens est seruus infra duos menses: si absens infra quattuor: debz manumitti: alias efficitur liber. e.ti.l.xlv.

b ¶Item si seruus venditur ne nunqꝫ fiat liber sẽ perierit seruus: nisi domino terre reuelet tractum ꝓditionis: aut vi dicet necez defuncti dñi per se occidẽdo vel ꝑ accusatiõez ad mortẽ occisorẽ ꝓducẽdo: vel si qñ cõditio fuit apposita fuit ẽptꝰ suis nũmis: vl' cõsanguineoꝝ. e.ti.l.xlvj.

i ¶Itez pactũ appositus ne seruꝰ vẽditꝰ itret certũ locuz: alias reuertat' ad venditorẽ: vl' cõmittat' alia pena: si non seruat' cõmittit' pena: nisi cõtra volũtatez ẽptoris seruus fecit cõtra pactũ. e.ti.l.xlvij.

a ¶Septio q̃ro. q̃liter rescidit' vẽditio. dic qꝫ rescinditur si fuit facta per vim aut metuz hoc probato. Itez et eius accessoria etiam si iuramento sint firmata.

¶Itẽ rescindit' si fuit deceptio vltra dimidiam[d]

a ¶Cõmissorie. Valet pactũ vt res ad venditorem reuertatur si residuuz non soluat'. De quo vide per glo. et bal. in l. cuz ea lege. C. de pac. inter empti. et vendi. Sed pone dictuz est qꝫ si emptor non soluerit i termino: liceat venditori quãdocũqꝫ retrahere rẽ: nũ quid si vẽditor petit post diez preciuz sibi prefiudicz. dic qꝫ sic nõ obstãte adverbio quandocumqꝫ dũmodo emptor non sit i expressa cõtumatia. Facit quod notat'. ff. de verbo. obli. l. cum stipulatus sim mihi a proculo. i glo. Respondeo de quo per bal. l. cõmissorie. C. ô pac. inter emp. et vendi.

b ¶In diem. De pacto adiectõis i diẽ i vẽditioni bꝰ q̃bꝰ verbis fit: et q̃s eiꝰ sit effectꝰ. azo i suã C. de pac. inter emp. et vendi. circa fi. ti.

c ¶Semp. Vide. libertas. 2. q. sẽ ꝑ. põt dari.

d ¶Dimidiam. Vbi re ipsa vẽditor vltra dimidiã iusti ꝓcij decipitur taz ipsi q̃ eiꝰ heredi succurritur. vt vel

© Biblioteca Nacional de España

restituto precio res ei reddat. vel iustum preciū supleatur. et electio est emptoris. casus est in. l. rez minoris precij. C. de rescinden vēdi. Quero. an hoc habeat locuz in omnib⁹ cōtractibus bone fidei. dicas q̄ sic. vt in venditiōibus et in locationibus arrēdationibus et permutatiōis. licet sit facta publica licitatio. fo. no. c. xxxj. et fo. l. li. iij. ti. x. l. v. Et dico etiā q̄ habet locum in cōtractibus stricti iuris. Et dicit bar. in dicta. l. rem minoris. qđ in contractib⁹ trāsactionis nō habet locuz qui est deceptus vltra dimidiam valoris rei. sed quādo est deceptus vltra dimidiam illius qđ valebat ille dubius litis euētus tunc habet locuz. Et ideo quando arbitramētuz petitur reduci ad arbitrium boni vīri cuz arbitramentū sit transactio nō sufficeret probare q̄ arbitrator arbitratus est aliter q̄ ius esset. sed debet probari q̄ ipe arbitratus est minus vel plus q̄ valebat dubius litis euentus. Sed an habeat locū predictuz beneficium in concessiōe feudi. dicit spec. q̄ non in ti. de empti. et vendi. §. nunc dicēduz. v. sed nūquid. quia feuduz magis prestat gratia et amore q̄ precio. et quia est remuneratio inextimabilis fidei: cū vasallus teneatur tueri salutē domini. Sed nūquid habeat locū i contractib⁹ emphiteoticis. dicit spec. q̄ nō in dicto §. nunc dicēdum. v. quid de cōcessione in emphiteosim. sed tu dicas q̄ male dicit: quia talis contractus similis est locatiōi. et eadez equitate regulatur. Item non habet locū in dote: quia sine tanta deceptione rescindit. dos. 16. q. 2. Item nō habet locum in illis in quibus iudex interponit decretū suū. vt notat p bar. et bal. in. l. si quis. C. de pre. cur. li. x. Et ideo facias semper interponi decretuz. vt ibi per bal. Et in quibus cōtractib⁹ habeat locū hec rescisio vltra dimidiā. h. in. c. cū causaz. de empti. et vendi. Quero. q̄ nūquid ille qui sciēter vēdit rem min⁹ dimidia iusti precij consequat bñficiū predicte. l. rez minoris precij. dicas q̄ nō: quia sciens equipatur renūciatiōi. et dico q̄ p̄dicto beneficio potest renūciari expresse et tacite: et hoc verū nisi psone simplicitas vel rusticitas que arbitrio iudicis cōmittitur suadeat pot⁹ esse processuz ex facilitate q̄ ex liberalitate vnde i muliere et i minore exigo q̄ sint certiorati beneficio predicte. l. rem minoris precij. et idem in rustico qui mere rusticus est opere et conuersatiōe. Quero. q̄d de hijs qui nō possunt iuuari simplicitate. quia sūt maiores et discreti tamē per ignorantiam facti sunt lesi. nūquid si in instrumēto continet q̄ renunciauerūt omnib⁹ beneficijs sint excluſi a beneficio p̄dicte. l. rem minoris precij. dicas q̄ non: quia generalis renunciatio nō sufficit vbi ratione ignorantie proiudetur. Quero. quid si est dubiuz q̄ sciuerit valorem rei vel non. respondeo recurrendū est ad cōiecturas: nam si quidez circa res colendas in loco proximo presumitur scire valorez ex redditu. si autez erat res in remotis: vel habeat valde diffusum patrimoniū. tunc presumitur ignorantia. quia nemo presumitur iacta re suū. si autem de talibus cōiecturis nil est probatum presumit potius error q̄ liberalitas vbi est tante lesionis enormitas. Quero. quid si i cōtractu dictū est et quantuz plus valuerit illō donauit. bar. dicit q̄ hec adiectio ad modicū refertur. vt. ff. de verbo. signi. l. hec adiectio. et de le. ij. l. cum filius. §. pater. Et ideo q̄ non excludit beneficiuz predicte legis: nisi in illo modico qđ intendebat donare. Tu dic q̄ aut verba dicunt si quid plus valuerit. etc. et tunc est vera opinio bartholi. et dico q̄ ista donatio non tenet: quia captiosa est. et veniens ex consequentia erroris. aut dicunt omne totū. et quicquid plus valuerit. et dicas q̄ tunc excluditur predictuz beneficium. tu ad cautelam facias poni tempori confecti instrumēti hec verba. non per errorez: sed ex certa scientia. et q̄ ita profiteatur venditor. Quero. ponamus q̄ venditor tale facit pactuz q̄ reddendo precium ad certum terminū res sibi reddatur q̄ pactum valet. modo venditor non reddit preciuz in termino: et vult post terminū vti beneficio predicte legis. rem minoris precij. quero: nunquid possit. respondeo q̄ sic. Quero. qđ i minore vendēte cuz iuramēto et decreto. rñdeo iuramētuz venit ad supplēdū etatē nō ad supplēdū erroris defectū. et ideo nihil aliud opatur: nisi qz representat eū maiorē. ideſt habilitat eū. sed si esset maior non obstāte iuramento habet predictum beneficiuz: nec intelligitur periurus cuz veniat contra ex alia causa. scilz iusti erroris. Et hoc est veruz si iurauit non venire contra ratione minoris etatis: quia dicit bartho. in dicta lege. rem minoris. quod ei non competit supradictum beneficiū ratione minoris etatis. Idem dico si per errorem iurauit non venire contra rationez minoris precij. si autez ex certa scientia iurauit non venire contra ratiōz minoris etatis: nec ratione minoris precij: tunc non potest contravenire: nisi aduersarius dolo induxisset. barto. in dicta lege. rem minoris. minores enim et mulieres facile seducūtur. quādoq̄ nimijs blandicijs: et pollicitatiōibus ideo equissima sunt statuta: que dicunt vel volunt q̄ in contractibus minorum exigant consensuz adiunctorū: quibus statutis etiaz cum iuramento renunciari nō potest. vt plene notat bar. ff. de fideiu. l. si quis pro eo. et bal. C. de legi. l. dubium. Idez si iurat nō venire contra ratione minoris etatis. vel alia quacūq̄ ratiōe: quia tunc perdit euz vt dicit bar. in dicta. l. rem minoris. vide scriptura. 3. q. f. et q̄ ibi scripsi. sf̄. v. firma. Et. restitutio. 2. q. h. et q̄ ibi scripsi sf̄. v. iurat. Et iuramentum. 7. q. i. et q̄ ibi scripsi instr̄o cōtinet q̄ iurauit nō venire cōtra nec vltra loquit vtrum videatur iuratū tam ratiōe etatis q̄ ratiōe minoris precij. rñdeo rōe minoris etatis tantū scōm bar. vbi. ē. et ita ē de mē

© Biblioteca Nacional de España

te.glo.in dicta.l.rem minoris. vnde sicut maior ratificãdo venditiõem sine sacramento nõ tollit beneficiũ predicte.l.rẽ minoris precij.ita nec minor cuz sacramẽto nisi specialiter illud exprimat ¶ Quero. quid in contractu prodigi vtrum aliquid operetur iuramentũ prodigi vel curatoris Respõdeo nõ.quia iuramentũ non potest eũ repsentare non esse ꝓdiguz: quia nullo iure hoc cauet.et idem dico in furioso qui equiparat pupillo qui nõ est capax iuratorie religiõis. Et idẽ dico etiaz in mente capto vel frenetico qui non habet consensuz durãte frenesi Et re perempta nõ potest ratiõe minoris precij agi ad rez nec ad suppletionez iusti precij. Et vẽditor debet in libello petere rẽ sibi restitui.et offerre illud preciũ qõ accepit. iudex aũt in cõdẽnatiõe debz cõdemnare ad rẽ addiciẽdo q̃ emptor si velit possit preciũ supplere.et durabit hec facultas eligẽdi reo vsq̃ ad tẽpus inchoate executõis sentẽtie.i. vsq̃ ad litem cõtestatã. seu q̃si contestatã sup executiõe Quero.quid si emptor cõuent⁹ vult tantũ supplere vsq̃ ad dimidiã an possit.et dic q̃ non sed debet itegraliter supplere iustum preciũ. Et ad hoc vt hẽat locũ bñficiũ ꝓdicte legis. rez minoris precij sufficit q̃ in vno nummo excedat dimidiã iusti ꝓcij Quero. pone q̃ emptor q̃ emit min⁹ dimidiã iusti precij et p cõtradictiõez suscepit statim alienauit in alterũ et erat forte quidã forensis qui statiz recessit:nũquid emptor secundus possit cõueniri.de primo emptore nõ est dubiũ.qz actiõez personalẽ a suis ossibus nõ potuit executere.et ita tenet etiã bar.in dicta.l.rez minoris vt dicit q̃ licet emptor alteri vẽdat et tradat q̃ nihilomin⁹ põt agi contra euz supradicta actiõe:nisi fortuitu casu perijsset.sed dubiuz est de isto singulari successore.vtrũ ad eũ sint ponri gẽde manus.dicas q̃ sic. sed isto casu cõtra talẽ singularez non cõpeteret vltra quadriẽniũ.mihi autẽ videtur ex quadã equitate sic distinguendũ q̃ aut secũda emptio laborat eodez morbo cum prima quia vltra dimidiã iusti precij.z tũc actio extenditur contra secũduz emptorẽ.et idez si secũdus possessor pretendat titulũ lucratiuũ vel nullum.ar.C.de rei ven.l.mater.Si autez pretendit tituluz oneroſum et iustum:ita q̃ ex sua persona non posset cõueniri:minime cõueniret ex persona actoris.ar.ff.de excep.do.l.apud celsuz.ſ.de actoris Quero.pone q̃ pignorasti rez emptam a te.et postea aduocata a te. quia venditor decepti fuit vltra dimidiã iusti precij: an resoluat pignus.vide infra.e.q.l.et bar. in.l.si res. cũ.l. se.ff.qui modis pig.vel ypo.solui. dicit q̃ non. sed tu teneas q̃ re reuersa ad venditorez pignus emptoris sit finituz. quia non potuit pignorando facere deteriorez conditiõem venditoris.vnde dictum bar.concederẽ esse verum quãdo sine iudicio res est spõte reddita.secus si cuz necessitate iudicij. Quero.pone q̃ vna ecclesia vẽdidit alteri ecclesie vel alteri pio loco:nũquid habet locũ beneficiũ predicte.l.rez minoris precij.dicas q̃ sic. Quero. nũquid beneficiũ predicte legis habet locũ econtra.ſ. decepto emptore vltra dimidiã iusti precij.respõdeo sic.quia in contractib⁹ est seruãda equalitas Quero. quod est exemplũ in venditore decepto. respondeo vt si res valet decẽ vendat prõ quattuor: in emptore autẽ decepto est exemplũ. vt si rem valentem decem.emit prõ decẽ et sex. nam sex siue in emptore siue in vẽditore excedunt dimidiã de decem. vt patet p ratõez calculi.cõcor.fo.no.c.xxxj Pone q̃ nõ dñs vẽdit minus dimidia iusti p̃cij:nũquid hz dictũ beneficiũ predicte.l.rẽ minoris precij.dicaſ q̃ sic. Quero.quid si venditor tãdiu abstinuit agere donec cura et solicitudine emptoris res est longe melior effecta. vtrũ debeat repelli:etiã si nondũ sit prescriptũ. respõdeo sic:nisi referat sumptus in preciũ operarũ Pone q̃ tu vẽdisti rem meam mihi consentiẽte minus dimidij iusti precij.tamen illud preciũ ego participaui totũ. Quero.quis nñm hẽbit beneficiũ dicte.l.rẽ minoris precij.dicas q̃ tu qui principaliter vẽdidisti ei eniz cõpetit predictum beneficiuz qui est proprie venditor.non autẽ ei qui simpliciter cõsensit cũ beneficiũ sit actio ex eo contractu. Quero.quomodo probetur ista deceptio vltra dimidiaz iusti precij.vide supra.e.in vsi.quero an hoc.i fi. Et primo opor tet scire qualiter probatur extimatio rerũ.Secundo cuius tẽporis.Tercio:an possit probari per instrumenta.Circa primũ habes glo.in dicta.l.rem maioris.C.de rescin.vendi.que dicit qõ probat per venditiões vicinorũ locoruz per qualitatez redituũ.qz res ex fructibus cognoscitur:si res sunt immobiles. Si vero sunt mobiles vt frumentũ facilior est probatio secudũ glo.sed tu dic q̃ vbi res sunt immobiles vt fundi dom⁹. vel etiaz mobiles: vt libri:equi.et similia. Si testes dicant q̃ tantũ potuit de illa re habere vel q̃ ipsi testes tantũ darent siquidez apparet q̃ propter aliquã singularẽ affectionem quã habebant ad ipsam rem illi tantũ obtulerũt puta qz fuit suorum maiorũ. vel quia habent vicinia ꝓia. vel quia habent libũ notum:et similia. dicas q̃ p hoc non est probatũ iustum preciuz sed si non apparet de aliqua singulari affectiõe satis puto per hoc probatum verũ pretiuz rei.sed si testes non reperiantur probari debent circũstantie propter quas imponitur precium rebus.scilicet quales fructus afferat res vendita. Item quanto precio vendãtur res sibi similes:et alia ex quibus colligi potest cõmunis extimatio.vt in iuribus in dicta glo.allegatis.Et hac probatione scita iudex habet extimare quod est iuuz preciũ ex suo officio.et potest facere si vult q̃ sup hoc eligantur extimatores per ptes qui iurati deponant visa re et visis probatiõibus super hoc factis quãtum est verũ preciuz.et si non concordant partes in-

not. hdcexemp

No

© Biblioteca Nacional de España

eis eligendis iudex eligat. et si extimatores nō cōcor dent eligatur terci⁹ cuius auctoritati pareat⁹. vt. cp. C de sen. que pro eo. l. fi. circa fi. tamē caue tibi siue testes: siue extimatores debēt se referre ad temp⁹ cō tractus. i. venditionis tēpore. et ideo si facies rei es set mutata. puta qz vbi olim erat terrenū arato riū nunc sunt vites. vl vbi olim erat incultū nunc cultū. vel ecōtra non procederet. tunc testificatō extimatoz. quia qō oculus non videt testificāi nō potest, Et dicit bar. in. l. dotez. §. qui matios. ff. ō publi. et vecti. q. iiij. q si ille qui emit preceptiōez fructuum. dicit se deceptū vltra dimidiaz iusti precij q tunc nō extimant fructus qui pcipiūtur: sed extimabuntur hito respectu ad id qō cōsuetū est perci pi. Itē ad id qō cōiter solēt valere tales fruct⁹. nō ad id qō fortuito casu extimatio creuit. Sz circa hoc dubitat quid si res est vēdita pro decē. et testes dicūt q tēpore contract⁹ valebat quidecim et plus: nec declarant illud plus: nūquid illi testes concludēter pbent. dicas q nō. qz non pbāt plus determinato modo. et sic dictū istud est obscurū. et p cōsequēs inualidū. si aūt dicerent q valebat decē et sex. et plus bñ esset probatū. qz sine ista adiectiōe et plus esset pbatuz sufficiēter. Quero. nūquid ista pbatio possit fieri p istrumēta glo. in dicta. l. rē minoris. dicit valorē rerū p istrumēta pbari. tu dicas aut loq̄mur de pbatiōe coniectu rali. et glo. dicit verū. aut de pbatiōe plena et substantiali. et tunc aut talis extimatō est facta publica auctoritate sicut sunt possessiōes extimate i libro extimatiōis: et talia instrumēta pbant. vt. ff. de pbati. l. cuz de lege. aut talis extimatio ē facta ex sola affectiōe singulorū qui cōtraxerūt. et tūc talia instrumenta nō probant. Sed pone quidā dicebat se decē ptuz vltra dimidiā iusti precij qō debet cōsiderari secundū temp⁹ cōtractus. modo testes pbant q per annū ante tēpus cōtract⁹ res tantū valebat querit nūquid sit pbatū concludēter et illatiue de tēpore contract⁹. dic q est probatū presumptiue. quia nō presumitur deterioratio rei in precio vel substantia: nisi probet. naz in breui tempore per locum a cōmuniter accidē tibus nō cōtingit mutatio notabilis quantitatis in rebus stabilibus: nisi aliud pbetur: quia sepe p guerras. et alias in hominuz possessiones fiunt in breui tpe magne mutationes vñ hic iudex debet arbitrari. Sz pone q testes quidaz dicūt de maiori summa: quidā de minori. quero quibus erit credēduz. respōdeo illis qui min⁹ affectiōem ostendūt qō arbitrio iudicis relinquenduz ē. ar. C. de acti. emp. l. si traditio. si vero neutri animi affectiōem ostendant magis credit affirmantib⁹ ceteris alijs paribus. vt notatur. ff. de arbi. l. die. §. si plures. et in. c. i. de prescripti. libro. vj. de predictis per bal. in dicta. l. rem minoris precij. C. de rescin. vendi. de quibus vide etiam ibi per bar. ¶An propter deceptiōem interueniētez i cōtractu et ppter quā cōtractus rescindat⁹. h. i. c. dilecti. de empti. et vēdi. Et infra quātuz tēpus fiat hec rescisio. dicas q infra quadriēniuz a tēpore venditiōis. fo. no. c. xxxj. Sz de iure cōi dicas q infra. annos. vt ex. de empti. et vē. c. cū dilecti. et i. l. i. C. ō resci. vē.

a ¶Precij. Sz si talis deceptio nō interuenit nō rescidit vēditio. nec ex rescripto pricipis: nec etiā si vēditor det precij dupluz. vt. s. §. q. v.

b ¶Cognoscētez. ¶Vide. s. e. q. a. sup. v. dimidiā. v. vbi re ipa. i vsi. qro nūquid ille q. et i vsi. se.

c ¶Item pactū in vēditione appositū sine quo nō fuisset venditio celebrata non seruat⁹ rescindi/tur venditio. sed si etiaz sine eo fuisset vēditio celebrata non rescinditur sed agit⁹ ad interesse. e. li. l. lviij.

d ¶Item si debitor vel tributarius regis vendidit rem fraudulēter vt regē suo iure fraudaret: rescīditur vēditio: et si ēptor fuit pticeps fraudis soluit regi aliud preciū rei. e. ti. l. lix.

e ¶Item si domin⁹ pcuratorem omniū bonorum suorū heredem instituit venditiōem rei domini

iusti precij⁹: nisi ad verū preciū reducatur: vel nisi res sit perdita: aut deteriorata: aut per maiorez quattuordecī annis iuramēto firmata q pro deceptiōe vltra dimidiam nō rescindat contractū: quia iuramētuz minoris quattuordeciz nō valet. e. ti. l. lvj.

b ¶Item si non videntem nec cognoscētez⁵ rem suam: vel eius preciū: nec vendere nolentez: dolo inducerī ad vendendū non valet venditio. sed si volebat vēdere valet sed tenet⁹ decipiens ad damnū. e. ti. l. lvij. vide infra. e. q. f.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Latens. Si vēditur bos qui ꝓpter morbū decedit pōt repeti preciū ꝑ actiōez redibitoriā. ⁊ si dubitat an sit mortuꝰ ex passiōe morborū iterioruz debet exuiscerari seu scindi. ⁊ si apparet intus in mēbris interioribꝰ vlcus: et est infra triduum mortuꝰ preciū ē redendū. Ita dicit Jo an. in ti. de empti. et vēdi. i additiōibus de quo ꝑ bal. in l. rē maioris. C. de rescin. vendi. colū. v. v. sec̄o quero quomō est.

b ¶ Mense. Res redibet qñq; ob pactū: quādoq; ob viciū. vt fundꝰ pestilis. casus est in l. si p̄diū. C. ō edilic. acci. Quero. nunquid vtraq; actio sit redibitoria: ⁊ sic pretoria. respōdeo nō: q; ex pacto expresso oritur ciuilis: sed ex vicio oriť p̄toria scōm glo. ibi Quero. ꝑ quibꝰ rebus detur redibitoria nā ediles non loquūtur nisi de boie iumēto et pecore. respōdeo pro omnibꝰ rebus dūmodo non sint res minime: puta vna spatula porci. vt. ff. de edili. acti. l. si tamē. ℈. fi. sic ꝑ vicijs paruis nō datur redibitoria. vt. ff. e. l. cui deus abest. et. l. i. ℈. pro inde. naz nō quēlibet infirmitas denominat quē infirmū. et vulnusculū modicū nulluz habet i se delictū. et ideo si statutū dicit ꝙ sindici teneātur denūciare pcussiōes sanguinolētas vbi est leuissima cutis cissura denūcianda nō est. ⁊ ideo leuis fractura nō dicit vulnꝰ. et si i platea esset de vulnere pena manus certe de tali vulnusculo nō imponeret tam atrox pena. Sz pone aliquis vendidit mihi nouicio librū ita coruptū ꝙ in eo studere nō possuz. volo petere p̄ciū ⁊ reddere librū an possuz. dicas ꝙ possum. nā et scriptura dicit vicioſa. Sz nūquid ꝑ vēditiōe iuriū bz locū redibitoria si illa iura nulli sunt p̄cis. respōdeo nō. vt i dicta. l. ꝓinde pōponius. ff. de edilic. acti. nec etiā ꝑ hijs que i genere accedere solent: nisi specificētur: q; vbi species certa vēit accessorie iudicat de ea vt principali. sec̄ si vt genus vniuersale. Quero. duas res vnico p̄cio emptas quarū vna ē viciosa: an ambe redibentur. dic ꝙ sic si sunt alique res in alio officio cōiūcte. quia vbi duo sunt inseparata resolutō vnius est resolutio alterius. alias sec̄. vt. ff. e. l. ediles. ℈. cū autez. vñ refert an cōstitutio p̄cis sit generalis et cōfusa: an sit distributiua. vt. ff. e. l. cū eiusdē. et. l. si plura. Sed nūquid veniūt accessiōes etiā q̄s vēditor nō fuisset ꝓceptur. respōdeo sic. Sed an facta redibitiōe tenet fisc̄ reddere gabellā quaz accepit ꝑ cōtractu. respōdeo nō. sed vēditor tenet eaz restituere emptori. Et si nō fit mentio i statuto quis soluat gabellā intelligit ꝙ soluat acquirēs: nō vendēs. circa hūc articulū cōcor. q̄ scripsi. vectigal. z. q. a. sup. v. quicūq; v. q̄ro dicit statutuz. Jo autē qđ emptor facit suo motu vel curialitate nō repetit: q; nō dicit necessario fieri. Quero. celebratꝰ est cōtractꝰ sub cōditiōe. nūquid interi dū pēdet pōt agi redibitoria. vel quāto minoris. respondeo nō: q; vbi nō est obligatio non pōt esse resolutio. vt. ff. e. l. bouē. ℈. sub cōditiōe. Quero. egi redibitoria post sex mēses et succubui: an potero infra annū agere quāto minoris. dicas ꝙ sic. q; qñ cōpetunt duo auxilia. quorū vnū est breue. aliud maioris spacij si denegat vnū bene pōt aliud locuz habere. Quero. q̄d si vēditor cōuentꝰ redibitoria non vult reddere p̄ciū. dicas ꝙ cōdemnat in duplū. ſz si vult reddere. sec̄. Sz quomō sciā si vult reddere. respōdeo si ꝑparat se ad reddēduz. et sic hēs q̄lr intelligat statutū. dicēs si quis noluerit soluere pecuniā ꝑdat per

c ¶ Latens. Si vēditur bos qui ꝓpter morbū decedit pōt repeti preciū ꝑ actiōez redibitoriā. ⁊ si dubitat an sit mortuꝰ ex passiōe morborū iterioruz debet exuiscerari seu scindi. ⁊ si apparet intus in mēbris interioribꝰ vlcus: et est infra triducē per seruū hereditariū iacente hereditate factā in qua idem procurator ignorans se heredē ⁊ dominī mortez subscripsit rescindet vt prius scierit ante traditiōem. ſz si seruus solebat in vita domini sic vēdere q̄uis rescindit tenetur tamē heres emptori de peculio. e. titu. l. lxvj. Et vide supra. ſ. q. x.

f ¶ Non tamen potest rescindi venditio: licet dicat venditor propter necessitatē vendidisse: nisi sit deceptꝰ vltra dimidiam iusti precij: vel dolꝰ dedit causaz contractui eodez titulo. l. lxij. vide supra. e. q. b.

g ¶ Preterea rescindit vēditio si venditor celauit seruitutez: tributuū: vel malaz herbā nascentem in re vendita. Et si fuit sciens restituet preciū et interesse. si ignorans precium soluz. e. ti. l. lxiij.

h ¶ Item rescindit si celatur latrociniū serui: aut viciuz latens scienter: et restituit precium et interesse. Sed si ignoranter non rescindit sed restituit q̄to minus precio valet. e. ti. l. lxiiij

i ¶ Et cum fit hec rescisio pretextu vicij sciēter scelati fit infra sex mensesᵇ a die traditiōis et nō vltra

© Biblioteca Nacional de España

sonaz. vide circa hoc q̄ scripsi statutū. v̊. si statutuz dictat. Et solutio. 7. q. in fi. sup. v̊. luit. v̊. qui nō p̄t in v̊si. sed pone. Quero ēptor decessit duob⁹ heredi bus relictis: vn⁹ vult agere redibitoria: alter nō: an p̄ōt. rn̄deo nō si corp⁹ ē in restitutiōe. sed si hō̄ mor tuus ē q̄ fuit vē dit⁹. ita q̄ non tractatur nisi de p̄cio diuisibili: tunc agere p̄ōt. Pone eō plures vendiderūt vni cōuenit redibi/ toria. vn⁹ cōsti tuit vnū p̄curatorē: alter aliū: vtrū cogātur p vnū litigare: re spōdeo: aut cō/ traxerūt tāq̄ sin guli seorsum ne gociātes: et nō cogunt vnū da re p̄curatorem: aut tāq̄ cōrei. ꝛ cogūt. Idē si tā q̄ socij. qr tota societas vni⁹ vi ce p̄sone habet vt. ff. de edili. a/ cti. l. qō si nolit ℣. idē erit dicen dū. et. l. iustissi/ me. ℣. et p̄pōit. Sz pōe ego emi a trib⁹ mercato rib⁹ bestiarū si mul vendētib⁹ porcos vel capras: vel alia animalia: vel a venalicia rijs seruorū emo seruos ago redibitoria vel quanto minoris. vtrū possuz agere cōtra quēlibet insolidū. Respōdeo cōtra eū qui maiorez partē habet possuz insolidū agere. Et si oēs hñt eq̄les p̄tem adhuc pos sum insolidū formare libellū: qr lex p̄sumit hos mer catores esse socios qm̄ ita est cōsuetū. et ideo q̄ hēt maiorē p̄tem vel minorē cogit iudiciū pati p tota ista p̄sumpta societate. sec⁹ si haberet minorē p̄tem nā tūc nō p̄ōt nisi p̄ p̄ticula cōueniri. Nō enī perti net ad parū hñtez i societate totū on⁹ iudicij subire vt dicta. l. iustissime. ℣. et p̄pōitur. Et nō q̄ hec spe cialia sunt i istis mercatorib⁹. secus i alijs cōpromis sorib⁹. vt. l. reos. ℣. cū tabulis. ff. de duo. rei. Et idez puto i cōmercatorib⁹ olei: vel aliarū rerū. qui ex or dinatiōe iuris cōueniūtur redibitoria vel quāto mi noris. Nā in istis edilicijs actiōib⁹ est specialitas. si aūt agat scōm rectā viaz ex cōsensu. tūc iūs cōmune seruat. Sed nūquid edilicijs actiōib⁹ p̄ōt renun ciari. respōdeo sic. Naz vbi cōtract⁹ tenet: sz ali quo bñficio p̄ōt impugnari: tūc valet renūcia/ tio. sed si ōct⁹ ipso iure nō valet. tūc renūciatio nihil opatur. Et nota q̄ sciēti viciū nō datur re dibitoria. sz quid si sciēs agat ex p̄so/ na ignoran/ tis. vt qr p cātor igno/ rans emit rē quā dñs scie bat viciosaz rn̄deo aut do mi⁹ agit vti li et repellit aut p̄curato/ rem expit di recta ꝯsensu dñi: et tūc se cus. et si p̄/ curator non vult ager fa ciat sibi dñs cedi directā. in nūcio. se/ cus si nō hēt ius q̄ possit cedēr. et ido sola scientia vel ignoran tia dñi spe/ ctat nō nun cij. de p̄cis p bal. i. l. si p̄rediū. C. de edilic. acti.

tra. Bene tamen p̄ōt agi ad extimatiōez quanto minus valet infra annū a die traditiōis: et nō vl tra. e. ti. l. lxv.

k ¶ Sed si vēditor a parte certificauit de dicto vi/ cio emptorē nō rescindi tur. Idez si cōuenerūt q̄ p̄pter viciū nō rescinde retur vēditio. Sed si nō certificauit emptorē: vl fraudulenter vicia vna cū alijs que nō erāt in re pirit: rescindit infra sex menses. e. l. lxvj.

l ¶ Et recisa venditiōe ex iusta causa restituit res vēditori: licet ēptor alij eam pignori[a] āte recisio/ nez dederit: et creditor aget cōtra pignorantez.

Item si debitor postq̄ p misit nō alienare pign⁹ anteq̄ creditori satisfa / ceret: vēdidit illud non valet: imo rescindit vē ditio. e. ti. l. fi.

¶ Item rescindit cū cre/ ditor vel fideiussor emit pignus: vel minus debi to vēdidit illud: ꝺ quo latius. pign⁹. 7. q. ꝺ. vl/ q̄ in finez.

¶ Item cū debitor vendi dit i fraudē creditorū p sonaliū emptore fraudē p̄ticipātez. de quo lati⁹. reuocatio. i. q. Et ꝺ qui bus fructib⁹ tenet tunc ēptor. vide. fruct⁹. 3. q.

¶ Veritas. vi ꝺ regula. 2 q. regula. xxxj. spes. 3. q. iniuria. 2. q. a. c.

a ¶ pignori. Vide. s. e. q. a. sup. v̊. dimidiā. v̊. vbi re ipsa. in v̊si. q̄ro pone q̄ pignorasti.

¶ Veritas. Nūquid cōmunis opinio habeat p̄ro veritate. dic q̄ aut ꝺ cōtraria veritate est de dubiū. aut est certū. primo casu aut actus p̄det ex veritate. et inspicit veritas. aut p̄det ex opi/ nione: et tūc inspicit opinio. vt. ff. de acqui. he re. l. cū quidaz. ℣. q̄ dicit. Scōo casu refert: aut loquimur quo ad actū gerendū imposterū. et in spicit veritas iā detecta. aut quo ad actū exerci tū in preteritū. et tūc refert: aut eq̄tas fauet opi nioni: et inspicit opinio. vt. ff. de offi. p̄to. l. bar bari⁹. aut fauet veritati: et inspicit veritas. vt. ff. qñ. ac. de pecu. ē ānā. l. q̄situ. Quero. vtrū cō mūis opinio possit eque p̄bari i negatiua sicut in affirmatiua. dic q̄ sic: qr fama indifferēter se ha bet: et eque ē capax negatiue sicut affirmatiue. vt. ff. de p̄ba. l. si arbiter. et adde qō nota. ex. de

© Biblioteca Nacional de España

¶Verbuz. vide. par. 2. q. significatio. 2. q. a. b. c. d. et. i. q. a. et. 3. q. a. episcopus. 7. q. d.

¶Verecundia. vide. penitentia. 3. q. c. episcop⁹ 7. q. clericus. 3. q. rex. 21. q. miles. 2. q. spōsalitia largitas. 2. q.

¶Verberatio. Vide. sar racenus. 8. q. flagellatio. per totū.

¶Vestimēta. vide. eccle sia. 9. q. episcopus. 7. q. rex. 9. q. miles. 8. q. significatio. 2. q.

¶Vetare. vide. regula. 2. q. regula. vij. sigilluz. 7. q. vectigal. 5. q.

¶Vexatio. vide. simonia. 3. q.

¶Venenū. vide. venditio. 3. q. c. homicidiū. 5. q. f. 4. e. pena. 5. q. e.

¶Vexillū. Primo quero. quare portatur vexilluz. dic q̄ ideo vt i factis armoꝝ melio⁹ dominus custodiat̄: et vt bene a male faciētib⁹ cognoscātur: vtunt̄ bellatores aliqua signa: q̄doq; in armis: alij in vexillis. 2. p. ti. xxiij. l. xxij.

a ¶Secundo q̄ro. quotuplex est vexillum. dic q̄ vnuz magnū quadratū sine ferpis vocatur standart qđ nulli nisi imperatori vel regi licz portare. sz si habet ferpas potest illud portare dux cētuz equitū: aut vasallorum. aut cōmune ciuitatis: vel ville: seu conuentus ordinis militaris: et in eoꝝ absentia cōmendatores. e. ti. l. xiij.

b ¶Secundū est magnuz versus astaz latū et in fine acutuz: et dicit̄ mansionarium. i. posadero. hoc possunt portare magistri ordinis militaris: et in eoꝝ absentia comēdatores: et etiā alij habētes quinquagita milites aut plures. Tercium est quadratū tercio plus q̄z latū longius versus astā non ferpatū: istud possunt portare decez equites aut plures habentes qđ alicui dicit̄ vādera. Quartū est versus astaz latū: et in fine accutū bipartitū: istud portāt officiales maiores regis: et alij quiq; vl̄ plures equites habētes. e. ti. l. xiiij.

a ¶Tercio q̄ro. quis potest portare vexillum. vi

vbo. signi. c veniēs. p Inno. de p̄cis p bal. i. l. testes serui. ℒ de testa. colū. iij.

¶Verbuz Que dicant̄ verba dire cta: et q̄ obliqua. vide. substitutio. 2. q. g. sup. v. cōpēdiosa v. ꝺ opēdiosa. i vsi. quito et vltio. Vide q̄ scripsi. significatio. i. q. sup v. significatio. Et. 2. q. q̄si p totuz. Et que scripsi. mēs. Et lex. i. q. a. super. v. lex. v. an debē seruare vba Et additio. 1. q. a. super v. additō. v. q̄d si dicit.

¶Vestimenta. et de vestibus legatis a viro vxori per statutū prohibitis portari. vide q̄ scripsi. vxor v. si maritus legat. ¶An dom⁹ possit auferr̄ vestes quas dedit seruitori eo seruitore recedente. et non video q̄ possint eis aufferri vestimēta. et q̄ propter debituz pecunie quis possit expoliare euz vt sibi ius dicere licet de consuetudine contrariū obseruetur. De predictis per bar. in dicta. l. in his rebus ℒ. seruis. ff. so. matri. glo. i. l. i his reb⁹. ff. so. matri. dicit q̄ sic. Sz tu dic q̄ quodā ē vestimētuz q̄d dat̄ seruitori nō vt sit suū. sed vt eo vtatur certo tēpore vt cū seruit domino in mēsa: et non aliter. et quodā est vestimētuz quod datur seruitori vt eo vtatur et cōsumat ad suū vsum. Istaz distinctiōem facit tex. in. l. id vestimentuz. ff. de pecu. vnde primo casu videtur dari vestimentum vt species. ℵ habet locuz dicta glo. in secundo videtur dari vt quantitas. Isto ergo casu quando vestimentuz datur vt quantitas. dicas aut famulus recedit ex tali causa ex qua debet sibi satisfieri insoliduz: quia absq; sui culpa et culpa domini recedit et nō potest retineri vestis: sed immo debet fieri integra solutio. secunduz l. si vno. ℒ. itez cum quidaz. ff. loca. An recessit culpa sui: et non domini. et tunc non debēt aufferri vestimēta si vult restituere quantitatem. sed si quantitatez non vult restituere: tunc consuetudo inducit q̄ possit sibi recipi vestimenta. et ratio est quia cōmuniter isti seruitores sunt suspecti: et fugitiui. Sed si nō essent suspecti de iure

© Biblioteca Nacional de España

¶Vsa. Vide q̄ scripsi. damnū. 6.q.b.ſſ.v.alieno.v.iuito dño Et citatio. 5.q a ſſ.v.cōparuerit.v. absenti.i vſi.ſed quero p quā viā.et op⁹ 6.q.a.ſſ.v. destruere. v.item nota q.

¶Vsicinus. Et que scripsi. rectoꝛ.v.non nisi.Et circa proxime dicta. vide que scripsi parrochia.v.itez si domus.

¶Vidua. Et q̄ scripsi.actoꝛ. 5.q.c.ſuper.v. oꝛphani.v.appellatões.et.v. ſe. Et.ſtudium. 5.q.a.ſuper.v. priuilegia. v.q̄ro qui. in vſi.q̄ro ſi ſcolaris. et vxoꝛ.v.vxoꝛ nō cogitur. Et.clericꝰ.9.q.i.ſup. v. eccleſie. v.i. Et reſcriptū.3. q.q.ſup.v.miſerabilibus. Et que ſcripſi nobilitas.v. nobilitas mulieris. Et que ſcripſi. nobilis.v.notarius nobilis. et que ſcripſi munus.v. regis officialiū.

¶Vigilia. vide q̄ ſcripſi.clericus.9. q.v.ſuper.v.familiaribus.v.et an homines.

¶Vindicta Vide que ſcripſi rex.25.q.b.ſuper.v.moderame. v. quero de hoc. i vſi.et predicta vbi.

de ſupra prima. q. per totuz. Et ſcias q̄ vocali/ lis nō portat vexillū magnuz:niſi ex regis cōceſſione. Almirandus vero in ſua galea portabit vexillū regis et ſuuz in popa. itez et alia minoꝛa ſigni ſui. In alijs autez claſſibus nauigijs nō portantur niſi regis arma: vel domini claſſis: eo ſaluo q̄ in qualibet galea poteſt comiter ſuum vexilluz paruū portare. e. ti.l.xiiij.

b ¶Sed nullus pōt eodem die vexilluz portare:niſi imperatoꝛ aut rex. Et nec alij poſſunt etiā tempoꝛe guerre:niſi rex ei cōceſſerit vexillū:et ſic cōceſſum nunq̄z contra regis vexillū extendat: alias ex ſola extenſione cōmittit proditiōem a regno exulaturi.e.ti.l.xv. rex.21.q.i.vide mare.5. queſtiōe.

¶Itez alfaquequꝰ portat quādoq̄z vexillū.alfaquequꝰ.4.q.

a ¶Quarto quero. quando eſt vexillū portandū vide.ē.prima.q.b.

a ¶Quito quero. que eſt pena regis vexillo ſe obijcientis.vide ſupra.3.q b.rex.21.q.

a ¶Sexto q̄ro.q̄liter premiatur vexillū cōtrariū in bello proſternens. vide.premiū.3.q.

a ¶Septimo q̄ro. qualiter premiatur vexillum domini in bello proſtratū eleuans. premiuz.3.q.

¶Victoria. vide. miles.2. q.et. 7. bellum.i.q.preda.2.queſtiōe. et.1. expenſe.5.q.

¶Via. vide clericus.9.q. ſeruitꝰ.2. q.c.5.b.

¶Vicecomes. vide priceps.i.q.

¶Vicus. vide damnū.6.q.

¶Vicinus. vide. patronus.4.q.b. matrimoniū.13.queſtiōe.a.tabellio 3.q̄ſtione.a.

¶Vicarius. vide.papa.3. queſtiōe. clericus.4.q.et.5. beneficium.3.q. ſimonia.3.queſtione. imperatoꝛ.6. q.princeps.i.q.

¶Vicium. vide.venditio.i.q.

¶Victualia. vide.eccleſia. 9.q.elemoſina.2.q.guerra.6.q. inquiſitio 4.q.venditio.3.q.

¶Vidua. vide. epiſcopus.7.q.e.reſcriptuz.3.q.q.

¶Vigilia. vide. religioſus.2.q.ieiunium.2.q.caſtrū.3.q.c. miles.6.q. mare.3.q.

¶Vilis. vide.rex.15. queſtiōe.b. teſtis.7.q.a.

¶Vinū. vide.euchariſtia.7.q. eccleſia.7.q. rex.9.q.mare.i.q.vēditio. 5.q.p.dolus.7.q.iudeus.6.q. ſignificatio.2.q.

¶Vinea. vide.captio.3. queſtione. eccleſia.9.q.

¶Vindicta. vide.preda.3.q. actoꝛ. 2.q.defenſio. per totū.

¶Virgo. vide.epiſcopꝰ.7.q.e.matrimoniuz.9.queſtiōe.b.leno.4.q.

© Biblioteca Nacional de España

Uisitatio. prelator visitatõne nemo impediat sub quib gẽtor mor. pena: c⁹ tercia ps fabrice cathedralis ecclesie. ⁊ tercia regi. ⁊ tercia executori applicẽtur. ſ3 ſi per trigita dies impediẽdo p/seueret. ſoluat decẽ milia mor. mõpdicto diuidẽdos. vt.l. vj.ordina. ō guadalajara p regẽ Johãnez.i. anno. 1490.

a ¶Soluere. An legatus pape viuet de pcuratonib⁹ subditorũ. et legatus impatoris de bonis ipatoris. h. in.c.accedẽs de prescrip. Et vide que scripsi. legatus. v. legatus index. in vſi. et iusti/cie. et. v. ⁊ p dictorũ. Archidiacõatu vid. clericus 4.q.b. et q̃ ibi scripsi ſr v. visitat.

luxuria.i.q.venditio.3. questiõe.f.

¶Virtus. vide. rex. 7.9. q.miles.3.q.

Uisitatio. Primo q̃/ro. quid ẽ visitationis procuratio que visitanti datur. dic q̃ est ius expensarũ pro victualibus dandarũ visitanti. i.p.ti.xxij.l.i.

a ¶Secũdo quero. quis tenet eam soluere. dic q̃ quelibet ecclesia: vel monasteriũ q̃ debet visitari tenet soluere vnã procuratiõez. Et ſi sunt pauperes adunant plures ad dandã vnã. e.ti. l.i. vide. monasteriũ.3. q.et.6. Et hãc visitanti soluere nõ est simonia. simonia.3.q.a.

a ¶Tercio q̃ro. quis potest visitare. dic q̃ epus. aut alter eius nõie propter episcopi impedimẽtum. Itez archidiacon⁹ in suo archidiaconatu. Et archipresbyteri i suo archipresbyteratu: ſi est consuetudo. Itẽ archiepiscop⁹ i sua pricia ob epi negligẽtiaz. Qñq̃ etiam habz pcuratõez nũci⁹ pape iuxta pape mãdatũ.e.ti.l.i. De cardinali. vide infra.6.q. De archidiacono. vide. clericus. 4.q.⁊ ibi vide de archipresbytero.

b ¶Quod aũt dixi de archiepo scias q̃ añ debet ſuũ capitulũ visitare: ⁊ ſue ciuitatis ⁊ dioceſis ecclesias segregatiz aut ſi sic nõ potest cõiunctiz vocando clericos earũ et laicos ad vnũ locũ cõgruũ: demũ visitabit ſuffraganeos dioceſanos. Nec ſi vnaz dioceſim incepit visitare: et anteq̃z visitaret ad aliã transiuit põt anteq̃z alias cõſũmet: et iterũ ſuũ archiepatum visitet ad eaz redire visitandaz: niſi iuſta cauſa occupatus eaz cõſumate nequiuit: aut ex aliq̃ cauſa de episcopi vel concilij conſenſu rediret: q̃ ſi malicioſe per epos impediatur impetrabit a papa licentiam ministrandi.e.ti.l.iiij.

c ¶Vocatis igit ad conciliuz episcopis ſuffraganeis põt archiepiscop⁹ diffinire visitatiõez iterãdaz: nec ad hoc pcedere tenet per viaz ordinariã in aliis ſuis visitandaz. Et niſi ex iuſta cauſa non debet prius visitare loca que in visitatiõe anteriori posterius visitauit Et non valet appellatio a diffinitione supradicta.e.ti.l.v.

¶Itez religioſi in capitulo generali eligunt ſibi visitatores qui visitabũt: vt habes religioſus.ii.q.et.10.

a ¶Quarto q̃ro quotiens in anno est visitandum. dic q̃ non niſi ſemel ſoluuntur visitãti pcuratiões: niſi aliud ſit de pſuetudie: vel conuentõe: aut emergat nouus caſus propter quẽ debeat visitatio iterari.e.ti.l.ij.

a ¶Quinto quero. qualiter est visitandum. vide supra.3.q.b.c. Et adde q̃ archiepiscopus visitãs: debet aſpicere vt altaria: eucharistia: et ornamẽta eccleſie ſint bene cuſtodita: et an ſint are integre. deinde querat de reparatione eccleſie. poſtea perquirat ſimpliciter a clericis: an bene dicãt diuina officia. et

© Biblioteca Nacional de España

si male vixerint faciat emendari. Itē si manifestū clericū criminosū inuenerit in episcopi negligentiā puniat: non manifestū remittat episcopo puniendū. e.ti.l.vj.

b ¶Itē potest archiepiscop⁹ ob episcopi negligentiā cum visitat diocesim cōfirmare: ecclesias consecrare: et alia episcopalia officia facere. prius tamen debet conuocato populo de fidei obseruātia ⁊ articulorū fidei credulitate predicare: et consequenti die visitare. Et idem facient episcopi visitātes. eodē titulo. l.vij.

a ¶Sexto quero. quod salariū soluitur visitanti. dic ꝙ archiepiscop⁹ habebit expensas pro quadraginta equitaturis si duxerit eas: et non habet plus. Episcopus pro viginti: aut triginta. Cardinalis pro viginti et quinq; Archidiaconus pro quinq; aut septē. Et archipresbyter pro duabus. Si tot ante visitatiōem ducere consueuerūt visitātes. alias nō nisi ꝓ cōsuetis. Et nō recipiāt ī pecunia: sz̄ victualib⁹: sufficiētib⁹ nō nimis excessuris aut delicatis. Nec ipsi vel familia aliquid vltra aliqua occasione recipiant: alias sint a deo maledicti donec duplicatū restituant. Itē nō portent aues: aut canes venatorios: vt magis predicatores: et castigatores q̄z mundani videant. Et querant q̄ sunt dei: non que mundi. e.ti.l.ij.

b ¶Nec potest a clero episcopus nisi iusta causa emergat propter quaz expensis sufficere non possit exactiōes habere. Alij autez p̄lati inferiores nullo modo sine licentia episcopi. eodē titulo. lege. iij.

¶An potest augeri procuratio visitanti. census. 4. q.

¶Js. Primo quero. quid est vis. dic ꝙ illud qđ alicui iniuste fit nec potest se defendere. 7. p. ti. x. l. i.

a ¶Secundo q̄ro. quotuplex est. dic ꝙ duplex. vna cuz armis. alia sine. e.ti.l.i. Et de vtraq; vide infra proxia. q.

a ¶Tercio quero. qualiter fit. dic ꝙ fit cū armis cum quis armis ferri fustibus: aut lapidib⁹: impetitur: seu cuz hominibus armatis causa aliuz dānificandi in persona: vel bonis: quis incedit[a] licet ad effectū non perducat. e.ti.l.i. vide. pena. §. q. e.

¶Atq; faciens in suo castro: vel domo armatorum congregatiōem ad maleficium perpetrandū licet non sequatur effectus punitur vt vim cuz armis faciens: quia magis ad deliquendū cōgregati q̄z disgregati animant. e.ti. l.ij. vide ifra. 4. q. q. b.

c ¶Itez ex incendio quid palam: aut furtiue asportans causa lucri tamq̄z de vi armata punit: nisi sint ligna: quia si dimisisset comburi potuisset Eadem pena afficit cuz armis impediens quomin⁹ auxiliantes ad incendiū se dandoz vadant maliciose dicens ꝙ permittāt comburi. e.ti.l. iij. vide. depositū. 10. q. a.

d ¶Itez iudex appellantez iniurians: capiens: feriens: aut occidens: tamq̄z de vi armata punit: quia magna

Js. ó hoc legatario vi. j. 4. q. f. sup. v. exp̄mo. i fi. Et vide que scripsi. peculiuz. 6. q. b. super. v. habuerit. Et. possessio. 8. q. a. sup. v. perdit.

a ¶Incedit. Nota ꝙ statuta que dicunt de vi facta cū armis quia licz q̄s arma nō abstraxerit. Si tamen arma habet ad latus videt facta vis. cum armis. bar. in l. idez est. §. armis. ff. de vi. et vi arma.

© Biblioteca Nacional de España

habet armā iurisdictōez exercens.e.ti.l.iiij.

e ¶Item litigator coraz iudice cum armis et secrete minas generaliter proferens tenet aduersario ad petita que ei sic facit perdere tamq̄ si cum armis ei abstulisset. eodez ti.l.vj.

f ¶Preterea collectores iuriuz regaliū plus debito extorquētes[a] de vi armata tenent. Idē de exigente noua vectigalia sine regis mandato. e.ti.l.v. vide infra prima. q.et vectigal.i.q.a.

¶Item fit vis mulieri seducendo eaz vanis promissiōib[9]. luxuria.i.q.a

a ¶Quarto quero.qualiter punit[b] vim faciens. dic q̄ pena vis armate[c] est in insulaz deportatio et in isti[9] deportati bōis succedūt ascendētes vel descendētes vsq̄ ad q̄rtum graduz:qui si nō existant applicantur regis camer:salua vxori dote 7 alijs debitis vsq̄ ad sētentiaz deportatiōis cōtractis. Et hac pena afficiuntur congregātes gē/tes.et cuz eis scienter ad vim inferendaz venientes. et si ex hoc aliq̄s ex quacūq̄ parte moriat dux congregatiōis occidetur. Si vero seru[9] de armata vi conuincitur si quidez sine domini mādato vel scientia:aut cū scientia occidet. si cum domini mādato vel sciētia in opus regis dāna/tur: et dominus p̄dit officium:et infamabit:nisi rex ei indulserit famaz restituēdo. Sed si dominus est vilis: aut similia mandare consuet[9]: perinde deportabitur: ac si ipse vi fecisset.e.ti.l.viij damnū.ſ.q.c.

b ¶Sed causa sui:vel suaruz rerū defensionis:homines armatos congregans nō punitur: nec in ei[9] adiutoriū[d] venientes. e.ti.l.vij.

¶Quia vim vi repellere licet cū moderamine[e] inculpate tutele. rex.25.q̄stione.b.

a ¶Extorquētes.procurator cesaris: vel actor rerum priuataruz principis in aliuz in re vexauerit patit penaz flāmaruz.vt scripsi. combustio.v.in quib[9].i vsi. item p̄curator.

b ¶punitur. ¶im inferēs in curia vel rastro regis occidat. vt scripsi. rapina. 4.q.a. super.v.triplū.v. et similes.in vsi. sed si i curia Et vide. furtum.6. q.a.

c ¶Armate. ¶ide infra. e.q.o. ſſ.v. armis.v.itez nota q̄ gentes. ¶ide q̄ scripsi homicidiuz.4.q.g.sup. v.occidet.v.si tēpore aggressionis.i vsi. i.ij.et.iij. vide q̄ scripsi. captio.7.q.a.sup.v.capite. q̄si per totū.

d ¶Adiutorium. Et qualiter debet intelligi incōtinenti. vide que scripsi infra glo. prima.v. pro rerū.in vsi. q̄ro quādo dicit.et in vsi.nūc videam[9].

e ¶Moderamie.pro rerum defensiōe licet vim vi repellere cū moderamine inculpate tutele. casus est in.l.recte.C.vnde vi. Quero. quare licet incōtinēti.et nō ex interuallo.glo.fi.in.fi.in dicta. l.recte.respōdet q̄ quādo fit incontinēti totum vnū factuz reputatur.quia deiectus non intelligitur qui statiz recuperat.Quero.quādo dicit fieri incontinenti vt per consequens conoscamus quando ex interuallo p̄dicta glosa fi.licz transitorie circa principiū dicit q̄ fraganti adhuc maleficio fit. ſz glo.i.l.iij.ſ.cū igitur.ff.vñ vi. dicit q̄ vbi statim per seipsuz non posset: licitum est perquirere amicos infra sic paucū tēpus q̄ nō videatur per depositiōem animi suā ciuilem possessionez perdidisse. cui[9] gratia licitum erit violentū inuadere.cuz resistentiā ei ciuiliter possidenti.et ingredi volenti.facit et dicetur incōtinenti facere:q2 iste actus nō est extraneus a negotio.sed necessarius. Et in hijs multum potest iudicis arbitriū attenta negotia et personarū q̄litate. vide infra in vsi. nunc videam[9].Sed quero. quid si non vi.sed clam ex precario quis possidet a me:an euz resistentem possiz repellere.vide.j.e.q.e. sup.v.i ea. v.violēter inuadēs.i vsi.i.et i vsi. q̄d si inuadā.7 i vsi. q̄ro q̄d si clā.glo.i dicta.l.recte.dicit q̄ nō.q2 leges dicunt q̄ vim vi repellere licet. sed clamdestinus vi non possidet.in precario autez possidente. dicit q̄. posse habere locū post denegatā restitutiōem. cum tunc videt quodāmodo dominū spoliare. bar.idez fatetur in precario possidente i clamdestino possessorem.

© Biblioteca Nacional de España

sore distinguit aut intrauit possessiõez vacãtẽ. ꝛ tũc nõ licet ei vim referre: et ꝑ cõsequẽs ei licet resistere ingredi volẽti. et est ratio: qꝛ ipse nullã vim dicitur intulisse. ex quo possessio vacabat. aut est igressus possessiõem non vacantẽ. et tũc aut ꝑ ingressuz seu occupatiõez est nauctꝰ naturalez et ciuilẽ: vt ẽ videre i mobilibus rebus subtractis a fure. et tũc licet dño ei inferre vi et res per violentiã ei aufferre. et furi nõ licet resistere vt. ff. de fur. l. iij et. ff. ad. l. acq̃. l. iiij. vide. j. e. q e. sup. v. i ea. v. violẽter. in vsi. quero q̃d si furi. an tamẽ tunc dominꝰ q̃si rem auferẽs illã portare debet ad iudicez vel nõ. vide q̃d nõ. in. l. ait prꝛetor. ff. ō hijs q̃ in frau. cre. vt ꝑ ingressuz istũ clamdestinũ est nauctꝰ naturalez tantũ. et tũc si dñs apud quez est ciuilis reuersus non admittat: tũc illa de clãdestina efficitur violenta: et ideo licet domio ꝑ violentiaz ingredi: ꝛ illũ repellere. vt. ff. de acqui. po. l. claz possidere. ſ. q̃ ad nũdinas. si aũt dñs añq̃ ingredi velit suspicatꝰ ẽ posse repelli ciuilẽ pdidissz tũc licet bar. hoc nõ tãgat dico dñm nõ posse. postea illũ vi repellere. ꝛ ipm posse aduersus dñm resistere. Quero. circa q̃d consistit moderamẽ i culpate tutele. et glo. magna i dicta. l. recte. dicit ꝙ circa tria. ſ. circa modũ. tempꝰ. et casuz. modus cõsideraꝛ. vt si cuz armis inferaꝛ: cũ armis resistiꝛ hoc limitat glo. inferius nisi pugnus vnius plꝰ valeret alteriꝰ: quia tũc põt ense se defendere ꝓpter defectũ viriũ. Sz an species armoꝝ possit esse diuersa ab illa inferẽtis. puta si ille cũ cultello vl gladio: ego cũ ense. vel si ille cũ ense ego cũ lãcea q̃ longioꝛ est. et puto ꝙ sic. Itẽ dubitari põt circa modũ: an repellẽs dz priꝰ expectare qꝛ pcutiaꝛ q̃ in psonã illiꝰ se defendat. glo. in dicta. l. recte. dicit ꝙ non: qꝛ sufficit terroꝛ armoꝝ vel iactatio pcussiõis. sz bar. addit ꝙ hoc procedit vbi mãifesta iudicia vel signa offensiõis apparet: et ita credenduz est. ꝙ est de mẽte glo. alias simplex terroꝛ armorum esset supinus. Nunc videmꝰ de tempoꝛe circa q̃d consistit moderamen inculpate tutele. et glo. in dicta. l. recte. dicit ꝙ incontinẽti suffragante adhuc maleficio hoc fieri debet. sed hic attende ꝙ si fiat violentia et iniuria circa res vel possessiõem reruz tunc et infragãti maleficio. et etiaz postea incontinẽti ꝓ recuperanda possessiõe licet vim ꝓpulsare etiaz conuocatis amicis. vt supꝛa dixi. in vsi. quero quãdo dicit. et vide q̃d glosa in. l. iij. ſ. cuz igitur. ff. quoꝝ bono. dicit incontinẽti fieri si fiat infra triduuz. et scripsi incontinẽti ꝙ illud q̃d fit. Sed ego puto ꝙ i negocio nõ sic faciliter expediẽdo posse fieri etiã pꝰ triduuz. ideo intra tempꝰ triduꝝ relinquo in iudicis arbitrio velud in determinatum a iure q̃ qualitate psonarum et arduitatẽ negocij sorte recuperatiõez artis hẽat cõsiderare: vbi aũt iniuria fit circa personã tantũ: tũc in fragãti crimie tantũ licet illuz ꝓpulsare nõ postea. de quo vide. rex. ꝛ ſ. q. b. sup. v. moderamie. v. q̃ro de hoc. in vsi. et ꝑdicta. Modo circa terciũ moderamẽ q̃d cõsistit circa causaz videamus. et dicit glo. i dicta. l. recte. ꝙ hoc cõsistit i hoc vt ꝓpulsatoꝛ violẽtie faciat ad defensiõez et nõ ad vindictã. dicta glo. dicit. ꝙ si fiat incõtinẽti ꝑsumiꝛ ad defensiõez. sed ex iteruallo ꝑsumitur ad vindictã. sz tu dicas ꝙ dz cõsiderari q̃litas fci ꝛ psonarũ. et hoc reliquiꝛ iudicis arbitrio q̃ si certa doctrina non possit dare. Quero. cur hic vna violẽtia cũ alia nõ cõpẽsaꝛ. etiã si fiat ex iteruallo cũ alꝰ dolꝰ cũ dolo cõpẽsaꝛ. et rñdeo vt i glo. dicte. l. recte. de ꝑdictis ꝑ sali. i dicta. l. recte. C. vñ vi. Et de moderamie q̃ iniuria vel violẽtia iferꝛ psone ꝑ psonaz. vide. rex. ꝛ ſ. q. b. ꝛ q̃ ibi scripsi ſr. v. moderamie. Circa hoc de resistentia vi illate ꝑ iudicẽ vel officialez. vide. executio ꝛ. q. a. sup. v. resistẽtez.

c ¶ Cuz armis autem apponẽs: aut apponi mandans: edificio: vel messibus: ignez. si est genero/sus vel alius honoꝛatus exulabit perpetuo. si est minoꝛ vel vilis ibi repꝰtus proijciꝛ in incendiũ alibi vero repertꝰ comburetur. Sed si casu accidat non teneꝛ. Si vero culpa absq̃ malicia teneꝛ ad damni estimatiõem. Et generaliter vi facientes: seu raptoꝛes: et consiliũ: aut auxiliuz dantes. non solũ tenentur ad penã quã dixi supꝛa ista. q. a. sed etiã ad damna sua culpa illata: super quibꝰ ꝓbata violentia super rebus perditis admittiꝛ actoꝛ ad iuranduz in litẽ[b] pꝛeuia iu

a ¶ Cõburet. Et q̃ scripsi. cõbustio. v. in q̃bꝰ. in vsi. itẽ qui edes. Et. homicidiuz. 4. q. g. sup. v. occidet. v. itẽ ꝓpter dñi. i vsi. et etiã occidet.

b ¶ In litez. Si dãnuz illatũ tpe inuasiõis nõ põt liquido ꝓbari iudex ispecta psona ꝛ negocij q̃litate dz illud taxare. ꝛ postea iuramẽtuz actoꝛi deferre. et eiꝰ iuramẽto vsq̃ ad q̃ntitatẽ taxatã stabit. casus ẽ i. l. si qñ. C. vñ vi. Quero. q̃d vertatur i cognitiõe q̃litatis psone. et dic vt ibi i glo. Quero. si ꝓbatiõez istã vult facere ꝑ testes an domestici admittẽt. dicit cy. sic. vide testis. 7. q. i. sup. v. familiaris. v. familiares q̃bꝰ. Quero. an

© Biblioteca Nacional de España

hec rerū extimatio est fiēda. p iuramētuz veritatis vel affectiōis. et cy. i dicta. l. si quādo. sentit q̄ sit iuramētuz i litē. et sic affectiōis. vt. ff. de in lite iurā. l. videam⁹. ℣. iurare. licet ↄtrariū tenet bar. i dicta. l. si qñ. vide iuramētuz. 19. q. a. Quero. an dicta. l. si qñ. hēat locū i vi turbatiua seu i q̄tatiua. dic q̄ sic si dol⁹ arguit. vt. ff vti. po. l. si duo. in fi. et quod vi aut clā. l. sēp. ℣. i hoc iterdicto. et idē dicit Inno. in ↄpulsiua vt p eū nō. ex. q̄ me. cau. c sup eo. de p̄ dcīs p sali. i dcā. l. si qñ. C. vñ vi. et circa p̄dicta vide iuramētuz. 18. q. a. ſr. ↄ. i litem.

dicis taxatiōe: dānifica/ ti persone: et eius diuiti js cōsideratis arbitrarie et tantuz quantū iuraue rit recuperabit de bonis rei⁹. e. ti. l. ix. iuramentū 4. q. dānuz. ℣. q. h. i. k.

d ¶ Cuz autem vis fit sine armis: agressoz ꝓdit ter/ ciam partez bonoꝝ re/ gis camere applicendā: et perdit officiū si quod habet: valebitq̄z minus nec ad honoꝝes: nisi rex eū ad pristinū statuz re/ stituerit aspirabit. eodez ti. l. viij.

e ¶ Unuz tamen nota: q̄ violēter sine iudice[b] rem alienam mobilē vel im/ mobilez occupans ꝓdit ius q̄ in ea[c] habebat: et si nullū habebat: soluet eam cuz fructibus perce ptis: et eius extimatiōez vim passo. et tenetur de deterioratiōe: vel interi tu rei. nisi sit pupill⁹: vl fatuus: que nō ipsi ℣ ei⁹ tutoꝝes aut curatoꝝes eo ruz nomie inferētes viz tenentur ad predicta: vl nisi sit pater: aut patro/ nus vel domin⁹ serui q̄ non ad dictā penaz sed ad rei restitutiōem tenē/ tur. e. ti. l. x. vide. prescri ptio. 2. q. l.

f ¶ Si aūt cōductoꝝ re lo cata: aut depositari⁹ de posita: seu ↄmodatari⁹ ↄmodata: spolier nō a git ad penā supradictā: quia nō ipe sed ei locās dentur facere tūc contra ius naturale vel q̄si. et ideo excusant si credant sibi licere. Quero. quid in pupil lo vel adulto. et dicit glo. i dicta. l. si quis. q̄ si est p ximus infantie non tenet. secus si sit proximus pu/ bertati. quia tunc tenetur: ex quo infertur q̄ maioꝝ adulto tenetur. vt ibi in glo. Et quando minoꝝ tene tur: an in casu nostro ei succurrat per restitutiōez. glo in dicta lege. si quis. dicit q̄ non. quod fatetur bar. vbi dolo inuasit. sed si putauit sibi licere restitu etur. Quero. an si pater inuadat rem filij: vel patro/ nus liberti locuz habeat dicta. l. si quis. et glo. ibi ↄ cy. determinant q̄ nō: quia infamat saltim infamia facti. sed q̄ actiōe in factū agatur. concoꝝ. hec. l. par tite. Quero. quid econtra si filius inuasit rez patris vel libert⁹ rē patroni. glo. in dicta. l. si q̄s. dicit q̄ cō ditiōe ex dicta. l. si q̄s. tenētur vbi inuadit rē peculij aduenticij. cū pr̄ hz tm̄ vsūfructū pōt dubitari. an p̄uet dñio. dicas q̄ sic. et ideo pr̄is efficit iur̄ pleno

a ¶ Rei. Sed bar. i. l. ade/ undi. ff. ↄ iu re iurā. tenz q̄ p̄dictū iu ramētuz in li tez nō pōt re tractari. sed sali. in. l. ij. C. de iure iurā. videt tenere contrariū vbi dicit cū sacramentū defertur a lege. vt in di/ cta. l. si quādo. pōt ei⁹ periuriū doceri. et dictuz retractari. hāc oppinionez approbat dicta. l. ꝓ/ fo. l. Et nō etiā q̄ nō deuenit ad istud iuramen tuz nisi i ↄfectū p̄bationū. vt ibi p sali. ↄ Jo. an. i. c. statutū. ℣. sz i duob⁹. ex. ↄ rescrip. li. vj.

b ¶ Judice. Quid iuris ↄ eo q̄ aucte rescripti prīci pis. vel alic⁹ iterlocutorie iudicis ingredit possessionē alterius. vi ↄ. rescriptū. 3. q. f. sup. ↄ. bona Et quid iuris de eo qui occupat possessionē rei aliene vacantez. vide possessio. 8. q. a. sup. ↄ. dicitur. Et q̄d iuris de eo cui prelat⁹ reliquit possessiōem. s. rerū quas ipse p̄lat⁹ hz ab ecclesia etiaz iure institutiōis si eū occupat p̄pa auctē. an incidat i. l. si q̄s i tantā. C. vñ vi. Et q̄d eō si ecclesia occupat bona q̄ ptinēt ad heredes p̄lati. vi ↄ peculiū. 6. q. b. ſr. ↄ. habuerit. ↄ. si ille cui.

c ¶ In ea. Violenter inuadēs possessiōez rei sue apud aliuz constitute illam tenetur restituere et dominio ei⁹ priuabit: et vbi res sit aliena illam restituit. et in eius extimatiōe condēnandus venit. casus est i. l. si quis in tantaz. C. vnde vi. vide supra. e. q. b. sup. ↄ. moderamine ↄ. pro reruz. in ↄsi. sed q̄ro q̄d. Circa personas q̄ro primo: an femina ↄprehē dat sub ista cō stitutione pena li. dicas q̄ sic. Quero. quid de hermofrodito. dic q̄ nō est q̄/ stio in quēcun/ q̄ sexum incale scat ex quo fe/ mina tenet. vt dixi. Quero. q̄d in milite. et q̄d in rustico qui/ bus licet ius ig norare. glo. in dicta. l. si quis. dicit q̄ tenetur cuz inuadere sit contra ius na/ turale vel quasi quod non licet eis ignoraꝝ. qđ fatetur bar. q̄n do inuadūt pos sessiōez rei alie/ ne. secus si pro prie. q̄ non vi

© Biblioteca Nacional de España

si pr̃ eũ petat ꝑuari iure suo. et hoc si pr̃ possidebat Sinaũt terci⁹ remanet pr̃i saluũ ius vsufruct⁹. Querit dicta glo. an dñs ex facto serui teneat̃ noxaliter vi de eã. Quero. an furioso ꝛ mẽte capto dicas eũ nõ teneri. vt i hac. l. ꝓtite. dicit tñ cy. ꝙ si furore lapso rẽ teneat̃ qđ teneat̃ ꝺ dictõe ex. l. fi. C. vñ vi. Quero. q̃d de ꝓdigo. glo. i dicta. l. si q̃s. dicit ꝙ nõ teneat̃ cuz de suo aliẽare nõ possit vñ dicẽduz ꝙ nõ eq̃pat̃ furioso quãtuz ad cobertiõez delictorũ. licet sic quãtũ ad admistratiõez bonorũ. Quero. an ex fcõ tutoris teneat̃ pupill⁹. dic ꝙ nõ. vt. C. vñ vi. l. i. cũ si. Et an ex fcõ abbatis vel monachi teneat̃ eccl̃ia. dicit glo. in. l. si quis. qđ nõ tenetur nisi capitulũ cõmunicato consilio fecerit. vide infra. e. q. m. Quero. q̃d si credens me possidere inuasi. cũ alius possideret. vel q̃d si vacantẽ credidi cum nõ esset. circa hoc de re vacãte vide. possessio. 8. q. a. super. ỽ perdit. dicit glo. in dicta. l. si quis. ꝙ si iustam causaz habeo credẽdi me possidere: quod nõ teneor. quia neminẽ sua possessione iusta credulitate mot⁹ priuare volui. secus si nõ iusta causa moueor. est eniz iusta causa si putã mihi quesitũ per filium vel seruũ secundũ dictaz glo. sed hic attẽde ꝙ ista credulitas debet esse causata ex tali causa vel ratiõe ꝙ lataz culpã excludat cum lata culpa equiparetur dolo falsi presumpto qui sufficit in materia nostra. vt. C. ad. l. fa. de plagi. l. plagij. ꝛ. ff. de abige. l. i. in fi. Quero. quid si reuertẽtez ad possessionẽ non admissi: an teneat̃ hac constitutiõe. glo. in dicta. l. si quis. dicit ꝙ sic: quia tunc vim infert. Quero. quid si inuasi: et possessor hoc audiẽs suspicatus est se posse repelli. vnde possessiõez perdidit. an recuperabit per dictã constitutiõez. si quis. et ei⁹ pena locũ habebit. glo. ibi dicit ꝙ sic. sed tu distingue. aut possessiõem credidi vacantẽ. et dic vt supra dixi in q̃stione que icipit. q̃ro quid si credẽs. aut vacãtem nõ credidi. et tunc aut habui animũ deridendi possessorez. et tunc suspicãs posse repelli ex vi ꝛ potentia. igressi dicitur vi deiectus. attẽto vtriusq̃ animo. et habet locũ saltim vtile interdictũ. et nihilominus habet locũ dicta cõstitutio. si quis scõm dcãz glo. aut animũ deijciẽdi possessorez si reuerteret̃ nõ habui. ꝛ tũc nõ credo iterdictũ vñ vi. locũ hr̃e. ꝛ minus dicta cõstitutio penalis. aut dubito. et puto ꝙ ingressus animo sibi tenẽdi habeat. ac reuertentẽ nõ admittẽdi: ideo teneat̃ interdicto. et dicta. l. si q̃s restat solũ vnuz dubiũ: an ingressus presumat̃ in dubio hic habere animũ sibi retinẽdi vel non. sed solue et colligere potes ex dictis et dicendis. C. vñ vi. l. si. Quero q̃d i mgr̃atu. rñdeo eũ non teneri nisi fecerit vltra officiũ suũ. i. extra figurã officij sui. ỽ quolati⁹ dixit sali. C. vñ vi. li. i. ¶ Viso de psonis nũc videam⁹ de rebus. circa qđ primo q̃ro. an dicta constitutio. si quis. locũ habeat in reb⁹ imobilib⁹. ꝛ glo. in dicta. l. si quis. dicit ꝙ sic. et etiã ꝓ rebus mobilibus. vt ibi et inst̃. vi. bo. ra. ℈. pe. Quero. an locũ bẽat ꝓ iurib⁹ siue fructib⁹ predioꝝ ỽbanoꝝ vl̃ rusticorũ. et videt̃ ꝙ nõ: qz illa nõ possidem⁹: qđ dicas ỽm de iure stricto: sz qz q̃si possidere dicũtur dicas vtilẽ ex mẽte teneri. ar. ff. de ser. l. quotiens. et. ff. si. serui. ven. l. ij. ℈. aristo. et. ℈. fi. Sz tũc q̃ro de modo ꝓtticãdi in istis seruitutib⁹. et rñdeo. si tu es in possessiõe libertatis tue. et ego inuado ratiõe seruitutis mee. siquidez habebam seruitutẽ ꝓpriaboꝛ ea. si nõ habebã cõdemnaboꝛ in extimatiõe seruitutis quã occupare volui. Et econtra si tu domin⁹ deijcis me existentez in possessiõe seruitutis siquidez non habebã ius seruitutis tua res efficietur. serua. et si seruitutem habebã condẽnaberis in extimatiõe. Quero. q̃d si clericus expellatur a prebenda. glo. in dicta. l. si quis. dicit id quod de seruitute prediali. sed nõ bene dicit: quia prebẽdarius equiparat̃ fructuario. et sic in eo idez dicendũ sicut i fructuario statim dicaz. Quero. quid in fructuario dicit glo. in dicta. l. si quis. dictã. l. si quis in tantã. locum habere sicut interdictũ. vt. ff. e. l. in. ℈. si vsufructus. et. ff. de donati. l. acquilius. et erit in ea ꝓctica. vt si domin⁹ expellat eum qui erat in possessiõe. vel quasi vsufructus: tunc condẽnetur dominus in extimatiõe. si nõ habebat ius: tunc res efficiatur vsufructuaria. et ecõtra si non esseꝛ vsufructuarius et dominũ expello reddaz rem et extimatiõez. si autẽ vere sim vsufructuarius: tũc distigue: aut feci obtentu iuris mei tantũ: ꝛ tũc priuaboꝛ iure meo. sed etiã condẽnaboꝛ i extimatiõe ꝓprietatis scõm cy. et hoc etiã ꝓcedit de mẽte glo. que in dicta. l. si quis. vide infra. e. q. l. ¶ Quero. q̃d in superficiario ꝛ emphiteota: qui hñt vtile dñiuz i re. dicit glo. i dctã. l. si q̃s. ꝙ putat eos tm̃ iure priuari: et est rõ: qz isti faciunt tãq̃ dñi ꝛ rõe iuris sui scõm cy. et idez dicas i ptendẽtib⁹ iurisdictiõez. vt ar. ff. de itine. ac. ꝙ pri. l. fi. qđ nõ. Quero. q̃d si iuadã rẽ quã cõmodaui locũ: vel deposui glo. in dicta. l. si q̃s dicit quia illi possidẽt mihi nõ teneor. qz neminẽ priuare volui. sed i cã tueri. qđ aliq̃ fatẽtur: nisi illi prius iteruerterẽt. tũc licz illi ex iteruersiõe mihi teneant̃. tamẽ ego postea deijciens illis teneboꝛ vt ita dicit glo. i dicta. l. si quis. qđ fateoꝛ: nisi i teruertẽtes incõtinẽti spoliarẽ etiaz: qz tunc mihi vim faciũt quã ꝓpulsare licet. circa qđ vide quod dixit sali. C. ad. l. iul. de vi. l. si quis a se fũduz. vide. s. e. q. b. sup. ỽ. moderamie. ỽ. ꝓ rerũ. in vsi. sed quero quid. et hoc si ego cõmodatoꝛ: locatoꝛ; vel depositoꝛ expelli fecissez. sed vbi extrane⁹ hoc fecisset. dicit glo. ꝙ ipse teneat̃. sz cui an mihi vel illis rñdet glo. ꝙ mihi si deiectus nõ dũ mihi iteruerterat possessiõez als si iã sibi cepẽrãt possidẽ: tũc ipsis ꝺditio ista cõpetit. Et hoc vlt ꝓcã glo. vide. j. e. q. f. Quero. q̃d si furi exportãti rẽ meã abstulero glo. i. l. si q̃s i tãtaz dicit ꝙ si nõdũ puenerat ad locũ ꝺstinatũ ñ teneoꝛ

© Biblioteca Nacional de España

Sed tu dicas aut incõtinẽti. aut ex interuallo sicut dicit in immobilib⁹. ⁊ ita tenet cy. vide. s. e. q. b. sup. v. moderamie. v. p rerũ. in vsi. sed q̃ro q̃o. Quero. q̃o si vn⁹ possidebat et alter tãtum detentiõez hẽbat. alter ꝓpietatẽ. an extraneus in uasor teneat oib⁹. dicit glo. in dicta. l. si quis in tantã. q̃ nõ sed tantũ possidenti. et sic possessor prefert ꝓprietario: et est ratio: q̃ spoliatio fcã est possessiõis nõ dominij. Quero. quid si res ẽ inuasori debita: vel sibi obligata: an dcã. l. si q̃s i tantã hẽat locũ. glo. ibi dicit q̃ sic. q̃ res ẽ aliena q̃ sufficit. Sz dicit glo. q̃ inuasor pdet ius q̃ habet i re. et sic ius pignoris vl ypothece pdet sed attẽde q̃ si nõ priuor nisi iure pignorũ ẽ non debiti. pena nimis erit leuis nec erit satiffactũ p dcẽ. l. nã cũ res sit aliena dz ipe teneri ad eã extimatiõez vel saltẽ iure debiti ꝓpr q̃ faciat ꝑuari. de inde aũt ad rẽ puta q̃ ius pdet vt si cõmodati agat exceptiõe repellat. vt i pignore dicit glo. in dcã. l. si q̃s. vide. j. e. q. a. Quero. q̃o si rẽ inuasi: vt illã teneã p pignore q̃ntitatis mihi debite: vl insolutũ habeã. dic aut hoc feci ex pacto vl iudicis auctẽ: et tunc nihil alicui teneor. aut hoc feci mea auctẽ. nulla p̃cedẽte cõuentõe et teneor vt i glo. i dcã. l. si q̃s i tãtaz. collige q̃ vbi quẽtio p cedit possũ violẽter igredi etiã sine iudice. vt latius p sali. i. l. iij. C. d pigno. Quero. debitor fugit cũ re debita. creditor eũ secut⁹ rẽ sibi abstulit: an ĩcidit i penã dcẽ. l. si q̃s i tãtaz. vide. j. e. q. i. glo. ibi dicit q̃ nõ: sz cautela est vt euitent pericula vt auferẽs rem incõtinenti portet ad iudicẽ. sed iuxta hoc potest dubitari q̃o si debitor fugiebat sed rem nõ exportabat: an licitũ sit creditori eaz capere. cy. i dicta. l. si quis. in. viij. oppo. videt sentire q̃ nõ. q̃ alij fatẽtur: nisi vt eũ ad iudicez incõtinẽti ducat ita de facto faciat. Et vide q̃ circa hoc scripsi. reuocatio. i. q. d. super. v. capere. Quero. quid ecõtra si debitor inuasit rẽ pignori dataz. et creditorẽ expulit. an dicta. l. si quis in tantã locuz habeat. dicas q̃ nedũ creditor sz etiã debitor dicunt possidere. vnde distinguẽduz est. aut debitor fecit tantũ causa iuris sui cõseruãdi et dicas q̃ nõ tenet dicta. l. alias sic. vide. j. e. q. b. ¶ Viso de reb⁹ videamus de tpe. Et q̃ro quo tpe facta inuasiõe locum habeat glo. i dicta. l. si quis in tantã. distinguit: aut iussus vel decretuz iudicis non interuenit. et tũc quocũq̃ tempore inuadãt: siue ante litem contestataz siue post. et ante sentẽtiaz locũ habet lex ista preterq̃ i casu. l. si constiterit. C. fini. regũ. siue post sñtiaz etiã adhuc hz locũ dicta. l. si q̃s in tantã. aut iussus: vel decretũ iudicis interuenit. ⁊ tũc aut ꝑtã. ⁊ hẽt locũ. l. meminerit. C. vñ vi. vide rescriptũ. z. q. f. sup. v. bona. Aut recte ⁊ rite est interpositũ et tũc nulla ex istis legib⁹ locũ hz. q̃ iuste possidet. Quero. q̃o si clã inuasi. rñdet glo. in dicta. l. si quis in tantã. aut habui animũ vim inferẽdi. ⁊ habet locũ dicta. l. si q̃s. aut nõ habui animũ vim inferendi. et dicta. l. locum nõ hz. cy. vero dicit q̃ si stat in finibus clã destinatis. dicta. l. si q̃s locũ nõ habet quia nõ per vim. secus si rediẽtez non admisit: quia tunc locũ habet: quia tunc vim inferre dicit. et ego idẽ dico. sed addo q̃ etiã si possidẽs reuersus nõ ẽ ex eo: q̃ suspicat⁹ est se violẽter posse repelli locũ hz dicta. l. si quis. ex quo habuit animũ vi eũ expellẽdi vt. s. dixi. s. e. q. b. sup. v. moderamie. v. p rerũ. in vsi. sed q̃ro quid si. Quero. an inuasor dominiũ perdat ipso iure: et acquirat spoliato. glo. in dicta. l. si q̃s i tantã. dicit q̃ p sentẽtiã amittere dz. Quero. an q̃ q̃s inuadit rẽ alienã fiat extimatio ꝓpietatis: vel possessiõis. dicas q̃ proprietatis. Quero. si vsufructuarius est expulsus vel proprietarius a tercio. an vtriq̃ vel altero expulso cõpetit actio. glo. in dicta. l. si quis. respõdet q̃ anim⁹ est distinguendus: quia aut deiector putat soluz deiectũ ius habere. et tunc vtriq̃ teneatur: quia vterq̃ deiect⁹ videtur: aut scit vtrũq̃ ius habere. et eum soluz quẽ deiecit et nõ alium suo iure priuare voluit. et tunc ei soli teneat vt solius sui iuris fiat extimatio. Querit glo. i dicta. lege. si quis. quid si inuado rem cõmunez quam solus socius possidebat. respondet glo. satis obscure. q̃ pro parte socij teneor: ⁊ pro parte mea diuersimode. sed vult dicere q̃ pro parte socij cõdemnabor ad extimatiõez. et pro parte mea priuabor iure meo: et hoc vbi solus socius possidebat vt dixi. si vero et ego possidebaz: tunc pro parte mea non teneor. sed pro parte sua tantũ. Quero si alius possidebat vsũ fructũ ad me spectantez qui non est ꝓprietarius rei et cum vi expellaz vnde priuaui. debeo iure meo priuari. sed si applicabit: dicas q̃ ꝓprietario nihil applicabit cõmoditas vsufructuaria expulso sed deiecto. Quero. an hoc interdictũ detur heredibus deiecti. dic q̃ sic. sed non in heredes deijciẽtis: nisi quatenus ad eos peruenit. Quero. que actio ei detur. respondeo cũ glo. in dicta. l. si quis. q̃ conditio ex. l. ista. si quis. que potest intentari simul pro possessione et ꝓprietate. Quero. an si inuasor restituat rez ante litem contestatã. vel ante sententiã liberet a pena. glo. in dicta. l. si quis. respõdet q̃ non. et subiungit glo. etiaz si deiectus rem sponte respicit. Quero. an si egi tantũ ad rez an supsit actio ad penaz. respõdet glo. ibi q̃ sic. quia venit iure actiõis: et nõ officio iudicis. sed ipsemet sali. in. l. momentanee. C. vnde vi. in fi. dicit hoc verũ quãdo ille qui egit interdicto obtinuit: tũc dicit q̃ aut sententia est lata super facto aut sup iure: i primo casu nõ possit: i scõo sic. Quero. an appellari possit. glo. i dicta. l. si q̃s. dicit q̃ sic. et idez tenet glo. C. si de momen. posse. fue. appe. l. i. et. C. vnde vi. l momẽtanee. et ibi vide p sali. qui dicit hoc verũ: nisi agatur ad vtrũq̃. scz ad restitutiõem possessiõis et ad penaz; quia tunc potest appellari; quia principalis causa propter adiũctaz

© Biblioteca Nacional de España

penales et imix tam causaz ꝑpe tatis mutat ma teriã suam. secꝰ si ageret solum ad restitutionez possessionis. qz tunc nõ potest appellari. vide appellatio. 4. q.a.sup.v.non appellatur. sed circa in vsi. qui daz in conditio ne. ¶ Quero. si seruuz quẽ possideo qui se libe rum contendit accepto an per do ius meum. et clare dicendum est q non: si eũ possideo. z idez si ipe esset i pos sessione liberta tis: quia seruus seipsuz non pos sidet. Quero. in quo dicta cõsti tutio si quis in tantam differat a ceteris alijs cõ stitutionibus. dic vt ibi i glo. De predictis p sali. in dicta. l. si quis in tantaz. C. vnde vi.

a ¶ possidet. Et possessio. 7. q. b. Et vide que scripsi supra. e. q.e.super. v.in ea.v. violenter inuadẽs. in vsi. quero q̃d si in uadam. z in vsi. se. et. e.q.b.super.v. moderamine. v. pro re ruz. in vsi. sed q̃ ro quid si.

b ¶ Non restituit. Vide que circa hoc scripsi. locatio. 9.q.a.

deponens aut cõmodãs possidet: sed restituet ei res cum dãnis et interesse: et põt iudex nihilominꝰ spoliantez arbitrarie pro cõmisso punire. Pregnãs autẽ noie ventris ipossessiõem missa: aut ex pmo decreto missus si spoliet bene agũt ad penaz memoratam. e.ti.l.xj.

g ¶ Item qui rez alterius noie tenet: et iusta causa cessante eaz petẽti nõ restituitᵇ: sed sentẽtiã expectauit: et ad restituendũ cõdemnatꝰ est tenet ni hilominꝰ etiã ad eiꝰ extimatiõez arbitrio iudicis tãq̃ vim faciens. e.ti.l. xij. locatio. 9.q.a.

h ¶ Sed et creditori debitor pignus traditũ auferẽs perdit eiꝰ dominiũᶜ nã vere possidz creditor pignꝰ traditũ. e.ti.l.xiij.

i ¶ Creditor aũt rez a suo debitore loco pignoris: aut solutiõis auferẽs sua auctoritate si ius i ea habebat ꝓitᵈ id: si nõ habebat restituit eã et perdit ius debiti. e.ti.l.xiiij vide. sepultura. 8.q. ¶ Vide circa hanc q̃stionez. rapina. 6.q. iniuria. 6.q.a.

¶ An viz vi repellere licet. rex. 25.q.b.

k ¶ Item ꝑ alteriꝰ debito res tercij sua auctoritate capiẽs aut pignoraꝝs: perdit ius debiti z qđ cepit cũ tripli pẽa restituet. et si ob hoc cepit hoiez p/ dit ius debiti et tãtũdez capto aut eius heredibꝰ soluet: pena nihilominꝰ corpali puniendus arbitrarie. e.ti.l.xv.

l ¶ Preterea ꝑpetariꝰ v/ sufructuariũ: emphiteotam: aut feudatariũ: seu alio modo fructꝰ ad vitaz vel ãplius habentez vi expellẽsᵉ ꝓit ꝓprietatez expulso vel eiꝰ heredibus applicãdã: z restituet rez cũ fructibꝰ p/ ceptis. Et si extraneꝰ expellit: restituit similiter rẽ et fructꝰ. e.ti.l.xvj.

m ¶ Itẽ plat⁹ etiã religiosꝰ et eius capitulũ: aut cõsiliũ: p viz qđ itrãtes: mãdãtes: aut ratũ hñtes pena viz facientiũ tenẽtᶠ. Si aũt ꝓuatꝰ citra eoruz mãdatũ: aut ratihabitõnez hoc fecit ipse solꝰ tenetᵍ. e.ti.l.xvij.

n ¶ Ultimo nota q̃ spoliãte ꝓtra spoliatũ allegãte rez esse suã: et ad restitutiõz nõ teneri: aut tercio hoc asserẽte: si spoliatus petit possessiõis restitutiõez ipse ꝓfertʰ: alijs q̃stiõibꝰ ista finita audiendis. e.ti.l.fi. vide. actor 4. q̃stione. f.

sr. v. duplũ.

c ¶ Dominiũ Vide supra. e.q.e.sup.v in ea. v. violenter inuadens. in vsi. quero quid ecõtra.

d ¶ Perdit. vide supra. e. q.e. sup. v. in ea. v. violenter inuadens in vsi. quero quid si res est. cũ duobus versi. sequẽ. Et locatio. 5.q a.sup.v.expelli. Et. pignus. 6. q. b. z que ibi scripsi p totum. Et vide revocatio. i. q.d. super. v. capere. et iniuria. 5.q c.sup.v.capiens.

e ¶ Expellẽs. Vide supra. e.q.e. super v. i ea. v. violenter inuadens. in versi. quero quid i superficiario. z in vsi. se. z in vsi. q̃ro si vsufructuarius. et i vsi. quero si alius.

f ¶ Tenentur Vide supra eadez q̃stione. e. super. v. i ea. v. violenter inuadens. in vsi. et an ex facto.

© Biblioteca Nacional de España

a ¶ Spõsaz. Itẽ q̃dam iuuenis est inuent⁹ cũ qua daz puella. et est solutus. et soluta. fit inq̃sitio ordinario mõ cõtra istũ de stupo: vtriq; istoz cõfiteť q; vn⁹ alterũ inuicẽ despõsauerat: creditur cõfessioni istorũ: nisi apparẽt signa in oppositũ vt q; é inuẽta plorãs. et similia. bal. in l. fideiussor nullaz. circa fi. C. de fide iusso. ó quo vió etiã mãdatũ. 3. q. a. sr. ó. mandatari⁹. ó. si titius.

b ¶ Prestãte. Et si auxiliũ pstantes nó sunt parẽtes nec ꝯsanguinei rapte tũc dic vt. j. e. sr̃ ó. arbitrio. ó. raptores virginũ. Et si tollerãtes sunt parẽtes de iure cõi ó portant vt ibi: sed sec⁹. ó iure fo. vt hic.

c ¶ Arbitrio. Et cuz. ẽ. in pri. b⁹ glo. dixi q; mulierũ raptores et eoz comites et mistri infrãgãti delicto reperti pñt occidi. s. a certis psõis notaris i. l. raptores. C. de rapto. vir. q̃ro an ex̃ psonas notatas i dcã. l. raptores. alij pñt hoc. ꝛ credo q; nõ pterq; filiꝰ. Idẽ dico de oibꝰ descẽdentibꝰ ex muliere rapta. imo cy. ibi i. q. fi. videť idẽ sentire i oibꝰ cognatis. Et dicit bal. i. l. raptores. C. de epis. et cle. q; cõsanguinei tutores et curatores raptarũ puellarũ pñt raptores occidere i ipo crimie. vide homicidiũ. ſ. q. b. et ibi sup. ó. sorore Quero. si cognatꝰ rapinã patiať an cognati posint resistere, et glo. i dicta. l. raptores dicit q; sic. sed tu dic latiꝰ. nã interdũ aliq̃s vt masculꝰ patitur rapinã libidinis cã: et nedũ pót rescĩdi. ſz etiã ipune pót raptor ifragãti delicto occidi: q; hoc delictũ est maius i masculo q̃ i muliere. et raptori debet resisti et nedũ p cognatos. vt dicit dicta glo. vel etiã p amicos. vt sentit glo. ff. de iusti. ꝛ iur. sed etiã per quẽcũq; extraneũ. Quero. q̃d si mulier rapiat mulierem causa libidinis: an habeat locũ pena ꝑdicte. l. raptores. C. de rap. vir: dic q; sic. q; magis peccat q̃ masculꝰ. vt. C. de adulter. l. fe/ dissima. Quero cum glosa in dicta l. raptores. quid si mulier causa libidinis accipiat homi/ nem. cy. dicit q; tũc predicta. l. raptores. nõ habet locuz: quia raptus non sic dicitur dehonestatꝰ sicut mulier. et idez arguit predicta glo. sed non soluit. sed bal. in. l. raptores. C. de epis. et cleri. in fi. dicit: q; si mulier rapit virũ q; tenetur pena capitis. de ꝑdictis per sali. i dicta. l. raptores. C. de rap. vir.

¶ De adulterio vi facto potest fieri accusatio infra triginta annos. adulteriũ. 6. q. a.

o ¶ De pena autem rapiẽtis feminã religiosaz: virginez: aut viduã: libidinis causa que potest cõmitti cũ armis vel sine: scias q; possunt accusare rapte consanguinei: quibus nolẽtibus quilibet de populo coraz iudice loci ꝓmissi maleficij: aut coraz iudice regi. Et potest accusari raptor: et ei auxilium prestãs. 7. par. ti. xx. l. ij.

p ¶ Et cũ vis facta cõtra rem puniať: multo magis facta cõtra dictas p/ sonas: ideo sciendum q; rapiens coniugataz: aut virginẽ: vel viduaz honestam: et sibi violenter cõmiscens occidetur: et eiꝰ bona applicent⁹ rapte: nisi et ipsa postea suo raptori nupserit vltimo tũc eniz erunt parentuz: nec raptui nec nuptijs assentientiũ: aliaz aũt erũt camere regis salua raptoris vxori dote ꝛ debitis ante sentẽtiaz p deliquẽtez cõtractis. Idem dicoz de rapiẽte propriã ponsaz[a] per verba de futuro et de scienter ad predictaz auxiliũ pstante[b]. Et si autem rapta erat religiosa habet locũ predicta coz palis pena: sed bona applicãtur monasterio vnde eam raptor extraxit. Rapiẽs vero aliã a ꝑdictis iudicis arbitrio[c] punitur cõsideratis psona rapte: et loco: et tẽpore. 7. par. ti. xx. l. iij. vió. pena. ſ. q. e.

¶ De pena rapiẽtis: aut pignoratis tempore pacis in regno alieno. vide preda. i. q.

¶ An possuz mea auctoritate ¶ Cõmittit raptum: et pena capitis punitur. vt in dicta. l. raptores. C. de episco. et cleri. aut cõmittitur stuprum simul cum raptu: et multo magis punitur. vt. ff. de extra. ordinati. crimi. lege prima. aut committitur stuprum sine raptu: et tunc siquidem voluntas mulieris precessit habet locum pena. l. i. ſ. finali. ff. de extra. ordina. crimi. alias lex institur. de publi. iudi. ſ. sed eadem. Sed secunduz ea que scripsi luxuria. i. q. b. sr̃. ó. pena. tunc nullã patiť. pena dũ, mó nó sit cõiugata. si aũt ꝑcessit volũtas bois habz

© Biblioteca Nacional de España

locū pena dicte l.i.§.fi.ff.de ex̄ ordi.crimi.si au tez est dubium tūc p̄sumo illi us voluntatem p̄cessisse q̄ ad domū alteri⁹ ac cessit. ar.l.i.§. cū arietes. ff. si quadru. pau.fe ti.dica.Si autez fuit extra domū cōmissiz nec ap paret cuius vo luntas p̄cessit in dubio p̄sumo voluntatez masculi p̄cessisse. ar.dicte.l. raptores.in fi.⁊ C.ō rapto.vir. l.i.in fi. ¶Sz si talis soluta rap ta sit meretrix ō iure cōmuni ali ter distinguitur vt scripsi. mere trix. v. nota q̄ seculares. Sz se cundū. l.i.fo.l. li.iiij.ti.x.dicas q̄.Sed si coiuit cū cōiugata vel alterius sponsa dic vt scripsi ad ulteriū. 10.q.c. super.v.appli candas. ¶Quā do imponat̄ pe na p̄o muliere rapta et quāta azo.in sūma.C. de rap.vir.rap tores virginum nuptarū vel vi duaruz honeste viuentiuz inge nuarū vel ancil

ritate intrare i fundo alt eno ad fruct⁹ meos ibi cadentes colligēdos. vi de.dominiū.3.q.

¶An iurans per vim te netur ad obseruantiā iu ramēti.iuramētuz.9.q.

¶An valet matrimoniū per vim cōtractum. matrimoniū.10.q.

¶An valet donatio fa/cta p̄ vim. donatio.6.q

a ¶Quinto q̄ro. qualiter punitur vim facientē iu uans. vide supra p̄ria. q.a.b.c.n.q.

¶Sita.vide.epūs.7.q.

¶Situperiuz. vide.rex s.questiōe.

¶Solūtas.vide.epūs. b 2.q.a.clericus.3.q.do/natio.6.q.votum.2.q. a.et.4.b.

¶Somit⁹.vide.eucha/ristia.7.q.

VOtum. Primo que ro. quid est votuz. dic q̄ promissio deo fa/cta.i.p.ti.viij.l.i.

a ¶Secundo q̄ro.quotu/plex est votuz.dic q̄ du plex. Unū necessarium. vt promissuz per bapti/zandū: aut patrinos cū baptizatur.s.fidez serua

re:et diabolo nō seruire q̄ō frangēs duplicat pec catū:licet non p̄o duo/bus sed p̄o vno coniū/cte augmētato impona tur penitētia. Aliud est voluntariū:vt p̄mitten do ea ad que alias non erat obligat⁹:vt ieiunia castitatez: et similia: q̄ō est implēdū: dicēte psal mista.vouite et reddite domino:ac.primū scilz vouite est volūtariū. se cunduz.s.reddite est ne/cessariū. Et scias q̄ ma/gis sūt deo accepta que fiunt voluntarie q̄z ea q̄ fiunt necessarie. e.ti.l.i.

b ¶Et istud votū volun/tariū subdiuidit' : quia vnū est simplex:vt secre te deo promissuz. aliud solēne vt coraz homini/bus:vel in manib⁹ p̄re/lati:aut sup crucē:vel al taria: seu per scripturaz vt faciūt religiosi. Et li/cet vtrūq̄z quo ad deuz sit omnino custodiēdū: alias peccati mortalis in ducit contagiōem:tamē quo ad mundum diffe/runt: q̄ post simplex ca stitatis votū matrimo/

cto. Ceteri aūt eis ex̄ ra pinā auxiliū p̄stātes ca pite puniun tur.sz eis bo na nō ausfe/rūt:nisi aux/iliantes fue rint serui q̄ tūc sunt cō cremādi. Et mulierū pa/rētes hoc tol lerātes sunt ꝓportādi.ca sus est sali.i l. raptores. C.de rapto. vir.sz de mu lierū parēti/bus vide.s. glo.prima. Et q̄ō supra dictuz est de raptore mu lieris delicto p̄bato capi te puniendo tu scōm bal/in.l. rapto/res. C.de epis. et cleri. dicas éca ra pientes mu lieres nō me retrices.⁊ so lutas aut q̄s

VOtum ¶Iota sācti Jacobi et scti ◦Millā dela cogolla nō nisi infra temp⁹ quo tercie regis exigi p̄nt exi gāt'. vt pet

larū volentiū vel nō:et eoruz comites et ministri in frangāti delicto reperti possunt occidi.Et nō occisi delicto p̄bato capite veniūt puniēdi sublato reme/dio appellādi.vide.appellatio.3.q.m. et vbiq̄z pos sunt fugiētes inquiri nulla obstāte p̄scriptiōe fori. Et mulierib⁹ raptis.ingenuis tantū eoruz bona ve/niūt applicāda mrimonio eis cū raptorib⁹ interdi/

xxxiij.ordi.de medina.p reges Johā.ij.āno.1433 Et quo tpe predicte tercie exigūtur. vide.rex.i. q.a.fr.v.regis tercias. ¶Et sancti Jacobi voto rū q̄stiōes p regis audiētiaz terminētur.vt peti. xiij.ordi.de burgos.p regē Johānez.i.era.1417. ¶De clerico votū pegrinatiōis vouēte ep̄o cō/tradicēte.vide.regula.2.q.a.sup regula.xxij.

© Biblioteca Nacional de España

niuz cõtractũ valet:post solẽpne nõ valet:et est ratio:qz vltimi nõ obser uantia scãdalizaret voti cõsocios in simplici scandaluz cessat.e.ti.l.ij. vi de matrimoniũ.10.q.

a ¶Tercio q̃ro.quis põt vouere.dic q̃ quilibet nõ exceptatus. Nõ tamẽ potest vnus cõiuguz sine alterius cõ sensu vouere romipetagiũ:nisi ibe/ rosolimitanũ:q̃ põt vir sine vxoris cõsensu: sz nõ ecõtra ꝓmittere: si tñ displicet vxori tenet vir eaz volen tem secũ ducere.e.ti.l.ix.

b ¶Itẽ nõ põt prelat9 de religioni in/ gressu vouere sine licẽtia pape. Nec minoz sine patris:matris: vel tuto/ ris cõsensu. Nec seruus sine domini Aut coniũx sine cõiuge. Nec mona chus in eodez monasterio strictiorẽ vitam q̃z alij consocij absq̃z sui ma/ ioris licentia. e.ti.l.iij. De coniuge. vide.clericus.3.q.c. matrimoniuz. 6.q.b. et.9.q.b. religiosus.9.q.a. b.c.De religioso vide. religios9.4. q.a.b.c.

a ¶Quarto quero.qđ votũ debz im pleri.dic q̃ ꝓ bono emissuz.ꝓ ma/ lo aũt est implẽduz.e.ti.l.i.vide.s. 2.q.et.3.q.a.b.

b ¶Et scias q̃ votuz solẽne castitatis ante matrimoniũ emissuz tenet cõ iunx inuiolabiliter obseruare.postea aũt emissuz similiter: licz voueret si ne cõiugis volũtate:nisi p cõiugẽ ꝓ hibeat. idez si cũ cõiugis volũtate licz tũc peccet faciens ꝓhibitiõez ex quo cõsensit. ¶Iota aũt alia siue ãte siue p9 emissa nõ ipleat vxor inuito viro. ¶Vir tamẽ implet vota sua v/ xore inuita:nisi sit votuz alicui9 ab/ stinentie ex qua debilis factus dam nũ vxori afferret: aut generare nequi/ ret.eodez titulo.l.viij.¶Vide religiosus 9.questiõe.a.

¶Possũt tñ redimi q̃ñq̃z vota: vel cõ mutari.de quo dicet.ĩ.ꝓma.q.

a ¶Quinto q̃ro.que vota possunt redi/ mi vel cõmutari. dic q̃ licet votum sit adimplẽduz potest tamen cõmutari in melius:naz generaliter votũ volũtari um põt in meli9 cõmutari.sz votũ ca/ stitatis nõ põt cõmutari:quia nil eque bonũ in eius cõpensatiõem posset fie/ ri.necessariũ autez nec papa cõmutare posset:quia esset contra fidez catholi/ cam.e.ti.l.iij.iiij.

b ¶Itez non põt episcop9 votum ibero solimitanũ cõmutare vouenti:nisi vo uens aduersa valitudine laboret:vel a deo sit paup q̃ haberet ire hostiati mẽ dicando:aut sit patrie cõmodum ma/ gis remanere q̃z peregrinari vouente. Sed tunc expensas in voti expleméto fiendas arbitrans iubeat ibi ad dei ser uicium mitti:si vero temporale sit im/ pedimentũ proroget terminuz execu / tionis voti.Alia vero vota potest epi scopus redimere:vel absoluere.eodez titulo.l.v.

c ¶Et in voti cõmutatiõez iubeat prela tus aliud fieri:psona:et diuitijs vouẽ/ tis cõsideratis.e.ti.l.vj.

d ¶Nec videt votũ frangere illud ĩ me lius cõmutãs:vel de licẽtia prelati:aut conditiõe sub qua vouetur deficiente nõ implens.Et sciendũ q̃ in voto sem per intelligit conditio si de9 voluerit vel vixerit: aut implere potuerit: vo/ uens.e.ti.l.vij.

e ¶Vltimo nota:q̃ si promittens ibero solimitanum votum in mortis articu/ lo filio mandet vt eius loco vadat te/

© Biblioteca Nacional de España

¶Vlnus ꝛ
Vide q̄ scpsi vē
ditio.7.q.a.fr.
v.meses. v.res
redibet. in vsi.
quero p quib⁹
Et rep.25.q.b
sup.v.pcuciat.
et q̄si per totū.
Et.24.q.a.fr.
v.regis officia/
les. Et homici/
diū.4.q.g.sup
v. occidetur.v.
itē ꝓpter. i vsi.
seo si eoꝛ.Et.v
et quid iuris.et
sup.v.occidat.
v.et hoc modo
et.e. q.b.super
v. adiuuare. v.
itez quis.Et.ſ.
q.a. sup.v. te/
netur.v. an ille
Et damnū. ſ.q
d.sup.v. dāno.
Et que scripsi.
medicus.v.po/
ne aliquis.et q̄
scripsi.pcussio.

net filius si consenserit tāq̄z si ipse voluisset. Et si aliquid in voti satisfactōe legat tenetur heres soluere illud.e.ti.l.ix.

a ¶Sexto q̄ro. quis pōt revimere:cōmutare:vel soluere votū.vide.s.4 q.a.et.5.q.b.c.d.

¶Jor.vide. ecclesia.7. q̄stione.e.

¶Juln⁹. vide.epūs.7. q.a.miles.7.q.a.dānuz 6.q.b.c.d. pcussio.ꝓ to tū.treuga.6.q.a.

¶Jult⁹. vide iudꝛ.5.q ¶Julgaris.vide substitutio.2.q.3.4.5.

Uactio. Primo que ro. qualiter vngit baptizatus . dic q̄ ante baptismū vngit bis oleo. primo in pectoꝛe.secūdo ī scapulis.primū designat vt euacuatis erroꝛib⁹ et ignoꝛātijs bonas habeat cogitatiōes. secūduz vt amota pigricia bonis opib⁹ vacet: qꝛ fides sine opib⁹ moꝛtua ē. Jtē alia ratiōe istud secūdū vt ī seruitio dei sit foꝛtis bōa opa exercendo.i.par.titu.iiij.l.xiiij.

b ¶Post babtismū vero vngit bis crismate:qđ cōficitur cū oleo et balsamo: per oleuz bona voluntas:per balsami oooꝛez bona fama designatur.vt crismate vnctus istas virtutes habeat:prima vnctio fit ī capite vt cuicūq̄z petēti sit parat⁹ de fide dare ratiōem. secūda in fronte:vt absq̄z impedimento et verecūdia sit paratus quod credit manifestare. Et ideo hoc fit post baptismuz:quia nemo est crismate vngend⁹ nisi xp̄ianus.e.ti.l.xv.

a ¶Secūdo quero. quādo fit vnctio in baptismo.dixi.s. proꝛia.q.a.b. Confirmatio autem fit post baptismū.e.ti.l.xj. De extrema vnctōe vide infra.8.q.

a ¶Tercio q̄ro. vbi fit confirmatio. dic q̄ fit in fronte.e.ti.l.xj. De vnctiōe que fit in baptismo dixi supꝛa i.q. De vnctōe episcopi vide infra. 12.q. De vnctione regis.vide infra 13.q. De vnctione ecclesie cuz consecratur.vide infra.xj.q.

a ¶Quarto quero.per quē fit vnctio dic q̄ vnctio confirmatōis fit ꝓ episcopuz et non per aliū. Et tam confirmans q̄z confirmat⁹ debent esse ieiunij:et habentes intellectum:debent ante confiteri. Et fuit inuenta loco appositiōis manuū apostoloruz.e.ti.l.xj.xv.

b ¶Unctiones autez baptismi potest facere quilibet pꝛesbyter.eodem ti. l.xv. Jdez de extrema vnctiōe vt infra.8.questiōe.

a ¶Quinto quero.cū quo fit. de baptizante dixi supꝛa.i.q.a.b. Confirmatio autez fit cū crismate facto de oleo et balsamo.e.ti.l.xj.

¶De extrema vnctiōe vide īfra.8.q
¶De vnctōe episcopi. vide īfra.12. q. Et ibi ꝺ vnctiōe manus p̄sbyteri
¶De vnctōe regis. vide infra.13.q.
¶De vnctiōe ecclesie:altaris:are.calicis. vide infra.11.q.

a ¶Sexto quero.ad quid ꝓdest vnctio.de baptismo viꝺ supꝛa. i.q.a. b.baptismus.8.q. Per confirmationez autē recipit spiritū sanctū cōfirmatus: et confoꝛtat ad substentandas diabolicas tēptatiōes.e.ti.l.xj.

© Biblioteca Nacional de España

sacramentū. 3. q. De vnctiõe episcopi infra. 12. q. Regis. infra. 13. q. Extreme vnctiõis. infra. 7. q. sacramentum. 3. q. De vnctione ecclesie. ecclesia. 7. questiõe.

a ¶ Septimo quero. ad quid prodest extrema vnctio. dic q̃ confert tria bona. Primo timorẽ domini penitendo de cõmissis. Secũdo peccatorum remissiõẽ venialium. Tercio: confortatiõem ad citius sanandũ: quia minus timet mortẽ recipiens eodẽ titulo. l. lxx. vide. sacramentum. 3. questiõe.

a ¶ Octauo quero. quando debẽ dari extrema vnctio. dic q̃ quãdo magis de morte q̃ de vita infirma speratur. Et debẽ fieri per presbyteros oleo benedicto quod vocatur infirmorũ. Et fit vnctio in septem partes corporis. oculis. scilicet et: naribus: auribus: ore: manibus: pedib⁹ et lumbis masculis: feminis in vmbilico. quia cũ membris illis magis peccarunt. Et fuit hec vnctio a iacobo apostolo introducta. eodem titulo. lege. lxix. Et an dabit̃ tempore interdicti. vide. excõmũicatio. 16. questiõe.

a ¶ Nono quero. cui est danda extrema vnctio. dic q̃ ei qui semper fuit stultus. nec puero tempore innocentie: quia non indigẽt hoc sacramento cum non peccauerint. nec sano: vel stulto a casu: nisi tempore sanitatis hoc petierit. eodem titulo. lege. lxj.

¶ An extrema vnctio det̃ excõmunicato. excõmũicatio. 13. q. a.

a ¶ Decimo quero. que est pena nolẽtis recipere extremã vnctionẽ. dic q̃ si potest recipere tenetur id sacramẽtum recipere. alias cõtempnendo non saluatur. eodẽ titulo. l. lxx. vide. sacramentũ. 2. q. a.

a ¶ Undecimo quero. qualiter vngitur ecclesia. dic q̃ quando cõsecratur fit signũ crucis in certis locis parietũ cum crismate. Itẽ vnguntur altaria: et are: quãdo consecrant̃. Item calices quãdo benedicũtur: exemplo legis veteris quia precepit domin⁹ moysi: vt tabernaculũ: et archa testamenti: mensa: et vasa: vbi fieret sacrificiũ: oleo vngeretur. et quia siluester papa quãdo cõsecrabat altare: vngebat id crismate. eodẽ titulo. l. xvj. De ecclesia. vide. ecclesia. 7. q̃stione.

a ¶ Duodecimo quero. qualiter vngit̃ episcopus cuẽ consecratur. dic q̃ vngitur crismate in tonsura: vt erga deũ sit interitus mundus: et erga homĩes exterius per bonã famã et proximi dilectionẽ. Item alia ratiõe: quia recipit magnam potestatẽ in ecclesia et honorẽ. vngitur etiã manibus: quia debet hominib⁹ maxime fidelibus bene facere: et quia recipit benedicẽdi: et consecrãdi: aliaq̃ sui faciendi officij: potestatẽ. Et quando vngitur dicitur hec oratio Domĩe deus tu iuua ad benedicendũ has manus vt per hãc vnctiõẽ: et meam benedictiõem que cõsecraueris cõsecret̃. 7 q̃ benedixeris benedicãtur in tuo sancto noĩe. Idẽ dicit̃ q̃ñ manus noui presbyteri vnguntur. eodẽ titulo. l. xij.

a ¶ Tredecimo quero. qualiter vngitur rex. Scias q̃ antiquitus vngebantur reges ĩ capite oleo benedicto. Sed q̃ñ sup humerũ dexterũ christus portauit crucẽ cõpletũ fuit dictũ ysaie. imperiũ

© Biblioteca Nacional de España

¶ Vniuersitas. Et vide q̄ scripsi rector. v. itē ad decuriōes. Nunq̄d sindic⁹ ciuitatis pōt obligare nō solū ciuitatez: sed etiā singulares psonas si hoc hz i mādatis ab hijs q̄ ciuitatē regūt. vide. h. i. c. q̄ cui⁹ daz de fide īstru. bar. ī materia repsaliarū tāgit hoc in. l. neq̄ ei⁹. ¶ ne fi. pro pa. et in. l. nij. ff. de re iudi. et dicit q̄ iste sindicus fac⁹ ab hijs qui hñt ptātē legis cōdende hz vim legis. si ergo statuentes habent ius statuendi sicut expresse possunt facere statutuz q̄ singuli possint capi p vniūsali debito et ita hoc possunt tacite statuere. et cuz eo concor. bal. in. l. donatiōes quas. ¶. de dona. inter vi. et vxo. sed ipsemet bal. in dicta. l. neq̄ eius. dicit cōtrariū esse verū. scz q̄ primo debz p̄cedere statutū secundo debet fieri sindicatus ad hoc vt singuli singulariter teneant⁹ pro vniuersali debito. scilz quilibet insolidū ad cōtribuendū autē in collecta secūdū vires patrimonij nō est dubiuz q̄ quilibet teneatur vt per bal. in dicta. l. neq̄ eius. Et adde que ipe bal. scripsit i lege prima. ¶. que sit lon. cōsuetu. Et quid operatur super tali contractu iuramētuz prestitum per sindicū. vide iuramētuz. 7. q. a. super. v. iuramēti. v. ciuitas perusia. ¶ Quero. qui faciant vniuersitatez. et vtrū magistri vel scolares an omnes simul. glo. in. l. fi. ¶. de iurisd. o. iudi. dicit q̄ magistri faciūt collegiū: non discipuli. sicut nec discipuli pillipariorum. tu dic q̄ ista nō est bona similitudo. vnde glo. est expressa que permittit scolarib⁹ facere vniuersitatē. vt ex. de p̄cur. c. quia in causis. discipuli autez pillipariorum et cerdonū sunt pars villissima. ideo nimiruz si non faciunt vniuersitatem. sicuti nec famuli scolariū. ¶ Quero. nūquid doctores subsunt isti vniuersitati. videtur dicendū q̄ non: nisi ex prerogatiua consuetudinis vel iuramēto. quia iurauerūt obedire rectori. ¶ Quero vtrū rector cuz sua vniuersitate possit facere statutū q̄ nemo possit representari nisi representet⁹ rectori, videtur q̄ sic. quia hoc statutuz est satis honestum: et nemini preiudicat: nisi istis statuētib⁹. ergo seruandū. sec⁹ si rector cū vniuersitate faceret q̄ nemo possit approbari p doctores nisi rector det vocē in approbādo: q̄ imittit falcem in messez alienā. et non potest doctorib⁹ claudere viā publicaz, Quero, quid i collegio: nūquid pt aliq̄d statuere cōtra formā antiq̄tus cōstitutaz. vel magis grauare doctorādos. dico q̄ nō: q̄ tale statutū est ambitiosuz. 7 si est appositū iuramētuz dz p epm relaxari. de alijs penis nō est dubiū. q̄ si nō valz p̄cipale nec pēale. Quero. cū ad hoc pti neat scrutiniuz ad cācellariū si cācellarius videt q̄ doctores dolo vel gr̄a deponūt p vl cōtra possit ex sola eq̄tate sui capitis approbare: vel reprobare. dicas q̄ ñ vbi numer⁹ approbātiū vel reprobātiū ē statut⁹ p forma sb stātiali. sec⁹ si ad inq̄sitiōez et nō ad diffinitiōem requirat⁹ numer⁹. de p̄dictis p bal. ī auteñ. habita. ¶. ne fi. pro pa. colūp. iij. iiij. Et circa vniuersitatez scolarium. vide que scripsi. studiū. ſ. q. a. sup. v. priuilegia. v. q̄ro q̄ dicāt⁹. a vsi. sequit⁹ videre. vsq̄ in fi. vsi. ¶ An sindic⁹ vniuersitatis poterit p vniuersitate accāre i maiorib⁹ ōlictis. et an poterit si accuset⁹ vniuersitas p ipa vniuersitate rīdere. glo. i. l. ij. ſ. hoc etiā. ¶. de iura. calup. videt⁹ dicere q̄ sic. sed tu dicas q̄ nec accāre pōt sindic⁹ in capitalib⁹ delictis sindicario noie sicut nec tutor vel p̄curator. nec per hoc remanebit maleficiū impunitū. q̄ siue sit publicū siue priuatū ex quo est cōmissuz in ipam vniuersitatē. q̄libet de vniuersitate p̄prio noie pōt accāre. cū ad ipsuz ptineat saltim p oliquū. Si vero vniuersitas cōuenit⁹ nō pōt respectu vniuersitatis esse pēa capitalis. et ideo defendi pōt p sindicū cū eni vniuersitas nō delinq̄t: vere ergo nō pt capitalr pūiri. sz illi de vniuersitate q̄ interfuerūt facto vel cōsilio bñ pñt capitalr pūiri si crimē ē capitale. de quo vid⁹ lati⁹. j. v. p̄rio. vsi. pe. 7 fi. de hac materia nōt bar. i. l. aut fcā. i fi. ff. o pēis o q̄b⁹ p bal. i. l. sola. ¶. o hijs q̄b⁹. vt indig. Scitās populū ō rez publicā grauissime ē puniēdus. casus est in. l. si quis. ¶. de sedicios. Et iste dicitur cōmittere quasi sacrilegiū. vt sacrilegiū. 3. q. ē. Querit ibi glo. quid de castro. dic idem. Querit. que erit ista grauissima pena. due sunt opiniōes i dicta glo. prima ē approbata i practica. scōaz puto tutiorē de iure. sz mitior pēa ipōit occurrētib⁹ ad tumultū p lasciuiā nil vltra pec⁹

super humerū eius. tūc eniz fuit sibi data pfecta potestas supcelū 7 terrā ideo reges xp̄iani: q̄ loco dei ad faciendū iusticiaz tenēt vnguntur oleo sacro ī humero: vel scapula ōrtera: ī signū onera hui⁹ causa dei amore tamq̄z leuia substituēdi: dicēte domino. iugū meum suaue est: et on⁹ meum leue. e. ti. l. xiij. xiiij.

¶ Vnio. Vide. ecclesia. ſ. q. c. monasteriū. ſ. q̄/stione. et. 3.

¶ Vniuersitas. Patron⁹ 4. q. g. b. actor. 2. q. n. testis. 7. q. dominiū. 3. q vēditio. 3. q. additio. 2. q. vide. collegium. per totum.

¶ Vrbs. vide. patria potestas. 4. q.

© Biblioteca Nacional de España

cantib⁹. vt.ff.de penis.l.capitaliū.§.soluet.ꝛ ō ꝓdictoꝝ pēa vide p azo.i suā.C.de sedici.ꝛ hijs q̄ ple.Sz circa p̄dicta dubitari pōt q̄o de ipa ple be.p quo declarādo p̄mo q̄ro; an populus vel vniuersitas possit delinq̄re.dico q̄ sic:vt glo.in dcā.l.si ex dolo.§.i.ff.de dolo. Quero. q̄ delicta possit omitteꝛ.ꝛ reiecta q̄dā opione quā cy. recitat.C.vñ vi l.si q̄s i tātā dic q̄ tā i obmittēdo q̄z i cōmittēdo. Quero.qñ diceꝛ.vt vniuersitas delinq̄re.rñdeo qñ delictū ē i omittēdo oporꝛtet tūc ꝑlm vl vniuersitatē cōuocari:et consilio deliberato ad hoc delictū cōmittēduz p̄cedi.alias vniūsitas illa nō dꝫ delictū cōmittere.sz singlariter singuli.vt nō. glo.i.l.aliō.§.referꝛ.ff.de regu.iu. vbi aūt delictū sit i obmittēdo: tūc nulla cōuocatio ē neccia vt.C.ō sacro sanc.ec.l.iubem⁹.Quero.q̄ir vniuersitas pūiaꝛ.vide.s.ō.pꝛio.i fi.cy.i dicta.l.si q̄s i tātaz.C.vñ vi.varias recitat opiniones.Et Inno.eẍ.de sen.exco.c.grauē plures etiā recitat opiniōes:et finaliꝛ videꝛ ocludere q̄ vniuersitas nō pūiaꝛ crimialiꝛ.ne inocētes vt pupilli ꝛ furiosi puniaꝛ.sz pēa trāsmitteꝛ i pecuniam.bar.i.l. aut facta.§.nō nūq̄.ff.de pēis.illas recolligit distinguēdo solū addēs de maiestatis crimie vl heresis. dic ergo aut ōlicti pēa ē realis aut psonal primo cāu: aut nō eq̄ cadit illa pēa i singlos de vniūsitate:puta sic i ipaz vniūsitatē.alic⁹ rei ipi⁹ vniūsitatis publicāde.ꝛ tūc vniūsitas ipa pūiꝛ. vt.C.ō sa.sā.ec.l.iubē⁹.aut pēa eq̄ cadit i singulos vt pēa certe q̄ntitatis.et tūc distig.ipe bar. collegiū puū a magno vt p̄mo cāu nō pūiaꝛ collegiū:sz tm̄ hij q̄ cōsēserūt.Sc̄o cāu pūiꝛ vniūsitas:sz dcā diuisio collegij pui ꝛ magni mihi nō placet.qñ pena est psonalis:tūc distinguit ipse crimia:q; aut tale est crimē q̄ ō afficit filiuz p̄pr p̄rem.vt maiestatis vel heresis. et tūc vniuersitas vel cōitas crimialiter puniaꝛ vt ciuitas arator subdaꝛ.et vniuersitas vel cōciliū destruatur bōa i eis exūtia publicēꝛ.ō bōis singlariū nil dicit.ego infra dicā. aut crimē ē tale q̄ nō affligaꝛ aliq̄z cōmittēs vt hōicidiū vel violētia et rapia et tūc dicit ipse q̄ vniuersitas nō hz caput ꝺm sz fictū decapitari nō p̄t:pēa illa alterabiꝛ i pecūiaz.hijs opiniōib⁹ sic recitatis audi q̄ō sentio. videꝛ eni mihi q̄ vbi pēa est pecūiaria certe quātitatis.siue collegiū sit vniuersale siue ꝑticulare magnū ꝛ diffusuz siue puū q̄ solū puniaꝛ q̄ cōsense rūt. Idē dico:vbi pēa sit coꝛpalis.verū si collegium foꝛet magnū:ita q̄ ex p̄sentiū pēa magna strages seq̄reꝛ.tūc pꝛincipaliꝛib⁹ psonaliter pūitis i alijs pena alteraꝛ i pecuiariā vel aliā.et hec vult diceꝛ glo. i.l.aut facta. § fi.ff.de penis. ꝛ tā i homicidio: q̄z i crimine lese maiestatis i quo ex p̄fis ōlicto filij puniunt nō alij de genere. et ideo nec ciuitas subdereꝛ arratro sine pꝛcipis conscientia In collegio heretico singuli dicūt peccare i heresi merito puniūt. ex hijs patet q̄ absurda Inno.cessant. De p̄dictis p salī.i dicta.l.si q̄s.C.de sedicioſ.Ad q̄ō facit q̄ q̄rit h.i.c.latoꝛes.de cle.excō.s.an multitudo deliquētiū excuset i delictis.Et q̄ scripsi.studiū.§.q.a.sr.ō.pꝛiuilegia.ō.q̄ro q̄ dicāt a.ōsi.seq̄t videt.vsq; ad ōsi. q̄ro nūquid rectoꝛ. Et q̄ scripsi.actoꝛ.ꝛ.q.n. Et q̄ scripsi.admistratio.quasi per totū. Et que scripsi. rectoꝛ.ō.i.

USuffructus. Cide q̄ scripsi actoꝛ.ꝛ. q.f. super.ō.administrat.Et pꝛia ptās.3.q.a.sup ō.vsufructꝰ.ꝛ.e.q.b.sup.ō.castris. et super ō.quasi castrēsibus.

a ¶ fideiussoꝛib⁹. Cautiōez quā vsufructuari⁹ debet testatoꝛ nō pōt remittere:ꝛ ante eā pꝛestitaz vsufructuarius pꝛo vsufructu vel quasi nō potest actiōez intendere.casus est i.l.si vsusfructus. C.de vsufruc. Et nota q̄ i generali legato vsusfruct⁹ includuntur etiaz nomina debitoꝝ. Itez nota q̄ p̄dicta cautio debet sic pꝛestari. quia legatari⁹ debet ire ad pꝛopꝛietariū et hr̄e tabelliōez.et ita dicere.testatoꝛ rellinq̄t me vsufructuariū talium rerū.ecce offero cautiōem de vtēdo ꝛ fruēdo arbitrio bōi viri: et de restituēdo finito vsufructu accipe eā nā nisi satisdet vel offeratur nō debet legatarius hr̄e vsumfructū. Quero teq̄statoꝛ nō pōt hanc satisdatiōez remittere:sz nūquid pōt dānare heredez vt recipiat quēdaz paupez i fideiussoꝛez ab vsufructuario.dicas q̄ sic.Sed pone constituo tibi vsumfructū iter viuos nūq̄d possuz tibi remittere hāc satisdatiōez.dicas q̄ sic.Quero.an vsufructuari⁹ faciat fruct⁹ suos ante p̄stitā cautiōem dicas aut vsufructuari⁹ est adeptus possessiōez bona fide:quia heres tradidit sibi vsumfructū.nec petijt cautiōez: tūc facit fructus suos ex bona fide sua Aut fuit in possessiōe mala fide:puta quia occupauit possessiōem sua auctoꝛitate.vt vides i vꝺoribus et tūc nō facit fruct⁹ suos ante p̄statiōem cautiōis. et hec distinctio est vera qñ vsufructuari⁹ possidet.

© Biblioteca Nacional de España

Sed si aliꝰ posſidet nō ipſe nū ꝙ facit fructus ſuos ante ſatiſdatiōez prestitā. Et si vſufructuarius errat i iure: qi nō putat ſe teneri ad cauēdū iſta ignorantia ſibi prodeſt quātū ad faciēdū fructꝰ ſuos: ſi ē adeptꝰ poſſeſſionez ſine vicio. ſi aūt cū vicio vel eſt denūciatū ꝙ ſatisdet nō facit fructus ſuos: qi eſt male fidei poſſeſſor de quibꝰ p bal. i dicta.l.ſi vſusfructus. Vide q̄ ſcripſi. legatuz. i.q.a. ſup. v. legatuz. v. itē q̄n do ſatiſdatio. et vide que ſcripſi vxor. v. pone ꝙ teſtator. in vſi. i. et. ij.

a ¶ Utendo. Et quia ex quacūq̄ cauſa opetat vſusfructus. habet cauere vſufructuariꝰ ꝙ vtetur et fruet arbitrio boni viri. q̄ro ſup quo verſat arbitriū boni viri. dicas ꝙ ſuper qualitate fideiuſſoris pt dicit glo. in. l. vſufructu. C. de vſufruc. q iſtud arbitriū ē in principio tēpore ſatiſdatiōnis. ſed poſtea in ꝓceſſu vſufructus verſatur arbitriū iudicis in qualitate vtēdi. vt vſufructuarius vtatur. vt diligēs pater familias. et ita vtatur alienis. vt diligens homo vtat ꝓprijs.

de vtēdo bono modo: et de re reſtituenda finito vſufructu: vel vſu. z. ꝓpti. ti. xxxj. l. xx. Idē tenetur facere habēs ius habitationis. eodez titulo l. xxvij.

a ¶ Tercio quero. qui fructus cedūt vſufructuario. dic ꝙ lucrat omēs et poteſt eos vēdere: vl alienare: ſed non ꝓprietatem. Vſuarius autem poteſt recipere neceſſarios pro ſe: et ſua familia et animalibꝰ ſuis: ſed nō poteſt eos vendere: nec extraneis donare. e. ti. l. xx. infra. 6. q. a.

b ¶ Itez cui vſusfructꝰ vl operā ſerui cōcedit: lucratur quicquid ſeruꝰ extra fructuarij: vel ex operis ſuis querit. ſz legatū ſeruo relictū querit ꝓprietario niſi ſpecialiter dicat teſtator ꝙ fructuario vel vſuario q̄ratur. Itez partus ancille non querit fructuario: licet queratur ſibi fetus pecoris: quia abſurdū eſt homiem cuius cauſa ceteri fructus ſunt in fructu cōtineri. e. ti. l. xxiij.

c ¶ Habens autē ius habitatiōis. poteſt habitare cū ſua familia: et etiā alijs bonis vicinis locare. e. ti. l. xxvij. xxj.

d ¶ Itez habēs vſum domus pōt hoſpites recipere. Item habēs vſuz ſeruorū poteſt vti eorū ſeruitio in rebus ſuis. ſz nō poteſt eos alij cōmodare vel locare. Idez ſi habet in beſtijs. ¶ Habēs vero vſum pecorū: pōt eos in ſuo fundo cauſa ſtercorādi ponere: et lacte: caſeo: lana: fetuq̄ in neceſſarijs pro ſe: z familia vti. Vendere aūt vel dare extraneo nil poteſt. e. ti. l. xxj.

¶ An inſula nata ī flumine q̄ritur fructuario. dominiū. z. q.

¶ An agit furti vſufructuarius ſi res in qua habet vſufructū ſit furata. furtum. 4. q.

¶ An pōt nūciare nouū opus ſi fiat in re in q̄ habet vſufructū detrimentuz. nūciatio. i. q.

a ¶ Quarto q̄ro. ad quid tenet vſufructuariꝰ: vl vſuarius. dic ꝙ vſufructuariꝰ tenet colere: reparare. itē loco mortuorū pecorū: vel arborum alias nutrire: tributa: et exactiones rei ſoluere.

¶ Vſuarius autē nil horeſi quis. i. ℟. in fi. Quero. maritus legauit vxori vſumfructū omni bonorū ſuorū. vtrū iſta vxor poſſit expellere colonos ꝓtiarios. vl q̄ nūmis q̄

Quero. q̄d ſi vſusfructꝰ eſt cōſtitutꝰ vel relictus pauperi qui non pōt ſatisdare. et vſq̄ ad mille annos nō inueniet fideiuſſorē. dicas ꝙ circa hoc ſūt multe diuerſe opiniones. ſz glo. et bal. cū ea in dicta. l. vſusfructꝰ. dicunt preciſe ꝙ non facit fructꝰ ſuos. de quibus p bal in dicta l. vſusfructꝰ

b ¶ Cedunt ¶ An vxori cui legatus eſt vſusfructus a viro ſuo q̄ fuit tabellio precia rogituuz percipiat. dico ꝙ ſit reſtituenda. tamē finito vſufructu: quia cū mortuus ſit tabellio illa p cia nō renaſcūtur ī ſuo genere: ergo non ſunt in fructu ſicut nec frumentum inuentum in hereditate ſcōm bar vide eū ī l. diuortio. ff. ſolu. ma. q̄ſi ad fi. et. ff. de eden. l.

© Biblioteca Nacional de España

lūt.bar.in.l.fundi trebatiani.ff.ō vſufruc.lega. dicit q̄ nō.q̄ nō intelligit ei legatuz hoc cū no mē bonorū intelligat deducto ere alieno. et iō es alienū p̄ferē legatario vſusfructꝰ bonorū.cir ca quam q̄ſtiōem vide q̄ ſcripſi.locatio.§.que/ ſtione. c.ſſ. v. cōuenerit v. ſucceſſor ad quē.de i/ ſtiſ p bal.i.l hec fructuū colū.v.C.ō fruc. et li.ex pen.

a Morte/dixit teſtator: reliquo vxori mee vſum fructum vſq̄ ad decem ānoſ.poſtea relinquo eū ſeyo.vxor ō cedit interi. nūquid ſtatiz ſeyus habet vſūfructuz: aut debeat ſpectare curſuz de cēniſ: ita q̄ interi heres hēat et non ſeyꝰ.glo. videt determinare p here de.ff.ad trebell.l.ſeyus §. ſi cuiꝰ in cōtrariū facit.ff. ad trebell.l.a filio §.alūno.nā i p̄ſona ſey erat appoſita dilatio nō in fauorē voxoris.ergo ceſſante cā dilatiōis ceſſat dilatio: vt ibi dī cogitabis.de quo p bal.l. ābiguitatē.C. de vſufruc/Et nota q̄ iſtud legatū relinquo tibi vſūfructū donec filiꝰ meus ſteterit i furore: durat etiā poſt mortē filij in furore decedētis. licet poſt mortē nemo ſit furioſꝰ: q̄ mors oia ſoluit. ſi aūt filius ſenſuz reciperet legatū expiret.bal. in dicta.l.ambiguitatē.i fi. ¶Quero.ponamus q̄ vſusfructꝰ ōbeat finiri tp̄e medij auguſti: quo tp̄e vue nō ſunt mature: ſz acerbe. vſusfructuarius vult colligere iſtas vuas ita acerbas: q̄ ſi no colligeret vindemia p̄tineret ad p̄prietariū.q̄ri/

ruz p̄ſtat: niſi ex vſu ſuo fructus omnes expenderet.e.ti.l.xxij.

a ¶Quinto q̄ro. quando cedit dies vſusfructꝰ legati. vide. legatū.u.q.a

a ¶Sexto q̄ro.quando finit vſusfructꝰ: vl vſus dic q̄ morteª vſufructuarij: vel vſuarij: naturali: vel ciuilib/ ¶Item per non vſuz decem annorū inter p̄ſentes: viginti inter abſentes/ ¶Item ſi vſufructuariꝰ alienet ius v/ ſusfructus quia ſtatim reuertitur ad p̄prietarium: nec queritꝰ ei cui alienat. vendere autez vel arrendare fructꝰ poteſt. ¶Item finitur ſi p̄prietas q̄ritꝰ vſufructuario: et coadunatꝰ cum p̄prietate.e.ti.l.xxiiij.

b ¶Item finitꝰ vſusfructꝰ: vel vſus:per deſtructionem totius p̄prietatis e.ti.l.xxv.

c ¶Nūtamen eſt aduertendū q̄ vſusfructus ciuitati: vel ville queſitus finitur centū annis elapſis:q̄ p̄ſumit omnes qui conſtitutiōis tempore viuebat tanto tēpore mortui/ finitur etiā ſi locus patiat aratruz: vel totaliter depopulatur. ſed ſi omnes habitatores alibi cauſa habitandi ſe conferāt ſaluus remanet eis vſusfructus. eodez titu.l.xxvj.

d ¶Habitatio aūt niſi aliud cōueniant nō finitur niſi morte vel remiſſione.e.ti.l.xxvij.

¶Ultimo nota q̄ cōfructuarij victoria et appellatio nō p̄odeſt alij confructuario. appellatio. 3.queſtiōe.d.

tur nūquid pōt.dicit glo.i.l.p̄.C.de vſufruc.q̄ō ſi ue ſit colonꝰ p̄tiariꝰ: ſiue ſit p̄ſionariꝰ nō pōt fructus niſi ſuo tp̄e decarpe ſeu colligere.q̄ cōſuetudo generalis inſpectāda eſt i tp̄e ſepādi fructꝰ vñ tenet iſte tāq̄ dānū dans i rē dñi.nec facit fructꝰ ſuos: q̄ nō videt p̄cipere dñi volūtate niſi fructꝰ erat ita p̄rimus maturitati q̄ p talē ſeparatiōez nō afferebat maiorez redditū: nec maiorez vtilitatem ſeparatiz/ ideo dicas q̄ ſi vſufructuarius aut cōductor p/uenit in tp̄e: vt dño officiat: et nō poteſt.aūt vt ſibi p̄ficiat: vel p̄pter ſuas neceſſitates: et pōt/Quero pone q̄ vſufructuarius fecit expēſas gr̄a fructuū p̄cipiendorū. et añq̄ p̄ciperet ē vſusfructꝰ finitus. nūq̄d iſtas expēſas pōt recupare ipſe vel heres eiꝰ. dicas q̄ ſic.de p̄dictis p bal.i dicta.l. ſi p̄/Et de fructibus dotis.vide.dos.13.q.a. et q̄ ibi ſcripſi ſſ v.ſoluti/Et de fructibꝰ feudi. vide.feudu3.7.q.a.ſup.v.reuertetur.v. cum feudū.

b ¶Ciuili/Quidaz dedit mihi vſumfructuz in re ſua; deinde cōmiſit maleficiū: p̄opter quod deportatus eſt. vel in metallū damnatꝰ. nūquid per hoc perdo vſumfructū. rñdeo nō.et eſt rō. quia ius q̄ō habeo nō dependet a iure ſuo.bal.in li.feu.c.i.§.rurſus.colū.ij.de contro.inueſti. ¶An vſusfructus expiret ſi vſufructuariꝰ ingreditur religionez. vide q̄ō legitur et notatur in.c.cū conſtet de pigno.et ibi.h.Et que ſcripſi.patria poteſtas.3.q.a.ſuper. v.vſusfructus v.an vſumfructū.vſi.ij.

c ¶Deſtructiōez.Vide q̄ ſcripſi.p̄ria p̄tās.3.q.a.ſup v.vſusfructus.v.an vſumfructū.in p̄in.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Vsurarius. Vide q̄ scripsi mercator. i. q. a. sr. v. mercator. v. q̄ro nūq̄d cleric⁹. 9. q. i. sr. v. mrimo nij. Et fideiussor. 7. q. d. sup. v. totū. Quero. aliq̄ de occultis fraudib⁹ et de dolis vsurariorū. 7 pmo q̄r tur i fraude intētionali. i. de eo q̄ mutuat sine pacto sciēs tn̄ q̄ mū⁹ ide cōsequet. q̄ro vtrū subsecuto munere vsurari⁹ esse cēseat canonistę dicūt q̄ sic: q̄ itētio cū effectu subsecuto facit. quez vsurariuz tn̄ dicūt q̄ nō tenet ad restitutiōem istarū vsuraruz mētaliū: nisi i foro cōsciētie. vt nō. ex. de vsuris. c. cō suluit. Tu dic q̄ aut spes ē cā mutui. aut mutuū ē cā spei. aut dubitat̄ pmo casu hic hz locū opio canonistarū q̄d est q̄n nō erat ali⁹ mutuatur⁹. scdo casu nullū ē peccatū: q̄ intētio ē cōformis. s. naturali rōne. tercio casu reliquit sue cōsciētie cū hoc iudiciuz nō ptineat ad forū cōtentiosuz: sz pñiales. Pone q̄ rē p̄cipl̄r valentē decē. vēdo et trado p quidecī solue dis vsq̄ ad annū. et sic pp̄r p̄rogatiōez tpis carius vēdo. vtrū iste ōct⁹ sit vsurari⁹. dicas q̄ sic: q̄ vendo tp⁹. q̄d ē v̄m q̄n res q̄ vēdit cōsistit i pōdere numero vel mēsura: q̄ i hijs tn̄ reb⁹ vsura cōmittit. sec⁹ si vēdat dom⁹ vel p̄diū. Quero. q̄d eō aliquis p̄suentiōe tpis min⁹ vel vili⁹ vēdit. vbi gr̄a: emit frumentū i herba p quinq̄ q̄d tpe messis verisimiliter valebit octo. an iste sit vsurari⁹. dic q̄ aut pñs nūeratio ē cā dāni vēditoris et ē vsura. Aut sola cōuentio ē cā dāni vēditoris: q̄ de pñti nō soluit p̄ciū. et tūc ōct⁹ nō ē vsurari⁹. aut neutrū est cā dāni: q̄ frumētū i herba nō pl⁹ valz tpe ōct⁹. et simil̄r ōct⁹ nō est vsurari⁹: sed licit⁹. de quo vide p. h. i. c. nauigāti i fi. ex. de vsuris. Quero. dicit decretal̄ q̄ licitū ē marito recipe vsuras dotis cū moderamie. vt ex. d vsuris. c. salubriter. modo pōe q̄ vir indigēs pecūia acq̄rit eaz ab amico et pōit eū in locū suū i dote p̄dcā vtrū talis amic⁹ possit vsuras tacite p̄cipe: dicas q̄ nō. Quero. emi fundū tali pacto vt talis emptio nō duraret nisi vsq̄ ad q̄driēniuz. et q̄ post q̄driēnium ipso iure reuerteret ad vēditorē: quā vēditōez feci p tā modico p̄cio. q̄ si emissem solos fruct⁹ ōct⁹ p̄sumeret vsurari⁹. q̄ro nūquid iste ōct⁹ sit licit⁹. dicas q̄ licet q̄ emi nō cōsistat i pōdere: nūero vl̄ mēsura. tn̄ hāc tpalez vēditōez iudico factā i fraudē vsurarū: q̄ finalis effect⁹ ei⁹ solū ē cōmodū fructuū medij tpis. circa hūc articulū vide. s. e. v. itē q̄n aliq̄s. de p̄dcis p bal. C. de vsur. sr̄ Rica. ¶ Que vsure peti p̄nt. dicas q̄ q̄daz sunt vsure p̄ūitorie. q̄daz recōpēsatorie. q̄dā lucratorie. Prime eni iur̄ diuino p̄mis se sunt sicut sunt ille q̄ veniūt ex cōtumatia adiūcto sibi itereſſe petētis: q̄ quātuz ad petentē nō sunt vsure sz sors. vt ex. de fideiusso. c. ij. p inno. vbi etiā dicit Inno. q̄ si tu teneris mihi soluere ad diē certū: et q̄ nō soluisti ab illo die sub vsuris accepi p pt̄ aliq̄ me az vtilitatē: vel rei familiaris necessitatez teneris mihi resarcire has vsuras q̄d ē verū si teneris mihi i ōctu bone fidei. sec⁹ si stricti iuris. Secūde vsure simil̄r sunt p̄misse vsq̄ ad cōgruū et honestū modū. put mos regiōis postulat: q̄ poti⁹ recipiūt loco p̄mutatiōis q̄ pene. vt ex. de vsuris. c. salubriter. et. l. vsuras. C. d vsur. et de acti. emp. l. curabit. sunt eniz huiusmōi vsure honoroſe nō gratuite. Tercio vero vsur̄ iure diuino sūt p̄hibite: nec hūano cōcedi p̄nt: q̄ a quo remouet̄ potētia: remouet̄ act⁹. de q̄bus p bal. l. vsuras. C. de vsuris. Et ideo impator nō p̄ot p̄mittere vsuras: q̄ id vetat supior. i. deus. Et si hoc nō p̄ot ipator multo min⁹ statutū alicui⁹ mūicipij. bal. i. l. cūctos populos. C. de sūma trini. colū. iiij. ¶ Et de hijs q̄ mutuāt pecuniam ad negotiāduz hoc addito q̄ capitale sit salnū. an sit vsura. vide q̄ scripsi. societas. 5. q. a. super. v. diuidēduz. v. valet societas. in vsi. q̄ro q̄d de hijs. Et ibi i. v. se. vide q̄d de eo qui deposuit pecuniā penes cāpsorez. et postea recipit ab eo aliq̄d vltra sortē. Et. societas. 6. q. d. sup. v. tenetur. v. q̄ro sunt socij. Et testamētum. i. q. v. p̄ot testator. i vsi. q̄ro vlteri⁹. et. 3. q. c. sup. v. hereſi v. dubitat̄ de testamēto. Et. 5. q. a. sr̄. v. testes. Et substitutō. 2. q. f. sr̄. v. exēplariter. v. q̄ro primo. i vsi. q̄ro scōm bal. Et fruct⁹. i. q. a. sup. v. fruct⁹. v. nūq̄d sit. Et exheredatio. 5. q. h. sr̄. v. diffamatū. v. si feneratores. Et stipulatio. 6. q. aa. p totū. Et que scripsi conciliuz. v. pro concilio. Et sententia. 9. q. i. super. v. probet. in fine.

¶ Item si debitor iurauit soluere vsuras: an debz eas soluere. et postea petere. h. in. c. debitores. de iure iuran.

¶ Vsucapio. Quare vsucapio sit introducta: et quid ipsa sit. et quis possit vsucapere et quis non. Et quas res possit vel non possit. et que sint necessaria in vsucaptiōe. et quis sit effectus eius. azo in summa. C. de vsucapti. pro emp. vel transl. ¶ Et vide restitutio. i. questione super. v. itez quero an.

¶ Vsq̄z. vide. sentētia. 4. q. tortura. 4. q. e. testis. 6. q. et. 8. q. g.

¶ Vsus. vide. consuetudo. 4. q. significatio. 2: q. vsusfruct⁹. 2. questione. a. 3. a. b. c. 4. a. 6. a. b

¶ Vsurari⁹. vide. sepultura. 7. q. oblatio. 4. q. decime. 5. q. stipulatio. 6. q. aa. infamia. 3. q. clericus. 9. questiōe. b. l.

¶ Vsucapio. vide. actor

seruitus. 2. questione.

© Biblioteca Nacional de España

¶ Utilitas. Tria sunt q̄ p̄cipue ptinēt ad publicā vtilitatē. s. plixitatē litiū abbreuiare multitudinē cōstitutionū iutiliū resecare: leges i vnū cōponere et cōgruēter situare. bal. in l. hec q̄ necessario. i. colū. C. de no. codi. cōpo. Vide q̄ circa hoc scripsi. mutuū. 3. q. e. sup. v. pbet. v. item eccl̄sia. ¶ Qñ t q̄r tenet credit2 pbare mutuū i vtilitatē minoris cōuersum. vide mutuū. 3. q. e. sup. v. pbet. v. quādo tenet2. cū. v. se.

2. q. r. p̄scriptio. p totū.

¶ Utilitas. vide. mutuū 3. q. f. g. v̄ positū. 8. q. c.

¶ Utipossidetis. Cōpossessores phibētur inuicē se turbare i possessiōe sua: nisi alter possideat ab altero vi vel clā vel p̄cario. et q̄ nō satisdat i petitorio patit̄ trāslatiōez possessiōis. cas9 est i. l. vtipossidetis. C. vtipossi. Res incorpales nō possidēt̄: an p eis possit agi hoc iterdicto vtipossidetis. vide glo. i dicta. l. vtipossidetis. tenet q̄ sic. Quero. q̄d si turbor v̄ iurisdictōe quā habeo i certos hoies. Rñdeo si sunt ascriptitij: locū hz hoc iterdictū vtipossidetis: q̄ cēsentur res imobiles. et idē si nō sūt ascriptitij sed liberi habitātes i castro i quo iurisdictōz habeo. Quero. quo tpe req̄rat̄ q̄ q̄s possideat in hoc iterdicto. et glo. i dicta. l. dicit q̄ tpe litis ōtes. vt ist̄. e. ſ. sz hodie. Querit glo. i dicta. l. vtipossidetis. an rōne possessiōis naturalis tm̄ possz dñs intentare hoc iterdictū: et dicit q̄ nō: q̄ istud interdictū dat̄ possidēti i quo turbat̄: sz naturalē dñs nō possidet ergo. ⁊c. attēde tm̄ q̄ hoc casu si dñs agit iterdicto p ciuili naturalis i cōsequētiaz venit restituēda: naz nō desinit turbare ciuilē nisi p restitutiōez naturalē. Quero. si deiector i q̄etet̄ post litē cōtes. a deiecto an ipe deiector hēat hoc iterdictū. dicit ibi glo. q̄ si deiector agat succumbet si deiectus agat similiter: q̄ non possidet. et idez nō. ff. vtipossi. l. i. ex hoc isurgit q̄daz mirabile. q̄ licebit deiecto semp inq̄etare deiectorez. nec poterit hoc iterdicto cōueniri. et tm̄ ex interuallo nō licz ipsū expellere. imo dicas. q̄ deiect9 hoc iterdicto cōuent9 nedū possit se cauta exceptiōe tueri. sz etiaz i exceptiōe ipsa poterit petere possessiōez p viz ablatā sibi restitui. Quero. qñ exceptiōes viciositatis vt q̄ aduersarius vi aut clā possidet debeāt oppōi. Rñdet Inno. i. c. veniēs. ex. de p̄scripti. q̄ ante litē ōt̄. sz bar. ff. vti possi. l. i. i fi. tenet ōriuz vñ inq̄t licite ad merita cause pñt qñcūq̄ opponi: et ita teneo. Quero. q̄d si cōuent9 hoc iterdicto nihil petit nec actori opponit: sz iudex i p̄cessu cognouit eū in possessionē esse potiorē: an euz absoluet. glo. i dicta l. vtipossidetis. dicit q̄ sic: q̄ supplet i iure. s. ex agitatis cor̄ eo. sz seq̄t̄ alia ps q̄stiōis si vltra absolutiōez iudex actorē ōdēnabit. vt de cetero eū nō inquietet. et arguit dicta glo. p t ō. sz Jac. de raue. dicit q̄ scōa ps dicte glo. est vera: q̄ sup hoc nō p̄cedit aliq̄s libell9 vel petitio: ⁊c. Sed Jac. bu. tenuit vtrāq̄ cū distinctiōe: q̄ aut cōuētus absoluit̄ ex eo tm̄: q̄ actor nō p̄bauit et vera est illoz opinio. aut absoluit̄ ex eo: q̄ reus assūpsit i se on9 p̄bādi et p̄bauit. et tūc nō tm̄ debz absolui. sz etiā actor dz ei cōdēnari vt i p̄ma pte. q̄ iudiciū duplex est. sed ego hoc vltimū subdiuido. nā aut solū p̄bauit se nō turbasse q̄d potuit rōe loci vel tpis adiecti i petitiōe actoris p modū q̄n negatiua pōt p̄bari et tūc adhuc est vera opinio. Jac. de raue. aut p̄bauit q̄ ipse est portior i possessiōe. et q̄ actor est ille q̄ eū turbat: t tūc si i aliq̄ pte cōclusiōes petijt sibi actorē ōdēnari res est clara et p̄cedit opinio Jac. bu. si aūt hoc nō cōcludit nec petijt: sed tm̄ se possidere et turbari: t tūc iste passus videt̄ dubius. tm̄ dicas q̄ iudicis officio mercenario deseruiēti p̄p̄ naturā iterdicti q̄d est duplex: si nūc instat et petit illū sibi cōdēnari ad nō inquietandū i futurū vel illū ōdēnare debebit: q̄ hoc post litē ōt̄. emergēs ad iudicis officiū spectat: non aūt interesse rōne turbatiōis p̄terite. p̄z dicēdorū declaratiōe apparet mihi dicēdū de modo cōcipiēdi libellū. dico igit̄ q̄ libell9 dz cōtinere actorē possidere. et hoc si res sit corpalis. si aūt incorpalis debet dicere se q̄si possidere. Itez q̄ p ouentū i sua possessione vel q̄si turbat̄: vel inquietat̄. nec a turbatiōe vlt cōsistere q̄re petat ipm ōdēnari vt ab inq̄etatōe vel turbatiōe desistat et peti pōt vt etiā infuturū ne inquietet vel turbet. vt glo. i dicta. l. vtipossidetis. Et dicas q̄ etiā peti pōt vt de hoc caueat. et vt cōdēne tur ad interesse inq̄etatiōis et molestatiōis iā facte. et hoc qñ ō plena et totali possessiōe fit q̄stio. sz si nō de plena: sz i ciuili tm̄ dicat se turbari p ist̄etiā quā facit re9 i naturali: tūc vltra p̄dicta pōt petere restitutiōez illi9 naturalis p cui9 insist̄etiaz actor turbat̄ i ciuili nā aliter nō desineret turbare ciuilē. Quero. cū glo. i dicta. l. vtipossidetis. de modo formādi sentētiaz. vide sñia. 3. q. a. sr̄. v. p̄mulgāda. v. itez q̄r. et huic sic gñali petitiōi dico q̄ formabit̄ scōm p̄bata t cōformis petitiōi si sit vna: vel petitiōib9 vnde vterq̄ petijt. et sic vterq̄ fuit actor et reus. dicēduz est ergo sic. aut vn9 p̄bauit sibi i cōcubētia et alter nihil. et tūc q̄ p̄bauit optinet: et scōm ei9 intentōez p̄batū ferēda est sñia aut q̄libet iuste. q̄ q̄libz p̄bauit se titulo possidere: et de diuersa possessiōe vt vsufructuari9 de sua naturali p̄petari9 de sua ciuili. t tūc p quolibz feret̄ sñia. vt i glo. i. i dicta. l. vtipossidetis. aut q̄libet p̄bat se possidere et eodē genere:

¶ Utipossidetis. vide. sētentia. sup. 3. q. a. actor. 4. q. f.

© Biblioteca Nacional de España

et eadē ſpecie poſſidēdi. et ſic oportet nos dicere alterū iuſte poſſidere. tūc aut vn⁹ eorū ꝓbat de ātiq̄ore poſſeſſiōe. et ille debet obtinere et intētiōi ſue probare dz ſūa cōfirmari. et eſt rō: qz hijs q̄ eorū ꝓbat de recēti poſſeſſiōe: vel ꝓſumit nullā hēre: vel clādeſtinā: et ſic victoſaz ab aduerſario hēre ergo ſucūbit. aut neuter de antiq̄ori: ſz q̄libz de pari tpe. et tūc aut alter ꝓbat per maiorē numerū teſtiū. z tūc ille vicet. aut ſūt pares i nūero: et tūc aut vn⁹ ꝓbat de titulo et poſſeſſiōe: alter de ſola poſſeſſiōe tm̄ piter iniciata cū illa: et tūc obtinet q̄ de vtroq; ꝓbat: qz ſua poſſeſſio vti vt titulo inficiata ē fortior. Et ideo cauti aduocati capitulāt etiā de titulo: aut p oia in pbādo ſunt pares: qz neuter aliū excedit i ātiquiori nec i titulo neq; in teſtiū nūero. et dicit glo. q̄ iudex nil pnūciabit et cām allegabit et mādabit partib⁹. vt neutra earū accedat ad locū. et q̄ eorū vult ꝓpōere petitoriū ꝓponat. qđ mihi placet vbi neuter ſup ꝓpetate pbaſſet. ſed vbi vterq; piter ſup ꝓpetate pbaſſet tūc ſanct⁹ videt vt iudex pnūciet quēlibet poſſeſſorē p dimidia. et p indiuiſo. et etiā mādet ptibus ne alter alterū inq̄etet: et ipſi poſtea vel eorū alter diuiſiōez poterit petere ex ſola eni poſſeſſiōe nō daret iudiciū diuiſoriū. Quero. de q̄ ſatiſdatiōe loq̄tur dicta. l. vtipoſſidetis. glo. ibi dicit q̄ loquit de q̄daz ſatiſdatiōe quaz victor i hoc poſſeſſorio victo inſtāti et petēti pſtabat. ſ. q̄ litē in petitorio qđ intēdit vict⁹ ꝓponere ſuſcipiet ifra certuz terminū. et ſic interi i aliū nō trāſferet alienādo non obſtante q̄ poſſeſſor imobiliū nō ſatiſdat de iudicio ſiſti: nec etiam hodie de iudicato ſoluēdo q̄ fateor iā cōuēt⁹. ſed cōueniēd⁹ ad certū tēpus pſtat ꝺ cōparēdo et lite ſuſcipiēda. et interi de re non alienāda: qz lite ſuſcepta expirabat iſta ſatiſdatio. et ſcōm formā edicti de ꝓpietate cognoſcēt. et ſi iſtā ſatiſdatiōez nō pſtat fit trāſlatio poſſeſſiōis ne incōueniēs illud ſeqūtur. Quero cū glo. pone q̄ petita eſt ſatiſdatio et nō preſtita ita q̄ de victore i victū trāſlata ē poſſeſſio an vict⁹ qui nūc poſſidet victori ſatiſdare teneat. vide bar. i l. q̄ bona. ſ. ſi q̄s. ff. de dam. infec. dicas aut cautio venit pſtāda rōe iuris futuri piter ſe hūtis: ad eſſe et nō eſſe. et tūc cōtumatia i nō cauēdo dz caueri ab eo in quē eſt trāſlata poſſeſſio. vt. l. poſtq̄. ſ. ipator. ff. vt i poſſe. lega. Aut venit pſtāda rōe iuris futuri: et ſimiliter i plurib⁹: et frequēter ſe habētib⁹ ad eſſe et tūc cōtumati i nō cauēdo ab eo in quez ē trāſlata poſſeſſio teneſ cauere ei q̄ ſibi cōtumax fuit i nō cauēdo: aut nō repit ſibi trī cautū ex poſſeſſiōe in euz trāſlata. et tūc ſuo aduerſario nō teneſ cauere. vt dicto. ſ. ſi q̄s: aut repitur nihilomin⁹ ei cautū de eo qđ pti⁹ intēdebat. et tūc illi teneſ cauere. vt in dicta. l. vtipoſſidetis. C. vñ vi. Et de predictis vide ibi per bal.

¶ Vxor. vide. cleric⁹. 9. q. e. elemoſina. 2. q. rex 10. q. et. 11. inimicitie. 3. q. premiū. 3. q. probatio. 2. q. a. matrimoniū. 3. q. furtuz. 4. q. cōiunx. per totū. actor. 3. q. religioſus. 9. q. votū. 3. q. epuſ 7. q. adulteriū per totū. mrimoniū. 5. q.

¶ Vxor. Si marit⁹ legat vxori veſtes: et p ſtatutū ſūt que daz veſtes ꝓhibite portari. nunq̄d ille itelligūt legate. bar. in. l. q̄uis. ff. ꝺ auro z ar. le. dicit q̄ nō. Lu dic q̄ ſi ſunt ꝓhibite ꝑpetuo portari. bar. videt dicere verū. vel dic q̄ tūc valet legatū: qz pñt alijs vēdi. ſi aūt nō eſſet ꝓhibitū ꝑpetuo: ſz aliquo tpe eſt licitū: vel pōt cū aliquo adiūcto licere: tunc nō dicit verū: qz valet legatū: et maxie ſi ſūt aliqua ꝓhibita i veſtib⁹ portari q̄ pñt a ſubiecto ſepari vt frāgie vel perle. vt p bal. i. l. cū te. i fi. C. de donati. iter vir. et vxo. ¶ Reuerētia q̄ debetur viro: debet eius vxori. z q̄ facit honorē vxori: facit viro. et qui facit iūriā: eidē facit. bal. C. de iniuſ. vo. l. ſicut bonis. ¶ Vxor nō cogit plorare de morte mariti: nec iouere habitū nigruz ſi nō vult. vñ ꝓpa viduitas nō ſtat i habitu. vel i lacrimis. ſz i mēte. bal. l. decreto āpliſſimi. C. ex q̄. cau. i fa. i pti. ¶ Teſtator hz vxorē ſuā ſcōam et vult ei relinq̄re plus q̄ pōt ſcōm formā. l. hac editali. C. de ſecū. nup. de q̄ ſcripſi mrimonium. ſ. q. f. ſup. v. ſuccedētib⁹. v. ne liceat. et cōfitet ſe hre ab vxore mille mutuo. et ſic iurat. certe nihil valet: qz cōfeſſio iurata facta ad vtilitatē nō capacis nō valet. Itē teſtator cōfitet i teſtamento ſe hre ab vxore ſua mille: et ſic iurauit poſtea viuēs vult illā cōfeſſiōez reuocare certe pōt: qz videt facta i fraudē donatiōis. de hoc vltio vide in. l. i. ff. de dona. iter vi. et vxo. ſcōm bar. ꝺ q̄ bus p bal. i. l. ſi vt allegas. C. de inoffi. teſta. colū. vij. Vide q̄ ſcripſi mrimoniū. 9. q. a. ſuper. v. morte. Et q̄ ſcripſi. maritus. p totū. Et q̄ ſcripſi nobilis. v. nōri⁹ nobilis. Et q̄ ſcripſi. cōmunio. v. vbi ē. Et cleric⁹. 4. q. n. ſup. v. vxor. ¶ Si marit⁹ obligat res vxoris tāq̄ ꝓpias nō nocet vxori eius pñtia: vel cōſenſus. ſz ſi tāq̄ ꝓprias vxoris tūc vxori nocet dol⁹. Sz quio ſi mulier nō facit hoc doloſe. ſed q̄ nō audet ꝺicere nimia reuerētia vel metu. rñdeo nō nocet ei ſilētiū. vt nō. ff. qua re. acti. nō da. l. i. ſ. q̄ honorāde. vbi eſt glo. de iſtis p bal. l. ſi ſine voluntate. C. ad ſena. cōſul. velley. ¶ Mulier cōducēs ꝓpia obligat ꝑ ſe: ſed ſi marit⁹ cōducit nō pōt obligari p marito. vt ē caſ⁹ i. l. ſi aduerſus. C. ad ſena. cōſul. ve. et iꝺo cū boies cauti locāt ſua ꝓpia et volūt hre

© Biblioteca Nacional de España

vxores colonorũ obligatas locãt vxoribꝰ: et tenet ōctꝰ nisi esset colo: q̃sitꝰ. et si obligassent se vir et vxor similiter valeret nisi esset colo: quesitus. de q̃bus p bal. l. si aduersus. C. ad senatꝰ cõsul. velley. ¶ Si maritꝰ ẽ vagabũdꝰ: vtrũ vxor põt morari vbicũq; sibi placet honeste tñ. cy. i. l. liberti. C. de oper. liber. dicit q; nõ tenet eũ sequi. tu dic q; si vxor sciebat a pncipio virũ esse huiusmodi ꝓpositi q; tenet eũ seq̃: alias vir nõ tenet eaz alere. si vero sciuit postea: et nõ tenet eũ sequi: q: nõ dicit stare p vxorẽ sed per virũ. et hoc est verũ nisi de facili possit virus seq̃: q: tũc tenet ipsuz seq̃. bar. i. l. menia. ff. ꝺ annu. le. de quo p bal. l. q̃ manumittit. C. de oper. liber. Et nũquid vxor tenet seq̃ virũ. et eõ. h. i. c. de il lis. et ibi glo. et Inno. de spõ. et i. l. i. C. de vxo. mili. et in. l. liberto. ¶ de ope. liber. ¶ Si maritus relinq̃t vxori aliměta ī domo: vtrũ ipsa debeat opari heredibꝰ viri: puta filare et texere p eis: an vero possit heredũ expẽsis filare et texere pro se ipsa: et videt q; heredibꝰ. vt. l. sicut.

de oper. liber. nã ī officio heredũ esse debet. et hoc videt glo. ibi determiare. sed bar. dicit cõtrariũ: q: nõ est sup hoc grauata a testatore. vt ipse nõt. ī. l. gayo. ℣. fi. de alimẽ. lega. tu dic q; opas fabriles vel artificiales non tenet ꝓstare: sz obseq̃ales sic. vt facere lectũ et coq̃nã et portare aquã: si talia facere cõsueuit: nõ eniz debet stare ī domo sicut corpꝰ mortuũ. vñ si nõ laboret nõ mãducet. Quero si nõ põt morari cũ eis ꝓpr eorũ seuitiã vel malos mores. dic q; tũc talis cõditio ei remittit vel tãq; ipossibilis: vel tãq; turpis. et est argumẽtum. q; si vir verberat vxorẽ qꝺ licitũ est vxori fugere. et debet alimentari extra domũ mariti. Ita notat cy. C. de nego. gest. l. q; i vxorẽ. secꝰ si discedat ꝓpria culpa. vñ nõ. ex. de diuor. c. significasti. Sz dubitat. q̃d si neuter est i culpa. et reuertar ad materiã alimentorũ legatorũ in domo: nã heredes sunt boni: et honesti: tñ vidua est valde pulchra: et non põt habitare cũ eis sine aliq̃ sinistra suspitione. Rñdeo q; etiã tũc talis cõditio remittit tãq; turpis. q: habere malũ nomẽ et malã famaz ẽ turpe. si autẽ cũ bona et honesta fama possit ibi morari talis cõditio nõ remittet. vide q̃ scripsi aliměta. r. q. a. ꝺ. aliměta ex minꝰ. i ꝺsi. q̃ro testator relinq̃t. Quero. maritꝰ relinq̃t vxori aliměta q̃duꝫ dotẽ suã nõ repecierit. mõ accidit q; heredes spõte eã sibi soluũt. q̃rit vtrũ sit finitũ legatũ alimẽtorũ bar. dicit q; sic i. l. ãpliꝰ. ff. rẽ. ra. habe. vñ dotez oblatã ipa nõ tenet recipe ne ꝓdat legatũ. Incõtrariũ tñ facit. q: heres q̃ spõte offert videt renũciare cõditiõi p se apposite. et ideo hẽt condi tio p ipleta: q: p heredẽ stat quominꝰ ipleatur nec põt iputari vxori cui acceperit cũ ipe spõte obtulerit. Quero. pr mãdauit filios vt tractarẽt matrẽ eorũ honorifice. eo mõ et forma put ipse faciebat. mõ ista vidua vult ire ita polita: sicut in vita mariti: et cũ pãnis speciosis dicẽs q; maritꝰ ita mittebat eã. sz filij dicũt q; volunt eã inducere scõm bonaz r cõez cõsuetudinẽ viduarũ: sz ī reuerẽtijs dicunt q; intẽdũt eã sũme tractar. q̃d iuris. rñdeo p ista verba nõ itelligit testator mãdare ea prestari q̃ sui gra ꝓstabat: sz speciosa vestimẽta maritus ꝓstabat gra sui. dico ergo cõgruẽtia vidualia deberi. sed nimia et eximia nõ deberi. q: ꝺba debẽt itelligi scõm statũ r cõditiõez psone. et idẽ dico de lectis. si enī vult lectũ de serico nõ cõuenit vidue. Quero. testator legauit vxori aliměta in domo. mõ ista mulier scꝺo nubit: r virũ secũ ducit. mõ filij ꝓpter hoc expellũt eã. q̃rit vtrũ ꝺbeat hre legatũ. Rñdeo: testator cogitauit sociare matrẽ filijs: ipsa ꝺo se nubendo dissociauit ab eis: vñ filij extraneũ admittere nõ tenent. etiã si honestissimꝰ sit: nã de honesto nõ est q̃stio. q̃ eni scꝺo nupsit magis viro q̃z filijs studet. ideo ꝓdere ꝺz legatũ. de ꝓdictis p bal. in. l. q̃uis. C. de lega. ¶ Si testator legat vxori victũ vel aliměta. et nõ dicit ī domo testatoris an ipsa possit alibi habitare: et aliměta pcipere. bar. dicit q; sic. i. l. iiij. ff. de alimẽ. lega. r bñ dicit. scias tñ q; si testator hẽbat domos ꝓpas nõ cogit heres ad pẽsiõez cõducere aliẽas: sz sufficit q; heres ī vna illarũ assignet legatario habitatiõez ī q̃ possit cõpetẽter et hõeste morari: nõ eni ꝺz sibi dare habitatiõez tecã vel i lupanari: q: ꝺba ciuili mõ debẽt itelligi. bal. i. l. i ánalibꝰ. C. ꝺ lega. i fi. ¶ pone q; testator relinq̃t vxori victũ et vestitũ q̃ꝺiu i domo testatoris caste viverit. nũc ista vxor vult petere legatũ. nũq̃ posit sine cautiõe mutiana. vide cõditio. ℣. q. l. sr. ꝺ. cautio. et glo. i. l. legẽ iuliã. C. de iudic. vi dui. dicit q; ista vxor nõ põt petere. imo debz cauere scõm anteñ. cui relictũ. C. e. ti. Et si hoc est ꝺm ergo nihil petet ifra annũ. Itẽ nec post annũ sine cautiõe qꝺ ẽ ꝺ illꝺ qꝺ totꝰ mũꝺ seruat: vñ videt dicẽdũ q; aut appõit cõditio ad originẽ legati. aut ad eiꝰ duratiõez. primo casu seq̃tur cautio mutiana. Scꝺo casu incõtinẽti cũ vidua est debet sibi legatũ. et durat donec durat viduitas et ōctꝰ nuptijs: nõ debet postea p futuro tpe: sz p ꝓterito si ẽ solutũ nõ repetit et si nõ solutũ ꝺz solui. vt dicta. l. legẽ iul. r. C. si cũ. nup. muli. anteñ. hoc locũ. Quero. q̃ꝺ si testator dixit. instituo vxorẽ meã heredẽ donec caste et honeste viverit: an sit necessaria cautio mutiana. et credo q; sic: q: ista ꝺba nõ sũt apposita sup ánuo relicto sed sup vnico et ꝓpetuo. et ideo rõe futuri tpis ẽ caueñz: q: ẽ relictũ qꝺ req̃rit pseuerãtiaz viduitatis: et nõ põt heredis institutio esse ánua: nisi in milite. Quero. q̃ꝺ significãt ista ꝺba si caste et honeste viverit. rñdeo si ꝓferũt a viro: erga vxorez intelligũt de plena castitate: q: aia mariti cõtristat ex nuptijs secũꝺis. secꝰ si ꝓferũtur a patre vel cõsanguineo ipsius vxoris. hoc p bal. ī dicta. l. legẽ iul. sz dicit bar. in. l. mulier q̃. circa fi. ff. ad trebell. q; ipsa relictũ ꝺz

bet hꝫe etiã si trãseat ad scõa vota: qr caste ⁊ honeste viuere ẽ vt illi⁹ mulieris pudicitie cõgruit nisi testator dicat. donec caste et honeste vixerit: et vitam viduale seruauerit. ꝓcã vera nisi de volũtate testatoris vel de vsu aliud appeat. vt ibi p bar. de ꝓcis excepto isto vltio dicto bar. vide p bal. i dcã. l. legẽ iuliã. C. de iudic. vidui. et ibi i fi. viꝺ etiã p bal. q̃ si marit⁹ ita legauit vxori mee alimẽta lego donec caste vixerit. Itẽ lego ei omẽs pãnos lane et lini. mõ q̃ rit vtrũ illa adiectio donec caste nc̃. videat repetita i legato pãnorũ qꝺ ẽ vnicũ. et stati requrit plenariã ꝓstatõz sicut legatũ alimẽtorꝝ: vel vsusfruct⁹ qꝺ verũ ẽ si sunt relicta seorsuz i diuersis ptib⁹ vel clausulis testamẽti. sz vbi ẽ vna oratio ⁊ vnũ capitulũ tũc cõditio repetita videt. refert ergo vtrũ sub vno cõtextu vel plurib⁹. nã i vno cõtextu dictio. Itẽ põit copulatiue: seꝺ i diuersis significat ordinez verborũ nõ copulã. vt p bal. vbi. s. ¶ Quid significet relinq̃re vxorẽ dñaz et massariã ⁊ vsufructuariã. dic q̃ si talis sermo dispõit sup re certa: tũc loq̃t. l. si titio fũdus. de vsufruc. le. sz si nõ dispõit sup certa re tũc stãtib⁹ filijs videt relicta sola alimẽta. vñ illud verbũ vsufructuariã põit abusiue ⁊ grosso mõ ꝑm gñalẽ iterꝓtatiõez q̃ sũpsit originẽ i curia vulgari. si aũt filij nõ stãt. sz extrane⁹ possideat hereditatẽ: tunc nõ hz locũ cõsuetudo scripta i curia vulgari sum⁹ i iure cõi ꝺcẽ. l. si titio. Itẽ si filij stãt vno ãno et non alio seruabit cõsuetudo viuẽtib⁹ filijs. i. descẽdenti b⁹: sz eis mortuis seruabit ius cõe: qr cũ ꝺsuetudo idẽ sit qꝺ ꝑuilegiũ nõ egredit psonã. Quero q̃ꝺ si testator dixit: reliquo vxorẽ meã massariã i domo mea ⁊ nõ dixit plura ꝟba. nũquid debeat hꝫe alimẽta. rñ deo sic: idẽ si dixisset relinquo vxorẽ meã dñaz in domo: qr videt sibi legare alimẽta. Idez si dixisset: reliquo eã vsufructuariã i domo: hec igit ꝟba reliquo vxorẽ meã dñaz ⁊c̃. exponũt iuxta vulgare italicũ. i. dñaz q̃si dicat caput regimis i domo ⁊ ꝑceptricẽ sic erat viuẽte marito. ⁊ q̃ idẽ honor sibi adhibeat vñ istud est vocabulũ honoris non ꝓprietatis designatiuũ. et ita tenet spec. i ti. q̃ filij sũt legi. ff. i. ꝺ. q̃ꝺ si vir: ⁊ hoc colligit ex cõi vsu loquẽdi: qr vxores nostras dñas appellam⁹. Idẽ etiã i hoc casu dico. quo libet etiã extraneo istituto herede scõm bar. qui ita nõt i. l. titia. ff. fi. ff. de laga. ij. Idẽ dico si legat cõcubine vel sorori vel matri: qr vbi ẽ certa verborũ interꝓtatio ita sonat i vna psona sicut i altera. Sz q̃ꝺ si testator ita dixit: reliquo vxori mee hꝫitatiõez i domo cũ filijs suis: an ista debeat hꝫe alimẽta extacita volũtate defuncti. ⁊ credo q̃ sic. qr i obseq̃o filiorũ esse ꝺz. ergo debet ab eis ali etiam posito q̃ eẽt alia q̃ mater: puta amica: qr hoc ẽ i recõpẽsatõe laboris qꝺ ergo dixi qñ testator dixit. reliquo vxorẽ meã dominã i domo. Idẽ vt ꝓdixi teneo. si dixit. reliquo eaz vsufructuariã nõ adiciẽdo q̃rũ rerũz et circa hoc sic distigue. aut marit⁹ relinq̃t vxori vsumfructũ omniũ bonorũ. aut aliq̃rũ singulariũ rerũ. aut relinq̃t eam dñaz ⁊ vsufructuariã. primo casu: si testator nõ liberos sz extraneos instituit heredes: mulier habebit vsũfructũ i oib⁹ bꝺis defuncti. si aũt relinq̃t liberos heredes: tũc hẽbit mulier vsũfructuz oim bonorꝝ deducta legitima. in q̃ liberi grauari nõ pñt. Si aũt relinq̃t vsũfructũ aliq̃rũ rerũ singulariũ valz relictũ deducta falcidia. Tercio casu cũ relinq̃t vxorẽ dñaz ⁊ vsufructuariã: vel dñam ⁊ vsuariã: vel dñaz ⁊ massariã suorũ bonorũ vel similib⁹ reliquisse eni itelligit tale dñiuz. et illuz talẽ vsũfructũ q̃lẽ hẽbat viuo marito. et ideo intelligit hꝫe victũ ⁊ vestitũ eo mõ qꝺ hẽbat viuẽte marito: cõsiderata q̃litate psone: ⁊ quãtate primonij: et cõsuetudie testatoris. de ꝓcis p bal. i. l. legẽ iuliã. C. de iudic. vidui. de q̃bus etiã vide p bar. i dicta. l. titia. ff. fi. ff. de lega. et fidei co. ¶ Utrũ quicq̃ꝺ acq̃rat vxor acq̃rat viro cõstãte mrimonio: ⁊ videt q̃ sic. qr ꝺz opari viro vt scripsi pria ptãs. 4. q. f. sr̃. ꝺ. ptãte. i fi. ⁊ hẽt p Inno. ex. de testa. c. cũ i officijs. ⁊ dos. 7. q. h. sz hoc nõ placet. nã cũ vxor nõ possit cõtrahere societatẽ cũ viro ergo nõ acq̃rit viro. sz sibi. Itẽ lex dicit q̃ ꝺz eẽ i obsequio viri qꝺ significat obsequiũ alia seruitia i domo viri ꝑm q̃litatem psonarũ sũt etiã q̃ꝺaz opa que extiatiõis q̃s simplr valet opari. ceterũ si vxor faceret aliquã artẽ: vl mercãtiaz: vel essz cirurgica vel obstetrix q̃ quidez nõ sũt ope domestice et familiares id qꝺ acq̃reret ex istis opib⁹ non acq̃reret viro: qr nec ad ꝑceptũ viri tenet negociari. Itẽ si nõ esset in obsequio viri culpa viri ad nullas opas tenet. de istis p bal. i. l. si vxorẽ. colũ. ij. C. de ꝺici. i ser. Sed hodie i castella lucra simul fcã a cõiugibus sunt cõia. vt scripsi. adulteriũ. 10. q. c. sr̃. ꝺ. applicãt. i pri. Et vẽditio. ff. q. r. sr̃. ꝺ. dotis. Et q̃ꝺ iuris de legato q̃ vir relinq̃t vxori vsq̃ ad decẽ annos. si vxor antea moriat. vide vsusfruct⁹. 6. q. a. sr̃. ꝺ. morte. ꝺ. dixit testator. Et q̃ꝺ ꝺ vxore cui marit⁹ tabellio legauit vsũfructũ rogatiuũ. Et cui legauit vsũfructũ. aut ꝑt expellere colonos. vide. s. e. z. q. a. sr̃. ꝺ. cedũt. ꝺ. an vxor. Et dos. ff. q. a. sr̃. ꝺ. stipulatiõez. Et. 14. q. a. sr̃. ꝺ. alienari. Et. 16. q. b. sup. ꝺ. obligata. Et. fideiusson. 3. q. c sr̃. ꝺ. renũciet. Et iuramẽtuz. 9. q. b. sup. ꝺ. ꝓiur⁹ ꝺ. itẽ an ꝺiuges. Et ꝺitio. ff. q. r. sr̃. ꝺ. nupseris Et captio. i. q. a. sup. ꝺ. cauẽ. ꝺ. pro viri. Et pactũ. ꝺ. nec valet. et. ꝺ. itẽ pactũ factũ. Et. succedssio. i. q. e. sr̃. ꝺ. cõiũx. ⁊ sr̃ do. fiscus. ⁊. e. q. f. sup. ꝺ. succedit. ¶ Quero. an vxor possit se cũ marito: vel p eo se obligare efficaciter. dic q̃ ꝑt se cũ marito obligare: etiã si ipsa sit etatis minor. vt or di. cur. li. i. ti. i. l. x. seꝺ de iure cõi dic q̃ nõ ꝑt cõueniri p marito vel p eo itercedere. nec tenet ex delicto vel obligatiõe p marito vel ei⁹ cã õcta. C. ne vxor p ma. vel ei⁹ cau. cõue. l. i. ff. ad vellep. l. ij. ⁊. iij. nõ q̃ i hoc iuuet p vellep. imo ipo

© Biblioteca Nacional de España

iure seruat illesa. nec tenet de eo q̄ acceptū vel scriptū est. siue semel: siue pluries ad id debitum se obliget p̄ marito. et siue se: siue suā substātiā obliget. vt i auten. coll. ix. vt nulli iudi. ſ. et illō vero p̄uidim⁹. Et p̄dicta vera ſm. bal. i auten. si q̄ mulier. C. ad sena. cō. velley. ni si p̄bet ōbitum i rē suā versum. itez dicit q̄ tunc mulier p̄t cō sentire obligationi viri vel se obligare cuz eo. cū vir dat ei aliā rez equivalentē i cābiuz si istud cābiū ē vtile mulieri. et q̄ p̄dicte auten. nō p̄t p mulierem renūciari sup iuramēto. velley. eni locū hz q̄n mulier p̄o extraneo itercedit quo cāu si ei renūciet obligat. ſz cū se p̄ viro obligat quātūcūq; velley. renūciet: ei nō p̄iudicat nec obligat. cū marito aūt se p̄ōt p̄ alio nō p̄ ipso alteri obligari: renūciādo velleyano. vt ex. de iure iurā. C. ex rescripto. ceterū si debitū sit p̄ ea vel ei⁹ causa cō tractū et pecūia i ei⁹ vtilitatē cōuersa. ⁊ hoc manifestū sit cū ipsa tenet. et etiā ipse vir quē nil p̄hibet obligari et fideiubere p̄ vxore. Ideoq; in hoc instrō se vxori nō obligat ſz renūciat. vt saltez creditori nō p̄ferat i ypotheca. Et ideo dicit bal. i dicta auten. si q̄ mulier. C. ad sena. consul. velley. q̄ cōtrahens dz esse curiosus. vt pecunia affectualiter p̄ueniat ad mulierē. Et q̄ licet vxor nō p̄ōt se obligare p̄ viro. tū dicit q̄ vir bñ p̄t se obligare p̄ vxore. Et q̄ licet mulier se obliget p̄cipaliter i ōctu: et marit⁹ fideiubat. q̄d nō valet quo ad mulierē: q⁹ p̄sumit itercedere p̄ viro nisi p̄bet q̄ res p̄cesſit i vtilitatē mulieris. Sz pone. vir ⁊ vxor cōfessi sunt i publico instrō se accepisse decē mutuo a trāqueto. ⁊ q̄libet se insolidū obligauit. et facti sunt duo rei debēdi ⁊ quilibet oia bona sua obligauit creditori: insup vxor renūciauit velleyano. et legi antiq̄ et iure ypothecarū: et noue cōstitutiōi. nūc agit trāquetus cōtra ipaz vxorē acti. p̄sonali. petens itegrū debitū: vel saltem ptē. et petit bona viri acriōe ypothecarū q̄ a muliere possident. cū marit⁹ nō sit soluēdo. nūc q̄rit primo. an vxor teneat in aliquo p̄ debito p̄cipali. rñdeo refert: q⁹ aut pecūia tota p̄uenit ad maritū aut p̄ pte et hoc euidēter cōstat. aut dubitat. si tota p̄uenit tūc mulier p̄sonali acti. nō tenet: q⁹ p̄o eo fideiubere videt. vt. ff. ad mace. l. itē si fili⁹. ſ. i. si p̄ pte tm̄ ad eā p̄uenit tunc p̄ pte tenet. ff. ad velley. l. vir vxori. ſ. fi. si autez dubitat tūc nō tenetur nisi creditor ostendat eā versaz in vtilitatē mulieris. vt. C. e. ti. auten. si q̄. Secūdo q̄rit si dicta vxor renūciauit velleyano: et legi antiq̄ et noue ōstitutiōi et iure ypothecarū: an possit cōueniri a tranqueto p̄sonali acti. rñdeo nō. vt i p̄dcā auten. si qua. et hoc etiā si iurasset. et hoc scōm leges. sec⁹ tñ scōm iura canonica. vt ex. de iure iurā. c. cū contingat. Tercio q̄rit: an teneat ypotheca p̄ bōis mariti: q⁹ renūciauit iure ypothecarū. rñdeo: aut renūciauit dcō iuri ypothecarū p̄ obligatione facta a se p̄ marito suo tm̄. aut p̄ sua obligatiōe: et etiā mariti. primo cāu cū p̄cipale nō valeat: nec accessoriū valebit. ex. de fide instru. c. inter. ſ. cū igit. In scdo vero casu si i fine ōct⁹ cōtinet simplr q̄ renūciauit iuri ypothecarū: videtur q̄ tūc p̄ pte et obligatiōe viri teneat renūciatio. vt. C. ad velley. l. etiā. et. l. iubem⁹. ff. q̄ i frau. cre. l. si pign⁹. duo eni cōtinent in instrō. s. obligatio et renūciatio. et si nō valet obligatio nec renūciatio. de p̄dcis p̄ spec. ti. de obliga. ⁊ soluti. ſ. i. v̄. sed q̄ritur an vxor. Et q̄d iuſ: q̄n testator instituit vxorē heredez donec vixerit. vide heres. 6. q. l. sup. v̄. nō p̄ōt. v̄. si testator. i v̄si. q̄ro testator Et q̄d si dixit istituo eā vsufructuariā i vita sua. vide ibi i v̄si. q̄ro dixit testator. Et q̄d iuſ. q̄n maritus legat vxori domū cū oib⁹ q̄ int⁹ sunt. vide. legatū. 13. q. b. sup. v̄. accedit. v̄. i.. Vide q̄ circa hoc scripsi. testamētū. i. q. a. v̄. p̄t testator. i v̄si. quero testator mādauit q̄ heres. An ob debitū viri p̄nt res vxoris capi. vide q̄ scripsi debitū. v̄. ob debitū. Et circa vestes q̄s vir donauit vxori. vide. donatio. 6. q. e. sup. v̄. cōfirmat. Et circa bona q̄ repiūtur penes vxorez c⁹ p̄sumūt esse. vide p̄batio. 2. q. b. sup. v̄. p̄sumit Et circa ensenia q̄ fiūt vxori tpe festiuitatis nuptiarū: an dñt esse vxoris. vide dos. 10. q. a. ſ. v̄. restituēda. v̄. pone q̄. Utrū vir tenet p̄estare expēsas fune

Apus. vide. vnctio. 13. q. eucharistia. per totum. baptism⁹. 2. q. fides. 3. q. 1. episcop⁹. 7. q. cleric⁹. 4. q. ecclesia. 7. q. peculiū. 6. q. iusticia. 2. q. iudeus. 3. q. blasphemia. 3. q. deus. per totū. missa. 1. q. a.

Xpianus. vide. fides. 3. q. et. 4. vncio. 1. q. eucharistia. 7. q. missa. 9. q. sepultura. 3. q. captiuus 6. q. et. ſ. iudeus. 4. q. ⁊ ſ. 8. 10. q. sarracen⁹. 7. q. et. 8. seruitus. 11. q.

Delus. vide. episcopus. 7 questiōe. h.

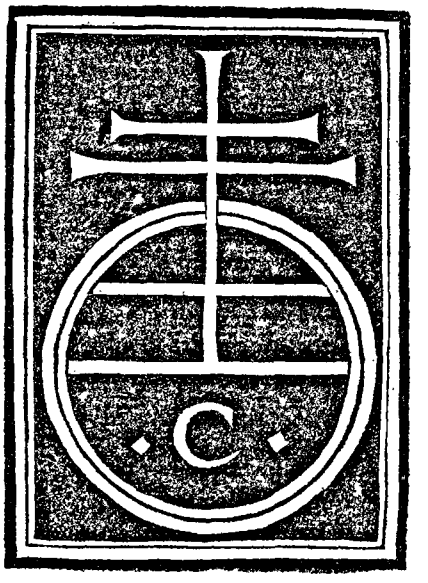
Zizania. vide. tiranus. 1. q.

Zona. vide. miles. 10. questiōe.

© Biblioteca Nacional de España

ris vxoris. vel aliměta i infirmitate. et q̃d si p̃ vxoris ei p̃stet. et q̃d si vir expulit vxorẽ de domo an teneť eã alimẽtare. et q̃d ecõtra de vxore. vide. alimenta. ſ. q. a. ſup. v. p̃standa. v. nõ q̃ marit⁹. et vide ibi v. an vir teneť. ¶ Si vxor emit aliquã rẽ de pecunia viri. an vir põt illã vẽdicare. vide q̃ ſcripſi. vẽditio. ſ. q. r. ſup. v. de pecunia. v. q̃ro nũquid res. i vſi. q̃ro q̃d de vxore. Et vide etiã q̃ ibi ſr. v. dotis. ſcripſi de lucris ⁊ emptiõib⁹ ſimľ factis a viro ⁊ vxore. Et adulteriũ. 10. q. c. ſup. v. applicanť. q̃ſi p totũ. Et q̃ ſcripſi. lucrũ. ¶ Si teſtator dixit. reliquo vxori mee vſumfructũ. et ſi aliq̃s heres eã moleſtauerit priuo eũ hereditate. dicas q̃ p̃uare aliquez hereditate ſine iuſta cauſa nõ valet. ſed tñ cã iuſta. vt ſi moleſtauerit vxorẽ meã: vel ſi fecerit ſimile. et tũc dicas q̃ iure directo nõ valet. vt poſt tẽp⁹ deſinat eſſe heres. ſed valebit i hoc: qr teneť hereditatẽ reſtituere ſubſtitutis ſi hz alias adueniẽtes ab inteſtato cũ teſtator nõ expreſſit ad quẽ deueniat talis hereditas. de quo p̃ bar. l. pater familias. ff. de here. inſti. et tãgiť per eũ i. l. vxorez. ſ. heres. ff. de le. iij. Ego circa hãc q̃ſtiõez dico ſcõm bal. i auteñ. cui relictũ. C. de iudic. vidui. colũp. iij. q̃ aut q̃s cadit ab hereditatẽ ratiõe ſpręte cõditiõis. et tũc iure caduci vadit ad ſubſtitutũz vel coheredẽ. et hijs deficiẽtib⁹ adueniẽtes ab inteſtato. aut rõe ſpręte rogatiõis. et tũc deferť pſonis enumeratis i auteñ. hoc ampli⁹. C. de fidei cõmi. Et. leno. 4. q. Et miles. 9. q. b. ſup. v. vxoris. Et pignus. 7. q. p. ſup. v. vẽditiõez. v. ſi debitor. i fine. Et vis. 4. q. n. ſup. v. reſtitutiõez et. e. q. p. ſup. v. arbitrio. v. ſi vero coniugatã. Et adulteriũ. quaſi per totũz. Et matrimoniũ quaſi per totũ. Et que ſcripſi: virgo. Et cõſiliuz. i. q. a. in fi.

¶ Exactuz abſolutumq̃z hoc preclarum atq̃z inſigne opus Peregrine: mandato opera et impenſis Lazari de gazanis: ſociorũq̃z. Impreſſuz p nos Heynardũ vngut alemanũ. et Staniſlaũ polonũ ſocios Anno incarnatiõis ſalutifere. M cccc xcviij. die vero viceſimo męſis Decębris.

Deo gratias.

© Biblioteca Nacional de España

Incipit tabula huius secunde partis dicti voluminis peregrine.incipiendo de littera.m.

De littera M.

Magnus fo. cccix.
Maxime fo. cccix.
Machina fo. cccix.
Magister fo. cccix.
Maiestas fo. cccix.
Maiordomus fo. cccix.
Maioratus fo. cccix.
Malus fo. cccix.
Maledictio fo. cccix.
Maliuolentia fo. cccix.
Manifestum fo. cccix.
Mandatum fo. cccix.
Manumissio fo. cccj.
Manus fo. cccj.
Mansuetus fo. cccj.
Mappa fo. cccj.
Marchio fo. cccj.
Marinarius fo. cccj.
Martyr fo. cccj.
Maritus fo. cccj.
Margarita fo. cccj.
Mare fo. cccj.
Masculinum fo. cccij.
Masticare fo. cccij.
Materfamilias fo. cccij.
Matricola fo. cccij.
Mater fo. cccij.
Matrimonium fo. cccij.
Medicus fo. cccviij.
Medium fo. cccviij.
Medicina fo. cccviij.
Mediator fo. cccviij.
Mel fo. cccviij.
Memoria fo. cccviij.
Mensa fo. cccix.
Mentiri fo. cccix.
Mendatium fo. cccix.
Mendicantes fo. cccix.
Mensura fo. cccix.
Mensis fo. cccix.
Membrum fo. cccix.
Mens fo. cccix.
Mercator fo. cccix.
Merces fo. cccx.
Merum imperiũ fo. cccx.
Meretrix fo. cccx.
Merinus fo. cccx.
Messor fo. cccx.
Messis fo. cccx.
Metus fo. cccx.
Mesquita fo. cccxj.
Milliare fo. cccxj.
Mille fo. cccxj.
Milicia fo. cccxj.
Miles fo. cccxj.
Minus valere fo. cccxiij.
Minera fo. cccxiij.
Minor fo. cccxiij.
Miraculum fo. cccxiiij.
Missa fo. cccxiiij.
Misericordia fo. cccxv.
Miserabilis fo. cccxv.
Mirtũ imperiuz fo. cccxv.
Mobilia fo. cccxv.
Modus fo. cccxv.
Moderamen fo. cccxv.
Molendinum fo. cccxv.
Mola fo. cccxv.
Monstruosus fo. cccxv.
Monipolium fo. cccxv.
Moneta fo. cccxv.
Monachus fo. cccxv.
Monasterium fo. cccxv.
Monitio fo. cccxvj.
Morabitinus fo. cccxvj.
Mora fo. cccxvj.
Mors fo. cccxvj.
Mores fo. cccxvj.
Mucro fo. cccxvj.
Mugitus fo. cccxvj.
Mulier fo. cccxvj.
Munus fo. cccxvij.
Mulcta fo. cccxix.
Multitudo fo. cccxix.

✠

© Biblioteca Nacional de España

Annous fo. cccxix.
Aurus fo. cccxix.
Aurelegus fo. cccxix.
Aus fo. cccxix.
Autus fo. cccxix.
Autuum fo. cccxix.

De littera N.

Nares fo. cccxxj.
Nare fo. cccxxj.
Natus fo. cccxxj.
Naturalitas fo. cccxxj.
Natura fo. cccxxj.
Nauis fo. cccxxj.
Nauigium fo. cccxxj.
Nauigatio fo. cccxxj.
Naulum fo. cccxxj.
Nauicularius fo. cccxxj.
Naufragium fo. cccxxij.
Neceſſitas fo. cccxxij.
Negatio fo. cccxxij.
Negligentia fo. cccxxij.
Negociorum geſtor fo. cccxxij.
Nigromantia fo. cccxxiij.
Niſi fo. cccxxiij.
Nobilis fo. cccxxiij.
Nobilitas fo. cccxxiiij.
Nomen fo. cccxxv.
Notarius fo. cccxxv.
Notorium fo. cccxxv.
Nocere fo. cccxxv.
Noticia fo. cccxxv.
Nouitius fo. cccxxv.
Nouum fo. cccxxv.
Nouecuplum fo. cccxxv.
Nouale fo. cccxxv.
Nouatio fo. cccxxvj.
Nor fo. cccxxvij.
Nora fo. cccxxvij.
Numeratio fo. cccxxvij.
Nullitas fo. cccxxvij.
Nunciatio fo. cccxxvij.
Nuncius fo. cccxxviij.
Nundine fo. cccxxviij.
Nuptie fo. cccxxviij.
Nutricius fo. cccxxviij.
Nutrix fo. cccxxviij.
Nutricio fo. cccxxviij.

De littera O.

Obediencia fo. cccxxviij.
Oblatio fo. cccxxix.
Obligatio fo. cccxxix.
Obſes fo. cccxxix.
Obſeſſio fo. cccxxix.
Oculus fo. cccxxix.
Occultum fo. cccxxix.
Occaſio fo. cccxxix.
Odium fo. cccxxix.
Officium fo. cccxxix.
Officialis fo. cccxxx.
Oleum fo. cccxxx.
Omagium fo. cccxxx.
Omicidium fo. cccxxx.
Optio fo. cccxxxiiij.
Opus fo. cccxxxiiij.
Oratorium fo. cccxxxv.
Oratio fo. cccxxxv.
Ordo fo. cccxxxv.
Orfanus fo. cccxxxv.
Ortus fo. cccxxxv.
Os fo. cccxxxv.
Oſculum fo. cccxxxv.
Oſſa fo. cccxxxv.

De littera P.

Pacientia fo. cccxxxv.
Pactum fo. cccxxxv.
Paleum fo. cccxxxv.
Palacium fo. cccxxxv.
Panis fo. cccxxxv.
Papa fo. cccxxxv.
Partus fo. cccxxxvij.
Paruus fo. cccxxxvij.
Paries fo. cccxxxvij.
Participatio fo. cccxxxvij.
Parcere fo. cccxxxvij.
Paradiſus fo. cccxxxvij.
Parafernalia fo. cccxxxvij.
Parrochia fo. cccxxxvij.
Paricida fo. cccxxxvij.
Patria fo. cccxxxvij.

prin potestas ex. fol.

© Biblioteca Nacional de España

Paſtus fo. cccxxxvij.
Paſtor fo. cccxxxvij.
Paſcua fo. cccxxxvij.
Paſſus fo. cccxxxvij.
Patria poteſtas fo. cccxxxvij.
Patronus fo. cccxl.
Patriarcha fo. cccxlij.
Pater fo. cccxliij.
Paterfamilias fo. cccxliij.
Patrinus fo. cccxliij.
Paucus fo. cccxliij.
Paupertas fo. cccxliij.
Par fo. cccxliiij.
Peculium fo. cccxliiij.
Pecunia fo. cccxlv.
Pecus fo. cccxlv.
Peccatum fo. cccxlvj.
Pedites fo. cccxlvj.
Penitentia fo. cccxlvj.
Pena fo. cccxlviij.
Penſio fo. ccclij.
Peritus fo. ccclij.
Perſona fo. ccclij.
Perſonalis fo. ccclij.
Permutatio fo. ccclij.
Periurium fo. ccclij.
Perſonatus fo. ccclij.
Periculum fo. ccclij.
Perpetuum fo. ccclij.
Peremptorium fo. ccclij.
Peregrinus fo. ccclij.
Perſeuerantia fo. ccclliij.
Percuſſio fo. ccclliij.
Pernotare fo. ccclliij.
Pes fo. ccclliij.
Peſtis fo. ccclliij.
Petitio fo. ccclliij.
Pictor fo. ccclliij.
Pictura fo. ccclliij.
Pietas fo. ccclliij.
Pignus fo. ccclliij.
Pirata fo. ccclxiij.
Piſcis fo. ccclxiij.
Piſcari fo. ccclxiij.
Pium fo. ccclxiij.
Potior fo. ccclxiij.
Polutio fo. ccclxiij.
Poler fo. ccclxiij.
Portus fo. ccclxiij.
Pollicitatio fo. ccclxiij.
Pons fo. ccclxiij.
Pondus fo. ccclxiij.
Portagia fo. ccclxiij.
Populus fo. ccclxiij.
Poſſeſſio fo. ccclxiiij.
Poſitiones fo. ccclxvij.
Poſſe fo. ccclxvij.
Poſſeſſorium fo. ccclxvij.
Poſtulatio fo. ccclxvij.
Poſtumus fo. ccclxvij.
Potens fo. ccclxvij.
Poteſtas fo. ccclxvij.
Pubes fo. ccclxvij.
Publicum fo. ccclxvij.
Pugna fo. ccclxvij.
Pulchra fo. ccclxvij.
Pulcher fo. ccclxvij.
Punitio fo. ccclxvij.
Publicatio fo. ccclxviij.
Puteus fo. ccclxviij.
Pupillaris fo. ccclxviij.
Pupillus fo. ccclxviij.
Purgatio fo. ccclxviij.
Purgatorium fo. ccclxviij.
Planctus fo. ccclxviij.
Planta fo. ccclxviij.
Playa fo. ccclxviij.
Plus fo. ccclxviij.
Plantare fo. ccclxviij.
Pratum fo. ccclxviij.
Prandium fo. ccclxviij.
Preiudicium fo. ccclxviij.
Preſumptio fo. ccclxviij.
Pregnans fo. ccclxviij.
Precium fo. ccclxix.
Predium fo. ccclxix.
Preuaricatio fo. ccclxix.
Preteritio fo. ccclxix.
Prelatus fo. ccclxix.
Preſentatio fo. ccclxix.
Prelium fo. ccclxix.
Preſcriptio fo. ccclxix.

© Biblioteca Nacional de España

Predo fo. cccl.xxij.
Presbyter fo. cccl.xxij.
Predicatio fo. cccl.xxij.
Pena fo. cccl.xxij.
Preconizatio fo. cccl.xxv.
Preco fo. cccl.xxv.
Preceptum fo. cccl.xxv.
Premium fo. cccl.xxv.
Preferri fo. cccl.xxvj.
Precipitatio fo. cccl.xxvj.
Prelegatum fo. cccl.xxvj.
Prepositus fo. cccl.xxvj.
Preter fo. cccl.xxvj.
Precentor fo. cccl.xxvj.
Preses fo. cccl.xxvj.
Prefectus fo. cccl.xxvj.
Presentia fo. cccl.xxvj.
Presidium fo. cccl.xxvj.
Princeps. fo. cccl.xxvj.
Primipilus fo. cccl.xxvij.
Priuilegium fo. cccl.xxvij.
Primogenitus fo. cccl.xxviij.
Primas fo. cccl.xxviij.
Prior fo. cccl.xxviij.
Primū decretum fo. cccl.xxviij.
Priuatio. fo. cccl.xxxij.
Primicerius fo. cccl.xxxij.
Primicie fo. cccl.xxxij.
Prohibitio fo. cccl.xxxij.
Processus fo. cccl.xxxij.
Promotor fo. cccl.xxxij.
Processio fo. cccl.xxxij.
Procurator fo. cccl.xxxiij.
Procuratio fo. cccl.xxxviij.
Proconsul fo. cccl.xxxviij.
Proditor fo. cccl.xxxix.
Protectio fo. cccxcj.
Prodesse fo. cccxcj.
Prorogatio fo. cccxcj.
Prodigus fo. cccxcj.
Probatio fo. cccxcj.
Proprietas fo. cccxcvij.
Procer fo. cccxcvij.
Protestatio fo. cccxcvij.
Prosoneta fo. cccxcviij.
Promissio fo. cccxcviij.

De littera Q.

Quarta fo. cccxcviij.
Quadruplum fo. cccxcviij.
Quadragesima fo. cccxcviij.
Quasicastrense fo. cccxcviij.
Quaseus fo. cccxcviij.
Quaternio fo. cccxcviij.
Quadriga fo. cccxcviij.
Querela fo. cccxcviij.
Questor fo. cccxcviij.
Quinquagesima fo. cccxcviij.
Quitatio fo. cccxcviij.

De littera R.

Ratiocinium fo. cccxcviij.
Ratio fo. cccxcviij.
Radix fo. cccxcviij.
Rapina fo. cccxcviij.
Raptor fo. cccxcix.
Ratihabitio fo. cccxcix.
Reptare fo. cccxcix
Receptare fo. cccxcix.
Reconciliatio fo. cccxcix.
Rector fo. cccxcix.
Recusatio fo. cccxcix.
Recisio fo. cccc.
Recaualgata fo. cccc.
Reconuentio fo. cccc.
Redemptio fo. cccc.
Redditus fo. cccc.
Referre fo. cccc.
Refectio fo. cccc.
Refectorium fo. cccc.
Registrum fo. cccc.
Regula fo. cccc.
Registrator fo. ccccij.
Regnum fo. ccccij.
Regina fo. ccccij.
Reiuendicatio fo. ccccij.
Relegatio fo. ccccij.
Religiosus fo. ccccij.
Reliquie fo. ccccvj.
Remissio fo. ccccvj.
Remuneratio fo. ccccvj.
Remus fo. ccccvj.

© Biblioteca Nacional de España

Resistentia. tñ exercutie in gl. registrū ... et in .B. ff. ō. capto. ff. de. sexto quero. in gl. pūmendf.

Renunciatio fo. cccevj.
Represalie fo. ccccvij.
Repudiatio fo. ccccviij.
Repositarius fo. ccccix.
Repetitio fo. ccccix.
Reprobatio fo. ccccix.
Restitutio fo. ccccix.
Rescriptum fo. ccccxj.
Residentia fo. ccccxiiij.
Resurrectio fo. ccccxiiij.
Responsio fo. ccccxiiij.
Retentio fo. ccccxiiij.
Reus fo. ccccxiiij.
Reuocatio fo. ccccxvj.
Reuelatio fo. ccccxviij.
Rex fo. ccccxviij.
Ridere fo. cccxxx.
Reptum fo. cccxxx.
Rira fo. cccxxxj.
Rogamen fo. cccxxxj.
Romipeta fo. cccxxxj.
Roquetum fo. cccxxxj.
Rumor fo. cccxxxj.
Rusticitas fo. cccxxxj.

De littera S.

Sabbatum fo. cccxxxj.
Sacramentum fo. cccxxxj.
Sacrum fo. cccxxxij.
Sacrificium fo. cccxxxij.
Sacrilegium fo. cccxxxij.
Sacerdos fo. cccxxxij.
Sacrista fo. cccxxxiij.
Salarium fo. cccxxxiij.
Sal fo. cccxxxiij.
Sanguis fo. cccxxxiij.
Saline fo. cccxxxiij.
Saltus fo. cccxxxiij.
Sanctum fo. cccxxxiij.
Sapiens fo. cccxxxiij.
Sarracenus fo. cccxxxiij.
Satisfactio fo. cccxxxiiij.
Secretaria fo. cccxxxiiij.
Secretum fo. cccxxxiiij.
Securitas fo. cccxxxiiij.
Semen fo. cccxxxiiij.
Sensus fo. cccxxxiiij.
Semper fo. cccxxxiiij.
Securis fo. cccxxxiiij.
Sedere fo. cccxxxiiij.
Sella fo. cccxxxiiij.
Senescalcus fo. cccxxxiiij.
Sententia fo. cccxxxiiij.
Septuplum fo. cccxliij.
Sepultura fo. cccxliij.
Sequestratio fo. cccxlv.
Seruitus fo. cccxlvj.
Serpens fo. cccxlviij.
Seruus fo. cccxlviij.
Seruitium fo. cccxlviij.
Sicut fo. cccxlviij.
Sincera fo. cccxlviij.
Simulatio fo. cccxlviij.
Sigillum fo. cccxlviij.
Significatio fo. cccxlix.
Signa fo. ccccl.
Silentium fo. ccccl.
Silua fo. ccccl.
Simplicitas fo. ccccl.
Simonia fo. ccccl.
Sinagoga fo. ccccliij.
Sinodus fo. ccccliij.
Sitis fo. ccccliij.
Societas fo. ccccliij.
Sodomita fo. ccccl v.
Solennitas fo. ccccl v.
Solutio fo. ccccl v.
Solidus fo. ccccl x.
Sol fo. ccccl x.
Solariego fo. ccccl x.
Solitudo fo. ccccl x.
Solicitudo fo. ccccl x.
Sonus fo. ccccl x.
Sozor fo. ccccl x.
Sors fo. ccccl x.
Substitutio fo. ccccl x.
Subtilitas fo. ccccl xx.
Subiectio fo. ccccl xx.
Subdiaconus fo. ccccl xx.
Subscriptio fo. ccccl xx.
Subsidium fo. ccccl xx.
Succurrere fo. ccccl xx.

© Biblioteca Nacional de España

Succurſus fo. cccclxx.
Succeſſio fo. cccclxx.
Sumaria cognitio fo. cccclxxiij.
Superfluum fo. cccclxxiij.
Supplicatio fo. cccclxxiij.
Suſpitio fo. cccclxxiij.
Suſpenſio fo. cccclxxiij.
Suus fo. cccclxxiij.
Sacus fo. cccclxxiij.
Scandalum fo. cccclxxiij.
Scientia fo. cccclxxiij.
Scindere fo. cccclxxiij.
Sciſmaticus fo. cccclxxiij.
Scolaſticus fo. cccclxxiij.
Scole fo. cccclxxiij.
Scolaris fo. cccclxxiij.
Scriptura fo. cccclxxiij.
Scutum fo. cccclxxix.
Spado fo. cccclxxix.
Sbeciale fo. cccclxxix.
Spes fo. cccclxxix.
Spectaculum fo. cccclxxix.
Specificatio fo. cccclxxix.
Speculator fo. cccclxxix.
Spirituale fo. cccclxxix.
Spiritus ſanctus fo. cccclxxix.
Sponſalia fo. cccclxxix.
Spõſalitia largitas fo. cccclxxx.
Spoliatio fo. cccclxxx.
Sportule fo. cccclxxx.
Spurius fo. cccclxxxj.
Stationarius fo. cccclxxxj.
Stare fo. cccclxxxj.
Statutum fo. cccclxxxj.
Standarte fo. cccclxxxj.
Statua fo. cccclxxxj.
Statim fo. cccclxxxj.
Status fo. cccclxxxvj.
Sterilitas fo. cccclxxxvij.
Stella fo. cccclxxxvij.
Stipendium fo. cccclxxxvij.
Stigma fo. cccclxxxvij.
Stuprum fo. cccclxxxvij.
Stipulatio fo. cccclxxxvij.
Studium fo. ccccxcj.
Stultus fo. ccccxciij.

De littera T.

Tabellio fo. ccccxciij.
Taberna fo. ccccxcvij.
Taciturnitas fo. ccccxcvij.
Talio fo. ccccxcvij.
Tarillus fo. ccccxcvij.
Templum fo. ccccxcvij.
Tempus fo. ccccxcvij.
Territorium fo. ccccxcvij.
Tentorium fo. ccccxcvij.
Terminus fo. ccccxcvij.
Tenere fo. ccccxcviij.
Tertius fo. ccccxcviij.
Terra fo. ccccxcviij.
Teſaurus fo. ccccxcviij.
Teſta fo. ccccxcviij.
Teſtis fo. ccccxcviij.
Teſticuli fo. ccccv.
Teſtamentum fo. ccccv.
Tignum fo. ccccxiiij.
Timor fo. ccccxiiij.
Tirannus fo. ccccxiiij.
Titulus fo. ccccxv.
Tonſura fo. ccccxv.
Thorus fo. ccccxv.
Torneamẽtũ fo. ccccxv.
Tortura fo. ccccxv.
Tuba fo. ccccxvij.
Turtur fo. ccccxvij.
Turpitudo fo. ccccxvij.
Tutela fo. ccccxvij.
Tutor fo. ccccxviij.
Traditio fo. ccccxxij.
Tranſactio fo. ccccxxij.
Tranſmiſſio fo. ccccxxij.
Tranſumptum fo. ccccxxij.
Tranſfuga fo. ccccxxij.
Tranſferre fo. ccccxxiij.
Treuga fo. ccccxxiij.
Trebellianum fo. ccccxxiij.
Tributum fo. ccccxxiij
Trinitas fo. ccccxxiij.
Triſtitia fo. ccccxxiij.
Tria fo. ccccxxiij.
Triplum fo. ccccxxiij.

© Biblioteca Nacional de España

Tropel fo. ccccclxiij.
Trupha fo. ccccclxiij.

De littera V.

Vacuus fo. ccccclxiiij.
Vacatio fo. ccccclxiij
Vanitas fo. ccccclxiiij.
Variatio fo. ccccclxiiij.
Vas fo. ccccclxiiij.
Vagabundus fo. ccccclxiiij.
Vasallus fo. ccccclxiiij.
Vectigal fo. ccccclxv.
Velum fo. ccccclxviij.
Velleanum fo. ccccclxviij.
Vel fo. ccccclxviij.
Venatio fo. ccccclxviij.
Venia fo. ccccclxviij.
Venter fo. ccccclxviij.
Ventus fo. ccccclxviij.
Venditio fo. ccccclxviij.
Veritas fo. ccccclxxix.
Verbum fo. ccccclxl.
Verecundia fo. ccccclxl.
Verberatio fo. ccccclxl.
Vestimenta fo. ccccclxl.
Vetare fo. ccccclxl.
Veratio fo. ccccclxl.
Venenum fo. ccccclxl.
Verillum fo. ccccclxl.
Victoria fo. ccccclxl.
Via fo. ccccclxl.
Vicecomes fo. ccccclxl.
Vicus fo. ccccclxl.
Vicinus fo. ccccclxl.
Vicarius fo. ccccclxl.
Vicium fo. ccccclxl.
Victualia fo. ccccclxl.
Vidua fo. ccccclxl.
Vigilia fo. ccccclxl.
Vilis fo. ccccclxl.
Vinum fo. ccccclxl.
Vinea fo. ccccclxl.
Vindicta fo. ccccclxl.
Virgo fo. ccccclxl.
Virtus fo. ccccclxlj.
Visitatio fo. ccccclxlj.
Vis fo. ccccclxlj.
Vita fo. ccccclxlv.
Vituperium fo. ccccclxlv.
Voluntas fo. ccccclxlv.
Vomitus fo. ccccclxlv.
Votum fo. ccccclxlv.
Vor fo. ccccclxlvj.
Vulnus fo. ccccclxlvj.
Vultus fo. ccccclxlvj.
Vulgaris fo. ccccclxlvj.
Vnctio fo. ccccclxlvj.
Vnio fo. ccccclxlvij.
Vniuersitas fo. ccccclxlvij.
Vrbs fo. ccccclxlvij.
Vsusfructus fo. ccccclxlviij.
Vsqz fo. ccccclxlix.
Vsus fo. ccccclxlix.
Vsurarius fo. ccccclxlix.
Vsucapio fo. ccccclxlix.
Vtilitas fo. ccccl.
Vtipossidetis fo. ccccl.
Vxor fo. ccccl.

De littera X.

Xpus fo. ccccclj.
Xpianus fo. ccccclj.

De littera Z.

Zelus fo. ccccclj.
Zizania fo. ccccclj.
Zona fo. ccccclj.

© Biblioteca Nacional de España